

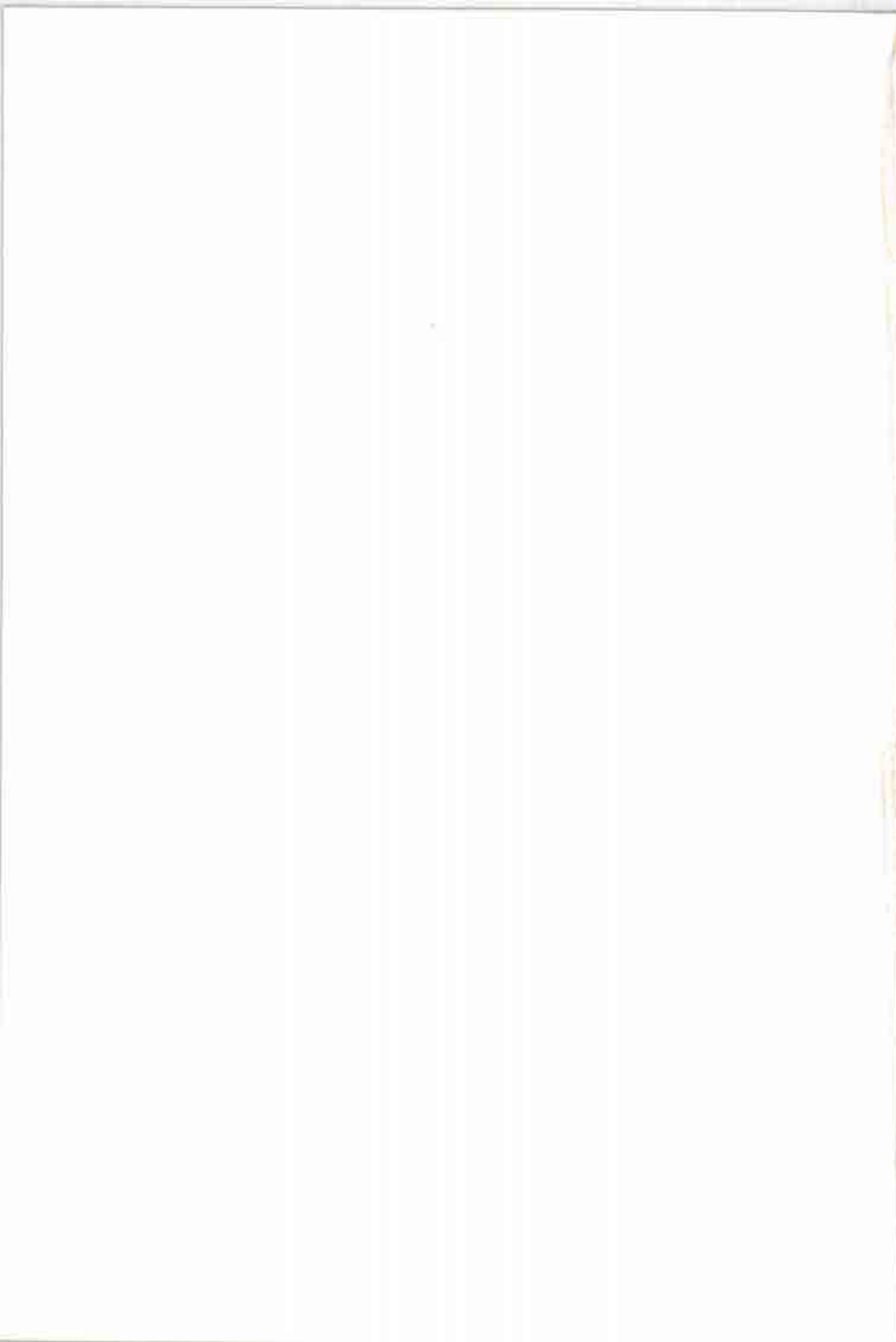
429

A MAGYARORSZÁGI BOSZORKÁNYSÁG FORRÁSAI

III

BALASSI KIADÓ

A MAGYARORSZÁGI
BOSZORKÁNYSÁG
FORRÁSAI

III

Sorozatszerkesztő

PÓCS ÉVA

A MAGYARORSZÁGI BOSZORKÁNYSÁG FORRÁSAI

III

Szerkesztők

KISS ANDRÁS
PÁL-ANTAL SÁNDOR

BALASSI KIADÓ
BUDAPEST

Készült a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutató Intézetében.

Megjelent az Országos Tudományos Kutatási Alap „Hatások,
konfliktusok és változások az újkor népi mentalitástörténetében.

Történeti néprajzi vizsgálatok XVI–XVIII. századi levéltári források
és kéziratok irodalom alapján” című programja (sorozatszerkesztő: Pócs Éva)
és az OKTK „Kulturális hagyományaink feltárása, nyilvántartása és kiadása”
kutatási főirány keretében.

A szerkesztők munkatársai

BALOGH BÉLA, HUNGLER TIBOR, TÓTH G. PÉTER, VARGA SZABOLCS

Latin nyelvi lektor
BOROSS ISTVÁN

A helynévmutató
TÓTH G. PÉTER
munkája

A kötetben közölt források feltárói

BALOGH BÉLA
Kraszna vármegye 17–56.

KISS ANDRÁS
Szatmár vármegye 1–16.
Aranyosszék 148–195.
Torda vármegye 145–147.

MISKOLCZI AMBRUS
Udvarhelyszék 279: I–V.

PÁL-ANTAL SÁNDOR
Szolnok-Doboka vármegye 57–87.
Torda vármegye 88–144.
Udvarhelyszék 196–279: VI.

ISBN 963 506 431 4
ISBN 963 506 201 x 0

TARTALOM

BEVEZETŐ.....	31
ELŐSZÓ.....	33
RÖVIDÍTÉSEK.....	39
A LEVÉLTÁRAK NEVEINEK RÖVIDÍTÉSEI.....	41
A FEJREGESZTÁBAN ALKALMAZOTT RÖVIDÍTÉSEK.....	41
RÖVIDÍTÉSEK A SZÖVEGBEN.....	42
AZ IRATOK IRATTANI MEGHATÁROZÁSÁNAK RÖVIDÍTÉSEI.....	42
IRATOK.....	43
SZATMÁR VÁRMEGYE	
1. 1607., Ecsed	
GONOSZ LÉLEK AZ ECSEDI VÁRBAN.....	45
2. s. d., s. l.	
TOTTY DÖRKÓNAK BÍBÁJOS MESTERSÉGEIRŐL.....	45
3. 1665. február 26., Jánk	
KÖZVALLATÁS A JÁNKON VAGY MÁSUTT VALAHOL BŰNCSELEKMÉNYEKET ELKÖVETŐKRŐL, EZEK KÖZÖTT AZ ÖRDÖNGÖSÖKRŐL, BŰVÖS-BÁJOS BOSZORKÁNYOKRŐL.....	46
4. 1685. november 23., Szatmár	
LÉNGYEL MARGIT NEVŰ DAJKA ÖRDÖGI MESTERSÉGÉRŐL ÉS PARÁZNÁLKODÁSÁRŐL EGYKORI URA, PERÉNYI ISTVAN RÉSZÉRE BEVETT TANÚVALLOMÁSOKRŐL KIADOTT TANÚSÍTVÁNY.....	47
5. 1701. április 4.–1702. szeptember 6., Mátészalka, Fehérgyarmat, Jánk	
NAGYKÁROLYI KÁROLYI SÁNDORNAK, SZATMÁR VÁRMEGYE FŐISPÁNJÁNAK PERE A SZÁNDÉKOS EMBERŐLÉSSSEL VÁDOLT NAGYLAKY ZSIGMOND, LÁSZLÓ ÉS GYÖRGY, VALAMINT MÁS MÁTÉSZALKAI NEMES- ÉS PARASZTRENDŰ LAKOSOK ELLEN, A BOSZORKÁNY HÍRÉBEN ÁLLOTT ÖZVEGY DANCS MIHÁLYNÉ TÖRVÉNYTELEN HALÁLOS VÍZPRÓBÁRA HURCOLÁSÁÉRT.....	50
I. 1701. április 4., Mátészalka	
IDÉZŐLEVÉL.....	50
II. 1700. május 10., Mátészalka	
ELŐZETES TANÚVALLATÁS KÁROLYI SÁNDORNAK, SZATMÁR VÁRMEGYE FŐISPÁNJÁNAK PARANCSÁRA A TÖRVÉNYTELEN VÍZPRÓBA SORÁN MÁTÉSZALKÁN VÍZBE ÖLT, BOSZORKÁNY HÍRÉBEN ÁLLOTT ASSZONY ÜGYÉBEN.....	51
III. 1701. április 12., Mátészalka	
ELŐZETES TANÚVALLATÁS NAGYLAKY ZSIGMOND ÉS GYÖRGY MÁTÉSZALKAI NEMESÉK KÉRÉSÉRE A BOSZORKÁNY HÍRÉBEN ÁLLOTT DANCSNÉ VÍZBEVETÉSÉRŐL.....	54

IV.	1701. június 9., Fehérgyarmat NAGYKÁROLYI LIBER BÁRÓ KÁROLYI SÁNDOR, SZATMÁR VÁRMEGYE FŐISPÁNJA FELPÉRESI PERFELVÉTELÉNEK MÁSOLATA A MÁTÉSZALKA LAKOSAI MINT ALPERESEK ELLENI PERBEN	56
V.	1702. szeptember 6., Jánk A PER TÁRGYALÁSA	57
6.	1712. augusztus 19., Fehérgyarmat VALLATÁS A BOSZORKÁNYSAGGAL VÁDOLT TAR ISTVÁNNÉ NAGY BORKÁRÓL ÉS TÖRÖK MIKLÓSNÉ CSIPKEKÖTŐ KATÁRÓL	64
7.	1712. augusztus 28., Oroszi, Borzova, Penyige, Nagyszekeres TANÚVALLATÁSI JELENTÉS A PAP FELESÉGÉNEK, RÁPÓTINÉNAK BOSZORKÁNYSÁGÁRÓL ÉS KURVASÁGÁRÓL	65
I.	1712. PERFELVÉTEL	65
II.	1712. augusztus 28., Oroszi, Borzova, Penyige, Nagyszekeres	67
III.	1713. április 3., Dányád IGAZOLÁS ARRÓL, HOGY A RÁPÓTINÉ ELLEN VALLÓ ÉLES KATÁT LOPÁSÉRT MEGBÜNTETTÉK	69
IV.	1713. május 13., Mánd TANÚVALLATÁS RÁPÓTI JÁNOSNÉ CSEPEI ERZSÉBETRŐL	69
8.	1718. november 12.–1720. március 11., Jánk, Mánd, Borzova SZATMÁR VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSAGGAL VÁDOLT RÁPÓLTI JÁNOSNÉ CSEPEI ERZSÉBET ELLEN	71
I.	1718. november 23., Jánk PERFELVÉTEL	71
II.	[1718. november 12.] s. 1. TANÚVALLATÁS RÁPÓLTI JÁNOSNÉ CSEPEI ERZSÉBET BOSZORKÁNYSÁGÁRÓL	72
III.	1719. február 24., Mánd RÁPÓLTI JÁNOSNÉ CSEPEI ERZSÉBET TANÚINAK VALLOMÁSA	74
IV.	1720. március 11., [Borzova] BIZONYSÁG	76
V.	1720. április 17., Szatmár A PER ÚJRAFELVÉTELE	77
9.	1718. november 23.–1719. február 9., Jánk, Kisar SZATMÁR VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSAGGAL VÁDOLT ÖZVEGY IMRE ISTVÁNNÉ PÉTER ERZSÉBET KISARI ASSZONY ELLEN	79
I.	1718. november 23., Jánk PERFELVÉTEL	79
II.	[1719. február 9.,] Kisar TANÚVALLOMÁSOK	80
III.	1719. február 9., Lázári A PER ÚJOLAG ELŐVÉTELE	81
10.	1718. november 16–23., Jánk, Fehérgyarmat SZATMÁR VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSAGGAL VÁDOLT ÖZVEGY RÁPÓLTI NAGY PÁLNÉ SZABÓ MÁRIA FEHÉRGYARMATI ASSZONY ELLEN	83
I.	1718. november 16. PERFELVÉTEL	83
II.	1718. november 18., Fehérgyarmat TANÚVALLATÁS AZ ALPERES BOSZORKÁNYSÁGÁRÓL	85
III.	1718. november 26., Fehérgyarmat AZ ALPERES ASSZONY TANÚINAK KIHALLGATÁSA	86

11.	1722. március 16., Vásárosnamény	
	A BOSZORKÁNYOKKAL CIMBORÁLÓ IDŐSEBB KERESKES ANDRÁS	
	ELLENI VIZSGÁLAT IRATAI	90
I.	1722. március 16., Vásárosnamény	
	EÖTVÖS MIKLÓS ALISPÁN JELENTÉSE GRÓF KÁROLYI SANDOR FŐISPÁNHOZ	90
II.	[1722. március 16. után]	
	TANÚVALLATÁSI KÉRDÉSEK AZ ARMALISTÁKAT LAZÍTÓ	
	ÉS BOSZORKÁNYOKKAL CIMBORÁLÓ IDŐSEBB KERESKES ANDRÁS RÓL	91
III.	[1722. március 16. után]	
	NYILATKOZAT KERESKES ANDRÁS SZERVEZKEDÉSÉRŐL	92
12.	1722. szeptember 18–22., Mátészalka, Nagykároly	
	TANÚVALLATÁSOK A BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT NAGY ISTVÁNNÉ	
	BUNA ILONA MÁTÉSZALKAI ASSZONYRÓL	92
I.	1722. szeptember 18., Mátészalka	
	A BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT NAGY ISTVÁNNÉ BUNA ILONA	
	TANÚNAK VALLATÁSA	92
II.	1722. szeptember 22., Nagykároly	
	TANÚVALLATÁS A BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT	
	NAGY ISTVÁNNÉ BUNA ILONA ELLEN	94
13.	1722. szeptember 22., Nagykároly	
	SZATMÁR VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT,	
	AZ ERDÉLYI HÁROMSZÉKRŐL ELSZÖKÖTT CSUTAK ZSUZSANNA	
	ENDRÉDI VÉNASSZONY ELLEN	98
I.	1722. szeptember 22., Nagykároly	
	PERFELVÉTEL	98
II.	[1722. szeptember 22. körül,] s. l.	
	TANÚVALLATÁSOK A BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT	
	CSUTAK ZSUZSANNA ELLEN	99
14.	1722. november 31-e körül, Jármí, Vaja	
	TANÚVALLATÁSOK A BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT SUBA GYÖRGYNÉ	
	JÁRMÍ ASSZONY ELLEN	103
I.	1722. november 31-e körül, Jármí	103
II.	1722. november 31., Vaja	
	TANÚVALLATÁS VERES MIKLÓS KÉRÉSÉRE SUBA GYÖRGYNERŐL	105
15.	1730., Sarollyán	
	AZ ELÉGETETT SÁROSSY JÁNOSNÉ TÓTH BORKA SAROLYÁNI ASSZONY PERE	106
16.	1745., Császló	
	AZ ELÉGETETT REKÉTTYE PILA ÉS VARGA ANNA	
	CSÁSZLÓI ASSZONYOK BOSZORKÁNYPERE	107
SZILÁGY VÁRMEGYE		
KRASZNA VÁRMEGYE		
17.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE KIRÁLY GÁSPÁR BOSZORKÁNYSSÁGGAL	
	VÁDOLT ÖZVEGYE, KALLÓS ILONA ELLEN	109
I.	1714. március 5., Ilosva	109
II.	[1714. március 14. után, Somlyó]	112
18.	BÜLGEZDI HORVÁTH FERENC RONTÁSSAL ÉS BOSZORKÁNYOZÁSSAL VÁDOLT	
	ÖZVEGYÉNEK, SÓLYOM SÁRÁNAK PIPIS JÁNOS ELLENI BECSÜLETSERTÉSI PERE	112
I.	1716. március 28., Alsóbüzezd	112
II.	[1716. június 7. előtt, Somlyó]	113
III.	1716. június 6., Zovány	114

19.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE VARSOLCI HORVÁTH MÁTYÁS BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, LUKA ZSÓFIA ELLEN.	118
	I. 1720. június 11., Varsola	118
	II. 1720. december 20., Varsola	119
	III. 1721. február 10., Somlyó	121
	IV. 1721. április 28., Somlyó	122
	V. 1721. szeptember 29., Kisdoba	122
	VI. 1721. november 21., Varsola	127
	VII. 1721. november 24., Somlyó	144
20.	(1722. augusztus 26., [Somlyó]) KRASZNA VÁRMEGYE PERE MAGYARKECELI ANTAL JÁNOSNÉ FEKETE ANNA ELLEN RONTÁS ÉS BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	147
21.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT BAGOSI FEKETE MÁRTONNÉ NAGY ERZSÉBET ELLEN	148
	I. 1722. december 12., Somlyó	148
	II. 1723. január 18., Bagos	149
	III. 1723. március 6., Bagos	155
	IV. 1723. március 10., Bagos	157
22.	KRASZNAI SZABÓ ISTVÁNNÉ RADI ANNA PERE PÉNTEK MIHÁLYNÉ VÉG ILONA ELLEN BOSZORKÁNYOZÁSSAL VALÓ SZIDALMAZÁS MIATT	160
	I. 1723. március 12., [Somlyó]	160
	II. 1723. szeptember 8., Somlyó	160
23.	(1723. április 18., [Zovány]) ZOVÁNYI JÓÓ FERENCNÉ BARTA SÁRÁNAK AZ ŐT VARÁZSLÓ ÉS MEGRONTÓ SZILÁGYI MIHÁLYNÉ, SZÓCSNÉ ÉS KOVÁCS MIHÁLYNÉ ELLENI VALLOMÁSA	161
24.	1723. szeptember 1., Ráton KRASZNA VÁRMEGYE PERBE IDÉZŐ LEVELE BADACSONI PAKULÁR GÁBOR BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT FELESÉGE, OLÁH VIRÁG ELLEN	163
25.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE NAGYFALUSI NAGY JÁNOSNÉ NAGY ILONA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	164
	I. 1724. április 14., Somlyó	164
	II. 1724. június 13., Nagyfalu	164
	III. 1724. szeptember 20., Nagyfalu	165
26.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE BAGOSI MOLNÁR ERZSÉBET ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	168
	I. 1724. június 13., [Bagos]	168
	II. 1724. szeptember 21. és október 3., Bagos	169
27.	1727. február 20., Somlyó SOMLYÓI SZABÓ ISTVÁNNÉ RADI ANNA PERE KÖNYVES MIHÁLYNÉ SZABÓ ANNA ELLEN BECSÜLETSÉRTÉS VÉTKÉÉRT	171
28.	1727. február 20., Somlyó KRASZNAI PÁNDI JÁNOSNÉ CSOMA ZSÓFIA BECSÜLETSÉRTÉSI PERE KÖNYVES MIHÁLYNÉ SZABÓ ANNA ELLEN	171
29.	1727. február 20., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PARTIÁLIS SZÉKÉNEK VÉGZÉSE MOLNÁR JÓZSEF ÜGYÉBEN, AKI TEHENE TEJÉNEK ELVESZTÉSE MIATT ANTAL JÁNOSNÉT ELFOGATTA	172
30.	1729. március 7., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERBE IDÉZŐ LEVELE FOGARASI NASZTASZI GYÖRGY SOMLYÓI NEMES ELLEN KIS ÁBRAHÁM ÉS FELESÉGE ÖRDÖGÖZÉSE ÉS BOSZORKÁNYOZÁSA MIATT	173

31.	KÖZÉP-SZOLNOK VÁRMEGYE PERÉ A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT HAROKLYÁNI MESZES GERGELYNÉ PAP SZÉMEDRA ELLEN.....	175
	I. 1729. június 12., Lele.....	175
	II. 1729. június 13., Lele.....	175
	III. 1729. június 14., Haroklyán.....	175
	IV. 1729. június 14., Haroklyán.....	178
	V. 1730. január 21., Ráton.....	181
32.	1730. november 20., Zovány KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL GYANÚSÍTOTT NÉMET MIHÁLYNÉ GYULAI ERZSÉBET ELLEN.....	182
33.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT DEBRI ANNA ÉS LEÁNYA, ERZSÉBET ELLEN.....	189
	I. 1735. szeptember 20., Kraszna.....	189
	II. 1735. szeptember 30., Kraszna.....	190
34.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE ILONA BÁBA ELLEN RONTÁS, VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉERT.....	198
	I. 1739. október 1., Zilah.....	198
	II. 1742. január 17., Somlyó.....	202
	III. 1742. február 5., Kraszna.....	203
	IV. 1742. február 8., Somlyó.....	212
35.	1740. január 11., Varsolc KRASZNA VÁRMEGYE PERE VARSOLCI FERENCZ ISTVÁNNÉ ORDAS ERZSÉBET ELLEN BABONASÁG ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉERT.....	214
36.	1740. május 20., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERE SZABÓ JÁNOS ÖZVEGYE, BAIK SÁRA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉERT.....	220
37.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE HORVÁTI SZÉKELY GYÖRGY BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, PAP ANNA ELLEN.....	221
	I. 1740. május 20., Somlyó.....	221
	II. 1740. június 29., Somlyó.....	221
38.	1740. május 21., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERE HORVÁTI BOROS ISTVÁN ELLEN SZABÓ KIS ANNA MEGRONTATÁSÁERT.....	222
39.	1740. május 21., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERE FELSŐBÁNI FODOR HOLHOSNÉ LUPANCA NYEGYE ELLEN VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉERT.....	223
40.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE KERESTELEKI GECZUJ GYÖRGY RONTÁSSAL ÉS BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, SZIMINA ELLEN.....	224
	I. 1741. január 30., Somlyó.....	224
	II. 1741. május 5., Somlyó.....	225
41.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT MAGYARKECELI DEBRE ERZSÉBET ELLEN.....	225
	I. 1741. január 30., Somlyó.....	225
	II. 1741. március 16., Somlyó.....	226
42.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE BALLAI MIHÁLY LOPÁSSAL ÉS BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, NAGY ERZSÉBET ELLEN.....	227
	I. 1741. január 31., Somlyó.....	227
	II. 1741. március 17., Somlyó.....	228
43.	1741. március 16., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERÉ A CSALÁSSAL, GYERMEKGYLKOSSÁGGAL ÉS BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT BÁLYOKI FÜZI BARBARA ÉS LEÁNYA, ERZSÉBET ELLEN.....	228

44.	1741. május 4., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERE SOMLYÓI MOLNÁR GYÖRGY ÖZVEGYE, VITKAI ANNA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	230
45.	1747. december 11., [Somlyó] KRASZNAI SIMON ERZSÉBET BECSÜLETSÉRTÉSI KERESETE AZ ÖT KURVÁNAK ÉS BOSZORKÁNYNAK NEVEZŐ RÁTONI ALIAS ÖTVES SÁMUEL ELLEN	231
46.	NAGYFALUSI BACSÁDI FERENCNÉ KIS ERZSÉBET BECSÜLETSÉRTÉSI KERESETE AZ ÖT BOSZORKÁNYI MESTERSÉGGEL VÁDOLÓ OSVÁTH JÁNOSNÉ NAGY KATALIN, VALAMINT JUDIT ÉS ERZSÉBET NEVŰ LÁNYAI ELLEN	232
	I. 1750. április 21., Somlyó	232
	II. 1750. június 25., Somlyó	233
	III. 1751. június 23., Somlyó	233
47.	1750. június 25., Somlyó DETREHEI PÁP JÁNOS BECSÜLETSÉRTÉSI KERESETE PÁP ANTAL ELLEN BOSZORKÁNYOZÁS VÁDJA MIATT	234
48.	1750. augusztus 26., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PARTIALIS SZÉKÉNEK JEGYZŐKÖNYVE DETREHEI PÁP JÁNOS BECSÜLETSÉRTÉSI KERESETÉRŐL NYAGA ILLYÉS ELLEN	235
49.	1750. december 4., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT BORZÁSI GÁI JÁNOSNÉ KOVÁCS ERZSÉBET ELLEN	236
50.	1751. május 17., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT PERECSENI ÖZVEGY KURTA MIHÁLYNÉ DUDÁS ILONA ELLEN	239
51.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT NAGYFALUSI NAGY MIHÁLYNÉ SOMOGYI KATA ELLEN	240
	I. 1751. június 18., Nagyfalu	240
	II. 1751. június 22., Somlyó	245
	III. 1751. október 16., Somlyó	245
52.	1751. október 16., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT BAGOSI SZABÓ JÁNOSNÉ ELLEN	246
53.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT RÁTONI NAGY PÉTERNÉ FÁBIÁN KATALIN ELLEN	247
	I. 1753. június 25., Somlyó	247
	II. 1754. június 25., Somlyó	248
54.	1755. augusztus 19., Somlyó KRASZNA VÁRMEGYE PERE BALLAI DÉCSI MIHÁLY ÖZVEGYE, KOC SIS ERZSÉBET ELLEN BÚBÁJOSSÁG VÉTKÉÉRT	249
55.	KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT ZOVÁNYI VÉG FERENCNÉ BARA ERZSÉBET ELLEN	250
	I. 1756. december 2., Somlyó	250
	II. 1757. január 27., Somlyó	251
56.	1768. április 6., Somlyó KIS TORMA JÁNOS BOSZORKÁNSÁGGAL GYANÚSÍTOTT ÖZVEGYÉNEK, OLÁH MÁRIÁNAK KEZESLEVELE	253
	SZOLNOK-DOBOKA VÁRMEGYE	255
	BELSŐ-SZOLNOK VÁRMEGYE	255
57.	1649. március 18., s. I. RETTEGI KIS ISTVÁN PERLI FEJÉRVÁRI JÁNOST, MIVEL TÁVOLLÉTÉBEN UDVARHÁZÁT FELDŰLTA, FELESÉGÉT MEGVERTE ÉS TÖBBEK KÖZÖTT BOSZORKÁNYNAK MONDTA	255

58.	BELSŐ-SZOLNOK VÁRMEGYE PERE MACSKAMEZŐI ÖZVEGY PAP ISTVÁNNÉ PAP JUANA ELLEN PARÁZNASÁGÉRT, MAGZATELHAJTÁSÉRT ÉS BÚBÁJOSSÁGÉRT.	256
	I. 1721. szeptember 9., Kozárvár.	256
	II. 1721. november 20., Lúbfalva.	257
59.	1726. február 14., Kackó BELSŐ-SZOLNOK VÁRMEGYE PERE ALSÓILOSVAI RIMASZOMBATI ISTVÁN ELLEN TORMA MIKLÓS FŐISPÁNNAK BABONÁSKODÁSSAL VALÓ MEGVÁDOLÁSÁÉRT.	257
60.	1727. február 11., Magyarláros BELSŐ-SZOLNOK VÁRMEGYE PERE KISKALYÁNI BOKA JEREMÁNE BRINZA Mária ELLEN BABONASÁGÉRT ÉS BOSZORKÁNYSÁGÉRT.	258
61.	1732. szeptember 3., Orbó MAGYARLÁPOSI OROSZ SIMONNÉ JERÚCA ELLENI ÍTÉLET KURUZSLÁSÉRT ÉS VARÁZSLÁSÉRT.	259
62.	1732. szeptember 3., Orbó TOMSA ALIAS SOLTJE JÁNOSNÉ ODOTJIA ELLENI ÍTÉLET VARÁZSLÁSÉRT.	260
63.	1732. szeptember 3., Orbó MAGYARLÁPOSI PRASA JÁNOSNÉ PINTYE MARIA ELLENI ELJÁRÁS KURUZSLÁSÉRT.	260
64.	1732. november 18., Kackó ÖZVEGY STRÁNYI TEODORNÉ BALOG ANTYIMIA ELLENI ELJÁRÁS BŰVÖS-BÁJOS VARÁZSLÁSÉRT.	261
65.	1732. november 18., Kackó CSICSÓÚJFALVI RUSZ STEFÁNNÉ KIRSZTE MARIKA ELLENI ELJÁRÁS „BŰVÖS-BÁJOS ÍROS KANTA BABONÁSKODÁS”-ÉRT.	261
66.	1732. november 18., Kackó RETTEGI GÖRÖG ISTVÁNNÉ PETCZI ERZSÉBET ELLENI ELJÁRÁS, AMIÉRT EGY LUKÁCS JÁNOS NEVŰ JOBBÁGY FELESÉGÉT, NAGY KATÁT LEBOSZORKÁNYOZTA.	262
67.	1733. szeptember 12., Kozárvár RETTEGI MOLDUVÁN ANDRÁSNÉ MARUSÁN SOFRONIA ELLENI ELJÁRÁS BŰVÖLÉSÉRT, VARÁZSLÁSÉRT.	263
68.	1733. szeptember 12., Kozárvár RETTEGI JAKAB JÁNOSNÉ KATZKOÁN Mária ELLENI ELJÁRÁS VARÁZSLÁSÉRT ÉS LEÁNYÁNAK VARÁZSLÁSRA TANÍTÁSÁÉRT.	264
69.	1733. szeptember 12., Kozárvár RETTEGI BURDUSA ALIAS MIHUCZ ILIE ÖZVEGYE, TAPASZTÓ TODORA ELLENI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁGÉRT.	264
70.	1734. március 4., Kozárvár MAGYARLÁPOSI IFJ. SÁNTA ISTVÁN ELLENI ELJÁRÁS ANYJA LEBOSZORKÁNYOZÁSÁÉRT.	265
71.	1736. augusztus 28., Kozárvár RETTEGI VINTER JÁNOSNÉ OKLOCSÁNYI JUDIT ELLENI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁGGAL VALÓ KÉRKEDÉSÉRT.	266
72.	1736. augusztus 28., Kozárvár DOBAI ISTVÁNNÉ KÁRAI KLÁRA ELLENI ELJÁRÁS KURVASÁGÉRT, BOSZORKÁNYSÁGÉRT ÉS KÁROMKODÁSÉRT.	267
73.	1736. augusztus 28., Kozárvár ALSÓILOSVAI TŰRI ISTVÁNNÉ SZENTESI Mária ELLENI ELJÁRÁS „ÖRDÖGI MESTERSÉGGEL VALÓ BŰVELÉSEKBE-BÁJOLÁSOKBAN” VALÓ RÉSZVÉTEL VÉTKÉÉRT.	268
74.	1739. június 30., Csicsógyörgyfalva TORDAVILMAI DARANUS KRISZTA ÖZVEGYE, KRISZTA Mária ELLENI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG BÜNTETTÉÉRT.	269

75.	1739. július 1., Csécsógyörgyfalva OROSZ GYÖRGY ELLENI ELJÁRÁS „VARÁSLÓ BOSZORKÁNYSÁGÉRT”	269
76.	1741. szeptember 7., Betlen PACULAR MIHÁLYNÉ OLTYÁN MÁRIA ELLENI ELJÁRÁS VARÁZSLÁS, BOSZORKÁNYKODÁS ÉS ÖRDÖGGEL VALÓ TÁRSALKODÁS VÉTSÉGÉÉRT	270
77.	1742. július 19., Alsókossály CZUNGUR BRENDUSSA ELLEN INDÍTOTT BŰNVÁDI ELJÁRÁS VARÁZSLÁS ÉS BŰVÖS-BÁJOS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	270
78.	1743. május 7., Betlen BUGYE PRISCILLA ELLEN INDÍTOTT BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG VÉTSÉGÉÉRT	271
79.	1743. május 7., Betlen CSONTOS NASZTA ELLEN INDÍTOTT BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG VÉTSÉGÉÉRT	271
80.	1743. május 7., Betlen GYURGYUSA JOÁNA ELLENI BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	272
81.	1743. május 7., Betlen HARMINC FÉRFI ELLEN INDÍTOTT BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	272
82.	1743. május 8., Szészárma BŰNFENYÍTŐ ELJÁRÁS MIHÁLYFALVI SZABÓ IGNÁT ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	273
83.	1743. május 8., Szészárma MIHÁLYFALVI SZABÓ IGNÁTNÉ KIFOR PETRUSSA ELLENI BŰNFENYÍTŐ ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	273
84.	1743. május 9., Szészárma RIKÁN JUON ÉS POKLOSAN ALIAS NEMES NICULAJE ELLENI BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG VÉTSÉGÉÉRT	274
85.	1743. május 20., Bálványosvárhalja PAP TAMÁSNÉ BALLA HELEN ELLENI BŰNVÁDI ELJÁRÁS BŰVÖS-BÁJOSKODÁS VÉTSÉGÉÉRT	274
86.	1753. február 1., Dés KORULIAN ALEXANÉ RUSZ ALIAS DRAXAN FLÓRA ÉS NYEGEN FLÓRA[?] ELLENI ELJÁRÁS ÉS VÉGZÉS VARÁZSLÁS ÉS BŰVÖS-BÁJOSKODÁS VÉTSÉGÉÉRT	275
87.	1760. szeptember 12., Kackó DOMOKOSI MOLNÁR JÁNOSNÉ VÉKONY ERZSÉBET ELLENI BŰNVÁDI ELJÁRÁS BŰBÁJOSKODÁSÉRT	276
TORDA-ARANYOS VÁRMEGYE		277
TORDA VÁRMEGYE		277
88.	1695. szeptember 20., Alsójára BŰNVÁDI ELJÁRÁS BENEDEK GYÖRGYNÉ ALBERTFI BORBÁLA ELLEN ERKÖLCSTELEN ÉLETVITELÉRT, KURUZSLÁSÉRT	277
89.	BŰNFENYÍTŐ ELJÁRÁS TOROCKÖSZENTGYÖRGYI KÖMIVES SIMON ELLEN BŰBÁJOSSÁG ÉS KURUZSLÁS VÉTSÉGÉÉRT	278
	I. 1696. március 1., Torockószentgyörgy	278
	II. 1696. július 28., Torda	279
90.	TORDA VÁRMEGYE PERE TOROCKÓI LÁZÁR KATALIN ÉS GÁSPÁR ERZSÉBET ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	280
	I. 1699. november 23., Torda	280
	II. 1700. február 26., Torda	280
	III. 1700. március 5., Torda	281

91. 1699. november 23., Torda	
BŰNVÁDI ELJÁRÁS ÉS VÉGZÉS TOROCKÓI HERCZE MÁRTONNÉ LÁZÁR ERZSÉBET ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	282
92. 1699. november 23., Torda	
BŰNVÁDI ELJÁRÁS TOROCKÓI ÖZVEGY DEMJÉN MIHÁLYNÉ GÁSPÁR ERZSÉBET ELLEN BOSZORKÁNYSÁGÉRT	282
93. 1702. május 10., Torda	
BŰNVÁDI ELJÁRÁS TOROCKÓSZENTGYÖRGYI BÁLINT KATALIN ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	283
94. BŰNVÁDI ELJÁRÁS GERENDKERESZTŰRI SZENTGYÖRGYI GYÖRGYNÉ VÉG ILONA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	284
I. 1713. november 9., Torda	284
II. 1714. augusztus 4., s. l.	284
95. 1715. augusztus 20., Torda	
TORDA VÁRMEGYE FELMENTŐ ÍTÉLETE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT TOROCKÓSZENTGYÖRGYI ÖZVEGY BECZE ISTVÁNNÉ ÜGYÉBEN	285
96. BŰNVÁDI ELJÁRÁS ÉS FELTÉTELES FELMENTŐ ÍTÉLET A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT KISBÁNYAI JÁNK SZIMIONNÉ JOANA PAVEL ÜGYÉBEN	285
I. 1715. november 9., Torda	285
II. 1715. december 13., Torda	286
III. 1716. május 1., Torda	286
97. 1719. május 15., Torda	
BŰNVÁDI ELJÁRÁS [TOROCKÓSZENTGYÖRGYI] JUVANA SZTÁN ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	287
98. TORDAI ÖZVEGY NAGY MÁRTONNÉ NAGY ALIAS SZABÓ ZSÓFIA ELLENI PER BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	288
I. 1724. augusztus 21., Torda	288
II. 1724. szeptember 15., Torda	289
99. BŰNVÁDI ELJÁRÁS ÉS FELMENTŐ ÍTÉLET A SÁTÁNNAL VALÓ SZÖVETKEZÉSÉRT PERBE FOGOTT VLÁD JÁNOSNÉ VÁNCSA MÁRIA ÜGYÉBEN	290
I. 1724. október 7., Torockó	290
II. 1724. november 13., Alsójáró	291
100. 1725. március 6., Gerebenes	
TORDA VÁRMEGYE PERE MEZŐSZENGYELI ALIMÁN BALGER ELLEN BŰBÁJÓSSÁG ÉS A SÁTÁNNAL VALÓ KERESKEDÉS VÉTSÉGÉÉRT	291
101. 1725. április 5., Egerbegy	
BŰNVÁDI ELJÁRÁS TOROCKÓSZENTGYÖRGYI SZTÁN ANUTZA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTSÉGÉÉRT	292
102. BŰNVÁDI ELJÁRÁS KOPPÁNDI ÖZVEGY LUP JUONNÉ MARGARÉTA ÉS EGY MARINKA NEVŰ SZEMÉLY ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	293
I. 1727. június 26., Egerbegy	293
II. 1727. november 20., Décsé	293
III. 1728. január 30., Kók	294
103. 1727. augusztus 25., Szentlászló	
BŰNVÁDI ELJÁRÁS ÚJTORDAI KOLOZSVÁRI FERENCNÉ NAGY BORBÁLA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	295
104. BŰNVÁDI ELJÁRÁS POPA VASZILE MAROSBOGÁTI GÖRÖG KATOLIKUS LELKÉSZ ÖZVEGYE, FLÓRA TRUCZA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	296
I. 1728. június 25., Ludas	296
II. 1729. március 28., Mezőkapus	297
III. 1730. november 20., Gerebenes	298

105. BŰNVÁDI ELJÁRÁS MEZŐKAPUSI BALÁKI JOANNÉ BOÁR PARASZKIVA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	298
I. 1728. június 25., Ludas.....	298
II. 1729. március 28., Mezőkapus.....	299
106. BŰNVÁDI ELJÁRÁS MAROSBOGÁTI BUDA GYÖRGYNÉ KOVÁTS JUDIT ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	300
I. 1727. szeptember 28., Szászrégen.....	300
II. 1728. június 25., Ludas.....	300
III. 1729. szeptember 16., Magyarrege.....	301
107. BŰNVÁDI ELJÁRÁS FELMENTŐ ÍTELETTEL A TORDASZENTLÁSZLÓI ENYEDI ANDRÁSNÉ KEREKES BORBÁLA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT INDÍTOTT KERESETBEN.....	302
I. 1728. november 16., Torda.....	302
II. 1729. március 31., Hezsdát.....	302
108. 1729. december 10., Torda BŰNFENYÍTŐ ELJÁRÁS BEDELLŐI MÁNY NARUL ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	303
109. 1730. október 2., Bányabükk BŰNÜGYI ELJÁRÁS SORBÁN GLIGORNÉ LUNKA NYÉDE ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	304
110. 1731. június 4., Torda BŰNÜGYI ELJÁRÁS GERENDI DATSÓ MIHÁLYNÉ JÁNOS JUTKA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	304
111. 1731. június 4., Torda BŰNÜGYI ELJÁRÁS TURI KRISÁN JUONNÉ GYURI FLÓRA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	305
112. BŰNÜGYI ELJÁRÁS ALSÓJÁRAI BENEDEK ISTVÁNNÉ LÁSZLÓ KLÁRA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	306
I. 1731. szeptember 6., Torda.....	306
II. 1732. október 22., Torockó.....	306
113. [1732.] december 5., s. l. BŰNÜGYI ELJÁRÁS KOMJÁTSZEGI KIMPÁN VONYÁNÉ MÁRIA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	307
114. EGERBEGYI SZILVÁSI DÉMETERNÉ KISS JUDIT PERLI BÍRÓ ISTVÁNNÉ MAGYARÓSI SÁRÁT, KENDERESI ISTVÁNNÉ SIMONFFI ERZSÉBETET ÉS TÖRÖK JÁNOSNÉ MOLNÁR ERZSÉBETET BOSZORKÁNSÁGGAL VALÓ RÁGALMAZÁSÉRT.....	308
I. 1733. január 29., Egerbegy.....	308
II. 1733. augusztus 28., Egerbegy.....	308
115. 1736. január 18., s. l. BŰNÜGYI ELJÁRÁS SZURDUKI BIB MARKULYNÉ BOTA ANUCA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	309
116. BŰNÜGYI ELJÁRÁS ÉS HALÁLÓS ÍTELET LOBONTZ NYÉDA ELLEN BOSZORKÁNSÁG, NŐS PARÁZNASÁG ÉS TOLVAJSÁG VÉTKÉÉRT.....	310
I. 1737. január 19., Torda.....	310
II. 1737. március 20., Torda.....	310
117. BŰNÜGYI ELJÁRÁS ÉS ELMARASZTALÓ ÍTELET MOLNÁR ISTVÁNNÉ MÁRIA ÉS KÖVÁRI VASZILYNÉ TYIVORÁN FLÓRA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT.....	311
I. 1737. március 20., Torda.....	311
II. 1737. május 20., Torda.....	311
III. 1737. május 31., Torda.....	312
IV. 1737. június 17., Torda.....	312

118.	1737. március 22., Torda BÜNFENYÍTÓ ELJÁRÁS ÉS ÍTELET MOLNÁR ILONA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	313
119.	1737. április 2., Torda BÜNVÁDI ELJÁRÁS KOLOSI ISTVÁNNÉ MARUCZA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	314
120.	1737. április 2., Torda TORDA VÁRMEGYE BÜNVÁDI ELJÁRÁSA TÓT ANNA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	315
121.	BÜNVÁDI ELJÁRÁS MOLNÁR PÉTERNÉ FÁBIÁN KATALIN ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	315
	I. 1737. május 31., Torda	315
	II. 1737. június 18., s. l.	316
122.	BÜNVÁDI ELJÁRÁS BORBÉLY MIHÁLYNÉ TOLDI ILONA, CSIP ELIÁSNÉ LÉNÁRD BORBÁLA ÉS CSIP KATALIN ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	317
	I. 1737. július 16., Torda	317
	II. s. d., s. l.	318
123.	1737. július 16., Torda BÜNVÁDI ELJÁRÁS KERESEI PETKA HAJADON ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	318
124.	BÜNVÁDI ELJÁRÁS TOROCKÓI SIMÁNDI MIKLÓSNÉ BOTÁR KATALIN, SÁNTA GYÖRGYNÉ EKART BORBÁLA ÉS LEÁNYA, KATALIN, VALAMINT SALA MIHÁLYNÉ KARAKKÓI BORBÁLA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	319
	I. 1737. július 16., Torda	319
	II. 1737. október 29., Torda	319
125.	[1737.] augusztus 27., s. l. BÜNVÁDI ELJÁRÁS VOLAN GYÖRGYICZÁNÉ POPA PETKA ÉS PIKE BARBNÉ VARGA SZÁVA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	320
126.	1738. február 11., Torda BÜNVÁDI ELJÁRÁS IGNÁT NYÉDA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	321
127.	1738. március 20., Torda BÜNVÁDI ELJÁRÁS KISFENESI PLESA MIHÁLYNÉ NOVÁCH DOTYIA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	321
128.	1740. szeptember 26., Magyarfelpös BÜNVÁDI ELJÁRÁS MAGYARDELLŐI DEMETER JÁNOSNÉ FODOR SÁRA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT	322
129.	1743. október 10., Magyarrégen BÜNVÁDI ELJÁRÁS MEZŐSÁLYI PETREHIZA ANUCA ELLEN LOPÁSÉRT, BŰBÁJLOSSÁGÉRT ÉS VARÁZSLÁSÉRT	323
130.	1743. november 22., Torda BÜNVÁDI ELJÁRÁS SZABÓ BORBÁLA ELVÁLT ASSZONY ELLEN BABONÁZÁSÉRT ÉS PARÁZNASÁGÉRT	323
131.	1744. január 14., Indal BÜNVÁDI ELJÁRÁS ALSÓFÜGEDI URSZA MARINKA ELLEN VARÁZSLÁS, PARÁZNASÁG ÉS TOLVAJLÁS MIATT	324
132.	1744. január 14., Indal BÜNÜGYI ELJÁRÁS ALSÓJÁRAI CSESZTVEI ÉVA ELLEN BŰBÁJLOSSÁG, PARÁZNASÁG ÉS LOPÁS VÉTSÉGÉÉRT	325
133.	1744. július 28., Illye BÜNÜGYI ELJÁRÁS MEZŐSZENGYELI BÉRES TOMÁNÉ MARGSINÁN MÁRIA ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTSÉGÉÉRT	325

134. 1744. szeptember 3., Págoosa	BŰNÜGYI ELJÁRÁS MEZŐBODONI BUMBE PASKULY ELLEN SZÉLHÁMOSSÁGÉRT	326
135. 1746. április 21., Magyarpeterd	BŰNÜGYI ELJÁRÁS PUSZTAEGRESI MIK MIHAILÁNÉ MIKLÓS PETKA ÉS SZARÁK PÉTERNÉ MÁRIA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	327
136. 1747. január 17., Egerbegy	BŰNÜGYI ELJÁRÁS LUPSAI SPAN GAVRILLÁNÉ KOTO HOLRE JUANA ELLEN PARÁZNASÁG ÉS BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	328
137. 1747. május 5., Bikalat	BŰNÜGYI ELJÁRÁS KISPETERDI KRISÁN VASZILIE NÉ JUVANA ELLEN PARÁZNASÁG, BŰBAJOSSÁG ÉS VARÁZSLÁS VÉTSÉGÉÉRT	329
138. 1748. február 8., Alsófüle	BŰNÜGYI ELJÁRÁS DÉCSEI PÁSZTOR JÁNOS ELLEN BŰBAJOSKODÁS VÉTSÉGÉÉRT	329
139. 1749. június 16., Bikalat	BŰNÜGYI ELJÁRÁS LUPSAI TITOR MAKAVÉNÉ BIRGYA SZALOMIA ELLEN LOPÁS ÉS BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	330
140. 1749. június 16., Bikalat	BŰNÜGYI ELJÁRÁS MAGYARLÉTAI MÉSZÁROS GYÖRGYNÉ ÁRVA KATALIN ELLEN HÁZFELVERÉS, BOSZORKÁNSÁG ÉS PARÁZNASÁG VÉTKÉÉRT	330
141. 1756. június 15., Gyéres	BŰNÜGYI ELJÁRÁS TOROCKÓI SIMÁNDI ANNA ELLEN VARÁZSLÁS, BŰBAJOSSÁG ÉS BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	331
142. 1756. június 16., Gyéres	BŰNÜGYI ELJÁRÁS TOROCKÓI SZÉKELY FERENC NÉ KELEMEN ILKÓ ÉS SZATHMÁRI PÁLNÉ SAKÓ SUKA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	331
143. 1759. június 20., Petele	BŰNÜGYI ELJÁRÁS MEZŐSZENGYELI KÁKAI PÉTERNÉ JOINA ELLEN LOPÁS, PARÁZNASÁG, VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	332
144. 1759. december 5., Gerend	BŰNÜGYI ELJÁRÁS TOROCKÓSZENTGYÖRGYI KOVÁCS FERENC NÉ SZABÓ ERZSÉBET ELLEN VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	333
145. 1802. január 20.–február 17., Gyéres	GYÖRFI ZSIGMOND PERE SZENTGYÖRGYI PÁL ÉS FELESÉGE ELLEN, AKIK GYÖRFI NÁLUK SZOLGÁLÓ LEÁNYARÓL AZT HÍRESZTELTEK, HOGY KURVA ÉS BOSZORKÁNY	334
I. 1802. január 20., Gyéres	PERFÉLVÉTEL	335
II. 1802. január 27., Gyéres	A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	335
III. 1802. február 17., Gyéres	A PER FOLYTATÁSA ÉS AZ ÍTÉLET	336
146. 1803. június 10.–október 10., Torda	TORDA VÁRMEGYE BÜNTETŐPERE BÉÁN ILIA KERESZTESI „ORVOS” ELLEN, AKI EGY ŐTHETES „VÁLTOTT GYERMEK” KICSERÉLÉSÉRE IRÁNYULÓ BABONÁS MESTERKEDÉSE KÖZBEN A CSECSEMŐT A MEGHEVÍTETT KEMENCÉBEN ELÉGETTE	339
I. 1803. június 10., Kozfösvár	A FŐKORMÁNYSZÉK UTASÍTTJA TORDA VÁRMEGYÉT, HOGY A GYÉRESI ŐTHETES CSECSEMŐNEK VÁLTOTT GYERMEKKÉNT AZ ŐRDÖGTŐL VALÓ VISSZACSERÉLÉSÉNEK REMÉNYSÉGÉBEN BÉÁN ILIA ÁLTALI ELÉGETÉSÉT HALADÉKTALANUL VIZSGÁLJA KÍ	339

II/a	1803. július 2., Gyéres IFJABB HORVÁTH MARKÓ GYÓRGY JÁRÁSI SZOLGABÍRÓ MEGKÜLDI TORDA VÁRMEGYE TISZTSÉGÉNEK A FARKAS SÁMUEL ÖTHETES CSECSEMŐJÉNEK ELÉGETÉSÉRŐL GYÉRESEN LEFOLYTATOTT NYOMOZÁS IRATAIT	340
II/b	1803. június 10., Gyéres BÉÁN ILIA VÁDLOTT SZELID VALLATÁSA A TORDAI TÖMLŐCBEN	341
II/c	1803. július 7., Gyéres AZ ELÉGETETT CSECSEMŐ SZÜLEINEK: FARKAS SÁMUELNEK ÉS FELESÉGÉNEK SZELID VALLATÁSA A TORDAI TÖMLŐCBEN	344
III.	A FŐKORMÁNSZÉK NAGY PÁLNAK, FARKAS SÁMUELNÉ ÉDESAPJÁNAK KÉRÉSÉRE ELRENDELI TORDA VÁRMEGYÉNEK, HOGY AZ ELÉGETETT ÖTHETES CSECSEMŐ SZÜLETÉ ELEGENDŐ KEZESSÉG MELLETT BOCSÁSSÁK SZABADON A VÁRMEGYE TÖMLŐCÉBŐL	349
IV.	1803. június 7., Torda TORDA VÁRMEGYE FELTERIESZTI A FŐKORMÁNSZÉKNEK A VÁLTOTT GYERMEKNEK ÁLLÍTOTT GYÉRESI CSECSEMŐ ELÉGETÉSÉRŐL KÉSZÜLT VIZSGÁLATI IRATOKAT; JELENTI, HOGY A SZÜLŐKET SZABADON BOCSÁTOTTÁK, ÉS JAVASOLJA: AZ ELMEBETEGNEK VÉLT BÉÁN ILIA KURUZSLÓT, BÍRÓSÁGI TÁRGYALÁS MELLŐZÉSÉVEL, ZÁRJÁK BE HOLTIG TARTÓ RABSÁGRA A SZAMOSÚJVÁRI KÖZFOGHÁZBA	350
V.	1803. július 20., Kolozsvár A FŐKORMÁNSZÉK A VIZSGÁLATI IRATOK ALAPJÁN UTASÍTTJA TORDA VÁRMEGYÉT, HOGY BÉÁN ILIA MÁS KURUZSLÁSAINAK KIVIZSGÁLÁSA UTÁN INDÍTSON ELLENÉ BÜNTETŐKERESETET. FARKAS SÁMUEL ÉS FELESÉGÉT BOCSÁSSA SZABADON, KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR ELLEN PEDIG SZINTÉN KEZDEMENYEZZEN PERT	351
VI.	1803. augusztus 30., Torda TORDA VÁRMEGYE TISZTSÉGE MEGKÜLDI AZ ALSÓ KERÜLET ALISPÁNIAK A GYÉRESI CSECSEMŐ ELÉGETÉSÉRE VONATKOZÓ FŐKORMÁNSZÉKI PARÁNC SOLAT MÁSOLATÁT, AZ ABRÁN FOGLALTAK TELJESÍTÉSÉRE	353
VII.	[1803. szeptember 12., Torda] PERFELVÉTEL AZ ÖTHETES CSECSEMŐ BABONÁS ELÉGETÉSÉVEL VÁDLOTT BÉÁN ILIA KURUZSI Ó ELLEN A TORDA VÁRMEGYEI FILIÁLIS SZÉKEN	354
VIII/a	1803. szeptember 13., Torda A BÉÁN ILIA ELLENI PERBEN HOZOTT ÍTÉLET ELSŐ VÁLTOZATÁNAK BEVEZETŐ RÉSZÉ	356
VIII/b	1803. szeptember 15., Torda A TORDA VÁRMEGYEI FILIÁLIS SZÉK ÍTELETE A BÉÁN ILIA ELLENI PERBEN ÍTÉLET	356
VIII/c	1803. október 30., Torda TORDA VÁRMEGYE FELKÜLDI A FŐIGAZGATÓ-TANÁCSNAK A BÉÁN ILIA ELLEN HOZOTT ÍTÉLETÉT A HOZZÁ TARTOZÓ IRATOKKAL EGYÜTT	358
147.	1803. szeptember 7.–1804. április 24., Kolozsvár, Torda KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR ELLENI ELJÁRÁS, AMIÉRT VÉGINÉZTE ÉS NEM AKADÁLYOZTA MEG, HOGY FARKAS SÁMUEL ÖTHETES CSECSEMŐJÉT BÉÁN ILIA KURUZSLÓ ELÉGESSE	360
I.	1803. szeptember 7., Kolozsvár A FŐKORMÁNSZÉK MEGKÜLDI TORDA VÁRMEGYÉNEK A GYÉRESI MAGISZTRÁTUS KÉRÉSÉT, HOGY A KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR ELLENI ELJÁRÁST A GYÉRESI TANÁCS ELŐTT FOLYTASSÁK I.E. AZZAL, HOGY VÉLEMÉNYÉT AZ ÜGYBEN OKTÓBER VÉGÉIG TERJESSZE FEL	360

II.	1803. november 28., Torda	TORDA VÁRMEGYE JAVASLATA A FŐKORMÁNYSZÉKNEK, HOGY KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR ÜGYÉBEN NE A GYÉRESI MAGISZTRÁTUS FOLYTASSA AZ ELJÁRÁST, HANEM A VÁRMEGYEI TÖRVÉNYSZÉK	361
III.	1803. december 20., Kolozsvár	A FŐIGAZGATÓ-TANÁCS KÖZLI TORDA VÁRMEGYÉVEL, HOGY A KOLOSVÁRI ISTVÁN ELLENI PER ELLÁTÁSÁRA, KIVÁLTSÁGAJ ALAPJÁN, GYÉRES VÁROS ILLETÉKES	362
IV.	1804. február 7., Torda	TORDA VÁRMEGYE MÁSOLATBAN MEGKÜLDI GYÉRES KIVÁLTSÁGOS VÁROSNAK A FŐKORMÁNYSZÉK RENDELETÉT KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR PERÉNEK TÁRGYALÁSÁT ILLETŐEN ÉS HATÁRIDŐT SZAB KI A PER ELLÁTÁSÁRA.	363
V.	1804. február 7., Torda	TORDA VÁRMEGYE TUDOMÁSULVÉTEL VÉGETT MEGKÜLDI GÁLFFI JÓZSEF ALISPÁNNAK A FŐKORMÁNYSZÉK KOLOSVÁRI ISTVÁN PERÉRE VONATKOZÓ RENDELETÉNEK MÁSOLATÁT.	364
VI.	1804. április 24., Kolozsvár	A FŐKORMÁNYSZÉK UTASÍTTA TORDA VÁRMEGYÉT, HOGY A GYÉRESI TANÁCS ÁLTAL KOLOSVÁRI ISTVÁN ELLEN HOZOTT ÍTÉLETET A PERHEZ TARTOZÓ VALAMENNYI IRATTAL TERJESSZE FEL A KIRÁLYI TÁBLÁHOZ.	364
TORDA-ARANYOS VÁRMEGYE			366
ARANYOSSZÉK			366
148.	1651. november 1.–1677. november 24.	AZ ARANYOSSZÉKI CIRKÁLÁSOKON (INQUISITIO MALEFACTORUM) KIADOTT, BOSZORKÁNYSÁGGAL, KURUZSLÁSSAL, BABONÁSKODÁSSAL VÁDOLT SZEMÉLYEK	366
I.	1651. november 1.	A CIRKÁLÁSOK SORÁN A TELEPÜLÉSENKÉNT KIKÉRDEZETT HÉT, ESKÜT TETT EMBERNEK – HÉTEMBEREKNEK – FELTETT VALLATÓKÉRDÉSEK	366
II.	1651. november 6.–1677. november 24.	A TELEPÜLÉSENKÉNT KIADOTT, TÖRVÉNYSZEGÉSSSEL VÁDOLT SZEMÉLYEK	367
149.	1654. június 15., Kövend	ARANYOSSZÉK PERÜJÍTÁST ILLFTÓ PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT VÁRADJ KATALIN NEMESASSZONY ÉS VÁRFALVI NEMES MACSKÁSI ISTVÁNNÉ ELLEN	372
150.	1656. szeptember 14., s. l.	ARANYOSSZÉK PERE A NŐS PARÁZNASÁGGAL ÉS BŰVÖS-BÁJOS MESTERKEDÉSSSEL VÁDOLT GABOS JAKABNÉ NAGI ERSÉBÉT, VALAMINT VAS BALÁS IFJÚ LÉGÉNY ELLEN, AKI AZ ASSZONYT TEHERBE EJTETTE	373
151.	1657. február 20.–március 6., Alsószentmihályfalva	VAS ISTVÁN ARANYOSSZÉKI KAPITÁNY PERE SARKADI PÉTERNÉ, AZELŐTT PUSKÁS ANDRÁS NÉ ELLEN, AKI ŐT SZIDALMAZTA, FELESÉGÉT PEDIG BOSZORKÁNYNAK MONDTA	374
152.	1668. február 17.–1672. február 2., Kercsed	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT OLÁH JÁNOSNÉ ELLEN	376
I.	1668. február 17.	PERFELVÉTEL	376
II.	1672. február 2., Kercsed	A PER	376

153.	1668. november 26., Kövend ARANYOSSZÉK PERE ANDRA PÉTER ELLEN, AKI ELBOCSÁTOTT EGY BŰVÖS-BÁJOS BOSZORKÁNYLEÁNYT	377
154.	1670. január 7–1671. január 28., Kercsed, Harasztos ARANYOSSZÉK PERE A VARÁZSLÁSSAL VÁDOLT GORJÁNOSNÉ, HARI GYÖRGYNÉ ÉS SZEREDAJ GYÖRGYNÉ FELVINCI ASSZONYOK ELLEN	377
I.	1670. január 7., Kercsed PERFELVÉTEL	377
II.	1671. január 28., Harasztos A PER TÁRGYALÁSA	378
155.	1672. január 23., Várfalva KOVACZ PÉTER BABONÁSKODÁSÉRT KIADOTT LEÁNYÁNAK PERE	378
156.	1676. március 20., Bágyon ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT CSIPKÉS ISTVÁNNÉ TÓKES MÁRTA POLYÁNI ASSZONY ELLEN	379
157.	1710. március 19., Kövend POPA MIRON DOMBROVAI NEMES KÉT ÖKÖRÉRT (NÉHAI MOHÁCSI NEMES KÓVÁRI MARIAN ÖZVEGYE: RÁD PARASZKIA ELLEN) FOLYÓ PERÉNEK ALPERESE ARRÓL VALLATTA A TANÚKAT, HOGY A FELPERES POPA MIRON ŐT BOSZORKÁNYNAK KIÁLTOTTA	379
158.	1711. február 6., Veresmart ARANYOSSZÉK PERE NEMES SZENTMIHÁLYFALVI SZABÓ ISTVÁN, VALAMINT KÖZRENDŰ ÉS NEMES TÁRSAI ELLEN VÉRONTÁSÉRT, KÁROMKODÁSÉRT, TOLVAJKIÁLTÁSÉRT, BORLOPÁSÉRT, TILALMASBÓL KIHAJTOTT MARHA ELHAJTÁSÁÉRT, TISZTEK LEVELÉNEK ELHAJTÁSÁÉRT, BOSZORKÁNYSÁGÉRT ÉS BÚZALOPÁSÉRT	380
159.	1711. június 2., Földvár ARANYOSSZÉK PERE OLOSZTELEKI DÁNIEL JÓZSEF ÖRDÖGTŐL MEGSZÁLLOTT JOBBÁGYA ELLEN, AKI KEGYETLENŰL MEGÖLTE SZÜLEIT	381
160.	1711. július 29., Mohács ARANYOSSZÉK PERE MEZEI FERENC KÖVENDI NEMES ELLEN, AKI FALUBELIJÉT, KRISTOPH MÁRIÁT BOSZORKÁNYNAK ÁLLÍTOTTA, VÍZBE TAPODTA, MAJD SZALMÁT HÁNYT RÁ, HOGY MEGÉGESSE	382
161.	1714. november 29.–1715. január 10., Bágyon ARANYOSSZÉK PERE FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI JÁNOS CIGÁNYVAJDA ÉS FELESÉGE ELLEN, JÁNOS VAJDA KÁROMKODÁSÁÉRT ÉS ERŐSZAKOS CSELEKEDETEIÉRT, FELESÉGE ELLEN PEDIG VARÁZSLÁSÁIÉRT, KURUZSLÁSÁIÉRT	383
I.	1714. november 29., Bágyon PERFELVÉTEL	383
II.	1715. január 10., Bágyon ÚJ PER	384
III.	1715. január 29., Kövend ARANYOSSZÉK PERE JÁNOS CIGÁNYVAJDA FELESÉGÉNEK, DENGELEGI ZSUZSANNÁNAK A KEZESE, MIHÁLY CIGÁNYVAJDA ELLEN	385
IV.	1715. január 29., Kövend ARANYOSSZÉK PERE JÁNOS VAJDA KEZESE: EOTVES PÉTER CIGÁNY, HOMORÓDSZENTMÁRTONI BÍRÓ ALIAS KATONA SÁMUELNE VAS MÁRIA RÁKOSI JOBBÁGYA ELLEN	386

162.	1714. augusztus 20., Kocsárd	DÉDAI ERZSÉBET, A NÉHAI KERCSEDI FERENCZ PÉTER ÖZVEGYE PERÉNEK FOLYTATÁSA NEMES KERCSEDI PÉTER ÉS FELESÉGE, NAGY ANNA ELLEN A LEÁNYUK ÁLTAL ELLOPOTT 500 FORINTÉRT ÉS AZ ALPERES ASSZONY BOSZORKÁNYKODÁSÁÉRT A KERESÉST UTÓBBI RÉSZÉHEZ ARANYOSSZÉK BEAVATKOZÓ	387
163.	[1715. február 18.–[1715. március 26., s. l., Kövend]	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT BODONI MIHÁLYNÉ SZÉKELY KATALIN BÁGYONI LAKOS ELLEN	391
	I.	[1715. február 28.,] s. l. PERFELVÉTEL	391
	II.	1715. március 26., Kövend A PER FOLYTATÁSA	392
164.	1720. január 18., Rákóc	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT OLÁ MÁRIA, A BÁGYONBAN LAKÓ MÉSZÁROS SIMON FELESÉGE ELLEN	393
165.	[1720. szeptember 12., Keresed	ARANYOSSZÉK PERE NEMES KOCSÁRDI CSEGEZI SÁMUEL BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT FELESÉGE, JUDIT ELLEN	394
166.	1720. december 13., Kövend	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT NEMES MOHÁCSI MARIAN TYEURAN ALIAS POKOL ÉS TÁRSAI ELLEN	395
167.	1721. [január 30. előtt,] Várfalva	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT PÉTER ISTVÁN RÁKÓSI JOBBÁGY ÉS BALOGH ANNA NEMESASSZONY, NEMES CSEGEZI SIMANDI JÁNOS FELESÉGE ELLEN	396
168.	1721. február 6., Keresed	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT FORIKA ISTVÁNNÉ PÁP-ZSUSZANNÁ ÉS FORIKA MIHÁLYNÉ SZÉKELY KATALIN KERCSEDI NEMESASSZONYOK ELLEN	397
169.	1724. április 6., Bágyon	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT SZALCSÁN PÉTERNÉ ANGALIT JOBBAGYASSZONY ELLEN	398
170.	1727. február 6., Felsőszentmihályfalva	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI KOVÁTS PÉTERNÉ SZAKMÁRI ANNA NEMESASSZONY ELLEN	398
171.	1734. január 8.–1738. február 13., Keresed, Csegez	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT NEMES CSEGEZI TATÁR IMRÉNÉ BALOG JUDIT ELLEN	399
	I.	[1734. január 8., Keresed A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	399
	II.	1736. április 19., Felsőszentmihályfalva A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	400
	III.	1738. február 13., Csegez A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	401
172.	1734. január 29., Csegez	ARANYOSSZÉK PERE NEMES KÖVENDI EGEI ISTVÁN BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, NAGY ILONA ELLEN	402
173.	1735. január 13–21., Székelykocsárd, Kövend	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL ÉS NŐS PARÁZNASÁGGAL VÁDOLT NEMES BÁGYONI CSEGEZI GYÖRGYNÉ SZÁSZ ANNA ELLEN	403
	I.	1735. január 13., Székelykocsárd PERFELVÉTEL	403

II.	1735. január 21., Kövend	A PER FOLYTATÁSA	404
III.	1737. január 31., Mohács	A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	406
174.	1735. február 10., Kercsed	NEMES CSEGEZI TATÁR IMRÉNÉ BALOG JUDIT RÁGALMAZÁSI PERÉNEK FOLYTATÁSA IFJABB NEMES CSEGEZI KERESZTÉNY ANDRÁS ELLEN, AKI ŐT BOSZORKÁNYNAK MONDTA	407
175.	1735. március 24.–május 6., Várfalva, Pólyán	ARANYOSSZÉK PERE BASARAD MIKLÓS FELESÉGE, A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT KALÁNOS BORBÁRA CIGANYASSZONY ELLEN	409
I.	1735. március 24., Várfalva	PERFELVÉTEL	409
II.	1735. május 6., Pólyán	A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	410
176.	1735. augusztus 25.–1736. június 29., Kövend, Csegez	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT NEMES SZÉKELYKOCSÁRDI BORBÉLY PETER ÉS TÁRSAI ELLEN	412
I.	1735. augusztus 25., Kövend	PERFELVÉTEL	412
II.	1736. június 28.–29., Csegez	A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	413
III.	1736. augusztus 31., Bágyon	A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	415
177.	1736. augusztus 30., Bágyon	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT BETHLEN JÁNOS CSAVARGÓ ELLEN	418
178.	1737. január 31.–február 1., Mohács	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT PAP ZSUZSANNA, NEMES KERCSEDI FORIKA ISTVÁN ÖZVEGYE ELLEN	419
I.	1737. január 31., Mohács	PERFELVÉTEL	419
II.	1737. február 1., Mohács	A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	420
179.	1737. február 7., Felsőszentimihályfalva	NEMES RÁKOSI FÜLEP JÁNOSNÉ VÉG MÁRTA NEMESASSZONY RÁGALMAZÁSI PERÉNEK FOLYTATÁSA IDŐSEBB NEMES RÁKOSI FÜLEP ANDRÁS NÉ PÁLFI KATALIN NEMESASSZONY ELLEN, AKI ŐT BOSZORKÁNYNAK ÉS KURVÁNAK MONDTA	422
180.	1737. április 4., Bágyon	NEMES BÁGYONI SZÉP MIKLÓS, FELESÉGE, NAGY MÁRIA, VALAMINT MIKLÓS FIA, ISTVÁN RÁGALMAZÁSI PERÉNEK FOLYTATÁSA NEMES BÁGYONI BORONNYAI ZSIGMOND ELLEN, AKI NAGY MÁRIÁRÓL AZT IS MONDTA, HOGY BOSZORKÁNY	424
181.	1737. május 9., Sínfalva	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT KERCSEDI IDŐSEBB APÁTZAI FERENC NÉ KATSÓ ANNA NEMESASSZONY ELLEN	425
182.	1737. május 9., Sínfalva	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT NEMES SZILÁGYI ISTVÁNNÉ BEKE ANNA, NEMES KÖNTÖS PÉTERNÉ SZÉKELY ANNA ÉS NEMES KERCSEDI SZILÁGYI PÉTERNÉ SZÉKELY JUDIT NEMESASSZONYOK ELLEN	426

183. 1737. június 28., Csegez	ARANYOSSZÉK PERÉNEK FOLYTATÁSA A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT TSIRKE ALIAS SUKAN FLÓRA, CZIGÁNY MIKLÓS JOBBÁGY FELESÉGE ELLEN.....	426
184. 1737. június 28.–október 24., Csegez, Mészkö	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT KERCSEDI IDŐSEBB APATZAI FERENCNÉ KATSO ANNA ÉS MÁS KERCSEDI TÁRSAI ELLEN.....	428
I. 1737. június 28., Csegez	A PER FOLYTATÁSA AZ IRATMASOLATOK BEADÁSA UTÁN.....	428
II. 1737. október 24., Mészkö	A PER FOLYTATÁSA KERCSEDI APATZAI FERENCNÉ NEMES KATSO ANNA ELLEN.....	429
185. 1739. december 10., Polyán	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT DOBOS KISANNA ELLEN.....	430
186. 1739. november 13., Kocsárd	NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI HARTZEGI ISTVÁN ÖZVEGYE NEMES KUPÁS ERZSÉBET RÁGALMAZÁSI PERÉNEK FOLYTATÁSA NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI NAGY ALIAS BITAI FERENCNÉ NEMES GYEPESI ANNA ELLEN, AKI ÖT BOSZORKÁNYNAK KIÁLTOTTA.....	431
I. 1739. november 13., Kocsárd	A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA.....	431
II. 1739. november 13., Székelykocsárd	ÍTÉLET.....	433
187. 1739. november 26., Kercesed	FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI SIMONFI JÁNOS RÁGALMAZÁSI PERE NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI GYULAI JÁNOS ÉS FELESÉGE, NAGY KATALIN ELLEN, AKIK FELESÉGERŐL AZT HÍRESZTELTEK, HOGY GYERMEKÜKET MEGVESZTETTE.....	434
188. 1740. január 28., Felsősinfalva	NEMES FELSŐSINFALVI LESNER ISTVÁNNÉ SALA KISANNA RÁGALMAZÁSI PERE NEMES FELSŐSINFALVI SZÁSZ MIHÁLY ÉS FELESÉGE, SZAKMARI KATALIN ELLEN, AKIK ÖT BOSZORKÁNYNAK MONDTÁK.....	436
189. 1740. február 11., Alsőszentmihályfalva	NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI SIMONFI JÁNOSNÉ SZAKÁL ANNA PERÚJÍTÁST KÖVETŐ ÜGYÉNEK FOLYTATÁSA NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI GYULAI JÁNOS ÉS FELESÉGE, NAGY KATALIN NEMESASSZONY ELLEN, AKIK ÖT BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLTÁK.....	437
190. 1740. július 28., Csegez	ARANYOSSZÉK KIBOCSÁTÁS UTÁNI PERÉNEK FOLYTATÁSA A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT NEMES KERCSEDI KÖNTÖS PÉTERNÉ NEMES SZÉKELY ANNA ÉS NEMES KERCSEDI SZILÁGYI PÉTERNÉ NEMES SZÉKELY JUDIT KERCSEDI ASSZONYOK ELLEN.....	440
191. 1742. november 23.–1743. január 11., Polyán, Kercesed	ARANYOSSZÉK PERE A NŐS PARÁZNASÁGGAL VÁDOLT GILIS VASZIL ÉS CZANGUL/CSANGULY PALAGIA ELLEN, AZ ASSZONY ELLEN BOSZORKÁNYSÁGÉRT IS.....	441
I. 1742. november 23., Polyán	PERFELVÉTEL.....	441
II. 1743. január 11., Kercesed	A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA.....	442
192. 1744. március 19., Polyán	ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT MATÉ TODOSZIA, DOBRITZA SÁNDOR ZSELLÉR FELESÉGE ELLEN.....	443

193. 1746. január 14., Bágyon	
ARANYOSSZÉK PERÉNEK KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA	
TÖBB POLYÁNI VÁDLOTT MELLETT A KURUZZSLÁSSAL VÁDLOLT	
PAP/POPA DEMETERNÉ NEMES HELÉNA ELLEN.....	444
194. 1792. január 10.–december 12., Székelykocsárd, Alsószentmihályfalva	
ARANYOSSZÉK PERE A TOLVAJSÁGGAL, PARÁZNASÁGGAL, BOSZORKÁNYSSÁGGAL	
VAGY BÜVES-BÁJOS KURUZZSLÁS MESTERSÉGÉNEK FOLYTATÁSÁVAL VÁDLOLT,	
KÖVENDÉN LAKÓ KOLDUS ALIAS KÚDUS ANISKA ELLEN. BEAVATKOZÓ:	
SZOMSZÉDJA, BÄRDUTZ TAMÁS	445
I. 1792. január 10., Székelykocsárd	
PERFELVÉTEL.....	445
II. 1792. március 3., Székelykocsárd	
A PER FOLYTATÁSA AZ IRATMÁSOLATOK ÁTADÁSA UTÁN.....	447
III. 1792. november 21., Rákos	
ARANYOSSZÉK ÚJ PERE AZ ELŐZŐ ÍTÉLETTTEL SZEMBEN ENGEDETLEN	
KOLDUS ANISKA ELLEN. PERFELVÉTEL.....	455
IV. 1792. december 12., Alsószentmihályfalva	
AZ-ÍTÉLET	458
UDVARHELY VÁRMEGYE	
195. [1614.,] s. l.	
UTALÁS KISSOLYMOZI BARABÁS JAKAB NYOMORÉKSÁGÁRA,	
AKIT A BOSZORKÁNYOK TETTEK AZZÁ	459
196. UDVARHELYSZÉK PERÉ VÁGÁSI KÁDÁR ISTVÁNNÉ ELLEN	
BOSZORKÁNYSÁG ÉS BÜBÁJOSSÁG VÉTKÉÉRT	459
I. 1650. július 27., Vágás.....	459
II. 1650. augusztus-1., Udvarhely	460
197. 1676. szeptember 8., Udvarhely	
TORDÁTFALVI GOMBOS SÁMUELNÉ BALÁS ILONA PERE	
NAGYOBBIK GOMBOS JÁNOS ÉS FELESÉGE, KATA ELLEN RÁGALMAZÁSÉRT	461
198. CSEHÉTFALVI NAGYOBB AMBRUS JÁNOS PERÉ	
ÖZVEGY IMREH JÁNOSNÉ SÁNDOR KATA ELLEN FIA MEGMÉRGEZÉSÉÉRT	462
I. 1676. szeptember 1., Udvarhely.....	462
II. 1676. szeptember 14., Csehétfalva.....	463
199. 1677. február 16., Udvarhely	
CSEHÉTFALVI BALÁS ISTVÁN ÉS FELESÉGE, ERSZÓK PERE	
UGYANODA VALÓ NAGYOBB AMBRUS JÁNOS ELLEN RÁGALMAZÁSÉRT	465
200. 1677. február 2., Udvarhely	
SZÉKELYUDVARHELYI SZÁSZ PÉTERNÉ ILONA PERE KOVÁCS ANDRÁS	
ÉS FELESÉGE, KATA ELLEN BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	466
201. OKLANDI ÖZVEGY KOVÁCS FERENCNÉ BENE ANNÓK PERE KÁLMÁN JÁNOS	
ÉS FELESÉGE ELLEN FÉRJE MEGMÉRGEZÉSÉÉRT	466
I. 1680. február 6., Udvarhely.....	466
II. 1680. február 11., Okland	467
202. 1680. július 23., Udvarhely	
ÉNLAKEI NAGY BÁLINTNÉ ANNÓK PERLI OLÁH MIKLÓSNÉ BORKÁT	
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	472
203. 1680. szeptember 10., Udvarhely	
UDVARHELYI HORVÁT JÁNOSNÉ CSISZÁR BORBÁLA PERLI TÓT SZABÓ TAMAST	
ÉS FELESÉGÉT, SZABÓ ILONÁT, AMIÉRT ŐT BOSZORKÁNYNAK SZIDTÁK	473

204.	GYERFI MIHÁLYNÉ KERESZTÚRI HERN ERSIK PERLI KERESŐ PÉTERNÉT GYERFI ERZSÓKOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	474
	I. 1681. április 16., Keresztúr	474
	II. 1681. április 16., Keresztúr	475
	III. 1681. április 21., Keresztúr	475
205.	1681. március 5., Tordárfalva ÉNLAKI GERGELY TAMÁSNÉ CSIKI KATA PERLI TAMÁS GERGELYT ÉS FELESÉGÉT, BORBÁRÁT, AMIÉRT BOSZORKÁNYNAK SZIDTÁK	478
206.	1681. március 2., Tordárfalva HOMORÓDSZENTPÁLI SZÉKELY ISTVÁN PERLI KÉNOSI ORBÁN JÁNOST ÉS FELESÉGÉT, ERZSÓKOT, MÉRT NEM GYÓGYÍTOTTÁK MEG AZ ÖCCSET, SZÉKELY GYÖRGYÖT	478
207.	1682. június 9., Udvarhely MÜZSNAI MEDESÉRI MIHÁLYNÉ KATA PERLI DIENES GYÖRGYÖT ÉS FELESÉGÉT, DOKA BORKÁT SZIDALMAZÁSÉRT	479
208.	1683. szeptember 14., Udvarhely FANCSALI KANDÓ FERENCNÉ MOLNÁR ERZSÉBIT PERLI KANDÓ JUDITOT SZIDALMAZÁSÉRT	479
209.	1684. november 7., Udvarhely MÁRÉFALVI BRASSAI BÁLINTNÉ MARGIT PERLI ARADI ALJAS PAP ISTVÁNT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	480
210.	1684. december 29., Mátisfalva ALMÁSON LAKÓ HOMORÓDSZENTMÁRTONI ÖZVEGY DIMÉN MIHÁLYNÉ MARGIT PERLI KISEBB DOMBI MIHÁLYT ÉS FELESÉGÉT, BORKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	481
211.	1686. november 19., Udvarhely SZENTMIHÁLYI BOLDISÁR PÉTERNÉ BORBÁRA PERLI PAKOT GERGELY FELESÉGÉT, ERZSÓKOT SZIDALMAZÁSÁÉRT	481
212.	1686. november 20., Keresztúr KÖRISPATAKI SOMODI ISTVÁNNÉ TÓT ANNOK PERLI VIZI MIHÁLYT SZIDALMAZÁSÉRT	482
213.	1686. november 28., Abátfalva KÉNOSI ORBÁN BÁLINTNÉ MARGIT PERLI NAGY MIHÁLYNÉ SZOLGA ERZSÓKOT SZIDALMAZÁSÉRT	483
214.	1688. március 2., s. l. SZOMBATFALVI LŐRINCZ GYÖRGY ÉS FELESÉGE, RÁDULY ANNA PERLI SZOMBATFALVI PÁLT SZIDALMAZÁSÉRT	484
215.	1689. május 4., Keresztúr RUGONFALVI NAGYOB CSIKI JÁNOSNÉ MÁRTA PERLI FEKETE ISTVÁNT SZIDALMAZÁSÉRT	484
216.	1691. május 25., Udvarhely MALÓMFALVI SZÁSZ FERENC ÉS FELESÉGE, KATA PERLI LAKATOS GYÖRGYÖT ÉS FIÁT, MÁRTONT TESTI ÉS BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	485
217.	KISKADÁCSI SIMIÉN MIHÁLY PERLI GERGELY ANDRÁST SZIDALMAZÁSÉRT	486
	I. 1691. június 28., Kadács	486
	II. S. d., s. l.	488
	III. 1693. január 28., Keresztúr	488
	IV. 1693. január 28., Keresztúr	489
	V. 1693. január 31., Alsókadács	489
	VI. 1693. február 11., s. l.	491
218.	1693. június 3., Keresztúr KERESZTÚR VÁROSI KOVÁTS FERENC PERLI RUGONFALVI BENEDEKFI TAMÁST, AMIÉRT SZOLGÁJÁT LEBOSZORKÁNYOZTA	492

219.	1693. július 8., Udvarhely	MAGYARÓSI KOLCSÁR MIHÁLYNÉ PERLI HEGYI FERENCET ÉS FELESÉGÉT, BARTALIS ANNÓKOT TEHENE TEJÉNEK ELVÉTELEÉRT	492
220.	1693. október 27., Udvarhely	FELSŐBOLDOGASSZONYFALVI DERSI MIHÁLYNÉ FEKETE ANNA PERLI PÁL ISTVÁNT ÉS FELESÉGÉT, MÁRTÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	493
221.	1693. november 12., Udvarhely	ABÁSFALVI SIGMOND PÁLNÉ KATA PERLI DEAK ISTVÁNT, FELESÉGÉT, ANNÓKOT ÉS FIÁT, MIHÁLYT SZIDALMAZÁSÉRT	494
222.	1695. november 25., Keresztúr	KERESZTÚRFALVI GYÓRFI ILONA, GYÓRFI ANDRÁS ÖZVEGYE PERLI PAP GERGELYT ÉS FELESÉGÉT, PÁL ANNÁT FENYEGETÉSÉRT ÉS BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	495
223.	1700. január 5., Udvarhely	VÁROSFALVI SZEGEDI ZSIGMONDNÉ SZALAI ERSŐK PERLI ALMÁSI SZONDI GYÖRGYÖT ÉS FELESÉGÉT, MARGITOT SZIDALMAZÁSÉRT	495
224.	UDVARHELYSZÉK PERLI BŐZÓDI CSÉPLŐ MIKLÓSNÉ RACHELT KURUZSLÁS, VARÁZSLÁS ÉS BŐSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	496	
	I. 1701. június 13., Nagysolymos	496	
	II. 1701. június 13., Nagysolymos	498	
	III. 1701. június 13., Nagysolymos	498	
	IV. 1701. június 16., Bőzöd	499	
	V. 1701. június 16., Bőzöd	503	
225.	1701. május 6., Fenyéd	SZÉKELYUDVARHELYI BRASSAI NAGY MIHÁLYNÉ ANNA PERLI SZILÁGYI GYÖRGYNÉ SZUSKÁT SZIDALMAZÁSÉRT	506
226.	1707. június 28., Udvarhely	FENYÉDI CSERGŐ LÓRINCNÉ PERLI TOKOS FERENCNÉT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	507
227.	1711. június 18., Keresztúr	BŐZÓDI CSÉPLŐ MIHÁLY PERLI GAGI ISTVÁNT, ROSTÁS TAMÁST ÉS FELESÉGÉT, KECSKÉS MARGITOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	508
228.	1714. március 13., Nagyalambfalva	NAGYALAMBFALVI HEGEDŰS JÁNOSNÉ ÉS FIA PERLI SZŐKE PÁLT ÉS FELESÉGÉT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	508
229.	1716. szeptember 1., Keresztúr	SZÉKELYUDVARHELYI ÖZVEGY SIGMOND MÁRTONNÉ KOCSIS ANNA PERLI PÁLOSI KOVÁCS GYÖRGYÖT ÉS SZOLGÁLÓJÁT, NAGYALAMBFALVI SZŐKE KATÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	512
230.	SZENTERZSÉBETI SZAKÁCS ZSIGMOND PERLI BETFALVÁN LAKÓ MOHAI ÁRUS ISTVÁNNÉ TOMPA BORKÁT VARÁZSLÁSÉRT, GYERMEKE ÉS TÖBB SZEMÉLY MEGBETEGÍTÉSÉRT	513	
	I. 1719. január 19., Siménfalva	513	
	II. 1719. február 20., Betfalva	515	
	III. 1719. február 26., Moha	516	
	IV. 1719. március 24., Betfalva	520	
231.	1721. április 1., Kissolymos	KISSOLYMOSSI HAVADI JUDIT PERLI LÉVAI PÁLNÉT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	524
232.	1721. augusztus 18., Keresztúr	KERESZTÚRFALVI ÖZVEGY CSIFO MIHÁLYNÉ LÁSZLÓ KATA PERLI GYÖRGYFI ZSUSKA FIÁT, GYÖRGYÖT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT ÉS HATALMASKODÁSÉRT	527

233. HOMORÓDKEMÉNYFALVI BENEDEK GYÖRGYNÉ DAKOS JUDIT PERLI DEÁK JÁNOST BECSÜLETSÉRTÉSÉRT ÉS HATALMASKODÁSÉRT	528
I. 1722. június 2.–1723. június 1., Udvarhely	528
II. 1722. június 10., Udvarhely	530
III. 1722. június 20., Homoródkeményfalva	530
IV. 1722. június 20. [Udvarhely]	532
V. 1722. június 22., Homoródszentpál	533
VI. 1722. június 22., Homoródkeményfalva	534
VII. S. d., s. l.	535
VIII. 1722. június 27., Homoródkeményfalva	535
IX. 1722. július 5., Homoródszentpál	537
X. 1723. március 15., Homoródkeményfalva	538
XI. 1723. április 13., Udvarhely	539
XII. 1723. április 17., Homoródkeményfalva	540
234. ALSÖBENCÉDI ANTAL SÁRA JOBBÁGYLEÁNY PERLI FIRTOS JÁNOSNÉ GÁL ERZSÓKOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	542
I. 1723. április 1., Alsóbencéd	542
II. 1723. április 13., Udvarhely	543
III. 1723. április 13–20., Udvarhely	544
IV. 1723. április 13., Udvarhely	545
V. 1723. április 17., Alsóbencéd	545
235. ÉGEI KOVÁCS GYÖRGYNÉ ANTAL KATA PERLI FERENCZ PÉTERT ÉS FIÁT, FERENCZ MIHÁLYT, VALAMINT ZOLTÁN MIHÁLYNÉ ZAKARIÁS BORKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	547
I. 1723. január 3., Ége	547
II. 1723. január 26., Udvarhely	550
III. [1723., Udvarhely]	551
IV. 1723. február 4., Ége	552
236. 1723. október 7., Keresztúr UDVARHELYSZÉK PERLI CSEKEFALVI ÖZVEGY NAGY PÉTERNE MIKLÓSI BORBÁRÁT BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	557
237. FIADFALVI NYERGES ALIAS MOLNÁR GERGELY UDVARBÍRÓ PERLI AZ ALSÖBOLDOGASSZONYFALVÁN LAKÓ OLÁHTYUKOSI TYUKOSI JÁNOST ÉS FELESÉGÉT MALOM ELPUSZTÍTÁSÁVAL VALÓ FENYEGETŐZÉSÉRT ÉS KURUZSLÁSÉRT	557
I. [1723., Keresztúr]	557
II. 1723. február 2., Alsóboldogasszonyfalva	558
III. [1723., Keresztúr]	561
IV. 1723. február 28., Fiafalva	562
238. 1723. június 3., Keresztúr UDVARHELYSZÉK PERLI MARTONOSI VAS GYÖRGYNÉT BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT	565
239. JÁSFALVI NAGY LŐRINCNÉ ANTAL JUDIT PERLI NAGY ANDRÁST ÉS FELESÉGÉT, GYARMATI ZSUZSKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	565
I. 1724. szeptember 20., Udvarhely	565
II. [1725., Udvarhely]	566
III. 1725. február 13., Jásfalva	566
IV. 1725. április 10., Udvarhely	567
240. KERESZTÚRFALVI GEGŐ JÁNOSNÉ PATKOS KATA PERLI NAGYOBB LŐRINCZI ANDRÁSNÉ BIRTALAN KATÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	568
I. 1725. szeptember 13., Keresztúr	568
II. 1725. szeptember 18., Keresztúrfalva	568

241.	1725. október 29., Keresztúrfalva SZÉKELYKERESZTÚRI KATONA GYÖRGYNÉ INCE KATA PERLI BORBÉLY JÁNOST BECSÜLET- ÉS TESTI SÉRTÉSÉRT	570
242.	1725. július 30., Udvarhely FENYÉDI ÖZVEGY CSERGŐ LŐRINCNÉ DAMOKOS ERZSÉBET ÉS CSERGŐ GERGELYNÉ SEBESTYÉN ANNÓK PERLI MIKLÓS GERGELYT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	573
243.	HOMORÓDKARÁCSONFALVI ÖZVEGY DANI FERENCNÉ BATO ANNÓK PERLI LAKATOS PÁLNÉ LŐRINCZ BORKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	574
	I. 1725. március 6., Udvarhely	574
	II. 1725. március 20., Udvarhely	575
	III. 1725. július 10. [Udvarhely]	576
	IV. 1725. július 16., Homoródkarácsonfalva	576
	V. S. d., s. l.	578
	VI. 1725. július 16. [Karácsonfalva]	578
	VII. S. d., s. l.	579
	VIII. 1725. július 16., Homoródkarácsonfalva	579
	IX. 1725. július 25. [Udvarhely]	582
244.	HOMORÓDKARÁCSONFALVI LAKATOS PÁLNÉ LŐRINCZ BORKA PERLI DANI FERENCNÉ BATO ANNÓKOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	583
	I. 1725. június 4., Udvarhely	583
	II. 1725. június 9., Homoródkarácsonfalva	583
	III. 1725. július 4. [Udvarhely]	585
	IV. 1725. július 5., Homoródkarácsonfalva	585
245.	1726. május 20., Kissolymos KISSOLYMOSI KONCZ GYÖRGYNÉ PERLI MÁTÉFI DÁNIELT ÉS FELESÉGÉT, GOMBKÖTŐ KATÁT RÁGALMAZÁSÉRT	587
246.	KISSOLYMOSI KONCZ GYÖRGYNÉ PERLI GOMBKÖTŐ ÉVÁT RÁGALMAZÁSÉRT	592
	I. 1727. január 16., Keresztúr	592
	II. 1727. január 20., Kissolymos	592
247.	UDVARHELYI SENDELYES ISTVÁNNÉ SOPOS ANNA ÉS HOFFSTETER JÓZSEFNÉ JENEI KATA PERLI A SZOMBATFALVI KOCSMÁBAN LAKÓ NÉMET ALIAS MONOR JÁNOST ÉS FELESÉGÉT, ANNÁT, BOSZORKÁNYSÁGGAL VALÓ RÁGALMAZÁSÉRT	595
	I. 1727. január 21.–május 6., Udvarhely	595
	II. 1727. február 3., Kadiesfalva	596
248.	1727. szeptember 9., Udvarhely UDVARHELYSZÉK PERLI KERESZTÚRI GÁBOR ANNÓKOT BOSZORKÁNYSÁG ÉS KURUZZLÁS VÉTKÉÉRT	596
249.	UDVARHELYI OLÁ JÁNOSNÉ OLÁ KATA PERLI BORBÉLY ISTVÁNT SZIDALMAZÁSÉRT	597
	I. 1728. augusztus 31., Udvarhely	597
	II. 1728. augusztus 31. [Udvarhely]	598
	III. 1728. szeptember 10., Udvarhely	598
	IV. 1728. szeptember 14. [Udvarhely]	601
	V. 1728. szeptember 20., Udvarhely	602
250.	[1728. szeptember 28. után,] Udvarhely JÁNOSFALVI SÁRDI TAMÁSNÉ CSOMA JUDIT ÉS CSOMA MÁRTONNÉ PAP ANNA PERLI LŐRINCZ ISTVÁNT SZIDALMAZÁSÉRT	605
251.	UDVARHELYSZÉK PERE ÉNLAJ ÖZVEGY ÁRKOSI ISTVÁNNÉ MIKLÓS JUDIT ÉS SZOLOKMAI TÁLLAS JÁNOSNÉ KÜSMÖDI BANDI ERZSÓK ELLEN VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	606
	I. 1729. február 22.–április 5., Udvarhely	606
	II. 1729. február 22. [Udvarhely]	607

III. S. d., s. l.)	607
IV. S. d., s. l.)	607
V. S. d., s. l.)	607
252. 1731. január 30., s. l.	
KORONDI KOVÁCS FERENCNÉ AMBRUS JUDIT PERLI DARÓCZI ZSIGMONDNÉ SUSKI[?] KATÁT SZIDALMAZÁSÉRT.	608
253. 1731. február 1., Keresztúr	
KOBÁTFALVI ANTALFFI ZSUZSANNA JOBBÁGYASSZONYA, MOLNÁR MIHÁLYNÉ PÁSZTOR JUDIT KÉPÉBEN PERLI GYÓRFI MIHÁLYNÉ KERESŐ ANNOKOT SZIDALMAZÁSÉRT	609
254. 1731. április 26.–július 19., Keresztúr	
SZENTERZSÉBETI TORDAI ANDRÁSNÉ GÁL BORKA PERLI NAGYOBB TÖRÖK ANDRÁST ÉS FELESÉGÉT, CSÍKI KATÁT SZIDALMAZÁSÉRT	610
255. 1731. június 26.–november 6., Udvarhely	
VÁGÁSI ANTAL MÁRTONNÉ PONGRACZ MÁRIA PERLI DIÓS JUTKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	611
256. SZENTMIHÁLYI TÁRCSAFALVI FERENC PÁLFALVI VERES MIKLÓSNÉ MÁRIA NEVŰ JOBBÁGYASSZONYA KÉPÉBEN PERLI ÖZVEGY JAKAB JÁNOSNÉT BECSÜLETSÉRTÉS VÉTSÉGÉÉRT	612
I. 1731. október 16.–november 27., Udvarhely.	612
II. 1731. október 19. [Udvarhely].	613
III. 1731. október 20. [Fenyéd].	613
IV. 1731. október 22. [Udvarhely].	614
V. 1731. október 24., Pálfalva	614
VI. 1731. október 28., Pálfalva	619
257. 1731. november 20. [Udvarhely]	
HOMORÓDKARÁCSONFALVI BALLA MIHÁLYNÉ SZŐCS KATA PERLI LAKATOS PÁLNÉ LŐRINCZ BORKÁT SZIDALMAZÁSÉRT	623
258. 1731. november 27.–december 11., Udvarhely	
HOMORÓDKARÁCSONFALVI LAKATOS PÁLNÉ LŐRINCZ BORBÁLA PERLI BALLA MIHÁLYT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	624
259. 1732. június 26., Keresztúr	
KERESZTÚRFALVI ÖZVEGY SIMÓ MIHÁLYNÉ SIMÓ KATA PERLI CSIFÓ PÉTERT ÉS FELESÉGÉT, JÓSA MARGITOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	625
260. 1732. szeptember 4.–szeptember 25., Keresztúr	
ÚJSZÉKELYI BUZOGÁNY BOLDIZSÁRNÉ BARANYAI MÁRIA PERLI SZABÓ ZSIGMONDOT BOSZORKÁNYSÁGGAL VALÓ GYANÚSÍTÁSÉRT	626
261. 1732. november 27., Keresztúr	
KISSOLYMOSI ÖZVEGY KIRÁLY MIHÁLYNÉ TAMÁSI KATA PERLI SIMÓ PÁLNÉ ABODI JUDITOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	628
262. 1733. május 7., Keresztúr	
BŐZÓDI KERESZTÉS SÁMUELNÉ BALÁS KATA PERLI CSÍKI PÁLNÉ ERSZÓKOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	628
263. UDVARHELYSZÉK PERE BŐZÓDJFALUBAN LAKÓ GÖRGÉNYI INCZE JUTKA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG, VARÁZSLÁS, TÁLTOSSÁG ÉS KURVASÁG VÉTKÉÉRT.	629
I. 1733. március 24., Kissolymos	629
II. 1733. március 28.–május 12., Udvarhely.	630
III. [1733. március 2.,] s. l.	631
IV. 1733. április 9., Kissolymos.	631
264. BÁGYI BATZÓ JÓZSEF PERLI CSOMA GYÖRGYNÉ DOKA JUDITOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT, LEBOSZORKÁNYOZÁSÉRT	637
I. 1734. július 9. [Udvarhely]	637

II.	1734. július 9. [Udvarhely]	637
III.	1734. július 10., Bágy	638
IV.	1734. július 10., Bágy	642
V.	1734. október 9., Udvarhely	647
265.	A BÍRÓ FERENCNÉ ALTAL TÖBBEK KÖZÖTT FARKASIN-GYÚJTASSAL FENYEGETETT CSEKEFALVI SIMON PÁL KÉRÉSÉRE VÉGZETT TANÚVALLOMÁS-VÉTEL	648
I.	1735. szeptember 1. [Udvarhely]	648
II.	1735. október 5., Csekefalva	648
266.	UDVARHELYSZÉK PERE CSEKEFALVI BÍRÓ JÁNOSNÉ MEDESÉRI ANNA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG, KURUZSLÁS, VARÁZSLÁS VÉTKÉÉRT	652
I.	1735. szeptember 1.–október 13., Keresztúr	652
II.	1735. szeptember 22. [Keresztúr]	653
III.	1735. szeptember 22. [Keresztúr]	653
IV.	1735. október 4., Csekefalva	654
V.	1735. október 1., Csekefalva	658
267.	1736. július 5., Keresztúr TARCSAFALVI DEÁK SAMUELNÉ GYÖRI MÁRIA PERLI SZEDERJESI FERENCNÉ KOZAK ANNÓKOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	660
268.	1737. február 12., Udvarhely UDVARHELYSZÉK PERE KORONDI SZÖCS ISTVÁNNÉ LŐRINCZI ANNA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	661
269.	UDVARHELYSZÉK PERE HOMORÓDKARÁCSONFALVI PAP MIHÁLYNÉ KOVÁCS KATA, BALÁS TAMÁSNÉ PAP ILONA SZABAD SZEMÉLYEK ÉS SZÁSZ ISTVÁNNÉ LÁNDORFEJÉRVÁRI REBEKA JOBBÁGYASSZONY ELLEN BOSZORKÁNYSÁG, KURUZSLÁS ÉS BÜBÁJOSSÁG VÉTKÉÉRT	662
I.	1737. augusztus 11. [Udvarhely]	662
II.	1737. szeptember 1. [Székelyudvarhely]	663
III.	1737. szeptember 11. [Udvarhely]	664
IV.	1737. szeptember 12. [Homoródkarácsonfalva]	665
V.	1737. szeptember 14., Homoródkarácsonfalva	667
VI.	1737. szeptember 17., Udvarhely	673
270.	UDVARHELYSZÉK PERE BORDOSI MUNTYÁN JÁNOSNÉ ÚJFALVI MÁRIA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG, KURVASÁG, KERÍTÉS ÉS EGYÉB BABONASÁG VÉTKÉÉRT	674
I.	1738. [február] 14., Udvarhely	674
II.	1738. március 17., Udvarhely	675
III.	S. d., s. l.	675
IV.	S. d., s. l.	679
271.	UDVARHELYSZÉK PERE BÖZÖDÚJFALVI ÖZVEGY OLÁH GYÖRGYNÉ PIKA ELLEN BÜBÁJOS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	683
I.	1738. április 29., Udvarhely	683
II.	1738. április 29. [Udvarhely]	683
III.	1738. április 29. [Udvarhely]	684
IV.	1738. május 5., Bözödújfalva	684
V.	1738. május 5., Bözödújfalva	688
VI.	1738. május 13., Udvarhely	672
272.	1738. július 10., Keresztúr FIATFALVI ÖZVEGY SIMÓ PÁLNÉ PERLI SIMÓ GYÖRGYNÉ CZIFÓ ANNÓKOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	693
273.	UDVARHELYSZÉK PERE BÖZÖDI FALUVÉGI MIHÁLYNÉ BEREI SÁRA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG, KURUZSLÁS ÉS EGYÉB BABONASÁG VÉTKÉÉRT, VALAMINT ÁCS GERGELY ELLEN PARÁZNASÁGÉRT ÉS SZITKOZÓDÁSÉRT	694
I.	1738. november 6.–1739. február 28., Keresztúr	694

II.	1739. január 22., Keresztúr	698
III.	1739. január 24., Bözöd	698
IV.	1739. február 28., Bözödújfalú	706
274.	UDVARIHELYSZÉK PERE NAGYSOLYMOSSI DEÉ ANDRÁS ÉS FELESÉGE, KOVÁTS KATALIN ELLEN KÁROMKODÁSÉRT, LEBO SZORKÁNYOZÁSÉRT ÉS TESTI SÉRTÉSÉRT	706
I.	1738. november 26., Keresztúr	706
II.	1739. február 26., Keresztúr	707
III.	1739. június 25., Keresztúr	707
275.	UDVARIHELYSZÉK PERE KÖRÖNDI SZABÓ FERENCNÉ DEÁK ANNA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG ÉS KURUZSLÁS VÉTKÉÉRT	708
I.	S. d., s. l.	708
II.	S. d., s. l.	709
III.	1742. január 8., Martonos	709
IV.	1742. január 24., Martonos	714
V.	1742. április 25., Etéd	715
VI.	1742. május 19., Kiskede	724
VII.	1742. december 18. [Keresztúr]	725
276.	1742. július 10., Udvarhely MUZSNAI HÁROMSZÉKI MIHÁLYNÉ ORBÁN JUDIT PERLI DIÉNES FERENCNÉ SÓS BORKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT	726
277.	1748. július 11., Keresztúr KERESZTÚR FIÜSZÉK PERE SIMÉNFALVI ÖZVEGY NAGY FERENCNÉ ÁGOSTON ERSZÉBET ELLEN BÚBÁJOSSÁG ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT	727
278.	ZETELAKA KIVÁLTSÁGOS HELY PERE KÁDÁR MIHÁLYNÉ GERÉB ZSUZSANNA ELLEN BOSZORKÁNYSÁGÉRT	728
I.	1766. március 12.–június 25., Zetelaka	728
II.	1766. május 20., Zetelaka	737
III.	1759. június 28., Zetelaka	744
IV.	1766. május 12., Zetelaka	745
V.	1766. június 4., Zetelaka	746
VI.	1768. március 21., Kolozsvár	748
BIBLIOGRÁFIA		749
HELYNÉVMUTATÓ		751

Örömmel bocsátjuk útjára a kora újkori magyar boszorkányság és boszorkányüldözés dokumentumait közreadó sorozatunk harmadik kötetét. Ez néhány apróbb formáságot tekintve eltér ugyan az előző két kötettől, de lényegében folytatása – és még mindig nem a vége – az öt éve elindított sorozatnak. Előzetes számításaink ellenére a harmadik kötet nem foglalja magában az ábécérendben hátralevő vármegyék anyagát Szatmártól Zemplénig. A tíz évvel ezelőtti indulás óta feltárt dokumentumanyag annyira felszaporodott, hogy a valamikori Trencsén, Turóc és Zólyom vármegyék gazdag szlovák és magyar peranyaga, valamint a Schram Ferenc közlése után is még jócskán gyarapodott vasi és zalai jegyzőkönyvek egy negyedik kötetet bőven meg fognak lőlni, hogy azután minden kezdődjék előlről (legalább két pótkötettel), mert időközben az ábécé eleji megyék is gyarapodtak újonnan feltárt anyaggal. Jelen kötetünk legnagyobbreszt erdélyi és partiumi boszorkánypereket, illetve boszorkánysággal kapcsolatos rágalalmazási pereket tartalmaz. Ez indokolta, hogy az eddigi két kötetet szerkesztő Bessenyei József után (akinek az első két kötet nagy mennyiségű felvidéki városi és megyei archivális anyagát köszönhetjük) most azok a kolozsvári és marosvásárhelyi levéltáros munkatársaink vegyék kézbe a szerkesztés munkálatait, akik a legtöbbet tették az erdélyi perek feltárásáért: Kiss András és Pál-Antal Sándor (akik összesen 90, illetve 164 pert tártak fel) szívesen vállalták a kötet sajtó alá rendezésének fáradsalmait. Mellettük köszönet illeti a kötet létrejöttéért Balogh Béla nagybányai levéltáros kollégánkat is, akinek nagy mennyiségű szilágysági pert köszönhetünk, valamint Miskolczi Ambrust egy udvarhelyszéki dokumentum átadásáért. Varga Szabolcsnak, Hungler Tibornak a szerkesztés munkájában nyújtott segítségüket köszönjük, Boross Istvánnak a latin nyelvű átirások lektorálását. Végül, de nem utolsósorban Tóth G. Pétert az egész kötet létrejötte érdekében nyújtott sokirányú önzetlen fáradozásáért illeti köszönet, szervező és szerkesztési munkálatoktól a helynévmutató elkészítéséig.

Végül álljon itt a Tóth G. Péter által elkészített statisztika a kötet peranyagára vonatkozóan. A kötet összesen 309 perre vonatkozólag tartalmaz adatokat, ebből 279 a sorszámozott per, ezenkívül van még 30, teljes iratokkal nem dokumentált utalás boszorkányperekre. Levéltári lelőhely szerinti bontásban: Magyarországi területi és országos levéltárból 3 per (Szatmár vm.) származik, a romániai területi levéltárak közül Kolozsvárról (Archivele Nationale Judetul Cluj-Napoca) 261 per (Aranyosszék, Udvarhelyszék, Szatmár vm., Beiső-és Közép-Szolnok vm., Kraszna vm., Torda vm.), Zilahról (Archivele Nationale Judetul Zalău) 39 per (Kraszna vm.) származik. Területi bontásban: a királyi Magyarország területéről 54 per került a kötetbe (Szatmár vármegye és nagykarolyi uradalom 14 per, Kraszna

vármegye 40 per); Erdélyből (illetve a Királyhágón túlról) 197 pert tartalmaz a kötet, mégpedig: Belső-Szolnok vármegyéből 31, Torda-Aranyosból 134 (Torda vármegye: 59, Aranyosszék: 75) pert, Udvarhelyszékről és Udvarhely mezővárosból 84 pert. Ami a perek kronológiáját illeti, a 17. századból 74 per, a 18. századból 228, végül a 19. század elejéről 3 per származik. A bíróságok típusai szerint: 144 per vármegyei ítélszék előtt (Szatmár, Kraszna, Belső-Szolnok, Közép-Szolnok, Torda vármegye filiális székein) zajlott, 159 per széki bíróságok előtt (Udvarhelyszék, Aranyosszék). A kötet 72 rágalmas per és 231 valódi boszorkányper jegyzőkönyveit tartalmazza. A perbe fogott személyek (64 férfi, 17%; 301 nő, 83%) neme szerinti bontásban az egyes vármegyék adatai a következők: Aranyosszéken 11 férfit és 73 nőt fogtak perbe, Belső-Szolnok vármegyében 35 (főleg román) férfit és 27 nőt, Kraszna vármegyében 4 férfit és 39 nőt, Szatmár vármegyében 2 férfit és 11 nőt, Torda vármegyében 5 férfit és 66 nőt, Udvarhelyszéken 7 férfit és 85 nőt. A perbe fogott személyek mintegy 10%-a román, 90%-a magyar nemzetiségű.

2002. február

Pócs Éva

ELŐSZÓ

A magyar jogrendszer hatályossági területén a boszorkányságra közvetlenül utaló vagy a jelenséggel összefüggő források sorozatának ez a harmadik kötet mind a kiadványsorozat indulásakor az *Előszó*ban összegezett indítékokat és szemléletet (Pócs Éva), mind a *Bevezető* szerkesztői elgondolásait illetően (Bessenyei József) változatlanul az eddig megjelent két kötet¹ útján halad. Ezt nem csupán az új szerkesztők azonos elképzelései indokolják, hanem az is, hogy az eddig megjelent kötetek a kutatási lehetőségek viszonylatában megfeleltek a korszerű forráskiadványokkal szembeni kutatói igényeknek, mind a szolgáltatott adatok kiterjedtségét, mind azok társadalmi információit illetően. Ugyancsak igazolta a két kötet az MTA 1983-ban alakult Néprajzi Kutatócsoportjának azt a véleményét, miszerint rendszeres levéltári kutatásokkal az addigi forráskiadványokat ki lehet (és bőven ki lehetne) egészíteni.²

Az új szerkesztők megjelenését tehát nem szerkesztési szemléletváltás indokolja, hanem elsősorban az, hogy a kötet zömében erdélyi és partiumi anyagát feltáró és megszerkesztő három levéltáros közül kettő elvállalta a harmadik kötet szerkesztését is.³ Az előző kötetek szerkesztési módszerén az új szerkesztők érdemben nem változtattak, csupán két formai módosítással éltek. Az egyik az, hogy az eddig alkalmazott vármegyei beosztást megtartva, az 1876-ban a különböző vármegyék és székely szék területéből kialakított új (egyesített) vármegyék esetében egy-egy újonnan alakított megyén belül az azt alkotó egykori vármegye vagy szék anyagát, az eredeti területi hovatartozásnak megfelelően, külön csoportosították. (Például az újonnan alakult Torda-Aranyos vármegye anyagát illetően az egyesített vármegyén belül külön közlik az eredetileg Torda vármegyei anyagot és külön az aranyosszékit, illetve Szilágy vármegye esetében jelölték, hogy az anyag az azt alkotó egykori Kraszna vármegye területéről való, Udvarhely vármegye viszonylatában pedig utaltak arra, hogy az a források keletkezésének idején székely szék: Udvarhelyszék volt). Ezt azért tartották szükségesnek, mert ezeken az egykori törvényhatósági területeken a társadalom az évszázadok során összefüggő egységgé kovácsolódott, sőt vármegye és székely szék egyesítése esetében, a rendi társadalom intézményrendszerén belül, ezekben általában hasonló hatáskörű, de más elnevezésű sajátos intézmények, illetve tisztségviselők működtek. Következésképpen a kutató érdekében áll, hogy pontosan tudja, a vizsgált eset vármegye vagy székely szék területén történt, illetve az ügyben ezek sajátos szervei, tisztségviselői jártak el. A másik módosítás, pontosabban kiegészítés a kutatói elképzelésnek⁴ tesz eleget azzal, hogy néhány egykori törvényhatóság esetében (Szatmár vármegye, Aranyosszék) az ezek területén előfordult teljes boszorkányságnagról tájékoztatja a kutatót olyképpen, hogy a kötetben első közlésként megjelenő esetekkel együtt – időrendi sorrendben – regesztá utal a már megjelent szövegekre és azok megjelenési helyére.⁵

A szövegek közlést illetően következetesen érvényesült az a szempont, hogy egy-egy ügy esetében lehetőleg az egész perfollyam iratanyagát közöljék, nem csupán a tanúvallatásokat.⁶ Ezt elősegítette az a körülmény is, hogy az erdélyi anyag rendszerint a törvénykezési jegyzőkönyvekből származik, amelyekben a perfelvételtől kezdve a közbeszó vagy végleges ítéletig rögzítették az egész perfollyamot, gyakran a tanúvallatásokkal együtt. Egyébként a magyarországi boszorkányság forrásainak Komáromy által elindított átfogó gyűjteményes közlése⁷ is ezt a módszert követte. Mivel Komáromynak az erdélyi viszonylatban páratlan gazdagságú, folyamatos 16. századi boszorkányperanyaga kizárólag tanúvallatásokból áll (a szász székek anyagának rendszeres feltárása még nem történt meg ugyan, de a hasonló, bár nem annyira gazdag Sopron vármegyei 16. századi anyag mellett több 16. századi pert ismerünk még Vas, Pozsony, Abaúj-Torna és Hajdú vármegyékből), ez a tény látszólag ellentmond állításunknak. Azonban Komáromy 16. századi tanúvallomásokra szorítkozó közlései nem jelentik a perfollyamok tudatos mellőzését, hanem a használt források jellegzetességének tulajdoníthatóan ezekből a perfollyami anyag hiányzik. Ugyanis a Komáromy által közölt 16. századi 27 pereset, néhány feljegyzéstől és kivonattól eltekintve, kizárólag a kolozsvári tanúvallatási jegyzőkönyvekből származik.⁸ Ennek az a magyarázata, hogy a saját hiteles peesétjével ellátott, általános érvényességű kiadványok kibocsátási jogával élő Kolozsvár városa, a hiteleshelyekhez hasonlóan, külön protokollumokba vezettette be a tanúvallomásokat.⁹ Ezek nem voltak tulajdonképpeni törvénykezési jegyzőkönyvek, ezért az ítéleteket is csak esetlegesen jegyezték be ide. Azonban a 17. és 18. századi perek esetén, amennyiben ezt forrásai lehetővé tették, Komáromy is teljes perfollyamokat közölt. (Egyébként így járt el a szász székek boszorkányperreinek közlésekor Teutsch is.¹⁰) Ezzel a közlési móddal szakított kiváló forráskiadványában Schram Ferenc.¹¹ Az általa közölt kötetekből megállapítható, hogy a feltárt és közölt iratfajták zömében csak tanúvallatásokat tartalmaznak ugyan, de az is kiderül, hogy abban az esetben, ha a tanúvallatásokon kívül a forrás a perfollyam különböző szakaszait is tartalmazta, ezeket a részeket a szerkesztő tudatosan mellőzte.¹² Ez arra utal, hogy a néhai jeles kutató szemléletében forráskiadványa kimondottan a néprajztudományokban hasznosítható adatokat szolgáltató szövegekre szorítkozik. Ebből a szempontból eljárása indokolt, hiszen egy-egy esetben a vallatás kérdőpontjai (deutum) megfelelnek a mai helyszíni kutatások kérdőíveinek, a válaszok pedig a vizsgálatok eredményeinek. Ez a szűkítés azonban, bármilyen példás gondossággal és hozzáértéssel készült a kiadványsorozat, csökkentette annak forrásértékét, mert a vizsgált esetet mintegy kiemelte társadalmi közegéből és lehámozta róla a más tudományágak (jogtörténet, társadalomtörténet stb.) által felhasználható információkat. Ez indokolta azt a szerkesztői szemléletváltást, amely sorozatunk köteteiben a korszerű, teljes értékű forrásközlést valósította meg. Az említettek miatt az addigi kiadványokat maradéktalanul hasznosíthatta és ezt meg is tette a néprajztudomány, de nem teheték meg hasonló mértékben más, érintkező határterületű tudományágak, mint a példaként említett jogtörténet.¹³ Anélkül, hogy a *Bevezetőben* vázoltakat ismételnénk, meg szeretnénk említeni néhány olyan kutatási lehetőséget, amelyek a teljes perfollyamok ismeretében további eredményekhez vezethetnek.

A néprajztudományt illetően is a kibővített források felhasználásával jobban tisztázható lenne az alkalmazott tételes jog hatása a boszorkányság fogalmának, meghatározásának kialakulására. A kutatás már foglalkozott ezzel a kérdéssel, illetve utalt erre a hatásra a *Praxis*

Criminalist illetően.¹⁴ Rendszeres kutatás pontos választ adhat arra, hogy a *Praxis Criminalis* vizsgálati eljárása mennyire befolyásolhatta a vádlottnak (gyakran tortúrával kikényszerített), valamint a tanúknak a kérdésekhez alkalmazkodó válaszait. Ugyancsak az eljárási módnak, a vallatások különbözőségének összehasonlító vizsgálata járulhat hozzá annak pontos megválaszolásához, hogy a *Praxis Criminalis* hatályossága alá esett területeken miért alakult ki sokkal bonyolultabb és színesebb boszorkánykép (boszorkánygyűlések, formális szerződések az ördöggel, jegyek a boszorkány testén), mint azokon az erdélyi és részben partiumi területeken, ahol nem volt érvényben a *Praxis Criminalis*, a boszorkányság megállapítása pedig nem ennek követelményei szerint, hanem tanúvallomások alapján történt. E kérdés vizsgálatában külön kutatást igényel annak követése, hogy az erdélyi fejedelem fennhatósága alatti magyarországi részekben – a Partiumban – mikor és milyen formában jelenik meg az említett hatás, miután az erdélyi fejedelem fennhatósága megszűnt.

A perfolymok közlése azt is lehetővé teszi – amint erre a *Bevezető* is utal –, hogy a boszorkányság megítélésében nyomon lehessen követni a társadalmi megítélés idővel bekövetkező változását is. Erre mind a bírósági mérlegelések, következőképpen az ítéletek, mind a védelem érvei alkalmasak.¹⁵ Azzal pedig, hogy a forráskiadvány-sorozat a jogesetek közlésében nem korlátozódott csak kimondottan a boszorkányperekre, hanem minden, a boszorkánysággal összefüggő vagy arra utaló más eseteket is közöl, tovább mélyítheti a boszorkányságnak a társadalmon belüli megítélését más szempontokból is, például az emberi magatartást, illetve a tömeg és az egyén viselkedését illetően. Ezek a magatartási megnyilvánulások az olyan népitéletekben követhetők, mint például a kötetünkben közölt, halált okozó törvénytelen mátészalkai vízpróba 1700-ból, vagy a Borsod vármegyei Keszin 1714-ben történt önbíráskodási eset.¹⁶ Az ilyen esetekben az elkövetők ellen emberölés bűncselekménye miatt indult közkereset, ami azt is bizonyítja, hogy a boszorkányok ellen indított eljárások nem parttalan „boszorkányüldözések” voltak, hanem – hibás ok és okozati összefüggések alapján kialakult – az akkori társadalom szemlélete szerint bűncselekmények miatt indított peres eljárásoknak feleltek meg, következőképpen ezek esetében is be kellett tartani a törvényesen szabályozott eljárást. Természetesen az idézett és más hasonló esetekben a közölt anyag alapján a kutatás kiszélesíthető az egyidejű más források adataival is, mert csak így alakulhat ki teljes társadalmi mélységű kép az egyes perekről, vagy egy-egy térségben bizonyos években jelentkező boszorkányperek gyakoriságának okairól.

A jogtörténet viszonylatában külön kell vázolnunk – a teljesség igénye nélkül – az eddig közölt és a jövőben megjelenő források adatainak ismeretében megnyílt további kutatások lehetőségeit. Abból kiindulva, hogy a korszerű jogtörténet művelése szempontjából a tétéles jogi szabályozásokon túlmenően alapvetően fontos a jogesetek vizsgálata,¹⁷ azáltal, hogy a magyar jogterület boszorkányságra vonatkozó forrásainak közlése Komáromytól kezdve, de főleg sorozatunk által kiteljesedve, egyedülállóan gazdag, folyamatos 16–18. századi jogesetgyűjteményt bocsát a kutatás rendelkezésére, a boszorkányság forrásanyaga nemcsak a néprajztudománynak nyújt bőséges összehasonlító, illetve térségekre tagolható anyagot, hanem a jogtörténet számára is. Az utóbbi vonatkozásban a kiadványok jelentőségét még az sem csökkenti lényegesen, hogy csupán a boszorkánysággal összefüggő bűncselekményekre szorítkozik. Ugyanis a közölt anyag lehetővé teszi annak alapos vizsgálatát, hogy az ismert jogi normák miként épültek be a társadalomba, milyen mértékben éltek ezekkel, és közülük melyek váltak alkalmazhatókká az élet által produkált esetekben.

A társadalmi megítélést képviselő bírókkal, bíróságokkal kezdve, a perfolyámok szövegében megemlíttett, az ügyeket tárgyaló bíróságok megnevezése (a földesúri bíróságoktól a törvényhatósági bíróságokig) időrendi áttekintést nyújt az azonosított bíróságok megjelenéséről, fejlődéséről, a tárgyaló anyag pedig ezek hatásköréről, eljárásáról, joggyakorlatáról. Különösen figyelemreméltó ez az erdélyi bíróságok esetében, amennyiben a kutatás számára lehetőség nyílik annak követésére, hogy a gyakorlatban milyen bíróságok jártak el a boszorkánysági, becsületsértési stb. ügyekben, kezdve az eleinte nem differenciált széktől (amit a közgyűlés alkalmával tartottak) egészen a 18. században kialakult filiális székig, majd a bécsi központi hatalom által bevezetett állandó/folytonos tábláig. Ugyanakkor összehasonlító vizsgálatokat kínál a nemesi vármegye és a székely székek bíróságainak elnevezését, szervezetét és hatáskörét illetően is.

A közölt peresetek lehetővé teszik annak alaposabb vizsgálatát, hogy az idők folyamán milyen jogi normákat követtek a bírók egy-egy ügy megítélésében, a büntetés kiszabásában (ótestamentumi, tételes vagy szokásjogi normákat). A Komáromy által közölt, zömében kolozsvári 16. századi anyag arra utal, hogy a bíróság számára kezdetben az ószövetségi „törvények” voltak az irányadók, még ha ezeket nem idézik is tételesen. Ezekből alakult ki az idők folyamán az az irányadó, a társadalmi megítélést kifejező magatartási norma, amit Kolozsvárt így fejeztek ki: „Vesd ki a gonoszt közüled.”¹⁸ A perek során a közvádlok a 17. század vége felé kezdik idézni azokat a jogszabályokat, amelyekre keresetüket alapozzák. Így például Ugocsa vármegyében 1689-ben Szent István II. könyvére hivatkozva kéri a közvádlo a vádlott asszony megbüntetését, Szabolcs vármegyében pedig 1699-ben ugyanerre a törvényre és Szent László I. könyvére alapozzák a főbenjáró büntetés iránti igényt.¹⁹ Amikor a peres eljárás fejlődés már megköveteli, hogy a vádemelésben törvényre hivatkozzanak (a *nulla poena sine lege* elve alapján), és ez a 18. században rendszerint még is történik, továbbra is a magyar királyok hatályos törvényeire, illetve az ótestamentumi szövegekre hivatkoznak. Az említett törvények hatályosságát az egész magyar jogterületen az is bizonyítja, hogy még 1768 után is, amikor gyakorlatilag gátat vetettek a boszorkányság miatti büntethetőségnek, még az említett törvényekre hivatkozva indítanak keresetet akár boszorkányság, akár varázslás vádjával, amint ezt az 1777-ben, illetve 1784-ben Marosszéken varázslás, illetve boszorkányság miatti perek, vagy az 1792-ben Aranyosszéken boszorkánysággal vádolt asszony pere tanúsítják.²⁰ Ilyen esetekben a bíróság nem utasíthatta el a perek tárgyalását, legfeljebb ítéletében nem alkalmazta az egykori törvényekben előírt büntetéseket, illetve köteles volt az ügyet az ítélet végrehajtása előtt felterjeszteni az udvarhoz. (Éppen az ezekben az 1768 utáni perekben felvetődött kérdések indokolják feltárásukat, mivel ezek is számos adatot tartalmaznak a boszorkányságot illetően).

Természetesen, amint erre utaltunk, ahol hatályban volt, megjelenik a *Praxis Criminalis*-ra történő hivatkozás, de emellett hivatkoznak a magyar királyok törvényeire is, amint ez 1728-ban Csongrád vármegyében, vagy ugyanabban az esztendőben Szabolcs vármegyében történt.²¹ De előfordul az is, amint erről 1725-ből van Pozsony vármegyei adatunk, hogy a *Praxis Criminalis* mellett az Ótestamentumra is hivatkoznak.²² További jogtörténeti kutatásokra vár a különböző jogi normákra történő hivatkozás, illetve alkalmazásuk és az ezek közötti összefüggés pontos kimutatása.

A perekben történik ugyan utalás a *Hármaskönyvre* is, de mivel Werbőczy nem iktatta be művébe a bűncselekmények közé a boszorkányságot, az utalások járulékosak és jórészt

a peres eljárásra, a tortúra alkalmazására vagy a kiszabható büntetés súlyosságára vonatkoznak.²³ Egyébként az a tény, hogy a *Hármaskönyv*ben meghatározott bűncselekmények között nincs szó a boszorkányság bűncselekményéről, és azt az eretnekséghez hasonlóan Werbőczy nem sorolja fel a hűtlenség esetei között (amint ez a *Praxis Criminalis*ban történik), bizonyítandó hipotézist sugall. Mivel ugyanis az évszázadok során a magyar jogegységet biztosító *Hármaskönyv* az ország tételes és szokásjogi hatályos normáinak kodifikációja, a boszorkányság bűncselekményének hiánya arra utal, hogy Werbőczy korában a boszorkányság bűncselekményének meghatározására és büntethetőségére nem volt társadalmi igény. Így nemcsak a források hiányával magyarázható, hogy a 16. század első felében nincsenek tulajdonképpeni boszorkányperek, hanem az előbb említett okkal is.

A vázolt kérdések, részben a *Bevezető*ben említettek továbbgondolásaként, csak felvették a további kutatások által tehető kiegészítéseket, akár egy-egy szakterület viszonylatában, akár az interdiszciplináris kutatási lehetőségekkel élve. Egyúttal maga az eddig közölt anyag, annak adatgazdagsága arról győzheti meg forráskiadványunk használóit, hogy nem volt hiábavaló az eddigi kötetek megjelentetése, de nem lesz az a gyűjtés és a kiadás folytatása sem, mindenképp a városi peresetek és a nehezebben feltárható, de létező (erdélyi) családi levéltárakban őrzött forrásokat illetően.

A szerkesztők köszönettel tartoznak a forrásanyagot szolgáltató levéltárak szakembereinek, a sorozatszerkesztő Pócs Évának szakmai támogatásáért és gondoskodásáért, valamint Tóth G. Péternek azért a munkatársi segítségért, amiben őket részesítette.

Kiss András

- 1 BESSENYEI, 1997. 2000.
- 2 KLANICZAY, 1999. 353, 354.
- 3 A harmadikról: Balogh Béla nagybányai levéltárosa a kiadásra kész nagybányai boszorkányperek kötetének a szerkesztése háruilt.
- 4 KLANICZAY, 1999. 362.
- 5 Igaz ugyan, hogy a közben megjelent tematikai kataszter (TÓTH G., 2000) jól megoldja az átfogó tájékoztatást az esetek összefüggéseiről, mégis úgy véljük, hogy a kutatónak egyszerűbb, ha egy helyen (a kötetben) találja meg a megfelelő tájékoztatást, anélkül hogy minden esetben más-más kiadványhoz folyamodna.
- 6 BESSENYEI, 1997. 12.
- 7 KOMÁROMY, 1910.
- 8 KOMÁROMY, 1910. 1–75.
- 9 Liber pro testium fassionibus. Vö. KISS, 1996. 263.
- 10 TEUTSCH, 1915.
- 11 SCHRAM, 1970–1982.
- 12 Uo., például 153–158. (58. sz.), 280–289. (95. sz.), 300–306. (98. sz.). Ilyen esetekben a szerző zárójelben jelzi, hogy a közölt tanúvallatásokon kívül a peranyagban más jellegű szövegek is vannak: [Perbeszéd, indítványok].
- 13 BESSENYEI, 1997. 12.
- 14 IKLÓDY, 1982. 295–297. – KISS, 1988. 17. 21. – KLANICZAY, 1999. 359.
- 15 Vö. KISS, 2000.
- 16 BESSENYEI, 1997. 171–176.
- 17 HORVÁTH, 1937. 1, 2.
- 18 KISS, 1998. 14.

- 19 KOMÁROMY, 1910. 146–150. – BESSENYEI, 2000. 504, 505.
20 Uo., 258–263, 266–271. – KISS, 1998. 246–274.
21 BESSENYEI, 1997. 262–271; BESSENYEI, 2000. 518, 519.
22 Uo., 390, 391.
23 BESSENYEI, 1997. 46–51, 384–386; BESSENYEI, 2000. 41, 174, 175, 214, 278, 361–371, 371–376, 539–541.

IRODALOM

- BESSENYEI, 1997.
Bessenyei József (szerk.): *A magyarországi boszorkányság forrásai*, I, Budapest, Balassi.
BESSENYEI, 2000.
Bessenyei József (szerk.): *A magyarországi boszorkányság forrásai*, II, Budapest, Balassi.
HORVÁTH, 1937.
Horváth Barna: *A jogelmélet vázlatja*, Szeged.
IKLÓDY, 1982.
Iklódy András: A magyarországi boszorkányüldözés alakulása, *Ethnographia*, XLIII, 292–298.
KISS, 1996.
Kiss András: A kolozsvári városi könyvek, in Kovács András–Sipos Gábor–Tonk Sándor (szerk.): *Emlékkönyv Jakó Zsigmond születésének nyolcvanadik évfordulójára*, Kolozsvár.
KISS, 1998.
Kiss András: *Boszorkányok, kuruzslók, szalmakoszorús paráznák*, Bukarest–Kolozsvár, Kriterion.
KISS, 2000.
Kiss András: A védelem szemléletváltozásának jelei a 18. századi aranyosszéki boszorkányperekben, *Limes – Tudományos Szemle*, 17–25.
KLANICZAY, 1999.
Klaniczay Gábor: Boszorkányság vagy tündéri varázslat?, *BUKSZ*, 1999, 353, 354.
KOMÁROMY, 1910.
Komáromy Andor (szerk.): *Magyarországi boszorkányperek oklevéltára*, Budapest, MTA.
SCHRAM, 1970.
Schram Ferenc (szerk.): *Magyarországi boszorkányperek*, I–II, Budapest.
SCHRAM, 1982.
Schram Ferenc (szerk.): *Magyarországi boszorkányperek*, III, Budapest.
TEUTSCH, 1915.
Teutsch, Friedrich: Sächsische Hexenprozesse, *Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, 39, 712–735.

RÖVIDÍTÉSEK

A LEVÉLTÁRAK NEVEINEK RÖVIDÍTÉSEI

- KmOL ASzJk – Kolozs Megyei Országos Levéltár, Aranyosszék levéltára
KmOL Belső-Szolnok vm. lt. – Kolozs Megyei Országos Levéltár, Belső-Szolnok vármegye levéltára
KmOL Gyéresi lt. – Kolozs Megyei Országos Levéltár, Gyéres város levéltára
KmOL Szatmár vm. lt. – Kolozs Megyei Országos Levéltár, Szatmár vármegye levéltára
KmOL Torda vm. lt. – Kolozs Megyei Országos Levéltár, Torda vármegye levéltára
KmOL Udvarhelyszék lt. – Kolozs Megyei Országos Levéltár, Udvarhelyszék levéltára
SZmOL Kraszna vm. lt. – Szilágy Megyei Országos Levéltár, Kraszna vármegye levéltára

A FEJREGESZTÁBAN ALKALMAZOTT RÖVIDÍTÉSEK

- Arm. – Armarium
cs. – esomó
Dob. – Doboz
Fasc. – fasciculus
Fol. – folio
Inv. – inventarium, inventarii
ír. – íratok
jkv. – jegyzőkönyv(ek)
k. – kötet
ker. – kerület
l. – lap
Lad. – Ladula
m. – megye
mac. – maculatura
N. – numerus
NYOMT. KIADÁSA – Nyomtatott kiadása
p. – pagina
Prot. – Protocollum, protocolla
Sign. – Signatura
Suppl. – supplementum

sz. – szám
Sztlan. – számozatlan
T. – Tomus
v. – város
vm. – vármegye

RÖVIDÍTÉSEK A SZÓVEGBEN

L. S. – locus sigilli
[P. H.] – pecsét helye
m. p. – manu propria
N. B. – nota bene
s. d. – sine dato
s. l. – sine loco
[...] – nem közlöm
[-] – a szó egy része hiányzik
[- -] – egy szónál nagyobb hiány van

AZ IRATOK IRATTANI MEGHATÁROZÁSÁNAK RÖVIDÍTÉSEI

A – Tisztázat
B – Fogalmazvány
C – Egykorú másolat
D – Későbbi másolat

IRATOK

SZATMÁR VÁRMEGYE

1.

1607., Ecsed

GONOSZ LÉLEK AZ ECEDEDI VÁRBAN

NYOMT. KIADÁSA: SZIRMAY, 1809. 77. p.

Már Závodszy a' Nappaló Könyvébe írja: „hogy 1607. esztendőben a' gonosz lélek Ecsed várába maga szemfényvesztéseit tette, az embereket kövekkel hajigálván, és az ételeket elcserélván.”

2.

s. d., s. l.

TOTTY DORKÓNAK BÍBÁJOS MESTERSÉGEIRŐL

NYOMT. KIADÁSA: SZIRMAY, 1809. 77. p.

Gróf Gvadányi József, hadi vezér is a' Peleskei nótáriusnak testamentómába¹ leírja Gyarmatra való Totty Dorkónak bíbajos mesterségeit:

„Miképp pemetére ültt, mint képzeltt lóra,
Mint maga asszonya ültt most szén vonóra,
Esztet ugratta ő mind télbe, mind nyárba,
Ezen nyargalt mindég az ecsedi várba.”

¹ GVADÁNYI József, *A' falusi nótáriusnak elmékedései, betegsége, halála és testamentuma*, Pozsony, 1796.

1665. február 26., Jánk

KÖZVALLATÁS A JÁNKON VAGY MÁSUTT VALAHOL BŰNCSELEKMÉNYEKET
ELKÖVETŐKRŐL, EZEK KÖZÖTT AZ ÖRDÖNGÖSÖKRŐL, BŰVÖS-BÁJOS BOSZORKÁNYOKRŐL

AZ IRAT: B: KmOL Szatmár vm. lt. – 1665. évi iratok, 1163. Dob.

Anno 1665 die 26 Februarii

Communis inquisitio in possessione Jank instituta de et super negotio infra in utro clarius
expresso.Husztli Georgius
Pentek IstvánUtrum de eo.¹

Tudsz-e bizonyosan, láttál-e vagy hallottál-e nyilván itt Jankon vagy másutt valahol orvot, lopót, házfelverőt, ördögöst, bűjös-bájós boszorkánt, paráznát, gyilkost, tüzzel vagy égetéssel fenyegetőt, Isten ellen káromkodót, éktelen szitkokkal szitkozódót, orgazdát, lopott marhának dugatóját, az vármegye tilalma ellen Szatmár-i és Nemet-i embereknek szállásadót, gazdálkodót, marhájok teleltető embereket, Erdélyből hajtott marhákat, ökröt, tehenet, lovat, juhot etc., vagy valakinél tilalom ellen katonáktól és németektől vett marhákat, akár szőrín valókat, s akár tudva kiket megöltek volna, mezei hadak hadnagyit vagy katonáit, kik elszenvedhetetlen károkat, insolentiák cselekedtek volna es ebben a vármegyében vagy másutt valahol volnának vagy laknának.

JANK

Nyiri Péter [áthúзва] – szolgája [áthúзва]

Tar Miklós [áthúзва]

Sztanczi István [áthúзва] – szolgája

Katona János

Tank Istvan

Iso Mihály [áthúзва]

Gacsalyi Mihály [áthúзва]

Iso Mihály – egy fia [áthúзва] Sztanczi Istvántól ördögöskét hallottam. Papi vári hadnagy, ki most Hodaszon lakik, az Jank-i bírót, vele engemet megvert.

Tar András – egy fia – szolgája [áthúзва] Szerencsi László hadnagyunk vett Erdély-i marhákat.

Iso Janos – egy szolga [áthúзва]

Tar Márton [áthúзва]

Csete Mihály – fia [áthúzva] Papai János disznópásztor ördögattával szitkozódott, eszelős szegény.

Olah János [áthúzva]

Györfi Péter

Kondor István

Katona Tamás

Györfi István – fia [áthúzva]

Fazakas Miklós

Mathe Gaspár – fia [áthúzva]

I A lapszálon: Óri Miklós, Pop Sebestyén, Dienesi Márton, Peterman Márton, Varga Pál, Tüzes Sebestyén, Barta Péter, Pető István.

4.

1685. november 23., Szatmár

LENGYEL MARGIT NEVŰ DAJKA ÖRDÖGI MESTERSÉGÉRŐL ÉS PARÁZNÁLKODÁSÁRÓL EGYKORI URA, PERÉNYI ISTVÁN RÉSZÉRE BEVETT TANÚVALLOMÁSOKRÓL KIADOTT TANÚSÍTVÁNY

AZ IRAT; A: KmOL Szatmár vm. lt. – 1685. évi iratok, I 123. Dob.

Én Vitkai Mihály nemes Szatmar vármegyének edgyik szolgabírája és ugyanezen nemes vármegyének hites assessora Katona György, lévén commissiónk méltóságos úr, Karolyi László uram őnacságátul méltóságos Prenyi Estván uram őnacságának instantiájára holmi attestatióknak peragálására, mely ez szerént következik:

Utrum de eo

1. Tudgya-e, látta-e avagy hallotta-e az tanú, hogy az mely Lengyel Margit nevű dajka az méltóságos úrnál, Prenyi Estván uramnál őnacságánál lakott, ördögi mesterséggel víghezvitt dolgait. Látta-e fenyegetődcését valakik iránt, hallotta-e, és ugyanezen méltóságos úr házánál hol, miket lopott-e el és miként?

2. Tudgya-e, látta-e az tanú, hogy itt az úr őnacsága méltóságos házánál avagy másutt akárhol s valakivel paráználkodott az kérdésben való személy?

I^{mos} testis Tarnai Illyés, Prenyi Estván uram őnacsága kocsisa, annorum circiter 22, juratus examinatus fatetur ad primum. Tudgya, hogy egy legény elmetélte az kérdésben forgó dajkának a sarujának az szárát, az mely cselekedetiért megfenyegette, hogy visszafordítaná még azon cselekedetét, csak lehetne, de nem lehet. Az kolcsárt is hasonlóképpen megfenyegette, hogy az cipőjét ki nem atta, hogy leszen még oly idő, hogy keservesen

meglakol érette. Azt is hallotta ezen fatens harmadcor az szájából az dajkának, hogy mondták, megverik az sok rossz cselekedetiért, arra azt mondotta, nem fél bizony soha ő atól, hogy ötet megverhessék. Ad secundum. Látta ezen fatens, hogy egykor az kérdésben forgó dajka itt az udvarban Piros Istók nevű legény mellől elment, csak egy alsó ingben lévén az asszonyember, az melyre mondott ez fatens: Elmehecc már, de arra semmit nem szólott az dajka, iccakának idején lévén az dolog.

2^{mus} testis Nagy Mátyás nobilis persona, annorum circiter 38, juratus examinatus fatetur. Tudgya s látta ez fatens, hogy egykor őnacságoknál lakó az kérdésben forgó dajka, az kit mostan nemes Nagy Banya városában megfogtanak, látta ez fatens, hogy az kertben az asztag árnyékában az kérdésben forgó dajka fényes nappal, az mely gyermekeket tartotta őnacságoknak, oldalt fekütt az földön és az gyermek is mellette, az dajka felvonta az szoknyája hasátékjához az pendelyét, kétfelé vonván az szoknyáját, az lábát is kétfelé vetvén, megfogta az gyermeknek az láboteskáját, úgy verte az szemérem testében. Ez fatens rajtakapván mondotta neki: Mit csinálsz te dajka? Arra mondotta az dajka: Hallgass lelkem Mátyás uram, attól való ez, hogy az gyermeknek az lába nem jó, ezzel megépül, azmint-hogy másnap semmi gongya nem is volt az gyermek lábának. Azelőtt olyan volt penig mint az gúzs, a lábát az földre sem tehetta az gyermek.

3^{mus} testis Sütő György, Prenyi Estván uram őnacsága sütője, annorum circiter 36, juratus examinatus fatetur ad primum. Tudgya ez fatens, hogy ötet is, őszveveszvéen velle, megfenyegette, az mely fenyegetése után vagyon már 5 holnapja miolta csak úgy betegeskedik. Másokat is sokat fenyegetett meg, az kik is azólta mind nyomorékok. Ad 2^{dm} Piros Istókkal való dolgát külömben nem tudgya, hanem látta, hogy csókolódtak s bort is vitt neki étcakának idején.

4^{mus} testis Estván mester, Prenyi Estván uram őnacsága szakátcsa, annorum circiter 38, juratus examinatus fatetur ad primum. Hallotta ez fatens azon dajka szájából az konyhán, minthogy az asszony őnacsága megverte, hogy mondotta: Hagyja el az asszony, de soha ninesen olyan asszony ez világon, aki neki árthasson. Ad 2^{dm} nihil.

5^{mus} testis Göre Zsófi, Prinyi Estvánné asszonyom őnacsága mosója, annorum circiter 17, jurata examinata fatetur ad primum. Látta ez fatens az ház héjárúl szilvát lopott le, de másként való dolgát nem látta. Ad 2^{dm} Piros Istókkal volt dolgát külömben nem látta ez fatens, hanem az konyhán étcakának idején otthagyván az gyermeket az dajka az házban, csak ketten voltak az konyhán étcakának idején, úgy látta.

6^{mus} testis Szőlősi Anna Prinyi Estvánné asszonyom őnacsága leányasszonya, annorum circiter 16, jurata examinata fatetur ad 1^{mu}. Tudgya az kérdésben forgó dajka amikor elment az udvából, az úrfi igen rosszul lévén az lábocskájával, az maga ganéjával az gyermeknek bekötöttük. Ez fatens az utcára kimenvén, az gyermekkel, odajött azon dajka, kérddette: Mivel kötöttétek be az gyermek lábát? Ez fatens megmondotta, arra mondott az dajka: De nem kell az inast semmivel kötni, csak ódgyuk le róla, nem léssen semmi gongya, az mint hogy másnap nem is lött semmi gongya az gyermek lábának. Azon kívül valakiket megfenyegetett, azok azólta is nyomorékok, úgy mint az kolcsár fiastúl és az sütő. Ad 2^{dm} tudgya, hogy az ház héjárúl szilvát lopott.

7^{mus} testis Tot Pál Prinyi Estván uram őnacsága szolgálja, annorum circiter 45, juratus examinatus fatetur ad primum. Hallotta ezen dajka szájából ez fatens, minthogy a sarujának az szárát eltanálta volt meteceni az kolcsár fia, hogy azt mondotta a dajka, adgya

meg az árát az saru szárának, mert ha nem, míg ez világon él is, megsirattya, azmint hogy mind maga s mind az fia azólta nyomorék úgyannyéra, hogy csak térden másznak. Ezen fatens is úgy járt vele, hogy az konyhán mondott neki az dajka: Ehen egy darab cipó, az gyermek ebben nem ött, edd meg. Mihelyt az cipót megötte ez fatens, mingyárt olyanná lött, mintha ez világ kégyója volt volna benne, ha ki nem hánhatta volna, romlani és veszni miatta ez fatensnek el kellett volna.

8^{vm} testis Czegledi Jutka Prinyi Estván uram önacása szakátcsanak felesége, annorum circiter 22, jurata examinata fatetur ad primum. Hallotta ez fatens az dajka sokszori fenyegetődzését, hogy megemlegetik őtet, az minthogy az juhász fia most is nyomorék az fenyegetése után. Ez fatensnek is gombát adott enni arra a végre, hogy neki azzal teje legyen, de annak utána nem hogy teje lött volna ez fatensnek, de elveszett az mi volt is. Ad secundum. Látta ez fatens Kiraly hazan Máté nevű jobbágyával az úrnak, az kérdésben forgó dajka az kemence mellett, mindenik egy alsó ingekben lévén, úgy fekütnenek egymás mellett étcakának idején, az mikor az ember le szokott nyugodni. Az mely attestatíót az méltóságos úr commissiója mellett és az fellyebb megírt méltóságos úr requisitíójára kötelességünk szerént így vittük véghez, amellyet adunk is ki fide nostra mediante kezünk írásával és pecsétünkkel megerősítvén. Datum in Szatmar, die 23 novembris anni 1685.

Michaely Vittkay judlium comitatus Szatmariensis. [vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Georgius Katona juratus comitatus Szatmar. [vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

[A hátlapon későbbi írással:] Inquisitio ad instantiam magnifici domini Stephani Perenyi contra Margaretham Lengyel ratione sagacitatis 1685.

1701. április 4.–1702. szeptember 6., Mátészalka, Fehérgyarmat, Jánk

NAGYKÁROLYI KÁROLYI SÁNDORNAK, SZATMÁR VÁRMEGYE FŐISPÁNJÁNAK PERE
A SZÁNDÉKOS EMBERÖLÉSSSEL VÁDOLT NAGYLAKY ZSIGMOND, LÁSZLÓ ÉS GYÖRGY,
VALAMINT MÁS MÁTÉSZALKAI NEMES- ÉS PARASZTRENDŰ LAKOSOK ELLEN,
A BOSZORKÁNY HÍRÉBEN ÁLLOTT ÖZVEGY DANC S MIHÁLYNÉ
TÖRVÉNYTELEN HALÁLÓS VÍZPRÓBÁRA HURCOLÁSÁÉRT

AZ IRAT: A, C: KmOL Szatmár vm. lt. – Publ.–pol. 1701–1702.
42. Dob. 405–405v, 469–483v. p.

L

1701. április 4., Mátészalka

IDÉZŐLEVÉL

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. lt. – Publ.–pol. 1701–1702, 42. Dob. 477–477^v, p.

Illustrissimus dominus Alexander Karoly de Nagy Károly incltyi comitatus Szatmariensis supremus comes et Tabulae Judiciariae Regiae baro uti A. et magistratus vigore publicarum positio ad regni constitutionum signanter vero anni 1563 art. 38. et ejusdem anni art. 63., Vladislai Dec. 1. art. 82 anni 1608,¹ post coronationem art. 2. part. 1-mae, Tripartiti Operae Decreti tit. 15. contra voluntarios deliberatos homicidas editorum, per nos inferius uberius denotatos legitime citari facit egregios et nobiles dominos Sigismundum, Ladislaum et Georgium Nagylaky, Andream et Ladislaum Barta, Andream Kovacs, Georgium Mandy, Stephanum Kovacs reliquosque universos in oppido Mathe Szalka in praenotato comitatu Szatmariensis existens degentes nobiles, item providos Franciscum Nagy, Ladislaum Toth, Nicolaum More, Georgium Sajtos et alios singulos praenotati oppidi Mathe Szalka ruralis conditionis incolas, in et ad sedem judiciariam praenotati comitatus Szatmariensis die 20 proxime affuturi mensis Aprilis anni 1701. in possessione Cseged, in jam fato comitatu Szatmariense adjacente celebrandam, vel eam ne fors dilatam usque ad finalem causam decisionem, in et ad subsequentes etiam sedrias praenotati comitatus personaliter juristare obligatos, veluti inctos I.I.I.I. de et super eo: Qualiter praespecificati utriusque conditionis I.I.I.I. in anno 1700 circa festum Sancti Mathiae apostoli nescitur unde moti, quove maligno conatu ad id inducti animo, tamen deliberato et ex praeconcepto occidendi studio quendam miserabilem foeminam relictam providi quondam Michaelis Dancs in praefato oppido Mathe Szalka absque omni juris ordine capientes omnique juris et justitiae aequitate, post ergatam ex praetacto oppido Mathe Szalka usque ad fluvium Kraszna nuncupatum more quodam rabide educentes, eandem ibidem in aquam projecissent et submerissent. Indequē postmodum non nisi exangve[!]

ejusdem cadaver exeraxasset taliterque voluntarium et deliberatum homicidium perpetrasset, poenam in supracitatis regni legibus contra similes deliberatos homicidas expressam manifeste incurrere non formidantes, derogamine legum patriarum jurisque et timoris divini vilipendio valde gravibus et manifestis. Pro eo cupit praetitulatus dominus A. et magistratus ut dicti I.I.I.I. in loco et die supranotatae sedriae, vel re ita exigente etiam ex post promulgandis sedriis, usque ad finalem causae decisionem semper personaliter juri compareant, ratione praemissi actus homicidii et enormissimi criminis redditori efficacem[?]. Alioquin cupent eosdem (exceptis illis si qui se eatenus penitus innocentes demonstrarent) in poena in praecitatis legibus expressa convinci et aggravari R. R.

Unde nos infrascripti praesentem citationem simul et certificationem legitime peracta esse volentes, paria praesentium literarum citatoriarum et certificarum dictis dominis inctis medio communis judicis ejusdem oppidi Mathe Szalka Georgii Páál vocati exhiberi fecimus. In oppido Mathe Szalka die 4. mensis Aprilis anno 1701.

Stephanus Csanádi iudicium inelyti comitatus Szathmariensis

Nicolaus Kulin juratus assessor comitatus Szathmariensis

[Az irat hátlapján:]

Cujus indorsatio talis est:

Pro introitulato domino A. et magistratu intromittae citationis certificationis actionis in se continentis

Originalis

Maneat pro manibus judicum

II.

1700. május 10., Mátészalka

ELŐZETES TANÚVALLATÁS

KÁROLYI SÁNDORNAK, SZATMÁR VÁRMEGYE FŐISPÁNJÁNAK PARANCSÁRA
A TÖRVÉNYTELEN VÍZPRÓBA SORÁN MÁTÉSZALKÁN VÍZBE ÖLT.
BOSZORKÁNY HÍRÉBEN ÁLLOTT ASSZONY ÜGYÉBEN

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. lt. – Publ.–pol. 1701–1702. 42. Dob. 473–476. p.

Mi Iriny Zsigmond nemes Szatmár vármegyének ordinarius szolgabírája, Cegledi István ugyanezen nemes vármegyének juratus assessora, recognoscályuk per presentes, hogy méltóságos főispán Karoly Sándor urunk öngysága commissiója mellett jöttünk ki ugyan nemes Szatmár vármegyében levő Matheszalka nevű oppidumban bizonyos collateralis inquisitionnak végben vitelére, az előnkben adott utrumok szerént, kit is jó lelkünk ismereti szerént ekképen perágáltunk:

1. Tudgya-e az tanú, mi okon fogták meg az szalkaiak azon asszonyembert, az kit az vízben ölték.

2. Volt-e valami inquisitio vagy törvény, az kiből ördegsége azon asszonnak kijött volna, vagy csak törvény és esketés nélkül ölték bele?

3. Kik voltak nevezet szerént közösök ennek vízben való ölésében s azok között kik voltak legnagyobb okai, és mi formában esett megöletése?

1. testis consors Michaelis Oláh Anna Major, annorum circiter 30, jurata examinata fassa, ad 1^{mm} nihil, Ad 2^{dum}: Nyilvánvaló dolog az, hogy minden esketés és törvény nélkül ölték meg azon asszonyt, az ki a vízben holt. Ad 3: Hallottam, hogy ezen asszonynak veszedelmében legnagyobb ok Nagy Ferenc volt, az Kellesi István jobbágya, mivel Nagy Ferenc azt mondotta, hogy az ő fiát az az asszony ölte meg.

2. testis Ladislaus Toht colonus egregii domini Andreae Sziágyi, annorum circiter 50, juratus examinatus, ad 1^{mm} vallya ezen fátens, hogy azon asszonyt az szalkaiak úgy fogták meg mint bosorkánt. Ad 2^{dum} fátetur ut primus testis. Ad 3^{ium}: Legfőbb oka ezen vízben ölt asszonnak veszedelmének Nagy Ferenc volt, mert ő tiltotta az egész falut ötszáz forinttal az főispánra, hogy fogják meg. Megfogván az asszont, mikoron vitték az vízre, akkor Nagy laki László uram kérte Nagy Ferencről kezességen az asszont, de Nagy Ferenc nem atta, sőt tiltotta az egész falut főispán uramra őnagyságára, hogy egy ember se maradjon el. Mindezekre mond Nagy laki László uram: no, ha ki nem adod kezességen énnekem, ám te lássad, te rabod legyen, te viseljed gongyát, az falu semmi közit nem teszi hozzá, ne is tegye.

3. testis Georgius Gombkötő libertinus, annorum circiter 32, juratus examinatus, ad 1^{mm} nihil. Ad 2^{dum} vallya: Sem esketés, sem törvény nem volt azon asszonra, hanem csak kivitték próbára az vízre, de az mint mongyák, maga ölte meg magát, mert marcoriumot őt, gombostűt is vöttek ki az szájából. Ad 3^{ium}: Azon asszonnak megfogásában, vízre való vivésében legfőbb ok nagy Ferenc volt, jóllehet az falu is ott volt, de kételen volt vele, mert Nagy Ferenc mindenre tiltotta az falut.

4. testis Andreas Kovács nobilis persona, annorum circiter 28, juratus examinatus, ad 1. vallya ezen fátens, hogy azon asszonnak megfogásának oka nem egyéb volt, hanem az Nagy Ferenc az assonra való kiáltása, hogy az fiát ezen vízben ölt asszony ölte volna meg. Ad 2^{dum} vallya: Azon vízben ölt asszonra sem nem eskedtenek, sem törvényt nem töttenek rea. Ad 3: vallya: Ennek nézésére elegen mentenek ki, de eben senki olyan fő nem volt, mint Nagy Ferenc és Toht László az Szilagyí András uram jobbágya.

5. testis Georgius Mándi nobilis persona, annorum circiter 50, juratus examinatus, ad 1^{mm} nihil. Ad 2^{dum} vallya: Sem inquisitiót nem peragáltak, sem törvényt nem láttanak rea. Ad 3: Nagy Ferencet vallya minden veszedelmében főbb okának.

6. testis Petrus Kis libertinus, annorum circiter 28, juratus examinatus, ad 1um vallya: Ezen asszony megfogásának minden oka Nagy Ferenc, mert eccer felkelvén Nagy Ferenc, tiltotta az embereket, hogy azon asszont fogják meg. Kire mond Nagylaki László uram: ki fogattya meg azt az asszont, Monda Nagy Ferenc: én fogatom, én rabom is. Mond Nagy laki László uram: Noha te rabod, viseld gongyát, senki közit hozzá ne tegye, Ezen asszonra penig sem nem eskedtenek, sem törvényt senki nem látott rea.

7. testis Martinus Kupai, annorum circiter 30, juratus examinatus fatetur. Ad 1^{mm} vallya ezen fátens: Azon vízben holt asszonnak megfogattatásának az oka nem egyéb volt, hanem eleitől fogvást az rea való gyanakodás. Ad 2^{dum} nihil. Ad 3. vallya, hogy egy alkalmatossággal valami kert felett volt öszveszólalkozása Nagy Ferencnek azon vízben ölt asszonnal, azon étcaka mingyárt esett az vesztés az Nagy Ferenc fiára, kinek még most is magátul való elfordulása nem lehet. Ezért Nagy Ferenc igen reaerősödvén az asszonra, másoknál keményebben viselte magát az asszonyhoz mint olyan sérelmes ember.

8. testis Georgius Sajtos, annorum circiter 28, juratus examinatus, ad 1^{mm} vallya ezen fátens, hogy bosorkánsággal vádoltatott az asszony. Ad 2^{dum} vallya: Semmi esketés vagy törvény nem volt rea. Ad 3^{mm}: Mindenekben Nagy Ferenc volt az első, az kik penéglen jelen voltak az vízre mikoron vitték, Szabo András, Csine Péter, Kerekes István, Toht László, Nagy laki György, Ujlaki Sándor, Kis Péter, Toht László fia Istók, az Kalmadi fia.

9. testis Petrus Cine, annorum circiter 28, juratus examinatus ad 1^{mm} vallya ezen fátens, hogy ezen asszon megfogásának oka nem egyéb, hanem az eleitől fogvan való reakciátás. Ad 2^{dum} vallya: Inquisitiót hogy ellene peragáltak volna nem tudom, törvént pedig reá senki sem tett vagy látott. De cetero nihil.

10. testis Nicolaus Móré, annorum circiter 46, juratus examinatus, ad 1^{mm} nihil. Ad 2^{dum} vallya ezen fátens: Tancsnét mikor már az vízben ölték azután eskettenek reá, hogy már el is temették, az szalkai nemesség az szalkai parasztsággal együtt. Vallya ezen fátens azt is, hogy Nagy laki László uram azt izente Szűcs Sidmondtól az falunak, hogy ha azt az asszont behozzák, senki be ne fogadgya hajlékában, se ne strásálya, hanem viselye gongyát az ki megfogta és az kinek rabja. Ad 3^{mm}: Legnagyobb oka azon asszony megfogásának Nagy Ferenc volt, mert akkor is mikor mondták, hogy Tancsnét is az vízre kell vetni, mondgya Nagy laki László uram: úgy, de ki fogattya meg? Mond arra Nagy Ferenc: Én fogatom, Isten engem úgy szegélyen, mert az gyermekemet ő ötte meg.

11. testis Franciscus Nagy colonus domini Stephani Kellesi, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur. Ad 1^{mm} vallya ezen fátens, hogy az asszony megfogásának az oka nem egyéb, hanem az ő nyilvánvaló ördegsége, mert az én édes gyermekemet ő ötte meg s ő vesztette meg. Ad 2^{dum} vallya ezen fátens, hogy sem eskettenek reá, sem törvént nem töttek rea, hanem minden törvén nélkül vetették az vízben. Ad 3^{mm} vallya ezen fátens, hogy az mikor azon asszont az vízre vitték az egész falu, valaki felállhatott oda volt az asszonnyal, de főképpen az kik az vízre vitték, nevek szerént Pál Gyurka, Toht Istók, az nemesség közül is felesen voltak az asszonnak vízre való vetésében, úgymint Nagy laki György és Ujlaki Sándor.

12. testis consors Francisci Nagy, annorum circiter 40, jurata examinata fassa ad 1^{mm}: Hogy Tancs Mihálynét megfogták oka nem egyéb, hanem az hogy ecszer is, másszor is fenyegetődgött. Ad 2^{dum} vallya: Sem nem inquiráltak rea, sem törvént nem töttenek rea, hanem minden törvén nélkül ölték az vízben. Ad 3^{mm} nihil.

13. testis Stephanus Kovács, annorum circiter 27, juratus examinatus fatetur. Ad 1^{mm}: Tancsné megfogásának az oka nem egyéb, hanem az Károlyban vitt asszony mondta, hogy Tancsné sem tiszta személy. Ad 2^{dum} vallya: sem reá nem inquiráltak, sem törvént nem töttenek reá, hanem az nélkül vitték az vízre. Ad 3^{mm} vallya: Mindennek az oka Nagy Ferenc volt, mert ő tiltotta az falut, hogy fogják meg s vigyék az vízre, sőt ha Nagy Ferenc meg nem fogta volna vagy reá nem erősödött volna, ma is élne Tancsné.

14. testis Andreas Barta nobilis persona, annorum circiter 45, juratus examinatusque fatetur. Ad 1um vallya ezen fátens, hogy az Nagy Ferenc keménsége mind az oka, hogy az asszont megfogják s az vízben ölyék, mert az midőn az első asszont kivitték és immár béfelé jöttünk, egynéhány magammal én elől jöttem, ecszer kiáltanak utánunk, hogy megálljunk azonnal. Kérgyük miért, mondanak: Azért, hogy mást is kell kihozni. Azonnal mond Nagy Ferenc: Barta uram, tudtára legyen kegyelmednek, hogy az kegyelmed szolgálóját is elhozzuk, kit is igen ellenzettem, hogy törvéntelen ne báncsák. Eccer hát hozák az szolgálóm annyát, azonnal mondék én és hasonlóképpen Nagylaki László uram is: Ki fogta meg ezt az asszont? Mond Nagy Ferenc: Én fogtam. Arra mond Nagy laki László uram: Nohát barátom te rabod legyen, az falunak ehhez semmi közi ne legyen. Azonnal mond az rab asszony: Édes Nagy laki uram s édes Barta uram, vegyen ki kegyelmetek kezességén. Mondánk, kivészünk, ha kiadnak, Mond arra Nagy Ferenc: Ne is kérjétek, mert Isten teremtett, úgy szegélyen, nem adom. Ad 2um vallya: Semmi esketés vagy törvén nem volt bizony az iránt, hanem törvén nélkül vitték az vízre. Ad 3um vallya: Legfőbb ok ebben Nagy Ferenc volt, mert ő fogatta meg, ő tartotta rabjának, nem az falu.

Mely dolog mi általunk így menvén végben, adgyuk ki ezen collateralis inquisitionkat subscriptionk és pecsétünk alatt fide nostra mediante.

Datum Mathe Szalka die 10 Maii 1700.

Sigmundus Irinyi iudium inclyti comitatus Szathmariensis

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Stephanus Czeglédi juratus assessor comitatus Szathmariensis

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

[A hátlapon]: Inquisitionis productae series et continentia taliter

III.

1701. április 12., Mátészalka

ELŐZETES TANÚVALLATÁS NAGYLAKY ZSIGMOND ÉS GYÖRGY MÁTÉSZALKAI NEMESÉK
KÉRÉSÉRE A BOSZORKÁNY HÍRÉBEN ÁLLOTT DANCSNÉ VÍZBEVETÉSÉRŐL

AZ IRAT: A: KmOL. Szatmár vm. It. – Publ.–pol. 1701–1702, 42. Dob. 471–472^v, p.

Én alább megírt nemes Szatthmar vármegyének substitutus szolgabírája, mellettem levő juratus assessor, jöttünk ide Mathe Szalka nevű oppidomba méltóságos főispán Karolyi Sándor urunk őnagysága comissiójából nemzetes Nagylakj Sigmund és György uraimék instantiájokra ide alább megírt utrum szerént való collateralis inquisitionak peragálására.

[I] Tudgya-e, látta-e bizonyosan az tanú, hogy ha Nagylakj Sigmond uram megedgyező akarattal volt-e az faluval azon vízben holt asszonynak vízre vitelében, avagy nem és ment-e el az faluval az vízre vitelére avagy nem, firesztésének okáért.

2. Kérte azon asszonyt az falutól kezességén, hogy ne vigyék az vízre, mert belehal.

3mo. Hasonlóképpen Nagylakj György uram volt-e edgyező akarattal azon asszonynak megfogásában és vízre vitelében, avagy csak mikor vitték egycersmind ment-e az faluval egy úton, avagy csak magánosan nyargalt utánok nézésnek okáért.

4. Nyúlt-e hozzája mikor az vízre vetették.

1. testis Mandi Borbála Szabo Gergelyné nobilis, annorum circiter 30, jurata et examinata, ad primum nihil scit. Ad 2^{dum}: Hallotta egy asszonytól, Balognétül, hogy monta, hallotta Nagylakj Sigmond uramtul, monta volna, vidd el jóasszony az csizmádot, mert bizony te soha haza nem jössz életbe. Ez kívül többet semmit sem tud. Ad 3^{tium}, 4^{tum} punctum: Látta szemével, hogy mikor az templomból kijöttek, azután nyargalt Nagilaki György uram utánok, azt monta, hogy majd utánok megyek nézni, de már azelőtt régen elvitték volt az vízre, de caetero nihil.

2. testis Szűcs Zsigmond nobilis, annorum circiter 36, juratus et examinatus fatetur ad primum punctum: Tuggya ezen fatens, hogy nem volt semmi akarattya Nagilaki Sigmond uramnak azon vízben holt asszonynak megfogásában, sőt ellenzeje volt, hogy vízre ne vigyék. Még azt monta Nagilaki Zsigmond uram, vidd el asszony az csizmádot, mert soha életben haza nem jössz. Az vízre viteliben sem ment el velek. Ad 2^{dum} punctum: Látta, hogy Nagilaki György uram az után nyargalt utánok, de nem látta, hogy az faluval együtt volt volna. De caetero nihil.²

3. testis Kupay Márton libertinus, annorum circiter 40, juratus et examinatus, ad 1^{mum}, 2^{dum} punctum ita fatetur sicut 2^{dus} testis. Ad 3^{tium}, 4^{tum} punctum: Tugya bizonyosan, hogy Nagilaki György uram nem volt azokkal, az kik megfogták azon asszonyt, sem velek nem ment el az vízre viteliben, hanem azután ment el nézni, de már azelőtt régen elvitték volt.³

4. testis Mandi Mihály nobilis, annorum circiter 36, juratus et examinatus, ad 1^{mum}, 2^{dum} punctum nihil scit. Ad 3^{tium}, 4^{tum}: Tugya bizonyosan, hogy Nagilaki György uram azokkal nem volt, az kik megfogták tancsnét, mert az templomban volt, már régen el is vitték volt, hogy kijöttek az templomból, azután ment utánok nézni.

5. testis Varga János providus, annorum circiter 30, juratus et examinatus ad 1^{mum}, 2^{dum} punctum nihil scit. Ad 3^{tium}, 4^{tum} sicut 4^{tus} testis ita fatetur per omnia.

6. testis Varga István providus, annorum circiter 30, juratus et examinatus, ad 1^{mum} et 2^{dum} punctum: Tugya bizonyosan, hogy Nagilaki Zsigmond uramnak nem volt akarattja azon asszonynak megfogásában, sem vízre vitelében, sőt ellenzője, mert hallotta, hogy monta Nagilaki Zsigmond uram, falu el ne vidd, mert soha életbe haza nem hozzátok. Ad 3^{tium}, 4^{tum} punctum sicut 4^{tus} testis ita fatetur.⁴

Actum in oppido Mate Szalka die 12 Aprilis anno 1701 per nos substitutus iudium et juratus assessorum comitatus Szathmariensis sub subscriptione nostra et sigillo emanato et sub conscientia nostra.

Nicolaus Kulin substitutus iudicium comitatus Szathmariensis. [Az aláíró papírfelzetes, zöld viaszba nyomott gyűrűpecsétjével.]

Stephanus Székely juratus assessor m. p. [Az aláíró papírfelzetes, zöld viaszba nyomott gyűrűpecsétjével.]

Litera B.

IV.

1701. június 9., Fehérgyarmat

NAGYKÁROLYI LIBER BÁRÓ KÁROLYI SÁNDOR, SZATMÁR VÁRMEGYE FŐISPÁNJA
FELPERESI PERFELVÉTELÉNEK MÁSOLATA
A MÁTÉSZALKA LAKOSAI MINT ALPERESEK ELLENI PERBEN

AZ IRAT: C: KmOL Szatmár vm. lt. – Publ.–pol. 1701–1702. 42. Dób. 405–405^v. p.

Par levatae causae illustrissimi domini supremi comitis uti A. et magistratus contra et adversus incolas oppidi Mathe Szalka institutae pro parte providi Ladislai Thott judicialiter cum termino extradatum.

Nos Georgius Klobusiczky et Franciscus Kökenyesdi vice comites, quattuor iudicium et jurati assessores sedrae comitatus Szathmariensis damus pro memoria, quod nobis die nona mensis Junii in oppido Fejer Gyarmat die videlicet et loco celebrationis sedis judiciariae alias quoque convento faciendis moderationis coram nobis causantibus iudiciis simul dantibus et pro tribunali constitutis, dum causa infrascripta illustrissimi domini supremi comitis⁵ Alexandri Karolyi liber baro de Nagy Karoly uti A. et magistratus contra et adversus nobiles Sigismundum, Ladislaum et Georgium Nagylaky, Andream et Ladislaum Barta, Andream Kovach, Georgium Mandi, Stephanum Kovach, providos item Franciscum Nagy, Ladislaum Tott, Nicolaum More, Georgium Sajtos et alios singulos praenotati oppidi Matheszalka ruralis conditionis incolas veluti in causam attractos, ex legitima citatione mota, per nos in discussionem assumpta fuisset et levata, mox nobilis Andreas Lossonczi pro provido Ladislao Totth cum personalis ipsius I. adstantia, qua in causam attracto praehabita solenni atque generali protestatione de non consentiendo in universa sibi praejudiciosa productorum omnium et allegationis, paria cum termino sibi dari et concedi postulaverat, cujusquidem allegationis seu levata actionis series verbalis sic legitur. Anno 1701. die 9. mensis Junii occasione sedrae comitatus hujus Szathmariensis in oppido Fejer Gyarmat celebratae levata causa illustrissimi domini supremi comitis Alexandri Karolyi comitatus hujus Szathmariensis supremi comitis veluti magistratus et A. (et caetera) usque ad inquisitionem cujus contentia talis est post deliberationem. Quam nos de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali transcribi et transumi praesentis litis nostris inseri et transcribi facientes memorato in causam attracto iudicium ejusdem futuram ad cautelam necessarias sub sigillis nostris iudicibus et authenticis iudicis et cum termino extradandas esse duximus et concedendas communi aequitate dictante. Datum in oppido Fejer Gyarmat die⁶ et loco celebrationis sedrae anno 1701. celebrata.

Par praemissae levatae pro parte egregiorum Sigismundi, Ladislai et Georgii Nagylaky, Andreae item et Ladislai Barta, caeterorumque in certificatoria specificatorum in causam attractorum judicialiter concessum.

Nos Georgius Klobusiczky et Franciscus Kokenyesdi vice comites, iudium et iurati assessores sedriae comitatus Szatthmariensis damus pro memoria, quod cum nos die nona mensis Junii pro anni 1701. in oppido Fejergyarmat die alias et loco celebrationis nostrae judiciariae pro faciendis moderationis coram nobis causantibus judiciis in eadem sede nostra judiciaria simul consedissemus fuisset quod constituti, dum causa infra-scripta illustrissimi domini Alexandri Karolyi de Nagy Karoly comitatus hujus Zathmariensis supremi comitis uti A. et magistratus contra et adversus egregios Sigismundum, Ladislaum et Georgium Nagylaky, Andream item et Ladislaum Barta, item providos Nicolaum More, Georgium Sajtos, Franciscum Nagy aliosque in oppido Mateszalka degentes ruralis conditionis incolas veluti L.L. ex legitima citatione mota per nos in seriem similium causarum fuisset levata, tandem egregius Andreas Lossonczy nominibus et in personis egregiorum Sigismundi, Ladislai et Georgii Nagylaky, Andreae item et Ladislai Barta legitimus procurator cum personali adstantia⁷ caeterorum specificatorum in causam attractorum, de non consentiendo in universa sibi praepudicosa paria productorum cum termino sibi dari et concedi postulaverat. Cujusquidem allegationis eo levatae series sequitur in hunc modum. Anno 1701. die 9 mensis Junii occasione sedriae comitatus hujus Szatthmariensis in oppido Fejer Gyarmat celebratae levata causa illustrissimi domini domini Alexandri Karolyi etc.

[Az ív hátlapján:] 1701.

Processus criminalis contra homicidos.

V.

1702. szeptember 6., Jánk

A PER TÁRGYALÁSA

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. It. – Publ.–pol, 1701–1702.

42. Dob. 469–470, 480–483^v.

Causa illustrissimi domini domini supremi comitis uti A. et magistratus contra et adversus incolas oppidi Mathe Szalka, die 6. Septembris 1702 in oppido Jánk celebrata sedria.

Nominibus et in personis egregiorum Sigismundi, Ladislai et Georgii Nagylaky, Andreae etiam et Ladislai Barta praetensorum L.L.^{no} legitimus procurator personali adstantia principum fieri vero in certificatoriis specificati personaliter de non consentiendo in universa sibi praepudicosa proestatione praemissa generalique agenda facultate reservata comparere et petunt paria.⁸

Dantur par

Reassumpta causam praesentiam domini A. magistratus contra et adversus praespecificatos ac in levata uberius denotatos in causam attractos occasione et praetextu superius declarati negotii, et pro praetitulo domino actore magistratu idem procurator qui supra habita reflexione universorum occasione praemissae levatae reservatorum antequam ad ulteriora progrediretur, eosdem in causam attractos ad invigilandum juribus suis in continuatione praesentis processus medio processualis domini iudicium et sibi adjuncti iurisoris inclyti comitatus hujus cuperat judicialiter admoneri praehabitaque de superiore judiciali admonitione nisi se sufficienter innocentes esse demonstraverint praecitatis regni legibus satisfieri cum reservata ulteriori facultate.

Nomine et in persona ex ordine praetentiorum in causam attractorum nobilis Georgii Nagylaky legitimus procurator egregius Michael Mankovich cum nostris praemissis de jure praemitti assolitis juris cautelis ac solemnitatibus interjecta eatenus universali ac generali cautione de non consentiendo in modernam praesentem praetensivam.

Domini A. magistratus actionem et acquisitionem juribus seu indemnitati suae de lege prospectum in cupiens, quia in negotio praetensivo nihil interessentiae se se habere declararet, in ejusmodi declarationis manifestationem suique enodationem producit certas litteras collateraliter modalitate collectas testificatorias mores si etiam juri visum fuerit personaliter corporali, videlicet etiam juramento hae in sede easdem fassiones consolidandas ac corroborandas, qua effectuatam si modalitas ac exigentia rei ita expostulaverint indemnitatem suam juris ordine vindicandam salvo nihilominus domini A. magistratus auctoritatis magistratualis calculo permanentes refertur.⁹

Pro domino A. et magistratu protestatur super insufficienti comparatione immediate praemissi I. nobilis quippe Georgii Nagy laky et qui ex contenta sive serie certificationis per dominum processualem iudicium erga eundem si sua modo praemissae liquido apparet eundem I. ad personalem comparationem ob vero medio procuratoris fiendam citatum esse, ideo eum et alias in causis criminalibus ob per procuratorem, verum personaliter rei comparere deberent, praemissam praetensam partis comparationem insufficientem esse, quam insufficiente, taliterque insufficientia et ex eo comparationis nullitate exurgente, sententiam contra dictum I. ferendam esse, quod et instanter adurgendo reservat ut in praemissis, quo vero ad praetensum ab adverso sub littera B productum, idem ex ratione pro via quod comparatio praetensa insufficientis, ex eoque nulla esset, pro eodem I. nullatenus deserviret, ubi tamen de tempore fuerit circa idem praetensum productum. Procurator domini A. et magistratus reservat reservanda.¹⁰

Pro I. ad praemissa partis A. et magistratus allegata cum protestationis reservatae hanc reponeret: exceptionem procuratoris domini A. et magistratus hoc in processu nihil tenere, quia¹¹ ad¹² personalem comparationem personaliter medio domini iudicium processualis praetensive citatus extitisset, nihilominus tamen quia hoc in praetensiva materia litis, illis adhuc sub iudice fuisset, an jure talis praetensionem pronunciari debeati, vel ex eo ad personalem comparationem partem I. non teneri, alias etiam in arduis et magis ad capitalem tendentibus causis, pars lite petita non personaliter verum medio mandatariatus comparere et juribus suis invigilare assoleret. Hic vero cum pars I. tam per procuratorem, tam etiam si necessitas et occasio modernae rei expostulassent, personaliter comparuisset, vivaque suae vocis ministerio hac in sede iudicia constitutionem adornassent, ex eo stare debere praemissa petito procuratoris partis I., quod et ipsum demisse efflugitat, cum immediate fienda absolute. Reservat.

Pro domino A. et magistratu insufficientem esse procuratoris I. quoad legitimationem comparitionis praemissae replicam omnis enim comparitio, erga citationem et certificationem fieri solent, jam si ad personalem comparitionem citatis et facultas style; *Sive per procuratorem* in citatione¹³ oneribus necessariam esse talem comparitionem qualis est citatio, frustra ab adverso venire adhuc sub lite esse, ex quo comparitio eo usque esset necessaria donec causa non finitur, quia post est supervacanea et minus necessaria, ad haec causa est omnino ardua et ex praecitatis legibus ad capitalem tendens et quia post latam sententiam convicti immediate innuantis esse capiendi, ex eo etiam non per procuratorem, sed personaliter debent et tenentur comparere, alioquin pro contumacibus habentur. Caeterum.

Pro I. Antequam in meram putam ex allegatis et probatis deveniat res cognitionem, convictionem ferre minime posse, alias esset valde praejudiciosum partibus litigantibus se postulata praetenta a procuratore domini A. et magistratus juxta praetentionem ejusdem praetensivum sortirentur complementum, cum hic pars I. sui enodationem modalitate praemissa declarasset nihil aliud restare, quam petitam absolutionem. Quare petit et reservatur.

Pro domino A. et magistratu omnis definitivae sententiae esse finem duplicem, vel absolutionem vel condemnationem, ideo cum pari quoque I. praetensam absolutionem sui consequi velit. Eademque num subsequenter, nec ne, dubium esset, necessariam esse personalem comparitionem et hoc ex eo quod si casu quo sententia aggravatoria subsequeretur, quaestioni 31. capitis 9. satisfieri queat, alioquin sequela quae esset, domino-rum iudicium alto submittit iudicio. Quarum inhaerendo praemissa quaestio in 31. etiam quoad praemissa allegata sua extensive se se habendi petit et reservatur ut supra.

Pro I. Quaestionem ab adverso citatam, de jam convictis sonare, alias in congruum foret apertam indemnitate quempiam allegantem sententia praetensiva feriendum venire, quare ut in praemissis reservatur.

Pro domino A. et magistratu non stare explicationem procuratoris I. de praecitata quaestione 31. inductam, quam ipse verbalis contextus ejusdem quaestionis relucet. Caeterum reservatur.

Deliberatum est.

Siquidem pars I. per personalem suam adstare citationi satisfecisset, hinc partes pergantur ad ulteriora et respondeantur meritorie.

Pro I. inhaeret prioribus et petit absolutionem cum reservata facultate.

Pro domino A. et magistratu: habita reflexione praemissae reservatae suae facultatis, quoad praetensum sub littera C. productum protestaretur super praesumptum ab adversa proba, quoad consequendam praetensam sui absolutionem, ulterius vero ex quo mediante productionis ejusdem praetensi producti procuratoris I. praetensorum quorumpiam lestium mentionem faceret, ideo ut ea ratione procurator domini A. et magistratus replicandi formulam sive modalitatem commodius accomodare valeat ejusdem praetensi producti, cum protestatione tamen de non consentiendo communicationem peteret. Quo praevio modo secum communicata idem procurator domini A. et magistratus que in praemissis cum protestatione diceret praetensum idem productum sive collectus ibidem ex pressatarum testium fassiones, ad enodationem et ex consequenti obtinendam absolu-

tionem parti I. non esse sufficientes, primo ex eo quod de dictamine quaestionis II. capituli 7. directionis Kithonichianae testes pro parte alicujus examinati personaliter coram iure statuendi essent, edo[?] sed et si dato non concessio praesentes quoque essent fassio. Tamen eorundem non posset stare ex eo, quod ex pro vi quo vi citationis hac in materia praemissae omnes oppidi Matheszalka incolae interessati essent. Sensu autem quaestionis 5. capituli 6. Kithonichiani socius criminis nec pro, nec contra testificari posset et ideo etiam per assumpta ab adversa proba insufficientes esset, qua insufficiente ex eoque parte I. eatenus quatenus probam in se assumpsit personam actoris imbuente exeoque in praesumpta proba succumbente ad mentem quaestionis 4. capituli 6. Kithonichiani eandem partem I. in causa succumbere debere, sed dato non concessio, etiam si praemissae ad eversionem modo ab adverso productarum fassionum insufficientes essent, absolutionem tamen partem I.¹⁴ ex serie earundem fassionum consequi non posse. Ex eo, quod idem testes non ut partem I. intuitu actus actionalis¹⁵ excusarent, verum eundem quoque I. cum reliquis ibidem esse praesentem exprimendo et declarando eundem¹⁶ potius convincendum quam ab solvendum indigitarentur et ad haec, quoad mutuam cointelligentiam fassiones eodem poenitus tacerent, quare rationibus ex perviis petitam contra I. sententiam esse ferendam. Reservatur.

Pro I. habita reflexione latae deliberationis dominorum iudicum ad praetensa ab adverso allegata brevibus regeret, siquidem in omni actione et acquisitione tres qualitatis affirmationis vel negationis inducendae a parte in litem attracta venirent, videlicet affirmativa, negativa et qualificativa, hic jam pars indemnitate sui allegans in eversionem praetense actionis et enodationem sui vi producti probam obtulisset, quae quia a parte adversa in quaestionem quampiam veniret et eatenus facultatem Kithonichianam II. capituli praecitati pars adversa induceret. Sensus ejusdem quaestionis pro parte I. militaret, quia non nude beneficio producti uti vellet verum in consolidationem illius personalem etiam testium stationem offeret, quam de praesenti etiam ultro offert. Quod autem quaestionem 6. in sui favorem pars adversa allegaret, dato non admissio esto testes oblatis quidpiam interessentiae praetensive habere possent. Nihilominus tamen cum naturae rei similis in ipsum quaestione eadem indigitante alias re scire minime quiret, etiam similes testes admittendos eadem quaestio 5. capituli 6. Kithonichiani recenseret et in hujus oblatis sui solidius firmamentum etiam proprium juramentum pars I. si ita iuri visum fuerit offert, quibus ex praemissis cum pars A. ad praetensam acquisitionis evertendae materiam utrobique parata esset, nihil aliud restare, quam ipsam absolutionis prononciationem, quam et efflagitat porro quia ex sensu testium in producto collectorum pars adversa praesentiam partis I. allegant et per consequens quod cuiuspiam cointelligentiae partem I. argueret. Hoc ipsum ex ipso tenore producti facile minime erui posse, quia arma non contra veram pro deservire assolerent, signanter autem parti indemnitate suam lucide allegante. Quare universa praemissa pro repetitis habendo petit petita et reservatur.

Pro domino A. et magistratu quaestionem 5. capituli 6. Kithonichiani non esse ab adverso relectam, ideoque eandem eatenus, quatenus pro relucisione fassionum ab adverso productarum per procuratorem A. et magistratus citata esset, esse suffraganeam, non enim obstat inducta ab adverso. Ibidem ex prestata¹⁸ casualis declaratio, quia qui casus essent ubi socius criminis pro vel contra posset attestari contextus ejusdem quaestionis 5. manifeste exprimeret in paragrapho, ut *pete in conjuratione vel secreto tractatu*. Qui

casus quod non sint similis quemadmodum ab adverso allegaretur, res ipsa docet, quia hic nec conjuratio, nec secretus tractatus, neque simile quidpiam quod occulte fieri sole- ret controverteretur et in quaestionem veniret, unde casu causae praesentis ab ibidem ex- pressatis cassibus longe diverso existente pars I. indultum ejusdem quaestionis hac ratione frustra in favorem sui trahere vellet. Quoad praetensum ab adverso oblatum juramentum reponit et hac ratione eandem partem I. diffidere praetentis juribus suis, exeoque ad praetensum simile juramenti praetenti beneficium recurrere, quia si sperasset se pars I. mediantibus praemissis praetentis fassionibus se se salvare posse, procul dubio ab iisdem non recessisset, verum quia jam ab iisdem recessit, sed dato non concessio, etiam si ab iisdem non recessisset quia tamen innocentiam suam probandam praesumpsisset non so- la sua in persona verum cum pleno homagio ad mentem quaestionis 33. capitis 9. jura- mentum praestare deberet, ormal[?] porro non semper deservire parti eadem alleganti, sed quandoque etiam ob esse, ut id casus quoque praesens explanaret non obscure ubi per se- riam praemissarum attestationum ipse quoque I. praesens fuisse declararetur. Quare in- haerendo praemissis petit ut supra et reservat.

Pro I. per longum et latum relictionem a parte I. minus ad maturatam pars adversa contro- vertaret, doceret enim ipse contextus quaestionis 5. ex quo facile diceretur a paritate dari argumentationem, jam dato pars citata in quopiam latu praetensivo quamquam inter- essentiam praetensive habere posset, sed quia eatenus negativam omnimodo astrueret ju- re merito beneficium a paritate praestolaretur; quia in citatione judiciali praemissa in quo praetensione moderna omnes incolae oppidi Máté Szalka intelligerentur. Jam autem si particula omnis qua universalis singulos complecteretur neminemque eatenus excluderet jure merito, producto et eatenus praedecarato contextui pars I. inhaeret, quod autem dif- fidentiam quandam ex oblatione proprii juramenti praetensive depromere vellet; definitio ac declaratio praetensa circa hanc materiam partem adversam, etiam minus jurare quia omni jure admissum est ut in supplementum testium etiam propria persona corporali ju- ramento obstringenda veniat, nec jurare quaestionem 33. ab adverso citatam sensum enim illius quo in processu intelligenda esset quaestio immediate praecedens capitis ejusdem quod clare insinuaret, quia non alios quam publicos malefactores adstrictum quaestionis subsequentis contextum adstringendos esse. Hic autem bonae famae ac honestae condi- tionis prout in praeallegata indemnitate sua subintelligeret pars I. esset inconveniens, foret pars indemnitem allegans et alias etiam probare nitens tanta copia conjuratorum sui in- demnitatem declarare obnoxia redderetur, nec praxis, nec jus hactenus practicum hoc indigarent et ne fors senens ille quaestionalis non similes nobiles, verum vagabundos subintelligeret, quare petit et reservat.

Pro domino A. et magistratu ad immediate procuratoris I. allegata reponit serotine in- ductam esse ab adverso distinctionem status malefactorum, que distinctio ex quo in pri- mordiis causae contra processum institui debuisset, jam veluti serotina, parte I. proficere nullo modo esse posset, ex postea directionem eandem Kithonichianam ita et leges actio- nales esse universales,¹⁸ cujuscunque generis crimen committantes in se comprehen- dentes frustra interetur pars I. per praemissam distinctionem ab onere praecitatis quae- stionis Kithonichianae se se subtrahere, quaestione immediate praecedente 32. capitis praecitati, quod ad materiam praesentem sive quaestionem nullatenus pertinente, unde

cum I. innocentiam suam probandam praessumpsisset in eaque defecisset aliud sequi non posse quam depositionem ibidem denotati juramenti quare ut supra.

Pro I.: Difficultatem serotinitatis partem adversam minime urgere posse, quia praemissa jam ulteriori allegatione pars adversa quaestionem 33. movens occasionem dedit ad administrandam et formandam responsionem, quia tamen universa et singula praemissa non ad aliam, quam ad enodationem partis I. tenderent, petit ut supra et reservat.

Deliberatum:

Siquidem tam ex authenticatis sub littera B. productis testimoniorum passionibus quam et deposito oblato suo juramento evidentissime constaret partem tempore incaptivationis et educationis interemptae mulieris in templo constitutum esse, indeque ex post dum jameducta esset, non nisi visus gratia exivisse hinc qua innocens nullamque hoc in passu interessent habens absolvitur.

Pro I. agit gratias.

Ob serotinitatem temporis sedria transferunt in diem crastinam.

Altero videlicet die immediate subsequenti a juridico eadem causa reassumpta; a vigore praemissi deliberati egregius Georgius Nagy Laki coram faciae sedriae deposito juramento, latae deliberationi satis fecit.

Procurator domini A. et magistratus exaudito proprio modo per praeallegatum Georgium Nagylaky deposito corporali juramento ulterius diceret clarum et innegabile esse plures quoque hac in materia sive causa esse interessatos, coineausamtractos qui ex quoad praesens utque in defensionem jurium suorum nihil quidquam produxissent aut allegati fecissent, imo nisi praetensis juribus invigilaturi rationemque actus actionalis reddituri coram praesenti figura judicii comparuerint secundum leges actionales ex contumacia praestolabitur iudicium et reservat.

Egregius¹⁹ Ladislaus Nagylaky et Andreas Barta propria in persona compareálván azt mondgyák, készek elégséges bizonyságokkal magok ártatlanságokat megbizonyítani.

Procurator domini A. et magistratus protestatur super comparitione praemissorum duorum in causam attractorum et quia plures etiam uti cum ex citatione tam vero ex levata appareret essent interessati coineausamtracti, ideo respectu se se absentantium vi praemissae reservatae suae cupit ex contumacia iudicium. Quantum vero ad praespecificatos dominos in causam attractos si juxta mentem quaestionis 33. capitis 9. innocentiam suam sufficienter remonstraverint, dum modo remonstratio eadem sit sufficiens et legitima eandem procurator domini A. et magistratus impugnat, ulterius porro pro declaratione provocat se ad litteras inquisitionales temporis levationis causae sub littera A. productas. Caeterum reservat.

Deliberatum est:

Siquidem egregii Ladislaus Nagylaky et Andreas Barta assumptae in se probis muneris suo sufficienter satisfecissent hunc iidem a praesenti acquisitione domini A. et magistratus absolvuntur. Similiter egregius Andreas Kovach tertio semet juramento purgant absolvitur.

Constat ex reproductis litteris certificatoriis plures etiam in hac praesenti materia cointeressatos nominatenus fuisse legitime certificados, cum autem iidem contumacia ducti coram praesenti sedria nec per se nec per legitimos procuratores comparuissent, contra contumaciam vero se se non defendentes omnia jura regni clamarent, in quibus actio et acquisitio adjudicanda veniret hinc, caeteri in iisdem litteris certificatoriis specificati se se absentantes in poena in actione expressata etiam, juxta allegata procuratoris domini A. et magistratus convincuntur et aggravantur.

Procurator domini A. et magistratus lata deliberatione judria contentus pro eadem humiles reponit gratias et quia frustra fierent judicia si ea quae judicialiter fiant debitae executioni non manciparentur, ideo ex quo iidem convicti et aggravati propriis in personis minus comparuissent, cuperet eosdem veluti capitaliter convictos more solito judicialiter proscribi litterasque eatenus ad incaptivandos eosdem pro infligenda iisdem poena extradari. Caeteram reservatur. Ex praesentis dantur proscriptionales.

Causa egregij Ladislai Barta hoc in passu praetensi cointeressati ex gratia sedriae differtur in futuram sedriam.

1 A helyes évszám: 1492.

2 A lapszélén: Authenticatum.

3 A lapszélén: Authenticatum.

4 A lapszélén: Authenticatum.

5 A következő hét szót utalójellel a lap szélére írták.

6 Áthúzva: 9 Men Juny 1701.

7 Áthúzva: principalium vero.

8 Széljegyzetben: haec debeat inquisitio.

9 Széljegyzetben: Sub littera B.

10 Áthúzva: Pro I. Quo veri.

11 Áthúzva: est.

12 Áthúzva: personalem citatio.

13 Áthúzva: in citatione.

14 Áthúzva: ab.

15 Áthúzva: absolvendum.

16 Áthúzva: magis.

17 Áthúzva: causalis.

18 Áthúzva: malefactores.

19 Áthúzva: Sigismundus.

1712. augusztus 19., Fehérgyarmat

VALLATÁS A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT
TAR ISTVÁNNÉ NAGY BORKÁRÓL ÉS TÖRÖK MIKLÓSNÉ CSIPKEKÖTŐ KATÁRÓL

AZ IRAT: A: KmOL. Szatmár vm. lt. – Publ.–pol. 1712. 47. Dob.

Anno 1712. die 19. Augusti.

Mi Domahidi István nemes Szathmár vármegyének substitutus szolgabírája, Gacsályi János hites assessora, az tekintetes, nemes viceispán úr őkegyelme commissiója mellett, jöttünk ide Gyarmatra Tar Istvánné Nagy Borka asszony boszorkánysága iránt való inquisitionnak peragálására ez előnkbe adatott és alább írt de utrumok szerint, mellyek ez szerint következnek:

Utrum de eo

1. Tudgya-é, látta-é az tanú, hogy Tar Istvánné Nagy Borka asszony nyilvánvaló boszorkány volna?

2. Hasonlóképpen, hogy Csip[pe]kekötő Kata Török Miklósné nyilvánvaló boszorkány volna?

1. testis Franciscus Gacsái nobilis persona, annorum circiter 30, juratus examinatus, ad 1^{mm}: Tudgya bizonyoson, hogy Tar Istvánné Nagy Borka nyilvánvaló boszorkány, és az feleségét is ez ölte meg. Ad 2^{dum} nihil.

2. testis Georgius Kovács nobilis persona, annorum circiter 40, juratus examinatus, ad 1^{mm} et ad 2^{dum} nihil.

3. testis Stephanus Varga nobilis persona, annorum circiter 36, juratus examinatus, ad 1um et ad 2^{dum} nihil.

4. testis Joannes Török nobilis persona fatetur sicut 2^{das} et 3us.

5. testis Franciscus Dudás nobilis persona fatetur similiter nihil.

6. testis Georgius Balla colonus viduae illustrissimae Barkoczianae, annorum 48, juratus examinatus fatetur similiter nihil.

7. testis Stephanus Seres nobilis persona, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm} nihil. Ad 2^{dum}: Hallotta Gacsái István uramtúl, hogy emlétett Gacsái István uramat Török Miklósné vesztette meg.

8. testis Stephanus Gácsái nobilis persona, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm} nihil. Ad 2^{dum}: Bizonyoson mondgya és vallya, hogy Török Miklósné nyilvánvaló boszorkány.

9. testis Martinus Batizi, annorum circiter 36, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Hallotta bizonyoson Szabo Sigmond nevű nemesembertől, hogy Tar Istvánnéra reávallott az Nagy ar-i bába, hogy nyilvánvalóval való boszorkány. Ad 2^{dum}: Hallotta, hogy az Kis Szekeres-i boszorkány (akit megégettek), úgy az Majtis-i is reávallott.

10. testis Stephanus Kozma, annorum circiter 60, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm} nihil. Ad 2^{dum}; Hallotta az Dabocz-i leánnak szájából, hogy Gacsái István uramat Török Miklósné veszette meg.

11. testis vidua Joannis Nagy, annorum circiter 30, jurata examinata ad 1^{mm} et ad 2^{dum} nihil.

Mi azért nemes vármegyénk fellyebb megírt hites bírái az tanúknak fassióit, sine ullo augmento vel variatione aliquali, így értvén és hallván, az mi hitünk szerint adtuk és írtuk ezen relatoria testimonialis levelünket pro futura cautela kezünk írásával és pecsétünkkel megerősítvén.

Anno et die ut supranotatis.

Nemes Szatthmár vármegyének substitutus szolgabírája

Domahidi István m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Hűtös assessora Gaczay János m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

7.

(1712. augusztus 28., Orozsi, Borzova, Penyige, Nagyszekeres)

TANÚVALLATÁSI JELENTÉS A PAP FELESÉGÉNEK, RÁPÓTINÉNAK
BOSZORKÁNYSÁGÁRÓL ÉS KURVASÁGÁRÓL

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. lt. – Publ.–pol. 1714–1715. 50. Dob.

I.

1712.

PERFELVÉTEL

Levata causa A. et magistratus contra et adversus Elisabetam Csepei consortem Joannis Rapóti uti I. in negotio uberius inferius declarando et quidem pro parte titulato A. et magistratus nobilis dominus Alexander Viszoesvay qua fiscus, per se praehabita juris et protestatione de non consentiendo in quamvis ab adverso ne fors in mediam proferendas fibulas exceptiones reservatis reservandis priusquam ulta in procederet cupit super legitima dictae I. citatione per dominum judlium peracta, relatione fieri ac tandem eandem ad legis ne comparendum more solito proclamari. Qua proclamata, proponit A. suam taliter qualiter eadem I. in annis proxime praeterito 1711, 1712, nescitis quibus ductis considerationibus postpositis divinis et humanis legibus nulloque habito erga maritum suam

obligaminis matrimonialis respectum cum aliis personis simili penes subjacentibus adulterari oramque matrimonialis violare nil pensi duxisset ut id ipsum ex litteris inquisitoriis coram praesenti sedriae sub littera K.¹ productis aparebit luculenter, cupit itaque A. et magistratus juxta tit. 105. part. 1^{mae} Decreti Tripart. eandem I. in poena amissionis capitis convinci et aggravari, cum reservata ulteriori facultate.

Nomine et in personis praementionatae I. egregius Michael Jeney legitimus ejusdem procurator, praemissis praemittendis reservatisque universis de ritu juris res solitis juris cautelis et notanter solenni eamque generali juris protestatione de non consentiendo in pro parte domini A. et magistratus contra eandem I. allegantis comparent et quo commodius sui defensionem suo loco ex tempore peragere queat virtute legum patriarum et notanter articuli 56. anni 1550. praemissae actionis contra se erectae paria petit, reservando reservatis.

Pro A. et magistratu quamvis paria petita tum ex eo quod eadem jam haberet pro manibus, tum etiam quod in magistralibus causis paria cum termino sed solum collateraliter solerent extradati nihilominus tamen ne videtur juribus suis, si quae habere posset, dicta I. destitui ideo eadem extradari non repugnat.

Deliberatum

Paria extradari decernuntur.

Pro parte I. ex receptis paribus actionis per titulati domini A. et magistratus intelligeret, quam gravem vellet idem dominus A. et magistratus contra praenotata I. pronunciari sententia non venit, quia in capitalibus sententiis probationes horae meridiana clariores igitur dat crimina autem praesumenda illam doceret Kiron. cap. 6. quaestione 8 ibidemque circa medium. In praesenti autem testes in inquisitione contra partem I. celebrata. Si ad mentem et dictamen tit. 27. partis 2^{dae} Dec. Trip. examinentur ac fassiones eorundem ad sensum ejusdem tit. tanquam ad dium lapidem explorentis, nulla in iis clara probatio contra modernam I. apparebit. Siquidem 1^{mus} testis in possessione Borsova manens Andreas Kallos dictus praetentum adulteris crimen dicit ipsam I. in molendinum nominicate proficiuntur commississe et vero eadem I. vix meminit unquam se in eodem molendino fuisse et si forte fuerit nisi annos 25 fuit. Accusatis autem crimine adulteris anno super anni 1711 et 12, pratensive patrati, unde pallam esset testem eundem praeter interrogata seu extra quaestionem deutralem respondisse. Sedet alias testis idem cum sit persona nobilis, nobiles autem de dictamine art. 23. Ludovici regis Decr. anni ad attestandum vigorem liberam praeceptoriam deberet requiris proinde quisquis ultro et sue requisitione (sicut et idem testis fecisset) tali ad testificandum accederet minus legitimus censeretur deberet. Ideo et talem eminens contra modernam I. petit I. testium amovendum cuperet.

II.

1712. augusztus 28., Oroszi, Borzova, Penyige, Nagyszekeres

Anno 1712. die 28. Augusti

Mi Domahidi István nemes Szatthmár vármegyének substitutus szolgabírája, Illyes Mihály hites assessora, a tekintetes, nemzetes viceispán Magas János uram commissió-jából jöttünk ki Orosz-i nevű és más egyéb helyekre is Rapotiné asszonyom ökegyelme boszorkánysága és kurvasága iránt való inquisitionnak peragálására ez előnkbe adatott és alább írt de utrumok szerént, mellyek ez szerént következnek:

Utrum de eo

1. Tudod-é, láttad-é, hallottad-é Rapotiné asszonyomnak bizonyos kurvaságát valakivel?

2. Tudod-é, láttad és hallottad-é Rapotiné asszonyomnak nyilvánvaló boszorkányságát?

1. testis Gregorius Kovács colonus viduae Stephani Bay, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Hallotta másoktól, hogy Talás Andrással Orosz-i emberrel, midőn szolgálja volt ezen asszonnak, egy alkalmatossággal a hegyre mentek volna és útban egy ágyban háltanak volna. Hallotta azt is mástól, hogy megholt Csomaközi György uram hozzája járt mint kurvájához. Ad 2^{dum} nihil.

2. testis Demetrius Tálás colonus Adami Bay, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Halotta ezen fatens Tyukodi Györgynek szájából, hogy Orosziban lévén Tyukodi György azon asszonnyal, mondotta az asszonnak Tyukodi György: Gyerünk haza immár Mandra, nem megyek még, hiszen elmehetünk, kire felelt Tyukodi: Mert bizony még ma én fel akarnék fekünni amaz nagypaplanos ágyon. Ezen fatens ott az kertben csévelt Rapoti uramnak, Tyukodi hozzájok menvén az cséplőkhöz, mondotta: Vaj, ki sok pogácsát eszem én meg ezen búzából. Ad 2^{dum} nihil.

3. testis Joannes Kovács colonus perillustris domini Francisci Darvai, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Hallotta az faluban ő is, hogy Rapotiné asszonyomnak kurvája volna Tyukodi György, de bizonyost nem tud. Ad 2^{dum} nihil.

4. testis Joannis Szaniszló colonus perillustris domini Francisci Darvai, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Ez is hallotta az faluban, hogy Tyukodi Györgynek és Tálás Andrásnak Rapotiné asszonyom kurvája volt volna, de bizonyoson nem tudgya. Ad 2^{dum} nihil.

5. testis Mikháél Lázár libertinus, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}, hogy Tálás András és Varga Mihály mindkettő szolgálja lévén, kurvái löttek volna azon asszonnak. Ad 2^{dum} nihil.

6. testis vidua Pauli Kis Toth, annorum circiter 50, jurata examinata fatetur ad 1^{mm} sicut testis 3us. Ad 2^{dum} nihil.

7. testis consors Joannis Keörösi, annorum circiter 30, jurata examinata fatetur ad 1^{mm} sicut testis 4us, hoc addito: Hallota ezt is, hogy az úr, Rapoti uram maga is Tyukodi Györgyöt az házánál kapta Mándon, az kí is suspecta persona volt. Ad 2^{dum} nihil.

8. testis consors Michaelis Toth, annorum circiter 20, jurata examinata fatetur ad 1^{mm} sicut testis 3us. Ad 2^{dum} nihil.

In possessione Borzova

1. testis Andreas Kallos nobilis persona, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Láttá szemével, hogy az midőn Rapotiné Nemeny felé mentek volna Tálás Andrással, csak ketten az Nemeny-i szárazmalomban igyekeztvén, ezen fatens utánnok ment lovon, nem vevén észre Tálás András sem az asszony, hogy megyen utánnok, látta ekkor az szekeren Tálás Andrással nyilvánvaló paráznságát. Ad 2^{dum} nihil.²

2. testis Gasparus Kondor colonus perillustris domini Michaelis Ajtai, annorum circiter 22, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Nyilvánvalóval vallya, hogy Tyukodi György minden éca odajárt mint kurvájához Rapotinéhoz hálni, sőt Tyukodi Györggyel való paráznságát is látta és tudgya. Hasonlóképpen ezen fatens is egy utazásokban Rapotinéval együtt hált, sőt szeméremtestét is fogdosván, ezt mondotta, talán aluszik az tied, de ez tagadgya véle való paráznságát. Ad 2^{dum} nihil.³

In possessione Penyige

1. testis Petrus Kozma colonus perillustris domini Pauli Orosz, annorum circiter 46, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Hallotta és tudgya bizonyoson, hogy az midőn itt Penyigén laktak Rapoti uramék, otthon nem lévén az ura az asszonnak, az katonák egy szabólegént fosztottak meg az papné házában, ketten kapták volna őket az házban écaának idején. Ad 2^{dum} nihil.

2. testis⁴ Martinus Varga, Michael Varga, Stephanus Kondor, Andreas Kondor, Michael Kozma, Andreas Kozma, Stephanus Bartha, Stephanus Kondor, omnes isti sunt coloni perillustris domini Pauli Orosz, jurati examinati fatentur ad 1^{mm} sicuti testis 1^{ms}. Ad 2^{dum} nihil.

[...]

10. testis Nicolaus Szabo colonus perillustris domini Pauli Orosz, annorum circiter 26, juratus examinatus fatetur ad 1^{mm}: Hallotta bizonyoson az katonáktól, kik az szabót megfosztották, hogy úgy fosztották meg az szabót mint Rapotiné latrát, mert écaának idején ketten, a szabó az papnéval egy házban hálván, látták az katonák az ablaklyukárúl, tűzvilág lévén az házban, hogy az szabó a papné lábánál fekvén, az lábát vakargatta az papnénak. Ezt látván az katonák, reája rohanván megfogták az szabót az házban és megfosztván, minden köntösét levonván, kit is pénzen kellett másnap az szabónak kiváltani. Sem a papné, sem az szabó soha őket reá nem keresték érette. Ad 2^{dum} nihil.

In possessione Nagy Szekeres

1. testis Catherina Éles vidua, annorum circiter 26, jurata examinata fatetur ad 1^{mm}: Tudgya bizonyoson, hogy Tyukodi György Rápotinéval együtt egy ágyban háltanak és fekütek, ezt is hallotta másoktól, hogy egykor az ura is, úgymint Rapoti uram együtt kapta volna az feleségével Tyukodi Györgyöt, de az felesége, Rapotiné asszonyom megfenyegette az urát, hogy ha szól iránta valamit, kivonattya az nyelvét az urának. Ad 2^{dum} nihil.

Mi azért nemes vármegyénk fellyebb megírt hites bírái az tanúknak fassióit, sine ulla augmento vel variatione aliquali, így írván és hallván, az mi hitünk szerént adtuk és írtuk ezen relátória testimonialis levelünket pro futura cautela kezünk írásával és peccsétünkkel megerősítvén. Anno et die ut supra notatis.

Nemes Szatthmár vármegyének substitutus szolgabirája
Domahidj István m. p.
[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]
Hütös assessora Illyes Mihály m. p.

[A hátlapon:] Rapotiné ellen való inquisitio Littera K.

III.

1713. április 3., Dányád

IGAZOLÁS ARRÓL, HOGY A RÁPÓTINÉ ELLEN VALLÓ ÉLES KATÁT LOPÁSÉRT MEGBÜNTETTÉK

Anno 1713. 3. Aprilis. Én Danyadon lakó Nagj Laszlo recognoscalom per praesentes, hogy mostan Nagj Szekeresen lakó Eles Kata egy süldömet itt az Danyad-i faluvégen felfogta s ellopta, mint magáét úgy tartotta mindaddig valámig jó idő múlva úttában nem igazodtam. Az mikor megtaláltam, énnékem, hogy törvénnel nem kerestem, fizetett egy forint birt, mindazáltal az falu büntetését meg nem engedhettem, hanem mint lopót a falu megbüntette érdeme szerént. Idem qui supra.

Datum Danyad.

Coram me Paulo Sylvano ministro ecclesiae praetitulatae de Czegeny

Coram me iudice pagi Stephano Kis

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

IV.

1713. május 13., Mánd

TANÚVALLATÁS RÁPÓTI JÁNOSNÉ CSEPEI ERZSÉBETRŐL

Én Kölcsei Sigmond nemes Szatthmár vármegyének ordinarius szolgabirája, mellettem lívő adjunctus assessorral együtt nemes vármegye exmissiójából jöttünk ki ide Mandra nemes Szatthmár vármegyében lívő helyre Rapoty János uram ökegyelme instantiájára, bizonyos collateralis inquisitionnak peragállására, az alább írt előnkbe adatott utromok szerént, ki is ez szerint következik:

1mo. Láttad-i bizonyosan testi szemeiddel Tyukodj Györgyöt, hogy Rapoti Jánosnéval Csepei Ersókkal paráználkodott volna? Kicsoda kinszerített arra téged, hogy Rapoti Jánosnét Ersébetet megmoskollyad?

2do. Tudod-i, hallottad-i az Kondor Gazsi szájából akkor az mikor Rapoti uram feleségivel együtt az mezőre hozzament, és ti is hárman, kire azt kérdi tőle Rapotiné asszonyom: Gazsi, ugyan mit tuc te énhozám, hitedre, lelkedre kinszerítlek, hogy minden kedvezés nélkül megmongyad. Gazsi azt mongya: Én asszonyom az igaz Isten Szentháromság ne segéllyen, jónál egyebet nem tudok, nem mondok. Ezt háromszori esküvéssel áte[s]tálta. Arra is az kitt mondottam más kinszerített.

Testes

1^{mus}. Gasparus Kondor colonus domini perillustri Michaelis Aljtay, annorum circiter 25, juratus et examinatus fatetur ad 1^{mm}: Ezen fatens szolgája voltam,⁵ icaka Tyukodj Györggyel együtt háltunk benn az házban. Az mint hogy felszerkenek, hogy az ágy nyíkok, felállok, az ágyhoz megyek, tapasztak oda, hát Tyukodj az kezemben akad az ágyon. Reggel felvirradunk, mondtam az asszonnak, hogy ott vala az icaka Tyukodj kied mellett, az asszony azt mongya, hogy nem volt bizony ott. Arra mondom, hogy Isten engemet úcsegéllyen, ott volt. Arra azt feleli az asszony: Hallgass, ne mondd senkinek.

2^{dis}. Andreas Tanka colonus illustrissimi domini Francisci Barkoczy, annorum circiter 19, juratus et examinatus fatetur ad 1^{mm}: nihil. Ad 2^{dm}: Rapoti uram feleségitől hallottam, hogy kérdészték Kondor Gazsitól, hogy az mit tudc ream, mondd meg, hitedre kinszerítünk. Arra azt mongya Kondor Gazsi, hogy: Én nem tudok semmit is, az mint mondtam is, mások kírtek rea, de hogy hittel mondtotta volna, nem hallotta.

3os. Paulus Gulacsj filius Sigismundi Gulacsj nobilis persona, annorum circiter 13, examinatus fatetur ad 1^{mm}: nihil. Ad 2^{dm}: Magam reavezettem Kondor Gazsira Rapotiné asszonyomat, az asszony kérdi Gazsitól: Mondd meg, az Istenre kinszerítlek, az mit tuc reám. Arra azt feleli Gazsi, hogy asszonyom, én jónál egyebet nem tudok, az kit mondtam is, Nagy Andre kirt rea s Gulacsi Istók, hogy nem fély tőlle, mert mik is melletted leszünk. De hogy hittel mondtotta volna Gazsi, nem hallottam.

Ez szerént peragálván ezen inquisitiót, kitt is az instansnak attunk ki kezünk írásával és pecsétünkkel megerősítvín. Mand die 13 Maii anno 1713.

Nemes Szatthmár vármegyének ordinarius szolgabírája

Kölcsei Sigmond m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Hütös assessora Horvat Marton

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

1 L. a 7/II. sz. tanúvallatási jelentést.

2 A vallomás mellett a lapszélén: Authenticatum.

3 A vallomás mellett a lapszélén: Authenticatum.

4 Helyesen: 2-9. testes.

5 Áthúzza: es egy.

1718. november 12–1720. március 11., Jánk, Mánd, Borzova

SZATMÁR VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
RÁPOLTI JÁNOSNÉ CSEPEI ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT: A, B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1718. 52. Dob.

I.

1718. november 23., Jánk

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1718. 52. Dob. N. 5.

No 5to.

Anno 1718. die 23. mensis Novembris

Levata causa incltyi magistratus incltyi comitatus Szathmariensis velut A. et magistratus contra et adversus Elizabetham Csepei conjugem Joannis Rapolti tanquam I. in negotio seu causa mox uberius declaranda. Et quidem pro praetitulato A. et magistratu nobilis Michael Jenej qua fiscus substitutus in praesenti causa magistratuali nomine et in persona domini A. et magistratus praehabita solenni eumque generali juris protestatione de non consentiendo in¹ quasvis ab adverso ne fors praeferendus in medium exceptiones, allegationes et replicas reservatisque reservandis priusque ulterius procederet super legitima citatione praefata domina I. Citatione per dominum judlium processualem legitime peracta relationem fieri, ac tandem eandem dominam I. pro foribus judiciariis more solito ad legitime comparendum seseque defendendum proclamari cuperet.

Qua proclamata procurator qui supra actionem suam contra eandem I. proponeret, qualiter eadem I. in annis proxime praeteritis et ne fors majori ex parte in vita suae tempore nescitur quo maligno spiritu ductu vel potius seducta postpositis ac vilipensis divinis pariter et humanis legibus daemónico consortio sese associendo non solum perdes multas² corrumpere, verum multas christianas etiam personas in³ annexa inquisitione declaratas divexare et corrumpere praeeassumpsisset, quibus ex secleratissimis ejus actibus manifeste clarum esset eandem I. praestigiatricem seu veneficam esse. Ob id siquidem praestigiatrices non debere⁴ vivere sinere in textu etiam Sacri Codicis Exodi 21. capite, incltyis magistratibus [–]rio praeciperetur, sed sensu capitis 32. Sancti Stephani legis libri 2^{di} hujusmodi praestigiatrices seu sortilegae ignis voragine consumi⁵ deberent solentque, praxi quoque et usu quotidiano juxta tit. 2. par. 2. vim legis redolente, cuperet memorata I. igne comburendam judicialiter pronunciari cum subsequenda executione,⁶ inquam manifestam ejusdem I. condemnatione producit authenticatas testium fassiones sub littera O.⁷ In reliquo reservat reservanda.

I. personaliter adstantis.

II.

[1718. november 12.] s. l.

TANÚVALLATÁS RÁPOLTI JÁNOSNÉ CSEPEI ERZSÉBET BOSZORKÁNYSÁGÁRÓL.

AZ IRAT: B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.-pol: 1718. 52. Dob.

Mi alább megírt nemes Szathmár vármegyének ordinarius szolgabírája és hűtös assessor a jöttünk ki tekintetes vármegyénk exmissiójából ugyanezen nemes vármegyében Mánd nevű faluban bizonyos collateralis inquisitionának perágálására az eleinkben adott utrumnak tenora szerént, mely eképpen következik:

Utrum de eo

1^{ms}: Tudgya-e, látta-e, hallotta-e a tanú Rapolti Jánosné Csepei Ersébet asszonynek oly vétkes cselekedetét, mely is boszorkánysághoz illő cselekedet lett volna?

1^{ms} testis Sophia Mándj viduae Petri Nagy, annorum circiter 70, jurata et examinata fatetur: Egyebet nem tud, nem látott, nem is hallott, hanem látta hogy a nyáron a kutyája a tehenét erővel megszopta volna, ha rólla el nem hajtotta volna.

2^{ds} testis Joannes Tyukodj nobilis, annorum circiter 30, juratus et examinatus fatetur: A nyárban eldögölvén praedicator uram marhái, akkor is bíró lévén ezen fatens, praedicator uram hívatta magához tudakozván a helységtörvényt. Praedicator uram a karóra ítvén a kezét, azt hallotta praedicator úrtól, hogy: Így teszem Rapotinéra a kezemet és így esküszöm reá, hogy őmiatta vesztek el az én marháim.

3. testis Michael Dél nobilis, annorum circiter 30, juratus et examinatus fatetur: Mikoron praedicator uramnak az utolsori tináját megnyargalták volna, praedicator uramnak javallták, hogy a máját és szívit azon tinónak süsse meg, és aki megnyargalta odamenne azon személy. Akkor praedicator uram híván ezen fátent magához, hogy azon tinónak szívit, máját süssik meg. Kit is mikoron süttik volna, az ajtót bezárják, a házban oly füst támadott, kit is soha nem szenvedhetvén, praedicator uram parancsolt maga fiának, hogy az ajtót nissa meg. Megnitván, látta ezen fatens, hogy hirtelen Rapoltiné asszonyom kutyája az ajtón befutott és egy darab máját azon tinónak elkapta és vele ki szaladt. Azomban ezen fatens bemenvén Nyri Mihállyal együtt Szathmára, Rapoltiné asszonynek némely dolgaira nézve tekintetes esperest úrhoz, kit mikoron benn folytatott volna, már Rapoltiné asszonyom itthon beszélette még déltájban. Kit megtudván ezen fatens, tudakozta Rapoltiné asszonytól, honnan tudta volna meg, melyre Rapoltiné asszonyom azt mondotta: Van nekem oly könyvem, kiből én akarmit megtudok. Hallotta azt is Pap János szájából, hogy mondotta, híjában mennek ki a mándiak vadászni, mert ha akarja, hét esztendeig vadásznak is, ha ő akarja nem lőnek egyet is. Hallván azt is Csepei Ferencné asszonytól, hogy nyomtatni kérte volna Rapoltiné asszonyom uram lovait, nem adván, mingyárt lábáról leesett. Rapoltiné asszonyom odamenvén, látta ezen fatens, hogy megtapogatta azon lovak lábait Rapoltiné asszonyom mondván, nilvánvaló boszorkányok, hiszem, rontották el ezen lovat, kit megtapogatván, a lónak mindgyárt ereje megjött.

lábára állott, övött és azután meggyógyult. Azt is hallotta Csepei Ferenc úrtól, hogy mondta Csepei Ferenc uram Rapoltiné asszonynak: Nénémasszony, ölesse meg kegyelmed a kutyáját, mert a tehenemnek alájár szopni. Arra mondta Rapoltiné asszony: Ugyan megszopta-e? Mondta Csepei uram: Másodszor is⁸ bizony megszopta. Hallota azt is Rapoltiné asszonytól: Olyan hiteles fuzkodásom vagyok Isten előtt, hogy valakinek marháját kívánja Istentől, hogy meghaljon, meghal mindgyárast.⁹

4. testis Josephus Dél¹⁰ nobilis, annorum circiter 24, juratus et examinatus fatetur: Láta, hogy Dél Mihály uram ölte meg Rapoltiné asszonyomnak a búzán egy lúdgát, másnap Dél Mihály uramnak egy nyáj lúdgájában virradtára kettőnél több íletben nem maradt.¹¹ Hoc superaddito, hogy egy ólban lévén ezen fatensnek a' lúdgya Dél Mihály lúdgájával, egyforma tallú ludak lévén, a' bátyyáé mind elveszett, ezen fatens lúdgájának pedig egy tollaszála sem esett el. Tudgya nyilván, hogy Rapoltiné asszonyom vesztette el, mert fenyegette.¹²

5. testis Stephanus Molnár, annorum circiter 20, juratus et examinatus fatetur: Mikoron a Kisar-i boszorkányokat meg ígették volna, akik is Rapoltiné asszonyomra vallottak, onnan hazajöven ezen fatens, Rapoltine asszonyom fia Pap János ezen fatensnek szállására menvén, kínszerítette, hogy esküdjék meg azon, hogy azon boszorkányokat Mánd-i ember kínszerítette arra, hogy az anyyára vallyon, kin ha megesküszik, amely négy forinttal adós ezen fatens, azt is elengedik és azon felyül egy forintot is adnak, sőt olly jóakarattal lesznek, hogy szintén édesattyok lesznek néki. De ezen fatens megmondotta: Bizony én lelkemet el nem veszttem, mert senki nem kínszerítette azon asszonyokat.

6. testis Joannes Mándj nobilis, annorum circiter 20, juratus et examinatus fatetur: Egykor ezen fatens béhíván Rapoltiné asszonyom egy pogácsát adván nékie, meg nem ötte, hanem egy kicsint benne eltört, a kutyának adta és mihent megötte a kutya, mindgyárt megholt. A több részét az olly pogácsának feltette a gerenda megé, egykor nízte és az egerek megrágták, és amely egerek megrágták, ott halva találta az egereket a pogácsa mellett.¹³

Mely dolog mi általlunk nemes vármegye bírái által ekképen ment vígben, sine augmento et diminuatione verborum.

Datum Mánd 12. Novembris 1718.

Kölcséj Ferenc nemes Szatthmár
vármegyének ordinarius szolgabírája m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Gulacsi Ferenc nemes Szatthmár
vármegyének substitutus assessora m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

[A hátlapon, más írással, a következő, III. sz. tanúvallomásokra vonatkozó jegyzetek:]

Testes partis I.: 1^{mus} testis defendit. Scit quia nequam audita magia de ea vel veneficium.

2^{dus} testis defendit, diu noctuque istis cohabitavit, tum nihil redit.¹⁴ Ad 9um: defendit, suspicionem ac praesumptionem erga curationem equi non habuit.

3. testis in primo, 2do et 3° puncto defendit.

4. testis. Multum conversando eundo, sed eundo nihil veneficii, maleficii et sortilegii ad sui scit.

Littera O.

Rapolti Jánosné Csepei Ersébet asszony ellen való magistratualis collateralis attestatio.

III.

1719. február 24., Mánd.

RÁPOLTI JÁNOSNÉ CSEPEI ERSÉBET TANÚINAK VALLOMÁSA

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. It. Publ.–pol. 1718. 52. Dob. N. 5.

Mi alább megírt némes Szaththmár vármegyének ordinarius szolgabírája és adjunctus hites assessora tiszteletes Rapolti Jánosné Csepei Ersébet asszony instantiájára jöttünk ki ezen némes vármegyében levő Mánd nevű faluban exmissiónk szerént ez előnkben adattott de eo utrum szerént való collateralis inquisitionnak peragálására, mely így következik.

De eo utrum:

1mo. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú bizonyosan és nyilván, hogy Rapolti Jánosné Csepei Ersébet asszonynak oly vétkes cselekedetei nincsenek-e, nem is voltak-e, melyek boszorkányhoz illő cselekedetek voltak volna és volnának?

2do. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú, hogy az említett asszony valaki tehenét kuttyájával megszojtatta vagy szoptatni küldötte volna?

3. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú, hogy valaki marháját ördögi szegécségével el nem veszttette?

4. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú, hogy az említett asszony kuttyája oly kuttya volt, hogy ha hozzáfért nem csak az sült májat, de egyéb eleséget is elkapott és elszaladt véle, és az pap tinóját ki nyargalta meg?

5. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú, hogy az fejebb megemléített asszony nem ördögi sugarlásból tudta és tudhatta meg némely dolgokat maga dolgai iránt, melyért tiszteletes esperest uramat megkeresték.

6. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú, hogy az említett asszonynak oly hatalmas ördögi ereje nincsen, mellyel az vádászokot megtartoztathatná, hogy ne foghattanak, és boszorkánytól megrontott marhát tapogatásával meg nem gyógyíthat, sőt ha valamelyeket megtapogatott, ördögi erejével gyógyíthatta-e meg?

7. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú az Dél Mihály lúdgyait boszorkányi módon az emléített asszony ölte-e meg, avagy dög miatt holtak-e meg?

8. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú, hogy valamely embert méreggel avagy mérges étellel meg nem ölt, avagy marháját?

9. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú bizonyosan és nyilván, hogy Rápolti Jánosné asszonyom Csepei Ferencné asszonyomtól lovat nyomtatni kért volna, nem adván, azonnal az ló lábáról leesett, egy hétig az földön hevert, az lovat ismét meg tapogatván, azonnal felugrott és az mezőre kifutott?

10. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e az tanú bizonyosan az Mándi János szájából, hogy azon pogácsa malé pogácsa volt volna és az keresztúton találta volna?

Primus testis Nicolaus Csepei nobilis persona, annorum circiter 48, juratus et examinatus fatetur ad primum: Soha semmit legkisebbet is hozzá boszorkányhoz illő eslekedetet nem látott. Ad 2um: Hallotta Csepei Ferenc uramtól, hogy jó reggel az házból kimenvén, látta az Rapoltiné asszonyom kuttyája az tehenét kerülte. Ad 3um nihil. Ad 4um: Tudgya, hogy az kuttya sejjel eljárt, szertelen lévén. Ad 5um nihil. Ad 6um nihil. Ad septimum nihil. Ad octavum: Tudgya, hogy soha senkit nem ölt, mert felőle soha nem hallatott. Ad nonum nihil. Ad decimum nihil.¹⁵

Secunda testis Helena Patho consors nobilis Francisci Csepei, annorum circiter 28, jurata et examinata fatetur ad primum: Soha semmit nem látott, maga éjjel-nappal velle eleget volt. Ad secundum: Hallotta¹⁶ Nagy András uram házánál, de nem jut eszében magátúl-e, cselédgyétől-e, hogy Rapolti Jánosné asszonyom kuttyája az tehenet megszopta, de az őkegyelme mestersége által lött-e, abban semmit sem tud. Ad tertium nihil. Ad quartum: Az kuttya ezen fatens házához sokszor jövéen, de házánál nem emlékezik, hogy kárt tött-e volna. Ad quintum nihil. Ad sextum nihil. Ad septimum nihil. Ad octavum nihil. Ad nonum: Való ugyan, hogy az ló fekvén egy hétig, fel nem állhatott, hanem¹⁷ ezen fatens maga tapogatta meg a lovát magával Rapoltine asszonyom[mal],¹⁸ ha lába nem törte-e el, azután harmadnappal jórész kezdett fennállani és újonnan lefeküdt. Azután viszont járnai kezdett, meg nem holt, de hogy Rapoltiné asszonyom tapogatása által gyógyult volna meg, gyanúm iránta nem volt. Ad decimum nihil.¹⁹

Tertius testis Franciscus Csepei nobilis persona, annorum circiter 40, juratus et examinatus fatetur ad primum: Soha hozzá sem nem látott, sem nem hallott semmit, mely is boszorkányhoz illő dolog lött volna. Ad secundum: Látta, hogy az kuttya az tehenek közt járt, de hogy szopott nem látta, hogy pedig maga akarattábúl járt volna az kuttya, soha nem hallotta sem nem tudgya. Ad tertium: Soha nem tudgya, hogy ördögi mesterséggel, sem egyébként más marháját elvesztette volna. Ad quartum: Tudgya, hogy az kuttya házólo kuttya volt. Ad quintum nihil. Ad sextum nihil. Ad septimum nihil. Ad octavum nihil. Ad nonum nihil. Ad decimum nihil.²⁰

Quartus testis Sigismundus Nagy nobilis, annorum circiter 38, juratus et examinatus fatetur ad primum: Sokat járván velle, hozzá semmit nem látott. Ad secundum nihil. Ad tertium nihil. Ad quartum: Hallotta azon kutya a májat nyársason elvitte, de hogy azon kutya több kárt tött volna, nem hallotta.²¹ Ad quintum nihil. Ad sextum nihil. Ad septimum nihil. Ad octavum nihil. Ad nonum nihil. Ad decimum nihil.²²

Quintus testis Michael Német nobilis persona, annorum circiter 39, juratus et examinatus fatetur ad primum, secundum, tertium, quartum, quintum, sextum, septimum, octavum, nonum nihil. Ad decimum: Hallotta Mándi Jánostól, hogy az pogácsát nem az keresztúton lelte, hanem maga adta Rapoltine asszonyom.

Sextus testis Paulus Kovacs nobilis persona, annorum circiter 38, juratus et examinatus fatetur ad²³ omnia nihil.

Septimus testis Sigismundus Szabo nobilis, annorum circiter 50, juratus et examinatus fatetur ad omnia nihil.

Octavus testis Michael Banffi nobilis persona, annorum circiter 38, juratus et examinatus fatetur ad omnia nihil.

Nonus testis Stephanus Gulacsi colonus orphanorum quondam Georgii Csomaközi, annorum circiter 36, juratus et examinatus fatetur ad omnia nihil.

Decimus testis Andreas Patho nobilis persona, annorum circiter 24, juratus et examinatus fatetur ad omnia nihil.

Undecima testis Elizabetha Balog consors nobilis Andreae Nagy, annorum circiter 20, jurata et examinata fatetur ad primum, secundum, tertium, quartum, quintum, sextum, septimum, octavum, nonum nihil. Ad decimum: Hallotta Mandi Jánostúl, hogy az mely pogácsát az úton lelt kapora ütötte.

Duodecima testis Anna Barkász consors nobilis Sigismundi Nagy, annorum circiter 22, jurata et examinata fatetur ad omnia nihil.

Tredecimus testis Magdalena Morocz vidua, annorum circiter 25, jurata et examinata fatetur ad primum, 2^{dum}, 3um, 4um, 5um, 6um, 7um, 8um, 9um nihil. Ad decimum: hallotta Mandi Jánostúl, hogy mondotta ha sütik, ha főzik de soha meg nem tagadgya, hogy Rapoltiné asszonyom adta neki azt a pogácsát és az mit akkor mondott örökké azt vallyá.

14. testis Stephanus Molnár hajdo inclyti comitatus, annorum circiter 20, juratus et examinatus fatetur nihil.

Mely is hogy ez szerént ment végben, mit is sine augmento et diminuatione verborum adtunk ki is az fenn megírt instansnak manuscriptönk és szokott pecsétünk alatt Mánd 24. Februarii 1719.

Kölesey Ferenc nemes Szatthmár vármegyének
ordinarius szolgabírája m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Gacsalyi János nemes Szatthmár vármegyének
hütös assessora m. p.

[Más kézzel:] Az törvényszék léssen 29 Martii
[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

IV.

1720. március 11., [Borzova]

BIZONYSÁG

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. It. Publ.–pol. 1718. 52. Dob.

Anno Domini 1720 die 11 Martii

Én Borzován lakó Szalaj Ferenc hites társa Bagósi²⁴ Maria, annorum circiter 30, fide mediante attestalom, hogy mikoron az Mand-i Csepei Ferenc lova az udvaron betegségben fekütt, én Csepej Ferenénével ott álltunk, azonban Rapoti Jánosné asszonyom is odajött, de ökegyelme egy ujjal se tapaszlott hozzá, ingyen meg sem illette, sőt azután is, hogy mi s ökegyelme ott voltunk, egy hétig is fekütt a földön. Ezt az attestatiommal, mellyet hittel confirmáltam tötem ilyen becsöletes Borzova-i nemes eskütt személyek előtt:

Gulaczi Ferenc főbíró + m. p.

Kalos István juratus + m. p.
Nagy Miklós juratus + m. p.
Baku György + m. p.
Bagosi Mária +²⁵ m. p.

2. Consors Francisci Csepej Elizabetha Pato, annorum circiter 29, eodem modo fatetur fide mediante.

V.

1720. április 17., Szatmár

A PER ÚJRAFELVÉTELE

Reassumpta causa in sedria 17. Aprilis 1720. in libera regia civitate Szatthmar celebrata.

Pro I. procurator legitimus egregius Michael Egri comparet et proponit in deffensionem ejusdem inquisitionem littera A. notatam²⁶ et vellet deinde vero communicatis et lectis, authenticatis ab utrisque partium inquisitionibus praesertim vero pro parte I. sub littera A. et B.²⁷ responderetur, quod 1^{mus} testis fateretur se scire praetensam I. non fuisse, nec de praesenti esse magicae artis cultricem rationem dando quia nunquam easdem malefica nudita fuisset. 2us vero testis perinde deffenderet eo, quia diu noctuque cum eadem cohabitam, circa maleficia operantem nunquam viderit, nonum vero perunctum. Quantum deffensivo inquisitionis attineret, fateretur erga curationem equi, nullam suspicionem habuisse. Tertius etiam testis in puncto 1, 2, 3. eandem deffendit. 4us consimiliter, nam fatetur multum, cum eadem conversando eundem reddendo nihil maleficii, veneficii ac sortilegii adscribit, quod vero plus esset dejudicandum restaret a[–] ab actione citatum Sancti Stephani de maleficio, veneficio, sortilegio caput, in praetensa I. implementum sortiretur ac testium fassiones ratihaberent.

Quod vero contrariam parti I. inquisitionem magistratualem concernere, dignosceretur ad eandem vero taliter respondetur scilicet. Siquidem fere tres testes essent invidi et malevoli, qui juxta Kithonics cap: 6, quaes: 28 et 29. a testimonio et legitima accusatione repellerentur, scilicet Michael et Josephus Dél, ac Joannes Mándi, qui in instanti tales fuisse, quales praeferebantur vivo testimonio comprobantur. Quantum vero speciales contra testes objectiones spectaret responderetque, quod primus testis dubitatem fateatur et disquiri potest an canis canis alicujus damnificatio in viso domino vel domina non intentionaliter fienda vel facta adscribi possit alicui personae. Canis non est daemon, sed id restaret probandum, an domina I. praetensa per eundem canem daemonis mysterio contra praecitatam legem usa fuerit, ac hoc non probatur, sed siletur, fassio articulari interogatorium non probat, reliqua vero propter brevitatem temporis[...] necessum fuerit hac vel sequenti sedria reservabuntur.

Pro A. et magistratu inhaeret ruminatis pro parte I: magistratus juri exhibitis documentis, ex quibus luculentum evaderet, dicta I. notabilem esse sortilegam. Quod vero quampiam aliquorum ignorantiam in sui patrociniu adducere niteretur id nullius firmi-

tatis unus, tres, quatuor ignorant aliquid sed alii duo, tres, quatuor, quinque censeri esse poterunt. Quaestiones vero ab adverso citatae cap. 6. ex quo de infamis et infamibus testibus agerent, nisi testes eos et eas infames esse sufficienter edicerit, testimonia acceptare debere, de benevolentia vel malevolentia occasione fassionum testium altum haberi solere silentium, cupit itaque ut supra.

[A hátlapon:] Causa magistratualis contra dominam Elisabetham conjugis domini Joannis Rápóltj die 23 Novembris 1718. in Jánk levata.

Inquisitio requiritur.

1718.

Criminalis:

- 1 Áthúzza: quibus vis.
- 2 A következő szót az áthúzott 'sesse associendo' szavak fölé írták.
- 3 Áthúzza: Inq.
- 4 Áthúzza: sinere.
- 5 Áthúzza: solerent.
- 6 Áthúzza: Reservatis reservandis.
- 7 A tanúvallatást lásd 8/II. sz.
- 8 A következő szót a sor fölé írták.
- 9 A vallomás mellett, a lapszélen: Authenticatur.
- 10 A következő szót a sor fölé írták.
- 11 A tanúvallomás következő kiegészítését utalójellel, a vármegyei kiküldöttek aláírását és pecsétjét követően, az írat végére írták.
- 12 A lapszélen: Authenticatur.
- 13 A tanúvallomás mellett, a lapszélen: Authenticatur.
- 14 A következő sor elején áthúzza: 3. testis.
- 15 A lapszélen: Authenticatur.
- 16 A következő mondatrészt, egészen a 'magatul-e, eselédgyétül-e' szavakig utalójellel a lap szélére írták.
- 17 A 'valo hogy ezen' szavakat áthúzták és a sor fölé írták az 'ezen fatens' szavakkal kezdődő mondatrészt egészen a 'meg a lovát' szavakig.
- 18 Áthúzza: tapogatta az lovat.
- 19 A lapszélen: Authenticatur.
- 20 A vallomás mellett a lap szélén: Authenticatur.
- 21 A 4. kérdőpontra tett vallomást utalójellel két sor közé írták, az eredeti 'Ad quartum nihil' kiegészítéseként.
- 22 A vallomás mellett a lapszélen: authenticatur.
- 23 Áthúzza: prim.
- 24 Áthúzza: B.
- 25 Az frástudatlan tanúsítók nevéük mellé írt kereszttel hitelesítették az iratot.
- 26 Lásd a 8/IV. sz. tanúvallatást.
- 27 Lásd a 8/V. sz. alatti bizonyosságot.

1718. november 23.–1719. február 9., Jánk, Kisar

SZATMÁR VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGY IMRE ISTVÁNNÉ
PÉTER ERZSÉBET KISARI ASSZONY ELLEN

AZ IRAT: A, B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1718. 52. Dob.

I.

1718. november 23., Jánk

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1718. 52. Dob.

No 3¹⁰

Anno Domini 1718. die 23. mensis Novembris

Levata causa inclyti magistratus inclyti comitatus Szatthmariensis velut A. et magistratus contra et adversus¹ Elizabetam Peter Kisariensem relictam viduam Stephani Imre veluti I. ratione et intuitu negotii inferius uberius declarandi, et quidam pro praetitulato domino A. et magistratu nobilis Michael Jenei, qua substitutus fiscus et in persona domine A. et magistratu praehabita solenni a generali juris protestatione de non consentiendo in quaslibet ab adversa ne fors in medium² producendas exceptiones,³ allegationes et replicas reservatisque reservandis, prius quam ad ulteriora procederet super legitima citatione praefatae⁴ I. per dominum judlium processualem legitime⁵ per actam relationem fieri ac tandem eandem⁶ prae foribus judiciariis more solito ad legitime comparendum seseque defendendum proclamari cuperet.

Qua proclamata procurator qui supra actionem suam contra eandem I. proponeret, qualiter eadem I. a compluribus annis nescitur quo maligno spiritu ductu vel potius seducta postpositis ac vilipensis divinis pariter et humanis legibus⁷ societati veneficarum seu maleficarum sese addando arte diabolica, qua similes personae quod articulo 32, libri 2^{di} Sancti Stephani regis usi consueverunt, usi et agere non reformidasset, quod partim ex confessatis similium maleficarum ante torturam propositis, partim ex inquisitionibus superinde peractis et coram praesente sedria sub nro. 3¹⁰ productis manifesta constaret, ob hoc cupit poenam jam in toto regni usu receptum, ac sub praetitulato articulo 32 libri 2^{di} Sancti Stephani regis annotatum a quo neque praecitatus⁸ (articulus differet) superinde fienda pronunciatione infligi ad subsequenda effectiva executione, caeterum reservatis reservanda.

Deliberatum

Siquidem ex supraacta sub no. 3° producta inquisitione non apparet manifeste prae-nominatam I. semet⁹ veneficis associasse, neque artes diabolicas exercuisse, licet 3: testis Anna Szarka juramento¹⁰ coram sedria posita super caput I. ae dextera deposito confirma-verit¹¹ hoc et id, quod in corruptione¹² sanitatis suae cum aliis sagis nuper combustis collu-serit, indigeret tamen res uberiori proba, ideo praeactum I.,¹³ usque dum uberius compro-barentur maleficium ipsius, in vinculis detineri.

II.

[1719. február 9.,] Kísar

TANÜVALLOMÁSOK

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.-pol. 1718. 52. Dob.

Mi alább megírt tekintetes nemes Szathmar vármegyének ordinarius szolgabírája és hűtös assessora jöttünk ki nemes vármegyénk exmissiójából ugyan ezen nemes várme-gyében Kis Arban bizonyos inquisitionnak perágálására az előnk adott utrumnak tenora szerént, mely ekképen következik:

Utrum de eo

Tudgya-e, látta-e vagy hallota-e a tanú Kis Arban lakozó Imre Istvánné Peter Ersóknak oly vétkes cselekedetét, amely is boszorkányos cselekedet lett volna?

1^{ms} testis Andreas Szabo colonus perillustris Petri Dalnokj, annorum circiter 50, juratus et examinatus fatetur: Tudgya, hogy Peter Ersók tűz kérni elküldött, nem adván neki más hely-re is elküldött, tudom, hogy tyűkot ültettek, de adgya Isten, hogy egyet se köcsön tyűkotok.¹⁴

2. testis Michael Szarka nobilis, annorum circiter 30, juratus et examinatus fassus est: Tudgya ezen fatens, hogy nagy nyomorúságban esvín gyermeke, kitélenített Dabocz-i nagyleányhoz vinni, mely nagyleány mihelyt meglátta, mindgyárt mondta, a két máriás bántya ezt a gyermeket, aminthogy ezen fatensnek a felesége adott volt kölcsön két máriást Peter Ersóknak, kit is hogy kértünk rajta, hogy adgya meg, akár dolgozik érette, akkor mindgyárt rosszul járt a gyermeke.¹⁵

3. testis Caspari Imre consors Anna Szarka, annorum circiter 30, jurata et examinata fa-tetur: Tudgya, hogy ezen fatens ányával özszveveszvén Peter Ersók boszorkányságot hány-ván szemekre, hallotta ezen fatens, hogy Peter Ersók, hiszem te vesztetted meg Semienben a gyermeket, viszont ezen fatens húgja mondta Peter Ersóknak: te vontad a száját Törös Jánosnak. Tudgya ezen fatens azt is, hogy: Úgy elkötlek az uradtúl, hogy az urad nem kap rajta, aminthogy az ő szavai után nagy nyomorúságra jutott sok ideig, sőt mostan is vizellei el lévén kötve, a mostan megégetett boszorkányok megmondották, hogy Péter Ersók kötötte volna el.¹⁶

4. testis Susanna Nagy consors Michaelis Nagy, annorum circiter 35, jurata et examinata fatetur: Láta¹⁷ ezen fatens játékból hogy Nagy Mihály Peter Ersókra egy kaponya vizet öntött, kire is Peter Ersók megharaguván, hallota ezen fatens, hogy Nagy Mihályt megfenyegette Peter Ersók, azt mondván: Vagy megemlegeted ezt, amint is a száját félrehúzta Nagy Mihálynak ötödnápig, kiért is fenyegették Péter Ersókat, meg gyógyfcsd Nagy Mihályt.

5. testis Elizabeta Törösy consors Michaelis Fodor, annorum circiter 35, jurata et examinata fassa est: Némely napokban itten lévén Csatárban lakó Peter Ilona, melynek is szájából [hallotta] ezen fatens: Jó tanú lehetnék az eb ellen, Peter Ersók ellen, mert mikor kurucvilágban együtt laktunk, akkor a gyermekem rosszul kezdett lenni, mindenfele elakarván futni. Én is az én gyermekemet vivén egy asszonyemberhez, mondotta: Miért nem attál ecetet az gazdaasszonynak, a baja van a gyermekednek, mellyért fenyegetvén azon asszony Peter Ersókot, ha meg nem gyógyítta gyermekét, az urával a Tiszába öleti, melyre nézve Peter Ersók a gyermeket megtapogatta, megpökdöste, azt javallván, hogy kakasszó előtt egy tyúkmonyat süssön meg, a gyermeknek adgya megenni, melyet is vígben vivén, a gyermek meggyógyult.¹⁸

6. testis Helena Balku relicta Stephani Forgács, annorum circiter 50, jurata et examinata fatetur sicut 5^a testis.¹⁹

Mely dolog miáltalunk nemes vármegye bírái által eképpen ment víghez, sine augmento et diminuatione verborum. Actum Kis Ar.

III.

1719. február 9., Lázári

A PER ÚJÓLAG ELŐVÉTELE

AZ IRAT: B: KmOL Szatmár vm. It. Publ.–pol. 1718. 52. Dob.

Reassumpta causa supraactae in causam attractae²⁰ in sedria inlyti comitatus die 9. Februarii 1719. in Lazar celebrata. Pro A. et magistratu fiscalis inhaerendo praerectae judiciariae actione productumque sub no. 3. In condemnationem I. sufficientemque esse ex vi sui officii adurgereti, salva tamen inlytae sedriae in Jánk celebratae honoris auctoritate et reverentia illibate semper permanente, petendo petita, reservatis reservandis.

Deliberatum est:

Ad²¹ uberiorem dilucidationem negotii suprattacti 2^{dm} determinationem nuper occasione sedriae in Jánk celebratae per inunctam tametsi dominus iudlium testem no. 4um authenticatione non statuisset continuata tamen²² in praesenti sedriae uberiori²³ praesentis revisione, consideratisque penitus suprattactorum testium fassionibus, praememoratam Elisabetham²⁴ Péter²⁵ praemissa tortura de usu et consuetudine in regno receptas igni comburandam.

[A perirat hátlapján:]

Causa magistrualis contra Elisabetham Péter 23. Novembris anni 1718. in sedria in-
clyti comitatus Szatthmár levata.

Reassumpta causa in sedria in Lázár celebrata,

Deliberatum ut l. igni comburatur praemissa tortura, prout combusta est in Károly 25.
Februarii anni 1719.

Nro. 59.

1718.

- 1 Áthúzva: Dominum.
- 2 A következő szót a sor fölé írták.
- 3 Áthúzva: et.
- 4 Áthúzva: Dnae.
- 5 Áthúzva: citatione praefatae Dnae I.
- 6 Áthúzva: Dnae.
- 7 A következő szót utalójellel a lapszélére írták.
- 8 A következő, zárójelbe tett szavakat a lap szélére írták.
- 9 Áthúzva: Societti.
- 10 A következő mondatrészt a 'coram sedria' szavaktól a 'dextera deposito' szavakig utalójellel a lap szélére írták.
- 11 Áthúzva: niteretur.
- 12 A következő szót az áthúzott 'sui' szó fölé írták.
- 13 Áthúzva: in vinculis.
- 14 A lapszélén: Authenticatur.
- 15 A lapszélén: Authenticatur.
- 16 A lapszélén: Authenticatur.
- 17 Áthúzva: hogy.
- 18 A lapszélén: Authenticatur.
- 19 A lapszélén: Authenticatur.
- 20 Áthúzva: Pro A, et M.
- 21 Előtte áthúzva: Liter.
- 22 A következő három szót utalójellel a hasáb szélére írták.
- 23 Áthúzva: Causae.
- 24 Áthúzva: 'Ersok ad mentem praecittati Atll', a következő 'Péter' nevet pedig az 'Ersok' név fölé írták.
- 25 A következő mondatrészt a 'regno receptas' szavakig utalójellel a hasáb mellé írták.

1718. november 16–23., Jánk, Fehérgyarmat

SZATMÁR VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGY RÁPOLTI NAGY
PÁLNÉ SZABÓ MÁRIA FEHÉRGYARMATI ASSZONY ELLEN

AZ IRAT: A, B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1718. 52. Dob.

I.

1718. november 16.

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1718. 52. Dob.

No 4-o

Anno Domini 1718. die 23. mensis Novembris.

Levata causa inclyti magistratus inclyti comitatus Szatthmariensis ut A. et magistratus contra et adversus relictam viduam egregii quondam Pauli Nagy de Rapolt Mariam Szabo in oppido Fehér Gyarmat in comitatum Szatthmár adjacente degentem tanquam I. in negotio seu causa mox uberius declaranda. Et quidem pro praetitulo domino A. et magistratu nobilis Michael Jenei qua fiscus substitutus in praesenti causa magistratuale nomine et in persona domine A. et magistratu praehabita solenni eumque generali juris protestatione de non consentiendo in quasvis¹ ab adverso ne fors praefendas in medium exceptiones, allegationes et replicas reservatisque reservandis priusque ulterius procederet super legitima citatione praefatae dominae I. citatione per dominum judlium processualem legitime peracta, relationem fieri ac tandem solito ad legitime comparendum seseque defendendam proclamari cuperet.

Qua proclamata procurator qui supra actionem suam contra eadem I. proponet, qualiter eadem I. in annis proximo praeteritis et ne fors majori ex parte in vita suae tempore, nescitur quo maligno spiritu ductu vel potius seducta postpositis ac vilipensis divinis pariter et humanis legibus, plurimis vicibus sortilegio quod artem demoniacum leges regni et usus docerent usa fuerit, seseque in consortium aliorum malificorum et veneficarum associasset, quod tam ex fassionibus sine tortura per similes personas nuper propositis, quam etiam ex certam inquisitionem per dominum judlium processualem legitime peracta² et in praesentiarum sub nro 1mo producta³ satis aperte constaret, quod ubi contra praefatam I. praemisso modo verificabitur ad mentem capitis 32. libri secundi Sancti Stephanis regis et usu desuper receptum praecitato sub capt. 32. annotatum debita poena eandem I. convinci et aggravari, convictam et aggravatam pronuciari cuperet, reservatis reservandis.

Pro I. nomine et in persona pratensive nominatae I. egregius Michael Egri legitimus ejusdem procurator praemissis praemittendis reservatisque universis de ritu juris reser-

vari solitis juris cautelis et notanter solenni eaque generali juris protestatione de non consentiendo in quasvis pro parte domine A. et magistratu contra eadem domina I. allegationes, actionemque comparet et quo meliori modo sui defensione suo loco et tempore peragere valeret, posset ac deberet virtute legum patriarum, legum quantum vero anni⁴ 1550 articulo 46. praemissae actionis ut contra se erecta paria peteret, reservatis reservandis.

Pro domino A. et magistratu siquidem in similibus causis magistratualibus paria ad termino dari nec solerent, nec esset necesse, verum collateralibus solummodo ideo paria quibus cum parte I. communicari non repugnat, ita tamen ut penes illa statim et de praesenti ad mentem quaestionis 5^{tae} capitis 4° Kitonich⁵ respondere quoque debent, caeteris reservatis reservandis.

Pro I. quando quidem paria literarum actionalium dupliciter pari et dari solerent, dictante citato capite et quaestione porro et etiam criminaliter accusatis ante condemnationem sententiae omni juridica refugia vel cautela admitterentur,⁶ dictante Kitonich directionis capitis 9na quaestionem 31ma, igitur praetensa pars I. literarum actionalium paria judicialiter sine ulla praesenti responsione peteret communicationemque parium ad sua commoda tempore cuperet futura sede, reservatis reservandis.

Pro domino A. et magistratu refert se ad priora sua allegata et citatam quaestionem Sum Kitonich, qua partem adversarum nihil juvaret, docendus qualiter paria collateraliter non dari deberent. Sed nec ex citata quaestione 31ma cuperet que Kitonich ab adverso evinci posset paria praesentis actionis ad termino extradari deberet, docente quaestione parte praemissa nulla juridica refugia in similibus admitti solere, proinde petit petita, et reservatis reservandis.

Pro I. idem procurator qui supra inhaerendo prioribus suis petitis sententiam interlocutoriam expectaret, reservatis reservandis.

Deliberatum est:

Siquidem⁷ pro A. et magistratu occasione reassumptionis causae praesentis⁸ per productam sub no. 1. inquisitionem⁹ prorsus nihil edoceret pro et contra. Pro I. pro justificatione supraattactae incattae certa inquisitione mediante sub. no. 2.¹⁰ producta¹¹ complurium testium fassionibus manifeste edoceret praememoratam in causam attractam¹² pro toto tempore vitae suae satis honeste, probe ac laudabiliter vixisse, idcirco eandem incattam¹³ impliciter absolvi.¹⁴

[A perirat hátlapján:]

Causa magistratualis contra dominam Mariam Szabo egregii condam Pauli Nagy de Rápolt relictam 23. Novembris 1718. in sedria inclyti comitatus Szathmariensis in Jánk levata.

Reassumpta in Lazar 8. Februarii 1719. occasione cujus incatta absolvitur.

1718.

Nro. 58.

II.

1718. november 18., Fehérgyarmat

TANÚVALLATÁS AZ ALPERES BOSZORKÁNSÁGÁRÓL

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár-vm. lt. Publ.-pol. 1718. 52. Dob.

Ez alább való de eo utrum szerént való collateralis inquisitionának peragálása így következik:

De eo utrum:

Néhai Rapolthi Nagy Pál uram özvegyének Szabó Mária asszonynak oly vétkes cselekedetét tudja-e, látta-e vagy hallotta-e az tanú, mely is boszorkánysághoz illő vétkes cselekedet lött volna?

I^{mus} testis Petrus Daal kovács, annorum circiter 60, colonus illustrissimi domini comitis Adami Bethlen, juratus et examinatus fatetur: Sokszor bor innija el szokván menni ezen fatens szegény Nagy Pál uram házához, egykor is az többi között elmenvén ezen fatens Nagy Pál uramnál innija, behíván akkor ezen fatenst több társaival együtt az házban Nagy Pál uram, akkor ezen fatens hallotta ezegeény Nagy Pál uramnak az szájjából, hogy mondotta maga feleségének, Szabo Mária asszonynak: No, illen s ilyen lelkű boszorkány, mert ellened van nállam olyan inquisitio, hogy bizony megégettetek, mely szavaiért ezen fatens Nagy Pál urammat kérte, hogy ne cselekedgye azt az besztelenséget, de nem szülvén Nagy Pál uram csak azont vallani, hogy boszorkány az felesége és megégetteti.

Egész város megexamináltatván többek nem fateáltak semmit. Melly collateralis inquisitio így menvén végben adtuk ki is subscriptiónk és szokott pecsétünk alatt.

Gyarmat 18. Novembris 1718.

Kölcsej Ferenc nemes Szatthmár vármegyének
ordinarius szolgabírája m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Gacsalyi János nemes Szatthmar vármegyének
hűtös assessora m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

[Az irat hátlapján:]

N. I.

III.

1718. november 26., Fehérgyarmat

AZ ALPERES ASSZONY TANÚINAK KIHALLGATÁSA

AZ IRAT: A: KmOL. Szatmár vm. It. Publ.–pol. 1718. 52. Dob.

Collateralis inquisitio

Pro parte et ad instantiam nobilis dominae Mariae Szabo relictæ quondam viduæ nobilis domini Pauli Nagy Rápotiensis in oppido Fehér Gyarmath inelyto comitatu Szattmariensis degentis uti prætensa I. die 23. mensis Novembris anni 1718. in oppido Jánk peracta.

Utum de eo

1. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e a tanú bizonyosan és nyilván, hogy néhai Nagy Pál¹⁵ özvegye Szabo Mária asszony¹⁶ nem valóságos boszorkány?¹⁷

2. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e bizonyosan és nyilván megírt Nagy Pálné asszonyom ördögi mesterség által titkon avagy nyilván¹⁸ nem tött kárt valakinek vagy, hogy valakit vagy maga testében, vagy hozzátartozó emberinek testében megvesztett volna?

3. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e azt is a tanú, ha valakit marhájában hasonló mestersége által meg¹⁹ nem károsított volna?

4.²⁰ Tud-e, tudott-é, látott-e avagy hallott a tanú,²¹ hogy valamely világos dolog²² avagy bizonyos jelenség²³ azon említett asszonynak boszorkánysága felől sohasem lácott, tudódott és hallatott?

5. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e a tanú, hogy a nyáron Gyarmathon megégettetett boszorkány jószágá fejében pénzt kért volna Nagy Pálné asszonyomtól, nem adván pénzt jószágára, úgy kiáltott vagy vallott volna Nagy Pálné asszonyomra?

6. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e a tanú, ha valaki kényszerítette volna, készítette, kérdezte vagy említette volna az említett megégetett boszorkány előtt Nagy Pálné asszonyom nevét?

7. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e, hogy jóemlékezetű idősbik Nagy Pál uram, mint más házigazda, elmondhatott és mondott is néha indulatból, sőt felesége ellen is, Szabo Mária asszony ellen némely szókat és nevezeteket, mellyek valósággal a valódi boszorkányságot nem hozták magokkal?

1mo testis Johannes Pap nobilis persona, annorum circiter 60, juratus et examinatus fatetur ad 1mo nihil. Ad 2^{duo}: Soha sem hallott se nem hallatott Nagy Pálné asszonyhoz, hogy valaha valakit vesztett volna. Ad 3mo: Azt sem hallotta, hogy valaha valaki marháját elrontotta volna. Ad 4mo: Legkisebb jelt is ökegyelméhez nem hallatott. Ad 5mo nihil. Ad 6mo nihil. Ad 7mo: Tudgya, hogy szegény néhai Nagy Pál uram részességében mindent elbeszél mint katonameber.

2do testis Gabriel Komjáti nobilis persona, annorum circiter 46, juratus et examinatus fassus est ad primum nihil. Ad 2^{duo}, 3mo, 4mo sicut antecedens. Ad 5mo nihil. Ad 6mo:

Hallotta, hogy Batizi kérdezte az nyáron elvesztett boszorkányoktól Nagy Pálné asszonyomot. Ad 7^{mum} sicut antecedens.

3us testis Helena Halász vidua Literati Márton, annorum circiter 58, jurata et examinata fassa est ad primum nihil. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut primus testis. Ad 5^{tum}, 6^{tum} nihil. Ad 7^{mum} sicut primus.

4us testis Gregorius Maczonkai nobilis, annorum circiter 50, juratus et examinatus fassus est²⁴ ad primum nihil. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut antecedentes. Ad 5^{tum}, 6^{tum} nihil. Ad 7^{mum} sicut antecedentes.

5us testis Stephanus Czoknyai nobilis, annorum circiter 56, juratus examinatus fatetur ad primum nihil. Ad 2^{dum}, 3^{tum}, quartum sicut primus. Ad 5^{tum}, 6^{tum} sicut primus. Ad septimum sicut primus.

6us testis Stephanus Palyi nobilis, annorum circiter 40, juratus et examinatus fatetur ad 1^{mum} nihil. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut antecedentes. Ad 5^{tum}: Hallotta, hogy az megégetett boszorkányok közül edgyik pénzt kért fogságában Nagy Pálné asszonyomtól, de őkegyelme magának az boszorkánynak nem adott, hanem az fiának. Ad 6^{tum} nihil. Ad 7^{mum} sicut antecedentes.

7^{mus} testis Stephanus Erdődi nobilis, annorum circiter 38, juratus et examinatus fatetur ad primum nihil. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut antecedentes. Ad 5^{tum}, 6^{tum} nihil. Ad 7^{mum} sicut antecedentes.

8us testis Michael Bura colonus illustrissimi domini comitis Adami Bethlen, annorum circiter 46, juratus et examinatus fatetur ad primum: Soha boszorkányságot hozza nem hallott külömben, hanem az ősszel az megégetett boszorkányoktól. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut antecedentes. Ad 5^{tum}, 6^{tum} nihil. Ad 7^{mum} sicut antecedentes.

9us Martinus Batizi libertinus annorum circiter 40, juratus et examinatus fatetur ad primum: Az jónál egyebet nem hallott őkegyelméhez. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut antecedentes. Ad 5^{tum} sicut 6us testis. Ad 6^{tum} nihil. Ad septimum sicut antecedentes.

10^{mus} Paulus Varga colonus illustrissimi domini comitis Adami Bethlen, annorum circiter 38, juratus et examinatus fatetur ad primum: Semmit őkegyelméhez nem hallott. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut antecedentes. Ad 5^{tum}: Hallotta, hogy pénzt kért azon boszorkány Nagy Pálné asszonyomtól, adott is őkegyelme öt forintot, de magának nem adott, hanem az fiának adta, kérte ugyan azon boszorkány maga kezéhez, de az asszony nem adta. Ad 6^{tum} nihil. Ad 7^{mum}: Soha Nagy Pál uramtól nem hallotta, hogy feleségét boszorkánysággal besztelenítette volna.

11us testis Nicolaus Varga colonus illustrissimi domini comitis Adami Bethlen, annorum circiter 67, juratus et examinatus fatetur ad primum: Negyvenhét esztendeje, mióta őkegyelméhez járt, de soha legkissebbet is boszorkánysághoz illő dolgot hozza nem látott, sem nem hallott. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut antecedentes. Ad 5^{tum}, 6^{tum} nihil. Ad 7^{mum}: Soha nem hallotta Nagy Pál uramtól, hogy feleségét boszorkányozta volna az míg együtt laktak.

12us Catharina Birta consors antecedentis Nicolai Varga, annorum circiter 60, jurata, et examinata fatetur in omnibus sicut antecedens maritus.

13us testis Elizabetha Kadas relicta nobilis quondam Thomae Marton, annorum circiter 50, jurata et examinata fatetur. Ad primum: Soha jónál egyebet őkegyelméhez sem látott, sem hallott. Ad 2^{dum}, 3um, 4^{tum} sicut antecedentes. Ad 5^{tum}: Hallotta, hogy

pénzt ugyan kért volt azon boszorkány²⁵ ökegyelmétől, de annit mit ő kért volt. Ad 6um nihil. Ad 7um: Tudgya, hogy szegény Nagy Pál uram részeg korában elbeszél.

14us testis Stephanus Seres nobilis annorum circiter 50, juratus et examinatus fatetur: Gyermekségétől fogván esmérvén ökegyelmét, de hozzá semmit sem hallott. Ad 2^{dum} soha sem esküdt senki mellett meg, de mindgyárt mellette meg merne esküdni, hogy soha senkinek nem vétett, sem szemjében, sem marhájában valakinek. Ad 5um, 6um nihil.

Ad 7um: Azt akárki tudgya, hogy részeg korában Nagy Pál uram elmondott akármit, de hogy feleségét mondotta volna boszorkánynak, nem hallotta.

15us Michael Varga colonus illustrissimi domini comitis Adami Bethlen, annorum circiter 40, juratus et examinatus fatetur ad primum: Semmit hozzá nem látott, sem hallott. Ad 2^{dum}, 3um, 4um sicut antecedentes. Ad 5um, 6um nihil. Ad 7um: Soha nem hallotta, hogy Nagy Pál uram boszorkányságot mondott volna feleségére, noha másként elbeszél ökegyelme.

16us testis Petrus Szarka colonus perillustris ac generosi domini Ladislaj Gyulafi, annorum circiter 50, juratus et examinatus fatetur ad primum nihil. Ad 2^{dum}, 3um, 4um sicut antecedentes. Ad 5um nihil, Ad 6um nihil. Ad 7um nihil.

17us testis Andreas Lucza colonus perillustris domini Georgii Ilosvai, annorum circiter 40, juratus et examinatus fatetur: Házánál is sokat lakott ökegyelme ezen fatensnél, de soha hozzá semmit nem látott, hallott. Ad 2^{dum}, 3um, 4um sicut antecedentes. Ad 5um, 6um nihil. Ad 7um etiam nihil.

18us testis Johannes Lukacs colonus illustrissimi domini comitis Adami Bethlen, annorum circiter 50, juratus et examinatus fatetur ad primum:²⁶ Sem azelőtt, sem azután Nagy Pálné asszonyomhoz boszorkányságot nem hallott, hanem mikor az minap ökegyelmére vallottak. Ad 2^{dum}, 3um, 4um sicut antecedentes. Ad 5um, 6um nihil. Ad 7um: ötvenszer is volt Nagy Pál uram asztalánál, de hogy feleségét boszorkánysággal besztele-níftette volna, nem hallotta soha.

Melyet is ekképpen vivén végben, sine augmento et diminuatione verborum, adtunk ki az instansnak futuro pro testimonio subscriptionk és szokott pecsétünk alatt. Datum Fehér Gyarmat 26 Novembris 1718.

Kölesey Ferenc nemes Szatthmár vármegyének
ordinarius szolgabírája m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Gacsalyi János nemes Szatthmar vármegyének

[hűtős assessora m. p.]

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

[A tanúvallatás hátlapján:]

Nö. 2.

Rapoti Nagy Pálné asszonyom részére való collateralis inquisitio.

1 Áthúzva: ne f.

2 Áthúzva: satis.

3 Lásd a 10/11. sz. alatti tanúvallatásokat.

- 4 Áthúzza: 1557.
- 5 Áthúzza: stari.
- 6 Áthúzza: praeter novum iudicium et appellationem.
- 7 Áthúzza: occasione.
- 8 Áthúzza: certas.
- 9 A tanúvallomást lásd 10/II. sz.
- 10 A tanúvallomásokat lásd 10/III. sz.
- 11 Áthúzza: manifeste edoceret.
- 12 Áthúzza: vitam satis pro.
- 13 A következő szót az áthúzott 'Liber quidemnam' szavak fölé írták.
- 14 Áthúzza: et omnino dimitti.
- 15 Eredetileg: Pálné, a 'né' szót áthúzták.
- 16 Eredetileg: asszonynak, a ragot áthúzták és fölé írták a következő szót.
- 17 Eredetileg: boszorkányságát, a 'ságát' áthúzták.
- 18 A következő szót a sor fölé írták.
- 19 A következő szót a sor fölé írták.
- 20 Törölve: Mit.
- 21 A következő szót a sor fölé írták.
- 22 Eredetileg: dolgot.
- 23 Eredetileg: jelenséget.
- 24 Áthúzza: sicut.
- 25 Eredetileg: boszorkánytól, a ragot azonban áthúzták.
- 26 Áthúzza: nihí.

1722. március 16., Vásárosnamény

A BOSZORKÁNYOKKAL CIMBORÁLÓ IDŐSEBB KERESKES ANDRÁS ELLENI VIZSGÁLAT
IRATAI

AZ IRAT: A, B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1722. 59. Dob.

I.

1722. március 16., Vásárosnamény

EÖTVÖS MIKLÓS ALISPÁN JELENTÉSE GRÓF KÁROLYI SÁNDOR FŐISPÁNHOZ

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1722. 59. Dob.

Méltóságos Generális, Gróf és Főispán, érdemem felett való jó Kegyelmes Uram!

Excellentiád 14. praesenti datáltatott méltóságos levelét az inclusával edgyütt ezen órában alázatosan vettem. Az inclusát percurrelván, viszontag Excellenciádnak alázatosan visszaküldöttem. Igen jól esett velem való communicatiója, mert ha Isten felviszen, valamely méltóságnál ezen állapot előhozódik, jobban dirigálhatom magamat discursusomban.

Valamennyi acták kezemnél voltanak armalisták uraim dolgában, úgy Keresésében. Pecsétem alatt, most Károlybúl eljövén, Papai uram kezénél hattam, hogy notarius urunk resignállya.

Nállam ezen accludált két párnál több nem találtatott s: ezek is in originalibus a feleséges Cancelláriára beadattanak, és amint a Delegatoria Commisiónak tenorábúl értem, azok az acták resignáltatni fognak méltóságos Praeses uram b'excellentiája kezéhez.

Ha szintén Majteni András Károlyban lött examenneje eltévedett volna is (kit gondolom Papai uram kezéhez resignált acták között feltaláltatni) semmi, mivel Cassán in examine aki authenticum nem a szerént fátéált, jóllehet a Salank-i concursusról tölt emlékezetet, kit Kereskes coram facie examinis maga is megvallott és Gacsalyi Ferencre, Marczonkaira provocálta magát, hogy őtüllök hallotta.

Azért, ha terminusban vevendik ezen dolog, Gacsalyi Ferencnek, Marczonkainak, Maiteni Andrásnak, Fejertainak, az Gyenge András fiának szükségesképpen jelen kell lenni, sőt Geresi János, Geresi András, Bartha András, Nagj András, Tarkányi Péter uraiméknak is az utolsó examenre nézve, kit in Januario lehoztam Excellenciádnak alázatosan transmittáltam, jelen kell lenni. Remélem magam is azon Delegata Commissio által praefigálandó terminusra leérkezhetem.

Nem árt Szalkán újabb inquisitiót instituálni, Bartha András uramat egész cselédgjével megesketni megesketni Kereskes szájából mit hallottanak egyszeris, mászor is. Vagyon ugyan Szalkán egy öregasszony, kinek valami relatiója van Kereskeshez, azt sem árt megesketni, Szalkán Kovács Andrásné tudgya kinek híjják, mivel ő mondotta nékem,

hogy azon említett öregasszony jelentette neki, hogy sokszor intette Kerekes Andrást haszontalan beszédéről, mivel neki igen sokat beszélt. Ezzel ajálván csekély személyemet Excellenciád tapasztolt kegyelmességében, maradok

Excellentiádnak jó kegyelmes Uram alázatos szolgája

Eotvös Miklós m. p.

Vasaros Namény 16. Martii hora 7ma matutina 1722.

II.

[1722. március 16. után]

TANÚVALLATÁSI KÉRDÉSEK AZ ARMALISTÁKAT LÁZÍTÓ ÉS BOSZORKÁNYOKKAL CIMBORÁLÓ IDŐSEBB KEREKES ANDRÁSRÓL

AZ IRAT: B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.-pol. 1722. 59. Dob.

De eo utrum

1. Tudgya-é, látta-é, hallotta-é a tanú ennekelőtte, úgymint az legközelebb lecsendesített háború előtt is micsoda életű ember volt öreg Kerekes András? Nem káromkodó, izgága kereső, boszorkányokkal cimboráló istentelen ember volt-e?

2. Pínzverésért nem fogattatott volt-é, s nem raboskodott-é érette az háború előtt?

3. Az armalista nemességet nem hittegette- s biztatta-é, hogy senkinek semmit sem fognak adni, hacsak az urak magok is nem fizétnek, csak meg ne szakadozzanak, hanem velle tarcsanak.

4. Az melly kegyes parancsolatokat felső Cancelláriátul hozott egyszer is, másszor is ezen nemes Szatmár vármegyére, azokat nem máskint interpretálta-, magyarázta-é a velle tartó armalista nemességnek, amikor magánosan voltanak vagy publice is nemes vármegye gyűlésén, s nem hallotta-é azt is Kerekes szájából, hogy nem úgy irták az parancsolatot, amint¹ neki mondották.

5. Erdőken vagy egyéb helyeken nappal vagy étszakában nem tartott-é conventiculumokat.

6. Szomszéd nemes vármegyékben lakozó armalista nemességet² is nem³ igyekezett-é féllázasztani [a] nemes vármegye ellen, és

7. Minekutánna őfelsége kegyelmes parancsolattyát praesentálta volna ezen nemes vármegyének, mellyben őfelsége kegyelmes[en] parancsolni méltóztatott, hogy szekerezéssel s qvártélytartással ne terhelje⁴ a nemes vármegye az armalista nemességet, azután kínszerítette-é többször affélékre vagy sem.

8. Hallotta-é a tanú Kerekes Andrásnak szájából, hogy ha megharagszik, Isten őtet úgy segéllye, akárkire is hamissan reávall.

9. Mit hallott a tanú Kerekes Andrásnak és társainak feleségeitől vagy attyokfiatúl azólta, miólta arestomban vannak?

10. Ezen praemittált mindenik punctumra kiket tudna az tanú jó tanúknak lenni.

III.

[1722. március 16. után]

NYILATKOZAT KEREKES ANDRÁS SZERVEZKEDESÉRŐL.

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. It. Publ.–pol. 1722. 59. Dob.

Ego praespecificatus Joannes Vekóny bona conscientia recognosco, quod tempore moderni examinis mihi occurerit¹ proxime praeterito anno Michael Orosz, nobilis in servitute mea existens, qui fuerat unius intentionis cum Andrea Kerekes, videns quoddam lorum pro portanda flineta commidum petiit a me, commutare illi daret pro eodem lora unum capistrum. Dixi illi, quid sibi cum eodem lora responderet, habes quendam selopetum illi applicarem et sic portarem ut quando Andreas Kerekes nos congregat. Ego enim possim esse praesens ibi ubi jus celebrabitur. Antea etiam adhuc in mea servitute cum non esset, idem Michael Orosz a mea consorte emit unum Turcicum gladium qui de praetensi etiam prae manibus illius est.

1 A következő két szót utalójellel a lap szélére írták.

2 Eredetileg: nemességgel, ebből törölték a ragot, és föléírták: 'et is'

3 A következő 'cimborált' szót áthúzták és fölé írták az új megfogalmazásnak megfelelő 'igyekezett-é' szavakat.

4 A következő szót a sor fölé írták.

12.

1722. szeptember 18–22., Mátészalka, Nagykároly

TANÚVALLATÁSOK A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT NAGY ISTVÁNNÉ BUNA ILONA MÁTÉSZALKAI ASSZONYRÓL

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. It. Publ.–pol. 1722. 59. Dob.

I.

1722. szeptember 18., Mátészalka

A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT NAGY ISTVÁNNÉ BUNA ILONA TANÚINAK VALLATÁSA

Én alább megírt tekintetes nemes Szatmár vármegyének ordinarius szolgabírája cum adjuncto jurato assessore mihi infrascripto, tekintetes nemzeti, vitézlő viceispán Kloboczký György uram commissiója mellett Mathe Szalkán lakozó Nagy Istvánné Buna

Iona instantiájára, mostan fogságban lévén, colateralis inquisitionának peragálására exmittaltatván, melben is ez szerént procedáltunk in inquisitione az mint következik:

Utium de eo

1. Tudgya-é, látta-é, hallotta-é a tanú, hogy Mathe Szalkán lakozó, mostan a tekéntetes nemes vármegye tömlöcében kemény fogságban lévő Nagy Istvánné micsoda boszorkánysággal vádoltatott; mit tud a tanú Nagy Istvánnénak mentségére?

2do. A tekéntetes nemes vármegyétől megfogattatván és ellene inquisitiót peragaltatván, az tanúk mit fateálnának azon tanúk szavai ellen? Mit tudna mentségére valót és tisztaságáru, hitj után vajja meg a tanú. 2do.¹ Kit tud az fatens jó tanúnak lenni?

1us testis Georgius Olah libertinus, annorum circiter 42, juratus fatetur et examinatus: Gyermekségétől fogva egy faluban lakott Nagy Istvánnéval Sandoron ezen fatens, semmit felőle nem hallott jónál egyebet. Ad 2^{dum}, 3um nihil.

2us testis Stephanus Olah libertinus, annorum circiter 25, juratus fatetur et examinatus: Sicut primus testis per omnia.

3us testis Stephanus Pallyi colonus perillustris et generosi domini Ladislai Vay, annorum circiter 52, juratus fatetur et examinatus: Gyermekségétől fogva el meri mondani ez fatens, hogy ismeri Nagy Istvánnét, de hozzá semmit jónál egyebet nem hallott, se nem tud semmi boszorkányságot felőlle. 2^{dum} nihil, 3um nihil.

4us testis Johannes Pallyi colonus perillustris et generosi domini Ladislai Vaji, annorum circiter 48, juratus fatetur et examinatus, 1mo: Volt három esztendeig szolgálja Nagy Istvánnénak, jónál egyebet felőlle nem hallott. 2^{dum} nihil, 3um nihil.

5us testis Michael Kádár colonus generosi domini Johannis Geresy, annorum circiter 40, juratus, fatetur et examinatus, 1mo: Gyermekségétől fogva esmeri ez fatens Nagy Istvánnét, hozzá semminémű boszorkányságot nem tud, se nem hallott. 2^{dum} nihil, 3um nihil.

6us testis Laurentius Paty libertinus, annorum circiter 42, juratus fatetur et examinatus: Szolgált Nagy Istvánnét ezen fatens két esztendeig, jónál egyebet hozzája nem hallott. Ad 2^{dum} et 3um nihil.

7us testis Stephanus Szasz colonus fiscualis, annorum circiter 40, juratus fatetur et examinatus: Sicut primus et 2us testis per omnia.

8us testis Michael Szaniszló colonus generosi domini Francisci Baji, annorum circiter 48, juratus fatetur et examinatus: Sicut primus et 2us testis per omnia. Ad 2^{dum} et 3um nihil.

9us testis relicta Stephanis Illyes libertina, annorum circiter 46, jurata fatetur et examinata: Két izromban is eleget laktam Nagy Istvánneval, én nem hallottam, se nem láttam hozzája soha semmit.

10. testis [consors] Georgii² Szabo Helena Nemet, annorum circiter 36, jurata fatetur et examinata: Hallotta ezen fatens a Szasz János szájából, hogy ő soha Nagy Istvánnéra nem esküszik. Ad 2^{dum} et 3um nihil.

11. testis³ Petrus Nagy nobilis persona, annorum circiter 39, ad 1um, 2^{dum} et 3um nihil, hoc addito: Tuggya azt ezen fatens, hogy mikoron eskütte Gyenge András azt, hogy megfenyegette Nagy Istvánné Gyenge Andrást, otthon sem volt akkor Nagy Istvánné. Azt is tuggya nyilván ezen fatens, hogy a Szabo László sertési a verem fenekén való rosttól döglött meg, szinte úgy az enyim is megdöglött ugyanakkor az olyan rosttól.

12. testis Stephanus colonus illustrissimi domini Francisci Balyi, annorum circiter 15, ad 1um, 2um, 3um nihil, hoc addito: Hallotta ezen fatens Monar Mihály szájából, hogy: Gyanakszom Szabo Lászlónéra, hogy gyermekemet megvesztette, nem Nagy Istvánnéra.

13. testis⁴ Paulus T. Raskai ludimagister scholae Mathe Szalkaiensis, annorum circiter 48, juratus fatetur et examinatus ad 1um et 2um nihil, hoc addito: Hallotta ezen fatens a Monar Mihályné szájából, hogy mondotta az urának, hogy: Ne kiálesunk mi senkire, mert te vagy ennek az gyermeknek a gyilkosa, mert ha az erdőre nem vitted volna, nem járt volna ez a gyermek így, ha a szekérről le nem ejtetted volna. Ezen szó penig Nagy Istvánné megfogattatása előtt volt.

14. testis consors Pauli Raskai Helena Kovacs, annorum circiter 34, jurata fatetur et examinata: Sicut vir per omnia.

15.⁵ testis Georgius Barta nobilis persona, annorum circiter 31, juratus fatetur et examinatus, ad 1um, 2um, 3um nihil, hoc addito: Hallotta, hogy Monar Mihálynéval egy udvaron lakó Orosz János nevű legénynek az anyára fogta, hogy a gyermeket azon Orosz János anyja vesztette meg, nem más.

Melly collateralis inquisitiont, sine augmento vel diminutione, véghez vivén subscriptionkkal és szokott pecsétünkkel corroborálván, futura juris pro cautela ki is adtam.

Datum Máté Szalka die 18. Septembris 1722.

Tekéntetes nemes Szathmár vármegyének ordinárius szolgabírája

Irinyi Imre m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Tarkanyi Péter m. p.

juratus assessor

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

II.

1722. szeptember 22., Nagykároly

TANÚVALLATÁS A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT NAGY ISTVÁNNÉ BUNA ILONA ELLEN

En alább megírt tekintetes nemes Szatmár vármegyének ordinarius szolgabírája cum adjuncto jurato assessore mihi intrascripto tekintetes nemes vármegye exmissiója mellett Máté Szalkán lakozó, mostan Károlyi várban fogságban lévő Nagj Istvánné Buna Ilona ellen collateralis inquisitionnak peragáltatására jöttem ki, mellyen is e'szerént procedálván in inquisitione a'mint következik.

Utrum de eo

1. Tudgya-e, látta-é, hallotta-é az tanú mostan Károlyi várban fogságban lévő Nagj Istvánnének nyilvánvaló boszorkányságát, tudniillik Buna Ilonának?

2. Vagy penig másokat fenyegetvén, megvesztett volna, hiti után vallja meg a' tanú.

1. testis Ladislaus Szabo nobilis persona, annorum circiter 42, juratus et examinatus fatetur: I. nihil, hoc addito, hogy gyanúsága volt reája ez okon, hogy megfenyegette Szabo Lászlónak a' sertéssét és akkor éca hat sertése megdöglött.⁶

2. testis Petrus Kovács nobilis persona, annorum circiter 31, juratus et examinatus fatetur I.: Tudgya és hallotta sok részben, hogy boszorkánnak kiáltották, tuggya a fatens, hogy az ökrét megölte a' malomban Nagj Istvánné, azt is tudgya a' fatens, hogy Csizmadia Sigmond uramot megfenyegette Nagj Istvánné és akkor mindgyárast a' bornya megdöglött a' Csizmadia Sigmondé. Megfenyegette Csizmadia Sigmond Nagj Istvánnét, mindgyárt elszökött Nagj Istvánné s odalakott Nagj Istvánné edgy ideig. Azt is vallja a' fatens, hogy megkerülte a' malmot Nagj Istvánné, az házában bé sem ment Nagj Istvánné, addig mindgyárt elkezdett az ökre veszni, kihatották a' gyomrát az ökrenek, len, szösz és disznósörte találtatott benne.⁷

3. testis Petrus Fejér nobilis persona, annorum circiter 32, juratus et examinatus fatetur: Tudgya nyilvánvaló boszorkányságát Nagj Istvánnénak, mivel a' pitvarban hálván, edgy héti minden éca kínzotta a' feleségét, maga a' fatens feküit az felesége helyére, szintén úgy kínzotta a' fatenst mint szinte a' feleségét Nagj Istvánné. Azt is tudgya a' fatens, hogy sokakat megfenyegetett Nagj Istvánné söt, amikor Debreczenből a' fatens felesége hazaérkezett, éppen akkor döglötenek meg az Szabo Laszlo uram sertési a' Nagj Istvánné fenyegetése miatt. Odamenvén a' fatens felesége, úgy megfekélyesedett a' lába, hogy rajta nem járhatott. Én scilicet a' tanú megfenyegettem Nagj Istvánnét, mindgyárt meggyógyult a feleségemnek a' lába, jóllehet eleget orvosoltuk annakelőtte, de semmit sem használt. Ha meg nem fenyegettem volna Nagj Istvánnét, éppen nyomorúságra jutott volna a' feleségem, de azt is tudgya a' fatens, hogy a' Szász János ökre megdöglött a' Nagj Istvánné fenyegetése miatt.⁸

4. testis Michael Kalmandi colonus domini Andreae Géresi, annorum circiter 45, juratus et examinatus fatetur: Hallotta a' fatens másoktól, hogy megfenyegette Nagj Istvánné Szász Jánost s az ökre azért döglött meg.

5. testis Stephanus Kovács nobilis persona, annorum circiter 40, juratus et examinatus fatetur: Láta a' fatens, hogy a' Kovács Péter ökre megdöglött, de hogy azt tudná, hogy a' boszorkányság miá-é vagy nem, nem tudom, hanem hallottam a' Kovács Péter szájából, hogy Nagj Istvánné nyargalta meg az ökrét, azért döglött volna meg. Azt is hallotta a' fatens, hogy levelet küldöttek Endredről, hogy elszökött Nagj Istvánné a' boszorkányság miá Endredről.

6. testis Andreas Gerő colonus domini Andreae Géresi, annorum circiter 44, juratus et examinatus fatetur: I. nihil. Tudgya ezen fatens egykor Jármiban lévén akkori becsületes scholamester Matolcsi László, azt mondgya fatensnek, hogy mondgya meg Nagj Istvánnénak, hogy a' feleségemet gyógyécsa meg, mert ha meg nem gyógyéttya, megégettetem. Harmadnapra a Dabolcz-i leányhoz elvittem, úgy mondotta, hogy: A' kinek a' fiát az oskolában meg kötötted, az ötte meg a' feleségedet, a pediglen tulajdon Nagj Istvánné volt. Menj el, azt mongya, haza, hasogasd ki a' párnádat. Hazamenvén a' scholamester, kihatogtván a' párnáját, talált benne asszúbékát, csontot, nyálas fonalat, szösz, úgy mutatta ezen fatensnek, hogy mit lelt a' párnájában. Ha nem gyógyécsa meg a' feleségét, a' fatens megmondotta Nagj Istvánnénak az izenetet, azt felelte Nagj Istvánné: Szar lelte, nem öttem bíz én. Tudgya a' fatens, hogy csakhamar meggyógyult a mesterné.⁹ addit: hogy bizonyos¹⁰

7. testis consors Nicolai Antal Elizabeta Filep, annorum circiter 24, jurata, examinata fatetur: Hallotta ezen fatens a' Molnár Mihályné szájából, hogy Nagj Istvánné veszette meg a' fiját.

8. testis consors Michaelis Molnar Helena Nagj, annorum circiter 30, jurata et examinata fatetur: Tudgya olyan boszorkányságát, hogy Nagj Istvánné a' maga vejit a' fatens házára küldötte fejszével, hogy a' sertésem fogjam el, hogy a lúdygát ne egye meg. Fenyegtetett engemet az izenet után Nagj Istvánné, hogy ha el nem fogom a' sertésem, soha el nem felejttem, hanem megsíratom. Meglött a' fenyegetése Nagj Istvánénak, mert az gyermekemet megvesztette, hogy soha sem lesz jó belőlle. Elvittem az orvoshoz a' gyermekemet, hogy füröztötte az orvos, odajött Nagj Istvánné az unokáján, a kád szélire ült csupán, nyilván Nagj Istvánné volt, ez pedig Balkánjban volt, azt mondotta az orvos, hogy magadnak csinálta ezt a' nyavalyát, de néked nem árthatott, hanem a' gyermekednek. Hoc addito: Mikor füröztették a' gyermeket ezen fatens azt vallja, hogy a' lepke úgy jött bé az ablakon, hogy csudalkoztak rajta valakik az házban voltak, ez pediglen volt Boldogasszony havában.¹¹

9. testis Michael Molnár colonus excellentissimi domini domini generalis Károlyi, annorum circiter 45, juratus et examinatus fatetur: Ezen fatens hallotta a' felesége szájából sokféle boszorkányságát és magának is volt gyanúja sok fenyegetése miatt.

10. testis consors Stephani Sajtos Judit Adám colonus illusterrimi domini domini comitis Vesselényi, annorum circiter 40, jurata et examinata fatetur: Tudgya s látta, hogy a' mikoron voltanak volna Molnár Mihálynéval Balkányban, látta a' sok lepkét, a' mikor a' gyermeket a' fürödőben tötték. Ezen fatens pedig betegsége miatt nem jöhetett ad authenticam, mindenekben e' szerént vallja.

11. testis Johannes Thot libertinus, annorum circiter 31, juratus et examinatus fatetur: Semmi boszorkányságát nem tudgya, hanem a' mikor a' Kovács Péter ökre megdöglött, én éröttem a' Barta uram malmában, én kifogván a' malomból Kovács Péter fogott utánam mindgyárt, ottan mégyen el Nagj Istvánné s azt mondgya: No, bestelen most a' Géresi uram malma, de hadd légyen csak, azonban mindgyárt a' malomban eldött az ökör, az nyaka eltekeredett. Hazavitték az ökröt, otthon mingyárt megdöglött.¹²

12. testis Johannes Nagj colonus perillusterrimi domini Nicolai Eotvös, annorum circiter 46, juratus et examinatus fatetur: Hallotta a' Kovács Péter szájából, hogy Nagj Istvánné nyargalta volna meg az ökröt, minthogy ezen fatenst odahívták a' mikoron a' gyomrát kihalásották az ökörnek. Ollyan esomó disznósértét, len és kendercsöpút találtak benne mint az ökle embernek. Ezen fatens peniglen Endréden létében ottan lakozó Veres János nevű ember panaszkodván, hogy Nagj Istvánnéval úgy járt, hogy a' gyermekét elfutotta a' fekély Nagj Istvánénak fenyegetése miatt, hogy iszonyúság volt reája nézni. En megfenyegettem, scilicet Veres János, Nagj Istvánnét, hogy ha meg nem gyógyítod a' gyermeket így s amúgy kínozzak el. Nagj Istvánné odajött s azt attá tanácsul, hogy szentelt gyertyát szerezzek, gyújtsam meg háromszor, fújjam el a' gyermekem, semmi gongya nem leszen. Megtapogatta Nagj Istvánné a' gyermeket, harmadnapra szépen meggyógyult.¹³

13. testis Johannes Szász colonus domini Andreae Barta, juratus et examinatus fatetur: Nem tudgya egyéb boszorkányságát, hanem a' midőn Fejér Péter nevű emberrel ment volna ezen fatens szántani, hallotta a' fatens, hogy kérte a' maga leányától ezen fatensnek Nagj Istvánné: Hol van apád te? Felelé az leány: Szántani ment ökegyelme Fejér

Péterrel. Nagj Istvánné azt mondotta: No, a' kutyával hadd menjen, de megbánnya. Másnap reggel megdöglött az ökre az fatensnek, olyan volt az ökörnek az húsa, mintha az kölyőben törték volna össze.¹⁴

14. testis Andreas Gjenge libertinus, annorum circiter 54, juratus et examinatus fate-tur, hogy a' midőn nemes vármegye parancsolattyaából ment volna a' Czine Tamás meg-fogására a' Nagj Istvánné vejének házához, ottan volt Nagj Istvánné. Megfogván Czine Tamást, ezen fatenst megfenyegette Nagj Istvánné: Várrá te Gjenge, ezzel bizony soha el nem mégy. Azonban két napot alig halatt, mindgyárt odalött a lába, annakutánna jósolták a' fatensnek, hogy a' csizmában ganajojjan belé, kösse fel a' kéményben, odajön a'ki megvesztett. Én azt megcselekettem, mindgyárt odajött Nagj Istvánné, holott azelőtt ott nem volt, sem oda nem járt. Én mondtam nékie, gyógyécs meg a' lábam Nagj Istvánné, mert soha jól nem jársz velem, annál jobban a' másik lába is kiveszett. Én reá üzentem két vagy három embertől is, hogy gyógyécsa meg a' lábom, de nem hogy meggyógyult volna, de még jobban-jobban újjult rajta. Mostan penig, hogy megfogatta a' tekintetes ne-mes vármegye, szemlátomást gyógyult meg a' lábam. Tudgya peniglen ezen fatens nyil-ván s bizonyoson, hogy Nagj Istvánné fenyegetése miatt volt a' lábának egészen baja.¹⁵

Melly currentalis inquisitiót is, sine augmento ac diminutione, véghez vévén sub-scriptiónkkal és szokott pecsétünkkel corroborálván, futuris juris pro cautela ki is attuk in oppido Karoly die 22. Septembris 1722.

Tekintetes nemes Szathmár vármegyének

ordinarius szolgabírája

Irinyi Imre m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

Littera B.

1 Valójában ez a 3. kérdőpont, a tanúk is mint a harmadikra (3um) válaszolnak rá.

2 Az eredeti 'Georgius' szót az értelemnek megfelelően javítottuk.

3 A számot és a 'testis' szót bekeretezték, ezzel feltehetően a tanúvallomás fontosságát jelölték.

4 A számot és a 'testis' szót bekeretezték.

5 A számot bekeretezték.

6 A vallomás teljes szövegét áthúzták.

7 A lapszélén: Authenticatur.

8 A lapszélén: Authenticatur.

9 A lapszélén: Authenticatur.

10 Az utalójelnek megfelelő kiegészítés hiányzik.

11 A lapszélén: Authenticatur.

12 A lapszélén: Authenticatur.

13 A lapszélén: Authenticatur.

14 A lapszélén: Authenticatur.

15 A lapszélén: Authenticatur.

1722. szeptember 22.: Nagykároly

SZATMÁR VÁRMEGYE PÉRE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT,
AZ ERDÉLYI HÁROMSZÉKRŐL ELSZÖKÖTT
CSUTAK ZSUZSANNA ENDRÉDI VÉNASSZONY ELLEN

AZ IRAT: A, B; KmOL Szatmár vm. It. Publ.–pol. 1722. 59: Dob.

I.

1722. szeptember 22.: Nagykároly

PERFELVÉTEL.

AZ IRAT: A; KmOL Szatmár vm. It. Publ.–pol. 1722. 59: Dob.

Anno 1722. dié 22. mensis Septembris

In sedria perillustris ac generosi domini Ladislai Gyulafi de Rátóth, vice-comitis incltyi comitatus Szatthmáriensis in oppido Nagy Károly incltyto comitatui Szatthmáriensis adjacente celebrata.

Levata causa praetitulafi domini Ladislai Gyulafi vice-comitis incltyi hujus comitatus Szatthmáriensis uti A. et magistratus contra et adversus Susanam Csutak in possessione Endréd incltyto huic comitatui Szatthmáriensis adjacente commorantem, pro nunc autem in castro Nagy Károly in carcere existentem veluti I. ratione et intuitu negotii infra fusius declarati. Ac pro eodem domino A. et magistratu pro tempore fiscalis procurator egregius Michael Jenei cum nostris praemissis praemittendis et servatis de jure servandis, cuperet memoratam I. ex vinculis more solito adductam juristatui. Qua juristatuta magistratualem contra eandem I. taliter erigeret actionem.

Qualiter eadem I. diabolico spiritu inducta tota vitae suae tempore daemonum consertio sese applicando una cum aliis veneficiis et sortilegis ministerio spiritus illius impuri ad corruptionem interemptionemque multarum Christianarum personarum variis artibus daemoniacis uti, et quondam hominum vita spoliare, quosdam vero divis cruciatibus afficere adeo ut etiam hodie tristem eamque dolorosam viverent vitam reformidasset. Et licet quosdam¹ miseria affectos et aegrotos factos auxilio² concursu diabolico, prae timore duntaxat comminationis superinde sibi intentatae iterum sanitati restituisse, quia tamen neque hoc ordinaria aliqua medicina et naturae vel sanae rationi convenienter sed superstitione³ arte magica, intermedianteque ministerio daemonis curavisset. Hinc luce meridiana clarius inferri posse eandem I. realem esse sagam seu veneficam et sortilegam. Siquidem vero hujusmodi veneficae seu sortilegae de dictamine Sacri etiam Codicis Exodi capite 22., v. 18. non debere sinere vivere, piis magistratibus serio praeciperetur sensu et iam capitis 32, libri 2^{di} Sancti Stephani regis et adjectae judicariae interpretationis ibidem in

marginē Libri Decretalis, de usu et praxi consuetudinaria eaque quotidiana ob numerositatem talium vi tit. 2, partis 2da juris Tripart. vim legis redolente, ignis voragine consumi solerent deberentque. Ob id cuperet praeinsertus procurator eandem I. quia veneficum seu sortilegem igne comburandum judicialiter pronunciari. In cuius veneficii seu sortilegii uberiorem comprobationem, ac argumentatum condemnationis ipsius I. juri exhibet sub litera C: authenticas testium fassiones, literis inquisitionalibus legaliter peractis comprehensas. In reliquo reservatis reservandis.

II.

[1722. szeptember 22. körül.] s. l.

TANÚVALLATÁSOK A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT CSUTAK ZSUZSANNA ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1722. 59. Dob.

De eo utrum

1. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e a tanú nyilván és bizonyosan, hogy Endreden lakó Csutak Susanna boszorkány volna?

2. Kicsodákat fenyegetett volna és mivel fenyegette volna Csutak Susánna?

3. Tudgya-e kicsodáknak ártott volna és kiket vesztett meg, és mikor, micsoda időtájban cselekedte azon vesztést és ártást?

4. Tudgya-e micsoda ártalmára volt azon szóban forgó vínasszony?

1. testis Stephanus Szűcs nobilis persona, annorum circiter 60, juratus et examinatus fatetur ad 1um: Nem tudgya maga, hogy boszorkány volna, de hallotta Katona Mihálytúl, hogy boszorkány volna és az kezét reája merné tenni s megeskünni, hogy boszorkány volna. Ad 2um nihil, ad 3, 4um nihil.

2. testis Joannis Thott mercenarius domini Gabrielis Fenyés, annorum circiter 40, juratus et examinatus: Hallotta Csutak Susánnának az fiátúl, Mihálytúl, hogy három szeokról erdejéből az füst alól szalatt volna el, item asztat is vallya az fatens, hogy hét vagy 8 eszendeje lehet, az felesége gyermekágyban feküdt, Susánná bába lévén, az fatensnek feleségével volt. Idétlen gyermeke lóvin, az bírák nem engettenek az bábának, tudniillik Csutak Susánnának egész bírt fizetni, hanem félt. Egykor osztán, az fatensnek feleségének felgyógyulása után, Csutak Suska hozzámenvín kírvin az bírt egészen, hogy meg nem adta egészen, kimenvín az házbúl, az ház alatt magát megnevetvín Csutak Susanna az házátúl elmene, az fátensnek az felesége az ajtóban ülvin, mingyarást azon órában lábairúl elesett és tíz egész hétig az házbúl ki nem mehetett az lábának fálydalma miatt hat s' hét jukra fakatt. Az fatens nem állhatvín, mondotta az feleséinek, mennyél és verd fel magadat és ígír neki valamit, s valamit kír. Az mint is ez fatensnek felesége elmenvín, velle egy tyútkban megalkudott, az mint is meg is gyógyította három és négy napok alatt. Ad 2um mást nem tud, hanem az feleségit hogy megvesztette. Ad 3um: Tudgya az fatens, hogy az Fenyés uram gyermekít megvesztettük az gonoszok, de nem tudgya kicsoda, az mint is látta az fátens az gyermeknek az

lábának csüggését, mint egy páca úgy csüggett. Megfogatván pedig Fenyves Péter uram az asszonyt, hogy meggyógyítsa, az mint is meg is gyógyította, az lábán jár az gyermek. Ad 4um: Hallotta, az Katona Mihály leányát azon asszony vesztette meg.⁴

3. testis Elizabeta Fejes consors Joanni Thott, annorum 32, jurata et examinata ad 1um nihil. Nem tudja, hogy boszorkány volna, de mastúl hallotta. Ad 2um: Az fatenshez menvín az deutromban feltett asszonyember az bírt kírvin, hogy meg nem adta az fatens, megfenyegette ilyen szóval: Lássátok, ha meg nem adgyátok. Mingyárást az fatens az említett asszonyinak fenyegetőzise után az lábával elesvín és az házban be sem mehetett, nem másra, hanem Csutak Susannára gyanakszik és gyanakódott, az mint is az fátens hozzámenvín, kírte, hogy gyógyítsa meg, az mint is az fátensnek hat vagy hét juk lévín lábain, meggyógyította és olyan kemény szert adott neki, hogy az gyermekszülésnél nagyobb volt rajta az fájdalma, mivel fel is sugorodott volt is az lába. Ad 2um nihil. Ad 3um: Magának az fátensnek ártott és meg is vesztette s' meg is gyógyította. Ad 4um: Hallotta az fátens, hogy Katona Ersókot ő vesztette meg.⁵

4. testis Mihael Nagy, annorum circiter 50, juratus et examinatus ad 1um, 2um nihil. Ad 3um: Tudgya az fatens maga gyermeke lába megdagadozott és csontot is vetett, hívták azon Csutak Susánnát, hogy gyógyítsa meg, mert ha meg nem gyógyítja, azon házban égeti s reagútya. Azon fenyegetés után az gyermek meggyógyult. Ad 4um: Bíróságában nyavalyája esvín Thott Györgynének, az anyja ezen fatenstől reaizent, hogy meggyógyítsa az gyermekét, mert bizony, Károlyban küldi fogságra. Annak utánna meggyógyult⁶ hoc addito, hogy ezen fatenstúl izenvén az szomja asszony, hogy az ő gyermekének fekete kutya képében szopta ki az lábát.⁷

5. testis Michael Katona libertinus, annorum circiter 52, juratus et examinatus fatetur ad 1um: Tudgya annyiban való boszorkánságát, egykor Debrecenben menvín, az fatenst kírven Csutak Susánná,⁸ kírvin az fatenst vigye el búzáját fizetisirt, el is vitte, az leányát pediglen az fatensnek rostálni híjta. Az leány pediglen rostálni elment volna, de az anyja valamely dolog miatt nem bocsátván, míglen az fatens a szekérral Debrecenben járt, az leány lábáról leesett, az mint is⁹ nyilvánosságos boszorkánságát vallja, melynek kész a fejére esküdni. És az fatens megfenyegette Csutak Susánnát, hogy gyógyítsa meg az leányát, mert egyáltaljában rosszul jár, az mint is vállata volt, és az leányhoz hozzá járt s' gyógyította. Járt is az leány az lábán, de azután abban hatta, most is az fátens reaia gyanakozik, hogy ő ette meg az leányát. 2um: Az mint is mai napig is sínlík leánya az fátensnek. Ad 3um: Az fátensnek leányát vesztette meg circiter lehet 8. vagy 9. esztendeje. Ad 4um: Fenyves Gábor uram gyermekének, Thott Györgynének, István fiának vített.¹⁰

6. testis Stephanus Balla colonus domini Thomae Keczi, annorum circiter 42, juratus et examinatus ad 1um: Nyilvánvaló boszorkánságát nem látta, hanem egykor Csutak Suskának örtek volna egykor, az fátens is örölt volna és sietet is, a Csutak Suska búzáját többet bocsátott az kő alá, hogy hamarebb kijárja. Vette az fátens eszre, hogy haragszik. Nem írvin egy hetet, esztendőben járó fiaeskájának kezdvín finyesedvín az keze és dagadozni, ezután csontot vetett az gyermeknek az keze. Nem másra, hanem tulajdon Csutak Suskára gyanagszik az mint is frat főzött és avval gyógyította az sebet. Ad 3um az maga gyermekéért is őrá gyanakszik, nem másra. Ad 4um nihil.¹¹

7. testis dominus Gabriel Fenyves nobilis persona, annorum circiter 35, juratus et examinatus ad 1um fatetur: Az fátens vallja, hogy őkegyelme gyermekének semmi gondgya

nem volt, egykor, úgymint szombatnap káposztát kírt, onnat 's elmenvín, vasárnapra virradóra écaka mostan másfél esztendőben járó fia őkegyelmének megsivalkodván, az csecset sem vette el az gyermek, hirtelenyiben csak hentergett az ház földén. Nem tudván mi baja lívín hirtelenyiben, hanem reggere virradván hitta az fatens magához az gyermeket, az gyermek felállván akart volna menni, de nem mehetett, mert az egyik lába mint egy darab fát kötöttek volna a cernára, úgy csüggött. Az fátens minthogy gyanakodván Csutak Susannára, megfogatván, ígírte arra az fatens magát, ha meggyógyítja az gyermeket, elbocsátja, az mint az asszonyember albát adott magára, hogy mindaddig az őkegyelme gyermeke mellől el nem áll, míg meg nem gyógyítja, az mint is úgy annyira gyógyította az gyermeket, hogy már mehet a lábán. Ad 2^{dum} nihil. Ad 3^{ium} tudgya, hogy az őkegyelme gyermekét senki meg nem vesztette, hanem tulajdon maga Csutak Susánna. Ad 4um item vallja az fatens: az őkegyelme felesége hazament Almosdra, Mihalfalván hálván az száját fére rántották az őkegyelme feleségének az gonoszok. Akkorap hazajött ide Endredre, az székelyasszony odajött, úgymint Csutak Suska, orvosságot mondott az asszonymnak, úgymint kaport és több afféle füveket, főzze meg és kösse az feje lágýára, meggyógyul. Aszt megeselekedvín az asszony, azokat megeselekedvín, az szája helyre állott, semmi gongya nem lött azután.¹²

8. testis Catharina Veres consors Martini Kovacs, annorum circiter 36, jurata et examinata fatetur ad 1um: Tudgya az fatens, Csutak Suska téfelt kírvin hentesnéől, nem mert adni az urátul, hanem az fatens adott. Estvét nem elég írvin, úgyannyira földalmak estek az szemére, alig látott velle, nem is nyugodott addig, míg az ura reá nem ment s' meg nem fenyegette azon Csutak Suskát, de mihelt megfenyegette, menten meggyógyult.

9. testis Catharina Gelljen consors Joannis Varga,¹³ annorum 36, jurata et examinata ad 1um, secundum nihil. Ad 3um: Tudgya hogy elégnek ártott, Szathmariné szájából hallotta, hogy az Pontorné tehenét Csutak Suska écaka megfejte volna. Ad 4um: Tudgya az fatens, hogy az urának az kezét Csutak Suska vesztette meg, akiért holtanapig őreája gyanakszik.

10. testis Anna Sandorhazy consors Joanni Szathmari, annorum circiter 50, jurata et examinata ad 1um fatetur: Circiter 10 esztendeje lehet, ennek előtte nyárban,¹⁴ mikor az Urai uram szöllejét az istennyila megötette, látta, hogy Csutak Suska az lábához kapdosván, azzal megindult az marhák közzé és az marhák farait s hátait megtapogatván, és az marhák felugrándozván s meghúzódozván, az marhák Csutak Suskához hozzányérítvin. Ad 2^{dum} nihil. Ad 3um: A fátens hallotta, hogy mind az Fenyés uram gyermekét, mind az Katona Mihálj leányát, mind az Balla István fiát Csutak Suska vesztette volna meg és ugyanő gyógyította meg is.¹⁵

11. testis Elizabeta Veres consors Georgii Horvát, annorum circiter 36, jurata et examinata ad 1um: Tudgya bizonyoson, hogy ennek előtte, úgymint tizenhárom estendővel, Gyulai Ferenc uram házánál laktam s odajóvén Csutak Suska, Gyulainé asszonyomtól fejérkenyeret kírt, de Gyulainé asszonyom nem adott neki kenyeret. Akkor écaka reájament az asszonyra, úgy gyötörtte tenger écaka, úgy remínekedett Gyulainé asszonyom, hogy ne hadgyák virattig, az lába fel is sugorodott az asszonymnak. Csutak Suskát másnap odahivatván az asszony s mondotta, nem tudom mi lelte az lábaimat, az élyel felsugorodott, de Suska megtapogatta az asszony lábát s meg törölgette, mondotta: Szar lelte, semmi gongya nem lészen belőlle, meggyógyul. Meg is gyógyította, semmi gongya nem lett ezután azon nyavalyából.¹⁶

12. testis Franciscus Vincze, annorum circiter 50, juratus et examinatus fatetur: Valyi gyanakszik is rea, hogy az ökrét Csutak Suska nyargalta meg és abban dögölt volna meg is. Ad 2^{dum} [...] uti primus testis.

13. testis Elizabeta Verebelji consors Martini Murvai, annorum circiter 50, jurata et examinata ad 1^{mmm} fatetur: Egykor az Keczi Tamás uram szerüén nyomatott az fatensnek az ura, az mely búza részben jutott volna az urának. Csutak Suska egy fél véka búzát kirt volna, hogy nem adott, mingyárást akkor éca az bélit az torkához húszták, onnat las meg [...] másra. Senkire nem volt gyanúja, hanem csak [...] Csutak Suskára. Ad 2^{dum} az fatens vallja, hogy reament, mondotta: Gyógyics meg mert ha meg nem gyógyítasz, az uramat read küldöm, úgy bevagdaltalak az felszível, ha meg nem gyógyítasz. Azután úgy mint másnap, semmi baja nem lfvín, belölle meggyógyult. Ad 4um nihil.¹⁷

1 A következő öt szót utalójellel a lap szélére írták.

2 Áthúva: de.

3 Áthúva: de.

4 A lapszélén: Authenticatur.

5 A lapszélén: Authenticatur.

6 A következő kiegészítést utalójellel az előző lap aljára írták.

7 A lapszélén: Authenticatur.

8 Áthúva: ötet.

9 Áthúva: 'soha másra nem gyanakodott, hanem Csutak Susannára és most is gyanakozik.' Viszont a következő szavakat, egészen 'az fejére esküdni' szavakig az áthúzott rész fölé írták.

10 A lapszélén: Authenticatur.

11 A lapszélén: Authenticatur.

12 A lapszélén: Authenticatur.

13 Az 'Annor 36.'-ot a sor fölé írták.

14 A következő mondatrészt utalójellel, más írással, egészen a 'látta hogy' szavakig, a lapszélre írták.

15 A lapszélén: Authenticatur.

16 A lapszélén: Authenticatur.

17 A lapszélén: Authenticatur.

1722. november 31-e körül, Jármí, Vaja

TANÚVALLATÁSOK A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
SUBA GYÖRGYNÉ JÁRMI ASSZONY ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL Szatmár vm. lt. Publ.–pol. 1722. 59. Dob.

I.

1722. november 31-e körül, Jármí

Én alább megírt, minekutána vettem volna tekintetes nemzeti Klobusiczkj György ordinarius viceispány uram őkegyelme specialis poroncsolattyát, ugyan tekintetes nemes Szathmár vármegyében Jármíban lakozó nemes Veres Miklós uram és Suba Györgyné között suboriált criminalis causa iránt, kire nézve azon commissiónak tenora szerint én praefatum dominum admoneáltam, hogy inquirállyon peres társa ellen, azért őkegyelme is itt székünkön törvényes inquisitiót peragáltatott, melly is ez szerint következik:

Utrum de eo

1. Mit tud, látott, hallott az tanú vagy magátúl Suba Györgynétől, vagy mástúl bűvös-bájosságárúl vagy boszorkányságárúl?

2. Tuggya-e a tanú és hallotta-é valakitől, boszorkánynak mondotta volna valaki említett Subánét és kicsoda, mellyet is mindeddig bfkivel szenvedett és senkit rea nem keresett?

1. testis Joannes Székely senior, annorum circiter 60, nobilis persona juratus examinatus, fassus sic: Itt Jármíban lakó Lőkös Jánosnak esvén valamely barmának baja, kire nízve minthogy mindenkor suspicióban nagyban volt Subáné asszonyom, úgy ma is ugyanitt lakó Pál János nevű embert[ől], de őkegyelme senkit rea nem keresett. Láttam szemeimmel Rácz Tamásnak, az Subáné vejinek igen nagy kínlódását az Székely Miklós háza előtt, és azt kiáltotta az napának, Subánénak: Te ettél meg engemet!

2. testis Joannes Pál nobilis persona, annorum circiter 40, juratus examinatus fassus est ad primum nihil. Ad 2^{dam}: Bizonyosom tudom, hogy az Lőkösne akarattyábúl Kulin Gábor uram őkegyelme Subáné asszonyomra én általam gyanúia[tl] izent rea és világosan megmondotta őkegyelme, hogy őkegyelme rontotta meg azon barmot, kire nízvén mondotta ugyan Subáné, hogy Kaszonj uramnak beaggya azon rea való izénésért Lőkös-nét, de mind ez ideig elszenvedte.

3. testis Petrus Fejertay nobilis persona, annorum circiter 28, juratus examinatus fassus ad primum nihil. Ad 2^{dam}: Hallotta iffjú Székely Janos uram szájabúl: Subáné felől mondotta Rácz Tamás az maga veje, bár eddig fújta volna fel az szél az hamvát. Hallottam, hogy Kulin Gábor uram is izent rea, esvén véletlen nagy nyavaja lábain az őkegyelme feleséginek.

4. testis Györgyus Kovács ignobilis persona, annorum circiter 28, juratus examinatus ad 1^{mm}: Én az elmúlt esztendőben dinnyepásztor pásztorságomért való béremet kérvén, Subáné asszonyom az feleségemet megfenyegette, kit is Lorant János uram is hallott, ezt mondván: Míg ez világon élsz, megemlegetted az kendert, melyet elvittél és meg is siratod. Kire nézve az szegény feleségem mingyárt megnyomorodott és ma is minden gyógyulásnak reminségén kívül sínlődik szegény feleségem. Kire nézvéen mondotta az feleségem: Ne fenyegetőzzék kegyelmed Subáné szszonyomat, mert nem várhatok jót belőlle. Ad 2^{dum}: Hallottam boszorkányságáért Kulin Gábor uram reaizent, de soha mindeddig is soha érte meg nem szólította.

5. testis Catharina Kőmives consors Stephani Oláh, annorum circiter 36, jurata examinata fassa est: Hallotta Rác Tamásnak, Subáné asszonyom vejének az szájából. Ezelőtt négy esztendővel öszveveszvéen az vejével, az ócsém Pap Panda befut az házba s mond: Nénémasszony, gyűjjon kegyelmed hamar, hamar. Kimegyek s hát Rác Tamás egy nagy tüzes üszöggel kergette az napát, utána is hajította az napának, azt mondván: Aha, tüzes-teremtette boszorkánya, megöllek!

6. testis Anna Gulácsj consors Martini Püspök, annorum circiter 46, jurata, examinata fassa est nihil.

7. testis Franciscus Nagy nobilis persona, annorum circiter 26, examinatus fassus est ad 2^{dum} videlicet uti 3us et 4us testes.

8. testis Joannes Lengyel nobilis persona, annorum circiter 38, juratus examinatus fassus est hoc modo: Én Györgyfi János házában lakván, jöve hozzám Subáné asszonyom egy néhány pogácsát hozván, ezt mondgya: Vigye el kegyelmed János uram az szegény Tamásnak, mivel igen beteg, s mongya meg kegyelmed neki, egyék ebből a pogácsából, talám meggyógyul. Odamenvén és az pogácsákat neki elvivén, mondom: Hol vagy Tamás, ki is felel: Ihol vagyok. Kérdem tőlle: Élsz-e vagy halsz, kire felel s mond: Sem élek, sem halok. Ihol poacsát küldvén Subáné teneked, egyél benne. Kire mond: Nem tudom egyem-e, mert bizony most is az pogácsa ételt siratom. S mondom: Tamás, azt mongya Subáné, hogy ha csak keveset eszel is ebben az pogácsában, meggyógyulsz. El is vette ezen fatens kezéből és mondotta: Ha tudom, hogy meggyógyulnék, bizony enném belőlle, mejre nézve látam, hogy meg is gyógyult azon nyavajájából.

9. testis Stephanus Kővárj nobilis persona, annorum circiter 50, juratus examinatus fassus est: Rác Tamástúl, az Subáné vejétől [hallottam]: Nem egyéb, hanem az napom őt meg, de egyszer kicsalom az erdőre s egy fához kötöm, s magam megégetem.

10. testis Stephanus Olah nobilis persona, annorum circiter 50, juratus examinatus fassus est hocmodo: Hallottam az Subáné vejének Rác Tamásnak² állapotya felől Juhász János szájából: Hogy ha el nem veszem az Subáné leányat, hidd meg, hogy bizony megöl. Ezt is mondotta ugyanakkor, Kulin uramnál együtt lakván, Tamás: Ihol az Subáné kisebb leánya pogácsát hozott, melyet is elvett tőlle.

11. testis Ana Pap consors Stephani Szabó, annorum circiter 20, jurata examinata fassa est: Hallottam Rác Tamásnak szájából, az Györgyfi Sigmund házából kikergetvén az napát, mondván: Aha, fújta volna fel régen ilyen-olyan boszorkánya az szél a porodat.

12. testis Elizabeta Hegedűs consors Stephani Veres, annorum circiter 28, jurata examinata fassa est: Hallottam szokszor, említett Rác Tamás ifjabb Szekej János uram házánál kényyában fetrengett az napa miatt, de kitől hallota nem jut eszébe. Ez mellett ezt

is hallotta, midőn Fejér Tai Péter hitta volna szolgának Rácz Tamást, azt mondotta: Lehetetlen szógnom, mert engemet megött az napom.

Ezen inquisitio mi előttünk az ide alább coramizálandó nemesi rendek előtt ez szerint peragáltván, jóllehet ezen fassiók felett többek is következnek, az midőn tekintetes nemes vármegyének ordinarius magistratussi communis inquisitiót peragalyán itt helységünkben fognak procedalni.

Coram me Joannem Lorant judicem nobilium Jármienſis

m. p.

Ceterosque juratos

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét]

[A hátlapon:]

Tekintetes Klobusiczkj György uramnak, tekintetes Szathmár vármegyének érdemes viceispányának bizadalmas jó uramnak őkegyelmének alázatosan adassék.

Fehér Gyarmat

[Más kézzel:]

Jármi Subané iránt való inquisitio.

[vörös viaszba nyomott záró gyűrűpecsét]

1722. 23. Decembris in Gachaly

II.

1722. november 31., Vaja

TANÚVALLATÁS VERES MIKLÓS KÉRÉSÉRE SUBA GYÖRGYNÉRŐL

Mi alább megírt Vaja-i bírák és esküdtek, adjuk tudtára akiknek illik, hogy jöve hozzánk Jármiban lakó Veres Miklós jóakarónk, kívánván tőlünk, hogy esketnénk meg mostan köztünk lakó Szathmári Mihályt, mit tudna Suba Györgyné bűvös-bájós vagyis ördögösége felől, minthogy igasságát akarja keresni. Mi is megeskedtünk Szathmári Mihályt ez de eo utrum szerint:

Utrum de eo

Mit tud, látott, hallott a tanú vagy magától Subánétól, vagy mástól bűvös-bájosságáról vagyis boszorkányságáról említett Subánénak?

1. testis juratus examinatus, annorum circiter 36, fide mediante fatetur: Hallottam füleimmel magától Subánétól, mikor Tamás hazavitte ugyan Subané leányát, reggel felkelvén első ágyából Tamás, mond Subáné: Eddig ez a' legény beteges volt, de ezután nem lesz már beteges.

Vaji bíró Illyés János, esküdtek Buzás András, Demeter Péter, Kovács János.

Vaja 1722. 31. Novembris.

1 A válaszok mellett, a lapszéken: ad primum, ad 2um.

2 Áthúzva: az szajabul.

AZ ELÉGETETT SAROSSY JÁNOSNÉ TÓTH BORKA SAROLYÁNI¹ ASSZONY PERE

NYOMT. KIADÁSA: SZIRMAY, 1809. 78-79. p.

Tóth Borka Sárossy Jánosnak felesége 'Sarollyánban való, elébb cimborás társainak kivallására, kínok által való foggatásra, azután elevenen tűzre ítéltetett és Nagy Károlyba meg is égettetett.

„Ez csak esztendeje, hogy a' boszorkányok közé 'Sarollyánban Asztalos János házánál estve béállott, maga vallotta, hét tanúk pedig fejére tévén a' kezeket, hittel pecsételték hogy boszorkány. Mert a nemes Szűcs Istvánnak a' felesége lebetegedvén, hogy Sárossinét komának nem hívta, a' gyermekágyas asszonyt a keresztelésnek idején az ágyban verték, fojtogatták, gyöttrötték, ki is csak Sárossinét kiáltotta: hogy ő van rajta. Mellyert a' férje Szűcs István bosszút állani kívánván, egy hasáp fával rajtament Sárossinéra, de midőn annak házához érkezett volna, minden haragja elmúlt, úgy meg tudta babonázni. Azért a' keresztelőbe Sárossinét is elhíván és borral őtöt megkínálván, a' felesége annak jobban lett. Azután Szűcs Istvánnak a' leánykája rosszul lett, azt mondták az asszonyok, hogy *kötés* van benne. Reaizent Sárossinéra, és a' leánykája meggyógyult. Nemes Szabó Andrásnak Sári leánya a' kútra ment vizet meríteni, akkor látta, hogy Sárossiné az falunak végén mintegy 300 lépésnyire volt, hát egyszer hátratekint, már háta megett látta állani, mellyet megbeszélvén, Sárossiné a' leányt megfenyegette. Azután nem sok időre a' leányt tűzbe csapták, úgy feküdt a' tűzben, mint az holt, a' honnét kihúzatván, a' feje ezen leánynak hátratekerődött, alig tudták helyre igazítani. Báthory István szolgáját pedig látták, hogy hársfakötéllel meg van kötve, és a' fejét lába közé vonták, ezt is alig tudták helyretenni. Midőn észére jött ezen leány, mondtotta, hogy Sárossiné az ablakon kirepült, melly egy bundával volt bédugva. Dálnoky István pedig, hogy almát nem adott Sárossinének, azonnal egy tulka rosszul lett, mellyet orvosolni kívánván, szüzeleálynak hat szál hajával békötötte a' szarvát. Még a' házában befordult, három ízben a' hajszaalak elvesztek a' szarváról és meg is döglött. Mellyet felbontatván, a' teste olyan lett, mint a' fekete posztó. Szilágyi Laszlóné egy alkalmatossággal kenyeret sütvén, hogy Sárossinének nem engedett a' sütőkemencéjében egy bélest betenni, a' tésztáját a' vér ellepte, szintűgy csepegett belőle. Egyszer pedig midőn ezen Szilágyiné az ágyba feküdt volna, Sárossy Jánosné harmadmagával bérépült az ablakon, és mind a' hárman keresztül ülven rajta, megnyargalták. Egy ízben nemes Balóg Sámuel az erdőre menvén, látta éjtszaka, hogy Sárossiné egy kis fekete kutyával arra ment az erdőszélin, azomban hazajövén, Sárossinének a' menyé beszélte, hogy a' napája azon éjtszaka otthon háltt, tehát egyidőben két helyen látszatott. Más ízben pedig a' ház héjjáról tojással hajigáltak, a' gyanú csak Sárossinéra volt.”

¹ Bizonytalan azonosítású névvalak, valószínűleg Haraklány.

AZ ELÉGÉTETT REKETTYE PILA ÉS VARGA ANNA CSÁSZLÓI ASSZONYOK
BOSZORKÁNYPERE

NYOMT. KIADÁSA: SZIRMÁY, 1809. 79–82. p. A vallatás: BOROVSKY [é. n.],
Szatmár vm., 49., 502–505. p. [Részleges közlés]

Hasonlóképpen Rekettye Pila és Varga Anna Császlóra való asszonyok a társaiknak kinyilatkoztatására minden szokott kínzások alá vetettek, azután Károlyban elevenen megégettettek.

Ezek kérdőre vétetvén, tagadták nékik tulajdonított tetteiket, de 18 tanúk fejekre tévén kezeiket, vallották, hogy boszorkányok.

„Mert Imre László fiaeskájának egy tojást adván megenni, nemsokára a' szája a' fülléhez húzódott és a' szeme is megromlott. Mészáros Mihály felesége, hogy gyermekágyában bábának nem hívta Rekettye Pilát, csecsemős gyermekinek vérbe borult a' szeme, de Rekettye Pilát hivatván, egy kötés cémát a gyermekek általnyújtott, és meggyógyította. Balás Mihályt éjtszaka megnyargalták, olyan volt a' teste mint a' fekete posztó, párnáiban pedig sokféle bokrétákat találtak. Vécsey uram fiaeskája miattok harmadnapig sem éjjel, sem nappal nem alhatott. Eöry Mihályné eszében megbomlott, hogy kölcsönadott egy zsák tengerijét, visszakérte. Csegődi mester vallotta, hogy a' kürtön ki és bójártak, Csegöld-i cigány fiát megvesztették. Egyszer Rekettye Pila a' gerenda alatt a' földön felől estve tűzvilágnál mint egy fonalgombolyító úgy forgott, Azután Kiss Annának felfogván az alsó-ingét, elől 's hátul a' farát megütötte és eltűnt. Bartos Mihálynak az anyja kimúlván e' világból, halála óráján Varga Annára kiáltott, hogy ő vesztette volna meg. Somogyi Mihály Rosály-i prédikátor, hogy Varga Annának sertésseit a' búzájából behajtotta, azonnal a' kancája csikójával edgyütt lábaikat rágni kezdték. 18 darab szarvasmarhája pedig s' még a' kisborjúk is ollan táncolást és ugrálást míveltek, hogy ember olyat nem látott. Sályi prédikátor is Almásy János ott lévén szállva, ennek is istállóba kötve lévén a' lova, hasonlóképen táncolt. Midőn már Károlyba fogva volt Rekettye Pila, Miskólczy János feleségére többedmagával rajtament, a' nyakára ült s megfojtani akarta, a' szavát is hallotta: *No! kutyák, miért jartatok ellenem Károlyba esküdni?* Böszörményi Mihály Gacsály-i kondás vallotta, hogy sertéssei a' makkon elveszvé, Rekettye Pilához járt tanácsot kérni, leültette egy padszékre, azután felfelé fektette, a' tűzhöz pedig egy új fuzékat tett, melly is valahányszor egyet rőffent, vagyis pattant, mindenkor egy boszorkány jött be a' társai közzül a' szobába. Ezek egynehány számra telvén, mondotta a' tanúnak: *No! már úgy fel!* Felülvén, mindgyárt a' kantárt csapta a' fejéhez, és ő mindgyárt lóvá változott s' Pila reáulvén borsért járt rajta négyszer vagy ötször, de hová járt? nem tudhattya, mivel elméjétől annyira eltávozott, hogy fel nem eszmélhetett. Visszahozván Császlóban Rekettye Pilát, s' az kantárt fejből kihúzván, mindgyárt megint emberré vált s' eszébe jutván, hogy már virrad, s' a' sertést ki kellene hajtani, megindult Gacsályban, hát az úton két farkast előtalált, mellyek olyan szelídek voltak, hogy kezeivel simogatta, s azután

a' tanú sok ideig csakugyan esze nélkül volt. De hogy ezek így történtek, kezeit a' Rekettye Pila fejére tévén, ezen eszelős a' törvényszék előtt megesküdött."

Varga Anna a' kínzásnak minden garádsait kiállván, szemtelen tagadta boszorkányságát, de Rekettye Pila és Tóth Borka kínos faggatásnak három nemei után olyan képtelenségeket magokra vallottak, melyeket csak a' kínok sajtolhattak ki egy okos állathól, úgymint számtalan társaikat, mégpedig nemes és legbecsületesebb asszonyokat neveztek, kik *lidércen* jártak Szent Gellért hegyére.

„*Lidérc* pedig olyan formájú madár mint az iromba tyúk, nappal az ágyok alatt volt, éjtszaka velek hált és közösködött, sorba tartották, sóltalan kását adván neki enni. Kompaniákra voltak felosztva, minden kompániának fekete selyem zászlója lévén. Midőn ezen társaságba állottak, tüzes vassal megbélyegeztettek az asszonyok balfelől az ágyékokon, a' férfiak a' hátokon a' vállok lapockája között, és ezen bélyegsütés szemlátomást is megtetszett a' kínoztatott Varga Annókon. Az Istent meg kellett tagadniok, *Isten* szó helyett ezeket mondták: *Hipp! Hopp! ott legyek, a' hol akarok!* A' Miatyánk imádságból ki kellett hagyni *de megszabadíts a' gonosztól!* Hasznok volt ezen bűbajos mesterségből, hogy a' férjeknek vakszemeit valamely kenőcsével megkenvén, azok mély álomba merültek, kik mellé az ágyba seprűt tévén, ők hasonlóképpen megkenvén a' fejek tetejét, két tenyereiket és talpaikat, holdújulásakor hol *lidércen*, hol lóvá változtatott embereken, hol szénvonón vagy sütőlapátokon, vagy az ajtó kilincsnek lyukain, vagy a' kürtön és kéményeken, *Hipp! Hop!* mondván kirepültek és mentek hol Szent Gellér, hol a Tokai hegyekre, Világos vagy Ecsed-i puszta várókba, ottan egy Ördög sipolván, a' többi ördögökkel táncoltak, vendégeskedtek, közösködtek, a' melly állapotban az asszonyok is férfiak tulajdonságival bírtak, esővéken hordókból bort ittak, a' megnyergelt embereket csak egy vékony szál vesszőre lepányválták, a' többi között Koós Annát kinevezvén, hogy nyeregforma állcsonttal megnyergelték volna. Ánnak a' hátán a' nyergelés helye és a' térdcin a' kipányváltatásból (mivel térdelni nekie kellett) bőrvastagulása a' bírői szemlélés szerint megtetszett. Valami fekete rézpénz nemét is osztogattak közöttök az ördögök, de annak csak magok között volt kellettye. Ezen ördögös vendégeskedésbe sem gyertya, sem tűz nem volt, mégis igen fényes világosságú vala a' táncoló palota. Világos-vári mulatságba mind oláhul beszéltek. Az ördögöknek tillóforma kardjuk volt fából, s azzal vagdalkoztak, ezen szókat mondván; *váglak, de nem sértek*, a' mint az ütések nem is fájt. Az embereket pedig és a' barmokat tetszések szerint elveszheték és megronthatták. Jaj! volt annak az embernek, kinek az ágyába vagy a' párnájába, jaj annak a' baromnak, mellynek a' jászlába vagy az aklába egy kötés cernát tehetek, mert átkot reá mondván, a' micsodás kötések és csomók voltak a' cernán, úgy a' meg atkozott embernek vagy baromnak öszvefonódott és csomósodott a' béli, az inai és minden erei, és ez közöttök *kötésnek* nevezetett. Úgy rontották meg Uray Mihályné asszonyságot, kinek a' kutyái Babócsné boszorkánynak a' bornyát megölték, és az árrát megadni őkegyelme nem akarta. Ugy Székely Jánosnak a' fiacskját mostohaannyának ingerléséből, hogy a' jószágából részt ne vehessen."

SZILÁGY VÁRMEGYE

KRASZNA VÁRMEGYE

17.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE KIRÁLY GÁSPÁR BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE,
KALLÓS ILONA ELLEN

AZ IRAT: A, B: SZMOL. Kraszna vm. It. Acta politico-judiciaria N. 522., 1–3. p.

I.

1714. március 5., Ilosva

Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Egregiis et Nobilibus Dominis Dominis nec non Supremo et Vice Comitibus, Judliumquae Juratus Assessoribus ac Notario uti denique Universitati Dominorum et Nobilium Inelyti Comitatus Krasznaiensis, Domini Domini nobis humillime Collendissimis!

Inquisitio pro parte perillustri ac Generosi Domini Sigismundi Bideskuti de Ip. comitatus Krasznaiensis ordinarius vice comitis, velut actoris et magistratus contra et adversus Helenam Kalos, relictam Gasparus Király de Ilosva,

Utrum de eo!

Primo: Tudgya-é, látta-é avagy hallotta-é az tanú bizonyosan és nyilván Király Gáspárnénak, Kalos Ilonának titkon vagy nyilván való boszorkányságát, ördögökkel való társalkodását, cimborálását?

Secundo: Tudgya-e a tanú azt is, avagy hallotta-e hogy ezen Király Gáspárné, Kalos Ilona valakit megfenyegetett volna, úgy marhát is, és osztán az fenyegetése után csakhamar rosszul járt volna?

Tertio: Tudgya-e azt is a tanú, hogy ha valaki Kalos Ilonát boszorkánynak kiáltották volna, ha kiáltották, kereste-[e] reá, avagy csak benne hagyta, mint valami jó féle dologba?

Quarto: Ki szájából hallotta a tanú: Ha engem megfognak, olyakat adok ki itt Ilosván, más is megcsudálkozik rajta?

Fassiones fatetur hoc modo sequenter.

1. testis Stephanus Sz[ent] Királyi de Ilosva, nobilis persona, annorum circiter 35, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Hogy az Sz[ent] Királyi György marháját elhajtották az kurucok, ők azt tudták, hogy én is a kurucokkal ott voltam az marhahajtásban, az enyémet úgy az földhöz verték, sokáig feküdt bele. Az édesanyám mind azt mondotta egész halála órájáig: Király Gáspárné verte az földhöz. Azomban az ősszel az bornyamat megnyargalták. Odajöve Sz[ent] Királyi György, erősen mondom neki: Soha nem hiszem valamint járt ezen bornyú! Arra az szóra monda az erőssen: Ne jártatta volna kegyelmed az Király Gáspárék kertyekebe, mert[e] vége haragusznak! Ő ette! Ad secundum nihil. Ad tertium: Hallottam, hogy mondták: Tóbiásné reá vallott s Géresi uram is reá ízent volt, de nem kereste reá ő kegyelmét. Ad quartum: Hallottam Géresi Györgyné néném asszonytól, hogy őkegyelmének mondotta Király Gáspárné, mikor Tóbiásné megfogták: Ha engemet is megfognak, bizony olyan asszonyokat adok ki itt Ilosván, hogy más is megcsudálkozik rajta! Hasonlóképpen Sz[ent] Királyi László, ő ezen túl is hallotta, mert ott az házakban lakván, az őcséméknél lakván, azon szókat mondotta Királyné.

2. testis Johannes Farkas nobilis persona, annorum circiter 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Hallottam Sz[ent] Királyi István sógor szájából, ezt mondotta: Sógor, Isten engem úgy segéljen, Király Gáspárné nyargalta meg az én bornyamat! Ad secundum nihil. Ad tertium: Én még iffjú legény koromban hallottam, az Varga István apja rosszul volt. Tobiásné azt mondta: Király Gáspárné csinált neki valamit pogácsában, s attúl járt úgy! Nyilván, idvezült Guthi Farkas uram kivötte kezességén. Akkoron Tobiásné kiáltott volt reá, de mindez óráig is nem tudom, hogy törvényesen kitisztította volna magát abbúl a hibül. Ad quartum: Hallottam azt is Sz[ent] Királyi Istvántúl, hogy hallotta Sz[ent] Királyi Lászlótúl, ezt monda volna Sombori Mihályné az anyjának: Csak mond ki anya, az mi az veled van! Arra azt monda Királyné: Csak hidd meg, hogy olyakat is mondok ki, hogy Ilosva megcsudálkozik rajta!

[...]

3. testis Hidi György nobilis persona, annorum circiter 38, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum, secundum nihil. Ad tertium: Tudom, egyszer megfogták volna boszorkányságra, de nem tudom, hogy esketett volna maga mentségére.

4. testis Michael Bereczki, iobbagio perillustris ac generosi domini Georgii Géresi, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum nihil. Ad secundum: A török idejében az falu az atyántúl is elkért volt hungaricales florenos 3, kiért jó kezes Király Gáspár volt. Osztán, hogy az német bejött, azelőtt ki Erdélyben kigyüvék, másu-va ment, Király Gáspár Erdélybe ment, mik ismét Somlyóra futottunk az Czifra Szabó János bátyám uram házához. Mikor osztán hazajött Király Gáspár, én egy marháját, mint kezestül, elkötöttem az pénzért s ott tartottam harmadnapig. Király Gáspárné csak járt reám átkozódva. Egyszer hozott 3 forintot, s azt monda: Azzal a 3 forinttal élj Bereczki Mihály, de míg élek nem felejem el ezt! Tüstént abban az órában megbetegedett egy jó tehenem s megdöglött, mellyre minden erős gyanúm Király Gáspárnéra volt, vagyon is. Ad tertium: Tudom, hogy két ízben is volt fogva boszorkányságért, de nem tudom, hogy esketett volna maga mentségére egyszer is. Ad quartum nihil.

5. testis Johannes Kis, iobbagio nemzetes Nánási Demeter uramé, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum, secundum uti secundus testis, ad tertium et quartum uti quartus testis.

6. testis Johannes Kovács, jobbagio generosi domini Johannis Guthi de Szilágy Szecs, annorum circiter 39, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis, ad reliquos nihil.

7. testis Helena Sigmond vidua, nobilissima persona, annorum circiter 50, citata jurata examinata fatetur. Ad primum, secundum nihil, ad tertium: Hallottam Géresi Györgyné asszonyomtól: Király Gáspárné boszorkány. De nem keresett reá. De reliquo nihil.

8. testis Szabó András nobilis persona, annorum circiter 25, citatus juratus examinatus fassus. Ad primum nihil, ad secundum: Hallottam Bereczki Mihálytól, megfenyegette Király Gáspárnét s megholt egy jó tehene. Ad tertium uti secundus testis, ad quartum nihil.

9. testis Király Márton, jobbagio generosi domini Pauli Bögi de Bere, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur in omnia uti secundus et sextus testes.

10. testis Király György nobilis persona, annorum circiter 22, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum, secundum nihil. Ad tertium: Hallottam tulajdon az Somogyiné szájából, hogy nem csak az ő anyja olyan, hanem még más is van itt Ilosván, még penig nemes asszony. Ezt penig akkor mondta, mikor Géresi uram reá izent volt éntüllem, azt mondván: Királyné, forduljon az jobb oldalára! De reliquo nihil.

11. testis Ladislaus Sz[ent] Királyi nobilis persona, annorum circiter 18, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum, secundum nihil. Ad tertium: Hallottam tulajdon az Sombori Mihályné szájából, azt mondta: Ha az én anyámat megégetik, még tán mást is égetnek meg Ilosváról, mert nem csak az én anyámon kezdődött, s nem is az én anyámon végződik! De reliqua uti antecedentes.

12. testis Elizabetha Demjén, annorum circiter 50, citata jurata examinata fassa. Ad primum: Hallottam az füleimmel az Gál Péter leánya, Ilona azt mondta: Ihol jönnek, Király Gáspárné is itt jó elől [- - -]² Ad secundum nihil. Ad tertium: Hallottam Szent Királyi uramék is reá kiáltották s többek is, de reá nem kereste őket. Ad quartum nihil.

13. testis Anna Karikás vidua, annorum circiter 68, citata jurata examinata fatetur. Ad primum, secundum nihil. Ad tertium uti secundus testis. Ad quartum nihil.

14. testis Helena Gál, conjunx Martini Király, annorum circiter 22, citata jurata examinata fatetur. Ad primum uti 12. testis, hoc addito: Hallottam Szabó Andrásnéül hogy mondotta: Mikor Philep István megházasodott, akkor odahitták volt Királynét is, de miért nem ment el, nem tudom. Ott látván Szabó Andrásné, megfenyegette, s még az hónapban megbetegedett; hogy reá izentek, úgy gyógyult meg.

15. testis Dinyádi Borbála, nobilis persona, annorum circiter 33, citata jurata examinata fatetur. Ad primum, secundum nihil, ad tertium uti secundus testis et ad quartum uti septimus testis.

16. testis Nagy György, nobilis persona, annorum circiter 35, citatus juratus, examinatus fatetur nihil.

Quarum personarum praenominatarum fassiones nos, quam annotavimus sine ulla diminutionequae fide nostra subscripsimus et sigilli roboratas pro futuram cautela et testimonium.

Actum Ilosva 5. mensis Martii 1714.

Stephanus Géresi, ordinarius iudlium inclyti comitatus Krasznaiensis m. p.

Coram me Stephanus Nánásy juratus assessor m. p.

³Anno 1714. die 14. Martii apertae per juratum inclyti comitatus Crasznaiensis notarium Andream Kardo m. p.

Numero 522, 5. Martii 1714.

II.

[1714. március 14. után, Somlyó]

Deliberatum

Az relatoriák Király Gáspárné ellen megolvastatván, olly difficultások exurgáltak, melyek miatt ezen Király Gáspárné ellen a tekintetes nemes vármegye finaliter-nem pronuciálhatott. Azért tecett a nemes vármegyének, hogy viceispán uram bővebben inquiráltasson mentől hamarább, mely inquisitionnak revisiójára s ezen causanak finalis decisiójára a nemes vármegye érdemes bizonyos tagjait convocáltassa.

Addig peniglen Király Gáspárné tömlöczben tartasson.⁴

1 Címzés a hátlapon.

2 Három szó olvashatatlanul elmosódott.

3 Megjegyzés a hátlapon, más kéz írása.

4 A folytatás hiányzik.

18.

BÜLGEZDI HORVÁTH FERENC RONTÁSSAL ÉS BOSZORKÁNYOZÁSSAL VÁDOLT
ÖZVEGYÉNEK, SÓLYOM SÁRÁNAK PIPIS JÁNOS ELLENI BECSÜLETSÉRTÉSI PÉRE

AZ IRAT: A: SZMOL Kraszna vm. lt. Acta politico-judiciaria N. 789/1716., 1-6. p.

I.

1716. március 28., Alsóbüzgezd

Istentől minden lelki és testi áldásokat bőséges kegyelemmel kívánunk kegyelmedre terjedni!

Nemzetes Ispán Uram!

Az fellyebb való napokban tanálottam volt meg Kegyelmedet böcsületes emberim által, hogy az Kegyelmed tanácsadása által megbestelenítetésemnek jó végét elérni az Zoványi scholamester és ugyanott lakó Pipis János iránt, melly akkori hozzám való jó intimatióját köszönöm, életem fottáig megszolgálni igyekezem. De azon törvénybéli processust hogy elkövethessek, sem elmémnek gyengesége nem engedi, sem köleségtelenségem rá nem boesát, hanem az én édes fiammal együtt azon kérémm az Istenért is Kegyelmedet, ha a Kegyelmed tisztéhez férne, hogy azon én igyemet venné fel, és az Kegyelmed böles elméje által feltanálthatató törvénybéli processuson az én elébbeni böcsü-

letemet álicsa helyre, mindenik engemet meggyalázó felől törvény után várandó egész contentumot Kegyelmed elvegye, mert sem én, sem fiam soha ához praentionkat nem tartjuk. Csak az én becsületed álljon helyben, melyet Kegyelmed cselekedvén, Isten megálgya Kegyelmedet. Én is fiammal együtt megszolgalni el nem mulatok, az minthogy maradok is fiammal együtt mindenkorí Kegyelmed kész szolgálója.

Sólyom Sára, fiammal együtt.
Alsó Bilgezd, 28. Martii 1716.

Resolutio!

Az instánsnak causája nem ferial magistratusban pro hic et nunc; hanem juxta regni procuratort fogadván, folytassa maga s nemes vármegyére appellátatván, én is igyekszem benne szolgálni.

Somlyó, die 3. Aprilis anno 1716.
Viceispán Genchi György m. p.

II.

[1716. június 7. előtt, Somlyó]

Utrum de et super eo?

1. Tudod-e, láttad-e, hallottad-e bizonyoson és nyilván ezen 1716. esztendőben Böjt-más havának 14. napján Zoványon élő Pipis János Bülgezdre menvén az néhai nemes Horváth Ferenc uram relictája házához és a házból az relictát, úgymint nemes Sólyom Sára asszonyt az pitvarban kihíván, ilyen szókkal szólott hozzá Pipis János, az özvegyet diffamálván: Meggyógyisd az zoványi mestert, úgy mint Illosvai alias Bányai Mártont, avagy adgy olyan füvet, akivel meggyógyuljon, mert ha meg nem gyógyítod, vagy olyan füvet nem adsz, akivel meggyógyuljon, bizony megégettetünk, füstre bocsátunk, az széllel fuvattyuk el az hamvadat is!

2. Hallotta-e a tanú az Pipis János szájából, midőn kérdezték mások, ha ugyan gyanúval mondotta azokat az szókat avagy nyilvánvaló képpen? Mélyre Pipis János azt felelte, hogy gyanúval is, nyilván módon is mondottam.

3. Hallotta-e a tanú, hogy az említett mester csak gyanúval mondotta s izent az megmondott asszonyra, de Pipis János nem gyanú képpen, hanem nyilván szólotta amiket mondott?

4. Tudgya-e, látta-e, hallotta-e a tanú azon Horváth Ferenc özvegyének, nemes Sólyom Sára asszonynak nyilván vagy titkon való boszorkányságát, bűbájosságát, varáslását, hogy valaha embert vagy marhát megvesztett volna, avagy hogy soha afféle dolgokban nem is leledzett?

Cum omnibus circumstantiis az tanú hiti után vallja meg!

III.

1716. június 6., Zovány

Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificiis perillustribus Egrégiis et Nobilibus nec non Supremo et Vice Comitibus, Judlium, Juratorum ac Notario totidemquae Universitati Dominorum baronum, Magnatorum et Nobilium Inelyti comitatus Crasznensis[!], Dominis Dominis nobis humillime Colendissimis Observandissimis!

Ajánlyuk Nagyságtoknak Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkat! Isten Nagyságotkat Kegyelmeteket szerencsésen éltesse szívesen kívánnjuk!

Alázatosan akarók Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek értésére adni! Nemes Kraszna vármegyében Bilgezdi néhai nemes Horvát Ferenc uram özvegye, nemes Sólyom Sára asszony ökegyelme nékiünk szokott salariumunkat letévén, kíváná, hogy ezen nemes megyében Bilgezdra és Zoványra kimennénk, és viceispán tekintetes nemes Lompéрти Gencsi György uram pecsétí mellett kimennénk, és az előnkben állított tanúkat az utrum szerént megesketrnök és hiték után tött fassiójokat leírmók. Mi azért elmentünk Bilgezd nevű helységben az bíró Pap János uram házához, kinek napkelet felől ugyan Pap János zálogos telekje, napnyugotról pedig Horvát Ferenc posteritássí telekje és háza szomszédssági, Zoványon pedig az Bara Miklós árvái házához mentünk, kinek napkeletről Kocsis Mihály telekje és háza, napnyugatról pedig az falu közönséges ucai szomszéggyai. És kívánságának eleget tévén, vittük végben az alábbi megírt mód szerint.

Utrum est inclusum.

1. testis Szodoraj György nobilis, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1.: Zoványon létemben Pipis Jánostól hallottam, hogy Horvát Ferencnért fiistre bocsáttya. Ad 2.: Az bizgezdí határban (midőn Zoványra Pipis Jánoshoz igyekeztünk volna menni), találkoztunk velle, és kérdeztem Pipis Jánostól: Az zoványi mester vallyon ugyan gyanúval-e vagy ugyan nyilván izent Horvát Ferencnéhez? És erre felelé Pipis János: Gyanúval is, nyilván is izente. Ad 3.: Az mestert is kérdeztem, hogy gyanú képpen vagy ugyan nyilván izent Horvát Ferencnére? Az mester azt felelte nekem s mind az zoványi bírának, hogy mi nem nyilván, hanem gyanúval izentünk. Ad 4.: Bűjös-bájos boszorkányságát sem nem látta, nem tudom, sem hallottam, sőt becsülletes személynek ismertetett mindeddig.

2. testis Vetési Szabó János nobilis, annorum circiter 60, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil. Ad 4.: Nem hogy boszorkánysága iránt legkissebbik dolgot is hallottam volna, sőt miólta ezen bestelen hír felölle támadott, még azt is minden ember csudálkozással hallya, mert becsülletes személy volt mindenkor.

3. testis Horvát György nobilis, annorum circiter 32, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2. utí 1. testis, hoc addito: Meg is bizonyítom, hogy gyanúval is, nyilván is. Az mester, sőt Pipis János azt mondotta, hogy a mester mondotta volna: Én barackot szedtem volt az Horvátné szőlőjében, és Horvát Ferencné meglátván, mondotta volna a mesternek: Lássad, vidd el, de keservesen szarod ki! Ad 3.: Az zoványi cselédek mondtották: Hallottam, hogy az mester nem nyilván, hanem gyanúval izent. Ad 4.: Tudgya az én Istenem! Sem nem láttam, sem nem hallottam affélékben semmit.

4. testis Bertalan György nobilis, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1.: Pipis János egykor jöve hozzám és kére, hogy mennék el Horvát Ferencnéhez, s mondanám meg neki, hogy az zoványi mester s az bírák azt izenték, hogy gyógyicsa meg az mestert, vagy adgyon olyan fűvet, akivel meggyógyuljon, mert ha nem ad, vagy meg nem gyógyítja, megégetetik. Én erre mondám: Én nem megyek, s más lábából az töviset magaméba nem teszem! S arra fel Pipis János: Állok én száz forintig, csak mennyi el, öcsém! Sőt azt is mondotta Pipis János az Horvátné asszony fiának, Horvát Ferencnek: Öcsém, ne is bizzál anyádhoz, mert bizony megégettyük és széllal fúvattuk el az hamvát! Ad 3. nihil nisi. ad 2.: Az mestertől magától hallottam, hogy tagadgya, mert ő gyanúval és nem nyilván mondotta, de Pipis János nyilván is mondotta. Ad 4.: Soha semmi boszorkányságát nem hallottam, nem tudom, sőt becsületes, jóhírű-nevű személynék tudom lenni.

5. testis Kis István nobilis, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2., 3. nihil. Ad 4.: Bottyáni János szájából (ki is már megholt) hallottam, hogy ő nőtelen legény lévén, Horvát Ferencnét egykor kényszergette volna, de az asszony az házának szegeleteit bejárván, semmit neki nem tehetett az legény.

6. testis Pap Mihály nobilis, annorum circiter 29, citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1.: Egytől is, mástul is hallottam, hogy Pipis János beszélt volna: Megégettetem Horvát Ferencnét, de sem magától Pipistől, sem az mestertől semmit benne nem hallottam, s nem tudok. Ad 2., 3. nihil, ad 4.: Jónál egyebet felőle nem hallottam.

7. testis Szabó János nobilis, annorum circiter 65, citatus juratus examinatus fatetur: ad 1. nihil, ad 2.: Másoktól hallottam, hogy Pipis János nyilván is, gyanúval is mondotta Horvát Ferencnére az mester iránt való dolgot, sőt hogy azt is mondotta volna, hogy az fia számot sem tareson az annyára, mert megégetetik. Ad 3. nihil, ad 4.: Soha Isten előtt ne boldoguljon az én lelkem, házasságomnak idejétől fogva ismerem: soha jónál egyebet felőle nem hallottam.

8. testis Csorolyani Ferenc nobilis, annorum circiter 38, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2.: Pipis János szájából hallottam, hogy ő gyanúval mondotta, amiket mondott. Ad 3.: Hallottam az mester szájából: Én gyanút üzentem. Ad 4. uti 5. testis, nisi hoc addito: Én egyébiránt jónál egyebet felőle nem hallottam.

9. testis Szabó György nobilis, annorum circiter 25, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3., 4. penitus nihil.

10. testis Géczy István nobilis, annorum circiter 34, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1.: Egytől is, mástól is hallottam, hogy Pipis János fenyegette Horvát Ferencnét. Ad 2. nihil, ad 3.: Prédikátor Csatári Imre uramtól hallottam, hogy az mester gyanúval izent, és nem nyilvánossággal. Ad 4.: Addig mindenkor jó hírt hallottam Horvát Ferencné asszonyom felől, hanem már most hogy ebben keverték, hallottam.

11. testis Kassaj Sámuel nobilis, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil, ad 4.: Egy pinctumit sem hallottam, se nem láttam Horvát Ferencné asszonyom felől jónál egyebet.

12. testis Szabó Ferenc nobilis, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil, ad 4.: Míg ezen hírt felőle nem kezdették, felőle jónál egyebet nem hallottam.

13. testis Szodoraj Gábor nobilis, annorum circiter 32, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil, Ad 4.: Horvát Ferencnétől hallottam, mondá, hogy az zoványi

mestert az szöllőjében megpirongatta, hogy az szöllőjében egy deák gyermekkel ment, s barackot szedett, holott nem ő kapálta volt meg.

14. testis Kapusi András nobilis, annorum 70, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil, ad 4.: Mint keresztyén asszony, úgy viselte magát, hanem egy is, más is beszéllette volna, hogy talán tudna valamit.

15. testis Pap János nobilis et iudex, annorum circiter 55, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3., 4. nihil.

16. testis Borbély Andrásné, Bogár Ersébet nobilisa, annorum circiter 50, citata jurata examinata fassa. Ad 1.: Hallottam Pipis Jánostól, házamnál mondá, hogy én mennyek el és Horvát Ferencnének, mondanám meg, hogy a zoványi mester és a bilgezdi ecclesia azt izenték, hogy gyógyfcsa meg az mestert, mert ő ötte meg! Másként ha rábizonyosodik, Isten engem úgy segéllyen, megégettettyük és elfútattyuk az hamvát! Sőt Váradon az néző is azt mondotta, hogy az Horvát Imre fiú is rosszul volt az nézésit[ül], azt is az ötte meg, az ki az zoványi mestert. Ez is elég nagy bizonyosság! Én erre feleltem: Én nem megyek oda, hanem az hová kegyelmedet küldötték, járjon el dolgában, más kivetségit nem vállalom. Ad 2., 3. nihil, ad 4. nihil.

17. testis Kassaj Sámuelné Szabó Kis Anna nobilissa, annorum circiter 30, citata jurata examinata fassa. Ad 1., 2., 3., 4. nihil.

18. testis Szabó Jánosné, Posztós Kata nobilisa, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur. Ad 1. nihil, ad 2.: Pipis Jánostól hallottam, hogy mondá előttem nyilván: Horvát Ferencnére gyanakszanak, mert az néző is azt mondotta, hogy az ötte meg, akinek szöllőjében körtvélyt vagy barackot szedett. Ad 3. nihil, ad 4.: Soha szót sem hallottam felőle amál az mostani dolognál egyebet.

19. testis Balla Istvánné, Szabó Ilona nobilisa, annorum circiter 50, citata jurata examinata fassa. Ad 1.: Hozzám jöve Pipis János, és kért engemet, hogy elmennék Horváth Ferencnéhez, és az zoványi mester a falu szavával mondgyam meg, hogy gyógyfcsa meg az mestert. Én arra feleltem: Én árva asszony vagyok, s más lábából a töviseket ki nem veszem, hanem tudgya kegyelmed, hol az háza, s mennyen oda, s mondgya meg! Ad 2., 3. nihil, ad 4.: 40 esztendőől fogva lakom itt, de soha felőle semmit affélét nem hallottam.

In possessione Zovány.

20. testis Magyar Ferenc nobilis, annorum circiter 43, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2.: Pipis Jánost pirongatta egy is, más is, miért ment Horvát Ferencé házához, s mért kellett s ki tanácsából mocskolta. Hallottam magától Pipistül, hogy ő csak gyanúra mondotta volna részeg korában. Ad 3. nihil, ad 4. nihil.

21. testis Bara Ferencz, gróf Bánffy György uram őnagysága jobbágya, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2. nihil, ad 3.: Tudom, hogy az mi mesterünk gyanúval izent Horvát Ferencéért, azért hogy az mester más egy gyermekkel lévén az Horvát Ferencé szöllőjében, az holott barackot szedtek, és mind az mester s mind az gyermek azután rosszul lettek. Ad 4.: Egy szomszédságban laktam az említett asszonnal Zoványon, de én bizony soha semmi boszorkányságot felőle nem hallottam, sem nem is láttam.

22. testis Major Mártonné, Balog Péter uram jobbágya, annorum circiter 30, citata jurata examinata fassa. Ad 1. nihil, ad 2.: Az Nagy Mihály szájából (ki akkor Csatári Imre uram szolgálja volt, most pedig Balog Péter uram béresse), hallottam hogy Bilgezdről

Pipis János egykoron hazajövéen mondotta, hogy: Én bizony ráfogám Horvát Ferencnére az boszorkányságot. Ad 4. nihil.

23. testis Király István, Kemény Simon uram őnagysága jobbágya, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2. nihil, ad 3.: Az falu közt hallottam, hogy az mester gyanúval és nem nyilván izent volna Horvát Ferencnére. Ad 4. nihil.

24. testis Kovács Mihály, Redej Pál uram őkegyelme jobbágya, annorum circiter 55, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2.: Én voltam egykor az Pipis János házánál Kállai János urammal edgyütt. Hozódott elő az mester betegsége, s mondá az beszéd közben Pipis János: Én voltam Horvát Ferencnéhez. Igaz dolog, az helységbéli lakosok töllem nem izenték, sem az mester, hogy nyilván ő dolga legyen, de én (az asztaltal vevén Pipis János előttünk az ujjával) megmondám, hogy nyilván az ő dolga, az Horvátnéjé! Sőt azt is mondám: Horvátné, elhited magaddal, hogyha az törvény hozza, Isten engem úgy segéllyen, megégettelék, ha a mestert meg nem gyógyítod! Arra Kállaj János uram mondgya: Beste lélek, kurva fia, hogy mered azt mondani? Több szókkal is árguálta! Kállaj uram, de Pipis János azt mondotta: Az egész nemes vármegye őnagyságok s őkegyelmek előtt is megmondom eszerint! Ismét Kállaj uram azt mondgya: Úgy beszély, hanem az nemes vármegye közzé hites vagyok, s magam is azt akarnám, hogy a gonosztevők megbüntessenek! Pipis János azt mondgya arra: Szolgabirót hozok ki s eskettetek rá! Azután is jött kérdésben: ugyan az Pipis János az nevében-e, vagy a falu üzenti, nyilván, hogy Horvátné dolga legyen az mester betegsége! Akkor is azt mondá Pipis János: Az mester sem az falu töllem nem üzenti, de én nyilván csak mondám! Arra mi, kik ott valánk, protestáltunk az részéről, hogy ezután is ne oktassuk! Ad reliquos nihil.

25. testis Nagy Bálint nobilis, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2. nihil, ad 3.: Az bíróktól hallottam, hogy az mester gyanút és nem nyilván izent Horvát Ferencnére. Ad 4. nihil.

Melly praenominált fátenseknek hitek után tött fassiójokat fide nostra mediante leírván és authenticalis usuale pecsétekkel s kezünk írásival is roboráltunk, Nagyságtok, Kegyelmetek kezéhez aláztatason praesentáltuk, maradván Zoványban 6. Junii 1716.

Nagyságtok, kegyelmetek aláztatos szolgái

Zilahi Péter m. p.
nemes Kraszna vármegye egyik
hites assessora

Kardos András m. p.
nemes Kraszna vármegye edgyik
ordinarius szolgabirája

³Anno 1716. die 7ma Junii aperte per Stephanum Varju, juratum inclityi comitatus Crasznensis notarium m. p.

Nota Bene: Bilgezdi Horvát Ferenczné Pipis János ellen.

Numero 789., 6. Junii 1716.

1 Végzés a hátlapon.

2 Címzés a hátlapon.

3 Megjegyzés a hátlapon.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE VARSOLCI HORVÁTH MÁTYÁS
BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE,
LUKA ZSÓFIA ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. It. Acta politico-judiciaria N. 1458/1720., 1–2 p.;
N. 1500/1720., 1–2 p.; N. 1600/1721., 1–5 p.; N. 1626/1721., 1–12. p.;
Uo., Jkvek és repertóriumok N. 2., 9, 13, 26–27. p.

NYOMT. KIADÁSA: A III. sz. iratot ismerteti PETRI, 1901. p. 388. Erre hivatkozik KOMÁROMY,
1910. N. 299., 295. p. és ismerteti KLANICZAY–KRISTÓF–PÖCS, 1989. II. k. 846. p.

I.

1720. június 11., Varsola

Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis
Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judlumquae Juratis Assessoribus ac Notario, toti
denique Universitati Dominorum, Baronum, Magnatorum et Nobilium Inclyti Comitatus
Krasznensis, Dominis Dominis mihi humillime Colendissimis Observandissimis!

Ajánlom Nagyságtoknak alázatos szolgálatomat!

Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsés jó egészségben éltesse, alázatosan kí-
vánom!

Akarván alázatosan Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek értésére adni, quod anno prae-
senti 1720. die vero 11. mensis Junii nekem szokott salariumomat deponálván, ada
kezemben írásban lévő edgy certicatoria instructiót, hogy azzal procedálnék nemes
Kraszna vármegyei varsolci főbíró ellen tertiose, és általok az egész varsolci lakosok el-
len közönségessen continentiája szerint az instructiónak, melly így következik:

Instructió

Nemes Kraszna vármegyében Varsolczon lakó néhai nemes varsolci Horváth Mátyás
mehagyott özvegye, nemes Luka Sophia asszony ökegyelme nekem szokott salariumo-
mat deponálván, kegyelmedet, nemes Kraszna vármegyében varsolci falusbíró, Ferencz
Mihályt, méltóságos úrfi András Ferenc uram önagyága jobbágyát és eskütt társait,
Dác Jánost, méltóságos Kornis István uram önagyága házastársa, méltóságos Gyerőffi
Borbára asszony önagyága jobbágyát és Fejendi Márton, tekintetes nagyságos Vesselényi
Anna asszony önagyága jobbágyát, ad diem 15. a die hujus certificationis computando, ne-
mes Kraszna vármegyének legközelebb és akárholott celebrálandó s megeshető filialis tör-
vényes székire certifikáltatta, és kegyelmedek által az egész varsolci lakosokat közön-
ségessen azért, hogy kegyelmedek in anno proxime praeterito 1709. circa festum Sancti
Georgii, mi októl viseltetvén kegyelmedek, maga tudja, az exponens asszony házára kül-

dötte az akkori megírt varsolci falusbíró, providus Barthalus Györgyöt, ráizenvén, hogy amelly marhákat megnyargalt, azokat gyógyítsa meg. Melly kegyelmek terhes vádgya alatt nem akarván tovább heverni az exponens asszony ökegyelme, modo ut supra, kegyelmeket és kegyelmek által az egész varsolci lakosokat certificáltattya, Melly kegyelmek ellen való praetentióját az exponens asszony coram bővebben declarál.

En ezért tartozó kötelességem szerint a fenn megírt esztendőben és napon elmenvén ezen nemes Kraszna vármegyében Varsolczra, az instructionnak tenora szerint certificáltam az akkori varsolci falusbíró, Ferencz Mihályt, méltóságos úrfi Csikszent Királyi Andrászi Ferenc uram őnagysága jobbágyát, szintén, úgymint Dácz Jánost, méltóságos gróff Göncz Ruszkai Kornis István uram házastársa, méltóságos Gyerőffi Borbára asszony őnagysága jobbágyát, és Fejerdí Mártont, tekintetes nagyságos Vesselényi Anna asszony őnagysága jobbágyát és ökegyelmek által az egész varsolci lakosokat közönségesen, elolvastván a megírt személyek előtt a certicatoriának tenorát Molnár András nevű, méltóságos gróff Göncz Ruszkai Kornis István uram őnagysága házastársa, méltóságos Gyerőffi Borbára asszony jobbágya házánál, mellyet megértvén, így resolválnak: Értjük, nem csak most, hanem másszor is izentek őreá.

Melly általam való certificatio eszerént menvén végbe, irtam meg én is Nagyságtoknak Kegyelmeteknek fide mea mediante kezem írása és usualis pecsétem alatt, ajánlván ezzel Istennek szent oltalmába Nagyságtokat Kegyelmeteket, maradok Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálja

Krasznai Borbély Mihály m. p.

nemes Kraszna vármegyének edgyik ordinárius és hites szolgabirája

Actum in loco, anno diequae supranotata.

Correcta per eundem.

²Anno 1720. apertae per juratum inelyti comitatus Krasznensis notarium, Stephanum Halmágyi m. p.

Varsolczí Horváth Mátyásné certificatio relatoriája Varsolcz ellen.

³1458. 1720. die 11. Junii.

II.

1720. december 20., Varsolc

⁴Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus, Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judliumquae Juratis Assessoribus ac Notario, toti denique Universitati Dominorum Baronum, Magnatum et Nobilium Inelyti Comitatus Krasznensis, Dominis Dominis mihi humillime Collendissimis Observandissimis!

Ajánlom Nagyságtoknak Kegyelmeteknek alázatos szolgálatomat! Isten Nagyságtokat szerencsésen éltesse, alázatosan kívánom!

Akarom alázatosan Nagyságtok, Kegyelmeteknek értérsére adni, quod anno praesenti 1720. diebus superioribus több egyéb fiscalis causákbeli instructiók között adaték kezemben edgy olly citatoria instructio, mellyel annak continentiaja szerint procedálnom kellenék ezen nemes Kraszna vármegyében, Varsolczon mostan lakó nemes Luka Sophia

asszony ellen, néhai nemes Horváth Mátyás uram özvegye ellen, melly instructiónak tenora eszerint következik:

Instructio

Nemes Erdély országának méltóságos gubernator ura, méltóságos gróff Göncz Ruszkai Komis Sigmond uram *excellentiája*, úgymint tekintetes nemes Kraszna vármegyének mostani actualis főispánjának vacantiájában méltóságos administratora, *ratione dicti officii sui administrationi* kegyelmedet, nemes Kraszna vármegyében mostan lakó nemes Luka Sophi asszonyt, néhai nemes Horváth Mátyás uramnak meghagyott özvegyét, *secundum jura articulos et consvetudines regni, juxta brevem juris processum, alias in similibus causis observari solitum, legitimo modo citáltattja, ad decimum quintum diem a die hujusdem citationis computando, nemes Kraszna vármegyének legközelebb és akárhol celebrálandó partiális törvényes székire törvényre ex eo, quod in annis retroactis (de quorum specificationibus similiter de certis locis, excellentissimus dominus exponens protestatur). Kegyelmed elfelejtkezvén maga kereszténi hivatalláról, Istenéről, mind a közönséges társasághoz tartozó maga szép társalkodásiról is magát kegyelmed adta az ördögökkel való cimborálkodásra s vellek való társalkodásra, hogy vélek edgyütt az ördögök munkáit kövesse, emberekben s barmokban kárt tehessen, mezőket megmérgecsítsen, edgyszóval hogy minden ördögi mesterségben, bűvös-bájosságban, Istentől elfajulván éljen, Istennek bosszúságára s a kereszténeknek botránkozására. Melly ördögi tanult mesterségivel sokaknak kegyelmed kárt is tett, *diversis vicibus diversisque locis et temporibus (de quorum nominibus similiter etiam locorum et temporum specificationibus, excellentissimus dominus exponens pro hic et nunc protestatur). Melly iránt kegyelmedre edgy néhány részben izentenek is, de kegyelmed tudván maga elfordultságának vétkes munkáit, mint effélét méltán érdemlő személy, békével szenvedte és azon vétkeben hevert mindeddig is. Mellyet kegyelmed nem is tagadhat, Légyen azért hírével és tudtára kegyelmednek, hogy ezen kegyelmed gonosz eselekedetiért a méltóságos exponens uram *excellentiája*, in *sedria praescripta* kegyelmed ellen *jure procedál, causáját coram latius ac fortius declarállya, declaráltattja cum poena superinde intentanda. De quibus taliter praemissis az említett méltóságos exponens úr *excellentiája*, iterum a quae iterum solemniter protestál is.***

Én ezért tartozó kötelességem szerint in anno praesenti 1720. die vero 20. mensis Decembris elmenvén ezen nemes Kraszna vármegyében Varsolczra, citáltam az specificált nemes Luka Sophia asszony, néhai nemes Horváth Mátyás uram özvegyét *continentiája* szerint az instructiónak, *ökegyelme* előtt maga lakóházacskájában, az instructiót elolvastván, mellynek *continentiáját* megértvén, így reponála: Én abban eddig sem hevertém, eléggé igyekeztem, hogy ezen dolognak vége szakadgyon, de a nemes vármegyeye sok bajos dolgai miatt elő nem vetődhetvén dolgom haladott ennyire. Én magam eskettettem magamra, de mégis nem érhettem végét, alig várnám magam is, hogy lenne vége!

Melly általam való citatio eszerint menvén végben, én is megírtam Nagyságtoknak *Kegyelmeteknek fide mea mediante*, kezem írása és usuális pecsétém alatt. Ajánlván ezzel Istennek oltalmába Nagyságtokat, *Kegyelmeteket* maradok Nagyságtoknak *Kegyelmeteknek* alázatos szolgálja.

Krasznai Borbély Mihály m. p.
nemes Kraszna vármegyének edgyik ordinarius szolgálirája
Actum in Varsolcz anno, diequae supranotatis.

⁵Varsolczi Horváth Mátyásné, Luka Sophia asszony ellen citatoria relatoria.
Anno 1721. aperte per juratum inclyti Krasznensis notarium Stephanum Halmágyi m. p.
1720. die 20. Decembris. 1500.

III.

1721. február 10., Somlyó

Anno 1721. die 10. Februarii Sedes partialis comitatus Krasznensis in oppido Somlyó instituta. [...]

Anno et die eodem. Levata causa excellentissimi domini domini administratoris, uti actoris et magistratus contra et adversus nobilissam foeminam Sophiam Luka, relictam quondam nobilis Matthiae Horváth in inclytus hocce comitatu Krasznensis possessionem Varsolcz degentem, uti incattam.

Pro actore procurator idem qui in prioribus. Per quem praemissis jam promittendis proponit actionem suam sub sequenti modi: Nem kevés kívántató okokra nézve kételenítetett a praetitulált actor et magistratus az incattat legitime prosequalni, mivel hogy az incatta nem csak haza, de kíváltképpen az Isteni törvények ellenére az incatta magát sokrendbéli ördögi mesterségekből álló tudományával való lelkű embereknek kárát követő ördögi mesterségekben magát elegyítette. Sőt beadandó citatoria relatoriámból sok ehhez hasonló vagy nagyobb dolgok iránt való gonosz cselekedeti fognak elucescálni. Mellyeket is az incatta nem tagadhat, mivel sokrendbéli más becsületes személyek azon mestersége iránt az incattának rajtok végbenvitt gonosz cselekedeteit reákiáltván, sem egyszer, sem mászor őket reá nem kereste.

Azért, minthogy világos a dolog, az exmissió nem is annyira kívántatnék, de mégis, pro meliori esse, ha az incatta tagadni találná, data exmissione kész leszen a dominus actor et magistratus bőségesen edoceálni. Edoceálván megkívánnya, hogy juxta Decretum Tripartitum Pars I., Titulus 15. tenorem, ubi dicitur; aki mint érdemli, más complex társainak kimondására, először megtortúráztatván, annak utánna másoknak rettentő példájára, megégettessék.

Protestatur de cetero et liceat ultima verbis vel sententiis, si necessum fuerit.

Pro incatta nemo.

IV.

1721. április 28., Somlyó

Anno 1721. die 28. Aprilis. Sedes partialis comitatus Krasznensis in oppido Somlyó, domo nobilis Joannis Daniel instituta. [...]

Anno et die eorundem. Causa continuata praetitulati excellentissimi domini domini administratoris, uti actoris et magistratus contra et adversus Sophiam Luka, quondam nobilis Matthiae Horváth relictam in inclyto hocce comitatus possessioneque Varsolcz degentem, uti incatam.

Pro actore procurator idem qui in praemissis. Per quem solemniter protestaretur et praemissa antequam de actione praemissa loqueretur et cupit ab incatam ut rationem efficacem reddat prohibita, alias si dificeret, actoris inhaeret prioribus et cupit ut supra. Protestatur nihilominus et relevat ulteriorem agendi facultatem.

Pro incatta procurator nobilis Petrus Beczö de Alsó Csemáton reservat sibi jure respondeat. Protestatur de cetero, dicit: Illyen okon kellett per non venit nemozattot[?] deliberatumát a nemes vármegyének prohibítázní, hogy mind gyenge és beteges állapotom, mind pedig más szomszéd vármegyékben létem miatt, nemes vármegye akkori terminusa nem azon napra, hanem más napra referáltatott énnékem. Mellyre is facultat az haza törvénye ut haberetur Aprobatae Constitutiones Pars 4., Tituli I., Articuli 18 méltán prohibítázhattam. Protestatus de ceterum licet ulteriorem.

Pro incattam procurator idem qui antea. Reservat sibi jure praestanda, dicitque: Értem a méltóságos magistratus ellenem való praetentióját, de a méltóságos magistratus engemet nem kereshet ama szerint, qui prior rem potes potior jure. Exhibeálandó certificariora relatoriámából világosan elucescál, hogy in anno praeterito 1720. die 11. mensis Junii, akik engemet azzal diffamáltak, azokat in jus atraháltam, seriest magamnak mindenkoron urgeáltam. Mely nem adatván, nem én rajtam, hanem az időn múlt el, azokat debito tempore serie sem adatván, prosequalmi el nem mulatom. Mostan pediglen, hogy a méltóságos magistratus kereseti alól, ob praefatam rationem absolváltassam, méltán megkívánhatom.

Pro incatta procurator idem qui antea, cupit litteram citatoriam post vero actoris et magistratus levatam.

Pro legii:

Incattam cupit exmitti.

Datur exmissio.

V.

1721. szeptember 29., Kisdoba

Illustrissimis, Spectabilibus ac Magnificis, Generosis, Egregiis item et Nobilibus Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judicibusque Nobilium, Juratis Assessoribus ac Juratus Notario Sedriae, toti denique Universitati Dominorum Baronum, Magnatorum et Nobilium Inclyti Comitatus Krasznensis, Dominis Dominis nobis humillime Collendissimis!

Illustrissimi, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii et Nobiles Domini Domini nobis humillime Collendissimi Observandissimi!

Humillimorum servitiorum nostrorum debitam semperquae paratissimam commendationem praetitulatum Dominationibus Vestris significamus, quod nos ad requisitionem legitimamque petitione nobile foeminae Sophiae Luka, nobilis quondam Mathias Horváth de Varsolecz relictæ viduae, comitatus Krasznensis existent habitam residentem, ex comorantes solito sallario nostrorum deponito, in hoc anno praesente 1721. die vero 29. nunc currentis mensis Septembris in ex ad possessione Kis Doba consequenterquae domum nobilitarium Pauli Szabó in comitatu Szolnok existentes habitam et extractam accessimus ibiquae infra annotatos testes, vigore mandatum compulsorum Sacratissimæ Suae Maiestatis Caroli sexti pro parte et in persona praefatae foeminae Sophiae Luka legitime confectas et emanatas, in praesentiam nostri citatos et accessos, exacto prius ab eisdem firmissime juramento Sacramento de et super utri puncta nobis oblatenus diligenter inquisiverimus, eorumquae fassiones et attestationes cum suis nominibus subsequenti modo recepimus.

Utrum inclusum

Sequentes testes

1. testis Johannes Cassai, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Vagyon circiter 30 esztendeje miolta az utrumban specificált Luka Sophia asszont esmerem, de soha is felölle semminemü boszorkányságot nem hallottam, annál inkább nem tudok és nem láttam. Ad secundum: Jámbor, istenfélő asszonyembernek magát, miolta ismertem, úgy viselte, és nem hallottam soha senkinek ártott volna! Ad tertium nihil, ad quartum nihil, ad quintum nihil.

2. testis Johannes Luka senior, nobilis de Szilágyfő Keresztur, annorum circiter 66, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et secundum: Miolta az utrumban specificált Luka Sophia asszony lábán tud jární, azólta ismerem, de én soha semmi gonoszságot s annál inkább boszorkányságot hozzá bizonyosan nem tudok és nem is láttam, hanem magát mindenekben mint Isten félő, kegyes asszonyember úgy viselte, és életét Isten és a nemes haza törvénye szerint rendelte. Ad tertium: Hanem varsolci embertől ezelőtt circiter 2 esztendővel Varsoleczon hallottam, hogy azt mondotta volna, hogy nem lakhatik az varsolci emberek miatt, de törvényesen bosszút áll rajtok, mivel sok atyafiai vadnak s azokkal edgyütt fogja. Az mely varsolci embertől én ezt hallottam (kit nem esmerek), ezen szavát másként magyarázta. Azmint eszembe jut, Szine István nevű embertől hallottam. Ad quintum: Ezelőtt circiter 2 esztendővel, hogy azon gonosz hírben keverték Varsoleczról, házamhoz panaszkodott és harmad napig is házánál lévén, láttam szememmel, hogy a nyavalya kerülte és sokáig, mint az holt, úgy fekütt a földön. Azután felocsudván, igen szégyenlette és követett. De ezelőtt nem hallottam, hogy a nyavalya verte volna.

3. testis Stephanus Luka, nobilis de Szilágyfő Keresztur, annorum circiter 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et secundum uti primus testis. Ad tertium et quartum: Egytől is mástól is, úgy magától is említett Luka Sophia asszonytól hallottam, hogy boszorkánysággal vádolták, de ki vádolta, nem hallottam. Ad quintum: Hallottam,

hogy az nagy nyavalyatörés említett Luka Sophia asszont ezelőtt circiter négy vagy öt esztendővel s őrta is hallom, de én nem láttam.

4. testis Georgius Toth, nobilis de Keresztur, annorum circiter 46, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens testis, hoc tamen addito: Hallottam, hogy Luka Mihályné asszonyomat is kiverte volt a nyavalya.

5. testis Michael Luka, nobilis, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur: Ad primum et secundum: A kuruc világtól fogva ismerem az utrumban specificált Luka Sophia asszonyt, de én sem azelőtt, sem azőta semmi rossz hírt felőle nem hallottam, annál inkább nem tudok, nem láttam jónál és kegyességnél egyebeket az mikor láttam. Ad tertium, quartum et quintum nihil.

6. testis Petrus Sepsi, nobilis de Keresztur, annorum circiter 42, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Vagy kétczer láttam Kereszturon életemben az említett Luca Sophia asszont, de én semmi rosszat hozzá nem tudok, nem láttam sem hallottam, sem semmi nyavalyásságát nem tudom.

7. testis Georgius Adi, nobilis de Keresztur, annorum circiter 42, legitime citatus examinatus juratus fatetur per omnia uti antecedens sextus testis.

8. testis Andreas Oláh, nobilis de Keresztur, annorum circiter 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur per omnia uti antecedentes duo testes.

9. testis Georgius Horváth, nobilis de Keresztur, annorum circiter 46, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Egy néhány esztendőktől fogva ismerem az utrumban specificált Luka Sophia asszonyt, de én hozzája semmi gonoszságot nem hallottam s nem láttam, sem nem tudok egyebet jámborságtul. Aliter nihil.

10. testis Michael Tóth de Keresztur, nobilis, annorum circiter 38, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumokat hallottam, és Luka Sophit gyermekségemtől fogva ismerem. Szilágy Szent Károlyon is laktam, mikor ott lakott, de én soha semmi boszorkányságot hozzá nem láttam, nem hallottam egyebet jónál, nyavalyásságát pedig soha ezelőtt nem hallottam, hanem most hallom. Ceterum nihil.

11. testis Martinus Zaj, nobilis de Keresztur, annorum circiter 46, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Szilágy Szent Királyon laktam gyermekkoromban az mostoha apámnál, és leány korában is ismertem az utrumban specificált Luka Sophia asszonyt, s mikor az ura elvötte is tudom, de én soha semminemű boszorkányságot, sem egyéb gonoszságot őkegyelméhez nem hallottam, nem tudok és nem láttam, jó erkölcsénél és jámborságánál egyebet hozzá nem tudok; nyavalyásságát pedig eddig nem hallottam, most hallom.

12. testis Andreas Toth, nobilis de Keresztur, annorum circiter 36, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti sextus testis.

13. testis Johannes Jankó, nobilis de Keresztur, annorum circiter 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az említett Luka Sophia asszonyt leánykorától fogva ismerem, de én hozzá semmi boszorkányságot nem tudok, nem hallottam s nem láttam. Másoktól hallottam, hogy Varsolczon reáfogták, hogy boszorkány, a házát is felégették. Nyavalyásságát pedig most hallom, eddig nem hallottam. Aliud nihil.

14. testis Georgius Dul, nobilis de Keresztur, annorum circiter 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti sextus testis.

15. testis Michael Luka junior, nobilis de Keresztur, annorum circiter 29, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Gyermekségemtől fogva ismerem Luka Sophia néném-

asszont, sokszor is járt a házunkhoz, de én soha semminemű boszorkányságot és egyéb gonoszságot hozzá nem láttam, nem tudok és nem hallottam egyebet, hanem edgy alkalmatossággal az varsolci malomban öröltem és egy öreg varsolci, nagy fejér szakállú embert jöttömben talállok, az szőlőben megyen vala és kérdem tőlle, mint él s hogy él Horváth Mátyásné nénémasszony. Mellyre azon öregember (kinek nevét nem tudom) ezt felelé: Mint nyilvánvaló boszorkány, mert már most az menyem vette elő s azt járja! Nyavalyasságát pedig magától hallottam.

16. testis Martinus Horváth, nobilis de Szilágy Szent Király, annorum circiter 38, legitime citatus juratus examinatus fatetur. A kérdéses dolgokban egyebet nem tudok semmit, hanem hallottam s tudom is, hogy edgy Kovács Ferencné nevű asszony szent Királyon laktában (ki is most Zilahon lakik), megírt Luka Sophia asszont boszorkánynak kiáltotta vala. Melly dolog szék eleiben kelvén, Horváth Ferencné, Luka Sophia asszonnal megedgyezett és megbékélt. Tudom azt is, hogy maga Luka Sophia asszony néha-néha úgy megbolondul s az esze úgy elmegy, hogy csak bolyong s edgyfelé csak elmegy, de hogy a nyavalya törné, nem tudom s nem láttam.

17. testis Georgius Luka, nobilis de Szent Király, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Ad primum nihil, ad secundum: Bizonyosson tudom, hogy mind jámbor. Isten féltő asszonyember, kétkezi munkájával élt az utrumban specifica! Luka Sophia asszony, és hogy valakinek ártott volna, soha sem hallottam. Magam gyermekegemtől fogva ismerem. Miólta pedig azon nyavalya rajta vagyon, circiter 3 eszterdeje, és midőn azon nyavalya reájön, ha csak olyan ember, akj ismeri hogy reájött, meg nem fogja, csak elmegy edgyfelé.

18. testis Johannes Tolnai, nobilis de Szent Király, annorum circiter 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens 17. testis.

19. testis Michael Modi, nobilis de Szent Király, annorum circiter 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens duo testes.

20. testis Stephanus Süle, nobilis de Szent Király, annorum circiter 32, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti proxime antecedentes 3 testes.

21. testis Andreas Módi, nobilis de Szent Király, annorum circiter 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad primum uti 16. testis, ad secundum et coeterum uti 17. testis hoc addito: Már az ő lelke tudja!

22. testis Georgius Kis, nobilis de Szent Király, annorum circiter 33, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 16. testis.

23. testis Johannes Osváth, nobilis de Szent Király, annorum circiter 28, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 16. testis, hoc addito: Magától hallottam Luka Sophia asszonytól, hogy Varsolczon felvötték a gonoszok s hordozták a gazon.

24. testis Ambrosius Bányai, nobilis de Vérvölgy, annorum circiter 62, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumokat hallom, de én leánykorától fogva ismerem az specificált Luka Sophia asszont, semmi boszorkányságot vagy valami feslett erkölcsöt hozzája nem hallottam, sem láttam.

25. testis Stephanus Ramotsa, nobilis de Vérvölgy, annorum circiter 83, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

26. testis Johannes Szapoly, nobilis de Vérvölgy, annorum circiter 43, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumban specificált Luka Sophia asszont leánykorától

fogva ismerem és a házokhoz is eleget jártam, de én semmi gonoszságot, jónál egyebet hozzá nem hallottam, nem tudok és nem láttam.

27. testis Stephanus Toth, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens 26. testis.

28. testis Gregorius Tyukodi, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 56, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis.

29. testis Franciscus Balog, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 58, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis, hoc addito: Menyecske korában edgy házban is laktam velle, de soha jónál egyebeket hozzá nem láttam, sem hallottam.

30. testis Michael Kun, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis, hoc addito: Kegyelmekekhez ugyan nem sokat jártam.

31. testis Stephanus Adi, nobilis de Keresztur, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 6. testis.

32. testis Stephanus Király, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis.

33. testis Johannes Kovács, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 51, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis.

34. testis Johannes Balog, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis.

35. testis Valentinus Szabó, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 56, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis.

36. testis Georgius Toth, nobilis de Vervölgy, annorum circiter 73, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Leány korában ismertem az utrumban megnevezett Luka Sophia asszont, de akkor felőle sem rossz hír nem volt. Miólta pedig Szent Királyról általment Varsolczra, nem is láttam talám, sem ismertem. Ceterum nihil.

37. testis Elizabetha Somogyi, nobilis quondam Stephani Balog relicta vidua, annorum circiter 56, legitime citata jurata examinata fatetur in omnibus uti 26. testis.

38. testis Johannes Balog, nobilis de Nagy Doba, annorum circiter 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis.

39. testis Andreas Balog, nobilis de Nagy Doba, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis.

40. testis Petrus Pap, nobilis de Nagy Doba, annorum circiter 51, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 26. testis.

41. testis Michael Vig, nobilis de Nagy Doba, annorum circiter 56, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumban specificált Luka Sophia asszont menyecske korától fogva láttam egyszer-másszor, de én hozzá semmi rossz hírt, annál inkább boszorkányságot nem láttam, sem hallottam.

42. testis Franciscus Kis, nobilis de Kis Doba, annorum circiter 55, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

43. testis Sigismundus Décsi, nobilis de Kis Doba, legitime citatus juratus examinatus annorum circiter 48, nihil fatetur.

44. testis Johannes Mihály, nobilis de Kis Doba, annorum circiter 46, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

45. testis Stephanus Mihály, nobilis de Kis Doba, annorum circiter 56, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

Cuiusquidem praemissae inquisitionis et attestationis nostrae semper ut per nos excitatum et expeditum fide nostra mediante rescripsimus, sigilloquae nostro autentico alterum vero usuali manumquae propriarum subscriptionibus roboratum.

Datum in anno, die, locoquae ut in praemissis.

Correctam et expeditam per nos.

Johannem Borbély de Ilosva m. p. et
inlyti comitatus Szolnok Mediocris
alterum ordinarum et juratus iudicium,

Gregorium Nagy de Diósad m. p.
inlyti comitatus Szolnok Mediocris
juratus assessor

⁸Anno 1721. aperte per juratum inlyti comitatus Crasznensis notarium, Stephanum Halmágyi

1600. Anno 1721. die 29. Septembris.

VI.

1721. november 21., Varsolc

⁹Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judicibusquae Nobilium, Juratis Assessoribus ac Notario, toti denique Universitati dominorum Baronum, Magnatum et Nobilium Inlyti Comitatus Krasznensis, Dominis Dominis nobis humillime collendissimis, Observandissimis!

Illustrissimi, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii et Nobiles, Domini domini nobis humillime Collendissimi, Observandissimi!

Humillimorum servitiorum nostrorum debitum semperquae paratissimam oblationem!

Nosce faventer dignanter praetitulatis illustrissimae et Dominationes Vestrae, quod nos litteras sacratissimae Caesariae Regiaequae Suae Maiestatis et principis Transylvaniae compulsorias pariter et attestatoria pro partem et in personam illustrissimi domini domini Ladislai Bánffi de Losoncz, supremi comitis inlyti comitatus Krasznensis, uti pro se et ratione officii sui legitime confectas et emanatas, nobisque subditos et servos, praeceptoriae sonantes et directas summo quod decuit honore et obsequiorum reverentiam receperimus in haec verba:

Carolus sextus, Dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaequae rex, archidux Austriae et princeps Transsylvaniae, fidelibus nostris et ceterum (quas nos propter earundem prolixitatem, praesentibus nostris verbatenus inserere omissimus). Datum in civitate nostra Kolosvár, die prima mensis Novembris anno domini millesimo septingentesimo vigesimo primo, subscriptum erat, lecta, correcta, m. p., erantque sigillo Sacratissimae Suae Maiestatis judiciali et autentico, eoque Transylvanico in inferiori earundem margine, in medio locorum, videlicet solitorum superiorum cera rubra ductili impressivae communitate et roboratae patenterquae confectae et emanatae.

Quibus receptis, nos mandatis Sacratissimae Caesariae regiaequae Suae Maiestatis uti tenemur, in omnibus obedire satisfacerequae volentes, in anno praesente millesimo septin-

gentesimo vigesimo primo, die vero vigesima prima mensis Novembris, in et ad possessionem Varsolcz consequenterque domum providi Stephani Ordas, per recenter judicis primarii dictae possessionis Varsolcz, jobbagionis vero generosae dominae Barbara Adorján, relictæ viduæ generosi condam domini Joannis Komornik de Récse, ibidem comitatusque Krasznensis existentem, habitam et estructam accessimus, ibiquæ infra notatos testes vigore litterarum præscriptarum Sacratissimæ Caesareo regiaeque Suae Maiestatis compulsorum in præsentam nostri legitime citatos et accessos exacto prius ab iisdem firmissimo juramento Sacramentum de et super utro, per præfatum dominis exponentis nobis proposito, præsentibusque nostris inserto examinavimus et inquisivimus, eorumque fassiones et attestationes diebus vigesima nona et trigesima mensis supra efluxi Augusti anno nunc currente millesimi septingentesimi vigesimi primi in suprafata possessione Varsolcz, domumque Michaelis Ferencz, jobbagionis illustri domini domini Francisci András de Csikszent Király receptas vigore litterarum præscriptarum sacratissimæ caesariæ regiaeque Suae Maiestatis reformatam subsequenti modo reconsumimus, receperimusque denuo.

Utrum autem de et super eo, erat tale

1. Tudgya-é a tanú bizonyossan és nyilván, látta-é vagy hallotta-é ezen nemes Kraszna vármegyében Varsolczon lakó nemes Luka Sophiának néhai nemes Horváth Mátyás özvegyének nyilvánvaló boszorkányságát, bűvölését-bájolását, hipp-hopp-hirivel való járását, emberekben s barmokban ördögi mesterségével való kárt-tételét?

2. Tudgya-é a tanú bizonyossan és nyilván avagy hallotta-é, hogy az már megnevezett Luka Sophia valakit megfenyegetett volna, és a fenyegetés után valakinek maga személyében, cselédiben vagy marháiban ördögi mesterségével kárt tett volna, azon cselekedetiért reáizenvén viszont meggyógyította volna?

3. Tudgya-é a tanú nyilván és bizonyossan avagy hallotta-é, hogy az említett Luka Sophiát valaki szemtől szembe boszorkánynak mondotta s kiáltotta volna és a mai napig is azon rít hirben-névben hevert volna, nem kívánván magát expurgálni, mint afféle ördögi tudományban megrögzött és abból kitérni nem igyekező személy?

Cum omnibus congruis circumstantiis a tanú hiti után mondgya meg!

Fassiones testium

1. testis providus Andreas Simon, jobbagio perillustris ac generosi Volphgangi Kengyel de Király Darócz, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Ezen utrumban megnevezett Horváth Mátyásné, Luka Sophia felől hallottam ilyeneket: Ferencz Mihálytól hallottam azt, hogy ő Görcsönbe igyekezvén menni, az említett Luka Sophiát a Görcsöni bércen találta, s őtölle azt kérddete Luka Sophi: No, mit végeztetek s beszéltek tik ekkor s akkor? Talám (úgymond) azt tudgyátok tik, hogy nem tudom én azt? Bizony mind jól tudom én azt, amit tik beszéltek s végeztetek, akárhol legyen én! Mikoron Horváth György Széplakra költözösködött, kérddete a megholt feleségem Horváth Györgynétől, ezen említett Horváth Mátyásné menyétől, mi az oka, hogy innen elköltözödnék, s azt mondta: Óh, édes asszonyom, lehetetlen minékünk itt laknunk, mert az én

uramnak az anyja, Luka Sophia, majd megöl engem éjceka, addig paráználkodik velem, az uram képében rámjöven! Barthalyus Györgynétől pedig azt hallottam, hogy látta szemével Luka Sophia, Horváth Mátyásné, asagot vett a lába közzé, s arra ülven fejte a maga tehenét. Ordas Jánostól hallottam azt, hogy az említett Luka Sophia hozzája ment tanács kérdeni a szőlőhegyen, ha közéjük álljon az gonoszoknak, mert ötlet csak erőltetik, hogy odaesküdgyék. Dác Iztvántól hallottam, hogy éjcekának idején egy kis tüzeckénél találta az említett Luka Sophiát. Kérte, hol járna olyan éjceka s mit keres azon a nagy erdőn? Azt felelte: Oh, hiszen úgy elfáradtam, hogy úgy rakék edgy kis tüzeckét. Az elmúlt ősszel a málés kertek megszabadulván, a maga kertében (az is már szabad lévén) az említett Luka Sophia egy jó ökrömet megvágta. Melly tudomra esvén, mondom neki: Ugyan hogy lehetett így bännod az jó ökrömmel a szabad kertbe? Azt mondja: De köszönd meg, hogy másképpen nem bántam vélle, ebből még meggyógyul! Ugyan abból meggyógyult, de azon télen semmi hasznát nem vettem. Ő tudgya mit értett a másképpen való bánáson.

Ad secundum: Mikoron most utolszor tisztelt Krasznai Berthalan uramat papunknak megmarasztották s fogadták, valakik a papfogadásban voltak (ellenére lévén Horváth Mátyásnének, Luka Sophiának a papfogadás) mindgyájokat s mind Karasznai Berthalan uramat megfenyegettvén az említett Luka Sophia, mindgyájoknak marháijában esett kár: Karasznai uramnak egy tehenét, Dác Mihálynak edgy tulkát, úgy a többieknek is marhájokat megnyargalván, tulajdon őreá lévén irántok a gyanú! Molnár Andrásnak is edgy jó ökre kötésben vagy nyargalásban veszedelmezvén, közönséges akarathól reáizentenek a falubírótól, Barthalyus Györgytől, akiknek marhájok a nyargalásban még akkor meg nem döglött volt, gyógyult meg benne, úgymint a Molnár András ökre azon napon meggyógyult.

Ad tertium: Én számát annak nem tudnám megmondani, amennyi ember Luka Sophiát boszorkánynek kiáltotta, szemtől szemébe annak mondotta, de még eddig senkit sem tudok, hogy reákeresett volna. Edgy Szentkirályi Kis István nevű becsületes ember száma nélkül való sokszor mondta szemében: nyilván való boszorkány vagy te, Horváth Mátyásné, azért nem lakhatol te Szolnok vármegyében is! De azt sem kereste reá mindeddig is.

2. testis Anna Boros, consors prövüdi Joannis Ordas, jobbagio generosi domini Sigismundi Virág de Kügy, annorum circiter 44, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Ennek előtte úgy két esztendővel edgy jó ártányunk, soha az edgyik oldaláról a mások oldalára nem fordulhatott, akármennyiszor fordítottuk is el, de azon meg nem maradhatott, csak vissza kellett fordulni, sok ideig úgy vesződék. Edgykor, szintén mikor azon disznóval vesződnénk s enni adni akarnánk, odajő Horváth Mátyásné Luka Sophia s mondgya: Soha nem voltam még ennél az háznál! Leül az ház alá, kérdi, mit csinálunk annak a disznónak? Mondom micsoda baja vagyon s miként bajoskodunk vélle. Mondja: De bizony, tudom én mi lelte, mert annak csak edgyik oldalát nyargalták meg! Mondom én: Kí ördög tudgya azt? Mondja: De bizony, tudom én, másszor is láttam én olyat! De hadgy békét neki, meggyógyul! Csakugyan megdöglött abban, olyan volt az fél oldala mint a tört bodza! Ad secundum: Elegen mondták, hallottam, hogy az Horváth Mátyásné fenyegetőzése után marhájokban megkárosodtanak. Ad tertium: elegen mondták bizony Horváth Mátyásné boszorkánynek, de senkit nem tudok, hogy reákeresett volna, csak békével eltürte.

3. testis provüdis Georgius Barthalyus, jobbagio generosae dominae Rebecae Guthi, consors perillustris ac generosi domini Sigismundi Bydeskuti de Ip, annorum circiter 38.,

citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et secundum: Ezt tudom ezekre mondani: tavaly esztendőben az én bíróságomban tiszteletes Karasznai uramnak egy tehenét, Dác Mihálynak egy tináját megnyargalták vala, Molnár Andrásnak is egy jó ökre kötésben vagyis nyargalásban lévén, töllem mint falusbírótól közakarattól reáizentek, kivált Molnár András szorosabban (már akkor a Dác Mihály és Karasznai uramék marhájak megdöglötenek volt), hogy az ökrét meggyógyítsa, mert ha meg nem gyógyul, bizony baja érkezik! Elmenvén az izenetet csakugyan vastagon megmondottam s eleibe adtam, hogy magát úgy viselje, hogy jól legyen, megnevezgetvén, hogy sok ember vall kárt marháiban. Ha tovább is csakugyan ilyen színű károk forognak a faluban, edgyátallyában nem kicsiny dolga érkezik, mivel minden felől csak óréa vagyon a gyanúság! A Molnár András ökre szépen meggyógyula. Istené a dicsőség, azidőtől fogva, hogy én eleiben adám a dolgot Horváth Mátyásnénak, olyanképpen nem is hallatik, hogy a marhákbán károk esnének. Hallottam a feleségemtől, mikor Horváth Mátyásné a tehenét megfejvén felkölt, látta hogy préncsét vett fel alólla. Ad tertius: Hallottam másoktól, hogy Kegyes János, mind feleségestől boszorkánynak kiáltotta Horváth Mátyásné, de még eddig tudom, abban hevert, törvényre nem kereste érte.

4. testis provida Helena Kozma, consors providi Michaelis Kis, jobbagio illustrissimae contessae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comiti domini Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 30, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Ezen említett Luka Sophia illyet tudok mondani: Horváth Györgyné (kinek az annyával edgy testvér vagyok), ezen Luka Sophiának a menyé hozzám jövén, mondgya nékem: Adgyon nekem ennem kegyelmed néném asszony, mert ehetném. Kérdém tőle: Hát otthom nem öttél-é? Azomban keserves zokogásra indul. Kérdem újjobban: Mi lelt tégedet, mi bajod vagyon? Annál inkább zokog és sír. Mind szépszóval, mind haraggal megszorítottam, hogy mondgya meg baját, kinek mondhatná meg jobban mint nékem, holott több attyafia nincsen. Mondja osztán későre, hogy ő nem lakhatik a napájával, Horváth Mátyásnéval, mert ha láttya is, olyan mintha kést vernek a szivébe, ő már nappal is velle edgyütt lenni [nem mer], mert nemrégiben is (úgymond) virattig gyötrött engemet, majd megölt, addig elkézzott uram képében! (Uram otthon nem lévén). Reám jött, velem közösködött. Mellyen eliszonyodván, mondottam: Talám öcsém csak álom közben tecett lenni rajtam azon dolog? Mondja keserves sfrással: De minthogy most nem aluszom, úgy nem aluttam virradatig is! Mintsem velle lakjam, inkább magamat is megölöm! Mondom hogy: Mondd meg az uradnak, ha nem teszen rólla, én apádhoz sem sajnállom elmenni! Az urának hihető, megmondotta, mert Széplakra el is mentek lakni és míg él Luka Sophia, nem is jönnek haza. Item illyen dolog rajtam is esett. Pünkösöd után valami kevés idővel, hozzánk jöve az említett Horváth Mátyásné. Szintén a tehenet fejtem vala estve. Hozzám szöllott, de a tehénfejéssel sietve, a tehén fejés miatt nem érttettem mit szöllott. Ott csak kevésbé állván, fogja magát, megindul s elmegyén, azt mondja: No nem kellek én itt, itt nem is halgattyák az én szómat, mert itt vagyon ezeknek a földi Istenek! (Simon András urammal az ucában beszélvén). Azontúl egy egész hónapig is soha egy reggel sem fejhettem meg a tehenemet, holott azelőtt olyan jámbor volt, hogy soha egy hozzám való legyintést sem tett. Mind magamat s mind a borját, csak meg nem ölt. Valahollott akkor ültém a tehénfejésben, mikor Horváth Mátyásné hozzám szöllott, nagy füleléssel s szaglódással, örökké csak oda nézett, a kert tövébe! Annak utánna arra tanítottanak, hogy

a tehenemnek a fejét verjem meg a penetével. Én megpróbálám, a fejéhez verém a tehenemnek a penetét és mondván: Itt ülnek a boszorkányok! Attól fogva kezdte megállani a fejést. Ittem én Horváth Györgyöt előfogtam magánossan, mikor már az annyától elment (s nem lakván véle az öcsémmel), mondtam nékie: Ugyan sógor, ha anyád felől tud valamit, mond ki, ha boszorkány hadd égessék meg! Felettébb meghonyászkodván, azt mondgya: Bizony én nem tudom! Hallottam Székely Mihóktól, hogy mondta: Mikor ő Varga Jánosné szolgája volt, az asszonya ő rajta járt, ő lévén a lova. Ő bizony mindenkor edgyütt látta anyámat, hogy Varga Jánosnéval járt. Hallottam olyat az öreg Vargyasinétől, ha Horváth Mátyásnéra esketnének, mondaná ő, olyat cselekedett ki, hogy csak az is elég lenne ő ellene, mellyet tulajdon szemeivel látott. Eddig ő sem hitte hogy boszorkány volna, de már bizonytal tudgya hogy boszorkány, de minemű cselekedetét tapasztalta, nekem meg nem mondotta. Ad secundum: Minden felől volt gyanúság reá. Ad tertium: Mondották elegen boszorkánynak úgy hallom, de senkit sem tudok, hogy törvényre szólított volna s perlette volna.

5. testis provida Elizabetha Nyírő, consors praenotati Georgii Barthalyus, annorum circiter 25, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Ezen említett Horváth Mátyásné Luka Sophia felől, ezeket tudom mondani: Mik közel való szomszédságában lakván az említett Luka Sophiának, egykor szintén azon megyek az házához, mikor szintén a tehenét feji borja nélkül a maga pítvarában, felkelvén a tehénfejésből, egy penetét kapa fel a tehén alól és felveté az ház padlására, de azt már nem tudom, bizonytal nem is mondhatom, hogy maga tette-é odá vagy hogy volt ott. Láttam azt is, hogy a maga telekén kerengve járt, és a kezeit összevevén s csattogatván, mintedgy megholt, ledült a burján közzé. Ezt tulajdon Horváth Mátyásné, Luka Sophia szájából hallottam ezelőtt circiter négy esztendővel, nekem csak magánossan beszéllvén: Nem tudom (ügymond) mit cselekedgyem, mert engemet csak kényszergetnek, hogy közikben álljak (de nem nevezte kik), soha meg nem tudok töllök menekedni, mert öszveszagatnak, ha közikben nem esküszöm! Én mondom: Ha kereszténynek tartya magát kegyelmed, közikben ne esküdgýék, csak könyörögjön kegyelmed az Istennek, eltávoznak azok kegyelmedtől! Azt mondgya arra: Nincsen bizony annak haszna, mert én már a kezemet is béadtam, csak közikben kell esküdnöm! Egy Andris nevű fia vala az említett Horváth Mátyásnénak, ki is nállunk sokat lakott, sütöttem néki s tisztával tartottam. Kérdettem tölle szokszer[!]: Ugyan Andris, miért vagy te olyan sárga, micsoda nyavalyád vagyon tenéked? (Olyan sárga lévén, mint a szűrt viasz.) Az fiúcska csak elfokadott sírva, a sírástól s zokogástól szólni alig tudott, csak azt mondotta: Nem tudom, mit csinált nekem Anyám, de a derekammal kell nekem meghalnom! Ugyan meg is hala nyavalyás! Ezidén szőlőkötni volt nekem az említett Horváth Mátyásné, s vacsorára el nem jött és akkor estve meg nem fizethettem néki. Csak ketten lévén benn a házban Ordas Jánosnéval, mondja Ordas Jánosné: Bizony, nem érdemel három polturát Horváthné. Egyéb edgy macskánál az házban rajtunk kívüll nem volt. Azt mondgya nekem másnap Horváth Mátyásné: No, elárula engemet Ordasné teneked tegnap! Mondom: Nem árulta, csak azt mondta, hogy kegyelmednek rossz egészsége volt. S azt mondja: De bizony, tudom én mivel vádoltak! Más éjczakára kelvén, engemet úgy öszveroncsoltanak, fejrben jövén reám, hogy olyan volt a testem, mint a kék posztó. Az Horváth Györgyné szavait pro merito rei uti praecedens mondja. Item mikor Varga Jánosné megégették, akkor bujdosóban lévén Horváth Mátyásné. Közel lévén hozzánk

az háza, gyakran láttam éjczakának idején, hogy a mentéjét kifordítván, házához jött és vi-rattig megint elment. Mindenkor olyan lucskos volt mikor láttam, mint a lucskos róka.

Ad secundum: Hallottam Vargyasiné-től, hogy Horváth Mátyásné azt mondotta nékik fenyegető szókkal: Megbánnyátok a Markotányság nem ér harmadnapot, igen vágyjátok reá, de meglátjátok mi talál! Harmadnapján a legjobb paripáját Vargyaséknak megnyar-galta, meg is döglött miatta, melyet Vargyasék mindgyájan hittel mondták, hogy Horváth Mátyásné dolga volt. Azt is tudom reáíztenenek egynéhányan uram bíróságában mar-hájoknak veszedelme iránt s a Molnár András ökre meg is gyógyult.

Ad tertium: Hallottam hogy a Balog Péterné menyé bös-zorkánynak mondta az említett Luka Sophiát, de reá nem kereste.

6. testis Catharina Demeter, relicta vidua libertini quondam Samuelis Király, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur: Ad secundum: Mink más egy emberrel egy kis kunyhóskái csinálván az említett Luka Sophia házához, csak közel ott laktunk és valami répáját az említett Luka Sophiának a kertéből ellopván s a lakónkat azzal adták bé nékie, hogy ő hozta volna el. Egykor az uram kinn lévén, Horváth Mátyásné a maga telekéről által kiáltozván, azt mondja: Várjatok még, a répámat elloptátok, de bizony keserves répalopás léssen az! Mondja uram: Nekem nem léssen, mert hittel is meg merem mondani, hogy sem magam, sem eselédem soha abban a kertben nem voltunk. Csakhamar uram nagy nyavalyá-ba esék, Soha, sem éjjel, sem nappal nem nyughatott, Karácsonyig csak holt fekütt, de után-na lábáról elesvén, csak fekütt másfél esztendeig, felsugorodván a lábai, tavaly Húsvétban az említett Horváth Mátyásné enni hozott uramnak s azt mondta: nem tudta ez óráig, hogy uram légyen beteg, hanem a másik embert gondolta, úgy mint a lakót. Akkor azt mondta: Ha fizetnék, meggyógytaná uramat. Uram mondotta: Nem tud honnan fizetni, mert már semmije sincs. Egyszer megkente is, de többszer nem. Uram bizony mind holta napjáig csak egyedül Horváth Mátyásnéra gyanakodott hogy ő ötte meg. Ad tertium nihil.

7. testis nobilissa Elizabetha Dác, consors nobilis Stephani Nagy, annorum circiter 35, citata jurata examinata fatetur. Ad secundum: Hallottam, hogy tiszteletes Karasznai Ber-talan uram, Molnár András egy ökre rosszul léte iránt, mely is meggyógyult. Bástiné is izent reá lovának rosszullete miatt. Ad tertium nihil certi, solum exaudit.

8. testis providus Michael Dác, jobbagio illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, anno-rum circiter 47, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: A megnevezett Horváth Mátyásné felette igen haragudott tiszteletes Karasznai Bertalan uramra, úgyannyira, hogy tanítására sem járt, és ő azt akarta volna, hogy elboeassuk. De mik nem akartuk, hanem annak idejében újjabban praedicatorunknak megfogadtuk, Valahányan azon alkal-matossággal a praedikator fogadásban voltunk, mindenikünknek egy-egy marhánk amiatt elveszett, úgy mint praedikátor uramnak egy tehene, nekem egy harmadfű tulkom, Szine Andrásnak egy jó disznaja, Ferencz Jánosnak egy tulka, Ordas Jánosnak egy ökrörborja, Molnár Andrásnak is egy jó ökre szintén veszőfélben lévén, mondja Molnár András edgykor: Jó uraim, mit tegyünk? Im látom minden embereknek csak vesztén vész a mar-hája, a kigyelmeteké már egynéhányan odavagyon! Az én ökröm is szintén, hogy meg nem döglött. Izennyünk rá Horváth Mátyásnéra, mert marhánk sem marad! Barthalyus Györgytől falu képében reá izentünk, Molnár András különösen azt izeni: Ha az ökre meg nem gyógyul harmadnap alatt, bizony megfogattja, Somlyóra viteti! A bíró a dolog-

ban eljáván, estvére szépen meggyógyult a Molnár András ökre. Attól fogva, Istennek hála, olyan formán való veszedelmé nem is igen hallatik a marháknak. Hallottam Horváth Gyurkától: Míg az ő anyja él, Varsolczon nem lakik, mert az ő anyja, mikor ő otthon nincs, örökké a feleségére jár, úgy közösködik velle, mint a férfiú. Ad secundum: Bíró lévén Szine András, hogy a fonalát elvitte, azért megfenyegette. Annak utána, tudom, felettebb való nyavalyája esett az Szine András fiacskájának. Szine András ráizent, maga is ráment és bizonyosan reámondotta, hogy ő dolga, de míg újabban meg nem ijesztették, gyógyulást nem vett. Hogy most újjobban megfoták vala Horváth Mátyásné, akkor gyógyula meg a gyermek. Ad tertium: Bizonyos dolog, Kegyes János mind feleségestől leboszorkányozta Horváth Mátyásné falu hallatára, de még eddig soha nem kereste reá.

9. testis Andreas Molnár, jobbago illustrissimae comitissae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis dominis Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 47, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum in rei merito similiter uti praecedens testis. Ad secundum similiter, ad tertium similiter etiam, addit tamen hoc: A Balog Péterné bátya, Kis István, hallom hogy leboszorkányozta, de egyiket is törvénnel nem kereste.

10. testis providus Stephanus Ordas junior, jobbago generosi domini Sigismundi Virág de Kúgy, annorum circiter 24, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Ezelőtt circiter négy esztendővel a bágyoni erdőn őriztem én a falu disznáját. Éjszaka is ott hálta a disznókkal. Olyan setét éjcekákon jött néha az tűzünkhöz az említett Horváth Mátyásné, Luka Sophia, hogy magam is irtóztam belé. Hajadon fővel, edgy ingben, ingallyban, előkötő sem lévén előtte, hol megint másként, olyan fáradton jött néha, hogy még nem is szállhatott, néha megint eleget beszéllett. Edgy alkalmatossággal kérdezvén tőlle, hol jár ilyen képtelen setét éjceka, s azt mondja, hogy nem hadgyák őtet nyugodni, csak hajtógatták, kényszergetik, hogy újjobban is küdgyek közikbe, még a Szamosban is belé akarták ugratni. Sokszor jöven oda hozzánk a tűzhöz éjcekánként, annyira megkezetten volt tőlle, hogy csak edgy falevél megzördült is, azt tudtam, mindenkor Horváth Mátyásné járt ott. Annak utána mikor odajött is, nem kérdezősködtem tőlle. Ad secundum: Mikor Kaba János uram itt Varsolczon lévő jószágá iránt inquiráltatott, apám uram is megeskettetvén, a jószág dolgát hogy hiti szerint meg kellett mondania, és látta Horváth Mátyásné, hogy a jószág kikel a kezéből, ispán uramat megfenyegette ilyen szókkal: Várj meg, Ordas János, az enyémből éltél eddig, de elesküvéd a jószágot a kezemből, de megbánod bizony azt, megládd hogy bizony visszaszaporodik az marhád az udvarodon! Csakhamar egy jó disznókat megnyargalták, a disznó csak az edgyik oldalán hevert. Akkor lakván itt a császár béresi, mondja a szomszédunkban lévő béres: Gazda asszony, az házat vissza kell seperni és a seprüt a nagy végivel le kell hadni. Megládd, hogy bizony idejön aki megnyargalta! Azt megeselekedvén, edgy órányi idő sem tölt benne, odejőve Horváth Mátyásné, megrugja a disznót edgyik lábával, kérdi: mi lelte? Mondjuk hogy megnyargalták bizony! Azt mondja arra: De bizony ennek edgyik oldalát nyargalták meg, csak há harmadnapig meg nem döglök, meggyógyul! Harmad napján megdöglött, edgyik oldala öszveromolva csak, a másíknak semmi gondgya nem volt. Annak utána csakhamar megint három disznókat nyargalták meg egymás után, kik is mind abban döglöttenek meg. Második esztendőben megint négy tinókn döglött meg edgy más után, kiket is megnyargaltanak. Ugyan ezek utánn megint edgy jó disznókat nyargalták meg. A fenyegetés után látván a sok kárunkat, bétellyesedvén az Horváthné mondása, gyanunk őreá lévén, mondották elegen,

hogy ezennyünk reá, de nem izentünk, kívánván távoztatni a versengést. Egykor, mikor szintén a harmadik disznón sopánkodánk, szintén a kapunk előtt látom Horváth Mátyásné. Mondom haragossan: Sok marhámban vallottunk már kárt, bizony gyanakosom, mind edgy cselekszi azt, hogy ennyi marhánk elvész! De ha ez a disznó harmadnapra meg nem gyógyul, bizony Somlyóra megyek s megfogtatom, akire gyanúm vagyon! Olyan volt a disznó, hogy fel nem állhatott s még a száját is bé sem foghatta. Ezt hallván Horváth Mátyásné, hogy én zajgolódom, hogy hallya meg, annál inkább mondtam azt is, hogy reátészem a kezemet s reáesküszöm, hogy annak a dolga mind ennyi sok károm, akire gyanúm vagyon! Edgy órára a 2 disznó meggyógyult s lábba állott őt. Ad tertium: Úgy hallottam, falu hallatára boszorkányozta Horváth Mátyásné Kegyes János, mind feleségéstől, de eddig csak benne hevert, törvényre nem kereste.

11. testis nobilissa Catharina Márton, consors nobilis Michaelis Debreczeni, annorum circiter 36, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Horváth Mátyásné fiától, Horváth Györgytől hallottam hogy mondtotta: Ő most is itt laknék, de az ő anyja, mikor ő maga otthon nincsen, ő képében a feleségével közösködik s azért ment el, haza sem jön, míg az anyját életben lenni hallja. Ad secundum: Anyámasszonynak, Dácz Mártonnének egy viselt csömölyes szoknyája volt, az kérvén tőlle Horváth Mátyásné. Hogy oda nem adta, azzal fenyegette meg: Vár meg Dácz Mártonné, mert míg e világon élsz, bizony megbánod azt, hogy a szoknyát nekem nem adod! Edgy kisleánykám at anyámasszonyék tartván, azon éjcekán a leánykánk öszvesugorodott minden tagja, olyan lévén mint a lágy viasz! Ezen dolog ezelőtt circiter három esztendővel esett. Egy német lévén quartélyban az anyámasszony házánál, az azt mondta: Gazda asszony, az házat háromszor vissza kell seperni, aki a leánykán azt cselekedte, bizony idejön reggel mindgyárt! A német maga megcselekedte, három reggel visszasepert az házat, mindenkor odament Horváth Mátyásné. Anyámasszony szemében is megmondta, hogy a leánykán esett nyavalya az ő dolga. Most is nyomorék, én most is csak őreá gyanakosom, minthogy megfenyegette anyámasszonyt. Ad tertium: Mikor a házat elégették is boszorkányozták bizony őtet, de senkit sem keresett még eddig reá soha is.

12. testis Michael Ferencz, jobbagio illustrissimi domini domini Francisci Andrászi de Csik Szent Király, annorum circiter 45, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Ezelőtt circiter három vagy négy esztendővel Görözönben mentem az uramhoz. Amint az hegyen megyek, visszatekintvén látom, jön egy valaki utánnam a téren. Utóliére az határban, hát Horváth Mátyásné! Kérdelem tőlle, hogy hová mégyen ilyen kegyetlen rút időben? (Felettéb rút, gonosz idő lévén) szintén Szent Királyra mégyek, mert van nekem elég bajom, mert az varsolciak sokat végeznek én felőlem, egy gyűlések sincs, hogy engem ne beszélnének, s róllam nem végeznének. De bizony megütik a szarokat! Mondom én: a varsolciak bizony kegyelmed felől nem végeznek s nem is beszélnek, hanem ha akkor, mikor kegyelmed közikben mégyen osztozni! Én nem tudom, nem hallom soha, hogy kegyelmed felől végeznének. Azt mondja: De bizony, tudom én! Mondom én: Talám bizony valami jóakarója vagyon kegyelmednek, a mondgya meg? Mondgya: Nincs bizony énnekem egy jóakaró emberem is Varsolczon! Talám azt gondolod, nem tudom én, bizony tudom én, akárhol járjak, mikor vagyon gyűlések mindenkor s mit végeztek felőlem! Ad secundum: Tudom, az említett Luka Sophiára reáizentenek egynehányan Molnár Andrással együtt, lévén edgy jó ökre Molnár Andrásnak is kőtésben-nyargalásban, olyan lévén az

ökröknek az háta, mint egy fűvő. Arra izenvén, a Molnár András ökre azon napon meg is gyógyult. Én is falusbíró lévén, Szine Andrással edgyütt elhajtottuk a Horváth Mátyásné disznáját, hogy másként meg nem zálogolhattuk. Mindkettőnket megfenyegetett, hogy megbánnuk, hogy jószágát hajtogattuk. Csakhamar megnyargalták egy tulkomat, el is vesze belé. Eziránt órá gyanakodtam, most is gyanakszom, hogy ő cselekedte, minthogy meg is fenyegetett. Ad tertium uti praecedens 1. testis.

13. testis nobilis Joannes Bathai junior, circiter 44, citatus juratus examinatus fatetur: Ad secundum: Az elmúlt télben Szine János házánál fordulék meg, ott lévén Szakáts András is. Szine János mutat egy tinót, hogy nézzük meg, s tapogassuk meg az hátát, mert úgymond, ezt bizony megnyargalták, amint mik is megnyargaltnak lenni tapasztaltuk (a tinó volt Somlyai Gyöngyösi Szabó Andrásé). Azon nyargalásban megdöglött a tinó. Megnyúzva is megnézette velünk, olyan volt az háta az első lapockájától fogva, mint a tört máj. Akkor is csak azt valotta Szine János: Egyátallyában Horváth Mátyásné dolga tulajdon, nem másé. Ad tertium uti praecedens 10. testis.

14. testis providus Petrus Dác, jobbago illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 38, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Ezt tudom mondani az említett Horváth Mátyásné felől: Ezelőtt circiter 4 vagy 5 esztendővel, edgy estve későn a mi házunkhoz jöve, vacsorára hívtuk hozzánk, de nem jött el. Téjjel s kenyérral kénálták, de még dűrcáson felelt: Ne add nekem tejedet! Azomban kiki lefekszik, Horváth Mátyásnénak is a földre szalmából ágyat vetnek, edgy lepedőben betakarózáván, lefeküdt. Én a tűz előtt való padon fekvén, egykor felserkenek. Látom hogy az Horváthné ágya üress. A cselédeket is felserkentem, mondom: Oda bizony Horváth Mátyásné, üress az ágya, valahová az ördögbe lett! Én mindgyárt megyek az ajtóra, hát azon módon bészárva vagyon az ajtó, valamint estve bészártatott! Senki közülünk meg nem érzette, mikor ment ki, még akkor a kakas sem szóllott volt! Másnapra kelvén, reggel vagy ebéd tájban, egy Haroklyán felől jövő ember az tetőn találta lefekve, lucskoson lévén egy lepedőben begöngyölözve. Azon embertől azt izente: két ökrrel, szekérral mennyünk utánna, mert beteg, bé nem jöhet! Nem tudom onnan hová ment, mert mi utánna nem mentünk. Ittem egykor jövök a templomból, estvéli könyörgésnek idején a koresmaház felé való pallónál, nem tudom templomba indult volt-é, hogy-é, de a palló végétől fogva előttem jött hazafelé, egy ingben s ingyallyban volt, az övén állól mintha azt ingyallyastól tiszta vérben mártották volna! Én reánézni is irtóztam! Ad secundum: Reáizenvén Molnár András Luka Sophiára, tudom meggyógyula az ökre azon napon szépen. Ad tertium nihil.

15. testis providus Joannes Dác junior, jobbago illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 45, citatus juratus examinatus fatetur. Ad secundum: Tudom, Molnár András egy jó ökrének rosszul léte miatt reáizene az említett Horváth Mátyásnéra az falusbírótól, Barthalyus Györgytől. Azon napon meg is gyógyula az ökr széken. Ad tertium nihil certi.

16. testis Stephanus Dác junior, jobbago illustrissimae dominae comitissae Barbara Gyerőffi, consortem illustrissimi comiti domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 47, citatus juratus examinatus fatetur. Ad secundum uti 15. testis. Mások is elegen gyanakodtanak s izentenek reá Luka Sophiára. Vargyasi hittel mondta:

minden cselekedetire reáeszküszik Horváth Mátyásnéra, hogy az ő lova ő miatta veszett el. Ad tertium uti 12. testis.

17. testis providus Joannes Dienes junior, jobbagio illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur. Ad secundum: Láttam az Molnár András ökrének nyavalyáját, és reáüzenvén Horváth Mátyásnéra, azonnal szépen meggyógyult. Addit etiam idem dicit 16. testis. Item: A feleségemtől bordát kérvén az említett Horváth Mátyásné az elmúlt pünkösöd tájában. Nem adott s azután következő három éjé-ka őt kotlóallya csirkémnek semmi nyugodalma nem volt, azt tudták, hogy egymást mind megölik, mind kotlók s mind csirkék, ha tüzet raktunk, abba úgy ment a csirke, mintha belé hánták volna. Ha gyertyavilág volt az házban, semmi nyughatatlankodások nem volt. Három éjjel kellett gyertyázatnunk miatta, eziránt bizony gyanakodtam, hogy Horváth Mátyásné azért cselekedte, hogy bordát nem adtak nékie. Ad tertium uti 10. testis.

18. testis providus Stephanus Molnár, jobbagio illustrissimae dominae comitissae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum circiter 60, citatus juratus examinatus fatetur. Ad secundum: Tudom, elegen gyanakodtanak, izentenek is rá gyanúra Luka Sophiára. Gyógyult is meg marha az izenet után, mint a Molnár András ökrei. Ceterum addit quae fatetur 16. testis. Ad tertium nihil certi.

19. testis nobilis Petrus Balog, annorum circiter 44, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Láttam az említett Horváth Mátyásné, hogy a gurdaly között kétkézre úgy vagdalkozott, mint egy vitéz. A mentéjét lecsapta a földre majd felkapta. Ezt sok idejig követvén, eszerint néztem távolról. Mikor Varga Jánosné megfogták s megégették, akkor megijedvén Horváth Mátyásné, oda lappangott két vagy három hétig valahová. Hazakerülvén, mondja a fia, Andris (ki nállam maradt, edjűtt lakván akkor): Anyámasszony, megfogták Varga Jánosné s meg is égették! Mondja a fiának: Halgass fiam, mert tudod azt, hogy irtó-zom én attól! Ceterum nihil.

20. testis providus Stephanus Ordas senior, jobbagio generosi domini Francisci Huszti de Récse, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad secundum: Mikor a quartélyos cornéthas az én házamhoz szállott, Horváth Mátyásné a feleségemtől ölk csirkét kér vala s nem ada a feleségem. Egy hétre a fele csirkémnek a fejek mind öszvedagadozék. A cornéthás csirkéivel mind edgyűtt jártanak az enyémekek is, edgyűtt ettenek, de azok közzül egynek nem volt baja. Gyanakodtam eziránt Horváth Mátyásnéra, hogy ő csinált valamit, hogy csirkét nem adott a feleségem. Ceterum nihil.

21. Nobilis Joannes Szakács, annorum circiter 44, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Egykor a magam kertjében dolgoztatván, látom Horváth Mátyásné a maga viskója előtt áll. Megint egykor arra tekintvén, hát látom, Horváth Mátyásnénak úgy jár a karja, mint valami derék szentelt vitéznek, miként az edgy mással való viadalkozásban szokott a vitéz forgolódni, aszerint forgolódik. Mellyen én elálmélkodtam, soha magános személynek olyan nemű dolgát nem láttam. Edgyideig mind aszerint vagdalkozék és leesék a földre, mintha levágták volna. Edgy kevésse ott feküdt, onnan felkelvén, bément a viskójába. A vagdalkozás közben semmit sem láttam a kezében, sem mást, aki ellenben állott volna vagdalkozni. Ad secundum idem quod 13. testis. Ceterum nihil.

22. testis providus Stephanus Varga, jobbagio illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum

circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad secundum: Az elmúlt esztendőben fiacskámmal a disznóval jártam, még a telkek pusztában voltanak mindenütt. Az Horváth Mátyás telkén keresztül hajtván a disznókat, azt meglátta Horváth Mátyásné. Mondja a fiacskámnak fenyegetőző szóval: Te, megbánod bizony azt, hogy a telekemen keresztül hajtod a disznót! Azon éjcaóra kellvén a gyermek csak felsivalkodik éjca, alig tudunk néki mit tenni, csak azt kiáltotta: Horváth Mátyásné az ő feje felett ül, őtet el akarja vinni, csak elviszi, azt mondgya! Sokáig jóvá nem lehet vala miatta a gyermek. Magamat is fenyegetett, edgy rétemet, hogy nem engedtem néki. Gyanúság minden felől elég volt, vagyon reája is. Ad tertium nihil certi.

23. testis providus Stephanus Dácz senior, jobbagio illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 47, juratus examinatus fatetur. Ad primum: Tavaly tavasszal kimenénk az erdőre még hajnal előtt. Az erdőn tűz szagot érezvén, vigyázok, melly felé látnék tüzet. Rátalálok, hát Horváth Mátyásné egy kis béhamuzott tűz mellett kucurog. Kérdem tőlle: Hol jár ilyen éjca? Mondja: A fiamhoz voltam Széplakra. Mondom: Hát hol járt itt, holott nem erre van a széplaki út, sőt, más út sincs itt közel sehol is! Mondja: A Leicsméri bércen jöttem el, attól fogva csak a bérceken jöttem, megfáradék s úgy rakék itt tüzet. Őneki merő lucok volt a rajtavalója! Én az erdőnek nagy darab részét bejártam, de még a boeskoromon is alig tetctt meg az harmatcsapás. Azt tudom, hogy nyolc esztendő elfolyása alatt úrvacsorájával nem élt, hanem most Pünkösdben. Cetero nihil.

24. testis nobilis Andreas Szakács, annorum circiter 38 citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Egy Andris nevű fia vala Horváth Mátyásnének, ki is igen sárka s elszáradott vala testében. Lehetett circiter 16 esztendő, de az nem nőhetett meg, olyan erőlen volt szegény, hogy a szél is csaknem elfújta. Kérdeztük tőlle, mi az oka, hogy olyan sárka s nyomorult állapottal vagyon? Óh, nem mondhatom én azt meg, mert nem hadgyák mondanom. Anyám miá kell nékem meghalnom, mert engemet elgyötör, én rajtam jár bizony anyám, de én addig meg nem halhatok, míg a pociknál az házunk oldala bé nem dül. Mihelt bédül, én is meghalok. Amelley napon az ház oldala bédült, azon napon meg is holt. Más napon koporsó csinálni odamenvén, az ház oldalát bédülve találtuk s akkor tisztították s hordták ki az leomlott földet az házból. Ad secundum: Hallottam Vargyaséktól, hogy Horváth Mátyásné a kocsma iránt haragudt reájok, meg is fenyegette irántok őket. Azomban csakhamar edgy jó lovok megdöglött. Hittel azt mondták Vargyasék, minden cselédestől reája teszik az kezeket Horváth Mátyásnéra, reáesküsznek, hogy ő nyargalta meg a lovokat, s abban döglött meg. Idem etiam 13. testis. A Molnár András ökreit is tudom, az ráizenés után szépen meggyógyult. Ad tertium: Elegen kiáltották boszorkánynak az említett Horváth Mátyásné, de nem tudok senkit, hogy törvényel keresett volna érette.

25. testis provida Elizabetha Püspök, consors providi Martini Dácz, jobbagio illustrissimae dominae comitissae Barbarae Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 47, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Hallottam Horváth Györgytől, az Horváth Mátyásné fiától, hogy az anyja az ő feleségét ő képében éli, de míg él az anyja, Varsolczra soha sem jön lakni. Nállunk jövéen egykor hálni az említett Horváthné, a földre fekütt, senki észre nem vette mikor kiment a házból. Az ajtót az öreg Bástiné maga zárta be estve, elmenetele után is azon módon zárólva találtatott. Csudálkoztunk kimenetelén. Reggel a pásztorok az hegyen az út-

ban találták feküve. Betegnek mondta magát lenni. Ad secundum: Gyanúság elég felől volt s vagyon az említett Luka Sophiára. Énnekem edgy viseltes szoknyámat kérte edgyszer Luka Sophia, hogy adgyam nékie. Az unokám hasfájós lévén, azt fogadta, meggyógyítja érte, hogy soha nem fáj az hasa. Én kértem, hogy fordítottson valamit mellé, odaadom, de külömben nem tudom. Azért rám megharagudván, azt mondta Simon Andrásnének: No, nem adá nékem Dác Mártonné az szoknyáját, de bizony megbánnya, míg e világon él! Másnap megmondják fenyegetőzését. Én még akkor nem igen ismerem, nem tudtam, hogy afféle személyly legyen. Másnap, vagyis harmadnap után való éj-cakára kellvén, olyan léssen az kisleányka, hogy fel sem állhatott, olyan lévén minden tagja, mint a viasz. Minden valaki a gyermeket meglátta, vesztésnek mondta, a quartélyos németek is annak mondták. Mondja a quartélyos káplár: Gazda asszony, no én ollyat csinállok, hogy aki a gyermeket megvészette, idejön! Meg is cselekedte: a házat az ajtó-tól fogva addig azhol a gyermek fekütt, visszaseprette, a szemetet az ágy alá besepervén adta, a seprüt fellyül reá tévén, rajta hadta. Engemet kiküldött az házból, meghadta, hogy aki odajön, én annak ne szóljak. Azonban az Horváthné nyomorult fia odajön, s a pocik-ban ült. Horváth Mátyásné is nagy sebbel-lobbal odajöve, a fiát haza pirongatá. A néme-tek sem szóltak egyebet hozzája, hanem a káplár bort köszöne reá, mondgya: Nem kell bizony nékem! Mondja a káplár: Éredgy, légy kurva, akár boszorkány! Másnap, harmad-napján is hasonlólag cselekedvén a káplár, mindenik napon jó reggel odajött Horvát Mátyásné. Őreá volt, vagyon most is eziránt való minden gyanúm. Akkortáiban mind egész háznépestől gyakran megnyomtanak bennünket, szorongattak, gyötörtek a gonoszok. A német szállóval is hasonlólag bántak, egynéhány izben házunknál esvén aszerint a dolog. A szőlőhegyen hozzánk jövéen egykor Horváth Mátyásné, mondgya: Adós a fiam fél napi-számmal kegyelmednek, majd kidolgozom, kötözgetek. Csigért kért, hogy csinállyon ci-berét. Mondom: úgy, de nincs méz hozzá! Mongya: Ha tudtam volna mézes ciberét ne egyem, ide sem jöttem volna. Adtam neki elég kenyeret s pecsenyét. Lenyugszunk délben ketten Horváth Mátyásnéval. Már azelőtt hozta elő, hogy gyanakodtam reá az unokámért. Megvallottam: bizony, hogy valahová lésszek, de gyanakodtam s gyanakszom is. Uram az urékhoz menvén, engemet akkor is úgy megnyomtak s fogdostanak, hogy ollyan volt a testem, mint a kék posztó. Mellöllem elment, azt sem tudtam, mikor s hová ment, sőt még az hideg is ellelt má, úgy meggyöttröttek volt. Ad tertium uti 10. testis.

26. testis providus Joannes Szine, jobbagio spectabilis ac generosi domini Sigismundi Perneszi de Osztopa, annorum circiter 46, citatus juratus examinatus fatetur, Ad secundum: Én is gyanakodtam, gyanakszom ma is az említett Luka Sophiára. Ezelőtt való télen megfenyegete engemet is, hogy egy ételbeli gazdálkodásra vetettem. Másnap vagy har-madnapján egy tináját tartván Gyöngyösi Szabó András úramnak, megnyargalá. Meg is döglött. Minden valaki látta, gonosz teteménynek mondta lenni a nyavajáját, én eddig is s ezután is őreá mondtam, mondom, nem másra. Efféle marhák nyargalása miatt sok felől vagyon gyanú őreá, izentenek is reá elég felől s gyógyult is afféle marhákban az ráizenés után. Ad tertium uti 10. testis.

27. testis providus Franciscus Varga, jobbagio illustrissimae dominae comitissae Bar-bara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Láttam az említett Luka Sophiát, hogy a gyolcsát és főkötőjét kezében vette és azzal úgy csápolt,

mintha valakivel hadakozott volna és megint mind gyolcsát és főkötőjét edgyűvé fogván, előfelé intett velle és úgy indult s ment ki a szőlőhegy felé való uton. Hallottam az említett Luka Sophia fiától, Horváth Györgytől, hogy azt mondta: Akárhová lenne anyám, bizony nem bálnám, mert Varsolczon lakni szeretném, de míg ő él, én itt nem lakhatom, mert a feleségemet (úgymond) én képemben éli. Kértem azon említett Horváth Györgytől, ha ugyan gyanakszik-é, hogy az anyja tudna valami boszorkányságot? Azt modotta: Nem csak gyanakszom, de tudom is! Ad secundum: Én harmad idén ősszel egy szekercét kértem volt el Horváth Györgytől. Azt én a szőlőhegyen, a pincében felejtetem, s nem érkeztem utánna menni sokáig. Azalatt kérték haza, s oda nem adhattam. Egy kis fickó szolgálom volt. Találta tréfából mondani: Talám oda sem adgya azt a szekercét gazdám, mert megétettétek a szénánkat. Horváth Mátyásné Fejérdi Péter előtt megfenyegetett: Megbánya bizony azt (úgymond) Varga Ferenc, hogy a szekercémet haza nem adgya! Negyed napra circiter egy jó tulkomat megnyargalá, meg is döglék. Olyan volt edgyik oldala mint egy tekenő, annak belső része is teli volt alutt vérrel s romlott hússal, mellyet most is nyilván Horváth Mátyásné dolganak lenni mondok. Mások is sokan gyanakodtanak s izentek is reá marhájuk veszedelme iránt, gyógyult is marha meg az izenet után. Vargyasék hittel mondták, hogy az lovakat Horváth Mátyásné nyargalta meg s abban döglött meg. Ad tertium: Kegyes János falu hallatára szemtől szemben boszorkánynak kiáltotta Horváth Mátyásné, de reá nem kereste még eddig, csak benne hevert s hever ma is.

28. testis provida Catharina Dác, consors providi Martini Fejérdi, jobbagio spectabilis ac magistræ dominae Annae Vesselényi, annorum circiter 22, citata jurata examinata fatetur. Ad secundum, idem quod praecedens 27. testis, ultimiane[!], ad tertium uti 27. testis similliter.

29. testis providus Joannes Dienes senior, jobbagio illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur: Ad secundum: Én töllem tulajdon izent Szine András Horváth Mátyásnéra, hogy gyógyítsa meg a gyermekét, mert ha meg nem gyógyítja, bizony a nemes vármegye élében viszi, s ott mutatja meg, megmondja, hogy ő dolga légyen rajta lévő nyavajája. Annak utánna nem sokkára a gyermeke meggyógyult. Ceterum nihil.

30. testis providus Martinus Dác, jobbagio illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi comitis domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruzska, annorum circiter 60, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum pro merito rei in omnibus uti 25. testis, addit: Egykor a karasznai malomban olyan két vén ökrrel mentem szánnal, hogy az úton is alig tudtam hájtani. Egyszer, túlmenvén a Gár-dombon, úgy elkapa, hogy én azt tudtam, mind a szán, mind az ökrök öszveszakadoznak, soha vellek el nem érkeztem, akár mint futottam. Álmélkodtam rajta, hogy azon vén ökrök, hisz alig mozogtak máskint, olyan bogarozóvá s futósokká lettenek. Nem gondolhattam szépszerint valónak lenni dolgokat. Nézek széillyel, hát Horváth Mátyásné előttem mint egy puska lövésnyire mégyen. Én mind azt mondtam, hogy ő ott elment, az ökrök talám az ő száját érzették meg, azért lettenek úgy futkosokká. Annak utánna ő elhaladván, az ökröket nagy későre az útra kihajszolván, szintén olyan nehezen hajthattam vénségek miatt, mint azelőtt. Ad secundum uti 25., ad tertium nihil certi.

31. testis provida Anna Molnár, consors prenotati Stephani Varga, annorum circiter 50 citata jurata examinata fatetur. Ad secundum uti 22. testis, addit: Vargyasiné azt mondta,

hogy ő mindgyárt minden eselédével ráesküdnek ha Horváth Mátyásnéra esketnének, hogy tulajdon ő nyargalta meg a lovokat s abban döglőit meg. Cetero nihil.

32. testis nobilissa Barbara Lövei, consors nobilis Andreae Szakács, annorum circiter 25 citata jurata examinata fatetur. Ad primum: egy Andris nevű fia vala Horváth Mátyásnénak. Az felette igen sárga és gyenge állapottal bíró fiúcska vala. Kérdettem én tőle: Mi lelt téged Andris, hogy ilyen sárga, gyenge állapottal vagy, téged talám az hideg léi vagy a vér vagyon rajtad? Mondja: Engem az hideg nem léi, sem vérben nem vagyok. Mondom: Talál rosszul visel anyád gondot rád? A féreg eszen, azért vagy olyan? Mondgya: De bizony rajtam jár! Holmit tudakozódtam volna továbbra is tőle, de nem mondott semmit, sőt azt mondja: Most is sokat mondék! Az utat penig az holott járnak, igen szépnek lenni mondotta. Utollyára mondgya azt is: Meglátja kegyelmed, mihelyt az ház oldala, akit én becsináltam, bédül, én mindgyárt meghalok, csak a tartya bennem a lelket! Ugyanazon a nyáron, amely napon reggel tájban bedült az ház oldala (s amint mondta), estvére azon napon meg is holt, másnap mikor koporsó csinálni mentek, akkor tisztították ki az ház oldalának az falát az házból. Ceterum nihil.

33. testis provida Elizabetha Sebestyén, jobbaggio illustrissimí comitis domini Georgii Bánffi de Losonez, Petri Kosa conjungs, annorum circiter 43, citata jurata examinata fatetur. Ad secundum: Az említett Luka Sophia az elmúlt ősszel uramat is megfenyegeté, hogy a kertén kijüve szekérrel a part alatt. Mindgyárt is kétfelé szakada a szekér. Ezt mások is ő dolga lenni mondották. Mások is elegen gyanakodtak rája s izentek is. Ceterum nihil.

34. testis Joannes Molnár, jobbaggio illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimí comiti domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum circiter 35, citatus juratus examinatus fatetur. Ad secundum: Hallottam Karasznai Bertalanné asszonyomtól, hogy Horváth Mátyásné éjcekának idején eleiben állott őkegyelmének, a torkát úgy szorongatta. Annakutánna megint a lábát, megfenyvetvén hogy a leányát az ő fiának nem adta, akkor moeskolván, bestelenítvén azért őkegyelmeket. Hogy attól letegyen, reáizentenek. És akkor éjjel eselekedte azt. Gyanúság elég van reá, eleget is mentenek reá. Ad tertium nihil certi.

35. testis provida Helena Kis, alias Bakó, conjungs[!] providi Joannis Székely, jobbaggio illustrissimae comitissae Barbarae Gyerőffi, consors illustrissimí comitis domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum circiter 53, citata jurata examinata fatetur. Ad secundum: Az elmúlt ősszel, málészedéskor uram ki akarván hánni az Horváth Mátyásné kertye mellett a kertet, őszvevesze Horváth Mátyásné urammal. Mondom urammak: ne veszedjék véllé, inkább a magunkénak hányjuk ki a végét. Attól fogva majd minden éjceka, vagy minden második éjceka annyira gyötörnek engemet a gonoszok, hogy már majd kiszáradok miatta a világból is. Az én testemet nem hogy fogdosnák, de őlljan mintha csővel szívják, az reggel vérrel serkedez, azután megsárgul, végtére penig megszederjesedik. A szívemet is annyira elfogják, hogy olyankor uramat is szidnom kellett. De kik cselekszik, soha senkit nem látok, de a gyanúm Horváth Mátyásnéra vagyon. Ad tertium: Kigyós János feleségestől leboszorkányozták, mostan is abban hever, törvényel nem kereste.

36. testis provida Anna Ordas, conjungs providi Petri Fejérdi, jobbaggio spectabilis ac magistrae dominae Anna Vesselényi, annorum circiter 24, citata jurata examinata fatetur. Ad secundum: Tudom, Molnár András ráizent Horváth Mátyásnéra az ökre iránt. Meg is

gyógyult azon napon. Vargyasi azt mondta hittel, ha itt lenne akkor, mikor Horváth Mátyásnéra esketnek, reátenné a kezét és minden cselédivel ráesküdnék, hogy ő nyargalta meg a lovát, abban döglött meg is. Ad tertium: Ördög adta boszorkányának szidta szemben Kegyes János Horváth Mátyásné, rá nem kereste.

37. testis provida Anna Ordas, conjunx Michaelis Ferencz, praenotati, annorum circiter 30, citata jurata examinata fatetur. Ad secundum: Mikor Horváth György a feleségét kérte, idejöttek az leány apja s atyafiai tudakozni, nállunk lévén szállva, Töllünk is tudokazódtanak, mit tudunk mondani egyebet az valóságnál, megmondtuk a legényt, hogy jámbor erkölcsű, de Horváth Mátyásné templomba nem jár s úrvacsorájával nem él. Horváth Mátyásné ránk jött veszekedni s azt mondja nékem: Megszóltál engemet, de megládd, bizony nem sokára bánod azt! Harmadnapra megnyargalák egy jó tulkunkat, meg is döglék. Ittem, uram bíró lévén, Szine Andrással Horváthnénak megkötötték a disznáját, másként meg nem tudván zálogolni. Uramat akkor is fenyegette. A bölcsőben jól lekötözött, nyolcadik hetébe fordult kicsiny leánykamat két izben is a bölcsőből kivették, s a pad alatt találtam meg. Arra tanítanak, hogy temjénnel füstöllyem meg, inkább eltávozik a gonosz tölle. Megfüstöltem, akkor is csak alig kaptam, félig kivonták volt a kötözése alól, a bölcső madzaga el nem volt edgyszer sem oldozva. Én csak Horváth Mátyásnéra gyanakodtam mind akkor s mind ma is.

38. testis providus Andreas Orda, jobbagio generosae dominae Barbara Adorján, relicta: viduae quondam domini Joanni Komornyik, annorum circiter 45, citatus juratus examinatus fatetur. Ad secundum: Tudom bizonytal azt, hogy Molnár András ökre veszőfélben lévén, hogy ráizene Horváth Mátyásnéra, meggyógyula. Úgy az izengetés után gyógyula meg a Szine András gyermeke is felettébb való rút nyavajából. Cetero nihil.

39. testis provida Anna Ordas, conjunx[!] providi Joannis Dienes senior praenotati, annorum circiter 44, citata jurata examinata fatetur. Ad secundum: Vargyasi, azt hallottam, mondta, hogy Luka Sophiára reá teszi a kezét, ráesküszik, hogy nyilvánvaló boszorkány. Mások is gyanakodván reá, elegen is ráizentenek. Ad tertium uti 10. testis.

40. testis provida Anna Kis, conjunx[!] Joannis Dienes junior praenotatis, annorum circiter 20, citata jurata examinata fatetur: ad secundum in merito rei in omnibus uti 17. testis, idemquae dicit praecedens pro secundo puncto, ad tertium uti 10. testis.

41. testis provida Anna Illyés, consors providi Andreas Molnár praenotati, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Hallottam Gyulainétől, hogy Horváth Mátyásné tiszta boszorkánynak mondta lenni. Ad secundum: In anno 1710. engemet megfenyegete Horváth Mátyásné a pestiskor azért, hogy valami marhákat hajtván be az udvarára búzájából, hogy egymást öklelkeződéssel el ne rontanák, kihajtottam azon gyengébb marhákat. Megfenyegetvén akkor, virattig olyan nyavalyám esik, hogy két hétig sem állok lábomra, most sem jó edgyik csípőm. Őreája gyanakodtam iránta mind e mai napig is. Ceterum nihil.

42. testis providus Georgius Ordas, jobbagio generosae dominae Barbara Adorján, relictae viduae generosi quondam domini Joannis Komorni de Récese, annorum circiter 16, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Mikor Székely Mihókot a cigány megütéséért meg akarták fogni, az ökor után menvén én, látom edgy bokorban bújva vagy on estve későn. Azt kérdi: Mit keresnek azok az emberek? Hihető, ismerte ő is vétkét, azért bújt ott meg. Másszor is láttam egy alkalmatossággal azon oldalon Luka Sophiát, az ökor után menvén akkor is. Ledőlök már éjjel az útfélén, dohányozok ott, hát valaki jön a hátmegől,

nagy zuhogással. Tekintém, én Horváth Mátyásnének ismerém. Hátban rúg s azt mondja: Miért feküdtél az útbá? Hátratekinték újjabban hogy megruga, hát oly hirtelen annyira haladott, hogy van egy puskalövésnyire is. Vargyasiné panasszát is hallottam, hittel is ő dolgának mondta lenni lovának megnyargalását s abban való megdöglését. Azt hallottam az említett Horváth Mátyásnéől, hogy Vérvölgyről egy véka búzát a Szamoson lévő malombá vitte, ott is adogattak egy vékányit néki. Jövet az utat elvesztette, sokat kerengett, mégis olyan könnyen hozta, mintha semmit sem hozott volna, mert sokan voltanak körülötte, akkor is kisztették, hogy esküdjön közikbe. Mind a fiától, Horváth Györgytől s mind a menyétől Horváth Mátyásnének hallottam, hogy azért nem lakhatnak itt, hogy reájár a menyére, vélle közösködik. Ad secundum: Gyanúság, rávaló izenet elég volt. Ad tertium: Akárki elmondotta néki, hogy boszorkány, aki akarta, de edgyet sem keresett reá.

43. testis providus Michael Székely, jobbágo illustrissimae comitissae dominae Barbara Gyerőffi, consors illustrissimi condam domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum circiter 25, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Mikor répájának ellopásáért a kunnyhóbelieket megfenyegette Horváthné, annak utánna azt mondta fülemnek hallatára: Azt tudtam, tudgya Isten, a másik ember beteg (akkor már beteg volt Király Sámuel) arra lévén gyanúja, annak utánna a másik ember is csakugyan megbetegedett s megholt. Ad secundum, uti praecedens testis. Ad tertium: Elegen kiáltották boszorkánynak, de edgyet sem tudom, hogy törvénnel kereste volna.

44. testis providus Joannes Ordas, jobbágo generosi domini Samuelis Virág de Kűgy, annorum circiter 65, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Az említett Horváth Mátyásné edgykor az szőlőhegyen lévén, maga szőlőjében, felette sokat kezde alá s fel járni a barázdán, úgyannyira, hogy magam is eluntam nézni. Edgykor hozzám jövé, kér-dem: Sophi asszony, miért jársz olyan sokat alá s fel a barázdán? Mondja: Azért jöttem én kegyelmedhez, hogy tanácsot kérdgyek, mit tévő légyek? Mert engemet csak erőltetnek, hogy közikben esküdjem! Én biztattam szépszóval, mondtam, ne esküdjék és egyedül ne lakják, hanem vonja meg magát valami jó embernél vagy atyafiánál. Mondja arra: Lehetetlen nekem mással laknom, csak héjában (úgymond) mert nem maradhatok! Mondám osztán: Ha nem kell a jó, lássad, szabad vagy vélle! Egykor sírást hallottam a maga házában, felette nagyot. Míg egy korsó vizet merítettem az háza előtt, rettenetes káromkodást tévén ezen közben. Azon hirtelen megint felettébb való nagy kacagást hallottam. A malomban járását similiter uti 42. testis. Láttam edgyszer a maga szöllejéből Szecs felé kimenvén a szőlőhegyről, mennél sűrűbb gazok voltak, mindenütt ott ment, de felettébb való sebességgel, úgyhogy senki ott oly sebessen nem mehetett volna, ekkor hajadonfővel volt. Ezen Horváth Mátyásné edgykor a Varga Péter szölleji végében edgy igen magos cseresznyerfára felhágván, olyan ágon láttam, hogy állott s cseresznyét szedett s ett, hogy keresztény ember soha bizony ott nem állott volna, nem lévén mihez fogódzani, mégis úgy állott s a külső ágakról úgy szedte a cseresznyét, mint annak kellett lenni. Ad secundum pro merito rei uti 10. testis. Ráizenet után a Molnár András ökre is tudom szépen meggyógyult. Ad tertius: Kegyes János feleségéstől boszorkánynak kiálltatták, rá nem kereste.

45. testis providus Andreas Szine, jobbágo spectabilis ac generosi domini Sigismundi Perneszi de Osztopa, annorum circiter 36, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Az említett Horváth Mátyásné Luka Sophia felől ezt tudom mondani: harmadik tavaszon máléföld szántáskor a maga pusztá telekén rettenetes képpen viaskodott, vagdalkozott

kétkézre, úgyhogy nézni is irtózatos volt. Mint egy háznak az hossza, annyi helyen jövénmenvén elé s hátra. Szüntelenül járván a két keze, de semmit sem láttam a kezében, sem kivel legyen baja. Egyszer szűrt fordulás közben, jobb kézre csapván mind a két kezével, mintha a fejét elcsapták volna, úgy esék le, hanyatt elnyújtóztatva a földön, edgy ideig ott fekütt. Ilyen színű vagdakozását Szakács András is látta más alkalmatossággal. Az elmúlt télen a pagyfalusi gyűlésről hazajövéni, abban a kemény téli időben, megviratta előtt tűzifáért mentem az erdőre. A bikken a sűrű gyertyános közzé beállok szánástól, erőssen fázván, vágni kezdek egy gyertyánfa, fiatal. Félíg sem vághattam bé, hát megszóllal Horváth Mátyásné az hátam megett, mondván: Csak nem bújhac el előttem! Ijedtemben mondom: Nem búvok senki előtt. Mondja: Láttalak, hogy idejövél! Mondom én: Én az ördögöt sem láttam, holott én is néztem széjjel! De vagy láttál, vagy nem, láttalak én! Én pedig nem is a nagy úton, hanem mindenütt töretlenül mentem! Mondja: Mond meg a falunak, felverték a házamat s az almám elhordták, de bizony megbánnák! Én mondom: Mond meg magad, én bizony nem mondogatom! Ő csak arra nógat, hogy én mondjam meg, mert ő nem megyen a faluba. Kérem: Hát most honnan jöttél? Mondja: Dobáról! Mondom: Hiszen hazamégy hát most. Azt mondja: Nem megyek, mert Hadadba megyek vármegye gyűlésére! Én úgy fáztam, majd megölt az hideg, ő olyan lucskos volt, mint a lucskos róka, mégsem fázott. Azzal elment, nem tudom hová. Akkor is mondja, hogy keressék ki a bírák, kik verték fel a házát! Ad secundum: In anno 1718. a széna szűk lévén, Horváth Mátyásné marhája a szénát megette. Marháját behajtván, kibocsátottam ugyan, de ő azért megharagudván, engemet megfenygetett, mondván: Várj meg Szine András, sokat hajtogatod a marhám, de bizony megbánod azt! Azon estve magam rekesztettem bé sertéssímet, semmi gondjok nem volt. Reggel is magam ereszttem ki, edgyik a jobbak közzül ki nem jöve, úgy fekszik mintha perselni kellene. Bébúvok utánna, hát megdöglött! Mint-hogy megfenygetett, én bizony csak óréa gyanakszom! Sok rendbeli ellene való haragja lévén az említett Horváthnénak. A fiacskánk olyan szerfelett való nyavalyája esett, hogy irtózatos volt néznie is. Nem épség a testében annyi, az hová egy tőnek a gombját lehették volna. Azon dologért is izentem rá, magam is rámentem, hogyha meg nem gyógyítja, a vármegye eleibe viszem, ott megmutatom, s ha ott léssen, szemében mondom, hogy ő dolga! Valamint javallották, mindennel orvosoltuk, de nem használt. Mikor másodszor megfógták, akkor megjedett s azután gyógyult meg! Elég gyanúság, izenés volt reá, gyógyult is meg az izenet után némelleyek marhája, mint az Molnár András ökre is. Ad tertium: Hallatára Kegyes János feleségestől boszorkánynak kiáltotta, de reá nem kereste. Én is szemébe mondtam, de még elszenvedte eddig.

Cuiusquidem praemissae hujusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem, pro ut per nos est expedita et peracta, praetitulatis dominationibus vestris fide nostra mediante per praesentem rescripsimus, eademquae sub sigillis nostris usualibus, nominumquae nostrorum subscriptionibus extradedimus.

Easdem de reliquo Praetitulatis Dominationes Vestras diutissime foeliciter valere desideramus manemus. Earundem Praetitulatum dominium Vestrarum servi humillime

Michael Borbély de Karasza m. p.
alterus ordinarius et juratus iudlium
incliyti comitatus Krasznensis

Franciscus Huszár de Rece m. p.
juratus assessor
incliyti comitatus Krasznensis

Actum in loco, anno dieque supranotatis.

Correcta per eodem.

¹⁰Anno 1721 apperto per juratum inelyti comitatus Krasznensis notarum, Stephanum Halmágyi m. p.

1721, Novembris 21., 1626. Pro et contra consortem Mathiae Horváth 1721.

VII.

1721. november 24., Somlyó

24. Novemberis 1721.

Anno et die eodem. Causa continuata penes exmissionem ejusdem praetitulati domini actoris et magistratus contra et adversus Sofiam Luka, consortem nobilis quondam (uti praetenditur) Matthiae Horváth in inelyto hocce comitatui possessioneque Varsolec degentem, uti incattam.

Pro actore procurator, idem qui in prioribusque praemissis praemittendis continuat actionem suam tali modo: Az dominus actor et magistratus ezelőtt bizonyos partialis széke alkalmával a tekintetes nemes vármegye az incattát legino modo in jus attrahálván, az incatta által végbenvitt sok helyeken, sok időben és gyakorta exerceált ördögi mester-ségből álló boszorkányságáért, ördögökkel való társalkodásáért, sokaknak megfenyege-tése után rajtok tött kárvallásokért és sok bűvös-bájos cselekedetéért az incattát, azhol is mind a két félnek exmissiója adatván, a praetitulalt dominus actor et magistratus authenti-cae peragáltatott inquisitor relatoriáját az incatta ellen producállja. Mellyből is, minthogy világoson ki fog tetteni az incattának azon gonosz cselekedte, arra nézve, mint fellyebb actiójában a dominus actor et magistratus, úgy mostan is méltán megkívánnya, hogy az incatta in accusatione domini actoris convincaltassék.

Procedendo de cetero et reservando reservat!

Pro incatta procurator nobilis Petrus Beczõ de A[lsó] Csernaton solemni protestatione praemissa reservat sibi jure reservanda reservandoque cupit levatam actoris et magistratus post continuatam, inde vero literas inquisitorias pro partem actoris et magistratus legitime confectas et emanatas perlegi.

Et quia relegat se actoris et magistratus in levatis ad literas citatorias, in continuata vero videtur superare levatam. Id eo si non erit bis conformis continuata, cum litteris citatoriis, causam corruí cupit incattam. Protestatur de ceterum[!].

Pro actoris hogy a dominus actor és magistratus relegállya magát elébbi actiójára úgy vagyon, de nem jól érti az incatta, mert az minemű poenát az actiójában intentált, a most continuatájában arra relegál, hogy aszerint continuatájában is azon poenát megkívánnya, justum et aequuntur ítélneti akárki. Helytelen lévén kívánsága az incattának, az időt híjjá-ba tölteni nem kell, hanem az actor mint fellyebb, úgy mostan is méltán megkívánjuk, protestatur, et reservando reservat!

Pro incattam idem qui in praemissis et incatta inhaerendo prioribus cupit literas cita-torias illum actoris et magistratus perlegi.

Pro actore: in judicio non datur regressus, secundum axioma inquistarum.

Pro incatta: regressus én magamnak nem kívánhatnék, ha a méltóságos actor et magistratus continuatáját levatája szerént conformálta volna. De minthogy levatajában citatoria relatoriájára relegál, az actor et magistratus is continuatájában többet téssen fel mint levatajában, méltán megkívánhatom, hogy a citatoria olvastassék. Protestatur de ceterum[!]

Non tenet exceptio partem incattae.

Incatta cupit perlegi literas inquisitorias.

Értem s hallom a méltóságos actortól beadott relatoriából feles paraszt személyeknek nevek felíratását. De minthogy Decretum Tripartitum Pars secundum Titulus 33. Paragraphi 2. az haza törvénye deliberált arról, hogy paraszt embernek hiti nemes ember ellen in causa honoris et criminis ne admittáltassék, megkívánom azért, hogy azoknak fassiója én ellenem ne stálljon. Pro secundo: Exhibeálandó certificadorum relatoriából világosan elucescál, hogy én a méltóságos magistratus amit vádol, magamat nemoban nem hagytam, hanem juris ordine prosequálni igyekeztem, minthogy in anno 1716. die 21. Septembris emanált collaterális inquisitoria relatoriam is ezt doceálhatná. Ugyanis ha juxta contra Decretum Tripartitum Pars 2-dum, Titulus 29, Paragrapho 2 tenorem, egy szomszédomnak az ő vallástétele amnyit téssen, mint kívülvaló 25 személynek, Azhol circiter 30 esztendőktől fogva laktam, kiteccik magam istenfélő, Isten s haza törvénye szerint való kegyes magamviselése. Azt nem tagadhatom, hogy Istentől reám bocsátott keserves nagy nyavalyatőrésben nem vagyok, melyből causáltatom hogy az ördögökkel való commerciumomnak jele. De relatoriám enodál. Engemet enodályván, megkívánom, hogy simpliciter absolváltassam. Ami pedig a méltóságos actor és magistratus relatoriájában specificált és praetendált, nyolc nemes személyeknek specificatioja vagyon. Azok is én általam juris ordine a falu, Varsolcz nevezeti alatt, minthogy ott való lakosok és falu terhét supportáló emberek certificáltattak, hogy azok is, qua incati, én ellenem ne attestálhassanak. Megkívánom, juxta illud, nemo enim incatus et testis potest fieri. Emellett exhibeálandó testimoniálisomból elucescál, magamat nem kívántam ezen dolog és vád alatt hagyni. Mellyekre nézve, ut in praemissis, megkívánom, hogy simpliciter absolváltassam.

Pro actore: Valamint az Isten törvénye, hogy azt mondgya: Ex ore duorum vel trium testium patet veritas, úgy a haza törvénye is azt approbálja, de az incatta ellen nem két s három, de 33 majd többire bizonyos és szemmel látott vagy némellyike magán tapasztalt fatenseknek fassiói világosíttyák az actióban specificált gonosz cselekedetét az incattának. Amelley első decretum locust citált az incatta utolsó paragraphusában, azt az első paragraphus megmagyarázza, hogy csak adóság dolgában practizáltatik az, amiről az allegált articulus sonál. Ugyanazon utolsó paragraphus is maga megfelel az incattának, hogy midőn privatus nemes ember perel egymással, akkor szokott observáltatni az incattának eziránt való kívánsága. Maga inquisitoria relatoriáját producalván pedig azt, amely decretum locussal falciálni kívánnya, az az actor és magistratusnak suffragál inkább, mint az incattának, mert amely helyben leánykorában az incatta lakott, és akkor tisztaéletű volt, azon helybéli lakosok attestálnak mellette. Azt talán nem is reprobálhattya senki, hogy azon szomszédosoknak fassiója meg ne állhasson. Aszerint a dominus actor producált relatoriájában specificált fatensek is mindnyájan szomszédosok lévén, azon gonosz életének idejében egyhelyben lakván. Méltán megkívánhatja az actor és magistratus, hogy azon praecitált titulussa szerint az incattának az actor és magistratus fatensei approbáltassanak. Hogy akik közzülők nemesek, azok ellen az incatta reluctál, nem lehetvén

tanuk ellene, holott incattusok ő ellene. Ki tetcik az actióból, hogy nem ezen causában, mert ebből ő maga az incatta. Azért az egész fatenseknek fassiója, hogy admittáltassék, méltán megkívánja az actor és magistratus.

Pro incatta: Hogy a méltóságos actor és magistratus per procuratorem én ellenem nem akarja a paraszt embereket bizonyosságnak, replicájából kitécik. Ugyanis pro allegati Decretum Tripartitum et iterum ejusdem Decretum Tripartitum Pars 2., Titulus 27, Paragrapho 3 tenorem világosan ki vagyon téve, hogy a paraszt ember, mint olyan providus, nemes ember ellen nem acceptáltathatik. Ami pedig illeti a fenn expressált nemes személyeknek az ő dolgát, ut in praemissis, azok nem acceptáltathatnak. Addendo hoc, hogy peresim lévén, nomine et in persona incolarum possessionis Varsolez, csak arra nézve is fateálna valaki valamit. Mellyre nézve, ut in praemissis, ha több documentuma nincsen a méltóságos actornak és magistratusnak, méltán megkívánja az incatta, hogy simpliciter absolváltassék és a vádlók kiadassanak a méltóságos actortól és magistratustól.

Deliberatum

Amint ezen incatta dolgában, mint illy titkos és atrox criminalis causában sem a dominus magistratus ad condemnationem sufficienter nem doceál, nemes személy ellen nem stálván az ignobilisek fassiója, úgy az incatta is in sui defensum elégséges testimoniumot nem producál.

A dominus magistratus mindezzel nemes és szabad személyekkel hárommal, alkalmas realitásokig, realitáshoz igen közelítő gravis circumstantiákig pedig négy nobilis personákkal próbál. Ezen rációkra nézve az incatta simpliciter nem absolváltatik, hanem realitást bizonyító minden nemes személyek ellen, stricto juris ordine tíz-tíz fatensekkel kellene magát expurgálni. De mivel illy secreta és actió causában kevés conjuratorok is nem könnyen adinveniáltatnak, ex pura gratia tetcett a nemes partiális széknek, hogy ecclesiabeli örökös falutartó nemes személyekkel és kik nem atyafiai legyenek, heted magával, intra quindecim viceispán atyánkfia őkegyelme praesentiajában magát expurálja. In cuius defectu vízi próbára vettessék, complex társainak denominálására tortúráztassék, ezután in exemplum aliorum megégettessék.

- 1 Címzés a hátlapon.
- 2 Megjegyzés a külzeten.
- 3 Utólagos számozás és datálás.
- 4 Címzés a hátlapon.
- 5 Megjegyzés a külzeten.
- 6 Címzés a hátlapon.
- 7 A kérdések hiányoznak.
- 8 Megjegyzés a külzeten.
- 9 Címzés a külzeten.
- 10 Megjegyzés a hátlapon.

1722. augusztus 26., [Somlyó]

KRASZNA VÁRMÉGYE PERÉ MAGYARKECELI ANTAL JÁNOSNÉ FEKETE ANNA ELLEN
RONTÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. lt. Jkvek és reptörténetek N. 2., 45. p.

26. Augusti 1722.

Anno et die eodem causa levata praetitulati illustrissimi domini domini Ladislai Bánffi de Lossoncz, supremi comitis inclyti comitatus Krasznensis, velut actoris et magistratus contra et adversus Annam Fekete, libertini Joannis Antal, in inclytam comitatus Crasznensis possessione M[agyar] Keczel commorantis consortem, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Petrus Beczõ de A[lsó] Csernaton, solemnij protestatione praemissa relevat sibi jure reservanda et dicit: Illel okon kellett az incattát in et ad jus attrahálnom, hogy meg nem gondolván Istenünk, s hazánk törvényét maga előtt nem hordozván, mindenek és az egész emberi nemzethez való nagy kegyelmességét Istennek, az incatta magát boszorkányságnak nemébe elegyítette, sok szegény ember marháinak s teheneinek erejeket s tejeket vesztegetvén. Mellyet ha casu quo tagadna, data exmissione, kész léssen comprobálni. Comprobálván pediglen, megkívánnya az actor és magistratus ökegyelme amaz szerint: Ne hadd élni a gonoszt – ut juxta contentum Decretum Tripartitum Pars I., titulus 15., secundum merita legelõszõr is vízi próbára vettvén, annak utána, több complex társainak kiadására, kemény tortúra alá vettessék és annak utána gonoszsaága abból is elucescálván, tüzzel megégettessék. Protestatur de cetero, et refert se in ulterioribus ad citatoria relatoria relatum.

Pro incatta procuratorem nobilis Sig[ismun]dus Sz[ent] Marjai de Erdõtelek, per quem solemnij protestatione praemissa, antequam cuperet ad actionem domini actor et magistratus replicare, cupit actionem ejusdem perlegi. Protestatur de cetero et reservat reservanda.

Valamint hogy minden causának meg kell kívánni az õ competens actorát, annyival is inkább minden causa megkívánhattya azon competens forumát. De minthogy az incatta sem debite, annyival is inkább in suo competentij foro, paraszt személy lévén, a dominus actor et magistratus nem prosequállya. Arra való nézve incattae praesentem causa cum tota sua serie, hogy corruállyon, méltán megkívánnya.

Protestatur de coetero.

Condescensa.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
BAGOSI FEKETE MÁRTONNÉ NAGY ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT: A: SZMOL. Kraszna vm. It. Acta politico-judiciaria N. 153/1722., 1. p.,
N. 174/1723., 1–5. p., N. 193/1723., 1–2. p., N. 196/1723., 1–3. p.

I.

1722. december 12. Somlyó

Instructio

Nemes Kraszna vármegyének ordinarius viceispánya, tekintetes nemzetes Somlyyai Varju István uram őkegyelme *ratione officii super* kegyelmedet ugyan nemes Kraszna vármegyében Somlyó városában az somlyyai várban detentióban lévő néhai *providus* Fekete Márton, méltóságos úr Losontzi idősbik Bánffy Sigmond uram őkegyelme nemes Kraszna vármegyei bagosi jobbágya feleségít, *provida* Nagy Ersébet asszonyt, *juxta brevem juris processum alias in similibus causis observari solitum, cum ad 15. diem a die huiusmodi certificationis nostrae comparando*, nemes Kraszna vármegyének akárholott legközelebb celebrálandó törvényes filiális székire törvényre *certificáltattya*. Azért hogy kegyelmed sem az Isten, sem az haza szoros törvényivel meg nem emlékeztvén, annál inkább maga Istenéhez való kötelességiről elfeletkeztvén, az ördögökkel egyben cimborálódván, magát boszorkányi mesterségben elegyítette, mellyet kegyelmed titkos ördögi mestersege szerint *exercált* külömb-külobmféle ördögi mestersege által. Melly kegyelmed titkos ördögi mestersegeinek *specificatiójáról pro nunc* protestált az *exponens* őkegyelme, mellyet kegyelmed nem is tagadhat. Mellyért kegyelmedet *certificáltattya* az *exponens* őkegyelme, holott is kegyelmed ellen való *praententióját coram latius* *declarállya s declaráltattya*.

¹Anno 1722. die 12. Decembris. Nemes Kraszna megyében Somlyó várában a vár börtönében s benn írt asszont *producáltam*, kire feleli: Aki engem bevádolt, bizonyissa! Ha így leszen, megfizetek a fejemmel!

Kit írtam meg *fide* *mediante*.

Nemes Kraszna vármegye egyik törvényes és hites bírója, Joannes Karda m. p. 153. 12-ta Decembris 1722.

II.

1723. január 18., Bagos.

²Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judliumque Juratis Assessoribus, totidemque Universitati Dominorum Magnatorum et Nobilium Inclyti Comitatus Crasznensis, Dominis Dominis nobis humillime Collendissimis Observandissimis!

Ajánlyuk Nagyságtoknak Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunk! Isten Nagyságotokat Kegyelmeteket szerencsésen éltesse, kívánjuk!

Akarok Nagyságtoknak Kegyelmeteknek alázatosan jelenteni, quod in annum praesenti 1723. die vero Januarii tekintetes nemes Varju István uram ökegyelme, nemes Kraszna vármegyének ordinarius viceispánnya ratione dicti officii sui nekünk parancsolá, hogy ezen nemes Kraszna vármegyében Bagoss nevű helységben elmennék és ott néminemű inquisitiót peragálnánk. Mi azért kötelességünk szerint az említett nemes vármegyében és helységben, Alszeg utcában méltóságos uram Losonczy Bánffy Farkas uram ökegyelme Kincses István nevű jobbágyának házához elmentünk, és amely tanúk tekintetes nemzeti Varjú István uram ökegyelme, ratione officii költ pecsétjének erejével előnkbe állítottak, azokat elsőbben is erőss hittel megeskettvén, és ez alább megírt utrumok szerint megexaminálván, fassiójokat Nagyságotoknak Kegyelmeteknek írta meg ez szerint:

Utrum de et super eo?

1. Tudgya-e a tanú bizonyoson és nyilván, nemes Kraszna vármegyében Bagoson lakó néhai Fekete Márton özvegye, Nagy Ersébet, nagyságos uram idősb Bánffy Sigmund uram ökegyelme bagosi jobbágyasszonya, ki is most a somlyai várban detentióban vagyon, vagy egyszer, vagy másszor magát boszorkányságban elegyítettett bűvös-bájos boszorkányságával, ördögökkel való cimborálásával, embert, gyermeket, marhát vesztett-é meg és tölt-é nyomorékká?

2. Hát az említett modalitással mezőbéli veteményeknek, füveknek s marháknak sírját vette é el?

3. Embereket fenyegetet-é meg, és az fenyegetés után az embereknek magoknak vagy marhájoknak ártalmok vagy megdöglések következett-é, s azon mesterségét éjjel-é vagy nappal cselekedte-e?

4. Azon említett Fekete Mártonné valaha vagy egytől, vagy mástól boszorkánynak mondatott-é s abból magát tisztította-é ki?

Cum omnibus congruis circumstantiis hamit ezekbe a tanú tud, igazán megmondgya!

Sequuntur testes

1. testis Johannes Jankó, illustrissimi domini domini Georgii Bánffy de Losoncz jobbágyo, annorum circiter 56, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2-dum nihil, ad 3-tium: Hallottam Biró Györgynétül, hogy említett Fekete Mártonné fött tengerit

adott volna hármoknak, de ő és Bíró Mihály meg nem ötétek, hanem az ura megötte s azúlta mind sanylik. Ad 4-tum nihil.

2. testis Johannes Sándor, spectabilis domini domini Sigismundi Bánffi senior de Losonez jobbagio, annorum circiter 48, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2-dum nihil, ad 3-ium: Hallottam másoktól, hogy az bagossi kismalom gátyát mikor tötötték volna, játékból az Szöcs Mihály fia említett Fekete Mártonnét az malom dagaccában vetették, s azólta megnyomorodván az Szöcs Mihály fia, ma is sénlik. Ad 4-tum nihil.

3. testis Stephanus Kincses junior, spectabilis domini domini Volphgangi Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 35, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil et ad reliqua nihil.

4. testis Andreas Kovács, nobilis, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur. Ad 1. nihil, ad 2-dum: Jelen voltam akkor, amikor Fekete Mártonnét megfotgák s az hajdúk beküldvén Somlyóra. Jövének az hajdúk az Péter kovács mihellyébenn, s mondá Péter kovács az hajdúnak: Béküldé kgyelmetek Fekete Mártonnét? S mondának azok: Bé! Mire Péter kovács mondá: Az Isten soha ki ne szabadítsa onnét, különben ha nem, az Nyáracskára vigyék, mert az én feleségem jött volna fel az háza előtt, s eleiben állott s egy fazék alutt tejet kért. Kinek, mondotta az feleségem: Nekem vagyon, s adok is ha odajő kegyelmed, de magam nem hozhatom alá, s amaz sem jött reá, én is nem vihettem alá. S azólta egy pénz ára hasznát nem vehettyük a tehenünknek! Kire az hajdúk mondának Péter kovácsnak: Ezt meg ne tagadd Péter kovács ispán uram előtt is!

5. testis Helena Deák, consors nobilis Stephani Német alias Kovács citata jurata examinata fatetur. Ad 1: Tudom, hogy az említett Fekete Mártonnét az én férjem, kisbíró lévén, az bírák tiltatták egymástól, Bíró Mihálytól, hogy egymással ne társalkodgyanak (mellynek most húshagyó kedd előtt egy héttel esztendeje léssen). S az melly péntek nap tiltotta az én uram őket egymástól, következő kedden az én ötödik esztendőben járó fiacs-kám, nappal, déltájban, csak megsívalkodék úgyannyira, hogy az maga erejétől ki nem jöhetett az tűzhelyről, hanem az ölemben vettem ki onnét. S attól az órától fogva egy egész hétig (salvo honore) semmi ganéjja nem ment. S egy hete mikor lött volna, odajö-vén Varga Mihók, megbíztata, hogy akire gyanakszol, csak menj neki: Szomszéd asszony! Miolta az én uram kegyelmezeket egymástól eliftotta, azólta az én gyermekem nyomor-ék! De meggyógyisd, mert az én uram bizony az házadban öl meg! Kire Fekete Mártonné mondá: Hiszen nem haragudtam én kegyelmezekre! S onnan én hazajövénn, ott találám meg Varga Mihókot, s kérdé töllem: Hát mit monda Feketéné? Azt mondá csak, hogy ő nem haragudott mireánk. S mindgyárt azon éjjel az mi gyermekünk könnyebben kezdé lenni! Azután harmad nappal ödejövénn Fekete Mártonné, egy kis pogácsát hozza a gyermeknek. De az gyermek ötte-é meg, nem-é, nem tudom. S azután meggyógyult az kisfiacs-kám. Ad 2-dum, 3-tium nihil. Ad 4-tum: Hallottam Bíró Ferkótól s Szabó Miklósnétól, hogy nyilvánvaló boszorkánynak mondották Feketénét, de magát nem igyekezett kitisztíttatni!

6. testis Georgius Kovács, nobilis, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1.: Tudom, az ura életében Fekete Mártonnénak, hogy az szeginy Fekete Márton egy estve hozzám jövénn, kére töllem 4 vagy 5 máriást kölesön, de nem adhattam. Azon éjjel egy szép tehenemnek az szopós borját megnyargalták, úgyhogy virradatig meg is döglött. Ad secundum, tertium et ad reliqua nihil.

7. testis Barbara Szöcs, consors providi Michaelis Faragó, illustrissimi comitis domini domini Georgius Bánffy de Losoncz jobbagio, annorum circiter 26, citata jurata examinata fatetur. Ad primum nihil, ad secundum nihil, ad tertium: Tudom azt, hogy öcsém, Mihók (a kismalom gátyát töltötték) az malom dagancában rántá Fekete Mártonnét. Azután mindegyre fenyegette, hogy az ispánnak adja bé, ha véle meg nem békéllik. S azután csakhamar Ferkő öcsém az Keresben menvén Élesdre, ott az lábával úgy megnyomrodék, hogy ma is sénlik miatta. Sőt, a zilahi borbély is azt mondotta, hogy ő semmi jót nem tehet véle, mert nyilván veszte. Ad quartum: Hallottam, hogy Biró Ferkő reá kiállott, hogy neki ő miatta kell meghalni.

8. testis Michael Varga, spectabilis domini domini Sigismundi junior Bánffy de Losoncz jobbagio, annorum circiter 26, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum audita refert, ad secundum nihil, ad tertium: Ezt tudom ebben, hogy egykor az elmúlt esztendőben nyári alkalmatossággal hozzám jő az említett Fekete Mártonnének egy Gyurka nevű fia, s tejet kéré anyámtól. S nem adhata néki, mivel más szegény gyermeknek adták volt, s magunkat sem hagyhattuk anélkül. Azon éjjel ugyanazon tehenemnek az szopós bornyát megnyargalták, úgyhogy mikor reggel nyúztam, marékkal hántam el az eludt vért az hátarúl, s csipejérül. Ezt is tudom, hogy én az bátyámmal, Jankó Mártonnal összevesztem, s az fejemre sebet ejtettem, Fekete Mártonné fogadta, hogy ő meggyógyítja. S egykor kéri Feketéné rajtam az gyógyítás árát. S én mondék neki: Én bizony jó asszony nem fizetek semmit, hanem aki megfogadott, hogy gyógyísd, fizessen! Kire Feketéné mondá: Bizony megfizetnél még! Akkor éjjel öszvesugorodék másik szopós borjúmnak is a lába, s abba kellett megdögleni. Ezt is tudom mondani, hogy az ura, Fekete Márton egykor hozzám jöve, s 3 máriást kéré tüllem. De hogy nem adhaték, azon éjjel egy jó kövér disznómnak az hátulsó részei úgy beszorultanak, hogy 3 hétig sem ganajlott, sem nem vizelhetett mindaddig, amíg az említett Fekete Mártonnéknak az anyjának 3 máriást nem adtam. S úgy gyógyult meg az disznóm! Melly dolog felett Feketéné öszveháborodván az anyyával, azt mondá az anyjának: Bizony, megérdemlette volna eddig, hogy megégették volna! Kire az anyya mondotta: Hiszen, kutya, te is én tanítványom vagy! Ad quartum: Tudom bizonyossan, hogy Biró Ferkő Mártonnénál lakván, utána vetette magát, hogy Biró Ferkőt gonosz, fajtalan életben ejthesse, s néha panaszkodott Biró Ferkő, hogy így-így jár, úgymond, utána. Kire én mondék: Bizony elkerüld, Ferkő bátya, s vele ne közösülly, mert hallottam én ahhoz valamit! Azután csakhamar úgy elnyomrodott, s annyira eldagadott az töki (salvo honore), hogy anyyi volt, mint egy 2 ejteles kanta s az miatt kellett is meghalnia. Sőt az bírakat is hozzá hívatta Biró Ferkő, hogy mennyenek el Fekete Mártonnéhoz s kérjék, hogy ne gyötörje! Az semmit sem használt, hanem abban kellett meghallni. Ezt is tudom, hogy az Biró Ferkő anyya is reá kiállott Feketénére, hallottam fülemmel, mikor azt mondá: Biró Mihályné, mikor az vérfolyása miatt halálához közel volt, Fekete Mártonnének az maga háza előtt elhaladtában Fekete Mártonné: No (úgymond) az fiamat megevéd, s engemet is megéssz immár!

9. testis Stephanus Fekete, spectabilis domini domini Volphgangi Bánffy de Losoncz jobbagya, annorum circiter 46, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2. nihil, ad tertium nihil in rei merito. Ad quartum: Én hütös ember voltam, mikor egy alkalmatossággal Fekete Mártonné az urával, Fekete Mártonnal külön menni kényszerítették Nagy Sigmondot feleségéstül töllök (Nota bene: ezek tartották fel kiesiny korától fogva Fekete

Mártonnét, kiket is apai s anyai nevezettel illetett) s az megkülönbözés után egy macskája visszajárt Feketéni. Nagy Sigmondnének, melyet Sigmondné el nem szenvedhetvén, mondá Fekete Mártonnének: Visszaboszorkányoztad (ügymond) az macskámat! Kire Fekete Mártonné mondá: Ha boszorkány vagyok, te tanítványod vagyok! Melly dolgot Nagy Sigmondné, nemes vármegye tiszteinek béadott, s mindkettőt megfogván Somlyón raboskodtak egy ideig, de fizetéssel-é, vagy penig kezességen onnan kiszabadultak-e; (ez) pedig volt Gencsi György uram ökegyelme viceispánságában.

10. testis Andreas Márkos, spectabilis domini Petri Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et secundum nihil, ad tertium: Egykor az említett Fekete Mártonné Gyurka nevű fia hozzánk jöve tejj kérni. Kinek hogy tejet nem adhatott a gazda asszony, az tehén annyira megerköcsödik! azután harmad napra, hogy megkötöztem a lábait, de nem volt semmi haszna, csak mindegyre az vizezés (salvo honore) erőltette, hogy azt tudták volna, ketté szakad. Melly tehén annak előtte igen jó jámbor tehén volt, azért minden gyanúja Feketénére volt.

11. testis Michael Szöcs junior, libertinus, annorum 22, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum nihil, ad secundum nihil, ad tertium: A nyáron szőlőkeverés tájban az szőlőhegyről az öcsémmel az kismalomhoz mentünk feredni, s akkor szinte az malom gátyát töltötték Bagoson, s azok közül kik a gátat töltötték, némellyek még ott lévén, kik között Fekete Mártonné is ott lévén. S már mi meg is fürödtünk, s az vízből akkor jöttünk ki. Fekete Mártonné engem hátba üte az kezével, én is őtet megfogván, derekon által ölelvén, kit láta Kincses György s mondá: Ördög légy, ha az vízben nem veted! Én az víz szélire tövén háttal Fekete Mártonnét és az, mint fordult volna vissza arcal feléje az víznek, hirtelen belétántorodik. Azért mind fenyegetődzött, hogy az urának bead, ispán urának is bead! Azután szüretkor az ötsém Élesdre menvén, annyira elnyomorodott ott, hogy az atyám löháton hozván haza. Ma is Zilahon sénlík a borbélynál. Ad quartum nihil.

12. testis Anna Demeter, consors olim Stephani Jankó, illustrissimi comitis domini domini Georgii Bánffi de Losonez jobbagio, annorum 62, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Az én fiam, Jankó János argento kapitány itt laktában nállunk, bíró volt, Fekete Mártonné koresmáros asszony volt. Az fiam egykor odamenvén, az polcát az fejével leütötte. Azért el akart tartani 4 polturánkat, hogy az fiainak, Mihóknak az szára úgy eldagadozott, hogy az házból sem mehetett ki. Az fiam, Jankó János, hozzámenvén, megfenyegette s azután meggyógyult az fiam.

13. testis Michael Paducz, libertinus, annorum 38 citatus juratus examinatus, fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil, ad quartum: hallottam fülemmel, hogy Német Istvánné említett Fekete Mártonnét nyilván való tisztátalan személynek s boszorkánynak mondotta a kismalomban, de soha reá nem kereste Német Istvánnét azon mondásáért.

14. testis Juditha Boross, consors nobilis Petri Kovács de Bagoss annorum circiter 21, citata jurata examinata fatetur. Ad primum tudom, hogy egykor Fekete Mártonné egy poltrára tejjelt kére töllem, ismét egy poltrán szeddék túrót, ígírem is neki, de nem jött reá. S azután egy hét múlva az tehenemet úgy megbűvölték, hogy soha meg nem állott, rúgott, öklelt hozzám, hogy majd magamat is megölt. S mind fejős volt az öszön, mind úgy volt az tehenem. Ad secundum, tertium nihil. Ad quartum: Hallottam szájából Bíró Mihálynénak, hogy mondotta volna mikor halálos ágyban volt, ezt mondván: Minden éjjel reám jár Fekete Mártonné egy kaszával! Kire én mondék: Miért nem fogtattja meg

kegyelmed? Kire monda: De bizony nem fogják őtet meg, mert csinált ő olyat a bírának hogy nem mennek az ő házára!

15. testis Johannes Márkos, spectabilis domini domini Petri Bánffi de Losoncz jobbaggio, annorum circiter 39, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil certi, ad quartum: Tudom az említett Fekete Mártonnét, ezelőtt 8 vagy 9 esztendővel nemes Décesei János uram szolgabíróságában valami boszorkányságnak suspitiójáért, nem tudom soha már ki vádgyára, megfogván Somlyón én magam Molnár Sámuellel, Kincses Istókkal kísértem volt bé, s ugyanakkor mi vettük ki 40 forint kezességén. S azután meg ismét bévítették az kezések. Én bé nem mehettem akkor, azután onnan belől mint szabadult, nem tudom, hanem tudom, hogy az említett kezésekkel kijött.

16. testis Stephanus Lukács junior, spectabilis domini domini Sigismundi senioris Bánffi de Losoncz [jobbaggio], annorum circiter 36, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2. nihil, ad tertium: Tudom bizonyosan, ezelőtt 6 esztendővel Valkón laktomban, jöttem vala le Bagosra bizonyos dolgaim végett. Edgyütt mulatván az atyafiakkal pálinkán, kik között Fekete Mártonné is (mivel az anyámnak szőtt vásznat) ott lévén. Mikor elindultam volna onnét haza, mondá Fekete Mártonné nekem: Jöjjön le kegyelmed István uram reggel, léssen nyárspecsenyém s üveg égett borom! De én nem jöhettem le, s másnap mindgyárt felsugorodék az jobb lábam, s hat hétig az házból sem mehettem ki. Nem is gyógyultam meg külömben, hanem az Fekete Mártonné anyja, Nagy Sigmondné adott valami füvet, az kiből feredőt főztek, s mikor abba beléültem mindgyárt aznap úgy megépuult az lábam, mintha soha sem fájt volna. Ad 4. nihil.

17. testis Anna Incze, consors libertini Nicolai Szabó, annorum circiter 28, citata jurata examinata fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil. Ad 4.; Hallottam szájából Biró Ferencnek, hogy míg sénélt is, mind csak Fekete Mártonnéra kiálltván, sőt az bírakat is magához hívatta, Fekete Mártonnét vádolta az bírák előtt, hogy néki az őmaga jámborságáért kell meghalni az Fekete Mártonné keze miatt! Sőt azt is hallottam, az szájából (Biró Ferencötől), hogy mutatta a kemence felett Fekete Mártonnét, hogy ott van egy kaszával s mindgyárt megvág (úgymond), ha többet szollok! Sőt, tiltotta is a bírakat arra, hogy az ő halála után Fekete Mártonnét azon dologért békével ne hadgyák!

18. testis Petrus Varga, spectabilis domini domini Petri Bánffi de Losoncz jobbaggio, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Tudom bizonyosan, hogy ez nyáron az kisfiam Fekete Mártonné fiát (az mint az vízből inni akart volna, lehajolván), meg akarván bortal locsolni a vízből, magát az gyermeket találta ütni. Akkor másnap vagy harmadnap múlva egy tehenem csak sántikálni kezdte s két hétig mind az udvaromon feküdt. Egykor megdagada az térdgye alatt s megvágók, hát elszakadt az lába szára, melly is ha eltört volna, soha fel nem költ volna! De fel is költ az tehen, hanem csak egy nap nem kelhetett fel. Ezt is tudom, hogy egykor hozzánk jöve a Fekete Mártonné fia, Gyurka nevű, ecetet kérvén (lehet három esztendeje annak). Kinek nem adván a feleségem ecetet, akkor csakhamar az kisfiának az lába felsugorodék s eléggel vesztegettük, kötöttük, de nem használt semmi, hanem nyárfának az levelét főztük meg s azal nyugodott az gyermek. Végre kifakada s olyan apró csont jött ki a térdéből, mint egy gombostő feje, s majd csaknem szinte esztendeig volt sebess a fiam lába.

19. testis Johannes Fülep, libertinus, annorum circiter 46, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Tudom bizonyosan, ezeleőtt 4 vagy 5 esztendővel én egyházfíú

voltam Bagoson s az papbérért 2 véka búzáért elvittem az Fekete Márton szűrít. Akkor csakhamar mintegy 3 hétre megellék egy szép tehenem, úgy megbűvölék, hogy soha az borját meg sem nyalta, sőt, ha meg nem kötöttem volna, mikor az borját odavittem, el-futott volna előle! Mellyel úgy kénlődtam 3 hétig, hogy az borját szarura bőrt vagy irhát kötván s abba töltvén a tejet, úgy szoptatták. De azt is elunván, idejőve Kercsből egy sógorom, s az tehenet annak adtam. Az is illy reménség fejében vette meg egy rézfazékra, hogy Kercsben tud ő egy tudományos asszont, s azzal meggyógyíttatya. De ott is nem gyógyíttathatta meg, hanem el kellett az borjunak veszni. Eziránt minden gyanúm Fekete Mártonnéra volt és ma is ő reá vagon.

20. testis Stephanus Sorbán, illustrissimi comitis domini domini Georgii Banffi de Losoncz jobagio, annorum 51, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Hallottam magoktúl, hogy sokfelől volt a gyanú. Ad 2., 3., 4. nihil.

Melly inquisitio miáltalunk ez szerint menvén végben, írtuk meg mi is Nagyságotoknak Kegyelmeteknek fide nostra mediante, kezünk frásával és usuális pecsétünkkel robo-rallván.

Actum anno, die, locoque supranotatis.

Nagyságotoknak Kegyelmeteknek alázatos szolgálái

Correcta per nos

Bagossi Kovács István m. p.

nemes Kraszna vármegye

substitutus szolgabírája

Szilágyi Sz. Mihály m. p.

nemes Kraszna vármegye

hűtös assessora

21. testis Anna Kalmár consors providi Ladislai Molnár alias Pap spectabilis domini domini Sigismundi Bánffi senioris de Losoncz jobagio, annorum 25, citata jurata exami-nata fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil, ad quartum uti quartus testis et 17., hoc addito: Az Fekete Mártonné anyja, Nagy Sigmondné velem lakván egy házban egy ideig. Egykor beszéd közben kérdém: Anya (ügymond), mi dolog, hogy Feketénére annyi szó vagon? Kire Nagy Sigmondné mondá: Bizony fiam, ne csináld azt, ha sok szó vagon is hozzá, mert olyan füvet tud az, hogy kilencer megmossa az lúgjában az fejét s naplemenet után kiönti, s aki azon által megyen, ha nagyságos úr léssen is, de hozzátart ahhoz a házhoz! Ezt is tudom s fülemmel hallottam Nagy Sigmondnétől, mikor Biró Ferkőt kérték hogy gyógyítsa meg, ha valami jót tudna velle tenni, azt mondá: Hiszen gyógyítanám, de nem gyógyítha-tom az ebtől (célozván a leányára, Feketénére), mert minden éjjel megújjítja a kutya.

Nota Bene:³ praesentes fatens fatebatur haec post conclusionem praesentis relatoriae coram nobis eandem relatoriam subscribentibus fide mediante.

[P. H.]

[P. H.]

⁴Anno 1723, aperta per ordinarium et juratum inclyti comitatus Crasznensis notarium Stephanum Halmágyy m. p.

174. 18-ta Januariae 1723.

III.

1723, március 6., Bagos

Praesens inquisitio penes praecitatum sigillum domini vice comitis in comitatu Crasznensi possessioneque Bagoss apud domum providi Johannes Jankó junioris, illustrissimi domini domini Georgij Bánffy de Losoncz jobbagionis per nos anno praesenti 1723, die 6. Martii taliter est continuata:

1. testis Tephanus Szabó Bagosiensis, spectabili domini domini Volphgangi Bánffy de Losoncz jobbagio, annorum circiter 37, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum nihil, ad secundum nihil, ad tertium audita dicit, ad quartum: Háta mege hallottam elég embertől, hogy boszorkánynak mondották Fekete Mártonnét, de szemtől szemben, hogy valaki annak mondotta volna, nem hallottam.

2. testis Gregorius Nagy, libertinus de Bagoss, annorum circiter 47, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Én hűtös ember voltam az időben, mikor az szegény Biró Ferkő (már megírt) nagy nyomorúságában sinlett s engemet magához hívatott egynéhányszor, s kénszerített engemet magam tisztemre, hogy mennyek reá Fekete Mártonné házára, s mondgyam meg nékie, hogy őtet meggyógyítsa, mert ha ő felkelhetne, mindgyárt Somlyóra vitetné be, mert engem, úgymond, azért evett meg, hogy hozzá nem mentem éjszakára hálni. Én osztán két izben is elmentem Fekete Mártonnéhoz s tiltottam, hogy gyógyfesa meg Ferkőt, de nem volt semmi haszna, hanem azon nyavalyában kellett meghalni. Ad secundum, tertium nihil, ad quartum: Mástól nem hallottam, hogy boszorkánynak mondotta volna Fekete Mártonnét, hanem az szegény Biró Ferkő, de ő is nem szembe, hanem ízenés által mondotta boszorkánynak.

3. testis Nicolaus Szabó, libertinus, annorum circiter 40 citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3. nihil, ad quartum: tudom bizonyossan, mikor szegény Biró Ferkő halálos betegségben volt, reáküldötte az birákat, nevezett szerint Nagy Gergelyt, Jankó Jánost Fekete Mártonnéra, hogy meggyógyítsa, de nem volt semmi haszna, s azt kiáltotta mindhaláláig, hogy Fekete Mártonné miatt kell meghalni, azért hogy ő jámbor volt s hozzá nem adta magát.

4. testis Catharina Hajdú, consors Michaelis Fekete, spectabilis domini domini Sigismundi Bánffy senior de Losoncz jobbagio, annorum circiter 39 citata jurata examinata fatetur. Ad primum: nekem egy kis fiacskám születettvén evilágra s azelőtt mind ajánlotta magát Fekete Mártonné, hogy eljő hozzánk a keresztelőben, mely dolgot elfelejtettük. Mikor a keresztelő volt, mondotta a bábának Fekete Mártonné: – No, nem hívának engemet a keresztelőben, de elhívnának még! Melly dolgot a bába (a keresztelő vendégség elmulván) nekünk megjelenté, hogy ezt s ezt mondá bizony Fekete Mártonné. S még a komák is ott voltak akkor, mikor a gyermek megbetegedék s tíz egész hétig sem szopott, mert úgy öszvekolesolódott az szája, hogy az tsets hegyi sem lért volna az inje közzé s az két kezét úgy az vékonyához sugorították, hogy készebb lett volna az kezének törni, mint sem onnét elvehették volna! Ezen kívül az hátagerincezi mellett, mint az fél öklömnyi, úgy csuttsadt volt ki és az két czombja közitől fogva az sarkáig tiszta vér csepegett belőle. Tíz hét mulva odahivatám az Fekete Mártonné anyját, Nagy Sigmondnét s mikor odajött volna, az feredőben hadtam a gyermeket, mert mind kiküldött bennünket az házból. S mit csinált

vele, én nem tudom s nem néztem, de a lányom, Ersók nézte s az mint ő beszélette, én is úgy mondhatom, hogy Nagy Sigmondné látt az leányom, hogy a kisgyermeket végig s meg végig huddozta. Azután mikor bémentünk, mondá Sigmondné hogy: – Akire gyanakoztok, azt híjjátok ide, tartásatok jól, bizony meggyógyul ez a gyermek, mert ezen emberi természeténél fogva!

Azután odahivatván Fekete Mártonmét, jóltartám, egy itze égett bort is adék nékie. Azótátul fogva mindgyárt a kisgyermek megcsemesegeté az szájacskáját, az csetsembe is tej ereszkedék, melyből is úgy elapadott volt, hogy 10 hétig egy csepp se volt tej benne. Azomban mindgyárt elvette az gyermek az csecset, azután megépült, semmi gondgya nem volt, hanem jó futkározó gyermek volt, mindaddig is nem volt semmi gondgya, valámig az Fekete Márton fia, Istók nevű fia, nálunk lakván, vádoltatott valami méh felverésével Boér Ferencz uram főispánságában. S minket a szegény úr szidott erőssen azon Istók nevű fiúért, mivel az ura bévitette volt már akkor Hunyadra. És mikor Somlyóru Boér Ferencz uramtól hazajöttünk volna, előmbe futá leányunk, hogy a kis Andris fiam csak bizony alig van, mert véres csontokat tűr ki az száján! Másnap mi Hunyadra mentünk azon Istók nevű fiáért Feketénének hogy az úrtól visszakerjük, hogy kárban ne essünk miatta. És mikor Hunyadról megjöttünk volna urammal, jóllehet életben volt még akkor a kis Andris fiam, de másnap meghalván, eltemettük. Ezért minden gyanúm Fekete Mártonnéra volt, de én bizonynyal nem merem mondani, hogy ő cselekedte volna. Ad reliqua nihil.

5. testis Michael Fekete junior, praefati spectabilis domini jobagio et filius praecedentis fatentis, annorum circiter 25, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1.: Hallottam anyám asszonytól, hogy azon kisfiú nyomorúságakor magától Fekete Mártontól két ízben is reáizent ökegyelme Fekete Mártonnéra, hogy gyógyítsa meg, de nem volt semmi haszna mindaddig, míg Nagy Zsigmondné Borzásról át nem hívtak s ő tanított meg bennünket, mit cselekedgyünk. Ad reliqua fatetur similiter sicuti praecedens fatens.

6. testis Michael Szőcs, libertinus, annorum circiter 54, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1.: Tudom bizonyossan s rajtam történt a dolog, mert az én fiamat megfenyegeté, hogy: No Szőcs Mihály uram, (ügymond) az fiad engem az vízben vete, s azolta sem békéllétek meg velem, de bizony beadlak az udvartartónak! Akkor harmad napra úgy megnyomrodék az fiam Élesdenn, hogy az mai napig is sénlik, soha sem is lesz ember belőle! Addito propterea: Az fiam az Fekete Mihály menyével és többekkel az Kercsben mentek hajnalban, az Fekete Mártonné háza előtt kellett elmenni. Akkor már kinn volt Fekete Mártonné is, őket egy futamnyi földig el is késérte által az pallón, mert nyolcad magával ment az fiam. Azért a fiam nyomorúságáért minden gyanúm mai is Fekete Mártonnéra volt s vagyon. Ad reliqua nihil.

7. testis Anna Jancsó, consors libertini Michael Szőcs, praecedentis fatentis, annorum circiter 45, citata jurata examinata fatetur per omnia sicuti 11. testis et praecedenda, hoc addito: Mióta hazahoztuk Zilahról a borbélytól a fiamat, azolta is a tompora öszvepuffadozván kifakadott s az materiával edgyütt a sebből hét darab holt szenet láttunk hogy kijött, kit az hamúmérő lapockára vettünk s néztük mindnyájjan. Megdörgölvén más forgácsal a lapockán, de nyilvánvaló holt szén volt. Azután olyan jött ki a sebből, mint a tyűkbél, azután harmadszor mint az marha májjában lévő metelly. Az mellyért egyedül csak Fekete Mártonnéra gyanakodám, mert nekem nem volt senki más több haragosom ő kivüllötte. Ad reliqua puncta nihil.

8. testis Stephanus Eösz, nobilis Bagosiensis, annorum circiter 38, citatus juratus examinatus fatetur: ad 1. nihil, ad secundum, tertium nihil, ad quartum: Hallottam elégtől hogy Fekete Mártonné boszorkánynak mondották háta megett. De cetero nihil.

9. testis Johannes Jankó, junior, illustrissimi domini domini Georgii Bánffi de Losoncz jobbagio, annorum circiter 29, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum similiter in omnibus punctis sicuti 12. testis hoc addito: Ha oda nem mentem volna s meg nem fenyegettem volna, elsénlődött volna az öcsém a lábával egy darabig, de hogy megfenyegetém, azt mondá Fekete Mártonné, hogy csak menjen haza kegyelmed, nem lesz semmi gondgya s azután nem lött semmi bántódása az öcsém lábának, meggyógyult.

Cujusquidem praemissae hujusmodi inquisitionis et attestationis nostrae residuitatem prout per nos est expedita et peracta praetitulatis dominationibus vestris fide nostra mediante per praesentes rescripsimus eandem sub sigillis nostris usualibus, nominumque nostrorum subscriptionibus roborata extradeditimus. Easdem de reliquo praetitulatam Dominationes Vestras diu solíciterque valere desiderantes permanemus.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum servi humillimi

Stephanus Kovács de Bagoss m. p.
substitutus (in haec comitatus) iudlium
[P. H.]

Stephanus Szabó de Somlyó m. p.
juratus assessor comitatus Crasznensis
[P. H.]

⁵193. 6-a Martii 1723.

IV.

1723. március 10., Bagos

⁶Illustrissimis Spectabilibus Magnificis Generosis Egregiis et Nobilibus Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Iudlium, Jurassoribus ac Notario, toti denique Universitati Dominorum Baronum, Magnatum et Nobilium Inclyti Comitatus Crasznensis, Dominis Dominis Nobis humillime Collendissimis Observandissimis!

Illustrissimi Spectabiles Magnifici Egregii et Nobiles Domini Domini, nobis humillime Colendissimi Observandissimi!

Praetitulatis Dominationibus Vestris humillime significantis, quod nos ad instantiam Elisabethae Nagy, relictæ viduae providi Martini Fekete, penes sigillum citatorum prohibitorum inquisitorum et attestatorum vice comitis inclyti comitatus Crasznensis perillustris domini Stephani Varju, anno domini 1723. die 10. Martii, in inclyto comitatu Kraszna ad possessionem Bagos consequenterquæ domum providi Michaelis Fekete, spectabilis Sigismundi Bánffi de Losoncz senioris jobbagionis accesserimus, ibique testes infrascriptos eorum nobis constitutos (exacto prius ab iisdem firmissimis juramento) secundum utrum nobis examinaverimus et inquisiverimus ut supra sequitur:

Utrum de et super eo?

Primo: Tudgya-e a tanú bizonyossan, másoktól hallotta-e, hogy bagosi Fekete Mártonné, Nagy Ersébet, idősbik Losonczai Bánffi Sigmond uram jobbagy asszonyának boszorkányságát, ördögökkel való cimborálódását avagy inkább.

Secundo: Istenes keresztyén életét, senkinek boszorkánysággal nem ártását, sőt templomban járó, úrvacsorájával élő jámbor asszony lett volna?

Cum omnibus congruis circumstantiis.

Testes

1. testis Stephanus Eősz, nobilis de Bagos, annorum circiter 40, citatus juratus, examinatus fatetur ad 1. et 2. nihil.

2. testis Stephanus Sorban Bagosiensis, illustrissimi comitis Georgii Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 38, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. et ad 2. nihil.

3. testis Stephanus Bereczki Bagosiensis, illustrissimi comitis Georgii Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 32, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1.: Semmi nyilvánvaló boszorkányságát Fekete Mártonnének nem láttam. Ad 2.: Láttam hogy a templomba ő is eljárt, de kicsoda élete volt, az ő lelke tudgya.

4. testis Michael Szabó Bagosiensis nobilis, annorum circiter 35, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2. uti 3. testis.

5. testis Michael Székelly, libertinus Bagosiensis, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2. uti 3. testis.

6. testis Joannes Sándor Bagosiensis, spectabilis domini Sigismundi Bánffi de Losonez senioris jobbagio, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur: ad 1. nihil, ad 2.: Egyszer-mászor láthattam a templomban is.

7. testis Stephanus Ábrahám Bagosiensis, spectabilis domini Volfgangi Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 54, citatus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2. uti 3. testis.

8. testis Emericus Kopány Bagosiensis, spectabilis domini Volfgangi Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2. uti 3. testis.

9. testis Joannes Bogár Bagosiensis, spectabilis domini Volfgangi Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. audita, ad 2. uti 6. testis.

10. testis Nicolaus Szabó Bagosiensis, nobilis, annorum circiter 35 citatus juratus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2.: A templomban járt s úrvacsorával is élt.

11. testis Casparus Kincses Bagosiensis, spectabilis domini Volfgangi Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur: ad 1. nihil, ad 2. uti antecedens 10. testis.

12. testis Joannes Markus Bagosiensis, spectabilis domini Petri Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 37, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2. uti 3. testis.

13. testis Petrus Varga Bagosiensis, spectabilis domini Petri Bánffi de Losonez jobbagio, annorum circiter 56, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2. uti 3. testis.

14. testis Samuel Molnár, nobilis de Bagos, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. et 2. nihil.

15. testis Petrus Kovács senior Bagosiensis, spectabilis domini Sigismundi Bánffi de Losonez senior jobbagio, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2. uti 3. testis.

16. testis Joannis Jankó junior, illustrissimi domini comitis Georgii Bánffy de Losoncz jobbagio, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. nihil, ad 2. uti 3. testis.

17. testis Joannes Szekeres Bagosiensis, spectabilis domini Volfgangi Bánffy de Losoncz jobbagio, annorum circiter 42, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. et 2. nihil.

18. testis Stephanus Szekeres, praefati domini terrestri jobbagio, annorum circiter 46, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1.: Megmondottam ennek előtte való esketéskor, amit tudtam. Ad 2. uti 3. testis.

19. testis Michael Szócs, libertinus, annorum circiter 52, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. uti antecedens 18. testis, ad 2. uti 3. testis.

20. testis Stephanus Fekete, spectabili domini Volfgangi Bánffy de Losoncz jobbagio, annorum circiter 45, citatus juratus examinatus fatetur ad 1. uti 18. testis, ad 2. nihil.

Cuiusquidem praemissae huiusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem praetitulatis Dominationibus Vestris fide nostra mediante rescripsimus, manum propriam ad subscriptionem et usualibus sigillis roborantes.

Caeterum Praetitulatas Dominationes vestras diu feliciter vivere et valere cupientes manemus.

Correcta per nos

Andreas Karda de Jenőfalva m. p.
inlyti comitatus Crasznensis
ordinarius et juratus iudex nobilium

Takács Farkas m. p.
inlyti comitatus Crasznensis
jurassor

⁷Anno 1723. aperte per ordinarius inlyti comitatus Crasznensis vice comitis Stephanus Varju m. p.

196. 10-a Martii 1723.

⁸Sigillum citatorium, prohibitorium, inquisitorium et attestatorum ordinarii vice comitis inlyti comitatus Krasznensis ad instantiam Elisabetae Nagy, relictae providi Martinus Fekete Bagosiensis sub poena florenum 12. Somlyó, 21. Februarii 1723. Stephanus Varju m. p.

1 Megjegyzés a hátlapon.

2 Címzés a hátlapon.

3 A 8., 9., 16. és 21. tanúk vallomása szélén egy-egy, más kézzel írt Nóta Bene látható.

4 Megjegyzések a hátlapon.

5 Utólagos megjegyzés.

6 Címzés a hátlapon.

7 Megjegyzés a hátlapon.

8 Külön kis papírszeleten elhelyezett pecsét fölé írott szöveg. A per további fejleményei ismeretlenek.

KRASZNAI SZABÓ ISTVÁNNÉ RADI ANNA PERE PÉNTÉK MIHÁLYNÉ VÉG ILONA ELLEN
BOSZORKÁNYOZÁSSAL VALÓ SZIDALMAZÁS MIATT

AZ IRAT: A: SZmÖL Kraszna vármegye lt. Jkvek és reptóriumok N. 2., 64, 78, 80. p.

I.

1723. március 12., [Somlyó]

12 Martii 1723. [...]

Anno et eodem die causa levata nobilis foeminae dominae Annae Radi, generosi domini Stephani Szabó de Somlyó in comitatu Crasznensis oppido Kraszna residentis ac inclyti comitatus Crasznensis jurator assessoris consortis, velut actrix contra et adversus nobilem foeminam Helenam Vég, consortem nobilis Michaelis Péntek, nunc in oppido Kraszna, comitatus Crasznensis inhabitantem, velut incattam.

Pro actrice procurator nobilis Petrus Beczö de A[lsó] Csernátön reservat sibi jure reservanda et dicit: Ilyen okon kellett az actrixnak ő kegyelmének az incattát in et ad jus adtrahálni, hogy az incatta őkegyelme anno jam praeterito 1722. variis locis et temporibus, de kivált a maga házánál és az krasznai ucákon az actrixet ő kegyelmét boszorkánynak diffamálta. Mellyet ha casu quo az incatta őkegyelme tagadni találna, data exmissione, kész leszén comprobálni. Comprobálván pedig megkíványa, hogy ezen méltatlan diffamációjáért az incatta őkegyelme, juxta contentum Decreti Tripartiti Partis 2. Tituli 72. in poena emenda lingvae, expensarumquae et fatigiorum refusione convincáltassék és aggraváltassék.

Pro incatta procurator nobilis Sigismundus Sz[ent] Marjai de Erdőtelek per quem solemní protestatione praemissam cupit par instructionis ad originali comportari.

Tenet exceptio parum incattam in condescensione causae.

II.

1723. szeptember 8., Somlyó

Sedes judiciaria partialis inclyti comitatus Crasznensis die 8. Septembris anni 1723. in dicto inclyto comitatus oppido Somlyó hospitio illorum domini supremi comitis celebrata. [...]

Anno et die eodem causa levata nobilis foeminae dominae Annae Radi, nobilis domini Stephani Szabó de Somlyó in inclytus comitatus Crasznensis oppido Kraszna residentis consortis, velut actrix contra et adversus nobilem feminam Helenam Veég, consortem nobilis Michaelis Péntek senioris, in inclyto comitatu Crasznensi oppido Kraszna residentis, velut incattam.

Pro actrice procurator nobilis Petrus Beczö de A[lsó] Csernátön per quem solemní protestatione praemissa, dicit: Ilyen okon kellett az incattát őkegyelmét in et ad jus at-

trahálni, hogy in anno praeterito 1722. circa medium Februarii, variis locis et temporibus, de kivált a maga házánál és a karasznai ucákon engemet boszorkánynak kiáltott. Mellyet az incatta őkegyelme nem tagadhat, de ha tagadna is, data exmissione kész leszen comprobálni. Comprobálván pedig, megkívánom a jure, hogy juxta contentum Decreti Tripartiti Partis 2. Tituli 72. in poena emenda lingvae (jóllehet ugyanazzen nemes vármegye partiális székének authoritása száz forintot nem excedat, többet nem is praetendálok, hanem in super) expensarum fatigiorumquae refusione convincáltassék és agraváltassék. Protestatur, in reliquo exhibituae actrix, in reliquo litteras citatorum ad quas se refert.

Pro incatta procurator nobilis Sigismundus Szent Marjai de Erdőtelek, per quem solemnem protestationem praemissa dicit: Juxta Decretum Tripartitum Pars 2. Titulus 26. világosan meg van írva, hogy minden hivatalokban az kiváltképpen való három requisitumoknak meg kell lenni. Az őkegyelme citatóriájában, amint circumscriptive, de annyival is inkább ambigue tél-túl specificállyá az helyet és az időt, mert ugyanis specificállyá, circa medium Februarii, locis et temporibus diffamálta az actor az incattát, de hogy kivált a maga házánál az incatta quo die vel circa quem diem diffamálta légyen, az actióban specificálva nincsen. Ex iisdem praegnantibus rationibus cupit praesentem causam cum tota sua serie condescendere.

Protestatur de ceterum.

Actrix ad haec: Mind az haza törvénye, mind ezen nemes vármegyének continuous ususa, de kivált a dolognak valósága szerint satis superuae declaráltam, az incattát magát in persona et nomine lakó és engemet diffamáló idejét és helyét, ergo exceptio partem incattam non tenet. Procedat ulteriorem loqui vocem!

Deliberatum.

Tenet exceptio partis incattae in condescensione causae propter loci et temporis genuinum non specificationem [A szöveg itt megszakad.]

23.

1723. április 18., [Zovány]

ZOVÁNYI JÓÓ FERENCNÉ BARTA SÁRÁNAK AZ ÓT VARÁZSLÓ ÉS MEGRONTÓ SZILÁGYI MIHÁLYNÉ, SZÓCSNÉ ÉS KOVÁCS MIHÁLYNÉ ELLENI VALLOMÁSA

AZ IRAT: B: SZMOL. Kraszna vm. lt. Acta politico-judiciaria N. 244/1723., I, p.

Die 18. Aprilis 1723. Zoványon lakó libertinus Jóó Ferencz felesége, Barta Sára fateálja: Az elmúlt karácson után circiter 3 héttel az én kezemnek három-három ujjja öszvesugorodott és én, nagy fájdalommal s nyughatatlansággal lévén, megijjedtem hogy telljességgel elnyomorodom. Melly dolog iránt gyanakodtam Zoványi Szilágyi Mihálynéra, mivel azelőtt az urammal veszekedéseben volt, gondoltam hogy ő csinált valamit énnékem. Mintegy negyed

napra az uramat strására vetik bírák uramék s mondgya az uram nékem: Ha erőd léssen reá, feleségem, azoknak az hitván marháknak vess enniek az éjjel. Arra nézve hajnalban az marhákhöz akarván menni, az istálló ajtóban találok két asszonyt: az Szőcsnét és Kocsis Mihály-nét, amint nékem tetcett. Kérdém tőlök: Mit kerestek itt ilyen jó reggel? Azt felelték: Hallottuk, hogy megnyomorodtál és azért jöttünk, ha mi jót tehetnénk veled.

(Zoványi Dienes Tamás az én ujjaim összvesugorodása után mondotta nékem hogy kanca ganéjával kössem be az kezemet és meg fog gyógyulni, mellyet én elkövettem).

Az elébb megírt szóközben bémentem az marhákhöz, az említett asszonyok utánam suhantak, és az én két hónallyam allját ketten kétfelől megfoták, az magunk kancánknak hátára feltevének. Azon kancának nyakát velem általöleltették, az kanca farkából néhány szál szőrt kihúztak, azzal az én két kezemet, az kanca nyakát általölelésem után megkötötték, mellynek nyoma másnap is az kezem szárain meglácott! Az megkötötötett kezemet egy magok által odahozott tökben dugatták velem, egy darabig ott tartatván, mondgyák egykor: Próbáld, ha az ujjaid kiegyenesedtek, tørsöld öszve az két kezedet, s megérzed! Öszvetørsölvén az kezeimet érzem, hogy kiegyenesedtek az ujjaim. Mondom: Az én Istenem fizesse meg lelkeim, hogy illy jól tettetek velem! Mert talám holtig való nyomorék lettem volna! Kik már engemet az kancáról levettek volt, és azon szóra hová lettenek, nem tudom, hirtelen elmúltanak szemem elől s azután nem láttam őket. Mindazon éca a strásza lévén uram őkegyelme, néhányan mondották őkegyelmének, hogyha kire gyanúja vagyon, ne szenvedgye el nekik, s mondotta is uram, hogy ha mégsem könnyebbedem egyáltallyában, tiszt uraknak jelenti meg őkegyelme.

Azelőt is mások mondották: Ha akarja, hogy meggyógyúlljak, tehát mennyen reájok, fenyegeesse meg őket, talán használni fog. Afféle szók után való étcaka történt az említett dolog, s a tököt is azok, akik voltanak, magokkal elvitték s többé nem láttam. Én pedig bémenvén az házba, le kellett fekünnöm az ágyba és másnap délig az szivemnek semmi mozdulása nem volt, azonkívül is nyolc hétig feküttem.¹

¹ Az írás alapján megállapítható, hogy a szöveget a megye partiális székének jegyzőkönyvét vezető jegyző írta. Az iraton sem aláírás, sem pecsét sincs. Az ügy további fejleményei ismeretlenek.

1723. szeptember 1., Ráton

KRASZNA VÁRMEGYE PERBE IDÉZŐ LEVELE BADACSONI PAKULÁR GÁBOR
BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT FELESÉGE, OLÁH VIRÁG ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. lt. Acta politico-judiciaria N. 253/1723., 1. p.

Instructio

Tekintetes nemzeti Varjú István uram ő kegyelme, Kraszna vármegyének ordinarius viceispánya *ratione officii* hogy kegyelmedet, nemes Kraszna vármegyében Badacsonban lakó *provida* Oláh Virágot, tekintetes nemzeti Szilágy Szecsi Guthi János uram őkegyelme telkes jobbágya, *providus* Pakulár Gábor feleségét, *juxta brevem juris processum alias in similibus causis observari solitum ad 15 diem a die hujusmodi citationis nostrae comprando* nemes Kraszna vármegyének akárholott legközelebb celebrálandó törvényes filialis székire törvényre *certificáltatta*, azért hogy kegyelmed majd gyermekeségitől fogva, mióta tudniillik az jó és gonosz között választást tudott volna tenni, az ördögökkel cimborát és barátságot kötven, külömb-külobm féle ördögi mesterségekben, varáslásokban *elegyftette magát*, az minthogy kegyelmed leányának, Pakulár Máriának paráznsága világoosságra ne jöjjön, egyéb ördögi varáslás között, az említett badacsoni oláh templomnál való harangot is megvaráslotta *anno praesenti 1723. circa initium Martii*. Melly kegyelmed illy gonosz cselekedetiért az *exponens* őkegyelme kegyelmedet *eo modo praemissa certificáltatta*, holott is kegyelmed ellen való praeventióját *coram latius ac futius declarállyas declaráltatta*.

¹Anno 1723. die 1. Septemberis procedáltam ezen dologban a benn megírt mód szerint és *certificáltam* a benne *specificált* Oláh Virágot, Pakulár Gábor feleségét, nemes Kraszna vármegyében Badacsonban nemzeti Likovich Horváth János uram házánál, elolvastván előtte az *instructiónak* tenorát, mellyben párt kére, mellyet írtam meg *fide mea mediante*.

Actum in Badacson, anno, dieque supranotatis.

Krasznai Borbély Mihály m. p.

nemes Kraszna vármegyének egyik ordinarius és hites szolgabírája

²253. 1. Septembris 1723.

1 Más kéz írása a hátlapon

2 Utólagos számozás és datálás

KRASZNA VÁRMEGYE PERE NAGYFALUSI NAGY JÁNOSNÉ NAGY ILONA ELLEN
BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉERT

AZ IRAT: A: SZMOL. Kraszna vm. lt. Acta politico-judiciaria N. 320/1724., I. p.,
N. 347/1724., I. p., N. 386/1724., I-5. p.

I.

1724. április 14., Somlyó

Nagyfalusi Nagy János nejét[!], Nagy Ilonáért, Bánffi Farkas uram jobbágy felesége kétszáz forintig lettek kezesek kézbeadással, ki is boszorkánysággal vádoltatott, sőt Borzási Molnár Ersikét boszorkányságra tanította.

Kezesek nagyfalusi Oláh Márton, Rác István, Szabó Mihály, Bánffi Farkas uram jobbágyi, Nagy Mihály nobilis és Somodi János, Bánffi György uram ő nagysága jobbágya, külön-külön 40-40 forintokig, hogy törvény végeszakattáig az kezeséget fenntartják és törvényre citállyák cum conditionibus ad similia pertinentibus.

Somlyó, 14. április 1724.

Regiusok: Karda András és Püspöki Sámuel

!A benn megfirt kezeseket admoneáltam ad tisztekre, kire felele Oláh Márton: Felértyük, uram!

320. 14. April 1724. Nagyfalusi Nagy Jánosné, Nagy Ilona kézi levele [1] 724.

II.

1724. június 13., Nagyfalú

Instructio

Tekintetes nemzetes Varjú István uram ő kegyelme nemes Kraszna vármegyének ordinarius viceispánja, ratione dicti officii sui, kegyelmedet nemes Kraszna vármegyében Nagyfaluban lakó provida Nagy Ilonát, providus Nagy János, méltóságos uram Losonczy Bánffi Farkas uram ő kegyelme említett nagyfalusi jobbágya feleségét, juxta brevem juris processum alias in similibus causis observari solitum ad 15 diem a die huiusmodi certificationis nostrae computando, nemes Kraszna vármegyének akárholott legközelebb celebrálandó törvényes filialis székire törvényre certificáltattya azért, hogy kegyelmed elfeledkezvén Isten s haza törvényivel s felebaráttyához való kötelességiről, nem csak maga vetvén szövetséget az ördögökkel, mely ördögi boszorkányi mesterségivel sok szegény embert rontott, emberek barmait nyargalta és ez említett Nagyfalusi határon füveket szedetvén, azzal a nagyfalusi tehének tejit és sirját elszedte, hanem mást is, úgy

Borzáson lakó provida Borzási Ersébetet, anno praesenti 1724. circa festum Sancti Georgii tanította, hogy ördögi mesterségivel miként ártson más, istenfélő jámbor embereknek, az marháiknak.

Melly kegyelmed ördögi mesterségit, bűvölését, varáslását és ördögökkel való cimborálását kegyelmed nem tagadhattya, exponens ő kegyelme sem szenvedhetvén, kegyelmedet modo praemisso certificáltattya, holott is kegyelmed ellen való praeventióját coram latius ac futuris declarállyá s declaráltattya.

Anno 1724. die 13. Junii procedáltam az dologban benn megírt instructió szerint, és certificáltam az benn megírt incattát találván Nagyfaluban nemes Kraszna vármegyében az Alszeg ucán alsó végén az naphaladati soron maga házának kapujában, kire felele: Tagadom, az én személyben nem vagyok s mást sem tanítottam affélére.

Kit írtam meg fide mea mediante Csik Jenőfalvi Karda András, nemes Kraszna vármegyének egyik ordinarius és hites szolgabirája.

²Decizio: 11. Octobris 1724.

³13. Junii 1724., 347. Nagyfalusi Nagy Jánosné ellen.

III.

1724. szeptember 20., Nagyfalu

⁴Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus, Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judlium, Jurassoribus ac Notario, toti denique Universitati Dominorum, Baronum, Magnatum et Nobilium Inclyti Comitatus Crasznensis, Dominis nobis humillime Collendissimis, Observandissimis!

Illustrissimi, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii et Nobilis Domini Domini, nobis humillime Collendissimi Observandissimi!

Humillime notum facimus praetitulatis Dominationibus Vestris, quod nos penes benignissimum Suae Majestatis Sacratissimae mandatum compulsorium pro parte illustrissimi domini Ladislai Bánffy de Losoncz, supremi comitis inclitus comitatus Crasznensis ratione officii sui Claudiopoli die 8. mensis Decembris anno 1723. emanatum, anno 1724. die 20. mensis Septembris in et ad possessionem Nagyfalu consequenterquae domum Stephani Rác, spectabilis domini Volphgangi Bánffy de Losoncz jobbagonis, in vicinitatem domus Stephani Somodi, illustrissimi comitis Georgii Banffy de Losoncz jobbagonis, ibidem et comitatu Crasznensis existentibus habitam extremum accesserimus ibiquae testes infrascriptos coram nobis constitutos (exacto ab iisdem juramento) secundum utrum nobis datum examinaverimus et inquisiverimus ut infra sequitur.

Utrum est inclusum.

Utrum de et super eo?⁵

1. Tudgya-é az tanú nyilván és bizonyoson, másoktól hallotta-é, szemeivel látta-é, nemes Kraszna vármegyében Nagyfaluban lakó Nagy Ilonának, providus Nagy Jánosnének ördögökkel való cimborálódásából származott boszorkányságát, ördögi mesterségével

hogy valakit megvesztett volna, valakinek gyermekét, önmagát, családgyát, marháit, kiből nyomorúságos következett volna, valakit megvesztvén, viszont maga meggyógyított volna? Fenyegetett-e meg valakit, s a fenyegetés után esett-e nyavajája? Mezőn füveket mérgesített-e meg ördögi mesterségével és varáslásával?

2. Ezen nemes vármegyében, itt Nagyfaluban tudja-e a tanú nyilván és bizonyosan, másoktól hallotta-e, hogy Borzáson lakó provida Borzási Ersébetet anno praesenti 1724. circa festum Sancti Georgii tanította ördögi mesterségre, hogy miként otthon más jámbor, Istenfélő embert és azoknak marháit s miként veszttegesse meg tejit?

Cum universis congruis circumstantiis, micsoda boszorkányságát tudja a tanú említett Molnár Ersébetnek, mondgya meg?⁶

1. testis nobilis Georgius Vetési, nobilis de Nagyfalva, annorum circiter 46, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Én soha semmi boszorkányságát nem hallottam s nem is tudom. Ad secundum pariter nihil.

2. testis consors Joannis Kádár, Catherina Kardos, spectabilis domini Sigismundi Bánffy jobbagionissa, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur. Ad primum et secundum nihil.

3. testis Michael Szabó Nagyfalvensis, jobbagio spectabilis domini domini Volfgangi Bánffy de Losoncz, annorum circiter 48, citata jurata examinata. Ad primum, secundum nihil.

4. testis Martinus Varga, jobbagio illustrissimi comitis Georgii Bánffy de Losoncz, annorum circiter 38, citatus juratus examinatus. Ad primum et secundum nihil.

5. Martinus Birtalan, nobilis, annorum circiter 35, citatus juratus examinatus. Ad primum et secundum nihil.

6. consors Martini Oláh Nagyfalvensis, spectabilis domini Volfgangi Banffy de Losoncz jobbagionissa, Elizabetha Eős, annorum circiter 38, citata jurata examinata. Ad primum nihil, ad secundum: Minekutánna megfogattatott volna, hallottam közönséges beszédben, hogy Molnár Ersébetet tanyította volna a sónak elásására.

7. Joannes Kalmár Nagyfalvensis, spectabilis domini Stephani Kán de Kál jobbagio, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus. Ad primum et secundum nihil.

8. consors Stephani Takács, Anna Perbát, libertina Nagyfalvensis, annorum circiter 34, citata jurata examinata. Ad primum et secundum nihil.

9. Relicta Stephani Varga, Catharina Kallos, illustrissimi comitis domini domini Georgii Banffy de Losoncz jobbagionissa, annorum circiter 60, citata jurata examinata. Ad primum nihil, ad secundum: Hallottam mind panaszoktanak közönségesen az asszonyok, hogy a tehenek tejének nincsen felé. Mondotta Nagy Jánosné, úgymond: Én azt hallottam, hogy amely ember tehenének tején felé nincsen, ásson a kapuba sót el és felé léssen a tehene tejének, de én – azt mondgya – soha nem cselekettem, mivel az én tehenem tejének, Istennek hála, mind volt kevés-keves felé.

10. Stephanus Diószegi, nobilis de Nagyfalva, annorum circiter 35, citatus juratus examinatus. Ad primum et secundum nihil.

11. Michael Egri, nobilis de Nagyfalva, annorum circiter 42, citatus juratus examinatus. Ad primum et secundum nihil.

12. Relicta Georgii Torkos Nagyfalvensis, Catharina Szabó, spectabilis domini Volfgangi Bánffy jobbagio, annorum circiter 54, citata jurata examinata. Ad primum et secundum nihil.

13. Stephanus Somogyi Nagyfalvensis, illustrissimi comitis domini domini Georgii Bánffy de Losoncz jobbagio, annorum 61, citatus juratus examinatus. Ad primum, secundum nihil.

Cuiusquidem praemissae hujusmodi inquisitionis et attestationis nostrae scripseri pro ut per nos expedita est fide nostra mediante descripsimus, manum propriam subscriptionibus et usualibus sigillis corroborantes. In reliquo praetitulatas Dinationes Vestras diu feliciter vivere et valere cupientes!

Actum anno, die, locoque supranotatis.

Correcta per nos.

Servi humillimi.

Andreas Karda de Csik Jenőfalva, inclyti comitatus Crasznensis ordinarius et juratus iudex nobilium m. p.

Franciscus Czikmártoni de Udvarhely, inclyti comitatus Crasnensis jurassor m. p.

Jurati et nihil fassi: Szőcs Miklósné, Vetési Györgyné, Kovács Istvánné, Detrezeni Gyurka, Erdélyi Péterné, Fazakas Mihályné, Borbély János, Joannes Major, Szőcs János, Béres János, Somogyi Mihály, Szőcs János, Varga István, Kozán Mihály, Székely Miklósné, Major Mátyásné, Csillag Mihályné, Zudar Mihályné, Kopsis István, Csiki Ferenc, Gál Mihályné, Bana Andrásné, Nagy Mihályné, Nagy András, Szilágyi Ferencz, alter Nagy András, Isák Mártonné, Nagy Pál, Borsai Mihály, Stephanus Boros, Szokollya István, Szilágyi János, másik Nagy János.

⁷Anno 1724. aperte per ordinarium inclyti comitatus Krasznensis notarium, Stephanum Halmágyi m. p.

Nagyfalusi Nagy Jánosné ellen inquisitoria.

386. 20. Septembris 1724.

1 Megjegyzés a hátlapon.

2 Más kéz írása. A végzés ismeretlen.

3 Utólagos megjegyzés.

4 Címzés a hátlapon.

5 A kérdések külön lapon.

6 A jegyző a név írásánál nyílván tévedett. Itt Nagy Jánosné Nagy Ilona nevének kellett volna írnia. A Moinár Erzsébetre vonatkozó kérdéseket és vizsgálatot lásd a következő, 26. sz. pernél.

7 Megjegyzések a hátlapon.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE BAGOSI MOLNÁR ERZSÉBET ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. II. Acta politico-judiciaria N. 346/1724., I. p.; N. 434.,
1-3. p.

I.

1724. június 13., [Bagos]

Instructio

Tekintetes nemzeti Varju István ő kegyelme, nemes Kraszna vármegyének ordinarius viceispánja, *ratione officii sui* kegyelmedet, mostan nemes Kraszna vármegyében Bagoson lakó Molnár Ersébet asszonyt, *juxta brevem juris processum alias in similibus causis observari solitum*, nemes Kraszna vármegyének akárhol legközelebb celebrálandó törvényes filialis székire törvényre *certificáltatta* azért, hogy kegyelmed majd gyermekségétől fogva az ördögökkel cimborát vévén, maga életit ördögi mesterségbe foglalta, minden esztendőnként hol egy, hol más ördögi mesterségivel az említett bagosi tehénescorda tejt megvesztegette, úgy másokkal is, kiknek nevekről protestál az *exponens* őkegyelme, ördögi mesterségre tanított, hogy miképpen vesztegesse meg az említett bagosi csordát, tudniillik hogy midőn a bagosi csordát kihajtyák, az kik sőt ásnak az bagosi porkolát kapu közti, azoknak az teheninek teje sírosabb leszén.

Melly kegyelmed illy és ehhez hasonló boszorkányságot az *exponens* őkegyelme nem szenvedhetvén, kegyelmedet *modo praemissa ad rationem* *certificáltatta*, holott is kegyelmed ellen való *praeventióját coram latius ac futius* *declarállya et declaráltatta*.

¹Anno 1724. die 13. Junii. Procedáltam az dologban a benn megírt mód szerint és Molnár Ersébetet *certificáltam*, találván nemes Kraszna vármegyében Bagoson az öreg Kéncse István, Lossonczí Bánffí Farkas uram jobbágya házánál, az nemes Filep János házának szomszédságában. Kire felele: Tagadom, mert én sem sőt nem ástam, sem másokat nem tanítottam!

Kit írtam meg *fide mea* *mediante*.

Csik Jenőfalvi Karda András, nemes Kraszna vármegyének edgyik ordinarius és hites szolgabírája m. p.

²Decizio: 11. Octombris 1724.

346. 13. Junii 1724.

II.

1724. szeptember 21. és október 3., Bagos

³Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judium, Jurassoribus ac Notario, toti denique Universitati Dominorum Baronum, Magnatum ac Nobilium Incltyi comitatus Krasznensis, Dominis Dominis nobis humillime Collendissimis, Observandissimis!

Illustrissimi, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii et Nobilis Domini Domini nobis humillime Collendissimi Observandissimi!

Praetitulatis Dominationibus Vestris humillime notum facimus, quod nos penes benignissimum suae Maiestatis Sacratissimae mandatum compulsorium pro parte illustrissimi domini Ladislaj Bánffy de Losoncz, supremi comitis incltyi comitatus Crasnensis ratione officii sui Claudiopoli die 8. mensis Decembris anno 1723, subscriptione, lecta, emanatum, anno 1724. die 21. mensis Septembris in et ad possessionem Bagos consequenterquae domum Georgii Kincses, jobbagionis spectabilis domini Sigismundi Bánffy de Losoncz senioris, in vicinitate domus nobilis Petri Sandor ibidem et comitatu Crasnensi existentem, habitam et extractam accesserimus, ibiquae testes infrascriptos coram nobis constitutos (exacto prius ab iisdem firmissime juramenti sacramento) secundum utrum nobis datum praesentibus litteris nostris inclusum examinaverimus et inquisiverimus ut infra sequitur.

Utrum est inclusum.

⁴Utrum de et super eo.

1. Tudgya-e az tanú nyilván és bizonyosan, másoktól hallotta-e, szemével látta-e nemes Kraszna vármegyében Bagoson lakó Molnár Ersébet asszonynak ördögökkel való cimborálódásából származott boszorkányságát, ördögi mesterségével hogy valakit megvesztett volna, valakiknek gyermekét, magát, cselédgyét, marháját, kiből nyomorúsága következett, valakit megvesztvén viszont maga gyógyított volna meg; fenyegett-e meg valakit s a fenyegetés után efféle nyavajája, mezőn füveket mérgesített-e meg ördögi mesterségével és varáslásával?

2. Ezen nemes vármegyében, itt Bagoson tudgya-e az tanú, hogy említett Molnár Ersébet feles asszonyokat, kik is nevükkel protestáltak, tanított oly boszorkányi mesterségre, hogy ha a bagosi tehének tejét el akarják venni és az csordát meg akarják vesztegetni, Szent György nap előtt az porgolát kapuba ássanak egy darab sót, az mellyen az bagosi csorda átalmegyen, Szent György napjára virradólag minden sírját az bagosi tehének elvehetik, egyszóval ha mi boszorkányságát tudgya az tanú említett Molnár Ersébetnek, mongya meg!

1. testis consors Stephani Balla Borzásienensis, Catharina Balla, nobilis dominae Helenae Szile, relictæ viduae nobilis quondam Stephani Hadadi, jobbagio, annorum circiter 24, citata jurata examinata fatetur. Ad primum nihil, ad secundum: Én egyebet Molnár Ersébet felől nem tudok, hanem azt mondotta nekem, hogy ha valaki sót ássna el Szent György nap előtt, mikor az csordát elsőbben kihajtyák, az porgolát kapuban, az ördög a tehének tejét el nem viszi.

2. testis Joannes Sándor Bagosiensis, spectabilis domini Sigismundi Bánffy senior de Losoncz jobbaggio, annorum circiter 28, citatus juratus examinatus fatetur ad primum et secundum nihil.

4.[1] testis Stephanus Varga Bagosiensis, spectabilis domini Volphgangi Bánffy de Lossoncz jobbaggio, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur ad primum et secundum nihil.

Praesens inquisitio penes Suae Maiestatae Sacratissimae benignissimae mandatum compulsorium in Bagos, inclyti comitatus Krasznensis, apud domum Stephani Bagos, anno 1724, die 3. Octobris est continuata.

5. testis consors Georgii Kis Borzásiensis, nobilis Francisci Jakab de Középlak consortis, Clara Borbély jobbaggio, annorum circiter 50, citata jurata examinata fatetur. Ad primum nihil, ad secundum: Nékem valami tehenemet megbűvöltek úgy, hogy nem akarta magát meg hadni fejni. S ott lévén Molnár Ersébet, s azt mondja: Néne! Én azt hallottam, hogy mikor az csorda elsőben kiményen, ha az porkolád kapujában egy kis sót elásnának s az csorda általmenvén rajta, az ördög semmit nem árhatni az marháknak.

Cujus praemissae hujusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem pro ut per nos expedita et peracta et fide nostra mediante descripsimus, manumquae propria subscriptione et usualibus sigillis corroborantes.

In reliquo praetitulatas Dominationes Vestras diu feliciter vivere et valere cupimus.

Actum anno, die, locoquae supranotatis.

Correcta per nos.

Praetitulatarum servorum humilli,

Andreas Karda de Csik Jenőfalva, inclyti comitatus Crasznensis alter ordinarius et juratus iudex nobillium m. p.

Stephanus Kovács de Bagos, juratus inclyti comitatus Crasznensis assessor, m. p.

Franciscus Czikmárton de Udvarhely, inclyti comitatus Crasznensis juratus assessor.

⁵Anno 1724. aperte per ordinarium inclyti comitatus Krasznensis notarium Stephanum Halmágyi.

⁶21. Decembris 1724, 434. Bagosi Molnár Ersébet ellen inquisitio.

1 Más kéz írása a hátlapon.

2 Megjegyzések a hátlapon.

3 Címzés a hátlapon.

4 A kérdések külön lapon.

5 Megjegyzések a hátlapon.

6 Későbbi datálás, számozás és regesztráció. A datálás hónapja hibás.

1727. február 20., Somlyó

SOMLYÓI SZABÓ ISTVÁNNÉ RADI ANNA PERE KÖNYVES MIHÁLYNÉ SZABÓ ANNA ELLEN
BECSÜLETSÉRTÉS VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 2., 173. p.

Continuatio sedis iudiciariae partialis comitatus Crasznensis die 20. Februarii anno 1727. in dicto comitatu, oppido [Somlyó] et hospitio [domo nobilitari illustrissimi domini domini Ladislai Bánffi de Losoncz] continuatae. [...]

Anno et die eodem levata causa nobilissae foeminae Annae Radi, consortis Stephani Szabó de Somlyó ut actrix contra et adversus nobilissam foeminam Annam Szabó, consortem nobilis Michaelis Könyves, in comitatu Krasznensi, oppido Kraszna residentis, velut incata.

Pro actrice procurator, nobilis Franciscus Szénás de Bályok, reservandis reservando, locoquae levatae exhibet literas citatorias et dicit: Mivel citatoriámban specificált időben és helyeken az incata istenes életemben nagyon megmocsolván, mindenek hallatára boszorkánynak kiáltott, mellyet data exmissione comprobalni kész leszek. Megkívánom, hogy az incatta, juxta Titulum 72. Decretum Tripartitum, Pars 2. in poena emendae lingvae convincáltassék és becsületesemet helyreállítsa.

Loquetur et verbis!

Pro incatta nemo.

Anno et die eodem praesens causa prohibita.

1727. február 20., Somlyó

KRASZNAI PÁNDI JÁNOSNÉ CSOMA ZSÓFIA BECSÜLETSÉRTÉSI PERE
KÖNYVES MIHÁLYNÉ SZABÓ ANNA ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 2., 173., 174. p.

Continuatio sedis iudiciariae partialis comitatus Crasznensis die 20. Februarii anno 1727. in dicto comitatu, oppido [Somlyó] et hospitio [domo nobilitari Ladislai Bánffi de Losoncz] continuatae. [...]

Anno et die eosdem levata causa nobilis foeminae Sofiae Csoma, nobilis domini Joannis Pandi, in inelyti comitatu Krasznensi, oppido Kraszna residentis consortis, velut actrix, contra et adversus nobilem foeminam Annam Szabó, nobilis Michaelis Könyves consortem, ibidem residentem, velut incattam.

Pro actrice procurator nobilis Franciscus Szénás de Bályok, reservandus reservando locoquae levatae exhibet literas citatorias, melyből kitezik mikor és micsoda helyeken jó híremben, nevemben megsértvén, mindenek hallatára boszorkánynak kiáltott, mellyet data exmissione comprobálok. Megkívánom azért, hogy juxta Titulum 72. Decretum Tripartitum Pars 2. in poena emendae lingvae convincáltassék és becsületemet helyreálícsa.

Pro incata nemo.

Anno et die eodem praesens causa est prohibita.

29.

1727. február 20., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PARTIÁLIS SZÉKÉNEK VÉGZÉSE MOLNÁR JÓZSEF ÜGYÉBEN,
AKI TEHENE TEJÉNEK ELVESZTÉSE MIATT ANTAL JÁNOSNÉT ELFOGATTA

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. It. Jkvek és repertóriumok N. 2., 173., 175. p.

Continuatio sedis judiciaria partialis Crasznensis die 20. Februarii anno 1727. in dicto comitatu, oppido [Somlyó] et hospito [domo nobilitari Ladislai Bánffy de Losoncz] continuatae.

Anno et die eodem in nobilis domini Joannis Kun de Füred, qua consortis suae nobilis foeminae dominae Eva Guthi plenipotentiarum causa contra et adversus Josephum Molnár erecta ac per incattum ante aliquos annos ad partialem hujus comitatus sedriam appellata, nunc ex ambarum partium consensu revisa, pronuntiatum

Deliberatum

Constál a productumokból a partialis szék előtt, hogy Molnár József megkezesítetésének fundamentuma nem az malomhoz való maga kötelezése volt, hanem Molnár József insinuációjára, az ő maga tehene tejének elvesztéséért Antal Jánosné¹ szolgabíró atyánkfia által incaptiváltatott, és Molnár József azon Antal Jánosné incaptiváltatásáért a dominus magistratus kezében esésétől tarott. Az melly két ember kezes volt is Molnár Józsefért, azon kezesség rajtok nem desumáltatván, ő érette semmi kárt nem vállaltak, azért azon kezesség őnusa Molnár József nyakába nem adjudikáltatik.

¹ A szóban forgó Fekete Anna ellen 1722-ben indítottak pert. I. 20. sz.

1729. március 7., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PERBE IDÉZŐ LEVELE FOGARASI
NASZTASZI GYÖRGY SOMLYÓI NEMES ELLEN
KIS ÁBRAHÁM ÉS FELESÉGE ÖRDÖGÖZÉSE ÉS BOSZORKÁNYOZÁSA MIATT

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. lt, Acta politico-judiciaria N. 978/1729., 1–2. p.

Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judium, caeterisque Assessoribus ac Notario, toti denique Universitati Minorum Baronum, Magnatum ac Nobilium inclytæ Sedriæ Partialis Comitatus Krasznensis, Dominis Dominis mihi humillime Collendissimis!

Ajánlom Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek alázatos szolgálatomat!

Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen éltesse, szívesen kívánom!

Alázatosan jelentem Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek, hogy in anno 1729. die 7-ma mensis Martii ezen nemes Kraszna vármegyében, Somlyón lakó nemes Kiss Ábrahám uram és felesége, nemes Nyirsi Ersébet asszony ökegyelmek salariumommal edgyütt adának kezemhez egy írásban lévő citatoria instructiót, hogy azzal ugyan megnevezett nemes vármegyében és helyben lakó nemes Fogarasi Nasztaszi György uram ellen, tenora szerint az instructiónak procedálnék, melynek is contentiája így szól:

Instructio

Tekintetes nemes Kraszna vármegyében Somlyó mezővárosában lakó nemes Kiss Ábrahám uram és ökegyelme kedves házastársa, nemes Nyirsi Ersébet asszony ökegyelmek seorsim ac singillatim mint actorok, kegyelmed is ugyanaz praetitulált tekintetes nemes vármegyében és Somlyó városában lakó nemes Fogarasi Nasztasz György uramat mint incattus legitime ac judicialiter citáltattyák ezen praementionált tekintetes nemes vármegyének akárhol legközelebb celebrálandó partiális törvényes székére törvényre ad diem decima quintum, juxta brevem juris processum in similibus causis observari solitum, de in super eo, hogy az említett incattus ökegyelme nem tudatik micsoda consideratiókra nézve, ab annis circiter 1726. et 1728. usque ad praesentum annum 1729. diversis vicibus ratiisquae locis et temporibus sok féle diffamációkkal és böcstelen szidalmazásoknak nemeivel illet[e] méltatlanul az actorok ökegyelmeket, mellyeknek specificatiójáról pro hinc et nunc az actorok ökegyelmek solemniter protestálnak. Minthogy sok volna előszámolni, de voltaképpen penig anno jam memorato 1727. dies 25. mensis Februarii ugyanaz említett tekintetes nemes vármegyében és Somlyó városában az tekintetes nemzeti Ippi Bydeskuthi Sigmund uram ökegyelme házában, mely ház tudniillik vagy az Kraszna vize mellett [—] utcában ab oriente Somlyón lakó nemes Mille János uram háza, ab occidente pedig nemes Daniel János uram háza, mellyben mostan taxása lakik, libertinus Varga András nevű ember vicinitásában. És ugyanazon most megemlített tekintetes nemzeti Ippi Bydeskuthi Sigmund uram házában is most taxása lakik, nemes

Szikszai Esaias. Holott tudniillik sok szidalmi között az deutrált incattus az elsőn ökegyelmét kan ördögnek, az második actrixit pedig ökegyelmét boszorkánynak lenni mondotta minden igaz ok nélkül, az actoroknak nagy praejudiciumokra és böestelenségekre.

Melly sokszori diffamatioit és becstelen szidalmazásait az fellyebb írt actorok ökegyelmek az incattusnak nem szenvedhetvén, modo sponte declarato, citáltattyák említett actorok seorsim ac singillatim.

Reservatum reservanda.

Én azért tartozó kötelességem szerint a fenn megírt esztendőben és napon elmenvén ezen nemes Kraszna vármegyében Somlyón, fenn megírt nemes Fogarasi Nasztasi György uram szállására az nemes Dániel János uram eő kegyelme mostani lakóházának udvarán és ott a specificált incattust ökegyelmét, az instructiónak tenora szerint szemtől szembe ad diem 15. citáltam ezen nemes vármegyének legközelebb s akárholott celebrálandó partiális törvényes székire, törvényre. Mely instructiónak tenorát megértvén, felelte: Értem uram, adgyon párt kegyelmed!

Melly citatio általam az szerént menvén végbe, én is írtam meg Nagyságtoknak Kegyelmeteknek fide mea mediante subscriptióm és usualis pecsétem alatt. Ezzel nagyságtokat Kegyelmeteket Isten oltalmába ajánlván, maradok Nagyságtoknak Kegyelmeteknek alázatos szolgája.

Correcta per me.

Décei János, nemes Kraszna vármegyének edgyik hütös substitutus szolgabírája m. p.
Signatum anno, die, locoque ut supra.

²Anno 1729. aperte per ordinarium et juratum inclyti comitatus Krasznenis notarium Stephanum Halmágyi m. p.

978. 7-ma Martii 1729. Citatorum nomine Abrahami Kis et consortis suae contra Georgium Nasztasi.

1 Elmosódott szövegrész.

2 Megjegyzések a hátlapon.

KÖZÉP-SZOLNOK VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
HAROKLYÁNI MESZES GERGELYNÉ PAP SZEMEDRA ELLEN

AZ IRAT: A: SZMOL Kraszna vm. lt. Acta politico-judiciaria N. 1006., 1-4. p.;
N. 1009/1729., 1-4. p.; N. 1099/1730., 1. p.

I.

1729. június 12., Lele

Nagyságos uram, liber báró Cs[ík] Sz[ent] Királyi András Ferenc uram önagysága pro-
visora, Kis Dávid akarván Haroklyánban, nemes Közép Szolnok vármegyébe inquisitiót
peragáltatni az paraszti renden. Azkik ezen pecséttel requiráltaknak, előállani s megeskünni
tartoznak és el se mulassák sub poena florenum 12 seorsim et singillatim exequendo.

Signatum, Lele, 12. Junii 1729.

Dobai Pál m. p.

Nemes Közép Szolnok vármegyének ordinarius viceispánja. [P. H.]

II.

1729. június 13., Lele

Haroklyánban nemes Közép Szolnok vármegyében lakó providus Pap Lázárné ezen
pecséttel valakik ezen nemes Közép Szolnok vármegyében a parasztok között
requiráltaknak, mindazok előállni és megeskünni tartoznak, és el se mulasszák, sub poenam flo-
renum 12. seorsim et singillatim.

Signatum Lele, die 13. Junii 1729. Dobai Pál viceispán m. p. [P. H.]

III.

1729. június 14., Haroklyán

Illustrissimis Spectabilibus Magnificis Generosis Egregiis item ac Nobilibus Dominis
Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judicibusquae Nobilium, Juratis Assessoribus ac ju-
rato Notario Sedriae Filiális, toti denique Universitati Dominorum Baronum, Magnatum
et Nobilium Inelyti Comitatus Crasznsensis, Dominis Dominis nobis humillime Colendis-
simis Observandissimis!

Illustrissimi, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii et Nobiles Domini Domini no-
bis humillime Colendissimi et Observandissimi!

Praetitulatis Dominationibus Vestris humillime notum facimus quod nos ad requisitionem providi Lazari Pap ex possessione Haroklyán existentis in inelyto comítatu Mediocri Szolnok habita, accepti primum salario nostro, anno praesenti 1729. die 14. Junii, in et ad praedictam possessionem Haroklyán consequenterque domum Davidis Kis provisoris, illustrissimi domini liber baro Francisci Andrásii ibidem et comítatu praedicto existentem et extractam accessimus ibiquae infranotatos testis vigore sigilli citatorum, prohibitorum, inquisitorum et attestatorum spectabilis ac generosi domini Pauli Dobai de Kis Doba, ordinarii vicecomitis praenotati incliti comitatus pro parte praefati Lazari Pap legitime emanati, in praesentiam nostri legitime citatos et accessos testes, exacto prius ab iisdem firmissimo juramenti Sacramento de et super utro per praefatum exponentem nobis exhibito praesentibusque nostris inserto examinavimus et inquisivimus coram fassiones et attestaciones modo sequenti recepimus.

Utrum de eo erat exhibitum tale!

Tugya-é az tanú nyilván és bizonyossan látta-é avagy hallotta-e nemes Közép Szolnok vármegyében Haroklyánban lakos Pap Lázárnak Meszes Gergely nevű emberhez férjhezment Pap Szemedra nevű, az somlyai tömlőcből kezességén kivött s kezesség alatt lévő leányának bűvölését-bájjolását, boszorkányi mesterséggel való élését, boszorkányos asszonyokkal való társalkodását, embereknek, asszonyoknak, gyermekeknek, úgy barmoknak óáltala lött megvesztését, vagy hogy boszorkányi mesterségével valakiket elvesztett volna, cum circumstantiis.

Sequuntur testes

1. testis Davidus Pernyes, jobbagio illustrissimi quondam Francisci Bethlen relictæ viduæ, annorum circiter 40,
2. testis Johannes Szabados, jobbagio spectabilis domini Stephani Fekete, annorum circiter 50,
3. testis Szabó Urszuly, inquilinus prædictæ relictæ viduæ illustrissimi domini quondam Francisci Bethlen, annorum circiter 30,
4. testis Gregorius Pap, inquilinus prædicti domini Stephani Fekete, annorum circiter 40,
5. testis Kimpán Mafté, annorum circiter 30, inquilinus illustrissimi domini liber baro Francisci Andrásii,
6. testis Johannes Parro, inquilinus spectabilis domini Sigismundi Korda, annorum circiter 30,
7. testis Szilágyi Demjén, inquilinus prænotati domini Stephani Fekete, annorum circiter 26,
8. testis Stephanus Juhász, jobbagio spectabilis domini Johannis Toroczka, annorum circiter 36,
9. testis Simeon Pap, inquilinus prænotati illustrissimi domini Francisci Andrásii, annorum circiter 36,
10. testis Johannes Válya, inquilinus domini Andreae Seboss, annorum circiter 40, legitime citati jurati examinati fatentur: Mi semmi boszorkányságát, sem afféle mesterséggel

való élését nem tudjuk s nem is hallottuk az utrumban megírt Pap Lázár leányának, Mester Gergelyné Pap Szemedrának. Addit secundus testis: Ennek előtte circiter 11 esztendővel, mikor itten Haroklyánban az pestisbe halni kezdetek volt, akkor az falu Kis Dániel uram parancsolattyaiból négy embert és négy asszonyt rendelt, hogy minden házat eljárjanak Haroklyánban és ottan mind az férfi s asszonyi renden levő egész ház cselédét az elsőől fogva az utolsóig megvizsgállyanak, ha találtatik olyan boszorkányos ember vagy asszony, az ki miatt indulhatott volna az csuma² közöttünk, de nem találtak. Az Pap Lázár házához is azmint bementek vizsgálódni, Pap Szemedrát aluva találták és fel nem tudták költeni. Az én feleségem lévén az edgyik vizsgáló. Azmint egymásközött asszonyokkal beszéltenek, nem egyébb volt oka, hogy fel nem serkentették álmából, hanem az mint ifiú napestig erőssen elfáradván, első álmában igen erőssen elalutt.

11. testis Johannes Lukács, inquilinus, illustrissimi domini Francisci Andrásy, annorum circiter 60,

12. testis Elias Molnár, inquilinus illustrissimi domini Francisci Andrásy, annorum circiter 60,

13. testis Michael Várczán, jobbagio domini Andreae Sebens, annorum circiter 65,

14. testis Gabriel Ökrös, jobbagio domini Andreae Sebens, annorum 30,

15. testis Paulus Szabó, inquilinus illustrissimi domini Francisci Andrásy, annorum circiter 30,

16. testis Johannes Szabados junior, jobbagio domini Andreae Sebes, annorum circiter 30,

17. testis Johannes Lada, jobbagio domini Andreae Sebes, annorum circiter 20,

18. testis Johannes Mokucz, jobbagio illustrissimi domini Francisci Andrásy, annorum circiter 30,

19. testis Petrus Havasi, inquilinus illustrissimi domini Francisci Andrásy, annorum circiter 50, legitime citati jurati examinati fatentur uti priores, 16[-tus] addit: Kis Farkastól magától hallottam, hogy az pitvarába és háza körül az hova valami mezitlábos 10 esztendős forma gyermeknek igen sok tapintása lácott, de én az nyomát nem láttam. Item az csumában az melly négy asszonyember az asszonyokat és leányokat vizsgálta, ha nincsen-é az faluban valami boszorkányos asszony vagy leány, azoktól hallottam, hogy mondták: Pap Szemedrát aluva találták az házoknál és olyan erőssen alutt, hogy fel nem tudták költeni.

20. testis consors Michaelis Brebán, Juana, jobbagissa illustrissimi domini Francisci Andrásy, annorum circiter 26,

21. testis Teodori Hosszu consors, Szava, inquilina praedicti illustrissimi domini Francisci Andrásy, annorum circiter 40,

22. testis Maria, consors Theodori Csaraknya, jobbagissa domini Francisci Andrásy, annorum circiter 24,

23. testis Pakulár Juana, consors Gabrielis Szírb, inquilina spectabilis domini Sigismundi Karda, annorum circiter 38,

24. testis Pap Stratyia, consors Demetrí Valya, jobbagissa praedicti domini Stephani Fekete, annorum circiter 40,

25. testis Dumitru Nyiszie consors, Georgii Mingyárt, jobbagissa praedicti illustrissimi domini Francisci Andrásy,

26. testis Petrus Vaiczán, jobbagio praefati domini Andreae Sebes, annorum circiter 26,

27. testis Demetrius Alb, inquilinus praedictae relictae viduae illustrissimi domini quondam Francisci Bethlen, annorum circiter 40, legitime citati jurati examinati fatentur uti priores testes.

Hi testes singuli sunt ex praefato inclito comitatu ex possessione Haroklyán.

Cujusquidem praemissae hujusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem prout per nos est peracta, praetitulatis Vestris fide nostra mediante sub sigillis usualibus manumquae propriarum subscriptionibus rescripsimus. Easdem de reliquo praetitulatas dominationes vestras, quam diutissime foeliciter valere desiderantes permanemus.

Actum anno, die, locoquae praemissis notatus.

Correctam per regios,

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum humillimi servitores

Andreas Cserjék, inclyti comitatus Mediocris Szolnok alter ordinarius judex nobilium m. p.

Gregorius Nagy, praefati inclyti comitatus juratus assessor m. p.

³Anno 1730. aperte per ordinarium et juratum incliti comitatus Krasznensis notarium Stephanum Halmágyi. [P. H.] [P. H.]

1006., 4. Junii 1729. Haraklyana Pap Szemedra

IV.

1729. június 14., Haroklyán

⁴Illustrissimis Spectabilibus Magnificis Generosis Egregij item ac Nobilibus Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judicibusquae Nobilium, Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Sedriae Filialis, toti deniquae Universitati Dominorum Baronum, Magnatorum et Nobilium inclyti comitatus Crasznsensis, Dominis Dominis nobis humillime collendissimis Observandissimis!

Illustrissimi Spectabiles Magnifici Generosi Egregij et Nobiles Domini Domini Nobis humillime Collendissimi et Observandissimi!

Praetitulatis Dominationibus Vestris humillime notum facimus, quod nos ad requisitionem Davidi Kis, provisoris illustrissimi domini liber baro Francisci András de Csik Sz[ent] Király in possessione Haroklyán in inclyto comitatu Mediocris Szolnok existentis residentis, accepto primum salario nostro, anno praesenti 1729. die vero 14. mensis Junii in et ad praedictam possessionem Haroklyán consequenterquae domum praedicti provisoris Davidi Kis ibidem existentem et extractam accessimus ibique infranotatos testes vigore sigilli citatorum, prohibitorum et attestatorum spectabilis ac generosi domini Pauli Dobai de Kis Doba, ordinarii vice comitis inclyti comitatus Mediocris Szolnok pro parte praefati Davidi Kis legitime emanata in praesentiam nostri legitime citatos et accessos testis, exacto prius ab iisdem firmissimi juramenti sacramento de et super utro per praefatum exponenter nobis exhibito praesentibusquae nostris inserto examinavimus et inquisivimus eorum fassiones et attestationes modo subsequenti recepimus.

Utrum exhibitum erat tale:

Tudja-e a tanú nyilván és bizonyosan, látta-é, hallotta-é vagy mit tud benne, hogy ennek előtte circiter 11 esztendővel, mikor Haroklyánba nemes Közép Szolnok vármegyébe az pestisbe holtanak, suspicialódván Kis Dávid uram, méltóságos úr liber báró Andrási Ferenc uram önnagysága provisor, hogy ha nem az gonoszok miá halnak-é az emberek. És akkor azon dolognak investigációjára négy embert és négy asszonyt választván, elküldötte, hogy Haroklyánba minden férfit, asszonyt, legényt leányt in quaecumque aetate existente meztelen investigálják, ha nem találnak-e afféle gonoszra? S akkor azmint az mostan kéz alatt lévő, az somlyai tömlőből kivött Pap Szemedra, Meszes Gergelyné, az apja, Pap Lázár házához is bementek, az megírt Pap Szemedrét hon találták az investigator személyek, úgy-é mint félholtat, és hogy hurcolással s taszigálással is fel nem tudták serkenteni, hanem csak elhadták, és micsoda szókat mondtak neki. Azután pedig másnap serkent fel, és a megírt pestis után circiter 4 esztendővel, télben és azmidőn igen nagy hóesés volt, azon éca a Haroklyánba, az Kis Farkas háza pitvarába s az ház körül mintegy 10 esztendős meztelábos gyermeknek elé s hátra való igen sok tapodását látta-é az tanú az nagy hóban? Úgy éca az Kis Farkas házában az ajtáinak zörgetését, megnyitását hallotta-e és azon nyom onnan merre ment, kik látták? Tudgya-é azt is a tanú, hogy ezen casus után igen hamar holt meg egymás után két kisgyermek Kis Farkasnak, kinek az edgyikének tellyességgel semmi nyavalyái nem volt? Cum congruis circumstantiis mit tud az tanú, mondgya meg!

Sequuntur testes:

1. testis Teodorus Mohucz, inquilinus spectabilis quondam Francisci Bethlen relictæ viduæ, annorum circiter 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Az utrumban mentionált Meszes Gergelyné, Pap Szemedrát az apja házában, de fel nem költették. Ad secundum: az Kis Farkas háza az Pap Lázár házával egy fedél alatt lévén, az pitvarban s háza körül sok nyomot látván, és minthogy egyik házból sem jött ki az nyom, reggel jű hozzám és engemet feleségestől hívva, hogy mennyünk oda, nézzük meg, micsoda sok nyom van az ő háza körül! Odamenvén, az sok taposást mind az pitvarban, mind az ház körül láttam, sokat tapotott a hóba, az nyom pedig mintegy 10 esztendős meztelábos gyermeknek lácott, hogy az nyoma lött volna. Az nyomot vigyáztuk is hová lött, de fel nem vehettük. Hanem az Pap Lázár kürtője felé az kerttől láttuk, hogy az hó lehullott, de nyomot nem láttunk sem ott, sem hogy az Pap Lázár házába bement volna.

2. testis Volfangus Kis, inquilinus spectabilis domini Johannis Toroczkaí, annorum circiter 26, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Az utrumban megírt investigator asszonyoktól, úgymint Brébán Jánosné, Várczán Mihályné és Moldován Pávelnéől hallotam, mikor az Pap Lázár házában vizsgálódtanak, az leányát, Szemedrát mintegy halva találták. Eleget forgatták s verték is, de fel nem serkenthették. Azután mondták az asszonyemberek egymás között: Hadgyunk békét ennek, mert elment ez Bécsbe bors után! Ad secundum utrum: Azon idő tájban nemes Kraszna vármegyéből Kis Bánból karácson után circiter, az feleségem anyja hozzánk jűtt és igen hideg lévén akkor estvére kelve, az mikor osztán éca az nagy hó esett és az meztelábos gyermek sok tapo-

gatása volt az házam körül és az pitvaromban. Mondottam estvé, az mint lefeküdtünk, rakjon jó tüzet, mert az házam hideg. A napám az míg tüzelt, addig semmit sem hallott, hanem az tűz elaludván és maga megfázódván, felkölt hogy ujjabban tüzet rakjon. És amint felkölt, hallja hogy mind az pitvar, mind az házajtó megnyílik, de senkit sem látott és álmos is lévén, azt gondolta, hogy a szomszéd asszonya vagy más asszonyember menyen oda, csak abbahagyta. Reggel pedig jókor felkelvén, kimenyen s az pitvarajtót nyitva találta és látta az utrumban megírt 10 esztendősz meztlábos gyermek sok tapotását az hóban és esudálkozik rajta. És bejövén, engemet felkölt, az dolgot beszélvén. Magam is kimenyek és megnézvén, menyek Mohucz Tivadarhoz és ötöt feleségestől odahívtam, hogy nézzék meg, micsoda sok taposás van az hóban az házam körül. Meztláb olyan sok tapotást tenni nem jó dolog lehet! Ők is odajövén esudálkoztanak rajta és mondották: Mi tudt tenni, lássuk mi leszen belőle! Ládd-é, hogy az Pap Lázár háza kürtője felé ment, mivel a kürtő felé az kerttől az hó lehullott. Az kerttől az kürtőre lépett-é és ottan ment bé, vagy hová lött, nem láttuk. Mondottam Molhucz Tivadarnak azt is: Én nem tudom micsoda meztlábos tapotás lehet az ilyen nagy hóban és ilyen hideg télben! Félek, hogy valami esik rajtam, a bíróhoz menyek és hírt tészek néki! De Mohucz Tivadar nem hadta hogy odamennyek, azt mondotta: Ő bizonyságom leszen nékem azon dologról.

Azon nyom látása után hamar két macska kezdett éca a házam héjjára jární és ottan holmit szüntelen csak rágtak. Az feleségemmel gyertyával, fáklyával felmentünk s kerestük, de semmit sem láttunk mihelyt felmentünk. Ha bémentünk pedig az házba, mingyárt ismét úgy hallott. Ezután csakhamar egymás után azon héten két leánykám megholt, az kinek edgyiknek tellyességgel semmi nyavalyája nem volt, az másik ugyan beteges volt. Az Pap Szemedra urától is hallottam kétszer is, hogy ő az feleségét kétszer találta mintegy halva az ágyban maga mellett, sokat taszigálta, költötte, de fel nem tudta sokáig köteni, hanem kettőre magától felserkent ismét és fél tölle! Ezekre nézve gyanakodtam az leánykáim halálok iránt eő reája!

3. testis Martinus Verczen, jobagio domini Andreae Sebess de Zilah, annorum circiter 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Mikor az csoma volt Haroklyánban, én jártam edgyik az asszonyokkal visgálni, ha nincsen é az falunban olyan gonosz személy, az ki miatt indult volna az csoma az falunkba; hogyha volna, kitisztitanánk közüllünk. És azmint az Pap Lázár házához mentünk, mi férfiak kin maradtunk, az asszony emberek mentek bé, minthogy mi férfiak az férfiakot, az asszonyok penig az asszonyokat vizsgáltuk. Az asszonyokat hallottam oda bé azt beszélteni: E vagy Lengyelországba vagy Molduvába ment borsért, mert azt fel nem tudják költeni. Hallota azt is, hogy az meztelen testit sokat verték.

4. testis consors Teodori Mohucz, Flora, annorum circiter 40, fatetur uti primus testis.

5. testis consors Volfgangi Kis, Annuca, annorum circiter 22, fatetur uti secundus testis excepto: Azt az uramtól hallottam, hogy az Pap Szemedra ura mondotta: Az én uram ő fél az feleségitől, mert kétszer is találta halva mintegy az ágyban, és sokáig fel nem tudta serkentení.

6. testis consors Johannis Brehan, jobbagissa spectabilis domini Stephani Fekete, Barbara Kend, annorum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Mikor az házához vizsgáltuk, Pap Szemedrát aluya találtuk s fel nem költthettük. Mondottuk asszonyokul egymás között tréfából: E bizony Bécsbe ment borsért!

7. testis consors Michaelis Varczan, jobbagissa, domini Andreae Sebes, Szabadis Szava, annorum circiter 45, legitime citata jurata examinata fatetur uti 6-tus testis.

Hi fatestates[!] sunt ex possessione Haraklyán.

8. testis consors quondam Pauli Moldován, inquilini illustrissimi domini liber baro Stephani Wesselényi de Hadad, ex possessione Nyirsed, in suprafato inelyto comitatu Mediocri Szolnok existente, Maria Szabadis, annorum circiter 56, legitime citata jurata examinata fatetur: Én voltam edgyik vizsgáló az asszonyokkal s Pap Szemedrát erőssen aluva találtuk, magam forgattam egy s másfelé is, az honyallyánál fogva fel is ültettem, de csak semmiképpen fel nem serkent, Edgyik asszony mondgya tréfából: Hadgyatok békét neki, mert Bécsbe ment borsért!

Cujusquidem praemissae huiusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem prout per nos est expedita praenotatis Dominationibus Vestris sub sigillis usualibus, manumquae propriam subscriptionibus fide nostra mediante rescripsimus et per testimonia extradedimus.

In reliquo praetitulatas Dominationes Vestras diu feliciter valere desiderantes permanemus.

Actum anno, die locoque supranotatis.

Correctam per regios.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum humillimi servi,

Andreas Czerjék, inelyti comitatus Mediocris Szolnok ordinarius judlius,

Georgius Nagy, praenotati inelyti comitatus juratus assessor.

⁵Anno 1729. aperte per ordinarium inelyti comitatus Crasznensis vicecomitem, Stephanum Varju m. p.

1009. 14. Junii 1729.

V.

1730. január 21., Ráton

Instructio

Tekintetes nemzeti Somlyói Varju István uram ökegyelme, nemes Kraszna vármegyének ordinarius viceispánya, ratione officii sui tégedet, ezen nemes vármegyében Rátonban lakó Meszes alias Filep Gergelyné, Lázár alias Pap Szimádrát juxta brevem juris processum, ad diem 15. certificáltat ezen nemes vármegyében akárholott legközelebb celebrálandó filialis törvényes székire törvényre azért, hogy in anno 1709. és 10. grassálván Isten itéletibül a pestis a hazában, nemes Közép Szolnok vármegyében, Haroklyánba lakodba a pestisnek színe alatt, boszorkányi mesterséged által, éjszakának idején, sok keresztény felebarátodat ölted s fojtottad meg. Mellyet midőn investigáltanak és házadhoz mentenek volna az investigátorok, akkor is testedet mintegy holtan találták, elméd és eszed az ördögökkel való cimborálódásra fagyasztva lévén, harmad nap ébredtél fel. Lévén több boszorkányságid is, amint hogy akkortáiban kürtödön jártatván s járván ki éjszaka társakhoz s magadnak nyomát megismerték az hóba és azon házhoz nyomozták, hol véletlenül két gyermekek boszorkányságok által megölettek. Amikrül per tunc protestál

termino in prefixo életed, ott Rátonba cselekedett boszorkányságodról vagy, data exmissione, doceálván, ellened való praetentióit coram latius declaráltattja.

De coeterum protestatur.

Processus⁶

Anno 1730. die 21. Januarius procedaltam ezen dologban a fenn megirt mód szerint és certificantam a specificalt Meszes alias Fülep Gergelyné, Lázár, alias Pap Szimadrát ezen nemes Kraszna vármegyében Rátonban maga lakóházánál, elolvastván előtte az instructionak tenorát. Mellyet megértvén, monda Fülep Gergely: – Érttem, eskettem én ezen dologról Haroklyánban.

Mellyet irtam meg fide mediante pro futuro.

Actum in Raton, anno, dieque supranotatis, Krasznai Borbély Mihály nemes Kraszna vármegyének edgyik ordinarius és hites szolgabirája m. p.

⁷1099. 21. Januarii 1730. Rátoni Fülep Gergelyné ellen certificatio.

1 Címzés a hátlapon

2 A pestis románul *ciuma*.

3 Megjegyzések a hátlapon.

4 Címzés a hátlapon

5 Megjegyzések a hátlapon.

6 Más kéz írása.

7 Utólagos számozás és datálás.

32.

1730. november 20., Zovány

KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL GYANÚSÍTOTT
NÉMET MIHÁLYNÉ GYULAI ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. It. Acta politico-judiciaria N. 1238/1730., 1–10.

NYOMT. KIADÁSA: PETRI, 1901. 389–390. p. [Részleges közlés.] Erre hivatkozik KOMÁROMY, 1910. 358., 430. p., valamint KLANICZAY–KRISTÓF–PÓCS, 1989. II. k. 847–848. p. A megye filiális székének jegyzőkönyve azonban 1730-ból hiányzik, ezért az ítélet szövege csak PETRI, 1901 alapján hozzáférhető.

Illustrissimis Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis item ac Nobilibus Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Juratis ac Judlumquae ac Notario Inclyti Sedriae Filialis Inclyti Comitatus Krasznensis, Dominis Dominis nobis humillime colendissimis observandissimis!

Illustrissimi, Spectabiles Magnifici, Generosi, Egregii et Nobiles Domini Domini nobis humillime collendissimi et observandissimi! Servitorum nostrorum humillimorum paratissimi oblatione promissa!

Notum facimus praetitulatis Dominationibus Vestris Dominorum nostrorum anno hoc praesenti 1730. die 20-ma mensis Novemberis dominis Stephanis Halmágyi de Somlyó tanquam inelyti comitatus hujusce Krasznensis ordinarius vicecomes rationem officii sui penes sigillum ejusdem citatorum et attestatorum ab officio nostro commissive induxerit et impulerit ad recipiendum quorundem testium fassiones pro jurium dicti officii sui ratione necessarias. Nisi tamenque[?] praementionati domini vice comitis commissioni satisfacere volentes in et id possessionem Nagyfalú, comitatuquae dicto Krasznensi existentem ibidemquae domo providi Stephani Rácz, jurati possessionis Nagyfalú et similis jobagionis illustrissimi domini domini Volphgangi Banffí liber baro de Losoncz in dictum possessione portioneque eiusdem possessia ibidem possessionariam residet et comorant accesserimus ubi singulis testis vigorem praescripti sigilli nostri in praesentiam legitime citatis et accersitis exacto prius ab iisdem firmissimo juramenti Sacramento examinaverimus et inquisiverimus in quibus certitudinem sequenti modo descriptam receperimus.

Utrum et sigillum praesentibus breviter inclusam²

De et super eo utri puncta.

1. Tudgya-é bizonyoson avagy hallotta-é az tanú, hogy krasznai Német Mihályné, Gyulai Ersébet, többire iffjuságától fogva a buja és parázna életet élt-e? Kikkel paráználkodott, hol és micsoda alkalmatosságokkal?

2. Kinek volt kerítője, nevezett szerint miképpen és micsoda alkalmatosságokkal kerítette össze azon személyeket?

3. Tudgya-é bizonyosan és látta-é a tanú, hogy Gyulai Ersébetnek az édes anyját is a boszorkányi mesterségért megégették? Hasonlóképpen ő is, mint az édes anyjának tanítványa, azon boszorkányi bűvös-bájos a varásló mesterségeit gyakorlotta és űzte? Kiket fenyegetett meg és csakhamar valamelly nehéz nyavalya követte-e azokat vagy cselédgyéket? Kiknek marhájakat nyargalta meg, kiket vesztett meg, kik teheninek vaját kuruslotta el, és kiknek tehenei nyargaltattak vagy mentek nagy bőgéssel oda, az hol ezen Gyulai Ersébet lakott?

Kik tudják, hogy az említett Gyulai Ersébeth vagy együtt, vagy másutt, hol egy, hol más állatoknak képeiben magát elváltoztatván vagy ablakokon, vagy kürtőkön, az házakban écaakáknak idjén, vagy estve is bémenvén, ott az embereket, asszonyokat, gyermekeket kínozza, gyötrötte és kiknek nyakát, kiknek karját, kiknek lábait kitekerte volna? Egyszóval hogy már azelőtt régen az nő paráznasági és boszorkányi vétkeiben soros és gyanús asszony volt! És akik azon gonosz vétkeit szemére vetették is, azokat is nem merte reá keresni, hanem csak elszenvedte, tudván az maga gonoszságát! Mindezekben mit tud, látott, hallott az tanú, igazán mondgya meg cum omnibus congruis circumstantiis!

Ha a tanú, mikor ezen Gyulai Ersébet anyja megégettetett és megszentiaztatása után szorossan examináltatott volna, holmi circumstantiák körül mondotta volna az anyja: Meg tudgya a leányom mondani! És az micsoda circumstantia lett volna?

Kit tudsz ezen materiában jó fatensnek lenni?

Nagyfalun, Zoványon kell esketni ez materiában.

1. testis libertinus Joannes Vékony, in Nagyfalú commorans, annorum circiter 45, examinatus fatetur. Ad 1. et 2.: Én gyermekségétől fogva ismertem Németh Mihálynét s velle

is laktam, de valamint paráznaságát, keritőségét is nem tudom, nem is hallottam. Ad 3.: Én Zoványon Németh Mihálynénál Gyulai Ersébettel egy házban laktam, s ugyan a Zoványon lakó Halász nevű ember hozzám jön, hogy hozzam haza az erdőről egy kis fáját. S ezt megtudva Némethné mondgya: Hallod-é, el ne menny s a fát haza ne hozd Halásznak, mert az nekem lelkem gyilkossa! Ha elmegy, hidd meg, hogy haza nem jössz békével! Én ugyan csak elmentem s jövén az fával, hát egy forgószél kerekedik előmben, az melly a kerékjeimet mind széjjel hánta, csak a hámmal kellett hazamennem! S mihelt érkezem haza, mindgyárt mondgya: Ládd-é, megmondám, hogy nem jössz békével haza, de nem hitted! Én azon megszorodván, mondám: Én bizony elmegyek lakni tülle ugyan Zoványon lakó Fejérnéhez! S mind el is mentem, de megmondá Némethné: Akkor is bizony híjjába megy oda, mert csak ide kell jönnöd! S aminthogy oda Fejérnéhez mentem, utána is nem nyughattam meg, mert helyemet nem levén, csak hívtak, s ugyancsak Némethnéhez vissza kellett jönnöm, s nékem azt mondá: Ládd-e, megmondám hogy étecska is csak ide vissza kell jönnöd! Azt tudom s hallottam is, hogy valakitől valamit kért, azokat bizony hamar kár követte, kivált marhájokban, s mind csak Némethnére gyanakodtak! Ad 4.: Hallottam, hogy mondották nékem egytől s mástól, hogy a gyermeknek száját félreerántá! Azt pedig tudom, hogy akkor Zoványon lakott, most pedig Biharon lakó egy Bereczki nevű felesége az maga fijának kitekertetéséért sokat járt Német Mihálynéra, hogy gyógyítsa meg s esinállyá vissza, mert bizony ispán uramhoz megyen felőlle! Szemtől szembe mondotta néki: Ez vesztés te dolgoz Némethné, gyógyícs meg! De Némethné nem kereste törvénnel Bereczkinét, s a gyermek lába is meggyógyult! Azt is tudom, hogy mikor ennek az anyját megégették, ő is, tudniillik Némethné, oda akart volna menni, hogy lássa az anya halálát. Varsoczig menvén megmondák néki: Hallod-é, ne menj te Zilahra, mert bizony téged is megégetnek! S avval visszajött.

2. testis honesta foemina Catharina Somogyi, providi Michaeli Nagy, nobilis Georgii Rácj jobbagonis consors, annorum circiter 38, legitime citata fassa est: Ad 1. et 2. nihil, ad 3.: Azt nyilván tudom, mert rajtam történt egy alkalmatossággal, lévén én nekem majd 30 számból álló sertésem s az ajtómon is akkor tartván holmi elcsenevészett malacokat, egyszer odajövék Némethiné az magi lakójával, Vékonynéval s kérnek töllem egyet közölik. S mondá Némethiné: De bizony kettőt is adgyon! S én mondám, hogy nem adók, mert igen közel laktok hozzám, s ezután is itt lenne többet. S midgyárt harmadnapra az szép kövér disznójim megkerengvén magokat, ki vízben, ki egy s más döggel, kerengések után, mind ledöglöttek, úgyhogy nem maratt kettőnél vagy háromnál több. Eleget vetettük szemére, hogy tulajdon az Németh Mihályné dolga, de ő is elhalgatta, nékünk is el kellett tűrni. Mikor az én sertésim megdöglöttek, itt akkor, sem másutt disznó dögi nem volt.

3. testis providus Michael Szűcs, jobbagio illustrissimi domini domini Petri Bánffi liber baro de Losonez, annorum circiter 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et secundum nihil, ad tertium: Németh Mihálynak tudom hogy egyszer elszaladt egy tinós tehene, mellyért futott, mert Németh Mihályné otthon nem létemben hozzánk, hogy adnék egy lovat, had nyargalna elejibe, s az asszonyok oda nem merték adni, s a lovam megsántult az istállóban állásában, míg él is sánta léssen. Én mindig gyanakodtam Némethnére. Ad reliqua nihil.

4. testis providus Michael Somogyi senior, jobbagio illustrissimi domini domini Georgii Bánffi de Losonez, annorum circiter 60, legitime citatus juratus examinatus fate-

tur. Ad 1., 2. et 3-ium generice: Hallomással hallottam az mostan közelebb említett ló dolgát, de nem tudom.

5. testis libertinus Franciscus Szilágyi in Nagyfalva, annorum circiter 36, legitime citatus, juratus, examinatus, fatetur. Ad 1. et 2. nihil, et ad reliquo nihil.

6. testis providus Michael Zudar, jobbagio illustrissimi domini domini liber baro Volphgangi Bánffy de Losoncz, annorum circiter 29, legitime citatus juratus examinatus fatetur; ad 1. et 2. nihil, ad 3.: Azt tudom, hogy az anyját megégették Zilahon, s ugyanakkor jött ide Zilahról annak az megégetettnek egy fija. Látya sírni Némethné s kérdi miért sírsz? Mert Isten teremtő úgy segillyen, boszorkány volt anyám, mert mind sípját s mind hót gyermek csontokat sokat leltek az vászon között. Még azt mondotta, hogy még nagyobb boszorkány vagy te! Hanem oda ne meny, ha egészség kell! Itt lakó Torkos Mihály egyszer hozott hozzám egy sütőmalacot, mondván: Ne zudar, edd meg eszt! S mondgya Némethné, minthogy véllem lakott: Adnál nekem is egy malacot? S mondgya Torkos arra: Nem adok bizony én, mert te sem adsz az én disznómnak korpát vagy mást! Megbánod eszt! mondván Némethné. S monda erre Torkos Mihály: De ha meg bánom is, de abban nem eszel! S a többi malacainak a lábai mind úgy béhorgattak, mint a kasza mankók. S csakhamarjában, talán ugyanakkor nap, mondgya néki említett Torkos Mihály: Ládd é, én neked nem adék malacot s talán már mind megdöglöttek, az mint kettő vagy három megdöglöttek közülök! Ad 4.: Tudom bizonyosam, mikor egyszer az ura, Németh Mihály szemétre vetette, hogy azt a gyermeket nem ő csinálta volna, aki akkor Oláhban ült volna, s melly gyermekért törvényben is voltak. Ceterum nihil.

7. testis honesta foemina Catharina Nagy, consors praescripti Joannis Vékony, annorum circiter 36, legitime citata jurata examinata fassa est. Ad 1. et 2. uti vir ipsius. Ad 3.: Azt tudom nyilván, és bizonyosan, mivel mik vele laktunk Némethinével, a szomszédunkban, Zoványon lakott egy szegény Halász nevű ember s annak a feleségének sok tyúkjai voltak s tojni az Némethiné hászájára szoktak. Hogy Halászné odajött a tyúkja tojássijért, mindenkor haragban voltak irántok Némethinével. S egyszer kérvén uramat ez az Halász, hogy egy kis fát hozna bé neki az erdőről. S megtudván Némethné, mondá: Talám az én haragosomnak akarsz fát hozni? De el se meny, mert bizony semmit sem hossz! Én mondom az én uramnak: Csak mennyen el kegyelmed s hozzon fát szegénynek, Istenért! S uram elmene s egyszercsak jó az hámostal lovakkal, s semmi fát sem hozván. S én teprenkedem uram előtt: Az Istenért, mijeért nem hozhatott kegyelmed fát? S monda uram: Egy forgószél széj-jelhányá a szekeremet! S ezt hallván Némethné, ő nevette és azt mondván nevetében: No már eszt! Bizony megmondgyák hogy elhántam a szekereteket!

Ismét egy szomszédunknak ugyanott Zoványon hasonlóképp hányódott el a szekere a forgószéltől s arra is csak azt mondotta: No bizony, annak is megmondgyák hogy én hántam el! Mik ezen is megszorodván, azon is, hogy más lakót is fogadott volt reánk! S mondgyuk néki, Némethnének: Mik elmegyünk innét lakni! S mondá Némethné: Híjjába mentek, mert bizony esmét idejöttök vissza! Csakugyan úgy lött, még késő este kellett hozzámennünk, mert míg meg nem nyughattam, úgy tetcett, még a ládánk is elvit-tük volt magunkkal s ismét visszaköltöztünk, peníg már igen megírtóztunk tőlle, S mi-helt visszamentünk, ő avval boszantott: Lám, megmondám hogy visszajöttök!

Azt is tudom, hogy az fellyebb megnevezett Bereczkiné a gyermeke lába kitekerteté-séjért odajött s mondotta: Gyógyíts meg, mert ispán uramhoz megyek irántad! Csakugyan

ő gyógyította meg. Azt is tudom, hogy Zoványon Gálnétől mézet kért volt s nem adott neki, s mindgyárt lecsüggöt az esztavátárol az fonalának fele. S odament Gálné s mondta Némethnének: Mézet kértél volt Némethné, s nem adtam s a fonalomnak a fele leesett az esztavátárol! S mihelt Gálné elment az maga szállására, mindgyárt mézet küldött Némethnének s az ő fonala is mindgyárt helyreállott!

8. testis Anna Torkos, providi Joannis Simon consors vero relictæ, annorum circiter 40, legitime citata jurata examinata fassa est. Ad 1.: Azt tudom, mivel vélek laktam, hogy egy alkalmatossággal odajön egy német (ki is sokszor járt Németnéhez, de én arra lévén, másnak jártam ecselyetni[?]) s kérdi tőlem a német: Hol Ersoka? S mondom: Nem tudom! S mondá nekem az német: Hallod-é, mond meg Ersokának, adgya meg azt a 14 polturát s én megmondám a németnek, s nekem mondá Némethné: De meg dézsmálok én néki arról! Azt szemeimmel láttam, hogy Némethné a németnek a pluderjében[?] nyúlt, pénzt-é vagy mit kaparászott, ő tudgya, ők mindketten! Láttam, hogy egymást szerették. Este is elmentem én a háztól, de ők csak ketten maradtak edgyütt, s még Némethné el is akart menni az némettel Debreczenbe s elbucsozva hatták el egymást. Ad reliqua nihil.

9. testis foemina Anna Szabó, providi Martini Somogyi, jobbagonis praementionati domini comitis Georgii Bánffy, consors, annorum circiter 39, jurata fassa est. Ad 1. et 2. nihil, ad 3.: Azt nyilván tudom, mert egy alkalmatossággal hozzánk jött ecetet kérni s én nem tudtam adni, s mondgya nékem Némethné: Komám, azt megszolgálom néked koma, hogy ecetet nem hagyál adni! S mihelt hazamenék, az én bordám bizony mindgyárt keresztül fordult, pedig erőssen igyekeztem szőni! S panaszolom mindennek. S a többi közt odajő Diószegi s kérdi: Ki volt itt mostanság? S mondám, hogy Némethné! S mondá nekem Diószegi: De ha néki valamit nem adtál, az mit kért, tovább se memy, ott keresd útytát, mert addig nem szűsz! S én általmentem Németh Mihálynéhez s mondom néki: Kérlek, jőjj által, igazítsad meg a bordámat, had szűjjek! S általjőve véllem, csak megfőgá az bordámat, s annál bizony semmi hujja sem lőn továbbra!

10. testis providus Joannes Szilágyi, jobbagio praememorati domini Petri Bánffy, annorum circiter 65, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. et 2. nihil, Ad 3.: Egy alkalmatossággal Németh Mihály tőlem kére volt 2 ökröt, szekeret, éppen akkor, mikor magamnak is fájért el akartam menni s nem adhattam oda, s a fiam fájért ment magunknak. Olly dúlis oldalba ragatta a nagy jámbor, báránytermészetű ökör a szekeremet! Még akkor kiugrott két kerékszeg a szekeremből s most is oda van. Melly dolgot soha is az az ökör nem cselekedett. Csak ő rá gyanakodunk mi is, mert minden csak ő[rá] gyanakodott [ha] ilyenek törtévnén.

Hi praescripti 10 sunt ex Nagyalu.

11. testis foemina Anna Pipics, providi Michaelis Gál, jobagio perillustris ac generosi domini Josephi Szénás de Bályok consors, annorum circiter 38, legitime citata jurata examinata fassa est. Ad 1. et 2. nihil, ad 3.: Azt tudom, hogy azelőtt itt lakott s most pedig Nagyaluban lakó Diószeginének itt laktában voltak felesen libái, mellyek közzől kért egyet Németh Mihályné. De nem adtak néki és egy harmadik személy, úgy mint már nem tudom mellyik asszony mondgya Diószeginének: Hiszen sok volt az kegyelmed libája! S mondgya arra Diószeginé: Hű, bizony sok, de ezek majd mind elvesztenek! S mondgya arra Németh Mihályné: Mert bizony kértem én vételik, de nem adtak, az mit én pedig kérek, csak meg kell annak halni! Egyszer ismét hozzám jött Némethné mézet kérni s nem

adtam néki, s a vászonomnak fele leszakadt s a nyüst ismét felmerett! Küldöttem osztán néki holmit, küldvén is hozzá a szomszéd asszonyommal illy formán, hogy panaszköd-nék előtte, hogy nem tudnám mi lelte volna az fonalomat. S melly szomszéd asszonynak szavaira mondá Némethné: Én voltam – úgymond – Gál Mihálynénál s talám én vesztetem meg az fonalát is, s egyszer meggyógyul az én fonalom is! Ugyanakkor csakhamar megkondul az harang és mihelt Némethné meghallá, mindgyárt el kezdé mondani: ahol la, húzzák már az harangot az Gorondor András fiának, hogy megöttem. Én Gál Mihályné mondék: Hiszen az is meghal, az kit meg nem esznek!

12. testis foemina Catharina Molnár, libertini Zoványiensis Francisci Kovács com-morantis consors, annorum circiter 29, legitime citata jurata examinata fassa est. Ad 1. et 2. nihil, ad 3.: Tudom azt, mikor az uram lába megsebesedett volt, hogy fizetésért meggyógyította Némethné, s még egy nagy kalácsot adtunk néki s haza szalasztotta. S ismét a gyermekem belebetegedett. Még itt lakó Köteles András megfenyegette Némethnét, hogy a gyermek gyógyúljon meg, s másnap mindgyárt meggyógyult.

13. testis foemina Catharina Végh, providi Georgii Máthé Zoványiensis, providi jobbagionis praememorati domini comitis Georgii Bánffy consors, annorum circiter 40, legitime citata jurata examinata fassa est. Ad 1. et 2. nihil, ad 3.: Tudom azt nyilván és bizonyosan, minthogy ifjú legény volt, nállunk lakott Németh Mihály s mondta: ezt a mostani feleségét, mint akkori hajadon leánt hogy elveszi. Mi pedig elleneztek, tudván az annyának rossz hírét is. S Némethné akkor leány lévén, mondotta az mostani urának, hogy bizony megbánnya, ha őtet el nem veszi! Egy alkalmatossággal a korcsmán megborosodván Németh Mihály hazajöve s a földhöz veré magát, s csak elszaladni akart volna! Másnap reggel mindgyárt mondá hogy az mostani feleségétől volt volna baja. S még míg edgyütt laktunk volna is, sokszor nállunk panasolta Németh Mihály, hogy csak fél az feleségétől, hogy egyszer megveszti, mivel nem tiszta személy volna. Ezt Németh Mihály mondotta az feleségéről. Ad 4.: Minap Németh Mihály nállunk nyomtatott s mondá, hogy a bagosi atyafiai beszéltek volna felőle: Égettetésének órájin az felesége anyjának, hogy azt kiáltotta akkor is, hogy: Ersókom tud az én mesterségemhez, úgymint mostani Némethné. Eszt Németh Mihály maga is mondotta, hogy: Soha nem szabadul az meg, mert ő nem tiszta személy!

14. testis foemina Haelena Szakács, providi condam Johanni Király, illustrissimi condam Simeoni Kemény liber baro de M[agyar] Gyerő Monostor Zoványiensis jobbagionis relicta vidua, annorum 49, legitime citata, jurata, examinata, fassa est: Hallottam nyilván való boszorkánynak lenni sokaktól generice, nihil ulterius.

15. testis providus Ambrosius Király, jobagio illustrissimi domini Adami Kemény liber baro de Losoncz,³ annorum circiter 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: ad 1. et 2. nihil, ad 3. et ad coeterum quoque nihil.

16. testis foemina Juditha Forgács, providi Stephani Király, jobagionis Zoványiensis, praediecti domini Adami Kemény consors, annorum circiter 46, legitime citata jurata examinata fassa est ad omnia generice sic: Egy alkalmatossággal én egy tekenő tésztát akar-tam bevetni a kemencébe, s szintén akkor jó hozzám Németh Mihályné, fonalat vetni kíván. S mondám néki: Én hogy mehetnék most, magadd ládd! S el nem menék. S akkor estve egy kisleánykám megbetegedvén illy formán, hogy semmi eledelt meg nem emésztett, úgy kellett kitakarodni belőlle! S ott strásálásunk után sokára mondom az

uramnak: Mennyen kegyelmed a paphoz, hídd, könyörögjenek érte, talán Isten meghallgatja s nem kinlódik előttünk. S míg az uram az paphoz járt, fényes nappal én is elszenderedtem, hogy écahákon nyughatatlankodtam volt, s egyszer mindha mondanák, hogy ott van Némethné, felvetém a szemem s kérdém: Hogy jövél bé kérek, hogy én nem hallottam. De ő nekem semmit sem felele. S akkor nap a gyermekem meghalván merevedetten!

17. testis foemina Elizabetha Fejér, providi Andreae Bara, jobbagionis praescripti domini Volphgangi Bánffi in Zovány consors, annorum circiter 30, legitime citata jurata examinata fassa est. Ad 1. et 2. nihil, ad 3.: Tudom nyilván és bizonyosan, mert rajtam történt. Egyszer bordézsmlás idején engemet az uram akkori Lugosi nevű gondviselője küldött az faluba az emberekhez. S szemközben találám vélem jünni Németh Mihályné. Hát hozánk indult s mondgya, hogy ő egy kis káposztát kérne, ha adnánk neki. S én mondám: csak mennyen, mert mindgyárt adnak neki! S nekem pedig lencsét ígért, ha káposztát adnék neki. S ő elment én otthon nem létemben minállunk s ott osztán nem káposztát, hanem csigert kért s adtak neki. S a lencsét is megadván nyereti szerént, mellyből egy kis akkori harmadfél esztendő s járó fiacskámnak adtam három halmazva megtöltött tányérral, de soha bé nem akart véle tenni! Egyszer a fiacskámnak az vizeleti megindul s mind mégyen ebédől fogva egész délig. S annak utánna mindkét természeti forgása megállván, s harmad napra kelvén gondokozom, s egy fazakat megrakok káposztával, s igen jó reggel Némethnének viszem. S mihelyt meglát, mongya Némethné: Mit keress, jó barátom, illy jó reggel? S mondám én: Kegyelmedet, egy kis káposztát hozok! S mindgyárt megkérdi a kis fiacskámat, hát nem beteg-e? Mellyre mondék: Olyan beteg, hogy soha nem reméllem, hogy meggyógyulyon! Mellyre szólla Némethné: Bizony, megötték tülled, elhiszem, valaki valamit kért tülled s nem adtál, de azt bizony csak megeszik tülled! Én osztán hazamentemkor emlegettem az mostoha anyámhoz betértemben az én szomorúságimat. S mondá: Ne beszélnek olyat, mert megvizik neki! S én mondám arra, hogy nem bánom, sőt akarom! S én elmenvén haza, harmadnapra kelve odajött Németh Mihályné és a töllünk csigerral elvitt fazokat hazahozván, az utca felől való karóba akasztotta. S a fiacskámnak mind a két előbbeni megrekett természeti mindgyárt megindult. De annak utánna 8 egész holnapig azon lencse megpergelve ment ki a gyermekekcskémből, s annak utánna meghala.

18. testis foemina Elizabetha Filep, providi Georgii Vida, nobilis foeminae Mariae Kovács, nobilis Joannis Takács consortis jobbagionis Zoványiensis consors, annorum circiter 36, legitime citata jurata examinata fassa est. Ad 1. et 2. nihil, ad 3. et reliqui ex auditi uti proxime praecedens testis.

Hi octo testes sunt ex Zovány.

Cujusquidem promissae hujusmodi inquisitionis nostrae seriem prout per nos est expedita et peracta in praetitulatis Dominationibus Vestris fide nostra mediante rescripserimus, sigillisquae nostris usualibus et nominum nostrorum subscriptionibus corroborantes praedictorumque exponenti jurium praescripti sui officii tuitione necessarias extradandum duximus et concederimus jure si suadente.

Datum in possessione Zovány ex comitatu Krasznensi existente habita ibidemquae domi providi Francisci Kovács, jobbagionis nobilis foeminae Evae Kovács, nobilis domini Alexandri Szekeres de Madaras consortis die 20-ma mensi Novembris, ultima videlicet inquisitionis nostrae die anni 1730.

Earundem praetitulatarum Dominationum Vestrarum servi humillimi.

Georgius Foris de Szilágy Panit, inclyti comitatus Krasznensis juratus assessor et simul alter substitutus vicejudium m. p.

Paulus Almási de Szodoro, incliti comitatus Krasznensis juratus assessor m. p.

⁴Anno 1730. aperte per ordinarium inclyti comitatus Crasznensis notarium Franciscum Szénás de Bályok m. p.

⁵123, 20. Novembris 1730.

1 Címzés a hátlapon.

2 A kérdések két példányban külön lapokon találhatóak.

3 Téves, helyesen „de Magyar Gerőmonostor”.

4 Más kéz írása a 8. lap hátoldalán. Mellette két feltört pecsét nyomai láthatók.

5 Más kéz utólagos számozása és datálása.

33.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT DEBRI ANNA ÉS LEÁNYA, ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. lt. Acta politico-judiciaria N. 1930/1735., 7. p.;
N. 1931/1735., 1-6., 8. p.

I.

1735. szeptember 20., Kraszna.

Cédulánkat látván kegyelmetek, magyarkeceli bírák, Deberi Annok nevű öregasszony leányával együtt szintén tegnap délután szökvén el Krasznáról olly félelem miatt, hogy Somlyóra béküldöm, minthogy igen nagy és sok ördögi practica, varáslás, bűvös-bájos babonaságbeli suspició vagy on itt hozzá, s sokakat is azon mesterségével megrontott, nevezetesen mostan az Pénteki Ferenc uram felesége öcsét. Azért kegyelmetek 12 forint bírság alatt (minthogy a kegyelmetek falujába ment által) megfogja, és Somlyóra viceispán uramhoz békisérje.

Kraszna, 1735. 20. Septembris.

Giris György szolgabíró m. p.

II.

1735. szeptember 30., Kraszna

Illustrissimi, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii et Nobiles Domini domini, nobis humillime Collendissimi, Observandissimi!

Praetitulatis Dominationibus Vestris humillime notificandum duximus, quod nos ad commissionem spectabili ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inclyti comitatus Krasznensis ordinarius et actualis vice comite, ratione dicti officii sui factum in hoc anno currenti 1737. die vero 30. mensis Septembris in et ad oppidum Kraszna in comitatu ejusdem nominis existentis consequenterque domum nobilitaris alterius nostris videlicet nobilis Georgii Giris ibidem extineret accessisse, ibiquae testes infrascripti vigore compulsoriam mandati Suae Maiestatis Sacratissimae et principis Transsilvaniae inter aliis ratione dicti officii praetitulati domini vice comitis legitime confecti et emanati, coram nobis citatos et accessissent, exacto prius ab eisdem firmissime juramento Sacramento de et super utro per antelatum dominum vice comitem nobis exhibitio et proposito, ad fidem eorum Deo debitam examinavisse et inquisivisse, quibus certitudinem veritatis sequenti serie descriptam recepisse:

Utrum autem nobis exhibitum erat tale:

Tudgya-e a tanú bizonyoson és nyilván, látta-é, hallotta-é vagy másoktól világosan értette-é, hogy ezen nemes Kraszna vármegyében Krasznán és M[agyar] Keczelben, úgy nemes Közép Szolnok vármegyében Zilahon és Sibón is lakott öreg asszony, Debre Anna és leánya, Ersők eleitől fogván bővös-bávos, babonás ördögi mesterséggel élő gyanús személyek lettenek volna? Ha efféle cselekedeteket gyakorló személyek voltak, történek-e valakinek valami kárt, fenyegettek-e meg valakit, hogy mindgyárt nyavallya követte volna azokat? Egyszóval ezeknek babonasságok iránt ha mit tud, látott, hallott vagy tapasztalt a tanú, renddel számlállya élő cum omnibus circumstantiis.

Fassiones testium

1. testis nobilis Stephanus Ötves de Várad, annorum circiter 50, fatetur: az említett személyek Keczelben mind Sibón mintegy negyedik szomszédom volt [— —].¹

2. testis providus Stephanus Szigyártó, jobbagio illustrissimae dominae Catharinae Boros, illustrissimi quondam domini domini Ladislai Vaji relictæ viduae, annorum circiter 36, fatetur: Én az említett személyekhez semmi világos dolgot nem tudok, hanem másoktól hallottam, nevezetesen Debre Anna² feől, hogy nem tiszta személy volna és hogy krasznai Béres Gergelly is ráizent gyanúra bíró által, hogy a lábát gyógyfesa meg.

3. testis nobilis foemina Elizabetha Simon, annorum circiter 40, fatetur: Hallottam másoktól, hogy igen félték mind a kettőtől és krasznai Boros Gergelly is a lábával való nyomorúságában ráizenvén, jobban lett volna utána.

4. testis providus Franciscus Menyhért, jobbagio illustrissimi dominae Susannae Rhedei, illustrissimi domini domini Francisci Veselényi, liber baro de Hadad consors, annorum circiter 34, fatetur ad omnia nihil.

5. testis providus Gregorius Boros, jobbágo praetitulatae Catharinae Boros, annorum circiter 30, fatetur: Másoktól is hallottam eleitül fogván, hogy Debre Anna babonás mesterséghez értő gyanús személyly volna. De magam nyomorúságomban tapasztalt szenvedésem iránt azt tudom felőlle mondani, hogy az fellebb elmúlt esztendő edgyik tavaszán elvágtam a lábomat mintegy iznyire. És mikor elvágtam, annak ellötte megfordulván nállunk Debre Anna. Kenyeret kért s nem adhattak neki apámuramék. S magam is elnyomorodtam én osztán a lábomról azon kis vágás után, hogy a lábom körös-környül öszvedagadván olyanná lött, mint a fekete süvegem, amelynek fájdalma miatt éjjel-nappal semmit sem nyughattam mindaddig, míg apámuramék bíró által reá nem izentek. S ráizenvén azután osztán megfordultam a lábom nyavallyájából s meggyógyúlt! A vágásban pedig hamar meggyógyúltam volna, mivel is nem nagy volt, de az dagadásnak is környül való feketülésének fájdalma kínozott mindaddig, míg amint fellebb megmondám, gyanúképpen rá nem izentek apámuramék hogy meggyógyícson.

6. testis providus Petrus Markus, jobbágo illustrissimi domini domini Josephi Rhedei de Kis Rhéde, annorum circiter 55, fatetur ad omnia nihil.

7. testis providus Martinus Cseke, jobbágo praetitulatae dominae Catharinae Boros, annorum [---]!

8. testis libertinus Andreas Kis, annorum circiter 60, fatetur ad omnia nihil.

9. testis providus Joannes Valkó senior, annorum circiter 50, jobbágo praetitulatae dominae Catharinae Boros, fatetur: Én eleitül fogván az említett két személylyek felől hallottam, hogy ők nem tiszta személylyek. S nevezetesen a leánya, Ersók sokat járt a házamhoz míg Keczelben laktak s én is híttam aratni. S eljövén hozzám, sokszor beszéllett olyan dolgot előttem: Ihol, úgymond, most is a minap is egész bugját láttam a réten, hogy a szél hordozott! S ecer nállam létében azt is tudom felőlle mondani, hogy Jancsó ifjú legény lévén, kiszalada a házból, s úgy megnyargalódtak künn, hogy jobban sem kellett! S kérdem: mit csinál? Mellyre mondá ő: Bizony semmit sem! Azt is tudom, hogy ezen asszony másszor is lévén nállam, a fiamat egészen éca levetteztették, s úgy sírt. Amelly dolgokat nem más, hanem Debri Ersók eselekedetinek gondoltam lenni, mivel eleitül fogva anyástúl edgyütt gyanús személylyeknek hallottam lenni. Azt is hallottam, hogy Szőcs János uram leánya valami gyümölcsöt vívén Somlyóra eladni, kért benne a leánya, Ersók. Ama nem adhatván, mondotta neki: Otthon jó szívvel ad, csak azt ne kérje el, akit eladni vitt. Ezután Szőcs János uram leánya igen rosszul kezdett lenni és meg sem gyógyúlt mindaddig, míg rá nem izentek.

10. testis libertinus Josephus Kolosvári, annorum circiter 37, fatetur: Egyebet nem tudok maga Debrí Anna felől mondani, hanem eleitől fogván gyanús személynek hallottam lenni. És hogy a Márkus István teheninek hirtelen való megdöglése az ő mestersége által esett volna. Azt is úgy értettem gyanúságon.

11. testis nobilis Sigismundus Almási, annorum circiter 26. Ezen személylyek felől azt tudom mondani: Mikor Almási Pál bátyámurammal laktunk, és ő is közel hozzánk, ahol most a harangozó. Innét alább akarván költözni, eljött hozzánk és két ökröt kért, hogy holmi portékáját az Alszegre levigye. Bátyám uram a szántásban megesonkulása végett nem engedvén, hogy adgyunk. Azon estve jó egészséges volt egy borjunk s szopott eleget. Másnap reggelig megnyargalván a borjút, meg is döglött. S hogy a nyargalás miatt döglött meg, abból ismertük meg, hogy a mikor Molnár János nyúzta volna, fele testinek az elejével

edgyütt szép tiszta volt, a hátullya pedig a felerészig mintha [— —]⁴ volna olyan volt és a sárvíz is mintha el akart [— —]⁵. Azt pedig a feleségemtől hallottam, hogy mikor az édesanyját a tehén rontotta, akkor is minden gyanú az említett asszonyokra volt, hogy az ő csinált mesterségek által rontotta össze azon tehén.

12. testis providus Andreas Demjén, jobbagio practitulatae dominae Catharinae Béres, annorum circiter 44, fatetur: Azt hallottam, hogy Péntek Ferencné az ő öcsének megromlása iránt az említett Debrő Annára gyanakszik.

13. testis provida foemina Helena Szinte, providi Michaelis Türei consors, annorum circiter 30, fatetur: Én tavaj nyáron edgyütt laktam a megnevezett két személlyekkel, de én legkisebb babonasságot is hozzájuk nem tapasztaltam.

14. testis providus Paulus Toth, jobbagio praetitulatae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 36, nihil certi.

15. testis provida foemina Anna Keresi, providi Király Kosztin consors, annorum circiter 40, fatetur nihil.

16. testis provida foemina Szaratók Szemedrina, providi Barbura Joannes consors fatetur: Én szomszédságában laktam, de semmit sem tudok felőlle szólani.

17. testis providus Andreas Mészáros, inquilinus dictae dominae, annorum circiter 48, nihil fatetur.

18. testis providus Anna Menyhárt, providi Martini Székelly consors, annorum circiter 32: Az én házunkhoz mind a kettő eleget járt fanni, de soha sem ismertem hozzájuk legkisebb gonosz cselekedetet is. Könyvesinétől pedig hallottam, hogy szilvaszedéskor megvesztette volna az ő gyermekit, de bizonyosan nem tudom.

19. testis providus Michael Mészáros, jobbagio praedictae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 36, fatetur nihil.

20. testis providus Zingarus Antal Berki, annorum circiter 60, nihil.

21. testis provida foemina Elizabetha Toth, providi Joannis Kerekes relicta vidua, annorum circiter 46, nihil.

22. testis providus Georgius Nagy, jobbagus[!] praedictae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 40, fatetur: Azt tudom, hogy tisztelt praedicator uram szólván felőlle, hogy sokakat rontott meg, bíróságomban velem meg akarta fogtatni. Akkor is szolgabíró Kovács Mihály uramhoz menvén én tanács kérni, hogy mitévő legyek, mondá ő kegyelme: Csak egy gyermek teszen felőlle panaszt, őkegyelme megfogattya, de akkor csak abban múlt. Azután [— —]⁶ kérni, hogy nem adott neki a feleségem az ő kérésére egy egész kenyeret, úgy megromlott egy szopós bornyum, hogy – suis verbis – harmad napig semmit nem ganajlott, azóta sem jó a bornyú. Szabó Zsigmondtól pedig hallottam azt, hogy mind gyermekit is s mind egy tinójt említett Debrő Annok rontott meg, s meg is döglött belé a tinója. Egyszóval ezen asszonyember igen nagy gyanúban volt Krasznán.

23. testis nobilis Joannes Luca, annorum circiter 38, fatetur nihil.

24. testis provida foemina Anna Szigyártó, providi Petri Harakjáni consors, annorum circiter 26, fatetur nihil. Licet una habitaverit ipsis.

25. testis provida foemina Elizabetha Kis Mihály, providi Andreae Kovács consors, annorum circiter 30, fatetur: Az bizonyos, hogy mind mi, mind mások féltének tőlle és amit kért, csak adtanak neki, kivált az öregek. Azt is hallottam, hogy Béres Gergelly rosszul lévén a lábával, ráízent s úgy gyögyült meg osztán.

26. testis nobilis foemina Catharina Ugrai, nobilis Sigismundi Szigethi consors, annorum circiter 36, nihil.

27. testis libertina foemina Elizabetha Lukács, libertinij Petri Szőcs consors, annorum circiter 30, nihil certi, praeter: Én Ugrai Kata, Könyvesiné asszonytúl hallottam, hogy az ő kegyelme fiának a lábát Debri Anna vesztette volna meg.

28. testis provida foemina Helena Bodis, providi quondam Michaelis Neste relicta vidua, annorum 40, nihil.

29. testis provida foemina Borbara Majus, providi Bordas Simon consors, annorum circiter 34, nihil.

30. testis nobilis Martinus Tyukodi, annorum circiter 38, nihil.

31. testis providus Andreas Modra, jobbagio praedictae dominae Susanae Rhedei, annorum circiter 40: A Péntek Ferencné öcsét hallottam, hogy megrontotta volna az öregebb, de ceterum nihil.

32. testis libertinus Martinus Szőcs, annorum circiter 30, fatetur nihil.

33. testis libertinus Samuel Gece, annorum circiter 38, fatetur nihil.

34. testis providus Michael Bálint, jobbagio praetitulatae Elizabethae Simon, annorum circiter 60, nihil.

35. testis providus Nicolaus Kis, inquilinus praetitulatae Elizabethae Simon, annorum circiter 36, nihil.

36. testis providus Michael Szigyártó, jobbagio praetitulatae dominae Catharinae Béres, annorum circiter 36. Egyebet az említett személyek felől nem tudok mondani, hanem sokaktól hallottam azt, hogy edgyik sem tiszta személy, csak meg kéne égetni.

37. testis libertinus Stephanus Munkácsi, annorum circiter 55, fatetur nihil, praeter: Azt az edgyet hallottam, hogy amelly nap ráizent Péntek Ferencné, hogy meggyógyicsa az öccsét, azon étcaka elszökött mind leányostúl edgyütt.

38. testis provida foemina Anna Birta, annorum circiter 28, nihil.

39. testis provida foemina Elizabetha Misko[?], annorum circiter 37, nihil.

40. testis provida foemina Elizabetha Méhes, providi Stephani Márkus senioris consors, annorum circiter 40, nihil.

41. testis libertinus Michael Hegedüs, annorum circiter 44, nihil.

42. testis provida foemina Elizabetha Hajdu, annorum circiter 32, consors providi Andrae Valki, fatetur. Az én uramat kérte egy alkalmatossággal a leánya, hogy egy kevés kenődermagot vessen el. S el nem vethetvén az uram, akkor elment onnét nagy dadogva. S azután az uram lába kezdett nagyobbára elromlani. Gyanúság szerint őrájok van a gyanúnk, hogy elnehezedett az uram a lábával, de bizonyosan nem mondhatom hogy az ő dolga volna, mert nem olyan látható mesterség, hogy bizonyosan végire mehessünk. Azt is hallottam Szilágyiné komám asszonytúl, hogy a piacra kalácsot sütvén s kivívén, odament az említett Debri Anna leánya, Ersók és kért az annyának egy kis kalácsot. Ama sajnálván megtörni érette, azon következőndő écakán úgy megromlott a lábával, hogy úgy ordított mint az oroslán, mindaddig míg ráküldött. Ez másokkal is környülvétetvén, a házához hivatta és meggyógyította véle. Ratione vinculi relictas domini Almási uti II. testis exaudita.

43. testis nobilis Joannes Nagy, annorum circiter 30, nihil.

44. testis nobilis Stephanus Kovács, annorum circiter 55, fatetur: Azt hallottuk, hogy Debri Anna Péntek Ferencnéhez menvén szilva kérni. Hogy nem adott neki, csakhamar

rosszul kezdett lenni a kisöccse. Stephanus Kovács addit: hogy ráéázent bíró által hogy meggyógyícsa az öcsit és maga is odament rá. Hallottam Péntek Ferencnél, hogy míg hozzá nem szólott volna is, mindgyárást rávetette szemire: Tudom miért jöttél, de én nem cselekedtem!

45. testis nobilis foemina Anna Szabó, nobilis Michaelis Könyves consors, annorum circiter 30, fatetur: Ennek előtte harmadidén szilvát aszalván, Debri Annok odajött és szilvát kérvén töllem, adtam neki és egy kis szegelet helytet is az aszalómon hagyok, aszallya meg. A fiam, Sigmond is, mint gyermek csinált egy kis aszalót és aszalott ő is, egy kis szilvát aszalván, ráfogta Debri Annok hogy az övét is szedi. [—] még fedtettem is gyermekemet s másnapra kelve erőssen eldagadott s fel is sugorodott a lába, úgyhogy 4 lyukra fokadott ki. Amelly miatt sok kínokat látván, minden gyanúm, mind akkor és mind mostan is csak öreá van, jóllehet ez a mesterség titkos legyen, de aki menteli, gyakran világosságra hozza!

46. testis provida foemina Juditha Beres, providi Martini Valki junior consors: Én Debri Ilonához, sem leányához semmi boszorkányságot nem tudok s nem hallottam.

47. testis Georgius Kis inquilinus praetitulatae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 46, fatetur: Én az kérdésben fennforgó asszonyokhoz semmit sem tudok.

48. testis nobilis foemina Anna Markus, nobili Joanni Szöcs consors, annorum circiter 42, fatetur: Az utromban forgó asszonynak az leányához, Ersőkhoz azt tudom, hogy edgy alkalmatossággal az leányom Somlyóra fagyos almát vitt volt, és az somlyai piacon az leányomtól kért, hogy adgyon neki vagy tízet abban az fagyos almából. Az leányom nem adott, hanem azt felelte hogy: Ha már ide emeltem, örömet eladnám, hanem otthon jöjjön kegyelmed az házhoz, s otthon jószívvel adok. Hogy hazajött, a leányomnak harmad napra edgyik lába az cipejében mind eldagadott. Nagy gyanúba estünk, hogy nem más, hanem ő miatta vagyon a leányomnak az nyavalyája. Gyanúval ráéázentünk és azután a leányom csakhamar meggyógyult.

49. testis nobilis Michael Péntek senior, annorum circiter 56, fatetur. A néhai feleségemnek idejében tudom, hogy említett Debri Anna eljövén házamhoz, kért tölle kenyeret. S nem lévén sült kenyérünk, neki nem adhatott. S azon écakan igen nagy kimnya volt a feleségemnek s olyan feketében lött az egész teste, mint a kemence szája. Más alkalmatossággal ugyan tej kérni jött, s azt is nem adhatván a feleségem, egy egész álló hétig egy csepp tejet sem fejhetett a tehénből. Amelyekért minden gyanúja említett Debri Annára volt.

50. testis provida foemina Elizabetha Valki, providi Petri Kovács consors, annorum circiter 26, nihil.

51. testis provida foemina Anna Valki, libertini Andreae Hetei consors, annorum circiter 20., nihil.

52. testis libertina Elizabetha Varga, libertini Stephani Neste consors, annorum circiter 36, [—] ⁸

53. testis providus Samuel Markus, jobbagio posterioris illustrissimi quondam domini domini Adami Székely, annorum circiter 36, fatetur nihil.

54. testis nobilis Gregorius Szilágyi, annorum circiter 38, fatetur: Az említett asszony felől azt tudom mondani, hogy a feleségem bélest sütött a krasznai szabad vásárra tavaj Szent Miklós napján. S a leánya, Ersők odament s példálózott, de nem csak, hanem kért is benne az anyjának hogy adgyon, mert beteg. De a feleségem nem akarván megcsönkí-

tani, nem adott, mivel meg sem tudta gondolni, micsoda gyanúságban forgó személy legyen. S azon écake osztán a feleségem csak megsivalkodott a fekvő ágyában, ezt mondván: Jaj, elszakadt a lábom! Én is tekintvén, látom hogy megvan a lába, de igen nagy kínban és fájdalomban volt velle, s öszve is dagadozott erőssen. Ezt én nem hagyván múltóban, magam utánna mentem, felhíttam házámhoz és ott szóval, mind szépen s mind keményen fogván, el nem bocsátottam, míg valamely orvosságát nem mondotta, amelyre rávevén sok kérésem és ígéretem által, a nékem mondott orvossággal kötöztem, s azután osztán meg is gyógyult, de azon orvosság által-é⁹ vagy miképpen, nem tudom.

55. testis providus Ladislaus Jancsó, annorum circiter 36, fatetur: Én a fellyebb elmúlt esztendőben idősb Valki János szolgája lévén, járt oda a Debri Annok leánya, Ersók Keczelbül. Ecer a többi között odajöttiben mondgya: Hej, be felragadának az boszorkányok egy bugja szénát a recsei rétrül s felvívék a helyre, s sok boszorkány lévén körülötte, ott széjjel szórák! Ezután ismét többekkel edgyütt a tűz mellett fonván Ersók is, előjöve a gazdasszonyoknak két szép macskakölyke s cirókálni kezde. A macskafiaknak edgyike csak edgyet s kettőt fordula, meghala ő tapogatása után. Mellyre én mondok: Ejnye, ilyen volt a lelked, azt bizony megéred! Ezután énrajtam is történt olyan dolog az ő ottlétiben, hogy engem mindha hittak volna Keczel felé [— —]¹⁰, akkor vettem észre magam, mikor az erős hídegen és déren egy ingben, lábravalóban s hajadon fővel az mészárszék mellett kucorgok. S onnét megfordulván a szállásomra, mondom a gazdasszonyomnak: Ejnye, kutya volt a lelke, boszorkánya, be megtrefála! Mellyre a gazdasszonyom mondá: Az annya ennek nagy boszorkány, a leánya is megtanullya tőlle! A Valki István és mások marhá-jokat is pedig hallottam hogy megnyargalták.

56. testis libertina foemina Éva Gergelly, praenotati Stephani Ötves consors, annorum circiter 30, fatetur uti primus testis, dominus et maritus suus.

57. testis nobilis foemina Catharina Vaska, nobilis Danielis Pap consors, annorum circiter 46, nihil.

58. testis libertina Helena Pap, libertini Joannis Fülep consors, annorum circiter 22, fatetur: Nem mástúl, hanem Péntek Ferencnékül hallottam, hogy őhozzá menvén szilva kérni, nem hághatott fel a fára, hogy szedgyen s szilva nélkül kellett elboesátani. Erre nézve a kisöccsének nyavallyája és kinnya iránt minden gyanúja rá van az annyokra.

59. testis provida foemina Elizabetha Szigyártó, providi Martini Kovács consors, annorum circiter 34, fatetur nihil.

60. testis libertinus Andreas Fazakas, annorum circiter 46, nihil.

61. testis libertina Catharina Iratos, consors ejusdem, annorum circiter 36, fatetur nihil.

62. testis providus Stephanus Halmágyi, annorum circiter 60, nihil.

63. testis providus Stephanus Valki, jobbagio praetitulatae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 38, fatetur audita ratione uxoris ejusdem uti Gabriel Szilágyi sub numero 54.

64. testis providus Michael Valki, jobbagio praetitulatae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 48, fatetur: Valki Andrástúl (ki is még most is nagy kínban van a lábával) hallottam, hogy mondotta: minden gyanúja, mintha szemeivel látta volna, hogy ő eslekedte volna, Debrj Annára van, hogy el nem vetette a kenderit.

65. testis nobilis foemina Juditha Lakatos, nobilis Stephani Szabó consors, annorum circiter 32, az utrumban megnevezett Debrő Annának semmi nyilvánvaló boszorkányságát

nem tudom, hanem hallottam Szabó Sigmond uramtól harmadidén, hogy őkegyelmét [— —]¹¹ egy üszötínója megnyomorodott, amely mia meg is döglött. Minden gyanúja Debrő Annára volt.

66. testis providus Michael Bogyá, jobbagio praetitulatae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 33, ad omnia nihil.

67. testis nobilis Sigismundus Pap, annorum circiter 50, fatetur nihil aliud quod 64-tus testis fassus est illa addito: Azt is hallottam, hogy Pándi Pálnét a tehene megtapodta és egy hétig sem fejhetett belőle semmit is. Mind az emlékezett személyek közzül az öregebbikre hallotta, hogy volt gyanúja.

68. testis nobilis foemina Sophia Fazakas, nobilis Francisci Péntek consors, annorum circiter 22, fatetur: Azt hallottam, hogy Boros Gergellynek a lába iránt mind Szilágyi Gergelyné komám asszonyoknak ugyan a lábok megromlása és nagy kínlódások iránt minden gyanújok az öregebbikre volt. És minthogy meg sem gyógyultak addig míg ráizen-vén bíró által, keményen nem bántak velle. Azt pedig az én megromlott öcsém iránt tudom mondani, hogy énhozzám eljövén Debrő Annok, szilvát kért és én mint beteges, fel nem hághatván a fára, nem adtam. Azon écaka felsugorodván a kisöcsémnek a lába, olly nagy kínbán vagyon, hogy egy nyomot sem léphet, ha csak magunk ki nem visszük a házbúl. Amelly hogy ő cselekedeti légyen, gyanúképpen abból tudom mondani, hogy hozzája elmenvén, míg hozzá nem szólítottam és dolgomat meg nem mondottam volna, mindgyá-rast mondá énnekem: Tudom miért jöttél, minden szíved szándékat jól látom! De hozzám ne járjatok, mert én nem rontottam meg, s nem vagyok boszorkány!

69. testis nobilis foemina Anna Szőke, nobilis Francisci Pap consors, annorum circiter 22, fatetur: Azt tudom, hogy ezen öregasszony leánya hozzánk eljött, s kért bort töllem. Adtam is neki vagy háromszor. Ecer a többi között mikre kért volna, nem adtam. Mellyre megfenyegetvén engemet, azt mondá: Várj meg, mert adnál még nekünk bort! Ezen fenyegetésen anyámasszony megértvén [— —],¹² nyugtunk nem volt miattok! Azt pedig szegény Pándi Pálné asszonyom, mint szomszédunk szájából hallottam hogy mondotta, hogy ő általok kell neki meghalni.

70. testis nobilis Sigismundus Szabó, annorum circiter 36, fatetur: Énhozzám is eleget járt az említett öregasszony, s a többi között mikor ecer nállam volt, estvére kelvén egy szép tinóm eleget jádzott, ugrott. Másnapra virradóra megdöglött, s mikor megnyúzták, ollyan volt az első lapockájánál fogva egész hátullyáig a húsa és háta mint a tört szén és az alutt vér. Amelly iránt minden gyanúm őreá volt, mivel szinte úgy szortyogott a bőre alatt a vére, mint afféle rusnya kelevény. S annak előtte való nap pedig semmi baja nem lévén, mindenek akik látták, azt mondották felőle, hogy az ördögök nyargalták meg. Melly iránt, amint fellyebb is mondám, csak őreá volt a gyanúm, mivel hozzám lakni is kérdzett s nem bocsátottam.

71. testis nobilis foemina Anna Gyarmati, nobilis Samuelis Szabó consors, annorum circiter 46, fatetur: Hallottam azt az öregasszonyt hogy tudományos, de reliquo nihil.

72. testis providus Petrus Demjén, annorum circiter 44, nihil.

73. testis providi Joanni Kovács consors, annorum circiter 40, nihil.

74. testis libertinus Stephanus Fazakas, annorum circiter 33, audita a Gabriele Szilágyi refert, illo audito: Móré Mari, akinek beszéllette, attúl hallottam hogy véres kenyeret is látott volna ő a mostan megfogott asszonynál.

75. testis libertina foemina Maria Modor, libertini Petri Ineze consors, annorum circiter 28, fatetur. Én laktam velek egész esztendeig, de egyikhez is semmi világos boszorkányságot vagy babonaságot nem tudok mondani s nem is láttam. A gyermek keziben láttam egy kis véres kenyeret, de honnét vette, azt sem tudom. Másoktól hallottam, hogy gyanakodnak rája, mert ilyen s amollyan személly, de én semmit is nem tudok felőlök mondani.¹³

Extractus inquisitionae.

1. Graves circumstantiae testes: 5, 9, 22, 37, 42, 44, 48, 49, 54, 55, 68, 70, 75.

2. Gyanúságot importálnak: 10, 11, 25, 27, 56, 64, 65.

Az elsőrendbeliek többire olyanok, hogy mikor vagy magokban kár és nyavalya esett, reáizentek és tapasztalhatóan könnyebbültek, meggyógyultak vagy marhájokban kártvalottak olykor, mikor kért valamit, s nem adtanak neki.

Az másrendbeliek pedig próba nélkül való gyanúságok.

Ezt ajándékon, me judice, nem kellene elbocsájtani!¹⁴

1 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

2 A vádlottak nevének írásakor a korabeliek nem voltak következetesek: a családnevet váltakozóan hol Debrí, máskor Debre alakban, a keresztnévet pedig az anya esetében Annának, de néhol Annoknak, a leányát pedig Erzsébetnek, ritkábban Ersóknak írták.

3 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

4 Három szó olvashatatlan.

5 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

6 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

7 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

8 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

9 Ezután kihúzva: „Isten segítségé által.”

10 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

11 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

12 A papír alsó széle tönkrement, egy-két sor olvashatatlan.

13 A vizsgálat nincs lezárva. Ezt követi a 8. lapon (az írás jellegéből ítélve) Giris szolgabíró jegyzete.

14 A két gyanúsított későbbi sorsával kapcsolatban csupán a fiatalabbik személyről, Debre Erzsébetéről tudjuk, hogy 1741-ben vád alá helyezték. Lásd a 41. sz. szöveget.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE ILONA BÁBA ELLEN RONTÁS, VARÁZSLÁS
ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

Az Irat: A: SZMOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 7., 35–38. p.;
Acta politico-judiciaria N. 2494/1739., 1–5. p.; N. 2801/1742., 1–6. p.

I.

1739. október 1., Zilah

!Spectabilibus, Prudentibus ac Circumspectis Dominis Judici Primarium, Caeterisque Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Oppidi Privilegiati Zilah. dominis nobis collendissimis!

Spectabiles, Prudentes ac Circumspecti Domini, nobis collendissimi!

Kívántuk alázatosan jó urainknak Kegyelmeteknek jelenteni, hogy városunknak főbírája, nemes Barta Mihály uram ő kegyelme parancsolattyából in anno 1739. die 1-ma Octobris elmentünk nemes Közép Szolnok vármegyében Zilah mezővárossában lakó circumspectus Szamoskéri György uram ő kegyelme lakó házához, holott is említett főbíró uram ő kegyelme kegyes urunk és örökös fejedelmünk ő felsége kegyelmes compulsoriuma mandátumának erejével, amely fátenseket előnkbe citáltatott s állított, azokat elsőben is erős hittel megeskettünk, annak utána szorgalmatosan az előnkben adatott utrumoknak tenora szerint hűségesen és keményen examináltuk, kiknek is hitek után tött fassiójokat az alább megírt mód szerint renddel le is írtuk.

Utrum inclussum²

Sequuntur nomina fatentium cum fassionibus.

1. testis foemina vidua Laurentii Józsa, Anna Gál, annorum circiter 45, fatetur hoc modo: Vagyon circiter két esztendeje, hozzám jövé az utrumban megnevezett oláh asszony, búrányt sütvén, amint őtet is az asztalnál kínáltam őt, bort is vittem nékie, ivott. Az mulatás közben így beszéltem nékie: Ilona asszony! Ha kend valamit csinált és Gál Andrásné valamit csináltatott kenddel István uram iránt, ha lehetséges, fordítsa vissza kend! Az oláhné kést, villát kezébül letévén, kevéssé csak hallgatott. Egyszer azt mongya énnekem: Hallod-e! Soha te hírbenjáró ne légy, mert megbánod! Akinek a foga fáj, rajta tartya a nyelvit. Többet nekem soha semmit sem szóllott. Hallottam egynéhányszor a piacon, de kívül, nem emlékszem, hogy Gál Andrásné, Tálás Istvánnak menő hugyát adott bé innia, de hogy és miképpen, nem hallottam, és mivel őszve timpornálva, de azt úgy hallottam, avégre attá be Tálás István urannak, hogy ő tölle el ne szaladhasson, hanem vélle dolgát közölhesse.

2. testis Catharina Barta, consors Pauli Enyedi, annorum circiter 40. Tavalý derék nyárban az utrumban megnevezett oláh bábát láttam szememmel, hogy a Gál Andrásné házánál volt, Harmadidén új bor idején egy alkalmatossággal elveszvé a lovunk, mon-

dottam uramnak: Uram, amaz olánét, aki tovajár a piacon, híjjuk be, majd egy ejtel bort hozatok nékie. Azt mongyák felőle, hogy jó tudományos asszony. Bé is hívtuk, egy ejtel bort hozattam nekie, akkor tulajdon magam házamban hallottam füleimmel azon oláh bábátul, hogy beszéllette, hogy Zilahi Gál Andrásné ötet megcsalta, mert hogy Tálás Istvánt ő hozzá magához, Gálnéhoz csináltatta. Igért neki négy máriást, de csak kettőt adott meg benne! Ha Tálás István nem haragunnék rám, és meg nem vert volna, jól tehetnék most véle, visszacsinálnám, de erőssen megverte ötet, ő nem csinálja vissza.

3. testis Georgius Faragó senior, annorum circiter 56, harmadidén egy alkalmatossággal fel akarván menni a Tálás István uram kertyén, amint a ház előtt mentem volna, hallottam, hogy nagy pufogás vagon az házban. Én is megállapottam az ablak alatt megvonván magamat, hallgatóztam. Nem tudom Tálás István uram kit ver, mert nem is jaidult, nem is reménkedett. Egyszer hallottam, mondgya Tálás István uram: No tüzes atta, csinálj el te engemet attúl az asszonytúl, adok néked tíz máriást, másodsor ígért húsz máriást, harmadsor ígért 30 máriást. De nem 30 máriást adok nyilván, hanem adok most mingyárt 30 forintot, csak csinályon vissza! Egyszer hallom, hogy Oláné beszél az házban és Tálás István uramnak sok kérése, fenyegetésére és sok ígéreti után azt mongya az Oláné: De ha megölsz is, akárhová tégy, tellyes lehetlen visszacsinálni, megfordítani, amint az az asszony megcsináltatta! Tálás István uram csak szuppogott, busogott[!] magában és fenyegette, de csak nem tudott többet.

4. testis Borbára[!] Tálás, vidua Valentini Kis, annorum circiter 41. Harmadidén hallottam Székely Mártonnétül Egerespatakon jártunkban, hogy ő is hallotta fülivel, hogy az emlékezetben forgó Oláné azt beszéllette volna a zilahi mézárszék előtt, hogy ő csinálta meg Tálás István uramat. Ő mondotta azon szavára az Olánénak: Meg is veri kendet az Isten, hogy olyan botránkozást szerzett kend! Azt mondotta az Oláné: Nem veri bizony ötet, hanem azt veri meg, aki megcsináltatta!

5. testis Catharina Horvát, consors Danielis Sigmond, annorum circiter 25. Harmadidén Tálás Istvánné asszonyom kért engemet arra, hogy szóllyak annak az krasznai Olá Ilona nevű bábának és mennyek végire tölle, ha Tálás István uramat ő csinálta-e meg Gál Andrásnéval. És ha ő csinálta meg, kérjem arra, hogy csinálja vissza, fizet neki hat forintot (amint hogy magammal el is vittem volt a pénzt). Elmenvén a többi között én egy alkalmatossággal Krasznára holmi kis motyómmal. Ilona mingyárt hozzám jött a piacra. Mondottam Ilonának: Ilona asszony! Ha kend csinálta meg Tálás István uramat Gál Andrásnéval, csinálja vissza kend, jól megfizetnek kendnek! Mondá az oláné: Én csináltam meg Gál Andrásnéval, soha több vissza sem csinálom, mert Tálás István megötte már Gál Andrásnénak annyí szarát, mint az feje, megitta egy vedernyi húgyát! Nem lehet azt visszafordítani! Ez így felelvén ismét elmentem rá egy olánéhoz aki is olyan tudós volt mint Ilona. Kírdtettem tölle, ismeri e Krasznán Ilonát? Azt mondotta: jól ismeri. Elbeszéllettem nékie micsoda dolog történt Zilahon Ilona iránt, ha lehet csinálná vissza, megfizetnék jól nékie! Oda is velem hordozván a pénzt. De ezt feleli az oláné: Soha nem lehet azt visszacsinálni, mert Ilona nagyobb mester³ ő nállánál is és ha abba ártaná magát, ötet mingyárt elszaggatnák! Ilonával ezen dolgot többször is beszéllettem és kértem, hogy fordítsa meg, de csak azt felelte, akit előbb, tovább nem ment, hanem azt mondotta: Néki sokat fizetett, csak edszer adott Gálné néki 20 forintot.

6. testis Barbara Horvát, consors Martini Petri, annorum circiter 21. Ennek előtte circiter 8 esztendővel, mikor Gál Andrásné nál laktam, láttam szemeimmel, hogy az utrumban forgó Oláh Ilona odajár. A többi között láttam egyszer, hogy ugyanazon oláh bába a tűzhelyre leült, a tűzhöz egy fazék vizet tölt, abban eleven szentet hányt, arra a kezével keresztet hányt, ráolvast. Azt csak ketten vitték véghez Gálnéval, ketten lévén az házban. Az ajtót bezárva, engem is kizártak, de én hol az ablakon néztem bé, hol gyakran békéredzettem, csak azért penig, hogy meglássam mit csinálnak. Azt tudom penig bizonyoson, hogy Gál Andrásné azon fazékban való vizet bédugta, a fogason tartotta és mindaddig abban mosodott, míg benne tartott.

7. testis consors Andreae Tot, Anna Boldisár, annorum circiter 35. Ebben az esztendőben árpa aratáskor lévén, én Karaszán Harakjáni János uram házánál ott láttam az említett Ilonát. Kértem: Micsoda személy az? Mondá az Harakjáni uram fiának a felesége: Ez az aki Tálás Istvánt Gálnéval öszvecsinálta! Azt is mondotta: Kérték ők, hogy csinálja vissza ha lehet, de azt mondotta: Nem lehet már, mert az vízre bocsájtotta.

8. testis nemes Kovács Mária, consors nobili Martini Demeter, annorum circiter 51. fatetur. Most circiter 4 vagy 5 esztendeje, egy alkalmatossággal (amikor egy nyerges volt Colsári uram őnagysága regimentjéből Gál Andrásné házához), mentem Gál András házához. Az ablakot kinyitottam, hát látom csak a nyerges vagyon benn a házban. Kértem a nyergestül, hol vagyon Gál Andrásné? Azt mondgya a nyerges: Odabé vagyon az ebada! Mind kurva, mind boszorkány a kamarában! Odamentem az kamara ablakára csak álatomban, hát mikor szintén benéztem volna, láttam tulajdon szemeimmel, hogy Gál Andrásné fenn állott övig felfosztolódott, alatta láttam egy désát, melyben volt mendlő hugya! Az utrumban forgó Oláh Ilona a désa és Gálné előtt állván, Ilona egy fazékkal a désából kimervén, Gál Andrásnénak az hasán, le a szeméremtestén végig leöntötte! Ezt láttam szemeimmel, ott befolyván, amint a désa a Gálné lába között volt, még abban folyt a lóhúgy. Másodszor is, harmadszor is azon dolgot véghezvivén Ilona a Gálné hasán és szeméremtestén által. Az oláhné nekimegyen Gál Andrásnénak egy ollóval és a szeméremtestinek szőrít elvágván, veté a désában álló húgyba belé. Fülemlatára azt mongya Gálnénak Ilona: Ne te ördögatta Ersók! Ha te énnékem megfizetsz, olyan dolgot csináltam én most, hogy attúl az embertül téged soha senki el nem választ! Akárki mit csinályon és mint igyekezzék, hanem a hóhér választ el egymástúl!

Annakutána hallottam azt az olánétül, Ilonátúl az én házamban, hogy Gálné ötöt megcsalta, nékie meg nem fizetett, hanem ma is odavagyon 3 máriás. De tudgya meg Gál Andrásné, hogy úgy öszve vagynak csinálva, hogy soha külömben egymástúl el nem válnak, hanem a hóhér választya el egymástúl. Most megcsalt Gál Andrásné, az ördög törje meg a lelkét! Azt is hallottam ugyanakkor, hogy mondotta Gál Andrásnénak: Ebből a lóhúgyból csak annyi csuporral adgy borral elegy Tálás Istvánnak, akit maga egyszer megihatik, többet nem, edszer-edszer!

9. testis Sára Oláh, consors nobilis Josephi Demeter, annorum circiter 22. Harmadik esztendejében jár, az utrumban megnevezett oláh bába, Ilona bejövén hozzánk ittason. Hallottam füleimmel hogy mondotta: Várjon még Gál Andrásné, mert pénzt nem adott és nem fizetett engem meg csak feliben, harmadában, majd ő megsírattya ötöt, mert most is elveszeithetem én neki a lóhúgyot. Ugyanakkor hallottam ugyan Ilonátúl, hogy anyám-asszony mondotta Ilonának: Ilona asszony, csinálja vissza kend azokat a személyeket,

egymással ne gyalázatoskodgyanak! Ilona azt mondotta: Semmiképpen nem lehet, mert Gálné nem úgy csináltatta magához!

10. testis Juditha Osvát, consors Johannis Szűcs, annorum circiter 40. Circiter ezelőtti két esztendővel, amint reá emlékezem, minekutána Tálás István uram megverte az emlékezetben forgó Ilonát, hozzánk jöven. Amint öreg Tálás uramék kérték, hogy ha hozzánk jó Ilona, kérjük, csinállya vissza Gálnéval megcsinált dolgokat. Kértem Ilona asszonyt: Csinállya vissza kend azon dolgot, melyet csináltatott Gálné kenddel Tálás István uram iránt! Azt mondotta Ilona: ő bizony soha sem csinállya, mert őtet Tálás István erőssen megkínoztta, a hóhér választya el őket egymástúl, úgy öszve vannak ők csinálva. De arra is emlékezem, azt mondotta Ilona, hogy Tálás István uram megverte! Nemhogy elválasztaná őket egymástúl, de azt cselekszi, hogy soha egymástúl különben meg nem válnak, hanem az hóhér választya el őket egymástúl. Azt is hallotta, hogy Ilona Gálnét kurvának és boszorkánnak mondotta.

11. testis Martinus Tálás, annorum circiter 39. Most sarlósvásári alkalmatossággal két esztendeje múlt, menvén édes atyám uram, Tálás András uram házához, ott találta az emlékezetben forgó Ilonát. Kérdem anyámasszonytól, mit keres ez itt? Azt mondgya anyámasszony: Halgass, most fogadta, hogy Istvánt Gálnéval visszacsinálja! Hát kérdem Ilonát, hát kérdé az az asszony, mongya: én vagyok, de csak harakszom bátyádra, mert erőssen megvert! Én is kértem erőssen, hogy csinállya vissza, de csak haragudott! Ugyancsak sok kérésemre azt mongya: No, nézem atyádat, anyádat, titeket, az cselekszem, hogy visszacsinállya, de fizessek, adjak én nékie egy máriást! Én is azt mondtam: No, csak csinállya vissza kend Ilona asszony, adok én is kendnek egy pár jó eszimat, akár feketét, akár pirosat! Akkor nekem kezét adott, hogy visszacsinálja, sőt arra is emlékezem, hogy ugyan Ilona meg is hagyta volt anyám asszonyéknak, hogy Gálnénak valamiképpen adgyák kezéhez egy hajfonóját vagy haja fonadékját.

12. testis Franciscus Tálás, annorum circiter 34. Ezelőtti circiter 2 esztendővel nálunk lévén az emlékezetben forgó Ilona, kértük hogy csinálja vissza azt, amit csinált Tálás István és Gál Andrásné között véghezvitt dolgot. De azt mondotta: Nem úgy van a csinálva, hogy vissza lehessen csinálni! Másodszor ismét hozzánk jött, akkor is kértük: anyámasszony, Tálás Istvánné ángyóm asszony pénz attanak néki, én pedig és Tálás Márton bátyám uram egy-egy pár eszimat ígértünk nékie, csak csinállya vissza. Akkor fogadta, hogy visszacsinállya és meghadta, hogy Gál Andrásnénak haja fonadékját kezünkbe vegyük. Azt nem lehetett, hanem Gálnénak ingekötőjét vöttük kezünkhöz, melyet lopva, tulajdon az ura, Gál András vágott el. Azt néki harmadszori bejövetelekor kezében attuk, s akkor is kértük, hogy csinállya vissza, de már akkor megharagudott volt és azt mondotta: Nem tudom fíjad-é, bátyád-é, öcséd-é, vödd a kutya picsájából esett ez az Tálás István, de ugyan megvert a karddal, puskával is meg akart löni! Én soha őket vissza nem csinálom! Járt másfél esztendeig hozzánk, míg ott esált, ött, ivutt, mulatott, hazudott, biztatott, még sem cselekedett semmit is, most ő ugyan megcsinált engem a kutya picsájából esett.

13. testis ifjú Tálás Ferencz felesége, Szombati Mária, annorum circiter 29. Mostan közelebb aratáskor múlt esztendeje, hozzánk jöven az emlékezetben forgó Ilona. Azt hallottam tőlle, azt mondotta anyám asszonynak: Nem tudom az a nagy ember fiad-e vagy micsoda, de az Istenfélő keresztyén jámbor ember nékem sírva panaszojlya, hogy vagyon ő Gálnéval, azt ő erőssen bánja! Engemet sírva kért, hogy csináljam vissza a dolgokat!

Fogatta is, hogy visszacsinálná, de azután még hozzánk jöven ugyanazon oláné, azt mondta: Nem tudom micsoda ember az a Tálás István, mert engemet ugyan megkínzotta a kutya picsájából esett fia! Soha vissza nem csinálom az dolgot, amint ők vadnak Gálnéval! Várjon még, megsírattya még azt!

14. testis consors Josephi Mohácsi, Catharina Benkő, annorum circiter 34. Tavaly is forgott nálunk az megírt oláné, de az idén itt lévén egyszer, hallottam szájából, hogy ha Tálás István meg nem verte volna őtet, talán csinált volna velle valamit, de már nem csinál semmit, mert mind karddal verte, mind puskával megdöfölte.

15. testis Elizabeta Hatházi, consors Georgii Nagy, annorum circiter 40. Harmad esztendőben egy alkalmatossággal, midőn és amely estve Tálás István uram megverte az utrumban emlékezetben forgó oláh Bába Ilonát, Tálás Istvánné asszonyom rosszul lévén, odamentem az őkegyelmek házához. Láttam hát Oláné az pucikban[!] ül, Tálás István uram a padon mellette. Hogy bémegyek, Tállas István uram a pincéből elővén egy kancsó bort, reánk köszönvén, én is ittam. Kimenvén mind az háznép, mind én az házból, hallottam, megállapodván az ablak alatt hallottam, hogy mondotta Tálás István uram az olánénak: No, ördög atta, csináld vissza a dolgot, amelyet csináltál Gálnéval! Csináld vissza! Ezzel hazamenvén mondom az uramnak: Talám most megveri Tálás István az olánét, mert rútul szidgya! Én ismét visszamenvén, hallottam hogy Tálás István uram ahon is tudgya, veri az olánét, a puskával döföli, mindenképpen fenyegeti, de csak azt mondotta az Oláné Tálás István uramnak: Ha megölsz, négybe vágysz, vagy akármit csinálsz is nekem, de soha többé vissza nem csinálom, mert nem úgy csináltam meg, hogy visszacsinálhassam!

Praespecificati legitime citati, jurati, examinati testes omnes et singuli sunt inhabitatores oppidi Zilah in inelyto comitatu Szolnok Mediocri.

Melly inquisitio mi általunk ekképpen menvén véghez, írtuk meg mi is fide nostra mediante, subscriptionkkal és usualis pecsétünkkel corroborálván pro futuro testimonio. Datum anno, die, locoque supranotatis.

Jó urainknak, kegyelmeteknek igaz szolgálói,

Zilahi Szűcs Márton megírt városnak hites notáriussa m. p.

Zilahi Nyiri Sándor, nemes Közép Szolnok vármegyének hites assessora m. p.

⁴Aperte per Martinum Szűcs, juratum oppidi Zilah notarium. Die 2-do Octobris 1739. m. p. [P. H.]

⁵2494., 1. Octobris 1739. [P. H.]

II.

1742. január 17., Somlyó

Anno 1742. die 17-ma mensis Januarii sedriae filialis inelyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó hospitiouae illustrissimi domini domini supremi comitis Ladislaus Bánffy de Losontz celebratae. [...]

10-ma causa levata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inelyti comitatus Krasznensis ordinarii vice comitis, ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus providam foeminam Krasznai Oláh bába Ilona, presentem captivam, velut incantam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem, per quem cum protestatione dicit: Hogy az incatta asszony régtől fogva exerceált bűvös-bávos, babonás, boszorkányi mesterségével sok jámborokat megvesztett és megrontott, de nem tagadhattya. Ha pedig tagadná, dato termino comprobálván, megkívánom hogy virtute Decretum Tripartitum Partem 1. Titulum 15., Partem 3. Titulum 32. praemissa severa tortura et aquae aliis- quae probis ad extradandos complices atque maleficos revelandos, vivi comburio büntet- tessék, vagy pedig in suo mortuo homagio florenum 40 faciente convincaltassék. Et protestatur.

Pro incatta in persona negat actionem, et cupit exmitti.

Deliberatum

Datur exmissio partibus.

III.

1742. február 5., Kraszna

Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judicibusque Nobilium, Juratis Assessoribus ac Notariis Inclyti Sedriae Filialis Inclyti Comitatus Krasznensis, Dominis Dominis nobis humillime collendissimis observandissimis!

Illustrissimí, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii et Nobiles Domini domini nobis humillime collendissimí observandissimí!

Universorum servitorum debitam semperque paratissimam oblationis faventer dignantur! Praetitulatarum dominationes vestrae quod nos litteras sacratissimae regiae suae maiestatis et principis Transilvaniae compulsorias pariter et attestatorias pro partes et in personam spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, ordinarius vice comitis inclyti comitatus Krasznensis, tam pro se onorum ratione dicti officii sui legitime confectas et emanatas nobisque inter alios suae maiestatis sacratissimae humiles fidelis perpetuosquae subditos et servos officiatenus in eisdem conscriptos praeparatoriae sonantes et directas summo quod decuit honore ex obsequiorum reverentiam receperimus in haec verba: Maria Theresia, dei gratia regina Hungariae et Bohemiae, archidux Austriae et princeps Transilvaniae fidelibus nostris etc. (quos nos propter eorundem prolixitatem praesentibus nostris verbatenus inserere studio omissimus). Datum in libera regiaeque civitate nostra saxonicali!] Cibini die vigesima mensis Februarii anno domini millesimo septingentesimo quadagesimo primo. Subscriptum erat lecta, correcta, erantque sigillum regiae sacrae majestatis judicialis et authenticum eoquae Transilvanico in inferiori earundem margine in medio locorum videlicet solitorum superiore cera rubra ducali impressive communitata ex roborum patentives confectas et emanatas. Quibus receptis nos mandatis suae maiestatis sacratissimae uti tenemur in omnibus obedire satisfacereque volentes, anno eodem millesimo septingentesimo quadagesimo secundo, die vero quinta mensis Februarii in et ad oppidum Kraszna, consequenterque domum nobilitarum alterum nostrorum nobilis Michaelis Kovács de Kraszna, ibidem comitatumquae Krasznensis existentem habitam et extractam accesorimus ibiquae infranotatos testes vigore litterarum

praescriptarum in praesentiam nostri legitime citatos et accessos exacto prius ab iisdem firmissimo juramento sacramento de et super utro, per praetitulatum dominum exponen-
tis nobis praeposito praesentibusque nostris inserto examinaverimus et inquisiverimus
eorumque fassiones et attestationes subsequentes modo receperimus.

Utrum de et super eo

1. Tudod-é nyilván, láttad-é, hallottad-é azt, hogy azon krasznai Oláh Bába Ilona öreg-
asszony, ki mostan Somlyón raboskodik, régtől fogva bűvös-bávos babonás boszorkányi
mestersége iránt mindezideig gyanús és soros asszonyember volt?

2. Ezen Krasznán és másutt akárhol, kiknek, miképpen ártott és micsoda kárt vagy
hasznót tölt efféle babonás boszorkányi mesterségével ezen Bába Ilona?

3. Egy néhány emberekre megnehezeltvén vagy magokat személyekben vagy cseléd-
gyeket vagy marhájokat megrontotta, megvesztette, kik izenvén, mingyárt megorvosol-
ta, kikkel és mi módon cselekedett, eszerint mond meg!

4. Akárminémű babonás mesterségét ezen oláh asszonymak, ha tudod, láttad vagy hal-
lottad, és hogyha valaki szüléshez közelítő asszonyhoz ötet nem hívta bábának, ártott
volna? Declaráld cum omnibus congruis circumstantiis!

Fassiones testium

1. testis nobilissima foemina Sophia Csoma, consors nobilis Ladislai Jancsó de K[ézd]i
Vásárhely, annorum circiter 46, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Tudom bi-
zonyossan, hogy ezen említett bába Ilona múltá itt lakik Krasznán, bűvös-bávos
boszorkányi mestersége iránt mindenkor gyanús személynek tartott. Ad 2. et 3.: Ezen
bába Ilona engemet nyavalyás állapotomban mintha gyógyítgatott volna, hogy már
körülöttem efféle bűvös-bávos mesterséget követte, de hasznát bűvölésének nem tapasztal-
tam, mivel én azokat amikre tanított, meg nem mertem cselekedni, tartván attól, hogy
talán nagyobb nyomorúságom fog belőlle következni. Nékem azt mondotta, hogy hozas-
sak egy szélke apró kövecset a patakról, s hozattam. Ő azt az asztra kitéltvén, válogat-
ott azokból egy tyuktojásnit, melyet csomóban ruhában kötött. A többit kiöntötte-é
vagy hová tette, nem tudom. Az öszvekörttet, azt mondotta, hogy ő a kemence szájában
teszi (de odatette-é, nem tudom, én soha azután nem láttam s nem is kerestem), és mikor
annyira való erőmben lések, hogy felkelhetek, onnan vegyem ki, és minden napon ballag-
jak le a kertem mellett és hármat-hármat azon kövecskékből vessek által a kerten a Serestely
Jánosné háza felé, és azt mondgyam: Az én nyomorúságom mennyen vissza arra, aki rám-
adta! Mert (úgymond) Serestely Jánosné csinálta reád minden nyomorúságodat! Item
vételtem velem három új csuprot és a leánykámot elküldötte a patakra, hogy azon csuproknak
edgyikével hozzon vizet, de a vizet vízmentére merítse! A vizet elhozván, abban a kése-
met belétette, beszélt magában oláhuul, de én semmit nem értettem benne, s azt mondotta,
hogy abban a vízben mosdgyam meg, és minden nap, mikor megmosdom, edgy-edgy
kalányit öncsek által a Tokainé asszonyom ajtaja nyílása felé (akkor Tokainé asszonyo-
méknál lakván Serestély Jánosné) s akkor azt mondgyam: Térjen vissza az én nyomorúsá-
gom arra, aki rám adta, mert Serestély Jánosné adta neked a te nyomorúságodat! A csuprot

nem tudom hová tette, de semmit ezekből meg nem cselekedtem. A vizet a leánnyommal olyan helyre öntettem, ahol tudtam, hogy ember jární nem szokott.

Mikor a Varga János Ákosi János nevű szolgája elszökött Varga Jánosnétól azt kérdi ezen Bába Ilona: Vagyon valami itt maradott ruhája vagy valami rongya? Monja, hogy itt vagyon a kucs mája! Mondja: Ne bússúly, bizony hazajön harmad napra! Mit tsinált a kucs mával, mit nem, nem tudom, de tudom, hogy a legény harmad vagy negyed napra annak utána hazajött!

Gyógyításom közben reám megharagudott ezen Bába Ilona, három részben olyan nyavalyám lett, hogy a lábamra sem állhattam. Edgy estvének idején feles borivók lévén nállunk, hogy az ivők között alkalmatlankodott, uram kitaszigálta az házból, hogy mennyen el a szállására. Azon éjcekát követő hajnalon én olyanná lettem, hogy az embert sem ismerem, az embernek négy szeme látcott előtem! Mellyért gyanúm egyenesen csak ő reá volt! Már Isten tudja, ő okozta-é vagy nem-é. Uram fenyegetni kezdte azon nyomorúságim közben s feljött hozzám. Mihelt odajött, mindgyárt könnyebb testet vettem mindenik nyomorúságomban! Ad 4. nihil.

2. testis nobilissa foemina Elisabetha Simon, consors legitime divortista nobilis Michaelis Pathai, annorum circiter 45, citata jurata examinata fatetur: Ad primum: Tudom hogy ezen bába Ilona mindenkor gyanús személynek tartatott bűvös-bávos boszorkányi mestersége iránt. Ad secundum: Rajtam tapasztalt dolgát tudom ezen Bába Ilonának mondani, mert a leánnyunknak a meggyógyítását felfogadta, de semmi hasznát nem ismerem, mert a leánnyom kiáltotta szüntelen, hogy ötet Bába Ilona és Székely Ferencz feleségestől eszik s gyötirik. A fiam reámenvén szidta, fenyegette, meg is verte, hogy leánnyomat gyógyítsa meg, amint fogadta, mert így s amúgy léssen dolga, ha meg nem gyógyíttya! Annakutána hozzám jöven ezen Bába Ilona, szidott rítul s fenyegetett akkor is, mondván: Várj meg te, megvert engemet a te fiad, de vagy volt nyomorúsága a leánnyodnak eddig, vagy nem, meglátod hogy léssen ezután! Úgy is lett, mert mind holta napjáig öregbedett naponként a nyomorúsága. Mellyet nyilván el merek mondani, hogy Bába Ilona ötte meg edgyik a leánnyomat boszorkányi mesterségével! Mikor a leánnyom megholt, akkor jó reggel az utcán az házom előtt alá s fel járván, a két kezét töröslévén össze, azt mondgya: Nő, Isten hozzád Ersőka, ne busulj már te, nem léssen neked már több nyomorúságod, megnyugodt már a leánnyod is, nincs néki már baja! A leánnyom gyógyítása közben, hogy már mindent követett és mire jajtogatott, hogy cselekedgyem, ezelőtt való inquisitiók alkalmatosságával, két részben is elmondottam voltaképpen. Ad 4. nihil.

3. testis nobilissa foemina Elizabetha Nagy, consors nobilis Pauli Sárdi, annorum circiter 24, citata jurata examinata fatetur. Ad 1. uti praecedens testis. Ad 2. et 3.: Néhai édesatyánk Nagy János uramnak egy alkalmatossággal két vagy három pattanásoeska lévén az edgyik karján. Annak meglátására odahívták bába Ilonát. Megpökdöste a karját. Annak utánna az övén fellyül minden teteme öszvepuffadozott. Sokszor mondotta az említett atyán uram: Reá merné mondani, hogy Bába Ilona boszorkányi mesterségével, azon pökdösésével csinálta azt a nagy puffadozást rajta! Én is szintén azon alkalmatossággal öszvedagadozott állapotbeli nyavalyában voltam, az édesanyám asszonytól úgy tudakozódott irántam, hogy én kicsoda légyek. Megmondván anyámasszony hogy én vagyok, nem hitte, avagy csak nem akarta hinni. Mondotta osztán: Adgyanak egy új csuprot néki! Csuprot adván néki, abban vizet töltött, száraz maghagymaszárat hozatott bé, és azt

három darabba vágván, a középsővel itatott abból a csuporbéli vízből. Abbéli nyavalyám-ból azonnal könnyebülést vettem, mihelt ittam.

Mikor az említett atyám utólszeri nyavalyában volt, őtet odahívatván, azt mondotta elősében, hogy kötés vagyok rajta s akkor kötötték meg éppen, mikor az mostohaanyámmal az hitet elmondotta. Kérdettük, kicsoda kötötte meg? Arra egyebet nem szóllott, csak azt mondta: Csak hallgass! Ezen betegségben lévén már az atyám, senki nem lévén az gyermekeknél egyéb az háznál. Bába Ilona Somlyóból jöven, bément az házban és az atyám uram lábát megnézte, megpögdöste és kenegette. Annakutána kifokadozott a lába, mellynek alkalmatosságával valami varáslás által mesterséget csinált egy táiban. Vízet töltvén a kazzába, behívtott engemet és a táibéli vizen edgy szál szénát tett keresztül, mondgya: Ládd-é Ersők, meggyógyul apád nemsokkára! Mondom: Vallyon ugyan meggyógyul-e? Mondgya: Bizony meggyógyul, megládd! Meggyógyult, mert megholt nemsokkára! Bara Kis Anna tudom hogy őtet okozta nyavalyája iránt. Ad 4. nihil.

4. testis Anna Bara, in capillis constituta, annorum circiter 14 citata jurata examinata fatetur, Ad 1. uti secundis testis, ad 2. et 3.: Eleitől hallottam, ki edgy, ki más nyavalyája miatt. Bába Ilonát okozta. Az Szabó Péter lakodalmaiban megrészegezdven ezen Bába Ilona, a sokaság között döllöngözdven, a gyermekek taszigálták, a főkötőjét is a fejiről lekapták. Énnékem nekem esik, az ingemet kihalasítta a nyakambúl, azt gondolván, hogy én kaptam el a főkötőjét. Kiért a bátyám, Bara Péter szidta és a házból kitaszigálván, mind engemet s mind a bátyámat fenyegetett, hogy azt megbánjuk, vagy én, vagy bátyám. Azután harmadnapra az én lábomon olyan hirtelen való dagadás lett (míg az ember két vagy három lépést tenne, csak annyi idő alatt) mint egy szélke, amely azon hirtelen meg is fokadott, amely hirtelen megnőtt. Három nagy lyuka esett, melly miatt a lábom fel is sugorodott. Fél esztendeig soha a lábomra nem állottam. Bara Péter bátyám megfenyegette, hogy Somlyóra küldi fogva! Csak ne bántsa, meggyógyítja a lábomat, azt fogadta. Gyógyította is. Hogy már nem gyógyult, azt mondta: Őt esztendeig meg nem gyógyul! Aminthogy még most sem gyógyult meg, amint kellene!

Ezen Bába Ilonát elégszer láttam hol kutya képében, hol maga személyében úgy rágta a lábomat, mint a kutya. Másoknak mondtam, hogy nézzék, miképpen rágja a lábomat Bába Ilona, de már senki meg nem láthatta; én míg élek, mindenkor az ő cselekedetének mondom lábomnak nyavalyáját, minthogy az ő fenyegetése után esett rajtam. Néhai Nagy János uramtól hallottam, hogy Bába Ilona ette meg a lábát, mert mikor a cselédi kendert vetni voltanak, Bába Ilona bémenvén hozzája a lábát megpökdöste, annak utána kifokadozott a lába, mihelt megpökdöste, mindgyárt olyanná lett a lába, mintha parásában takarták volna. Egész haláláig csak Bába Ilonára mondotta lábának azon romlását. Ad 4. nihil.

5. testis nobilissa foemina Helena Simon, relicta vidua nobilis quondam Martini Szűcs, annorum circiter 48, citata, jurata examinata fatetur. Ad 1. uti secundus testis, ad 2. et 3. ut et 4. nihil propter. A Simon Ersők öcsém asszony leányától száma nélkül való sokszor hallottam, hogy őtet Bába Ilona eszi edgyik.

6. testis nobilissa foemina Anna Terge, consors nobili Martini Tyukodi, annorum circiter 35, citata jurata examinata fatetur. Ad 1. uti secundus testis, ad 2. et 3.: Bara Kis Annától elégszer hallottam, hogy az ő lábát Bába Ilona vesztette meg. Oláh Györgyné is szemének kivésését ezen Bába Ilona dolgának mondgya bizonyosan. Az én gyerme-

kem meglátván, hogy nállunk akar menni Bába Ilona, én otthon nem léteben. Ők azt mondgyák, a seprűt az ajtó alatt keresztül tették (mellyet, amint űk mondgyák a Sztításnétól hallottanak, hogy a boszorkány bé sem mehet az házba s ki sem mehet, ha a seprűt az ajtó alá teszik) addig bé nem ment az házba, míg a seprűt onnan fel nem vétette vellek. Cetero nihil.

7. testis provida Elizabetha Radnóthi, consors a thoro separata providi Georgii Oláh alias Nagy, jobbagio illustrissimi domini domini Ladislai Bánffi, liber baronis de Losoncz, annorum circiter 50, citata jurata examinata fatetur. Ad 1. uti secundus testis, ad 2. et 3.: Egykor hozzám jövén ezen Bába Ilona, mondgya: Rosszúl vagyon kegyelmed a szemével! Mondom, hogy rosszúl vagyok, mert edgyikkel egy cseppet sem látok, a másikkal is csak igen keveset. Mond arra: Ne búsuľy, meggyógyítom bizony én, mert a bolond papné szemét meggyógyítottam! Mondom arra: Bizony kellene, ha a Góris Györgyné asszonyom szemét is meggyógyítaná kegyed, mert panaszkodik, hogy az ismeretes embert is alig ismeri meg a szemei fájása miatt. Mondgya arra: Jól vagyon, hála Istennek jó helyen vagyon, kiheveri! Más edgy alkalmatossággal ujabban hozzám jövén ezen Bába Ilona, mondgya azt: Úgy hallom a Demjén András gyermekétől, a kend gyermeki mondgyák, hogy én reám gyanakszik kegyelmed a szemei iránt! Mondom neki: Bizony, én kegyelmedre gyanakszom, mert Demjén Péterné is kegyelmedre gyanakodott, hogy a szép hízója kegyelmed által holt meg! Mondá arra: Hála Istennek, jól vagyon, fizette volna meg ő az én fiamnak dísznőpásztorsága bérét! Mondom én: Úgy, de azt mondgyák, hogy a kegyelmed fia olyan süldőket vesztette el, amelly többet ért az hátramaradott fizetésénél! Mondgya: No, ha úgy vagyon, jól vagyon, hála Istennek! Akkor magát átkozta: Őtet az Isten büntesse meg, az házból kivigye az Isten, ha az én szememnek ártott! Talám (úgymond) azt tudgya, hogy csak egyedül én vagyok boszorkány Karaszán, de itt bizony több is vagyon! Két máriásával adós lévén én Bába Ilonának, annak kérésére hozzám jöve, Mondom neki, hogy most nem adhatom, Matolcsi István uram borba árával adós énnékem, fogadta hogy meghozza, abból megadom. Mondja: Noha jó helyen vagyon ott az én pénzem, mint az övé is én nállam! Haraggal elmenvén, estve felé az udvaron kinn lévén, edgy nagy forgószél körül pedig a szememet tele hányá a forgószél porral s pozdorjával. Azon estve pedig, mikor még úgy sem aluttam, mint mostan, hogy nem alszom, kimondhatatlan számú nagy sokaság égő gyertyákkal jöve reám, kik közül ki az ágyamat akarta felgyújtani, ki megint magamat akart öszverugdosni. Melly miatt én olyan nagy megrémült állapotban voltam, hogy alig tudtanak az házban megtartani. De mások semmit sem láttak. Azok között csak éppen Bába Ilonát ismertem meg személyye szerint. De ő is más oláh asszony ábrázattában volt öltözve. A többi pedig mind befedett orcával volt, magokat nem akarták velem megismertetni. Másnapra kelvén, én a két máriást megküldvén Bába Ilonának, annak után ezek többször előmben nem jöttenek.

Az elmúlt ősszel Bályokra mentem viceispán uramhoz, az reám rótt portió pénz iránt. Való, más szándékom nem volt, csak az pénz dolga, és hogy a falukon élődhessem, mint világtalan koldus. Engemet Széplakig s Széplakon is majd inkább mindenütt két nagy fejér komondor késérgetett. Mellesleg ugyan Széplakon házanként kéregetvén, edgy lovas német asszony csak erővel el akart a lovával tapodtatni. Amelly asszony vezetgetett, csudálkozott rajtam, micsoda megháborodottságban voltam, alig tarthatott meg, de nem látott semmit. Leccsméren pedig két égő lámpás szüntelen körülülöttem forgott, olyan nagy

magos hegyen láttam magamat lenni, akinek mássát soha sem láttam. Mindezek környöltem így megesvén, gyanakodtam hogy Bába Ilona cselekszi Bályyokra való szándékozását. Ezen késérteteimtől indítatván ezen Bába Ilonának ez szerint való dolgait viceispán uram előtt mind előbeszéllettem, s mikor a viceispán uram házából kijöttem, úgy az ajtó közé csapták a gonoszok a fejemet, hogy alig tudtam jóvá lenni miatta. Onnan hazafelé jöttömben Bályyoktól fogva lpig mind efféle késértetekben voltam. Most is csak abban a gyanúban vagyok, hogy ezeket azért szenvedtem, hogy viceispán uramhoz mentem. Cetero nihil.

8. testis provida Anna Varga, relicta vidua providi quondam Joannis Neste, jobbagio illustrissimorum dominorum Ladislai et Ádám Székely de Boros Jenő, annorum circiter 58, citata jurata examinata fatetur. Ad primum et reliquam nihil praeter: Tudom, Demjén Péterék is nagy nyavalyában megholt fiacskájok iránt gyanakodtanak Bába Ilonára, hogy az ő gonosz teteménye miatt holt meg.

9. testis nobilissima foemina Helena K[a]rácsón, relicta vidua nobilis quondam Joannis Nagy de Derecske, annorum circiter 37 citata jurata examinata fatetur. Ad 1. uti secundus testis, ad 2. et 3.: Elsőbb férjem, Boros György uramtól való kisleánykám szerzelett törvén a nehéz nyavalya, bizonyos dolog hogy Bába Ilonára gyanakodtam iránta, hogy ő esínált valamit. Egész nap kerestettem mindenütt a városon, de sehol nyomába nem igazodtanak (oda akarván hivatni, hogy ha valami jót tehetne a leánykámnak). Estve, naplemente tájban vetődék oda hozzánk. A gyermeket megfűstölés és azonnal a nyavalyatörés megszűnt a gyermekben. Másnap jó reggel megint futva jöve hozzánk. Azon éjszakán egy jó tinókat megnyargalták a gonoszok, kit már akkor nyúztannak is, mikor Bába Ilona is odafuta. Soppánkodom azon, hogy az estve semmi gongya nem volt a tinóknak, im hogy romlék el tőlünk? Azt mondgya: Ládd-é, ha az a tinó meg nem döglött volna, a gyermeknek kellett volna meghalni! Azért ölték meg ezt a tinót a boszorkányok, hogy a gyermek meg nem holt.

A második férjem, Nagy János uram betegségben esvén, látzott a szárán valami kis fejrőség, mintha kikerekedett volna! Cselédestül mind kender vetni mentünk, csak uram maradott betegségében otthon az gyermekekkel. Azalatt Bába Ilona bément az házban. Mindgyárt, mondgya uram, hogy Bába Ilona bément az házba, a lábát megnézte, megpökösé, de jobban fáj már a lába, mint annak előtte, amely is neki kezdde szederjesedni. Kifakada s mind halála órájáig csak azt mondotta uram, hogy a Bába Ilona cselekedte, miatta romlott meg a lába! Gyógyította is ugyan, amit gyógyította, de semmit nem használt véle. Ad 4.: Való dolog én is Bába Ilonától való féltében nem merem más bábát hivatni, mivel szintén akkor járt hozzánk az uram lába gyógyítására, mikor lebetegedtem.

10. testis providus Stephanus Kovács, jobbagio illustrissimae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 32, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. et reliquo: Azt tudom, hogy ezen Bába Ilona boszorkányság iránt mindenek előtt gyanúsna tartották eleitől fogva. Máskint efféle mesterségével kinek ártott-é vagy használt, nem tudok senkit. Bábának sokaktól hallottam, hogy tőle való féltékben hívták csak, az én feleségem is.

11. testis provida Catharina Valki, consors Stephani Kovács, praenotati annorum circiter 24, citata jurata examinata fatetur similiter uti maritus suus.

12. testis Anna Kovács in capillis constituta, annorum circiter 14, citata jurata examinata fatetur: Ad 1. et reliqua: Mikor az apámuram pénze a lábából elveszett, Bába Ilonára

gyanakodtanak apám uramék és ő azért mindnyájunkra haragudott. Mondgyák egyszer nekem, hogy hajcsam ki a sertéseket a porgolát kapu felé. Amint hajtám a sertéseket, én semmit sem láttam körülöttem lenni, olyan hirtelen való nyavalyám esik, hogy fél feletem nem bírtam, se nem láttam a szememmel, sem pedig nem szólhattam. Gyanúval mindgyárt mondták, hogy nem más cselekedte velem ezt, hanem Bába Ilona! Odajövéen osztán, azt mondotta: Ah, semmi sem az! Hébe-hóba esik az embernek nyavalyája, s azt mondgyák osztán, hogy a boszorkány cselekszi! Harmadnapra abból a nyavalyámból kiépültem.

13. testis provida Catharina Balla, consors providi Andreae Demjén, jobbagio illustris-simae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 47, citata jurata examinata fatetur. Ad primum uti 2. testis, ad 2. et 3.: Edgy éjczakán Németh Jánosnét a nehéz nyavalya szerfelett kezdette törni, úgyannyra, hogy már meg is merevedett minden tagja, csak azt tudtuk, hogy mindgyárt ki kél a lélek belőle. Bába Ilonát mondjuk osztán Német Jánosnak, hogy hívassa oda. Odahíván reá olvasott, ásitott, a késit edgy néhány ízben az ágya deszkájában ütötte. Annakutána megint az irányába a földben ütötte és ott egy kis gödröcskét csinált a késsel. Németh Jánost vízért küldötte, megmondván neki, hogy a vizet vízmentére mérítse s abból a gödröcskére vizet töltött, annak utánna, abból innia adott és a szíve tájját ugyanazon gödörbéli vízből mosogatta. Kenegette, ráolvasott és ásitozott ő. Azt csak kacagta, hogy mi sírattuk. Hajnal tájban magát megeszmélvén, megszóllala. Mondgya neki Bába Ilona: No, jere velem! Azt mondgya arra, amint szólhat Német Jánosné: De nem járok én mindenkor tevelled! De csakugyan kimenének, segítvén mások is. Odakint mit csinált, nem tudom, de csakhamar bėjötte. Annak utána mindgyárt jobban kezdett lenni, noha ugyan nem egészen épült ki még most is, mert néha rájön most is a nyavajatorés. Ceterum nihil.

14. testis providus Martinus Valki junior, jobagio illustrorum dominorum Ladislai et Adami Székely de Boros Jenő, annorum circiter 55, citatus juratus examinatus fatetur nihil, praeter: Gyanús voltát tudom Bába Ilonának, sokaktól hallottam, hogy meg kellene égetni, külömben semmi bizonyos és tapasztalt boszorkányságát nem tudom.

15. testis nobilis foemina Catharina Pap, consors Michaelis Jakab de Középlak, annorum circiter 26, citata jurata examinata fatetur. Ezen Bába Ilona mások sokak előtt s én előttem is gyanús személly, mivel énnekem még előre feladta magát, hogy gyermekágyban lebetegedem, mást ne hívassak, hanem őtet. Én mást hivatván, ő azt megtudta, hogy én lebetegedtem. Énreám minden éjjel rámjártanak a gonoszok, úgyannyra meg is gyötröttenek, hogy már csak alig voltam. Eszemben jutván a Bába Ilona magát ajánlása, mindgyárt mondtam, hogy ezt én az őtet el nem hivatásomért szenvedem. Odahivattam osztán, hogyha tudna, tenne jót velem. A vasnyársat elővette és azzal az ágyam lábánál a falban szúrkált és vagy a földben, én azt eszembe nem vehetem, de a nyárs úgy meghajlott azon szúrkálásban, olyan volt, mint a lőcs. Annak utánna gonoszok rámjárása miatt semmi bajom nem volt. Akkoron ottlétemben Bába Ilonának Nagy Jánosné nénémasszony edgy tojást megsütött a gyermekek számára. Mikor azt kibontotta, annak a széki mellett más, edgy gombnyi tojásocska volt egész hajastól, mellyen csudálkoztunk mindannyian, kik láttuk. Azt mondgya Bába Ilona: Tegyéek el azt a kis tojást, ne bántsák, mert annak jó orvossága vagon! Néném asszony az kemence párkányára teszi. Azt senki se látta, hová lett onnan, mik csak azt mondtuk, hogy Ilona vitte el onnan.

16. testis nobilis Stephanus Gacza, annorum circiter 22, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. uti secundus testis, ad 2. et 3.: Ezen Bába Ilonának a fia ellopván egy harangomat edgy tinómról, mellyért én ötet szolgabíró uram eleibe vittem és kalodába tétetvén, meg is csapták. Azért énreám megharagudott Bába Ilona, s megfenyegetett hogy megsíratom azt, hogy a fiát megkalodáztattam s megverettem. Ekkor még a húgom egészséges állapotban volt, de ezen fenyegetés után csakhamar időn megrontották. Melly iránt mindjárt gyanakodni kezdettünk Bába Ilonára, minthogy ő fenyegetett meg. Azomban az húgom is száma nélkül való sokszor mondotta, hogy ötet Bába Ilona és Székely Ferencz feleségestől eszik s kinozzák. Ráízentünk az húgom nyomorúsága iránt, hozzánk jövéen Bába Ilona azt mondgya: No Ersők, én nem haragszom tereád, sem a leányodra (engemet mutatván) csak a fiadra, Istókra haragszom. De megládd Ersők, vagy volt nyomorúsága a leányodnak eddig, vagy nem, de léssen ezután! Úgy is lett, amint megmondotta, mert holta napjáig mind nagyobbban-nagyobbban újjult a nyomorúsága, ugyanaz is érte-végét. Azt mondgya: Csak énreám tudtak kiáltani, de nem csak egyedül ettem meg a leányotokat, hanem más is vagyoni még Krasznán, aki megette, még olyan is vagyoni, aki atyátokfia! Ceterum nihil.

17. testis nobilis Gabriel Péntek, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et reliqua: elegen vadnak akik előtt gyanús személynek tartatik ezen Bába Ilona boszorkányi mestersege iránt. Énnekem is volt edgy kisfiacskám. Nyomorúsága iránt gyanúm ő reá esett, kit is ugyan fogadta, hogy meggyógyít, de nem gyógyította. Mikor azon fiacskám született, én Kőszegi Andrásnéét hívtam volt a feleségem mellé. Egy egész éjcekán mindegyre kénlódott csak azt tudtam hogy meg is hal! Ezen Bába Ilonát is odahívtam. Ő kezdvén hozzálátni, csakhamar megszabadult. Ő annak utánna Kőszeginére hadta. Elmenvén onnan, azt mondgya: No láss hozzá már, én elmegyek, ne mond hogy én rossz asszony vagyok, s ellened járok! Attól fogva több gyermeke nem lévén az feleségemnek. Ő is gyanakodott, hogy talám azon gyermek hozásakor csinált néki valami babonát, s azért nem léssen gyermeke! Mondottam én néki: Ilona, talám ugyan valamit csináltál a feleségemnek, mikor a fiacskám lett, mert im nem léssen már gyermeke! Azt mondgya: Ah, ne busully, mert elég léssen még! De csakugyan nem lett, mindeddig. Isten tudgya mi az oka, én nem tudom. Mikor az Ilona Bába fia Somlyón rab volt, az én asztalomon málé szemmel babonáskodott, és azt mondotta: az ő fia most csakhamar megszabadul! Pap Lászlóné asszonyomnak három lova egykor elveszvéen, idejött Bába Ilonához. Azt kérlette, ha maradott-é valami azon lovakhoz való szerszám? Mondotta, hogy maradott kantár s kötőfék! Azt mondta: ha azt idehoznák, gondollya hogy meg tudná csinálni, hogy a lovak előkerüljenek. Azt elhozták, de a lovak csakugyan odavadnak most is.

18. testis providus Michael Bálint, jobagio illustrissimae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 36, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum uti secundus testis, ceterum nihil.

19. testis libertinus Petrus Bara, annorum circiter 22, citatus juratus examinatus fatetur ad primum uti secundus testis. Ad 2. et 3.: A Szabó Péter lakodalmában megrészegevéen Bába Ilona, a gyermekek tréfálgodtanak véllé s az én húgomat, Kis Annát Német Ferkő megtaszította és Bába Ilonára tántorodván, mindketten a földre estenek. Ő azt vélvén, hogy az húgom akartva dült reá, megfenyegette, hogy megsíratya bizony azt! Mondám

néki: No, ne fenyegetdék, mert ha az húgomnak valami baja leszen, néki is leszen baja! Harmadnapra kiveszett az húgom lába, mostan is nyomorig velle. Én azért ötet meg akartam fogtatni s Somlyóra küldeni, s azon reménkedett, csak ne bánksam ötet, meggyógyította a húgom lábát! Gyógyította is, amint gyógyította, de most sem gyógyult meg, s talám soha nem is gyógyul. Cetero nihil.

20. testis Elizabetha Bara, annorum circiter 16, citata jurata examinata fatetur. Ad primum uti secundus testis. Ad 2. et 3.: Szabó Péter lakodalmán megrészegezdván Bába Ilona, bolondoztanak vele afféle gyermekek, osztán kivitte Valkó Márton uram, Bara Péter bátyám urammal az házból, Kis Anna öcsémre s bátyám uramra is megharagudván, megfenyegette mindeniket, hogy soha ő azt el nem felejtí, de megbánnya! Más héten az öcsém lába kiveszett. Bátyám uram fenyegette, hogy megfogattatya s Somlyóra viteti. Azt mondotta csak: ötet ne háborgassa, meggyógyította az öcsém lábát! Rész szerint gyógyította is, de másrészről megint azt mondotta: Őt esztendőig meg nem gyógyul! Még az öt esztendő el nem tölt, az öcsém lába sem gyógyult meg!

A most közelebb elmúlt pénteken én Somlyóra menvén, megkére Szabó Györgyné, hogy egy keszkenője vagon Bába Ilonánál, kérjem el tölle. Én azért bemenvén hozzája a várban, engemet arra kért, hogy mondgyam meg szolgabíró Goris György uramnak: Csak eresszék ki most ötet a rabságból, meggyógyította a felesége szemét, hogy soha nem fáj a szeme többé. Az öcsém lábát is meggyógyította, mert abban farkascsonit vagon rakva. Az anyámasszony karját is meggyógyította, mert az három helyen tört el, s az hús bénótte, de ő tud olyan füvet, akivel meggyógyítaná! Én az izenetet meg nem mondtam.

21. testis libertina Catharina Olasz, consors libertini Georgii Hajdú, annorum circiter 35, citata jurata examinata fatetur. Ad 1. et reliquo: Mikor Almási Sigmondné asszonyomnak gyermeke lett, Bába Ilona lévén ökegyelmével lakván pirongatta, hogy miért nem megyen ki a házból. Az vöm hozzáfogta a lapockát, hogy megüsse, miért kiált reá, tudgya ő, hogy ki kell menni, ki is megyen, ha úgy nem kiált is reá. Ezen Bába Ilona megharagudott a vömrre, megfenyegette, mért fogta ő hozzá a lapockát, azt bizony megbánnya! Másnapra a leányom a templomból kijöven, az utca kapunál egy szál fonalat látott hosszan elnyújtóztatva. Ő azt fel nem vette, csak által hágtá. Mingyárt gondolkodott ő azon, ha valami babonás tétettmény lehet, baja leszen miatta hogy általment rajta. Akkor naponta olyan nyillalás esett a fülében, hogy amiatt egészen megmerevedett testében, olyá lett csak mint valami mérő fa! Tudván már a vöm a Bába Ilona meglett fenyegetésit, odahivatta Bába Ilonát, hogy gyógyítsa meg a feleségét, mert edgyálttallyában rosszul leszen dolga! A leányomat osztán megferesztette, de annál is rosszabból volt az feresztés után. A vöm megfogtatván, a hóra kitétette. Annak utánna az horváti bába gyógyította meg a leányomat. Az is mondotta, minden bizonynal Bába Ilona cselekedte azt leányommal. A fiam, aki szolgabíró Goris György uramnál szolgált, a szőlőben menvén fedni, a combjában olyan nyillalása esett és úgy megdagadott, hogy tíz hétig nem állott a lábára. Az házamhoz hozattam gyógyítani, gyógyítottam amint tudtam. Bába Ilona azt mondotta: ha el nem hoztuk volna a szolgabíró uram házától eddig régen meggyógyult volna. A fiannak is azt mondotta: csak héjában kötözöm én a fiam lábát, mert az meg nem gyógyul addig, amíg ő nem gyógyítja. Az én uram osztán sokat kérte s járt utánna Bába Ilonának, hogy jöjjön az házunkhoz, gyógyítsa meg, jámborul megfizet. Hogy a vönk megfogatta volt, miránk is haragudott, s nehezen vihettük oda. Csakugyan

eljött osztán sok utánna való járásunk után. Háromszor békötötte lóganéjjal, úgy elalutt a kötés után mint a holt. Annak előtte pedig éjjel-nappal edgyre ordított kényyába. Azután céklával kötötte be s meggyógyult. Őt máriásokkal fizettünk neki a gyógyításért.

22. testis providus Joannes Valki senior, jobbagio illustrissimae dominae Catharinae Boros, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1. uti 2. testis, ceterorum nihil. Praeter: Egy alkalmatossággal Piskolti urammal a Bogya János koresmáján mulattunk. Odajöve Bába Ilona, nekem egy darab kalácsot ada, hogy egyem meg. Piskolti uramat is kinálá, de őkegyelme el nem vevén. Én is csak a hónam alá tevém, hogy nem ettem. Otthon a kondásomnak adtam, az sem ette meg, tette egy kosárba, ott hevert edgy darabig. Abban rettenetes hosszú, vékony férgek termettek, hogy teli volt féreggel egészen.

Cuiusquidem praemissae hujus inquisitionis et attestationis nostrae seriem pro ut per nos fecit expedita et peracta, praetitulatis dominationibus vestris fide nostra mediante per praesentes rescripserimus eandemquae sub sigillis nostris usualibus nominumquae nostrorum subscriptionibus praetitulato domino exponenti extradeditimus. Eisdem de reliquo praetitulatarum dominationes vestras diutissime feliciter valere desiderantes permanemus.

Earundem praetitulatarum Dominationum Vestrarum servi humillimi.

Actum in loco, anno diequae supranotatis.

Michael Kováts de Kraszna, juratus assessor inelyti comitatus Krasznensi m. p.

Samuel Virág de Kügy, inelyti comitatus Krasznensis juratus assessor m. p.

7Anno 1742: aperte per ordinarium inelyti comitatus Krasznensis notarium Georgium Gentsi m. p.

*2801. 5-ta Februarii 1742.

IV.

1742. február 8., Somlyó

Anno 1742. die 8. mensis Februarii sedriae filialis inelyti comitatus Krasznensis in opido Somlyó hospitiorumquae illustrissimi domini domini supremi comitis Ladislai Bánffi liber baro de Losontz celebratae.

1-ma causa penes exmissionem continuata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inelyti comitatus Krasznensis ordinarii vice comitis, ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus providam foeminam Oláh Bába Ilona in levatis declarata, praesentem captivam, velut incatta.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem, per quem cum protestatione exhibet documenta praesenti liti in merito servientia et penes ea cupit praefatam incattam juxta levatam convinci et aggravari. Et protestatur.

Pro incatta procurator nobilis Joannes Bara de Szemarja, per quem reservando reservanda, cupit continuatam cum ceteris documentis per dominum actorem exhibitis perlegi, de quibus contendere liceat.

Actor concludit in merito verbis.

Incatta quoque concludit in merito verbis.

Néhány rendbéli inquisitoria relatoriájából az actornak őkegyelmének (mellyek az in causa attracta krasznai Olá Bába Ilona ellen producáltattanak) világosan elucscál, hogy ő boszorkányi bűjös-bájos ördögi mesterséggel élő asszonyember volt eleitől fogva, amint maga mesterségét az ellene beadott inquisitiók, amint subinferállyák, maga az incatta is nem denegálta.

Nevezetesen importállják a fassiók, hogy ő sokakat minekutánna hol egy, hol más injuriáért megfenyegetett, nagy veszedelem követte őket, és minekutánna reáizentenek, sokakon könnyített. Az is világos az incatta ellen, mellyet maga a fia vallott mások előtt, hogy amely háznál az ő anyja, az incatta lakik, ott a marhadögi nem uralkodik. Az is bizonyos, hogy valamely cigányasszonynak mesterségivel ártván, reáizent az incattára, melly szerint ötet meggyógyítsa, amikor is egy falatnyi kenyereket küldvén az incatta a megírt cigányasszonynak, minek utána abból ett, könnyebbedett és meggyógyult. De a több ellene beadott vádok között világos az is, hogy nemes Közép Szolnok vármegyében, Zilah várossában lakó Tálás István nevű becsülletes embert egy ugyanott lakó Gál Andrásné nevű asszonyemberrel, ördögi mesterséggel úgy öszveszerkeztetett a gonosznak végbenvitelére, hogy azután említett Tálás István nagy fizetéssel is magát el nem sinálhatta azon asszonyembertől. Mellyet hogy az incatta cselekedett, maga világosan fateált, mellyre nézve Gál Andrásnéval az incatta kamarában zárkózáván, minémű rút, fertelmes varáslást vitt véghez Gál Andrásné körül Tálás Istvánnak hozzá való szerkesztésiben, az inquisitióból világos, amint azután sokak előtt az incatta maga megvallotta, hogy már Tálást Istvánt el nem lehet választani Gál Andrásnéval, mivel amelly mesterséget csinált volt, vízrebocsátotta. De azt sem tagadgya, hogy Simon Ersók nevű asszonyembernek leányát, másokkal edgyütt, ő nem ötte légyen meg, melly causált nyavalyában az ő keze s complicessei kezek miatt meg is holt. De mindezek felett, amint az inquisitióból világoson kijő, maga sem tagadta maga mesterségét, midőn így szóllott sok előtt: Nagyobb boszorkány is van – úgymond – énnállam Karaszán!

Azért ezen és ezekhez hasonló patratumiért s gonosz mesterségének gyakorlásáért s sokakon gonoszul véghezvitt gonosz cselekedetiért tectett a törvénynek, hogy az incatta, praemissa severa tortura ad extradandos complices, tüzzel megégettessék.

1 Címzés a hátlapon.

2 A kérdőpontok hiányoznak.

3 Az „ördög” szó kihúzva, helyette a „mester”.

4 Megjegyzések a külzeten.

5 Utólagos számozás és datálás.

6 Címzés a hátlapon.

7 Megjegyzés a hátlapon.

8 Utólagos számozás és datálás.

1740. január 11., Varsolc

KRASZNA VÁRMEGYE PERE VARSOLCI FERENCZ ISTVÁNNÉ ORDAS ERZSÉBET ELLEN
BABONASÁG ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. II. Acta politico-judiciaria N. 2559/1740., 1-6. p.

Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judliumquae Jurassoribus ac Jurato Notario Inelyti Sedis Judiciariae Filialis Inelyti Comitatus Krasznensis, dominis Dominis nobis Humillime collendissimis observandissimis!

Illustrissimi spectabiles Magnifici Generosi Egregii et Nobiles Domini Domini nobis humillime collendissimi observandissimi!

Notum faciemus praetitulatis dominationibus vestris, quod nos litteras sacratissimae caesariae regiaequae suae maiestatis et principis Transilvaniae compulsorias pariter et attestatorias pro partem fidelis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, ordinarius vice comitis inelyti comitatus Crasznensis ratione dicti officii sui legitime emanati nobisque inter alios suae maiestatis sacratissimae humilles fidelis perpetuosquae subditos et servos officiatenus in eisdem conscriptis praeceptoriae sonantes et directas summo quod decuit honore et obsequiorum reverentiam receperimus in haec verba:

Carolus VI-to dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariaequae electus rex, archidux Austriae et princeps Transilvaniae, quas nos propter earundem prolixitatem verbatenus praesentibus nostri inserere studio omissimus. Datum in libera regiaeque nostra sacxonicali Mediesini anno Domini 1739, die 8. mensis Junii, lecta, correcta m. p., erantquae Transilvanico, in inferiori earundem margine in medio locorum videlicet solitorum superiore cera rubra ducalem impressivae communitata ex roborum patentive confectas et emanatas. Quibus receptis nos mandatis suae maiestatis sacratissimae uti tenemur obedire satisfacerequae volentes, anno praesenti 1740. die 11 Januarii in et possessione Varsolcz consequenterque domum nobilitatum Joannis Vargyasi ibidemquae comitatu Krasznensis existentem habitam et extractam accesserimus ibique infranotatos testes vigore litterarum praescriptarum in praesentiam nostri legitime citatos et accessos exacto prius ab iisdem firmissimo juramento sacramento de et super utro per praefatum domini exponentis ratione dicti officii sui, nobis proposito praesentibusquae nostri inserto examinaverimus et inquisiverimus eorumquae fassiones et attestaciones subsequenti modo receperimus.

Utrum de et super eo?

Primo: tudgya-e nyilván, látta-e, hallotta-e bizonyossan azt, hogy nemes Kraszna vármegyében Varsolczon lakó providus Ferencz Istvánnak felesége, Ordas Ersébet régtől fogva bűvös-bájos babonás boszorkányi mesterséget tanult és azt gyakorló asszonyember volna és ezen mesterségével sok jámboroknak ártott volna?

Secundo: Kinek micsoda kárt tölt ezen Ordas Ersébet ezen boszorkányi mesterségével, vagy személyében valakinek, vagy cselédségében, vagy marhájában?

Tertio: Tudgya-é, látta-é, hallotta-e a tanú azt is, hogy ezen Ordas Ersébet a karasznai Ilona nevű soros bába asszonnyal társalkodik, barátkozik, titkolódik, attul tanul e vagy azal gyakorollya ezen mesterséget?

Quarto: Minemű jeleket, dolgokat látott, hallott és observált Ordas Ersébethez és felőle az eleitől fogva a tanú és gondolhatná, hogy nem tiszta személy, hanem tudományos és babonás, boszorkányos asszony volna? Igaz hiti után mondja meg a tanú!

Fassiones testium

1. testis Martinus Balog, jobbaggio illustrissimi comitis domini domini Stephani Kornis de Göntz Ruszka, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Semminemű afféle dolgát én nem mondhatom, mivel nem tudom. Ceterum et reliquo nihil.

2. testis Catharina Váradi, consors praenotati Martini Balog, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur ad primum similiter uti antecedens maritus.

3. testis nobilis Gregorius Básti, annorum circiter 51, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Én nem tudom és eszemben nem is vöttem magam semminemű boszorkányságát Ferencz Istvánnénak, Ordas Istvánnénak[!], hanem Csatónétól, Király Ilonától hallottam, azt mondotta hogy lehet néki vaja elig, mert Szent György nap előtt egy héttel az ő tehenének szarva között vagon egy csimbó. Ad secundum nihil, ad tertium: Láttam az megírt krasznai bábát járnai az Ferencz Istvánné házához. Mivégre, ők tudták! Ad quartum: Ezen kérdésre is semmi affélét én reá nem mondhatok, mivel nem tudok.

4. testis nobila[!] foemina, consors praenotati nobilis Gregori Básti, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur. Ad puncta et ad 1.: Nagy Mihályné, Csatónétól hallottam hogy mondotta: Nem hijában hogy némelleyeknek vagon vajak, mert immár az Ferencz Istvánné, Ordas Ersébet tehene egy héten át már, hogy a csimbót az szarva között hordozza. Ad secundum nihil. Ad tertium: Láttam, hogy Ilona bába járt Ferencz Istvánné Ordas Ersébet házához eleget. Ad 4. uti in praemissis.

5. testis Helena Németh, consors providi senioris Stephani Ordas, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur. Ad omnia puncta semmit nem tudok mondani az kérdésekre egyebet, hanem hallottam magától Ordas Ersébettől, hogy ötet Nagy Mihályék s Csatóék keverték holmi hijában valókban.

6. testis Martinus Szabó, jobbaggio generosi domini Francisci Guti de Szilágy Szecs, annorum circiter 45, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum, secundum, tertium et quartum: Semmit hozzája mondani nem tudok.

7. testis Martinus Béres, inquilinus generosi domini Andreae Dull, annorum circiter 36, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et reliqua: Az elsőbb feleségem mondotta (ki már meghalt) hogy egykoron vásárra menvén Somlyóra valami kalácsokkal eladni és az mikor visszajötenek volna edgyütt, beérvén Ferencz Istvánné Peretsenben és az kalácsvívő edényt másoknál hagyván, nézzenek belé, láttanak valami ruhába kötött csomót. Azt kioldván, abban volt valami szőr kötve, mellyből jött hozzája, abból nem gondokodhattanak, gondolván azon, hogy azért volt az, hogy az ő kalácsa jobban elkelyjen.

8. testis Joannes Dác, jobbagio illustrissimi generosi domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur ad primum et reliqua nihil ad rem.

9. testis Michael Nagy, jobbagio generosi domini Georgii Matocsi de Zilah, annorum circiter 42, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum: Azt tudom mondani, egykoron menyén az házamhoz (minthogy Ferencz Istvánné harmadik házban lakik hozzám, látom hogy lekucorogván egy valamit, ing félét erőssen néz egy pálcával az tehene alatt. S ott elmenvén, én mondom neki: Mit csinálsz? Ezt más is meglátta, nem gondol jól felőled, mert nem jól cselekszel! Melyre felelte: Hiszen immár régen, hogy meg nem áll az tehenem fejni, talám immár ezután jobban megáll! Ad secundum nihil, ad tertium: Az világos dolog, hogy Ilona bába eleget járt az Ferencz Istvánné házához. Mit cselekedett vele, nem tudom. Ad quartum: Azt bizonyos tudom mondani, hogy egykoron Ferencz Istvánné Somlyóra holmi kalácsot, peracet hordván vásárra. És egykoron az feleségem is velle jövéen többiekkel edgyütt s az midőn jötenek volt hazafelé, Ferencz Istvánné betérvén Perecsenben s másnak adván az tekenőjét. És az mikor hazajüttenek volna, szintén Béres Mártonnál lévén a tekenő, eszébe veszi, hogy valami szőr s ruha féle lévén benne, azt mint asszonyemberek nem állítván, így ment ezen dolga néki emberek eleibe! Az mikor osztán én ezt eszembe vevém s meghalván, pirongattam érette, Ferencz Istvánné azt mondotta, hogy egy Cigányiban lakó Gábor nevű ember adta neki azokat (egy darab kötél-darabí lévén abban) hogy inkább kellyen el az vásárra vivője.

10. testis Stephanus Varga, jobbagio illustrissimi generosi domini domini Stephani Kornis de Göntz Ruszka, annorum circiter 62, citatus juratus examinatus fatetur ad omnia puncta nihil mali.

11. testis nobilissa foemina Sára Ötves, consors nobilis Stephani Pappffi, annorum circiter 38, citata jurata examinata fatetur: ad primum et reliqua: Semmit olyant az utrumbeli dologra felelni nem tudok.

12. testis Helena Kelemen, praenotati Joannis Dác consors, annorum circiter 50, citata jurata examinata fatetur ad primum, secundum et plura nihil.

13. testis Nicolaus Nagy, libertinus, annorum circiter 60, citatus juratus examinatus fatetur: ad omnia nihil mali dicit.

15.[!] testis Elizabeta Nagy, relicta vidua nobilis quondam Georgii Horváth, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur ad puncta: Ezt tudom mondani, mivel hallottam meghalt Béres Mihálynétől életében, hogy Somlyóra kalácsot vivén, az Ferencz Istvánné kalácsa jól kelvén, jobban mint a többi asszonyok kalácsi. És mikor osztán hazafelé Somlyóról jöttömben Perecsen táján félre valahová letevén az edényt Ferencz Istvánné és megnézték, hogy vallyon mi volna benne, látták, hogy valami csermöték volt benne, egy valami ruhába kötve. Ezért osztán gyanúságot vetettenek hozzája.

16. testis Franciscus Varga, jobbagio illustrissimi comitis domini domini Stephani Kornis de Göntz Ruszka, annorum circiter 53, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et reliqua: Mind az egész kérdésekre csak azt tudom mondani és másoktól hallottam, hogy Ferencz Istvánné olyan asszony volt, hogy az mikor Somlyóra kalácsot hordottanak, az ő kalácsa inkább elkölt, mert, s[alva] v[enia], valami szőrt öszvekötvé tartott s találtnak a kalácsvivő edényben! Azt is mondták, hogy az tehenének az szarva között egy esomót is láttanak, hogy több vajat csinálhasson. Ezeket így másoktól hallottam.

17. testis libertinus Emericus Szabó, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur. Ad omnia puncta: Tellyességgel semmit hozzája nem tudok mondani.

18. testis Catharina Király, consors providi Michaelis Székely senioris, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur. Ad primum et reliqua: Hallottam másoktól, hogy az utrumbeli Ilona nevű bába asszony járós volt Ferencz Istvánnéhoz. Ezt pedig tulajdon magától hallottam Ferencz Istvánnétől, hogy az midőn ezelőtt Cigányiban koresomároskodott, egy oláh ember nálla megíván hat máriás árú bort, és az midőn tölle azt kérte volna, azon ember néki adott valami kötél darabot, azt mondván, hogy az olyan, hogy ha valamit adni s venni akar, mindakkor néki jó szerencséje léssen. És azt egykoron Somlyón kalácsot vivén, ezen oláhtól néki adott eszközt elvivén, az edényben akkor is rajta vesztette. Ezt nekem így beszélette Somlyórúl hazajöttem után.

19. testis Georgius Barthalus, jobbágio generosi domini Sigismundi Bydeskuti de Ipp, annorum circiter 51, citatus juratus examinatus. Ad primum et reliqua audita: Hogy valami köteles ruhái hordozott volna Somlyóra kalácsot hordozása alkalmatosságával.

20. testis Andreas Szina, jobbágio generosi domini Andreae Sebes de Zilah, annorum circiter 54, citatus juratus examinatus fatetur: ad 1., 2., 3. et 4-tum meritorie. Az mikor Ferencz Istvánné megfogattatván s edjik én lévén kezes érette, s midőn osztán hazajöttünk, volna, kérdettem tölle: Ugyan Ersők, mi dolgoz lehet ez a te dolgoz? Melyre mondotta nekem: Bizony abbúl az, hogy mikor én Cigányiban koresomároska voltam az urannak, egy emberen én bor árát kértem, s nekem azt mondta, hogy ne kérjem rajta azon bor árát, olyat ad nekem, hogy a piacra akármit vinnék, úgy eltegyem oda az eladó jószágomba és ha a másénál alávaló léssen is, az jobban elkél. Azmit hogy is osztán cselekedvén. És az mikor már megholt Béres Mártonnéval s másokkal jöttem volna hazafelé Somlyóról, meglátván az oláhtól adott egy kötés darabot, abból esett rajtam az megfogás és ez az dolog.

21. testis Joannes Balás libertinus, annorum circiter 60, citatus juratus examinatus fatetur ad omnia nihil ad rem.

22. testis nobilis Stephanus Pap, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et reliqua nihil propter: Csak azt hallottam, hogy egy valami csomót látanak az tehenének szarva közzé kötve s azért ugyan meg is fogták volt.

23. testis senior Joannes Molnár, jobbágio illustrissimi generosi domini domini Stephani Kornis de Göntz Ruzska, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et reliqua: Éppen semmit sem tudok íranta mondani.

24. testis Stephanus Barta, modo titulatí illustrissimi domini terrestris inquilinus, citatus juratus examinatus fatetur ad omnia nihil ad rem et contra.

25. testis Helena Király, consors providi Andreae Csató, annorum circiter 36, citata jurata examinata fatetur. Ad primum: Semminemű büvölését s boszorkánysági mesterséget nem tudom s nem láttam az utrumbeli asszonynak. Ad secundum: Azt sem tudom, tött volna afféle dolgával. Ad tertium: Azt már tudom, hogy sokat járt az az Ilona bába Ferencz Istvánnéhoz, de mit csináltak ketten, már azt ők tudgyák s tutták. Ad quartum: Másoktól hallottam, nevezetesen pedig Nagy Mihályéktól, hogy mikor Ferencz Istvánné kalácsot sütött a vásárra, az dagasztóvízben valami kötél darabot tött, hogy jobban elkellyen a süteménye. Ezt pedig magam láttam hogy egykoron Ferencz Istvánné Szent György nap tájban az tehenének valamely csimbót kötött az szarva közzé, mellyet a tehene sokáig hordozott, az szarva között láttam.

26. testis junior Johannes Molnár, jobbagio illustrissimi generosi domini domini Stephani Kornis de Göntz Ruszka, annorum circiter 35, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et secundum nihil, ad tertium: Azt tudom, hogy Bába Ilona járt az házához Ferencz Istvánnénak. Ad quartum: Mikor egyszer viceispán uram parancsolattyaiból Ferencz Istvánné ellen esküttünk bírának, jut eszembe, hogy olyan jött ki az esketésben, hogy az mikor valami kalácsot vagy mit eladni vitt volna Somlyóra, az kikkel volt, úgymint Nagy Mihálynéval s többekkel, azok látták volna, hogy az edényben valami kötél darab volt. Azt is fateálták az fátensek, hogy az tehenének az szarva között valami kötött esomót láttanak, ezért osztán be is vitték vala Somlyóra és máig is kezességem vagyok.

27. testis Michael Dienes modo praefati illustrissimi domini terrestris jobbagio, annorum circiter 60, citatus juratus examinatus fatetur nihil ad mali.

28. testis Johannes Szina, jobbagio generosi domini Andreae Sebes de Zilah, annorum circiter 61, citatus juratus examinatus fatetur ad omnia nihil. Semmit olyant belőle mondani nem tudok.

29. testis junior Johannes Dienes, jobbagio illustrissimi domini domini Stephani Kornis de Göncz Ruszka, annorum 50, citatus juratus examinatus fatetur ad omnia puncta: Egyszóval semmit hozzája affélét mondani nem tudok.

30. testis libertinus Joannes Molnár, annorum circiter 30, citatus juratus examinatus fatetur: ad primum et reliqua nihil contra.

31. testis Stephanus Hari libertinus, annorum circiter 60, citatus juratus examinatus fatetur ad omnia puncta nihil.

32. testis nobilis Joannes Bakai, annorum circiter 53, citatus juratus examinatus fatetur: Ad omnia csak azt tudom mondani, hogy valakiktől hallottam, de kitől, eszemben már most nem jut, hogy Nagy Mihály szemébe mondotta Ferencz Istvánnénak, hogy eddig félboszorkány, de ezután immár egész boszorkány leszen.

33. testis Juditha Sók, consors praenotati libertini Joannis Bakai annorum circiter 46, citata jurata examinata fatetur ad omnia puncta nihil.

34. testis Helena Vargyasi, consors libertini Emerici Szabó, annorum circiter 26, citata jurata examinata fatetur ad primum et reliqua: Nagy Mihálynétől hallottam, hogy Ferencz Istvánné egykoron, amikor Somlyóra kalácsot vitt volna, az edényben valami kötél darabot látott. Ezt is mondotta Nagy Mihályné, hogy az Ferencz Istvánné tehenének egy esomót látott, hogy ott hordozott. Cetero nihil.

35. testis libertinus Stephanus Balint, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1., 2., 3. et 4-tum ezt tudom mondani: Az mikor viceispán uram parancsolattyaiból egyszer a fatens esketett vala, akkor úgy mondták némely süthő személynek, hogy az Ferencz Istvánné tehenének az szarva között valami csimbót láttanak. Többet iránta nem tudok szólni s mondani.

36. testis Helena Ordas, consors providi Michaelis Ferencz, annorum circiter 50, citata jurata examinata fatetur ad puncta nihil.

37. testis senior Stephanus Ordas, jobbagio illustrissimi domini Stephani Kornis de Göntz Ruszka, annorum circiter 60, ad omnia nihil.

38. testis senior providus jobbagus illustrissimi modo titulati domini terrestris, Michael Székelly, annorum circiter 44, citatus juratus examinatus fatetur ad primum et reliqua nihil.

39. testis libertinus Andreas Csillag, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus: Semmit nem tudok felőle mondani rosszat.

40. testis junior Stephanus Ordas, jobbagio, annorum circiter 45, citatus juratus examinatus fatetur: Ad utrum semmit nem mondhatok felőle.

41. testis Michael Kis, jobbagio illustrissimi generosi domini domini Stephani Kornis de Göntz Ruszka, annorum circiter 55, citatus juratus examinatus fatetur ad omnia: Az mikor eskettünk bírakul ispán uram parancsolatyából Ferencz Istvánnéra, akkor tudom, hogy kijött az vallomásokban, hogy valami kötél darabot láttanak az kalácsot vivő edényében. Az is kijött, hogy az tehenének szarvai között egy csomót láttanak odakötvé.

42. testis Georgius Szabó, jobbagio generosi domini Francisci Gutí de Sz[ilágy] Szecs, annorum circiter 22, citatus juratus examinatus fatetur ad puncta nihil.

43. testis Michael Ferencz, jobbagio generosi domini Andreae Sebes, annorum circiter 26, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et reliqua: Semmit felőle nem tudok mondani, hanem másoktól hallottam, hogy valami kötél darabot láttanak az vékájában.

44. testis Joannes Ferencz, modo praefati domini terrestris jobbagio, similiter uti praecedens testis fatetur.

45. testis nobilis Joannes Horvát, annorum circiter 20, citatus juratus examinatus fatetur ad puncta nihil uti praecedentes 43. et 44. testes.

46. testis libertinus Franciscus Petri, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur. Ad primum et reliqua: Semmit nem mondhatok az utrubeli Ferencz Istvánnéhoz.

47. testis junior Joannes Dienes, jobbagio illustrissimi generosi domini Stephani Kornis de Göntz Ruszka, annorum circiter 20, citatus juratus examinatus nihil fatetur.

48. testis nobilis Joannes Varjasi, annorum circiter 53, citatus juratus examinatus fatetur. Semmi rosszat az utrubeli személyre is nem látván, nem is tudván, mondani nem tudok.

Cuiusquidem praemissae hujusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem pro ut per nos fecit expedita et peracta, praetitulatis dominationibus vestris fide nostra mediante per praesentes rescripserimus eademque sub sigilli nostri usualibus nominumque nostrorum subscriptionibus praetitulati domini exponenti rationem dicti officii sui extradeditimus.

De reliquo praetitulatarum dominationes vestras diutissime feliciter valere desiderantes permanemus.

Earundem praetitulatarum Dominationum vestrum servi humillimi.

Datum in loco, anno, dieque supranotatis.

Sigismundus Virág de Kügy, alter ordinarius et juratus iudicium inelyti comitatus Krasznensis m. p.

Samuel Virág de Kügy, inelyti comitatus Krasznensis juratus assessor m. p.

²Anno 1740. aperte per ordinarium inelyti comitatus Krasznensis notarium Gentsy m. p.

³2559. 11. Januarii 1740.

1 Cimzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Későbbi levéltári jelzet a hátlapon.

1740. május 20., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PERE SZABÓ JÁNOS ÖZVEGYE, BAJK SÁRA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. It. Jkvek és repertóriumok N. 5., 2. p.

Anno 1740. die 20-a Maii sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis in opido Somlyó celebrata.

Prima causa levata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inelyti comitatus Crasznensis ordinarii vice comitis ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus libertinam foeminam Saram Bajk, libertini quondam domini Joannis Szabó relictam viduam, praesentem captivam, velut incatam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem per quemcum protestatione allegat eo modo: Ez okon kelletik az incattát juris ordine prosequálnom, mivel az felyebb 1740. esztendőben ezen nemes Kraszna vármegyének filialis törvényes székin boszorkányi mesterségéért törvényesen prosequáltván, az incate deliberative proba aquae ítéltetett ellene, amint végben is vitetvén, azon deliberatumunknak ereje szerint in perpetuum relegáltatott cum declaratione, hogy ha contumaciter ezen nemes vármegyében megmaradna tovább is, tehát vivi comburio büntettetnék. Mínthogy deliberatum ellen nem csak ezen nemes vármegyében megmaradott, sőt boszorkányságát Somlyai Góris Pálnén megmutatta, per hoc megkívánom a jure, hogy elébbeni filialis törvényszéken ellene íratott actióm szerint büntetessék. Et protestatur.

Pro incata

Deliberatum

Prius deliberatum¹ contra Saram Bajk occasione proxime praeterita sedria filialis intuitu perpetuae relegationes latum in vigore relinquitur, hac declaratione: hogy mostan megkoszorúztatván, az egész vásári nép láttára kikísértessék és megveretessék ugyan az mester által, de ennekutána magát az megírt Bajk Sára úgy viselye, hogy idejövén, vagy ezen vármegyében találtván, okvetlen megégettetik, semmi gratia tovább ex parte comitatus nékie nem suffragálván.

¹ Az utalásra vonatkozó levéltári anyag hiányzik.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE HORVÁTI SZÉKELY GYÖRGY
BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, PAP ANNA ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. It. Jkvek és repertóriumok N. 5., 2., 6., 8., 10. p.

I.

1740. május 20., Somlyó

Anno 1740. die 20-a Maii sedes judiciaria filialis incltyi comitatus Krasznnensis in oppido Somlyó celebrata. [...]

10-a causa levata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, incltyus comitatus Krasznnensis ordinarii vice comitis, ratione dicti officii sui, ut actoris contra et adversus providi condam Georgii Székely relictam viduam, Annam Pap, in possessione Horvát commorantem captivam, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem, per quem cum protestatione dicit: Hogy az incatta asszony eleitől fogva sok babonás boszorkányi mesterségekben elegyítette magát és azzal sok jámboroknak ártott. Legközelebb anno praesenti 1740. Ballai Bóné Máté menyét megvesztette, azért hogy horváti Boros Istvánhoz, kivel ez az asszony együtt lakott, nem ment és mihelyt az incatta asszony azon menyét is kinél hálván, párnájában tött, öszveszött-font serte, tollu, lószőr és egyéb gezemicével babonázta meg, melyet Bóné Máté producált is. Ahhoz képest az incatta ezen maliciáját nem tagadhattya. Ha tagadná, in instanti ellene comprobálván megkívánom a jure, hogy az incata Decretum Tripartitum Partis 1-ae Tituli 15., Partis 3-ae Tituli 32. praemissa tortura, vivi comburio büntettesék! Ha pedig vivificáltatnék, in mortuo suo homagio convincaltassék! Et protestatur.

Pro incata

Deliberatum

Ad instantiam incatae datum exmissio partibus.

II.

1740. június 29., Somlyó

Sedes judiciaria filialis incltyi comitatus Krasznnensis in oppido Somlyó anno 1740. die 29. Junii celebratam. [...]

4-a. Causa penes exmissionem continuata praedicti domini vice comitis ab officii, ut actoris contra et adversus foeminam Annam Pap Horvatiensem in levatis declaratam sub fidejussione existentem, velut incattam.

Pro actore procurator qui supra per quem cum protestatione exhibet in merito documenta et penes ea cupit praefatam incatam juxta levatam convinci et protestatur.

Pro incatta procurator nobilis Joannes Horvát de Szinyér Váralya per quem cum protestatione exceptat contra se documenta salva facultate excipiendi et in sui defensam exhibendi protestatur.

Actor concludit in merito verbis.

Incatta quoque concludit verbis.

Deliberatum

Jóllehet az incatta Pap Anna, néhai Horvátban lakott Székely György özvegye ellen az producált bűbásos ördögi mesterség iránt nem doceálhatott oly világos, melyre nézve condemnáltathatott volna, mindazonáltal jönnek be oly aprólékos[!] circumstantiák, melyek suspiciót láttatnak inferálni. Ahhoz képest magát ennekutána az megírt incatta mindenekben úgy viselye, hogy csak legkisebb suspitióra is maga cselekedeténél okot ne adgyon, külömben érdemleges cselekedeti szerént terhes szententiát fog obtineálni. Az mostani acquisitio alól simpliciter absolváltatván.

38.

1740. május 21., Somlyó.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE HORVÁTI BOROS ISTVÁN ELLEN SZABÓ KIS ANNA MEGRONTATÁSAÉRT

AZ IRAT: A: SZmÖL Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 5., p. 7.

Continuatio sedriae filialis inelyti comitatus Krasznensis die 21-a Maii anniquae praenotati [1740] in oppido Somjó celebrata, [...]

13-a causa. Levata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inelyti comitatus Krasznensis ordinarij vice comitis, ratione dicti officii sui, ut actoris contra et adversus providum Stephanum Boros, in possessione Horvát ex praefato comitatu sub fidejussione existentem, velut incattus.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem per quem cum protestatione dicit: Ez okon prosequáalom jure az incattust; Ez folyó 1740. esztendőben az incattus elmátkásítván Szabó Kis Anna leányzót, és hogy osztán tölle elvált s ballai Domokos Istvánhoz férhezment, tehát az incattus azon Szabó Kis Annát, magával egy házban Horvátban lakó Pap Annok nevű vénasszonnyal megrontatta és megvesztette, mely miatt azon vénasszony, sub magistratuáli captivitate et persecutione vagyon. Mely boszorkányi mesterséget azon menyecskével ezen vénasszony cselekedett az incattusnak, Boros Istvánnak kedvéért, akaratyából és instantiájára, hogy azon menyecskét az incattus szerelmére babonázhatta volna. Melyeket ha tagadna, dato termino, comprobáltván, megkívánom

a jure, hogy juxta Decretum Tripartitum Partis 1-ae Titulum 15., Partis 3. titulum 32. alias-
quae positivas patriae leges, in mortuo suo homagii poena convincáltassék. Et protes-
tatur.

Pro incatto

Prohibitam eodem die.

39.

1740. május 21., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PERE FELSŐBÁNI FODOR HOLHOSNÉ LUPANCSA NYEGYE ELLEN
VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 5., 7–8. p.

Continuatio sedriae filialis inelyti comitatus Krasznensis die 21. Maii [1740] in oppido
Somlyó celebrata. [...]

14-a. Causa levata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, ordina-
rius vice comitis inelyti comitatus Krasznensis ratione dicti officii sui, ut actoris contra
et adversus providi Holhos Fodor in possessione Felső Bán ex praefato comitatu Krasz-
nensi commorantis consortem foeminam Lupanca Nyegye sub fidejussione existentem,
velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztessi de eadem per quem cum protesta-
tione dicit: Hogy az incatta eleitől fogva Isten és minden Keresztyéni törvényekben halálos
büntetés alatt megtilalmaztatott babonás és varázsló boszorkányi mesterséget exerceál-
ván, azzal sok jámboroknak ártott és kárt tött, nem tagadhattya. Ha pedig tagadná, dato
termini comprobálván megkfvánom a jure, hogy az incata juxta Decretum Tripartitum
Partis 1-ae Tituli 32. aliasquae de similibus leges az egész keresztyénségben practizálni
szokott usus szerint praemissa tortura ad extradandos complices actusquae maleficos reve-
landos, vivi comburio büntetessék. Hogyha pedig ad mortem nem condemnáltathatnék,
in mortuo suo homagio convincáltassék. Et protestatur.

Pro incatta

KRASZNA VÁRMEGYE PERE KERESTELEKI GECZUJ GYÖRGY
RONTÁSSAL ÉS BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, SZIMINA ELLEN

AZ IRAT: A: SZMÖL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 5., 20., 38. p.

I.

1741. január 30., Somlyó

Anno 1741. die 30-a Januarii.

Sedes Judiciaria filialis inclyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó celebrata. [...] 2-a causa spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inclyti comitatus, Krasznensis ordinarii vice comitis ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus providam foeminam Sziminam, providi condam Georgii Geczuj in possessione Kerestelek et praefato comitatu commorantem relictam viduam, praesentem captivam, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem per quem cum protestatione allegat tali modo; Ez okon prosequalom jure az incatta asszonyt, mivel ő eleitől fogva babonás boszorkányi mesterségben elegyítvén magát, azon tillafmas mesterségével sok keresztyén jámboroknak kárt és veszedelmet okozott. Közelebb pedig az elmúlt 1740. esztendőnek fogyta felé somlyai nemes Kállai Mihály uramnak házánál Isten nevében tartott egy árva gyermeket megrontott. Melyeket nem tagadhat, de ha tagadna, dato termino comprobálván, megkívánom a jure, hogy az incata juxta Decretum Tripartitum Partis 1-ae, Tituli 15., Partis 3-ae, Tituli 32. aliasquae positivas Divas humanas patriae leges praemissa tortura et aqua proba, ad extradandos complices atquae maleficos revelandos vivi comburio büntetessik, hogyha pedig ad mortem nem condemnáltathatnék, mortuo homagio florenos 40 convincáltassék. Et protestatur.

Pro incatam: quae in persona cupit exmitti.

Deliberatum

Partibus conceditur utrisquae

II.

1741. május 5., Somlyó

Anno 1741. die 5. mensis Maii continuatio sedis judiciariae filialis inelyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó celebrata.

11-ma causa penes exmissionem continuata praetitulatis domini comitis ab officio ut contra et adversus providam foeminam relictam viduam Getzujné dictam in levatis declaratam, velut incattam.

Pro actore procurator qui supra, exhibet documenta, cupit iudicium.

Pro incatta

Deliberatum

Az incatta Keresteleki Giczujné ellen mind Somlyón, mind Keresteleken feles számból álló fatenseket adjuráltattanak ugyan, de semmi legkisebb gyanú is a beadott inquisitoria relatoriákból boszorkányság iránt ki nem jött.

Per hoc: actore nihil comprobante, simpliciter absolvitur.

41.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
MÁGYARKECELI DEBRE ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 5., 21., 29–30. p.

I.

1741. január 30., Somlyó

Anno 1741. die 30-a Januarii. Sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó celebrata.

1-a Causa levata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inelyti comitatus Krasznensis ordinarii vice comitis, ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus providam foeminam Elizabetham Debre legitimo marito carentem in possessione M[agyar] Keczel commoratum, praesentem captivam velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem per quem cum protestatione allegat tali modo: Ilyen okon prosequalom törvényesen az incatta asszonyt, mivel ő régtől fogva büös-báos babonás boszorkányi mesterségnek tanulására és gyakorlására adván magát, azon mesterségével sok kárt tött. Közelebb ez folyó 41[dik] esztendőben az megírt helységben, M[agyar] Keczelben commoráló Boros nevű szegény cigánt minden

écakákon rongált, győtrött, lévén néki több hasonló boszorkánysági patratumi is, melyeket nem tagadhat. Ha pedig tagadna, ellene dato termino comprobálván, megkívánom a jure, hogy az incatta juxta Decretum Tripartitum Partis I-ae Tituli 15., Partis 3., Tituli 32. aliasque positiva patria ac divinas leges praemissa tortura et aquae probas, ad extradandos complices atque maleficos revelandos, vivi comburio büntettségük, ha pedig vivificáltatnék, in mortuo suo homagio convincáltassék. Et protestatus.

Pro incata: qua in persona cupit exmitti.

Deliberatum

Conceditur partibus.

II.

1741. március 16., Somlyó

Anno 1741. die 16-a mensis Martii sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznen-sis in oppido Somlyó celebrata. [...]

2-da causa penes exmissionem continuata praetitulati domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam foeminam Elizabetham Debre Keczeliensem in levatis declaratam praesentem captivam, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztési de eadem, per quem cum protestatione exhibet litteralia documenta praesenti liti servientia et penes ea cupit praefatam incattam juxta actionem convinci et aggravari. Et protestatur.

Pro incata in persona negat actionem et cupit absolutionem.

Actor concludit in merito verbis.

Deliberatum

Az incatta asszony M[agyar] Keczeli Debre Ersébeth ellen producált inquisitoria relatoriából semmi olly realitás (mellyel vagy ad mortem vel ad gravem aliquam poenam condemnáltathatnék) nem találtatik ugyan, de hogy az lakosoknak iránta való opiniójok s scrupulusok letétetődgyék, minthogy aprólékos circumstantiák: gyuk, bornyú vagy nyakoknak kitekertetések subinferiáltatik, tecett a törvénynek, hogy közönséges helyen 20 pálca adással megverettségük és ezen vármegyéből extremináltassék.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE BALLAI MIHÁLY
LOPÁSSAL ÉS BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, NAGY ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT; A: SZMOL. Kraszna vm. It. Jkvek és repertóriumok N. 5., 20., 22., 33. p.

I.

1741. január 31., Somlyó

Anno 1741. die 30-a Januarii. Sedes judiciaria filialis inclyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó celebrata. [...]

3-a causa. Levata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inclyti comitatus Krasznensis ordinarii vice comitis ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus providam foeminam Elizabetham Nagy, providi condam Michaellis Ballai relictam viduam in possessione Balla et praefato comitatu commorantem sub fidejussione existentem, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem per quem cum protestatione allegat tali modo: Ez okon prosequálom jure az incattat, mivel ő eleitől fogva babonás boszorkányi mesterségben elegyítette magát, sok jámboroknak azon mesterséggel kárt tett és ártott mind Ballán, mind egyéb helyeken, az minthogy ezen boszorkányi mestersége az incattának szemébe mondattván, reá senkit nem keresett, hanem magán száradni hagyta. Effélét pedig ez folyó 1741. esztendőben mensis Januariis, úgy közelebb elmúlt 1740-dik esztendőben, mensibus Novembri et Decembri diversis vicibus az ballai református tisztelt praedicátornak őkegyelmének ugyan az ballai szőlőhegyen, az incatta asszony pincéjének tőszomszédságában lévő pincéjét adulterált kolcsal vagy quoquo modo megnyitván, borát felesen lopva, elhordotta.

Mellyeket az incatta asszony nem tagadhat, ha pedig tagadna, ellene dato termino comprobálván, megkívánom, hogy juxta Decretum Tripartitum Partis I-ae Tituli 15., Partis 3., Tituli 32. aliasquae positivas Divinas, humanas et patriae leges, praemissa tortura ad extradandos complices, atque maleficos revelandos adhibita etiam aquae proba, vivi comburio büntettség boszorkányságára nézve. Hogyha pedig ad mortem nem condemnáltatnék, vagy boszorkánysága, vagy lopása punctumiban, tehát seorsim et singillatim respectu videlicet duplicis ordinis maleficorum in poenis mortui sui homagii florenos 40 et 40 facientibus convincaltassék. Et protestatur.

Pro incatta, quae in sui defensam, cupit exmitti.

Deliberatum

Conceditur partibus

II.

1741. március 17., Somlyó

Continuatio sedis judiciariae filialis inelyti comitatus Krasznensis anno 1741. die 17-ma mensis Martii in oppido Somlyó celebrata.

In causa penes exmissionem continuata spectabilis ac generosi domini Francisci Szénás de Bályok, inelyti comitatus Krasznensis ordinarii vice comitis ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus providam foeminam Elisabetham Nagy, providi quondam Michaelis Ballai ex possessione Balla et comitatu praefato relictam viduam in levatis declaratam sub fidejussione existentem, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem per quem cum protestatione exhibet litteras relatorias inquisitorias praesenti liti in merito serviente legitime confectas et emanatas et penes eas cupit praefatam incattam juxta actionem suam convinci et aggravari salva facultate contra et adverso ne fors exhibenda et alleganda contendendi et respondendi. Et protestatur.

Pro incatta in persona.

Perlectis inquisitionis actoris concludit in merito verbis.

Deliberatum

Az in causam attracta Ballai Mihályné ellen producált inquisitoria relatoriából sem boszorkánysága, sem ballai praedicator ökegyelme borának lopva lött elhordása iránt semmi realitás nem comprobáltak. Azért tecett a törvénynek, hogy az incatta simpliciter absolváltassék.

43.

1741. március 16., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PERE

A CSALÁSSAL, GYERMEKGYILKOSSÁGGAL ÉS BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
BÁLYOKI FÜZI BARBARA ÉS LEÁNYA, ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és reptóriumok N. 5., 29–30. p.

Anno 1741. die 16-ta mensis Martii sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó celebrata ubi sequentes causa modo infrascripto sunt agitata.

Prima causa levata spectabilis ac generosis domini Francisci Szénás de Bályok, inelyti comitatus Krasznensis ordinarii vicecomitis, ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus providam foeminam Barbara Füzi in possessione Bályok et comitatus Bihariensis

commorantem, filiamquae hujus, Elisabetham, praesentem captivas, seorsim et singillatim, velut incattas.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem per quem cum protestatione allegat tali modo: Illy okra nézve kelletik az incattákat törvényesen in magistratualiter persequálmom, mivel a fellyebb elmúlt esztendőben bályoki tekintetes nemzeti Szénás Zsigmond uram lovásza, Cseh Venczel az incatta asszonynak, Füzi Borkának keziben és gondviselése alá adta százhárom forintját és tíz polturáját, mellyet az incatta asszony maga kezínél tartott, mellyeket a másodrendbéli incatta, tudniillik Füzi Borkának menyecske leánya hasonlóképpen, valamint az anyja, tudott és mind a kettőnek kezeken a pénz forgott. Mostanában pedig a pretendens Cseh Venczel kérvén ezen incattáktól azon pénzt, elő nem adták, hanem eltitkolták, eltagadták. Most pedig fogságban egy is, más is kérdezvén azon pénzt, a hidlás alatt eltéve mondotta, az holott nem találtatott. Azután pedig ezen incatta, Füzi Borka, azon pénz dolgában habozott, most itt, most ott, most pedig ellopottnak mondván, és így nyilvánvaló malitiája mind a két incattának a pénz dolgában és ennek a praetendenstől eltitkolásában világos és tagadhatatlan. Minthogy etiam in facie sedriae praesentis keze alatt létit a pénznek Füzi Borka megvallotta, híres boszorkánysága is nyilván vagyon ezen Füzi Borkának, sőt, nevezett menyecske leányának ártatlan és recenter született gyermekét a fellyebb elmúlt esztendőben ketten megölték.

Ahhoz képest megkívánnya, hogy virtute legum patriarum ut habetur Approbatae Constitutiones Partem 3-tiae Titulum 34-to paragrapho secundo azon pénznek előadására a két incatta omni torturae ac aliarum circumstantiarum adhibitione deliberative cogáltassanak, comperiáltatván pedig maliciájok, in conformitate Legum Decretum Tripartitum Partis 1-mae Tituli 15., Partis 3-tiae Tituli 32., Aprobatae Constitutiones Partis 3-tiae Tituli 47. articulum secundum praemissae tortura ad extradandos complices, actusquae maleficos relevandos extremo suplicis büntettessenek. Hogyha pedig ad mortem nem condemnáltathatnának, seorsim et singillatim in mortus homagio convincáltassanak. Et protestatur.

Pro incattis in persona presentes.

Deliberatum

Differatur ad futuram sedriam cum facultate exmissionis.¹

¹ A per további fejleményei során a boszorkányságról nem történik említés. Ezért a mindkettőjük megkínzását elrendelő 1741. március 4-i, majd a kínzásokban megnyomorodott Füzi Borka kényszerűségéből történő kien-gedését tartalmazó június 30-i ítéletek közlésétől eltekintünk.

1741. május 4., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PERE SOMLYÓI MOLNÁR GYÖRGY ÖZVEGYE, VITKAI ANNA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: SZMOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 5., 34., 36. p.

Anno 1741. die 4-ta mensis Maii sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó celebrata ubi sequentes causae sunt agitatae. [...]

7-ma causa spectabilis ac generosis Francisci Szénási de Bállyok, inelyti comitatus Krasznensis ordinarii vicecomitis, ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus libertinam foeminam Annam Vitkai, libertini quondam Georgii Molnár in oppido Somlyó comorantis relictam viduam praesentem captivam, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Stephanus Keresztesi de eadem per quem cum protestatione allegat tali modo: Ez okon prosequálok jure az incatta asszonyt, hogy ő bűvös-bávos boszorkányi mesterségére adván magát, azzal sok jámboroknak ártott és kárt tött. Mint közelebb elmúlt karácson éjszakáján az incatta asszony nemzetes Csernátoni Márton uram házánál egy viskóban, méltóságos főispán, báró Bánffy László uram öngysága cigányival lakván, éjcekának idején, tiszta mezítelen, azon viskót vagy házat háromszor megkerülte és az ablakon bétékintvén, bűvölő jóvendöléssel azt mondotta, hogy abból az házból ennyi, meg annyi emberek edgymás után kihalnak. Aminthogy azután azon házban lakott cigányok közül néhányan meg is holtanak. Lévéen néki több hasonló boszorkánysága is, mellyeket ha tagadna, data termino comprobálván, megkívánom a jure, hogy az incata virtute Decretum Tripartitum Partis I-mae tituli 15. aliasquae positivas leges praemissam torturam vivi comburio büntetessék. Hogyha pedig nem condemnáltathatnék in mortuo, suo homagio convincaltassék. Et protestatur.

Pro incatta in persona praesens, cupit exmissionem ad comprobendam suam innocentiam.

Deliberatus

Datur exmissio.

1747. december 11., [Somlyó]

KRASZNAI SIMON ERZSÉBET BECSÜLETSÉRTÉSI KERESETE
AZ ÖT KURVÁNAK ÉS BOSZORKÁNYNAK NEVEZŐ RÁTONI ALIAS ÖTVES SÁMUEL ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és reperótiumok N. 11., 49., 52. p.

Sedes judiciaria partialis inclyti comitatus Krasznensis diebus 11. et 12. mensis Decembris 1747. instituta et celebrata. [...]

5-ta causa levata nobilis foeminae Elizabetha Simon in oppido Kraszna et comitatus hocce residentis, ut actrix contra et adversus nobilem Samuelem Rationi alias Ötves in dicto oppido residentem, velut incattus.

Pro actrice procurator nobiles Johannes Horváth de Szinyér Várallya per quem praemissa solemniter protestatione exhibet litteras super citatione legitime confectas et emanatas, ex penes eas allegat tali modo: Exhibeált citatoria relatoriából constál világosan, micso-da okokra való nézve kellett az incattust ökegyelmét in jus attrahálnom, hogy ottan feltött helyeken és időkben az incattus ökegyelme engemet minden igaz ok nélkül mocskolt és becstelenített, kurvának és boszorkánynak mondott, nemes hazánk törvénye ellen veszteséget és becsületes állapotomnak megsértésére. Mellyet az incattus ökegyelme ha tagadna, data exmissione comprobálván, megkívánom a jure, hogy az incattus ökegyelme juxta Decretum Tripartitum Partis 2-dae, Tituli 52. in poena fatigiorum refusione convincáltassék és agraváltassék. Actrix, in reliquo, refert se ad litteras citatorias, et protestatur.

Pro incattus

Prohibita

NAGYFALUSI BACSÁDI FERENCNÉ KIS ERZSÉBET BECSÜLETSÉRTÉSI KERESETE
 AZ ÓT BOSZORKÁNYI MESTERSÉGGEL VÁDOLÓ
 OSVÁTH JÁNOSNÉ NAGY KATALIN, VALAMINT JUDIT ÉS ERZSÉBET NEVŰ LÁNYAI ELLEN

AZ IRAT: A: SZMOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 14., 3., 5-7., 30., 31., 35. p.

I.

1750. április 21., Somlyó

Anno 1750. die 21-ma mensis Aprilis sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis Somlyóviae celebratum sequenti modo instituta extitit. [...]

4-ta causa levata honestam foeminam Elizabetham Kis, libertini Francisci Bacsádi consortis in possessione Nagyfalu residentis, ut actricem contra et adversus Catharinam Nagy, libertini quondam Joannis Osváth relictam viduam et filias ejus Juditham et Elizabetham Osváth, hanc quidem libertini Martini Páll alias Nagy, illam vero Stephani, pariter libertini Csorvási consortes, in dicta possessione Nagyfalu residentes et commorantes, ut incattas.

Pro actrix procurator nobilis Franciscus Sombori de eadem per quem actricem solemniter protestando, proposuit taliter: Exhibeándó certicatoria relatoriámbúl világosson constál, hogy az incatták anno die locoquae in praemissis certicatoriis fassius declaratis, midőn az actrix valamí tálat kívánt volna vásárolni s meg nem alkudhatott volna, azalatt történt az incatták közzül egyiknek, annak utánna a szent Istennek tecéséből történvén az incatták egyikének, úgy mint Nagy Kata asszonynek szemé homályosodása. Aztat vakmerő képpen merészeltének az incatták az actrixnak tiszta, szent élete ellen tulajdonítani, az actrixot gonosz boszorkányi mesterséggel bírónak állítván.

Mellyért is úgy az incatták seorsim et singilatim in poena emenda lingvae juxta Decretum Tripartitum Pars 2-dum Tituli 72. refusionequae fatigiorum et expensarum convincáltasának. Solemni etiam inserta deprecatione et debita executioniban is vetetessének, az actrix solemniter megkívánja.

Pro incatta, incatta et incatta procurator nobilis Joannes Horváth de S[inyér] Várallya per quem cum protestatione cupiunt doceri de legitima certificatione salva facultate contendendi et eam cum levata comportandi.

Deliberatione

Praesens causa ob brevitatem temporis ad aliam juris sedriam est dilata.

II.

1750. június 25., Somlyó

Anno 1750. die 25-a mensis Junii sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis Somlyóviae celebrata sequenti modo instituta extitit. [...]

Causa penes dilationem continuata libertini Elizabetham Kis, libertini Francisci Bacsádi consortis Nagyfalvensis superscriptam, ut actricem contra et adversus praescriptas Catharinam Nagy, libertini quondam Joannis Osváth Nagyfalvensis relictam viduam et filias ejusdem Juditham et Elizabetham Osváth, hanc quidem libertini Páll alias Nagy, illam vero Stephani Csorvási consortes, in dicti possessione Nagyfalu residentes, ut incattam et incattam.

Pro actrix procurator idem qui supra per quem actricis cum protestatione exhibet litteras certificatorias et inquisitorias huius liti deserventes et penes eas juxta tenorem prioris levatae cupit iudicium, idque debita executioni demandari. Et protestatur.

Pro incattis Stephanus Csorvási et Paulus Nagy in personam protestatur. Cupit exmitti.

Deliberatum

Datur exmissio patentibus.

III.

1751. június 23., Somlyó

Anno 1751. die 23-tia Junii eadem sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis [in oppido Somlyó] continuative celebrata. [...]

17. causa penes exmissionem continuata libertinae Elizabethae Kis, libertini Francisci Bacsádi consortis in possessione Nagyfalu residentis, ut actricis contra et adversus libertinam Catharinam Nagy, libertini quondam Joannis Osvát relictam et filias eorundem Juditham et Elizabetham, hunc quidem libertini Martini Páll alias Nagy, illam vero libertini Stephani Csávási consortes, in dicto possessione degentes, ut incattam, incattam, incattam.

Pro actrix procurator nobilis Franciscus Sombori de eadem per quem cum protestatione exhibet in merito litteras suas inquisitorias relatorias legitime confectas et penes eas ad tenorem prioris levatae et cum circumstantiis ibidem legitime executioni demandari. Et protestatur.

Pro incattis procurator nobilis Paulus Almási de Ér Szodora per quem cum protestatione praemissa non de lege, quoniam lex non permetteret, sed in memoriam tum huic, tum aliorum quoque per gratiam pro hic et nunc humillime instanti dilationem qua obtenta humillime ad gratiosos pedes inelyti comitatus protestati nosmet offerimus pro actrice[?] gratiam recommendamus, protestando ulteriorem.

Actricis ad haec verbis.

Deliberatum

Dilatio non datur.

Perlectis inquisitoriis pro parte actoris confectis constat actio ejusdem, ergo cupit incatta, ut supra convinci. Et protestatur.

Incattae concludent in rei merito. Az actrixnak beadott inquisitiójából csak egy fatens sem impertálya azt, hogy in figura praesentis constituti per incattas csak egyik is, hogy az actrix asszonyt boszorkánynak, ördögnek s afféle vesztő személynek mondták volna. Hanem némej fatensek, kik szemeknek elvitelével, ki pedig vasnyárrsal szeminek kiszúrásával inducállyák az actrixot, mellyről mik nem tartozunk rationálni. Azért ezen materiában nincs egy, nem is lehet vala a férjeket prosequálni, exqui eo juria sententia et deliberatio fiat nulla.

Deliberatum

Ex productis elégendő képpen világos, hogy az actorea pars maga becsületinek, jó hírnök, nevének megsértődése végett az incattákat magok competens forumunkra, modo legitime meghíván, pro foribus litigantim proclamáltatta, post indultas iteratans dilationes exmissióban vetette, de mindazokat is in contemptum juris et justitiae az incattáknak posthabeálván, sem tempore impertitam exmissionis, sem most, amikor in rei merito megkapott, kellett volna felelni, egyik is nec per se, nec per [— —]¹ legum compareálni, magok dolgokat mulóban hatták. Az actorea pars pedig maga ártatlanságát elégendő tanúk által edoceálván, hogy levátájában letett actiója szerint azoknak az incatták convinctassanak, semmi veto ífletett.

¹ Egy-két szó elmosódott.

47.

1750. június 25., Somlyó

DETREHEI PAP JÁNOS BECSÜLETSÉRTÉSI KERESETE PAP ANTAL ELLEN BOSZORKÁNYOZÁS VÁDJA MIATT

AZ IRAT: A: SZMOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 14., 7. p.

Anno 1750, die 25-a mensis Junii sedes judiciaria filialis incltyi comitatus Krasznensis Somlyóvie celebrata sequenti modo instituta extitit.[...]

4. causa levata nobilis Joannis Pap Detreheniensis ut actoris contra et adversus providum Antonium Pap, illustrissimi domini domini Dionisií Bánffy de Losonez jobbágionem, in possessione Detrehe residentem, ut incattus.

Pro actore procurator nobilis Franciscus Sombori de Sombor per quem actorem cum protestatione exhibet litteras certificatorias, proponit: az incattus közelebb elmúlt eszten-

dőben 1749-ben meghatározás nélkül való számtalan sok ízben és helyyeken az actort vakmerőképpen boszorkánynak merészelte mondani. Mellyért is megkívánnya az actor, hogy az incattus juxta Decretum Tripartitum Partis 2-dae Tituli 72. convincáltassék, et cum refusione expensarum et fatigiorum debita executionis vétettessék. Et cum protestatione refert se ad seriem litterarum certificariorum et si necessum fuerit, etiam inquisitorii.

Pro incattus

Eodem die prohibita.

48.

1750. augusztus 26., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PARTIALIS SZÉKÉNEK JEGYZŐKÖNYVE
DRETHEI PAP JÁNOS BECSÜLETSÉRTÉSI KÉRESETÉRŐL NYAGA ILLYÉS ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL Kraszna vm. It. Jkvek és repertóriumok N. 13., 44–46. p.

Anno 1750, die 26. mensi Augusti sedes judiciaria inclyti comitatus Crasznsis partialis in oppido Somlyó celebrata ubi sequentes causae sunt agitatae, [...]

3-a causa nobilis Johannis Pap in possessione Detrehe residentis ut actoris contra et adversus nobilem Nyaga Illyés in dicta possessione Detrehe residentem, ut incattus.

Pro actore procurator nobilis Franciscus Sombori per quem actorem solemniter protestatur, exhibet litteras super citatione dicti incattum relatorias legitime confectas et penes eas proponit taliter: Anno 1749. mense Februario de die protestatum az incattus őkegyelme azon helyben és szomszédságában, mellyek a citatoriában bővebben declaráltak, az actor őkegyelmét tiszta keresztyéni élete ellen rít, moeskos szókkal kan ördögi és boszorkányi nevezetekkel illette, más jámboroknak is felettébb való botránkozásokra, Mellyeket az incattus tagadván őkegyelme, in instanti comprobálok, és meg is kívánom, hogy ad tenorem Decretum Tripartitum Partis 2-ae Tituli 72. convincáltassék cum expensarum et fatigiorum refusione, járulván ehhez a közönséges helyen való megkövetés is, és hogy mindezeket debita executióban vetettessenek. Et protestatur.

Pro incatto persona praesens cupit exmitti.

Deliberatum

Penes dilationem datur exmissio

1750. december 4., Somlyó

KRASZNA-VÁRMEGYE PERE

A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT BORZÁSI GÁL JÁNOSNÉ KOVÁCS ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 14., 14–18. p.

Anno 1750. die 3-tia mensis Decembris sedes judiciaria filialis Somlyoviae celebrata sequenti modo instituta extitit. [...]

Die 4-ta mensis Decembris eadem sedes judiciaria continuative celebrata.

6-ta causa levata spectabili ac generosi domini Georgii Genci de eadem, incltyti comitatus Krasznensis ordinarii vicecomitis ab officio ut actoris contra et adversus providam foeminam Elizabetham Kovács, providi Joannis Gál ex Borzás consortem, praesentem captivam, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Joannes Horváth de Szinyér Várallya per quem cum protestatione talem instituit actionem: Azért prosequálok az incatta asszonyt törvényesen, hogy ő elejtül fogva boszorkányi mesterségére nézve gyanús személynek tartott, most is tartatik. És nem is ok nélkül, mivel mind emberekben, mind barmokban bűvös-bávos kárt tevő mesterségével károkat tött. Nevezetesen: borzási német Borbély József őkegyelmének egyik lábát az elmúlt 1749-dik esztendőben Szent Márton napra esni szokott nagyfalusi vásár alkalmatosságával megvesztette; úgy bizonyos időben Szamos Újvár Németi nemes Gombás János uram házastársának, nemes László Krisztina asszonynak hasonlóképpen a lábát; nemkülömben egy Balla István nevű szegény embernek Miska nevű fiacskáját, akkor borzási lakos, providus Fazakas András kondását hasonlóképpen megvesztette, és megfenyegetvén meggyógyította; továbbá ezen Fazakas Andrásnak a menyének kebelit annyira vesztette, hogy azoknak bimbói kirodhattanak és máig sem épek, szopós gyermekit azon okból mással kellett tartatni; de még tehénféle marhát is mind ezen Farkas Andrásnak, mind másoknak, csak azért hogy nékie kívánsága szerint mindenkor tejet nem adtanak, megkurusolta annyira, hogy hasznokat nem vehették. Ezeken kívül vadnak az incatta asszonynak több hasonló malitói, mellyeket in instanti comprobálni kész vagyok, hitelesen költ inquisitoria relatoriával.

Kihez képest megkívánom, a jure, hogy az incatta asszony ad mentem Decretum Tripartitum Partis 3-tiae Tituli 47. articuli 22. juxtaquae Leges Divinas ut habetur Exodi 22-^{do} capite condemnate 18-vo strigiatricem ne sinas vivere. Másoknak példájokra és rettenésekre hóhér által megtortúráztatván, afféle gonosz bűvös-bávos boszorkány társainak kiadására, azután elevenen megégettessék. Et protestatur.

Pro incatta cum suo marito in personas praesens, negat actionem, cupitquae contra se doceri, si qui non facit, simpliciter absolvi.

Interim ad instantiam ejusdem constituitur procuratore nobili Francisci Sombori de eadem, qui cum protestatione expectat documenta domini actoris, salva manente contra eandem contendendi facultate et protestatur. Quibus perlectis.

Actor concludit in merito taliter: Minden homáj nélkül constál az felolvasott inquisitoria relatoriábúl az incatta asszony ellen: 1-mum eleitül fogva gyanús, bűvös-bávos mesterségű boszorkánynak tartatott mindenektül, valakik ötet ismerik, és ma is úgy tartatik: aminthogy 2-do meg is bizonyította, midőn sok rendbeli embereket, férfiakat, asszonyokat nagyobb és kisebb idejű gyermekeket, azoknak kiknek kezeket, kiknek lábokat, kiknek emlőjüket, kiknek belső részeket gonosz mesterségével megvesztette és sok ízben megfenyegetvén ezen incatta asszony, ugyanő általa és azon tanácsbúl meggyógyultanak, némelyek pedig, nevezett szerint maga férjének az édesannya, utolsó órájáig ezen incatta asszonyra kiáltott, hogy őmiatta meghaláloztanak, de némelyek még máig is az ő gonosz mestersége miatt keservesen sinlődnek és szenvednek; 3-tio szarvas- és lábasmarháknban, ökrökben, fejőstehenekben, szopósbörjúknban, sertésekben nevezetes és nyilvánvaló károkat tölt. Barmoknak felrezenésekben, természeti rendek felett való magok alkalmaztatások, azok körül boszorkányos mesterségével dolgozott; 4-to oktalan állatoknak, úgymint szőke disznónak, fekete kutyának, egyéb efféléknek formáit maga tudott mestersége szerint néha felöltözte, és aszerint úgy néha személye szerint is jó embereket gyötörtte, kínozta; továbbá a fejőstehenek csecseibül hogy véres genyecség folyjon és a fazékbéli tej mint a vér olyanná legyen, ő cselekedte mindezeket, Isten és a haza törvényei ellen ártatlan embereknek károkat és romlásokra. Úgy annakokáért, amelly sententiát magára tölte, midőn béhozták a fogságra, már mostan idejében törvényesen bíró által kimondatottnak lenni meghallya, és az actió szerint praemissa severa tortura ad extradandos suos suasquae complices, mint maga mondotta, hogy Debreczentül fogva Kolosvárig elegen vadnak, tortúráztatván, megégettessék élebenen.

Incatta quoque concludit in merito: Az actor ökegyelme felolvasott fátensei három rendből állanak: gyanúbúl, hallomásbúl és magok dolgokbeli saját tanúbizonyosságokból. Hallomásnak bizonyításra ereje nincsen, a gyanú bizonytalan dolgokbúl vagyon, maga dolgában pedig megesküvők közönségessen a törvény és a józan okosság ellen semmit sem próbálnak. Tehát in summa ezen documentum az incattát nem aggrավálja. De továbbá, az incatta vádoltatott természeti szerint, vel in distanti, vel vero in haec instanti, cselekedett gonoszúl valakikkel és valamikkel. Ha in distanti cselekedett, hogy tudgya azt a fátens, hogy az incatta tulajdon maga és nem más causálta legyen veszedelmi[t], holott azt nem subinferállya egy fátens is, ámbár légyen interessatus, hogy tudd meg, ebben s ebben az órában cselekedek, ilyen s ilyen részeidben avagy bizonyos marhádnban, ilyen s ilyen kárt teszek, akárhol leszek, és hogy az a fenyegetesse az incattának aszerint beteljesedett volna. Ha pedig in instanti károsított meg valakit, az[t] sem hozza bé az interessatus tanú, hogy kezinek hozzá való érintésével, ital vagy étel adásával, avagy egyéb füvekbéli sfortinatiójával maga a fátens vagy más kivülállóknak szemek láttára cselekedte volna. Hanem az egész homályban forgó fátensek egymásra nézve, egész helységestül gyanúbában kelvén az incatta ellen, ha mi a szent Istennek igaz ítéletébül rajtok avagy marhájokon történt, és majd vélek született prejudiciumokkal minyájan az incattára fordították sérelmeket! Úgyhogy e szegény szükölködő incattának kérésire, ha mit nem adakozhattanak és következendő képpen nyavajában vagy kárban estenek, mindgyárt az incattát hozták bő okul. Melly rossz consequentiát metállýának kitecik amaz böles axiomábúl: Post hoc, ergo propter hoc, nulla est consequentia! Senki nem igyérhet magának csak egy óráig való egészséget is! Referállýák azt is az interessatus fátensek, hogy némelly állatoknak képekben

járt legyen az incatta gonoszságát folytatni! Hogy ez csupa semmi és tudatlan sötétség légyen, megteccik abból, hogy mikor afféle állatot láttanak a fátensek, tehát nem az incattát látták, ha képes az? Lehetett más is! De látták-é az incattát maga emberi személyét levetkezni és idegen formába öltözni? Vadnak ecersmind olyan nyavalyák is, mellyekben az betegek némellyeket ellenkező formában látnak. Láthattak a nyavalyában forgott akkori fátensek affélét az incatta felől is, bár csak a fátensek ha magok dolgokban is egy probabilitást láttatnának subinferálni, de mivel magok éjjeli-nappali egyaránt való kevetkezésekből egy chimerát fungáltak magoknak, ők inkább szánakozásra méltók, az incatta pedig az actor ökegyelme actiója alól simpliciter való absolváltatását. Et protestatur.

Deliberatum

Ex parte actoris exhibeált és felolvasott hosszas inquisitoriának tenorából constál világossan, hogy az incatta borzási Kovács Erzsébet eleitül fogván bűvös-bávos, babonás, boszorkányi mesterséggel élő személynek tartatott s annak tartatik most is mindenektül, akik őtet ismerték s ismerik. De jött továbbra ex gravissima suspitione testium az is, hogy az említett borzási helységben sokféle nyavaják között sinlődött férfiaknak és asszonyi állatoknak, nagyobb és kisebb rendű gyermekeknek, nemkülömben oktalan állatoknak ami romlásokért meghalások esett, mindazokat a convenientás circumstantiákra nézve őnéki és nem másnak tulajdonítottak, mivel némellyeket, kik velle jól tettek, a romlásból kiépített, némellyeket pedig bennehagyott. Kijő a többi circumstantiák között utollyára az is, hogy az incatta asszony amidőn ezen továbbra nem szenvedhető circumstantiákra és gravis suspitiókra nézve, magistratuális fogságra kísértetett, az őtet követő egyik fatens előtt ilyen vallást tett: Tudom, hogy engem megégetnek! Hanem mondgyátok meg az férjemnek, hogy ami pálinkám és majorságom léssen, külgye bé, hadd igyam és egyem meg, ne maradjon másra! Melly gravis suspitiók és azt követő circumstantiák, ha elegendő képpen világosok volnának, halálra érdemeseknek méltán ítéltethetnék az incatta asszony. De mivel voltaképpen nem világosok, lege ita dictante, hogy a hóhér által, ad extradandos suos complices, keményen megtortúráztassék, és ha intra torturam maga gonosz mesteriségét fogja fateálni, vivi comburio büntetessék, ha pedig magát megkeményítve fogja tagadni, a botránkozásnak és hasonló gonoszoknak eltávoztatásokra nézve a vármegyéből proscribáltassék, communi voto ítéltetett.

1751. május 17., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT PERECSENI ÖZVEGY
KURTA MIHÁLYNÉ DUDÁS ILONA ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. It. Jkvek és repertóriumok N. 14., 26–27. p.

Anno 1751. die 17-ma Maii sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó celebrata sequenti modo instituta extitit. [...]

4-ta causa levata ejusdem spectabili ac generosi domini Georgii Gencsi de eadem, inelyti comitatus Krasznensis ordinarius vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Helenam Dudas, quondam providi Michaelis Kurta Perecseniensis relictam viduam, ut incattam.

Pro actore procurator nobilis Paulus Almási de Ér Szodoro per quem cum protestatione allegat tali modo: Az incatta régen megtanult bűvös-bávos boszorkányi mesterségével sok ízben sok károkat tevén sok jámboroknak marhájokban. Signanter pedig anno praeterito 1750. in mense Novembris ezen nemes Kraszna vármegyében Perecsenben lakó Joseph Mihálynak, s[alva] v[enia], egy jó ökröt s egy tehenit, némkülömben egy lovát, boszorkányi mesterségével megnyargalván hirtelenséggel megölte. Melynek hogy juxta vigorem legis patriae Approbatæ Constitutiones Pars 3-tiam articulo 1. sectionem priorem ha tagadna is, data in enim finem ab officio incattam sedria praedicta dominis actoria exmissione, kész léssen comprobálni. Azért megkívánja, a jure ut supra, hogy justa sua demerita convincáltassék és aggraváltassék az incatta. Et protestatur.

Pro incattam in persona protestatur, cupit exmitti.

Deliberatum

Datur exmissio

KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
NAGYFALUSI NAGY MIHÁLYNÉ SOMOGYI KATA ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. lt. Acta politico-judiciaria N. 3405/1751., 1-4. p;
Jkvek és repertóriumok N. 14., 30-31., 36., 38. p.

I.

1751. június 18., Nagyfalu

Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus dominis Dominis Supremo et Vice Comitibus, Judicibusque Nobilium, coeteris Jurassoribus ac Notariis Sedis Judiciariae Filialis! Dominis Dominis humillime collendissimis observandissimis!

Illustrissimi, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii et Nobiles domini Domini nobis humillimi collendissimi observandissimi!

Praetitulatis dominationibus vestris humillime notificandum duximus quod nos litteras sacratissimae reginae nostrae et principis Transilvaniae compulsorias pariter et attestatorias pro parte et in personam spectabilis et generosi domini Georgii Gentsi de eadem, ordinarii vice comitis inclyti comitatus Krasznenensis, uti pro se et ratione dicti officii sui legitime confectas et emanatas, nobisque inter alios sacratissimae suae maiestatis humiles fideles perpetuosque subditos et servos officiatenus in eisdem conscriptos praeceptoriae sonantes et directas receperimus in haec verba: MARIA THERESIA etc., quas nos propter eorundem prolixitatem inserere omissimus. Datum in libera regiaeque civitate nostra saxonicali Cibinii die 21-ma mensis Februarii anno 1751. Et subscriptum erat, lecta, correctae, erantque sigillo Sacratissimae Suae Maiestatis Judiciali et authentico eoque Transilvanico in inferiori earundem margine in medio loco videlicet solito super cera rubra ductili impressivae emanatae. Quibus receptis nos mandatis Sacratissimae Suae Maiestatis in omnibus uti tenemur obedire satisfacereque volentes anno praenotato die 18. Junii in et ad possessione Nagyfalu domumque providi Francisci Bana, ibidem comitatumque Krasznenensis existentem habitam et extractam accessimus ibidemque notatos testes vigore litterarum praescriptarum in praesentiam nostri legitime citatos et constitutos (exacto prius ab iisdem firmissimo juramento sacramento) ad fidem eorum Deo debitam de et super utro per praetitulatum dominum exponentis nobis proposito praesentibusque nostris inserto examinavimus et inquisivimus eorumque fassiones et attestaciones sequenti serie descripsimus.

Utrum de et super eo

Primo: tudgya-e a tanú bizonyoson és nyilván, hogy tekintetes nemes Kraszna vármegyében Nagyfaluban lakott néhai providus Nagy Mihálynak felesége, Somogyi Kata, eleitől fogva bűvös-bávós boszorkányi mesterséggel élő személy volt, úgyhogy sok jámi-

boroknak afféle boszorkányi mesterségével mind magok személyekben s mind pedig marhájokban feles károkat tett és ha tett?

Secundo: kiknek, micsoda károkat tett személyekben, marhájokban s nevezetesen hol, mikor és micsoda időben, declarállya a fatens cum omnibus congruis circumstantiis!

Fassiones testium

1. testis providus Stephanus Szűts, annorum circiter 40, jobbágio illustrissimi domini domini Sigismundi liber baronis Bánffy de Losoncz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia: Ezen megnevezett Somogyi Kata felől azt tudom mondani, hogy eleitől fogva helységünkben bűvös-bávos boszorkányi mesterséggel élő személynek tartott, és hallottam hogy sokan szemtől-szembe boszorkányozták. Nevezetesen ezelőtt circiter 6 vagyis 7 esztendőkkel hütös férjével, néhai Nagy Mihállyal egy estve bor mellett mulatván, mond énnékem nevezett Nagy Mihály maga felesége, Somogyi Kata felől: Eddig is eleitől fogva hallottam, hogy az feleségem boszorkány, de soha nem hittem. De már most elhiszem, mivel a napokban estve meg akartam verni, de reá nem mehettem, eltűnt előlem!

2. testis providus Stephanus Leicsméri, annorum circiter 50, jobbágio illustrissimi domini domini Adami liberi baronis Kemény de Magyar Győr Monostor, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Ad omnia: Tudom, hogy az megnevezett Somogyi Kata eleitől fogva helységünkben bűvös-bávos boszorkányi mesterséggel élő személynek tartott és tartatik ez mai napig. Nevezetesen tavally én falusbíró lévén, itt helységünkben lakó Varga Mihály sallariumon letettek mellett küldte ez Somogyi Katához azért, hogy megszozott mestersége szerint egy jó fejőstehenét megbabonázta annyira, hogy felé sem mehettének, magokat is megölné, s aziránt admoneálnám, hogy azon marháját azmint megbabonázta, azszerént megorvosolja, különben baja lesz! Melly izenettel és parancsolattal ez Somogyi Katához én elmentem és megmondottam. Melly izenetre felelt: Mond meg – ügymond – Varga Mihálynak: Ha én varásló vagy boszorkány vagyok, az ő anyjától tanultam!

3. testis providus Joannes Bogya senior, annorum circiter 54, jobbágio illustrissimi domini domini comitis Dionisii Bánffy de Losontz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia: Bizonyos dolog az, hogy ez megnevezett Somogyi Kata nem csak másoktól, hanem maga néhai férjétől, Nagy Mihállytól is boszorkányi mesterséggel élő személynek tartott, aminthogy néhai Nagy Mihály közönséges helyben száma nélkül, sokszor beszéllette, hogy az ő felesége nyilvánvaló boszorkány és ha megriasztotta, elébb őtet megcibálta üstökénél fogva, s azután az kürtön kiszaladott! Ezen dolga nékie nem csak edszer, kécer volt, hanem száma nélkül: sokszor. Azt is most nemrégiben hallottam Varga Mihályéktól, hogy a Nagy Mihállyné kutyája egy estve három rendben megszopta a tehenét!

4. testis providus Stephanus Rátz, annorum circiter 60, jobbágio illustrissimi domini domini Volphgangi liberi baronis Bánffy de Losoncz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia: Hallottam eleitől fogva, hogy ez megnevezett Somogyi Kata boszorkányi mestersége iránt gyanús személynek tartott és tartatik mind ez mai napig.

5. testis providus Michael Kintses, annorum circiter 65, jobbágio illustrissimi domini domini comitis Dionisii Bánffy de Losoncz, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad omnia uti praecedens 4-tus testis.

6. testis providus Michael Foris, annorum circiter 36, jobbagio illustrissimi domini Sigismundi liberi baronis Bánffy de Losoncz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti praecedens 4-tus testis.

7. testis provida foemina Anna Torkos, annorum circiter 40, consors providi Andreae Gál, legitime citata jurata examinata fatetur ad omnia uti praecedens 4-tus testis.

8. testis provida foemina Catharina Torkos, annorum circiter 42, consors providi Stephani Letsméri, legitime citata jurata examinata fatetur ad omnia uti 4-tus testis.

9. testis provida foemina Stephani Fazakas, legitime citata jurata examinata fatetur ad omnia uti 4-tus testis, hoc addito: Az szolgálkától, Jánki Istóktól hallottam egy alkalmazottal, hogy az ő és mások hallatára teli torokból kiáltotta Nagy Mihály azt, hogy az ő felesége, Somogyi Kata nyilvánvaló boszorkány.

10. testis libertinus Josephus Molnár, alias Tarjai, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia nihil.

11. testis provida Catharina Nagy, annorum circiter 70, relicta vidua quondam libertini Michaelis Nagy, legitime citata jurata examinata fatetur ad omnia nihil.

12. testis providus Michael Benedék, annorum circiter 45, jobbagio illustrissimi domini domini comitis Dionisii Bánffy de Losoncz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti praecedens 4-tus testis.

13. testis libertinus Andreas Fülöp, annorum circiter 36, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia: Ez megnevezett Somogyi Kata feől azt hallottam, hogy Varga Mihály egy tehene iránt ő reá volt gyanúja, melynek bornya csakhamar meg is döglött. Úgy Zilahi Sigmondtól is hallottam, hogy Somogyi Kata nyilvános boszorkány. Azt is hallottam, hogy mostan nemes Magyarországon lakó fia azt mondotta volna itthon laktában, hogy az ő feleségét az anyja ölte volna meg, de nem félti magát az megfogástól míg az fekete kokasa él.

14. testis providus Michael Bogyá, annorum circiter 28, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti 4-tus testis.

15. testis libertinus Stephanus Szilágyi, alias Orsos, annorum circiter 34, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti 4-tus testis.

16. testis provida foemina Elizabetha Foris, consors providi Martini Nagy, annorum circiter 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia nihil certi.

17. testis providus Vanka Marián, annorum circiter 28, jobbagio illustrissimi domini domini Volphgangi liberi baronis Bánffy de Losoncz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti quartus testis.

18. testis providus Stephanus Torkos, annorum circiter 45, jobbagio illustrissimi domini comitis Dionisii Bánffy de Losoncz, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad omnia uti quartus testis, hoc addito: Nemes Magyarországon ezelőtt circiter 7 esztendőkel elszőkött János nevű fiával ez Somogyi Katának egy alkalmazottal halásznál indultam, és azmint mentünk a faluvégi táján, egyszer megáll Nagy János, mondá énnékem, hogy ne mennyünk sehová, hanem csak térjünk vissza, mert meglátna bennünket anyám, és mi bizony egyet sém fogunk! Én mondom: Miért nem? Azért-e, hogy Isten, Szentháromság úgy segéllyen, az én anyám boszorkány és meglát, ha elmegy is, szerencséd nem léssen! Ugyancsak addig beszéllettem neki, hogy magammal elvittem és feles ideig együtt halásztunk, de ujjomni kis paduszocskánál többet nem fogtunk! Ez akkor az fia erős hit-

tel és rendben erősítette, hogy az ő anyja nyilvános boszorkány, és mikor meglátta az halászokat, hogy halászni mennek, megcsinálja, hogy aznap egy halat sem fognak.

19. testis libertinus Stephanus Bányai, annorum circiter 28, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia nihil certi.

20. testis libertina foemina Catharina Kató, annorum circiter 40, consors libertini Georgii Fodor, legitime citata jurata examinata fatetur ad omnia: Azt tudom bizonyoson, hogy az megnevezett Somogyi Kata eleitől fogva boszorkányi mestersége iránt soros és gyanús személyly volt és mindentől gyanús személynek tartatott. Azt pedig hűtös férjétől, Nagy Mihály szájából hallottam, hogy az ő felesége, Isten ötet úgy segéllye, nyilvános boszorkány. És az ilyen-amollyan attát meg akarta kinezni, de meg nem végezhetette, hanem a kemence kürtőjén kiszalasztotta. Az menyitől pedig most nem régiben hallottam az veteményes kertem mellett, midőn egyedül ment magába, egyedül beszélvén mondotta: A tűz égesse meg az napát leányostól, mivel mindketten nyilvános boszorkányok.

21. testis libertinus Georgius Fodor, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad omnia uti quartus testis, hoc addito: Elbűjdosott János nevű fiától hallottam méltóságos báró Bánffy Sigmond uram őnagysága nagyfalusi udvarházánál, hogy első feleségét az édesanyja ölte meg tanult boszorkányi mesterségével, ötet is akkor ottan hasonlóképpen azon mesterségével megkínozta.

22. testis, providus Michael Torkos, annorum circiter 50, jobbagio illustrissimi domini domini Volphgangi liberi baronis Bánffy de Losoncz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti praecedens quartus testis hoc addito: Az öcsém gyermeke iránt nekünk is nagy gyanunk volt, és valameddig Somogyi Kata meg nem orvosolta, meg nem gyógyult. Úgy Varga Mihálynak felesége iránt őreá volt gyanúja, és míg bíró által reá nem izent, addig meg nem gyógyult. De én bizonyos szemmel látott dolgot mondani nem tudok.

23. testis providus Michael Kolsár, alias Szabó, annorum circiter 60, jobbagio illustrissimi domini domini Volphgangi liberi baronis Bánffy de Losontz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti praecedens quartus testis.

24. testis nobilis Sigismundus Zilahi, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad omnia: Azt tudom bizonyoson és nyilván, hogy az megnevezett Somogyi Kata mindentől soros és gyanús személynek, boszorkányi mesterségére nézve tartott és tartatik mostan is, aminthogy az maga hűtös férje, néhai Nagy Mihály a falu között a bírákat ezelőtt való időkben tiltotta, hogy fogják meg az ő feleségét, mivel nyilvános boszorkány. Meg akarta volna verni, meg nem verhetette, hanem a kürtőn szaladott ki. Ugyanaz előtt circiter 6 esztendőekkel a feleségem felettébb megbetegedvén, annyira volt, hogy éltehez reménségünk nem volt. Mellyet ez Somogyi Kata és Kósa Istvánné látván, ketten öszevesztenek és Kósa Istvánné mondott[a] Somogyi Katának: Ha meghal Zilahiné, az te lelked ad számot rólla, mivel engem te tanítottál, hogy öntsem utánna [a] füresztővizet! Ugyan, edgyik fiannak az lábát megvesztették annyira, hogy egész esztendeig mankó nélkül lábra nem állhatott (úgyhogy 125 darab csont jött ki azon lábából). S ezen kétféle dologért egyenesen őreá és nem másra volt minden gyanunk, és vagyon máig is, mivel minden rendbeli nyavalya, nevezetesen a fiamé, az ő megfenyegetése után csakhamar következett.

25. testis provida foemina Judith Tsűri, annorum circiter 45, consors providi Stephani Benedek, legitime citata jurata examinata fatetur ad omnia uti quartus testis.

26. testis libertinus Stephanus Rátz, annorum circiter 45, legitime citatus juratus, examinatus fatetur ad omnia nihil.

27. testis provida foemina Elizabetha Rátz, annorum circiter 48, consors providi Michaelis Kintses, legitime citata jurata examinata fatetur ad omnia nihil.

28. testis providus Joannes Varga, annorum circiter 65, jobbagio illustrissimi domini domini comitis Dionisii Bánffi de Losontz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia nihil.

29. testis libertina foemina Catharina Erdélyi, annorum circiter 60, relicta vidua quondam libertini Stephani Kosa, legitime citata jurata examinata fatetur ad omnia nihil.

30. testis providus Martinus Szóts, annorum circiter 50, jobbagio illustrissimi domini domini Sigismundi liberi baronis Bánffi de Losontz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti quartus testis, hoc addito: Ezelőtt néhány esztendőkkel néhai Oláh Márton bíróságában nevezett néhai Nagy Mihály Oláh Mártonhoz éteakának idején, mint bíróhoz mentvén, tiltotta, hogy fogják meg az ő feleségét, mivel nyilvános boszorkány, s akkor elszaladott, de az bolondságnak vélvén, meg nem fogta s abbanmaradott.

31. testis providus Martinus Szilágyi, annorum circiter 40, jobbagio illustrissimi domini domini Sigismundi liberi baronis Bánffi de Losontz legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti quartus testis.

32. testis providus Joannes Torkos, annorum circiter 60, jobbagio illustrissimi domini domini Volphgangi liberi baronis Bánffi de Losontz, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti praecedens 30. testis.

33. testis nobilis Mathias Nógrádi, annorum circiter 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia uti quartus testis.

34. testis providus Joannes Szakolya, annorum circiter 40, jobbagio illustrissimi domini domini Adami liberi baronis Kemény de Magyar Gyerő Monostor, legitime citatus juratus examinatus fatetur ad omnia nihil.

Cuiusquidem praemissae huiusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem pro ut per nos est expedita et peracta praetitulati Dominationibus Vestris fide nostra mediante per praesentes rescripsimus eandemque sub sigillis nostris usualibus nominumque nostrorum subscriptionibus praetitulati domino exponenti extradeditimus. Eisdem de reliquo praetitulatarum dominationes vestras foeliciter vives ac valere permanemus.

Actum anno, die, locoque in praenotatis.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum servi humillimi.

Michael Kiss, inelyti comitatus Krasznensis alter ordinarius et juratus iudium m. p.

Stephanus L. Szilágyi, inelyti comitatus Krasznensis juratus assessor m. p.

²Anno 1751. aperte per juratum inelyti comitatus Krasznensis vice notarium Georgium Kiss m. p.

¹⁵ in serie continuata die 15-ta Novemberis 1751.

³3405. 18. Junii 1751.

II.

1751. június 22., Somlyó

Anno 1751. die 22 Junii sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis in oppido Somlyó celebrata sequenti modo instituta extitit. [...]

3. causa levata ejusdem praedicti domini vice comiti ab officio ut actoris contra et adversus providam foeminam Michaelis Nagy Nagyfalusiensis consortem, Catharinam Somogyi, ut incattam.

Pro actore procurator nobilis Paulus Almási de Ér Szodoro, per quem cum protestatione exhibet litteras certificatorias et penes eas proponit; Isten és az haza törvénye ellen az incatta magát bűvös-bávos boszorkányi mesterségekkel megundorítván, azon mesterségével, kiknek személyekben magoknak, kiknek pedig marhájokban, eleitül fogván sok károkat töltél egész ott lakásod ideje alatt, azon mesterségedtül meg nem szüntél, ugyanaz említett faluban, ott Nagyfaluban háza, cselédgye és marhái közzül, signanter egy nehányukat megrontottál. Melly cselekedeteidet a praetitulált actor úr mostan is kész ellened comprobálni, melly ha sufficiens nem lenne, dato termino, kész lészen mindezeket comprobálni.

Megkívánnya azért, a jure, hogy ad meritum legum patriarum Approbatæ Constitutiones Partis tertiæ Tituli 47-mi 6-ti juxta de merita et qualitate delictorum, si condigna morte sua minus ex vivi fienbitur[?] homagii mortui pensione convincáltassék és agraváltassék.

Pro incatta domina terrestres ejusdem foemina, Cristina, nobilis Pauli Balog de Menyő consors, in persona praesens. Cupit exmitti.

Deliberatum

Datur exmissio partibus.

III.

1751. október 16., Somlyó

Sedes Judiciaria filialis inelyti comitatus Krasznensis Somlyóvie celebrata diebus 15-ta et 16-ta mensis Octobris 1751. in criminalibus sequenti modo instituta extitit. [...]

5-ta causa penes exmissionem continuata ejusdem praetitulati domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providi Michaelis Nagy Nagyfalusiensis consortem, foeminam Catharinam Somogyi ut incattam.

Pro actore procurator nobilis Paulus Almási de Ér Szodoro per quem penes protestationem exhibet litteras inquisitorias et penes eas cupit judicium juxta levatam. Et protestatur.

Pro incattam, pro incattam, pro incattam nemo.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Utólagos levéltári jelzet és dátum a hátlapon.

1751. október 16., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PERE
A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT BAGOSI SZABÓ JÁNOSNÉ ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 14., 36. p.; N. 16., 1. p.

Sedes judiciaria filialis inclyti comitatus Krasznensis Somlyóviae celebrata diebus 15-ta et 16-ta mensis Octobris 1751. in criminalibus sequenti modo instituta extitit [...]

16. Octobris 1751. Joannis Szabó Bagoiensis consortem ut incattam.

Pro actore procurator qui supra per quem cum protestatione dicit: Eleitül fogva bűvös-bávos, babonás, boszorkányos mesterségével sok jámboroknak magok testében, javokban és marhájokban mind ott Bagoison mind másutt is sok károkat, varáslásokat töttél, mellyek ellened általam az jövő terminusban comprobáltatni fognak, amikor is megkívánom juxta leges patriae in Approbatae Constitutiones Partis tertiae Tituli 47. Articulum secundum et tertium per de meritis büntettség és aggraváltassék. Et protestatur.

Pro incatta in persona praesens per legitimum procuratorem suum, nobilem Joannem Bara de Szemerja, per quem reservando reservanda cupit tam certificatorem suam levatam dominis actoris perlegi, de quibus excipere contendere liceat, et protestatur.

Perlectis litteris certificatoriis, tam vero levatis incattam excipit taliter: Az incatta aszszonynak conditiója nem íratik meg sem certificatoriában, sem levatában, hogy nemes-e, libertinus-e vagy jobbágy személy legyen. Ő pedig szabad ember felesége, kell vala conditióját, hogy ő nemes vagy libertinus legyen megírni juxta Tripartitum Decretum Partis 3-tiae tituli 26. et Tituli 82. Providus titulust adván az incattának, melly a jobbágyoknak titulusa szokott lenni. Ha jobbágy volna, meg kell vala írni ki jobbágya. Ezen defectusért megkívánom, hogy mind certificatoriája, mind levatája condescendállyon.

Deliberatum

Non tenetur exceptio.

Incatta cupit exmitti ad comprobendam innocentiam.

Deliberatum

Exmissio non denegatur partibus.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
RÁTONI NAGY PÉTERNÉ FÁBIÁN KATALIN ELLEN

AZ IRAT: A: SZMOL. Kraszna vm. It. Jkvek és repertóriumok N. 10., 22–23., 30., 33. p.

I.

1753. június 25., Somlyó

Anno 1753. die 25. mensi Junii sedes judiciaris generalis incltyi comitatus Crasznensis in oppido Somlyó celebrata, ubi sequentes causae sunt agitatae. [...]

2-da causa levata ejusdem illustrissimi domini domini supremi comiti ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Catharinam Fabian, consortem nobilis Petri Nagy in incltyto hocce comitatu Krasznensi possessione quae Ráton residentis, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Georgius Nagy de N[agy]A[gy]ta, per quem cum protestatione exhibet citatorias ad quas se referando, dicit: Régólta lévén az incatta boszorkánysági mesterségének gyanúsága alatt, tandem a fellyebb elmúlt esztendőben annak bizonyos jelét és példáját is adta, midőn különös időben azt bizonyos alkalmatosságokban igénybe vette, úgymint nemes Czinkotai Márton gyermekinek lábát felsugorította, Sárdi Pál őkegyelme két gyermekét megvesztvén, edgyiket meggyógyította, a másik megholt belé; a Pap Sigmond fiának, Ferencnek egy tinőjét megnyargalta, meg is döglött belé. In anno 1750. die 17-ma mensis Junii a rátoni akkori tiszteletes református praedikátor házatúl tejet kérvén az incatta, és hogy nem adhattanak, ad 18. ejusdem mensis virradó écakán száját azon papnak, úgymint tiszteletes Veres Ferenc úrnak félrerontotta, s most is úgy nyomorog. Mellyet, data exmissione, doceálok és megkívánom, a jure, hogy az incatta ezen vétkeit pro qualitate delicti comprobandi convincáltassék és aggraváltassék, vagy fővételeivel vagy praemissa tortura vivi comburiummal juxta leges tam Divinas Exodi 22. versetum 14., Levit. 20., versetum 26, quam humanas, scilicet Decretum Sancti Stephani regis Libro 2. Capituli 31, 32, melly is debita executióba vétessék. Et protestatur.

Pro incatta in persona praesens cupit exmitti.

Deliberatum

Datur exmissio partibus.

II.

1754. június 25., Somlyó

Anno 1754. die 25. mensis Junii sedes judiciaria generalis inelyti comitatus Crasznen-sis Somlyóviae celebrata ubi sequentes causae sunt agitatae. [...]

3-a causam penes exmissionem continuata praetitulatae illustrissimae domini supremi comiti ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Catharinam Fábían, nobilis Petri Nagy in inelyto hocce comitatu possessioneque Ráton residentis consortem, velut incattam.

Pro actore procurator nobilis Georgius Nagy de N[agy]A[ajta], per quem cum protesta-tione exhibet litteras inquisitionario-relatorias legitime confectas et emanatas, penes quas cupit iudicium juxta levatam. Et protestatur.

Pro incatta, pro incatta, pro incatta nemo.

Actor concludit in merito et dicit: Constál az exhibeált és felolvasott inquisitóriábúl: Primo: hogy az incatta boszorkánysága iránt csaknem mindenektúl nagy gyanú volt. Se-cundo: ha kitúl mit kért, boszorkányi mesterségektúl való féltékben meg nem merték tar-tani, amint hogy Tertio: maga kérkedett véllé, hogy mikor megharagszik vagy nékie kell, hét ember erejével bír, és aki véllé kiköt, ördög-gel köt ki. Quarto: sokakat testekben, soka-kat marhájokban megnyomorított, némellyeket az adományért meggyógyított, sőt némelly megnyomorodotrúl azt mondotta nagy bizakodással, hogy ennek vagy kosul vagy bakul meg kell gyógyulni. Ellenben quinto: akik amit kért, nem adták, azoknak vagy magoknak, vagy gyermekeknek vagy marhájoknak nyomorúsága, sőt veszedelme is következett. Sexto: akik megszorították és ijesztették, azokat meggyógyította, sőt ugyan némellyekkel meg is békéltet: qui veri juxta regulam juris de crimine paciscitur, crimen confiteri intelligitur. Deniquae nemes Udvarhely székrül boszorkányságáért büntetés félelmétül ennek előtte profugiált, úgy most is érezvén s értvén prosecutióját, innen is elszökött. Qui vero fugit suspectum se reddit. Sőt ugyanezen boszorkányi vétkeit sub proba judiciali, úgy mint úsz-tatás alá forgott. Melly rátiókra nézve megkívánom, hogy az incatta az actió szerint con-vincáltassék és aggraváltassék is.

Ceterum veris, et protestatur.

Deliberatum.¹ Haec causa ob certas rationes seponitur. Haec incatta jam e viris sublata causa est [- -].

¹ Kihúzva a következő szöveg: „ubi contra taceret”

1755. augusztus 19., Somlyó

KRASZNA VÁRMEGYE PERE BALLAI DÉCSI MIHÁLY ÖZVEGYE,
KOC SIS ERZSÉBET ELLEN BŰBÁJOSSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: SZMOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N: 19., 16., 20., 24. p.

Sedes judiciaria filialis inelyti comitatus Crasznensis in criminalibus per diebus 18. et 19. mensis Augusti 1755 Somlyóviae instituta et terminata, sequenti modo celebrata extitit. [...]

Anno 1755. die 19. Augusti eadem sedes judiciaria continuative celebrata. [...]

7. causa levata spectabilis ac generosi domini Georgii Genci de eadem, inelyti comitatus Crasznensis ordinarii vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providi foeminam Elizabetham Kocsis, providi quondam Michaelis Decsi, in praefato comitatu possessionemquae Balla dum viveret residentis et commorantis relictam viduam, velut incattam, sub fidejussione constitutam.

Pro actore procurator Georgius Nagy de N[agy] Ajta cum protestatione dicit: Az incatta Isten és haza törvénye ellen magát sok időktől fogva bűvös-bájos babonás mesterségben elegyítette, melly által sok jámboroknak néha személyekben, néha javaikban különkülön károkat tett, mellyet in instanti doceálok és megkívánom, a jure, hogy delicti qualitatem ad mentem legis, tam divinae quam civilis convincáltassék és aggraváltassék. Et protestatur.

Pro incatta in persona praesens, cupit perlegi inquisitorias et juxta eas absolvi.

Actor concludit verbis.

Incatta verbis.

Deliberatum

Az incatta Kocsis Ersébet bűvös-bávós boszorkányos mestersége iránt a producált actorea pars inquisitoriája által semmi is meg nem bizonyosodván, de még csak gravis circumstantia is nem subinferáltatván, az incatta asszony ab impetitione magistratuali simpliciter absolváltatik. Külömben ezután magát úgy alkalmaztassa, hogy továbbra okot ne szolgáltasson.

KRASZNA VÁRMEGYE PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
ZOVÁNYI VÉG FERENCNÉ BARA ERZSÉBET ELLEN

AZ IRAT: A: SZmOL. Kraszna vm. lt. Jkvek és repertóriumok N. 19., 35., 37., 44–48. p.

I.

1756. december 2., Somlyó

Anno 1756. die secunda mensis Decembris in sede judiciaria filialis inclyti comitatus Crasznensis Somlyoviae celebrata sequentes instituta et continuata sunt causa: [...]

4. causa levata spectabilis ac generosi domini Ladislai Bölöni de eadem inclyti comitatus Crasznensis ordinarii vice comitis ab officio ut actoris in quem causae praesentis per mutationem officii a titulado domino Georgio Gencsi de eadem, antea vice comite legitime et condescensa contra et adversus foeminam Elizabetham Bara, libertini Francisci Vég pro nunc in possessione Zovány, inclyto comitatu Crasznensi residentis consortem, ut incattam.

Pro actore procurator nobilis Franciscus Sebes de Zilah per quem cum protestatione dicit: Az említett certifikatoria relatoriából bővebben is constál miképpen az incatta Isten és haza törvénye ellen sok keresztény embereknek mind személyekben, mind marhájokban felette igen sok kárt tett boszorkányi bűvés-bávos mesterségével, sőt ami irtóztatóbb, maga nevezett hites férjét is, aki nékie feje, azon veszedelmes mesterségével úgy megromtotta, hogy se nem eszik, se nem iszik, hanem csak veszedelmezik, és mintegy moralliter már meghalt. Mellyet is, dato termino, kész az actor úr ellene hitelesen comprobálni. Comprobálván pedig megkívánja az actor úr ökegyelme, hogy az incatta a Móses törvénye szerint is, hogy többé kárt ne tehessen, juxta merita delicti convincáltassék in vivi comburio, vagy ha vivificáltatnék, homagiumot fizessen. Efelett ecclesiát reconciliállyon. Actor in reliquo refert se ad tenorem certifikatorem et aliorum litteralium instrumentorum. Et protestatur.

Pro incatta in persona praesente negat actionem, et cupit exmitti.

Deliberatum

Exmissio patentionibus non denegatur.

II.

1757. január 27., Somlyó

Anno 1757. die 27. mensis Januarii sedes iudicialis filialis inclyti comitatus Crasznensis Somlyóviae celebrata sequenti modo instituta et continuata extitit. [...]

3. causa penes exmissionem continuata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et aduersus libertinam Elizabetham Bara, libertini Francisci Vég in possessione Zovány residentis consortem, ut incattam.

Pro actore procurator idem qui antea, per quem cum protestatione inherendo superioribus exhibet documenta et reservat reservanda, et protestatur.

Pro incatta procurator nobilis Stephanus Pribék de Szigeth qui cum protestatione, et reservatione reservandorum, expectat producta et omnium probam actoris, reservando sibi facultatem contra eadem excipiendi et contendendi. Liceat etiam sibi litteras inquisitorias sub littera A, in defensionem sui exhibere et omnia quaecumque defensionis ratio exegerio[?] peragere. Et protestatur.

Actor contendit in rei merito: felolvastatván mindkét részről való relatoriák, nem mekedhetik meg az incatta a levatában feltett gonosz mesterségbéli suspiciótól, ugyanis: impertályák ex parte dominis actoris készült relatoriában feles fatensek, nevezetesen 2., 4., 6., 10., 15., résszerént nemesek, résszerént szabadok, hogy ezek között némelyiknek marhát, némelyiknek gyermekét gonosz mesterséggel megrontotta, és ha szintén oly világos szemmel való látás nem importáltatik is (aminthogy az ilyen színű mesterség oly titkos szokott lenni és nem szem előtt, mindazonáltal ex eventa connectálván az megelőző fenyegetőzésekkel lehet a dolgot kihozni). Eszerint történnén itt is a dolog. De ezeken kívül számos fatensek az incattával egy falubeliek, majd csaknem egyszóval és szájjal subinferályák és vallyák az incattának ezen mesterségében gyermekségétől való sorosságát, melly szerint mind ez mai napig gyanúban vagyon. Igaz ugyan, hogy a maga részéről való relatoria nagyobbára menti az incattát, de ebben ezt observálhatni: Primo: csak azt kérdették, ha tudgya-e szemmel látott dologból, holott ez oly mesterség, hogy nem szemelőtt szokták practizálni, különben is azeránt nem szoktak megbizonyítani; Secundo azokat a fatenseket, akik többet tudhattak volna és akiknek ártott, nem adjuráltatta, félvén a consequenciájától, ut potet ex collatione duorum instrumentorum, ezzel is az incatta bünösnek tette magát. Kire nézve ha szintén nem elégséges probandi casu nem látatnék is, az actor úr részéről beadott documentum, mindazonáltal oly praesumptiót inducál, hogy az incatta hac vie absolutiót ne nyerhessen, hanem pro alteriori veritatis, a dolog communisra mennyen, vagy pedig ha tisztelt bírák elégségesen informáltathatták magokat, úgy hogy pronunciólhassanak, az actor részire kell jönni a sententiának. Mert ugyanis ha szintén ad vivi conburium nem condemnáltatnék is, de mivel emberséges embernek tellyes életében úgy kellett élni, hogy még csak gyanú is efféle mesterség iránt hozzá ne férjen. Ehhez pedig felette sok a gyanú s hiteles is! Kire nézve, ut in mortuo homagio ad exemplum aliorum sui etiam meliorationem, condemnáltassék, megérdemli. Ceterum inherendo suis prioribus, cupit iudicium ut in superioribus. Et protestatur.

Incatta reponit. Primo: ma láttya a titulus actor, hogy actiójának próbája insufficiens, de ha egy kevés curiositással megvisgáltatnak azon praesumptiók, az mellyek az incatta ellen

militálnak, nem egyebek lesznek levis praesumptióknál, mellyek is ex levis fundamentis coriálódván, úgymint ex locutione levium personarum. Erre nézve az ilyen praesumptiók magokban semmit sem próbálnak és consequenter az bíraktól refusiáltatniok is kell (Kitionics: Capitulo 6-to, quaestione 7-ma). Hogy peniglen levis praesumptiók legyenek, megteciik: Primo, hogy az olyan boszorkányságra, mellyet az actorea pars részire beadott inquisitió néminemű képpen subinferál, az józan okosság éppen meg nem engedhet, úgymint kakason való járást és több efféle reá; Secundo: az fátensek sokan nem tudgyák okát adni fassiójoknak – contra mentem Decretum Tripartitum Partis 2-dae Tituli 27 – mellyre nézve azoknak fassiójokat éppen acceptálni nem lehet; Tertio: absurdumokat fateálnak, az mellyek a józan okossággal ellenkeznek, úgymint hogy kosárban ült volna, és hogy más embereket madzagból csinált kantárral megkantározván, eszerént járt volna vélek; Quarto: némelylek a testisek közül azt vallyák, hogy écakánként őket megnyomták és gyanújuk az incattára volna, melly praesumptiójuk is nyilván való haszontalanság, mert az afféle nyomás, ex firma ratione, nem egyébbül esik, hanem ha az ember hanyatta feküvén, az tudó az ember szivire nyomulván, az vének rendes mentássát[?] némünemű képpen impediállya, mellyre nézve nagy absurdum azt mondani boszorkányságnak.

Secundo: considerátiókba kell vétetődni de jure az tekintetes vármegyétől, hogy az incatta vel suspectus delicto exertantes praesumptiones pro se habeat. Márpedig ezek bővön vadnak, et quidem; Primo: az incatta részéről beadott 63 fatens relatiójából többnyire constál az, hogy az incatta gyermekségétől fogva a templomot gyakorlotta, és az maga gyermekét is isteni félelemben kívánta educálni; Secundo: szomszédgyai és akikkel gyermekségétől fogva ott társalkodott az incatta, úgy nemkülömben azok, kik nálla laktanak, azok tudhatnának többet mondani, de ezek is szent és kegyes életénél többet mondani nem tudnak. Márpedig una praesumptio favorabilis tollit aliam quem admodum una prohibitio aliam diluit et consequenter praesumptio non delicti excludit praesumptionem delicti. Mindezekből ki lehet hozni, hogy kétannyi próbája lévén az incattának az actorhoz képest az inocentiájára nézve. Vallyon mellyiknek kelletik lenni favorabilissabb deliberátumának. Omni jure – úgy tanullyuk hogy favorabilior est causa defensionis et absolutionis quam requisitionis. Idevaló az az juris axioma: incatti favorabiliores sunt quam actores! Mindezeket considerátióban vevén a tekintetes nemes filialis sedria, minthogy az incattának ártatlanságáról két annyi a próba, tehát de jure simpliciter absolváltatni kíván.

Tertio: ami valamit proderálna egy kevés próbája volna az actorea parsnak, amennyiben némely testisek azt subinferallyák, hogy valamelly vétke iránt complanált volna másokkal, de ezen complanatió nem a boszorkányság iránt volt, hanem egyéb vétek iránt, aminthogy az incatta, juramento purgatorio, kész leszen ez iránt magát salválni és így, ut supra, absolutiót kíván. Licet tam scriptis quam verbis plura. Et protestatur.

Actor reponit breviter superioribus advendo: Az incatta ellen ha semmi egyéb próbája nem volna is az actornak, elégséges az, hogy ő két ízben is az ilyen féle mesterségével megrontott személlyekkel complanált, hogy fellyebb ne mennyen, aminthogy régtől fogva titokban van, de nem akarván tovább szenvedni a gonoszságát, mostan kinyilatkozott, hogy meritam suam poenam; ceterum verborum, et protestatur.

Incatta verbis.

Deliberatum

Insinuáltatván az inclytus magistratus előtt az incatta zoványi Bara Ersébeth bűvbős-bávós boszorkányi mesterségnek gyakorlásával, amelly iránt, amidőn maga hosszas in-quisitióját exhibeálta volna, az actor próbál ugyan ellene valami levis circumstantiákkal, de ellenben az incatta maga keresztény élete és gyakorlása iránt szomszédtságos és velle edgyütt való tanukkal sokkal bővebben. Per hoc signanter in criminalibus minthogy minden próbáknak elégségeseknek kívántatik lenni, pro casu hujus requisitionis insufficientis lévén, hogy az incatta ab impetitione magistratuali simpliciter absolváltassék, deliberatione íteltetett, hogy tamen addita salvatela, hogy az incatta magát ezután úgy viselje, hogy hasonlóknak hozzá kisebb gyanúság se férhessen; külömben in similibus ha többé dolga feljő a vármegye eleiben, terhes sententiája léssen.

56.

1768. április 6., Somlyó

KIS TORMA JÁNOS BOSZORKÁNYSÁGGAL GYANÚSÍTOTT ÖZVEGYÉNEK, OLÁH MÁRIÁNAK KEZESLEVELE

AZ IRAT: A: SZMOL. Kraszna vm. II. Acta politico-judiciaria N. 2053/1768., 1. p.

Alább subscribáltak praesentium per vigorem recognoscállyuk és adgyuk emlékezetekre mindeneknek akiknek illik, mostaniaknak és jövendőbelieknek ez levelünknek rendiben, hogy ez jelenlévő 1768-dik esztendőben Szent György havának hatodik napján, midőn volnánk ezen tekintetes nemes Kraszna vármegyében, Somlyó mezővárossában, az egyikünk, úgymint nemes Karda György házánál, jelenének meg mielőttünk ez ide alább megírandó személyek, úgy mint providus Somlyó Csehi Fogarasi János, méltóságos liber báró Losonczy Bánffy Mihály uram őnagysága sellére, somlyai libertinus Antal László, libertinus somlyai Argyillán Togyer, somlyai libertinus Rác Imre, kik is mielőttünk és minékünk külön-külön kezeket beadván jószántokból és senki nem kényszerítéséből vállalnak 100 (száz) forintokig való kezességet mostan a somlyai magistratuális várban raboskodó somlyai néhaj providus Kis Torma János özvegyéért, Oláh Máriéért mint bűbájós és boszorkányság vétkéért elfogott személyért, ea conditione, hogy valamikor a titulus magistratus úr fogja kívánni, tehát törvényre mindenkor előállítjuk. Mellyet ha nem cselekednének vagy cselekedni nem akarnának, tehát in eo casu a tisztelt magistratus uram a kezeseknek akárholott található ingó és ingatlan javaiból az frt 100 forintig plenarium contentumot vehessen, vétethessen. Annyi erő bonumok pedig a kezeseknek nem találtathatván, magok személyekhez is hozzányúlhasson, fogtathassa és detentióban tartathassa meg, ha ut supra nem satisfaciálnak. Minthogy pedig Rác Imre az főkezes, tehát az több kezeseknek lehessen recursusra őhozzája és jószágához, ha casu quo Oláh Mari elszökvén, nem tisztálhatnak.

Melly dolog mielőttünk eszerint menvén végbe, írtuk meg mi is fide nostra mediante szokott pecsétünk és subscriptionkkal uberior futurum ad cautellam megerősítvén.

Actum anno, die locumque ut supra.

Tekintetes nemes Kraszna vármegyének hűtös assessori.

Jankovits László m. p. [P. H.]

Karda György m. p. [P. H.]

12053. 6. Aprilis 1768.

Anno 1768. 6. Aprilis néhai Thorma János özvegye, Oláh Mária kezeslevele boszorkányság dolgában florenos 100.²

1 Utólagos megjegyzések:

2 Az Erdélyi Főkörmányszék 1768. március 21-i rendeletét, amelyben a boszorkánysággal kapcsolatos perek iratainak (a végleges ítélet kimondását megelőző) felterjesztését megparancsolják, Somlyón azon a napon hirdették ki, amelyen a fenti kezeslevél íródott.

SZOLNOK-DOBOKA VÁRMEGYE

BELSŐ-SZOLNOK VÁRMEGYE

57.

1649. március 18.: s. l.

RETTEGI KIS ISTVÁN PERLI FEJÉRVÁRI JÁNOST,
MIVEL TÁVOLLÉTÉBEN UDVARHÁZÁT FELDÜLTÁ,
FELESÉGÉT MEGVERTE ÉS TÖBBEK KÖZÖTT BOSZORKÁNYNAK MONDTA

AZ IRAT: A: KmÖL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 1., 85. p.

Anno 1649, 18 Martii. Sedes judiciaria comitatus Solnok Interioris habita est, praesente generoso domino Sigismundo Bánffy comite.

Levata causa nobilis Joannis Kis de Rettegh ut actoris contra nobilem Joannem Fejérvári de eadem Rettegh velut incattus et actor, per legitimum suum procuratorem, generosum Stephanum Veres de Polián proponit solemnem protestationem antemissa.

Azért kellet citáltatnom az incattust, hogy in anno 1645 circa festum Stephani regis, midőn én az mi akkori kegyelmes urunk ő nagysága szolgálattjában idegen országban több hazafiaival löttem volna, ő itthon Rettegen levő nemes udvarházamat invadálta, melj házam vagyon egy felől Menyhot Istvan nevű ott lakos városi ember szomszédságában, más felől pedig Földi Miháli nevű ugyan városi ember vicinitásában, és ott feleségemet eadem potentia mediante megverte, taglotta, esmét gyalázatos szókkal illette, többi között boszorkánnak is mondotta, mely cselekedetét ha tagadná, terminum ad competentiam megbizonyítom, s azt kívánom, hogy iuxta contenta Decreti Part. 2. Tit. 42, 43. in omissione capitis et omnium bonorum convincáltassék. Valami leveleknek meg nem adásáért is citáltattam volt, kiknek némely részeit restituálta volt medio tempore, in ea parte, mostan annak ellene való actusomat differálok.

Pro incattus nemo, ideo in acquisitionem actoris per non venit convincitur.

Prohibita eodem die per incattum Joanem Fejérvári.

BELSŐ-SZOLNOK VÁRMEGYE PERE
 MACSKAMEZŐI ÖZVEGY PAP ISTVÁNNÉ PAP JUANA ELLEN
 PARÁZNASÁGÉRT, MAGZATELHAJTÁSÉRT ÉS BÚBÁJOSSÁGÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 4. (1718–1723), 127–128., 138–139. p.

I.

1721. szeptember 9., Kozárvár

Anno domini 1721. die 9. mensis Septembris est sedes iudicaria partialis instituta in possessione Kozárvár celebrata et habita.

[...] causa levata generosi domini Tomae nemes de Csicsó Mihályfalva ratione officii sui vice comitis alterius inclyti comitatus Szolnok Interioris ut actoris, contra et adversus nobilem foeminam Pap Juana nobilis quondam Stephani Pap de macska Mező relictam viduam vel ut incattam, et pro actore procurator nobilis Andreas Perlaki de Borsa, per quem actor cum protestatione dicit hoc modo: Citatiómból elucescál, hogy az incatta aszony in anno jam praeterito 1717. nemes Belső Szolnok vármegyében Macska Mezőn étcakának idején özvegy állapottyában Rogozán Todor nevű emberrel paráználkodott, melly paráznasága miatt meg is terhesedett, melly terhet is bizonyos ideig hordozván, hova vitte, maga tudgya, és azután következett malitiáját in anno proxime praeterito 1720. in mense Maio Macska Mezőn lakott Todora nevű vén aszszonyhoz boszorkányságnak exercitiójához folyamodott és ártalmas büves bájosságbul álló edgyetmásokat kükért[!] és vetett nemes Pap Píntye ágyában, melly mia is sok nyomorúságot szenvedett említett Pap Píntye. Melly háromrendbeli gonosz cselekedetit az incatta tagadná, data exmissione doceálni kész vagyok. Doceálván megkívánom a jure, hogy első cselekedetiért ad mentem App. Const. Partis 3. Tit. 47. Art. 21. mint szabad személy a falu közenséges utcáján a pelengérben keményen megveszszóztessék, paráznasága miatt esett terhének elvesztéséért s megöléséért, nemkülömben bűjös-bájosokhoz való folyamodásért és az által emberséges nemes embernek azon bűvelésével való nyomorgattatásáért és meg is öléséért, urának testvér ötcsével való paráználkodásáért és ugyanazon étetéssel való elvesztettéséért ad mentem Decreti Trip. Partis 1. Tit. 15. megkívánom, hogy az incatta aszszony feje elütése után egész testében megégettessék, in reliquo actoris refert se ad seriem literarum citatoriarum et dicit verbis plura.

Ad instantiam incattae per procuratorem factam dilatio adatik úgy mindazon által, hogy 200 forint kezesség alá vettessék, ha pengig kezeseket nem találna, addig míg az széken magát igazítaná, akkor pengig olly készülettel legyen, hogy immediate maga dolgához foghasson minden készületivel, mivel azon székről tovább nem halaszthatik.

II.

1721. november 20., Lábfalva

Anno domini 1721. sedes partialis est instituta in possessione Lábfalva die 20. mensis Novembris.

[...] Causa penes exmissionem continuata generosi domini Tomae Nemes de Mihályfalva alterius vice comitis comitatus Szolnok Interioris ratione officii sui ut acroris, contra et adversus nobilem foeminam Pap Juana, nobilis quondam Stephani Pap de Macska Mező relictam velut incattam. et pro actore procurator nobilis Andreas Perlaki de Borsa [— —] per quem actor cum protestatione exhibet literas relatorias inquisitionales penes exmissionem legitime confectas, penes quas cupit incattam juxta priorem levatam convinci et aggravari debitaque executioni demandare, et actor verbis plura de reliquo dicit.

Pro incatta procurator nobilis Michael Zabolai de eadem reservando reservanda cupit de omnibus excipere et contendere debito cum protestatione et proponit taliter verbis.

Deliberatum: Az litigáns felek mind két részről inquisitójokat producálnák ugyan, de sem az actoria pars részéről be adott inquisitoria világosan elégséges képpen nem condemnállya, az incatta inquisitója is simpliciter a gyanú alól nem absolvállya az incattát. Tetcik azért a törvénynek, hogy az incatta contra inquisitionem domini actoris másod magával, jó szóbevehető falubeli emberrel, hüttel mentse meg magát intra octavum, ha penig az hüttös iránt az incatta deficiálna, fizessen viceispán urannak az csapás helyett floreni hungaricales 12.

59.

1726. február 14., Kackó

BELSŐ-SZOLNOK VÁRMEGYE PERE ALSÓILOSVAI RIMASZOMBATI ISTVÁN ELLEN TORMA MIKLÓS FŐISPÁNNAK BABONÁSKODÁSSAL VALÓ MEGVÁDOLÁSÁÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 8. (1725–1728). 31–32. p.

Anno 1726. 14. Februarii. Sedes partialis inclyti comitatus Szolnok Interioris processus superioris in possessione Kacko indicta et celebrata.

[...] Causa levata generosi domini Samuelis Sárközi de Alőr alterius inclyti comitatus Szolnok Interioris vice comitis ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus nobilem Stephanum Rima Szombati de Also Ilosva ut incattus, et pro actore procurator Paulus Cziko de Csikmindszent, per quem actor exhibet literas citatorias legitime confectae et emanatae, penes quas dicit taliter: Oka miért kellett az incattus ökegyelmét in jus attraháonom, hogy az incattus in anno 1725 diebus mensis Octobris nemes Doboka vármegyében Harinnán, az méltóságos főispán Torma Miklós úr Czine János gondviselője szállásán úgy edgyütt is másutt is, mi okból viseltetvén, az megnevezett méltóságos urat diffamáta, úgy

másokat is, ilyen szókot monda: Hogy az megnevezett méltóságos úr azért jár a Szent László kútyához feredezni, hogy babonáskodgyék, úgy valakik a Csiki feredőben járnak is nem egyébert, hanem babonaságért járnak feredezni, az mi nagyobb penig a romano catholicusokat universaliter bálványimádóknak, papjait májmoskodóknak midőn misét szolgáltatnak mondotta. Mindenek felett penig a boldogságos szűznek érdemeit bestelenítvén, csak olyannak mint akármely bűnös aszszony mondotta, és azon Isten annyának, hogy isteni cultussal tisztelik a pápisták, érdemít és becsületit levonva, a faragot képek csinálásáról, böjtölésről és más isteni cselekedetektől condemnálván a pápista és olyanokot csüfolkodott és káromkodott. Mely cselekedeteit ha az incattus őkegyelme tagadná, data exmissione, ellene comprobálni kész lészek, comprobálván megkívánom a jure, az megírt méltóságos úr bestelenítéséért homagiumán ad mentem Decreti Tripar. Par. 3. Tit. 3. convincáldoggyék, megfizetvén aszi kitelhető vagy található jovaiból, az káromkodásért penig ad mentem App. Const. Part. 3. Tit. 47. Art. 22., ha az dolog úgy érdemli, halálal büntetessék. Actor in reliquo refert se ad seriem literarum citatoriarum et protestatur.

Pro incatto procurator nobilis Michael Zabolai de Dees, per quem incattus, cum protestatione reservando sibi juris facultates cupit de omnibus de quibus necessum fuerit exceptione et contendere et dicit verbis.

Deliberatum: Az incattus őkegyelme maga exceptióját in rei fundamento stabilitállya, akkor amikor praemissa adquisitíóját az actornak ezen formán folyini nem lehetne allegállya rationibus secventibus[!]; 1-mo Hogy az jószágos nemes embert fején keresni immediate directort illet. 2-do Nemis lehet in una eademque materia két poenát valakinek intentálni. Ergo az actornak kereseti de praesenti foro juxta allegationem domini incatti amoveálfatik.

60.

1727. február 11., Magyarlápós

BELSŐ-SZOLNOK VÁRMEGYE PERE KISKALYÁNI BOKA JEREMÁNÉ BRINZA MARIA ELLEN
BABONASÁGÉRT ÉS BOSZORKÁNYSÁGÉRT

AZ IRAT: A; KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 8. (1725–1728), 127. p.

Sedes filialis inclyti comitatus Szolnok Interioris in possessione Magyar Lápós, 11. Februarii 1727. indicta et celebrata.

Causa levata generosi domini Samuelis Sárközi alterius inclyti comitatus Szolnok Interioris vice comitis ratione officii sui ut actores contra et adversus providam foeminam Mariam Brinza[?] consortem providi Ieremie Boka in possessione Kis Kalyán degentem ut incattam, et pro actore procurator Michael Zabolai de Dees per quem actor exhibet literae superiore legitime certificatione relatoriae, penes quas dicit taliter: Certificatiómból constál, hogy az incatta certificatoriámban declarált üdőben és helyben diversis vicibus írtóztató babonaságban és boszorkányságban közölvén dolgait magát elegyítette, melyet is ha tagad-

na, data exmissione, ellene comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, mint venefica, secundum iudicium Decreti sub Tit. V. megégettések et protestatur.

Pro incatta nemo, ergo vincitur in actione domini actoris totali.

61.

1732. szeptember 3., Orbó

MAGYARLÁPOSI OROSZ SIMONNÉ JERUCA ELLENI ÍTÉLET
KURUZZLÁSÉRT ÉS VARÁZZLÁSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL. Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10.

(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 2. p.

Anno 1732. die 3. mensis Septembris, sedriae partialis incltyi comitatus Szolnok Interioris processus Superioris in possessione Orbo indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Jeruczám, relictam viduam quondam nobilis Simonis Orosz de Magyar Lapos velut incattam et veneficam, et pro actore procurator idem actor allegat: Cimatoria relatoriám seriessiből világosan constál, hogy az incatta a citatóriában declarált napon, esztendőben és helyben kuruzslásra, varáslásra adta magát nemcsak, hanem edgy eleven kígyót a citatóriában declarált helyen és udvaron cöveken kötve tartott egy pányvás kötelen, mellj is keresztén emberek között írtóztató dolog, mellj illjen in instanti doceálok, doceálván, megkívánom, hogy elsőben ha meg nem vallaná kuruzslódását, úgy több complices társait is ki nem adná, erősen megkötözvén a Szamos viziben eresztvén, az eddég való szokás szerint megúsztatván, ha az víz fenekire le nem megyen, fenn labbagy, megégettések. Actor refert se ad seriem literarum suarum exhibitarum et protestatur.

Incatta cupit exmitti. Datur exmissio incattae futuram ad sedriam.

1732. szeptember 3., Orbó

TOMSA ALIAS SOLTJE JÁNOSNÉ ODOTJIA ELLENI ÍTÉLET VARÁZSLÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmÖL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10. (Partiális és Filiális széki jkv.), 2. p.

Anno 1732. die 3. mensis Septembris sedriae partialis inelyti comitatus Szolnok Interioris processus Superioris in possessione Orbo indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Odotjiam, consortem nobilis Johannis Tomsa alias Soltje, velut incattam et veneficam.

Pro actore procurator idem actor allegat taliter: Citatoriámnak seriessiből világosan constál, hogy az incatta citatoriámban declarált heljen és esztendőben minémű varáslásban elegyítette magát in instanti doceálom, doceálván, megkívánom, az eddég való usus szerint megúsztattassék a Szamos vizibe, és ha le nem megyen, megégetessék. Actor in reliquis refert se ad seriem literarum suarum exhibitarum et protestatur.

Pro incatta procurator Michael Also de Nagj Pestenj, per quem incatta solemni cum protestatione praemissa cupit de legitima citatione doceri et cupit exmitti.

Datur incattae exmissio futuram ad sedriam.

1732. szeptember 3., Orbó

MAGYARLÁPOSI PRASA JÁNOSNÉ PINTYE MARIA ELLENI ELJÁRÁS KURUZSLÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmÖL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10.
(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 2. p.

Anno 1732. die 3. mensis Septembris sedriae partialis inelyti comitatu Szolnok Interioris processus superioris in possessione Orbo indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Mariam Pintye, consortem Johannis Prasa de M. Lapos, velut incattam et veneficam.

Pro actore procurator idem actor dicit: Certificatiómnak seriessiből constál, hogy az incatta minémű kuruaslásokat, babonaságokat, ember- és marhavesztéseket, citatoriámban declarált esztendőben és helljben viit végben, melljet az incatta ha tagadna in instanti doceálni ellégé képes vagyok. Doceálván, megkívánom, mint Isten s hazánk törvénye ellen cselekedő gonosz asszonyi állatot, ha több kuruuló, ember vesztő társait ki nem adná, hazánk bevött szó-

kása szerint megüszttassék, annak utánna megégettessék in suplici loco. Actor refert se ad seriem literarum suarum exhibitarum et protestatur.

Pro incatta procurator Michael Also de Nagj Pesténj per quem solemní cum protestatione praemissa cupit de legitima citatione dóceri ex post levatam perlegi, contra quasi necessum fuerit salvum sit excipere et contendere. Corruit praesens causa.

64.

1732. november 18., Kackó

ÖZVEGY STRÁNYI TEODORNÉ BALOG ANTYIMIA ELLENI ELJÁRÁS
BŰVÖS-BÁJOS VARÁZSLÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10. (Partiális és Filiális széki jkv.), 28. p.

Anno 1732. die 18-va mensis Novembris sedriae filialis incltyi comitatus Szolnok Interioris processus superioris in possessione Kaczko indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam foeminam Balog Antymia praesentem captivam, consortem quondam providi Theodori Strányi velut incattam et veneficam, et pro actore procurator idem actor allegat taliter: Minémű bűvös-bájós kanta íros varáslásokban elegyftette magát az incatta, dato termino, ellené ha tagadná, comprobálni kész lészek, comprobálván juxta qualitatem delicti megkívánom convincáltassék és aggraváltassék, protestando ad ulteriora verbis plura.

Incatta cupit exmitti. Ambae partes exmittuntur.

65.

1732. november 18., Kackó

CSICSÓÚJFALVI RUSZ STEFÁNNÉ KIRSZTE MARIKA ELLENI ELJÁRÁS
„BŰVÖS-BÁJOS ÍROS KANTA BABONÁSKODÁS” ÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10.
(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 28. p.

Anno 1732. die 18-va mensis Novembris sedriae filialis incltyi comitatus Szolnok Interioris processus Superioris in possessione Kaczko indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam foeminam praesentem captivam Kirszte Marika, consortem olim Rusz Stéphán in comitatu Szolnok Interioris possessione Cs[icsó] Ujfalu degentem velut incattam et veneficam.

Pro actore procurator idem actor, allegat taliter: Minémű bűvös-bájos fros kanta babonáskodásban elegyítettte magát az incatta, ha tagadná, dato termino, ellene comprobálni kész vagyok, comprobálván megkívánom juxta qualitatem delicti convincáltassék és aggraváltassék plura verbis protestando.

Pro incatta –

Incatta cupit exmitti.

Deliberatum: Ambae partes exmittuntur.

1732. november 18., Kackó

RETTEGI GÖRÖG ISTVANNÉ PETCZLERZSÉBET ELLENI ELJÁRÁS.
AMIÉRT EGY LUKÁCS JÁNOS NEVŰ JOBBÁGY FELESÉGÉT,
NAGY KATÁT LEBO SZORKÁNYOZTA.

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10.
(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 28. p.

Anno 1732. die 18-va mensis Novembris sedriae filialis inelyti comitatus Szolnok Interioris processus superioris in possessione Käckzo indicta celebrata.

[...] Causa continuata penes exmissionem illustrissimi domini comitis Stephani Mikes de Zabola ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Elisabetham Petczí, nobilis Stephani Görög in oppido Retteg degentis consortem velut incattam et pro actore procurator Daniel Dioszegi de Várad, per quem actor documentales literas cupit incattam ad tenorem priores levatae convinci et aggravari et protestatur.

Pro incatta procurator Daniel Musnai de eadem, per quem incattam dicit: Elvárom mit exhibeállyon az actor úr őnagysága, melljek ellen salvum legyen excipiálnom, contendálnom, ex post in mei defensam exhibeállván ne sit serum absolutiót urgeálnom.

Actor in merito: Constal három fassiókból, hogy az incatta asszony az actor úr jobbágy asszonyát tűzrevalónak ítulte, és babonásnak pronuntialta, melljet tulajdon az incatta asszony-nak szájából hallottanak azon fatensek, cum autem oris fassio per mille testibus reputetur, ergo méltán in poena mortuí homagio juxta actionem superiorem az incatta illj mocskos szöveaiért, megkívánom, convincáltassék, plura verbis et protestatur.

Incatta ad haec: Ergo méltóságos gróff úrtól prosequáltatom ez okon, hogy Lukács János nevű jobbágyának feleségét, Nagy Katát boszorkánynak mondtam, de actióját edgy fatenssel sem doceállja. Hogy penig ezen exhibitiómban levő eszközök a ládjában tanáltattak volna, azt nem tagadom, hogy nem mondtam, de azzal boszorkánnak nem mondtam. Azért minthogy a méltóságos actor úr probájában deficiált, megkívánom a jure, hogy cum poena indebitae vexae ac refusione expensarum et fatigii absolváltassam az őnagysága kereseti alól. Incatta de cetero protestatur. liceat plura verbis.

Deliberatum

Az méltóságos actor úr, amit levatajában praetendál, hogy az incatta asszony maga jobbágy asszonyát nyilvánosság boszorkánynak pronuciálta volna, csak edgy fatensel sem doceállja, de hogy az incatta asszony azt ne mondotta volna, hogy azon portékákat, meljek in facie sedriae is producáltattak, úgymint csontot, holt szenet, követ és edgyéb eszközököt egyben kötve, azon jobbágy asszonynak ládájában nem tanált, melj is valami babonaságnak jelei lehettek, azt mostan sem tagad, de azért nem lehet vala az actor úrnak in jus extrahálni az incatta asszont, méltán hát az actor úrnak acquisitioja alól cum poena indebitae vexae ac refusione expensarum et fatigii az incatta asszony absolváltatik.

Actor protestatur de remedio novi iudicii simplicis.

Incata reprotestatur de ulteriorem expensis et fatigiis.

67.

1733. szeptember 12., Kozárvár

RETTEGI MOLDUVÁN ANDRÁSNÉ MARUSÁN SOFRONIA ELLENI ELJÁRÁS BŰVÖLÉSÉRT,
VARÁZSLÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 10, (Partiális és Filiális széki jkv.
1732–1740), 66. p.

Anno 1733. die 12-da mensis Septembris sedriae filialis inlyti comitatus Szolnok Interioris processus superioris in possessione Kozárvár indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ut actoris contra et adversus Soffroniam Marusán, consortem providi Andreae Molduván, jobbágonis orphanarum quondam illustriissimi domini comitis Francisci Mikes de Zabola in portione possessionaria in oppido Retteg comitatuque Szolnok Interioris existentem habentem residentem et commorantem velut incattam.

Pro actore procurator Daniel Musnai de eadem per quem actor exhibet literas certificadorias penes quas dicit: In anno praesenti 1733. die 6-ta mensis Julii az incatta minemű bűvelésben-bávolásban s varáslásban elegyítette magát certificadoriamban fuse declaráltam, melljet maga az incatta nem tagadhat, ha penig az incatta tagadna, data exmissione, ellene doceálok, doceálván megkívánom a jure, hogy juxta meritum causae convincáltassék és aggraváltassék, executióm is demendáltassék et protestatur.

Pro incatta procurator Stephanus Simon de B[á]lványos] Varollja per quem incatta cupit in rei merito exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio ambabus partibus.

1733. szeptember 12., Kozárvár

RETTEGI JAKAB JÁNOSNÉ KATZKOÁN MÁRIA ELLENI ELJÁRÁS VARÁZSLÁSÉRT
ÉS LEÁNYÁNAK VARÁZSLÁSRA TANÍTÁSÁÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10.
(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 66. p.

Anno 1733. die 12-da mensis Septembris sedriae filialis inclyti comitatus Szolnok Interioris processus superioris in possessione Kozárvár indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Juanis Jakab consortem, Mariam Katzkoan, jobbagionem orphanarum illustrissimi quondam comitis Francisci Mikes de Zabola, in portione possessionaria Retteg. comitatu Szolnok Interioris existentem habentem residentem et commorantem velut incattam, et pro actore procurator Daniel Musnai de eadem per quem actor exhibet literas certificatorias et penes easdem dicit: Ezen incatta simili modo a certificatoriában declarált mód szerint varáslott, leányát is affélékre tanította, melljet maga sem tagadhat, de ha tagadná, data exmissione, ellene doceálok, doceálván megkívánom a jure, hogy juxta meritum causae convincáltassék és aggraváltassék. Actor in reliquis protestatur.

Pro incatta procurator Stephanus Simon junior de Bálvánjos Varollja per quem incatta cupit exmitti in rei merito.

Deliberatum: Ambae partes exmittuntur futuram ad sedriam.

1733. szeptember 12., Kozárvár

RETTEGI BURDUSA ALIAS MIHUCZ ILIE ÖZVEGYE,
TAPASZTÓ TODORA ELLENI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁGÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10.
(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 66–67. p.

Anno 1733. die 12-da mensis Septembris sedriae filialis inclyti comitatus Szolnok Interioris processus superioris in possessione Kozárvár indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Todoram Tapasztó, quondam providi Burdusa alias Mihucz Illjie relictam viduam in oppido Retteg comitatu Szolnok Interioris existentem, residentem ut incattam,

Pro actore procurator Daniel Musnai de eadem per quem actor exhibendo literas citatorias dicit taliter: Ezen incatta életének cursussában az hol modgya volt benne, boszorkány-

ságával sok embernek kárt tölt, sokakat megnyomorított azon mesterséget üzve, mely cselekedetét maga sem tagadhattja, ha pedig tagadná, data exmissione, kész lések doceálni ellene, doceálván megkívánom a jure, mint nyilvánvaló boszorkány, I-um et ante omnia maga társainak kiadattatására keményen megtorturáztassék, annak utánna tüzzel megégettessék. Actor de cetero protestatur.

Pro incatta idem cupit exmitti.

Deliberatum: Ambae partis exmittuntur.

70.

1734. március 4., Kozárvár

MAGYARLÁPOSI IFJ. SÁNTA ISTVÁN ELLENI ELJÁRÁS ANYJA LEBOSZORKÁNYOZÁSÁÉRT

AZ IRAT; A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 10.

(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 87. p.

Anno 1734. die 4-ta mensis Martii sedriae partialis inclyti comitatus Szolnok Interioris processus superioris in possessione Kozárvár indicta celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ratione officii sui ut actor contra et adversus nobilem Stephanum Santa juniorem de Magyar alias Josip Lápos ut incattum.

Pro actore procurator Daniel Musnai de eadem per quem actor exhibet literas citatorias et ammonitoriae legitime confectas et emanatas penes quoque allegat taliter: Citatoria relatoriám seriessébül elucescál, hogy az incattus melljik esztendőben, holnapban és naponn a maga tulajdon édesannyát Isten s embereket írtóztató káromkodásokkal szidta, káromlotta, kurvának, boszorkánnak kiáltotta, ezt mondta: méltó volna megégetni. Melly káromkodásáért a nemes haza törvénye szerint, ha idegent káromlott volna is juxta mentem Appr. Const. Par. 3. Titt. 47, Art. 22. halállal kéne büntetődni, annál inkább hogy tulajdon az maga édesannyát szidta s káromlotta, kurvának, boszorkánnak mondotta, juxta mentem praetitulate Appr. Const. Part. 3, 47, 48, Art. 1. convincaltassék, et protestatur.

Pro incattus ipsemet. Et cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio.

1736. augusztus 28., Kozárvár

RETTEGI VINTER JÁNOSNÉ OKLOCSÁNYI JUDIT ELLENI ELJÁRÁS
BOSZORKÁNSÁGGAL VALÓ KÉRKEDESERŐT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 11. (1735–1740), 4. p.

Sedriae generalis inelyti comitatus Szolnok Interioris die 28. mensis Augusti anno 1736. in possessione Kozárvár indicta celebrata.

Causa penes exmissionem continuata generosi domini Stephani Kászoni de Nagy Kászón alterius inelyti comitatus Szolnok Interioris vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Judithám Oklocsányi, nobilis Johannis Vinter de Retteg consortem velut incattam.

Pro actore procurator Daniel Musnai de Szováth per quem actor cum protestatione, exhibet literas documentales penes exmissionem penes quas cupit incattam ad tenorem prioris levatae convinci debitaque executioni demandari, et protestatur.

Pro incatta procurator Franciscus Hunyadi de Adámos per quem incatta salva juris facultate: Elvárom, mit exhibeállyan az actor őkegyelme, melly ellenn salvum légyen contendálnom, consequenter magam ártatlanságomról exhibeállván, absolutiót solicitálnom, et protestatur.

Actor concludit in merito: Constál exhibeált inquisitoriámból az incattának másokat botrántoztató varáslása, bűvös-bájos cselekedeteinek véghez vitele, constál bűvös-bájos mesterségeknek tudásával való kérkedése, constál afélével való fenyegetődcése, nemes emberek bizonyságok által ex propria oris fassione, hogy azért az incattának in exemplum aliorum levatánk szerint érdemlett büntetésit jure merito elvégye kívánom, et protestatur.

Incatta rei merito: Jóllehet az actor őkegyelme számos fátensekett comportál, kik egytől s mástól hallottanak volna olly patratumakat az incattáról, mellyből világas consequentiát lehetne eliceálni; de ezeknél számosabbak, sőt ollyak kik ő és circumjacens szomszédi de nem csak, hanem akik gyermekségétől fogva esmerték, véllé edgyütt laktanak, nevelkedtenek világosan importállják az illyen vádoktól, bűvelésektől-bájolásoktól való ártatlanságát, mellyre egy invincibile argumentum csak ez is, hogy ennyi fátensek között egy sem importállja, hogy valakinek emberek között vagy azoknak marhái között ártott volna, vagy veszedelmet causált volna, kire nézve fassióból láttatott inkább exurgálni az incatta ellen való rossz hír, megkívánom azért, hogy ab impetitione domini actoris simpliciter absolváltassam, et protestatur.

Actor ad haec verbis

Incatta quoque verbis.

Deliberatum

Mínthogy az actor őkegyelme actiójához képest nem edoceállja nyilvánságos bűvös-bajos boszorkánysági cselekedetét az incattának, úgy hogy embernek vagy marhának maga

kuruslásával ártott volna, halállal mostan nem is büntethetik, de edoceállya ellenben azt az őkegyelme, hogy az incatta tulajdon nyelvvel dicsekedett külömb külömb színű boszorkányságokat hogy tudna; kire nézve simpliciter nem is absolváltatik; hogy azért másoknak is scandalumokra ne merészellyen aféle rút mesterségekkel dicsekedni, annál inkább effectumban venni, in exemplum aliarum, mox et de facto in facie sedriae keményen megverettessék, úgy nyolcad napok múlva Rettegen publice megpácáztassék, addig pedig jó detentióban tartani ne praetereállya az actor őkegyelme, insuper pedig ecclesiát is kövessen publice az incatta, ha pedig többszer ilyen színű boszorkányságokkal büvelésekkel-bájolásokkal dicsekednék, annál inkább azokat végben vinne, comperta rei veritate halállal büntetessék. A második verést remittállya a nemes vármegye Thoroczka János uram interpositiójához.

72.

1736. augusztus 28., Kozárvár

DOBAI ISTVÁNNÉ KÁRAI KLÁRA ELLENTÉTELJÁRÁS
KURVASÁGÉRT, BOSZORKÁNYSÁGÉRT ÉS KÁROMKODÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 11. (1735–1740), 4–5. p.

Sedriae generalis inelyti comitatus Szolnok Interioris die 28. mensis Augusti anno 1736. in possessione Kozárvár indicta celebrata.

[...] Causa penes exmissionem continuata ejusdem domini [Stephani Kászoni de Nagj Kászon alterius inelyti comitatus Szolnok Interioris] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Claram Kárai, nobilis Stephani Dobai consortem ut incattam.

Pro actore procurator Daniel Musnai de Szováth per quem actoris cum protestatione, exhibet literas documentales cupitque perlegi et incattam juxta tenorem priorem levatae convinci et aggravari debitaque executioni demandari, et protestatur.

Pro incatta procurator Dániel Dioszegi de Várad per quem incatta: Elvárom, cum protestatione, mit exhibeál az actor ellenem, mellyek ellen salvum légyen excipiálnom és contendálnom, verbis plura et protestatur.

Acto concludit in merito: Constál az incattának egy néhány rendbéli Isten ellen való káronkodása, még pedig hűtes férje ellen, kit meg kéne becsülleni, hogy azért az actióm szerint érdemlett büntetésit elvégye, megkívánom.

Incatta concludit: Trimembris lévén az actor levatája, úgymint kurvaságról, boszorkányságról és káromkodásról, minthogy a két elsőkről maga az actor őkegyelme sem infligál poenát, hac ratione hogy nem doceálhattya, hogy azért azok alól simpliciter absolváltassam, megkívánom. Ami pedig az harmadikat illeti némelly és nem elegendendő fatensekkel láttatik demonstráltatni valamit, de azoknak is némelyike egy, némelyike más legalis ratiókra nézve, hogy nem acceptálhatók, doceálnám ha réá készülhettem volna, azért hogy ezeknek fassiója is ellenem ne acceptáltassék, sőt ezek alól is absolváltassam ceteri protestatione megkívánom.

Deliberatum

Constát káromkodása az incattának, mellyel másoknak botránkozást szerzett, hogy azért többszer illy bestelen káromlásokban és Istent megbántó szitkozódásokban magát ne elegyítése végeztetett, hogy most keményen in facie sedriae pácáztassék in exemplum aliorum et aliarum és ecclesiát concilliállyon, többszer pedig hogy ha illyen színű káromkodásokat, szitkozódásokat kibocsátana száján, comperta rei veritate, az haza törvénye szerint halállal büntetessék, de mint hogy nem compareált az incatta in facie sedriae, sed de merita nem is poenázthatatik, kire nézve vice ispány atyánkfiának committáltatik, hogy a maga nemes házán, kit ahol depraehendálhattya eo facto detineáltassa, és ezen deliberatumot executióban végye sub amissione honori afficii sui.

73.

1736. augusztus 28., Kozárvár

ALSÓILOSVAI TÚRI ISTVÁNNÉ SZENTESI MÁRIA ELLENI ELJÁRAS
„ÖRDÖGI MESTERSÉGGEL VALÓ BÜVELÉSEKBEN-BÁJOLÁSOKBAN”
VALÓ RÉSZVÉTEL VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 11. (1735–1740), 5. p.

Sedriae generalis inelyti comitatus Szolnok Interioris die 28. mensis Augusti anno 1736. in possessione Kozárvár indicta celebrata.

[...] Causa penes exmissionem continuata generosi domini Stephani Kászoni de Nagj Kászon alterius inelyti comitatus Szolnok Interioris vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Máriám Szentesi, nobilis Stephani Turi de Also Ilosva consortem ut [incattam].

Pro actore procurator Martinus Némái de Légen et cum protestatione exhibet literas re-latorias super legitima citatione ad personalem comparationem et penes easdem dicit: Illyen actióm vagyon az incatta ellen, hogy az incatta Isten s haza törvénye ellen diversis vicibus ördögi mesterséggel való büvelésekben-bájolásokban elegyítette magát és azzal más jámboroknak ártott, mellyet, data exmissione, ellene comprobálok. Megkívánom azért a jure ad mentem Decr. Tripart. Part. I-mae Titt. 15. halállal büntetessék, et protestatur.

Pro incatta procurator Franciscus Hunyadi de Adámos cupit in rei merito exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio.

1739. június 30., Csicsógyörgyfalva

TORDAVILMAI DARANUS KRISZTA ÖZVEGYE, KRISZTA MÁRIA ELLENI ELJÁRÁS
BOSZORKÁNYSÁG BÜNTETTÉÉRT

AZ IRAT: A: KmÖL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10.
(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 135. p.

Partiális in Györgyfalva, 30. Junii 1739.

[...] Causa levata domini [Stephani Kászoni de Nagj Kászon] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem Mariam Kriszta, relictam viduam quondam nobilis Daranus Kriszta in dicta comitatu possessione Torda Vilma residente ut incattam, et pro actore procurator idem qui supra [Stephanus Rimaszombathi] per quem actor allegat: Minemű Isten és keresztényi kötelesség ellen való nagy boszorkányságot hol, mellyik esztendőben, holnapban s napokon és helyeken cselekedett az incatta citatoriám seriessiből világossan constál, kit az incatta maga sem tagadhat, de ha tagadna, dato termino, ellene doceálni kész vagyok. Doceálván, megkévánom a jure ipsius delictum cum refusione ex bonis ipsius remanensibus convincáltassék, de mivel az delictum igen nagy és labilis a személyly is, usque ad decisionem causae hogy fogva tartassék vagy jó cautio alá vettessék, licet verbis plura et protestatur.

Pro incatta nemo.

Deliberatum: Ergo vincitur in toto, prohibita die eodem.

1739. július 1., Csicsógyörgyfalva

OROSZ GYÖRGY ELLENI ELJÁRÁS „VARÁSLÓ BOSZORKÁNYSÁGÉRT”

AZ IRAT: A: KmÖL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 10.
(Partiális és Filiális széki jkv. 1732–1740), 137. p.

Sedria filialis inlyti comitatus Szolnok Interioris die 1-ma Julii 1739 in possessione Györgyfalva indicta et celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Stephani Kászoni de Nagj Kászon] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Georgium Orosz, praesentem captivum sub fidejussore existentem ut incattus, et pro actore procurator idem qui supra, per quem actor dicit: Minemű varásló boszorkányságban elegyítette az incattus magát, data exmissione, ellene doceálni kész leszek. Doceálván, megkévánom a jure, juxta qualitatem delicti cum refusione expensarum et fatigii convincáltassék és aggraváltassék et protestatur, licet verbis plura.

Pro incatta nemo, ergo in totali actione domini actoris vincitur.

Prohibita eodem die.

1741. szeptember 7., Betlen

PACULAR MIHÁLYNÉ OLTYÁN MÁRIA ELLENI ELJÁRÁS
VARÁZSLÁS, BOSZORKÁNYKODÁS ÉS ÖRDÖGGEL VALÓ TÁRSALKODÁS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 13. (Partiális és Filiális széki jkv.), 24. p.

Anno 1741. die 7-o Septembris sedes filialis inclyti comitatus Interioris Szolnok processus inferioris in possessione Bethlen celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Michaelis Alsó de Nagy Pestes] vice comiti comitatis ab officio ut actoris contra et adversus providam foeminam Mariam Oltján, consortem Pacular Mihaly sub fidejussore existentem captivam ut incattam.

Pro actore procurator idem qui supra [Stephanus Rimaszombathi] et dicit: Az incatta minemű varáslásokban, boszorkányoskodásokban, ördöggel való társalkodásokban elegyítette magát, in instanti ellene doceálni kész vagyok. Doceálván, megkívánom a jure, hogy ad mandatum Appr. Const. Par. 3-ae Titt. 47. Art. 22. mint oly személy elsőben torturázassék társainak kiadására, azután égettessék meg. Licet verbis plura et protestatur.

Incatta cupit exmissio.

Deliberatum: Dari exmissionem.

1742. július 19., Alsókosály

CZUNGUR BRENDUSSA ELLEN INDÍTOTT BŰNVÁDI ELJÁRÁS
VARÁZSLÁS ÉS BŰVÖS-BÁJOS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 38. p.

Anno 1742. die 19-a Julii sedes filialis inclyti comitatus Interioris Szolnok in possessione A[lsó] Kosally celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Michaelis Alsó de Nagy Pestes] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Czungur Brendussa praesentem captivam ut incattam.

Pro actore procurator idem qui supra [Stephanus Rimaszombathi] per quem actor dicit: Az incatta minemű varáslásban, bűvös-bájos boszorkányosságban elegyítette magát, jelen való varáslásából is kitecik, de data termino, ellene comprobálni kész vagyok. Comprobálván, megkívánom, hogy juxta qualitatem dilecti büntetessék, verbis plura et protestatur.

Pro incatta eadem et cupit exmitti.

Deliberatum. Dari ambobus exmissio.

1743. május 7., Bethlen

BUGYE PRISCSILLA ELLEN INDÍTOTT BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 46. p.

Anno 1743. die 7-a Maii sedria filialis inelyti comitatus Interioris Szolnok in possessione Bethlen celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Michaelis Alsó de Nagy Pestes] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam foeminam Bugye Priscilla praesentem captivam ut incattam et veneficam.

Pro actore procurator idem qui supra et dicit: Minemű boszorkányság büves bájosságba elegyítette magát az incatta diversis locis et temporibus inquisitoriámból és nemes B[első] Szolnok vármegyében Szamosújvár Németi olá pap Pope Juon őkegyelme relatoriájából világosan kitécik, melyet, data exmissione, doceálni kész leszek, megkívánom azért, hogy juxta qualitatem delicti büntetessék et protestatur.

Pro incatta procurator dominus Daniel Musnai de Szovát et cupit exmitti.

Deliberatum: concedi exmissionem.

1743. május 7., Bethlen

CSONTOS NASZTA ELLEN INDÍTOTT BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNYSÁG VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 46. p.

Anno 1743. die 7-a Maii sedria filialis inelyti comitatus Interioris Szolnok in possessione Bethlen celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Michaelis Alsó de Nagy Pestes] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Naszta Csontos praesentem captivam ut incattam et veneficam.

Minemű boszorkányságokban elegyítette magát az incatta diversis locis [et] temporibus, data exmissione ellene comprobálok. Comprobálván, megkívánom a jure, hogy juxta qualitatem delicti büntetessék, et protestatur.

Pro incatta nemo, exmittuntur etc.

1743. május 7., Betlen

GYURGYUSA JOANA ELLENI BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 46. p.

Anno 1743. die 7-a Maii sedria filialis inelyti comitatus Interioris Szolnok in possessione Bethlen celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Michaelis Alsó de Nagy Pestes] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Gyurgyusa Joana praesentem captivam ut incattam et veneficam.

Pro actore procurator idem qui supra per quem actor dicit: Minemű boszorkányságba elegyítette magát az incatta diversis locis et temporibus, data exmissione, ellen comprobálok. Comprobálván, megkívánom a jure, hogy juxta qualitatem delicti büntetessék, et protestatur.

Pro incatta procurator dominus Daniel Musnai et cupit exmitti.

Deliberatum: Dari exmissio.

1743. május 7., Betlen

HARMINC FÉRFI ELLEN INDÍTOTT BŰNVÁDI ELJÁRÁS BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 46. p.

Anno 1743. die 7-a Maii sedria filialis inelyti comitatus Interioris Szolnok in possessione Bethlen celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Michaelis Alsó de Nagy Pestes] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providos Mityityan Miron, Mityityan Juon, Petrum Sigmond, Zegrán Miron, Csillag János, Miklos György, Zegrán Simeon, Veres Péter, Zagrán Kozma, Rubrisan Juon, Forrai István, Rusz Androni, Feldrahán Damján, Rusz Stephan, Telosan István, Nomeczgan Giraszin, Borzási Sámuel, Czigánj Vaszília, Czigány Andronja, Pojamar Dumitru, Zagrán Simeon, Sircz Vasilia, Iepure Josip, Noszdan Vaszília, Marosan Togyer, Marosan Lázár, Zegrán Gavrilla, Zagrán Vítalome, Feldrahán Grigor, Burza Stefan ut incattos.

Pro actore procurator idem qui supra et dicit: Minemő bűvös-bájoskodásokba elegyítették az incattusok magokat diversis locis et temporibus cselédekkel együtt, citatoria relatoriámból kitetiek, melyet, data exmissione, ellene comprobálok. Comprobálván, megkívánom a jure, hogy juxta qualitatem deliberatum büntetessenek, et protestatur.

Pro incattos!

† A mondat befejezetlen.

1743. május 8., Szécsárma

BÜNFENYÍTÓ ELJÁRÁS MIHÁLYFALVI SZABÓ IGNÁT ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 49. p.

Anno 1743. die 8-a Maii sedria particularis incltyi comitatus Interioris Szolnok in possessione Szécsárma indicta et celebrata.

[...] Causa levata spectabili domini Stephani Kászoni incltyi comitatus Interioris Szolnok processus superioris vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem Szabo Ignát ex Mihályfalva ut incattus.

Pro actore procurator dominus Daniel Musnai de A[lsó] Szováth per quem actor exhibet literas citatorias legitime confectas et emanatas penes quas dicit: Citatoriámnak seriessé-
ből világosan constál, hogy az incattus minemű malitiában boszorkányságba elegyítette magát, data exmissione, ellene comprobálok. Megkívánom azért a jure, hogy az incattus juxta meritum causae büntetessék és executioni demandáltassék, et protestatur.

Pro incattus procurator Martinus Nemai de Legen et cupit exmitti.

Deliberatum: Dari exmissione.

1743. május 8., Szécsárma

MIHÁLYFALVI SZABÓ IGNÁTNE KIFOR PETRUSSA ELLENI BÜNFENYÍTÓ ELJÁRÁS
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 49. p.

Anno 1743. die 8-a Maii sedria particularis incltyi comitatus Interioris Szolnok in possessione Szécsárma indicta et celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Stephani Kászoni incltyi comitatus Interioris Szolnok processus superioris] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilem feminam Kifor Pertussa, consortem nobilis Szabo Ignat de Mihályfalva ut incattam.

Pro actore procurator dominus Daniel Musnai per quem actor exhibet literas citatorias legitime emanatas penes quas dicit: Citatoria relatoriámból világosan kitecik, hogy az incatta minemű malitiában boszorkányságban elegyítette magát, melyet data exmissione uberiorius comprobálok. Comprobálván, megkívánom a jure, hogy juxta qualitatem delicti büntetessék és executioni demandáltassék et protestatur.

Pro incatta procurator dominus Martinus Nemai de Legen et cupit exmissio.

Deliberatum: Concedit exmissio.

1743. május 9., Szészárma

RIKÁN JUON ÉS POKLOSAN ALIAS NEMES NICULAJE ELLENI BŰNVÁDI ELJÁRÁS
BOSZORKÁNSÁG VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 52. p.

Anno 1743. die 9-a Maii sedria filialis inelyti comitatus Interioris Szolnok in possessione Szeszarma indicta et celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Stephani Kászoni inelyti comitatu Interioris Szolnok processus superioris] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Rikán Juon et Poklosan alias Nemes Niculaje ut incattos.

Pro actore idem qui supra [procurator Daniel Musnai] et dicit: Minemű boszorkányságokban elegyítették az incattusok magokot, data exmissione, ellenek comprobálok. Megkívánom, hogy az incattusok juxta usum et praxim antiquitus usitamam pro qualiter delictum büntetessenek, et protestatur.

Pro incattos et cupiunt exmitti.

Deliberatum: Concedi exmissio.

1743. május 20., Bálványosvárálja

PAP TAMÁSNE BALLA HELEN ELLENI BŰNVÁDI ELJÁRÁS
BŰVÖS-BÁJOSKODÁS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 14. (Partiális és Filiális széki jkv.), 53. p.

Anno 1743. die 20-a Maii sedria partialis inelyti comitatus Interioris Szolnok in possessione Balv[ányos] Varallya indicta et celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Stephani Kászoni] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Helenam Balla, consortem nobilis Tomae Pap ut incattam.

Pro actore procurator idem qui supra [Stephanus Rimaszombathi] per quem actor dicit: Minemű bőves-bájoskodásban elegyítette az incatta magát, data exmissione, ellene doceálok. Megkívánom azért a jure, hogy ad mentem Appr. Const. Partis 3-tiae Titt. 42. Art. 32, halállal büntetessék, et protestatur.

Pro incatta, et cupit exmitti.

Deliberatum: concedi exmissio.

1753. február 1., Dés

KORULIAN ALEXANÉ RUSZ ALIAS DRAXAN FLÓRA ÉS NYEGEN FLORA[?] ELLENI ELJÁRÁS
ÉS VÉGZÉS VARÁZSLÁS ÉS BŰVÖS-BÁJOSKODÁS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. It. Prot. N. 16. (Partiális és Filiális szék), 35., 37. p.

Sedria partialis processus superioris anno 1753. die 31. Januarii in oppido Dés indicta et celebrata.

[...] Anno 1753. die 1-a Februarii [...] Causa levata dilationem continuata titulatí domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus libertinas Ruszsz alias Draxan Flóra, libertini providum Korulian Alexa relictam et Nyegen Flora[?] ut incattam.

Pro actore procurator Sigismundus Irsai de Déés per quem exhibet literas documentales penes quas cupit incattam, quod tenorem prioris levatae convinci et aggravari debitaque executioni demandari et protestatur.

Pro incatta procurator Michael Tetsi de Déés per quem praemissa solemní protestatione dicit: Elvárom alázatosan mit exhibeályon az actor ökegyelme, az mely ellen salvum légyen excipiálnom, contendálnom et protestatur.

Actor in merito concludit: Exhibeált és felolvastatott documentumok seriesséből constál, hogy az incatta mesterséges bövös]-bájós étető kenőkkal más házánál sült kenyeret készített, és úgy adsentálta a' quaerulans egész háza népét, mely miatt egy legény fia meg is holt, melyet tulajdon aki házánál esett és cselekedte fateál. Két hasonló fatensek is, mikor már a dolog elhíresedett, az incattát hallotta complex társsal egymás szemére hányni egész gonosz cselekedésit az incattának. Ugyanis eféle bűves-bájós babonás mesterség igen átkos dolog, inter unicum vel alterum szokott megesni, melyre nézve aki házánál Latyuána nevű aszszonyánál esett a dolog, a prosecutio alól elabált. Melyre nézve csak ilyen két három világos vagy szemre való hányással publice hallatott fatens elégséges ad condemnationem. Ezért megkívánom, hogy levata szerint az incatta convincaltassék debitaque executioni demandáltassék, et protestatur.

Incatta quoque concludit in merito et se promittit qua relictam vidua in generalem hujus inclyti sedriae penes literalia sua documenta jam perlecta, hogy az actor ökegyelme acquisitioja alól simpliciter absolváltassék, mivel csak egy hiteles fatens is bűvös-bájós boszorkányságáról, annál is inkább hogy az kérdésben forgó kenyérben oly étetőt tett volna, aki miatt a Gavis Péter fia, uti praetendit, megholt volna, hanem mindezek az vádok az incattának mostoha annyától származtanak. Azért ut supra exploráлом absolutiómot, et protestatur.

Deliberatum

Minthogy mind a két rész beadott documentumiból kijő az, hogy az incatták offensán lévén, valami mákkal (mellyet magoknak relatiojok szerint holt ember álla alatt meghordoztanak) csináltak valami varáslásnak színét (mellyel magok szájok vallása szerint az edgyik

is complexnek tette magát). Azért mivel hogy cselekedett dolgok az incattáknak büvös-bájosságot és varáslást redoleál, hogy az efélékből ennek utána is eshető botránkozások antevertáltathassanak, ftiltetett, hogy mindkét incatták keményen in loco publice megpálcáztassanak, in specie az kurusló 40, a másik penig 20 pálca ütéssel büntetessék, az actor ökegyelme expensája és fárattsága is, hogy debita executione mediante desummál-tassék az incatták praesenti deliberatione mediante concludáltatott.

87.

1760. szeptember 12., Kackó

DOMÓKOSI MOLNÁR JÁNOSNÉ VÉKONY ERZSÉBET ELLENI BŰNVÁDI ELJÁRÁS
BŰBÁJOSKODÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Belső-Szolnok vm. lt. Prot. N. 18.

(Partiális és Filiális széki jkv.), 79–80. p.

Anno 1760. die 12-a Septembris sedriae partialis processus superioris in Kackzó indicta et celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini [Georgii Nemes de Csicsó Mihályfalva] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus nobilam foeminam Elisabetam Vekony, consortem nobilis Joannis Molnár de Domokos ut incattam.

Pro actore procurator idem qui supra [Andreas Bányai de Dész], per quem exhibet literas citatorias penes quas allegat: Diversis vicibus, locis et temporibus s kiváltképpen in anno 1759. in mense Julio minémű büvös-bájos boszorkányi mesterségekben elegyítette magát az incatta, exhibealandó citatoriából constál, mellyet ha tagadna, data exmissione, ellene comprobálni kész lészek. Comprobálván megkfvánom a jure, hogy az incatta juxta qualitates delictorum büntetessék cum refusione expensarum et fatigii, quod etiam debita executioni demandatur et protestatur.

Pro incatta nemo.

Deliberatum: Ergo convincitur incatta.

TORDA-ARANYOS VÁRMEGYE

TORDA VÁRMEGYE

88.

1695. szeptember 20., Alsójára

BŰNVÁDI ELJÁRÁS BENEDEK GYÖRGYNÉ ALBERTFI BORBÁLA ELLEN
ERKÖLCSTELÉN ÉLETVITELÉRT, KURUZSLÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 79–80. p.

Anno 1695. 20. Septembris. Sedes judiciaria filialis celebrata in Alsó Jára.

[...] Causa dicti vice comitis ratione officii ut actoris contra et adversus foeminam Barbarám Albertfi providi quondam Georgii Benedek consortem ut incattam et detentam: Ez okon kellett megnevezett incattát megfogattatni, hogy jóllehet in anno 1693. 11. Novembris kemény és szoros actiót intentálván ellene megszokott fajtalan és parázna életéjért, mellyet ifjú korától fogva megszokott és eltökéllett elmével és szívvel gyakorlott és cselekedett, ugyanakkor az falu közönséges piacán az hóhér mellett levő fogadást tött, hogy csak most hóhér kezében ne adassék, az ellene pronunciált delibarátumunk mindenkben véghez vivője léssen. Elsőbben, hogy ugyanazon actióban megírt személyhez hozzá mégyen. Másodszor, hogy eddig való gonosz és fajtalan életéjért a felséges teremtő Istent keserves szívvel és igaz poenitentia által megköveti, úgy az ecclesiát is, és maga jó és tiszta életével, igaz poenitentiáját megmutattya. De ő ezen fogadásokért semmit is meg nem állott, az megírt legényhez hozzáment, és nem hogy Istent és ecclesiáját annyi idő alatt megkövette volna, hanem tiszteletes püspök uram eleiben hivatott volna, eljött ugyan valami nehezen, de minek utánna némely dolgokról megkérdeztetett volna, és püspök uramtól kiküldődött volna a' végett, hogy beszélgessenek dolgáról, ő kimenvén félre állott, és mikor kerestetett volna, sohol nem találtván, magát vakmerő képpen absentálta, és mind azolta is nem hogy jó életével, igaz poenitentiára hajlandó szívét megmutatta volna, hanem régi gonosz fajtalanságát ezen vén és megaggott korában is mások gonosz példájára és botránkoztatására követte. Sőt idegen és hatalmas nemzettel cimborálván azokat is gonoszra tanított. Ide járúl az is, hogy bűbájosságával, varáslásával a nemes vármegye tisztit kurasolni akarta a' végre, hogy azon fertelmes életet bátrabban követhesse, azok semmiben ellen ne hassanak gonosszágában, mindez és több kimondhatatlan és majd példa nélkül való megátalkodott gonosszágáért azt kívánom (jóllehet halált felelhetvén méltán

fejéhez) az hóhér keze által, ezen helynek, holott is többire fajtalanságát követte, közönséges piacán másoknak rettentő példájára úgy megverettség, hogy élet halál között maradjon s ezen vármegyéből elimináltassék, protestatur et ulteriora.

Deliberatum: Az actor őkegyelme exhibeál oly reális circumstantiához az mellyek hitelesen világosították és bizonyították az incattának Albertfi Borbárának nagyobb részent mindenekben az actor őkegyelme actiója szerént való életét.

De ha ezek nem volnának is, tehát előbbi az actor őkegyelme ellen való actiója szerént lett és deliberált convictiója után való gratiázásának kötelit általhágta, defraudálván a tiszteket az akkori fogadásához, hogy az akkori együtt véle megsententiázott személyhez hozzá megyen. Másik az hogy tiszteletes püspök uramék ittvaló jelenlétekben előhivattatván, midőn dolgát akarták volna őkegyelmek decidálni, miként memyen véghez ecclesiai reconciliatioja, akkor őkegyelmeket is semmisnek állítván, csak elfutott. Egy mint ilyen megtűrhetetlen sokszori gratiázással nem gondoló személy az actor őkegyelme actiója szerént in ea parte convincáltatván, közönséges helyen megcsapattassék. De altero vero parte mitiganda poena ex misericordia nem a vármegyéből, hanem ezen helyből tovább való rossz példaadásoknak eltávoztatásáért, hic in loco delicti ecclesia reconciliata, elimináltassék.

¹Megcsapattott, de ecclesiát nem követett.

1 Oldaljegyzet.

89.

BÜNFENYÍTŐ ELJÁRÁS TOROCKÓSZENTGYÖRGYI KŐMIVES SIMON ELLEN
BÚBAJOSSÁG ÉS KURUZSLÁS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL, Torda vm. It. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725),
101–102., 141–142. p.

I.

1696. március 1., Torockószentgyörgy

Anno 1696. die 1. mensis Martii. Sede judiciaria filialis celebrata in possessione Thoroczko Sz[ent] György.

[...] Causa egregii Sigismundi Szaniszló de Thorda alterius vice comitis comitatus Thordensis ratione officii uti actoris contra et adversus providum Simionem Kőmives, jobbagionis spectabilis ac generosi domini Petri Thoroczka senior de Thoroczko Szent György in portione sua possessionaria in possessione Thoroczko Sz[ent] György, et comitatu Thordensi existente, residentem alias et commorantem nunc vero ut incattum.

Illeŋ okon kellett az megírt incattust captiváltatnom és egyszersmind in jus attrahálnom, hogy nem gondolván az Istennek kemény törvényével, bűbajos varázslásának vétkeiben elegette magát, az többi között torockai iffiabbik Gál Istvánt hasonló ördögi mesterséggel és kuru slással megnyomorította és vesztette. Idejárul az is, hogy némellyeket megfenyegetvén, ugyanakkor vagy csakhamar az fenyegetés után némelly személyeket bizonyos nyavalya követte, maga nyelvének vallásával is bűbajosságát és ördögességét világosságra hozta, mikor azzal kérkedett, hogy ő afféle tisztátalan személyeket, nevezett szerent meg tudgya mondani, és sokakat meg is nevezett, mellyeket ha tagadna, mint ilyen ördögi titkos mesterség ellen, az mennyiben lehet, cum omnibus circumstantiis kész leszek doceálni, doceálván megkívánom, hogy ennek az hazának efféle tisztátalan soros személyek dofgában usuált próbája szerent kezei, lábai megkötöttvén, vízben vetessék, és annak utánna in loco publico, in terrorem aliorum megégettessék. Protestatur ad ulteriorem.

Pro incattus ipsemet negat simpliciter: Ergo de merito respondens non datur procuratoria dilatio: mégis pro meliori esse ambabus partibus ad futuram. Datur exmissio.

II.

1696. július 28., Torda

[...] Anno 1696. die 28. Julii. Sedes judiciaria filialis celebrata Thordae.

Pro incattus Simeone Kőmives procurator Gabriel Boer. In causa egregii domini Sigismundi Szaniszló vice comitis comitatus Thordensis ab officio uti actor, contra et adversus providum incattum Simeonem Kőmives uti incattum et detentum sic est.

Deliberatum: Mindkét részről való exhibitákat satis superque investigálván és discutiálván, és mivel hogy efféle dolog, mellyel ez incattus vádoltatik, úgymint boszorkánysággal, igen titkos mesterség lévén, és hogy az dominus actor őkegyelme vágyára elégségesen nem comprobálhat, sem az incattus, hogy magát enodálhassa, nem exhibeálhat, azért tetcett az törvénynek, hogy ez exhibeált circumstantiák mellett a dominus actor azon patiens féllal, kinek alkalmatosságával ez causa oriálódott, quarto se ad caput juráltatván az incattusnak intra octavum. Így juxta actionem ejusdem domini actoris convincáltatik, alioquin, hogy ha őkegyelmek ebben frustrálódik, mégis ez incattus nude ez nagy circumstantiák mellől nem absolváltathatik, hanem septimo se prius et honestis personis maga lakóhelyebeli személyekkel intra octavum expurgálván magát, úgyhogy sem ezen patienssek, sem mostani nyavalyájában sem másoknak ártani nem igyekezett, nem is cselekedett, sem efféle mesterséghez nem tud, így absolváltatik.

TORDA VÁRMEGYE PERE TOROCKÓI LÁZÁR KATALIN ÉS GÁSPÁR ERZSÉBET ELLEN
BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 207–208., 210., 212. p.

I.

1699. november 23., Torda

Anno 1699. 23. Novembris. Sedes partialis est celebrata in oppido Torda.

[...] Causa egregii Petri Nemess de Torda, alterius vice comitis comitatus Thordensis ratione sui officii uti actor contra et adversus puellam providi quondam Joannis Lázár, Catharinam Lázár, jobbagionis spectabilis ac generosi domini Stephani Thoroczkaei de Toroczko Sz[ent] György in portione sua possessionaria Toroczko, comitatu praefato Tordensi dum viveret residentem et commorantem, in capillis existentem, verum legitimam etatem jam dudum transgressam ut incattam et detentam. Et actor pro se allegat taliter et protestatur: Ez okon kellett az incattát captiváltatnom, hogy vádoltatik bűvös-bájós boszorkányságokkal, ördögökkel való társalkodással, varáslással, emberek és gyermekek vesztésivel és éjjeli tisztátalan járással, mellyet ha tagadna in instante[!], amint lehet ilyen fitkos dologban doceálok. Doceálván, megkívánom, hogy először is ez hazába lévő régi próba szerént vízbe vettessék, és ott megpróbáltassék, és annak utánna mint ilyen bűbájós varásló megégettessék, et protestatur ad ulteriora.

Incatta negat simpliciter. Datur exmissio ad decimum quintum utrisque partibus.

II.

1700. február 26., Torda

[...] Anno 1700. die 26. Februarii, sedes judiciaria filialis celebrata in oppido Thorda.

Causa continuata egregii Petri Nemes de Thorda alterius vice comitis comitatus Thordensis, ratione officii sui uti actor, contra et adversus puellam providi quondam Johannis Lázár, jobbagionis spectabilis ac generosi domini Stephani Toroczkaei de Thoroczko Sz[ent] György in portione sua possessionaria in possessionem Toroczko, comitatu praefato Thordensi dum viveret residentem, commorantem, in capillis existentem, verum legitimam aetatem jam dudum transgressam Catharinam Lázár ut incattam detentam.

Pro actore procurator Gabriel Bojér et actor exhibet sigillum inquisitorium generosi domini Sigismundi Szaniszló alterius supremus iudicis comitatus Thordensis ac penes eundem literas relatorias super attestationibus et fassionibus quorundam testium legitime confectas et emanatas, penes quas cupit incattam detentam convinci et aggravari, de cetero protestatur.

In causa praefati domini vice comiti contra Catharinam Lázár et Elisabetham Gáspár ut incattas

Deliberatum: Az actor ő kegyelme exhibitáit serio megolvastatván, pro et contra rumínálván és szorgalmasan megvizsgálván, jóllehet alkalmasint kitették az exhibeált relatoriákból, hogy az incatták nem tiszta és sors nélkül való személyek, de mivel ez a materia igen titkos és nehéz, az dolog pedig halálos, ez felett az melly testisek fassiói leginkább súlyosítanak az incattákat, igen ambigue, breviter és szükséges circumstantiáknak elhagyásával vadnak feltéve, pro salvando constientia iudicium, teteett, hogy a dominus actor ha talál bővebben inquiráltasson, az eddig való vallókot pedig világosabban, és az mint az dolog kívánnya, az időnek, helynek, személyeknek nagyobb declaratiójával újjalag eskettesék, az inquisitorok is pedig az mi formában legyen, az székől vegyenek formális instructiót intra octavum, az incatták is magok mentségekre eskettesenek, ne láttassanak ez iránt is az dominus actor actiójának succumbálni, és akkor productis producendis végső törvények léssen.

III.

1700. március 5., Torda.

[...] Anno 1700. die 5 Martii sedes iudiciaria partialis celebrata in oppido Torda.

In causa praefati domini vice comitis contra Catharinam Lázár et Elisabetham Gáspár ut incattas deliberatum:

Mivel ispány uram őkegyelme másodcori exmissiója szerint satis superque doceállya az incattáknak bűbajos, varásló, ördögökkel cimborás életeket, három testisekkel illetlen helyen, mezőben, emberek társasága kívül, irtózatos siposok, dudások musikájánál (az minemű olyan személyeket illet) idején, módon való táncolásokat, öt fatensekkel világossan bizonyítván sokszori fenyegetődzéseket, és hogy fenyegetődzések után kiken aznap, kiken kevés idő múlva kiváltképpen gyermekeket szokott nyavalya és betegség kívül vesztegettek, az kiket akartak, minden külső orvosság nélkül hirtelen gyógyítottak, legalább hat világosan vallókkal doceálja őkegyelme magok nyelve vallása, hogy bűbajos ördöngös életeket egymásra hányván, egyik nagyobbnak mondván a másokat, és hogy neki is az a virága léssen, sőt inkább megérdemli nagyobb mester lévén nállánál, ezeken kívül is tisztátalan és gonosz életek sok bizonyságoknak vallásiból constál, teteett azért az törvénynek, azt kívánván mind az Istennek eleitől fogva való parancsolattja, mind az embereknek törvénye, hogy az ilyen varáslóknak, bűbajosoknak életek rövidíttessék, mint ilyen ördögökkel titkos mesterséget űző, embereket vesztegető, rontó, az mezőnek sírját megemésztd, mérgecsítő, tisztátalan személyek, közönséges helyen tűzzel megégettessenek, nem lévén szükséges a vízzel való próba, mint hogy afféle próba nélkül is bűbajos életek elegendő képpen megvilágosodott.

1699. november 23., Torda

BŰNVÁDI ELJÁRÁS ÉS VÉGZÉS TOROCKÓI HERCZE MÁRTONNÉ LÁZÁR ERZSÉBET ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 208. p.

Anno 1699. 23. Novembris. Sedes partialis est celebrata in oppido Torda.

[...] Causa ejusdem vice comitis [Petri Nemess de Torda] ratione officii sui uti actoris contra et adversus foeminam Elizabetham Lázár, providi Martini Hercze jobbagionis spectabilis ac generosi domini Stephani Toroczkai de Toroczkó Sz[ent] György, in portione sua possessionaria in possessione Toroczkó, comitatu praefata Torda residentem et comorantem, consortem ut incattam et detentam, et actor per se allegat taliter et protestatur.

Ez okon kellett az incattát captiváltatnom, hogy vádoltatik bűbajos boszorkánysággal, ördögökkel való társalkodással, varáslással, emberek, gyermekek vesztésivel, éjjeli tisztátalan járással, táncolásokkal, mellyet in instantu kész leszek doceálni, doceálván megkívánom a' jure, hogy először is ez hazába lévő régi próba szerint vízben vettessék és ott megpróbáltassék, annakutánna mint ilyen bűbajos varásló, megégettessék, et protestatur actor ad ulteriora.

Incatta negat simpliciter.

Datur exmissio ad decimum quintum utrisque partibus.

1699. november 23., Torda

BŰNVÁDI ELJÁRÁS TOROCKÓI ÖZVEGY DEMJÉN MIHÁLYNÉ GÁSPÁR ERZSÉBET ELLEN
BOSZORKÁNYSÁGÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 6. (II/76) (Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725),
209. p. (Az utóbbi két tárgyalás Lázár Katalin ügyével együtt.)

Anno 1699. 23. Novembris. Sedes partialis est celebrata in oppido Torda.

[...] Causa egregii Petri Nemess de Torda alterius vice comitis comitatus Torda ratione officii sui ut actoris contra et adversus Elizabetham Gáspár, providi consortis Michaelis Demien, jobbagionis spectabilis ac generosi domini Mathiae Toroczkai de Toroczkó Sz[ent] György, in portione sua possessionaria in possessione Toroczkó comitatuque Tordensi residentem et commorantem ut incattam et detentam. Et actor per se dicit et allegat taliter: Ez okon kellett az incattát captiváltatnom, hogy vádoltatik bűbajos boszorkányság-

gal, ördögökkel való társalkodással, varáslással, emberek, gyermekek vesztésével, éjjeli tisztátalan járással, táncolással és több egyéb törvény ellen való cselekedetekkel, melyet ha tagadna, kész leszek doceálni, amint lehet, doceálván, úgy kívánom, hogy először is ez hazába lévő régi próba szerint vízben vettessék és ott megpróbáltassék, ennek utána mint ilyen bűbajos varásló többekkel együtt megégetessék. Protestatur ad ulteriora.

Incatta negat, et dicit: csak hetedmagokkal esküdjének a fejemre, nincs mit tennem, ha ingem kibocsátanak, megbizonyítom, hogy én affélék miatt kfnlódok.

Exmittuntur ambae partes ad decimum quintum.

93.

1702. május. 10., Torda

BŰNVÁDI ELJÁRÁS TOROCKÓSZENTGYÖRGYI BÁLINT KATALIN ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 242. p.

Anno 1702. die 10. mensis Maii, sedria filialis Thordae celebratur.

[...] Causa ejusdem domini vice comitis ratione officii sui ut actor, contra et adversus foeminam Catharinam Bálint, providam jobbagionissam spectabilis ac generosi domini Petro Thoroczka senior de Thoroczko Sz[ent] György, comitatu Thordensi sua possessionaria in possessione Thoroczko comitatu praedicto existente habita, residentem et commorantem velut incattam et detentam. Pro actor procurator idem qui ante, sic dicit:

Illyen okon in jus provocalom az incattát, hogy diversis locis et temporibus, de quibus protestatur sit, Thorda vármegyében, Toroczkon, nyilván való bűjös bájos boszorkánysággal vádoltatott, és olljan személyekkel is, kik is bűjös-bájos boszorkányságokért már exequáltattak, azon bűjös bájos boszorkányságával kiatták, mely cselekedetit ha tagadná az incatta, cum omnibus congruis circumstantiis data exmissione doceálok, doceálván, megkívánom a' jure, hogy in loco publico in exemplum aliorum tűzzel megégettessék, de cetero protestatur.

Deliberatum: Datur exmissio.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS GERENDKERESZTURI SZENTGYÖRGYI GYÖRGYNÉ VÉG ILONA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL, Torda megye lt. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 389., 426. p.

I.

1713. november 9., Torda

Anno 1713. die 9. Novembris, sedes judiciaria filialis celebrata Tordae.

Causa ejusdem domini vice comitis Johannis Sükösd comitatus Tordensis ut actoris contra et adversus providam foeminam Helenam Vég, providi Georgii Sz[ent] Györgyi, jobbagionis spectabilis ac magnificae dominae Annae Teleki, spectabilis ac magnifici domini quondam Johannis Kemény de Gyerő Monostor relictæ, in portione sua possessionaria in possessione Gerend Keresztur comitatu prædicto existente habita residentis et commorantis, consortem ut incattam et detentam.

Pro actore procurator Gabriel Boer, et actor dicit hoc modo: Ez okon kellett az incattat legitime prosequálnom, hogy tudniillik itt nemes Torda vármegyében, Kereszturott, de anno et die protestatur, nyilvánvaló bűjös-bájos boszorkánysággal vádoltatott ügyannyira, hogy más jámborokot megnyomorított, melly cselekedeteiért megírt Kereszturott az bíró előtt törvényrel prosequáltatott is, de ott is magát nem absolválta, ha tagadná, data exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis doceálok, doceálván megkívánom a' jure, hogy mint olyan bűjös-bájos boszorkány complices társainak kiadására torturára vonatassék és in exemplum aliorum megégettessék, et protestatur de ceteris.

Pro incatta procurator Samuel Vásárhellyi. Én tagadom, hogy én afféle bűjös-bájos boszorkányságban magamat nem elégítettem, sőt aféléktől tiszta és ártatlan vagyok, amely iránt is magam ártatlanságomról kívánom az exmissiót, et protestatur ad ulteriora.

Incatta negat simpliciter et cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

II.

1714. augusztus 4., 8. l.

[–] Anno 1714. 4. Augusti a tekintetes nemes vármegye deliberatuma szerint Gerend Kerszturot lakott, mostan a tordai tömlőcben detentióban levő Vég Ilonára boszorkányságáért esküvének rája ez ide alább írt személyek, hogy azon Vég Ilona nyilvánosságos boszorkány, ördögi mesterségekbeli személy, azon ördögi mesterségekkel megnyomorító, az conjuránsok ezek: első Székely Miklos. 2. Székely Mihályné Sárosi Klára, 3. Székely

István, 4. Horváth László, minnyájan nemes Thorda vármegyében, Gerend Kereszturot lakó nemes személyek.

Coram me Josepho Szoboszlai, alter supremus iudex nobilium comitatus Thordensis m. p.

95.

1715. augusztus 20., Torda

TORDA VÁRMEGYE FELMENTŐ ÍTÉLETE
A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
TOROCKÓSZENTGYÖRGYI ÖZVEGY BECZE ISTVÁNNÉ ÜGYÉBEN

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 457. p.

Anno 1715. die 20. Augusti, sedes judiciaria partialis celebrata in oppido Torda.

[...] Causa Thorotzko Szent györgyi öreg Becze Istvánné, minthogy vádoltatott volt bűvös-bájos boszorkánysággal kiért is sok ideig itt az tordai tömlőcben detentióban tartatván, senki ellene nem procedált, maga ártatlanságáról eskettetvén két úttal is, mely exhibitáit megolvastván, semmj bűvös-bájos boszorkánysággal ki nem adattatott, sőt az kiknek szavok után vádoltatott is, azok is mentik, nem lévén azért olyan aggravatio vagy circumstantia ellene, simpliciter absolváltatik.

96.

BÚNVÁDI ELJÁRÁS ÉS FELTÉTELES FELMENTŐ ÍTÉLET A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
KISBÁNYAI JÁNK SZIMIONNÉ JOANA PAVEL ÜGYÉBEN

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 480., 486., 511. p.

I.

(1715. november 9., Torda)

Anno 1715. die 9. Novembris, sedes judiciaria filialis celebrata in oppido Thorda.

[...] Causa ejusdem generosi domini vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providam foeminam Joanam Pavel, providi Szimionis Jánk, jobbagionis spectabilis ac magnifici domini comitis Nicolai Bethlen de eadem in portione sua possessionaria

in possessione Kis Bánya comitatusque Thordensi existente habita residentis et commorantis, consortem ut incattam et detentam.

Pro actore procurator Gabriel Bojer de Felső Sz[ent] Mihályfalva [cum] protestatione praemissa taliter allegat: Ez okon kellett in jus attrahálnom az detenta incattát, hogy nem gondolván sem az Istennek, sem az országnak törvényével, ördögökkel közölvén dolgát, bűjös-bájos boszorkányos kurusló és varásló cselekedetekben elegyítette magát, úgyhogy megírt vármegyében, Kis Bányán lakó Trucza Gavrillának, tekintetes nemzetes Branitkai Josika Gábor uram jobbágyának feleségét Vajka Florát megvesztette úgy annyira, hogy miatta meg kellett halnia, annak utánna az megholt asszonynak urával meg is békéltet és fizetett is nekie. Ha az incatta tagadná, data exmissione cum omnibus congruis circumstantiis doceálom, doceálván, megkívánom a' jure, hogy in exemplum aliorum primum ante omnia, vízi próbára vettessék és complices társainak kiadására igen keményen megtortúráltassék és annakutánna tüzzel megégettessék, protestatur ad ulteriora.

Praespecificata incatta negat simpliciter et cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

II.

1715. december 13., Torda

[...] Anno 1715. die 13. Decembris, sedes judiciaria filialis celebrata in oppido Thorda. Causa generosi domini Samuelis Zalányi alterius vice comitis ratione officii sui, contra et adversus providam foeminam Joannam Pavel

Deliberatum: Ispán uram ökegyelme ad majorem lucidationem eskesse meg kivált azon bírákat és eskütteket, kik előtt az tűzhelyből az korsót kivették, azzal mit csináltak, micsoda dolgok voltak körülle, és azon törvényeket, az mely az bírák előtt forgott, in scriptis szolgabíró uram által producáltassa, mit és mi formában folyt, hitet ítílvén nekik mint effectuáltak, ad futuram végső törvények leszen, és arról is ha nyilvánóság boszorkányságát tudják-e bizonyítani és honnan s micsoda cselekedetéből, addig penig jó kezességén elbocsáttatik az incatta.

III.

1716. május 1., Torda

[...] Anno 1716. die 1. Maii, Sedes judiciaria filialis celebrata in oppido Thorda.

In causa generosi domini Samuelis Zalányi unius vice comitis comitatus Thordensis ratione officii uti actor, contra et adversus providam Joanam Pável, in possessione Kis Bánya comitatu Thordensi existente habita commorantem.

Deliberatum: Ispány uram sufficienter ezen detenta ellen nem doceál actiója szerint. Minthogy egész suspició nélkül nem lévén, mivel az sérelmessel megbékéltet, tűzhelyéből korsót kivött, abból jóra tanította azon beteg személyt, lába nyomát is kivötte, korsójára

tévé, arról is itatta, azért tectt, hogy ezen suspició áll septimo se jó tiszta személyekkel juráljon intra octavum, hogy afféle bűjös-bájos boszorkányságban nem élt, expurgálván simpliciter absolváltatik, ha jurál, casu quo nem expurgálhatná, vivum homagiumát floreni 20 fizessen.

97.

1719. május 15., Torda

BŰNVÁDI ELJÁRÁS [TOROCKÓSZENTGYÖRGYH] JUVANA SZTÁN ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 627–628. p.

Anno 1719. die 15. Maii. Sedria filialis celebrata in oppido Thorda.

[...] Causa ejusdem domini Francisci Trauzner vice comitis ratione officii sui uti actoris, contra et adversus praesentem captivam Juvanam Sztan, de alio nomine et conditione protestatur, ut incattam et detentam.

Pro actore procurator Samuel Vásárhelji de Maros Vásárhelj: Illjen actióm vagyon az incatta ellen, hogy azzal vádoltatott, hogy nemes Thorda vármegyében Toroczko Szent Györgjön lako Szász Mihálj feleségét, melj Szász Mihálj Toroczko Szent Györgji tekintetes nemzetes Toroczka Sigmund uram jobbágya, megvesztette, erejét elvötte, sőt egyéb sok kuruslásban, boszorkányságban, varáslásokban magát elegyítette, melljet ha tagadna, data exmissione, comprobálni kész lészek, doceálván, megkívánom a jure, hogy elsőben keményen torturáztassék meg, annak utánna másoknak példájára megégettessék. Protestatur ad ulteriorem.

Pro incatta. Incatta negat simpliciter.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

TORDAI ÖZVEGY NAGY MÁRTONNÉ NAGY ALIAS SZABÓ ZSÓFIA ELLENI PER
BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 6. (II/76) (Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725),
835–836., 847–848. p.

I.

1724. augusztus 21., Torda

Anno 1724. die 21 Augusti, sedria partialis celebrata in oppido Torda.

Causa generosi domini Danielis Vas de Gerend tanquam vice comitis comitatus Tordensis processus inferioris ab officio uti actoris, contra et adversus praesentem captivam Sophiam Nag nobilis quondam Martini Nagj de Torda relictam viduam ut incattam.

Pro actore procurator Daniel Musnai de eadem, per quem actor exhibet actionem talem cum solemnii protestatione: Ez okon kellett az incattát in jus attrahálnom, mivel Isten, haza törvénye ellen olljan dolgokban elegyítette magát, a melljekkel mind Istent megbántott, az haza törvényét megrontotta, sok jámborokat boszorkányságával megrontott s megvesztett, sőt most is detentióban lévén az nemes Torda vármegyei ótordai tömlöcben, az rabokat kínozza s kénozza, némellyekre kötös tyúkot támasztván fiaival együtt, annyira megrakott, hogy majd megölt, nemes Thorda vármegyei Torda várossában Uj Tordában lakó nemes Kovács István uram hajadon leányát Ersokot meg fenyegetvén, az mikkel megfenyegette, be is töltötte, és nemcsak ezeket, hanem több ehez hasonló Isten s' embereket írtóztató dolgokat cselekedett, úgyhogy majd egész életében ezen gonoszságban töltötte el idejét, meljeket ha tagadna instanti kész vagyok in anno 1720. die 22. mensis Februarii nemes Torda vármegyében Torda városában lakó nemes Nagj Sámuel uram neve alatt költ documentális leveleivel doceálni, rész szerint ismét azokkal az rabokkal, az kik de praesenti az tömlöcben vadnak, in facie sedis judiciare személj szerint őket előálltván, kik közül némellyek készek is lésznek ad caput jurálni, hogy nem más, hanem az incatta miatt nem nyughatnak az tömlöcben. Ha penig ezek elegendők nem volnának (melyet nem reméllek), cum protestatione ne sit serum dato termino több documentumokat is ellene producálnom praesentibus etiam literis documentalibus stantibus, et per hoc megkívánom a jure, hogy ezen gonosz cselekedeteiért ad exemplum aliorum et aliarum elsöben is, ad extradandos complices, megtorturáztassék, azután vízben megüszttassék és kaljijában tűzben megégettessék. Et de cetera protestatur liceat verbis plura.

Pro incatta procurator Sámuel Vásárhelji de Maros Vásárhelj primum et ante omnia cupit perlegi actionem domini actoris ex post vero de legitima citatione si necessum fuerit, de reliquo protestatur.

Incatta excipit: Az vagyón írva az haza törvényében Approbatae Constitutiones Part. 3. Tit. 6. Art. 3.: Illis non nisi legitime citatus convincáltassék és aggraváltassék. Az actor ökegyelme peniglen levátájában semmi mentiöt arról nem tészen, mi mellett akar aggra-

váltatni citatio mellett-e, avagy mi mellett, per hoc minthogy tiszt uram őkegyelme prosequál simpliciter kívánom a causát condescendáltatni, alioquin ha más volna cum poena kívánom, de reliquo protestatur.

Actor ad haec verbis.

Incatta cupit exmitti.

Actor contendit ratio: Kész vagyok mind documentálni is leveleimmel, mind élő bizonyosságokkal malitiáját az incattának doceálni, úgyhogy semmi homály nem fog benne lenni, azért az exmissio nem szükséges, nem is admittáltatik.

Incatta ad haec: Az Approbata[!] Par. 4. Tit. 1. Art. 11. enumerállya az brevis causáknak seriessét, alább az 19. Articulusban azt teszi fel, hogy azon causákban az peresek vagy ad literas vel ad humana ad futuram sedem kibocsáttassanak, nec iudex aliunde est educendus. Az actor őkegyelme penig maga levátájában is azt irattja, hogy data termino doceál. Ergo exmissio denegarí non potest.

Deliberatum: Datur exmissio etiam actoris si voluerit plura etiam edocere.

II.

1724. szeptember 15., Torda

Anno 1724. die 15. Septembris, sedria partialis celebrata in oppido Torda. [...] Causa continuata penes exmissionem generosi domini Danielis Vas de Gerend tanquam alterius vice comitis comitatus Tordensis processus inferioris ab officio uti actoris, contra et adversus praesentem captivam nobilem Sophiam Szabo alias Nagj, relictam viduam nobilis quondam Martini Nagj de Torda ut incattam.

Pro actor procurator Daniel Musnai de eadem per quem actor exhibet cum protestatione literas documentalís super fassionibus et attestationibus legitime confectas et emanatas una cum suis requisitis quibus perlecti cupit juxta priora incattam convinci et aggravari executionique demandari. Protestatur de cetero, liceat scriptis vel verbis plura.

Pro incatta procurator Samuel Vásárhelji de Maros Vásárhelj, et protestatur.

Deliberatum: Mind két feleknek beadott exhibitájokat sane sobrie investigálván, viceispán uram őkegyelme világosan 4 ítatensekkel edoceálja az incattának ördögös bűvös-bájos cselekedeteit és egynéhányan bizonyosan vallják, hogy tulajdon az incatta által esett romlások és nyavaják, sőt arra is készek volnának, hogy ad capiti jurálnának. Azt is edoceálja az actor ő kegyelme, hogy sokakat megfenyegetvén, fenyegetése be is tölt rajtok, és máig is az incattának keze és bűvös-bájos mestersége miatt nyomorékok, némelljek meg is holtak. Ezeken kívül sok és feles ítatensek nagy gravis circumstantiákat importálnak, mellyekből az incattának gonosz élete és ördögökkel való cimborálkodása elucescál, maga beadott relatóriája is többire maga ellen lévén inkább, nem mentségére, sőt olyant is vallanak, hogy megnyomorítottak felől így szóllott az incatta, hogy hijjában gyógyíttják őket, mert ha csak valami boszorkányságot nem tud, más meg nem gyógyíthattja. Az is constál exhibitájából ispán uramnak, hogy miólta az incatta detentióban vagon, az tordai Kovács István leányának Ersoknak semmi bántódása és nyavajája nem volt, míg incatta kezességen kibocsáttatott volt, előbbeni bántása, gyötrettetése rajta nevededett. Úgy az töm-

lőben is annak előtte olyan dolgok nem estenek, mint mióta az incatta közöttök tartatik. Meljekre nézve tectett, hogy az incata mint olljan gonosz ördögi mesterséggel élő és sokakat megrontó földet mérgesítő személj in exemplum aliorum et aliarum juxta actionem domini actoris convincáltassék.

Incatta protestatur de remedio novi judicii.

Deliberatum: Minthogy az causa criminalis, ideoque novum non admittitur.

Incata appellat causam praesentem

| Kihúzza.

99.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS ÉS FELMENTŐ ÍTÉLET A SÁTÁNNAL VALÓ SZÖVETKEZÉSÉRT
PERBE FOGOTT VLÁD JÁNOSNÉ VÁNCSA MÁRIA ÜGYÉBEN

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 6. (II/76) (Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725),
867–868., 873–874. p.

I.

1724. október 7., Torockó

Anno 1724. die 7. mensis Octobris, sedria filialis celebrata in oppido Toroczko.

Causa ejusdem domini Danielis Vas vice comitis ab officio uti actoris contra et adversus providam Marinam Vancsa, providi Johannis Vlad detentam uti incattam.

Pro actore procurator Michael Rosnjai de Maros Vásárhely per quem praemissa protestatione allegat taliter: Illyen okokra nézve kelleték az incattát is jus attrahálnom, ki is Isten törvénye ellen az sátánnal commerciumot vetvén, ő felségétől elszakadott, és az maga testében az sátánnak, annak angyalinak mivelő heljet adott, egyenlő akaratból más keresztény embereket ördögi tudományával megvesztett, rontott, melj cselekedetit ha tagadná, data exmissione, kész leszek doceálni, doceálván, megkívánom a jure, vízi próbára vettesék, ott megpróbáltassék, annak utánna megégetessék, protestando de reliquis.

Pro incatta procurator Sámuel Erszényes de Maros Vásárhely, per quem procuratorem incatta contendit.

Incatta negat actionem domini actoris et cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

II.

1724. november 13., Alsójára

Anno 1724. die 13. Novembris, sedria filialis celebrata in possessione Also Jára.

[...] In causa generosi domini vice comitis uti actor contra providam Mariam Vancsa.

Pro incatta Vancsa Maricza procurator nobilis Samuel Erszényes de Maros Vásárhelj, per quem exhibet incatta sui defensione, binas collaterales attestationes et dicit verbis.

Deliberatum: Megolvastatván mind az actor ökegyelme, úgy az incatta részéről be adott relatoriákat, viceispány uram ökegyelme semmi olj dolgokat az incatta ellen nem doceál, meljekért actiója szerint convincáltathatnék, ellenben az incatta maga menességére edoceálja azt egynehány fatensekkel, hogy az incatta férje ifjú legény korában szokásos volt ezen nyavajában, aszt is hogy az ura ifjú Vlád Juvon kénszergette feleségét Váncsa Mariát afféle boszorkánysági mesterségeknek beszéllésére, és aszt is, hogy az apja, Vlád Juon, másokat is hívott titkon az beszédeknek hallgatására, hogy annál is inkább felesége ellen való szándékát végben vihessék azoknak bizonyságok által, kik is fateálják, hogy ura kénszergetéséből mondotta, amiket mondott Váncsa Maria. Aszt is edoceálja, hogy varáslókhöz járt volna az apja, hogy csináljanak olj mesterséget, hogy az fia felesége beszéljen ki mindeket, úgy akik ismerték, vallják, hogy efféle ördögi mesterséggel való élésit Vancsa Mariának nem tudják, nem hallották, meljekre nézve az incatta ab impetitione domini actoris simpliciter absolváltatik. Az incatta[nak] pedig maga méltatlan vexaltatásáért az ki miatt szenvedett expensája lött, szabadságában legyen prosecutiója.

100.

1725. március 6., Gerebenes

TORDA VÁRMEGYE PERE MEZŐSZENGYELI ALIMÁN BALGER ELLEN
BÚBÁJOSSÁG ÉS A SÁTÁNNAL VALÓ KERESKEDÉS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 9. (II/79)

(Felső kerületi Partialis és Filiális széki jkv. 1725–1735), 23. p.

Anno 1725. die 6. Martii. Sedes judiciaria continuata in possessione celebrata Gerebenes.

[...] Causa saepe dicti domini Sigismundi Székely de Póka Keresztur vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providum Alimán Balger jobbagionum spectabilis ac generosae dominae Elisabethae Abafi, spectabilis ac generosi quondam Michaelis Száva de Gogány Várallya relictæ viduæ in portione sua possessionaria in possessione Mező Szengyel, comitatu que Thordensí existente habita, residentem et commorantem ut incattam.

Pro actore procurator Michael Rosnyai de Marus Vásárhely, per quem dicit idem actor: Illyen okokra nézve kellett az incattát in jus attrahálnom, ki is Isten s haza törvénye ellen a sátánnal commerciumot vetvén, bűvös-bájos mesterségével kereskedvén sok helyyeken

ezen vármegyében, az közelebb elmúlt pestisnek alkalmatosságával életett táplálta, mely cselekedetét ha tagadná in instanti kész leszek doceálni, doceálván megkívánom a jure, először vízi próbára vettessék, ha az vízi próba magával hozza, annak utánna megégetesék. Actor protestatur de reliquis.

Pro incatta idem cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio.

101.

1725. április 5., Egerbegy

BŰNVÁDI ELJÁRÁS TOROCKŐSZENTGYÖRGYI SZTÁN ANUTZA ELLEN
BŐSZORKÁNYISÁG VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 6. (II/76)
(Partiális és Filiális széki jkv. 1693–1725), 899–900. p.

Anno 1725, die 5. Aprilis, sedria filialis celebrata in possessione Egerbegy. [...] Causa praefati generosi domini Danielis Vas vice comitis ratione dicit officii uti actoris contra et adversus Sztán Anuczam zingaricam puellam, in possessione Toroczko Szent György, comitatusque Tordensi residentem et commorantem uti incattam.

Pro actore procurator idem actor et allegat taliter: Illjen okokra nézve kellett az detenta incattát in jus attrahálnom, hogy az incatta nem gondolván azzal, hogy az Isten az embereket avégre teremtette, hogy a maga szent törvényt megőrizvén, magát az ördögi mesterségeknek gyakorlásában ne afficiálná, az incatta penig nem gondolván azzal, diabolico maleficio fascinata diversis vicibus magát ördögi mesterségeknek gyakorlására adta, sok keresztény embereket az ördög scholájában tanult mesterségek által megmérgeztvén, az mezőnek füveit és egyéb éltető állatokat testekben, erejekben megrontott, sokakat bűvölésével, bájolásával nyomorékká tölt, melj cselekedetét ha tagadná az incatta, data exmissione, ellene comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy ad extradandos socios vel socias megtorturáztassék, ex post exemplum aliorum per flamnum ignis juxta antiquam consvetudinem patriae consummáltassék.

Pro incatta negat actionem domini actoris.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS KOPPÁNDI ÖZVEGY LUP JUONNÉ MARGARÉTA
ÉS EGY MARINKA NEVŰ SZEMÉLY ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT; A: KmOL Torda vm. II. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 74., 90–91., 98. p.

I.

1727. június 26., Egerbegy

Anno 1727. die 26. Junii sedes judiciaria filialis celebrata in possessione Egerbegj.

[...] Causa ejusdem domini Danielis Vas de Gerend vice comitis ratione officii sui uti actoris contra et adversus providam Margaretam providi Lup Joun relictam, spectabilis ac generosi domini quondam Andree Vitéz de Koppán relictæ viduæ, spectabilis ac generosæ Evæ Bethlen, in possessione sua Koppán residentem, jobbagionem, nec non Marinkam, quod de alio nomine et conditionibus, locoque residentie protestatur, uti incattas et detentas.

Pro actore procurator Sigismundus Gál de Kövend: Illjen okon kelletett incattákat jure prosequálnom, hogy vádoltattak énnem azzal, hogy Isten s haza törvénye ellen diversis locis et temporibus et occasionibus bűvös-bájos boszorkányos mesterségben elegyitvén magokat, sok embereknek ártalmokra s károokra azon mesterségeket gyakorlották, melj cselekedeteket, ha az incatták tagadnák, data exmissione doceálni kész lészek, comprobálnván, megkívánom a jure, hogy az incatták elsőben is vízi probára vettessenek; annak utánna tűzzel égettessenek meg, et protestatur de reliquo.

Pro incattæ negant et petunt exmissionem.

Deliberatum: Datur exmissione ambabus partibus.

II.

1727. november 20., Décese

Anno eodem 1727. die 20. Novembris, sedria filialis celebrata ibidem in possessione Decse.

Causa penes exmissionem generosi domini Danielis Vas de Gerend alterius vice comitis comitatus Tordensis ratione officii sui uti actor, contra et adversus providam Margaretam, Johannis Lup ex Koppán relictam uti inctam et detentam (cuius de alia conditione protestatur).

Pro actore procurator Sigismundus Gál de Kövend, per quem actor exhibet literas relationas super inquisitionem legitime confectas et emanatas quas cupit perlegi ex post reiterationem cupit incattam juxta priorem levatam convinci et aggravari. Et protestatur.

Pro incatta procurator Daniel Musnai de eadem per quem incatta excipit et contendit contra forum ratio: Ezen nemes vármegye filiális széki, az mint látom, áll az nemes vármegye főbírájából, notáriussa és két assessorából, az causa criminalis lévén, az széki pleno numero nem lévén, sententiát nem pronuntialhat, mivel legalábbis kellene lenni hét hites assessornak főbíró uram mellett, az kik valakit vagy condemnálnának vagy absolválnának, de itt az dolog sokkal különben lévén, az széki is pleno numero nem lévén, méltán megkívánom, hogy ezen széki ob mancitem corruáljon. Protestando de ulteriora.

Actor verbis.

Deliberatum: Manca lévén az széki, illjen criminalis causában nem pronuncialhat.

III.

1728. január 30., Kók

Anno 1728. die 30. Januarii. Sedes judiciaria filialis in possessione Kok celebrata.

[...] Causa continuata penes exmissionem generosi domini Danielis Vass de Gerend vice comitis inelyti comitatus Thordensis processus inferioris, ratione dicti officii sui uti actoris contra et adversus providam Margaretham quondam Joanni Lup de Thorda Koppán comitatusque Thordensi relictam viduam ut incattam.

Pro actore procurator Samuel Erszénjes de Maros Vásárhely per quem actor exhibet literas relatorias super attestazione post exmissionem legitime confectas et emanatas quas cupit perlegi, perlectis incattam juxta tenorem levatae convinci et aggravari, ulterioribusque remediis denegatis debite executioni demandari, protestando ad ulteriora.

Pro incatta procurator Franciscus Székely junior de Thorda, per quem protestatione praemissa dicit hoc modo: Elvárom az actor őkegyelme exhibitáit, mellyek ellen is légyen salvum excipiálnom, contendálnom, ellenben én is exhibeálván, megkívánom, hogy elolvastatván annak vigora szerint az actor őkegyelme impetitioja alól absolváltassam, protestando ad ulteriora.

Deliberatum: Az actor őkegyelme ad futuram inquiráltasson többet, addig penig légyen jó kezesség alatt az incatta, ő is ha akar, eskettethet.

1727. augusztus 25., Szentlászló

BŰNVÁDI ELJÁRÁS ÚJTORDAI KOLOZSVÁRI FERENCNÉ NAGY BORBÁLA ELLEN
BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 79–80. p.

Anno 1727. die 25. Augusti, sedes judiciaria partialis inclyti comitatus Tordensis celebrata in possessione Szent László.

[...] Causa generosi Danielis Vas de Gerend, vice comitis inclyti comitatus Tordensis processus inferioris ratione officii sui uti actoris contra et adversus nobilem feminam Barbaram Nagy, consortem nobilis Francisci Kolosvári de Uj Torda, comitatu Tordensi, ut incattam.

Pro actore procurator Samuel Erszényes de Maros Vásárhely, per quem actor talem instituit actionem: Illjen okon kellett nekem az mentionált incattát jure prosequálnom, hogy nem gondolván sem az Istennek, sem az hazának kemény törvényével, lelkinék kárhozattjára magát diversis vicibus, temporibus et locis boszorkányságban elegyítette, és életit, lelke ismeretit azzal megfertőztetvén, abba élt, ma is abban van, az minthogy nemes Thorda vármegyei tordai német postamesternét is azon boszorkányi mesterségével igyekezett inficiálni, többeket is, mely cselekedetit is az incatta ha tagadná, data exmissione, comprobálni kész lészek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy elsőben vízben vetessék, annakutánna megégettessék. Et actor protestatur de plura loquendi salva facultate.

Pro incatta procurator Franciscus Székely junior de Torda, per quem primum et ante omnia cupit doceri de legitima citatione. Et protestatur.

Nota bene: Szolgabíró uram verbis referálta, hogy citálta maga is, compareált az incatta. Incatta apellat in ea parte.

Incatta iterum excipit, minthogy adjudicáltatott az tekintetes nemes vármegyétől, hogy szolgabíró uram ökegyelme humanis reportállja miképpen citálta Kolosvári Ferencnét, az incattát. Szolgabíró ökegyelme in facie sedes judiciaria oljan raportumot téssen: Én így citáltam az incattát ispán uram neve alatt, hogy boszorkánysággal vádoltatott,¹ kihez képest, minthogy az actio az citatióval nem conformis, megkívánom azért causae condescendát.

¹ Ez után kihűzva: „postamesterné aszszonyom is aszt mondotta, hogy ökegyelme is.”

BŰNVÁDI ELJÁRÁS POPA VASZILE MAROSBOGÁTI GÖRÖG KATOLIKUS LELKÉSZ ÖZVEGYE,
FLÓRA TRUCZA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 9. (II/79)

(Felső kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1735), 115–117., 155., 225–226. p.

I.

1728, június 25., Ludas

Anno 1728. die 25-ta Junii, sedria filialis in comitatu Thordensi in possessione Ludas celebrata.

Causa levata spectabilis ac generosi domini Sigismundi Székely de Poka-Keresztur, inclyti comitatus Tordaensis superioris vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Floram de cognomine protestatur, reverendi quondam Vaszilii Popa ecclesiae Maros Bogattensis unitae religionis Valachicae pastoris relictam viduam ut incattam.

Pro actoris procurator Joannis Solnai de Kis-Sáros per quem allegat taliter: Illyen okon kellett énnem az incattat in jus atrahálnom, hogy nem gondolván sem az Istennek kemény törvényére, sem a nemes hazának parancsolatival, sok keresztényeknek botránkoztatásokra magát boszorkányi bűjes-bajos mesterséggel megferteztetvén, titkoson az ördögökkel correspondentiát[1] tartván, sok jámborokat, mind személyekben, mind marhájokban megrontott, diversis vicibus ac temporibus úzván varáslását, sokaknak megrontásokkal, mellyeket is ha az incatta tagadna, data exmissione kész lészek doceálni, comprobálván, megkívánom a jure, hogy primum ante omnia vízi próbára vettessék, azután keményen megtortúráztassék, ad exhibendos complices, demum ad exemplum aliorum égettessék meg, protestatur ad ulteriora.

Pro incatta procurator Sámuel Erszényes de Maros Vásárhely incatta excipit de foro taliter: Ezen causának ezen nemes vármegye nem competens foruma, ratio, mert ugyanis actiójában maga agnoscálja az actor ő kegyelme, hogy én pap relictája vagyok, ugyis van, és ma is az mi kegyelmes urunknak ő felségének kegyelmes privilegiális decretuma alatt élek, mellyet is ex innata sua clementia az oláh papoknak engedett, a mellynek annyi ereje és virtusa vagyon, mint nemessi szabadsággal élő rendeknek, armalísnak és privilegiáumnak, és szintén olyan nemessi szabadsággal élő személynek kell tartatnom, míg sub praescripto titulo mariti mei élek, hac itaque ratione praemissa azt kívánom, hogy ezen causa relegáltassék competens forumára, et protestatur.

Actor ad haec: Kegyelmes urunk őfelsége ex innata sua clementia maga kegyelmes privilegiáumát bonae famae et conditionis utriusque sexus hominibus conferálta, és nem boszorkányoknak. 2-do: Ab officio incumbit énnem, hogy a malefactorokat prosequáljam, a nemes haza törvénye penig ezen forumon authorálván engemet nem csak prosequutiójára, sőt executiójok végett is legitime ezen a forumon ellene procedálnom. 3-tio: Sem ecclesiához, sem parochiális házhoz semmi obligatiója nem lévén, hanem a fia háta

megett lakik, semmi residentíája nem constál, ahonnét más fórumon relegálhassa causáját. His praemissis rationibus megkívánom, hogy az incatta exceptiója cassáltassék.

Incatta ad haec: Siquidem nobilis nonnisi legitime citatus atque juris ordine convictus protest infamis reddi ac pronuntiari, juxta Approbatae Constitutionis Pars III. Tit. VI. Art. 3. Míg in competenti foro juris ordine nem convineáltatom, énnekem az infamis nem derogálhat, hogy privilegiomommal ne élhessek, amint az actor őkegyeleme replicájában írtatta. Különbén peniglen az actorságról is úgy látom, hogy mentiőt tézsen, én ahhoz most nem szóllok, hagyom sub protestatione, ahonnét peniglen engemet most evocáltattott, competens forumomra is evocáltathatott volna, evocáltathat is, et protestatur.

Actor ad haec verbis.

Deliberatum: Non tenet exceptio.

Incatta appellat in ea parte, et excipit secundario contra processum taliter: In omni evocatione et actionis declaratione brevia requiruntur expresse notanda: 1-mo Persona per quam, et contra quam actio proponitur. 2-do: Tempus, locus, ubique alteri damna aut injurias irrogavit vel patravit. 3-tio: Comitatus, ita etiam locus uti jam dictum supra, in quo hujus modi injuriae vel damna fuere commissae vel patratae juris Trip. P. II. Tit. 26. Jól-lehet actor őkegyelme magát declarálja ki légyen, de énnekem vezeték nevemet, az actust mit? hol? kinek? nem declarálja, per hoc azt kívánom, hogy az actornak ő kegyelmének ezen processusa corruáljon.

Actor resolvit verbis: et imo contra appellationem contendit.

Deliberatum: Iteram non tenet exceptio.

Incatta negat totalem actionem et acquisitionem domini actoris et cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio.

II.

1729. március 28., Mezőkapus

Anno 1729. die 28-va Martii, sedria filialis inclyti comitatus Thordensis processus superioris in possessione Mező Kapus celebrata.

[...] Causa continuata penes exmissionem saepius dicti domini vice comitis ab officio uti actoris contra et adversus Floram Truczá, reverendi quondam Vaszilij Popa ecclesiae Maros Bogátiensis unitae religionis Valachicae pastoris relictam viduam ut incattam et praesentem captivam.

Pro actore procurator Joannes Solnai de Kiss Sáros, per quem idem actor juxta compromissionem tempore inchoationis causae praesentem factam exhibet literas de et super inquisitione legitime confectas et emanatas, quas cupit perlegi et juxta seriem et continentiam earundem cupit eandem incattam juxta priorem actionem convinci et aggravari, et protestatur ad ulteriora.

Deliberatum: Az incatta instálván, hogy mivel procuratorában, kinek fizetett is, megfogytakozott volna, hac vice engedtéssék dilatiója, tetcett az nemess vármegye filialis törvényes székinék mind arra s mind több rationabilis okokra nézve, hogy dilatio adassék illy conditíóval, hogy az nemes vármegye ezen felső processuban akár holott a legközelebb esendő filiális törvényes székin, készen lévén, minden exceptio nélkül megfelellyen.

III.

1730. november 20., Gerebenes

Anno 1730 die 20-a Novembris sedria filialis incltyi comitatus Thordensis processus superioris in possessione Gerebenes celebrata.

[...] Causa continuata penes dilationem ejusdem domini vice comiti ab officio ut actoris contra et adversus providam Floram Trutza, reverendi quondam Popae Vaszili, ecclaesiae Maros Bogáthiensis unitae religionis Valachicae tunc pastoris relictam viduam ut incattam.

Pro actore porcurator Georgius Lestyán de Cs[ik] Sz[ent] Király per quem actor exhibet literas relatorias de et super impositione legitime confectas et emanatas cupitque easdem perlegi ac incattam juxta priorem actionem convinci et aggravari protestatur de reliquis.

Pro incatta procurator Michael Rosnyai de Maros Vásárhelly.

Deliberatum: Az dominus actor az incatta ellen praemittált allegátióját exhibitáiban nem edoceálhatván, ellenbem pedig az incatta maga mentségét feles fátensekkel stabiliálván, tectett az nemess vármegye filiális székeinek, hogy a nevezett incatta ab impetitione domini actoris simpliciter absolváltassék.

105.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS MEZŐKAPUSI BALÁKI JOANNÉ BOÁR PARASZKIVA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 9. (II/79)

(Felső kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1735), 117–118., 149. p.

I.

1728. június 25., Ludas

Anno 1728. die 25-ta Junii, sedria filialis in comitatu Thordensi in possessione Ludas celebrata.

[...] Causa ejusdem domini [Sigismundi Székely de Póka Keresztúr, incltyi comitatus Tordensis Superioris] vice comitis ab officio uti actoris contra et adversus providam Paraszkiam Bóár, providi quondam Joannis Balachi relictam viduam, generosi domini Volfgangi Székely inquilinam in portione sua possessionaria Mező Kapus dictaque comitatu Tordensi residentem et commorantem ut incattam.

Pro actoris procurator Joannes Solnai de Kis Sáros, per quem allegat taliter: Ilyen okon kellett az incattát in jus atrahálnom, hogy diversis vicibus et temporibus ac locis, gyermek-ségétől fogva a gonosz sátánnyal titkos correspondentiát tartatván, melly szerint ördögi mesterségével, bűves-bájos varáslással, sok keresztényeket, némellyeket testekben, né-

mellyeket marhájokban megrontott, a keresztényi társaságnak és istenes gyülekezetnek nagy megbotránkoztatásokra, mellyet is az incatta, ha tagadna, data exmissione, kész lészek comprobálni. Doceálván, megkívánom az úrtól, legelőször is az incatta vettessék vízi próbára, annak utánna ad exhibendos complices tortúrátzassék meg, denique másoknak példájokra égetessék meg, et protestatur ad ulteriorem.

Incatta cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio.

II.

1729. március 28., Mezőkapus

Anno 1729. die 28-a Martii, sedria filialis inclyti comitatus Thordensis processus superioris in possessione Mező Kapus celebrata.

[...] Causa continuata penes exmissionem spectabilis ac generosi domini Sigismundi Székely de Póka Keresztur alterius vice comitis in comitatus Thordensis ab officio uti actoris contra et adversus providam Paraszkvám Boár, providi quondam Joannis Baláki relictam viduam, spectabilis ac generosi domini Volfgangi Székely inquilinam in portione sua possessionaria in possessione Mező Kapus dictaque comitatu Thordensi existente habita residentem et commorantem ut incatta.

Pro actore procurator Joannes Solnai de Kis Sáros, per quem idem actor praemissi solemnii protestatione juxta compromissionem tempore inchoationis causae praesentem mitam exhibet literas de et super inquisitione legitime confectas ac emenatas, penes quas inhaerendo priori actione cupit earundem incattam juxta seriem et continentiam earundem convinci et aggravari, debitaque executioni demandari, protestando ad ulteriora.

Pro incatta procurator Michael Rosnyai de Maros Vásárhely, per quem eadem incatta dicit verbis taliter.

Deliberatum: Az nemes vármegye filialis törvényes széki ob certas rationabiles causas az incatta asszonynak ezen mostani székről ac specialii gratia dilatiót enged, de ea conditione, hogy az incatta a nemes vármegye ezen felső processusában akárholott legközelebb esendő filiális törvényes székin minden mentségére kívántató documentumival irremissibiliter compareállyon.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS MAROSBOGÁTI BUDA GYÖRGYNÉ KOVÁTS JUDIT ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 9. (II/79)

(Felső kerületi parciális és filiális szék jkv. 1725–1735), 104., 118–119., 168. p.

I.

1727. szeptember 28., Szászrégen

Anno 1727. die 28. Septembris, sedes judiciaria filialis inlyti comitatus Tordensis processus superioris celebrata in oppido Szász Régen.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ratione officii uti actoris contra et adversus Juditam Kováts, consortem providi Gjeorgii Buda, jobbagionis spectabilis ac generosae Rebecae Sárpataki, spectabilis ac generosi quondam Sigismundi Korda de Boros Jenő relictae viduae, in comitatu Tordensi possessioneque Maros Bogát residentem et commorantem, velut incattam.

Pro actore procurator Gjeorgjus Lestyán de Cs[ik] Sz[ent] Király, per quem actor allegat taliter: Illyen okon kellett az incattát in jus atrahálnom, hogy sem Isten, sem a nemes haza törvényével nem gondolván, magát szörnyű boszorkányságban elegyfitte, mely boszorkányságával mind Isten ellen, mind emberek ellen kiváltképpen való bűvös-bajos ördögi mesterségeket varáslásokat practizált, úgy annyira, hogy ördögi mesterségével más jámborokat megrontott testében, marhájában, javaiban, mely gonosz cselekedetiért ha tagadná, in instanti doceálni kész leszek, etiam ha ezen documentumim elégségesek nem lennének, ad futuram többeket is exmittálhassam, mely documentumim után megkívántam a jure, hogy elsőben keményen megtorturáztassék, hogy több complex társait kiadja, az után megégettessék, de cetero protestatur.

Pro incatta procurator Johannes Solnai de Kis Sáros et cupit exmitti in rei merito.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

II.

1728. június 25., Ludas

Anno 1728. die 25-ta Junii, sedria filialis in comitatu Thordensi in possessione Ludas celebrata.

[...] Causa continuata penes exmissionem saepefati domini [Sigismundi Székely de Póka Keresztúr, inlyti comitatus Tordensis] vice comitis ratione dicti officii sui, ut actor contra et adversus providam Juditham Kováts, consortem providi Georgii Buda, jobbagionis generosae dominae Rebecae Sárpataki, spectabilis ac generosi quondam domini

Sigismundi Korda de Boros Jenő relictæ viduæ in inelyti comitatu Tordensi processus Superioris in portione sua possessionaria in possessione Maros Bogáth existente habita, resedente et commorantem ut incattam.

Pro actore procurator Samuel Erszényes de Maros Vásárhely per quem actor exhibet litteras relatorias, super acceptatione post exmissionem legitime confectas ac emanatas, quas cupit perlegi, perfectis incattam juxta levatam convinci et aggravari, et protestatur.

Pro incatta procurator Joannes Solnai de Kis Sáros per quem resolvit taliter: Elvárom cum protestatione mit exhibeáljon az actor őkegyelme én ellenem, mellyek ellen a törvénytől facultáltatván legitime contentálnom és excipiálnom salvum sit, protestando ad ulteriora.

Deliberatum: Mind a két részről való relatoriákat satis superque investigálván, láttatik némelly fatenseknek difformis fassióját, tecett azért a nemes székek ezen dolgát ad communizándum kibocsátani, mellyre is exmittáltatnak assessor Farkas Miklós és a szolgabíró Alsó János uraimék kedves atyánkfiai őkegyelmek.

III.

1729. szeptember 16., Magyarrégen

Anno 1729. die 16. mensis Septembris, sedria filialis inely ti comitatus Thordensis processus Superioris in possessione Magyar Regen celebrata. [...]

Causa continuata ejusdem domini [Sigismundi Székely de Póka Keresztúr, inelyti comitatus Tordensis] vice comitis ab officio ut actor penes communem inquisitionem contra et adversus Juditham Kováts providi Georgij Buda consortem, sub cautione existente et in levata praementionatam ut incattam.

Pro actor procurator Stephanus Solymosi de eadem per quem actor exhibet communem inquisitionem cupitque perlegi, ex post juxta priorem actionem incattam convinci et aggravari, de reliquo protestatur.¹

¹ A folytatás hiányzik.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS FELMENTŐ ÍTÉLETTEL
A TORDASZENTLÁSZLÓI ENYEDI ANDRÁSNÉ KERESKES BORBÁLA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉERT INDÍTOTT KERESETBEN

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 123., 138. p.

I.

1728. november 16., Torda

Anno 1728. die 16. Novembris, sedes judiciaria filialis celebrata in oppido Torda.

[...] Causa levata generosi domini Danielis Vas alterius vice comitis comitatus Tordensis ratione officii uti actoris contra et adversus providam Barbaram Kerekes, providi Andreae Enjedi de Szent László consortem uti incattam.

Pro actore procurator Samuel Erszenjes de Maros Vásárhely, per quem actor talem instituit actionem: Illjen okon kellett énnekem az praesens incattát in jus attraháinom, hogy az incatta nem gondolván az Istennek törvényével, sem penig az nemes hazának az boszorkányok iránt usu roborátatott kemény büntetésével, magát diversis vicibus et temporibus varáslásban, kuruslásban, ördögökkel való cimborálódásban elegyítette, és magát azon cselekedeti által az ördögi mesterségeknék gyakorlására szentelte. Melj cselekedeti is az incatta ha tagadná, data exmissione comprobálni kész lészek, comprobálván, azt kívánom a jure, hogy tam jure divina, tam usu hujus regni Transilvaniae observari solito, elsőben vízi próbára vetessék, annak utánna pro exemplo aliorum et aliarum megtorturáztatván ad extradandos socios et socias, annak utánna megégetessék. Et protestatur.

Pro incatta petit exmissionem etiam praesenti sede relatoriam inquisitoriam produci volens que etiam tempore productionis stare.

Deliberatum: Permittitur etiam domino actori datur exmissio.

II.

1729. március 31., Hezsdát

Anno 1729. die 31. mensis Martii, sedria filialis inelyti comitatus Thordensis processus Inferioris in possessione Hesdath celebrata.

Causa continuata generosi domini Danielis Vass de Gerend, tanquam vice comitis comitatus Thordensis processus inferioris ratione officii sui ut actoris contra et adversus Barbaram Kerekes, providi Andreae Enjedi in possessione Szent László residentem, comorantem consortem, ut incattam.

Pro actore procurator Franciscus Székely de Thorda, per quem exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae interventia cupitque perlegi, sententiamque secundum levatam pronunciari, juxta tenorem earundem, protestatur.

Pro incatta providus Andreas Enjedi ex Szent László uti maritus praetitulatae foeminae Barbarae Kerekes, similiter exhibet literas inquisitorias.

Deliberatum: Viceispán úram ökegyelme 69, az incattának 47 fatensekből álló exhibitájokat sane et sobrie megolvastván és ruminálván, semmi criminális okot, meljel az incatta vádoltatik, nem találván. Accedál ehhez in anno 1724. a dominale forumon is ugyan ezen materiájért lévén processusban dolga, melljet közülünk való egyik assessor hitelesen referál, hogy azon dominale forum absolutionale deliberátumát látta az nemzetes dominus terrestrisnél, per hoc ut supra, mű is ellene semmi criminálist nem találván, simpliciter absolválljuk.

Actor protestatur, ne sit serum ennek utánna is ellene inquirálnom.

108.

1729. december 10., Torda

BÜNFENYÍTŐ ELJÁRÁS BEDELLŐI MÁNY NARUL ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 174. p.

Anno 1729. die 10. Decembris, sedes judiciaria filialis in clyti comitatus Thordensis processus inferioris in oppido Thorda celebrata.

[...] Causa generosi domini vice comitis ratione officii sui uti actoris contra et adversus providum Manj Narul, jobbagionis spectabilis ac generosi Sigismundi Thoroczkaei de Toroczko Szent Györgj, in possessione sua possessionaria in possessione Bedelő comitatusque Thordensi residentem et commorantem, uti incattum.

Pro actore procurator Sigismundus Gál de Kövend per quem allegat taliter: Illjen okon kellegett az incattust jure prosequálnom, hogy az incattus vádoltatva nekem azzal, hogy magát Isten, haza törvénye ellen büvös-bájos boszorkányságba elegyítette és abban élt, sokakat boszorkányi mesterségével megrontott, emellet sokféle lopásban elegyítette magát, meljel ha tagadna, data exmissione comprobálni kész leszék, comprobálván megkívánom, hogy primum et ante omnia vízi próbára vettessék, annak utánna tűzzel megégetessék, protestatur de reliquo.

Pro incattum idem. Incattum negat actionem, et cupit exmitti.

Deliberatum: datur exmissio utrisque.

1730. október 2., Bányabük

BŰNÜGYI ELJÁRÁS SORBÁN GLIGORNÉ LUNKA NYÉDE ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 227. p.

Anno 1730. die 2. mensis Octobris, sede judiciaria filialis inelyti comitatus Tordensis processus inferioris celebrata in possessione Bányabük.

Causa levata generosi domini Danielis Vas de Gerend, vice comitis comitatus Tordensis processus inferioris, ratione officii sui uti actoris, contra et adversus foeminam Lunka Nyede, providi Sorban Gligor consortem ut incattam.

Pro actore procurator Franciscus Székely de Torda, per quem praemissa protestatione allegat taliter: Illjen okon kelletett az praementionált incattát jure prosequálnom, hogy az felljeb elmúlt időkbén diversis vicibus et locis in protestatione relictis magát tolvajságban, orgazdaságban, boszorkányságban elegyítette, melljeket data exmissione comprobálni kész vagyok, comprobálván, megkívánom a jure, hogy primum ad extradandos complices megtortúráztatván, juxta sua demerita halállal büntetessék, protestatur.

Pro incatta negat actionem et allegationem domini actoris et cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

1731. június 4., Torda

BŰNÜGYI ELJÁRÁS GERENDI DATSÓ MIHÁLYNÉ JÁNOS JUTKA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 253. p.

Anno 1731. sedria filialis inelyti comitatus Thorda inferioris die 4. mensis Junii in oppido Thorda celebrata est.

[...] Causa levata ejusdem generosi domini Danielis Vas de Gerend, ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus foeminam János Jutka, providi Datsó Mihály, illustrissimi domini Sigismundi Kemény de Magyar Gyerő Monostor jobbagionis in possessione sua possessionaria in possessione Gerend in comitatu Thordensis existente habita residentis et commorantis, consortem ut incattam.

Pro actore procurator Franciscus Székely de Thorda, per quem allegat taliter: Illjen okon prosequálo az incattát, hogy ő Isten és a nemes haza törvénye ellen boszorkányi és ördögi mesterséggel sok embereknek ártott, mellet data exmissione comprobálván, megkívánom elsőben megtortúráztassék komplexeinek kiadására s azután tűzzel megégettessék, meghallyon. Et protestatur.

Pro incatta procurator generosus dominus Adamus Csernátoni, illustrissimi domini Sigismundi Kemény de Magyar Gyerő Monostor bonorum Gerendinium provisor cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio futuram ad sedem.

111.

1731. június 4., Torda

BŰNÜGYI ELJÁRÁS TÚRI KRISÁN JUONNÉ GYURI FLÓRA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 253–254. p.

Anno 1731. sedria filialis inclyti comitatus Thorda inferioris die 4. mensis Junii in oppido Thorda celebrata est.

[...] Causa levata ejusdem generosi domini Danielis Vas de Gerend, ab officio ut aetoris contra et adversus foeminam Gyuri Flora, providi Krisán Juon inquilini nobilis foeminam Clarae Biro, nobilis Ladislai Orbok de Kőkös consortis, in portione sua possessionaria in possessione Tur et comitatu Thordensi existente, habita residentis et commorantis, consortem ut incatta.

Pro actore procurator Franciscus Székely de Thorda per quem allegat taliter: Mivel az praenominált incatta boszorkánysággal és ördöngösséggel vádoltatott, azért prosequálo, mellet dato termino comprobálni is kész vagyok, comprobálván, megkívánom, hogy megtortúráztassék complex társainak kiadására, azután tűzzel megégettessék s meghallyon, et protestatur.

Pro incatta procurator praetitulatus dominus Ladislau Orbok et petit exmissionem.

Deliberatum: Datur exmissio futuram ad sedem.

BŰNÜGYI ELJÁRÁS ALSÓJÁRAI BENEDEK ISTVÁNNÉ LÁSZLÓ KLÁRA ELLEN
BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N.10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 283., 341. p.

I.

1731. szeptember 6., Torda

Die 6. Septembris 1731, filialis sedria Thordae.

Causa levata generosi domini Danielis Vass de Gerend alterius vice comitis inclyti comitatus Torda ratione officij ut actoris contra et adversus foeminam Claram László, providi Stephani Benedek, jobbagionis spectabilis ac magnifici Stephani comitis de Bethlen, in portione sua possessionaris Also Jára et comitatu Thordensi existente habita residentis et commorantis, consortem ut incattam.

Pro actore Franciscus Székely de Thorda procurator per quem allegat taliter: Illyen okon prosequáлом az incattát, hogy ő nem gondolván sem az Isten és haza törvényivel diversis vicibus, locis et temporibus sub protestatione relictis magát nős paráznságban és boszorkányságban elegyítette, meljjet dato termino comprobálván, megkívánom a jure, hogy érdeme szerint való halállal büntetessék, et protestatur.

Pro incatta maritus suus Stephanus Benedek simpliciter negat et cupit exmitti.
Deliberatum: Datur exmissio.

II.

1732. október 22., Torockó

Filialis in oppido Toroczko sedes judiciaria inclyti comitatus Tordensis processus inferioris, anno 1732, die 22 Octobris celebrata.

[...] Causa levata spectabilis ac generosi domini Emerici Miske de Magyar Csesztve inclyti comitatus Tordensis alterius vice comitis, ratione officij sui ut actoris contra et adversus foeminam Claram László, providi Stephani Benedek consortem ut incattam et detentam.

Pro actore procurator idem: Illyen okon prosequáлом az incattát, hogy Isten és keresztények törvényivel nem gondolván természetet meghaladó bűvös-bájos boszorkányságban, varáslásban, supersticiosus actusokban, nős paráznságokban és sok egyéb Istent háragra indító dolgokban elegyítette magát, lopott is, mellyeket ellene in instanti kész vagyok comprobálni, comprobálván, megkívánom, hogy megtortúráltassék és elevenen megégetessék s meghallyon, protestatur.

Pro incatta procurator Franciscus Székely de Torda, per quem allegat: Tagadom az ökegyelme ellenem való actióját, sőt kívánom doceállyon s exhibeállyon ökegyelme in ultiorum suae actionis, ki is contrarium exhibeálván, kívánom annak ereje szerint actor ökegyelme impetitioja alól absolváltassam, protestatur.

Deliberatum: Minthogy elegendő képpen nem doceáltatott ispán uram az incatta ellen, sem nem absolválhattya, sem nem condemnálhattya az incattát a törvény, melyre nézve tetteit a törvénynek, hogy ispán uram ökegyelme az egész falut eskettesse meg az incatta ellen, és ha valaki az fatensek közül valakire relegálna, hogy ettől vagy amattól hallotta, hogy az dolog, mely homályban vagyon, nyilvánosságra jöjjön, azt is szorgalmasan megeskettesék, signanter paráznsága iránt szükség az utrumban feltenni, ha az tisztekkel való conventioja és az ecclesiának conciliatioja után cselekedte-é, hogy eszerint convictioja vagy absolutioja lehessen az incattának in futura sedria, addig penig ispán uram jó kezességén bocsáttassa el, az incatta is élhessen in futura sedria mostani relatoriájával, vagy ha szükség itilli, bővöbben is inquiráltathasson mentségire.

113.

[1732.] december 5., s. l.

BŰNÜGYI ELJÁRÁS KOMJÁTSZEGI KIMPÁN VONYÁNÉ MÁRIA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758). 348–349. p.

Sedria filialis 5-ta Decembris [1732] continuata.

Causa levata generosi domini Emerici Miske de Magyar Csesztve, alterius vice comitis inclyti comitatus Tordensis ratione officii sui ut actoris contra et adversus foeminam Mariam, providi Kimpán Vonya in Komjászeg inhabitantis consortem sub cautione existentem ut incattam.

Pro actore procurator idem: Ilyen okon kelleik prosequálnom az incattát, hogy ő Isten és haza törvényével nem gondolván, keresztényeket botránkoztató superstitiós bűvös-bájós cselekedetekben, varáslásokban, boszorkányságokban diversis vicibus nős paráznságokban elegyítette magát, mellyeket dato termino ellene comprobálni kész vagyok, comprobálván megkívánom a jure in aliorum detestandum exemplum megtortúraztassék, vagy ha szükség lenne próbára vettessék és megégettessék.

Incatta cupit exmitti.

Datur exmissio utrisque partibus.

EGERBEGYI SZILVÁSI DEMETERNÉ KISS JUDIT PERLI
BÍRÓ ISTVÁNNÉ MAGYARÓSI SÁRÁT, KENDERESI ISTVÁNNÉ SIMONFFI ERZSÉBETET
ÉS TÖRÖK JÁNOSNÉ MOLNÁR ERZSÉBETET
BOSZORKÁNSÁGGAL VALÓ RÁGALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 361–362., 386–387. p.

I.

1733. január 29., Egerbegy

Anno 1733. die 29-na Januarii, sedria partialis inelyti comitatus Tordensis processus inferioris celebrata in possessione Egerbegy.

[––] Causa levata nobilis foeminam Judithae Kiss, nobilis Demetri Szilvási de Egerbegy consortis ut actoris contra et adversus nobiles Saram Magyarosi, nobilis Stephani Biro de Egerbegy consortem, item Elisabetham Simonffi, nobilis Stephani Kenderesi de Egerbegy consortem, nec non Elisabetham Molnár, nobilis Joannis Török de toties dicta Egerbegy consortem ut incattas..

Pro actrice procurator Franciscus Székely de Thorda, per quem praemissa protestatione actricis exhibet literas super citatione relatorias legitime confectas et emanatas, penes allegat hoc modo: Constál exhibeálandó citatoria relatoriának serieséből minemű diffamatiójáért prosequáalom az incattákat, mellyet ha tagadnának, dato termino comprobálván, megkívánom a jure, hogy cum refusione expensarum et fatigiorum in emenda lingvae seorsim et singillatim convincáltassanak. In reliquo actricis refert se ad seriem literarum praeactatarum citatoriarum, protestando de reliquo.

II.

1733. augusztus 28., Egerbegy

[...] Anno 1733. die 28-va mensis Augusti, sedria partialis inelyti comitatus Thordensis processus Inferioris celebrata in possessione Egerbegy.

Causa penes exmissione continuata nobilis foeminae Judithae Kiss nobilis Demetrii Szilvási de Egerbegy consortis ut actoris contra et adversus nobiles Saram Magyarosi, nobilis Stephani Biro de Egerbegy consortem; item Elisabetham Simonffi, nobilis Stephani Kenderesi de dicta Egerbegy consortem; nec non alteram Elisabetham Molnár nobilis Joannis Török de toties dicta Egerbegy consortem ut incattas.

Pro actore Franciscus Székely de Thorda, per quem exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae inservientia cupitque perlegi ex post iudicium juxta levatam pronunciari

in contrarium exhibeálván az incatták is, salvum legyen azok ellen is excipiálnom s contendálnom, protestatur.

Pro incattae procurator Samuel Erszényes de Maros Vásárhelly.

Deliberatum: Az actrix asszony beadott relatóriái által bőven doceálta az incatták ellen boszorkánysággal és post reconciliationem is kurvasággal azon incattáktól esett diffamál-tatását, nemkülömben azon vétkekben való ártatlanságát is. Az incatták pedig, úgy mint: Kenderesiné és Biro Istvánné, pro sui defensione exhibeált relatóriájokban magokat nem hogy mentenék, sőt láttatnak azokbeli fassiók is az actrix részire inkább célozni; az har-madik incatta, Török Jánosné pedig semmivel magát nem menti, kihez képest az actrixnak actiója szerint convincálatnak az incatták mind az hárman, duabus judicibus tertia imo parte parti adversae cedentibus.

115.

1736. január 18., s. I.

BŰNÜGYI ELJÁRÁS SZURDUKI BIB MARKULYNÉ BOTA ANUCA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prof. N. 10, (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 501. p.

1736. 18. Januarii, sedria filialis praemissae continuatio.

[...] Causa levata ejusdem domini Emerici Miske de Magyar Csesztve incltyi comita-tus Tordensis vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Bota Anucza providi Bib Márkully, jobbagione sua possessionaria in possessione Szurdok comi-tatuque Tordensi commorantem, consortem ut incattam.

Pro actore procurator idem: Illyen okon kellett az incattát jure prosequálnom, hogy ő Isten és haza törvénye ellen szókásképpen való nő paráznaságban és más kereszténye-ket botránkoztató boszorkányságban élni nem írtózott, mellyeket ellene data exmissione comprobálni kész lézsek. Comprobálván, megkívánom a jure, hogy megtortúraztassék és érdeme szerent való halállal megbüntettessék, et protestatur.

Pro incatta procurator vir ejus Bib Markully cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio.

BŰNÜGYI ELJÁRÁS ÉS HALÁLOS ÍTÉLET
LOBONCZ NYÉDA ELLEN BOSZORKÁNSÁG, NŐS PARÁZNASÁG ÉS TOLVAJSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (H/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 566., 567. p.

I.

1737. január 19., Torda

Anno 1737. 19-na Januarii, sedria filialis praemissa continuata Tordae.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Loboncz Nyéde, praesentem captivam ut incattam.

Pro actore procurator idem dominus vice comes: Illyen actióm van az incatta ellen: Qualiter ő Isten és haza törvényével nem gondolván sok boszorkányságokban, nő paráznaságban, házak felverésében és egyéb sok rendbéli gonosz cselekedetekben foglalta életét mind egész az arestáltatásáig, melljet comprobálván megkívánom a jure, hogy keményen megtörturáztassék és végre halállal büntetessék, et protestatur.

Pro incatta. Datur exmissio incatae postulante.

II.

1737. március 20., Torda

Sedria filialis Tordae, anno 1737. 20 Martii celebrata.

[...] Causa continuata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Loboncz Nyegja ut incattam et detentam.

Pro actor procurator idem allegat taliter: Inheret priori levata exhibitque literalia instrumenta praesenti causae inservientia cupitque perlegi et judicium pronunciari. Protestatur.

Deliberatum: Az actor viceispán uram őkegyelme productumi szerint sok féle gonosz patratumi importáltak az incattának, úgymint pénzes erszények ellopása, mellyeknek egy részit restituálni, ványolóból condra posztónak ellopása, házak, pincék felverése, ládák ellopása, másoknak is lopásra való késztetése, mely tolvajsági miatt az falu is sokat kényszerítettet fizetni, hogy azért megszokot gonoszságát tovább ne continuálhassa és másoknak is az megjobbulásra példa legyen, telcett a törvénnenk, hogy felakasztassék és meghallyon relaxáltatván az tortúra,

BŰNÜGYI ELJÁRÁS ÉS ELMARASZTALÓ ÍTÉLET MOLNÁR ISTVÁNNÉ MÁRIA
ÉS KÖVÁRI VASZILYNÉ TYIVORÁN FLÓRA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 567., 587., 588–589., 590. p.

I.

1737. március 20., Torda

Sedria filialis Tordae, anno 1737. 20. Martii celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Tyivarán Flore ut incattam et detentam.

Pro actore idem allegat taliter: Illyen okon kelletik az incattát jure prosequálnom, hogy ő Isten és haza törvényével nem gondolván, ördögös boszorkányságokban, bűvös-bájos kuruslásokban és varáslásokban, vesztésekben és egyéb szemfényvesztésekben, más keresztény embereknek is megbotránkoztatására adta és foglalta eddig életét, nemkülömben más törvénytelen cselekedetekben is, mellyeket ha tagadna, ellene comprobálni dato termino kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy a dolgoknak nagyobb bizonyosságára meg is próbáltassék, azután másoknak példájokra s maga gonosz cselekedeteinek büntetésére, nemkülömben mint complex társainak is kiadására tortúráztassék s elevenen megégettessék, et protestatur.

Pro incatta provida Tyivoran Flore maritus ejusdem, providus Kővári Vaszily; Negat actionem domini vice comitis et cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

II.

1737. május 20., Torda

Anno 1737. die 20. Maii, sedria filialis celebrata est in oppido Torda.

[...] Causa continuata spectabilis ac generosi domini Emerici Miske, inclyti comitatus Torda inferioris alterius vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providas Mariam et filiam ejusdem Nyegyam, item Floram ut incattam et detentam.

Pro actore procurator idem exhibet literalia instrumenta praesenti causa inservientia, quae cupit perlegi et ex post judicium secundum priorem levatam pronunciari, et protestatur.

Pro incattis procurator Franciscus Székely de Torda per quem cum protestatione dicit: Elvárom az actornak őkegyelmének exhibitáit, mellyek ellen salvum légyen exhibeálnom és contendálnom in contrarium, mi is exhibeálnván magunk menességire, melly mellett kívánunk absolutiót ab impetitione domini actoris.

Actor concludit verbis.

Deliberatum: Az három incták közül Nyégya ellen az inquisitoria relatoriák büntetésre méltó gonosságot nem importálván simpliciter absolváltatik, az más kettő ellen pedig Molnár Istvánné, Mária és Kovári Vaszilyné, Flora ellen, jóllehet nagy dolgokat importálnak, mindazonáltal halálra nem sententiáztathattak, hanem nyilvánosságos lévén babonázások, varáslások és fenyegetődzések, mellyek a nép között nagyba és palam scandalizáltak, hogy azért az ilyen varásló személyek méltó büntetéseket elvegyék és tovább botránkoztatást a nép között ne szerezzenek, és akiknek efféle varáslásra hajlandóságok lehetne is, azok is coeerceáltassanak és deterreáltassanak, tettet a törvénynek, hogy a megnevezett két személyek vízi próbára vettessenek és megúsztattassanak, annak utánna, ne ulterius scandalisent, akár megpróbálta az vízben, akár nem, hóhér által az városból és vármegyében finaliter in perpetuum proscibáltassanak.

III.

1737. május 31., Torda

Anno 1737. 31. Maii, sedria filialis celebrata in oppido Torda.

In causa spectabilis domini vice comitis Emerici Miske ratione officii contra providas Mariam et Floram ut incattas et detentas.

Deliberatum: Reportáltatván viceispán uram által az detentióban levő személyeknek az elébbeni deliberátumnak tenora szerént az vízi próbában ad stuporem plane aliquot mille spectantium lett succumbentiájok, melyre nézve (importáltatván ezen próbán kívül is újabb gravaminák, úgymint: fenyegetőzések s rab társainak tömlőcben való nyomorgattatások), hogy secundum prius deliberatum proscibáltatván eliberáldgyanak, látcik az már tapasztalt igassággal ellenkezni, minek okáért, hogy mind az lelki ismeret tranquillitassék, praesenti deliberatio facultaltatik viceispán uram ezen causának penes remedium novi iudicii simplicis lejendő újjab protestatiójára.

Incattas protestatur contra novum, liceat suo tempore contra incompetentiam ejusdem contendere.

Actor reprotatur.

IV.

1737. június 17., Torda

Anno 1737. die 17. Junii, sedria filialis in oppido Thorda celebrata.

Causa domini Emerici Miske, inclyti comitatus processus Inferioris Thorda vice comitis ab officio, penes literas suae maiestatis sacratissimae novi judicialis simplices continuata ut actoris, contra et adversus providas Mariam et Floram ut incattas et detentas.

Pro actore procurator idem qui inhaerendo superiori levata exhibet omnia sua litteralia instrumenta eidem causae inservientiae et cupit iudicium juxta eadem pronuciari, protestando de reliquo.

Pro incattis procurator idem qui antea, Franciscus Székely de Thorda, per quem praemissa protestatione sic dicit: Elvárom az actornak őkegyelmének novum simplexit; melly ellen is salvum legyen excipiálnom és contendálnom, protestando de reliquo.

Deliberatum: Procedálván az actor őkegyelme penes novum az detentióban levő incatták ellen, világosan importáltatik az novum mellett beadott relatóriában is, hogy az elébbeni deliberatum szerént is buvös-bájos varáslások, úgymint Flora ellen, béka szájának s utollyának bévarrása és csuporban rekesztése, tűzhelyben lett elásása és olyan szónak hallatára Ferencz Ferencz, János János, mely kiáltásra is a nevezett egyik személy haló számban, eszén kívül az házban bédölvén, mások tették fel az ágyra nyugodni, ugyan békának fazékban lőtt főzése és az iránt olyan szava ezen incattának: Vegyék killyeb az tűztől, ne függjön őj erőssen, mert olyan erőssen fő György, hogy meghal, több gravis circumstantiákkal együtt, az bábának Marjuczának pedig egy néhány becsületes személyek feleségeiknek varáslásra való késztetése, hogy azzal férjeknek inkább techessenek és haragosok is ne árthassanak, nem külömben fenyegetőzése, és az után némelyeknek következett és a mai napig tartó megnyomorodások egyéb Isten törvénye és a természetnek rendivel ellenkező cselekedettekkel együtt, accedálván ezen importantiákhoz az vízi probában ad stuporem spectatum lőtt succumbentiájok, hasonló képpen az prosecutióért s ellenek való fassiókért lett újjab fenyegetőzések, az nevezett incatta Marjucza részről in facie sedes judicariae fateált személyek által is aggraváltatván, mellyekre nézve solide constálván az Istennek szoros törvénye ellen lőtt varásló cselekedetek s boszorkányságok az incattáknak, hogy juxta actionem domini actoris, elsőben ad extradandos complices megtortúráztatván, tűz-zel elevenen megégettessenek, s meghallyanak ítiltetett.

Incatae apellant causam praesentem ad sedriam generalem incltyi comitatus Tordensis. Actor contendit.

Deliberatum: In causis criminalibus nem lévén helye az apellatióknak, ezen causa sem transmittáltatik.

Incatae protestantur de literis praeceptoris apellatoriis et evocatoriis.

118.

1737. március 22., Torda

BÜNFENYÍTŐ ELJÁRÁS ÉS ÍTÉLET MOLNÁR ILONA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 581. p.

Anno 1737. 22. Martii, sedriae filialis praemissae continuatio.

Causa levata ejusdem domini vice comitis Emerici Miske de Magyar Csesztve ab officio ut actoris contra et adversus providam Helenam Molnár praesentem captivam ut incattam.

Pro actor procurator idem dominus vice comes allegat taliter: Illyen actióm vagyon az incatta ellen, hogy ő Isten és haza törvényével nem gondolván, egyéb sok istentelen cse-

lekedetekben is elegyítette magát, de kiváltképpen ördögi mesterségekben, vesztésekben, gurusításokban és varáslásokban, más kereszténynek botránkoztatására adta magát és foglalta eddig életét, mellyeket ellene comprobálni, dato termino kész lesznek, comprobálván megkívánom a jure, hogy nagyobb bizonyság okáért megusztattassék, azután megtortúráztassék s elevenen megégettessék, protestando de reliquo.

Pro incatta eadem cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio.

119.

1737. április 2., Torda

BŰNVÁDI ELJÁRÁS KOLOSI ISTVÁNNÉ MARUCZA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A; KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 583. p.

Anno 1737, die. 2. mensis Aprilis, sedria filialis Tordae celebrata.

[...] Causa levata ejusdem spectabilis domini [Emerici Miske de Magyar Csesztve] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Maruczám liberina, Stephani Kolosi consortem ut incattam et detentam.

Pro actore procurator iidem, qui allegat taliter: Illyen okon kellett az incattát jure prosequálnom, hogy ő Isten és haza törvényével nem gondolván, ördögi mesterségekben, vesztésekben, varáslásokban és egyéb superstíciós, keresztényekre botránkoztató cselekedetekben elegyítette és foglalta a maga életit, mellyekre ellene in instanti is comprobálni kész vagyok, mellyben ha mi tagadás lenne, dato termino, bővebben is comprobálni igyekszem, comprobálván, megkívánom a jure, hogy elsőben ad extrandandos complices megtortúráztassék és ha szükség hozza, meg is próbáltassék, azután elevenen megégettessék, protestatur.

Pro incatta procurator Aron Balog de Losad cupit exmitti ad suam innocentiam.

Datur exmissio utrisque partibus.

1737. április 2., Torda

TORDA VÁRMEGYE BŰNVÁDI ELJÁRÁSA TÓT ANNA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
 (Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 584. p.

Anno 1737. die. 2. mensis Aprilis, sedria filialis Tordae celebrata.

[...] Causa levata ejusdem spectabilis domini [Emerici Miske de Magyar Csesztve] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus Annam Thot ut incattam et detentam.

Pro actore procurator idem allegat taliter: Illyen okon kellett az incattát in jus attrahá-
 nom, hogy nem gondolván Isten és haza törvényével, ördögi mesterségben, varáslásokban,
 vesztésekben és superstitiós keresztényeket botránkozató cselekedetekben magát elegyi-
 tette, mellyeket in instanti is ellene comprobálni kész vagyok, ha benne tagadás lenne, da-
 to termino, comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy elsőb-
 ben is ad extrandandos complices megtortúráztassék, az után megpróbáltassék és megégettessék,
 protestatur.

Pro incatta procurator Aron Balog de Losád per quem praemissa protestatione ad com-
 probandam suam innocentiam cupit exmitti ad futuram sedriam in rei merito, et protestatur.
 Exmissio conceditur utrisque partibus.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS MOLNÁR PÉTERNÉ FÁBIÁN KATALIN ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
 (Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 588–589., 594–595. p.

I.

1737. május 31., Torda

[...] Causa ejusdem domini vice comitis [Emerici Miske] ratione officii sui ut actoris
 contra et adversus Catharinam Fabian ut incattam et detentam.

Pro actore procurator idem allegat taliter: Illyen okon kellett az incattát jure prose-
 quálnom, hogy ő Isten és haza törvényeivel nem gondolván, ördögi mesterségekben,
 vesztésekben, varáslásokban és egyéb superstitiós kereszténynek botránkozató cse-
 lekedésekben elegyítette és foglalta az maga életit, mellyeket dato termino, ellene com-

probálván, megkívánom a jure, hogy elsőben ad extradandos complices, megtortúráztassanak, és ha szükség hozza, meg is próbáltassék, azután elevenen megégettessék et protestatur.

Pro incatta eadem cupit exmitti.

Deliberatum: Datur utrisque partibus.

II.

1737. június 18., s. 1.

Die 18. Junii 1737. sedria filialis horis pomeridianis post celebrationis sedriae partialis celebrata.

Causa continuata penes exmissionem ejusdem domini vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providam Catharinam Fabian, providi Petri Molnár consortem ut inctam et detentam.

Pro actore procurator idem exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae inservientia, quae cupit perlegi et judicium juxta demerita pronunciari, protestando de reliquo.

Pro incta procurator Aron Balog de Losád, per quem praemissa solemniter protestatione dicit: Elvárom micsoda exhibitákkal aggravállyon az actor őkegyelme, kik ellen salvum légyen excipiállnom, contendálnom, tandem absolutiot urgeálnom et protestatur.

Actor concludit verbis.

Incatta quoque verbis, salva tamen permanente omni juris facultate.

Deliberatum: Curiose investigálván az actor őkegyelmétől beadott inquisitoriat, világosan importáltatik az incatta ellen az második, harmadik fatensek által, primo hogy bort hitelben nem adván az incattának ezen 2-dik fatens felesége, nagy haraggal elment, és elmenése után ezen harmadik fatens aszszonyrak ép s egészséges lába hirtelen kisebesült s meghólyagzott, mintha égés által lett volna, mely nyavalya aránt suspiciálódván az incattára az sérelmes felek boritalnak praetextusa alatt magikhoz hivatván, kérték azon nyavalyának megnézésére s megtapogatására, mellyet is megeselekedvén az incatta csak simplex tapogatása után az sérelmes lábának fájdalma azon écake elkezdett műlni, mintha elvették volna. Secundo: az 7-dik fatens importállya azt, hogy szemivel látta midőn az incatta egy nálla lakott koldus aszszonyrak a dísznólat kerülték, mindeniknek keziben lévén egy-egy csupor, és valamikor az kerülés közben egymással szemben találkoztak, mindenkör reciproce egyik az másik csuprában töltött az magánál levő csuporból valamit, és azon ólnak megkerülését cselekedte az említett koldus aszszonyrak együtt egy néhány versen. Tertio: a 11-ik fatens importállya, hogy fiának hire nélkül lött elmenetele miatt (nem tudván hova lett volna) búsulván, az incatta kérdésére szomorúságát declarálta, és az incatta ezen fatens házából kimenvén és csakhamar visszamenvén olyan reportumot vitt, hogy ne búsullyon, mivel az fia megvaygon, semmi baja nincs, egy házban sétál. Quarto: a 16-dik fatens importállya, hogy magától az incattától hallotta maga felől azt mondani, hogy mikor az ura meg akarja verni, csak kimehessen, s keziben egy kis fazakat vehessen, nem fél, hogy megverje, mely mesterségét is mondotta, hogy Fejérvárot tanulta volna egy aszszonytól. Quinto: a 23-ik fatens pedig importállya, hogy mikor az incatta házában lakott, egy jóakarójával

együtt mulatván, a kemence megöl vettek ki egy félejteles forma paraszt csuprot, az melyben is tanáltak ingkötöt, és amint itilhették, lábravaló kötőnek darabját, sok egyéb portékákkal együtt, és midőn azt visgálták volna, az incatta is hazaérkezett és az ottan levő jóakarója ezen fatensnek, Nagy Ferenc nevu, objiciálta az incattának, hogy miért tart olyan varáslós kurusló edényt, mellyért is megharaguván rútuil szidta, moeskolta, hogy miért nyúlt hozzája, és elkapván az csuprot azon Nagy Ferenc től, nagy morgással a földhöz csapta, accedálván egy fatensnek is in facie sedriae az incatta által ördögi mesterséggel lett maga megnyomorodásának hit szerint lött fassiója, úgy a 15-ik fatens által importáltatván, hogy az vármege háza ablaka alatt sub deliberatione egy szál cémát szüintelen bogozott és magában sutogott, mely enumerált és világosan importált Isten törvényével és a természetnek rendivel ellenkező cselekedeteiből constálván solidissime az incattának bűvös bájós babonasága s boszorkánysága, hogy vízi próbára vettessék és ha azon próbában succumbál, tűzzel elevenen megégettessék, ha pedig nem succumbál, proscibáltassék praesenti deliberatio decernáltatott, kívánván az ilyen színű gonosz embereknek eltöröltetésekett Isten és az haza törvénye a végre, hogy mind az gonoszság az Isten népe közül kitisztittassék, mind mások efféle gonosz ördögi mesterségeknek eltávoztatására példát vegyenek.

122.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS BORBÉLY MIHÁLYNÉ TOLDI ILONA, CSIP ELIÁSNÉ LÉNÁRD BORBÁLA
ÉS CSIP KATALIN ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉERT

ÁZ IRAT: A: KmÖL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 598., 604. p.

I.

1737. július 16., Torda

Anno 1737. die 16-ta mensis Julii, sedria filialis in oppido Thorda celebrata.

Causa levata spectabilis domini Emerici Miske alterius vice comitis inelyti comitatus Thorda, ab officio ut actoris contra et adversus foeminam Helenam Tholdi, consortem providi Michaelis Borbély, Borbaram Lenard, providi Eliae Csip consortem et Catharinam Csip ut incattas.

Pro actore procurator Franciscus Székely de Thorda et cum protestatione talem exhibet actionem: Illyen procuratióm vagyon az incatták ellen, hogy ők nem gondolván Isten és haza törvényével magokat külömb-külobb bűvös-bájós ördögi boszorkányi mesterségekben s ördögökkel egyesülvén s elegyítették magokat, kik ellen is külön külön, dato termino, activumot comprobálni kész lesznek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy seorsim et singillatim elsöben vízi próbára vettessenek, annak utánna megtortúráztatván megégettessenek. Protestatur de reliquo.

317

Pro incatta Helena Toldi procurator filius Michael Borbély pro Barbara Lénárd et Catarina Csip, Elia Csip illius maritus hujus vero parens, negat actionem et cupiunt exmitti. Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

II.

s. d., s. l.

[...] Causa continuata penes exmissionem ejusdem domini vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providam Helenam Toldi providi Michaelis Borbély consortem ut incattam et detentam.

Pro actore procurator idem qui inhaeret priori levatae et ad probandam earundem tenuitatem exhibet literalia instrumenta cupitque perlegi, juxtaque demerita judicum pronuncari et protestatur.

Pro incatta procurator Johannes Csipkés de Rákos petit dilationem.

Deliberatum: Considerátván, hogy az incattának dolga agítáltatott igen szoros dolog ideje alatt, melyre nézve hogy továbbra maga menthetetlen legyen, adatik dilatio ad futuram.

123.

1737. július 16., Torda

BŰNVÁDI ELJÁRÁS KERESÉL PETKA HAJADON ELLEN BOSZORKÁNYISÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 604. p.

Anno 1737. die 16-ta mensis Julii, sedria filialis in oppido Thorda celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providam Keresel Petkam in capillis existentem ut incattam et detentam.

Pro actore procurator idem, allegat taliter: Illyen okon kelletik az incattát jure prosequálnom, hogy ő Isten és keresztények törvényivel nem gondolván, diversis vicibus et occasionibus ördöngős bűvös-bájos boszorkányi mesterségekben elegyítette magát, mellyeket ellene in instanti comprobálni kész vagyok, comprobálván, megkívánom a jure, hogy tűzzel megégettessék, melyre ha casu quo az ellene való fassiók elegendők nem volnának, vízi próbával is pro facilitatione constientiarum examináltassék. Protestatur de reliquo.

Pro incatta!

I A folytatást nem jegyezték fel, néhány sor helyét üresen hagyva.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS TOROCKÓI SIMÁNDI MIKLÓSNÉ BOTÁR KATALIN,
SÁNTA GYÖRGYNÉ EKART BORBÁLA ÉS LEÁNYA, KATALIN,
VALAMINT SALA MIHÁLYNÉ KARAKKÓI BORBÁLA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL: Torda vm. lt. Prot. N: 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 607., 610–611. p.

I.

1737. július 16., Torda

Anno 1737. die 16-ta mensis Julii, sedria filialis in oppido Thorda celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providas Catarinam Botár, Nicolai Simandi spectabilis domini Sigismundi Toroczkaí, Barbaram Ekart et Catharinam filiam hujus, Barbaram Karakai, providi Michaelis Sala dicti itidem spectabilis domini Sigismundi Toroczkaí de Toroczko Szent György, in portione sua possessionaria in possessione Toroczko inhabitantium et commorantium jobbagiones consortes et incattas omnia detentas.

Pro actore procurator idem allegat taliter: Illyen okon prosequálnom jure az incattákat, hogy ők Isten és haza törvénye ellen sok rendbeli buvös-bájos boszorkányi és ördögi mesterségekben elegyítették és foglalták életüket, mellyeket ellenek, dato termino, comprobálni kész lések, comprobálván, megkívánom a jure, hogy tűzzel elevenen megégettesenek s meghallyanak, et protestatur.

Pro incatta Catharina Botár, Nicolai Simandi consorte, procurator Johannes Csipkés de Rákos, cupit exmitti ad comprobendam innocentiam.

Pro ceteris incatis procurator Aron Balog de Losad, per quem praemissa solemnii protestatione cupiunt exmitti ad comprobendam innocentiam, et protestatur.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

II.

1737. október 29., Torda

Anno 1737. die 29. mensis Octobris, sedria filialis in oppido Thorda celebrata.

Causa continuata penes exmissionem domini vice comitis Emerici Miske ratione officii sui contra et adversus providas Catharinam Brotar, providi Nicolai Simándi, Barbaram Ekart, Georgii Santa alias Simándi, alteram Barbaram Karakoi, Michaelis Sala omnes in oppido Thoroczko commorantium marituum consortes ut incattas.

Pro actore procurator idem qui exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae insertientia, que cupit perlegi et juxta continentiam priorem levatae convinci et aggravari, protestanti de reliquis.

Pro incata Catharina Brotar, procurator Joannes Csipkés de Also Rákos per quem praemissa protestatione dicit: Elvárom az actor őkegyelme exhibitáit, mellyek ellen salvum legyen nekem contendálnom, excipiálnom et insuper in mei defensionem exhibeálnom.

Deliberatum: Az actor viceispán uram őkegyelme provocálván, úgy az incatták is pro defensione, ugyan feles fatensekből álló relatoriákat, kik mind két részről felolvastatván és szorgalmasan megvizsgáltatván, az actor őkegyelme relatoriájából sem elucescál, hogy az incatta personák csak circumstantialiter is vízi vagy egyéb próbára érdemesek lehetnek, annál inkább világos ördögös és boszorkányos mesterségeket promoválnának, melyek valamelj embernek kárt és halált szerettek volna, marháját valakinek megrontották volna, sőt hogy valamelj gyanott is csak irigységből és bosszúságból vetettek volna ellenek és magok produktumokból egész ártatlanságok kitétek. Azért tecett a nemes vármegye filiális törvényes székeinek, hogy Simandi Miklosné, Botar Kata, Santa Gyurkáné és Sala Miklosné mind hárman az actor viceispány uram őkegyelme mostani impetitioja alól simpliciter absolvátassanak juxta illum actore nihil comprobante reus absolvitur, ea tamen conditione, hogy ennek utánna csak kisebb gyanú is hozzájuk ne férjen, a parte az incatták facultálnak magok valodi törvényivel prosecuálni.

125.

[1737.] augusztus 27., s. l.

BŰNVÁDI ELJÁRÁS

VOLAN GYÓRGYICZÁNÉ POPA PETKA ÉS PIKE BARBNÉ VARGA SZÁVA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmÖL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758). 609. p.

Die 27. Augusti praemissa sedria filialis celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providas Popa Petka, providi Volan Gyógyica, Varga Szava, providi Pike Barb consortes ut incattas et sub cautione constitutas.

Pro actore procurator idem allegat taliter: Ilyen okon kelletik az incattákat jure prosecuálnom, ők hogy Isten és haza törvénye ellen keresztényeket botránkoztató ördögi mesterségekben, bűvös bájos boszorkányságokban, varáslásokban elegyítették magokat, s foglalták életüket, mellyeket ellenek, dato termino, comprobálni kész lészek, comprobálnván, megkívánom a jure, hogy juxta demerita halállal büntetessenek, et protestatur.

Pro incatta cupiunt exmitti ad comprobandum innocentiam.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

1738. február 11., Torda

BŰNVÁDI ELJÁRÁS IGNÁT NYÉDA ELLEN BOSZORKÁNSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
 (Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 618. p.

Anno 1738. 11. Februarii, sedria filialis inclyti comitatus Thorda inferioris in oppido Torda celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providam Ignat Nyeda ut incattam et detentam.

Pro actore procurator idem allegat taliter: Ilyen okon kelletik jure prosequálnom az incattát, hogy ő Isten törvényivel nem gondolván, egyéb rossz cselekedetekben is lélegzett ugyan, de kívált Isten és keresztyének törvénye ellen való boszorkányos bűvös-bájos cselekedetekben és vesztésekben elegyítette magát, mellyet ellene, dato termino, comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy megtortúráztassék ad extradandos complices, azután elevenen megégettessék, et protestatur.

Pro incta eadem cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

1738. március 20., Torda

BŰNVÁDI ELJÁRÁS KISFENESI PLESA MIHÁLYNÉ NOVÁCH DOTYIA ELLEN
BOSZORKÁNSÁGSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
 (Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 622. p.

1738. die 20. Martii, sedria filialis in oppido Torda celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis Emerici Miske ratione officii sui ut actoris contra et adversus providam Novach Dotyia, excellentissimi domini liberi baronis Joannis Josephi Bornemisza de Kászon, in possessione sua possessionaria Kis Fenes vocata comitatusque Thordensi existente, habita commorantis jobbagionis consortem sub cautione constitutam ut incattam.

Pro actore procurator idem allegat taliter: Ilyen okon kelletik az incattát jure prosequálnom, hogy ő Isten és haza és keresztyének közönséges törvényivel nem gondolván, sok egyéb gonosz cselekedeteknek eltakarásában és protectiójában elegyítette ugyan magát, de nevezetesen csaknem az egész kösségnek persuadeálta, hogy amig ő él azon faluban

gonosz ördögi mesteriségnek s boszorkányozásával minden gonosz cselekedetet elfedez, mellyeket mind ellene, dato termino, comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy in exemplum aliorum et extradandos ceteros pares, megtortúráztassék és azután elevenen megégettessék, protestatur.

Pro incatta maritus suus Plesa Mihály cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

128.

1740. szeptember 26., Magyarfülpös

BŰNVÁDI ELJÁRÁS MAGYARDELLŐI DEMETER JÁNOSNÉ FODOR SÁRA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 11. (II/80)

(Felső kerületi filiális széki jkv. 1732–1754). 51. p.

Anno 1740. 26. Septembris sedes filialis in possessione Magyar Fülpös celebrata.

Causa domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Saram Fodor, providi Joannis Demeter ex Magyar Dellő consortem ut incattam et praesentem captivam.

Pro actore procurator Joannis Nagy de Kál allegat taliter: Ilyen actióm vagyon az incatta ellen qualiter a' praesens captiva ezen nemes vármegyében megírt faluban s másutt is bűvös-bájos boszorkányságnak vétkében magát elegyfitte, afféle cselekedetével más jámboroknak kárt okozott és sokakat megromtott. Melly cselekedetét, dato exmissione, comprobálván, megkívánom a iure proxima et ante omnia vízi próbára vettessék, annak utána in terrorem et exemplum aliorum. et ad extradandos complices keménnyen megtortúráztassék, annak utána megégettessék, et protestatur.

Pro incatta procurator Josephus Nagy de Kál, per quem dicit: Jóllehet az incatta exmissiót nem kívánna, mivel pro sui defensione exhibeálni készen volna, de minthogy az actor őkegyelme kíván exmissiót, azért az incatta is kíván exmittáltatni, úgy mindazonáltal, hogy conficiált productum acceptáltassanak in futura sedria, többeket is, ha úgy fog kívántatni, inquiráltatnia salvum légyen, et protestatur.

1743. október 10., Magyarregeu

BÜNVÁDI ELJÁRÁS MEZŐSÁLYI PETREHIZA ANUCA ELLEN
LOPÁSÉRT, BÜBÁJOSSÁGÉRT ÉS VARÁZSLÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 11. (II/80)
(Felső kerületi filiális széki jkv. 1732–1754), 66^v. p.

Causa levata jam dicti domini vice comitis Andree Palatkai ab officio ut actoris contra et adversus Petrehiza Anutza ex Sályi, praesentem captivam ut incattam.

Pro actore procurator Josephus Nagy de Kall per quem allegat taliter: Az incatta sok lopási gonossági gyakorlása között bűvös-bávos mesterségét is gyakorlotta, azok mellett a közeleb elmúlt pestisi alkalmatossággal egynéhány faluknak lakossit azzál csalta s lop-ta meg, hogy a jégesött határokról elfordítya, babonás olvasása berbitélése által, lapáttal, asaggal, vonóval s egyéb eszközökkel is varásolván, kész állott a felleg eleiben hadako-zott, mellyért sok fizetést extorqueált, mellyet ha az incatta tagadna, dato exmissione, el-lene comprobálni kész lések, megkívánom azért a jure, hogy elsőben társainak kiadá-sáért megcsepegetessék szurokkal, és annak utána juxta demerita luat poenam, hactenus practizatum idest tűzzel megégettessék s meghallyon s jóvaiból az kiket megcsalt con-tentum tétessék plenarie, et protestatur.

Pro incatta ipsemet, et cupit exmitti.

Deliberatum: Ambabus partibus datur exmissio.

1743. november 22., Torda

BÜNVÁDI ELJÁRÁS SZABÓ BORBÁLA ELVÁLT ASSZONY ELLEN
BABONÁZÁSÉRT ÉS PARÁZNASÁGÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 824. p.

1743. 22-da Novembris. Sedria filialis in oppido Thorda.

Causa levata penes exmissionem egregii domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus foeminam Barbaram Szabo, nobilis Joanis Wass consortem divortitam ut in-cattam.

Pro actore procurator Franciscus Székelly de Thorda, per quem exhibet sua literalia in-strumenta praesenti causae inservientae cupitque perlegi ex post judicium juxta levatam pro-nunciari, et protestatur.

Pro incatta procurator Georgius Tisza de B[oros] jénő per eundem incatta solemn cum protestatione dicit: Elvárom cum protestatione mit doceállyon ellenem az őkegyelme, kik ellen is excipiálván és contentálván salvum légyen úgy nekem is in mei defensionem exhibeálnom, protestando de cetero.

Nota bene: Tudva vagyok az sedria előtt, hogy ez nem forum az incattának, de maga önként condescendált és agnoscállya forumnak.

Deliberatum: Pro fundamento acquisitionis suae az actor őkegyelme veszi fel az incatta ellen: primo az papok székin super divortio emanált deliberatumot, secundo paráznaságát, tertio sokféle babonázásban való maga foglalkozását. Ami illeti az elsőt, azt pro fundamento convictionis a nemes vármegye fel nem veheti, hihető az papok előtt job fatensek voltak az incatta ellen, melyre nézve divortióltatott. Quod secundum, amely paráznaságát láttatnak impetálni az fatensek Vas Jánossal való egyben kelése előtt, azok sem nyilvánvalók, se quiquid sit, azt obtineálta a Vas Jánossal való legitime lőtt concubinuma, ezen concubinum alatt egy fatens impetállya paráznaságát nyilvánvalót, de unus testis, nullus testis, imputáltatik ugyan egy tizenkét esztendőös leányka relatójára, de ez is csak hallo-más által. Az harmadik fundamentumát az actor őkegyelme sokféle babonázatával az incattának comprobállya, de emellett nyilván vagyok, hogy mindezeket az babonaszágokat nem egyéb gyanánt végre cselekedte, hanem hogy az ura ifjú lévén az incatta penig vén, ne más thanem őtet szeresse. Ezekre nézve a nemes vármegye pro poena elegendőnek ítüllé esztendőnek s 3 holnapnak alatta az soros és keserves világban tömlecben való szenvedésit, és emellett absolvállya cum taliter circumscriptione, hogy ha a modo in posterum effélékben elegyitené magát, tehát a mostani állás felfordulván, juxta rigorem juris büntetődik.

1744. január 14., Indal

BŰNVÁDI ELJÁRÁS ALSÓFÜGEDI URSZA MARINKA ELLEN
VARÁZSLÁS, PARÁZNASÁG ÉS TOLVAJLÁS MIATT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 837–838. p.

Anno 1744. 14-ta januarii. Sedria filialis in possessione Indal celebrata.

[...] Causa levata egregii eiusdem domini [Alexandri Pálffy de A. Rákos] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Ursza Marinka ex A[alsó] Füged ut incattam et detentem.

Pro actore procurator Franciscus Székely de Thorda, per quem allegat taliter: Ezért prosequalom az incattát, hogy ő Isten és Haza törvénye ellen mindenféle varázslás, paráznaság és lopogatásokban elegyítette magát, signanter edgy odaváló embernek nomine nominandus feles pénzt ellopta, mellyet ellene comprobálván suo tempore, megkívánom a jure, hogy érdeme szerint büntessék, et protestatur.

Pro incatta.

1744. január 14., Indal

BŰNÜGYI ELJÁRÁS ALSÓJÁRAI CSESZTVEI ÉVA ELLEN
BŰBÁJOSSÁG, PARÁZNASÁG ÉS LOPÁS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 839–840. p.

Annò 1744. 14-ta januarii. Sedria filialis in possessione Indal celebrata.

[...] Causa levata eiusdem domini [Alexandri Pálffy de A. Rákos] vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus foeminam Csesztvei Éva ut incattam et detentem.

Pro actore Franciscus Székelly de Thorda per quem allegat similiter: Illyen okon prosequálom az incattát, hogy ő több bűvös-bájoskodási között parázna életet élt eleitől fogva diversis locis, vicibus et temporibus, azonban itten nemes Thorda vármegyében Also Járában Pápai Sigmund úr ökegyelménél szolgálván az ökegyelme házat is felverte és pénzét s portékáját ellopta, mellyet data exmissione ellene comprobálván, megkívánom hogy érdeme szerint való halállal büntetessék, et protestatur.

Pro incatta datur exmissio.

1744. július 28., Illye

BŰNÜGYI ELJÁRÁS MEZŐSZENGYELI BÉRES TOMÁNÉ MARGISINÁN MÁRIA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 11. (II/80)
(Felső kerületi filiális széki jkv. 1732–1754), 76. p.

[1744. 27-ma Julii sedria filialis inclyti comitatus Thorda superioris in possessione Illye celebrata.]

Die immediate subsequenti 28-a nimirum proscripti mensis Julii sedria praemissa continuatur in possessione Illye.

Causa ejusdem domini vice comitis [Andreas Palatkai de eadem] ab officio ut actoris contra et adversus providam Margsinán Maria providi Béres Toma consortem ex Mező Szengyel ut incattam sub cautione existentem.

Pro actore procurator Josephus Nagy de Kál, per quem penes protestationem sic proponit: Nem gondolván sem Isten, sem az nemes haza törvényjével az incatta, magát boszorkányságban elegyítette, melly bűjös-bájos mesterségét diversis in locis, vicibus et temporibus sokaknak károkra, embereknek s barmoknak romlására gyakorolta; melljei

ha az incatta tagadna, data exmissione comprobálván, megkivánom a jure, hogy mint bűvös-bájos boszorkányos juxta demerita, minekutánna megtortúráztassék, végre megégetessék, et protestatur.

Pro incatta procurator Sigismundus Kováts de Kál, per quem penes solennem protestationem actionem titulatí domini actoris negans, cupit exmitti in merito rei pro defenda se. Deliberatum: Datur exmissio.

134.

1744. szeptember 3., Págoosa

BŰNÜGYI ELJÁRÁS MEZŐBODONI BUMBE PASKULY ELLEN SZÉLHÁMOSSÁGÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 11. (II/80)
(Felső kerületi filiális széki jkv. 1732–1754), 78–79. p.

1744. 3. Septembris in possessione Pagotsa sedria filialis celebrata.

[...] Causa continuata spectabilis ac generosi domini Andreae Palatkai de Magyar Péterlaka uti actoris contra et adversus Bumbe Passkuly provido ex possessione Mező Bodon comitatus Thordensi.

Pro actore Franciscus Budai de Kézdi Vásárhely per quem exhibet literas relatorias, inquisitorias quas perlegendum et ex iis poenam erigendo, cupit iudicium et protestatur.

Pro incattus procurator Johannes Nagy de Gálfalva per quem dicit: Elvárom, mit exhibáljon az actor ökegyelme, mely ellen is ha úgy kívántatik, excipiálnom salvum sit ex post, rajtam könyörülő s edgyügyű erőtlen nyomorult voltamot considerálván, kegyelmes absolutiót impetrálván nagy alázatosan megnyerjem, tellyes bizodalommal elvárom, protestatur.

Deliberatum: Constál a nemes vármegye filialis széki előtt a közönséges híren és mindenek beszédin kívül is ex productis inquisitoriis, hogy az incattus jóllehet testi állapottyában örökké való nyomorék, melljhez képest Istenhez illenek természet szerint az ő nyomorék állapottyában foljamodnia és másokot is arra intenie, ő mindazonáltal in contrarium nagy ravaszsággal és tökéletlenséggel magát mint egy valamellj titkos, quasi isteni hatalommal bírónak simulálván a kösség előtt, úgy mint számos embereket indicált, hogy bizonyos helyeken pénzt keressenek, kik híven szavának, ástának és sokat munkálódtanak, interim tamen az hazugságnál egyebet nem experiálnak; a pestises idő alkalmatosságával néhány egész falukat, másutt és sok helyeken bizonyos számú familiákat assecurált, hogy semmit a pestis erejéből ne irtódzanak s ne félljenek, mert ő olj gondot visel reájok, hogy a pestisben meg nem hálnak, viszont némelljek előtt némelljekről úgy szólott átaljában és nyilván, hogy a pestisben mind meghalnak, azonban pedig semmi se tört benne. Attyafia által éjcekának idején a faluból egykor az szőlők alatt lévő sajtó alá, mászor az erdő alá lopatá ki magát, azt mondván, hogy őtet az angyalok vitték légyen oda, mellj practicáját láttatik eseleküdenek lenni arra nézve, hogy a népet azon quasi esudás eselekedetével maga feleleti elhitére, és őmagát mint egy isteni hatalommal bírót, tiszteletére

elhítesse, több egyéb efféle csalárd practikái is voltak. Világos, hogy messze helljegről csoportosan confluáltak hozzája az emberek, ki egy s ki más kérdőjével, mint olljan quasi mindeneket tudó és előre látó ritka hírv emberekhez, kik is minnyájan ki többet és ki kevesebbet számos pénzekkel gratificáltak még előre nekie, hogy jobb jobb választást obtineálhassák, interim tamen toties quoties nyilván való hazugságban tapasztaltatott, soha kétséges dologban csak egyszer is igazat nem mondott. Sok pénze gyűlvén fel nekie az efféle practikák által, importálják, hogy hordatta a korcsomáról nagy bővön a bort, és sokat ivott, mint akármely részeges ember, s végre sok aszszonyokat és leányokat pénz és arany ígéréstével ingerlette és kisírtette, hogy magokat véle a vétekre közöljék s még pedig mint-hogy ő hanyat vagy oldalt fekvő nyomorék, az említett vétek, tudniillik a paráznság, perpatrálásának csudálatos módgyára, melljet más ki se gondolhatja, kívánta őket vonni, és noha ugyan szemmel látott illj fertelmessége nem importáltatott is, gravis circumstantiák aggravalják mindazonáltal, és többen is ösmérszenek az ő istentelen és nagy hitetlen, a' kösséget és együgyű népet elhíhető maga csalárd cselekedeti és gonoszsága. Jóllehet azért halált érdemelhetne, de tekintí a nemes vármegye nyomorékságát, hogy azon kívül is Isten fogságában volna, melljhez képest az ő practicái megzabolázására és meg is büntetésére nézve tetcet törvényesen megítílnie, hogy a nyelve szájából vágattasék ki, olljformában és annyi részében, hogy meg ne haljon, de soha többet egész életében ne szólhasson, és hogy azáltal az ő csalárd hazugsági és practicái, sokakat defraudálási in posterum cessálljanak, és más illj szfnű gonoszoknak is in terrorem légyenek. Ennekutánna pedig legkissebb eddig practikált csalárdságát és efféle gonoszságát is ha reiterálná, attentálná, comperta rei veritate, súljosabb büntetést vészen,

135.

1746. április 21., Magyarpeterd

BŰNÜGYI ELJÁRÁS PUSZTAEGRESI MIK MIHAILÁNÉ MIKLÓS PETKA
ÉS SZARÁK PÉTERNÉ MÁRIA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758); 896. p.

1746.die 21 Aprilis in possessione Magyar Peterd sedria filialis celebrata.

[...] Causa levata spectabilis ac generosis Alexandri Pálfi de A[lsó] Rákos, domini vice comitis ratione officii sui ut actoris contra et adversus providam Miklos Petkam consortem providi Mik Mihaila, et Szarák Petri consortem Mariam, ex P[uszt]a Egres, ut incattas et sub cautione existentes.

Pro actore procurator idem actor allegat cum ratione taliter: Illyen actióm vagyon az incatták ellen, hogy ők Isten és haza törvénye ellen magokat paráznságnak vétkiben elegyítették, úgy titkoson élő mesterséggel ördöngös bűvös-bájos boszorkányságot követnek diversis locis et temporibus, mellyet magok sem tagathatnak, de ha tagadnak, data exmis-

sione, comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy juxta mentem legum patriae magok cselekedeteinek érdemlett jutalmát elvegyék, executioban is vetessék, et protestatur.

Pro incattis idem urgeat actionem domini actoris cupiuntque exmitti.
Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

136.

1747. január 17., Egerbegy

BŰNÜGYI ELJÁRÁS LUPSAI SPAN GAVRILLÁNÉ KOTO HOLRE JUANA ELLEN
PARÁZNASÁG ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758). 939. p.

1747. die 17. Januarii sedria filialis celebrata in possessione Egerbegy.

Causa levata spectabilis domini Alexandri Pálfi de Aranyos Rákos alterius vice comitis comitatus Thordensis ab officio ut actoris contra et adversus providam Koto Holre Juana providj Span Gavrilla ex Lupsa consortem ut incattam et detentam.

Pro actore procurator egregius Franciscus Székely de Thorda per quem cum protestatione allegat taliter: Ilyen actióm vagyon az incatta ellen, hogy ő meg nem emlékeztvén arról, hogy egyszer nős paráznasáért aggraváltatott, mások által is azon nős paráznaságnak vétkiben leledzett, ezenkívül boszorkányságban is magát elegyítette, mellyet dato termino comprobálván, megkívánom a jure, hogy érdeme szerent való halállal büntetessék, et protestatur.

Pro incatta procurator nobilis Samuel henter de Bodok per quem cum protestatione negat actionem domini actoris et cupit exmissio.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

1747. május 5., Bikalat.

BŰNÜGYI ELJÁRÁS KISPETERDI KRISÁN VASZILIENÉ JUVANA ELLEN
PARÁZNASÁG, BŰVÖSBÁJOS VÁRÁSLÁSOK ÉS VARÁZSLÁS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 947–948. p.

Anno praescripto 1747. die 5. Maji sedria praemissae filialis continuata in praescripta possessione Bikalat.

Causa levata ejusdem vice comitis Alexandri Pálfi de A[lsó] Rákos ab officio ut actoris contra et adversus providam Juvanam providi Krisan Vaszilie ex K[is] Peterd consortem ut incattam.

Pro actore procurator Franciscus Székely de Thorda per quem allegat taliter: Ilyen actióm vagyon az incatta ellen, hogy ő Isten és haza törvénye ellen magát diversis locis, vicibus et temporibus magát paráznaságban, bűvös-bajos varáslásokban elegyítette, melyet ellene, data exmissione, comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy érdeme szerint való büntetését elvegye, et protestatur.

Pro incatta Modol Gligor cupit exmitti.

Deliberatum: Ambae partis exmittitur.

1748. február 8., Alsófüle.

BŰNÜGYI ELJÁRÁS DÉCSEI PÁSZTOR JÁNOS ELLEN BŰVÖSBÁJOSKODÁS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 977. p.

Anno 1748. die 8. Februarii, sedria filialis continuata in possessione Also Füle.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providum Pásztor János ex Décese ut incattum et sub cautione existentem.

Pro actore procurator idem Franciscus Székely per quem cum protestatione talem exhibet actionem: Ez okon kellett az incattust jus prosequálnom, hogy ő Isten és haza törvénye ellen ördögi bűvös-bajos mesterségnek vétken elegyítette magát, sok becsületes embereknek házokat megrontotta, tam intrinsecus mint extrinsecus, magokat, marhájokat boszorkányi mesterségivel, mellyet ha tagadna, data exmissione, ellene comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy luat poenam secundum leges demeritam, et protestatur.

Pro incatta idem: cupit exmitti praecedo etiam de collateralibus.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

1749. június 16., Bikalat

BŰNÜGYI ELJÁRÁS LUPSAI TITÓR MAKAVENÉ BIRGYA SZALOMIA ELLEN
LOPÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 1029–1030. p.

Anno 1749. die 16 Junii, Sedria filialis in possessione Bikalat inchoative celebrata.

[...] Causa levata ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Birgya Szalomia providi Titor Makave ex Lupsa consortem ut incattam et detentam.

Pro actore procurator Franciscus Székelly de Thorda per quem praemissa eadem protestatione dicit: Ezért prosequálok törvényel az incattát, hogy ő nem gondolván Isten és haza törvényével, magát lopásokban, boszorkányságban és egyéb effélékben elegyítette, mellyeket is ellene, data exmissione, comprobálván, megkívánom a jure, hogy érdeme szerént való halállal büntetessék, et protestatur.

Pro incatta ipsemet exmitti.

Deliberatum: Concedit utrisque.

1749. június 16., Bikalat

BŰNÜGYI ELJÁRÁS MAGYARLÉTAI MÉSZÁROS GYÓRGYNÉ ÁRVA KATALIN ELLEN
HÁZFELVERÉS, BOSZORKÁNYSÁG ÉS PARÁZNASÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 1029–1030. p.

Anno 1749. die 16 Junii, sedria filialis in possessione Bikalat inchoative celebrata.

[...] Causa levata ejusdem pariter domini et adversus providam foeminam Catharinam Árva ex Magyar Léta ut incattam et detentam consortemque providi Georgii Mészáros.

Pro actore procurator Franciscus Székelly de Thorda, qui cum protestatione allegat taliter: Ezért prosequálok törvényel az incattát, hogy Isten és haza törvénye ellen magát házak felverésében, boszorkányság, nős paráznaság és egyéb akármí névvel nevezendő törvénytelenységben elegyítette, mellyeket ha tagadna, data exmissione, ellene comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy érdeme szerint büntetessék, et protestatur.

Pro incatta procurator Martinus Balog de Bagyon per quem negat actionem domini vice comitis et cupit exmitti.

Deliberatum: Conceditur utrisque partibus.

1756. június 15., Gyéres

BŰNÜGYI ELJÁRÁS TOROCKÓI SIMÁNDI ANNA ELLEN
VARÁZSLÁS, BŰBÁJOSSÁG ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 1381. p.

Anno 1756. die 15-a mensis Junii, sedria filialis inelyti comitatus Thordensis processus inferioris in oppido Gyéres inchoatione celebrata.

[...] Causa levata ejusdem spectabili domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Annam Simandi ex Toroczko ut incattam et detentam.

Pro actore procurator egregius Franciscus Székely de Thorda, per quem dicit: Ilyen actióm vagon az incatta ellen, hogy ő Isten és emberek törvénye ellen magát varáslásban, bűvölésben elegyítette, s közönségesen boszorkánysággal vádoltatik, melyet, data exmissione, comprobálni fogok, azért megkívánom, hogy nemes haza törvénye szerint érdemelt büntetésre ítéltsék, et protestatur.

Pro incatta negat actionem domini actoris et cupit exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio.

Actor protestatur de collateralibus.

1756. június 16., Gyéresi

BŰNÜGYI ELJÁRÁS TOROCKÓI SZÉKELY FERENCNÉ KELEMEN ILKÓ
ÉS SZATHMÁRI PÁLNÉ SAKÓ SUKA ELLEN BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. Prot. N. 10. (II/78)
(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 1381. p.

Anno 1756. die 16-a Junii, sedria filialis inelyti comitatus Thordensis processus inferioris in oppido Gyéres continuata celebrata.

Causa levata ejusdem spectabilis domini vice comitis Alexandri Vass de Gerend ab officio ut actoris contra et adversus providam Kelemen Ilkó, providi Francisci Székely ex Thoroczko, idem Sako Suka, providi Pauli Szathmári consortem ut incattas.

Pro actore procurator egregius Franciscus Székely de Thorda, per quem talem exhibet actionem: Ilyen actióm vagon az incatták ellen, amiképpen ők Isten és haza törvénye ellen bűvös-bájós boszorkányi mesterségekben elegyítették magokat, ördögökkel cimborálván, ördögi mesterségekkel sok emberséges embereket megrontottak és elnyomorítottak,

melyekről legitime emanált inquisitionnal in instanti doceálni kész vagyok, nem lévén elégséges, penes exmissionem uberius doceálok, doceálván, megkívánom a jure, hogy megégettessék, et protestatur.

Pro incattis procurator nobilis Thamas Gaál de Kövend, per quem praemissa cum protestatione negant actionem domini actoris et cupiunt exmitti.

Deliberatum: Datur exmissio utrisque partibus.

143.

1759. június 20., Petele

BŰNÜGYI ELJÁRÁS MEZŐSZENGYELI KÁKAI PÉTERNÉ JOINA ELLEN
LOPÁS, PARÁZNASÁG, VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 15. (II/82)

(Felső kerületi filiális szék) jkv. 1755–1763), 241. p.

Anno 1759. die 20-ma mensis Junii in possessione Petele sedria filialis celebratur sequentibus.

[...] Causa levata sepe titulat domini vice comitis ab officio ut actoris contra et adversus providam Kákai Péterné Jóna, antea in possessione Mező Szengyel commorantem pro nunc praesentem captivam ut incattam.

Pro actore procurator Sigismundus Nagy de Kál per quem praemissa juris protestatione dicit: Nemes hazánk törvényét, mellyek iratnak a paráznak, gyilkosok, tolvajok és boszorkányok ellen, megszegvén, az incatta külömb-külömbféle helyeken és személyekkel (melyeknek és kiknek specificatiojokat hic et nunc protestatur) véghezvitt gyakor paráznaságával, lopásával, gyilkosságával és bűvös-bájos kuruslásával, varáslásával, boszorkányságával és azt célozó magaviseletével, mellyeket data mihi exmissione, comprobálni kész lészek, comprobálván, megkívánom a jure, hogy érdeme szerent juxta mentem Approbatae Constitutiones Part. 3. Titt. 47. Art. 21. et de similibus commetis viciis latibus leges descriptis convincáltassék s executioban is vitettetni decidáltattassék, et protestatur.

Pro incatta ipsa praesentem captivam et cupit exmitti.

Datur exmissio ambabus partibus.

1759. december 5., Gerend.

BŰNÜGYI ELJÁRÁS TOROCKÓSZENTGYÖRGYI KOVÁCS FERENCNÉ SZABÓ ERZSÉBET ELLEN
VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. Prot. N. 10. (II/78)

(Alsó kerületi parciális és filiális széki jkv. 1725–1758), 1525. p.

5-ta Decembris 1759. Gerend.

[...] Causa ejusdem domini vice comitis ab officio ut actoris contra providam foeminam Elisabetham Szabo, Francisco Kovacsi Toroczko Szent Györgyiensem, praesentem captivam ut incattam 10. Novembris 1759.

Pro actore procurator Stephanus Pápai de Also Jára, qui proponit taliter: Hogy ő semmi törvényekkel nem gondolván külömb-külömbféle maliciákban, nevezetesen varáslásban, boszorkányságban elegyítette magát, a mely ördögi mesterségével sokakat meg is rontott, mellyet, data exmissione comprobálok, tandem megkívánom, hogy érdeme szerint büntetessék, et protestatur.

Pro incatta ipsem et cupit exmitti et protestatur.

Deliberatum: Partibus datur exmissio.

1802. január 20.–február 17., Gyéres

GYÖRFI ZSIGMOND PERE SZENTGYÖRGYI PÁL ÉS FELESÉGE ELLEN,
AKIK GYÖRFI NÁLUK SZOLGÁLÓ LEÁNYÁRÓL AZT HÍRESZTELTEK,
HOGY KURVA ÉS BOSZORKÁNY

AZ IRAT: B: KmOL Gyéresi lt. 1783–1804. évi jkv. 129–135. p.
NYOMT. KIADÁSA: Kiss, 1998. 275–284. p.

I.

1802. január 20., Gyéres

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: B: KmOL Gyéresi lt. 1783–1804. évi jkv. 129–131. p.

Anno 1802. die 20. Jnarii:

Tartatik gyűlés kapitány nemes Rátz András atyánkfia előlülése alatt. Asszesszorok nevei:

Pataki István

Nemes Ferenc

Pataki Márton

Szent Györgyi Pál

Pataki János

Békési János

Török Ferenc

Kováts István

Pataki Sámuel

Károly István

Horvát Sigmond és

Kolosvári István substitutus notarius.

Felvétették nemes Gyéres várossában lakó felperes Györfi Sigmond pere Szent Györgyi Pál uram és élete párja, Kováts Mária asszony ellen.

Felperes szószólója nemes Török falvi Török Ferenc, az ki is tészen ilyen actiót: Ily okon kéntelenített a felperes öki gyelme az alpereseket, az gyéresi nemes magistrátus eleibe törvényre meghivattatni, hogy az elenyészett 1801⁸⁰ esztendőben Kati nevezetű leányával magákat szolgáltattván [megfeledekezvén] mind Isten, mind nemes hazánk szoros törvényeiről, úgy felebaráti szeretetről, maga Szent Györgyi Pál uram ökegyelme nem átalatta felperes leányára költeni, hogy boszorkány-s úgyannira megkurásolt, hogy teljességgel sem éjjel, sem nappal teljességgel nyugadalma nem lehet, annyira belészeretett.

Minden esze, kedve, gondolatja odaáll, melyet maga sem tagadhat, mivel mindenütt szemérem nélkül beszélt is. Hűtestársa pediglen Kováts Mari asszony azt hírlelte felőle, hogy kurva 's miánna férjével jó életet nem élhet, örökké veszekedésben, hábarúban kell idejeket tölteni. Mellyet de data exmissione, kész az felperes hűtelesen meg is bizonyítani. Megkívánnya azért az felperes ökegyelme azon liányára áosztatt híreket, hogy az alperesek bizonyítsák réá, mellyet ha réabizonyitnak jó, külömben ha réá nem bizonyíthatnak, megkívánnya felperes ökegyelme leányának becsülete visszaállításával külön-külön maradjanak nyelvek váltságin. Továbbá megkívánnya azt is az felperes ökegyelme, minthogy nem liánya, hanem az alperesek okozták leányának szolgálatját félben szakasztani, hogy egész esztendei bírít az alperesek kifizessék minden költsége s fáratsága megtér[ít]ésivel. Többet szóval, et protestatur.

Az alperesnek exmissio adatik.

II.

1802. január 27., Gyéres

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

AZ IRAT: B: KmOL, Gyéresi It. 1783–1804. évi jkv. 131–132. p.

Anno 1802. die 27 Januarii.

Tartatik gyűlés nemes Rátz András atyánkfia előlülése alatt. Következnek az asszesszorok nevei: Pataki István, Nemes Ferenc, Pataki János, Békési János, Pataki Márton, Pataki Sámuel, Horvát Sigmund, Nemes György és Kolosvári István substitutus notarius.

Continuáltatik továbbra is felperes Györfi Sigmund pere alperes Szent Györgyi Pál és élete párja Kováts Mária asszony ellen. Felperes szószólója most is ugyan ki fenn: nemes Török Ferenc, aki ezen folyó holnap 20^{olj} napján bedictált levátája szerént megkívánnya, hogy az alperes ökegyelmek hiteles relatóriája által megbizonyítván, convincáltassanak leánya becsülete visszahozásával költsége s fáradságának refusiója mellett. Plura verbis et protestatur.

Az alperes szószólója Horvát Miklós, aki által kifog elsőben a processus ellen, mert ezen nemes városnak porcionátus tagjai midőn citáltak a nemes magistratus eleibe nem a magok házakban, hanem az kapujuk előtt olvastassék fel előttök az ellenek küldett instructio. Másodsor a felperes ökegyelme nem maga személlye megbántódásáért perli az alperes ökegyelmeket, hanem Kati nevezetű leánya személlye megbántódását keresi. Ezért pedig a leány, Kati semmi plénipotentiát nem adott. Harmadsor felperes ökegyelmének ha katonát akar perleni, a loci commendans híre nélkül törvénybe nem idéztette volna, hanem annak hírtétélivel kezdette voln az alperesek ellen perit folytatni. Megkívánnyák azért az alperesek ökegyelmek elsőben azt, hogy a processus, mivel jó útban nem indult, semminek ítéltesék. Megkívánnya másadsor azt, hogy a felperes Györfi Sigmund mind minden plénipotencia nélkül az alpereseket törvénybe merte idéztetni és levátáztatni, azon törvénytelen cselekedetiért cum pena convincáltassék eddig tett költségem, fáratságom refusiójával, et protestatur.

Felperes szöszólója téssen erre ilyen feleletet:

Excipiál az alperesek szöszöllója legelsőben az processusról, hogy nem volt szabad házban procedálni, hanem annak helye lett volna kinn az kapuban. A bizonyos, hogy a processus a kapuban esett meg, ha a procedenst béhítták a házba s ottan olvasgatták, a nem processus, de ha ott lett volna is a sem hiba, mert akár a kapuba, akár a házba, mindegy. Másodsor excipiál a plenipotencia ellen, ez sem hiba, mert sehol sincs az az constitutio s az az törvény, hogy az nevetlen gyermek ha megsértődik valakitől, az apja ne keresesse anélkül, hogy plénipoten[te]nciájának bévallja, mert a gyermeknek szülei valameddig őket nem émaritájják s tutellájuk alatt vagyon, mindenkor perelhet. Ami harmadikat nézi, nem hír nélkül esett, hanem a commendáns úr hírrel, melly kitecik commendans kapitány úr instanciára tett resolutiójából. Megkivánnya azért a felperes, hogy dictált lévőtája szerint folyan a törvény, az alperes exceptiói pediglen minthogy erőtlenek, menjenek lüstbe, et protestatur.

Deliberatum

Az alperes szöszöllója Horvát Miklós az citatióis processus ellen excipiál és azt állítja, hogy az alperesnek az házába esett, de mivel hogy ott nem esett, tehát ezt nem lehet hibának állítani, mivel az egyenes útyán esett meg. Másodsor az ellen is kifog, hogy a felperes léány semmi plénipotentiát nem adott bé a magistrátusba, de mivel ezen kifogást és annak erősségét meg nem tudván bizonyítani és mutatni, tehát azt sem lehet hibának állítani. Harmadsor az ellen is téssen fogást, hogy katonát nem szabad lesz vala az loci commendans hire nélkül törvénybe idéztetni, de mivel Szent Györgyi Pál uram jól tudta az parancsolatot, tehát azért egyenesen ökegyelmét illette volna az bejelentés, de az sem hiba, mivel az commendans kapitány úrnak hírrel és tudtára vagyon, tehát mindezeket nem lehet hibának állítani és mindezek törvényes útan indultanak és állanak, azért folyhatnak is.

Az alperes törvény szerént comunicatiót kíván et protestatur; az alperesnek kérése megadattatott.

A következő költségről, fáradságról protestál a felperes.

III.

1802. február 17., Gyéres

A PER FOLYTATÁSA ÉS AZ ÍTÉLET

AZ IRAT: B: KmOL Gyéresi lt. 1783–1804. évi jkv. 133–135. p.

Anno 1802. die 17mo Februarii tartatik gyűlés nemes Gyéres várossában, nemes városunk kapitánya nemes Rátz András uram házánál, ugyan az ökegyelme előlülése alatt. Az aszszeszorok nevei: Pataki István, Nemes Ferenc, Török Ferenc, Pataki János, Pataki Márton, Pataki Sámuel, Bekesi János, Szentgyörgyi Pál, Kovács István, Kolosvári István és Horváth Miklós substitutus notarius.

Follytattatik továbbra is felperes Györfi Sigmoid pere alperesek nemes Szent Györgyi Pál és kedves élete párja, Kováts Mária asszony ellen.

Felperes szószólója az aki fejebb is, ki térsen ilyen actiót: Megkívánnya a felperes, hogy 20^{ik} Januarii elkezdett pere alkalmatosságával bedictált levátája szerént az alperesek convincáltassanak felperes költsége, fáratsága réfusiojával. Plura verbis, et protestatur.

Az alperes szószólója Horvát Miklós ugyan aki fenn, aki által octávális dilációt kíván ezen okokra nézt, hogy a loci commendans úr maga is ezen causaban bírónak fog ülni, mivel az alperes ökegyelmek militaris personák, et protestatur.

Deliberatum

Az alperesek felperesnek ellenek tett actiójából látja, hogy avval vádolja az alpereseket, úgy mint Szent Györgyi Pál uramot, hogy az felperes leányát mocsok szöba keverte volna, tudniillik, hogy magához kuruslattatta volna, melyet a felperes maga sem tagad, amely is ebből az okból esett, hogy a felperesnek a leánya egy csomó mindenféle szörből öszvecsinált csomót midőn megmutatott az alperes ökegyelmének, az alperes azt mondotta, hogy tenné el és a feleségének is hogy mutassa meg. Mellyet egy alkalmatossággal az alperes a maga csizmájábn megkapott és attól az időtől fogva, úgy mondja az alperes, hogy az leányhoz való szerelem miatt nyugadalma nem volt. Melly dolgot az alperes titokban nem tartott, hanem egynek is másnak beszéllet s ponoszalkodott és hogy mitévdő legyen nem tudta, mivel a maga házassági életét megrontani nem kívánta, nem is akarta. Melyből megteccik az, hogy az alperes ökegyelme mind az Istennek, mind az hazának törvényét megrontani nem akarta, s azért kellett a felperes leányát ezen szökbán belékeverni.

Az alperes asszonyt is azzal vádolja a felperes, hogy leányát kurvának, boszorkánnak mondotta legyen, de azt tagadja; hanem hogy észrevette azt, hogy az ura a felperes leányával szövetkeznek, azért méltó gyanúba jöhetett a leány az asszonya előtt, azért ha szitta is, mocskolta is, méltán cselekette. És az alperes asszonyt még törvénybe is azért nem idézhette volna, mivel alatat valója volt.

Prétendálja a felperes a leányának egész esztendei bérít, melyet ha magát becsületesen viselte volna szolgálatjában megmaradván meg is kapott volna, de mivel hogy fennírt okokra való nézt az alpereseknek magok házaktól el kellett bocsátani, mely dolog a mostani commendans méltóságos Szentpáli József úr eleibe hatott és méltóságos kapitány úrnak parancsalatjára bocsátatott el az felperesnek a leánya; elbocsátatása alkalmatosságával két becsületes asszessor eltöltött idejít felvetvén és amivel tartozott az alperes kifizette. Megkívánja azért az alperes, hogy a felperesnek leánya a szék színin megjelenjék, hogy a fenn megírt okokat a nemes magistrátus bővebb világosságra hozhassa, megkívánnya másadszor, hogy a felperes, maga leányának bevallása nélkül az alpereseket perlette cum pene indebite vegse[?] convincáltassék költsége, fáratság negtérítésével edgyütt, et protestatur.

A felperes, amí az alperesek bedictált első cikkelyét nézi, maga sem tagadja, hogy boszorkányi nevet nem költött a felperes leányára, amely éppen nem szabad, minthogy a boszorkányi név eltörülletett s nincsen boszorkány s nem is szabad azt emlegetni, hogy boszorkány lenne. Mi a másadik cikelyét nézi, abban is úgy menti magát az alperes hitestárs, hogy nagy gyanúja lévén, hogy felperes leánya férjével tilalmas szövetségben lenne, azért szorta rea a boszorkányi és kurva nevet, amely nem lesz vala szabad, ha nem vitte volna

a dolgot törvényesen, mert gyanúra nem szabad senkit is sem kurvázni, sem boszorkányozni. Ami a harmadik részét illeti az igaz, hogy a leány egész bérét prétendálja, mivel nem ő volt a szolgálatjának félben szakasztásának oka, hanem az alperesek. Itt is az alpereseknek törvényesen kell vala azoknak kikeresését vinni, nem pedig magok gondolatjuk szerint. Ezeket hitelesen kellene megbizonyítani, a felperes kész amiket levátájában dictált hiteles relatóriájával megbizonyítani, megkívánnya azért első levátája szerint az alperesek convincáltassanak, refundálván a felperes költségit, fáratságát, et protestatur.

Az alperesek: addig sententia ne mondassék, amíg a leány személyesen meg nem jelenik, et protestatur.

A felperes megkívánnya, hogy vittetessék ítéletben és pronuntáltassék sententia, et protestatur.

Az alperesek csak szóval.

A felperes is csak szóval.

Deliberatum

Megvisgálván a tekintetes nemes magistrátus a felperes Györfi Sigmund uram az alperessei Szentgyörgyi Pál uram és élete párja, Kováts Mária asszony ellen bédictált levátáját, melyből úgy látcik, hogy Szent Györgyi Pál uram ökegyelme hírhezette, hogy az alperes leánya nagyon meggurustotta, úgyannyira, hogy sem éjjel, sem nappal nyugadalma nincsen, de hogy ezen költött híreket reabizonyította volna, arra nem mehetett. Úgy az Szent Györgyi Pál uram élete párja is, Kováts Mária asszony nem átallatta az² felperes leányt kurvának és boszorkánnak nevezni, de hogy ökegyelmek azt hitelesen megbizonyították volna, hogy az felperes leány az mint híreltetik nagy kurva és nagy boszorkány lett volna, meg nem bizonyították. De az felperes Györfi Sigmund azon kurva és boszorkányi neveket hogy Szent Györgyi Pál uram és élete párja, Kováts Mária asszonyék költették hiteles relatóriával is megbizonyított, mely kitétek az 1° tanúnak fassiójából, úgy az harmadig és nyolcadig tanúknak is fassiojkból. Azért tecet a nemes magistrátusnak ilyen ítéletet tenni, hogy Szent Györgyi Pál uram és élete párja, Kováts Mari asszony azon Isten ellen való vétkes híreket, hogy reá költették és meg nem bizonyították, tehát különkülön nyelveket megváltsák, költségit, fáratságát megfordítván. Az mi az leány szegődött egész idejét nézi az bére kiadásában, minthogy méltóságos commendans kapitány úr parancsoltjából felvétettetett ideje, az mennyire idejét töltette fizetését el is vette s többet ne is várjon, érje meg azzal, amit kapott, ítéltetett.

A felperes megelégszik az ítélettel.

Az alperes apellállya ezen causát minden serjesse és processusával együtt a commendans kapitány úr eleiben, et protestatur.

1 Áthúzva: fel.

2 Áthúzva: al.

1803. június 10.–október 10., Torda.

TORDA VÁRMEGYE BÜNTETŐPERE
BÉÁN ILIA KERESZTESI „ORVOS” ELLEN, AKI EGY ÖTHETES „VÁLTOTT GYERMEK”
KICSERÉLÉSÉRE IRÁNYULÓ BABONÁS MESTERKEDÉSE KÖZBEN
A CSECSEMŐT A MEGHEVÍTETT KEMENCÉBEN ELÉGETTE

AZ IRAT: A, B, C: KmOL Torda vm. It. 530/1803 sz.;

Alsó kerületi filiális szék – Bevezető büntetőügyek 1491. cs. 540, 698, 800, 832/1803. sz.

NYOMT. KIADÁSA: Kiss, 1995. 245–260. p. [Részleges közlés]

I.

1803. június 10., Kolozsvár

A FŐKORMÁNYSZÉK UTASÍJTJA TORDA VÁRMEGYÉT,
HOGY A GYÉRESI ÖTHETES CSECSEMŐNEK VÁLTOTT GYERMEKKÉNT
AZ ÖRDÖGTŐL VALÓ VISSZACSERÉLÉSÉNEK REMÉNYSÉGÉBEN
BÉÁN ILIA ÁLTALI ELÉGETÉSÉT HALADÉKTALANUL VIZSGÁLI KI

AZ IRAT: B: KmOL Torda vm. It. 530/1803. sz.

Sacrae caesareo regiae et apostolicae maiestatis, archiducis Austriae, Magni Principatis Transsilvaniae et Sicularum comitis, domini domini nostri clementissimi nomine!

Inclita Universitas! Salutem et gratiae caesareo regiae incrementum! A gyéresi magistrátusnak Farkas Sámuel öthetős leányának visszacszerélése reménsége alatt az avégre meghevített sütőkemencében Béán Ilia által lett elégettetése aránt, ezen királyi Főigazgatótanácshoz küldött tudósítása idezárva visszküldésének megkívánása mellett, olly rendeléssel közöltetik kegyelmetekkel, hogy elfogatott Farkas Sámuelt és feleségét, nemkülömben keresztesi lakos Beán Iliát a közönséges tömlöcben bátorságos őrizet alatt tartassák, őket legottan szelíd vallomás alá vétessék és a fennforgó szomorú eset körülállásait szorosan nyomoztassák ki és a királyi Guberniummal az ők szelíd vallomásainak és ez dolog kinyomazásának felküldése mellett, ezen folyó holnap végéig körülállásasan tudósítani és fogságban tartandó Farkas Sámuel történhető kárainak elhárítása és otthon maradandó házanépe tartása aránt a szükséges rendeléseket megtenni, és azakról a királyi Guberniumat hasanlólag tudósítani. Gyéres várossa előljáróinak pedig a királyi Guberniumnak ezen meghatározását tudtára adni el ne mulassák. Sic facturis altefata sua maiestatis benigne propensa manet. E regio Magni Principatus Transsilvaniae Gubernio, Claudiopoli die 10^a Junii 1803.)

G. C. Bánffy m. p.

Michael Orosz m. p.

Coll. Comitatus Thorda

[A hátlapon:] Inclytæ universitatî inclyti comitatus Thorda

Ex officio Thordæ

Praesentatis 23^a Junii 1803

Guberniale de dato 10^a Junii 1803

A gyéresi magistrátusnak Farkas Sámuel ötletés gyermekének felváltás végett béhevített sütőkemencébe megégetése aránt felküldött tudósítása ide kiküldetvén, a dolognak valósága iránt mindhármoknak, úgymint keresztesi lakos Beán Iliának, aki varáslóképpen megégette és a' gyermek apjának és anyjának szoros benignum examennyek parancsolatik, hogy amellet a felséges királyi Főigazgatótanács tudósítsassék és a Farkas Sámuel míg a parancsolt szoros rabságba lészen, javai védelme felől² erről tudósíttatván, vigyázot tétessék.

A kinyomozás munkája tétetessék kötelességekké processualis commissarius Markó György és vármegyei assessor Török Ferenc őkegyelemeknek, olly utasítással, hogy egytértőleg a' gyéresi magistratussal, járjanak szorgalmatosan végére a' gyermek elégettetésének, úgy annak is, hogy szüleiknek mennyiben lett ezen dologban béereszkedések, mások is nem voltak-é részesekek, és végtére Beán Iliának több efféle gonosz cselekedetei nincsenek-é és mióta űzi mesterségét. A' szelid vallomásoknak bevételeit pedig már elkezdvén szolgabíró Penteki Mihály és gyéresi notarius Horváth Miklós őkegyelemeknek, mind ezeknek, mind az elébbieneknek keményen hagyattassék meg, hogy harmadnap alatt munkájokat bevégezvén, ide a tisztséghez békülden, feleletek terhe alatt el ne mulassák.

Expeditur 29. ejusdem

No. 530 803.

II/a

1803. július 2., Gyéres

IFJABB HORVÁTH MARKÓ GYÖRGY JÁRÁSI SZOLGABÍRÓ
MEGKÜLDI TORDA VÁRMEGYE TISZTSÉGÉNEK
A FARKAS SÁMUEL ÖTHETES CSECSEMŐJÉNEK ELÉGETTÉSÉRŐL
GYÉRESEN LEFOLYTATOTT NYOMOZÁS IRATAIT

AZ IRAT: A: KmÖL Torda vm. lt. 540/1803. sz.

Tekintetes Tisztség!

A tekintetes tisztség 530. szám alatt nékem adott rendelésinek következésül a Gyéresen nem régen történt gyermeknek megégettetéséről véghezvitt nyomozást alázatosan beadom, lévén

Gyéres 2-a Julii 1803

alázatos szolgálja
Ifjabb Horváth Markó György

[A hátlapon:] Tekintetes nemes Torda vármegye tisztségének alázatosan
Kötelességből Thordán
[vörös viaszba nyomott záró gyűrűpecsét]

II/b

1803. június 10., Gyéres

BÉÁN ILIA VÁDLOTT SZELÍD VALLATÁSA A TORDAI TÖMLÖCBEN

AZ IRAT: C: KmOL Torda vm. lt.

Alsó kerületi filialis szék – Bevégzett büntetőügyek, 1491. cs. N. 2172/803.

Ad Nr. 2172 803.

Szelíd vallamása

Nemes Torda vármegye alsó járásában, nemes Gyéres városában elfogattatott és a min-
gyárt említett privilegiált város által nagyobb bátorságnak okáért ide, a tordai tömlőre ho-
zatott Béán Ila nevezetű rabnak, mely folytatott Tordán, a praetoriális házban június 10-én
az 1803-dik esztendőben.

Kérdések

Kinek hívnak, hová való vagy? Hány eszten-
dős? Micsoda vallású? Házas vagy-é, vagy
nőtelen?

2.

Hol és miért fogattattál el, és hozattattál
tömlőre?

3.

Miért égetted el, és miformán azon ártatlan
gyermeket?

4.

Mit értesz azon szalásformáján, hogy vál-
tott volt, és miből esmerted meg?

5.

Micsoda jegyeket esmertél meg rajta?

Feleletek

Béán Iliának hívnak, vagyok Torda várme-
gyei keresztesi, 22 esztendős, vallásomra
nézve vagyok disunitus, házas.

2.

Fogattattam el Gyéresen azért, hogy ottan
egy gyermeket elégettem

3.

Az én vétkem vitt reája. Egy lapátra kötöt-
tem hárskötéllal és úgy vetettem az égő ke-
mencében; azért, hogy váltott volt

4.

A nyelvéről és szeme járásáról esmertem
meg, hogy váltott

5.

A lábai is kicsidek és vékonyak voltak,
a nyelve fekete és éles volt, mint az ökörnek.

6.

Elégett-é azon gyermek, hogy a kemencébe vetetted, s fiú volt-é vagy leány?

7.

Hát miért és mi okból cselekedted ezen istentelenséget?

8.

Hát visszahozta-é az ördög azon gyermeket, melyet állításod szerint szülejektől el vitt?

9.

Készítetted-é ezen ártatlan kisedet valamivel és hány nap? Micsoda próbát vittél véghez azelőtt még elégetted?

10.

Azt mondád a' 9-dik kérdésben, hogy azon ártatlannak, kit elégettél, elől az hajából egy keveset kivágtál, és bűdös követ is tettél a' szájában. Ezeket mi végre és mi okból cselekedted?

11.

Azt mondád, hogy azért vágdál ki a hajából, hogy híred nélkül el ne menjen. Hát hová gondolod, hogy igyekezett volna menni az ártatlan?

6.

Mihelyt a kemencébe vetettem, ecer megnyikkantotta magát 's azonnal odalett s elégett. Leány volt.

7.

Ezt én azért cselekedtem, hogy azon gyermeket ördöknek tartottam lenni, 's elhittem ezeknek szülejeket, hogy az ő gyermeküket az ördög elragadván, ezen elégett gyermeket hatta helyiben. És úgy vélekedtem, hogy az ördög az elvitt gyermeket vissza hozza.

8.

Nem hozta. Én ezt a próbát megtettem, az istentagadó hozza-é vagy sem?

9.

Egyébbel nem készítettem, hanem elől a hajából ki vágtam, és azt kérdeztem a' szüleitől, ha lenné-e hárskötelek? S azt felelték, hogy nagyon. 'S azzal a bölcsőhez kötöttem meg azelőtt egy nappal, hogy elégettem. És mikor a lapátra kötöttem egy darabocská bűdöskövet is tettem a', sőt azt is mondtam, hogy ha hárskötelek nem lenne, én igazítom, de mint mondám, volt hárskötelek.

10.

A hajából azért vágtam ki 's azért cselekedtem, hogy hírem nélkül el ne menjen. A bűdöskövet pedig azért tettem a' szájában, hogy kóstolja meg, édes-é vagy savanyú.

11.

Attól tartottam, hogy ő ördög lévén, hírem nélkül elmegy.

12.

Tudsz-é te valamiféle mesterséget, ha igen, hol tanultad és micsoda mesterséget tud, beszéld elé!

13.

Hát vannak-é még más társaid, akik gyógyítani tudnának, és mióta kezdetted az orvoslást?

14.

Micsoda álmot láttál akkor, és mi formán jelentetett meg néked?

15.

Ezen cselekedeteden kívül állításod szerint kiktől űzted ördögöt? Láttál-é az életedben ördögöt 's beszélletél-é véлле?

16.

Hát másokkal próbáltad-é azon mesterséget, melyet ezen ártatlannal elkövettél?

17.

Esmerted-é ezen elégett gyermeknek szülét?

18.

Hát mi módon fogtál azon gyermeknek orvoslásához? Megmondottad-é micsoda próbát kellett a gyermeknek tenni?

19.

Ki hevítette bé a' kemencét, és ki vetett elsőben tüzet bele?

12.

Az orvosi mesterségen kívül más mesterséget nem tudok. Ezt pedig az Isten küldte nekem, mely által esmérem a' füveket is.

13.

Más társaim nincsenek, és a gyógyítást az őszől fogva kezdettem el, melyet az Isten nekem álom által jelentett meg

14.

Az angyal jelent meg nekem, ketten lévén fehér ruhában és azt mondták: Néked az Istentől hatalom adatott, hogy ismerd meg a füveket és gyógyíts.

15.

Gyéresi Székely Elek feleségéből űztem ki ördögöt. Nem beszéltem véлле, mert azon asszonyember pendelye kötőjével megkötöttem, hogy ne beszélhessen.

16.

Nem próbáltam.

17.

Nem esmértem.

18.

A dolog úgy történt, hogy a' gyermek anyja hívott bé magához, 's nézném meg, mi baja van gyermekének, mert szüntelen sírna. Én bementem a házához és megnéztem a gyermeket, 's mingyárt megemertem, hogy a gyermek váltott, és mingyárt megmondottam szüleinek, hogy másnap, minekelőtte reggel a' nap feljönne bévetem a kemencében, de más betegeknél elkészvén, nap feljöve után vettem be.

19.

Az apja az elégett gyermeknek hevítette bé az a'nyával együtt a kemencét.

Megmondottad-é ennek alkalmatosságával szüleinek, hogy te a gyermeket az égő kemencében veted?

Azt mondtam, hogy megpróbálom, hogy valjon ki veszi-é az ördög a kezemből, véltén, hogy ezen váltott gyermeket az ördög elragagya tőlem, 's az valóságos gyermekét szüleinek visszaaggya. Azt meg vallom, hogy nem mondtam meg szüleinek, hogy a kemencébe vetem, 's elégetem, hanem magam fejemtől cselekedtem.

Mely szelíd vallomás, hogy miáltalunk mindenekben a feljebb megírt mód szerint ment legyen véghez, a^s szerint írtuk meg mi is fide nostra mediante tulajdon subscriptionk és szokott pecsétünkkel meg- erősítvén.

A felyebb írt napon, helyen és esztendőben.

L. S.

Leményi Pénteki Mihály m. p.
nemes Gyéres városának
hites assessora

és Horváth Miklós m. p.
nemes Gyéres városának
hites notariusa L. S.

[A hátlapon:] Béán Ilia benignum examenje

A.

ad Nr. 2172 803

ad Nr. 3176 803

II/c

1803. július 7., Gyéres.

AZ ELÉGETETT CSECSEMŐ SZÜLEINEK FARKAS SÁMUELNEK ÉS FELESÉGÉNEK
SZELÍD VALLATÁSA A TORDAI TÖMLÖCBEN

AZ IRAT: C: KmOL Torda vm. It. 698/1803. sz.

Alsó kerületi filiális szék – Bevezgett büntetőügyek 1491. cs. N. 2172/803.

ad Nr. 2172 803

Szelíd vallamása

Nemes Torda vármegye alsó járásában nemes Gyéres várossában lakó, mostan pedig a tordai tömlöcben lévő Farkas Sámuelnek, mely folytatott Tordán az egyikünk, úgy mint Korodi F. János házánál júliusnak 7-dik napján 1803-k esztendőben.

Kérdések

Kinek hívnak, hová való vagy? Hány esztendő, micsoda vallású, házas vagy-é vagy nőtelen?

2.

Miért fogattattál el, s hozattattál tömlőcre?

Feleletek

Hívnak Farkas Sámuelnek, vagyok 32 esztendő, református, házas. Lakom nemes Gyéres várossában.

2.

Tömlőcre való hozattatásomnak oka ez, hogy az Isten egy leánygyermeket adván házamban, ki is nem nyugodott sem éjjel sem nappal. Én tudakozottam, hogy lehetne meggyógyítani. Folyamodtam egy orvos oláhnéhoz, ez megnézvén a' gyermeket azt mondotta, hogy ebagos. Ez egy darabig házamhoz járván, gyógyígtatta a' gyermeket, de semmit sem használt orvoslása. Végre azt mongya akkor az oláhné,³ azt mondotta a' feleségemnek, az én orvoslásom semmit sem használ,⁴ mert én ebagost százat is gyógyítottam, de ebizony váltott. Hanem itten van egy gyógyító tudós olá,⁵ az Istenért mutasd meg nékie. Mondom arra, hogy én nem esmerem. Csakhamar azután az olá a házam előtt elmenvén, a feleségem megszallitya s beszél a gyermek baját, a gyermeknek. Kivívén elejiben a kapumhoz a gyermeket, ki is oly móddal rá sem nézett, hanem mingyárt azt mongya: E váltott ördög, mégpedig megkereszteltetett ördög, nem a te gyermeked.⁶ Ennek alkalmatosságával egy tincs hajacs-kát ki is vágott a gyermek hajából 's elvitte magával. Azon este vacsora után házamhoz visszajövé, azt kérdi ennek alkalmatosságával a feleségemtől, ha lenne-é sült kenyere. Nem tudván a feleségem mire céloz, azt feleli, hogy vagyon fél. Arra mongya azon oláh: No, holnap jó reggel süss, gyújts bé a kemencébe. Én arra azt mondom néki, hogy: Mit akarsz a' kemencével, talám meg akarod félszegesíteni a gyermekemet? Felel az oláh: Isten őrizzen, csak egy próbát akarok velle tenni, az én lelkem aggyon számot ralla. Másnap reggel hozzám jó az oláh Kolosvárival. A gyermeket a feleségem már eltakarította volt, a tűzhelyre a pitvarban bépó-

lálva letette. El is alutt volt. Minket mindkettőnket kiküldött a pitvarból, azt mondván, hogy nézzünk a' ház tetejire. Ezzel mi ki is mentünk a pitvarból, 's néztünk a ház tetejire. Hát miheljt kiléptünk a pitvarból, kivette a pólásgyermeket a tekenőből,⁷ hárskötéllal a lapáthoz rákötvén, s Kolosvári uram jelenlétében bé is vetette a tüzes kemencébe. A tűz már megszalatt volt, mert a kenyérnek való tészta meg is költ volt 's szinte ki is hágott a tekenőből. Mint mondom a kemence a' sütéshez volt egészen elkészítve.

3.

Hát miért engedted meg azon olának, hogy a gyermekedet a kemencében vesse?

3.

Azzal a biztatással, amint mondám felyebbi feleletemben, hogy nem csinál semmi félszogséget. Úgy mentem ki a pitvarból, azt mondván az olá, hogy az ördög az én gyermekemet visszahozza. Csakhamar megtértem pitvaromban, s már elfogta volt egészen a láng, bé levén pólálva, a gyermeket. Én meg nem engedtem volna a világért is, ha tudtam volna, hogy megégeti, mely nékem koporsóm zártáig való keserűséget okozott.

Következik a Farkas Sámuelné szelíd vallamása

Kérdések

1.

Mi a neved, hová való vagy, hány esztendő, micsoda vallású? Van-e férjed, és mennyi ideje lehet férjhez menetelednek?

2.

Volt-e gyermeked, ha volt életben van-e, fiú-e vagy leány?

Feleletek

1.

Nevem Nagy Júliánna, vagyok 19 esztendő, születésemre nézve vagyok Udvarhely-széki, köröspataki. Marosújvárt neveltettem fel, a farsang végén mentem férjhez Gyéresre 1802-be⁸ mostani férjem Farkas Sámuelhez. Vagyok vallásomra nézve reformata.

2.

Volt egy leánykám, melj ezen esztendőben az oláhok Szent György napja előtt való nap született, melj születésétől fogva felette síró volt. Mint aki effélét soha sem próbáltam, mindenfelé folyamodtam 's kerestem, hogy

ki gyógyíthatná meg. Ki irtóztató sovány volt (s mint másak mondották, ebagos lenne). Az Hujdu Juvoné nevezetű gyéresi oláné azt mondotta, hogy ha ebagos lenne, ő meggyógyítaná,⁹ mert ő 100-at is gyógyított, aminthogy háromszor meg is kente a gyermeket, de látván, hogy semmit sem használ, azt mongya nékem: Asszonyom, itten egy tudákos oláh van, az Istenért kérlek, mutatsd meg nékie, mert a meggyógyítya, ne sírjak, ne búsuljak.

3.

Hát meg mutatod-é azon tudákos olának, és miképpen kezdette orvasolni a gyermeket?

3.

Éppen aznap délután hozta kapum eleiben a' szerencsétlenség (hogy az oláné mondotta nékem, hogy mutassam meg a gyermekeket) azon oláhot menván lóháton, 's meg szólitottam, 's kértem az oláné tanácsából, hogy nézné meg a gyermeket. Nem lévén otthon férjem, azt mongya az olá, hogy hozzam ki. Ki is vittem, 's miheljt rátekintett, az mongya nékem: Ez ördög, nem a te testedből való gyermek, a te gyermekeidet ellopta az ördög. Ezt hatta helyiben. És Pistának kezdi szóllítani. Én arra azt mondottam: Ez nem Pista, hanem leány. Azonban nagyocskaja haja lévén a gyermeknek, egy fűrtöt kivágott belőle 's eltette, hordozta imitt-amott. Estve vacsora után későn béjövén házamban, azt kérdi tőlem, hogy lenne-é sült kenyérem? Én erre mondom: Van félnél többecske, de mit akar véllé? Tám orvosságnak kell? Arra azt mongya az olá: Ha van is kenyéred, tégy kovászt, süss,¹⁰ ne égjen hijában a szalma, én egy próbát tészek a kemence szája előtt. Én azonnal kovászt tettem, hogy másnap reggel süssek. Másnap reggel az olá a' gyéresi szolgabíró Kolosvári urammal odajönnek, és mongya az olá Kolosvárival együtt, hogy: No már gyútsál bé a kemencében. S be is gyútottam. Kolosvári is azt mondotta, kit bizonyágnak hívutt oda az olá, hogy, bezzeg ebből lesz szerencsés gyermek. Én látván, hogy a' kemence meghevült, el

fakattam sírva, s remélnkedtem az olának,
's kértem, az Istenért, hogy gyermekemet
meg ne égesse. És azonnal kijöttem a ház-
ból. Az olá, míg benn voltam, szüntelen
biztatott, hogy az ő lelke aggyon számot
ralla, ha baja lesz. Az én gyermekemet, ki
igen szép kövér, elé hozzák. Mint és hogy
bánt véle, nem láttam. Kolosvárival együtt
egy kis leányka is volt a pitvarban, 's miheljt
látta a leányka, hogy ég a gyermek, meljet
Kolosvári végignézett, megsikítya magát,
's kiszalad hozzám. Távol lévén a házamtól,
mongya: Jaj, ángyó, ég a ked gyermeke. Ez-
zel azonnal lerogytam a földre, minden erőm
szakatt, 's elfogódott a szívem.

Mely szelíd vallomás, hogy mindenekben a' felyebb megírt módon ment légyen véghez,
aszerint írtuk meg mi is fide nostra mediante tulajdon subscriptiõnk és szakott pecsét-
tünkkel megerősítvén a feljebb írt napon, helyen és esztendőben.

Korodi János m. p.
nemes Torda vármegyének
hites adsessora
L. S.

Leményi Pénteki Mihály m. p.
nemes Torda vármegyének
hites szolgabírója és
Gyéres városának is egyik
assessora
L. S.

Horváth Miklós m. p.
nemes Gyéres várossának
hites notariusza
L. S.

[A hátlapon:] Gyéresi Farkas Sámuelnek és feleségének Nagy Júliánának benignum
examennyek.

B.
ad Nr. 3176 803

III.

1803. június 22., Kolozsvár

A FŐKOMÁNYSZÉK NAGY PÁLNAK, FARKAS SÁMUELNÉ ÉDESAPIJÁNAK KÉRÉSÉRE
ELRENDELI TORDA VÁRMEGYÉNEK, HOGY AZ ELÉGETETT ÖTHETES CSECSEMŐ SZÜLEIT
ELEGENDŐ KEZESSÉG MELLETT BOCSÁSSÁK SZABADON A VÁRMEGYE TÖMLŐCÉBŐL,

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. 540/1803. sz.

1835

Sacrae caesareo regiae et apostolicae majestatis archiducis Austriae, magni principis
Transsilvaniae et Siculorum comitis domini domini nostri clementissimi nomine!

Inclita Universitas! Salutem et gratiae caesareo regiae incrementum! Nagy Pál, Nagy
Júliánának, Farkas Sámuelnének édesatyja a királyi Guberniumhoz adott könyörgőleve-
lében leányát, Nagy Júliannát és vejét, Farkas Sámuel, kik 5 hetős leányoknak visszacseré-
lése reménsége alatt megengedett elégtetéséért a' vármegye tömlőcében fogva tartatnak,
a' vagy csak kezesség mellett szabadon bocsáttatni kérvén, parancsoltatik kegyelme-
teknek, hogy ezen fojó holnap 10-kén 1756. számok alatt véghezvitetni parancsolt inve-
stigatiót haladék nélkül és legfennebb ezen fojó holnap végéig felküldeni és abban az ese-
ben, ha Nagy Júliánának és Farkas Sámuelnek elbocsáttatásokat nevezetes és a' királyi
Guberniumnak azonnal megirandó okok nem ellenzenék, őket elegendő kezesség mellett
szabadon bocsáttani el ne mulassák. In reliquo atefata sua majestas sacratissima benigne
propensa manet. Ex regio Magni Principatus Transsilvaniae Gubernio, Claudiopolis, die
22. Junii 803.

G. C. Bánffy m. p.

Michael Orosz m. p.
secretarius

[A hátlapon:] 1836

Inclitae universitati incliti comitatus Torda

Ex officio Thordae

Presentatis 23-a Junii 803

Várattassék bé a kinyomozás munkája a szelíd vallomásokkal egybe

No. 540 803

IV.

1803. július 7., Torda

TORDA VÁRMEGYE FELTERJESZTI A FŐKORMÁNYSZÉKNEK
A VÁLTOTT GYERMEKNEK ÁLLÍTOTT GYÉRESI CSECSEMŐ
ELÉGETTÉSÉRŐL KÉSZÜLT VIZSGÁLATI IRATOKAT.

JELENTI, HOGY A SZÜLŐKET SZABADON BOCSÁTOTTÁK, ÉS JAVASOLJA:
AZ ELMEBETEGNEK VÉLT BEÁN ILIA KURUZSLÓT, BÍRÓSÁGI TÁRGYALÁS MELLŐZÉSÉVEL,
ZÁRJÁK BE HOLTIG TARTÓ RABSÁGRA A SZAMOSÚJVÁRI KÖZFOGHÁZBA

AZ IRAT: B: KmOL Torda vm. It. 540/1803. sz.

Felsőges Királyi Főigazgatótanácsnak

Július 7-én 1802.

Midőn a gyéresi Farkas Sámuel váltottnak állított kisleánkája elégettetéséért ezen vármegye tömlöcében rabaskodó atya és anya és babanás orvos Beán Iliá iránt közelebb elenyészett hónap 10-én 1756. és ugyan az említett hónap 22-én 1835. számok alatt költ felsőges királyi Főigazgatótanács rendelkezései következtésül mind a szerencsétlen atya és anya, mind a Beán Iliá szelíd vallomásait és ezen tárgyban véghezvitt kinyomozást is iderekesztve engedelmes tisztelettel bémutattjuk, s a felsőges királyi Főigazgatótanács fennebb tisztelt első rendelkezése mellett velünk közlött gyéresi magistratus tudósítását is visszazárjuk, alázatosan jelentyük, hogy az 1835. szám alatt tisztelt rendelkezéshez képest az eddig rabságban volt szerencsétlen szülőket, kiket a keresztényi megvilágosodás szegyenére s kárára, meg a tudatlan nép között uralkodó babonás vélekedés segített az ámtító babanás orvos tanácsának elfogadására, minthogy különben is az esketésben meghűtölt némely tanúk,¹¹ sőt Bián Iliának is vallomásához képest úgy látszik, hogy gyermekeknek nem elégettetésében, hanem csak a béhevitett kemence szájánál való megforgatásban egyeztenek meg, s különben is, ha miben menthetetlenek lennének hibájuknak büntetését éppen azon gyermekeknek elvesztésével bőv mértékben el vették, akihez való gyengéded szülei indulat volt az őket terhelhető hibának rugója, ennél fogva ezeket nem annyira szoros büntetésre, mint szánakodásra méltóknak ítélvén, a felsőges királyi Főigazgatótanácsnak továbbá méltóztatandó rendelkezéséig¹² kezességén elbacsátattak.

Ami pedig a babanás orvos Beán Iliát illeti, önnen szelíd vallomása elég bőv bizansága, hogy a képzelte álomlátásnál fogva megbolondult légyen. Bolondságát bizonyítják, más, az esketésben kitecő orvaslása is, de tagadhatatlan bizansága ennek csak a jelenvaló szerencsétlen és szomorú példa is, mely szerint, vélekedésünk szerint, ebben is nem annyira vétkének büntetése, mind az arra kellett ügyelet lehetne a polgári társaság vigyázatnak tárgya, hogy ezután is babanás álmadázásaival másokat elámítván, így szomorú áldzatakat ne okazzan. Melyre nézve, minthogy különben is sem a jó rend, sem hazánk törvényei a bolondat pereltetni nem engedik tanácsasobbnak vélnők, hogy minden megpereltetése nélkül a szomosújvári közfogságban holtig tartandó rabságra rendeltetnék, mely által babanás álmadázásainak szerencsétlen következtésitől a könnyen hívő gyengék is megmentetnének. Hogy pedig rabságra vettetése a törvényrenden kívül rendeltessék,

annyival szükségesebbnek látnok, minthogy egyébaránt az ellene indítandó pernek a Gyéres várossa privilégiumához képest a gremiális magistratus előtt kellene folyni, melyre is egy ilyen fontos tárgyát mely csekély bizadalammal lehessen bizni, jele annak csak ez is, hogy Kolosvári István, aki egyik szenátor és város szolgabírája a gyermeknek lapátra lett kötöttese és tűzben vettetése alkalmatosságával jelen lévén, azt tisztí hatalommal is megakadályoztatni elmúlta.¹³ Kalasvári Istvánt¹⁴ pedig nem csak a hivatalból leendő ki vettetésre, hanem más büntetésre is méltónak vélnök.¹⁵

Nem látyuk hát által, hogy a' mely magistratus ilyen és hozzá hasonló tanácsstévökből áll, az az élet és halál 's a' némelyekkel közülek is közös babonásság következéséről hogy tehessen ítéletet.

V.

1803. július 20., Kolosvár

A FÖKORMÁNYSZÉK A VIZSGÁLATI IRATOK ALAPJÁN UTASÍJTJA TORDA VÁRMEGYÉT,
HOGY BEÁN ILIA MÁS KURUZSLÁSAINAK KIVIZSGÁLÁSA UTÁN
INDÍTSON ELLENE BÜNTETŐKERESZETET,
FARKAS SÁMUEL T ÉS FELESÉGÉT BOCSÁSSA SZABADON,
KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR ELLEN PEDIG SZINTÉN KEZDEMÉNYEZZEN PERT

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. 698/1803. sz.

2172

Sacrae caesareo regiae et apostolicae maiestatis,
archiducis Austriae, Magni Principatus Transsilvaniae et Siculorum comitis, domini
domini nostri celsissimi nomine!

Inclýta universitas. Salutem et graciae caesareo regiae incrementum! A gyéresi magistratusnak Farkas Sámuel öthetüs leányának visszacserélése reménsége alatt az meghévített sütökemencében Beán Iliá által lett elégettese iránt a' királyi Guberniumhoz tett jelentésére költ parancsolat következésül, kegyelmeteknek ezen folyó holnap 7-kén felküldött tudósításokban foglalt vélekedéseket, és Farkas Sámuelnek és feleségének Nagy Júliánának a' mellé zárt szelíd vallomásait, s ezen reméntelen eset iránt véghez vittetett¹⁶ eske-tésekből kijön az, hogy Farkas Sámuel és Nagy Júlianna, az elégetett kisednek szülei tulajdon gyermekek elégettesében meg nem egyeztenek, hanem az elégetett kised ámíttó impostor Beán Iliá által az említett szülék megedgyezéseken, akarattyokon és tuttokon kívül, a kenyérvető lapátra reákötvé vettetett be a meghévített kemencébe, és, mivel az említett szülék gyermekeknek szerencsétlen halálával elálltatásokért s babonáságokért külömben is elegendendőül megbüntettettek, és inkább szánakozásra mint további büntetésre méltók, kegyelmeteknek ezen szerencsétlen szülékre nézve tett vélekedéseket hejben-hagyván, Farkas Sámuel t és feleségét, Nagy Júliánát minden további büntetéstől feloldozta és a kezesleveleket, mely mellett a fogságból szabadon bocsátattattak, önékiek visszaadat-tatni határozta. Fogságban lévő ámíttó Beán Iliára nézve pedig, aki az említett kisedet

esalárdul váltottnak állítván el égette, Bicsok István keze gyengülését, Székely Eleknek a nyavalyatöréstől. Bene István és Török Ferenc leányait különbözőféle babonázásaival gyógyította, Bene Istvánnak elveszett csikóját eléríteni, és Kolosvári Istvánnét a magtalanságból meggyógyítani igyekezett babonázásaival, következőképpen inkább ármítói impostornak, mintsem bolondnak tartattathatik, a' felküldött szelid vallomások és esketés visszaküldése mellett, parancsoltatik kegyelmeteknek, hogy említett Béán Iliának ezelőtti életéről és imposturairól legottan bővebben is investigáltatni, és őtet az alsó kerületi filiális szék előtt elkövetett babonás imposturaiért és a Farkas Sámuel gyermeke elégetéséért criminalis kereset alá vetni s kimeneteléről a királyi Guberniumot 8-ber végéig tudósítani el ne mulassák. Végre parancsoltatik kegyelmeteknek, hogy Kolosvári István is, a' gyesesi szenator és szolgabíró, a' ki ezen rettentő esetkor jelen lévén azt meggátolhatta volna, de köteles is lett volna meggátolni, a' vármegye törvényes széke előtt magistratualis kereset alá vetni el ne mulassák. In reliquo atefata sua maiestas sacratissima benigne propensa manet. Ex regio Magni Principatus Transsilvaniae Gubernio, Claudiopolis 20. Julii 803.

B. Michael Brukenthal m. p.

Michael Kenderesi
secretarius m. p.

[A hátlapon:] 2172.

Inclytiae universitatis inclyti comitatus Torda

Ex officio Tordae

L. S.

Praesentatis 30-a Augusti 803

Guberniale de dato 20-a Julii 803 Nro. 2172

Gyésesi lakos Farkas Sámuel öthetős kisdud gyermekének Béán Iliá által lett megégetése dolgában ezen tiszttség információjára a szerencsétlen szülék, mivel impostor Béán Iliától megsalattattak és gyermekük megégetetésében eléggé megbüntettek, a büntetés alóll felszabadíttatni és szabadon bocsáttatni, Béán Iliának elébbeni élete és egyéb imposturai bővebben investigáltatni és a filiális széken criminalis kereset alá vettetni, úgy gyesesi szenator és szolgabíró Kolosvári István is, aki azon véletlen történetkor jelen volt és meggátolhatta volna, hasonlólag magistratualis kereset alá vettetni parancsoltatik.

N. B. Az acclusumok infra 3. originales a viceispány úrral közöltettek. Az actáknak elküldése mellett irattassék ki viceispány Gálfi József atyánkfiának a teljesítendő teljesítése végett, a kezeslevél pedig kerestessék elé.

Expeditur 30-a Augustii

No. 698 803.

VI.

1803. augusztus 30., Torda

TORDA VÁRMEGYE TISZTSÉGE MEGKÜLDI AZ ALSÓ KERÜLET ALISPÁNJÁNAK
A GYÉRESI CSECSEMŐ ELÉGETÉSÉRE VONATKOZÓ
FŐKORMÁNYSZÉKI PARANC SOLAT M ÁS O L A T Á T, A Z A B B A N F O G L A L T A K T E L J E S Í T É S É R E

AZ IRAT: B: KmOL Torda vm. lt. 698/1803. sz.

698.

Tekintetes Viceispány Úr!

ad nr. 3176 1803

A Farkas Sámuel öthetős leányának Béán Iliá által lett el-égetése tárgyában írt Farkas Sámuel, felesége Nagy Júliánna, Béán Iliá és gyéresi senator, szolgabíró Kolosvári István iránt mi parancsoltassék, aztat az Úr a felséges királyi Főigazgatótanács rendelkezésének túl leírt mássából megláthattya. Mely is az Úrnak a tellyesítendő k tellyesítése végett, amennyire az Urat illeti,¹⁷ az idezárt 2. benignum exameneknek és egy esketésnek közlése mellett, ezennel kiiratott.¹⁸

Egyébaránt állandóul vagyunk

az Úrnak

Torda 30-a Augusti 803

igaz atyafi szolgálai

nemes Torda vármegye tisztsége

Kiadta Jákó László m. p.

vicenotarius

Viceispány Gálfi József úrnak.

[A hátlapon:] 698.

Martanasi tekintetes Gálfi József úrnak, nemes Torda vármegye alsó kerülete viceispányának atyafiságos tisztelettel

Hivatalból

Tordán

Praesentatum 31-a Augustii 1803

Tisztségi rendelés a közlött főkormányozói rendelkezéshez képest Béán Iliának elkövetett babonás imposturáért és gyéresi Farkas Sámuel gyermekinek megégetéséért criminalis kereset alá vettetése, úgy gyéresi senator Kolosvári Istvánnak is, hogy ezen rettentő casust meg nem gátolta, a nemes vármegye törvényes székin megpereltetése iránt.

Ezen rendelés a mellette kiküldett két benignum examenekkel és edgy investigatióval, nemkülömben a Béán Iliá ezelőtti életéről s több babonás imposturáiról most recenter véghezvitt esketés általadatnak alsó kerületbéli fiscalis Kolosvári N. István úrnak, megnevezett Béán Iliának a közlebb tartandó filialis széken megperlése végett.

10-a Septembris 1803. A gyéresi senátor megpereltetése marad a generalis székre

Gálfi m. p.

viceispány

VII.

[1803. szeptember 12., Torda]

PERFELVÉTEL AZ ÓTHETES CSECSEMŐ BABONÁS ELÉGETÉSÉVEL VÁDOLT BÉÁN ILIA KURUZSLÓ ELLEN A TORDA VÁRMEGYEI FILIALIS SZÉKEN

AZ IRAT: C: KmOL. Torda vm. It.

Alsó kerületi filialis szék – Bevégzett büntetőperek 1491. cs. N. 3176/803.

ad Nr. 3176 803

Martonosi tekintetes Gálffi József úrnak, nemes Torda vármegye alsó kerületbéli vice-ispánnyanak, mint ezen hivatalánál fogva való felperesnek peré eredetire nézve kereszteti, de most jelen lévő Beán Ilia, mint alperes gyilkos ellen fel vétettetik.

A felperes úr szószólója Kolosvári Nagy István, ki által fennhagyván magának minden fennhagyandókat, béadja 1-o sub A. az alperes szelíd vallomását; 2-o sub B. ugyan Farkas Sámuel és felesége vallás-tételeket; 3-o ezek mellé ragasztván két esketőleveleit is sub litteris C. és D.; 4-o exhibeálja a felsőbb királyi rendelést sub E. és mindezeket ekképpen exhibeálván, ilyen actiót téshen:

Az alperes idejére nézve nem régi, de még is hallatlan és rettenetes dolgot vitt véghez, melly még a' természetet is irtóztattya, a' melly ezekből áll: Az elmúlt és mostan folytatásban lévő esztendőknben babonás mesterségei, imposturái által a' köznépet arra vette, hogy ő mindenféle nyavalyákat meggyógyíthat, csonkókat, bénákat éppé tehet, az időtlenekeket el változtattya, a' formátlanokat épekké és kelemetesekké teheti. Nevezetesen Bicsak Istvánnak keze gyengülését, Székely Eleknének nyavalyatorését, másoknak külömb-¹⁹ különbféle nyavalyáit. Azt ígérte gazdag jutalmok elvétele után, hogy helyrehozza, tökéletes jóra fordíttya. Ezen csalárdság színe alatt a' veszedelmes curához hozzáfogott, de nem hogy meggyógyította volna, sőt nagyobb veszedelembé ejtette, nevezetesen pedig ezen folyó 1803-k esztendőben júniusnak 8-k napján, ezen nemes Torda vármegye alsó járásában Gyéresen lakó Farkas Sámuel nevezetű embernek azelőtt öt hetekkel feleségétől, Nagy Júliánától született leánykáját bátorkodott hosszas csalárdságai, hitetlenségei után kezéhez venni, és azt hitetvén el szüleivel, hogy az váltott, és nem igaz emberi nemzésből való gyermek lévén, elváltottattya és a' helyett igaz gyermekeket ördögi mestersége által visszahozza onnan, a' ki által el cseréltetett. A' szegény szülék elbámulva lévén, megcsalattattak, ártatlan gyermekeket kezére adták, a' pediglen mohón kapván, hirtelen a kenyérsütő kemencét bémelegítette, és másoknak láttokra az égő tüzes kemencébe bétette. Az holott a' szegény ártatlan gyermek iszonyú kínok között a' tűz által megemésztetett, és így változtatta el ártalmas mesterségével az alperes a' szegény ártatlan gyermeket, amint mindezek az exhibeált esketésekéből és szelíd vallomásokból világosan ki tetszenek. Rettenetes dolgot cselekedett az alperes, rettenetes büntetéssel is kell néki elveszni, nemcsak azért, hogy ezen hallatlan dolgot cselekedte, hanem azért is, hogy ebben a keresztyén világban ezután több efféle csalárd impostorról még csak ne is hallattassanak. Minthogy pedig az alperes ezeket maga sem tagadja, azt kívánnyá a' felperes úr, hogy az alperes cum exacerbatione halállal büntetessék, kölcségit, fáradságát a felperes úrnak meg

térite, és, hogy mind ezekre nézve a' teendő ítélet végső tellyesítésben vétetessén et protestatur etc.

Az alperes boldogtalan rab dativus procurator Dévai Szűcs György minden törvényes fennhagyandóknak fennhagyások mellett azt mondja: Az alperes nem annyira maga vétkes mestersége, mint némely superstitiósus embereknek beszédek, 's rólla hírelt hírek által híresedvén el, annál fogva olyan tilalmas dolgoknak is végben-vitelére ajánlotta magát, csak hogy hírében kisebbséget ne szenvedjen, amelyek minden emberi erők felett valók voltak. Ugyan-is az alperes mint elméjében megháborodott személy olyan állapottyában 's szerencsétlen órában provocáltatott azon szerencsétlen kisednek elváltoztatására, aki nem csak²⁰ megháborodva,²¹ hanem még részeg is volt. Hogy elméjében meg volt háborodva a legg-világosabban meg teticik az A. alatti exhibeált szelid vallomásából, nevezetesen pedig a 10-k kérdésre tett felelettyéből, az holott azt mondja: Hogy azért tette a büdöskövet a szerencsétlen hamvá lett kisednek szájában, hogy kóstolná meg édes-é, vagy savanyó. Hogy pedig provocáltatott a szerencsétlen gyermek édesannyától gyermeke általváltoztatásaira, a világos a szerencsétlen gyermek édesanyának a B. alatti exhibeált, s 3-k kérdésre tett szelid vallomásából. Viszont a C. alatti esketésben meghűtelt 5-k, nemkülömben a D. alatti exhibeált esketésben meghűtelt 13 és 17-k vallóknak vallomásaikból is, hogy azon mesterségre, mely igen vétkesen, de szerencsétlenül sült el, tanítatott legyen a gróff Bethlen Lászlóné asszony őnagysága bírállásától, Juontól, megteticik a D. alatti esketésben meghűtelt 3-dik tanúnak vallomásából. Hogy pedig mind az ideig, míg magát azon vétkes mesterségnek gyakorlására nem adta, igasságos keresménye után élt legyen viszont a D. alatti esketésben meghűtelt 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. tanúknak vallomásaikból megtetszik. Mellyekre nézve, mint boldogtalan és vétkes cselekedete után valóságos szerencsétlen megkevénnya, hogy a felperes fiskusnak keresete alól simpliciter absolvassék, annyival is inkább, mivel azon vétkes cselekedetnek véghezvitelére olyankor provocáltatott, amikor részeg is volt, mellyet a körülette józanon forgolódnók könnyen megakadályoztarhattak volna, ellenkező esetben irgalmas és kegyelmes ítéletet instál et protestatur.

A felperes úr azt mondgya: Az alperes mencesége haszantalanságból, csupa jádizságból áll. Nem volt se részeg, se olyan eszelős, a' mellyek miatt a rosszat a jótól meg ne különbeztethette volna és nem olyan eszeveszett, a²² kit perelni ne lehessen. Nem is egy cselekedettel tette magát bűnessé, hanem sok csalárdságaival. Sok helyeken sokakat curált veszedelmet okozó mesterségivel, de nem is volt olyan bolond, amijennek most erősti lenni, mert a' valóságos bolond soha magát annak lenni nem esmérí, sőt, ha más mondgya is, haragszik érette. Részeg se volt, mert a' bizanyságok sub C. és D. azt nem vallják, csak ugyan ebrietas non scusat. Olyan volt hát, a' milyennek az actióban leiratott: ártalmas i[nd]ulatú²³ és cselekedetű, álnak, csalárd, hitegető varásló, végtire egy ártatlan csecsemőgyermeket irtóztató módon megölő gyilkos. Melyre nézve ragaszkodik a' felperes úr levátájához, és ítéletet vár.

Az alperes rab inhaerálván fennebbi iratásainak, ítélet alá bocsáttya.

Pro memoria. A jelenlévő processus mellett Beán Ilia ellen exhibeálva volt C. és D. betűk alatt citált két fiscalis esketések, Kolosvári István gyéresi senatornak ezen gyermekésketésben b[é]jött hibájáért a gyéresi magistratus előtt parancsolt pereltetésére nézve,

a 39/804 tisztségi numerus alatt lévő Főkormányozói rendelésnek kiírása mellett, az írti gyéresi magistratusnak erga restitutionem pro usu elküldettek.

Mezei m. p. substitutus vicenotarius

[A hátlapon:] Nro. 630 pol. con.

Submissa in merito

(4. és 12.)

No. exhibito in dictaturae Tordensis die 12-o 7-bris 803

Fiscalis leváta Beán Ilia ellen

VIII/a

1803. szeptember 13., Torda

A BÉÁN ILIA ELLENI PERBEN HOZOTT ÍTÉLET ELSŐ VÁLTOZATÁNAK BEVEZETŐ RÉSE

AZ IRAT: A és B: KmOL Torda vm. It. 832/1803. sz.

Martanasi tekintetes Pálvi József úrnak viceispányi hivatalára nézve mint felperesnek, keresztesi Béán Ilia ellen gyéresi Farkas Sámuel kisdedgyének elégettetése aránt ezen nemes Torda vármegye alsó kerületének filiális székén²⁴ folytatott perében 7bernek 13-án 1803.²⁵ kimondott.

Ítélet

VIII/b

1803. szeptember 15., Torda

A TORDA VÁRMEGYEI FILIÁLIS SZÉK ÍTÉLETE A BÉÁN ILIA ELLENI PERBEN

AZ IRAT: B és C: Alsó kerületi filiális szék – Bevezett büntetőügyek 1491. es. N. 3176/803.

ad Nr. 3176 803

Martanasi tekintetes Galfi József úrnak viceispányi hivatalára nézve mint felperesnek, keresztesi Béán Ilia ellen gyéresi Farkas Sámuel kisdedgyének elégettetése aránt ezen nemes Torda vármegye alsó kerülete filiális székén folytatott perében Septembernek 15-én 1803-an kimondott

Ítélet

Némely²⁶ babonás varásló cselekedeteként, imposturákért, csalásokért, nevezetesebben pedig az emberi természetett irtóztató s hallatlan azon cselekedetért, mely szerint²⁷ Gyé-

resen lakó Farkas Sámuelnek, feleségitől, Nagy Júliánától született²⁸ többbetűs ártatlan leánkját tulajdon szülőknek által meghévíttetett sütő-kemencében egy lapátra hárskötéllal kötve gonoszul és Istentelenül, előre a szülőket fondorkodó hamis ámitásokkal meggyőzővén, bévetette és hirtelen hamuvá tette,²⁹ perelvén hivatalára nézve a felperes fiscus keresztiesi Beán Iliát, beadta az alperesnek³⁰ s a szülőknél³¹ szelíd vallomásokat, s ugyan e tárgyban véghezvitetett két rendbéli eseketést, melyekkel a dolognak valóságát annyiba kívánta a felperes fiscus³² megmutatni, hogy ezen esztendőben az alperes babonás mestersegei által az ügyis könnyen hívő köznépet arra vette, hogy ő mindenféle nyavalyákat meggyógyíthat, csankákat, bénákat éppé tehet, az ideitleneket elváltosztatja.³³ Nevezetesen Bitsok Istvánnak keze gyengülését, Székely Eleknek nyavalyatorésit, másoknak különbözőféle nyavalyáit meggyógyította, s ezen csalárdsága,³⁴ mellet a fennebb írt veszedelmes curához is,³⁵ annak színe alatt, hogy a gyermek váltott lévén, tulajdon gyermekeket a szerencsétlen szülőknél az ördögök által elő hozottya, hozzáfogott, melyre az alperes szelíd vallomásában csak bolondságával s irtószató cselekedete alkalmatosságával részeg voltával kívánta magát menteni. Megvallván azonban szelíd vallomásában az egész cselekedetett, a szerint, hogy ő vette eszéből ki a szerencsétlen szülőket, ő készítette előre a veszedelemre, ő kötötte azelőtt egy nappal hárskötéllal a bölcsőhöz, ő vágott ki egy darabcskát a hajából, s mikor másnap elégette, egy lapátra kötévén,³⁶ sőt bűdöskövet is tévén szájába az égő kemencében bévetette. A hajából³⁷ azért vágott el, hogy az ördög híre nélkül el ne vigye. Bűdöskövet pedig szájába azért tette, hogy³⁸ a gyermek kóstolya meg édesé vagy savanyú? Megvallatta aztat is, hogy a szülőknek³⁹ megígérte, hogy a kemencébe bé nem veti. S hogy bévetette, maga fejétől cselekedte. Kijön továbbá mind az elégetett gyermek szülői szelíd vallomásokból, hogy nékiek⁴⁰ ezen gyermek⁴¹ születvén, ki is sem éjjel, sem nappal nem nyugudott, hogy meggyógyítani folyamodtak egy a gyermeket ebagusnak mondott olánéhoz, akinek is currája nem succidálván, ez utasította őket az alpereshez, az ki is mihent a gyermeket meglátta mingyárt ördögnek mondotta. Pistánok nevezte, hajából elvágott, azt mondván, hogy igaz gyermekeket előhozza. Ezen ártolmos s példa nélkül való cselekedete a felperes⁴² fiscusnak beadott inquisitóriájában meghitelt vallók vallamástételeikkel is megbizonyítatott, meg még az is, hogy az alperes kardott kötött oldalára, a gyermek elégetése alkalmatosságával⁴³ az apát s anyát a pitvarból kiküldötte, az házra⁴⁴ lajtorját állított,⁴⁵ hogy ottan várnák az ördögöt, s ott az apa, anya vigyázzanak az ház tetejire, nehogy az gyermeket az ördögök levetvén, leessék, melyet épnék, kövérnek, szépnek lenni állított. Mindezeknél fogva ilyen veszedelmes, babonás készületeket tévén, a gyermeket Kolosvári István, Eperjesi Sigmond, egy Ábrahám nevezetűnek fia s egy leánka, s a mind egy fátens által subinferáltatik, míg ezen kívül egynek jelenlétében a lapátra kötötte szerencsétlen gyermeket, előbb kínálván Kolosvári Istvánt, hogy ő vesse be, de ez, hogy cselekedni nem akarta, sőt azt mondotta, hogy vesse bé az alperes. Bé is vetette, mely bévetés után a gyermek edgyet sikolytván, előbb⁴⁶ csontyainak hallatt rapogása után szénné, az után hammuvá váltazott.⁴⁷ Példátlon ezen vakmerő és törvénytelen cselekedet, példásnak kell hát lenni a büntetésnek is. Mindezeknél fogva, hogy az alperes másoknak⁴⁸ példájára halállal büntetessék, feje hóhír keze által elüttetessék, a⁴⁹ felperes fiscus költsége, fáradsága⁵⁰ annak hátramaradanda vagyonyyiból megtéríttessék, ítéltetett.

Az alperes recursust insinuál a felséges királyi Főigazgató-tanácsához.⁵¹

Nemes Torda vármegye alsó kerülete Septembernek 15-én 1803-ba tartatott filiális szék jegyzőkönyvéből Tordán, Septembernek 17-én 1803-ba.

Kiadta Jákó László m. p.

[vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét] vizenotárius

VIII/c

1803. október 10., Torda

TORDA VÁRMEGYE FELKÜLDI A FŐIGAZGATÓ-TANÁCSNAK A BEÁN ILIA ELLEN HOZOTT ÍTÉLETÉT A HOZZÁ TARTOZÓ IRATOKKAL EGYÜTT

AZ IRAT: B: KmOL Torda vm. It. Alsó kerületi filiális szék – Bevezetett büntetőpercek 1491. es.

A felséges királyi Főigazgatótanácsnak

Torda, die 10-a 9-bris 803.

Gyíresen lakó Farkas Sámuelnek feleségétől Nagy Júliannától született ötthetős gyermekét elégető⁵² keresztesi Beán Ilia, ezen nemes vármegye⁵³ alsó kerülete filiális székén megpereltetvén, ellene minémü⁵⁴ ítélet hozattatott légyen az alázatosan iderekesztett ítéletből méltóztatik a felséges királyi Főigazgatótanács meglátni, meljet az ezen perhez tartazó actákkal edjűtt a felséges királyi Főigazgatótanácsnak ezennel⁵⁵ felküldöttük.

1 A lap szélén: 1756. frustum 1. originalis erga remissionem.

2 Áthúzva: Gyeresi Magistratus.

3 A következő négy szót utalójellel a kérdések hasábjába írták, a betoldást követő 'uram' szót pedig áthúzták.

4 A 'mert én' szavakkal kezdődő következő mondatrészt egészen az 'ehizony váltott' szavakig utalójellel a kérdések hasábjába toldották be.

5 A következő 'az istenért' szavakat a sor fölé írták.

6 A következő részt egészen a 'házamhoz vissza jöven' szavakig utalójellel a kérdések hasábjába toldották be.

7 A következő hat szót utalójellel a kérdések hasábjába toldották be.

8 Az év megjelölését a sor fölé írták.

9 A következő öt szót a sor fölé írták.

10 A következő részt a 'ne égien hijában' szavaktól egészen a 'Szája előtt' szavakig a kérdések hasábjába toldották be.

11 A következő kiegészítő négy szót a lap szélére írták.

12 Áthúzva: el batsat.

13 Áthúzva: Mely tselekedetiért nem tsak.

14 A következő 'pedig' szót a sor fölé írták.

15 A következő bekezdést, kiegészítésként, a lap szélére írták. Fölötte áthúzva: Igenis kétségesnek.

16 A következő részt az 'eskeiest meg vizsgálván' szavaktól a 'véghez vitt' szavakig kiegészítésként a lap szélére írták.

17 A következő részt kiegészítésként 'az ide zárt' szavaktól a 'közlése mellett' szavakig utalójellel az átirat aljára írták.

18 A lapszélén: Aceludlitur 3 frusta originalia.

19 A következő 'külömb' szót a sor fölé ékelték be.

- 20 A következő 'meg' igekötőt a sor fölé írták.
- 21 Áthúzva: volt.
- 22 Kihúzva: melyet.
- 23 A papír kiszakadt.
- 24 A 'folytatott perében' szavakat utalójellel a lapszélen toldották be.
- 25 Következik: 'ki mondatott ítélet', áthúzva.
- 26 Áthúzva: sok.
- 27 Áthúzva: sok.
- 28 Áthúzva: nehány.
- 29 Áthúzva: Keresztési Béán Iliát perelvén a felperes hivatalára nézve.
- 30 Áthúzva: Béán Iliának.
- 31 Áthúzva: szerencsétlen.
- 32 Áthúzva: rá.
- 33 Áthúzva: a formátlamokat épekké és keletmeteseké teheti.
- 34 Áthúzva: színe alatt.
- 35 Áthúzva: hozzá fogott s következőleg aztani.
- 36 Áthúzva: ped.
- 37 Áthúzva: pedig.
- 38 Áthúzva: a mar langal meg emésztetett.
- 39 Áthúzva: meg ígerte aztot, hogy a Gyermeket el nem égeti, hanem tsak próbát tészon velle.
- 40 Áthúzva: az Isten ezen kinasul meg holt.
- 41 Áthúzva: eh advan.
- 42 Áthúzva: K.
- 43 Áthúzva: Gyéresi Kolosvári Istvánt egy bottal az ház hijjára állította, hogy a midőn az ördög jönne, a bottal verné, mert eő az után a kardal egybe darabalna az most is kepzelni lehet keserűségben lévő.
- 44 Áthúzva: hijjára.
- 45 A következő részt a 'hogyan ottan' szavaktól egészen a 'Szépnek lenni allított' szavakig utalójellel a lapszélre írták.
- 46 Áthúzva: Szénné.
- 47 Áthúzva: ezen az emberek között példátlan irtosztato, a vért, természetet borzaszto cselekedet, erre talám még a leg nagyobb durvaságban élő pogányok is nem igen vetemedhetnek, mert azok a természet törvényét meg gondolják, a mit imádnak, annak tiszteletet adnak.
- 48 Áthúzva: (ilyen vétkes cselekedetinek bajosan tanálatthatvan).
- 49 Áthúzva: Felperes regius.
- 50 Áthúzva: az megöletendőnek meg.
- 51 Az ítélet fogalmazványában áthúzott és a tisztaába át nem írt szavakat és mondatrészeket a 26-50. számú jegyzetekben közöljük.
- 52 Áthúzva: Szül eredetire nezte.
- 53 A következő két szót a sor fölé toldották be.
- 54 A 'minémű' szót az áthúzott 'mitsoda' szó fölé írták.
- 55 Áthúzva: alázatos tisztelettel.

1803. szeptember 7.–1804. április 24., Kolozsvár, Torda

KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR ELLENI ELJÁRÁS,
AMIÉRT VÉGIGNÉZTE ÉS NEM AKADÁLYOZTA MEG,
HOGY FARKAS SÁMUEL ÖTHETES CSECSEMŐJÉT BÉÁN ILIA KURUZSLÓ ELÉGESSE

AZ IRAT: A. B: Torda vm. It. 800/1803. sz., 39/1804. sz.
NYOMT. KIADÁSA: KJss, 1995. 259–260. p. [Részleges közlés]

I.

1803. szeptember 7., Kolozsvár

A FŐKORMÁNYSZÉK MEGKÜLDI TORDA VÁRMEGYÉNEK A GYÉRESI MAGISZTRÁTUS KÉRÉSÉT,
HOGY A KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR ELLENI ELJÁRÁST
A GYÉRESI TANÁCS ELŐTT FOLYTASSÁK LE,
AZZAL, HOGY VÉLEMÉNYÉT AZ ÜGYBEN OKTÓBER VÉGÉIG TERJESSZE FEL

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. It. 800/1803. sz.

6925.

Sacrae caesareo regiae et apostolicae majestatis, archiducis Austriae, magni principis Transsilvaniae et Siculorum comitis, domini domini nostri clementissimi nomine! Inclyta Universitas, salutem et gratiae caesareo regiae incrementum. A gyéresi magistratusnak ezen idezart kérése, melly által azt megengedetni kéri, hogy Kolosvári István ellen a Farkas Sámuel leánykájának elégetésében bújott hibájáért parancsolt fiscalis prosecutio a könyörgő tanács előtt folytathassék, kegyelmetekkel olly meghagyás mellett ezennel közöltetik, hogy ezen kérés aránt a magok tudósításokat Octobernek végéig ide felküldeni el ne mulassák. Azalatt a fenn megnevezett Kolosvári István ellen rendelt fiscalis keresetet felfüggesztvén. Sic facturis altéfata sua majestas benigne propensa manet. E regio Magni Principatus Transsilvaniae Gubernio, Claudiopoli die 7-a Septembris 1803.¹

B, Michael Brokenthal m. p.

Michael Kenderesi secretarius m. p.

Coll. Comitatus Thorda

[A lap szélén ugyanattól a kéztől: frusti 2. originales, erga remissionem]

[A hátlapon:] 6925

Präsentatis 22-a Septembris 803

[A rányomott pecsétet borító papírszeleten:] Conclusis a conceptusba

530

540 803

998

No. 800 803

II.

1803. november 28., Torda.

TORDA VÁRMEGYE JAVASLATA A FŐKORMÁNYSZÉKNEK,
HOGY KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR ÜGYÉBEN
NE A GYÉRESI MAĞISZTRÁTUS FOLYTASSA AZ ELJÁRÁST,
HANEM A VÁRMEGYEI TÖRVÉNYSZÉK.

AZ IRAT: B: KmOL Torda vm. It. 800/1803. sz.

A felséges királyi Főigazgatótanácshoz

Tordán 28-a 9-bris 803

800 és 1007.

A' gyéresi magistratusnak azon kérése iránt, mely szerént a' Kolosvári István odavaló egyik senator ellen, Farkas Sámuel leánykájának elégetésében bájott hibájáért kiharancsolatott fiscalis prosecutiónak maga a könyörgő magistratus előtt lehető folytatatása a' városnak előmutatott privilegiumánál fogva kéretetik, a' felséges királyi Főigazgatótanácsnak folyó év 7-ben 7-dikéről 6925. szám alatt költ rendelésében² felkívánt tudósítását,³ a' könyörgőlevélnek és záratékjának visszarekesztések⁴ mellett, engedelmes tisztelettel jelentjük, hogyha szintén az előmutatott privilegiumnál fogva ezen processusnak elítélő fóruma minden további kérdésen kívül a gyéresi magistratus volna⁵ is, de midőn a' jelenlévő példában azon fórum egy oljan tagjának hibás cselekedete forog fenn és jó ítélet alá, a' ki egyszersmind annál fogva, hogy a városnak választott szolgabírája is, a több tanácsbéliéknél érdemesebbnek lenni supponáltathatik, mégis azon ártatlan csecsemőnek lapátra köztöztetését és a' varásónak kezei által emészttő tűzben vettetését szemével látván, azt nem hogy tisztí hatalmánál fogva megakadályoztatni tudta vagy kívánta volna, sőt a gonosz cselekedet⁶ végben vitelének megengedésével maga is azon megegyezni láttatott. Ennélfogva igen kevés bizodalommal lehet a' kétségekívül hasonló törvénytevő bírákból álló gyéresi magistrátusra bízni a' maga egyik tagja hibájának megfítlését. De külömben is azon privilegium szerént az impostor Béán Iliának is, mint a' ki Gyéresen in facto delicti fogatott el, ugyan az odavaló magistratus előtt kellett volna megpereltetnie. Pereltetett meg pedig ezen nemes vármegye törvényszékin, s meg is ítéltetett a' nélkül, hogy azt a könyörgő magistratus ellenezte volna, vagy a mostani könyörgő-levelében is ellenezni kívánná. Továbbá, ha⁷ a könyörgőlevélnek 2-dik cikkelye szerént az hasonló nevezetesebb városi perekben a' nemes vármegye kebeléből szoktanak értelmes bírák rendeltetni, e' felett pedig, valamint a magistratusnak, úgy a vármegyei törvényszéknek is revisorium foruma azon egy, tudniillik a méltóságos királyi Törvényes⁸ Tábla lenne, ezen okoknál fogva, ha a felséges királyi Főigazgatótanács bölcs ítéletével is nem ellenkeznek, a' Kolosvári István megpereltetésének egyszer már ezen folyó esztendőbéli július 20-án 2172. szám alatt költ főkormányozói rendelésben meghatározott forumául ezen vármegye közönséges törvényszékét meghagyhatónak vélnök, ámbár a' kirendeltetett fiscalis kereset a, felséges királyi Főigazgatótanácsnak fenn tisztelt rendelésénél fogva felfüggesztetett légyen is. Mély tisztelettel maradván⁹

III.

1803. december 20., Kolozsvár

A FŐIGAZGATÓ-TANÁCS KÖZLI TORDA VÁRMEGYÉVEL,
HOGY A KOLOSVÁRI ISTVÁN ELLENI PER ELLÁTÁSÁRA, KIVÁLTSÁGAI ALAPJÁN,
GYÉRES VÁROS ILLETEKES

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. 39/1804. sz.

9982

Sacrae caesareo regiae apostolicae maiestatis, archiducis Austriae, Magni Principatus Transsilvaniae et Sicularum comitis, domini, domini nostri clementissimi nomine

Inclita Universitas! Salutem et gratiae caesareo regiae incrementum.

Kegyelmeteknek az ez idei September 7-ik napján és 6925. szám alatt költ rendelés mellett innét magokkal közöltetett aziránt való kérésére a gyéresi magistratusnak, hogy az odavaló senator, Kolosvári István ellen a Farkas Sámuel leánkájának elégettetésében béjött hibájáért kiparancsoltatott fiscalis prosecutiót maga előtt folytathassa e közelebben eltölt November 28-ik napján béküldött tudósításokra visszairatik, hogy Gyéres városa különös privilegiummal bírván, a fennforgó processusnak ellátása az odavaló könyörgő magistratust illeti, és ezen tekintetben legkisebb nehézség sem láttatik magát előadni, minthogy rész szerént az ezen processusnak mennél serényebben való ellátatásáról kegyelmepektől az említett magistratushoz hozhatandó rendelés által, rész szerént pedig azáltal, hogy azon processusnak lefolyása után, revisio végett kegyelmelek elejébe az appellatio útján hozatania lehet, sőt szükséges képpen kellekik, ezen egész egyenetlenség megegyesíthetik és eligazítottik. Melyre nézve kegyelmeleknek meghagyatik, hogy az érdekelt magistratusnak e pernek serényebb ellátására egy bizonyos terminust kegyelmelek rendeljenek, hozatévén ezen királyi Főigazgatótanács nevében azt a fenyegetést, hogyha a magistratus ezen perit a kiszabott terminusig el nem igazítottá, ezen királyi Főigazgatótanácsnak eltökélt kijelentett akarattya légyen annak revisióját egyenesen kegyelmeleknek azonnal általadni. Mely rendelésnek megértése végett az sokszor említett magistratus e máj napon költ válasz által innét kegyelmelekhez igazítottatott. In reliquo altefata sua maiestas benigne propensa manet. E regio Magni Principatus Transsilvaniae Gubernio. Claudiopoli die 20 X-bris 1803.

B. Michael de Brukenenthal m. p.

Ladislaus Csedő m. p.

[a hátlapon:] Praesentatum 15to Januar 804
Incliti universitati incliti comitatus Thorda
Thorda
Ex officio

Közlése mellett ezen rendelésnek privilegiált Gyéres várossa magistratusának hagyatassék meg: hogy ehhez képest megindítván Kolosvári István ellen a fiscalis keresetet, azt¹⁰

30 napok alatt a' vármegyei assessorok közül behivandó elégséges értelmies bírák közben-jövetelével elláttatni¹¹ el ne mulassa és a rendeléshez képest revisióra appellatió úttján ezen vármegye generalis törvényszékére az ügyet által-bocsátván. Melly végre a' Béán Iliá ellen folyt fiscalis keresetre nézve peragáltatott kétrendbéli inquisitoriák is pro usu, erga fiendam restitutus, olly hozzáadással közöltessenek, hogy a' pernek mibenlétéről 15-öd nap alatt a tisztségett tudósítsa a magistratus. Egyszersmind pedig vice-ispány Gálffi József atyánkfíának is pro statu notitia ezen rendelés irattassék ki.

271

804 Nro. 39 804 Exp.

329

IV.

1804 február 7., Torda

TORDA VÁRMEGYE MÁSOLATBAN MEGKÜLDI GYÉRES KIVÁLTSÁGOS VÁROSNAK
A FŐKORMÁNYSZÉK RENDELETÉT KOLOSVÁRI ISTVÁN GYÉRESI SZENÁTOR
PERÉNEK TÁRGYALÁSÁT ILLETŐEN ÉS HATÁRIDŐT SZAB KI A PER ELLÁTÁSÁRA

AZ IRAT: B: KmOL, Torda vm. It. 39/1804. sz.

Privilegiált Gyéres várossa magistratusának

Tordán, 7-a Februárii 804

39.

Kegyelmeteknek a felséges királyi Főigazgatótanácshoz azaránt beadott könyörgőlevelekre, hogy az¹² oda való senator Kolosvári István ökegyelme ellen a' Farkas Sámuel leánykájának elégetésében bėjött hibájáért kiparancsolt fiscalis kereset kegyelmetek előtt folytatathassék. mit válaszolt legyen a' fenn'tisztelt Főtanács múlt esztendőbéli decembernek 20-dikán 9982. szám alatt költ rendelésének iderekesztett mássából meg tetcik.

Mellynek közlése mellett meghagyatik ezennel kegyelmeteknek, hogy az említett fiscalis keresetet írt Kolosvári István ökegyelme ellen, ha eddig meg nem indították volna, késedelem nélkül megindíttatván, 30 napok alatt törvényesen annyival is inkább el ne mulassák ellátni, hogy az ellenkező esetben a' tisztelt rendelésnek értelméhez képest, azontúl annak revisiójától kegyelmetek el fognak rekesztetni. E'végre pedig kegyelmetek magok közé hívassanak a' nemes vármegye adssorai közzül elegendő számra értelmies bírákat. Minnekutánna pedig a' processus lefolyly,¹³ a' tisztelt rendelés tartása szerént appellatió úttján, revisio végett küldjék fel ezen vármegye közönséges törvényszéke eleibe, kinevezvén egyszersmind a bírákat is, kik által kegyelmeteknél ezen processus el fog láttatni. Addig is pedig az ügynek micsoda lépések között létiről 15-öd nap alatt a' tisztséget tudósítsák, visszazárván annak idejébe a gyermeket elégető Bėján Iliá ellen végbenvitetett és lehető használás végett C. és D. betűk alatt iderekesztett két fiscalis esketéseket is.¹⁴

V.

1804. február 7., Torda

TORDA VÁRMEGYE TUDOMÁSULVÉTEL VÉGETT MEGKÜLDI
GÁLFFI JÓZSEF ALISPÁNNAK A FŐKORMÁNYSZÉK
KOLOSVÁRI ISTVÁN PERÉRE VONATKOZÓ RENDELETÉNEK MÁSOLATÁT

AZ IRAT: B: KmOL Torda vm. lt. 39/1804. sz.

Viceispány Gálffi József úrnak

Tordán, 7-a Februarii 804.

39.

Gyéresi Farkas Sámuel leánykájának elégetésében befolyásáért leendő megpereltése aránt odavaló senator Kolosvári Istvánnak mit parancsollyon a felséges királyi Főigazgatótanács, 1803-ban X-bernek 20-dikán 9982. szám alatt költt rendelésének ideresztett mássából megtetcik. Melly is, valamint más napon a' gyéresi magistratusnak tellyesítés végett kifratott, úgy az úrral is szükséges tudás végett ezennel közöltetik.

Expeditur eodem die

Expedit Johannes Cseh

7-o Februarii 1804

ad nr. 39. 804

VI.

1804. április 24., Kolozsvár.

A FŐKORMÁNYSZÉK UTASÍTTJA TORDA VÁRMEGYÉT, HOGY A GYÉRESI TANÁCS ÁLTAL
KOLOSVÁRI ISTVÁN ELLEN HOZOTT ÍTELETET
A PERHEZ TARTOZÓ VALAMENNYI IRATTAL TERJESSZE FEL A KIRÁLYI TÁBLÁHOZ

AZ IRAT: A: KmOL Torda vm. lt. 551/1804. sz.

3357

Sacrae caesareo regiae apostolicae maiestatis, archiducis Austriae, Magni Principatus Transsilvaniae et Siculorum comitis, domini domini nostri clementissimi nomine!

Inclyta Universitas! Salutem et gratiae caesareo regiae incrementum. Vévén az királyi Gubernium kegyelmeteknek Martius 31-kén költ tudósításokat, mely szerént a gyéresi senator Kolosvári István ellen Farkas Sámuel leánykájának elégetésiben bėjött hibájáért indított fiscalis keresetben hozott deliberatum felküldése mellett, az inctus részéről interponált appellatio helybenhagyása¹⁵ vagy helyben nem hagyása iránt utasíttatni kívánnak, nem ellenzi a királyi Gubernium, hogy a fennforgó per az eléhozott privilegium 2-ik cikkelyénél fogva appellatio mellett, megvizsgálás végett a királyi Táblára vitetessék. Melyre

nézve nincsen egyéb hátra, hanem hogy kegyelmetek a gyéresi magistratushoz oly parancsolatott bocsássanak, hogy az az említett perhez tartozó minden oklevelet, allegatiókat az hozatott deliberatummal együtt a királyi Táblához haladék nélkül küldgye fel. Sic facturis altefata sua maiestatis benigne propensa manet. E regio Magni Principatus Transsilvaniae Gubernio, Claudiopolis 24. Aprilis 804.

B. Michael de Brukenthal
Joannes Tartler
Comitatus Thorda

[A hátlapon:] praesentatum 20-a Maii 1804
3357
Inclytae universitati inclyti comitatus Thorda
Ex officio
Thorda
Conductio 2-a Junii 1804.

Járásbéli szolgabíró ifjabb Markó György ökegyelme által a¹ bennirt magistratus ehhez képest utasíttassék.

Expeditur de dato 12-a Junii 1804.
No. 551 1804.

- 1 A lapszélén: frusta 2. originalia erga remissionem.
- 2 Áthúzza: tellyesedésről.
- 3 Áthúzza: engedelm.
- 4 A 'rekesztések' szót az áthúzott 'zarasok' fölé írták.
- 5 Áthúzza: lehetne is.
- 6 Áthúzza: nek.
- 7 A 'ha' szót a volna fölé ékelték be.
- 8 A 'Törvényes' szót utalójellel a sor fölé írták.
- 9 A lapszélén: reaclusa 2. frusta originalia; alább: expeditvit Ladislaus Agota die 8-a Decembris; a lap alján: vidit Betegh.
- 10 Áthúzza: 15⁰⁴ n.
- 11 Az 'el ne mulassa' szavakat az áthúzott 'és' szó fölé írták.
- 12 Az 'az' szót a sor fölé írták.
- 13 A következő öt szót utalójellel a lapszélre írták.
- 14 A lapszélén: 1 frustum copia; a lap alján: acclusa 2, frusta assignata sub C. D.
- 15 A következő négy szót utalójellel a sor fölé írták.

TORDA-ARANYOS VÁRMEGYE

ARANYOSSZÉK

148.

1651. november 1.–1677. november 24.

AZ ARANYOSSZÉKI CIRKÁLÁSOKON (INQUISITIO MALEFACTORUM) KIADOTT,
BOSZORKÁNYSÁGGAL, KURUZZLÁSSAL, BABONÁSKODÁSSAL
VÁDOLT SZEMÉLYEK

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/2. 127–1215.

I.

1651. november 1.

A CIRKÁLÁSOK SORÁN A TELEPÜLÉSENKÉNT KIKÉRDEZETT HÉT,
ESKÜT TETT EMBERNEK – HÉTEMBEREKNEK – FELTETT VALLATÓKÉRDÉSEK

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/2. 127. p.

[A]nno Domini 1651. die 1. mensis Novembris tempore [in]quisitionis malefactorum utrum examinandum.

[T]uttok-e falutokban nyilvánvaló gyilkost, paráznát, orrot, tolvajt, házégetőt, orgazdát, hamis hütűt, kire tolvajt kiáltottak volna, ki az tolvajkiáltásra fel nem költ volna, vért egy másion ki tött, bújös-bájos boszorkánt, méhlopót, kongatyúlopót, házásót, hamis mértékkel élőt, apjára-annyára ki támadott vagy szitta s taszigálta volna, sőt ki¹ lopott volna egy más szekeréről és kettévágta volna, tízenkét forintos tilalmat ki szegett volna, tilalmas erdőn esüt ki hánt volna, menyé ura annyára és attyára ki támadott és szitta volna, Isten ellen ki káromkodott volna, szőlőt ki lopott volna, és ezeken kívül akármí névvel nevezendő vétekben élőköt s latorságot cselekedöket tuc-e? Valami bitang marhát tuttok-e falutokban? Az fejedelem sovával ki kereskedett² s kicsoda [— —]ldolta [— —] levált-e [— —]ja gyanánt? Latrot ki lappangtatott házánál? Erdőt ki gyújtogatott volna? A fejedelem öngagsága méltósága ellen ki szólott volna? Hatalmat ki cselekedett valakin? Innepet ki szegett, vasárnap ki munkálkodott, vagy útra akkor ki indult³ szekérrel, vagy praedicatio előtt reggel bort másnak ki adott?

Az lélekkel ki szitkozódott? Lovát ki heréltette avagy herélte meg és monyas lovát ki eszérlte el herélten?⁴

II.

1651. november 6.–1677. november 24.⁵

A TELEPÜLÉSENKÉNT KIADOTT, TÖRVÉNYSZEGÉSSSEL VÁDOLT SZEMÉLYEK

1651. november 6., Rákos

Rákoson: Az Kovacz György anyja boszorkánysággal vádoltatik. 133. p.

1651. [november] 14., Felvinc

NYOMT. KIADÁSA: KOMÁROMY. 1910. 108. p.

Veresmarton: Mila Görgy bűjös-bávossággal vádoltatik. 145. p.

1654. március 25., Bágyon

Bágyonban: Budai Mihályné babanáskodott. 98. p.

1655. május 23., Dombrova

Kereseden: Gabos Görgy vádoltatik, hogy pánkokot főzvéen teppet csinált belőle és szar-bábuknak⁶ nevezte. 238. p.

1656. január 11., Várfalva

Várfalván: [–] Jánosné vádoltatik, hogy azt mondta felőlle Aitoni Istvá[mné].⁷ az [á]giogban békát találtak, az kit veres selyemmel el[–]be, annak felette az Kólosuari asszonya is [–] békából csinál valami ördögséget [Aitoni] András nyilvánvaló bozorkánnak mondta mind annyostól. 273. p.

1656. január 12., Rákos

Rákoson: Czók Boldisárnét azzal vádollya Biro Gergely, hogy igen nagy nyomorúságot szenvedett az fia az lábával, és hogy elment volt innét az az asszony, meggyógyult volt, és hogy idejűtt volt, esmet megújult rajta és beköttették velle, addég reménke[dett] nekie, s mikor bekötötte, könnyebben szenvedte, de mikor nem kötötte csak ordított velle, s egyáltalában azt monták, hogy ő miatta vagyon ilyen nyomorúságban. 281. p.

1656. január 18., Felsőszentmihályfalva

Felsőszentmihályfalván: Babos Albertné vádoltatik, hogy az napa panazolkodott sírva felőlle, hogy az ablak alatt künn levén az napa, hallotta odaki, hogy ott benn azt mondta az napa felől, hogy: Aha, vén boszorkány kurva, hiszem nagy bút kell miatta látnom. 283. p.

Ugyanakkor, ugyanott: Alsószentmihályfalván: Jeremiasné vádoltatik, hogy reaizentek volt, hogy az vőlegint megkötötte s nem operálhat hanem megódgia, mert nem szenvedik el neki. Az menyasszony is panaszolkodott, hogy elválik tőlle, mert csak úgy hever mellette. 286. p.

1661. február 4. előtt, [Kercsed]

[Kercsedén]: Gabos Görgyné kapcát főzött hogy az [— —] 415. p.

1661. február 11., Várfalva

Várfalván: Aitoni [And]rástól hallották, azt mondotta, hogy az ányának: Aitoni János[nénak] ágyában kereskedék volt s egy békát talált ott s veres selyemmel v[—] volt bé az száját. Az farsangosoknak Aitoni János adott férfinget az ő házánál, ismét az Pálti István szolgália István, ugyanakkor az Kovatzi István ablaka [—] azt mondotta, hogy akkor egy kong[atyú] is vezet el az ökör nyakáról. 423. utáni p.

Ugyanakkor, ugyanott Várfalván: Martha Gecziné felől azt mondotta Fodor Antalné, hogy az [— —] tehenének nyomát felvágta s a maga tejesfazakán való a [— —] tartotta avégre, hogy az tejének zsírja legyen s ismét Szent mihályfalvi határra ment s onnan olyan füvet hozott [— —] cs[nálta] s megkente az maga tehenét velle, s ha az más e[mber] tehene] hoszá talált émi, mingyárt azon az ő tehenére ragadatt, az corpában is adott ollyas füvet az tehenének Sinfalvárol cir[—] 531. p.

1665. december 1., Várfalva

Várfalván: Balas Mártonra tolvajt kiáltott Szabo Andrásné, ördöglelkűnek is szitta, Szabo Andrásnéét avval is vádolta Aitoni Jánosné, hogy őtet ördöglelkűnek szitta.⁹ 531. p.

1668. február 22., Várfalva

Várfalván: Aitoni Istvánné boszorkánysággal vádoltatik ilyen declaratióval: Becze Lászlóval perlekedvén megbékéltet, azután Becze Laszló azt izente, hogy fogadása szerént háza népét gyógyítsa meg; az falu is ezen dologért megbüntetvén, megbékéltet az faluval.¹⁰ 611. p.

1668. február 27., Kövend

Kövenden: Dali Bálint Simon Péternét boszorkánnak mondotta. Absolváltatik. 625. p.

1669. november 28., Rákos

Rákoson: Ombasi János azt mondotta, hogy Ballo Tamásné oly nagy híres kurva, ütett a maga házában kurusolta. 674. p.

1669. december 11., Veresmart

Veresmarton: Szeoczi Gáborné azt montá az Sztanka Péter leánya felől, hogy felveszi a nyomát, hogy férhez ne mehessen, az annya panaszkodott. 683. p.

1669. december 12., Felvinc

Harasztoson: Magiari Janosné emberganét kent az Fejrvári Istvánné felsőingére babonaképpen; processusa van, differáltatik. 681. p.

1669. december 20., Hidas

Csegezen: Simandi Mihályné ebhűtűvel szitkozódott. Solvat fl. 6; kutyalkelkűvel is szitkozódott; Simandi Istvánnét is fekete boszorkánynak szitta, processusban van. 696. p.

1670. január 8., Keresed

Bágyonban: Szabo István s Nagy Jánosné rostával varáslatt. Absolváltatik.
Szabo Bódisárnál lopott edgyetmást találtak.
Szabo István kurvát duggatott házánál. 705. p.

1670. január 9., Kövend

Alsószentmihályfalván: Harczeginé¹¹ Demen Ilona magjában mikor vetni vettek, tyúkmonyat találtak és azt hallották, hogy az ajtó megett egy új csuport porban, új fazékban egy tyúkmonyat tart. Absolváltatott. 708. p.

Ugyanakkor, ugyanott Alsószentmihályfalván: Dioszegi Bálintné kendermagában mikor vetettek tyúkmony lévén, maga felvevén, azt mondotta, hogy olyan nagy legyen. 708. p.

1670. március 24., Harasztos

Kocsárdon: A koczardi fogoly Czizar Ferenc monta késebbi felesége felől, hogy soha nem hiszi, hogy nem az felesége vezette meg; azt is monta, hogy az az eb marta meg s az gyógította meg is őtet. 770. p.

1672. január 16., Harasztos

Polyánban: Kadar Istók, az pásztor vádoltatik, hogy az anyja az kalácsot tyúkmonszékel kente meg, ő azt monta, hogy jobb lőtt volna, hogy reaszart volna, hogysen mint avval kente meg. Törvénye vagyon.¹² 775. p.

1672. január 21., Várfalva

Sínfalván: Kouacz Péter leánya metélte az akasztófát és az csap alá tőtte, hogy inkább kellyen.¹³ 787. p.

1672. február 2., Keresed

Kereseden: Ola Janosné Kis Finta Márton kertéből nagyfüvet ásott.¹⁴ 797. p.

1676. március 11., Felvinc

Inakfalván: Dan Cumpsané Beres Mihálynével egymást bozorkánnak szitták, megbüntették rólla. 1117. p.

1676. március 17., Bágyon

Bágyonban: Berecki Istvánné az tyúkkeverte port felmerte és az házasemberek közé öntötte bűvösségre. 1134. p.

1676. március 19., Polyán

Polyánban: Maczkasi Istvánné¹⁵ vádoltatik, hogy Gáspárnét¹⁶ hogy erőltette, hogy az szépasszonyok közé esküdjék, sem feje, sem foga semmije nem fáj; azt is monták felölle, hogy hárman nézték, hogy az támaszból tejet fejt. Az ura is azt monta felölle, hogy odabe is az hol lakott eskették volt az ő felesége felől. 1136. p.

1677. november 24., Harasztos

Kocsárdon: Nagi András leánya Nagi Ersók az szüleannyát verte, taszigálta, vért is tött rajta, vén bozorkánnak szitta. Az árpalisztet nem akarván megdagasztani azt monta, hogy szarik a közepibe. 1215. p.

1 Áthúzva: vagot s

2 A kérdés végéig következő három szót utalójellel a lap szélére írták.

3 A következő szót, más kézzel, a sor fölé írták.

4 A szakadozott lapszélén utalójellel a következő szótöredékek olvashatók (a szövegben hiányoznak az utalójellek): Fejedell— — | sovát kin[— —] hoz.

5 A keltezéssel egy sorban feltüntetett helyénv azt a települést jelöli, ahol a vallatás folyt; a következő sor helyneve azé a településé, ahonnan a törvényszegőt kiadták.

6 Lehet: 'szarbabuknak' is.

7 Feltehetőleg azonos azzal az Aitoni Istvánnéval, aki ellen 1668. február 21-én boszorkányper folyt. Vö. KOMÁROMY, 1910. 121. p.

8 Vö. az 1655. május 23-i kiadással.

9 Aitoni Jánosné boszorkánysággal vádolták. Vö. KOMÁROMY, 1910. 114. p.

10 A per: KOMÁROMY, 1910. 121. p.

11 Az asszony leánykori nevét a sor fölé írták.

12 Perét 1672. január 19-én tárgyalták. Lásd a 8. sz. pert.

13 A szövegbeli 'czap' lehet 'cáp' is. Pörfelvétel: 1672. január 23-án. Lásd a 9. sz. pert.

14 A per: 1672. február 2-án. Lásd a 157. sz. és a 152. sz. pert.

15 Egy Maczkasi Istvánné nevű asszony ellen már 1654-ben is folyt boszorkányper. Lásd a 149. sz. pert és KOMÁROMY, 1910. 109–111. p.

16 Áthúzva: vádoltatik.

1654. június 15. Kövend

ARANYOSSZÉK PERÜJÍTÁST ILLETŐ PERE
A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT VÁRADI KATALIN NEMESASSZONY
ÉS VÁRFALVI NEMES MACSKÁSI ISTVÁNNÉ ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/2. 109–110. p.

NYOMT. KIADÁSA: KOMÁROMY, 1910. 111–114. p. 1654. szeptember 14., Kövend,

Aranyosszék perüjitási pere a boszorkánysággal vádolt Macskási Istvánné ellen
és a tűzhalált kimondó ítélet;

KOMÁROMY, 1910. 114–115. p. 1656. június 25.–október 30., Kövend,

Aranyosszék pere a boszorkánysággal, lopással, étetéssel és bűvös-bajoskodással vádolt
Ajtoni Jánosné Váradi Katalin ellen.

[Anno] 1654. die 15. Junii in Kövend sedis judici[aria] — —] celebrata.

Eodem die Maczkasi Istvánné prokátort vallott az fiát és Varo Janost.

Eodem die Maczkasiné az tiszt uraimék keresetek ellen az novum mellett az citatio ellen contendálván azt mongya, hogy nem volt hírével az citatio, ellenben tiszt uraimék azt mongyák, hogy: Híreddel volt, miképpen te magad megmontad. Tudnillik Maczkasi János megmonta kapitán uramnak, hogy megmonta a az anyjának, melyet őkegyelmek tiszték szerént referálnak, hogy mit mondott az citator. Ergo úgy tecik az törvínnek, hogy helyes az citatio. Protestal az incta, hogy ha az többit appellálni kell, ezt is késő ne legyen az derékkal apellálni.

Anno 1654. die 15. Junii. Az miképpen az detenta Maczkasi Istvánné pr[ocur]átora] Varo János által azt feleli, hogy ő nem[es asszony]. e[z] okon meg nem foghatták volna miképpen [a Decretum Tripartitum] par. 1. titulo 9. contineállya, ergo absolutiót.

E contra az dominus actor azt mongya: Igen helyesen vagyon az te detineálásod, mert sententia mellett fogtak meg, nem simplex vádolásra. Ergo, igen jól vagyon az megfogás, holott nem is én fogtalak, sem fogattalak.

Deliberatum. Úgy teccik az törvínnek, hogy az Decretum azt contineállya, hogy sententia nélkül és citatio nélkül nem foghattyák meg az nemesembert, hanem loco delicti. Ergo, az detineálás is helyes, mert az detenta citáltatott volt.

Eodem die az incta az novum mellett kifogván, hogy doceállyon maga könnyebbségére.

Ellenben az dominus actor azt mongya: Im hallom, hogy az most az novum mellett akarz agalni. Azért késő, az novummal nem élhec, mert tizenötöd nappal kellett volna az novumot extrahálni, hogy azt posthabeáltad, nem élhec velle.

Deliberatum. Úgy tecik az törvínnek, hogy in prima instantia kellett volna az novum ellen contendálni, mert min[us] az novum ellen excipiált eddig. Ergo most sem az e[st] — —] contendálni, helyben marad az novum. Protestálok, hogy késő ne legyen apellálni ezt is, ha az derékát apellálni kell.

Eodem die az dominus actor kívánnya, hogy ha mit is producált, adgya be, mely ellen az incta ki akarván fogni az novum mellett, azt mongya az dominus actor: Hogyha kézen

nem vagy s most nem producálsz, tehát ki nem foghac, kihez képest én sem tartozom relatoriáimat elletted olvasatni, hanem az elébbi sententiát kívánom helyben hagyatni.

Deliberatum. Úgy teccik az törvínnek, hogy most kellett volna az inctának kézen lenni bizonyosságával, hogy penig kézen nincs, ki nem bocsáttatik. Az dominus actor sem tartozik relatoriáját olvasatni, hanem az elébbi sententia szerént convincáltatik.¹ Az miképpen az articulushban az törvinynek process[—]ról ír.²

1 Áthúzza: Törvin.

2 Magára a perre vonatkozólag lásd a regesztát.

150.

1656. szeptember 14., s. l.

ARANYOSSZÉK PERE

A NŐS PARÁZNASÁGGAL ÉS BŰVÖS-BÁJOS MESTERKEDÉSSSEL VÁDOLT
GABÓS JAKABNÉ NAGI ERSÉBET, VALAMINT VAS BALÁS IFJÚ LEGÉNY ELLEN,
AKI AZ ASSZONYT TEHERBE EJTETTE

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/2. 322–323. p.

Eodem die kercedi Gabos Jakabné Nagi Ersébet ellen és egy Vas Balás nevű iffjú legény ellen tiszt uraimék illyenképpen felelnek:

Ez két detentus személyek egymással alkalmas üdőtől fogva fertelmesül éltenek, kik sem az Istennek, sem az országnak törvinyével nem gondoltak, hanem az miképpen ez aszszonnak maga nyelve vallásából is kiteccik, hogy mutogatta, hogy nehezes az iffjú legínytül. Tehát azt mongyuk, hogy megkínoztassék s mongya meg, hogy hova tötte az gyermeket és azután megöletessék. Az legín is hasonlóképpen, minthogy együtt fertelmesketek és tutta az aszszonnak nehezességét, hova tötték ők tudgyák, azért neki is meg kell érette halni; el-sőbbben megkínoztatván.

És beadván mindkét fél relatoriájokat, mellyekben világosan doceáallyák tiszt uraimék ez detenta aszszonnak maga nyelve vallását, hogy nehezes attól a Balástól, hüteles monta, hogy úgy vagyon. És így az aszszon is beadván relatoriáját, melyben doceáallya, hogy az legény azt monta, hogy elveszi (s most penig nem akarja elvenni semmiképpen). Az legín is doceáallya, hogy az aszszon sok helyeken monta, hogy farkasinat vettett rea és nagyfüvet ás rea, ha el nem veszi. Kiről így deliberáltunk:

Deliberatum:

Mivel hogy az detenta aszszonynak maga nyelve vallása, hogy ő nehezes attól az legínytül s az is, hogy egynéhány rendbeli embereket kért hozzá, hogy őmellette fogják meg s az

is, hogy olyakat mondott, hogy farkasinat vettet rea s nagyfüvet ás rea, ha el nem veszi. Annak okaért, mivel nem akarja elvenni az legíny, tehát az maga nyelve vallásához képest az aszzony ilyen sok ideig való fertelmes életéért meghalljon, az vízbe vettessék, minthogy maga monta nehezesnek lenni magát s azt is monta, hogy követ emelt az hasára, hogy el veszthesse. Az pedig nem constál, hogy ha volt, hova tötte.

Az legíny pedig erőssen megveszszöztessék az ő fertelmesül való életéért, paráznaságáért.

151.

1657. február 20.–március 6., Alsószentmihályfalva

VAS ISTVÁN ARANYOSSZÉKI KAPITÁNY PERE
SARKADI PÉTERNÉ, AZELŐTT PUSKÁS ANDRÁSNÉ ELLEN,
AKI ŐT SZIDALMAZTA, FELESÉGÉT PEDIG BOSZORKÁNYNAK MONDTA

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/2. 362–364. p.

Eodem die kapitány Vas István uram Babos Jakab urat maga képében constituállya és Szaniszlo Albertet is, Daniel deákot procuratorinak constituállya. És ilyenképpen felel Sarkadi Péterné ellen, ki Puskas Andrásné volt, hogy ez detenta azzony nem gondolván sem az Istennek törviényével, sem az maga kötésével, sem azután lött maga törviényével mind én magamat s mind feleségemet rút, képtelen szidalmazásokkal és nyelvével való rágalmozásokkal illetett, kiről velün[k] erős sententia alatt való kötése volt. Most pedig ez okon detineáltattam, hogy ezen Aranyasszékben Also Szent Mihalffaluan lévén füves lókertem, kinek az sövinyét éjjel-nappal szabadon hordotta lopva, énnekem nagy káromra. Annak okaért én realesetvén fogtattam meg az lopott fával. Azért azt mondom, hogy az miképpen mind kötése constál s mind törvín is irva vag[yon] az szerént kívánom convincálni.

Mellyeket hallván az detenta, azt mongya, hogy: Én nemes aszzony vagyok, nem foghattak volna meg, hanem kerestek volna törviényel ha kinek mit vétettem. Más az, hogy nem ott fogtak meg engem, hanem az falu földén fogtak meg. Az mikor ennek előtte cselekettem is, azokon mind által mentem, azok most nekem nem ártanak ebben. Itt pedig azt kívánom, hogy holt djjomon convincáltassék az megfogásért és had alatt való hatalmon.

Actor dicit: Nem tudom se nemességedet, sem residentiádat, hanem az miképpen az elébbi vétkeidet mind lopásokkal s mind egyéb cselekedetiddel újítottad az törviény és contractusod után is, azért méltán kívánom, hogy kívántassék az incta.

Deliberatum:

Mivelhogy az miképpen az contractusból és azután is írott törviényéből megteccik, súlyos az incta ellene való propositio, azért exmittáltatik az incta, hogy doceállyon nemesaszony voltáról és arról is, hogy nem a dominus actor földén, hanem az falu földén fogattatott meg az incta, egyébről is maga könnyebbségére ad die 15.

Anno Domini 1657. die 6 Martii. ibidem loco. Kapitán Vas István uram Gergeliffi András constituaíllya maga képében az törvinytételre és illyenképpen felel Sarkadi Pétermé ellen, ki volt Puskásné. Ennekelőtte tizenötöd nappal az törviny exmittált volt téged, hogy doceálj nemességed felől s arról is, hogy nem az dominus actor földén, hanem az falu földén fogtak volna meg és egyéb könnyébségedre valókról is. Azért ha mit bizonyítottál volna, add be.

Mely ellen az incta azt mongya, hogy: Én fogoly voltam, szegény rab voltam s nem vallathattam, de kigyelmed engemet nem azért fogott meg, most az nélkül én reám vallatott. Nem is vallathatott volna kigyelmed törviny előtt éntreám, hanem citálni kellett volna és ha nem compariáltam volna, meglátta volna akkor; hanem adgyon prokátort kigyelmetek éntekem.

Mely kívánságára az inctának adna az őnagysága széki procuratort nekie, de nincsen procurator, az kit melléie adhatna az terviny, kinek imponalbatna az törviny, hogy fel állyon mellette.

Ezek után az dominus actor beadván pecsétes két relatoriáit az incta ellen; mellyeket elolvastatván az őnagysága széki, beadván az után ezen detentának 1653. ezteendőbeli cselekedetiről és sententiájáról frott contractussat is, mellyet elolvastatván, illyenképpen felel az actor.

Ím, hallja kegyelmetek, hogy az bizonyságokból világoson constál az inctának az maga contractussa ellen való, mind magam és feleségem ellen difamacióji, hogy keresztvénségem ellen magamat is ebnek mondott és miképpen átkozott, feleségemet is (mellyet leginkább fájlalok) ördögnek, boszorkánnak mondotta, mellyek mind az Istennek parancsolati s mind az emberi keresztvéni igaz társaságnak ellene vagyon. Azért az őnagysága székire támasztom, mit ítél: vagy halált, vagy contractussa szerént punetur, az mind az articulus is conti-neállya, hogy az kinek mint vagyon kötése, az szerént legyen az elégtétel is.

Az incta pedig csak azt állattia, hogy őtet nem detineáltathatták volna, mert ő nemesazon és örökséges ember volt, az kinek csak egy főzőkéje vagyon is, meg nem foghatták. Azért semmin nem vagyok az mint ez elmúlt széken is feleltem az penaiat.

Deliberatum.

Mivelhogy az dominus actor beadott relatoriáiban tíz vallóknak vallásival világoson doceálta minemű illetlen szóknak nemeivel difamálta, gyalázta az incta az dominus actort s mind feleségét, tudniillik illyen szókkal, hogy az dominus actort vak ebnek, vak kurvának mondotta, az Isten megvakította az kapitánt s vakítsa meg az kapitánnét is, feleségét pedig kurvának és nagy bozorkánnak mondotta. Holott az miképpen az beadott két emberséges emberek hütök és pecséték alatt költ contractuslevélből világoson megteccik, hogy két versen is juris ordine sententia lött volna, hogy nyelve vágattassék ki azon nyelvével való difamatioiért. Mely dologra harmadszor is kötötte magát az incta, az miképpen contractussából kiteccik. Annak okáért úgy teccik az őnagysága székinék, hogy az contractussa szerént nyelve vágattassék ki, sic tamen, hogy hogyha az mi kegyelmes urunk avagy¹ locumtenens² uram teccése is accedál. hírré adván az dolgot pen[ig] detineáltatott. Mas az, hogy nem constál semmi nemessége, sem penig residenciája semmi.

1 A következő szót a lapszélre írták.

2 Áthúzva: ban.

1668. február 17.–1672. február 2., Keresed

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT OLÁH JÁNOSNÉ ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 607, 799. p.

I.

1668. február 17.

PERFELVÉTEL

Eodem die Olah Jánosné prokurátorokat vall Daniel deák uram és Varga János uraimékat, Szabo András uramot is.

Eodem die Olah Jánosnét proclamáltattván tiszt uraimék azért, hogy más boszorkánnak szitta és tolyvajt is kiáltottak rája. Deliberatum. Az mi az első dolgot nézi, arról inquiráltassanak tiszt uraimék, azután törvénye leszen, az tolyvajkiáltásnak penig ő magán marad a flor. 12. Keresse törvényel ha nem állhattya kinek mit vétett, ki mia a kárt vallotta.

II.

1672. február 2., Keresed

A PER

Törvény processusa az kercesdi kiadattatoknak.¹
Ola Jánosne absens, az nagyfő felől.

¹ Olah Jánosnét ugyanazon a napon, 1672. február 2-án adták ki. Vö. a cirkáláson kiadottak jegyzékével.

153.

1668. november 26., Kövend

ARANYOSSZÉK PERE ANDRA PÉTER ELLEN,
AKI ELBOCSÁTOTT EGY BŰVÖS-BÁJOS BOSZORKÁNYLEÁNYT

AZ IRAT: B; KmOL ASzJk I/2, 651. p.

Eodem die Andra Péter mind vallya az Araniasszéki proparatorokat.
Ugyanezen Andra Péterhez így proponálnak tiszt uraim, hogy edgy bűvös-bájós
boszorkányleánt elbocsátott, kiről az inctus exmissiot kíván, hogy őnálla fogva nem volt.
Exmittáltatik ez szerént.

154.

1670. január 7.–1671. január 28., Keresed, Harasztos

ARANYOSSZÉK PERE A VARÁZSLÁSSAL VÁDOLT
GOR JÁNOSNÉ, HARI GYÖRGYNÉ ÉS SZEREDAJ GYÖRGYNÉ FELVINCIASSZONYOK ELLEN

AZ IRAT: B; KmOL ASzJk I/4, 703, 744. p.

I.

1670. január 7., Keresed

PERFELVÉTEL

Eodem die tiszt uraim proclamáltatván vinci Gor Jánosnét, Hari Györgynét, Szeredaj
Györgjnét hólmi varáslásért, kik is privilegiumra fogván, producályák ad crastinum.

II.

1671. január 28., Harasztos.

A PER TÁRGYALÁSA

Anno Domini 1671. die 28. Januarii. Extra ordinariam, in possessione Harasztos.

Felvinci Gor Jánosné vádoltatott volt boszorkánságnak vétkével, kit is törvinyel prosequalván tiszt uraim, az törvény mentséget vetett volt nekie. Most penig eléallván megmenté magát hetedmagával, úgymint maga erős hüttel megesküe, hogy abba semmi vétke nincsen. Coniuratorok mellette ezek: maga Gor János, Nagi Geörgy, Hegedűs Mihály, Lóre Jánosné, Nagi Istvánné, Fwlep Jánosné.

Eodem die hasonlóképpen vádoltatván ugyan feluinci Hari Görgyné, ez is az szerént magát expurgálta. Elsőben maga személyében eskütt Hari Görgyné, maga Hari Görgy, Török András, Török Andrásné, Jeges Kata, Fogarasi Ersók, Keresztesi Ferencné.

Ezekhez a mentség után adatott ilyen conditio, hogy ha ezután efféle dologgal bizonyos személyek által vádoltatnak, és megbizonyosodván dolgok szava bevehető által, tehát sententia legyen fejeken ha¹ bizonyos emberek által bizonyítatik, vagy asszony állatok által, tisztességbeli személyek által. Melyben semmi [---].

1: A következő szót az áthúzott 'azok hét' szavak fölé írták.

155.

1672. január 23., Várfalva

KOVACZ PÉTER BABONÁSKODÁSÉRT KIADOTT LEÁNYÁNAK PERE

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 795.

Eodem die tiszt uraimék keresetinek processusa.

Kovacz Peter absens, leánya az akasztófáról forgácsot faragott.¹

1: A leányt 1672. január 21-én adták ki a cirkuláskor.

1676. március 20., Bányon

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
CSIPKÉS ISTVÁNNÉ TÖKES MÁRTA POLYÁNI ASSZONY ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/2. 1141. p.

Eodem die poliani Tökes Márta Czípkés Istvánné az szék prokátorit vallyá az urát képében. Eodem die poliani Czípkés Istvánnét Tökes Mártát szólíttatván tiszt uraimék, felelvén ellene, hogy az hét emberektől bűvös-bájossággal vádoltatott volna, támaszfejéssel és több ahhoz való circumstantiákkal, ergo mint afféle ember, halállal puniáltassék.

Ki ellen az incta nemességével ótalmazván magát, hogy meg nem foghatták volna ötet nemes asszon lévén, azért absolutiót kíván az törvinytől. Kíról az törviny fiteleti szerint procedalván armalissát, mely levél primipilaris levél lévén, úgy tecik az őnagysága székinek, hogy minthogy szalagos¹ asszon bocsáttassék el kezességén és procedállyanak tiszt uraimék törvinyel.

1 Áthúzva: Nemes.

1710. március 19., Kövend

POPA MIRON DOMBROVAI NEMES KÉT ÖKÖRÉRT
(NÉHAI MOHÁCSI NEMES KÖVÁRI MARIAN ÖZVEGYE: RÁD PARASZKIA ELLEN)
FOLYÓ PERÉNEK ALPERESE ARRÓL VALLATTA A TANÚKAT,
HOGY A FELPERES POPA MIRON ŐT BOSZORKÁNYNAK KIÁLTOTTA

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 12–13. p.

Anno 1710. die 19. Martii sedes judiciaria octavalis in Kövend sedis Siculicalis Aranyas celebrata.

Eodem anno et die Aranyasszéken Dombrovában lakó Popa Miron ugyanazon Dombrovának praedialisa, nemes személy keresvén törvénnyel Aranyasszéken Mohátsan lakott néhai nemes Kövári Marian relictáját, Rád Paraszkia asszonyt azért, hogy in anno 1707. esztendőben vett volt tőle két ökröt cum florenis ungaricis 17. mely tizenhét forintokat meg is adott megnevezett Rád Paraszkia asszonynak. Bírta is az actor azon két ökröt hét hónapig, annak utána az incta, mi gondolattyaából, kurcokkal reáment potentia mediante az dombrovai határról Aranyasszékben Mohátsról. Az actor kívánja a minor potentia vagon

érette, hogy penig négy esztendőől fogva bírja az incta, addig való hasznát, költségének, fárattsáaganak expensáját, hogy pénzzel kérette, annak nem engedéséért floreni 12.

Béadván mindkét részről való fassionális relatoriájokat, midon az inctának relatoriája olvastatott volna, az actor contendál ellen, hogy ő nemes ember lévén, mégis az incta olyan relatoriát adott bé, kiért nem is certificáltatta, ellene olyan inquisitiót perágáltatott, hogy boszorkánnak kiáltotta volna, arra penig nem volt az inctának facultása. Azért aszt kívánna az actor, díján vagyon érette.

Deliberatum:

Constál világosan az inctának relatoriájából, hogy az actor ellen boszorkányságnak kiállásáért inquirátott, kire facultása nem volt. Teccet az törvénynek az actornak az incta díján vagyon érette.

158.

1711. február 6., Veresmart

ARANYOSSZÉK PERE NEMES SZENTMIHÁLYFALVI SZABÓ ISTVÁN,
VALAMINT KÖZRENDŰ ÉS NEMES TÁRSAI ELLEN
VÉRONTÁSÉRT, KÁROMKODÁSÉRT, TOLVAJKIÁLTÁSÉRT, BORLOPÁSÉRT, TILALMASBÓL
KIHAJTOTT MARHA ELHAJTÁSÁÉRT, TISZTEK LEVELÉNEK ELHAJTÁSÁÉRT,
BOSZORKÁNYSÁGÉRT ÉS BÚZALOPÁSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 35. p.

Anno 1711. die 6. Februarii sedes judiciaria octavalis in possessione Veresmart sedis Siculicalis Aranyas celebrata.

Causa ejusdem domini vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas [nobilis Johannis Literati] ratione officii sui uti actoris contra et adversus nobilem Stephanum Szabo de Szent Mihályfalva et providum Ványa in dicto Szent Mihályfalva commorantem, de cujus alio nomine et conditione protestatur et providum Vak Rádulj pro nunc in Kertsed commorantem, de cujus conditione protestatur, similiter nobilem Michaelem Csongvai de Csegez et providam conjugem providi Vak Rád, de cujus conditione protestatur et providum Jonucz Todor in Csegez commorantem, similiter Michaelem Veres in Csegez commorantem, similiter nobilem Martinum Pataki de Csegez omnes sedis Siculicalis Aranyas ut inctos.

Pro actore idem qui antea [Gábriel Boér].

Ez okon provocáltam az inctiket, hogy tudniillik az inctus Szabo István vért ontott és ördög-teremtettével káromkodott, Vonjára tolvajt kiáltottak, Vak Rádulj bort lopott berbencéstől, Csongvai Mihály házatól tilalmasból kihajtott marhát hatalmasul kihajtott, Rádulj feleségén vért ontottak, Jonucz Todor az tisztek levelét elhajtotta, Veres Mihály felesége boszorkánysággal vádoltatott, Pataki Márton búzát lopott, mely gonosz cselekedet-

tek világosan constál, constálván, azt kívánom a jure, hogy az inctus Szabo István érdemszerént büntetessék, ceteri quidem incti florenis 12. seorsim et singillatim convincáltassanak vagy az mint az őfelsége székeinek teccik.

159.

1711. június 2., Földvár

ARANYOSSZÉK PERE
OLOSZTELEKI DÁNIEL JÓZSEF ÖRDÖGTŐL MEGSZÁLLOTT JOBBÁGYA ELLEN,
AKI KEGYETLENÜL MEGÖLTE SZÜLEIT

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 60–61. p.

Anno 1711. die 2. Junii sedes judiciaria octavalis in possessione Földvár sedis Siculicalis Aranyas celebrata.

Causa nobilis Johannis Literáti de Kertsed vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas uti actoris ratione officii sui contra et adversus providum jobbagionem spectabilis ac generosi domini Josephi Daniel de Olosz Telek.

Illyen okon kellett az detentus inctust citáltatnom, quod in anno 1711. die 22. Maii fényes nappal Isten. ország törvénye ell[en], minden embereket irtóztató példa nélkül édesapját egy csulánnyal agyonvervén, az annya rá tolvajt kiáltott, mellyért ugyanakkor azan édesanyját is megölte. Azért aszt kívánom, hogy két keze elsobben elvágatván, lófarkán megvondoztassék és annak utána felnégyeltessék,

Deliberatum:

Nincs oly világi halál, kit meg nem érdemlene, mindazonáltal megtekéntvén, hogy az ördög az detentust elfoglalta és deméntálta, elégnek ítéli az törvény, hogy egyik keze vágattassék el és vetessen feje, hogy gonoszságának legyen vége.

1711. július 29., Mohács

ARANYOSSZÉK PERE MEZEI FERENC KÖVENDI NEMES ELLEN,
AKI FALUBELJÉT, KRISTOPH MÁRIÁT BOSZORKÁNYNAK ÁLLÍTOTTA,
VÍZBE TAPODTA, MAJD SZALMÁT HÁNYT RÁ, HOGY MEGÉGESSE

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 77–78. p.

Anno 1711. die 29. Julii sedes judiciaria octavalis in possessione sedis Siculicalis Aranyas possessione Moháts celebrata.

Causa nobilis Johannis Literáti de Kertsed vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui uti actoris contra et adversus Franciscum Mezei nobilem de Kövend uti inctum.

Ilyen okon kelletett az inctust in jus attrahálnom, hogy in hoc anno praesenti (de die et mense protestatur) Aranyasszéken Kövenden ugyanazan Aranyasszéken Kövenden lakó Kristoph Máriát, nemes személyt maga hatalmából megfogván, megvert és egynehany ízben letagolván boszorgánnak mondotta, ahhoz képest az vízbe is tapodván, annak utána szalmát hánt rája, hogy megégesse mint nyilvánvaló boszorkánt, káramkodó szitkokkal is illetvén azon személyt és másokat is, mely dolgaiban, sok irtoztató dolgokban és egyenetlenségben (így tiszté és hóherrá is tette magát) elegyítette magát. Megkévánom azért ennyi kíválképpen való cégéres vétkeire nézve, hogy kíválképpen való példás halállal megbüntetessék.

1714. november 29.–1715. január 10., Bágyon

ARANYOSSZÉK PERE FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI JÁNOS CIGÁNYVAJDA
ÉS FELESÉGE ELLEN,
JÁNOS VAJDA KÁROMKODÁSAIÉRT ÉS ERŐSZAKOS CSELEKEDETEIÉRT,
FELESÉGE ELLEN PEDIG VARÁZSLÁSAIÉRT, KURUZSLÁSAIÉRT

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 285–286, 292–294, 308–309. p.

I.

1714. november 29., Bágyon

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 285–286. p.

Anno 1714. die 29. Novembris sedes judiciaria octavalis in possessione Bágyon sedis Siculicalis Aranyas celebrata.

Causa nobilis Francisci Apázai vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas de¹ Kertsed ratione officii sui ut actoris contra et adversus providum Johannem Vajda² Cingarum et consortem ejus, de cujus alia nomine protestatur, jobbagiones generosae faeminae Máriae Vas generosi domini Samuelis Biro consortis in portione sua possessionaria in possessione Felső Szent Mihályfalva sede Siculicali Aranyas existente habita residentes et commorantes ut inctum et inctam.

Pro actore-procurator Gábel Boér de Felső Szent Mihályfalva et actor protestatione praemissa taliter dicit:

Ez okon kellett ez praementionált inctiket in jus provocálnom, quod in hoc anno praesenti 1714, de die et mense protestatur, Aranyasszéken Felső Szent Mihályfalván aliisque in locis et temporibus. de quibus protestatur, nem gondolván az inctik sem az Istennek őfelségének,³ se az nemes országnak kemény tilalmazó parancsolatival, ez inctus János vajda cigány sok és irtóztos káromkodásokkal káromkodott, ördög-teremtettével, attával, lelkiével és egyéb sok Isten ellen való káromkodásokkal, ezeken kívül is egynehány ízben ugyanezen inctusra másoknak megsértődések miatt tolvajt kiáltottanak. Továbbá ut praemissum diversis locis et temporibus egynehány hejában való cselekedet potentiarius-kodásával is vádoltatott. Az incta peniglen az megírt Felső Szent Mihályfalván ugyan in hoc anno 1714., de die, mense et loco protestatur, keresztény füleket irtóztató és keresztény embereket rettentő káromkodással káromkadott, az hatalmas Isten nevezet szerint megbántotta, úgy hogy az megnevezett urának aszt mondotta (dücsőség legyen az Istennek): baszam az Istenedet és ezekhez hasanló káromkadásokkal is káromkodott. Továbbá hasonlóképpen, mint az ki ördögökkel közli dolgát, varáslásokkal, kuruzslásokkal vádoltatott,

melljeket az inctus és az incta há tagadnának, data exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis doceálok, doceálván, megkévánom a jure, hogy az inctus és az incta eselekedeteknek és irtóztatós vétkeiknek érdemeknek szerint büntetessenek in loco publico, in exemplum aliorum. Protestatur ad ulteriora.

Pro supraspecificato incto et specificata incta procurator Samuel Vasárhélyi de Maros Vasárhely, et petit par et protestatur ad ulteriora.

Actor contendit et dicit verbis.

Deliberatum:

Mínthogy az dominus actor az inctusnak földesurat nem specificált az actiójában, az inctának pedig az keresztnevét, azért ezen actio nem hejes lévén, az causa simpliciter est condescensa.³

II.

1715. január 10., Bágyon

ÚJ PER

AZ IRAT: B: ASzJk I/4. 292–294. p.

Anno 1715. die 10. Januarii sedes judiciaria octavalis in possessione Bágyon sedis Siculicalis Aranyas celebrata.

Causa nobilis Francisci Apátzai de Kertsed sede Siculicali Aranyas alteri vice-judicis regii ejusdem sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus providum Johannem Vajda Cingarum, jobbagionem spectabilis ac generosae faeminae Mariae Vas, spectabilis ac generosi domini Samuelis Biro alias Katona de Homorod Szent Mártan consortis in portione sua possessionaria in possessione Felső Szent Mihályfalva sede Siculicali Aranyas existentem habita residentem et commorantem et consortem ejus Susannam Dengelegi ut inctos.

Pro actore procurator Gabriel Boér de Felső Szent Mihályfalva, et actor protestatione praemissa dicit hoc modo:

Ez okon kellett az praementionált inctiket in jus provocálnom, quod in anno proxime praeterito 1714. die 28. Octobris éccakának idején ad diem 29. virradólag Aranyasszéken Felső Szent Mihályfalván, egyfelől az megírt székben bágyani unitárius praedicator tiszteletes Almási János uram öröksége, másfelől néhai Szent katolnai tekintetes nemzetes Pobs István uram maradéki pusztaházi öröksége, harmadfelől azon Felső Szent Nihályfalva falu útja szomszédsgokban levő, az inctik magok csigányházaknál az inctus, tudniillik János vajda csigány, nem gondolván sem az Istennek, sem az nemes országnak tilalmazó parancsolatival, Isten ellen való káromkodásokkal káromkodott, úgymint ördög-teremtettével, kutya-teremtettével, attával, lelkével és egyéb irtóztató káromkodásokkal. És ezeken kívül

is vádoltatott olyan vétkekkel, hogy egynéhány ízben az inctusra tolvajt kiáltottak és másokan *diversis locis et temporibus, de quibus protestatur, potentiarius* kodott. Harmadképpen az incta, megnevezett Dengelegi Suska az Istennek, sem az nemes országnak parancsolatival nem gondolván, az megírt Felső Szent Mihályfalván és szomszédtságokban levő megnevezett ura, János vajda csigány házánál ugyan in anno proxime praeterito 1714. die 28. Octobris éccakának idején ad diem 29. virradólag keresztény füleket irtóztató káramkodásokkal káramkodott, ilyen szókkal az urát szidalmazván (dücsőség az Istennek); baszam az Istenedet, baszam az megholt anyádnak az lelkét és több sok káramkodásokkal, attával, teremtettével. Ezeken kívül is bűvös-bájossággal, kuruslással s varáslással és boszorkánysággal vádoltatott, mellyeket az inctik ha tagadnának, data exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis doceálom, doceálván, megkévánom a jure, hogy in exemplo aliorum érdemek szerint büntetessenek az inctik, ad ulteriora protestatur. Exmittuntur ambae partes ad futuram sedem.

III.

1715. január 29., Kövend

ARANYOSSZÉK PERE JÁNOS CIGÁNYVAJDA FELESÉGÉNEK,
DENGELÉGI ZSUZSANNÁNAK A KEZESE, MIHÁLY CIGÁNYVAJDA ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 308–309. p.

Anno 1715. die 29. Januarii in generali congregatione sedis in possessione Kövend sedis Siculicalis Aranyas celebrata.

Causa egregii Francisci Apaczaj de Keressed sede Siculicali Aranyás vice-judicis regii ejusdem sedis Siculicalis Arannyas ratione officii sui uti actoris contra et adversus providum Michaellem Vajda Cingarum, jobbagionem spectabilis ac magnificae dominae Annae Telcki spectabilis ac magnifici domini quondam Johannis Kemény de Gyero Monostor relictæ in portione sua possessionaria in possessione Gerend comitatuque Thordensis existentem habita residentem et commorantem ut inctus et obsidem foeminae Susannae Dengelegi providi Johannis Vajda Cingari, jobbagionis spectabilis ac generosi domini Samuelis Biro alias Katona de Homorod Szent Marton^s consortis suae Mariae Vás in portione sua possessionaria in possessione Felső Szent Mihályfalva sedeque praeallegato Aranyas existentem habita residentem et commorantem consortis, et actor contra praefatum obsidem et per alios contrarios etiam obsides allegat taliter:

Si foeminam supraspecificatam Susannam Dengelegi ad praesentem forum sistere poterunt benequidem, alioquin cupit actor obsides praefatas in summa in literis fidejussionalibus convinci et aggravari et protestatur ad ulteriora.

Pro incto nemo. Ergo vincitur obsides.

IV.

1715. január 29., Kövend

ARANYOSSZÉK PERÉ JÁNOS VAJDA KEZESE: EOTVES PÉTER CIGÁNY,
HOMORÓDSZENTMÁRTONI BÍRÓ ALIAS KATONA SÁMUELNÉ VAS MÁRIA RÁKOSI
JOBBÁGYA ELLEN

AZ IRAT: B. KmOL ASzJk I/4. 309. p.

Causa egregii Francisci Apázai de Kertsed sede Siculicali Aranyas vice-judicis regii ejusdem sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus providum Petrum Eotves Cingarum, jobbagionem spectabilis ac generosae faeminae Máriae Vas spectabilis ac generosi domini Samuelis Biro alias Katona de Homorod Szent Márton consortis pro nunc in Rákos sedeque Siculicali praeallegato commorantem ut inctum et obsidem Johannis Vajda Cingari, praefati generosae faeminae Mariae Vas jobbagionis in portione sua possessionaria in possessione Felső Szent Mihályfalva sedeque Siculicali Aranyas existentem habita residentis et commorantis. Et actor contra praefatum obsidem Petrum Eotves Cingarum et per eum contra alios etiam obsides allegat taliter:

Si praefatum Johannes Vajda Cingarum ad praesens forum sistere poterunt benequidem, alioquin cupit actor praefatos obsides in summa in literis fidejussionalibus specificata convinci et aggravari et de caetero protestatur.

Pro incto nemo. Ergo vincitur obsides.

1 Áthúzva: Nls.

2 Utalójellel a lapszélre írva, majd áthúzva: ut Inctum.

3 A következő négy szót utalójellel a lapszélre írták.

4 A lapszélen: Ezen specificált inctus et incta constituálják procurátoruknak Vásárhely Samuel uramat.

5 A következő három szót utalójellel a lap szélére írták.

1714. augusztus 20., Kocsárd

DÉDAI ERZSÉBET, A NÉHAI KERCSEDI FERENZ PÉTER ÖZVEGYE PERÉNEK FOLYTATÁSA
 NEMES KERCSEDI PÉTER ÉS FELESÉGE, NAGY ANNA ELLEN
 A LEÁNYUK ÁLTAL ELLOPOTT 500 FORINTÉRT
 ÉS AZ ALPERES ASSZONY BOSZORKÁNYKODÁSÁÉRT
 A KERESÉT UTÓBBI RÉSZÉHEZ ARANYOSSZÉK BEAVATKOZÓKÉNT CSATLAKOZOTT

AZ IRAT: B; KmOL ASzJk I/4, 230–237. p.

Anno 1714. die 20. Augusti sedes judiciaria octavalis in possessione Kotsárd sedis Siculicalis Aranyas celebrata.

Causa continuata nobilis faeminae Elizabethae Dédaei relictæ nobilis quondam Petri Ferenz de Kertsed in sede Siculicali Aranyas ut actricis contra et adversus nobilem Martinum Szabo de dicta Kertsed sedeque Aranyas¹ consortemque ejus nobilem faeminam Annam Nagy ut inctum et inctam.

Pro actore procurator Gabriel Boér de Felső Szent Miháljfalva et alii, et actor exhibet literas inquisitorias in primis continuatis specificatas una cum suis ambis requisitis, penes quas actrix cupit inctum et inctam juxta priorem allegationem convinci et aggravari executioneque demandari, et actrix protestatur de reliqui.

Pro incto, incta procurator nobilis Adamus Kubiny de Alba Julia dicit cum protestatione, liciat contra exhibitam dominae actricis excipere et contendere, de cetero protestatur.²

Incti³ excipiunt contra fatentes actoris.

Partis 2do Primo: Parasztember nemesember ellen titulus 33. bizonyság nem lehet.

Partis 2do 2do: Gonosz hírben, nevezetben élő ember⁴ titulus 29. nemesember ellene bizonyság nem lehet. In Exordio 3to: Conventiószolgája ura ellen sub nro[?] bizonyság nem lehet.

Replicája az actrixnak:

Primo: Nem lehet főbenjáró dologban, de lehet adósságban.

2do: Absolválódott az inquisitio előtt minden suspitio alól.

3to: Mikor megeskették, nem volt szolgája. Ergo extál.

Deliberatum:

Világos dolog, hogy az domina actrix mind az dominus inctus 500 forint⁵ réesülésével, az inctát pedig boszorkányságaért prosequállja jure, mely két vétek in-mediante halált érdemel, ea rationis parasztember nemesember ellen bizonyság nem lehet, annál inkább, hogy azon lopásban complextársának fíltetvén az fátens s-tortúrára íltetett. Ergo nem lehet bizonyság.

Actrix appellat in ea parte. Inctus contendit et exhibet titulum primum Approbatæ Constitutionis part. 4, et art. 44. et dicit præsens actio actricis transmitti cum protestatione.

Deliberatum:

Juxta exhibitum articulum nem appelláhattya.

Inctus similiter exhibet literas relatorias penes exmissionem legitime confectas, quas cupit perlegi et absolutionem a jure cum pene indebitae vexationis, refusione expensarum et fatigii⁶ flagitans, et de cetero protestatur.

Actricis de merito dicit: doceáltam sufficientibus testibus:

Primo: Hogy⁷ az én nyomomat és az pengyelemnek kötőjét kurasolni vitte az gonosztévő leányával.

2do: Az incta Harasztosra pénzért fogadott embert az gonosztévő leányával, hogy az pénzem után ne jár hassak, ne kereshessen.

3^{io}: Az inctus Szabo Márton uram és felesége Nagy Anna éccaka az végső sententia elől elszöktették az gonosztévő leányokat, úgy hogy magok rakták fel is lopó leányok egyet-mássát éccakanak idején és úgy küldék el Bogátra.

4to: Az sententiázásnak utána az inctik, hogy elszöktették, az megírt leányokkal edgyütt öttek s ittak.

5°: Az ki énnékem egy jó vallam lött volna, az inctik foghássak[ka] elijesztették, hogy meg ne esketthessem mostani inquisitióm alkalmatosságával.

6°: Az inctik Bogátra is utána küldöttek az megírt leányoknak, hogy álljan elébb, mert megsententiázták.

7mo: Az inctus Szabo Márton uram az mikor onszoltatott volna, hogy vetesse meg az 500. forintokat, aszt felelte, ők lássák, az mint főztek, úgy egyék, melljen az inctus, Szabo Márton uram az inktát, maga feleségét: Nagy Annát és az megírt gonosztévő leányát értette rajta és nem másokat.

8^{yo}: Constál az is világosan, hogy az inctiknek megírt néhai leányok Szabo Judit az actióban specificált 500. forintoknak elorzásáért megsententiáztatott volt, mivel is his praemissis constál, hogy az inctik consentiáltak. Ide járulhatna juristarum régula (videlicet) Facientes et consentientes pari reata detinentur, mindazáltal juxta illud, actor potest semper liti cedere, juxta actionem csak azt kívánam, hogy mint az megírt leányokkal levő consentiensek az én 500. forintomat nékem adgyák és fizessék meg cum omnium expensarum, laborum fatigiorumque refusione, protestatur ad ulteriora.

Inctus, incta in merito dicunt: Az actrix őkegyelme münket orgazdaságnak titulusa alatt attráhált in jus, úgy hasanlóképpen mintha én az actrix actiója szerint boszorkányságban is elégíttem volna magamat, mely actiójának az actrix őkegyelme directissim contradicál, amikor aszt mondgya: Actor potest semper liti cedere,⁸ az mely annyit téssen, hogy az mikor az actor az maga causájanak ellene mond többször sine alia litis motione, ellenem nem szólhatna, nem is szólhat, de pro informatione dominorum judicium ilyen declaratiót teszek az magam mentségemre:

Primo: Az actrix őkegyelme csak egy bizonsággal sem stabiliálhattya aszt, hogy én az én leányomnak vétkes cselekedetiben részes löttem volna (protestálok arról, hogy szólással nem assentiálok annak, mintha az én leányam tolvay és lopó lött volna), mert ugyanis mikor az actrix az én leányomat jure prosequálta, én mint igaz és édes atya köteles voltam édes gyermekemnek súlljos baját assumálni és még költséggemmel is, ha lehetett volna, segítenem, de az én leányam in merito causae ex recompensionibus partim soha sem

convincálatott, melyre nézve minthogy aszt az per non venit sententiát juris remedio obiáhatta volna, bátran és minden félelem nélkül járt. Ha az actrixnak sententiája volt, procedált volna secundum Decreti Tripartiti partis 2da titulum 26. et Approbatae Constitutionis partis 3. titulum 47. articulum 2.⁹

2da: Én nem consentiáltam az én leánnyommal azért, hogy nálam lakott és hogy tőlem elment, mert én nem tartoztam az én leánnyomat kezesség alá vetni mint atya, és senkinek nem is feleltem iránta. Szabatságában volt mint szabad embernek arra az merre kívánt¹⁰ elmenni. Ha az actrix in inquisitione actionis suae vette észre aszt, hogy az inctája az acquisitionhoz képest nem elegendő residentijájú, vetette volna kezesség alá, és ha én kezes löttem volna érette és oportuno tempore nem sístálhattam volna, úgy mint kezest és felelőt, valójában az actrix prosequálhatna.

Pro 3da: Az actrix arról sem doceál (salva venia), hogy én az pendejének kötőjét elküldtettem volna, úgy hasonlóképpen, hogy én az actrixnak gonoszul elveszet pénzében részes löttem volna. Per hoc megkévánhatom a jure, actore nihil comprobante, fellyebb megírt actióm szerint cum pena indebite vexationes refusione expensarum[!] et fatigii absolváltassam juxta Decreti Tripartiti partis 2. titulum 33. sectione 2da. De én in contrarium satis superque remonstrálok, hogy én az actrixnak pénzének elveszésébe particeps nem voltam,¹¹ mert örökké jó hírem és emlékezetem volt. 2da. Mikor az actrix magának inctát keresett és in certa parte magának contentumot is tött és vett, immár továbbra nem volna facultása az actrixnak, hogy engemet¹² úgy mint orgazdát keressen, mert ha én orgazda volnék, így az tiszteknek lehetne ellenem actiója, mert az actornak csak az maga pénzéig lehet valaki¹³ ellen actiója, én pedig fide mediante valamije volt az leánnyamnak kiattam és az nemes széknek impositiójából meg is esküttünk azan az actrixnak praesentijában, hogy pénzének elveszésében semmit nem tudunk és nem participálottunk. Mely hütünket meghallgatván az actrix sine contradictione, tovább nem lehetett volna münket jure prosequálni si quid juramentum imponat finem causae. Ergo ut in praemissis absolutiót kívának, et de cetero protestatur.

Deliberatum:

Az actrix újabban akarván réplícálni, de hogy az egész napot minden verbalis sok exceptiókkal, minden¹⁴ iratásokkal az sok szegény peresektől abstraháltak és mindenik de merito juxta libitum eleget iratott és concludálta is, továbbra való iratásra egyik sem facultáltak, hanem verbis declarálja mindenik maga dolgát.

Deliberatum:

In causa praesenti az domina actrix azért, hogy az inctus az néhai leánnyával ki is az actrix 500. forint pénzének ellopásáért per non venit sententián convincáladott s törvényre edgyütt járt s fáradott, házában tartotta, házától elbocsátván ismét házában befogatta, az incta penig ingalljának kötőjét és talpa alatt való földet felszedvén kuruslónak s varáslónak küldötte volna, azért hogy az actrix pénzét ne kereshesse az inctus leánnyan, kívánnya az inctust és inctát, hogy az elveszett 500. forintjának, expensájának, dolga haladékjának, fárságának refusióján convincáltassék. De minthogy az a néhai kártévő inctus leánnya holta

után azan néhai málefactornak minden javait ad commissionem excelsae Regiae Deputationis hüttel az inctustól kivette, olytat penig hogy az inctus azan leányától ellopott pénznek csak egy fillérével is participálódott volna vagy dugatta s tartatta volna semmit absolute nem bizanyít, úgy az incta ellen is egyazan lopásban consentiáló tortúrára sententiázott parasztemberrel akarván bizonyítani pendele kötőjének és lábanyomának felvételét és ezzel való kurusoltatását, mint oljan malefacta és sententiázott embernek fassiója nem¹⁵ teneál-tatott, abban is deficiált. És csak azért, hogy az apja az leánya mellett költött, futott s fáradott, nem tudván leányanak nyilvánvaló gonosságát, melljet hitivel is kész attestálni, azért az atyai kötelesség is arra vivén, az törvény nem condemnálhattya, juxta illud, filiis inquitatem parentis, nec pater inquitatem filii putat. Ergo juxta actionem inctorum actricae nihil probante, in causam attracti in pena indebitae vexationis ac refusio expensarum, damni et fatigij convincitur.

Actrix causam praesentem appellat cum tota sua seria et processibus excelsum Regium Gubernium Transylvanicum.

Inctus contendit et exhibet Decreti partis 3. titulo 11. sectionem 4ta ubi dicit in causis criminalibus appellatio non admittitur. Praesens causa sub titulo tanquam causa criminalis est inquit, uti constat ex judicio primis sessionis. Actrix ad haec dicit: Az citált decretális titulus aszt continállja, hogy az főbenjáró perek nem transmittáltak, itt peniglen prosequáltak az inctik az mentionált 500. forintoknak megadásáért. Ergo transmittáltak, et protestatur de cetero.

Deliberatum:

Transmittitur.

1 Áthúzza: uti I. Pro A. Procurator.

2 Áthúzza: A. Escipit.

3 Áthúzza: ex.

4 A következő szót utalójellel a sor fölé írták.

5 A következő két szót utalójellel a lap szélére írták.

6 Áthúzza: eff.

7 Áthúzza: az lk.

8 Áthúzza: 2° mikor aszt iratya eo Kgle facientes et consentientes pari reata retinentur.

9 Uralójellel a lapszálon áthúzza: és ha én.

10 Áthúzza: ment.

11 A mondat befejező részét utalójellel a lap szélére írták.

12 A következő 'nyg' szót utalójellel a sor fölé írták.

13 Az eredeti 'valakinek' szóból a 'nek' szótagot áthúzták, az 'ellen' szót pedig a sor fölé írták.

14 A következő szóhoz tartozó 'tások' szótagokat a szó fölé írták.

15 A következő szót az áthúzott 'extalo' szó fölé írták.

[1715. február 18.–1715. március 26., s. l., Kövend]

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
BODONI MIHÁLYNÉ SZÉKELY KATALIN BÁGYONI LAKOS ELLEN

IRAT: A: KmOL ASzJk I/4. 427. 330. p.

I.

[1715. február 28.,] s. l.

PERFELVÉTEL

IRAT: A: KmOL ASzJk I/4. 427. p.

Causa generosi domini Francisci Apaczai de Kertsed sede Siculicali Aranyas vice-judicis regii ejusdem sedis siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus foeminam Chaterinam Szekelj Michaelis Bodoni in Bágyon sedeque Siculicali Aranyas commorantis (de cujus alio nomine, conditione locoque residentiae protestatur) consortem ut inctam et detentam.

Pro actore procurator Gabriel Boer de Felső Szent Miháljfalva et actor protestatione praemissa dicit hoc modo: Illjen okra nézve kellett az praemencionált inctát, úgy mint detentát in jus provokálnom, hogy itt Aranyasszéken Bagyonban, de anno, die et loco patratí protestatur, diversis locis et temporibus ördögökkel közölvén dolgát, bűvös-bájos boszorkányságban, kuruzslásban, varázslásban elegyítette magát, melj cselekedetivel is iteratis vicibus vádoltatott. Ha tagadná, data exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis doceáalom, doceálván, megkévánom a jure, hogy primum et ante omnium vízi próbára vettessék, annak utána complicesiknek kiadására tortúrára adattassék és in exemplum aliorum tűzzel megégettessék. Ad ulteriora protestatur.

II.

1715. március 26., Kövend

A PER FOLYTATÁSA

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/4. 330. p.

Anno 1715. die 26. Martii generalis congregatio sedis Siculicalis Aranyas in possessione Kövend celebrata.

Causa continuata Francisci Apaczai nobilis de Kertsed vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus Catharinam Szekelej Michaelis Bodoni pro hic et nunc in Bagjon sedeque Siculicali Aranyas¹ commorantis consortem, cujus de alio nomine, conditione locoque residentiae protestatur, ut inctam et detentam. Tekéntetes

Tekintetes nemes Szék, az incta ellen actiómat erigáltam volt ilyen okon, hogy az boszorkánságnak, bűvös-bájos babonaságnak gyanúiban lévén, megfogattott s detineáltatott. Melj dolgokban való occupatiójának comprobálására penes exmissionem magamat compromittáltam, meljhez képest már penes exmissionem elegendendő fassiókat is exhibeáltam. Akkori actióm szerént megkívánom, hogy elsőbben is vízi próbára vettessék, annak utána pedig mint boszorkány érdemlett articularis büntetéssel büntetessék, azaz megégettessék.

Deliberatum

Jóllehet az dominus actor beadott fassionalis relátumában feles circumstantiákkal doceállja az inctának boszorkánságát,² de elegendendő világos bizonyosságokkal nem, kire halált érdemlene. Azért azon circumstantiákra uztattassék meg az incta, hogy nagyobb világosságra jöhessen dolga és az alatt, ha valami új dolgok találtatnának ellene újabban, az nemes szék deliberátiót téssen felőle, mire érdemes lészen, azzal büntetessék.

1 A következő két szót utalójellel a lap szélére írták.

2 A mondat befejező részét utalójellel a lap szélére írták.

1720. január 18., Rákos.

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT OLÁ MÁRIA,
A BÁGYONBAN LAKÓ MÉSZÁROS SIMON FELESÉGE ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/5: 107. p.

Anno 1720. die 18. Januarii sedes judiciaria octavalis sedis Siculicalis Arannyas in possessione Rakos celebrata.

Causa ejusdem domini vice-judicis regii [nobilis Johannes Csegezi de eadem] ratione officii sui ut actoris contra et adversus faeminam Mariam Olá consortem providi Simionis Mészáros, jobbagionis generosi domini Sigismundi Gáll de Bagyan sedeque Siculicali Arannyas in possessione dicti Bagyan residentis et commorantis velut inctam et detentam.

Pro actore procurator Gabriel Boer nobilis de Szent Mihaljfalva, et actor protestando allegat taliter:

Pro incta procurator Sigismundus Gáll de Bagyan.

Ez okon kellett az inctát in jus attrahálnam, quod in annis et diebus nam ita die praeteritis itt Arannyas széken Bagyanban aliisque in locis et temporibus, de quibus protestatur, keresztény embereket irtoztató vétekkal vádoltatván az incta, úgymint nyilvánvaló bűvös-bájos boszorkányságokkal. Ha az incta tagadná, data exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis¹ doceálni, kész lészek doceálni. Megkévénam a jure, hogy in loco publico primum et ante omnia vízi próbára vettévén, tűzzel megégegetessék, et actor ad ulteriora protestatur.

Constitutio. Bagyani Ola Maria constituállja az urát Simion Meszarost plenipotentiariusának, Simion Meszaros penig constituállja, mint feleségének plenipotentiariususa, procuratornak Bagyani Gall Sigmond uramat.

Incta negat simpliciter totam actionem domini actoris cupitque exmitti.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes ad futuram sedem.

¹ A következő szót a sor fölé írták.

1720. szeptember 12., Keresed.

ARANYOSSZÉK PERE NEMES KOCSÁRDI CSEGEZI SÁMUEL
BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT FELESÉGE, JUDIT ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/5. 138–139. p.

Causa nobilis Johannis Csegezi de eadem sede Siculicali Aranyos vicejudicis regii ejusdem sedis Siculicalis Aranyos ratione officii sui uti actoris contra et adversus nobilem foeminam Juditam nobilis Samuelis Csegezi de Kotsárd sede Siculicali Aranyos consortem, de alio nomine, conditione protestatur, ut inctam.

Pro actore procurator nobilis Gabriel Bóér de Felső Szent Mihályfalva, et actor protestatione praemissa dicit hoc modo:

Ez okon kellett az praemencionált inctát in jus attrahálnom, quod in hoc anno praesenti 1720, de die et mense protestatur, Aranyosszéken Szekely Kotsárdon, ugyan Szekely Kotsárdon lakó rezidenciás nemes személy Szász István nevű beesületes embernek az udvarán, de vicinitatibus protestatur, az fejőstehenei között késen, sötétben, az teheneknek megfésése után lappangott és kucorgott és az tehenek között bakalódott, melly is az bűvös-bájos boszorkányságnak nagy mutató jele, sőt ezenkívül is vádoltatott egynehány rendbeli bűvös-bájos boszorkánysággal, kiknek is helyeiről és terminusáról protestatur. Ha az incta tagadna, data exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis doceálok, doceálván megkívánom a jure, hogy complices társainak kiadására tortúrára vonattassék, annak utána in loco publico pro exemplo aliorum tűzzel megégettessék. Protestatur ad ulteriora.

Pro incta procurator nobilis Sigismundus Gáll de Kövend.

Incta negat actionem domini actoris in eum finem ad locum in actione specificatum perexisse caeteraque facinora in eadem actione specificata patrasse cupitque exmitti in defensionem suae.

Deliberatum:

Conceditur.

Exmittuntur ambae partes.

1720. december 13., Kövend

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
NEMES MOHÁCSI MARIAN TYEURAN ALIAS POKOL ÉS TÁRSAI ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzfk I/5. 170–172. p.

Causa ejusdem domini vice-judicis regli sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui uti actoris contra et adversus nobiles Marian Tyeuran alias Pokol de Moháts et faeminam Annuczam Gátsa nobilis Popa Vonyul de Moháts sede Siculicali Aranyas relictam, similiter faeminam Saram, de cujus alio nomine protestatur, consortem Nicolai Opra inquilini nobilis Martini et Francisci Csongvai de Csegez in possessione dictae Csegez sede Siculicali Aranyos commorantis, similiter faeminam Annuczám, consortem Makave Nagy jobagionis nobilis Michaelis Szász de Csegez sede Siculicali Aranyos commorantis, similiter Juditam Bálogh nobilis Emerici Tatár de Csegez sede Siculicali Aranyos consortem ut et nobilem faeminam Annam Kis Peter nobilis Michaelis Szabo de Also Szent Mihályfalva sede Siculicali Aranyos consortem et nobilem faeminam Annam Hagyo nobilis Petri Keseru de Also Szent Mihályfalva et sede Siculicali Aranyas consortem, similiter nobilem faeminam Elizabetham Cupas nobilis Stephani Harczegi de Felső Szent Mihályfalva sede Siculicali Aranyos consortem et nobilem faeminam Annam, de cujus alio nomine protestatur, nobilis Johannis Simonfi de Felső Szent Mihályfalva sede Siculicali Aranyos consortem, similiter faeminam Barbaram Dombi pro nunc in possessione Bagyon sede Siculicali Aranyos commorantem, de cujus alio nomine, conditione, locoque residentiae protestatur, similiter nobilem faeminam Chatarinam Szilágyi nobilis quondam Johannis Csep de Bagyon sede Siculicali Aranyas relictam ut inctos et inctas.

Pro actore procurator nobilis Gabriel Boér de Felső Szent Mihályfalva protestatione praemissa hoc modo allegat: Kelletett az inctusokat ezen az okon törvénnyel prosequálnom, hogy az Istent őfelségét semmiképpen nem félvén, sem az nemes ország törvényével nem gondolván, hanem csak semminek alítván, szabadosan az ördögökkel közölvén az inctusok magok dolgait és magok életeket, úgyhogy bűvös-bájos boszorkányi és ördögi mesterségekkel és praktikáikkal igen titkoson embereket, marhákat megvesztettek és nyomorítottak, mezőknek zsírjait elvették és megmérgeztették, magok hasznokra fordították, marhákat és embereket is éteakának idején az ő módgyok szerint megnyargaltanak és több ezekhez hasanló bűvös-bájos boszorkányi és ördögi mesterségeket követtenek el más jámborok és keresztény embereknek károokra és veszedelmekre, az minthogy ezen ördögi mesterséget követő és exequáltatott complices társok az inctusokat személyek szerint maga társainak kinevezte. Mely cselekedeteket az inctusok ha tagadnak, datá exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis doceálni kész leszek, doceálván, megkívánom a jure, hogy primum et ante omnia complices társaiknak kiadására tortúrára vonatztatván, annak utána a Tripartitum Decretum indexének continentiája szerint vízi próbára vettetvén, in loco publico tűzzel megégéttessenek. Iterim protestatur. Az incta Kis Peter Anna és az incta

Cupas Erzsók ellen legitime emanáltatott collateralis relatóriáimat is serum ne legyen in futura sede exhibeálnom és elolvastatnom et protestatur de caetero.

Incti negant et cupiunt exmitti.

Deliberatum:

Exmittuntur ad futuram sedem.¹

1 Lásd a 171. és 186. sz. pereket.

167.

1721. [január 30. előtt,] Várfalva

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT PÉTER ISTVÁN RÁKOSI JOBBÁGY
ÉS BALOGH ANNA NEMESASSZONY, NEMES CSEGEZI SIMÁNDI JÁNOS FELESÉGE ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/5. 174. p.

Anno 1721. sedis judiciaria octavalis sedis Siculicalis Aranyas in possessione Varfalva celebrata.

Causa nobilis Johannis Csegezi de eadem sede Siculicali Aranyas vice-judicis regii ejusdem sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus providum Stephanum Peter jobbagionem generosi Georgii Biro de Homorod Szent Márton pro nunc in possessione Rákos sede Siculicali Aranyas residentem et commorantem et nobilem faeminam Annám Balogh nobilis Johannis Simándi de Csegez sede Siculicali Aranyas consortem velut inctum et inctam.

Pro actore procurator nobilis Gabriel Boer de Felső Szent Mihályfalva, et actor protestatione praemissa talem exhibit actionem:

Ezen az útan kellett a praementionált inctusokat törvényre citáltatnom, hogy az inctusok az Istennek őfelségének és az nemes országnak embereket rettentő parancsolatival nem gondolván, de anno, mense, dieque protestatur, itt Aranyasszéken diversis locis et temporibus, de quibus protestatur, ördögökkel közölvén az inctusok magok dolgait bűvös-bájos és mesterséges boszorkányságokat vittek végben, azzal vádoltattanak. Ha az inctusok tagadnák, data exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis doceálam, doceálván, megkévánom a jure, hogy elsőbben vízi próbára téttesenek, annak utána complices társaiknak kimondására megtortúrátzassanak és pro exemplo aliorum tűzzel megégettessenek et protestatur.

Inctus, incta negant et cupiunt exmitti.

Deliberatum:

Exmittuntur.

1721. február 6., Kercsed

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT FORIKA ISTVÁNNÉ PAP ZSUZSANNA
ÉS FORIKA MIHÁLYNÉ SZÉKELY KATALIN KERCSEDI NEMESASSZONYOK ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/5. 187–188. p.

Anno 1721. die 6. Februarii sedis judiciaria octavalis in possessione Kercsed celebrata.

Causa nobilis Johannis Csegezi de eadem sede Siculicali Aranjas vice-judicis regii ejusdem sedis Siculicalis Aranjas ratione officii sui ut actoris contra et adversus nobilem faeminam Susannam Pap nobilis Stephani Forika consortem, similiter nobilem faeminam Chatarinam Székellj nobilis Michaelis Forika consortem omnes de Kercsed et sede siculicali Aranjas ut inctas.

Pro actore procurator nobilis Gabriel Boér de Felső Szent Miháljfalva, et actor protestatione praemissa allegat taliter:

Kellett az praementionált inctákat törvényre citáltatnam illjen okra nézve, hogy itt Aranjasszéken Kercsedben és másutt is, úgy mint nemes Torda vármegyében Gyéresen, de anno, die et mense protestatur, vádoltattak azzal, hogy Isten s ország tilalma ellen ördögökkel közölvén dolgokat bujós-bájos boszorkányságokat követtenek el, úgy hogy embereket, gyermekeket, marhákat megvesztettenek, nyomorítottanak és más jámboroknak tehenei körül kuruzslást, varázslást cselekedtenek és több efféle boszorkányi és ördögi mestersegekkel éltenek. Ha az incták tagadnak, data exmissione, cum omnibus congruis circumstantiis doceálm, doceálván, megkívánom a jure, hogy complices társaiknak kiadására megtortúráztassanak és annak utana pro exemplo aliorum tűzzel megégettessenek, et actor interim protestatur, liceat tempore reportationis in futura sede etiam literis collateralibus attestationibus in aliorum nominibus emanatis doceri, et actor ad ulteriora protestatur.

Inctae negant et exmittuntur ambae partes ad comprobandas assertiones.

Kercsedi Forika Miháljné Székellj Kata constituit procuratorem az urát Forika Mihálj uramat, egyszersmind plenipotentiáriusának is.¹

¹ Lásd a 178. sz. alatti pert.

1724. április 6., Bágyon

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT SZALCSÁN PÉTERNÉ ANGALIT
JOBBAGYASSZONY ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I. 5. 539. p.

Causa ejusdem domini vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ut actoris contra et adversus consortem Petri Szalcsan Angalit, de alio nomine protestatur, jobbagionem nobilis Francisci Csegezej de eadem Csegez in possessione Alsó szent Mihályfalva residentem et commorantem ut inctam.

Pro actore procurator nobilis Sigismundus Gall de Kövend.

Illyen okon kellett az praementionált inctát jure prosequálnom, hogy az incta, az mint énekem vádoltatott, keresztény szíveket rettentő, emberi természetet exuáló bűjes-bájos boszorkányságnak vétkeiben elégtette magát és bűjes-bájos mesterséggel, kuruzslásával varázslását diversis locis et temporibus véghezvitte. Mellyet ha az incta tagadna, data exmissione, comprobálni kész leszek, comprobálván, megkívánom, hogy elsőbben is vízi próbára vettessék, annak utána in loco publico megégettessék. Protestatur in reliquo.

Exmittuntur ambae partes ad futuram sedem.

1727. február 6., Felsőszentmihályfalva

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI KÖVÁTS PÉTERNÉ SZAKMÁRI ANNA NEMESASSZONY ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/5. 486–487. p.

Causa levata suprascripti nobilis Johannis Csegezi de eadem tanquam vice-judicis regii ratione dieti officii sui uti actoris contra et adversus nobilem faeminam Annam Szakmári nobilis Petri Kováts de Felső Szent Mihályfalva consortem ut inctam.

Pro actore procurator Franciscus Szekely de Thorda junior, per quem actor praemissa protestatione talem instituit actionem: Illyen okon kellett az inctát jure prosequálnom, hogy őkegyelme sem az Isten, sem az baza törvényével nem gondolván maga tiszta sült nyilvánvaló boszorkányságban elégtette magát és azon ártalmas gonosz eselekedeteket practicállya etiam de praesenti. Hogyha peniglen maga ördögi és boszorkányi mesterségét casu quo tagadni fogná, data exmissione, comprobálni kész leszek, comprobálva, megkívánom a jure, hogy juxta rei exigentiam et causae meritum rebus ita exigentibus et postu-

lentibus, elsőbben társainak kiadásáért megtortúráztassék, azután vízi próbára vettvén és osztán megégettessék. Protestatur de reliquo.

Pro incta procurator Samuel Erszenyes de Marusvásárhely.

Incta negat et cupit exmitti.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes ad futuram sedem.

171.

1734. január 8.–1738. február 13., Kercsed, Csegez

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT NEMES CSEGEZI TATÁR IMRÉNÉ
BALOG JUDIT ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 11, 26, 290. p.

I.

1734. január 8., Kercsed

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 11. p.

Anno 1734: die 8ª Januarii sedria ibidem possessione Kertsed^l celebrata ratione malefactorum.

Causa penes exmissionem egregii Francisci Apatzai senioris de Kertsed vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus honestam faeminam Juditam Balog consortem nobilis Emerici Tatár de Csegez sedeque Siculicali Aranyas ut inctam.

Pro actore procurator idem Joannes Literati de Kertsed qui antea, per quem actor reservando sibi omnem juris facultatem exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae inservientia et juxta priorem levatam (iis perfectis) cupit praespecificatam inctam convinci et aggravari, protestando ad ulteriora.

Pro incta plenipotentiaro Emerico Tatár procurator Joannes Csipkes de Rákos, per quem praemissa protestatione dicit: elvárom az actor őkegyelme exhibitáit, mellyek ellen salvum légjen contendálnom insuper in mei defensionem nekem is exhibeálnom, protestando de reliquo.

Actor dicit: personalis comparitiót kíván, az praesens causa lévén in merito, megkívánom, hogy personalis és nem per plenipotentiarium compareállyon az incta.

Incta ad haec verbis: Későn objiciállya az actor, mert íratásomat megengette és fatensekről is contendáltunk.

Deliberatum:

Criminalis lévén az dolog, personaliter hogy compareállyon megkívántatik az incta, amint-hogy in proxima futura sede compareálni ne posthabeállya.²

II.

1736. április 19., Felsőszentmihályfalva.

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 210. p.

Sedria inferior vel filialis sedis Siculicalis Aranyos anno 1736. die 19. Aprilis in sessione Felső Szent Mihályfalva celebrata.

[...]

Causa penes exmissionem ejusdem vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyos [Francisci Apáztai senioris de Kercsed] ratione officii sui ut actoris contra et adversus honestam faeminam Juditham Balogh consortem nobilis Emerici Tatár de Csegez et sede Siculicali Aranyos ut inctam.

Pro actore procurator Joannes Literati de Kercsed, per quem actor praemissa cum protestatione exhibet literas relatorias inquisitorias quas cupit perlegi et iis perfectis cupit iudicium juxta priorem levatam,³ mely is az, hogy halállal büntetessék competens suppliciummal, et protestatur.

Pro incta nemo.

Deliberatum:

Mínthogy az praesens causa personalis comparitiót kíván, az incta nem compareálvan, ex gratia sedis differáltatik.

III.

1738. február 13., Csegez

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

AZ IRAT: B: KmOL ASzJK I/7. 290. p.

Vicesedria ratione malefactorum in possessione Csegez anno 1738. die 13. Februarii celebrata.

Causa penes exmissionem continuata egregii domini Michaelis Varo junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione sui officii ut actoris contra et adversus nobilem faeminam Juditam Balog nobilis Emerici Tatar de Csegez consortem ut inctam.

Pro actore procurator nobilis Gregorius Tanka de Homoród Szent Pál, per quem praemissa cum protestatione exhibet literalia sua instrumenta suae causae inservientia, quae cupit perlegi et judicium juxta priorem levatam et protestatur.

Pro incta procurator nobilis Johannes Literati de Kertsed, per quem incta praemissa cum protestatione resolvit sic: Elvárom az actornak őkegyelmének compromissiója szerént való exhibitáit, mellyek ellen salvum légyen nekem excipiálnom és contendálnom ex post vero nekem is ártatlanságomról exhibeálnom consequenterque penig concludálnom és ahhoz képest judiciumot is szabad légyen várnom, protestatur de reliquo.

Deliberatum:

Ezen causához mindkét félnek lévén feles literale instrumentumi, e mostani rövid idő nem elégséges azoknak felolvasására és ezen causának discussiójára, azért differáltatik ezen sedriáról más következő sedriára.

1 Áthúzva: Filiális.

2 Lásd a 174. sz. pert.

3 Áthúzva: et protestatur.

1734. január 29., Csegez

ARANYOSSZÉK PERE NEMES KÖVENDI EGEI ISTVÁN
BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT ÖZVEGYE, NAGY ILONA ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 26. p.

Anno eodem [1734] die vero 29. Januarii sedria filialis in possessione Csegez celebrata.

Causa levata nobilis Francisci Apatzai de Kertsed vice-judicis regii ratione officii sui ut actoris contra et adversus nobilem faeminam Helenam Nagy nobilis quondam Stephani Egei de Kövend relictam viduam ut inctam.

Pro actore procurator Joannes Csipkés de Rakos, per quem praemissa protestatione talem instituit actionem: Ilyen okon prosequáлом az inctát jure, hogy az incta Isten s haza törvénye ellen magát bűvös-bájos, boszorkányi mesterségre atta, mellyet ha az incta tagadna, data exmissione, comprobálni kész leszek, comporobálván, megkévánom a jure, hogy érdemlett büntetéssel büntetődgyék, protestando de reliquo.

Pro incta filius plenipotentarius Michael Egei cupit exmitti.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes, ita tamen ut incta penes exmissionem personaliter compareat.

1735. január 13–21., Székelykocsárd, Kövend

ARANYÖSSZÉK PERÉ A BOSZORKÁNYSÁGGAL ÉS NŐS PARÁZNASÁGGAL VÁDOLT
NEMES BÁGYONI CSEGEZI GYÓRGYNÉ SZÁSZ ANNA ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 101. 114–116. p.
NYOMT. KIADÁSA: KOMÁROMY, 1910. 484–486. p.

I.

1735. január 13., Székelykocsárd

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 101. p.

Causa levata egregii Francisci Apatzai senioris de Kertsed tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Arannyas ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus Annam Szász consortem nobilis Georgii Csegezi de Bágyon ut inctam.

Pro actore procurator Joannes Literati de Kertsed, per quem actor praemissa protestatione sic dicit:

Illyen okon prosequálok az inctát jure ab officio meo, hogy az incta-asszony bűvös-bájos boszorkánysággal és nős paráznasággal is vádoltatik, kihez képest, dato termino, ha melyiket ellene conprobálhatom, az szerént megkévánom, hogy büntetődgyék, úgy mint az nős paráznaságért halállal juxta Apprb. Const. part. 3. tit. 47. articulum penultimum, az bűvös-bájos boszorkányságért penig ha conprobálódik, megkévánom, hogy az hazában való praxis szerént megégettessék.

Pro incta procurator Franciscus Székely de Thorda, per quem negat actionem domini actoris et cupit exmitti in rei merito ad conprobandam suam innocentiam.

Deliberatum:

Datur exmissio utrisque partibus. 9.

II.

1735. január 21., Kövend

A PER FOLYTATÁSA

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk 1/7: 114–116.p.

Anno 1735. die 21. Januarii sedria inferior sedis Siculicalis Aranyos ratione malefactorum in possessione Kövend celebrata.

Causa continuata egregii Francisci Apatzai de Kertsed senioris tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus nobilem faeminam Kis Annam Szász nobilis Georgii Csegezi de Bágyon consortem ut inctam.

Pro actore procurator nobilis Joannes Literati de Kertsed, per quem actor exhibet literalia sua instrumenta, cupit ea perlegi et iis perlectis juxta primam levatam convinci et aggravari inctam, et protestatur.

Pro incta procurator nobilis Franciscus Székely de Thorda, per quem cum protestatione allegat hoc modo:

Elvárom az actornak exhibitáit, mellyek ellen salvum légyen excipiálnom és contendálnom. In contrarium én is in mei defensionem exhibeálván, kévánom felolvastatni és annak ereje szerént ab impetitione domini actoris absolváltatni, protestatur in reliquo.

Incta excipit: Az kik pereseim, kiket idejében citáltattam mintsem vicekirálybíró uram citáltatott engemet, nem lehetnek testisek, se férjek, minthogy plenipotentiariusi is.

Actor ad haec: Juxta Decret. Trip. partis 2^{dae}; titulum 28 az fatens félelmet, haragot, engedelmet félretévén, lehet fatens.

Deliberatum:

Az peres és az plenipotentiarius nem lehet bizonság.

Actor dicit pro conclusione: Hogy az incta-asszony ellen actióm szerént az boszorkányságot eléggé comprobáltam légyen exhibeált inquisitoria relatóriámmal, világoson megteccik ezekből a dolgokból, mert sokan szemében mondották az embereknek tőle való megnyomorittatását, sokan boszorkánynak is szemében mondották olyanok, az kiket reá nem keresett, hanem magán hatta sülni. 2do; Sokakat megfenyegetett s fenyegetőzzése után nagy nyavalyában estenek, kikért reazenvén vagy szemében mondván, hogy ő dolga, nyavalyájokból megfordultanak s meggyógyultanak. Tanálkozik olyan beteg is, az kiért jól megijesztvén az inctát, orvosságot, úgy mint rátottát küldött néki s attúl gyógyult meg. Vagyon olyan is, úgy mint az kálvinista mesterné menyecske leánya, ki is meghaló betegségében azt kiáltotta, hogy az incta keze miatt hal meg, aminthogy gravis circumstantiák is bizonyították, mert antecedentes megfenyegette s mikor az említett menyecske beteg volt penig, ott a teleket kétszer vagy háromszor minden igaz ok nélkül megkerülte. Az mi legnagyobb penig, egyszer maga is az incta beteges lévén, az kik kérdezősködtek tőle, hogy mint vagyon vagy fájdalmas-e az nyavalyája, maga úgy felelt azoknak, hogy: fáj az boszorkánnak, holott is

maga magát agnosceálta és boszorkánnak mondotta, *propria autem oris fassio sunt mille testes*. Megkévánom azért, hogy ilyen személy lévén, levatám szerint *convincáltassék*.

Incta replicat taliter in merito: Két vétekkal vádol az actor őkegyelme: boszorkánysággal és nős paráznasággal. Az nős paráznaságról rólam semmit is nem doceál, de még róla nem is exhibeál. Az boszorkányságról exhibeál ugyan egy relatóriát *super inquisitione emanáltattat*, de abban semmi oly világos tanú nincsen, az melyből avagy csak opiniót vagy gyanót concipiálhatna valaki az incta boszorkányságára, holott in tam ardua materia legalább hét bizonyosság, minden exceptiók nélkül valók, csak arra, hogy gyanót vehessen a bíró, szükségesekek. Vadnak ugyan valami hallomások, az kik ha szintén igazak volnának is, azért semmi poenát nem érdemlene, annál inkább midőn csak simplex hallomások, melyek in *judicio acceptáltatni* nem szoktak *juxta materiam Decret. part. 2, titt. 27, pragraphum 4*. Azok az hallomások is penig az testisektől *contrario modo* fateáltattak, az mely *contrarietas* éppen *suspitióban* hozza a fassiójokat, *signanter* az 17. és 18. fatensek az actor őkegyelme relatóriája szerint. Urgeállya iratásában az actor az bágyoni tiszteletes *reformata ecclesia scholamesterének* menyecske leányától halálos betegágyban fekvésekor mondott szavait, de *nihil ad rem faciunt*. 1mo: Mert beteg volt, *extra se* volt. 2do: Vakmerőképpen *simpliciter absque circumstantiis* mongyák, hogy hallottam tőle. 3^{io}: Ennyi sok fatensek közül senki is az ő mondását nem *secundállya*. Onnan is nem következik boszorkányság, ha mikor beteg volt is az kert mellett láttatott jární, mivel ott mások is járhatának és így sokan vádoltathatnának azon az úton azon vétekkal. Urgeállya az actor azt is, hogy az incta midőn betegágyban lett volna s kérdették volna mije fáj, úgy *resolvált* volna: fáj az boszorkánynak. Ez is semmit nem *ponderál*. *Primo*: Kevesen *fateállyák*. 2do: Beteg volt, ha *monta* is. *Tertio*: Nem is érthetni az incta hogy magáról mondotta volna. Én penig exhibeáltam 240 vallóból álló relatóriát, melyek azon falubéliek s nagy része szomszédim, némelyek még együtt lakók is voltak, de mindezek is inkább mentik mintsem vádolnák, mely szomszédosoknak vallások *privilegiálva* vagyon az törvényben, úgy hogy két-három szomszéd vallása 20 távul levők vallásánál többet *ponderál juxta Decret. Trip. part. 2^{dae}, titt. 29*. *Praemissi ergo rationibus* iratásom szerint *kévánok absolutiót*.

Deliberatum:

Ob certas et pregnantes rationes praesens causa differtur.

III.

1737. január 31., Mohács

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 251. p.

Causa penes dilationem post exmissionem egregii Michaelis Váro junioris de Bágyon tanquam vice judicis regii sedis Siculicalis Aranyos ratione dicti officii sui, in quem praesens causa per mutationem officii ab egregio Francisco Apatzai de Kertsed seniore, antea jurato vice-judice regio sedis siculicalis Aranyos legitime est condescensa ut actoris, contra et adversus nobilem faeminam Annam Szász consortem nobilis Georgii Csegezi de dicta Bágyon et sede Siculicali Aranyos ut inctam.

Pro actore procurator Joannes Literati de Kertsed, per quem praemissa cum protestatione exhibet penes dilationem post exmissionem literas inquisitorias antea etiam exhibitas, quas cupit ita perlegi, et perlectis praementionatam inctam juxta priorem levatam convinci et aggravari et protestatur.

Pro incta procurator nobilis Franciscus Székely de Torda, per quem praemissa protestatione dicit: Elvárom az actornak exhibitáit s ha a nemes szék szükségesnek ítéli, ám-bátor olvastassék; in contrarium én is exhibeálván, kívánok absolutiót ab impetitione domini actoris et protestatur.

Actor penes dilationem inhaeret conclusioni antea protocollatae et protestatur.
Incta quoque inhaeret superiori conclusioni et dicit verbis.

Deliberatum:

Mínthogy az actor őkegyelme relatóriájában lévő fatenseket, kik valami consideratióra való dolgokat fateáltak, az incta minekelőtte őtet citaltatta volna az actor praedecessora, citáltatta volt azért, hogy őtöt boszorkánynak s egyébnek is mondták, melyre nézve a nemes szék viceszéki Kövenden anno 1735. die 25. Januarii adjudicálta, hogy a peres és plenipotentáriusok testisek nem lehetnek. Kiket a mostani sedria is (mínthogy azolta reclamáltak, retractáltak és helytelen szavokat revocálván, az inctát megkövették becsületes közemberek előtt sub vinculo) nem assumálhatott. Kihez képest a több fatensek fassióra nézve, tectett a törvénynek, hogy az incta pro hic et nunc absolváltassék sub hac conditione, hogy tellyes világi életében mindenkor úgy viselje magát, hogy soha többé semmi bűvös-bájos boszorkányi, ördögi mesterségben, varázslásban magát ne elegyítse, ne fenyegetőzzék. Ha penig e contra ezekben elegyítené magát, tehát a mostani exhibiták is in aggravium assumáltassanak és maga jutalmát elvegye.

1735. február 10., Kereszt

NEMES CSEGEZI TATÁR IMRÉNÉ BALOG JUDIT RÁGALMAZÁSI PERÉNEK FOLYTATÁSA
IFJABB NEMES CSEGEZI KERESZTÉNY ANDRÁS ELLEN, AKI ÖT BOSZORKÁNYNAK MONDTA

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 121–124. p.

Causa continuata post exmissionem penes dilationem nobilis faeminae Juditae Balog nobilis Emerici Tatár de Csegez consortis ut actricis contra et adversus nobilem agilem Andream Keresztény juniorem de Csegez ut inctum.

Pro actrice procurator nobilis Joannes Csipkés de Rákos, per quem praemissa protestatione exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae inservientia, quas cupit perlegi, perlegendo cupit iudicium juxta priorem levatum, protestando de reliquo.

Pro incto procurator nobilis Francisci Székely de Torda, per quem cum protestatione dicit: Elvárom az actrixnak maga compromissiója szerént való exhibitáit, mellyek ellen salvum légyen excipiálnom és contendálnom, in contrarium nékem is salvum légyen in mei defensionem exhibeálnom, kévánom felolvastatni s annak ereje szerént ab impetitione ejusdem actricis absolváltatni cum poena indebitae, refusioneque expensarum et fatigiorum, protestando de reliquo.

Actrix appellat in ea parte, quatenus sedria deliberative admisit fassionem nobilis faeminae Evae Szilágyi, quaequidem Eva Szilágyi actu habet causam processu cum actore.

Actor concludit in merito: Világosan kijő az én inquisitoria relatoriámából, hogy az actiómban specificált szavait az inctus maga mondotta, sőt in facie sedis nem is tagadgya, hanem vallyá, sőt inquisitióval akarja meg is bizonyítani, de csak 1 fatense sincsen az inctusnak szemmel látott, hogy én az kalyibája előtt boszorkányképpen táncoltam volna. Azt sem edoceállyá micsodakép volt az, az kit látott táncolni. E converso circiter 65 fatensekkel edoceálom, hogy senki boszorkányságomat nem tudgya, senkinek kárt és bosszúságot nem töttem. Azt sem bizonyíttya meg az inctus, hogy én táncoltam volna. Már ha boszorkányságot akar réám bizonyítani, tehát szemmel látott és világos bizonságokat kellett volna ellenem producálni, az mellyekben egészen deficiál az inctus, hanem holmi nuda te mondádból származott hallomásokat producál az én haragosim és peresim fassióiból, az mely nem acceptabilis, ut habetur Trip. D. p. 2^{die}, tit. 27., paragraphum 3. In tali casu penig mint a fényes nap olyan világos bizonságokat kell producálni, nem egyet-kettőt, hanem tizenkettőt is, az kik az dolgot világosan lárták, tudgyák, de itt efféle csak egy sincsen. Per hoc azt kévánom, hogy actióm szerént convincáltassék az inctus, protestando de reliquo.

Inctus concludit taliter: Jure et merito az actióban írt vádat az inctus elmondhatta, mellyért is semmi poena alatt nincs. Primo: Mert circiter 10 fatensek inportállják világosan boszorkányságát, kik közül némelyeket megfenyegetett s fenyegetésit be is tellyesfette. 2do: Úgy látszik az elolvastatott inquisitióból világosan, hogy az actrix asszony felől a boszorkányi hír nem újság, hanem mind az nemes széken, mind Csegezen közönséges és tartozás nélkül való hír még az néhai uram Szilagy András uram főkirálybíróságától fogva is, az minthogy érette pereltette is őkegyelme, de miben terminálódatt, miben nem, nem

tudom. Azt tudom, hogy folyván azon hír azutan is iránta, mostani vicetiszt uraimék inquiráltattanak is utána s az inctust is fateáltatták, úgy az actrix is inquiráltatván similiter az inctust fateáltatta. Meg kellett azért mindkét rendbéli hiteltetés után vallani mit tudott, látott és hallott az inctus. Ezen fassiót látván az actrix, úgy osztán citálta az inctust post utrasque inquisitiones, de igaz lévén már az, hogy közönséges hír volt, még ut supra az néhai Szilágyi Andras uram idejétől fogva. Miért akkor nem valakit, vagy azután kik hirdették, de kivált az ki principalis volt, in sui expurgationem prosequálta, hanem az inctust most, ki is hiti után tartozott vallani. De ha szintén sem vicetiszt uraimék, sem maga az actrix nem fateáltatták volna az inctust s úgy csak hirdette volna azon vádat az actrix felől, mégis semmi poenát nem érdemlene érette. Ratio mert sok időktől fogván való rossz hír iránta és eddig nem kellett volna alatta heverni, hevervén pedig maga consentiálni láttatik per taciturnitatem et neglectum, qui enim tacet consentire videtur. Ugyanis ha ea de ratione valaki poenát érdemel, nem az inctus tartozik differálni, hanem az hol és kik 18 esztendőktől fogva ezen inctus előtt hirdették azon hírt. Ratio mert propter communitatem nulli singulari personae poena infligi potest vel debet, ha szintén az actus praesens volna is, annál is inkább, hogy régi s pacifice szenvedte. Praemissis ergo sic habitis rationibus, elébbi iratásom szerint absolutiót kívánok, protestatur in reliquo.

Actrix ad haec: Az inctus őkegyelme az én actiómat semmiben nem tangállya, mert iratásában relegál az régi dolgokra, én pedig keresem az inctust csak azért, hogy énnékem nagy bestelenségemre azt mondotta, hogy én a kalyibája előtt táncoltam, melynek poenáját kívánja az inctus másra hárítani, holott más énnékem azt senki nem mondotta több az inctusnal és így az poena nem communitást illet, hanem csak azt, az ki mondotta s meg nem bizonyította. 2da: Ennek előtte 10-12 esztendő s dologgal vádol az inctus, per hoc azt mongya, hogy méltán mondotta amit mondott, de távul van az dologtól, mert az mit ez inctus nekem mondott nem 12 esztendővel praetendállya, hogy cselekedtem volna, hanem in anno 1733 szőlőéreskor. Per hoc minden iratása ide inpertinens, hanem csak az táncat bizonyítsa meg, az ki az actióban vagyon, melyben deficiált in toto. Azért kívánok judiciumot ut, protestando de reliquo.

Inctus ad haec: Minden allegatióm az utrumokra tött fassiójokból világosan kitetjük: 1ma: Secundo posito genere ponantur omnes species, ha ab antiquis temporibus olyan hírt in generali tetett viselni in particulariis, mely az actio, tartozik tollerálni, protestatur.

Actrix: verbis et inctus verbis plura.

Deliberatum:

Minthogy az actrixot ennek előtte is jure prosequálván ilyen színű dologért vicetiszt uraimék, jóllehet absolválódott ugyan, de az suspicio alól finaliter nem purgálódott, amely suspicio is mind ez mai napig in suspensio lévén, minthogy vicetiszt uraimék újabban in jus attraháltak és az inctus nem valami diffamatio formán mondotta, hogy az kalyibája előtt látta boszorkányformán táncolni, hanem per inquisitionem hűti után attá ki avval, amit látott, nem lehetett volna az inquisitiók után az inctust in jus attrahálni, hanem várta volna el vicetiszt uraimék processusát. Azért tetett a törvénynek, hogy az inctus cum refusione expensarum absolváltsassék az actrixnak keresete alól.

Actrix appellat causam praesentem cum tota sua serie et processibus ad sedram superiore[m] seu generalem sedis Siculicalis Aranyos, materia revisionis et sanioris discussionis gratia.

Inctus contendit et dicit primo: Nem jószág dolga s a poena is nem nagy summáig extendálódható, mellyen convincálódott s appellállya, ideo intransmissibilis.

Actrix dicit: Diffamatió fundáltatott, azért az Appr. Const. part. 4, tit. 1, art. 11, et 25. transmittálni parancsollya.

Inctus ad haec: Judicialiter obtineáltuk, hogy az causa nem valami diffamatio formájú, ideo az citált articulusok impertinensek.

Actor ad haec: Megmutattya az én actióm, hogy diffamatió fundáltatott.

Deliberatum:

Non transmittitur.

Actrix protestatur de literis praeceptoris.

Inctus de ulterioris expensis ac fatigiis poenaque mandati.

175.

1735. március 24.–május 6., Várfalva, Polyán

ARANYOSSZÉK PERE BASARAD MIKLÓS FELESÉGE,
A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
KALÁNOS BORBÁRA CIGÁNYASSZONY ELLEN

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 133, 141–142. p.

I.

1735. március 24., Várfalva

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 133. p.

Causa egregii Francisci Apatzai senioris de Kertsed vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyos ratione officii sui uti actoris contra et adversus Zingaram Borbaram Kalanos consortem providi Nicolai Basarad iobbagionis spectabilis ac generosi Ladislai Szilágyi de Székely Kotsárd ut inctam et detentam.

Pro actore procurator Joannes Literati de Kertsed, per quem actor praemissa cum protestatione sic dicit:

Illyen okon prosequálom jure ab officio az inctát, hogy bűvös-bájos boszorkánságban, sokféle lopásban és nős paráznságban is elegyítette magát diversis vilibus, locis et temporibus, sőt embert is étetett meg még penig halálosan, mely cselekedeteit ha az incta tagadgya, dato termino, comprobálom, comprobálván, megkévánom, hogy comprobálandó vétkeihez méltó büntetéssel büntetessék, mellyet akkor is allegálnam késő ne légyen.

Incta negat et cupit exmitti.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes,

II.

1735. május 6., Polyán

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA.

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 141–142. p.

Vicesedria ibidem anno 1735. die 6. Maii ratione malefactorum celebrata.

Causa penes exmissionem egregii Francisci Apatzai senioris de Kertsed tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Arannyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus Zingaram Borbaram Kalanos providi Nicolai Basarad jobagionis spectabilis ac generosi Ladislai Szilágyi de Székely Kotsárd in portione sua haereditaria siculicali in dicta possessione Székely Kotsárd et sede siculicali Arannyas existente habita et commorantem ut inctam et detentam.

Pro actore procurator idem Joannes Literati de Kertsed qui antea, per quem actor exhibet literalia sua instrumenta praesentem causam concernentia, quibus in judicio perlectis, cupit praementionatam detentam inctam convinci et aggravari et protestatur.

Incta neglexit[!] inquisitionem, simulo etiam negat actionem actoris.

Actor pro conclusione dicit: Jóllehet az incta semmit in defensionem sui nem producál penes exmissionem, sőt most is simpliciter tagadgya az actornak ellene való actióját, de constál világosan az actornak penes exmissionem költ legitima inquisitoriájából, mind penig az collateraliter költ relatóriákból az inctának nyilvánvaló boszorkánsága mindabból, hogy sok helyeken és személyek előtt étcakának idején a házakban megjelent mint boszorkány, fenyegetőn ölással az embereket és gyermeket, ismét eltűnt, mint az is, hogy maga személyében megjelenvén hertelen kecskévé vált és eltűnt. Constál mindaz is, hogy sokat orvosolt boszorkányi tudományossága által és minthogy boronafogat és szemétdombokan szedett és rongyot s kapcadarabokat szedetett magának orvosolni, mellyek az mind az Szentírással s mind a sana ratióval ellenkeznek. Constál továbbá még az is, hogy emberetetésre magát ajánlotta, aminthogy valami cséplőemberekkel szegődözött is, de vagon evidens igen gravis circumstantia arról is, hogy Székely Kotsárd-i néhai Szekely Nagy Jánosnak is az megettetetésében particeps légyen. Melly cselekedeteit constálván az inctá-

nak, megkévánom, hogy halállal büntetessék, úgy pedig, hogy minthogy nagyobb mértékben az boszorkánság bizonyíttatik ellene, annak praxisban levő büntetésével, úgymint tűzzel égetessék meg, elsőbben vízi próbára vettetetvén, protestatur de reliquo.

Deliberatum:

Jól megruminálván az actor őkegyelme beadott inquisitoria relatóriáit, mellyekből világosan constál nyolc fassiojokból, hogy tudgyák nyilván az inctának Kalanos Borkának bűvös boszorkánságát, úgy négy fatensek fateállják, hogy étcakának idején ajtó bezárolva, tűz lévén az házban, szemekkel látták az megnevezett inctának ördögi mesterséggel való megjelenését, sőt kérdezték, hogy mit keres, melyre azt felelte volna, hogy kinek gyermekit akarta elvinni, kit meg akarna ölni. Az is constál négy fatensek fassiojokból, hogy maga szájából az inctának hallották mondani, hogy néhai Kotsárdi Nagy Jánosnak olyant adott ő be, amely miatt mihelyen a bélire száll, meg kell halni vele. Azt is importállya egy fatens, hogy az elmúlt télen Kotsárdon az incta két enyedi eséplőemberrel conveniált, hogy ő olyant ad nekik, hogy az edgyik ha beadgya a napájának, a másik pedig az feleségének, harmadnapok alatt megválnak egymasnak. Úgy több gravis circumstantiákat importáló fatensek is lévén, mellyek bubajos varázslását importállyák. Azért tetcett az törvénynek, hogy az incta ezen gonosz cselekedetiért elsőbben is vízi próbára vetetessék, azután erősen megtörtúráztassék több gonosz társainak kiadására, azután elevenen megégetessék.¹

¹ Lásd a 167. sz. alatti pert.

1735. augusztus 25.–1736. június 29., Kövend, Csegez

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
NEMES SZÉKELYKOCSÁRDI BORBÉLY PÉTER ÉS TÁRSAI ELLEN

AZ IRAT: KmÖL ASzJk I/7. 150, 215, 217–219. p.

NYOMT. KIADÁSA: KOMÁROMY, 1910. 486–487. p. [Részleges közlés]

I.

1735. augusztus 25., Kövend

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: A: KmÖL ASzJk I/7. 150. p.

Causa egregii Francisci Apatzai senioris de Kertsed tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione dicti officii sui ut actoris contra et adversus nobiles Petrum Borbély de Székely Kotsárd et honestam faeminam Elizabetam Konya relictam viduam nobilis quondam Joannis Musnai de Székely Kotsárd, similiter contra consortem Joannis Csanadi nobilis de Harasztos nunc tamen in dicta possessione Kotsárd habitantis, Annam Borbély ac etiam Annam Dan consortem Stephani Simandi senioris de Székely Kotsárd ut et contra consortem Nicolai Czigány providi jobbagionis spectabilis ac generosae dominae Sofiae Daniel consortis spectabilis ac generosi domini Volphangi Csongradi de Szász Veszod, cujus de alio nomine protestatur, similiter etiam contra Annam Szekeres relictam viduam nobilis quondam Martini Szilágyi senioris de Kertsed¹ ut inctum et inctas.

Pro actore procurator nobilis Joannes Literati de Kertsed, per quem actor praemissa cum protestatione allegat hoc modo: Illyen okon prosequálom jure az inctusokat ab officio meo praedicto, hogy az inctusok nem gondolván sem az Istennek szoros törvényével, sem penig az haza kemény büntetéseivel, magokat elegyítették bűvös-bájos boszorkánságban és varázslásban aminthogy egy halálra sentenciáztatott Kalános Borka nevű cigányasszony² ki is atta őket az tortúrázás alkalmatosságával, mely tilalmas dologban való lélegzéseket ha az inctusok tagadnak, az említett cigányasszony lassiójával edgyütt, dato termino, comprobálok mennél jobban lehet, conprobálván penig megkévánom a jure (si juris), hogy halállal is büntetessenek az Isten törvénye szerént, ut habetur Exodi capituli 22 verso 18 hungarico idiomae in haec verba: A varázsló asszonyi állatot ne hagyjad élni. Elsőbben penig vízi próbára vettessenek et protestatur.

Inctus Petrus Borbély et inctae Elisabeta Konya, Anna Borbély et Anna Dan et consors providi Nicolai Czigány, cujus de alio nomine protestatur, negant actionem actoris et cupiunt exmitti.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes ad futurum doceantur.

II.

1736. június 28.–29., Csegez

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

AZ IRAT: A: KmOL ASzJk I/7. 215, 217–219. p.

Causa continuata penes exmissionem egregii Michaelis Varo junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione dicti officii sui in quem praesentis causae prosecutio per mutationem officii ab egregio Francisco Apatzai seniore de Kertsed tanquam tunc vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyos legitime est condescensa ut actoris contra et adversus nobiles Petrum Borbély, Elizabetam Konya relictam viduam nobilis quondam Joannis Musnai et Annam Dán consortem nobilis Stephani Simandi senior omnes de dicta Szekely Kotsárd ut inctum et inctas.

Pro actore procurator idem nobilis Joannes Literati de Kertsed qui antea pro praedicto egregio Francisco Apatzai tunc vice-judice regio ejusdem dictae sedis siculicalis Aranyas, per quem actor praemissa cum protestatione exhibet literalia instrumenta praesentem causam concernentia, quae cupit perlegi, iis vero perlectis, cupit praementionatam inctum et inctas juxta priorem levatam convinci et aggravari et protestatur.

Pro inctis procurator nobilis Joannes Csipkés de Rákos, per quem praemissa protestatione sic dicunt: Elvárjuk az actor őkegyelme compromissiója szerént való exhibitáit, mellyek ellen is salvum légyen excipiálnunk és contendálnunk et in nostri defensionem nekünk is exhibeálnunk ex post in merito concludálnunk, et protestatur.

Praesens causa differtur ad crastinam diem.

Anno 1736. die 29. Junii vicesedia continuata in eadem possessione Csegez.

Actor penes hesternam dilationem concludit in merito sic: A praementionált három inctusok közül az egyik, úgymint Borbély Péter ellen actióm szerént doceáltam realis három testisekkel, minthogy azt in ore duorum vel trium testium stat omne verbum, megkévénom, hogy actióm szerént convincáltassék.

A második incta, úgymint Musnai Jánosné Konya Erzsébet asszony ellen ex superabundanti tizenkettővel, mellyek közül egynéhány lucide subinferrálja azt is, hogy egy étcakai boszorkányos vagy bűvös-bájos cselekedetiről Demeter Ferenc nevű embert meg is követt. Illy sok bizonságim lévén azért ellene s azok által külömb-külobbféle boszorkányos étcakai dolgai evidententer megbizonyosodván, bátran megkévénom, hogy actióm szerént convincáltatván az szerént meg is büntetessék.

A harmadik incta ellen penig, úgymint Dan Anna ellen hét erős bizonságim lévén actióm szerént, kik által néki is külömb-külobbféle bűvös-bájos dolgai s maga nyelvével való kérkedezési világoson constálván in judicio, hasonlóképpen megkévénom, hogy convincál-

tassék és meg is büntetessék úgy pedig, hogy elsőbben vízi próbára vettessenek, méltók lévén reá, annál is inkább, hogy az előszámlált testisek közül egy sem simplex hallomást, hanem mind propria és realis experienciát importálnak.

Incti scilicet Petrus Borbély et Elizabeta Konya et Anna Dán per procuratorem jam legitimum concludunt in merito taliter: Az actor ökegyelme actiója ellentünk halálos lévén, csak egy szemmel látott bizonyossággal is nem edoceállya nyilvánvaló boszorkánságunkat vagy bűvös-bájos voltunkat, annál inkább, hogy azon mesterséggel valakinek csak kisebb dologban is ártattunk volna, hanem az edgyikünkre, úgymint Borbély Péterre producál valami pusztá és elhihetetlen három fatenseket, akiket is az én relatóriám világosan evértál, nevezetesen az Erszénes Sámuel uram fassióját, mivel azon házban még soha nem is lakott, amint a gazda Mojzes János fateállya cum plurimis fatentibus, ergo est innocens.

Ami nézi a Konya Ersébet ellen való tizenkét fassióit az actor ökegyelmének, azok közül négyen vagy ötön micsoda biformiter vallyanak légyen a nemes sedria bölesen által lathattya. Az edgyik pedig, úgymint Gálfine retractálta fassióját, ami nézi a Konya Mihály és felesége fassióit, azok is különb-különbféleképpen fateáltak. Annál is inkább a fisica ratio meg nem engedí azt, hogy az az nagy látható test olyan kicsiny ablaklyukan kimehetett volna, annál is inkább, hogy az az test elváltozhatott volna vagy pedig a lélek azon testtől eltávozott volna és az operálódott volna, mert amely lélek egyszer a testet elhagyja, többször nem redeál, a test pedig a lélek nélkül, úgy a lélek a test nélkül senkinek se nem árt, se nem használ. A több fatensei pedig az kik azt vallyák, hogy egyszer egyikhez, másszor a másíkhöz menvén megnyomta őket, az csak álomlátás és imaginatio, aminthogy az elme nem nyugszik, még álmában is álmadozik, és úgy tetcik az álomlátása mintha éppen émette volna. Az kik pedig azt vallyák, hogy őket megnyomta, azt az fisticusok így describállyák, hogy az elmének felháborodott gondolatitól esnek meg sokon, vagy a rossz és bűv vének felforrásától vagy néha az rosszul való fekvéstől, aminthogy ebben sokan meg is halnak és halva tanáltattanak és így ez ellen is csak egy szemmel látott világos bizonyosság síncsen, az ki boszorkánságot subinferálna és hogy valakinek vagy személyében vagy marhájában csak két pénz árra kárt is tött volna. Ergo et haec est innocens.

A harmadik incta Dán Anna ellen nemhogy boszorkánságot edoceált volna, de még az árnyéka is nem tanáltatott. Amely fatenseket producál, annak egyike, úgymint Szász Mihály feleségestől, az én relatóriában semmit sem vallanak, úgy az anyja is, de a több fatensek is olyan gyermekí dolgokról attestálnak, amely a boszorkánságnak nem is árnyéka.

Már öszvefogalván mind az három inctusnak dolgát, azt mondom, hogy criminalis a praetensio, in criminalibus autem testes debent produci sole meridiano clariores et indubitati ac omni exceptioneque majores, ratio est quia agitur de vita et de sanguine hominis ad imaginem Dei creati. Ergo in criminalibus nemo ex praesumptionibus et indiiciis sed ex validissimis probationibus est condemnandus. Praesumptio autem et imaginatio vel somnium est incerta scientia, ex incerta autem scientia non sequitur certa et indubitata conclusio. Probatum adhuc inctos esse innocentes, quia contra quem nullus oculatus produci potest testis est innocens. Atqui hic ergo: Judex etiam tenetur judicare secundum veritatem, veritas autem est id, quod probatum est, atqui hic non de ambiguis autem sententia ferri nequit. Trip. Decret. part. 2. tit. 82, Prologi vero 14. et 15. titulo judex enim pronior in dubiis semper debet esse ad absolvendum, quam ad condemnandum. Melius enim est aliquot nocentes absolvere, quam unum innocentem condemnare. Akarja az actor ennek előtte tortúrázott

cigánné fassiójával is aggraválni az inctusokat, amellyel lehetlenség, ratio mert tortura non est aptum cognoscendi veritatis medium nisi ea vox quam tortus effuderit pro veritate habeatur, atqui torto non creditur si se reum neget, ergo ei magis credendum est si se reum affirmet, in tortura itaque omnia sunt dubia, incerta et non nisi tenebre. His itaque praemissis rationibus documentis et argumentis incti sunt innocentes, cupiuntque ab impetitione actoris simpliciter absolvi, protestando de reliquo.

Actor verbis, incti quoque verbis.

Deliberatum:

Mivel ezen criminalis causában az inquisitoria relatóriákban tanáltatik az fatensek fassiójokban sok discrepantia, tetcett a törvénynek, hogy az dolog világosabban is napfényre jöjjön és salva conscientia pronunciólhasson a törvényben a bíró, communis inquisitióra relegálni, melyre denomináltattak Kertsedí Apátzai Márton, Rakosi Fodor Gábor és Polyani Szalontai Gábor assessor uraimék.

III.

1736. augusztus 31., Bágyon

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA.

AZ IRAT: A: KmOL. ASzJk I/7. 224–227. p.

Vicesedria ibidem die 31. Augusti ratione malefactorum celebrata.

Causa egregii Michaelis Váro junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione dicti officii sui penes dilationem post exmissionem ut actoris contra et adversus nobiles personas Petrum Borbely, Elizabetam Konya relictam viduam nobilis quondam Joannis Musnai de Székely Kotsárd, pariter et Annam Dan consortem nobilis Stephani Simándi senioris de dicta Székely Kotsárd ut inctum et inctas.

Pro actore procurator Joannes Literati de Kertsed idem qui antea, per quem actor praemissa cum protestatione penes communes inquisitorias relatorias exhibet etiam suas, quae semel in praecedenti proxima sedria sunt perlectae, quibus iterum perlectis, cupit praementionatum inctum et inctas juxta priorem levatam convinci et aggravari, et protestatur.

Incti per procuratorem pristinum Joannem Csipkes de Rákos verbis excipiunt contra continuatam cupiuntque cassari.

Deliberatum:

Non tenet exceptio procedant ulterior.

Incti dicunt: Elvárjuk az communis inquisitiót, mely ellen salvum légyen nekünk is excipiálnunk és contendálnunk, insuper si necessum fuerit nekünk is exhibeálnunk, et protestatur.

Actor respondet: A communis inquisitiohoz se nekem se az inctusoknak semmi szavunk nem lévén, az ellen sem én, sem őkegyelmek nem excipiálhatnak, mert az szintügy suffragál őkegyelmeknek mint nekünk.

Incti excipiunt contra communem inquisitionem: Az actor őkegyelme ezen communis inquisitioval nem élhet ilyen ratiókra nézve:

I^{mo}. Hogy a communis inquisitiot az actor őkegyelme adgya bé mégpenig felszakasztva contra naturam communis inquisitionis et legum patriarum, holott a communis inquisitiot nem kell vala az actornak kezében adni, annál inkább felszakasztani és megolvasni, hanem kell vala csak azon becsületes regiusoknak a nemes szék eleiben hozni és beadni s in facie sedriae felszakasztatni hütös notarius által. Amint maga is irattya, hogy semmi közü is nincs hozzá, azért ne is nyúlt volna hozzá. Azért ezen communis inquisitioval nem élhet. Verbis protestatur.

Actor respondet ad exceptionem incti et inctarum: A communis inquisitiónak valósága nem az, hogy ahhoz senki hozzá ne nyúlhasson az bírakon kívül, hogy kezében ne vehesse, hanem az, hogy egyiknek sincs a parsok közül auctoritasa arra utrumokat adni, regiusokat denominálni, azt prolubitu[!] expediáltatni és ad correctam kikérvén, correctakot adhibeálni etc. Melyhez képest csak azért, hogy én exhibeáлом in sedriam és kezemben volt, azért pariter nekem suffragál, annál is inkább, mert minden legitimum requisitumok benne feltanáltatnak és ha privatus causans volnék is, csak azért mégis suffragálna nekem a communis inquisitio, annál inkább penig ab officio prosequálván ilyen szarvas bünt és nevezetes vétket, én ellenem az exceptio nem teneálhat. Plura verbis et protestatur.

Deliberatum:

Jóllehet az communis inquisitiónak rendes praxisa és természeti azt kívánta volna, hogy az regiusok kezéről egyik peres parsnak is kezére ne ment volna, hanem az az törvényben, ahonnan lött az communisra való exmissio, exhibeálták volna, kivált inter privatas personas, de ez minémü causa nem lehet csak avval cassáltatni, mert királybíró uram szakasztotta fel és notarius apertázta et per hoc in praesenti materia non tenet exceptio.

Incti appellat in ea parte.

Exceptio inctorum ratione sigilli citatoriae sub nomine domini actoris emanati non tenet. Ergo incti appellat in ea parte.

Actor in conclusione penes communes inquisitorias relegat ad superiorem conclusionem in proxima praeterita sedria protocollatam his additis: Elég szemmel látott s propria realis experienciából tapasztalt dolgokkal, nem penig álommal való világos próbákból edoceáltam mind a három inctusok ellen azelőtt exhibeált relatóriáimból, mind ma is ex communibus inquisitoriis relatóriis az két incta ellen nappali és étcakai bűvös-bájos és boszorkányos cselekedeteit, melyekre nézve megkérvánom juxta praememoratam conclusionem, hogy convincáltassanak s meg is büntetessenek, et protestatur, liceat si necessum fuerit tam scriptis, quam etiam verbis plura.

Incti quoque relegat ad conclusionem in merito factam, addálván az communis inquisitio mellé ilyen ratiókat: I^{mo}: Ezen communis inquisitio az inctusokat nem aggraválhattya, csak egy szemmel látott bizonyosság sincsen, aki bizonyosan fateálna, hanem csak valami álomlátásokat és afféle haszontalan te mondád beszédeket subinferálnak. De ami nézi a bo-

szorkánságnak speciesét, úgymint hogy az inctusok valakit megnyomorítottak volna boszorkányságokkal, vagy marhájokban kárt tettek volna, vagy az ördöggel contrahálván társalkodtak volna, ezt meg nem bizonyította. Azért a communis inquisitio többet nem ponderál mint az ennek előtte beadott relatóriák, azokra pedig bátran nem pronuciálhatott a bíró. Azért most sem pronuciálhat többet, mivel több dolog nem adta elő magát, hanem csak ugyan azon haszontalan álomlátások, a Decretum pedig part. 2, tit. 27. és 28. világosan tanította mi legyen a communis inquisitio és a puszta hallomást semminek tartya. His itaque praemissa rationibus cupiunt iudicium.

Deliberatum:

Minthogy sok fatensek fassiójok (mind szabad embereké) tészik és hozzák nagy suspitióban, hogy bűvös-bájos boszorkányi mesterségben régtől fogva lélegzett volna Musnai Jánosné, de minthogy négy világos fatensek fateállyák, hogy Musnai Jánosné Konya Ersébet egy pünkösdi innepnapok étcakáján Kotsárdi Demeter Ferencre másodmagával reámenven, kezét megfogta, mellyet azon négy fatensek előtt szemében mondván Demeter Ferenc, nem tagadta, sőt kezét fogván Demeter Ferencet megkövette. Fateállya világosan egy fatens, hogy neki vereskáposztát vitt enni fényes tányéron étcakának idején, de vasvillával fenyegetvén az fatens, egy jó magos kapun csak általlépett és eltűnt. Más fatens is világosan mongya, hogy neki kezit, lábát megnyomván étcaka, az utollyával az szájára ült. Bizonyosan fateállya más különös fatens is, hogy étcakának idején reáment, száját félre akarta vonni, de ő megfogván és gyertyát kérvén az feleségétől, az ablakán kicsiny helyt kiment. Mellyekre nézve tectett a törvénynek, hogy vízi próbára vettvén, megtortúráztassék több társainak kiadatására, azután pedig megégettessék.

Borbély Péter és Dán Anna is az ellenek valló fatensekre nézve vízi próbára vettessenek és ha az vízi próbán is vétkeseknek tanáltnak, megtortúráztassanak és megégettessenek. Ha pedig az vízben elmerülnek, tehát simpliciter elbocsáttassanak.

Incti appellans praesentem causam ad sedriam generalem inelyti sedis Siculicalis Aranyos matura revisionis et sanioris discussionis gratia.

Actor contendit et dicit: Criminalis lévén a causa, látcik nyilván, hogy csak ratione procrastinationis appellállyák az inctusok. Azért nem transmittátik et protestatur.

Deliberatum:

Non transmittitur.

Protestatur incti de literis praeceptoris appellatoris.

† Szekeres Annát illetően utalójellel a következőket jegyezték a lapszélre: Persecutionis causa remittitur ad forum oppidi Vintz respectu privilegii.

2 Lásd a 175. sz. pert.

1736. augusztus 30., Bágyon

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNSÁGGAL VÁDOLT BETHLEN JÁNOS CSAVARGÓ ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 222–223. p.

Causa ejusdem vice-judicis regii ratione officii sui ut actoris, contra et adversus Joannem Bethlen vagum, cujus de alio nomine, conditione locoque residentiae protestatur, ut inctum et detentum.

Pro actore procurator nobilis Joannes Literati de Kertsed, per quem actor praemissa cum protestatione hoc modo dicit: Ilyen okon prosequálom jure tisztem szerént az inctust, hogy az inctus nem gondolván Istenéhez mint teremptőjéhez, gondviselőjéhez való szoros kötelességét, szántsándékkal az ördöghöz hajlott és pártolt s annak szolgálattára állván és pártolván, bűvös-bajos boszorkánságban foglalatoskodott és magát gyakorlotta, amint azon ördögi boszorkányos mesterségben való maga gyakorlásával, cselekedeteivel és külömb-külobm practikáival maga sokaknak kérkedett, megvallván abbeli külömb-külobm személyeknek vétkes cselekedeteit. Mely maga fassióját ha tagadná az inctus, dato termino, doceálom egyéb ahhoz accedálható circumstantiákkal is, úgymint nevezetesen étető léreg is tanáltatott, melyet ő tett volt el kétség nélkül gonosz végre, más valamely jámbornak ártalmára, doceálván penig fassióját, minthogy az embernek maga szója-vallása ezer bizonság, megkévánom, hogy az hazában bevött praxis szerént azon rüt bűnben való elegyedéséért és éléséért tüzzel égettessék meg, elsőbben vízi próbára vettvén és complex társainak kiadására meg is tortúráztatván, et protestatur.

Inctus negat et cupit exmitti.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes.

1737. január 31.–február 1., Mohács

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT PAP ZSUZSANNA,
NEMES KERCSEDI FORIKA ISTVÁN ÖZVEGYÉ ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 247, 255–257. p.

I.

1737. január 31., Mohács

PERFELVÉTEL

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 247. p.

Causa egregii Michaelis Váro junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyos ratione officii sui ut actoris contra et adversus relictam viduam nobilis quondam Stephani Forika de Kertsed (iuxta ipsiusmet relationem) Susannam Pap, quo nomine sub protestatione relicto ut inctam et detentam.

Pro actore procurator Joannes Csipkes de Rákos, per quem actor cum protestatione praemissa dicit hoc modo: Illyen okon kételenítettem a praementionált inctát ab officio meo jure prosequálnom, hogy az incta diversis locis et temporibus külömb-külobmb féle boszorkányságokkal, varázslásokkal, bűvös-bájossággal, sőt ezekről való maga nyelve vallásával is vádoltatik, melyeket ha az incta tagadna, dato termino, doceálok, doceálván penig megkérvánom a jure, hogy primum et ante omnia a mostani praxis szerént vízi próbára vettessék, annak utána penig complex társainak kiadására megtortúráztatván, a Mójzes törvénye szerént meghallyon, mégpenig a bévött praxis szerént tűzzel égettessék meg, et protestatur.

Incta negat actionem domini actoris.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes.

Actor protestatur de collateralibus instrumentis.

II.

1737. február 1., Mohács

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

AZ IRAT: B: KmOL, ASzJk I/7, 255–257. p.

Causa continuata penes exmissionem egregii Michaelis Varo junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyos ut actoris, contra et adversus Pap Suska relictam viduam nobilis Stephani Forika de Kertsed ut inctam et detentam.

Pro actorē procurator Joannes Literati de Kertsed, per quem actor exhibet literas relatorias inquisitorias cum caeteris literalibus instrumentis praesenti causae inservientibus, quibus perfectis cupit praementionatam detentam inctam juxta priorem actionem convinci et aggravari et protestatur.

Pro incta procurator Josephus Gall de Kövend, per quem incta cupit literalia sua instrumenta exhiberi et ab omni impetitione domini actoris absolvere.

Actor concludit in merito sic: Jóllehet a parsoknak mind részről exhibeált inquisitóriájokból olyan evidens és gravis, számtalan sok actióm szerént való circumstantiák adgyák elő magokat, mellyekre nézve ha nyilván reá nem eskünnének is, actióm és requisitioám alól a törvény alig vagy nem is absolválhatná az inctát, annál inkább penig, hogy sok boszorkányos cselekedeteire reáesküsznek, úgymint nevezetesen, hogy fokhagymával ajtószarkát és ágylábát mit kent meg, úgy házat visszaseprettet az úgy alá. Több sok hasonló visszás bűvös-bájos cselekedeteivel azt adgyák elő, hogy nem tiszta személy, hanem boszorkány. Ide való az is, hogy sokakat megfenyegetett s mind fejeken tölt, mert fenyegetése után megnyomorodtanak, hogy akiket akart csak könnyen, extra naturales et phisicas rationes et res megörvoslatt. De ezek felett ugyan világosan reáesküsznek felesen, úgymint Kertsedí Santa Grozájek háznépestől, hogy az teheneiket megboszorkányozta, Blenyesi Ferencné penig hogy megholt öccsét Pétert megvesztette s megétette s abban holt meg. Hasonlóképpen Apatzai Ferencné asszonyom ökegyelme, hogy ördögi mesterségre akarta tanítani ökegyelmét, kezit is bé akarván venni s avval biztatván, hogy micsoda szép sereget mutat ökegyelmének. mások is igen sokan (de quorum specificatione propter multitudinem protestatur), hogy az ő gyermekeket avagy ezt vagy mást az incta vesztette meg. Idevaló az is, hogy nem természeti dologgal, nem is phisica ratióval, hanem hejábavaló varázslással jovallatta egy kertsedí bírónak, úgymint gatyamazzag megkötésével absolválhattya magát a falu ratiója alól, itt penig több s nagyobb mesterségre is tanította volna a bírót, de nem mért. Hasonlóképpen a bábaságra is mások felett való mesterséges tudománnyal ajánlotta magát, de azt is nem mérte sem cselekedni, sem kibeszélni, kétségkívül a törvenytől félvén. Praemissis ergo praegnantibus his et numerosissimis rationibus megkévánom, hogy az incta juxta priorem actionem megbüntettségék et protestatur.

Incta ad haec: Minthogy az actor ökegyelme boszorkánysággal vádol engemet, megkévánom si iuris, quod elsőbben is, hogy ökegyelme arról ha csak ratióval is producállyon, hogy lehessen-é boszorkány avagy nem, mert hogy valakire valami címétricus conceptust

formállyanak és az in perpetuum rajta maradgyon, annál is inkább, hogy azért halálos sententiával sententiáztassék, talám az Isten és az emberek törvénye meg nem engedi.

Másodsor, hogy az boszorkánynak az ő operatióiról is producállyon, hogy confrontáltván az énrólam csak éppen fingált operatiók kitessek, hogy egyik-e az a személy vagy nem, őkegyelme ugyan adferál holmi extra rationem lévő dolgokat, amellyekkel akarja boszorkányságomat comprobálni, úgymint fokhagymával ágylábanak való megkenetetését, de abból nem tudom mit hozhasson őkegyelme ki, mert semmi connexiója nincsen, hogy azzal valakinek árthatott volna, hanem ha cselekedte is betegeknél, ahova hivatalos volt fragrantíának okaért ha cselekedte. Mond őkegyelme egyebet is, úgymint hogy másokat boszorkányságra akart volna tanítani és hogy másokat megvesztett volna és meg is ölt volna. De semmi ollyas ratiókkal nem comprobállya, anellyekből evidententer kitetcenék, hogy cselekedhette-é, ő cselekedte-e avagy nem, hanem csak éppen pusztá szóval asserállya, hogy ő cselekedte, mellyeket is extra omnem phisicam rationem et operationem annak utána meggyógyított volna, de hogy lehessen nem tudom, mivel phisica ad omnia extenditur, nem is lehet valamit cselekedni, hanem ha phisica operatióval. Mert nem lehet, hogy valakinek nyakát, lábát vagy akár micsoda nemű membrumát kitekerhesse vagy megcsönkíthassa, hanemha instrumentum légyen a kéz, amely által eminenter azt végben viheti, mert nullum corpus potest aliud ferire nisi frangendo, itt peniglen olyanokat fingálnak, amellyek phisica operatiót kévannak, anélkül végben vinni nem is lehet. Mivel azért ezekre az okokra nézve sem a ratio meg nem engedi, hogy én azokat cselekedhettem, avagy cselekedtem volna, mert az ratio mindenkoron investigállya mit mivel és miképpen lehessen megcselekedni és a bíró is úgy tehet ítéletet, ha ezeket a circumstantiákat a ratióval feltanálya. Azért kévának simpliciter absolutiót az actornak őkegyelmének minden impetitiójától, de caeteris protestatur.

Actor inhaeret conclusioni suae et dicit verbis.

Deliberatum.¹

¹ Lásd még a 168. sz. pert.

1737. február 7., Felsőszentmihályfalva

NEMES RÁKOSI FÜLEP JÁNOSNÉ VÉG MÁRTA NEMESASSZONY
RÁGALMAZÁSI PERÉNEK FOLYTATÁSA
IDŐSEBB NEMES RÁKOSI FÜLEP ANDRÁSNÉ PÁLFI KATALIN NEMESASSZONY ELLEN,
AKI ÖT BOSZORKÁNYNAK ÉS KURVÁNAK MONDTA

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 257–258. p.

Anno 1737, die 7. Februarii vice seu inferior sedria sedis Siculicalis Arannyas in possessione Felső Szent Mihályfalva celebrata.

Causa continuata penes exmissionem nobilis faeminae Martha Vég nobilis Joannis Fülep de Rákos consortis ut actricis contra et adversus nobilem faeminam Catharinam Pálfi nobilis Andreae Fülep senioris de Rakos consortem ut inctam.

Pro actrice procurator Joannes Csipkés de Rákos, per quem praemissa protestatione exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae inservienta, penes quas cupit iudicium juxta priorem levatam et protestatur.

Pro incta procurator idem Joannes Literati de Kertsed, per quem incta praemissa cum protestatione resolvit hoc modo:

Elvárom az actornak compromissiója szerént való exhibitáit, mellyek ellen salvum légyen nékem excipiálnom és contendálnom ex post nekem is exhibeálnom és concludálnom s azok szerént igazságomról sententiát is vennem, et protestatur.

Actor inhaerendo superioris exhibet.

NB. Excepit actrix ex ea ratione contra utrum inctae: Hogy leánykori dolgairól nem utrizálhatott és nem is inquirálhatott. Kihérdetése és copulatiója alkalmatosságáról elmúltak leánykori dolgai.

Incta reponit: Valamikről nem reconciliált, szemére vehetem.

Incta contendit.

Deliberatum:

A kurválkodás iránt leánykori dolgairól való fassiók nem suffragálnak az inctának.

Incta appellat in ea parte. Actor contendit.

Actor concludet in merito. Compromissióm szerént világosan edoceáltam feles fatensekkel, hogy az incta ökegyelme engemet sok ízben kurvának és boszorkánynak kiáltott és engemet híremben, nevemben igen megsértett, melj actiómat nemhogy tagadta volna, sőt kívánta comprobálni azon két nagy cégéres vétket nékem holtig való bestelenségemre, melyeknek documentimiben egészen deficiál az incta midőn csak egy szemmel látott bizonyosságot is nem producál, hogy én azon két vétkek nemében lelégzéném és abban élnék. Minthogy azért in probatione deficiál az incta, actióm szerént kívánom convincáltatni cum restitutione honoris et protestatur.

Incta concludit in merito sic: Jóllehet bizonságimnak nagyobb része deliberative in judicio nem teneálván, in ea parte appelláltam, de azon kívül is elegedendő fatensek importályák, hogy az actrix ökegyelme maga mondotta, hogy az napája Szent Györgyiné asszonyom, de cujus alio nomine et conditione pro hac et nunc protestatur, őtöt kurvának s varázslónak mondotta. Mely így lévén, ha a nem volt, nem kellett volna elszenvedni s alatta hevérni, hanem magát tisztította volna olyan mocskok alól. Hogy penig alatta ült s elszenvedte, eltúrte, azzal az ellene való ezen mocskokat ratificálta, sőt nem csak engemet s másokat facultált arra, hogy kurvának és varázslónak mongyák, sőt a bírónak s a tiszteknek is alkalmatosságot adott arra, hogy megbüntesse, mellyet hogy a bíró elmulatott, én arról nem tehetek, de én nem léven első, megkévánom, hogy az actrixnak impetitiója alól már absolváltassam cum refusione expensarum et fatigiarum et protestatur.

Actrix ad haec verbis fusius. Incta quoque verbis.

Deliberatum:

Elégedendőképpen megbizonyítván az actrix maga actióját, az incta penig még csak circumstantialiter sem tangállya kivált a boszorkányság iránt, de kurvaságáról is az actrixnak az incta férjhez kelése után még gyanúra valóról is nem producál. Azért tetcett a törvénynek, hogy az incta az actrixnak actiója szerent convincáltassék.

Incta appellat praesentem causam cum tota sua serie et processibus ad sediam generalem uberioris revisionis et saniorum discussionis gratia (sedis Siculicalis Aranyos), et protestatur.

Actrix: Causa non est transmissibilis et assignatur rationis verbis.

Deliberatum:

Transmittuntur.

Actrix protestatur de ulterioris expensis et fatigiis.

1737. április 4., Bágyon

NEMES BÁGYONI SZÉP MIKLÓS, FELESÉGE, NAGY MÁRIA, VALAMINT MIKLÓS FIA, ISTVÁN RÁGALMAZÁSI PERÉNEK FOLYTATÁSA NEMES BÁGYONI BORONNYAI ZSIGMOND ELLEN, AKI NAGY MÁRIARÓL AZT IS MONDTA, HOGY BOSZORKÁNY

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 271–272. p.

Vice seu inferior sedria sedis Siculicalis Aranyas in possessione Bágyon anno 1737. die 4. Aprilis celebrata.

Causa continuata penes exmissionem nobilis Nicolai Szép de Bágyon ac Mariae Nagy consortis ejusdem ut et filii jam dicti Nicolai Szép: Stephani ut actorum et actricis contra et adversus nobilem Sigismundum Boronnyai de Bágyon ut inctum.

Pro actoribus et actrice procurator Joannes Csipkes de Rákos, per quem praemissa cum protestatione exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae inservientia, penes quas cupit iudicium juxta levatum, et protestatur.

Pro incto procurator idem Joannes Literati de Kertsed qui antea, per quem inctus praemissa cum protestatione dicit sic: Elyárom az actoroknak exhibitáit, mellyek ellen salvum légyen nékem excipiálnom és contendálnom, consequentes penig nékem is exhibeálnom és legitima juris via iudiciumot is vennem, et protestatur.

Actor concludit in merito: Luculenter constál exhibeált inquisitoriánkból, hogy az inctus mindenikünket külön-különféle terminuson bestelen szókkal illetett, nevezetesen Szép Miklóst és fiát azzal, salvo sit honore, hogy egymásnak mit csinálván légyen veje, émellet rüt, mocskos szókkal szitta és bestelenítette sokféle Isten ellen való atta s teremptette szitkoknak nemeivel. Szép Miklósnet penig, Nagy Máriát boszorkánynak pronunciálta, úgy ezt is külön-különféle szitkoknak nemeivel szitta, bestelenítette. Az inctus penig maga mentségére beadott relatoriájával nemhogy magát mentené, de abból is világoson constál az én actióm in aggravationem incti. Megkévánom azért a jure, hogy az inctus actióm szerént convincáltassék et protestatur.

Egregius Michael Váro iunior de Bágyon tanquam vice-judex regius sedis siculicalis Aranyos ratione officij sui ingerit se in praesenti causa, cupitque inctum juxta praemissos fassiones juxta Appr. Constit. part. 3, tit. 47. articulum 22. et Compil. Constit. part. 3, titt. 14, articulum 14. convinci et aggravari et protestatur.

Inctus concludit in merito sic: Hogy én az actorokat diffamáltam volna, azt meg nem bizonyították külön-külön személy szerént mindenik, de elegendőképpen egyik sem, mert ha valamelyik láttatik is bizonyítani valamit ellenem, de egy fatensnél többel nem. Unus testis autem in iudicio nullus. De dato sed non concessio, hogy bestelenitettem volna is őkegyelmeket, noha még én nem inquiráltathattam nyilván, mindazonáltal mégis megbizonyítottam azt, hogy őkegyelmek attak okot rá. Ami a káromkodást nézi, teremptette, atta, lelkü és egymásnak mit csinállyanak s több ha volna ilyen szókat is, az nem az actoroknak jussa, hogy megkeressék, hanem a tiszté, én penig azokról tiszt uraimékkal megbékéltem, mellyről úgy hiszem vicekirálybíró tekintetes, nemes Miske Sigmund uram őkegyelme recognoscál. Melyhez

képezt megkérném, hogy az actorok őkegyelmek, úgy az ingerens vicekirálybíró Váro Mihály úr őkegyelmének impetitiója alól simpliciter absolváltassam, et protestatur.

Actores ad haec verbis, ingerens autem dicit: Hozza elé az absolutionálist, ha vagyon, mert leveles a szék, dato sed non concessio, ha valamiképpől megbékélt is, nem tudván a tiszt ilyen nagy cégéres vétket és oly irtózatot, haza törvénye ellen való káromkodást, erre nem ad facultast a tisztnek a törvény, hogy remittálja, sőt parancsolja executióját a két citált articulusokban et protestatur.

Inctus ad haec: Az ingerens vicekirálybíró uram őkegyelme maga jelen nincsen, noha azt őkegyelme is tudja, hogy én a káromkodásról megbékéltem, mely a nemes sedrián hogy consideráltassék plura verbis.

Actores quoque verbis.

Deliberatum:

Jóllehet az actorok ígéretek szerént actiójokat elegendőképpen nem edoceálták, tudniillik, hogy az actorokat bestelenítette volna az inctus, de minthogy az három actorok bestelenítése iránt külön-külön egy-egy fatens producáltatik, emellett sok moeskos, irtózatot szókkal mind együtt, mind különösen, hogy az actorokat illette, arról satis superque doceálván, tette a törvénynek, hogy az inctus egy emenda lingvén convincáltassék az actoroknak költségeinek refusiójával együtt. Az ingerens részéről penig in futura sedria producállyá az inctus a nemes szék tisztjei káromkodásáról való remissionálisát és akkor az ingerensnek is egész deliberatuma léssen.

181.

1737. május 9., Sinfálva

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
KERCSEDI IDŐSEBB APÁTZAI FERENCNÉ KATSÓ ANNA NEMESASSZONY ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL. ASzJk I/7. 274. p.

Causa levata egregii domini Michaelis Varo iunioris de Bágyon vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus nobilem faeminam Annam Katso egregii domini Francisci Apatzai senioris de Kertsed consortem ut inctam.

Pro actore procurator nobilis Joannes Csipkes de Rákos, per quem praemissa protestatione talem instituit actionem: Illyen okon prosequáalom az inctát jure, hogy az incta Isten s haza törvénye ellen magát bűvös-bajos boszorkányi mesterségnek praxissában elegyítette magát, melyet, data exmissione, ha az incta tagadna, comprobálni kész lésszek, comprobálván, megkérném a jure, hogy luat poenam meritam et protestatur.

Pro incta procurator Joannes Literati de Kertsed, per quem petit par. Actor contendit.

Deliberatum:

Conceditur.

1737. május 9., Sinfalva.

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT
NEMES SZILÁGYI ISTVÁNNÉ BEKE ANNA, NEMES KÖNTÖS PÉTERNÉ SZÉKELY ANNA
ÉS NEMES KERCSEDI SZILÁGYI PÉTERNÉ SZÉKELY JUDIT NEMESASSZONYOK ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 274. p.

Causa levata ejudem egregii domini Michaelis Varo junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus nobiles faeminas Annam Beke nobilis Stephani Szilagi ac Annam Székely nobilis Petri Köntös ut et Juditam Székely nobilis Petri Szilágyi de Kertsed consortes ut inctas.

Pro actore procurator Joannes Csipkes de Rákos, per quem praemissa protestatione allegat hoc modo:

Illyen okon prosequálom az inktákat jure, hogy az incták külön-különféle helyeken különb-különbféle bűvös-bájos boszorkányságokban elegyítették magokat contra jus divinum et jura regni, mely abbéli cselekedeteket és gonosz bűvös-bájos mesterségeket, dato termino, comprobálni kész leszek, comprobálván, megkévánom a jure, hogy mint olyan ördögi mesterséget practizáló személyek luant poenam competentem et protestatur.

Inctae petunt par. Actor contendit.

Deliberatum:

Conceditur, veris et indubitatis nobilibus.

1737. június 28., Csegez.

ARANYOSSZÉK PERÉNEK FOLYTATÁSA A BOSZORKÁNYSSÁGGAL VÁDOLT TSIRKE ALIAS
SEKAN FLÓRA, CZIGÁNY MIKLÓS JOBBAGY FELESÉGE ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 276. p.

Anno eodem die vero 28. Junii ibidem celebrata sedria.

Causa continuata penes exmissionem egregii domini Michaelis Varo junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyos ratione officii sui, in quem videlicet causae praesentis prosecutio a praedecessore suo egregio domino Francisco Apatzai anni superioris jam praeteriti tunc vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyos permutationem officii sui legitime est condescensa, ut actoris contra et adversus providam Floram Tsirke

alias Sukan providi Nicolai Czigány consortem, iobbagionis spectabilis ac generosae dominae Sophiae Daniel spectabilis et generosi domini Volphgangi Csongradi de Szász Veszod consortis, in haereditaria sua portionem in possessione Székely Földvár sēdeque Siculicali Aranyas existente residentis et commorantis ut inctam.

Pro actore procurator Gregorius Tanka de Homoród Szent Pal, per quem praemissa cum protestatione exhibet sua litalia instrumenta, quibus perlectis cupit modernus actor juxta priorem levatam inctam aggravari et convinci executioneque demandari et protestatur.

Pro incta procurator Tomas Nagy de Kövend, per quem praemissa protestatione dicit: Elváróm az actornak ökegyelmének ellenem beadattatott relatoriáját elolvastatni, mely ellen is salvum légyen énnekem excipiálnom és contendálnom ex post vero si necessum fuerit in mei defensionem nékem is exhibeálnom et protestatur.

Actor concludit in merito: Világosan constál exhibeált relatoriámból, hogy az incta kü-lömbféle személyeknek maga bűvös-bájos kuruzslásával véghez vitt gonosz cselekedése, azokkal való másoknak ártása és megnyomoritása, mellyet is midőn megfenyegetett volt na a dolensnek maga atyafiatól vagy egyéb cseléditől ugyancsak visszacsinálta és előbbeni állapottyára, nehéz szenvedésekből és nyavalyákból helyre állította, mely szerént is méltán levatamnak continentíája szerént de jure et consuetudine regni aggraváltathatik. Meg is kívánóm, si juris erit, hogy aggraváltassék és executióban vétessék, holott az incta relatoriáj[ja] is subinferállya maga bűvös-bájos sok helylyeken véghezvitt gonosz cselekedetit, sőt még az maga édes gyermeke is minden kétség kívül észrevévén boszorkányos cselekedetit in loco publico et coram officialibus pagi possessionis Földvár aperto ore boszorkány-nak kiáltotta és a falusbírót nógatta az anyjának megfogatására ezer forint bírság alatt, et protestatur.

Incta ad haec concludit in merito: Mivel az actor ökegyelme ellenem beadattatott relatoriájában semmi szemmel látott bizonyságokkal ellenem nem doceálhat, subinferállya ugyan egy fatens, hogy egyvalakit megnyomoritottam volna és annak utána azon megnyomoritott ember atyafiatól megfenyegettetvén azon nyavalyát visszacsináltattam volna, de egy ember bizonyságára senkit is a haza törvénye halálra nem condemnálhat. Subinferállyák azt is, hogy az én édes gyermekem engemet boszorkánynak kiáltott volna, de mivel ezt részeg korában cselekedte, amikor esze néki nem volt, ezen szavait (amint sok számból álló bizonyságok subinferállyák) retractálta és visszamondotta, hogy én azon személy nem vagyok. Mely előszámíált ratiókra nézve megkívánóm, hogy az actornak ökegyelmének impetitiója alól simpliciter absolváltassam, et protestatur.

Actor a haec verbis. Incta quoque.

Deliberatum:

Bizonyos ratiókra nézve az incta iránt való causája a dominus actornak most differáltatik, úgy mindazonáltal, hogy az incta szoros detentio és őrizet alatt tömlecre vitessék.

1737. június 28.–október 24., Csegez, Mészkö

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
KERCSEDI IDŐSEBB APATZAI FERENCNÉ KATSO ANNA ÉS MÁK KERCSEDI TÁRSAI ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 277, 281–282. p.

I.

1737. június 28., Csegez

A PER FOLYTATÁSA AZ IRATMÁSOLATOK BEADÁSA UTÁN

Anno eodem [1737] die vero 28. Junii ibidem [Csegez] celebrata sedria.

Causa continuata¹ penes parium receptionem egregii domini Michaelis Váro de Bágyon junioris vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus Annam Katso egregii domini Francisci Apatzai senioris de Kertsed consortem, item Annam Beke nobilis Stephani Szilágyi de Kertsed consortem, item Annam Székely nobilis Petri Köntös de Kertsed consortem ut et Juditam Székely nobilis Petri Szilágyi² de Kertsed consortem in sede Siculicali Aranyas residentium ut inctas.

Pro actore procurator Gregorius Tanka de Homoród Szent Pál, per quem praemissa cum protestatione cupit actor levatam inctorum relegi judiciumque juxta eandem pronunciari executioni demandando et protestatur.

Pro inctis procurator Joannes Literati de Kertsed idem qui antea, per quem inctae negant actionem domini actoris cupiuntque exmitti in defensionem sui, protestando de collateralibusque etiam inquisitoriis, caetero protestantur.

Actor quoque cupit exmitti protestando de literis collateralibusque inquisitoriis suo tempore acceptandis, caetero protestatur.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes ad futuram.

II.

1737. október 24., Mészkö

A PER FOLYTATÁSA KERCSEDI APATZAI FERENCNÉ NEMES KATSO ANNA ELLEN

AZ IRAT: B: ASzJk I/7. 281–282. p.

Anno 1737. die 24. mensis Octobris vice seu inferior sedria in possessione Mészko celebrata.

Causa continuata penes exmissionem egregii Michaelis Váro junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui uti actoris contra et adversus nobilem faeminam Annam Katso consortem videlicet egregii Francisci Apatzai de Kertsed ut inctam.

Pro actore procurator Joannes Csipkés de Rákos, per quem solenni protestatione praemissa exhibet sua literalia instrumenta penes quas cupit judicium juxta priorem levatam et protestatur. Pro incta procurator idem Joannes Literati de Kertsed qui antea, per quem incta praemissa cum protestatione respondet hoc modo: Elvárom az actornak őkegyelmének legitima exhibitáit, azok ellen mindazonáltal szabad legyen excipiálnom és contendálnom ex post vero nékem is exhibeálnom s consequenter concludálnom judiciumot is vennem ártatlanságoomról, et protestatur.

Actor concludit in merito: Constál az az bírák előtt az praetensióban forgó véteknek mi-csoda titkos praxissa légyen, hogy arról keresztény ember, és annak modalitássáról világosan fateálni nem tud, minthogy azt titkon és éccakáknak setét idején szokták inkább magok között practizálni, hanem ehhez szólhatni inkább csak conjecturaliter, amely conjecturákhoz a régi doctorok és juristák adinveniálták a próbát. Kire nézve constál az, hogy a mostani incta egy olyan cégéres vétekben élő személlyel conversálozott és attól kívánta tanulni azon mesterséget, et secundo constál az is, hogy azon megégettetett személynek³ csontjain szánakozván,⁴ maga tudgya. Accedál ez is, hogy azon megégettetett személy tempore torturae suae eriminis az mostani inctát kiatta hasonló vétekben élni, úgy annak előtte is sok fatensek subinferállyák, hogy azt mondotta volna azon megégetett személy, hogy ha őneki meg kél halni, az inctának is. Ezen ratiókra azért láttatik az incta vétkesnek lenni. Azért, hogy cselekedetinek méltó jutalmát elvégye, secundum levatam megkévánom et protestatur.

Incta concludit in merito sic: Jóllehet az actor vice-királybíró uram őkegyelme ab officio oly szorgalmatosan inquiráltatott, hogy hivatalyának és a nemes széknek egész contentumot tött. Mindazonáltal csak valami bűvös-bájos vagy babonázással is engemet senki ki nem ád, annál inkább actiója szerént való boszorkányságot ellenem nem doceál. Conclusiójában sem fratt, sem irat ellenem egyebet, hanem hogy az megsententiázatt és megégettetett Forrikáné⁵ mondott volna engemet boszorkánynak tempore suae torturae, de az sem constál in judicio, hogy ő mondott volna csak egy fatensbol is, de dato, hogy mondott légyen ő, az ő szava mint megsententiázattnak in judicio nem teneálhat. Annál inkább peníg feles fatensektől constál, hogy reám haragutt s engemm fenyegetett, melyre nézve az ő szava a törvényben non est acceptabilis. Ha szánakoztam rajta, avval sem vétettem, mert a keresztény

embernek még az ördögöt is szánni kell azért, hogy az Istennek nemes munkája héjában való lött. Kívánom azért alázatosan az istenes törvénytől, hogy simpliciter absolváltassam.

Deliberatum:

Felolvastatván mind az actor ökegyelme relatóriája, mind az incta relatóriái és rumináltatván, teccett a törvénynek, hogy az incta simpliciter ab impetitione domini actoris absolváltassék, mivelhogy még csak suspitióra való circumstantiái is nem tanáltatt.

1 Áthúzza: Egr D.

2 Áthúzza: Consort.

3 A következő szót a sor fölé, az áthúzott 'holt csontjain' szavak fölé írták.

4 Áthúzza: azokból haza vitt mi végre.

5 Forikáné pereit lásd a 168. és 178. sz. alatt.

185.

1739. december 10., Polyán

ARANYOSSZÉK PERE A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT DOBOS KISANNA ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 329. p.

Vice seu inferior sedria in clyti sedis Siculicalis Aranyos in possessione Polyán anno 1739. die 10. Decembris celebrata.

Causa levata nobilis Michaelis Váro junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyos ratione officii sui ut actoris contra et adversus faeminam Dobos Kisanna ut inctam et detentam.

Pro actore procurator nobilis Gregorius Tanka de Homoród Szent Pál, per quem praemissa cum protestatione exhibet talem actionem: Ilyen okon kellett az inctát in jus attrahálnom, mivel az incta nem gondolván maga veszedelmével, Isten s haza törvénye ellen sokféle törvénytelen dolgokban elegyítette magát, úgymint lopásban, nyilvánvaló paráznságban, házfelverésben, boszorkányságban, sőt, hogy paráznságát elfedezhesse larvát csinált magának, magát valakinek híre és akarattya nélkül, contra praxim inter christianos hactenus legitime observatam, konttyal, főrevalóval befedezte magát leány lévén, mellyet az incta maga sem tagadhat. Hogyha peníg tagadna, data a jure in eum finem ad comprobandum legitima exmissione, az incta ellen comprobálnom kész lészek, comprobálván, megkívánom a jure, si juris, hogy pro distinctis in ipsam effusis diversis locis et temporibus, ad mentem legum et praxim hactenus usitatam luat poenam de meritum et protestatur.

Incta negat actionem actoris praeter larvam et cupit exmitti.

Actor similiter.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes.

1739. november 13., Kocsárd

NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI HARTZEGI ISTVÁN ÖZVEGYE NEMES KUPÁS ERZSÉBET
RÁGALMAZÁSI PERÉNEK FOLYTATÁSA
NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI NAGY ALIAS BITAI FERENCNÉ
NEMES GYEPESI ANNA ELLEN,
AKI ÖT BOSZORKÁNYNAK KIÁLTOTTA

AZ IRAT: B, C: KmOL ASzJk I/7. 316–318, 577. p.

I.

1739. november 13., Kocsárd

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 316–318. p.

Anno 1739, die 13. Novembris ibidem [Kocsárd] sedria celebrata.

Causa penes exmissionem continuata nobilis faeminae Elizabethae Kupas nobilis quondam Stephani Hartzegi de Felső Szent Mihályfalva relictæ viduæ ut actricis contra et adversus nobilem faeminam Annam Gyepesi nobilis Francisci Nagy alias Bitai de Felső Szent Mihályfalva consortem ut inctam.

Pro actore procurator Gregorius Tanka de Homoród Szent Pál, per quem præmissa cum protestatione exhibet sua literalia instrumenta præsentia causæ inservientia, quas cupit perlegi, tandem in merito concludendo habeat facultatem iudicium expetendi et protestatur.

Pro incta procurator idem Joannes Literati de Kertsed qui antea, per quem præmissa cum protestatione resolvit sic: Elvárom az actrixnek compromissiója szerént való exhibitáit, mellyek ellen salvum légyen énnekem excipiálnom ex post vero exmissióm szerént én is exhibeálnván, légyen facultásom az szerént concludálnom és iudiciumot is vennem, protestatur de reliquo.

Actrix concludit in merito. Apud naturalistas et apud bene meritas personas quadratosque homines extra dubium est, hogy amely ember valamely dologról ítéletet akar tenni, elsőbben is megvizsgálja az filosofusoknak amaz sententiáját: Clara et distincta rei perceptio requiritur in iudicio, itt peniglen ebben az substrata materiában clara és distincta perceptiót, hogy láthatna az ember tával vagyon. Sőt még olyas circumstantiák is, amelyekből valakit morte damneálhatna a tiszt, által nem láthatni, sőt inkább ezen matéria egész suspitióon fundáltatik. Ex suspitione autem nunquam sit certa justitia, si non certa justitia, neque acquitatis ratio exinde enodatur, verum erit dubium ex dubio autem, si adsit dubietas secundum maxima juristarum nemo condemnandum, Különbén is in re dubia iudex facilius debet esse ad absolvendum, quam ad condemnandum, nam melius est nocentem absol-

vere, quam innocentem condemnare. Mindkét félnek relatóriáját ha megvizsgáljuk, csak egy fatens sem tanáltatik, aki clare et distinctissime doceálna boszorkányi mesterségét. Ha kik rákiáltották az actrixre ezen bestelen rít terminust és annak utána via juris az actrix azokat nem prosequálta, onnan nem következik: nem prosequálta, azért boszorkány. Ugyanis prosequáltatván már a causa, most kellene már comprobálni és reárákni, hogy boszorkány, mert ugyanis ha az ilyen színű dolgok pro rato tartatnának, mindenkor valaki bestelenített s nem prosequálta, azért olyan személy, aminek kiáltatott vagy clam valakik előtt mondattatott, úgy nagyobb része a societasoknak condemnáltathatnék. Ez is accedál ad non prosecutionem in tempore, hogy midőn néhai ura, Hartzegi István életében inquiráltatott volna, kérte az urát, hogy prosequállya. Az ura látván, hogy több kára forog néki az olyan te mondából származott dolognak prosecutionjában mint haszna, különben is semmi idealis suspitiót magában észre nem vehetett felesége iránt, per hoc volens praetereálta, az actrix pedig alája lévén vetette a maga néhai férjének, erőszakosan nem adigálhatta, hogy tisztességét, becsületit keresse meg. Már midőn decedált és nem kell az actrixnak senkitől dependálni, nem praetereálta maga becsületit legitimo modo restituáltatni. Ha valami fatensek tanáltatnak is, akik valami circumstantiát vallanának, azok is többire olyan személyek, quorum linguae nihil est inaccessum nem csak az actrixet, sőt más becsölletes embereket is bátorzkodnak besteleníteni. Ezek felett is irati injuriose, tales autem nihil faciunt recte excasantur autem in iudicio, ita ut verita fateri nequaecant. Sic se habentibus ergo rebus, megkévánom, hogy minthogy az incta holtig való bestelenségemre boszorkánynak kiáltott, tüzet tétet a hátamra, per hoc constálván a relatóriámból mocskos szavai az inctának. juxta priorem levatam convincáltassék¹ és executióban is vétetessék et protestatur.

Pro incta procurator item Joannes Literati qui antea, per quem concludit in merito: Én az actrixnek ellenem való actióját nem tagadván, sőt ad comprobandum suo tempore exmissiót is impetrálván, most satis superque doceáltam cum legitimis inquisitoriis relatóriis et in iisdem productis testium documentis, melyhez képest (si juris) megkévánom, hogy ab impetitione actricis absolváltassam cum poena indebitae vexae, költségemnek, fáradságomnak refusiójával.

Ingressio. Michael Váro junior nobilis de Bágyon juratus vice-judex regius sedis Siculicalis Aranyas ratione dicti officii se ingerit praesenti causae et cupit inctam juxta meritum ut ex fatentibus inctae constat convinci et aggravari, simul etiam executioni demandari et protestatur.

Deliberatum:

Jóllehet actióját az actrix az incta ellen satis superque doceálta és comprobálta, de e converso az incta feles fatensekkel edoceálta, hogy az actrix azon bestelenítést (mellyért az inctát keresi) már sok időktől² fogva másoktól fel nem vette, vagyis törvényre való hívás nélkül magán hatta, melyre nézve teccet a törvénynek, hogy modo semel pro semper, absque tamen consequentia az inctának is szenvedgye el. Respectu ingerentis vero, a nemes szék mindkét felek szoros inquisitória relatóriájakat igen szorgalmason megvizsgálván és considerálván, semmi oly fundamentumü legalis fassiót nem tanált, mely absque dubio pura veritasnak a törvényben mondathatnék. Azért teccet a törvénynek, hogy simpliciter

absolváltassék ab impetitione dominis ingerentis etiam és a modo in posterum (ha az actrix méltó okot nem ad effélékre), senki azon bestelenséggel ne illesse, boszorkánynak ne pronuciálja, alioquin ha ki cselekedné, ezen deliberatum mellett a falu büntesse meg egy forintig toties quoties. Az actrix is penig magát oly fegyhetetlen istenes életben igyekezze viselni, hogy senkinek is csak legkisebb efféle dologban való gyanúja hozzája ne lehessen.³

II.

1739. november 13., Székelykocsárd

ÍTÉLET

AZ IRAT: C: KmOL ASzJk I/7. 577. p.

Vice seu inferior sedria incltyi sedis Siculicalis Arannyas anno 1739. die vero 13. Novembris in possessione Székely Kotsárd celebrata.

In causa Elizabetae Kupás relictae viduae nobilis quondam Stephani Hartzegi de Felső Szent Mihályfalva ut actoris contra et adversus nobilem faeminam Annam Gyepesi nobilis Francisci Nagy alias Bitai de Felső Szent Mihályfalva consortem velut inctam, necnon ingerentem egregium dominum Michaellem Varo juniorem de Bagyon, vice-judicem regium sedis dictae Arannyas ratione officij sui, ratione et praetextu diffamationis mota, sic est deliberatum.

Deliberatum:

Jóllehet actióját az actrix az incta ellen satis superque doceálta és comprobálta, de e converso az incta feles fatensekkel edoceálta, hogy az actrix azon bestelenfést (mellyért az inctát törvénnel keresi) már sok időkől fogva másoktól felvötte, vagyis törvényre való hívás nélkül magánhatta. Melyre nézve tetcezt a törvénynek, hogy modo semel pro semper, absque tamen consequentia az inctának is szenvedgye el. Respectu ingerentis vero a nemes szék mindkét felek szoros inquisitoria relatoriájokat igen szorgalmatosan megvizsgálván és considerálván, semmi oly jó fundamentumú legalis fassiót nem tanált, mely absque dubio pura veritasnak a törvényben mondathatnak. Azért tetcezt a törvénynek, hogy simpliciter ab impetitione etiam domini ingerentis absolváltassék és a modo imposterum, ha az actrix méltó okot nem ad effélékre, senki azon bestelenséggel ne illesse, boszorkánynak ne mondgya. Alioquin ha ki cselekedné, ezen deliberatum mellett a falu büntesse meg egy-egy forintig toties quoties. Az actrix is penig magát oly fegyhetetlen istenes életben igyekezze viselni, hogy senkinek is csak legkisebb efféle dologban való gyanúja is hozzája ne lehessen.

E prothocollo sedis suprascriptae extradatum per juratum ejusdem notarium Andream Jobbágy m. p.

1 Áthúzva: et protestr.

2 A 'fogva' szót utalójellel a sor fölé írták.

3 Vö. az 1718. szeptember 1-i regesztával.

1739. november 26., Kertsed.

FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI SIMONFI JÁNOS RÁGALMAZÁSI PERE
NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI GYULAI JÁNOS ÉS FELESÉGE, NAGY KATALIN ELLEN,
AKIK FELESÉGÉRŐL AZT HÍRESZTELTEK, HOGY GYERMEKÜKET MEGVESZTETTE

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk U7. 327–328. p.

Vice seu inferior sedria sedis Siculicalis Aranyas in possessione Kertsed anno 1739, die 26. Novembris celebrata.

Causa penes exmissionem Joannis Simonfi de Felső Szent Mihályfalva et sede Siculicali Aranyas ut actoris contra et adversus Joannem Gyulai nobilem de dicta Szent Mihályfalva et consortem ejus Catarinam Nagy ut inctum, inctam.

Pro actore procurator Joannis Literati de Kertsed qui antea, per quem actor praemissa cum protestatione exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae inservientia, quae cupit perlegi et iis perfectis, cupit inctum et inctam juxta levatam priorem convinci et aggravari, protestando de reliquo.

Pro incta procurator Gregorius Tanka de Homoród Szent Pál, per quem praemissa cum protestatione dicit: Actoris est comprobare suam actionem, igitur habent facultatem incti contra exhibenda actoris contendendi ea quidem lege, ut si juris ratio exegerit sua quoque literalia instrumenta suae causae inservientia producendi, et protestatur.

Inctus excipit.

Actor contendit verbis.

Deliberatum:¹

Nem élhet mostan ezen relatóriával, mivel nem conformis az actióhoz.

Actor concludit in merito: Jóllehet inquisitoria relatóriám per exceptiones judicialiter cavált² a parte incta Catarina Nagy, mindazonáltal minthogy a citatoria relatóriában³ amiért az inctiket citáltattam, tudniillik, hogy az én feleségem felől azt mondták, hogy az ökegyelmek gyermekét, de cujus nomine hic protestatur, az én feleségem vesztette meg, Szakál Kisanna, mellyet akkor sem tagadtak meg⁴ mikor citáltattam, sőt assecuráltak, hogy meg sem tagadnák, kire nézvén consequenter levatamban ökegyelmeket ugyanazzal vádolván, párt is vötenek ökegyelmek, de mégis most sem ellenem nem doceálnak, sem magokat nem mentik, sőt egyik, úgymint Gyulai János se maga, se procurátora által nem compareált. Ökegyelmére nézve azért megkévánom, hogy inquisitoria relatóriám is reassummáltván, fatenseim felőlvastassanak. A másik penig, úgymint Gyulai Jánosné Nagy Kata asszony, minthogy akkori fassióját mostan in facie sedriae comprobálni denégállya contra Decret. Trip. part. 2. tit. 82, paragrafum 5um, sőt talám a vallatást vagy tellyességgel elmúlatta, vagy talám maga hasznára semmit sem tanált, elég hogy semmit nem exhibéált. Juxta Decret. Trip. p. 2. tit. 32. megkévánom, hogy az inctik juxta levatam convincáltassanak, egyszerűsmind executióra a dolog demandáltván, protestatur de reliquo.

Incta concludit in merito: Az Tripartitum Decretum tenora szerint part. 2, titt 32, ha az actor semmit nem próbál penes exmissionem, tehát juxta vetustam praxim hujus regni inctum seu reum absolvendum esse censent. Noha a citatoria relatóriát producállya az actor ex parte incta, de azzal is én ellenem semmit nem comprobált. Különben is Aranyasszék in suo processuali praxi nem Marosszék, meritumot székünkben nem különben doceálunk a citált relatóriával, hanem éppen csak comprobálljuk azt, hogy valaki in jus est vocatus, de az actor in merito exmissióra kikérezvén, ellenem semmi nem doceál, úgy a Decreti locus is mellyet citált in titulo 32, part. 2, nemkülönben ejusdem part. titt. 82, nekünk suffragál. Per hoc megkévánom, hogy ab impetitione actoris cum paena indebitae vexae, költségem, fárattságom refusiójával edgyütt⁵ absolváltassam, executióban is vétesék et protestatur.

Actor verbis. Incta quoque verbis.

Deliberatum:

Actore nihil comprobante,⁶ incta cum paena indebitae refusioneque expensarum absolvitur, executione etiam demandetur.

Actor protestatur de praeceptorio novi simplicis iudicii.

Incta protestatur de ulterioribus expensis et fatigiis ut et tam si juris de extractione novi.

Actor a parte supranominati incti inhaerendo superioribus (siquidem non comparent penes exmissionem), cupit eum convinci juxta superiora et protestatur.⁷

Deliberatum:

Egy actio és levata szerént perelvén az actor az inctust az inctával, mivel már judicialiter megítéltetett, hogy az inquisitoria relatóriája azon incta⁸ ellen való actiójához nem conformis, azzal azért nem élhet az incta ellen, tehát hasonlóképpen az inctus ellen is nem acceptáltathatik.

Actor in ea parte⁹ etiam protestatur de praeceptorio novi simplicis iudicium.

1 Áthúzva: Ratione officii Plenipotentiaratus.

2 A következő öt szót utalójellel a lap szélére írták.

3 Áthúzva: de p.

4 A következő két szót utalójellel a lap szélére írták.

5 Áthúzva: Convinctaltessek.

6 A következő 'incta' szót az áthúzott 'reus simpliciter absolvitur' szavak fölé írták.

7 Áthúzva: Pro l. nemo.

8 A következő három szót utalójellel a sor fölé írták.

9 A következő szót az áthúzott 'is' szó fölé írták.

1740. január 28., Felsősinfalva

NEMES FELSŐSINFALVI LESNER ISTVÁNNÉ SALA KISANNA RÁGALMAZÁSI PERE
NEMES-FELSŐSINFALVI SZÁSZ MIHÁLY ÉS FELESÉGE, SZAKMÁRI KATALIN ELLEN,
AKIK ŐT BOSZORKÁNYNAK MONDTÁK.

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 332–333. p.

Vice seu inferior sedria incltyti sedis Siculicalis Aranyas in possessione Felső Sinfalva anno 1740. die 28. Januarii celebrata.

Causa penes exmissionem continuata honestae faeminae Sala Kisanna nobilis Stephani Lesner de Felső Sinfalva consortis ut actrix contra et adversus nobilem Michaellem Szász de Felső Sinfalva ut et consortem eius honestam faeminam Catarinam Szakmari in sede Siculicali Aranyos in dicta possessione residentes ut inctos.

Pro actrix procurator nobilis Gregorius Tanka de Homoród Szent Pál, per quem praemissa cum protestatione exhibet sua litalia instrumenta suae causae inservientia, quae cupit perlegi, tandem in merito concludendo iudicium juxta priorem levatam et protestatur.

Pro inctis procurator nobilis Joannes Literati de Kertsed, per quem incti solenni protestatione praemissa respondent sic: Elvárjuk az actrixnak compromissiója szerént léendő exhibitáit, mellyek ellen salvum légyen nekünk excipiálnunk és contendálnunk ex post vero, in defensionem nostrí, mi is exhibeálni légyen veniánk, azok szerént magunk mentségére concludálnunk és iudiciumat is vennünk, protestando de reliquo.

Egregius Michael Váró de Bágyon junior tanquam vice-judex regius sedis Siculicalis Aranyas ratione praedicti officii sui ingerit se praesenti causae cupitque praementionatarum partium, partem convinctam juxta demerita sua convinci et aggravari.

Incti protestantur contra dominum ingerentem super inde: Sis casu quo (praeter spem tamen) nobis non suffragaretur iudicium, egregius dominus ingerens nihil habet nobis cum ad agendum, cum actrice principali actore homagium sit (pro processu) nobis intentatum, et protestantur.

Actrix concludit in merito: Liquido constat causam non esse vili et debiti fundamento suffulcitam, quo circa iudicis officii erit non secus iudicet, nisi clare et distincte rem animadvertat, secus enim erit labirintus et lesio conscientiae, fundavit enim totam suam propositionem in re dubia. In dubiis autem, secundum juristarum maxima, nemo condemnandus, nam facilius est nocentem absolvere, quam innocentem condemnare. Tota quanta materia vanae opinioni ut et suspitioni superaedificatur, suspitio autem nihil aliud est quam opinio incerta, si autem incerta, non erit clara et distincta rei perceptio. Igitur quorsus quisque sit, debet considerare, utrum sit perspicua et unicuique plene nota res, interim tamen si quae vanae superstitiosae materiae in ipsis inquisitoriis reportentur, caedem omnes suffulciuntur vanae opinioni. His praemissis actricem absolvendam lex et natura dictat suae poena. Constat vero inctos in aetricem palam injecisse diversis locis et temporibus effutivisse in ipsa levata expressa inhumaniter dicta verba, qua propter juxta priorem levatam cupit iudicium inctosque aggravari et protestatur.

Inci concludent in merito: Jóllehet sok gravis circumstantiákkal ellenünk való actiójában feltölt mindkét positiót az actrixnak comprobáltuk, mely circumstantiák minthogy evidensek; extra omne dubium magunknak ad absolutionem judiciumot várhatnánk. De a circumstantiák mellett bizonyosan doceáltunk az első positiójáról, hogy tudniillik az actrix ötte meg az apánkot etc. etc. úgy mint cum testibus 23, 47, 62, 67, 69 etc., mind pedig második positióját, hogy boszorkánynak mondták, mert hogy amely holt borjúsívet kivőtte és avval kuruzsolt feles testisek importályaik, noha maga sem tagadja in facie sedriae. Idevaló az is, hogy Fodor Istvánné nevű asszonyt városló és boszorkányos mesterségre tanított, mellyel az kiadván az actrixot, nem hogy törvényt városló és boszorkányos mesterségre tanított, mellyel az kiadván az actrixot, nem hogy törvényt kereste volna az actrixot érette (noha mindketten megbüntette a falu őket érette), de csak elhallgatta s avval ratificálta, hogy ő tanította, amint-hogy in facie sedriae is egyátálya nem tagadá. Ami nagyobb pedig maga is doceállya az evidens és gravis circumstantiákat maga ellen, de nevezetesen doceállya a megholt borjú szívével való kuruzslását cum fassione testis suis 51., úgy a 88^{dik} testissel, hogy ő maga a támaszból is tudna olyan tejet fejni. His ergo praemissis firmissimis circumstantiis et rationibus megkévánnyuk, hogy az actrix asszonynak impetitioja alól absolvaltassunk cum poena indebitae vexae et refusione omnium expensarum et fatigiarum, orotestando de reliquo.

Deliberatum:

Megvizsgáltván a két felek exhibálta relatoriák, maradott fenn a bírák elméjén oly kérdés, kivált respectu domini ingerentis, hogy ezen causában való finale deliberatum pronuntiatióját differálta, addig míg a dominus ingerens is stabilimentum suae assertionis, per formam communis inquisitionis inquiráltván producal. Mely inquisitóra denomináltatnak a nemes székéből tekintetes nemzetes Székely Kotsárd-i Szilágyi András és reverendus Fodor Gábor uraimék.

189.

1740. február 11., Alsószentmihályfalva

NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI SIMONFI JÁNOSNÉ SZAKÁL ANNA
PERÚJÍTÁST KÖVETŐ ÜGYÉNEK FOLYTATÁSA
NEMES FELSŐSZENTMIHÁLYFALVI GYULAI JÁNOS ÉS FELESEGE,
NAGY KATALIN NEMESASSZONY ELLEN, AKIK ŐT BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLTÁK

AZ IRAT: B: KmOL ASzJK I/7, 336–337. p.

Causa penes novum simplex pro se extractum continuata nobilis Joannis Simonfi de Felső Szent Mihályfalva sedis Siculicalis Aranyos legitimi videlicet plenipotentiarii consortis suae Anna Szakal ratione dicti officii sui plenipotentiaritatus tam nunc penes praetactas literas novi judiciales quam etiam antea actoris contra et adversus nobilem Joannem Gyulai de dicta Felső Szent Mihályfalva consortemque ejusdem nobilem faeminam

Catarinam Nagy tam nunc penes dictas literas novi iudiciales quam etiam antea inctum, inctam,

Pro actore procurator Joannes Literati de Kertsed, per quem actor praemissa cum protestatione exhibet literas certificatorias penes novum simplex sacratissimae suae majestatis legitime confectas, consequenter exhibet literas praememoratas novi iudiciales, ex post vero virtute literarum toties fatarum novi judicialium, caetera etiam literalia instrumenta, quae cupit perlegi et iis perlectis, cupit ut ratione nominatae inctae sententia ab hac vice-sedria in possessione Kertsed sedeque siculicali Aranyas die 26. Novembris anni proxima praeteriti 1739. pronunciata annihiletur et pro actore nova eaque sanior sententia pronuncietur, ratione vero supranominati incti documentis penes literas novi iudiciales acceptis juxta priorem levatam sententia pronuntietur, caeterum actor referendo se ad literas novi iudiciales cum subjectis certificatoriis, protestatur de reliquo.

Pro modernis inctis procurator Gregorius Tanká de Homoród Szent Pál, per quem praemissa cum protestatione dicit: ne videat simpliciter novum praeterire sed in tempore iddem ad ventilandum facultatem petit in exhibendo. Interim tamen antequam id fieret, petit doceri de fundamento causae penes literas sacratissimae suae majestatis novi iudiciales, literas idest certificatoriis, ex post vero contra omnia literalia instrumenta praesentem causam tangentia contendere, eaque lege ut si juris ratio ita postulaverit, habeant facultatem incti etiam sua literalia instrumenta subjectam materiam concernentia exhibendi, tandemque in merito concludendi, et protestatur.

Egregius Michael Varo iunior de Bágyon tanquam vice-judex regius sedis siculicalis Aranyos ratione officii sui praesenti litis se immittit et secundum documenta demeritam poenam habeat facultatem imponendi, et protestatur.

Actor concludit in merito sic: Jóllehet három személyek akarják és igyekeznek vádolni az én principalis actrixomat Szakál Annát, úgymint Somodi Sámuel nevű vándoreMBER feleségével, de quarum conditionibus protestatur, és egy Fogarasi nevű ember, de azok ellen bőségesen exhibeáltam és doceáltam mind bizonyos testisekkel, mind penig nemes Torda vármegyei tisztektől dominale forumon költ deliberatumokkal, úgy ahhoz járuló néhai viceispán Miske Imre uram írásával. Emellett vagyon még egy Szilágyi Péter nevű, aki is láttatik valamit mondani, de annak maga fassioját ha censeállyá a judicium, által-láttya, hogy csak fantasia, úgy a Somodi Sámuelé is feleségestől hasonló. Ezeken kívül penig a fatensek hallomást importálnak simpliciter és így még csak valami evidens gravis circumstantiákkal is az actor ellenem való vakmerő beszédit csak egy fatensel is nem bizonyította, hanem a leánykája hagymázos és halálos betegségében kialtozott én ream, de az extra controversiam vagyon. Hogy az olyanok extra se lévén, ezek nélkül beszélnek mint erre frequens a példa. De világos példa legközelebb a Harasztos-i legény, de quo protestatur, aki nem csak egyre, hanem egynéhányra kiáltotta azt, hogy ötet megöli, meg-eszi, hanem ne hagyjak. Az ő szavara penig az apja s anyja is egynéhányra reákiáltották, holott efféle nyavalyája nem is volt, mert meggyógyult s az apja, anyja azokkal meg is békéltek, az kikre fiok szava után effélét kiáltottak. Summáson vegye a nemes szék phisica ratióra és az mivel vádoltatik a principalis actrix tapasztalhatóképpen megláttya, hogy azok sunt impracticabilia, praemissis ergo rationibus, megkévánom, hogy az inctus és incta ho-magiumon convincáltassanak, protestatur de reliquo.

Incti concludunt in merito: Morbida facta pecans totum corrumpit ovile. Et prout leges omnium salutem singulorum salutis anteposunt, sic vir bonus et sapiens legibusque parens et civilis officii non ignarus, utilitate omnium plus quam unius alicuius malitiosae vel malitiosae salutis censalit[!] et praeferenda est salus rei publicae quam pestiferae alicuius vita. Haec actrix morbida facta non verebatur plurimos suo pestifero laesali morbo inescari totumque hominem vita per assutissimum absconditamque suam scientiam tollere. Ugyanis ha az inquisitoria megvizsgálattik, olyan mesterséggel élte maga életét, amely az egész társaságnak veszedelmére céloz. Mert ugyanis minthogy igen titkos practicája vagy az olyan mesterségeknek kiadásában, tehát vagy egyszer, vagy mászor frenum laxant, magokról elfelelkezvén becsületes személyeket úgy istenfélőket is étcakának idején magok mesterségekkel messzeföldre elviszik, prout etiam haec actrix. De továbbá maga másokkal való társalkodása is aggráviya, mivel hun egy héti, hum harmadnapig, sőt tovább is magához hasonló vagy mesterségesebb practicával élő olánét tartott maga házában, prout l. 2da sub litera B: testes inferunt. Fenyvegetőzése kitészik sub eadem litera fatente 1mo teste. Deinde maga szája vallása, hogy boszorkányságában elég szilvát aszalt testis 4us fatetur sub eadem litera. Az ura is gyakor ízben külön külön helyeken nagy boszorkánynak mondotta lenni. Vadnak több dolgok, mellyeket specificálni kellenék, úgymint cserefahajnak maga házához vitele, annak kemence hátán való tartása, káposztában való tétele, rostában való járása, messzeségekre mezőre elmenvén étcakának idején gereznát csináltatott magának, amellyet midőn varrottott volna elszakadt a selyem és aki varrotta pofon csapta úgyannyéra, hogy másnapig erősen sajnálotta. Ezek így lévén, akárki bölesen álltálhattya minemő dolgokban elegyítette magát. Azért megkérvánom, hogy az actornak impetitója alól költsegink, fárattságunk refusiójával edgyütt absolváltassunk és az actor juxta allegatum, iuxta demeritum ipsius secundum receptam consuetudinem luat poenam demerita et protestatur.

Deliberatum:

Igen szorgalmatosan megolvassván és felvizsgálván az inquisitóriákbeli fatenseket, nem tanáltattak olyan fassiók (azokon kívül az kik ellen protestált és comprobált is az mostani actor, hogy haragossi, jóllehet azoknak is fassiójok inkább fantasticának mintsem pura veritasnak mondathatnak), mellyre aggráviatathatnak, hanem tettec a törvénynek, hogy absolváltassanak simpliciter az inctusok az actrix kereseti alól, az actrix pedig úgy viselje magát, hogy csak legkisebb efféle dolog iránt való suspitio is ne találtassék hozzája, mert akkor ezen dolga is felfordulván sententiája leszen.

1740. július 28., Csegez

ARANYOSSZÉK KIBOCSÁTÁS UTÁNI PERÉNEK FOLYTATÁSA
 A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
 NEMES KERCSEDI KÖNTÖS PÉTERNÉ NEMES SZÉKELY ANNA
 ÉS NEMES KERCSEDI SZILÁGYI PÉTERNÉ NEMES SZÉKELY JUDIT
 KERCSEDI ASSZONYOK ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 347–348. p.

Vice seu inferior sedria judiciaria sedis Siculicalis Aranyas in possessione Csegez anno 1740. die 28. Julii.

Causa penes exmissionem continuata egregii Michaelis Váro junioris de Bágyon tanquam vice-judicis regii sedis Siculicalis Aranyas ratione officii sui ut actoris contra et adversus nobilem faeminam Annam Székely nobilis Petri Köntös de Kertsed consortem nec non contra nobilem faeminam Juditam Székely nobilis Petri Szilágyi de Kertsed consortem ut inctas.

Pro actore procurator Gregorius Tanka de Homoród Szent Pál, per quem cum protestatione exhibet literalia sua instrumenta praesenti causae inservientia quae cupit perlegi, tandem in merito concludendo cupit iudicium juxta priorem levatam et protestatur.

Pro inctae procurator idem Joannes Literati de Kertsed, per quem cum protestatione praemissa replicant hoc modo: Elvárjuk az actornak őkegyelmének compromissiója szerint ellenünk exhibeálandó literale instrumentumit, mellyek ellen salvum légyen nekünk excipiálnunk és contendálnunk ex post nekünk is exhibeálnunk, tandem vero juxta eodem concludálnunk és sententiát is várnunk.

Actor concludit in merito: Constál exhibitáimból levatamban megírt ördögi mesterségek az inctáknak, de bővebben magok mentségekbe beadott relatóriájokból kijő az, hogy némellyeknek tehenének tejét megrontották, némellyeket fenyegettek és fenyegetések után kinek lába megromlott, ki peniglen másféle kárt szenvedett marhájában, több hasonló maliciájji is eluceskálnak az exhibitákból, azért levatám szerint convincáltassanak, executióban is vétessenek et protestatur.

Inctae concludent in merito: Az actor őkegyelme mü ellenünk úgy allegál, hogy nyilvánvaló boszorkányok vagyunk, de ellenünk semmi realitást nem doceál. Effélét penig magunk őkegyelménél is szorgalmatosabban s nagyobb enphasióban eskettünk őkegyelménél magunkra, de sem őkegyelme, sem penig mü levataja szerint nem tanáltunk semmi valóságot, hanem némellyek mondanak pusztá hallomást, amely in juditio nem teneál juxta Decr. Trip. part. 2, titulum 27. Némellyek penig csak gyanút, de a gyanú nemesember ellen nem suffragál, az ilyen fatensek is penig minnyájany haragosaink és ante inquisitionem mint haragosaink rólunk ilyen híreket hintegetvén bosszúságból és gyanúból, azokat is többire ante inquisitionem et exmissionem hujus causae in jus attraháltuk. Bestelen hírünk alatt nem akarván heverni, úgymint az én részemről Székely Annokéről Székely Mihálynét, Csutsi Jánosnét és Szakmán Mártonnét, úgy néhai Székely Istvánnét is, de ő intermedio litis meg-

holt. Az én részemről pedig, úgymint Székely Juditéről Markosfalvi Szabó Ferencet feleségestől, Belenyesi Ferencnét, kik is ha szinte realitást vallottak volna is, de minthogy antecedenter mű in jus provocáltuk és actu jure prosequállyuk, ellenünk való fassiójok nem teneálhat. Az őkegyelme levátája szerint pedig minthogy ellenünk való actiójának halál éppen inconveniens, a dolog mindenképpen, sőt egyszersmind illegitimum is volna, mert halált realitás nélkül, világos és valóságos boszorkányság nélkül őkegyelme nem intenálhatna. Annál inkább pedig a bíró nem ítélnet, sokkal inkább pedig, hogy a fatensek haragossaink és csak hallomásból, gyanúból fateálnak, megkévánnyuk, hogy az actor őkegyelme actiója alól simpliciter absolvaltossunk, protestatur de reliquo.

Deliberatum:

Biformítások tanáltafván a kétféle peresek exhibita relatóriákbeli fatensek fassiójokban, teteet a materiának nagy voltához képest communis inquisitióra relegálni, hova is denomináltattak kövendí Nagy Tamás és Szalontai Gábor úrék.

191.

1742. november 23.–1743. január 11., Polyán, Keresed

ARANYOSSZÉK PERÉ A NŐS PARÁZNASÁGGAL VÁDOLT
GILIS VASZIL ÉS CZANGUL/CSANGULY PALAGIA ELLEN,
AZ ASSZONY ELLEN BOSZORKÁNYSÁGÉRT IS

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 420., 426–427. p.

I.

1742. november 23., Polyán

PERFELVÉTEL

Anno 1742. die 23. Novembris vicesedria sedis Aranyas in possessione Polyán celebrata. Causa ejusdem domini vice-judicis regii [Gabrielis Szalontai de Polyán] ut actoris contra et adversus providum Gilis Vaszily et providam Czangul Palagia ut inctos et detentos.

Pro actore procurator Martinus Balog de Bágyon, per quem praemissa cum protestatione sic allegat: Ez okon kellett az inctiket captiváltatnam s jure prosequálnom, hogy ők nemes Besztertze vidékin lakván, ott ennek hütös felesége és gyermekei voltak, amannak hütös férje s gyermekei is, de ők mindketten Istenhez és házasságokhoz való kötelelességeket, úgy házak népeit is számban sem vevén házasságtörésben és consequenter nős paráznaságban elegyítették magokat, és hazájokat elhagyván, ide nemes Aranyasszékben Ha-

rasztosra recipiálták magokat. Holott is hitetlenül egymással laktanak, mely cselekedeteket magok is nem tagadják, de ha casu quo tagadnák is, kész leszek, data exmissione, comprobálni, comprobálván megkívánom hogy ők ilyen istentelenségekért példáson megbüntetessenek az nemes hazának törvénye és usussa szerént et protestatur.

Pro incitis ipsimet et actionem domini actor non negant, quia fatentur.

Deliberatum:

Exmittuntur ambae partes ad proxime affuturam sedriam cum documentis compareant, vel saltem de Harasztos, ubi proxime mansionem habuerunt.

II.

1743. január 11., Keresed

A PER KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA

Anno eodem [1743.] die 11. Januarii ibidem [Kertsed] sedria ratione malefactorum celebrata.

Causa ejusdem domini vice-judicis regii [Gabrielis Szalontai de Polyán] ab officio toties dicto uti actoris continuata penes exmissionem contra providos Gilis Vaszilly et Csanguly Palagía ut incitos et detentos.

Pro actore procurator Martinus Balog de Bagyon, per quem cum protestatione exhibet sua literalia instrumenta legitime emanata ad comprobandum actionem multum ponderantia, quae cupit perlegi ac dein juxta priorem levatam concludendo in merito praedictos incitos convinci et aggravari et protestatur.

Pro incito, incita procurator Thomas Gál nobilis de Kövend, per quem dicit: Mivel az actor ökegyelme tartozik maga actióját én ellenem comprobálni, legyen szabad énnekem is az ökegyelmek productum ellen, ha a dolog úgy kívánja, accipiálnom et contendálnom, és magam mentségemre nekem is amit lehet producálnom és szóval is szólanom, et protestatur.

Actor concludit in merito: Az incitük in facie praesentis sedriae magok szájokkal, kényszerítés nélkül lett fassiojokból constál actiómnak igazsága, de azonkívül is exhibeált relatoriámból kijő, hogy mind mostan, mind pedig ennek előtte régen is hitetlenül egymással kóborlottak és redeálván újonon megesküttek, hogy többé affélében magokat nem elegyítik. Melyből constál: 1. hamis hűtek. 2. hogy otthonhagyott eselédgyekre gondot nem viseltek mint atyához s anyához illik, hanem contra jus nostrae, azokat gyámoltalanul, a szük üdőben ehelhalókká hatták, és itt nemes Aranyasszéken Harasztoson egymással fertelmesül laktanak. Ergo megkívánom, hogy érdemek szerint megbüntetessenek s exequáltassanak is, et protestatur.

Inciti ad haec: Az actor ökegyelme azt mondgya, hogy magok szájok vallásait in facie sedriae, hogy ők egymással hitetlenül elszöktek s laktak, az ugyan úgy van, de mindazonáltal azon dolgot cselektették szükségűtől kényszerítettven, mivel a nagy drágaság az asszony-

nak urát, amint maga mondgya, mellőlle amoveálta. Az férfi is pedig azon ehség mia hatta el hazáját, és így idegen földön együvé találkozáván, úgy indultak el együtt, ahol bővebben kaphattanak magoknak eledelt, jóllehet abban is magokat éppen nem excusállyák, hogy semmit nem vétettek volna. Mindazonáltal mikor magok vétkeket agnoscállyák, illő, hogy a büntetés is valamiben remítáltassék, quoniam poenitentiam sequitur remissio peccator apud Deum iudices vero sacri vicarii Dei, et protestatur.

Deliberatum:

Juristarum axioma: Propria oris fassio mille testes. Az inctusok önként már két széken magok fateállyák gonosz életeket, tudniillik, hogy az férfi tulajdon hűtes feleségit hűtellenül elhagyván, amint egy fatens importállyá, ezen asszonyon kívül mással is elszökött volt, üdöre redeálván a mostani detentával újlag elszökött. A detenta is hűtes férjít, gyermekeit elhagyván és mindeddig is esztendő elforgása alatt hitetlenül gonosz nős parázna életet éltek. Sőt gyermekek is lett együttvaló éltekben, aki is megholt. Accedál az is a férfi résziről, hogy ezen detenta asszony mint hitetlen felesége midőn Harasztoson incaptiváltatott volna, maga mondotta, hogy az urát, tudniillik a mostani detentust megfogták egy lónak lopásáért, ha szabadon volna megszabadítaná. Nemkülönben fateállyá egy fatens, hogy midőn a Mezőségen lettek volna, akkor is egy lopott ló volt kezinel. Az is accedál az asszony résziről, hogy Harasztoson laktokban egy embert feleségestől megvesztegetvén avagy, amint a fatensck importállyák, megkötvén ezen asszony, mesterségével oldotta meg. Melyre nézve is látván a nemes szék továbbra is kereszténi életre s térésre nem cselekvő szándékokat, az actortól ökegyelmétől exhibeált articulus szerint judicálta mindkettőt fővétele.

192.

1744. március 19., Pályán

ARANYOSSZÉK PERÉ A BOSZORKÁNYSÁGGAL VÁDOLT
MATE TODOSZIA, DOBRITZA SÁNDOR ZSELLÉR FELESÉGE ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJK I/7. 456. p.

Causa levata ejusdem domini vice-judicis regii ab officio ut actoris contra et adversus providam faeminam Mate Todoszia consortem providi Dobritza Sándor inquilini nobilis generosi Tomae Tar de Csegez relictae viduae Clarae nimirum Posta in portione eius haereditaria in possessione Felsőszinfalva existente habita residentis et commorantis ut inctam.

Pro-actore procurator nobilis Tomas Gál de Kövend, per quem cum protestatione dicit: Illyen actióm vagyon az incta ellen, hogy az incta sok egyéb gonosz cselekedetei között Isten és haza törvénye ellen büvel-bávolásban, varázslásban és egyébféle minden boszorkányságban magát elegyítette, mellyet ha az incta asszony tagadna, data exmissione, kész vagyok comprobálni, comprobálván megkévánom, hogy az incta haza törvénye szerent

tűzzel megégettessék, elsőbben ad extradandas similes (ha a törvénynek úgy teccik) megtortúráztassék és vízi próbán is adhibiáltassék, et protestatur.

Pro incta procurator Martinus Balog de Bágyon, per quem cum protestatione negando actionem domini actoris, cupit exmitti in sui defensione.

Deliberatum

Exmittuntur.

193.

1746. január 14., Bágyon

ARANYOSSZÉK PERÉNEK KIBOCSÁTÁS UTÁNI FOLYTATÁSA
TÖBB POLYÁNI VÁDLOTT MELLETT
A KURUZSLÁSSAL, VÁDOLT PAP/POPA DEMETERNÉ NEMES HELÉNA ELLEN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk I/7. 537. p.

Anno 1746. die 14. Januarii sedria inferior incltyi sedis Siculicalis Aranyas in possessione Bagyon continuata.

Causa penes exmissionem egregii domini Gabrielis Szalantai de Pollyán vice-judicis regii incltyi sedis Siculicalis Aranyas ab officio ut actoris contra et adversus providas mulieres Molduván Nyégya Popa Irimiae, Kondor Márjuczá Vakar Mákávé, Helenam Nemes Demetrii Pap ac Szurd Dotyia Georgii Kövari sic dictorum maritorum suarum consortium in Pollyan sedeque Siculicali Aranyas commorantes ut inctas et sub cautione existentes.

Pro actore procurator nobilis Martinus Balogh de Bágyon, per quem cum protestatione exhibet sua literalia instrumenta praesenti causae inservientia, quibus perfectis, cupit praedictas inctas juxta levatam convinci debitaque executioni demandari et protestatur.

Pro inctis procurator nobilis Gregorius Tanka de Homoród Szent Pal, per quem cum protestatione dicunt: Elvárjuk az aetornak őkegyelmének ellenünk való productumit, mellyek ellen salvum legyen excipiálnunk és contendálnunk, tandem nekünk is exhibeálnunk et protestatur.

Actor concludit in merito: verbis. Inctae pariter.

Deliberatum:

Felolvastatván mindkét részről beadott inquisitorialis és igen curiose is rumináltatván is, jóllehet criminaliter az incták hogy accusáltassanak, azokból ki nem jő. Mindazonáltal botránkozató cselekedetek világossan elucescál, nevezetesen Popa Demeterné Nemes Helénának, hogy babvetéssel fascinálni kívánta az kösséget, seducálván azzal, hogy ha mellyik marhája elvész, azok által nyomában igazittya. Erre nézve teccet a sedriának Popa Demeterné in florenis hungaricalibus 6, az más három incták pedig seorsim et singillatim három-három forint poenában azon cselekedetekért incurállyanak.

1792. január 10.–december 12., Székelykocsárd, Alsőszentmihályfalva

ARANYOSSZÉK PERE A TOLVAJSÁGGAL, PARÁZNASÁGGAL, BÖSZORKÁNYSÁGGAL
VAGY BÜVES-BÁJOS KURUZSLÁS MESTERSÉGÉNEK FOLYTATÁSÁVAL VÁDOLT,
KÖVENDEN LAKÓ KOLDUS ALIAS KÚDUS ANISKA ELLEN,
BEAVATKOZÓ: SZOMSZÉDIA, BÁRDUTZ TAMÁS

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk II/89. 73–76, 190–208; II/90. 35–38, 88–89.
NYOMT. KIADÁSA: Kiss, 1998. 246–274. p. [Részleges közlés]

I.

1792. január 10., Székelykocsárd

PERFELVÉTEL

46. Causa levata spectabilis domini Joannis Váró de Bágyon tanquam inclytae hujus sedis Siculicalis Aranyos vice-judicis regii ab officio vice-judicatus sui regii ut actoris contra et adversus foeminam Kudus alias Aniska in vinculis constitutam ut inctam.

Pro pretitulante spectabile domino actore procurator nobilis Josephus Ferentzi de Csík Szent Imre, per quem cum omni juris reserva talem proponit actionem:

Perlem az inctát ez okon, hogy sok és külömb-külobm féle malitiákban elegyítette magát, nevezetesen kövendj tekintetes Gál György uramnak két lúdpipéjít gonoszul ellopta, de emellett egy bodros főkötőt is lopott, melly a kövendí bírák által motozás szerint nálla találattott. Afelett nyilvánosságos kurvaságban tapasztaltatott és deprehendáltatott, nemkülömben Isten ellen való káromkodásokkal is merészlett káromkodni, de bűvös-bájosságban is elegyítette magát. Détsén egy asszonyt elpusztított, a szomszédját is titulus Bárduzt Tamás urat füvek erejével el akarja pusztítani, lábán elszáraztani, kit is egyébkent is fenyegetett, hogy elpusztíttya, mellyvégre böjtöl is. Mellyvégre hogy elpusztíthassa, salva venia, meztel[en] a kerteknek edjik támasszától fogva a másikig csúszkált, ártalmas füveket szedegetett, berbítelést berbítelt és a füveknek ereje által nevezett Bardutz Tamás urat betegségbe ejtette, úgy hogy szemlátomást szárad és halványodik. Mellyeket ha az incta tagadna, in instanti kész vagyok megbizonyítani az Bárduzt Tamás úram inquisitoria relatoriájával és documentumival sub littera A. et B. doceálván, megkívánom az inctára, hogy mindezen gonosz cselekedetiért nemes hazánk törvénye szerint megbüntetessék, ha halállal nem is, de egynéhány ízben megveretessék. és azután ezen nemes székéből gyalázatosan kicsapattassék, úgy hogy többé ide bé ne jöjjön, hogy továbbá ezen tudományát és szokott málitáját ne gyakorolhassa. Mindezek debita executióban vétessenek, et protestatur.

Egregius dominus Tomas Bárduzt de Kövend in causam presentem solenni cum protestatione ingerendo, exhibit litteras suas inquisitorio-relatorias sub littera A., testimoniales item fidedignas sub littera B. cum omni juris reserva proponit sequenti et quidam

1mo: Amint az actor úr ezen fenn megírt relatóriájában kitette, igaz az, hogy az incta asszony tolvajságban találtatott ad utrum 1um testibus 3, 7, 15.

2do: Hogy ledéreket jártatott magához, hogy paráznságban él, elég világos ibidem testibus 3, 7, 8, 9, 16. ad utrum 1um.

3to: Hogy füvek erejével tudományos és Détsén is egy asszonyt elpusztított, constál testibus 4. et 15. ad utrum 1um, 4to: Constál, hogy midőn a múlt esztendőben

4to: Octombris elfogattatott a bírák által, én is ott voltam, de közel sem voltam hozzá, nemhogy véle illetlenül bántam volna testibus 7, 8. ad utrum 2^{dum}, mégis

5to: Én róllam mint gaz, moslék, keringő, szóhajtó szörnyű gyalázatomra csúfos és rossz hírt költött, mellet szégyeltemben ide ki sem írhatok szóval. Méltoztassék a tekintetes nemes szék beadott hiteles inquisitoriámat megolvasni, melly is constál testibus 9, 10, 11, 12, 13. et 14. De nevezetesen constál, hogy engemet ölással és halálal fenyegetett, hogy a lábamon száradok és úgy veszek el, reám börtöt is fogadott testibus 2, 4, 5, 6, 9, 13, 14. ad utrum 3um. És mint sub littera B. beadott testimonialisomból elég világos, mezítelen testtel kertek és fák tövén ártalmas füveket berbitéléssel szedegetett, mellyeknek erejével nyilván engemet akart elpusztítani s nétalám más is azzal engemet vagy maga illetett, vagy más által illetett, mert mostanság mind beteges állapottal voltam, amint ő fenyegetett fennjárólág száradok és fogyok mint az égő gyertya. Én ugyan magamat tőle oltalmaztam, hogy közel ne járuljon, de ugyancsak tőle igen félek és tartok, mert tőszomszédomban lakván nékem és cselédemnek könnyen árthat, egyéb jóvacskáimban is mint bosszúálló könnyen kárt tehet. Azért én is azt kívánom, hogy az actor úr relatóriája szerint ezen sokféle máltiájáért keményen megveretessék és ez hazából kirekesztessék, kicsapattassék és többé ide bé se hocsáttassék, hogy nekem s másoknak is sok mestersége szerint kárt és bosszút ne tehessen, költségemet, fáradságomat pediglen megfizesse, mindazok megfíltetvén debita executióban vétessenek, exemptis omnibus juridicis remediis, et protestatur. Ceterum reservat reservanda.

Incta ipsamet personaliter presens dicit: Mindazokat tagadom, kívánom, hogy mindeneiket reám bizonyítsanak, ellenben hogy magát menthesse procuratornak rendeltetik csegezi Tar Sándor őkegyelme.

Actor: Én az exhibeált litteraleimmal actiómat comprobálni kész vagyok az inctának kívánsága szerint, az ingerenssel együtt judiciumot várok. Ceterum verbis, et protestatur.

Pro incta procurator Alexander Tar de Csegez, per quem petit par juxta paragraphum 61. Instructionis Regio Tabularis. Actor contendit verbis.

Deliberatum

A pár a levátából, az exhibeált litteralékból a communicatio megadatik.

Actor protestatur super hoc deliberato.

Csegezi Tar Sándor őkegyelme a leveleket kezéhez vette in frustis 2.

II.

1792. március 3., Székelykocsárd

A PER FOLYTATÁSA AZ IRATMÁSOLATOK ÁTADÁSA UTÁN

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk II/190-208. p.

Annó 1792, die 3tia mensis Martii continuáztatott ezen vicesedria ezeknek jelenlétében Székely Kotsárdon:

Titulatus Sándor János substitutus preses

Demeter János

Balog Boldisár

Pál Móses

Pálfi János

Kertsédi Elek

Biro Gábor

Bartha Márton substitutus notarius

} ordinarii assessores

101. Causa spectabilis ac generosi domini Joannis Váró de Bágyon tanquam inclytæ sedis Siculicalis Aranyos vice-judicis regii ab officio ut actor ac titulatus domini Thomæ Bardutz de Kövend ut ingerentis contra et adversus miserabilem foeminam Annam Koldus in possessione [Kövend] commorantem ac nobilis Stephani Fejér inquilinam ut inctam penes parium receptionem exhibitorumque documentorum communicationem continuata.

Pro incta procurator nobilis Alexander Tar de Csegez (cui presentis causæ defensio judicialiter est imposita), per quem cum protestatione reservando sibi exmissionis petitionem, in casu quo subvectendæ rationes actionem titulati domini actoris ac ingerentis non satis eluderunt eademque simpliciter negando nunc restitutis partium secum communicatis documentis sequenti proponit:

Három cégérés és fertelmes vétkekkel vádoltatik az incta az titulatus actor és ingerens urak által.

Elsőben tolvajsággal, másodsor paráznsággal, harmadsor boszorkánysággal vagy bűves-bájos kuruslás, ördögi mesterségeknek folytatásával s mindezeket akarják megbizonyítani az A. és B. betű alatt beadott esketett relatoriával és testimoniummal. Felette sok vétkek és nagy hibák volnának mindazok egy emberben, minthogy az inctában mint egy szegény asszonyi állapotban feltalálni képzelni sem lehet. De ha valakiben feltaláltathatnának is, azoknak megbizonyítására nem annyi, sőt kétszer többnyi documentumoknak is lenni kellene, de akármennyi legyen ez, ezekből az inctának sem tolvajsága, sem paráznsága, sem bűves-bájos mestersége meg nem bizonyíttatik.

^{lőben}: Nem bizonyíttatik meg tolvajsága, mert azon esketett relatoriában sub A. tizenhat vallói ad utrum secundum, mellyben az inctának tolvajlasi kérdettetnek, minnyájan, kivéven a 3^{dik} vallót, mind azt vallják: nihil, semmit nem tudnak, nem láttak, nem hallottak lopogatósi felől. Az 3^{dik} valló ugyan azt mondja, hogy Dali János bíróságában az incta is némelly lopogató asszonyokkal elfogatott és akkor egy bodrés főkötő az inctánál is taláztatott,

de ezen valló azt nem tudja 's nem is mondja, honnan, mikor, kitől szerette vagy lopta-é az incta 's nem is látta. És ha szintén lopta volna is, per in concessum, fogságot szenvedett 's meglakolt érette. Külömben is e csak egy valló, márpedig *unus testis nullus testis* és ismét az Hármaskönyv 2^{dk} része, 29. titulusa szerint: két hűte bévehető emberek vagy omni exceptione majores és a Regio Tabularis Instructio szerint 3. 25 's több is kívántatnak paragraphum 89., az Approbatae 3^{dk} könyv, 11^{dk} titulus 3^{dk} cikkellye szerint a cirkálás dolgában ha ismételten az kivel valakinek ügye vagyon, legalább két bizonyság kívántatik: articulo item anni 1729 26°. A 7^{dk} valló ezen bodrés főkörtöröl azt mondja, hogy közhírből hallott lopottnak lenni. De a Decretum Tripartitum 2^{dk} része 27^{dk} titulusa szerint *Simplici (enim) auditui locens dari nequit*. Az inctának lopogatását próbálják 2^{szor} a B, betű alatt való testimoniálissal, hogy titulus Gál György uramtól pipéket lopott volna, de ez is csak simplex testimonium és illy terhes és criminalis dologban mint az incta vádolttatik semmit sem tehet. Mindezekből tehát az inctának tolvajsága meg nem bizonyítottatik.

2^{szor}: Paráznsága sem bizonyítottatik meg azon productumokból, mert ugyanis ezen positiojokat vagy vádjokat titulus actor és ingerens urak az említett esketett relatóriában lévő 16. vallónak vallomásából igyekezik comprobálni, nem lévén több sem szemmel látott, sem más bizonyági. Márpedig ennek megbizonyítására is mint szintén az elsőre több bizonyságokat kívánnak törvény és igazság, emellett az is csak csupa hallomásból láttatik valamit mondani, melly elegendendő proba nem lévén a Decretum Tripartitum 2^{dk} része 27^{dk} titulusa tartása szerint az ítélőbíró is ítéletet nem tehet. Annyival is inkább, hogy ez a valló mint azon jószágnak, mellyben az incta lakott ura, vizsgálódní menvén jószágára, az inctának kurvaságát nem látta, hanem csak suttogását, zörgetését hallotta. Mellyből csak illyen argumentumot lehet kihozni: az incta suttogott, zörgetett, beszélt, tehát kurva és parázna, melly okoskodást logicusok regulái szerint helyesnek mondani nem lehet. 2^{szor}: azt mondja ezen valló, hogy hallott az inctának Venus játékához való fogását. Venus, mint fabullálják tudósok, volt egy istenasszony, kinek két játéki voltak. Egyik részegség, másik kockázás, mellyről azt írja Martialis poeta: *Cum steterit vultu talos eodem munera me dices magna dedisse tibi.*¹ Az inctát koldusasszonynek nevezi egy valló, a koldusnak nincsen abban módja 's tehetsége, hogy efféle játékokkal magát gyönyörködtesse, ha pedig más értelemben vészik titulus actor és ingerens urak ezen játékot, a 8^{dk} valló midőn az inctának elfogattatása 's hasonló suttogása hallatott, hűtös lévén odament és az inctát csak egyedül találták. Mellyből csak a jöhet ki, hogy azelőtt is csak egyedül volt, egyedül beszélt, egyedül suttogott 's játszódt. Ha tehát meg akarják a titulus actor és ingerens urak az incta ellen ezen vádjokat bizonyítani, szemmel látott bizonyságokat keressenek, mégpedig olyanokat, kik a dolgot úgy látták mint a kardot az ő hüvelyében. Mert azt mondja is valaki másnak: *Hallod-é te? Soha nem szeretted engemet* s arra a másik azt feleli: *Én bizony mint a lelkemet úgy szeretted* ut in fassione testis 16. Még abból sem következik valakinek 's az inctának is törvénytelen élete, paráznsága, mert ez a beszéd az igazszívű barátok között (mint Orestes és Philades között volt) megeskik, innen *amicus alter ego* az igaz és tökéletes szívű barát úgy szereti barátját mint ő magát.

3^{szor}: Vádolttatik az incta boszorkánysággal, bűvös-bajos mesterségnek folytatásával, mellytől az ingerens is erőssen fél, és ez már az a régi megrögzött és titkos nyavalya, melly az mi eleinktől 's atyáinktól, szüleinktől minden fundamentum nélkül szállott sokakra csak hallomásból 's mégis a világnak nagyobb része olly nagy hitelt ad néki, hogy

elméjéből kiirtani csak alig lehet. Minekelőtte azért az incta ebben a részben maga ment-ségihez fogna, előre ezt a generalis propositiót vagy közönséges mondást teszi fel, hogy osztán az inctának is ártatlan vádoltatás kijöjjön. 1mo tudniillik: *Veneficio non datur neque dari potest*, boszorkányság, bűbajos mesterség nincsen 's nem is lehet. Ugyanis:

1mo: Eleget fáradozt, munkálódott eleitől fogva az ország 's világ abban, hogy kitanulhas-sa, ha vagy-on-é ez a mesterség vagy nincsen? Amidőn ennekelőtte való üdőkben sokak borsószalmában megégettettek, mások hársfajáromban fogattattak, némelyek folyóvízben megúsztattak, de midőn látná, hogy semmire sem mehet 's belésül, a büntetést is beléhagy-ta. Három törvényes könyvünk vagy-on; *Approbatæ, Compilatæ* és az *Hármaskönyv*, mellyekben a tetemes és apróbb hibákról is az ország bölcsei törvényt és büntetést írtanak, 's csak egy illetlen szókimondásról is el nem felejtkeztenek, ez pedig igen nagy véteknak alíttatnék, ha volna. Mert hogy sok ember haragos, hamar bosszút álló, mivel állhatna köny-nyebben a megbántódott felem bosszút, mint evvel mesterséggel? Ha volna, nem égetné el házát, nem lopná el marháját, nem szidná, káromolná, nem verné 's ölné, tudván, hogy ezeknek nagy büntetési vagynak, hanem más mesterséghez fogna, ehhez tudniillik.

2do: *Essentia rerum sunt aeternæ, immutabiles, incommunicabiles quæ nec augeri nec minui possunt*. Azt minden tudja, hogy a dolgoknak, füveknek, fáknek etc. valóságokat te-remtett dolog el nem változtathattya sem füvekkel, sem bizonyos szóknak kimondásával, sem énekléssel, mint Virgiliusban² íratik: *Frigidus in campis cantando rumpitur angvis*; Ho-ratiusban³ is *Polo deripere luna vocibus possum meis*. Mert mint egy szent ember Balduinus vittemnbergai püspök megjedzette Quintus Serenusról, aki egy hideglelő embert meg akar-ván gyógyítani, azt a szót mondotta: *Abracadabra* 's papirosban kötven a nyakában akasz-totta. De azért a hideg el nem hatta 's azt mondotta: *Talia verba sunt nihil significantia in se et sua natura nihil efficiunt nullumque vim vel medicandi vel corrumpendi habent*. De most vészem eszemben, hogy nem az én kötelességem lesz vala ezen mesterségnek léit vagy nemléit mutatni, hanem csak azt, hogy kár legyen, akár ne, az incta asszony azon mester-séghez semmit sem tud, nem is igyekezhetett a titulus ingerens úrnak legkisebben is efféle bűves-bájós mesterséggel ártani, jóllehet az ingerens maga l-o actióját ezekben fundálja:

1-o: Hogy az inctus egyik támasztól fogva a másik támaszig (*cum respectu dicendi*) mezítelen séggel csúszott-mászott;

2do: Hogy a támaszok töveiről és a kertben lévő fáknek töveiről hasonlóképpen mászkál-ván, füveket szedegetett, ottan imátkozott és berbitélt;

3to: Hogy bójtet fogadott;

4to: Hogy máris fennjárólag szárad, betegeskedik az ingerens;

5to: Hogy az incta egy dési asszonyt is aszerént pusztított volna el és mindezeket az ex-hibeált documentumokból akarván megbizonyítani, végezetre

6to: Hogy pipázik és mindenféle rossz az inctában feltalálattatik 's ezek szerént bűves-bájós mesterséggel élő asszony.

De hogy mindenikre rövideden megfeleljek, mégpedig ad 1mo: Az incta koldusasszony-nak hivattatik sub B. A koldusnak semmije nincs, könnyű neki mezítelen jární, de abból nem következik, hogy tehát bűves-bájós boszorkány volna, mert így sokan lennének azok. Külömben is, dato per inconcessum, minthogy csak egy simplex testimoniummal bizonyít-tatik, hogy mezítelen járt volna az incta a nyári napokban s mellyben volt mikor sok köntöst az ember magán nem is szenvedhet. Ad 2do: Micsoda következtetés ez: *Támaszok töveiről*

's fák töveiről fűvet szedett, berbitélt, Istennek-é vagy az ördögnek imádkozott ut in testimoniis sub B., tehát bűves-bájos boszorkány. Így kik fűveket szednek 's imádkoznak mind azoknak kellene lenniük, de sőt inkább így kell okoskodni: Fűvet szedett 's imádkozott, tehát gyógyító és orvos. E már helyesebb consequentia, annyival is inkább, hogy imádkozott. A keresztyén ember mint az incta is ha, per inconcessum fűvet szedett 's imádkozott volna is, nem az ördögnek, hanem az Istennek imádkozott, Mert az ördögnek hatalma elrontatott diadalomig. (1. Korintusbeliekhez 15.). Szent János is azt mondja (Apokalipszis 20, v. 1, 2, 3.): Láték egy angyalt kinél vala a mélységnek kolcsa és nagy vaslánc az ő kezében és megfogá a sárkányt, ama régi kígyót, a Sátánt és megköté azt láncal és veté a mélységben és bérekeszté őtet és fejl rajta megpecsételé, hogy többé el ne hitesse a népeket. Ime az ördögnek nincs semmi hatalma, nem segíhet, néki hijában is könyörögne valaki. Az imádság tehát primo et principaliter csak az Istent illeti, az incta is mikor könyörög az Istennek, imádkozik.

ad 3^{im}: Hogy böjtölt az incta, a böjt 1-o theologicum, melly arra való, hogy azáltal az isteni tiszteletre alkalmatossabb légyen. Így böjtölt Szent Dávid (Psalmi 35, v. 13; 69), Dániel, Sára (9, v. 3; 10), Sára, Tóbiás (3, v. 10) s mások. 2^{ab}: politicum, ezt sokszor a tisztek is parancsolják 's a népet némelly ételnek és itálnak szük volta miatt el fogják. Innen: halászni sem szabad mindenkor, régen a bihalokat nem engedték megöletni, hogy szük volt. 3^{im}: harmadik, böjt morale, azt Szent Pál is parancsolja (Rómabeliekhez 1, v. 13), jözanságban és mértékletességben él (2 Sámuel 12, v. 17). Szent Dávid midőn böjtölne egész éjjel a földön hált, meg nem mosdott, köntössét nem változtatta. Ezeket a böjtökön kívül többféle böjt nincsen, ezek pedig szabadok.

1-o: Tehát ha az incta böjtölt is, nem következik, hogy bűves-bájos, sőt inkább hogy jó keresztyén 's nem kell azért vádolni, mint Szent Pál apostol mondja ad Colossenses (2, v. 16.). Sokan böjtölnek a keresztyén világban, de azért nem bűves-bájosak.

2^{ab}: Könnyű az inctának böjtölni, mert szegény koldusasszony.

3^{im}: A böjt, ha valakit megrontana, mint az incta felől mondatik, se nem eszik, se nem iszik pénteken, inkább az inctát rontaná meg nem mást.

ad 4^{im}: Szürettől vagy még azelőttől fogva kilene pénteknél több eltölt, mégis titulatus ingerens friss színben vagon, friss constellatióban, bátor állittassék elő a corpus delicti, megteccik, hogy semmi baj nincsen, cum faciem vides videtur quantis vix. De márpedig azoltától fogva el kellett volna pusztulni, de attól az Isten őrizze 's illy friss állapotban tartsa meg.

ad 5^{im}: Hogy az incta ilyen böjtöléssel pusztított volna el egy dési asszonyt, hozzá tévén azt is, hogy valami száraz fát tördelt volna el, azokat a térde alá tévén, azt mondotta volna, hogy úgy száradjon meg mint ez a fa, ez is csak fictio, hijábanvalóság, haszontalanság, hitel felett való dolog. Actio indistans neque datur. Micsoda egybenkötés vagon a száraz fa között, melly valakinek a térde alá tétetik és másnak egészségé, betegsége 's meghalása között? Semmi sincs. Az incta száraz fát tett a térde alá, tehát egy dési asszony megholt. Hibás következtetés ez, többen is meg szoktak ott hálni, de nem azért, hanem hogy statum est omnibus hominibus mori.

ad 6^{im}: Hogy pipázik, tehát mindenféle rosszat el lehet mondni az inctáról 's nem jóféle személy, ut in testimoniis sub B. De ez is csak olyan okoskodás mint szintén a többi, nem lehet abból az inctának semmi rossz természetit, sem bűves-bájosságát kihozni, mert sok jó emberek pipáznak, annak elkövetkezendő hasznait tapasztalván: tabaca tollit obscuri-

tatem oculorum, emendat visum, purget cerebrum, sedat catherum, dentim dolorem, malos humores tollit, juvat memoriam etc. Quibus ita praemissis siquidem titulato domino actori et ingerenti juxta Instructionem Regio Tabularis paragraphum 69. proba incubisset; praelucenteque eadem paragraphus *actore nihil probante, reus simpliciter absolvendus erit.* Hinc incta in conformitate praetitulati paragraphi cupit ab impetitionibus titulati domini actoris et ingerentis cum poena indebite vexae, expensarum item et fatigiorum re-fusionibus simpliciter absolvi, et protestatur reservando reservanda.

Actor et ingerens petunt ad respondendum extradari.

Deliberatum

Allegationes suprascriptae communicantur.

Actor suprascriptus per procuratorem suum nobilem Josephum Ferentzi de Csfk Szent Imre brevissime reponit et quidem:

ad 1um: Hogy Dali János bíróságában, akkor mikor Kővenden az inctán kívül más tolvaj asszonyok is elfogattanak, az inctánál is lopott bodrés főkötő megtaláltatott. Ezt nem egy, hanem számszerént 6 fatensek, úgymint 3, 7, 8, 9, 10. és 15^{dik} hütök után kivállván, ebbéli tolvajság az inctának elegendendő képpen megbizonyíttatott, mert valamint bizonyos az, az haza törvényéből in sensu accomodo, hogy unus testis nullus testis, szintén úgy bizonyos az is, hogy duo testes omni exceptione majores plenam etiam in criminalibus faciunt probationem. Márpedig itten a felveit tolvajság iránt két fatensnél több producáltatott az incta ellen, a főkötőnek tehát lopása, valamint akkor, hogy az inctán sült, mivel nem tudta urát adni, hogy hol 's kitől vette, úgy most is reája háromlik. Melly cselekedetiért még eddig meg sem is lakott. A Regio Tabularis Instructionk 89^{dik} paragraphusa nem az incta, hanem az actor mellett militál, megfontolván azt, hogy az actornak nem semmi plena, hanem egész probatiója vagon az incta ellen. Ha a sub littera B. lévő documentum pedig inacceptable volna azért, hogy csak simplex attestatum volna, criminalis lévén a causa, statuáltassék 's examináltassék a testificans coram figura judicii 's aszerént is az igazság kerestessék ki, nem contravertálja az actor ingerens és ezzel osztán számszerént heten léznek fennemlített fatenseim az incta ellen.

ad 2um: Paráznsága is az inctának nyilvánvaló és valóságos, nem is csupán csak a 16^{dik} fatensnek fassiójával bizonyíttatik, hanem ezzel együtt más fatenseknek fassiójával is. Úgyanis hallották, hogy az incta férfiakat 's latrokat jártatott magához testibus 3, 7, 8, 9, et 10. Jóságának, mellyen az incta lakott, vizsgálására menvén a 16^{dik} fatens késő éccakának idején és az incta lakóháza ablaka alatt való mentében suttogást hallván, megállapodott 's az inctának tulajdon szájából hallotta ekkor, hogy akkor ottan az ágyban lévő latrához ekképpen beszéllet: *Hallod-e, te soha nem szerettél engemet? Ki pedig az incta mellett fekütt ezt felelte: Én bizony mint a lelkemet, úgy szeretlek.* Azomban hihető, hogy olyan helyre nyúlt a férfi, hová nem illett volna, 's azt mondotta az incta: *Haggy békét mert félek, hogy úgy járok mint Szegedi Kati. Ládd-é csak egyszer próbált, mindjárt gyermeke lett, hát mi ketten hányszor próbáltunk etc.* Azomban hozzáfogának a Venus játékához, mellyet füleivel hallott is a 16^{dik} fatens. És idősb Bardutz Tamás késő estve vagy écaka el akarván az inctát latrával együtt fogattatni az esküttek által, az inctának latra elszaladott testibus 7, 8, 9, et 10. Már midőn ezen fatenseknek fassióji combináltatnak 's úgy meg-

egyezettetek a céllal, egyenesen kijön az inctának paráznsága. Ugyanis hallották az 3, 7, 8, 9, és 10^{dk} fatensek, hogy az incta latrokat járattatott magához éccaként. A 16^{dk} fatens pedig az ablak alatt hallgatta hogy 's mint beszélgettek és annak utána a Venus játékához fogtanak. Ameddig pedig az esküttek megérkeztenek, hogy az inctát latrával együtt elfogják, addig a lator elszaladott testibus 7, 8, 9. et 10., és így elegendő proba az az inctának paráznságáról, mert ezek a juristák értelme szerint nem singularis, hanem con-testiseknek nevezetnek, mellyeknek etiam in criminalibus egész próbájú erejek vagyon.

Ezt nem csak az actor és ingerens magyarázza, hanem ama nagy jurista Huszti István is Liber 1, titulus 52 de testibus et attestacionibus szólván, [gy concludál effélekről:

*Testes demum singulares singularitate cumulativa quando nimirum actus est successivus vel plures habet partes integrales N. 9. Unus videt quod fures de quibus queritur versus aedes quas expulatas esse jam constat, scalas tulerit; alter fatetur se vidisse dum per fenestram intraverint; tertius dum exiverint, resque exulerint plenam faciunt probationem etiam in criminalibus, qui hujusmodi testes concordant respectu ejusdem finis ad quem tendunt per diversa media adeoque non tam singulares, quam contestes dicendi sunt.*⁴ Hogy pedig az inctát a 8^{dk} fatens egyedül találta volt az ágyban, ezzel paráznságát bé nem fedezheti, mert már akkor az inctának latra elébb állott volt testibus 7, 8, 9. etc.

Végezetre:

Akár mint rajzoltassék le a régiek által Vénus, és az incta annak játékait akárhogy fesse le, de csak igaz az, hogy setétben olyan kockát jádzott az incta maga latrával, amilyent jádzott volt Szegedi Kati. Szegedi Kati pedig olyant jádzott, mellyből gyermek is lett, mert maga az incta, midőn az inctának ostáblájához nyúlt vakot akarván belévetni, mintegy tettetésből is azt mondotta amannak, haggy békét mert félek, hogy úgy járok mint Szegedi Kati. Lád-é, csak egyszer próbált etc. és mégis gyermeke lett etc. Mellyek szerint az incta is a Vénusnak azon játékát jádzodozván, amellyet Szegedi Kati, parázna az incta, mert amaz is volt iljen játékért.

ad 3um: az incta hogy a bűbájosságnak büntetése alól megmenekedjék, tehát hosszas argumentációkkal akarja megmutatni, hogy *veneficium non datur neque dari potest*. De qui bene distingvit, bene docet. A juristák a veneficiumot kétfélének mondják 's így szóllanak rólla: Veneficium duplitér committitur: 1-o: Siquis venena alium occidat, vel mala medicamenta eo fine vendat. 2do: Siquis sussurris magicis praestigiisque diabolicis occidat ut damnium det: et istud veneficii genus etiam magia appellatur; illud autem sub nomine intoxicationis comprehenditur. Az mindennapi tapasztalás bizonyítja, hogy vagynak némelylek, kik afféle mérgekkel vagy elkészült orvosságokkal másokat megöltek; vagyon tehát ilyen értelemmel veneficium. De vagyon veneficium is melly magianak is nevezetik, vagyis sub specie veneficii comprehendáltatik és ezt láttatik az incta tagadni és erre hozza elő, hogy ez sem a Decretumban, sem az Approbata-, sem a Compilatabeli Constitutiokban nem említetnek, azért ilyen veneficium vagy magia nem volna etc. Azaz rövideden ez az argumentuma: sem a boszorkányságról, sem a bűbájosságról ninesen emlékezet a Tripartitumban, ninesen az Approbatalis és Compillatalis Törvényekben, tehát sem boszorkányság, sem bűbájosság ninesen e világon és nem is lehet. Erre rövideden az felelet: 1-o: Hogy sok törvények vagynak, mellyek meg nem irattattak és mégis minthogy úgy usuáltattak, törvények gyanánt kellek tartani juxta Decr. Trip. Prolog. tit. 2, 10. et 11. 2do. Ha sem a Decretumban, sem az Approbata- és Compillatabeli Constitutiokban ninesen emlékezet a boszorká-

nyokról és bűbájosságról, vagyon emlékezet in Jure Canonica et quidem in Constitutione 26. 9. 3. et 5. 3°. Vagyon világos emlékezet a Szentírásban is úgy mint a többi között Exodus 7. v. 11: Hivá pedig Farahó a bölceket és bűbájosokat és ők is az egiptii varáslások és némelly titok által hasonlóképpen cselekedének. Item cp. 7. v. 22. et cp. 8. v. 18: És hasonlóképpen cselekedének a bűbájosok az ő varáslások által. Item Deuteronomium cap. 18. v. 10. et 11: Se ne találtassék benned aki fiát vgy leányát általvivén a tűzön tisztítsa vagy aki jövendőmondoktól tudakozzék etc. Se ne légyetek varásló és bűbajos, se aki nézőktől, se jövendőloktól tanácsot kérdjen, mert mindezeket utálja az Úristen. Liber regum cap. V. 17.: És a fiakat és leányokat tűz által áldozák és jövendöléseknek szolgálnak valá és a varáslásoknak etc. Item Liber regum cap. 21. v. 6: És általvivé fiát tüzen és jövendőt monda és a madarak szavára vigyáza és varáslókat szerze és megsokasítá a nézőket etc. Item, Danielis, 2. v. 2: Parancsolá a király, hogy öszvehivattatának a jövendőlok és varáslók és bűbájosok etc. Item, cap. 4. v. 4: akkor bėjövének a jövendőlok, varáslók, káldeusok és bűbájosok. Item, eodem. cap. 5. v. 7: Felkiálta azért a király erőssen, hogy béhoznák a varáslókat etc. Item, Joannis, cap. 21. v. 8: a varáslóknak az ő részek a tűzzel és kénkővel égő tóban lészen. Item, Leviticus, cap. 20. v. 27: Amelly férfiban vagy asszonyi állatban varásló vagy jövendőlo lélek lészen, halállal haljanak meg, megkövezzék őket, vérek légyen rajtok. Item, Exodus, cap. 22. v. 18: A bűbájosokat ne szenvedd élni. Ezen citált szentírásbéli bizonyításokat pediglen még kétségben sem lehet hozni, mert ugyanis csak emberi mód szerint szólván is, ha szemtelennek találtatik az, aki egy becsületes, jólélkü^s igaz embernek szaván meg nem nyukszik, mentől nagyobb vakmerőség lenne, ha ki hallván az Istennek világos szavait, azon meg nem nyugodnék, hanem a felséges Istennek szavaiban az ő vékony filozófiájával vizsgálódnék. Bizonyára az ilyenekre illenék: *Nappal a setéségben esnek és mind éjjel úgy tapogatnak délben* Jobis cap. 5. v. 14. De 4°: Vagyon emlékezet a haza törvényében is, signanter Sancti Stephani Liber 2°, capitulum 31 et 32; Sancti Ladislai Liber 1, capitulum 34. In Jure autem Civilo Liber 4, titulus 18, paragraphus 5°. De sicariis. Item, Liber 36. de malificiis et C. 7. O. et 4. és 5°, Ha nem expresse, vagyon tacite emlékezet a Tripartitumban is, mert az emberi törvénynek csak annyiban van ereje, amennyiben az Isten törvényitől el nem távozik. Annakokáért az emberi törvénynek az Isten törvényéből kell származni. Op. Decr. Trip. Prolog. 6° és így ezen törvény által mindazokban, amellyekről a Decretum Tripartitumban világos törvény ninesen, utasítatunk az Isten törvényére. Abban pedig az ilyenekről világos törvény vagyon, melly fellyebb ad evidentiam megmutattatott. Továbbá állíttya az incta, hogy *Essentiae rerum sunt aeternae, inmutabiles, incommunicabiles, que nec augeri, nec minui possunt*, de ezen assertumát sem a Decretummal, sem az Approbata-, Compilata-beli Törvényekkel meg nem erősítheti. Philosophica argumentatio, sőt csak simplex 's proba nélkül előhozott dolog, nem is igaz, mert *Essentiae rerum non sunt aeternae, non inmutabiles nec incommunicabiles que neque augeri, neque diminui possunt*, melly fellyebb mindjárt puncto 3° demonstráltatott, midőn magusok a vesszőből sárkányt állítottanak a fáraónak de 2. ad Corinthienses cap. 11. v. 14. meg van írva, hogy őmaga a Sátán is világosságnak angyalává változtathattya magát, mellyből kijön, hogy *essentiae rerum non sunt inmutabiles, nec sunt aeternae, quia quae principium habuerunt et finem habitur sunt illa aeterno dici non possunt*. Utoljára valamint a juristák a vénéficiumot kétfélének mondják, melly fellyebb előadatott, szintűgy külömbséget tartanak a magiában is, mert azt írják, hogy alia

est magica daemonica, alia naturalis. A naturalis magiát, mely a phisicában és mathesis-ban is tanítatik és áll az elrejtett valamely dolognak természet szerént való megtanulásában szabadon folytathatni. A másikat pedig, mely áll az elrejtett valamely dolognak természetfeletti való meg vagy kitanulásában, segítségben vagy ártalamban és szokatlan utakon vitetik véghez és rossz céllal. Ez az magia, mely tilalmaztatik halálos sententia alatt, és valamint minden vétkes cselekedetekben az cselekedőnek akarattya 's szándéka a dolognak körülállása és céljából nézetetik ki a vétkes cselekedet vagy célja, szándéka 's akarattya ellen is tett hiba vagy hibátlanság, úgy mivel a mágiában is ezekre kellekik figyelmezní. Az inctának minden cselekedetei illicita magiából állottanak, akár mint palás-tolja szándékát és cselekedetét az incta, mert hiszen a mennybéli felsőges Isten écajának idején a kert támasszainak mezítelen való által meg által bujkálásával, csuszással-mászásával a támaszok töve mellett való füveknek tépegetéseivel és efféle bűbajos cselekedetei között való berbitéléssel (és hogy más felebarátját megronthassa akárki is) böjt fogadásal ugyan miképpen tiszteltethetik. Tudta az incta azt, hogy a fáknak, füveknek erejeket, természeteket természet szerint meg nem lehet változtatni, mégis ezeknek megváltoztatásokért és hogy ezekkel osztán ártasson bűbájosságra adta és vetette magát. Böjt fogadása is Isten ellen való bűbájosságnak elérése kedvéért esett meg, pedig animo nocendi caeterum verbis et submittit petitque iudicium iuxta levitam.

Ingerens quoque inhaeret reflexionibus et documentis ac probationibus per dominum actorem adductis et submittit iudicio petitque e patria emoveri secus etiam tanquam profugitivam ob evitandas futuras malas consequentias.

Incta inhaerendo suis superioribus ad prolixam titulatí domini actoris et ingerentis re-sponcionem brevissime reponit et quidem ad 1um et 2um: Igen gyenge körülállásokkal akarják titulatí actor és ingerens urak megbizonyítani az inctának mind tolvajságát, mind pedig paráznságát, sőt azokat az eléadott productumokból tellyességgel meg nem bizonyíthatnak. Két pipének ellopásával vádoltatik ugyan és egy bodrés főkötőt találtak volt régen nálla, ezekért régen meglakolt, most pedig éppen ok nélkül tartatik fogságban. Kurvaságát sem látta senki 's egy szemmel látott bizonyságok is ninésen az actor és ingerens uraknak. Ad 3um: bűves-bávos mesterségének megmutatása aránt a titulus actor úr az Ótestamentumhoz folyamodik és így okoskodik belőlle: ezelőtt ezer 's másfélezer eszten-dőkkel voltanak afféle bűves-bájos mesterséghez tudó emberek, tehát most is vadnak. Hibás okoskodásnak formája ez, mert ha az incta azoknak maradéka lett volna és ötet a szülei arra megtanították volna 's nemzetségről-nemzetségre 's maradékról-maradékra reászállott volna, de ezt nem mutatták meg az actor és ingerens urak. Ma pedig a keresztyén világ ebben annyira meggyőzetett, hogy ezen mesterséget tellyességgel nem is hiszi. Caeterum penes petitum superius expressum submittit iudicio.

Deliberatum

A régtől fogva a harasztosi tömlőben raboskodó Koldus Aniska nevezetű asszony ellen a vicekirálybíró úr ad bé egy levatat. Mellyben vádolja kurvasággal, boszorkánysággal és tolvajsággal. Mellynek megbizonyítására exhibeál egy inquisitoria relatóriát az ingerens Bárdutz Tamás ökegyelme részéről és azzal akarja convincáltatni az inctát. Ezek elolvastattak az allegatiókkal együtt a iudicium előtt, de semmi ollyas belőlle ki nem jöhet,

hog az incta convincáltassék. De minthogy nevezett rab asszony láttatik jelenlétiben a beszédjeiből mint egy esze nélkül valónak lenni, akkor is amidőn Kövenden elfogattott, lehet, hogy nem az ingerens Bárdutz Tamás őkegyelme ellen vétett. De minthogy az ingerens is egyebet nem kér, hanem hogy Kövendről, szomszédságából mint vándorló koldus extermináltassék: azért, hogy Kövendről, mint ollyas gyanús személyly, kitől lehet félni, nehogy valami történet következhessék, kitakarodjék, és királybíró úr impetitiója alól, azt is megtekintvén a judicium, hogy régtől fogva raboskodik, hogy absolváltassék, judicialiter ítéltetett.

III.

1792. november 21., Rákos

ARANYOSSZÉK ÚJ PERE

AZ ELŐZŐ ÍTELETTTEL SZEMBEN ENGEDETLEN KOLDUS ANISKA ELLEN
PERFELVÉTEL

AZ IRAT: B; KmOL ASzJk II/90. 35–39., 88–89. p.

Anno 1792. die 21 Novembris continuáltatott ezen vicesedria Rákoson ezeknek jelenlétiben:

Titulatus Sándor János ordinarius praeses

Demeter János

Gál Mojses

Balog Boldisár

Pálfi János

Biro Gábor

Kertsed Elek

Pálfi Mojses

Barta Márton vicenotarius

} ordinarii assessores

16. Nemes Aranyosszéknek törvényes vice-királybírájának Kenosi tekintetes Sandor János úrnak tisztí hivatala szerint mint felperesnek nemes Aranyosszékben Kövenden lakott, most pedig ezen nemes szék tömlöcében fogságban lévő Koldus Aniska nevezetű asszony mint alperes ellen sokféle törvénytelen cselekedetiért való perinek felvétele.

A tisztelt felperes úr szószólója csegezi nemes Tar Sándor által l-o: Béd egy hiteles inquisitorio-relatóriát, melly költ ezen folyó 1792^{dk} esztendőben novembernek 13^{dk} napján két nemes székünk hites assessorai subscriptiojok alatt, az A. betű alatt. 2do: Emlékezteti a tekintetes vicesedriát *s ha a szükség kívánnya bé is adja a tekintetes al-törvényes-széknek az alperes ellen ezen folyó esztendőben – napján^o Kotsárdon költ ítélettételét sub B., mellyeket eszerént exhibéálván, ilyen actiót téssen az alperes ellen;

Sokféle törvénytelen⁷ cselekedetiért kellett tisztí hivatalom szerént az alperest elfogatom és a nemes szék fogházában tétetnem, úgymint

Először tolvajságért; másodszer paráznaságért; harmadszor bűvés-bájos mester-ségének folytatásáért; negyedszer engedetlenségéért.

Mi az elsőt nézi, bizonyos minden kételkedés kívül az alperesnek tolvajkodási, mert ezen esztendőben a törökbúza kapállásnak idején kövendő Agh Mártonnak Bogáthban az általvetőjéből a kenyeret ellopta testibus 1, 2, 3, 5, 14. Létai Jánosnak egy kapáját testibus 14. A kilencedik vallónak, Hoszszu Péternek kenderét teste 15., fát, kerttámaszokat, ma-jorságot és ezeket a házhíjján dugva tartotta teste 15., sőt a 15^{dik} vallónak főkötőjét el-lopta a ládából 's eszerint ládáját felverte, nemkülömben sok haszonra való fákat lopott, azokat az házhíjján tartotta 's ottan-ottan másoknak eladogatta.

Paráznaságát bizonyítom producált inquisitóriámban lévő majd mind az 25 bizony-ságokkal, kik között vagynak szemmel látott bizonyságok, hogy a Minya cigány fiával paráz-nálkodott 's midőn ez a fertelemes kívánsága megjött, a törökbúza-kapállást Bogáthban fél-ben hagyta 's mindaddig járt, míg ezen latrát, a Minya cigány fiát felkereste 's egy nap háromszor is paráználkodott véle teste 17. Sőt Pünkösöd első napján láttatott ezen latrával egy ágyban fekünni teste 16. Olly fertelmes személy ezen alperes asszony, hogy míg Kis Judit házában lakott, latrainak három ágyat készített, mint a várdán szokott lenni teste 15. Egyszóval: akárhol lakott, ennek háza nem egyéb volt hanem latroknak barlangja, mivel nem csak Minya cigány fiát, hanem Latzi cigányt is teste 18. 's másokat is Bágyonból, Rá-kosról sokakat magához jártatott teste 27. nem egyéb végre pedig, hogy telhetetlen fajta-lanságát bétöltse.

Bűvés-bájos mester-ségét is folytattya, avval fenyegetőzik, hogy titulusus Bárdutz Tamás őkegyelmét és a Szabo Istvánné fiát börtölése által, melyet 9 pénteken tart meg, elpusztította 's e világból kiszárasztya. Ezen mester-ségének tapasztalt jeléül (cum respectu dicendo) a mezítelen fenekit is a földhöz verte teste 19. Hiszem ez az alperes sem nem gyermek, sem nem bolond, hogy ezt cselekedné, hanem ha azon ő cselekedetének valami ereje nem volna? Hiszem ha csak egy tekintetből is némelly ártalmas szemű 's néző emberek marhát 's egyéb oktalan állatot, embert is úgy megnéznek, hogy meg kelleik hálnia.

Ha Sámuel bűvés-bájos asszonyok előállítottak, ha régenten az efféle bűvés-bájosok magokat farkasokká, rókákka változtatták, ha magoknak a pórban szekeret irtanak 's egy hipp-hopp kiáltással odamentek az hova akartanak, ha azt ki fél esztendeig 's tovább is el-szökött, két-három holnapokig ment, egy-két napok alatt hazájába visszahozták, mégpedig úgy, hogy szörnyű halállal megholt, mit nem cselekszik ma a tudósabb világ, midőn lünek-fánk minden erejét kitanulták. Nem lehet ezen mester-ségének nem létit avval megelőzni, hogy valaki ennek vagy annak a történetnek okát nem tudja és azért nem volna. Mert sok dolgoknak nexussait nem tudjuk ugyan, de mindazonáltal vagyon. Innen: ki tudja valóságos okát az üszegnek, sokszor elvettetik a tiszta búza 's teljes a termés az üszöggel. Csak nem-régen is a mi eleink ezen mester-ségnek valóságos létét a tapasztalásokból elhitték, azért az olyanokat, kik azt üzték vagy megégették, vagy megúszatták. Nézettsék meg bár csak ezen saeculumnak elein írott protocollumink. De hiszem nem kell ide több argumentum, elég a maga szája vallása testibus 14, 15. Elég az, hogy akiket el akar pusztítani csak bete-gesek, fogynak, száradnak 's még az étkek sem esik jól.

Engedetlenségét kérdőre nem lehet hozni, mert nemrégiben Székely Kotsárdon kiment vala sententiája, hogy többé Kövenden ne lakják, mégis azóltá mind ott lakik, mellynek oka nem egyéb, hanem hogy tolvajlásit, paráználkodásait folytathassa, nevezetesen pedig, hogy

elpusztíthassa azokat, kikre már börtönt is fogadott. Méltó-é tehát, hogy egy tolvajkodó, egy parázna, egy bűjös-bájos mesterséggel élő, fenyegetőző, jóhírnévé hazafiait gyalázattal illető engedetlen személy az alperes, aki maga is azt mondotta, hogy a tisztek is nem tudnak annyit, hogy Kövendről kicsapják, mert ha egyik kapun kicsapják, a másikon visszajön testibus 15, 19. Méltó-é az ilyen, hogy egy csendes, jól elkészült társaságban megszenvedtessék. Ha egy 3 forintot ellopó tolvaj felakasztatik Appr. p. 3. titt. 47. art. 21., ha a bűjös-bájos megégettetett vagy megüszttatott teste protocollo. ha egy engedetlen 12 forintig büntetetik, ha egy égetéssel, öléssel fenyegetőző megöletik Decr. p. 3. titt. 23., mit nem érdemel az alperes, akiben mindezek feltaláltatnak? Méltán megkívánom, hogy a citált törvények szerint az alperes is büntetessék: először Kövendre hozattatván, ahol a sok gonoszságot cselekedte, publice in cippo vagy a pellenyéren csapattassék meg, azután nyírettessék meg 's mindezek hova hamarébb debita és finalis executióban vétetessenek, nehogy a tömlöcből is elszökjék 's büntetlen maradjon, et protestatur.

Dativus procurator nobilis Paulus Csongvai de Csegez petit hanc levatam secum communicari ut petit pár.

Deliberatum

A pár és communicatio megadatik.

IV.

1792. december 12., Alsószentmihályfalva

AZ ÍTÉLET

AZ IRAT: B: KmOL ASzJk II/90, 88–89. p.

Anno 1792. die 12dae Decembris continuáltatott ezen vicesedria Also Szent Mihályfalván ezeknek jelenlétében:

Titulatus Sándor János ordinarius praeses

Demeter János

Balog Boldisár

Gál Mojses

Biro Gábor

Kertsedí Elek

Pálfi János

Pálfi Moses

Bartha Márton vicenotarius

} ordinarii assessores

95. In causa spectabilis ac generosi domini Johannis Sándor de Kenos tanquam inelyti sedis Siculicalis Aranyos vice-judicis regii ab officio ut actoris contra providam faeminam Koldus Aniska ratione adulterii ut inctam

Deliberatum:

Mindkét feleknek allegatióji és a beadott documentumok felolvastatván és megvizsgáltatván, minthogy az incta Koldus Aniska contra tenorem prioris deliberati vakmerőképpen itt nemes Aranyosszékből Kövenden nemcsak mulatni, hanem külömb-külobbféle excessusokban magát elegyíteni 's nevezetesen Minya cigány fiával fertelmeskedni bátorkodott 's maga törvénytelen cselekedeteiben többre-többre menni nem átalotta, hogy mint gonosz életű és erkölcsű személy Kövenden falu közönséges ucáján 25 korbácsütéssel keményen megveritessék és a nemes székből örökösön kiesapattassék törvényesen ítéltetett, mégpedig olly limitatióval, hogy ha többé ezen székre lappangani merészelve statim et defacto elfogattassék és újra in exemplum aliorum a pellengéren megsapattassék és hóhér által kikísértessék.

1 M. Valerius Martialis, epigr. liber XIV. 243: Tali eborei. Az eredeti helyesen: Cum steterit nullus vultu tibitalus eodem, / Munera me dices magna dedisse tibi.

2 P. Vergilius Maro, eul. 8. 71. Az eredetiben *campis* helyett *pratis* áll.

3 Q. Horatius Flaccus, epod. 17. 77–78.

4 Stephanus Huszty: Jurisprudentia practica seu commentarius novus in jus Hungaricum. Budae, 1745. 273.

5 A következő szót utalójellel a sor fölé írták.

6 Az idézett ítélet 1792. március 3-án kelet. Lásd a 194/II. sz. iratot.

7 Átlúzvva: tse.

UDVARHELY VÁRMEGYE

195.

[1614.,] s. l.

UTALÁS KISSOLYMOSI BARABÁS JAKAB NYOMORÉKSÁGÁRA,
AKIT A BOSZORKÁNYOK TETTEK AZZÁ

AZ IRAT: A: KmOL. Udvarhelyszék lt. Székely láda N. 56.
NYOMT. KIADÁSA: *Székely Oklevéltár*, 1998. p. 548.; Szabó T., 1975. I. k. 1042. p.

[– –] Kis Solimos [– –] Barabas Jakob n. Drabant uolna, de ighen niomorult, az bozor-
kániook megh veszték.

196.

UDVARHELYSZÉK PERE VÁGÁSI KÁDÁR ISTVÁNNÉ ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG ÉS BŰBÁJOSSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL. Udvarhelyszék lt. II/25 es. N. 34 (64).
NYOMT. KIADÁSA (utal rá): Szabó T., 1975. I. k. 1045. p.

I.

1650. július 27., Vágás

Szolgálatunkat ajánlíuk kegyelmednek mint mü nekünk bizodalmas király biráknak, ké-
vânunk Istentől minden lelki s testi jókat megadatni.

Hoza mü nekünk az kegyelmed pecsitit Udvarhely széken Vagasban lakó Kadar István
Maros Györgyné asszonyom jobbágya anno praesenti 1650. 27. Julii, látván az kegyelmed
pecsétit, elmentünk Udvarhely széekben Vagasban lakó Dienes Mihály nemes ember házá-
hoz, az kiket mü előnkbe hivatot az exponens, megkérdeztük az utrum szerint, és hüt szerint
való vallásokot megirattuk és kegyelmednek pecsétünk alat kültük.

1. testis Dienes Mihály Vagasban lakó nobilis, annorum 40, juratus fatetur: Én nem tudom semmi bűbájosságát Kádár Istvánnénak, jámbor aszonynak tudom.

2. testis Andras Boldisár Vagasban lakó nobilis, annorum 30, juratus fatetur eo modo sicut primus testis.

3. testis Dios Ferenc Vagasban lakó nobilis, annorum 30, juratus fatetur hoc modo ut primus testis.

4. testis Kovacz Mihály Vagasban lakó nobilis, annorum 30, juratus fatetur ut 1. testis.

5. testis Orban Gergely Vagasban lakó pixidarius, annorum 40, juratus fatetur ut primus testis.

6. testis Vagasi János de eadem Vagas nobilis, annorum 28, juratus fatetur sicut primus testis.

7. testis Kovacz Ferenc Vagasban lakó nobilis, annorum 30, juratus fatetur sicut primus testis.

8. testis Szabo János Vagasban lakó nobilis, annorum 30, juratus fatetur sicut primus testis.

9. testis Kws István Vagasban lakó nobilis, annorum 30, juratus fatetur sicut primus testis.

10. testis Dios János Vagasban lakó nobilis, annorum 30, juratus fatetur sicut primus testis.

11. testis Antal Péter Vagasban lakó pixidarius, annorum 40, juratus fatetur sicut primus testis.

12. testis Dobay Gergely Vagasban lakó pixidarius, annorum 38, juratus fatetur sicut primus testis.

13. testis Balas András Vagasban lakó pixidarius, annorum 40, juratus fatetur sicut primus testis.

14. testis Balas Annok Balas András leánia vágási, annorum 18, jurata fassa ut primus testis in omnibus.

Isten tarcsa meg kegyelmeteket sok eztendeig boldogul. Datum anno et die ut supra lo-coque praenotatis.

Nos iudices

Andreas Mihály nobilis de Vagas

Mathias Mihály nobilis de Vagas

Fide nostra mediante scriberi curavimus sigillisque nostris confirmavimus. Correcta per eosdem.

II.

1650. augusztus 1. Udvarhely

34. Anno 1650. die 1. Augusti in Udvarhely.

Deliberatum: Méltán megmondhatta, semmin ninesen érette az alperes. Az tiszt rati-one officii ingeral, s kívánia, hogy vagy égetésre, vagy vízbe vetésre ítültsék az boszorkánysáért, és bűbájosságért, és exmissióra kéredzik.

Deliberatum: Penes ingressione nem keresheti, hanem detineáltassa.

Generosis dominis Stephano de Patakfalva, Francisco Galfi de Martonos vice judices sedis Siculicalis Udvarhely nobis semper confident exhibeantur.

Anno 1650. die 1. augusti apertae per Andream Koncz notarium sedis Udvarhely m. p.

197.

1676, szeptember 8., Udvarhely

TORDÁTFALVI GOMBOS SÁMUELNÉ BALÁS ILONA PERE
NAGYOBBIK GOMBOS JÁNOS ÉS FELESÉGE, KATA ELLEN RÁGALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/40. cs. N. 35.

Levata in Udvarhely, die 8. Septembris anno 1676, coram generoso Gregorio Sándor.

Felperes Gombos Sámuelné Balas Ilona tordátfalvi nemes személy, prokátora Balint Deák, szentléleki. Alperes nagyobik Ambrus János feleségével Katával együtt, nemes személyek az incattusok, Udvarhely székben lakók Czehétfalván az incattusok.

Dicit actrix solemní cum protestatione per procuratorem praefatum: Azért kelet az incattusokat citaltatnom in anno 1676., úgymint Birtalan apostol napján, actiom illjen vagyon, hogy ugyan az megneveztem esztendőben és Úr színe változása nap táiat az incattusok azal difamáltak, hogy az fiókot én öltem meg, hóhér gilkos vagyok, melj szavaiknak ha jó ratióját nem asignálhattak, azt kívánom, hogy külön külön mindenik szóért seorsim et singillatim in emenda lingve convíncáltassanak. Az gyalázás is volt az megirt székben, ez Czehétfalván, imit amot az falu közöt. Ha ezekben valamit tagadnának az incattusok, legyen exmissióm, kész vagyok comprobal[ni]. Az actrix lakik Udvarhely alias filiális Keresztur fiúszékben az megirt faluban.

Incattusok per procuratorem Valentinum Biro dicit de merito: Hóhérnak nem diffamáltuk, mikoron az fiam Ambrus Péter halálhoz közelettet volna, akkor mondotta: Sokszor kénszerítették arra, hogy megmondgyam, mi nyavalyám vagyon, de edig mind eltitkoltam. Azért látom, még kel halnom. De énnékem Gombos Sámuelné és Imre Jánosné borsos pogácsában háromszor adtak be. Én az megholt fiam szavát mondtam, s erre az szóra nézve magam is gyanakodtam, mivel maga is az megholt fiam mondta, hogy az lelkire csak arra esküdjünk. Ha az törvény arra tekintene, hogy exmittálná sorsokot mások szavairól, ha lehetne, doceálnánk. De mi nyilván semmit nem mondtunk, azért absolutiót kívánunk, si juris protestatur.

Actrix iterum per procuratorem protestatur, dicit: Mit írassanak az incattusok propositiómra, értem. Mostan, hogy megholt fia mit mondot volna, ahoz képest gyanakodnék. De én jámbor tökéletes asszony lévén, még csak suspicióban is nem forgottam. De propositióm szerent diffamáltál, az mellyet comprobalni kész leszek. Comprobalván, feltett actiómon kívánlak convíncaltatni. Protestatur.

Deliberatum: Doceat actrix, hogy az incattus ötött hóhérnak, gyilkosnak szidta. Incattus, hogy ő nem diffamálta sem hóhérnak, sem gyilkosnak, hanem hogy az fia mondotta, nyilván nem mondotta. Cum circumstantiis congruis.

CSEHÉTFALVI NAGYOBB AMBRUS JÁNOS PERE
 ÖZVEGY IMREH JÁNOSNÉ SÁNDOR KATA ELLEN FIA MEGMÉRGEZÉSÉÉRT

AZ IRAT: A: KmÖL Udvarhelyszék It. II/40. es. N. 2. és 15.

I.

1676. szeptember 1., Udvarhely

Levata die 1. Septembris anno 1676. coram generoso Nicolao Pálfi.

Felperes nagyob Ambrus János csehétfalvi, prókátora Zolia István recsenyédi.

Alperes Imreh János relictája Sandor Kata csehétfalvi nemes személi, mindkét fél peresek laknak Udvarhely székben Csehétfalván, nemes személiek.

Dicit actor solita cum protestatione per procuratorem praefatum: Azért kellet citáltatnom az incattát in anno 1676. Úr színe változása nap tájot, az falus biró (Jakab Márton veres darabont személy) eleiben, csehétfalvi falus biró eleiben, hogy nem tudatik micsoda októl viseltetvén az incatta, ki fiamot nemes Ambrus Pétert, ki is magamnál lakot az megirt faluban, gyanakszom hogy ő etette volna meg, meli miat az fiam sok kényyai után meg is holt. Nyomorult ágyában is azt mondotta az fiam, hogy őtöt az incatta etette meg, így ez aránt másra nem gyanakodhatom, hanem az incattára. Azért ha magát nem mentheti, azt kívánom, hogy meghallion az fiam haláláért. Az ő nagysága széki exmittálván, ha mit lehet doceálok, hogy mást is étet meg, és bizonyság mellet pedig ha magát nem igazithattia, kész leszek septimose ad caput jurálni. Másnak is adot oly eledelt, kivel ember nem szokot élni, az fiamnak is az üdö tájban adot pogácsát, mikor az nyavalia rá eset, mellicket cum circumstantiis doceálok. Protestatur.

Deliberatum: Az szék végezése esett való az dolog, azért differtur.

Levata in Udvarhely coram Gregorio Sandor die 16. Januarii 1677.

Deliberatum: Non conceditur quia in causis criminalibus par non datur.

Incatta per procuratorem Valentinum Literatum dicit: Mit irasson propositiójában az actor, értem, melyre breviter ilyen választ teszek, hogy én ártatlan vagyok, nem cselekedtem, sőt az actor ő kegyelme másokra, nem én reám gyanakodván, azt fel hadta, nem perli. Legyen exmissióm ártatlanságomról comprobálni, az mit lehet kész vagyok, törvént is, ha kívántatik, magam mencieségemre viselni kész vagyok. Arról protestalok igen solemniter, hogy ha az actor actióját nem comprobálhattya, suo tempore poenáját megláttatnom késő ne legyen. Protestatur.

Actor: Propositióm szerént cum circumstantiis congruis doceálok. Protestatur.

Incatta: Ut supra iterum.

Deliberatum: Doceant juxta allegata et responsa.

Levata anno 1679, die 4. Januarii coram vice officialibus.

Pro actore introscripto Stephanus Zolya

Pro incatta nemo. Ideo etc. Stante sede super venit, s az tisztaságot felváltotta.

II.

1676. szeptember 14., Czehetfalva

¹Generosis Dominis Vice Judicis Regis ceterisque Juratis Assessoribus Sedis Siculicalis Vduarhelj etc. Dominis nobis obervandissimis.

Szolgálatunkot ajáljuk kegyelmeteknek, Isten minden üdvösséggel s jókkal álgya meg kegyelmeteket.

Akarók uram kegyelmeteknek értésére adni, hogy hivatának minket az kegyelmetek pecsétivel Udvarhelj széki czehetfalvi nemes nagyob Ambrus János és felesége Marton Katha megnevezet székbén Czehetfalván az nemes kisebb Miklos Mihálj házához, hogy egy néhány számos embereknek hitek után való vallásokot bévennök anno 1676. die 14. Septembris, mi azért engedelmesek lévén az kegyelmeteknek pecsétinek, elmentünk az fellieb megirt eztendőben és napon megirt heljre, és az melj vallókat mi előnkben állattanak, azzokat mi erős hittel megeskettünk és hitek után való vallásokat az utrum szerént megexaminálván megkérdeztünk és vallások[at] az felljel megirt eztendőben és napot, heliet megirtunk, az melliek így következnek rendel:

1. Nagyob Kouaczj Ferencz cziehetfalvi nemes ember, annorum 50, juratus. Hallottam Ambarus Jánostól, hogy azt mondá, az szegény fiam azt monda, az mig éle, hogy őtöt Imre Jánosné és Balas Ilona étették meg.

2. Kouaczj Mihálj czehetfalvi nemes ember, annorum 40, juratus. Ugy felel mint az előtte való valló, Kouaczj Ferencz.

3. Fazakas Mihálj cziehetfalvi nemes személj, annorum 40, juratus. Ugy felel mint az első, Kouaczj Ferencz.

4. Gothart Márton cziehetfalvi nemes ember annorum 25, juratus: Hallottam, hogy Imre Jánosné, Balás Ilona étették meg őtöt, azt is monda, hogy az ő szava után magam is gyanakodom reáiók.

5. Szakalj Péter cziehetfalvi nemes ember annorum 25, juratus: Hallottam Ambarus Jánostól, hogy azt mondotta: Nilván nem merem mondani, hogy Imre Janosné és Gombos Samuelné ettették az fiát, hanem az fia szavához képest gyanakodik. Azt is hallottam Ambarus Pétertől beteg ágyában, hogy azt mondá: őtöt Imre Jánosné, Gombos Samuelné étették meg, borsös pogácsiban atták meg neki enni az étöt.

6. Kouaczj András cziehetfalvi nemes ember annorum 22, juratus: Hallottam Ambarus Jánostól, hogy azt mondta: az fia Péter azt mondotta, az ő lelkére bizvást eskegyenek rea Imre Janosnéra és Gombos Sámuelnére, mert ők étették meg őtöt, Hóhérnak, gífkosnak monták volna, azt nem hallottam, az peres asszonyt.

7. Mihálj Giörginé Anna cziehetfalvi nemes személj annorum 40, jurata. Ugy felel mint az első való, Kouaczj Ferencz. Hallottam azt is, hogy zitták egynek másnak Ambarus János, az ki az fiát betegítette, de senkit sem nevezet.

8. Jonás Szabó Mihálj cziehetfalvi nemes ember annorum 40, juratus. Ugy felel mint az negyedik valló Gothart Márton.

9. Jakab Martonné Judit cziehetfalvi veres darabontj személj annorum 25, jurata: Hallottam Ambarus Jánostól, hogy azt mondotta, az fia szava után gyanakodik, Balas Ilona

azzonyra is az fia dolgából, tudni illik Gombos Sámuelnére, de hogy szitta volna semivel is, azt nem hallottam.

10. Marton Dávid cziehetfalvi nemes ember annorum 23, juratus. Ugy felel mint az ötödik valló, Szakal Péter.

11. Kisseb Miklos Mihály cziehetfalvi nemes ember annorum 25, juratus. Hallottam Ambarus Jánostól azt, hogy nyilván nem meri mondani az peres azzonyra, hogy ők étették volna meg az fiát.

12. Miklos Giörginé Katha cziehetfalvi nemes szeméj annorum 40, jurata. Hallottam Ambarus Jánostól és feleségétől, hogy azt mondták, az megholt fiók zava után gyanakodik Gombos Sámuelnére, de hogy szidták volna, sem edgiktől, sem másiktól nem hallottam.

13. Posta Giorgi cziehetfalvi nemes szeméj annorum 40, juratus. Ugy felel mint az negyedik valló, Gothart Márton.

14. Miklos Mihályné Anna cziehetfalvi nemes szeméj annorum 40, jurata: Hallottam Ambarus Jánosnétől, hogy azt mondtotta, gyanakodik az fia szava után Gombos Samuelnére az fia dolgából.

15. Kouaczj Péterné Anna cziehetfalvi, Kouaczj Ferencz jobbágya, annorum 40, jurata. Ugy felel, mint az hatodik valló, Kouaczj András.

16. Szabo Mihály cziehetfalvi nemes ember annorum 35, juratus: Hallottam Ambarus Jánostól, hogy azt mondta, hogy az fia neki, Péter, azt mondta, hogy Gombos Sámuelnére az én lelkemre csak bizva azt, eskegyetek rea, mert énnekem miatok kel meghalnom.

Ezek az bizonyságok laknak Vduarhelj székben az fellel megirt faluban. Ezek uram az mi előnkben hiuf bizonyságoknak vallási, mellicet mi erős hittel megeskettünk az fellel megirt napon és hellien, és vallásokat fide nostra mediante megirtuk és pecsietünk alát kegyelmeteknek küldöttünk.

Datum anno die locoque ut supra.

Kegyelmeteknek szeretettel szolgálnak Vduarhelj székben Palfaluában lakó Tarcziafalui Mihály Vduarhelj széknek edgik hites assessora, cziehetfalvi Kis Lőrincz, mind ketten Vduarhelj székben lakó nemes emberek.²

Correcta per eisdem judices.

[P. H.]

[P. H.]³

⁴Levata die 16. Februarij 1677., in Udvarhely coram Gregorio Sandor.

Deliberatum: Semit az actor propositioja eszerent nem comprobalt. Azért az incatta simpliciter absolvaltattott.

⁵Anno 1676. die 29. Septembris.

Aperte per Gregorium Sandor alterum vice judicem regium Sedis Siculicalis Udvarhely.

1 Címzés a hátlapon.

2 A tanúkihallgatást végzők aláírása hiányzik. Az ügy lezárását rögzítő bírósági végzés közvetlenül a jelentés után következik.

3 Két zárópecsét egymás alatt a bal szélén.

4 Végzés közvetlenül a jelentés után.

5 Megjegyzés a hátlapon.

1677. február 16., Udvarhely

CSEHÉTFALVI BALÁS ISTVÁN ÉS FELESEGE, ERZSÓK PERE
 UGYANODA VALÓ NAGYOBB AMBRUS JÁNOS ELLEN RÁGALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL. Udvarhelyszék lt. II/41. cs. N. 22.

Levata, in Udvarhely coram Gregorio Sándor, die 16 Februarii 1677.

Felperes Balas István feleségével Ersokkal együtt, prokátora Bálint Deák, szentléleki.

Alperes nagyob Ambrus János, mind két fél peresek Udvarhej székben Czehetfalván lakó nemes emberek. Dicunt actores sole[m]mi cum protestatione per procuratorem prefatum: Azért kelet törvényhez hinunk az incattust, in anno 1676., úgymint Kús Aszony nap táiat, actionk illjen vagyon, hog[y] ugyan az megnevezet esztendőben Szent Bertalan apostol nap táiat, ugyan az megirt székben és faluban, az falus bíró Jakab Márton veres darabant házá-nál azal difamált, hogy gyanakodik, egy Péter nevű fia mű miatunk holt meg, melj fia is lakot az megirtam székben és faluban, nemes személj volt, melj mondásáért azt kívánom, hogy mindenikünk elen külön külön in emenda lingue convincáltassék az incattus, mivel mű még suspicióban élő emberek nem voltunk, készek vagyunk comprobálni. Protestatur.

Pro incattus procurator Stephanus Zolja et dicit: Az én megholt fiam halálához közelget-vén, mondta akkor, hogy lehetetlen dolog, hogy Balas Istvánnak s feleségének hírével nem volna az ő nyavalja[!], mert őtöt az Balas István lánya és Imreh Jánosné étették meg. Az mely fiam szovához mondhattam aszt: Gyanusithatnám, hogy nekik is hírekkel löt volna, mert az fiam is aszt mondta, hogy lehetetlen dolog, hogy ők nem cselekedtették volna. De hogy én nyilván mondtam volna, hogy rájok gyanakodom, nem mondtam. Hanem az fiam szava után mondtam.

Actor dicit: Gyanuban forgó emberek soha nem voltunk, de legyen exmissióm, actióm szerint az mit doceálok. Protestatur.

Deliberatum: Az incattus maga sem tagadgya aszt, hogy az fia halála elődedin mondot szavaira nézve, nem mondta volna aszt, hogy lehetetlen dolog, hogy az actoroknak is fia halála megétetése hírekkel nem lett volna, mivel őtöt az Balas István leánya s Imreh János-né étették meg, hogy nem gyanakodhatnék rájuk, suspicio nem forogván az actorokhoz. Fia szava után sem kellett volna olyan dologban gyanuval szólni hozzája, ki az melyet mind böcsületit életit elvesztette, ha constitualtatnék az igaznak lenni. Mégis mivel az szó már fen forgott, hogy sopialódjék, non de necesse esse, pro melliore esse, jurálljanak az actorok, hogy ők az incattus fia megétetésében, halálában nem részeseek, tanácsosok, nem is tudgyák ki téteménye, étetése miatt lött nyavalya. Post depositionem juramentum in actione actorum convincáltatik az incattus.

Incattus protestatur de remedio novi iudicii.

1677. február 2., Udvarhely

SZÉKELYUDVARHELYI SZÁSZ PÉTERNÉ ILONA PERE
KOVÁCS ANDRÁS ÉS FELESÉGE, KATA ELLEN BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/41. es. N. 44.

Levata die 2. Februarii anno 1677. in oppido Udvarhely, coram Gregorio Sandor.

Felperes Szasz Péterné Ilona városközi szolgáló személy, prókátora Balint Deák szentléleki. Alperes nagyobik Kouaczj András alias Lakatos a feleségével Katával edgyütt, nemes emberek, mind két fél peresek lagnak Udvarhelj székbén Udvarhelj városában.

Dicit actrix solemnii cum protestatione per procuratorem prefatum: Azért kelet citáltatnom az incattát in anno 1677. úgy mint Szent Pál fordulása nap tájat, actióm illien vagyon, hogy az elmúlt 1676. esztendőben Úrnapján azzal diffamáltak az incattusok ugyan az megirtam székbén és városban az piacon, hogy én boszorkány vagyok, magát vesztetem meg, az szávaiknak ha jó ratioját nem assignálhattiak, azt kívánom, külön külön in emenda lingvae convincáltassanak. Protestatur.

Deliberatum: Bizonyítsa az actrix, hogy az incatta nyilván mondotta, hogy az incattus, incatta hogy gyanóval, s az gyanó mellet exmissióra kéredzik, eselekedéséről is haec utri-que cum circumstantiis congruis.

OKLANDI ÖZVEGY KOVÁCS FERENCNÉ BENE ANNÓK PERE
KÁLMÁN JÁNOS ÉS FELESÉGE ELLEN FÉRJE MEGMÉRGEZÉSÉÉRT

AZ IRAT: KmOL, Udvarhelyszék It. II/44. es. N. 15, 48.

I.

1680. február 6., Udvarhely

Levata die 6. Februarii anno 1680. Udvarhely tempore vice sedis.

Felperes néhai nemes Kouacz Ferencz meghagyatot özvegye Bene Annok, prókátora Angyalossy Istuán, simienfalui. Alperesek Kalman János feleségével Ersokkal, mind két fél peresek lagnak megirt Oklandon, Uduarhely székbén lófő személyek.

Dicit actor per procuratorem praefatum solita protestatione praemissa: Citáltattam törvényhez az incattusokat anno 1679. Szent Jakab apostol nap tájat az incattust Kalman Jánost csak honoris gratia, az incatta ellen actióm illyen vagyon, hogy nem tudatik micsoda lélek-

től viseltetvén az megirt néhai uramnak oly étető italt adott be, mely miat megholt, halála óráján is megmondotta, hogy ő az incatta étető italadása miat hal meg, bizvást rea eskedgyünk septimose. Azért azt kívánom, hogy meghalljon érette, melyről való maga szavait is kész vagyok docealni. Insuper azt is, hogy mások is megszidták étetőnek s meg nem perlette érette, alatta ült. Ezekről exmissióm levén doceáлом data exmissione és septimose ad capitis iurálok. Azt is megbizongatom, hogy azt mondotta másoknak, hogy nem vett harmad napot benne, hogy csúszó mászóje teszi, ezeket cum circumstantiis congruis doceáлом. Protestatur.

Pro incatta procurator Stephannus Zolya praemissa protestatione par petit, mivel az res igen gravis, nagyob hogy sem mint valakinek edgy darab földit keresnék, arról protestálok, kit nem reménlek ugyan, tanuskoznom de condescensium salvum legyen, egyeb ratiókkal s exceptiókkal is élhessek.

Actrix per praescriptum dicit: Par non datur. Mivel az causa brevis brevium criminalisra fundaltatott. Protestatur.

Incatta párt kívánok ut supra.

Deliberatum: Par non datur.

Incatta apellat in ea parte. Incatta contendit suo loco et tempore.

Incatta praedictum plurium dicit cum protestatione praemissa: Értem az actrixnak actióját. Én soha olyan étettel élő nem voltam, megholt urát meg nem étettem, aszt is nem mondotam, hogy csúszó mászója csinálom, praescit tagadom simpliciter, interim tamen si necessum prior, magam ártatlanságáról is data exmissione ha akarok doceálhassak. Poenájával való absolvát is megkívánom salvum legyen.

Actor: Data exmissione propositiómnak continentíája szerint cum circumstantia congruis doceálok. Protestatur.

Deliberatum: Doceant juxta allegata et responsa.

II.

1680. febrúár 11., Okland

¹Generosis ac Egregiis Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus, ac Notario in Sedis Siculicali Udvarhely etc. Dominis Dominis nobis semper honorandissimis.

Generosis ac egregiis dominis nobis plurissimum[!] observandissimis et post servitiorum nostrorum paratissimam commendationem.

Jelentyük uram kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1680. die 11. Februarii hoza minekünk az kigyelmetek utrumát Udvarhely székbén Oklandon lakot néhai Kovacz Ferencz relictája Bede Anna, meljel hiva minket ezen székbén Oklandon az Kovács Miklos uram nemes ember házához egy néhány személyeknek hütök után való vallásoknak bevételére. Mi azért engedvén az kegyelmetek utrumának, elmentünk ad praescriptum locum, anno et die praescriptis, és az melj vallokot az domina exponens mi előnkben állatot, mi azokat erős hittel megeskvetvén az előnkben adatot utrum szerent megkérdeztük, és hütök után való feleleteket bevévén, rend szerént leirván, szokot pecsétünk alat kezében küldöttük, melyek így következnek:

1. testis Mihály János uyfalvi primipilus annorum 60. Juratus examinatus fassus est hoc modo: Tudom, hogy Kovacz Ferencz aszt monda nekem: Bátya, nekem az kovácsné miatt kel meghalnom, mert nekem italban ada valamit, s mingjárt megismerém, hogy a szájamtól elvezem az pohárt, mondék: No asszony, adál nekem annyi innom, én megérem vele. Aszt is tudom s hallottam, hogy megszitták bűvös bájos boszorkánnak, nem perlette meg még érette, ma is alatta ül. Aszt is hallottam másoktól, hogy azt mondotta volna az kovácsné, Kovacz Ferenczre haragut, magán nem tölthette ki, hanem az urán.

2. testis Rab Benedek János uyfalvi primipilus annorum 46, juratus fassus: Tudom, hogy egy olykor Kovacz Ferenczhez menék, töb szavai között aszt monda: Bátya, látze engemet, hogy itt fekszem, úgy el hidd, hogy nekem az kovácsné miat kel meghalnom.

3. testis Bálint Mihály uyfalvi primipilus annorum 33, juratus fassus: Aszt hallottam Kovacz Ferencznétül, hogy ők az kovácsnéit mulattak, az ser elfogyot, el akartak jőni, s aszt mondotta Kalman Jánosné: Még találok én egy pohár sert kegyelmednek, s mindgyárt egy pohár sert töltöt az kovácsné, hogy megitta, mindgyárt aszt mondotta az kovácsnénak: No, adál nekem annyit, én megérem vele. Azon étszaka mind vért hánt, aszt monda.

4. testis Elekes Gergelyné Margit manumissa oklandi annorum 66, jurata examinata fassa ut primus testis. Excepto: Nem hallotta, hogy az urára nem haragut, hanem az feleségére.

5. testis Varsain Boldisárné Kata, oklandi primipila annorum 33, jurata examinata fassa: Hallottam, Kovacz Ferencz aszt mondotta, hogy az kovácsné miat kel meghalni, meg is szitták, bűjös bájos boszorkánnak megszitták, magam is megszittam, de nem perlet meg sem engemet, sem másokat. Az urától, Kalman Jánostól hallottam, hogy aszt mondotta: Nekem aszt mondgya az feleségem, halgassál, mert harmad napig nem élek. Ugyan aszt is azon urától hallottam, hogy ő az erdőben az felesége hasán találta az legént, által akarta löni, s nem sült el az puskája, az házában is ot látta az legént, ott is az puskát az ablak keresztire tette, hogy által löje, az maga leányát, hogy nem látta, aszt gondolta, hogy belől az ágyban fekszik, s aszt lövi által.

6. testis. Benkő Máténé oklandi pixidaria, Kata, annorum 26, jurata examinata fassa: Nekem aszt mondotta nekem az kovácsné, éjjélkor is leset házából ki, hogy által löjen, meg is szittam, de nem perlet meg érette.

7. testis Kissebbik Jmre Istvánné oklandi, Kata, nemes Bethlen István uram jobbágya, annorum 26, jurata fassa: Én szittam meg fona nyiret[!] bestye hires kurvának, bűjös bájos boszorkánnak, de nem perlet meg sem engem, sem másokat.

8. testis Szombo István oklandi primipilus annorum 40, fassus ut tertius testis.

9. testis Kovacz András oklandi primipilus annorum 46, juratus examinatus fassus ut 4-tus testis, hoc addito: Láttam egy tekenős békát, hogy felakasztottak vala egy forralt kötellel az bozzafára, aszt mondták, hogy az kovácsné akasztotta oda.

10. testis Bereczki Péter oklandi primipilus annorum 24, juratus fassus: Hallottam, hogy megszitták boszorkánnak kurvának. Kovacz Ferencztől is hallottam, hogy aszt mondotta, neki az kovácsné miat kel meghalni.

11. testis Nagj Szolga András oklandi primipilus annorum 46, juratus fassus: Aszt tudom, hogy engem hozza hozata Kovacz Ferencz, s aszt kérdém, ha eszeden vagy öcsém, monda, olyan eszemen vagyok mint az előtt, csak az az nyavalya öl meg, mert nekem az kovácsné miat kel meghalnom, csak esküdgyenek rea, az én lelkem adgyon okot rolla, ha

igazán nem eskesznek meg. Aszt is tudom, hogy megszitták boszorkánnak, kurvának, de nem perlette meg, aszt, aki szitta.

12. testis Mihály Deak alias Mate oklandi primipilus annorum 40, juratus fassus: Sokszor hallottam Kovacz Ferencztől, hogy az kovácsné miat kel meghalni.

13. testis Kosa János oklandi primipilus annorum 40, juratus fassus: Nekem magamnak aszt mondotta Kovacz Ferencz: Velem, bátya, erővel itata meg az kovácsné, egyszer visszaadám, ismét ide adá mondván, mind megigya eszt, mert úgy használ az ital. Aszt is mondta Kovacz Ferencz, neki az asszonyokon levő vérfolyás rútságot adta meginnya, az miat kel meghalnom. Aszt is hallám, Kovacz Istvánné megszidá ilyen szokkal: Te bújós bájós boszorkány, megveszted az lábamot, nem perlette meg érette.

14. testis Elekes Tamásné oklandi, Ersok, primipila annorum 43, jurata examinata fassa: Hallottam, hogy megszitták, az menyem is megszitta kurvának, boszorkánnak, de nem perlette meg érette. Egykor Udvarhelyre megyünk vala, az kovácsné is ott vala, egy holt kegyot találánk, az kovács elreszelé az fejét, az erszényébe tevé, ő aszt monda, hogy hidegleléstől való. Az szolgámot az hideg leli vala ez után, hogy kérje el, oda küldém, aszt monda, nincs neki olyan.

15. testis Kosa Jánosné Anna oklandi primipila, annorum 42: Hallottam, hogy megszitták kurvának, boszorkánnak, magam is megszittam, nem perlet meg. Aszt hallám, hogy aszt mondgya az kovácsné egy embernek, az úton menék vala: Nekem eddig az poromot is elfutta volna az szél, ha Pál deák uram nem lött volna, de addig nem félek, az míg ő kegyelme él.

16. testis Varsain Boldisár primipilus oklandi annorum 33, fassus ut antecedens, exceptio: Magam nem szittam.

17. testis Lengyel András sellér, oklandi, annorum 40, juratus fassus uti 15. testis, hoc addito: Kérdem az kovácsot, hogy miért nem eszik az felesége főztében, aszt felelte, még élni akarnék, félek, úgy ne járjak, mint Kovacz Ferencz.

18. testis Kisseb Elekes Péterné, Kata, oklandi, nemes Rhedei János uram jobbágya, jurata fassa: Az kovács hozzánk jöven kérdem: Úgy hallom János uram, az feleséged aszt mondotta volna, hogy ha megvered, harmad napig nem élsz. Aszt monda: Úgy vagyon, mert nekem aszt mongya. Aszt is hallottam az kovácsnéétől: Ha adtam volna is valamit Kovacz Ferencznek, de azzal meg nem holt volna, mert olyant magam is ittam, az leányomnak is adtam hidegleléstől.

19. testis Benkő Jánosné Judith pixidaria oklandi, annorum 40, jurata fassa: Tudom, hogy az mi kapunknál beült vala Kovacz Ferencz, az kovácsné is ott jó vala alá, Kovacz aszt monda neki: Te, nyilván való kurva, boszorkány, engemet megévél, miattad kel meghalnom.

20. testis Elekes Mihályné Sophia primipila, annorum 20, jurata fassa: Hallottam Kálman Jánostól, aszt monda: Én az feleségemnek nem merek vétetni, mert aszt mondgya, ha vétek harmad napig nem élek, fosztóban is nem eszik azt, kit nem látt, mint s hogy főzi. Aszt is hallottam, hogy megszitták kurvának, boszorkánnak.

21. testis Kalman Ferenczné Kata primipila oklandi annorum 20. Aszt hallám, hogy Petenye Mihályné megszidá az kovácsnéét kurvának, boszorkánnak. Aszt is monda: Te étéd meg Kovacz Ferenczet, ezért megégetnek, én is viszek borsó szalmát oda, ha bánod perelj meg.

22. testis Bereczk Máté kisseb pixidarius oklandi, annorum 20, juratus fassus: Aszt hallottam, hogy aszt mondotta Kalmanné: Edgyiken kitöltém buszumot, de magánn is kitöltöm. Hallottam, hogy megszátták kurvának, boszorkánnak.

23. testis Kalman Andrásné kissebik Orsik primipila, oklandi, annorum 40, jurata fassa: Aszt tudom, Gal Lőrincznétől vet vala egy tekenős békát, sokáig tartá.

24. testis Kovacz Bálint oklandi primipilus, annorum 46, fassus ut 11, testis, hoc addito: Látám aszt is, hogy egy tekenős békát akasztot vala fel az kovácsné egy forralt kötéllel egy bozzafára. Kissebik Pál Deák uram is ott vala, ugyan kérdé: Micsoda állat az, Kovacz Balint csürkéje vagy micsoda. Osztán odamenék, meglátám hát ugyan az lábát, nyaka megnyúlt.

25. testis Kalman András kisseb, pixidarius, annorum 36, juratus fassus: Aszt tudom, egy néhányszor mondotta az kovácsné: Ha akarom, nem élsz, harmad napig nem élsz. Aszt is tudom, hogy én is mondek neki: Én sem hagyom az én igasságomat törvény nélkül. Egy kapával megveré az földet, s aszt monda: Nem félek én attól, mert tudok én olyant, nekem sem liszt, sem törvény nem árthat. Ut 20. testis super hoc quoque scit.

26. testis Feher hazil!] László oklandi primipilus, annorum 36, juratus fassus ut 10. testis, hoc addito: Az mátyusfalvi legények aszt mondták az táborban, az annya is boszorkány volt, maga is az.

27. testis Barra Gergely primipilus oklandi annorum 29, juratus fassus ut 20. testis.

28. testis Elekes Péter nemes Rhedei János jobbágya oklandi, annorum 28, fassus est ut 18. testis.

29. testis Kalman Andrásné relicta Kata, oklandi, annorum 60, jurata fassa ut 20. testis, hoc addito: Aszt tudom, hogy nekem aszt mondotta nekem a kovácsné: Halgas, úgy monda, asszony, mert ha Mattyus falvara mehetek, nem eszel több kenyeret. Én mondek: Olyant cselekedgyél most nekem, jó egészségem vagyon, ha nyavalyám leszen, megbánod.

30. testis Kalman Ferenczné nagyobb, Ilona relicta, oklandi pixidaria, annorum 43, jurata fassa: Aszt hallottam, hogy aszt monda Kovacz Ferencz, az míg neki az legény töltötte az pohárt, addig semmi nyavalyálya nem lött, hogy eszében vette az kovácsné, hogy elfogyot az ser, az reszelőről vött egy korsót, abból töltöt egy pohárral, hogy aszt megitta, tüdeje. mája olyan lött, ha leszakatt volna. Aszt is hallottam, hogy az ura aszt mondotta, aszt mondgya, az felesége úgy bánik vele, harmad napig nem él. Aszt is tudom, hogy velem össze veszet vala az kovácsné, s aszt monda: Halgas, te asszony, mert úgy cselekszem veled, harmad napig csúszó mászó lész, mert ő sem törvénytől, sem tisztől nem fél. Aszt is tudom, hogy egy tekenős békát két két ejtel tejjel vött vala. Kurvának, boszorkánnak száma kül szátták meg.

31. testis Lőrincz Jánosné Anna oklandi annorum 18, jurata fassa: Többször hallottam huszonötöszörnél, hogy megszátták, az ura is aszt monda, ő nem mér vétni feleségének, mert aszt mondgya, hogy harmad napig nem él, úgy cselekszik vele. Aszt is tudom az kisseb Benedek Györgytől, hogy az ő életire mákot vetet volt az kovácsné, ő fenyegette, hogy lekaszálja, azért az fenyegetésért neki szilvában adott étőt, az mely miat meg is holt.

32. testis Benedek Jánosné Anna oklandi pixidaria annorum 16, jurata fassa: Aszt hallottam az vejítől, aszt mondotta az anyósának, én nem vagyok lator, hanem te ember étő boszorkány vagy. Az maga leánya is aszt monda az anyának: Cigány oláh fekte hires kurva.

33. testis Benedek Györgyné oklandi relicta Kata, annorum 24, jurata fassa: Aszt hallottam az kovácsnétól, neki sem tiszt, sem törvény nem árt vele, bár ne pereljenek. Aszt hallottam az kovácsnétól, maga csak azért az vőm, hogy velem nem paráználkodhatik, ezért kiált.

34. testis Pal György oklandi, nemes Bethlen Miklos uram jobbágya, annorum 33, juratus fassus: Kovacz Ferencztől hallottam, hogy mondta: átkozot legyen az, ki törvény nélkül hadgya s elszenvedi, mert neki az kovácsné miatt kel meghalni. Aszt is tudom, hogy szilvában megéte Benedek Györgyöt, abba meg is hala. Aszt is hallottam az kovácsnétól: Most azért haragszik az vőm, hogy velem úgy nem élhet, az mint ő akarja, s azért kurváz. Én más kurvája nem vagyok, hanem övé. A feleségemnek aszt mondá az kovácsné: Úgy vigyáz magadra, Pal Györgyné, hogy harmad napig vagy megétnék, vagy megvesztnek téged. Nem is telék benne harmadnap, meg is veszék az feleségemet. Aszt is hallottam, azt mondta az urának: Meghid, te kopac, nem fárac mellette, meg kel nekem is halmom, de úgy bánom veled harmad napig csúszó mászó lész. Aszt is mondta nagyobbik Kalman Jánosnénak: Vard be egy varasbékának az száját, senki nem árthat. Kurvának, boszorkának megsziattam sokszor, meg nem pellet. Hozzám jöt, abba az órába úgy haraguttam, csak meg nem holtam, az felső inget az fejemre fordítottam, mindgyárt elmúlt haragom.

35. testis Berczk Mihály oklandi primipilus annorum 24, juratus fassus: Aszt hallottam az kovácsné vejitől, hogy aszt mondotta: az ő lelkére esküdgyenek meg, bár az mit mondot Kovacz Ferencz, úgy vagyon.

36. testis Benedek János oklandi pixidarius annorum 29, juratus fassus: Aszt hallottam Kalman Jánostól, aszt mondta, ő is úgy járt volna, mint Kovacz Ferencz, ha eszébe nem vette volna, mert neki megmondta az doctor, hogy neki is étőt adtak volt, meg is orvosolta az doctor.

37. testis Füstös Ferenczné Anna primipila, oklandi, annorum 40. Én az káposzta közé menék, hát ott jó egy tekenős béka, úgy megjídedék az nagy szemétől, sirni kezdék. Ezt meghallotta az kovácsné, oda jöve, aszt mondá az békának: Aha, kurvának az leánya, miért jöttél el hazol. Kérdem, mit tesz vele, s aszt mondá, felakasztom egy karóra. Azután sokáig lön felakasztva az udvaron egy karón. Sokan szitták meg boszorkánnak. Azt is hallottam az urától, hogy úgy cselekszik vele harmad napig nem él.

38. testis Petenye Mihályné Kata, oklandi, annorum 30, jurata fassa ut 21, testis.

39. testis Bene Pálné Kata primipila, oklandi, annorum 40, jurata fassa: Aszt hallottam, hogy Kalman Ferencznek aszt mondotta, halgasson, mert csuszó mászóvá teszi. Megszitták kurvának, boszorkánnak.

40. testis Kovacz Istvánné Borka primipila, oklandi, annorum 30, jurata fassa: Aszt tudom, hogy nekem az lábamat megveszté az kovácsné, Kovacz Ferencztől is hallottam, hogy az kovácsné miat kel meghalni. Kurvának, boszorkánnak megsziatták, magam is megsziattam, s azt mondtam, ha meg nem gyógyítod az lábamat megégettetlek. De ő aszt mondta, sem urunk önagysága parancsolattjától, sem tisztól, sem törvénytől nem fél. Aszt is Kalman Jánostól hallottam, az szegény Kovacz Ferencznek az reszelő padról vőn egy korsót, abból tölte egy pohárral, hogy megivá, aszt monda, no eleget ivám én, mert az fejemen mene ki az fájdalma.

41. testis Barta István lovas puskás, oklandi, annorum 22. Aszt mondotta, hallottam, az kovácsné az mit ő Kovacz Ferencznek adot, azzal meg nem holt volna, mert ő maga is ijut, az leányának is adot oljant.

Ezek uram az bizonságok laknak mind az fen megemlített székben és megirtam falukban, az kiket domina exponens előnkben híván állítot, melyet mi erős hűttel megesketvén hűtők után való feleleteket bevevénk, az mi igaz hűtünk szerint irtuk és szokott pecsétünk alatt kegyelmeteknek küldöttük.

Eznek utánna Istennek ajánljuk uram kegyelmeteket, Kegyelmeteknek alázatos szolgálói

Kenosi Ferencz, Makai Márton Udvarhely székben Városfalván lakók és Kelemen Balás ugyan az megnevezet Janos falván, nemes emberek Udvarhely székben.

Datum anno die locoque ut supra.

Correcta per eosdem iudices idem

Franciscus Kenos, Martinus Makai, Basilius Sandor

nobiles, Sedis Siculicalis Udvarhely commorantes

²Anno 1680. die 19. Februarii aperte per Georgium Ferenci alterum vice iudicem regium Sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Az kovácsné dolga.

³Levata die Octobris 1680. Udvarhely, tempore vice sedis.

Incatta absens, ideo in actione actricis vincitur.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Végzés a hátlapon.

ENLAKI NAGY BÁLINTNÉ ANNOK PERLI OLÁH MIKLÓSNÉ BORKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/44. cs. N. 25.

Levata anno 1680. die 23. Julii in Udvarhely, coram vice officialibus.

Felperes Nagy Bálintné Annok, alperes Olah Miklós né Borka Olah Miklóssal, az urával edgyüt, magát az urát honoris gratia citáltattam, drabanti személy az incatta, mind két fél perések laknak Udvarhely székben Enlakán.

Dicit actrix per procuratorem Valentinum Biro de Homorod Szent Marton: Azért kellet citálatnom az incattát in anno 1680. Szent Margit asszony nap tájat, actióm ilyen vagyón, hogy ugyan azon esztendőben és nap tájat, faluban az ország után és székben engemet azzal diffamált az ő tehenének az tejét én vettem el, mely szavait elvárom, hogy doceálja, alioquin in aemenda lingve kívánom convincálatni. Ezekben ha mit tagadna, data exmissione comprobálnj kész leszek. Protestatur.

Incatta absens. Ideo in actione et acquisitione actricis vincitur.

Prohibitum est per Stephanum Demén de Lengyelfalva eodem die.

1680. szeptember 10., Udvarhely

UDVARHELYI HORVÁT JÁNOSNÉ CSISZÁR BORBÁLA PERLI
TÓT SZABÓ TAMÁST ÉS FELESEGÉT, SZABÓ ILONÁT,
AMIÉRT ŐT BOSZORKÁNYNAK SZIDTÁK

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/44. cs. sine N. (régi lapszám 314).

Levata die 10. Septembris anno 1680. Udvarhely coram generoso Georgio Ferenczi etc.

Felperes néhai Horvat Jánosnak nemes személynek özvegye, Csiszár Borbára nemes szeméj, prókátora Balint Deák szentléleki. Alperesek Tot Szabo Tamás az feleségével, Szabo Ilonával együtt, kik is nemes személyek, mind két fél peresek laknak Vduarhelj székben Vduarhelj városában.

Dicit actrix solemni cum protestatione per procuratorem praefatum: Azért kelet citáltatnom az incattusokat in anno 1679. úgymint keresztelő Szent János nap tájat, actióm illjen vagyon, hogy ugyan az megirtam esztendőben és nap tájat az megirtam városban az Botos ucában, az egyik, úgymint szent keresztű Szabo Tamás házamra jöt, szidot gyalázatos szókal, lélek, bestelélek kurvának. Fiamot is Lakatos Mártont szitta ördögatta lelkünek, kutya lelkünek, s magamot is fegyverrel le akart vágni, ha mások meg nem oltalmaztak volna. Az másik incatta is kiérkezvén szidalmazot boszorkán, nyilván való kurvának, sáfrán lopónak. Ezek az szidások is voltak az megirtam városban Botos ucában az házam előtt, az mely cselekedeteknek ha jó actióját nem assignálhattiák, hogy Szabo Tamás házamra jöt s reám támadot mindenik cselekedetiért külön külön minor potentian convincáltassék, az szidalmazásért közönségesen in emenda lingvae convincáltassanak, hogy ördögatta lelküvel káromkodot, az articulus szerint büntetődgyék. Mind az potentia, szidalmazás volt az megirtam székben és ucában, cuius vicinis ab una egyik felől tekintetes Nemes Jánosné azon háza öröksége, ab alia vero az incattusok házok, kiben most laknak. Ezeket ha tagadnák az incattusok, data exmissione kész vagyok ad futuram comprobálni. Horvat Jánosné lakot ugyan Udvarhely székben Udvarhely várossában.

Deliberatum: Mivel az edgyik incattust nem Szabo Ilonának, hanem Hajdu Ilonának hijják, hogy feltette rendeletlenül, arról az részről condescendált. Az más incattus Szabo Tamás kezessel tartozik, mivel hogy residentiája más.

Coram facie sedis lett kezés Agotha János uram udvarhelyi nemes személy.

Pro incatto praescripto Thoma Szabo procurator Stephannus Angyalosi. Értem, mit irasson az actrix propositiójában, hogy házára mentem volna, egyéb diffamáló szókkal is szitkokkal is, melyet propositiójában iratott, diffamálta volna, kurvának is szitta volna. Én mind ezeket tagadom, hogy pedig sáfrány lopónak szitta volna, arról legyen exmissióm, az mit lehet cum circumstantia congruis doceálok, és az mint felyeb megirattam, magam ártatlanságomról is doceálnom salvum legyen. Arról pedig protestálok, hogy ha potentia nem talál az dologban lenni, cum poenam solitam absolutiót venni salvum légyen. Protestatur.

Actrix: Exmittáltassam, juxta propositionem doceálok, sáfrány dolgából ártatlanságomról is. Protestatur.

GYERFI MIHÁLYNÉ KERESZTÚRI HERN ERSIK
 PERLI KERESŐ PÉTERNÉ GYERFI ERSÓKOT BECSÜLETSERTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL, Udvarhelyszék lt. II/45. cs. N. 15 (tanúkihallgatás)

I.

1681. április 16., Keresztúr

Levata anno 1681. die 16. Aprilis in oppido Keresztur coram domino Paulo [Jakabházi].

Felperes Hern Ersik, vitézlő Gyerfi Mihály felesége, nemes személy, procurator szentléleki Balint Deák. Alperes vitézlő Kereső Péter felesége Gyerfi Ersok, mind két fél peresek Udvarhely alias Keresztur fiúszékben Keresztur városában lakók, mind ketten nemes személyek.

Actrix per procuratorem: Azért kellett az incattát citáltatnom, hogy nem tudatik mitől viseltetett az incatta, in anno 1680. őszi keresztnap táját, ugyan itt Udvarhely alias Keresztur fiúszékben Keresztur városában, az magam lakot házamra, mely in vicinitatibus ab una generosi domini Sigismundi Kovacz, ab alia honeste foemine Elisabete nobilis quondam Michaelis Kovacz relictæ, hatalmasul reám jövéen animo deliberato, az holott éktelen szítkokkal illetet, diffamált, az többi között sok ízben kurvázot, boszorkánnak, puskaporral felvetetni valónak, kicsapotnak szidot és diffamált minden igaz ok nélkül. Azért azt kívánom, hogy ha jó okait nem adhatja, az házamra való menésért, melyben lakom, minor potentián, valamenyi szítkok nemeivel diffamál, külön külön mindenikért aemenda lingue kívánom convincáltatni. Mely szavait ha tagadgya az incatta, kész vagyok comprobálni. A citatio is volt a fön megirt esztendőben és napon. Protestatur de cetero. Az diffamatio is az megirtam székben és városban az magam házamnál az kapum előtt is.

Pro incatta procurator Stephanus Angyalosi et per eundem dicit: Értem mit irasson az actrix, hogy házára mentem volna, és ot potentiariuskodtam volna, diffamáló szókkal is illettem volna, az melyre breviter azt mondom, hogy én az actrix házára potentiose nem mentem, hanem mentem az attyám és az attyám után engemet illethető házhoz, az végre, hogy az attyámmal beszélgessek, hogy az actrix miért verte meg jobbágyom aszont, az ki mindgyárt cséppel reám támadván, ha mi lett volna is, magam oltalmában lett, ő adván okot mindenekre, diffamált is, ha mi diffamáló szavai után róllam is valamit vissza adat volna, erre is okot ő adot, legyen exmissióm, az mit lehet replicatioóm szerinti doceálok, magam ártatlanságomról és magam mentségére doceálok, hogy én semmire okot nem adtam, cum circumstantiis congruis. Arról pedig protestálok, hogy replicatioómra való válasz tételit megértvén az actrixnak, salvum legyen clara declaratione választ tenem az actrixnak, Protestatur.

Deliberatum: Doceant utrinque juxta allegata et responsa.

II.

1681. április 16., Keresztúr

[Utrum]

Bizonyítsa az actrix aszony, hogy az incatta az ő maga lakó házára ment hatalmasul szántszándékkal, az holott éktelen szitkoknak nemivel diffamálta, kurvának, boszorkánnak, puskaporral felvettetni valónak, kicsapotnak szidta, diffamálta minden igaz ok nélkül, semmire okot nem adott az actrix aszony.

Haec cum circumstantiis congruis. In Keresztur, anno 1681. die 16. Aprilis.

Paulus Jakabházi m. p. alterius vice iudex regius sedis Udvarhely cum dominis iuratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Balas Deák, Bak György, Gyerfi András, Kovacs Sigmond uram, Nagy János uraimék feleltessenek, A[—]ki Imre uram is.

III.

1681. április 21., Keresztúr

¹Generosis, Egregiis ac Nobilibus Dominis Vice Judicibus Regiis Sedis Siculicalis Udvarhely, ceterisque Juratis Assessoribus, ac Notario Sedis filialis Keresztur etc. Dominis nobis benevolis.

Szolgálatunkat ajánlyuk kegyelmeteknek, Isten kegyelmeteket minden jókkal áldgja meg.

Akarók kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1681. 21. die Aprilis hozá nekünk Udvarhely alias Keresztur fiúszékben Keresztur városában lakó nemes Gyerfj Mihályné Hera Ersik aszony a kegyelmetek utrumát, mellyel intvén ő kegyelme minket arra, hogy elmennénk és az melly vallókat ő kegyelme előnkben állatna, azokat erős hittel megesketnök. Mi azért engedelmesek lévén, elmentünk a fön megirt székben és városban, a fön megirt esztendőben és napon, a néhai nemes Kovacs Mihály relictája Ersik aszony nemes házához, és a melly vallókat az exponens mi előnkben állitta, azokat erős hittel megesketvén és examinálván, az kegyelmetek attá utrumra szorgalmatosan megkérdeztük, az hitek után való vallásokat kegyelmeteknek fide nostra mediante megirtuk, és az exponensnek kezünk irása és szokot pecsétünk alat kiattuk, mellyek így következnek:

I. testis Borbely, Keresztur városi, alias Marosi Tamás, veres darabont, annorum 50, juratus examinatus fassus: Az mikor az veszekedés volna egy estve hallam az zajt, én kiállék az házamból az ajtóm eleiben, hallám, hogy Kereső Péterné aszony szidgja vala Gyeorfi Mihálynét nyilván valo kurvának, boszorkánnak, puskaporral felvetni valónak, deákok kurvájának. Ez vala az maga kapujában Gyeorfi Mihálynak. Gyeorfi Mihálynénak semmi szovát nem hallottam, hanem Gyeorfi Mihály monda: Halgass, meny dölgodra inset. Keresőné arra monda: Nem megyek, hanem halgass, mert ha uram ithon volna, téged is kivonnánk inset, mert ez nem tejéd, hanem az anyámtól maratt. Mellyre Gyeorfi Mihály

monda: Tejéd az [—], az tejéd Solymosban vagyon, meny oda, az is anyámé a kiben laktok, aszt is én attam nektek. Több is sok illetlen szók voltak.

2. testis Símó Mihály timafalvi veres darabont, annorum 35, juratus examinatus fassus: Tudom aszt, hogy Kereső Péterné egy olykor minden igaz ok nélkült rea jöve az Gyeorfi Mihályné aszony házára egy bottal. Én akkor az Gyeorfi Mihály uram csüriben csépelek vala. Látám aszt, hogy Keresőné aszony az tornác ajtón bevere az bottal, de micsoda szitkok voltak, azoknak nemire nem emlékezem. Gyeorfi Mihály eleget fenyegeté a leányát, de én minden szavokra számot nem tartottam.

3. testis Sipos Ferencz mostan Keresztur városi adófizető rend, annorum 60, juratus examinatus fassus: Én csak hallottam másoktól az szitkolódásokat, de én akkor ott nem voltam.

4. testis Farkas Mihály Keresztur városi adófizető rend, annorum 30, juratus examinatus fassus: Látam mikor Kereső Péterné az maga kapujában egy bottal kijöve és az Gyeorfi Mihály kapuján nagy indulattal, haraggal bemene, mindgyárt szitkozódni és morgolódni kezdvén, hallám aszt, hogy Gyeorfi Mihálynét kurvának, kicsapni valónak, puskaporral felvetni valónak és egyéb illetlen szitkokkal diffamálta. Gyeorfi Mihálynének semmi szovát nem hallottam, ki sem jöve az házból, ugyan csudálkoztam rajta. Én nem láttam, sem tudom, hogy Gyeorfi Mihályné semmire is okot adott volna.

5. testis Sipos Ferencné mostan Kerestur városi adófizető rend, Annok, annorum 50, jurata examinata fassa: Egyebet nem tudok, hanem egy olykor hallottam Kereső Péterné öcsémtől, hogy ő az mit mondot, valahova leszen, soha meg nem tagadgya.

6. testis Hegedüs János mostan Keresztur városában lako darabonti személly, annorum 40, juratus examinatus fassus: Én szomszédgyában lakván Keresőné aszonynak, láttam, hogy a jobbágya asszony lemén, azomban látám, hogy kijöve Keresőné az kapuján egy bottal, s lemene az Gyeorfi Mihályné házára (estve felé vala), hallám, hogy szitkozódék Keresőné. Kurvának és egyebnek is hallám, hogy szidá Gyeorfi Mihálynét. Aszt is látám, hogy az ajtón be verekedtek az bottal, de én Gyeorfi Mihálynét nem láttam.

7. testis Borbely Tamásné Annok, pedes pixidaria, Keresztur városi, annorum 30, jurata examinata fassa in omnibus sicut maritus suus, primus scilicet testis.

8. testis Tsizmadia Gyeorgy Keresztur városában lako Kovats Simond jobbágya, annorum 40, juratus examinatus fassus: Az mikor az veszekedés vala én is oda érkezem, és Kovats Mihályné háza alatt ülven, Gyeorfi Mihály és leánya is Keresőné az kapuban álván, veszekedének sokatt. Hallottam, hogy monda Keresőné: Nem tied ez, hanem az én anyámtól maratt. Több is sok vala a szó. Aszt is hallám, hogy kurvának szidá Gyeorfi Mihálynét Keresőné, de Gyeorfi Mihálynének semmi szavát nem hallottam.

9. testis Tsizmadia Gyeorgyné Kata, Keresztur városában lakó nemes Kovats Sigmund jobbágya, annorum 35, jurata examinata fassa: Egyebet nem tudok, hanem mikor Kereső Péterné aszony haza megyen vala, hallám, hogy deákok kurvájának szidgya vala Keresőné aszony Gyeorfi Mihálynét.

10. testis Keresztur városában lakó Hegedűs Jánosné Kata, pixidaria, annorum 36, jurata examinata fassa sicut antecessens nonus testis.

11. testis Keresztur városi néhai Fazakas Márton relictája Borka, adófizető rend, annorum 50, jurata examinata fassa: Az kérdésben aszt tudom, hogy Keresőné aszony jöven ide az Gyerfi Mihályné kapujában, látám, egy pálca vala az kezében, valóban rutul szidá diffamálá Gyeorfi Mihálynét nyilván való kurvának, országa vesztet kurvának, deákok kurvá-

jának, puskaporal valónak, nyilván való boszorkánnak. Az apja, Gyeorfi Mihály meg is akará verni leányát, de Szővérdi Ferencz fogá meg. Ez után is három izben is láttam, hogy kijöve kapuján Keresőné pálcástól, s úgy szidta amint a torkán kifért azon szókkal.

12. Keresztur városi néhai Kovats Mihály relictája, Ersok, primipila, annorum 22, jurata examinata fassa sicut antecedens 11. testis, hoc addito: Látám aszt is, mikor lemene Keresőné aszony a Gyeorfi Mihályné házára, a küszöbit megveré kezében való fával, Gyeorfi Mihályné ki akara jöni egy cséppel, de az ura nem bocsáta, az után eleget is veszekedének.

Ezek uram a mi előnkben hit bizonságoknak számok, kik laknak a fön megirt székben, faluban és városban, kiknek hitek után való vallásokat kegyelmeteknek fide nostra mediante megirtuk.

Datum anno die loco ut supra.

Kegyelmetek engedemes jó akarói

Keresztur városi Kovats Sigmond	és	Kis Galambfalvi Balas Deák
Keresztur széknek egyik hites assessora		Keresztur fiúszéknek hites notariussa

nemes emberek

²Anno 1681. die 21. Aprilis aperte per Basilum Literatum juratum notarum Sedis Filialis Keresztur, m. p.

³Levata anno 1685. die 30 in oppido Keresztur, coram dominum Stephanum Ferenczi, Incatta absens, in actione vincitur.

1 Végzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Végzés a hátlapon.

205.

1681. március 5., Tordátfalva

ÉNLAKI GERGELY TAMÁSNÉ CSÍKI KATA

PERLI TAMÁS GERGELYT ÉS FELESÉGÉT, BORBÁRÁT, AMIÉRT BOSZORKÁNYNAK SZIDTÁK

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/45. cs. N. 75.

Levata die 5. Martii anno 1681. Tordatfalva in commune inquisitionis.

Felperes Gergely Thamásné Csiki Katha, prokátora Angyalosi István és Balint Deák szentléleki.

Alperesek Thamas Gergely és felesége Borbara, mind két fél peresek laknak Udvarhely székben Enlakán, lófő személyek.

Dicit actrix solita protestatione praemissa per procuratores praefatos: Azért citáltattam törvényhez az incattusokat, in anno 1676. keresztelő Szent János napja tájatt, hogy nem tudatik micsoda októl viseltetvén az incattusok ugyan in anno et circa ut supra, megirt

székben Enlakán az magok örökségeken rám támadtak potentiose, kürtön járó boszorkán-
nak szidtanak és diffamáltak, mely örökségnek edgyik felől való vicinussa, az hun a táma-
dás és diffamatio volt, Péterfi György háza öröksége, más felől az magunk házunk és örök-
ségünk.¹ Mely cselekedetekért azt kívánom, hogy singillatim et seorsim in emenda lingvae
és minor potentian is singillatim et seorsim convincaltassanak, mely cselekedeteket ha
tagadnák, az incattusok, legyen exmissiom docealni. Protestatur.

Incatti absentes, ideo in actione alterum vincitur

¹ Kihívva: Másodszor is az edgyik, Gergely Tamás ugyan az fen megirt esztendőben Husvét nap tájat, az fen
megirt székben és falaban az országutján rám támadot, az földre levert, az földön dőbözkölt potentiose, mely
kétszeri támadásokat külön külön minor potentiának terhén kívánom, hogy convincaltassanak, insuper az
diffamatióért in emenda lingve singillatim et seorsim, az ország utjának vicinussa az hun az második támadás
volt, egyfelől való vicinussa Sebestyen Péter káposztás kerti.

206.

1681, március 2., Tordátfalva

HOMORÓDSZENTPÁLI SZÉKELY ISTVÁN PERLI
KÉNOSI ORBÁN JÁNOST ÉS FELESÉGÉT, ERZSÓKOT,
MERT NEM GYÓGYÍTOTTÁK MEG AZ ÖCCSÉT, SZÉKELY GYÖRGYÖT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/45. cs. N. 78.

Levata causa 1681, die 2. Martii, Tordátfalva, tempore communis inquisitionis.

Felperes Szekely István nemes ember Homorod Szent Pálon lakó, prókátora recsenyédi
Zolya István. Alperesek Kenosban lakó Orban János feleségével Ersokkal, veres drabantok,
mind két fél peresek Udvarhely székben, az megirt falukban laknak.

Dicit actor cum protestatione solita per dictum procuratorem: Azért citáltattam törvényre
az incattusokat in anno praesenti 1681. húshagyó kedden, hogy énnékem volt egy test
öcsém Szekely Gyeorgy nemes személy, ki az megirt székben, Városfalván lakot, nyava-
lyás nemes ember, kit az incattusok azt fogadták, hogy meggyógyítják nyavalyáiból, meg-
szögödtem velek. Egy harmadfű szőke szőrű tulkot adtam neki oljan kötés alatt, hogy ha
meg nem gyógyittaná, az nekik adot marhámot, mellet öt forinton vettem volt, vissza adgya.
Fogadása szerént meg nem gyógyittota, csak elállot mellőle. Akkor is kérte, hogy immár
elvéttetek az fizetést, ne hadgyatok el. Az megirt tulkot az megirt esztendőben és napon
ugyan Kenosban az incattusok házoknál törvényre kezesre megkértem, meg nem atták.
Azért azt kívánom, hogy minden napi megtartásért három girákon, minor potentian con-
vincaltassanak, az marhát is cum aestimatione restituallják, h[á] tagadnák, data exmissio-
ne az mit lehet doceálok, magamnak törvényt is kérek.

Incatti absentes, ideo in actione actorum vincitur.

Eodem die proponit per Paulum Literatum juniorem de Kenos. Protestatur.

1682. június 9., Udvarhely

MÚZSNAI MEDESÉRI MIHÁLYNÉ KATA PERLI DIENES GYÖRGYÖT ÉS FELESÉGÉT, DOKA BORKÁT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL-Udvarhelyszék lt. II/46. cs. N. 22.

Levata anno 1682. die 9. Junii, in Udvarhely, coram Georgio Ferenczi alterum vice judicum.

Felperes Medeseri Mihályné, Kata, prókátora Zolya István, recsenyédi. Alperesek Dienes György feleségével Doka Borkával, mind két fél peresek Udvarhely székben Musnában lakó nemes személyek.

Dicit actrix per procuratorem prefatum solita protestatione premissa: Azért kellet citáltatnom az incattusokat in anno praesenti 1682. áldozó csütörtök nap tájat, hogy nem tudom micsoda októl vezettetvén az edgyik incattus úgymint Dienes Györgyné potentia mediante az országúton, mely megyen Etzke felé Musnából, reám támadot, vert, taglott, boszorkánnak szídot, diffamált. Az másik incattus, úgymint Dienes György azzal fenyegetet, hogy az lelkemben lövöldöz, ugyan Musnában. Mely cselekedeteknek ha jó ratióját nem adhattják, hogy diffamáltak in emenda lingue külön külön, hogy megverték, fenyegettek, külön külön minor potentián convincáltassanak. Az potentiát és diffamatiót cselekedték az fen megirt esztendőben és nap tájat, az potentiát az hol patralt ab una vicinussa musnai Doka János ház öröksége, ab alia Dienes Istvánné pusza öröksége. Ezekben ha mit az incattusok tagadnának, data exmissione ha mit lehet comprobálok, törvényt is kérek. Protestatur.

Deliberatum: Diferal[ta]tik ez causa az jövő szék napjára cum ea declaratione: Hitesse meg, vagy cum testimonio vagy maga hitivel, hogy oly beteg volt, hogy be nem jöhetet ezen törvényre ide Udvarhelyre.

1683. szeptember 14., Udvarhely

FANCSALI KANDÓ FERENCNÉ MOLNÁR ERZSÉBET PERLI KANDÓ JUDITOT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL-Udvarhelyszék lt. II/47. cs. N. 2., 15.

Levata die 14. Septembris anno 1683. Udvarhely, coram domino Georgio Ferentzi.

Actor Kando Ferencz fancsali nobilis felesége Molnar Ersébet képében, prókátora Zollya István, recsenyédi. Incatta Peter Miklosné, fancsali Kando Judit, nemes személlj, Udvarhely székiek.

Actor dicit per procuratorem praefatum cum protestatione praemissa: Azért kellett citáltatnom az domina incattát in hoc praesenti 1683. septima die Septembris, hogy ugyan ezen megírtam esztendőben, Küss Asszony nap tájban, nem tudom mire való gondolatából engemet boszorkányosnak s nyilván való boszorkánynak megszidot, melnek ha jó okát nem adhatja, s én rá nem bizonyíthatja, azt kívánom, hogy emenda lingvae convincáltassék érette, melj szavait ha tagadná exmittálhassam, s comprobálni kész vagyok, a mellett illendő törvént magamnak kérni salvum legyen. Az diffamatio is ugyan megírt falunak külső szélén az mezőben volt, Szent Kíralion is, másutt is. Protestatur.

Incatta per procuratorem Valentinum Literatum dicit: Értem mit irasson protestatiójában az actor, mely szerint olyan választ teszek, hogy olyanra mi nem emlékezünk, hogy olyant montunk volna ellene, arról protestalok. Ha nem comprobálhatja, suo tempore poenáját meglátatnom salvum legyen. Protestatur.

Actor: Exmittaltassék juxta actionem.

Deliberatum: Utrique docerunt.

209.

1684. november 7., Udvarhely

MÁRÉFALVI BRASSAI BÁLINTNÉ MARGIT PERLI ARADI ALIAS PAP ISTVÁNT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/48. (1684.) cs. N. 45.

Anno 1684. die 7. Septembris. Udvarhely, coram dominos utrique vice officialibus.

Actrix Brassaj Bálintné, Margit prókátora Bálint Deák, szentléleki, Zollja István recsenyédi. Incattus Aradj alias Pap István, mind két fél peressek laknak Udvarhelj székben Marefalván, nemes személljek.

Actrix dicit per procuratores praefatos cum protestatione premissa: Azért kellett citáltatnom az dominus incattust in hoc anno praesenti 1684. Szent Simon Judás apostol nap tájat, action illjen vagyon, nem tudom mire való gondolatából engemet gyalázatos szókkal diffamált, hogy az ő gyermekit megvesztettem, s megint magam meggyógtottam, egy szóval megmondva, nyilván való boszorkánynak megszidott. Az melj szavainak, ha jó ratióját nem assignálhattja ellenem, diomon convincaltatni kívánom, melj szavait ha tagadná data exmissione comprobálni, a mellett illendő törvént kérem magamnak salvum legyen. Protestatur.

Incattus absens, ideo in actione actorum vincitur.

Eodem die prohibetur.

1684. december 29., Matisfalva

ALMÁSON LAKÓ HOMORÓDSZENTMÁRTONI ÖZVEGY DIMÉN MIHÁLYNÉ MARGIT
PERLI KISEBB DOMBI MIHÁLYT ÉS FELESÉGÉT, BORKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/48. (1684.) cs. N. 80.

Levata 1684. 29 Decembris. Matisfalva in commune inquisitio.

Felperes néhai Udvarhely széki Homorod Szent Martoni Dimen Mihálynak relictaja, Margit, almási nobilis, procatora Biro Balint szentmártoni. Alperes Kisseb Dombi Mihaly feleségével, Borkával, magát Dombi Mihályt csak honoris gratia citáltatam, székünk ususa szerént, mind két fél peresek laknak Udvarhely székben, nobiles. Az alperes homorodszentmártoni.

Dicit actor: Citáltattam törvényhez az incatta asszonyt in anno 1684. Szent Márton nap tájat, hogy ugyan azon esztendőben székben nap tájat Homorod Szent Martonban az országútján engemet boszorkány anyának, kutyában tele[]tnek, kutya lelkünek, egyéb rüt szitkokkal is diffamált, mely szavaiért külön külön in emenda lingvae kívánom convinctatni. Ezekben ha mit tagadna, data exmissioni comprobálni kész leszek. Protestatur.

Incatta absens, ideo in actione actorem convincitur.

Prohibitor per Georgium Dombi de Szent Marton.

1686. november 19., Udvarhely

SZENTMIHÁLYI BOLDISÁR PÉTERNÉ BORBÁRA
PERLI PAKOT GERGELY FELESÉGÉT, ERZSÓKOT SZIDALMAZÁSÁÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II /48. (1686.) cs. N. 11.

Levata 1686. 19. Novembris, Udvarhely, tempore vice sedis.

Felperesek Petrus Boldisár az feleségének Borbara asszonnak plenipotentiarius, nemes személyek, prókátorok Balint Deák, szentléleki. Alperesek Pakot Gergely feleségével Ersokkal együtt, drabant személyek, mindkét fél peresek laknak Udvarhely székben Szent Mihályn, arról protestálok, hogy magát Pakot Gergelyt hitem honoris gratia, ha felel e felesége felől székünk ususa szerint vágy nem. Azért kellet citáltatnunk az incattusokat in anno 1686., úgymint Szent Marton napján actióm illjen vagyion, hogy nem tudatik micso-da lélektől viseltetvén az incatta asszony, az megnevezet napon az megirt székben és faluban az maga házánál aval gyalázott, hogy az én megirt feleségem büvös bajos boszorkány, az mely szavának ha jó ratioját nem assignálhatja, azt kívánom, hogy in emenda lingvae

convincaltassék, insuper mikor citáltam királybíró uram ő kegyelme pecsétivel, azt mon-
dotta (salva honore sit dictum) szarjanak királybíró pecsétibe s törvénybe. Azért is külön
in emenda lingvae convincaltassék. Ha valamit tagad, data exmissione kész leszek com-
probálni.

Incatta absens, ideo in actione actorum vincitur.

212.

1686. november 20., Keresztúr

KÖRISPATAKI SOMODI ISTVÁNNÉ TÓT ANNOK PERLÉ VIZI MIHÁLYT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL, Udvarhelyszék lt. II/48. (1686.) cs. N. 5.

Levata die 20 Novembris anno 1686, in Keresztur coram dominis vice iudicibus.

Felperes Somodi Istvánné Tot Annok nemes asszony, prókátora Angyalosi István ső-
vényfalvi.

Alperes Vizi Mihál szabad személy, ez is körispataki.

Dicit actrix per procuratorem prefatum cum protestatione premissa: Azért kellet citál-
tatnom az incattust in hoc anno presentí 1686. Szent Márton nap tájat, hogy nem tudom
micsoda lélektül viseltetvén az incattus északának idején láncsás kézzel jószágomra jüt,
és ot az ablakon bedőfet úgy annyira, hogy alig ember halál nem eset miatta. Ördögattával,
kutyá lelküvel lakómot hitta, ki[a]bálta, hogy Isten őtöt úgy segéllye, megöli, ma az láncsát
benne megforgattja, a' mellyről magam meginttettem, kértem, az Istenért ne hatalmaskod-
gyon jószágomon, hanem menjen el szállására, de meg nem fogatta, hanem magamot is
bües báos boszorkánnak diffamált, avál hogy sőt ásattam el az porgotat kapuba, annak
felette ruha szárasztó rudamot azon láncsával, kapumot rütül elvagdalta. Mely örökségem-
nek felső vicinusa Szabo István uram ben való öröksége, alól is ő kegyelme háza örök-
sége. Azért kívánof[m] si juris, hogy ha ennek méltó okát nem adhatja, minor potentian és
halál akarásnak terhén, difamatiójáért nyelve vátságán convincaltassék. Ha mit ebbe ta-
gadna exmissióm lévén, a' mit lehet dociálók, de ceteris protestálók. Az difamatióját az
ország utyáru kiáltotta bé, vicinussi megirt helyek.

Laknak mind két fél peresek Udvarhely alias Keresztur fisekben Körös patakban

Deliberatum: Incattus absens, ideo in actione vincitur.

1686. november 28., Abástfalva

KÉNOSI ORBÁN BÁLINTNÉ MARGIT
PERLI NAGY MIHÁLYNÉ SZOLGA ERZSÓKOT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/48. (1686.), N. 8.

Levata 1686. 28. Novembris, Abastfalva in commune inquisitio.

Felperes Biro Joseph homorodszentmártoni nobilis, jobbágya kénosi Orban Bálintné Margit képeben, procátora Angyalosi István. Alperes kénosi Nagy Mihály nobilis feleségével Szolga Ersokkal, magát Nagy Mihályt honoris gratia citáltattam, mind két fél peresek Udvarhely székben laknak.

Dicit actor: Citáltattam törvényhez az incatta asszonyt, in anno praeterito 1685. Szent Jakab nap tájat, hogy ugyan azon esztendőben nap tájat, székben és faluban Kenosban az falu közöt az országútján nyilván való kurvának, boszorkánynak, buza lopónak dif-famálta, mely szavait elvárom, hogy doceálja, alioquin seorsim et singillatim külön külön minden szavaiért in emenda lingvae kívánom convincáltatni. Ezekben ha mit az incatta asszony tagadna, data exmissione doceálni kész leszek. Protestatur.

Deliberatum: Mivel az szék előtt constál emberséges emberek relatiójából, hogy az gyer-meke olyan nyomorú, hogy el nem hagyhatta, hanem ammovealja az szék, hogy az hel Bagy megfelel, oda tartozzék s ott lássa mi[t] fog felelni az incatta.

1688. március 2., s. l.

SZOMBATFALVI LŐRINCZ GYÖRGY ÉS FELESÉGE, RÁDULY ANNA
PERLI SZOMBATFALVI PÁLT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/49. (1688) cs. N. 62.

Data anno 1688. die 2 Martii in sede Udvarhely tempore [inquisitionis].

Felperesek Lőrincz György szombatfalvi és felesége Ráduly Anna. Procátorok szent-léleki Bálint Deák. Alperes szombatfalvi Szombatfalvi Pál, mind két fél peresek Udvarhely székben laknak, nemes személyek.

Dicunt actores per procuratorem praefatum: Azért kellett citáltatnunk az incattust, in anno 1688. circa diem 24. Januarii, actiónk ilyen vagyon, quod in anno 1687. proxime praeterito circa diem 29. nunc currentis mensis Decembris hatalmasul az incattus ő kegyelme megirt Szombatfalván magunk nemes házunkra jött, ugyan oit minden ok nélkül engemet actort bíka és disznó baszónak, engemet pedig actrixot ilyen formán, kő teremjen az lelkem-

ben, eb'atta, és nyilván való kurvának, boszorkánnak s több Istent káromló szitkok nemeivel szidott. Kit hogy ha tagadna is, melyet cum protestatione mondunk, hogy nem remélünk, data exmissione készek lészünk comprobalni. Comprobalván a' jure aszt kíványuk juxta contenta Decreti ut habetur Par. 2., Tit. 72., ha méltó ratióját nem assignálhatja, in emenda lingvae convincalódyék, mely nemes házunknak edgy felől vicinussa ugyan az magunk zálogos pusztá fundusunk, más felől néhai szombattfalvi Lőrincz Péter maradvai nemes házok, de cetero solemniter protestálunk, serum ne legyen, ha mit actiónkból kihattunk volna is verbis bővebben declarálni, melyről mégis solem[n]iter protestálunk.

Pro incattus procurator Gregorius Biro de Homorod Szent Márton.

Incattus de merito: Mondottam-e, nem mondottam-e az egyik incattust oktalan állattal vétkeztek, aszt nem tudom, elvárom mit doceállyon ad competentem terminum, én pedig in contrarium doceálok, midőn Várad tájékjáról haza szököt, marhái után nem mert maga menni, hanem fizetéssel hozatta el. Melyből kijő, hogy ott is tudta vétkit, annak utána pedig mind itthon, mind táborban az volt az neve, de aszt ő csak szenvedte, senkit nem prosequált érette, hanem succumbált, sőt több rossz cselekedetekben is elegyitte magát, mindezeket cum circumstantia congruis doceálok, doceálván tempore comportationis testium intentata absolutiót kívánok. Protestatur incattus.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes juxta allegata et responsa.

215.

1689. május 4., Keresztur.

RUGONFALVI NAGYOB CSIKI JÁNOSNÉ MÁRTA PERLI FEKETE ISTVÁNT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmÖL Udvarhelyszék lt. II/50. cs. N. 9.

Levata die 4. Maii 1689. in oppido Keresztur, coram domino Michaelae Lőrinczi vice judice regione.

Felperes nagyob Csiki János úgymint az feleségének, Márta asszonynak plenipotentiáriussa, procátora Nyujtodi Ferencz kereszturfalvi, Biro Gergely, szentmártoni.

Alperes Fekete István, mind két fél peresek Udvarhely alias in filiali Keresztur fűszékben Rugonfalván lakó nemes személyek.

Dicit actor solemni cum protestatione per procuratorem praefatum: Azért kellet citáltatnom az incattust, in anno 1689. die 28. Januarii, hogy ugyan az megirtam esztendőben és nap tájban edgyüt is, másut is, maga házánál is diffamáta megirt feleségemet, kinek plenipotentiáját viselem, arról hogy ő vesztette volt meg, bűbajos boszorkánnak szidalmazta a maga házánál is, a mely cselekedetinek ha az incattus jó ratióját nem assignálhatja, aszt kívánom, hogy mindenik difamatiójáért valahány helyen az incattus difamáta, in emenda lingvae convincaltassék érte külön külön. Az diffamatio is volt az megirt székben és faluban. Ha ezekben valamit tagadna az incattus data exmissione kész vagyok comprobalni. Protestatur.

Incattus absens, ideo in totali actione et acquisitione convictus est. Prohibere eodem per Johannem Lukaczi de Tordafalva.

1691. május 25., Udvarhely

MALOMFALVI SZÁSZ FERENC ÉS FELESÉGE, KATA
PERLI LAKATOS GYÖRGYÖT ÉS FIÁT, MÁRTONT TESTI ÉS BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A; KmOL Udvarhelyszék It. II/53. cs. N. 54.

Levata die 25. Maii anno 1691. in oppido Udvarhely coram domini utrique vice officialibus.

Felperesek Szász Ferencz és felesége Kata, prókátorok Kovács András, udvarhelyi.

Alperesek Lakatos György fiával Lakatos Mártonnal edgyüt, mind két fél peresek Udvarhely székben Malomfalván laknak, nemes személyek.

Dicunt actoris cum protestatione praemissa per procuratorem praefatos: Azért kellet citáltatnunk az incattusokat in anni 1691. Vizkereszt nap tájban, Lakatos Györgyöt csak honorem gratia, hogy nem tudatik micsoda gondolattól viseltetvén az edgyik incattus, úgy mint Lakatos Márton az fen megirt székben, esztendőben és nap tájban absoluta potentia mediante megirt Malomfalván az néhai Tanko Gergely relictája Annok nemes személy háznál feleségemre rátámadot, verte, tangálta, vérét kibocsátotta, talán ha meg nem oltalmazták volna, meg is ölte volna, diffamálta és rútil boszorkánnak s egyeb rüt szitkokal is, akit ki tudot gondolni, vér szerént való atyafia is lévén. Azért azt kívánom, ha jó ratióját nem assignálhatja cselekedetinek, minor potentián avagy si juris ita videbitur, fél kézen, insuper mivel vér atyafia lévén, vessze marháját a mivel jár. Valahány féle difamatiójáról bizonyithatok, mivel többször is volt, mindenikért külön külön in emenda lingvae convinctassék. Actiónkot ha tagadnák, exmittáltassunk, doceálni kész leszünk, illendő választ is kérünk magunknak, az hol pedig potentiariuskodot vicinussa egy felől malomfalvi néhai nemes Szász János árvái házok örökségek, más felől korondi Molnos Judith kaszáló tanorok kertje. Protestatur.

Deliberatum: Exmittuntur utrique juxta allegata et responsa.

KISKADÁCSI SIMIÉN MIHÁLY PERLI GERGELY ANDRÁST SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/53. (1691.) cs.
N. 14. (2. rész.), II/54. (1693.) cs. N. 54, 7 (tanúkihallgatások)

I.

1691. június 28., Kadács.

Generosis Egregiis ittem et nobilibus Dominis Vice Judicibus Regiis caeterisque Juratis Assessoribus Sedis Siculicalis Udvarhely alias Filialis ejusdem Kereszturiensis, Dominis nobis observandissimis.

Szolgálatunk kegyelmeiteknek mint jó akaró urainknak. Isten kegyelmeitek szerencsés hosszú élettel, jó egészséggel álgya meg, kívánnyuk.

Kelleték uram kegyelmeitek értésére adnunk, hogy in hoc anno praesenti 1691. die vero 28. mensis Junii, hivata minket Udvarhely alias filialis Keresztur széki kadácsi Gergely András primipilus a kegyelmeitek székiéből emanáltatott utrummal azon megnevezett széki és falubeli Nemes Péter primipilus mostani megnevezet széki és falubeli falusi bíró házához a végre, hogy bizonyos számú valloknak hütök után való fassiójokot bévennök és megimók. Mű azért engedelmesek lévén a' kegyelmeitek székiéből emanáltatott utrummal való hivatásnak, elmentünk a' fellyebb megírt esztendőben, napon és helyen és a' mely vallókat az exponens ő kegyelme mű előnkben hivata s állította, mű azokat erős hüttel megeskertetvén, az előnkben adatot utrum szerént szorgalmatosan megexamináltuk s fassiójokot megírtuk, melljek rendel fgy következnek:

1. testis Solister Miklos tarcsafalvi primipilus annorum circiter 48, citatus examinatus fassus: Én mikor ezen kérdésben forgó actor felesége fiával az utrumban feltett incattusnak villongások vala, akkor én ot valék, de az megemlitet incattus nem diffamalta az actor feleségét, sem hamis hitünek, sem boszorkánnak nem szidta, sőt hogy elé is hozta volna az incattus az actor feleségét én nem tudom, s nem hallottam.

2. testis Mihály János kadácsi, nemes Lázár Istvánné Nagy Ilona asszony jobbágya, annorum circiter 18, citatus juratus examinatus fatetur: Én hogy a kérdésben forgó incattus az actor feleségét diffamalta volna hamis hitünek, boszorkánnak szidta volna, nem tudom, sem nem hallottam, sem eccer sem másszor.

3. testis Német János kadácsi primipilus annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti secundus testis Mihály János.

4. testis Bencze Péter kadácsi, nemes Lázár Istvánné Nagy Ilona asszony jobbágya annorum circiter 45, citatus juratus examinatus fatetur: Én, mikor ezen kérdésben feltett incattus az actor feleségével villongnak vala, ott valék én is edgy résziben ezen dolognak, de hogy az incattus az actor feleségét diffamalta volna, hamis hütünek, boszorkánnak, vagy egyéb szitkoknak nemivel szidta volna, nem tudom, sem nem hallottam. Sőt hogy elé is hozta volna az incattus az actor feleségét nem tudom, sem nem hallottam.

5. testis Oláh Lázár, kobátfalvi néhai nemzeti Miklos Gergely uram árvái Kadácsban lakó jobbágya, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti 2-dus testis.

6. testis Nemet György kadácsi primipilus, annorum circiter 53, citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti primus testis Solister Miklos, hoc addito: Az actor felesége akkor ott sem volt.

7. testis Török István kadácsi, nemes Péter András uram jobbágya, annorum circiter 50, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis.

8. testis néhai kadácsi Georfi István relictája Kata, annorum circiter 40, citata jurata examinata fatetur uti secundus testis.

9. testis néhai kadácsi Nemet Marton relictája, Borka, annorum circiter 35, citata jurata examinata fatetur uti secundus testis.

10. testis Lázár István kadácsi nobilis, annorum circa 40, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis.

11. testis Marusi György kadácsi primipilus, annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis.

12. testis Benedek Mihály kadácsi primipilus, annorum circiter 20, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis.

13. testis Kereszei Miklos, nemes Inczeffi György uram kadácsi jobbágy[a], annorum circiter 75, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis.

14. testis Márk Sigmond kadácsi primipilus, annorum circiter 35, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis. Mivel végig ott volt azon villongásban.

15. testis Mihály András kadácsi, nemes Lázár Istvánné Nagy Ilona asszony jobbágy[a], annorum circiter 20, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis.

16. testis Eördög Andrásné, néhai nemzeti Albisi Barrabás Péter uram relictája, Ugron Ilona asszony kadácsi jobbágy asszony[a], Annok, annorum circiter 50, citata jurata examinata fatetur uti secundus testis.

17. testis Boszorad György kadácsi primipilus, annorum circiter 25, citatus juratus examinatus fatetur uti secundus testis.

18. testis Eördög Mihály Kadácsban lakó, néhai nemzeti megirt Albisi Barrabás Péter uram relictája, nemes Ugron Ilona asszony jobbágya, annorum circiter 80, citatus juratus examinatus fatetur uti primus testis Solister Miklos.

19. testis Nemet Péter kadácsi primipilus annorum circiter 40, citatus juratus examinatus fatetur uti primus testis.

20. testis Kadácsban lakó Thamási Márton, kadácsi nemzeti Miklos György uram jobbágya, annorum circiter 60, citatus juratus examinatus fatetur uti primus testis.

21. testis Mihály Pálné Ersok kadácsi, nemes Lázár Istvánné Nagy Ilona asszony jobbágy asszonya, annorum circiter 55, citata jurata examinata fatetur uti secundus testis.

22. testis Varga András kadácsi, nemzeti Péter András uram jobbágy[a], annorum circiter 30, citata jurata examinata fatetur uti 4-tus testis Bencze Péter.

23. testis Lőrinczi Márton kadácsi primipilus annorum circiter 60, juratus examinatus fatetur: Én, mikor ezen kérdésben forgó dolog vala, ott valék de én e kérdésben forgó incatust, hogy az actor feleségét szidta-e vagy nem, nem tudom, s eszemben nem vettem.

Ezek uram az előnkben hivott s állitatott bizonyságoknak hütök után való fassiói, mely bizonyságok minnyájan laknak a fenn megirt székben és falukban, kiket mü erős hüttele megesketvén, az előnkben adatott utrum szerént szorgalmatosan megexamináltuk s fassiójokot fide nostra mediante megirtuk, s az exponenstól inclusive kegyelmeteknek küldöttünk szokot pecsétünk alatt. Ezek után Isten tartsa meg kegyelmeteket jó egésségben.

Datum anno, die locoque in praemissis,

Correcta per nos.

Kegyelmeteknek kész szolgálói

Udvarhely alias Filialis Keresztur széki Tarcsafalvi K. Pálfi Ferenc m. p. és Kadácsi Győrfi János m. p., mind ketten nemes személyek. m. p.

²Anno 1691. die 11. Julii. Apertae per Basilium Literatum juratum notarium Sedis Siculicalis Udvarhely.

II.

S. d., s. l.

[Újabb válaszok egy keltezetlen és címezetlen cédulán:]

1. Kereszfi Geörgy fatetur: Hallottam, hogy Gergely András mondá Semien Mihálynak, hogy boszorkány anyáju, de egyebet nem hallottam.

2. Katona János: Hallottam, hogy Gergely András szitkozódik vala boszorkány anyájunak. Kinek mondotta, nem tudom.

3. Fodor Boldisár: Mikor ezen dolog vala, én ott valék. Hallám, hogy boszorkán vagy boszorkányos anyájunak szidá Semien Mihályt, de egyebet én nem tudok.

Lőrinczi Sigmond feleli: Hallottam, mondá Gergely András Semien Mihálynak, mondá, hogy az anyád tiszta boszorkány.

Isak György fatetur: Tudom, hogy Semien Mihályt szida ilyen szókkal, hogy hamis-hitü, boszorkány anyáju.

III.

1693. január 28., Keresztur

Levata 1693. 28. Januarii. Keresztur, coram Paulo Sandor altero vice iudice regio Sedis Udvarhely.

Felperes kiskadácsi Simien Mihály nemes ember, procátora Kovacz Péter bözödújfalvi, Tot Márton bözözi.

Alperes ugyan kiskadácsi Gergely András nemes ember, mind két fél peresek laknak Udvarhely alias Kereszturfi székben, az megirt faluban, mind két fél peresek nemes személyek.

Dicit actor per procuratores praefatos solita cum protestatione praemissa: Azért kellet az incattust citáltatnom, actióm ilyen vagyon ellene, in anno jam preterito 1690. akkori

Húsvét nap tájat, hogy nem tudatik mire való gondolattyából micsoda lélektől viseltetvén engemet, jámbor, tiszta életű embert hamishitű boszorkánnak, boszorkány anyájúnak diffamált, szidot minden igaz ok nélkül, az mely diffamáló moeskos szavainak, hogy ha jó ratióját nem assignálhattya, azt kívánom a jure, hogy mindenik diffamáló moeskos szavaiért külön külön in emenda lingvae convincáltassék. Az mellyt hogy ha tagadna, hogy nem diffamált, moeskolt volna, exmittáltassam, doceáalom, magamnak illendő törvént is kérek. Az diffamatio volt Udvarhely alias Kereszturfi székben, Nagy Kadacsban, akkori falu polgár Lőrinczi Sigmund nemes személy házánál, vicinitatibus ab una Inczeffi Péter és Péter András uramék házok örökségek, nemesek, az citatio is volt in anno et coram diem ut supra, arról protestálok, az hun az citatio volt, minket sine semine foret serum ne sit, vicinitassát declaráalom, protestatur ad ulteriorem.

Bizonyosson az actor actioja szerint, hogy az incattus az szerent diffamálta, az mint megíratta.

Incattus et contra, hogy az actor adot először mindenekre okot, egy másnak az kölcsönt atták meg. Cum circumstantiis.

IV.

1693. január 28., Keresztúr

Kérdő pontok.

Kobátfalvi Gergely Miklos, Gergely András, kadácsi Inczeffi György, Lőrinczi Márton és kobátfalvi Firtos István uramék feleltessenek pro actore.

Bizonyitson az actor, hogy őtöt az incattus minden igaz ok nélkült hamis hütünek, boszorkánnak, boszorkány anyájúnak szitta, diffamálta, cum circumstantia congruis.

Keresztur, 28. Januarii 1693.

Paulus Sándor alter vice judex regius Sedis Udvarhely cum caeteris dominis juratis assessoribus Sedis filialis Keresztur.

¶¶¶¶ Boszorkány
hamishitű II

V.

1693. január 31., Alsókadács

⁴Generosis Dominis Vice Judicibus Regii Sedis Siculicalis Udvarhely Filialis ejusdem Keresztur coeterisque Jurati Assessoribus ac Notario. Dominis Nobis observandissimis.

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk uram kegyelmeiteknek. Isten minden üdvösséges jókkal álgya meg uram kegyelmeiteket, szivből kíványuk.

Akarok uram kegyelmeiteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1693. die vero ultima mensis Januarii hiva minket az kegyelmeitek székitől emanáltatott utrummal Udvarhely alias Keresztur székben Also Kadácsban, megirt székben és falukban lakó Nemes

Péter nemes személy, valami bizonyságoknak hűtök után való fassióit bévennök. Mű azért engedelmesek lévén az kegyelmetek székből emanáltatott utrumnak, elmentünk ez fen megirt esztendőben és helyre, és az mely vallóktól az exponens mű előnkben hivutt és állított, mű azokat szorgalmatosan megexamináltuk, hűtek után való fassióit bevettük és felirtuk, mellyek rendszerint így következnek:

1. testis Maár Sigmond alsókadácsi primipilus, annorum circiter 39, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben azt tudom, egy olykor falu gyűlési alkalmatossággal öszve szó-lalkozván az actor, úgymint Simien Mihály Gergely Andrással, és akkor hallottam, hogy Gergely András megszidá Simien Mihályt (ilyen szóval), hogy te ördögattából születetet hamis hűtű, nyilvánvaló tiszta boszorkány. Ez pedig vala Kadaesban az Lőrinczi Sigmond házánál.

2. testis Fodor Boldisár felsőkadácsi primipilus, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben azt tudom, edgy olykor falu gyűlése lévén itt Kadaesban az Lőrinczi Sigmond házánál, és öszveveszvéen Gergely András Simien Mihálllyal, akkor hallám mondá Gergely András Simien Mihálnak, hogy az anyád is boszorkány.

3. testis Győrfi János alsókadácsi primipilus, annorum circiter 60, juratus examinatus fatetur sic: Egyebet az kérdésben nem tudok mondani, hanem egy olykor valék az Gergely András házánál, integetem s kérdem is ily szóval Gergely Andrást, hogy mit mondott Semien Mihálnak, hogy nem tud halgatni, mondá Gergely András, hogy egyebet nem mondott, hanem ördögönsnek vagy boszorkánnak mondá, hogy mondotta, mert immár nem emlékezem jól reá, hogy minek mondá, hogy mondotta.

4. testis Benedek Mihály alsókadácsi primipilus, annorum circiter 25, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben azt tudom bizonyoson, hogy egy olykor falu gyűlése lévén Kadaesban a Lőrinczi Sigmond házánál, hallám, hogy küskadácsi Gergely András megszidá Simien Mihályt hamis hűtűnek, nyilvánvaló boszorkánnak.

5. testis Körösfejű György kadácsi, Inczeffi György jobbágy[a], annorum circiter 26, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben tudom, egy olykor falu gyűlése alkalmatosságával hallám, hogy küskadácsi Gergely András boszorkány anyájának szidá Semien Mihályt.

6. testis Török István felsőkadácsi, Mihály Deák uram jobbágya, annorum circiter 38, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben tudom, hogy edgy olykor falu gyűlése lévén Kadaesban az Lőrinczi Sigmond házánál, akkor hallám, hogy küskadácsi Gergely András szida Semien Mihályt hamis hűtűnek, boszorkány anyájának.

7. testis Isák György felsőkadácsi primipilus, annorum circiter 35, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben tudom bizonyoson, hogy egy olykor falu gyűlése lévén Kadaesban az Lőrinczi Sigmond házánál, és ott öszve szólalkodván Semien Mihály küs kadácsi Gergely Andrással, hallám akkor hogy ilyen szókkal megszidá Gergely András Semien Mihályt, hogy te (úgymond) tiszta boszorkány, hamis hűtű boszorkány anyáju vagy.

8. testis Inczeffi Tamás kadácsi primipilus, annorum circiter 20, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben tudom, azon falu gyűlése alkalmatossággal Gergely András töb szitkai között tiszta boszorkánynak szida Semien Mihályt.

9. testis Tamási Márton kadácsi, ugyan kadácsi Miklos György uram jobbágya, annorum circiter 65, juratus examinatus fatetur uti 7-mus testis, Isák György.

10. testis Lőrinczi Sigmond felsőkadácsi primipilus, annorum circiter 30, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben tudom, egy olykor falu gyűlése lévén az én házamnál,

akkor hallám, hogy küskadäcsi Gergely András megszidá Semien Mihályt ilyen szókkal, hogy te (ügymond) boszorkány, az anyád is boszorkány.

Ezek uram az előnkben hiutt bizonyságoknak hütök szerént való fassiójok, mely bizonyságok laknak minnyájan Udvarhely alias Kereszturfi székben, az fen megirt faluban, kik is lófő nemes és jobbágyságból álló személyek.

Ezek után Isten kegyelmeteket számos esztendőig jó egészségben éltesse. Ezeket mű is irtuk meg fide nostra mediante és pecsétünk alát az exponensnek kezében attuk és kegyelmeteknek küldöttük.

Datum anno, die locoque supranotatis.

Correcta per eosdem.

Kegyelmeteknek jó akaró szolgálái

Nagyob Lőrinczi Márton és Inczeffi György, mind ketten Udvarhely alias Kereszturfi székben Felső Kadácsban lakó nemes emberek mind ketten.

⁵Anno 1693. Aperte per Michaellem Pálffy juratum notarium Sedis Udvarhely m. p.

Pro actoris.

VI.

1693. február 11., s. 1.

Levata 1693. 11. Februarii, coram dominis officialibus.

Deliberatum: Mind két fél pereseknek exmissiójok mellett való relatoriájokot in facie sedriae a nemes szék megolvastatván és ruminálván az actor bizonyági haton világosson fateállják az incattusnak szavait, mellyel az actort diffamálta ügymint boszorkánynak, nyilvánvaló, azt is két bizonyági comprobálják, hogy hamis hütünek is mondotta az actort. Az Incattus részéről is egy bizonyág világoson valya kifogása szerént, hogy az actor mondotta volna elsőbben is az incattusnak, hogy hamis hütü vagy. Mind ezekre tetzet a törvénynek, hogy boszorkánynak szitta, szidalmazta az actort, in emenda lingvae convincáltassék az incattus. Hogy hamis hütünek mondotta, az iránt nem convincáltatik, mivel hogy a kölcsönt atták meg egymásnak.

Incattus protestat de remedio novis judiciis.

Actor contendit.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Oldaljegyzet.

4 Címzés a hátlapon.

5 Megjegyzés a hátlapon.

1693. június 3., Keresztúr

KERESZTÚR VÁROSI KOVÁTS FERENC PERLI RUGONFALVI BENEDEKFI TAMÁST,
AMIÉRT SZOLGÁJÁT LEBOSZORKÁNYOZTA

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/54. cs. N. 9.

Anno 1693. 3. Junii in Keresztur coram domino Stephano Ferenczi altero vice iudice regio sedis Udvarhely.

Felperes Keresztúr városi Kovats Ferentz, prókátora farcádi Josa János és keresztúrfalvi Nyujtodi Ferencz.

Alperes rugonfalvi Benedekfi Tamás, mind ketten Udvarhely alias Kereszturfi székben lakók, kik is nemes emberek.

Dicit actor per procuratores solita cum protestatione praemissa: Azért kellett az incattus törvényre citáltatnom, quod in anno 1693. die 2-a Februarii qua ratione ductus az ország-útyán az fen megnevezett városban az kapum előtt rúttól éktelen szavaknak nemivel szidogatott tolvajnak, magamot, jobbágyomot, szolgámot boszorkánnak. Mely diffamatióknak ha ratióját nem adhattya, per emenda lingvae kívánom convincálatni, valamely személy ellen lött diffamatiója azonban de ceteris protestálok, ha mit pedig ezekben tagadna, data exmissione amit lehet comprobálok, de törvént is kérem.

Deliberatum: Incattus absens. Ideo in actione actorum vincitur.

1693. július 8., Udvarhely

MAGYARÓSI KOLCSÁR MIHÁLYNÉ PERLI
HEGYI FERENCET ÉS FELESÉGÉT, BARTALIS ANNÓKOT TEHENE TEJÉNEK ELVÉTELÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/54. cs. N. 70.

Levata causa anno 1693. die 8. Julii in Udvarhely coram Stephano Ferenczi iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely.

Felperes Kolcsár Mihályné, Judit, procátora bögözi Toht Márton.

Alperesek Hegy Ferenc major feleségével edgyüt Bartalis Annokkal, mind két fél perek nemes személyek, laknak Udvarhely székben Magyarosban.

Dicit actrix: Citáltam törvényhez az incattusokat, in anno 1693. szent János nap előtt, hogy nem tudom micsoda lelkiismerettől viseltetvén, minden igaz ok nélkült illetlen diffamatiós szókkal illetvén, hogy miolta az ő tehene nálam sőt nyal volna, azolta az ő teheneből tejet nem fejhetet, az mely szavajért azt kívánom, hogy valahányszor volt az diffamatiójok,

quoties toties emenda lingvae convincáltassanak. Az diffamatiója elsőben volt az Agiaghfalva fele forduló határban az országúttján, melynek egy felől vicinussa Magyarosban lakó Lukacz Ferencz uram tanorokja, más részről számos emberek rétei. Az mely diffamatió volt s citatió volt ugyan fen megirt esztendőben s nap tájat, esztendőben az incattusok házánál, az mely diffamatiót ha tagadnák, data exmissione kész leszek doceálni, Protestatur.

Deliberatum: Incattus absens, ergo totali actione et aquisitione actricis convictus est.

220.

1693. október 27., Udvarhely

FELSŐBOLDOGASSZONYFALVI DERSI MIHÁLYNÉ FEKETE ANNA
PERLI PÁL ISTVÁNT ÉS FELESÉGÉT, MÁRTÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/54. cs. N. 72.

Levata 1693. 23. Octobris, in Udvarhely coram dominis utrisque vice officialibus.

Felperes Dersi Mihályné Fekete Anna, procátora Biro Bálint szentmártoni.

Alperesek Pal István feleségével Mártával, mind két fél peresek laknak Udvarhely székben Felső Boldog Asszonyfalván, nemes emberek.

Dicit actrix per procuratorem praefatum: Citáltattam törvényre az incattusokat, anno 1693. Szent Mihály nap tájat, hogy ugyan azon esztendőben és nap tájat fen megirtam székben és faluban engemet, actrixot nyilván való boszorkánnak szidot az országúttján. Mely szavait elvárom, comprobálja, azonkívül ház felyerőnek, ha nem comprobálhattya külön külön in emenda lingvae kívánom, hogy convincáltassanak. Ezekben ha mit tagadnának, data exmissione comprobálni kész leszek. Protestatur.

Incattusok negant.

Deliberatum: Exmittuntur utrique juxta allegata et responsa.

1693, november 12., Udvarhely

ABÁSFALVI SIGMOND PÁLNÉ KATA PERLI
DEÁK ISTVÁNT, FELESÉGÉT, ANNÓKOT ÉS FIÁT, MIHÁLYT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/ 54. es. N. 74.

Anno 1693. 12. Novembris in Udvarhely coram dominis vice officialibus Sedis Siculicalis Udvarhely.

Actrix Sigmund Pálné Katha, prókátora homorodszentmártoni Geörgy Deák, incattusok Deák István feleségével Annokkal és fiával Mihállyal, mind két fél peresek laknak Udvarhely székben Abásfalván, kik is primipilusok.

Dicit actrix solemniter cum protestatione praemissa per procuratorem praefatum: Azért kellet citálatnom az incattusokat, in anno 1693. Nagy Boldog Asszony nap táját, hogy az incattusok engemet actrixot fen megirtam esztendőben, ugyan Nagy Boldog Asszony nap táját fattyavetet kurvának, kutyával vétkezőnek, kutyából esetnek diffamáltak. Az edgyik incattus, úgymint Deák Mihály, ördög teremtettének is szidot, szidalmazot, bűjös bájos boszorkánnak. Mely diffamációjoknak ha jó ratióját nem adhatták, külön külön minden szavaikért tizenharmadfél forintokon kívánom convincálatni, insuper becületemet is megkívánom. Az edgyik incattust pedig, úgymint Deák Mihályt azért, hogy ördög teremtettének szidot, az articulushban megirt formán kívánom convincálatni.

Ezekben az incattusok ha mit tagadnának, data exmissione kész vagyok comprobálni, az törvényt is si juris magamnak kérni. Az diffamatio is volt fenn megirt esztendőben, székben és nap táját Homorod Abásfalva között, de cujus vicinitate protestálunk, nem feledékenségünk, verbis serum ne sit declarálnunk, ha kívánnyák.

Deliberatum: Exmittuntur utrique juxta proposita et allegata doceantur, úgymint az edgyik incattus Deák István. Az más két incattusok pedig, mivel absentályák magokat, in actionem actricis convincitur.

Eodem die prohibita per Matinum László de Farczád.

1695. november 25., Keresztúr

KERESZTÚRFALVI GYÖRFI ILONA, GYÖRFI ANDRÁS ÖZVEGYE PERLI
PAP GERGELYT ÉS FELESÉGÉT, PÁL ANNÁT FENYEGETÉSÉRT ÉS BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/56. cs. N. 33.

Levata 1695. 25 Novembris. Keresztur, coram Paulo Sándor.

Felperes Keresztúrfalvi néhai Györfi András relictája Györfi Ilona nemes szeméj, prókátora Josa János farcádi és Bak György rugonfalvi. Incattus ugyan kereszturfalvi Pap Gergelj, felesége Pál Annával edgyüt, mind két fél peresek laknak Udvarhelj alias filialis Keresztur székbén, az megnevezett faluban lakók. Az actrix nemes szeméj, az incattusok veres darabonti rendben lévő személyek.

Dicit actrix per procuratores pefatos solita cum protestatione premissa: Citáltam az incattusokat anno 1695. die Kereszt találása nap táját, az edgyiket, úgymint Pap Gergelyt csak honoris causa, az másikat, az incattát ilyen dologért, hogy engemet bestelenitet, diffamált iljen szóknak nemivel, hogy az gyermekét gyógyítsam meg, mert ha meg nem gyógyitom, megfogat. s a tüzet az hátamra téteti. Kurvának is szidot, mellj szavainak és diffamációinak ha méltó okát nem adhattja, seorsim et singillatim in emenda lingve kívánom convincálatni az incattát. Ha mit pedig ezekben tagadna az incatta, data exmissione doceállom, de ceteris protestatur. Mind az citatió s mind a diffamatió volt az fen megirt székbén, faluban, esztendőben s nap táját az incatta házánál, ennek vicinitásiról protestalok.

Incatta absens, ideo in actione vincitur.

1700. január 5., Udvarhely

VÁROSFALVI SZEGEDI ZSIGMONDNÉ SZALAI ERSOK PERLI
ALMÁSI SZONDI GYÖRGYÖT ÉS FELESÉGÉT, MARGITOT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/61. cs. N. 6.

1700. 5. Januarii. Levata causa in oppido Udvarhely, coram Stephano Ferenczi vice iudice sedis Udvarhely.

Actor Szegedi Sigmondné Szalai Ersok, procátora György Deák, homorodszentmártoni. Incattusok Szondi György feleségével Margital, mind két fél peresek laknak Udvarhely székbén, az actor Udvarhely várossában, az incatta penig Almáson, personae nobiles.

Dicit actor solemni protestatione praemissa per procuratorem praefatum: Azért kellet citáltanom az incattusokat, in anno 1695. Szent István martiris innep napján, az urát honoris

gratia székünk ususa szerint, hogy az incatta ő kegyelme mire való gondoltában engemet actort diffamált bűvös bájos boszorkánnak s kurvának, melly diffamátiónak ha jó ratióját nem adhattya, külön külön minden szavaieért in emenda lingvae convincáltatni, az gyalázattyát is fel-nem vöttem volna pro floreni 60, id est hatvan magyar forintokért. Az diffamatio volt anno 1695, fen megirt nap tájat, székben és városban. Ezekben az incatta mit tagadna, data exmissione docealni kész leszek.

Insuper fenyegetet is, hogy az ajakamot orommal edgyüt elvágja. Ezt is mint potentián, hogy fenyegetet is, insuper oromot, ajakamot meg nem engedném pro floreni 60–60, idest hatvan–hatvan forintokért. Aszt is megkívánom si juris a jure adjudicáltatni.

Deliberatum: Incatta absens, ideo in actione actoris vincitur.

224.

UDVARHELYSZÉK PERLI BÖZÖDI CSÉPLŐ MIKLÓSNÉ RACHELT
KURUZSLÁS, VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: B: KmOL Udvarhelyszék It. II/62., N. 56.

I.

1701. június 13., Nagysolymos

Laudatur Deo[!]. Anno 1701. die 13 Junii in Nagj Soljmos tempore communis inquisitionis.

Actor Udvarhely széki kajdicsfalvi Török István nemes ember, ezen nemes széknek hűtes vice királybirája ratione officii sui dicti, procurátor Marosi Georgj, betfalvi.

Incatta bözödi Udvarhely alias Kereszturfi székben lakó Cséplő Miklós né Rachel, primipila.

Dicit actor per procurator praefatum cum protestatione: Ezen 1701. esztendőbeli cirkálás alkalmatosságával az incatta asszony kiadatott kuruzslásával, varáslásával, boszorkányságával, olyan maga nyelve vallásával is, hogy a' veleje neki megszáradott, és a' vízbe alá nem megyen, olljannal is, hogy ő csak ágokat fördel ketté, senki semmi ártalmára neki nem lehet, mely munkák nem keresztjén emberhez illendő dolgok lévén, hogy ha magát nem expurgálhattja suis modis, aszt kívánom, afféle bűjös bájosoktól való ország törvénye szerént méltó büntetését elvegye, mindazáltal ha eddig ellene való tanú bizonyosság tételek elégségesek nem volnának, ellene exmittáltatván több és hasonló dolgairól is cum circumstantiis congruis inquiráltatván comprobálok, protestatur.

Pro incatta introscripta procurátor Petrus Kovács de B[özöd] Uifalu dicit: Világos articulussa az országnak nobilis non nisi citatus agravari potest.

Incatta de merito. Az dominus actoris mentésére eseszt engemet, kész vagjok s napot kérek ad 8-vum mentésére, protestálok ha mentéséseket nem talállok, külömben is defendál-

nom kel magamot törvény vége szakattáig, mert ártatlan vagyok, én annak idejében kötő ne legyen törvényes utaimot elküetnem, protestatur.

Actor ad haec: Hogyha magát nem expurgálhattja replicája szerént, most írassa meg, mi-csoda utakon módokon akarja magát mentetgetni, olljanokot irasson pedig, a' melljek de merito legyenek, mert hogy teréb teréb való protestatióra vihesse dolgát, az nem lehet, protestatur.

Incatta ad haec: Annak idejében exmissióra kéredzketem, de mostan mivel az actor ő kegyelme adot utat, hogy mencsem magamot, én tudom, hogy gyámoltalan lévén, ment-ségest külemben nem találok, hanemha megeskettetem, kész vagyok. Nemes szék is annak idejében acceptálja, hogy én tisztán élő asszony voltam, hogy az atya Istent tiszteltem az ő fia, a' Jesus Christus által. Boszorkányságot nem látot hozzám soha senki, hanemha gya-nóval szóllot valaki, a' gyanó nem igaz, én kész vagyok menteni magamot, ha a' mentsége-sim ki nem telnek, a' relatoriában való fatenter mentségeseim hellje acceptáltassék, pro-testatur.

Deliberatum

Az incattának maga mentségire harmadik szállásig idő adatik, azalatt vicetiszt uram is inquiráltasson, hogy ha nem expurgálhattja magát, a' tiszti ő kegyelme exhibeálhassa re-latoriáját, interim tamen most két száz forintig adgjon kezest az incatta, hogy törvény elé ál, másképpen incaptiváltatik.

Incatta protestatur, ne sit serum ha így kívántatik remediummal és processussal élni az incattanak, protestatur.

Laudatur Deo. Anno 1701. 23 Junii, Udvarhely, tempore communis inquisitio.

Deliberatum

Az utrum ad[at]ot ki edgy vicetiszt neve alatt cum domini jurassoris, a' relatoriának pedig praeambulumában a' van írva, hogy küldvén kezünkben nemes Udvarhely széknek érdemes vicetiszt uraimnak cirkálás rendi folyásán emanáltatott utrumot, per hoc ad re-formandum kiadatik, reformállya így, hogy vicetiszt uram cirkálás rendi etc.

Laudatur Deo. Anno 1701. 19 Julii in Udvarhely coram utrimque domini vice officialibus.

Deliberatum

Mivel az incatta asszont nyilván való varáslásokkal, boszorkánysággal haton kiadták a' cirkálás rendin, ugyanakkor a' nemes szék mentséget ítelt nekie, s magát akkor nem men-tette, s azután exmissiójok is adatak, melyben fateállja edgy bizonyság, hogy edgy embert megfenyegetővén az incatta, azon embernek a' feleséghe megbetegedett, s más asszony meg-gyógyította, ismét maga is ezen ember megnyomorodott, az incatta kezdette gyógyítani, de félben hagyván gyógyítását, másoknak mondotta volna, had nyomorodgyon, s nem gyog-yítja meg, annak utánna ismét azon nyomorgó beteghez menvén az incatta, kérte hogy edgy szekér szénáját vinné bé, s azon beteg felelte, hogy ki sem mehet az házából, hogy vihetne szénát neki, melyre az incatta felelt, hogy ő megkeni estve s másnap meggyógyul, s meg-

kenvén meggyógyult a' beteg ember, másnap szénát hozott neki, de ismét megnyomrodott s meg is holt azon nyomorúságában. Feleli azt is edgy valló, hogy búzát, kölest kérvén edgy asszonytól az incatta, s nem adván, edgy óra múlva gyermekének lába megnyomrodott, s ma is nyomorú, réá is izent, hogy gyógyicsa meg, s meg nem perlette. Aszt is vallja edgy valló, hogy edgy ember is gyermekét megfenyegetvén, az incatta megvesztette, s meg is holt bele. Ketten aszt, hogy némelljüket meg fenyegetett, el is követte szándékát rajtok. Kilencen aszt az incatta maga nyelve vallását, hogy megszáradt a' csontveleje, s a' vízben le nem megyen. Ugyan maga nyelve vallását is edgy fateállja, hogy három helyről is rámentek volna, hogy beteget gyógyitana meg, mivel az incatta kurusolta meg, meljre az incatta felelt, hogy jó volna meggyógyítani, de másokkal hánták belé a' fővejit, aszt túvel sem szedhetik ki. Tettzet azért a' törvénynek, hogy ad futuram bonae famae et conditione emberekkal 14-to se ezen incatta expurgállya magát, hogy ő ezen megírt dolgokban nem részes, expurgálván absolvátatik, nem expurgálhatván pedig usztattassék meg és comburatur. Ad futuram az incatta levállja az hütöt.

II.

1701. június 13., Nagysolymos

[Utrum]

Feleltessenek körispataki Szabo István, Bözödi Péter ugyan körispataki Péterfi Mihály, martonosi Kovács János, Gálfi István és bözödi Koncz Daniel uramék.

Doceállja az actor ratione officii sui, hogy az incatta asszony kurusló, varásló, maga nyelve vallását is hallották, hogy a veleje az incattának megszáradot és a vízben alá nem megyen. Olytant is hogy ő csak ágakat tördelhessen, senki semmi ártalmára neki nem lehet. Töb kuruslás, varáslási, boszorkánysági is extálnak, et cum omnibus circumstantiis congruis, Nagy Solymos, 13. Junii 1701.

Thoma Ugron alter vice judex regius cum domini jurassoris Sedis Siculicalis Udvarhely ad communem inquisitionem exmittitur.

III.

1701. június 13., Nagysolymos

[Utrum]

Feleltessenek bözödi Tamási Péter, gagyí Gergely, b[özöd]újfalvi Csokos Mihály, Osvát Péter, ugyan bözödi Berei István, Jakab Péter uramék.

Doceállja az incatta asszony, hogy nem kurusló, nem varasló, nem boszorkányos, ártatlan, tisztán élő asszony, és az atya Istent tisztelte, az ő fia a Jesus Christus által, boszorkányságot az incattához soha senki nem látot, et cum omnibus circumstantiis congruis.

N[agy] Solymos, 13. Junii 1701.

Thomas Ugron alter vice iudex regius cum dominis jurassorum sedis Siculicalis Udvarhely ad communem inquisitionem exmittitur.

IV.

1701. június 16., Bözöd

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat s Kegyelmeteket szerencsés hosszú élettel áldgja meg, szívből kívánnyuk.

Alázatosan akarók uraim nagyságtoknak, kegyelmeteknek értésére adni, küldvén kezünkhöz nemes Udvarhely széknek egyik érdemes vicetiszti, Török István uram cirkálás rendi följtán emanáltatot széknek utrumát, az melynek erejével poroncsolák ő kegyelmek, hogy mennék el az megirtuk nemes Udvarhely széknek Keresztur filialissában Bezedre, az ott levő falusi hitős bíró Barta András primipilus házához, és az előnkben adatot ő kegyelmek utruma erejével az egész falut egyben hivatnók és azon személljeket erős hittel megeskötnök, és az előnkben adatot utrumra megkérdeznök, examinálnök az circumstantiáival edgyütt, és nevekkal, személyekkel, lakó helyekkel, conditiojokkal megimök. Mük azért engedelmeselek levén az tiszteknek utrumára elmentünk in hoc anno praesenti 1701. de vero 16 mensis Junii az fen megirtuk székben és faluban az ott levő bíró házához és az ott levő falutól az melj személljek mű előnkben compareáltak, azokat erős hittel megeskettük és megexamináltuk, az előnkben adatot utrumra, circumstantiáira megkérdeztük szorgalmatosan, és nevekkal, személyekkel, lakó helyekkel edgyüt megirtuk nagyságtoknak s kegyelmeteknek, ez szerént következnek:

1. testis üdösbik Dios Pálné Kös Ersök primipila, annorum 60, jurata examinata fassa est sic: Egy alkalmatossággal az maga hazánál valék az kérdésben forgó incatta asszony hazánál, illjen szót monda: Meglád Apafi Mihálj, hogy elirád az uramat kékessegre, de sem magad, sem feleséged nem él 12 esztendeig. Az fia is egy alkalmatossággal ugyan az magok hazaknál így szólla: Mihálj, hogy ha én Fülel alat létemben elmondottam volna az bizony szót, idehaza megtudta volna aszt anyám, apám, másik anyám. Aszt is hallottam az incatta asszonynak a' maga szájából, hogy neki elszáradot az veleje, ha a' vízben vetnék, sem menne le az vízben.

2. testis N[agy] Gjergjo István primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur: Én az utrumra aszt tudom, hogy néhai Senje Péter az incatta asszony házához ment fegyveres kézzel, fenyegete, hogy az gyermeket gyógyítsa meg, mert ő vesztette meg. Fülöp Miklos is reáment az házához, nyilván mondotta az incatta asszonynak, hogy az feleségét ő vesztette meg, de egyiket sem perlette meg érette. Aszt is hallottam az maga szájából az incatta asszonynak, hogy az olyan füvet tud, a mellyel az kinél fiú gyermek vagyon, el tudna [- -]. Házamhoz hivatattám, s az szemében mondám, hogy az feleségemet gyógyítsa meg, de nem perlet meg érte, ugyan énnekem felesel levén ados az incatta asszonyával edgyüt, kértem tőlle, s az alat az lábommal meg nyomorodám, kértem hogy gyógyítsa meg. Utolljára súllyosodván rajtam az nyavalja, mondám neki, hogy ha meggyógyit, az

mivel adós, odahagyom. S így felele: hogy jó volna, de marokkal vették belé az lábodban az fővenyt, de tőhegyyel sem szedhetik mingyárt ki.

3. testis Berei Péterné Lénárt Sára annorum 45, jurata examinata fassa est sic: Egy alkalmatossággal az mezőben vala az incatta asszony, s azt mondá, hogy nézd ez ilyen fű, hogy az kinek az házában vinnék, ot csak morognának.

4. testis Berei Istvánné Fazakas Kata primipila, annorum 55, jurata examinata fassa est sic: Én Isak Pétertől hallottam, hogy az incatta asszonyt boszorkánnak szidta, de nem perlette meg érette.

5. testis Gyergjai Gergelj pedes pixidarius, annorum 35, juratus examinatus fatetur sic: Én azt hallottam, hogy az incatta asszony Deák Istvánt bíróságában megszidogató kopucs-nak s egyebnek, így szólt: Meg bánod azt. Egy kis gyermekek vala Deák Istvánéknak, megnyomorodék az gyermek, megis hala bele, reá mondták, hogy miatta lőt az gyermek nyomorosodása, s meghalása. Azt is hallottam az incatta asszonynak az nagyob fiától, Mihájtól, hogy ők az mikor egy korsóban vizet visznek, ha az annyok, az incatta asszony iszik belőle, az után nem mertek belőle innya, hanem csak ki kel nekik azt az vizet önteni.

6. testis Gagji Gergelj primipilus, annorum 54, juratus examinatus fatetur sic: Hallottam az maga szájából az incatta asszonynak, hogy ha őt az vízben vetnék is, talán nem merül alá.

7. testis Vas Sigmondné Gagji Kata primipila, annorum 30, jurata examinata fassa est sic: Én az incatta asszonynak az szájából hallottam, hogy azt mondotta, hogy neki megszáradot az csontja veleje, ha az vízben vetnék is, nem merül alá az vízben.

8. testis N[agy] Rostás Péterné Kéncses Mártha primipila, annorum 45, Jurata examinata fassa est sic: Én az kérdésben azt tudom, hogy az incatta asszony az uramot megfenyegette egy alkalmatossággal, bíróságában, én magam meg nyomorodtam, s Miklos Ferenczné asszonyom gyógyította engem. Miklos Ferenczné asszonyom azt monda, hogy jöjjön haza az uram, a kire gyanakodik mondgya meg neki, hogy gyógyuljak meg. Én meg gyógyulék, és maga az uram úgy megnyomorodék a' veszés miatt, hogy meg kelle halni bele. Azon uramon való súljos nyavalja lévén, el akarom vinni orvoshoz, s az incatta asszony előmben jöve, azt mondgya, hogy: Ne vid, Mártha, én meggyógyítottam, csak fizes nekem, csak hogy uram s anyám ne tudgya, mert ha megtudgya, nem gyógyíthatom meg. Gyógyítani is kezdé mint egy hétig, s osztán félben hagyá, a' míg gyógyította, addig jobban lőn, de ismét megnyomorodék. Elleggé hittam be, hogy meggyógyítsa, de be nem jöt. Máستól hallottam, hogy azt mondotta, hogy nem gyógyítottam meg, had gyötrődgyék, nyomorodgyék, úgy azon asszonynak a' kinek mondotta, hogy nem gyógyítja meg az uramot, annak mutatott egy füvet, hogy evel meggyógyulhatott volna. Ennekem azon asszony mutatta azon incatta asszony mutatta füvet, s azzal kezdém kenni az uramot, elsőben használt egy keveset, másodsor is szedék vala oljan füvet, hallok dorombolást, egyszer meglátam az után, úgy megnyomorodván az uram, úgy bögöt, mint az barom télben. Egyszer bejöve hozám az incatta asszony, s mond az uramnak, hogy hoznál egy szán szénát az tanorokból bé nekem, s arra azt mondám, hogy hiszen ez az házból sem mehet ki. Arra az incatta asszony azt mondy, ő bizony el, mert én majd bejövök s meg kenem, s elmehet. Esztve bejöve az incatta asszony, megkené, reggellere úgy meggyógyula az uram, hogy reggel az incatta asszonyéknak szénáért mene az uram. De azután ismét úgy elnyomorodék, hogy meghala bele.

9. testis Beres János, nemes Tamasi Peter uram jobbágya, annorum 50, juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom, hogy az incatta asszonynak szájából hallottam,

hogy neki az epéje elszáradot, ha megferesztenék is, nem menne alá a' vízben. Ugyan az incatta asszonynak a' fiától, Mihálytól hallottam, hogy ők az annyával asagra ülnek, s Ujfaluban mennek asagon, ott ötöt étekkel jóllaknak, ismét hazajőnek, a' lószárcsontból furlyát csinálnak, s aszt megezüstőzik, olljan vigasságban járnak.

10. testis Senje Péterné Fülöp Kata primipila, annorum 40, jurata examinata fassa est sic: Ennek előtte 9 esztendőök foljása tájat az incatta asszony töllem bort kér vala egy korszóba, nem adék, s harmadnapra egy kűs leányom úgy megnyomorodék, hogy élet halál között vala, az szegény uram fegyveres kézzel az incatta asszony annyára mene, megfenyegette, hogy meggyógyítsa, ugyan osztán meg is gyógyította az incatta asszony annja.

11. testis Kűs Dios Pál primipilus, annorum 36, juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben aszt tudom, hogy az incatta asszonynak az fiától, Mihálytól hallottam, hogy azt mondotta, hogy Fülel alá jártában, ha Fülel alatt elmondotta volna is az bizony szót, az incatta asszony megtudta volna idehaza, az annja. Ugyan az meg irattam fiától hallottam ennek előtte 16 esztendővel, hogy ők az nagyannjokkal edgyüt egy asagra ülnek, s Ujfaluban mennek, ott ötöt étekkel jól laknak, ismét hazajőnek.

12. testis N[agy] Tot Mihályné Vas Annok, Kűs Soljmosi Mathefi Balas uram jobbágy asszonya, annorum 45, jurata examinata fassa est sic: Én nyilván tudom az incatta asszonyt nyilván való boszorkánnak. Aszt is tudom elsőben, hogy ennek előtte való újfalvi cirkálásnak idején, azon cirkáláskor Ujfaluban lévén a szállás, az incatta asszony az édes annyával veszet kutyafejet égettek, megtörve az bezedi alsó falu végén keresztül a' völgyen által hintették, az ki azon által megyen, hogy azon cirkálásón ki ne adhassák. 3. Aszt is tudom, hogy az incatta asszonynak egy leánya terhes lévén, az melj éjel szült az leánja, azon étca-kára az incatta asszony engem oda hiva, és mikor születet az gyermek, elvevén elrejtette az incatta asszony, az leánya is meghala azon beteg ágyában. Azt is tudom, hogy az nyomorú Barta Ferenczné meg az incatta asszony leányát, hogy az török búzájába ment volt, s a' megfenyegeté, hogy megbánnja aszt, és azon Barta Ferenczné azon étszaka megnyomorodék, az kinek ma is sem keze, sem lába, tizenött esztendőktől fogva.

13. testis Gagy István primipilus, annorum 46, juratus examinatus fatetur sic: Hallottam az incatta asszonynak az maga szájából, hogy őneki elszáradot az velleje, ha az vízben vetik is őtöt, alá nem megyen. 2. Hallottam aszt is az incatta asszonynak a nagyob fiától, Mihálytól, hogy aszt mondotta, ők az incatta asszony és az másik annjok egy rostában ültek, úgy mentek el alá Ujfaluban, ott ettek ittak, jóllaktak. Kérdettem, hogy micsoda borból ittak, s aszt mondotta, akár micsoda borból, csak az melj hordót szüzekkel csepektetnek meg, abból nem íhatnak.

14. testis Kűs Gjergj István primipillus, annorum 30, juratus examinatus fatetur sic: Egy alkalmatossággal incatta asszony házához menék beretválkozni, s töb szavai között az incatta asszony így monda énnekem, hogy ha jól fizetnek neki olyant csinálna az feleségemnek, hogy gyermeke lenne.

15. testis Keskes Mihály pedes pixidarius, annorum 60, juratus examinatus fatetur sic: Én az incatta asszonyhoz aszt tudom mondani, hogy két esztendeje eltelve ennek előtte az feleségemtől borsot kért az incatta asszony, menő útjában volt az utszán. Mondottam, hogy nincsen, nem adhatok, adjon kölest, arra is mondék, hogy az is nincsen, elmenvén az kertben, egy óra nem tölt belé, az gyermekem úgy megnyomorodot az lábával, hogy alig álha-

tot meg, ma is oljan nyomorú. Így levén az gyermekem, rá izentettem, hogy rá gyanakszom, gyógyítsa meg.

16. testis Dios Pál primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur sic: Az kérdésben aszt tudom, hogy bíróságomban az ország adjáért a' marháját meg kellett kötnöm. Mind az két ízben az incatta asszonynak az ura megfenyegete, hogy megbánom vagy magam vagy fiam, az után az fiamot megveszté az incatta asszony, meg is hala miatta.

17. testis Farkas Ferenczné Berei Káta, tekintetes nemzetes gróff Betlen Miklos uram jobbágy asszonya, annorum 47, jurata examinata fassa est sic: Az incatta asszonytól magától hallotta, hogy neki az veleje elszáradot, nem menvén alá az vízben.

18. testis Szabo Andrásné Isak Marta primipila, annorum 39, jurata examinata fassa est uti antecedens, hoc addito: Münköt az incatta asszony megfenyegetet száma kiül, hogy oljan nyomorékok leszünk, hogy mások megcsodálkoznak rajta. Mit meg is ejtette, az kit az falu tud, mind magam s mind uram.

19. testis Szabo András primipilus, annorum 48, juratus examinatus fatetur uti antecedens 18. testis.

20. testis Rostás Tamás pedes pixidarius, annorum 40, juratus examinatus fatetur: Egy oljkor a incatta asszonynak az annja ugyan incatta asszonytól hurkát küldte az nagyanyáknak. Aszt mondá az nagyanyámnak, hogy egye meg, másnak ne adna benne. Az nagyanyám egyszer befala benne, kipöké, s aszt mondá: Monndom Rákhel, nem jó, meljre az többit kiveték az kutyának. Az kutya megevé, s verrattig meghalt bele a' kutya.

21. testis Rostás Tamásné Kecskés Marta pedes pixidarius, jurata examinata fassa est uti 17. testis.

22. testis Kús Gjergjo Istvánné Berei Ersok primipila, annorum 22, jurata examinata fassa est uti 14. testis.

23. testis Tamási Boldisárné Senje Annok primipila, annorum 24, jurata examinata fassa est uti 14. testis.

24. testis Balint Janos pedes pixidarius, annorum 40, juratus examinatus fatetur sic: Én az incatta asszonynak az szájából hallottam, egy oljkor Gjergjo Istvánnul kijöve az incatta asszony, beszél vala magában, s kérdem, hogy mit beszél, kacagással mondá, hogy mikor Gjergjo István megházasodék panaszolkodék, hogy nem lehet neki az feleségével közösülni, én aszt mondám Gjergjo Istvánnak, csinálók neki oljan orvosságot, hogy meg lehet közösülni a feleségével.

25. testis Fülöp Istvánné Magjari Ersok primipilla, annorum 22, jurata examinata fassa est sic: Hallám Cséplő Miklosnétól, az incatta asszonytól így hallotta: Gjergjo István egy gatyaszárban én hozzám jöve, panaszolkodék, hogy az feleségével kétszernél többször nem közösülhet, s mondá hogy aszt mondotta, hogy ő oljan bojtos fűvet szed, hogy ha megcsinálja, tizszer is közösülhet az feleségével egy étszaka.

Ezek az fen megirt bizonyságok mindnyájan laknak az fen megirtunk székben Bezedén.

Melj dolog mű általunk így menvén véghez, irtuk mű is nagyságtoknak s kegyelmeteknek az mű igaz hitünk szerint, szokot pecsétünk és kezünk írásával meg is erősítettük. Ezzel Istennek ajánljuk nagyságtokat, kegyelmeteket.

Datum anno die locoque ut supranotatis.

Correcta per nos.

Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek áházatos mindenkori kész szolgálai

Korispataki Szabo István m. p., Bordosi Konez Daniel m. p. és Kőrispataki Peterfi Mihály m. p.

Mindhárman nemes emberek, az megirt székben és faluban lakók.

¹Spectabilibus Magnificis Egregiis Dominis alter Vice Judice Regio, Juratorisque Assessoribus ac Jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhely, eiusdem Filialisque Keresztur, Dominis Dominis nobis observandissimis.

²Anno 1701. 18. Junii, apertae per Franciscum Pálffy juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium. m. p.

Anno 1701. die 10. Julii. Mű ezen relatoriában beirt regiusok reformáltuk ezen relatoriát az hol hibái voltak, tudni illik abban, hogy az preambuluma ezen relatoriának két vicetiszt uram neve alatt volt, holot az utrum csak edgyik vicetiszt uramnak neve alatt emanáltatot.

Pro actore

V.

1701. június 16., Bözöd

Alázatos szolgálatunk ajánlása után Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsés hosszú élettel álgya meg, kíványuk.

Akarók nagyságtoknak s kegyelmeteknek értésére adni, hogy in hoc anno praesenti 1701. die 16. Junii hivata münket az nagyságtok, kegyelmetek pecsétivel Udvarhely alias filialis Keresztur széken Bözödön lakó Cseplő Miklos primipilus személy felesége Rachely ugyan Bezedén lakó falus bírő Barta András nemes személy házához némű nemű bizonyágoknak hütök után való vallásoknak bevételére. Mű azért engedelmesek lévén az nagyságtok s kegyelmetek pecsétinek, elmentünk az fen denominalt helyre, és az melly vallókat a dominus exponens mű előnkben hivatot, azokat erős hitttel megesketvén meg is kérdeztük, és hütök után való vallásokot idejekkel és nevekkal felirván nagyságtoknak és kegyelmeteknek pecsétünk alatt kiadtunk, mellyek így következnek:

1. testis Acs Gergely primipilus, annorum 50, juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben forgó asszonyhoz nem láttam, nem is tudom, hogy boszorkány let volna. Aszt tudom, hogy az templomba eljárt velünk edgyüt.

2. testis Berey István primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur uti primus testis.

3. testis Senye Pál primipilus, annorum 44, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

4. testis Senye Pálné Balint Kata primipila, annorum 44, jurata examinata fatetur uti antecedens.

5. testis Isak Péterné Senye Annok primipila, annorum 60, jurata examinata fatetur uti antecedens.

6. testis Hatos Istvánné Csonka Annok primipila, annorum 60, jurata examinata fatetur uti antecedens.

7. testis Tamási Mihályné Sebe Kata primipila, annorum 40, jurata examinata fatetur uti antecedens.

8. testis Szabo György primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

9. testis Szabo Györgyné primipila, Nemet Annok annorum 36, jurata examinata fatetur uti antecedens.

10. testis Senye Mihály primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben forgó asszonynak boszorkányságát, varáslását, kuruslását nem láttam, nemis tudom. Tudom aszt, hogy az templomba bejárt.

11. testis Gyergyo Pál primipilus, annorum 30, juratus examinatus fatetur uti decimus testis.

12. testis Barta István primipilus, annorum 28, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

13. testis Balasi Boldisár primipilus, annorum 40, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

14. testis Varga András pedes pixidarius, annorum 40, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

15. testis Berey Adám primipilus, annorum 50, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

16. testis Huszár Gyergely primipilus, annorum 40, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

17. testis Sebestyén András pedes pixidarius, annorum 30, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

18. testis Berey Péter primipilus, annorum 52, juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben forgó asszonyt nem tudom, hogy boszorkány let volna, nemis láttam semmit is hozzája.

19. testis Berey Péterné Lenart Sára primipila, annorum 46, jurata examinata fatetur uti antecedens.

20. testis Marti György pedes pixidarius, annorum 60, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

21. testis Adam Pál primipilus, annorum 40, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

22. testis Adam Pálné Dobo Annok primipila, annorum 30, jurata examinata fatetur uti antecedens.

23. testis Gergely Gergely pedes pixidarius, annorum 35, juratus examinatus fatetur sic: Én nem [tudom] s nem láttam semmi boszorkányságát az kérdésben forgó asszonynak. Láttam aszt, hogy az templomba eljárt.

24. testis Senye János primipilus, annorum 25, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

25. testis Dios András pedes pixidarius, annorum 45, juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben forgó asszonynak nem láttam semmi boszorkányságát, egyszer én megnyomorodtam vala az lábammal, az házánál gyógyította meg Isten után, ott is háltam egy nehányszor, de én nem láttam semmit hozzája egyebet, hanem aszt hogy mind estve, reggel imátkozot.

26. testis Tamási Boldisár primipilus, annorum 23, juratus examinatus fatetur uti decimus testis.

27. testis Berey Istvánné Fazakas Kata primipila, annorum 40, jurata examinata fatetur uti antecedens.

28. testis Kelemen Péterné Senye Márta primipila, annorum 40, jurata examinata fatetur uti antecedens.

29. testis Fabian Pálné Baksi Kata pedes pixidaria, annorum 40, jurata examinata fatetur uti antecedens.

30. testis Hatos György primipilus, annorum 40, juratus examinatus fatetur uti antecedens.

31. testis Gagji Gyergely primipilus, annorum 53, juratus examinatus fatetur uti antecedens, hoc addito: Tudom aszt, hogy az Isten dolgaji felől sok szép dolgokat beszéllet.
32. testis Pipey János primipilus, annorum 75, juratus examinatus fatetur uti decimus testis.
33. testis Pipey Jánosné primipila, annorum 60, jurata examinata fatetur uti antecedens.
34. testis Gagji Gergelyné Fülöp Ersok primipila, annorum 50, jurata examinata fatetur uti antecedens.
35. testis Kelemen Miklósné Sarka Ersok primipila, annorum 50, jurata examinata fatetur uti antecedens.
36. testis Vas Sigmóndné Gagji Kata primipila, annorum 25, jurata examinata fatetur uti antecedens.
37. testis Acs Gergelyné Hatos Judit primipila, annorum 50, jurata examinata fatetur uti antecedens.
38. testis Gergely Péter pedes pixidarius, annorum 50, juratus examinatus fatetur uti antecedens.
39. testis Gergely Péterné Gyergei Ersok pedes pixidaria, annorum 49, jurata examinata fatetur uti antecedens.
40. testis Senye Péterné Fülöp Kata primipila, annorum 40, jurata examinata fatetur uti antecedens.
41. testis Fülöp Péterné Fülöp Judit primipila, annorum 50, jurata examinata fatetur uti antecedens.
42. testis Balási Menyhártné Senye Kata primipila, annorum 22, jurata examinata fatetur uti antecedens.
43. testis Tamási Boldisárné Senye Annok primipila, annorum 20, jurata examinata fatetur uti antecedens.
44. testis Gyergyai Péterné Balasi Ersok pedes pixidaria, annorum 20, jurata examinata fatetur uti antecedens.
45. testis Marton Györné Balasi Borka pedes pixidaria, annorum 50, jurata examinata fatetur uti antecedens.
46. testis Tamási András primipilus, annorum 36, juratus examinatus fatetur uti antecedens.
47. testis Vas Pál primipilus, annorum 30, juratus examinatus fatetur uti antecedens.
48. testis Szabo András primipilus, annorum 39, juratus examinatus fatetur sic: Én boszorkányságát nem tudom. Láttam jóféle, imádcságot eleget hallottam tőlle.
49. testis Hatos Sigmónd primipilus, annorum 30, juratus examinatus fatetur sic: Én eleget hordoztam az szekeremen ide s tova, de én nem láttam s nem tudom semmi boszorkányságát.
50. testis Gagji Istvánné Nagy Loki Borka primipila, annorum 35, jurata examinata fatetur uti antecedens.
51. testis Balási Menyhárt primipilus, annorum 26, juratus examinatus fatetur uti antecedens.
52. testis Nagy János Senye Mihály uram sellére, annorum 40, juratus examinatus fatetur nihil.
53. testis Dios Andrásné Simo Borka pedes pixidaria, annorum 30, jurata examinata fatetur nihil.

Ezek az bizonyságoknak hütök után való vallási, melly bizonyságok minyáján laknak Udvarhely alias Keresztur székbén az meg nevezet faluban.

Mellyeket mü is irtunk fide nostra mediante és pecsétünkkel is megerősítettünk.

Anno die locoque supranotatis. Et per nos correcta.

Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek mindenkori jóakaró alázatos szolgálói

Bezed Ujfalvi Csokos Mihály m. p. Bezeden lako Jakab Péter m. p.

mindketten nemes emberek Udvarhely alias Filialis Kereszt Urszékben.

³Magnificis Generosis Egregiis Nobilibus Agilibus Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis caeterisque inquisitoribus malefactorum, Juratis Assessoribus ac Notario Sedis Siculicalis Udvarhely Filialisque ejus Kereszt Ur etc. Dominis nobis Semper observandissimis.

⁴Anno 1701. 18. Junii Aperte per Franciscum Pálffy juratum Sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

Pro incatta

||||||| Az incatta tiszta szavai, hogy elszáradot veleje, s az vizben le nem megyen.

I Ugyan maga nyelve vallása, midőn három helyről is rea mentek volna, hogy gyógyítan meg betegeit, mert ő kurusolta volna meg, felel olytat, hogy jó volna meggyógyítani, de marokkal hánták belé a' fővenyt, s tüvel sem szedhetik ki.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Címzés a hátlapon.

4 Megjegyzés a hátlapon.

1701. május 6., Fenyéd.

SZÉKELYUDVARHELYI BRASSAI NAGY MIHÁLYNÉ ANNA PERLI SZILÁGYI GYÖRGYNÉ SZUSKÁT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL., Udvarhelyszék lt. II/62, N: 31.

Laudatur Deo. Anno 1701. 6 Maii, Fenyed tempore communis inquisitionis.

Atrix Brassai Nagy Mihályné Anna, Udvarhely városában lakó nemes személy, prócátora Tasnadi István udvarhelyi. Incatta Szilágyi Györgyné Szuska, nemes személy. Mind két fél peresek laknak Udvarhely széken Udvarhely városában.

Dicit actor per procuratorem prefatum: Azért kellett citáltatnom az incattát in anno 1700. Szent Mihály nap táján, hogy ugyan a megírtam esztendőben és nap táján, nem tudom mi októl viseltetvén, házfelverőnek szidot, láncról szaladot boszorkánnak, mely szidalmazás volt Szent Miklos uccában, az fén megírt városban, az nemes Biro Moyses uram nemes

házánál, melynek vicinussa egy felől Kun Istvánné asszonyom privilegiumos háza, más felől az Szöcz Ferencz jószága privilegiumos hely, mely szavaiért, hogy házfelverőnek szidót homagiumon, hogy boszorkánnak szidót in emenda lingue kívánom convincáltatni. Ezekben ha mit tagadna, data exmissione kész vagyok comprobálni.

Deliberatum: Incatta absens ideoquin in totali actione vincitur.

Prohibetur eodem die per Joannem Sos de Karacsonfalva.

226.

1707. június 28., Udvarhely

FENYÉDI CSERGŐ LŐRINCZÉ PERLI TOKOS FERENCZET BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL, Udvarhelyszék lt. II/67. N. 20.

Levata causa anno 1707. die 28. Junii coram utrisque dominis vice judicibus regiis cum dominis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely in oppido Udvarhely.

Felperes Csergő Lőrinczné Ersok primipila, prócátora Geörgy Deák homorodszenmártoni. Alperes Tokos Ferencz feleségével Annokkal primipili, mind két fél peresek laknak Udvarhelyszékben Fenyéden. Arról protestálok, hogy Tokos Ferenczet honorem ergo hittam elé.

Dicit atrix solita protestatio praemissa per procuratorem praefatum: Azért kellet citáltatnom az incattusokot in anno 1707. die 11 Junii, actióm ilyen vagyon, az edgyik incatta Tokos Ferenczné Annok ellen, hogy engemet actrixot diffamált, boszorkánnak, bűjös-bájosnak, hamisnak, mely diffamatiójának ha jó ratiójitt nem adhattja, külön külön minden szavaiért in emenda lingvae kívánom convincáltatni a jure. Az diffamatio is volt megírt Udvarhelyszékben Fenyéden, edgyütt s másutt, szerte szélljel, imitt amott in anno 1707. die 10. Junii. Az gyalázattyát sem vettem volna fel pro florenii 25, azt is megkívánom. Mellyekben az incatta ha mit tagadna, bocsásson ki az törvény, az mit lehet doceálok, bizonyságim bójövén, hütöt is magamnak kérnem salvum sit.

Deliberatum: pro incatta nemo, ideoque in totali actione et acquisitione actricis vincitur.

Incatta supervenit utque dilationem sedis s az tisztaságot felváltotta. Protestatur,

1711. június 18., Keresztúr

BÖZÖDI CSEPLŐ MIHÁLY PERLI
GAGJ ISTVÁNT, RÓSTÁS TAMÁST ÉS FELESÉGÉT, KECSKÉS MARGITOT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL Udvarhelyszék lt. II/68. N. 94.

Laudatur Deo. Anno 1711. die 18. Junii coram utrisque dominis vice officialibus sedis Siculicalis Udvarhely in oppido Keresztur.

Actor Cséplő Mihály, procurátora Bak György rugonfalvi és Gombos András timafalvi.

Incattusok Gagj István és Rostás Tamás és felesége Kecskés Mártha, laknak mind két fél peresek Udvarhely alias filialis Keresztur székben Böződön, nemes személyek.

Citáltattam volt az edgyik incattust úgy mint Gagj Istvánt in anno 1711. pünköst nap tájat, az más incattusokat, úgymint Rostás Tamást honorem ergo feleségével Keeskes Mártával ilyen okon, hogy az megírt incattusok, mire való gondolattokból hitván nagy bestelen szókot szállottak s mondottak ellenem, gyanos és valós szóval, hogy bosszorkányságot tudnék, melly szavok volt mindeniknek azon esztendőben és nap tájat, az mikor citáltattam az fen megírt székben Böződön az incattusok magok házoknál, vicinitatibus protestatur, melly helytelen szavaiknak mondásáért az incattusok külön külön toties quoties mondották in emenda lingvae convíncáltassanak, ha mit ebben tagadnának data exmissione comprobádom.

Deliberatum: Incattusok absentes, ideoque in totali actione et acquisitione actorum convíncitur.

1714. március 13., Nagyalambfalva

NAGYALAMBFALVI HEGEDŰS JÁNOSNÉ ÉS FIA PERLI SZÓKE PÁLT ÉS FELESÉGÉT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/69. 15–16. p.

Ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkot. Isten Nagyságtokat Kegyelmeteket sokáig jó egészségben éltesse, szívünk szerent kevánnjuk.

Alázatosan akarok nagyságtoknak s kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno presentí 1714. 13. Martii hivata minket Udvarhely alias in filiali Keresztur széki, mostan Nagy Galambfalván commoráló Hegedűs János uram ökegyelme vice királybíró uram ökegyelme pecsétivel ugyan Udvarhely alias Kereszturfi széki nagyalambfalvi hites bíró küsseb Csiki János primipilus házához, megesketnök és az előnkbe adatot utrumnak tenora szerent meg-

examinálnók a fen megírt napon, hejre és esztendőben, és az melly embereket a dominus exponens mi előnkben állítot, mi azokat erős hittel megeskettük, és az előnkben adatot utrumoknak continentiaja szerént szorgalmatosan megkérdeztük, hitek után való feleltököt a mi igaz hitünk szerént felírtunk és a dominus exponensnek kezében adtuk, az melly[ek] így következnek:

1. testis Kövecsi István primipilus, annorum 36. Juratus examinatus fatetur: Egy reggel a feleségemmel együtt a disznókat kihajtam, látám, hogy Hegedüs János uram sír, kérdém, hogy miért sír. Azt mondgya, hogy én nem tudom, hogy mi lelta a feleségemet, a Szászkézdi pataknál a taligáról leeset, öszve nyomodták az ökrök anyéra, hogy azt tudtuk, hogy mindgyár meghal.

2. testis Szöcs Mihály primipilus, annorum 52. Juratus examinatus fatetur: Én mikor [...] Damokos uramhoz jártam Szöke Pállal, azt mondá Szöke Pál, hogy az én tehenemnek teje, hogy oda lön, én fogám, egy derékszeget szerzek, azt verni kezdém az udvar közepibe. Amíg elunám, adig verém, onnat vim a paj[t]ajatóhoz, ot is adig verém, amíg el nem unám, onnét fogám úgy akarék, hogy a kapu köze vigyem, de azt elhagyám, hogy módodom nem lön benne, hogy sok szem volt, az udvar közepibe verém. Egykor meghallám, hogy Hegedüs Jánosnéék oda voltak Segesvárra a Szászkézdi pataknál mint jártak, az gondolom, hogy aból eset nyavajájak, hogy odavertem az udvarra a derékszeget, Octavum én nekem maga mondá Szöke Pál, hogy bizony nem tiszta emberek Hegedüs Jánosék.

3. testis Mate Jánosné Annok primipila, annorum 40. Jurata examinata fassa ad primum: Hallottam magától Hegedüs Jánostól, hogy a Szászkézdi pataknál a földhöz verték mind magát a feleséget, mind az fiát, de edgyik sem látta a másikat, hogy mint verték oda. Ad secundum: Azt hallottam, a magam életemre, hogy verte a tehéntejet, azt mondotta, hogy nem a tehent veri, sem a tejet, hanem a boszorkányokat, akik elvitték a tehene tejét.

4. testis Hegyi János primipilus, annorum 74. Juratus examinatus fatetur: Azt kérdök Szöke Páltól, hol vala, arra nem emlékezem nyilván, hogy ha derékszeget ugyan a földbe verte, azt mondgya, hogy oda azt, Isten úgy segítén, de nem mondá meg, hogy honét vite a derékszeget.

5. testis Feleki György az úrfi Korda György ő nagysága jobbágya, annorum 29. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam az úr dolgán Bone Ferentől, hogy Szöke Pál azt mondotta, hogy csak hejaba viszik el a tehene tejét, mert vissza tudgya hozni, azt is hallottam magától Szöke Páltól, hogy soha bizony nem hiszi, hogy a tehene tejét elvették, hogy más tehete volna, magok Hegedüsék a kitől a tehent vettem.

6. testis Keceti András primipilus, annorum 39. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam mástól, hogy azt mondta volna Szöke Pál, hogy a kapu közöt vert volna tejet, meg hogy a tehen vissza vigye az tejet. Azt is hallottam magától Szöke Páltól, hogy azt mondta, hogy Hegedüs Jánosné fiastól tud valami gyanakozot.

7. testis Simon János primipilus, annorum 52. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam Szöke Páltól, hogy nincs olyan boszorkány, hogy ha elviszi a tehenének a tejét, hogy vissza ne tudgya vinni. Azt is hallottam Szöke Páltól, hogy azt mondá, hogy én nem vertem a segibe, hanem a földbe vertem a derékszeget. Azt is hallottam magától Hegedüs Jánostól, hogy Kövecsi János odament, azt mondta Hegedüs Jánosnak, hogy Szöke Pál azon kérte, hogy lopja el a Hegedüs János derékszegét, de ő azt nem cselekedte s nem cselekszi.

8. testis Pap Mihály nobilis, annorum 54. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam Szöke Páltól magától, hogy háromszor elvitték a tehenének a tejét, de mind a háromszor visszahozta.

9. testis Pap Dániel nobilis, annorum 40. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam Szőke Páltól magától, hogy ha tizenkétszer elveszik a tehenének a tejét, vissza tudja hozni.

10. testis Gergely János tekintetes nemzeti királybíró Sándor Pál uram jobbágya, annorum 28. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam Szőke Páltól magától, hogy a derékszeget megvertem, azért sindnek az öc[s]jémék.

11. testis Szőcs Sámuel primipilus, annorum 19. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam Szőke Páltól magától, hogy azt mondotta, hogy a derékszeget verem, de nem a derékszeget, hanem a boszorkánt. Azt is láttam Szőke Páltól, hogy a Hegedüs Jánostól vet tehenének a tejét a kapcára fejte, úgy verte egy nagy maglyjarófa vesszővel, annak utána bevitte a házba, a faragó fejszével őszvevagdalta a küszöbön, onnat fogta s felvette, a pajtaajtóhoz vitte, ot is untig verte. Azt is hallottam magától Szőke Páltól, azt mondotta, hogy a tehenének a tejét oda vitték vissza, ahol vette.

12. testis Kövecsi Andrásné Annok primipila, annorum 45. Jurata examinata fatetur: Azt hallottam Szőke Páltól magától, hogy aki ellopta a derékszeget, kérte attól az embertől, de nem adta, mert izre porra rontotta volna az én fíjamat. Kérte volt Kövecsi Jánost, hogy vegye el a Hegedüs János derékszegét, vigye oda neki, Szőke Pálnak, megfizeti neki, de a nem cselekedte. Azt is hallottam Sztollya Radulytól, hogy Szőke Pál azt mondotta, hogy ha tíszer is elviszik a tehenének a tejét is, vissza tudja hozni. Azt is tudom mondani, hogy Szőke Pálné adot nekem tejet, megkért azon, hogy Hegedüs Jánosénak ne adgyak benne.

13. testis Szabo Mihály primipilus, annorum 44. Juratus examinatus fatetur: Hallottam Szőke Páltól, hogy Hegedüs János azt mondotta volna, hogy a derékszeget elvitték tőle, azért nyomorodott meg. Azt is hallottam magától Szőke Páltól elégszer, hogy a derékszeget veri, de nem a derékszeget, hanem a boszorkányokat. Azt is hallottam magától, hogy arra tanította, hogy a kapcára feje a tejet, verje meg, míg jó a tehenének a teje. Azt is hallottam, hogy verte, de én nem tudom, hogy azt verte e, vagy nem. Azt is hallottam elégszer Szőke Páltól, hogy mondta, hogy Hegedüs Jánosék őszik meg a tehenének a tejét.

14. testis Tot Istánné[!] primipila, annorum 73. Jurata examinata fatetur: Azt hallottam Szőke Páltól magától, hogy ha tizenkétszer elviszik a tehenének a tejét is, vissza tudja hozni. Egyebeket is hallottam mástól, de magától nem.

15. testis Nagy Mihály tekintetes nemzeti Sandor Gergölly uram jobbágya, annorum 33. Juratus examinatus fatetur: Az maga házánál hallottam Szőke Páltól magától, hogy Hegedüs Jánosné nem tiszta ember.

16. testis Kadar András primipilus, annorum 60. Juratus examinatus fatetur: Azt hallám Mathe Jánostól, hogy az ő derékszegét elvitte Szőke Pál, nagy füve nőt a kertébe Mathe Jánosnak, lenyomodta, taposta, leszarta, hogy kivesszen onnat. Azt is hallottam, hogy mondta Szőke Pál, hogy az ő tehenének hejába viszik el a tejét, mert vissza tudja hozni.

17. testis Csiki Mártonné Annok primipila, annorum 40. Jurata examinata fassa: Azt hallottam Mate Jánosnétól, hogy az ő derékszegeket ellopta Szőke Pál. Azt is hallottam, hogy a nagy füre rea szart, hogy kivesszen, akor Szőcs Samu nálam lakot, kaszálni Szőke Pálné vot, ot is hált, mondta, hogy ő többször ot nem hál, mert ő nem szeret ot hálni, mert az éjen, hogy ot háltam, oda jöve Szőke Pál a szemet vetőkre, hol talált, hol nem talált egy kapcát, nem tudom, három csep tejet fejt rea, vagdálni kezdte a ház küszöbön. Én kacag[ni] kezdém, hogy mit csinál, engemet megszida, hogy mit kacagok, onnat elmene a pajta kü-

szöbire, ot is vagdalta. Ezt mondotta: Ne fáj édes tehenem, mert nem téged vagdallak, hanem a boszorkányokat.

18. testis Boncz Ferencné Borica, az úrfi Korda György őnagysága szabad sellér asszonya, annorum 33. Jurata examinata fassa: Hallottam, hogy monták arra, hogy valakit erőltetet arra, hogy lopják el a derékszeget, de ki, nem tudom. Azt láttam, hogy vert az udvarán valamit, huzonötször is hallottam, de én nem tudom, hogy mit vert. Azt is hallottam Szőke Páltól, hogy hejába viszik el a tehene tejét, mert ő azt vissza tudgya hozni. Azt is hallottam, hogy Mathe Jánosnul ellopta a derékszeget, meg a nagy fűre is rea szart, hogy kiveszen. Azt is hallottam magától, hogy elvitték a tehenének a tejét.

19. testis Kólómbán Istán primipilus, annorum 46. Juratus examinatus fatetur: Azt monda nekem Kővecsi János, hogy Szőke Pál azon szölot, hogy lopja el Hegedüs János derékszegét, jól megfizeti, de én nem cselekedtem, s nem is cselekszem.

20. testis Albert András tekintetes nemzeti Sándor Pál királybíró uram jobbágya, annorum 26. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam magától Szőke Pálnétól, hogy azt mondta az ura a derékszeget a kapu között a földbe verte, ha Hegedüs János igaz ember let volna, nem ment volna a segébe. Azt is hallottam Szőke Páltól magától, hogy a kitől a tehenet vettem, oda viszik vissza a tejemet.

21. testis Boncz Ferenc az úrfi Korda Gyergy őnagysága sellére, annorum 40. Juratus examinatus fatetur: Azt hallottam magától Szőke Páltól s mind feleségitől is, hogy a pajtaajtónak a közepibe verte a derékszeget. Ezt mondotta, nem a tehenet vagy az tejet veri, hanem aki elvitte a tejet, azt veri. Azt is hallottam Szőke Páltól, hogy ha százszor elviszik is a tehenének a tejét is, mind a százszor visszahozza.

Ezek bizodalmas nagy jó uraink az mi előnkbe álltót embereknek hitek után való feleletek, kik is minnyájan laknak Udvarhely alias Kereszturfi székbén Nagy Galambfalván, kiknek is conditiójokat nevekkel edgyüt fen specificáltuk.

Mi is azért regiusok írtuk meg fide nostra mediante nevünk subscriptiók és ususbeli pecsétünkkel megerősítvén.

Datum anno die loco ut supra.

Correcta per nos

Nagyságtoknak kegyelmeteknek alázatos szolgálói

Udvarhely alias Kereszturfi széki nagygalambfalvi Kolomban Gergolly [és] Szaniszló Istán. Mindketten nemes emberek.

²Spectabilibus Magnificis Egregiisque Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus Sedis Siculicalis Udvarhelyi filialisque ejusdem Keresztur et Domino Notario, Dominis Dominis nobis semper observandissimis colendissimis.

³Anno 1744. Apertum per Paulum Sándor alterium vice judicem regium Sedis Siculicalis Udvarhely. Actorok Hegedüs János felesége és fia.

1. Hogy Szőke Pál mondotta, hogy az tehenét Hegedüs Jánosék megboszorkányozták. testis 4.

2. Szőke Pál mondotta Hegedüs Joseph[!] tanította arra, mikor tehenét megvarásollyák az derékszeget verje az kapuközé. 12, 13.

Hogy Hegedüsék szerencsétlenül jártak, Szőke Pálné azt mondotta, hogy jól vagyon, mert fizeti most a tehenem tejit. 15.

Hogy Szőke Pálék azt mondották méltok volnának az actorok, hogy meg usztatták. 16

Hogy Szöke Pálék mondották, az mely tehenet Hegedüs Jánostól vettek, annak az tejét visszavették. 18.

1. Olvashatatlan szó.

2. Címzés a hátlapon.

3. Megjegyzések a hátlapon.

229.

1716. szeptember 1., Keresztúr

SZÉKELYUDVÁRHELYI ÖZVEGY SIGMOND MÁRTONNÉ KOCSIS ANNA PERLI
PÁLOSI KOVÁCS GYÖRGYÖT ÉS SZOLGÁLÓJÁT, NAGY GALAMBFALVI SZÖKE KATÁT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL Udvarhelyszék lt. II/70. N. 24.

Causa levata in anno 1716. die 1. Septembris coram generoso domino Johanne Ugron cum dominis iuratisque assessoribus.

Actrix néhai Sigmund Márton relictája Kocsis Anna nemes személy, procátori Zolja Ferencz recsenyédi és Gombos András timafalvi, inctusok Kovács György mostan Fejér vármegyében Páloson lakó nemes személy és mostani hajadon leány szolgálója, Szöke Kata, nemes személy, nagygalambfalvi, mind két fél peresek laknak Udvarhely alias filialis Keresztur székben az egyik incattus Kovács György Fejér vármegyében, az actrix Udvarhely székben, az incatta leány Kereszturfi székben. Admoneáltatam az incattusokat törvényre anno 1716. die Szent György napja tájjat magát Kovács Györgyöt, honoris ergo, mint hogy felelt bériig a szolgálója felől, az incatta léánt ez okon, hogy mire való gondolattjából, nem tudatik, az én lakóházamat latroknak, kurváknak, boszorkánynak mondotta, mely diffamáló szavainak ha méltó okat nem adhattja, in emenda lingvae kívánom convincáltatni, in super azt is mondotta, hogy nem volna kár megégetni engemet, mint boszorkánt, s az Udvarhely városi pelengérben belecsapni, mint nagy kurvát. Ezen diffamáló s meghalálosító szavainak is ha méltó okit nem adhattja az incatta leány, minden diffamáló szavajjért külön külön in emenda lingve kívánom convincáltatni, gyalázzattját is méltatlan szavainak fel nem vettem volna 60 forintokért, azt is költéssel, fáradsággal, dolgom mulatásával edgyüt melly is terjedhet 12 forintokra, azt is fizessék meg az incattusok. Ha mit ezekben az incattusok tagadnának, exmissióm adatván, az mit lehet doceálok. Ha kívántatik hűtöt is kérnem, ha akarok magamnak kérnem, salvum légyen.

Az diffamatio is volt az fen megírt Udvarhely városában, vicinitásáról az helynek protestalok, ugyan feljeb megírt esztendőben és nap tájjat, protestatur de ceteris.

Deliberatum: Incatti absentes, ideoque in totali actione et acquisitione actricis convincitur.

SZENTERZSÉBETI SZAKÁCS ZSIGMOND PERLI
 BETFALVÁN LAKÓ MOHAI ÁRUS ISTVÁNNÉ TOMPA BORKÁT
 VARÁZSLÁSÉRT, GYERMEKE ÉS TÖBB SZEMÉLY MEGBETEGÍTÉSÉÉRT

AZ IRAT: A, B: KmOL, Udvarhelyszék lt. II/72. es. N. 31. 129–131. p.

I.

1719. január 19., Siménfalva

Levata in Semenyfalva, anno 1719. dje 19. Januarii coram generoso domino Johanne Ugron alterium vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely et filialis ejus Keresztur.

Actor Udvarhely alias in filiali Keresztur széki szenterzsebetti Szakats Sigmond nemes személy, prócátora Bak György rugonfalvi. Incatta uti detenta mostan kérdésben az megírt székben Bethfalván lakó Arus Istvánné Tompa Borka, Fejér vármegyei Mohai nemzeti Kerekes Sigmond uram jobbágy asszona.

Dicit actor cum protestatione per procuratorem praefatum: Azért kellet énnekem ez detenta incattát gyanura incaptiváltatnom in anno praeterito 1718. Szent Mihály napja tájat, hogy nekem egy esztendőben járó kisleányomnak minden testecskéjének de leginkáb az két lábának minden erejét telyességgel elvötték, úgyhogy mint erejétől megfosztatott, minden felé csak hajlott, mely gyermekem illetén meg nyomorításában, erejének elvételiben gyanakodom, hogy az detenta résszes, és ő általla lött volna, mert fenyegetett meg másokat, hogy boszut áll rajtok, s valakiket megfenyegetet, az fenyegetés után azoknak kiben lábában s kiben egyéb tagjában nyavallája lött. Engemet is megfenyegetett azzal, hogy öt vagy hat esztendő alatt is boszut áll rajtam, s az én gyermekemen esett nyavallja s erőtlenség az detenta fenyegetése után esett. Még egy embert az nyakának kitekeredésével is fenyegetett. Ezekről s minden egyéb féle ehez való dolgairól, szavairól cum circumstantia congrui data exmissione az mit lehet doceálok, documentumim ezekről suffragalván, megkívánom a jure, hogy ez detenta mély vízben próbáltassék meg s büntetessék az országnak afféle személyek ellen írt törvénye szerint, protestatur.

Pro detenta incatta procurator Andreás Gombos de Timafalva et per eundem liceat contendere, excipere contra forum actoratum et de exceptionibus ex quibus voluerit et de meritast, ha kevántatik, megfelelni, protestatur.

Incatta per procuratorem introscriptum de merito dicit: Értem az actornak ellenem való súllyos allegatióját, mivel primo tészí azt fel, hogy engemet incattát gyanora úgymint léánkáján eset súllyos nyavallya iránt incaptivaltatot, a gyano penig semmi sem egyéb, hanem valamely dologról való könnyű vélekedés, mint ha az által eset volna, mellyet annak elől utól vagy véllé edgyüt járván történt jeleiből vesszök eszünkben, de az actor ő kegyelme gyanoja különben vagyon, mivel az maga actiójából kiteticik, az mely ellenem intentált actióját simpliciter tagadok, azért instanti mox et de facto actiója szerént hiteles documentumokkal elegendő képpen nem doceál, és maga allegatióját nem stabilálhattya propter

innocens arestum cum depositione onerit aresti facientes floreni 200 uti habetur Aprobatae Constitutionis Partis 2-dae Titulis 11. Articulis 1. úgy szintén fárattságomnak, köleségemnek refusióját megkívánván simpliciter absolváltassam, és justificáltassam, homagiommomnak is depositiója maradván, hogy pengig arestum légyen, elsőbben megtetcik, mert Aprobatae Constitutionis Part. 3. Tit. 42. Art. 3.; pro secundo ibidem in citato loco Titulo et Artículo constat; tertio in praefato Titulo 47. Part. 3. Aprobatae Constitutionis Art. 2; quarta ratio Aprobatae Constitutionis Par. 3. Tit. 11. Art. 2., in[...]!; quinta ratio Tripartiti Par. 3. Tit. 25.

Actor ad haec et: Relegálok propositiómban feltet punctumimra, a mellet annectálván azt is, hogy exmissióm mellet ha amiről documentumim mellet magamnak is törvént akarok kívánni, salvum sit, azmint ismét az detenta részéről az exmissiótól ügyekeznek elfogni, a nem lehet, mivel az Aprobata Constitutio Par. 4. Tit. 14. Art. 4. és még más helyeken is az exmissio admittáltatik, azhol kívánnják, decretalis locust forgat ő kegyelme erről, mely ha szintén láttatnék is taliter qualiter ahoz járulni, de az Aprobátát az ország későbbben csinálta, azért annak kel megállani, mert priora tolluntur per posteriora, kiről in Decreto Par. 2. Tit. 77. ír, detalibus láthatni. Sok rendbéli locusokot hord ő kegyelme elé, de azok az én causámot nem tangálják, mert ugyanis az ország törvényében nemesak egy helyt, több helyeken is megvan írva, hogy paraszt ember gyanora megfogathatnak, ha én a detentát nem gyanora, hanem categorice valóságára incaptiváltattam volna, azon kézben bizonyíthatnám, még is majd inkább kívánhatta volna ellenem az citált articularis poenát, de hogy juxta jura regni gyanora lett az detentió, az incatta földesura ő kegyelme ellenem annectált poenátot nem folytathatta volna, azért azok iránt poena retorsionis absolutiót kívánok a jure, protestatur.

Incatta adhaeret prioribus et segatur actio domini actoris, protestatur.

Deliberatum: Poenákat láttatnak mind két felek retorsiójával egymás ellen, azért az poenák tellyességel nem fűeltettek most, azért exmittáltatnak mind két felek, és doceállyanak assertiójok szerent, mivel világoson contineállja az aprobatabeli 47. titulusbeli harmadik Articulus, hogy a latrot vagy malefactort megfogathattja csak gyanura is, in merito szólhatnak az meritalis poenáról, ha kívántatnak, s hellje léssen mind két felek.

Laudatur Deo. Anno 1719. die 23. Martii in possessione Semenfalva, coram generoso domino Johanne Ugron altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor penes exmissionem exhibuit relatoriam.

Pro incatta

Deliberatum: Mint hogy némelly fatensek fassiójokban dubietas láttatik, azért hogy jobban illumálódhassék, az nemes székek azon fatensek fassióiban, ad communisandum exmittáltatnak rugonfalvi Kádar András uram és gagyí Pálfi Miklos uram, hogy ő kegyelmek genuine teyenek communis inquisitiót az dolognak valóságáról, az communis inquisitió pedig legyen csak itt Betfalván.

Laudatur Deo. Anno 1719. die 20. Aprilis. In Semenfalva, coram generoso domino Johanne Ugron altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely[...]²

II.

1719. február 20., Bethfalva

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket éltesse szerencsés jó egészségben, szívesen kívánjuk.

Alázatosson jelentjük nagyságtoknak, kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1719, die vero 20. Februarii nemes Udvarhely alias Keresztur fiú széken Bethfalván lakó nemes Szakáts Sigmond uram ő kegyelme, az mi kegyelmes és koronás királyunk ő felsége az megírt exponens nevével legitime kiadatott és réánk is személy szerént commissive dirigáltat méltóságos parancsolattyának erejével hívatván bennünket bizonyos számú vallóknak bévételre. Az megírt kegyelmes urunk ő felsége parancsolattyához tartozó engedelmességünket akarván megmutatnunk, elmentünk nemes Fejér vármegyében Mohában, az mostani falus bíró nemes Vas Danielné asszonyom ő kegyelme Kerekes Mihály nevű jobbágy házához, és amely vallókat az fen megírt és említet exponens ő kegyelme az ő felsége parancsolattyának erejével mielőnkben citáltatott és compareáltak, azokat mi erős hittel megeskertvén és az említet exponens ő kegyelmétől előnkben adatot s levelünkben includáltatot utrumban feltett dolgoknak valóságáról hűségessen megkérdezvén hűtök után tött fassiójokat nagyságtoknak, kegyelmeteknek az ide aláb következő rend szerént le is írtuk, az mellyek így következnek:

1. testis Nyitó Mihály, annorum circiter 80, nemzetes Szabo Gábor uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Én ez kérdésben semmit nem tudok az specificált asszony felől, hanem tudom s hallottam azt, hogy az anya bűjös bájos boszorkányos asszony lett volna.

2. testis Nyitó András, annorum circiter 76, nemzetes Szabo József uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Én az denominált asszony felől semmit nem tudok, hanem hallottam azt, hogy az anya bűjös bájos boszorkány lett volna annak az asszonynak.

3. testis Szabo János, annorum circiter 60, nemzetes Szabo János uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Én azon specificált asszony felől semmit nem tudok mondani, sem nem hallottam egyebet, hanem hallottam, hogy minden atyafia, anyja és testvér bátyja boszorkány és tisztátalan személyek volnának. Azt is tudom, hogy a mely testvér atyafia és testvér bátyja tisztátalan személyek lettek volna, azt is tudom, hogy a mely testvér atyafia volt Szász Borka Áros Istvánné anyjának, meg is égették Almakeréken. És az farkas megtaníthatta az ő kölykeit.

4. testis Nyitó György junior, annorum circiter 37, nemzetes Szabo József uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur hoc modo: Én az kérdésben való asszony ember felől semmit nem tudok mondani, de azt hallottam, hogy az anyja és a nénye tisztátalan bűjös bájos, boszorkányos volt volna, az bátyját is hurittyák ma is, hogy az is értene hozzá.

5. testis Áros János, annorum circiter 45, nemzetes Petki Nagj Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Én az kérdésben egyebet nem tudok, hanem azt hallottam Dobai Györgytől egy néhányszor kiáltotta Szász Borkának, az ki a kérdésben forog, hogy tiszta boszorkány, de nem kereste meg érte edgyszer is.

6. testis Kerekes Mihály, annorum circiter 57, nemes Vas Danielné asszonyom jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur hoc modo: Én az kérdésben az tudom mondani, hogy

minden pereputtya, annya bújós bájos, boszorkányos volt, s az kérdésben forgó Szász Bor-
ka is tisztátalan személy.

Ezek az egy néhány vallók jámbor jobbágy emberek, laknak mindnyájan nemes Fejér vár-
megyében Mohában, kiknek fassiójokot mi is nagyságtoknak, kegyelmeteknek fide nostra
mediante leírtuk, szokot pecsétünkkel és kezünk írásával corroboráltuk.

Datum et actum anno die locoque ut supra notatur. Correcta per nos.

Nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatos szolgálói

Kali Sigmond nemes Fejér vármegye Felső járásának edgyik hites vice szolgabírája m. p.
és Mohai Somodi Sándor nemes személy m. p. mind ketten az megírt vármegyebeliek.

³Illustrissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Vice
Judicibus Regiis, ceterisque Juratis Assessoribus ac Notario Inelytae Sedis Siculicalis Ud-
varhely et Filialis ejusdem Keresztur, Dominis Dominis nobis humillime observandissimis
colendissimis.

⁴Anno 1719. Aperte per me Sigismundum Jakabházi, juratum notarium Sedis Filialis
Keresztur m. p.

Pro actore.

III.

1719. február 26., Moha

Illustrissimis, Spectabilibus ac Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus, Dominis
Dominis Nobis colendissimis.

Servitorum nostrorum paratissimam oblationem!

Illustrissimis, Spectabilibus et Magnificis, Generosis, Egregiis Nobilibus Dominis, Da-
mus in memorie universis quibus expedit, illustrissimis, spectabilibus, magnificis, egregium
ac generosum dominorum vestrarum, quod in anno millesimo septingentesimo decimonono,
die vigesima sexta Februarii, midőn volnánk nemes Fejér vármegyében Mohában, singilla-
tim et seorsim magunk nemes és commoráló házunknál, requiráltattunk megírt vármegyei
mohai nemzeti Kerekes Sigmond uramtól mint (mostan Bethfalván commoráló Arus Ist-
ván nevű jobbágyának feleségének, Tompa Borka nevű jobbágyának) plenipotentiarusátül
kényszerítvén bennünket igaz lelki ismeretbeli kötelességünkre, edgyser s mind producálván
nemes vármegye érdemes főbírájának, tekintetes nemes Farkas Pál uramnak ő kegyelmének
pecsétit. Mi is azért mindenik részről obligatióknak meg akarván felelni, elmentünk nemes
Fejér vármegyében Mohában, megírt nemzeti Kerekes Sigmond uram Aros István nevű
mostani esküt polgár (mint hogy az falus bírónál Kerekes Mihály házánál bizonyos és nagy
megírt megyei dolgai folytanak) házához, holot is megírt exponens előnkben idéztetiet és cí-
táltatol fatensket deposito primis juralván primissimo sacramenti de eo super utro a praefato
exponenti bis in symplici papyro oblato indagavimus atque firmiter examinavimus inde-
que talem sequenti serje rescriptam veritatis certitudini exhausivimus.

1. testis providus Johannes Nyito annorum 46, tekintetes nemes Szeki István uram job-
bágya. Citatus juratus examinatus fassus: Én az utrumban fen forgó detenta asszony Aros
Istvánnét, Tompa Borbarát soha itt Mohában laktában soha nem hallottam, nem hogy bo-

szorkánysággal élt volna, sőt Isten és az háza törvénye szerint jámbor életet élt köztünk, és it senkit nem fenyegetet.

2. testis providus Nicolaus Fabjan annorum 50, tekintetes nemzetes Petky Nagy Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti primus testis.

3. testis providus Francisci Nyito consors Catalina David, annorum 32, tekintetes nemes Vas Danielné Széki Christina asszony jobbágy asszonja. Citata jurata examinata fatetur uti antecessens.

4. testis providus Ilia Zacharias annorum 30, spectabilae generosae dominae Susanae Farkas colonus. Citatus juratus examinatus fatetur uti primus testis in omnia.

5. testis providus Thomucza annorum 50, tekintetes nemzetes Petky Nagy Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

6. testis Many Szarka providus annorum 47, tekintetes nemzetes Farkas Páll uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

7. testis providus Opra Kurkodelj annorum 46, tekintetes nemzetes Petky Nagy Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

8. testis providus Franciscus Aros annorum 60, tekintetes nemzetes Vas Danielné Széki Christina asszony jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

9. testis providus Johannes Sorlo annorum 40, nemzetes Somodi Sándor uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti primus testis.

10. testis providus Georgius Balás annorum 26, tekintetes nemzetes Petky Nagy Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban fen forgó detenta asszonyt, Aros Istvännét, Tompa Borbarát soha it Mohában laktában soha nem hallottam, nem boszorkánysággal élt volna, de hogy Isten s háza törvénye szerint jámbor életet élt köztünk és soha is sem nem fenyegetet, meg sem rontot abbeli cselekedetivel.

11. testis providus Martini Nyito consors Barbara Török annorum 25, tekintetes nemzetes Petky Nagy Sigmond uram jobbágya. Citata jurata examinata fassa nihil.

12. testis providus Stephani Balás consors Sophia Aros annorum 30, tekintetes nemzetes Petky Nagy Sigmond uram jobbágy asszonja. Citata jurata examinata fassa nihil.

13. testis providus Johannes Hegyi annorum 28, tekintetes nemes Vas Danielné Széki Christina jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

14. testis providus Bukor Lud annorum 26, illustrissimi comitis Johannjs Bethlen relictae colonus. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

15. testis providus Opra Braga annorum 40, tekintetes nemzetes Széki István uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

16. testis providus Sztojka Dulya annorum 42, tekintetes nemzetes Vas Danielné Széki Christina asszony jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Én az kérdésben fen forgó Tompa Borbarának Aros Istvännének semmi boszorkányságát nem tudom, sem hogy másokat it Mohában boszorkányságával megrontot volna, hanem kösztünk tiszta életet élt.

17. testis providi Todor Krissan conjunx Annoka Lup annorum 26, tekintetes nemes Boér Pál uram jobbágya. Citata jurata examinata fatetur: Én Aros Istvännének Tompa Borbarának soha semmi boszorkányságát nem tudom, annal is inkább semmi gonosz cselekedetit nem láttam.

18. testis providus Raduj Lup annorum 36, nemzetes Széki Lászlo uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Én szomszédgya voltam, de soha az megírt Aros István-

nének semi boszorkányságát nem tudom, és afféle gonosz cselekedetét annál inkább nem láttam Tompa Borbarának.

19. testis providus Bukor Braga junior annorum 32, tekintetes nemes Petky Nagy Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti testis 16. in omnibus.

20. testis providus Johannes Rahuj annorum 32, tekintetes nemes Vas Danielné Szeki Christina asszony jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Mohában köztünk eleget lakot Tompa Borbara Aros Istvánné, de soha semmi boszorkányságát nem tudom, se nem láttam.

21. testis providus Stephanis⁵ conjunx Helena Szabo annorum 27, tekintetes nemes Petky Nagy Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti 17. testis.

22. testis Providus Michael Komány annorum 30 et conjunx ejus Bukura Datkuj annorum 25, nemzetes Szeki László uram jobbágyai. Citati jurati examinati fatentur: Soha mű Tompa Borbarának Aros Istvánnének boszorkányságát nem hallottuk, annál inkább nem láttunk jámbor életinél egyebet.

23. testis providus Johannes Dombi annorum 29, nemzetes Szabo István uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti testis 16. in omnibus.

24. testis providus Georgius Christoph annorum 32, tekintetes nemes Kalnoki Péterné Boer Sophia asszony jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti antecedens.

25. testis providus Stephanus Sorlo annorum 34, tekintetes nemes Farkas Páll uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti testis 22.

26. testis providus Szimeon Krissan annorum 40, tekintetes nemes Boer Pál uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Jámbor életinél egyebet Aros Istvánének Tompa Borbarának nem tudom, mind addig míg köztünk lakot Mohában.

27. testis providi Stephani Dombi conjunx Many Bukora annorum 30, nemzetes Szabo István uram jobbágya. Citata jurata examinata fatetur: Én mióta Mohában jöttem lakni sem edgyszer, sem mászor Aros Istvánnének Tompa Borbarának nem tudom semmi boszorkányságát, és mástól is nem hallottam, hogy olyan gonosz életű asszony ember löt volna, jámbor életinél egyebet.

28. testis providus Szimeon Krissán annorum 40, tekintetes nemes Boer Pál uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Egyebet nem tudok mondani, hanem Aros Istvánné Tompa Borbara Mohában laktában mi közöttünk mint emberséges asszony ember úgy élt, Isten és az haza törvénye szerint, mint jámbor asszony ember, bosszorkányságát soha nem láttam, és nem is tudom.

29. testis providus Thomas Oroszhegyi annorum 34, nemzetes Farkas Ferencz uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumban forgó Aros Istvánné Tompa Borbarát tudom, hogy jámbor életet élt, hogy bosszorkánysággal köztünk élt volna, valakit pedig megrontót volna, azt nem láttam.

30. testis providus Franciscus Simon annorum 46, nemzetes Kerekes Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti testis 27. in omnibus.

31. testis providus Johannes Lazár annorum 40, nemzetes Kerekes Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Aros Istvánnéhez Tompa Barbarához semmit nem hallottam, hogy boszorkány löt volna, jámborságánál egyebet.

32. testis providus Stephanus Hegyi annorum 43, tekintetes nemzetes Vas Danielné asszony Szeki Christina asszony jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur uti testis 24.

33. testis providus Bukor Pazguly annorum 35, tekintetes nemes Vas Danielné asszonyom Szeki Christina asszony jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Egy alkalmazással hallottam, hogy Aros Istvánnéval Tompa Borbarával egy szomszédgya összevesze, és Tompa Borbarának az veszekedés közben kiáltá: Te bosszorkány, bátor egyebet nem tudok.

34. testis providus Georgius Bukor annorum 37, nemzetes Szeki Laszlo uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Sem edgyszer, sem mászor soha Aros Istvánnéval Tompa Borbarának jó életinél egyebet nem láttam és nem tudom.

35. testis providi Adami Nyito conjunctis Helenam Török annorum 25, nemes Bjro Susanna asszony jobbágya. Citata jurata examinata fatetur nihil.

36. testis providus Stephanus Aros annorum 32, nemzetes Szeki László uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Aros Istvánné Tompa Borbára mi közöttünk Isten és az haza törvénye szerint való életet élt, és mi köztünk senkit is az ő gonosz cselekedtivel meg nem rontot.

37. testis providus Johanes Toth annorum 46, nemzetes Kerekes Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur: Én mint hogy it Mohában ithon sem laktam, semmit az dologban nem tudok.

38. testis providi Georgii Simon conjunx Analista[!] Aros annorum 27, nemzetes Kerekes Sigmond uram jobbágy asszonya, Citata jurata examinata fassa uti testis 29.

39. testis providus Sztan Puja annorum 40, tekintetes nemzetes Nagj Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

40. testis providus Thoma Tomucza annorum 49, tekintetes nemzetes Petky Nagy Sigmond uram jobbágya. Citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti primus.

Hi omnes praefati testes sunt praefatorum dominorum nobilium in praefato comitatu pagoque commorantes et habitantes coloni, cujus quidem fassiones et attestationes series pro ut per nos fuit expediti et peracta item fide kristiana mediante conscripta et ad futuram cautelam uberioremque necessariam chyrographis et singillis propriis usualibus nec non et roborata est. Datum anno die locoque supra praenotatae.

Correcta et extradatum per nos regios.

Paulus Somodj nobilem de Moha m. p. et Georgium Szabo Dallyai nobilem m. p.

⁶Illustrissimis, Spectabilibus ac Magnificis, Egregiis, Generosis ac Nobilibus Supremis ac Vice Regiis Judicibus, Assessoribus nec non Jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhely, Filialisque Keresztur, Dominis Dominis nobis colendissimis obsevandissimis.

⁷Anno 1719. apertae per me Johannem Ugron alterum vice judicem regium Sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

1719. március 24., Betfalva

Ajánljuk kegyelmeteknek kész szolgálatunkot, Isten kegyelmeteket jó egészségben szerencsésen éltesse kíványuk.

Anno 1719. die 24. Martii praesens communis inquisitio facta in aedibus Georgii Széchi peditis pixidarii pro nunc iudicis juratis pagi Betfalva in possessione Betfalva in sede Siculicalí Udvarhelj filialique ejusdem Keresztur existente habita residente et commorantis prius ab inelyta sede sive videlicet Judiciaria sedis filialis Keresztur specialiter exmissis.

Cujus tenor sequitur in hanc modum:

1. Fatens Mate János nemes Miklosi Margit asszony jobbágya, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur: Egy alkalmatossággal Pusztai László megveré az incatta asszonynak fiát, az incattát látám, hogy az Pusztai László kapujára mene és megfenyegeté Pusztai Lászlót az öklével, eszt mondván: meglád tíz esztendő múlva is megtörlek, s megtekerem az nyakadot, azután nem sok idő múlva, csak circiter két hét múlva, az lábával megnyomorodék Pusztai László ugy annyéra, hogy pálcán járt. Én gyakorta mentem hozzája, kérdettem mint van, ő aszt mondotta, ő semmit nem nyughatik, oljan mint ha éjel nap-pal rágnák az lábát, de ki miatt esett rajta az nyavalja, nem tudom.

2. Fatens László János primipilus, annorum circiter 37. Juratus examinatus fatetur: Engemet híva el bizonságnak Széchi Pál, hogy mikor megzáoglották volt az incattát az szentegyházfiái, Széchi Pál és Szakács Sigmund, az záglás alkalmatosságával megfenyegette az incatta Széchi Pált ezen szókkal, hogy megbánja hat esztendő múlva is, hogy megzáglolta, én elvetem. Azért réá kérdé Széchi Pál az incattát, ha most azon fenyegető szóban vagy túl, vagy nem. Melyre aszt monda az incatta: Hiszen nagyra érti kegyelmed rejám hámar az dolgot, az én uram is lehet szentegyházfia vagy falu esküttje, és megadhatja kegyelmednek az kölesönt. Tudom aszt is, hogy az megfenyegetés előtt épkezláb volt az actornak gyermeke, az félszesség penig az fenyegetés után esett az gyermekén.

3. Fatens Mate István, nemes Miklosi Margit asszony jobbágya, annorum circiter 32. Juratus examinatus fatetur: Mikor az incatta asszony Laczkonéval összevesze, aszt kiálltá Laczkoné az incatta asszonynak: Megtöréd, éréd az uramat. Az incatta aszt kiálta vissza: Várj meg csak, ezután bizony jobban megtöröm.

4. Fatens Vas Péter, Miklosi Margit asszony jobbágya, annorum 40. Juratus examinatus fatetur: Tudom bizonyosan, hogy minek előtte megfenyegette az incatta asszony az actornak gyermekét, annak előtte épkezlába volt az actornak gyermeke. Tudom aszt is, hogy az megfenyegetés után esett az actornak gyermekén az félszesség, de kitől esett, nem tudom.

5. Fatens Mate Istvánné, Maria nemes Miklos Margit asszony jobbágy asszonya, annorum 30. Jurata examinata fassa: Hallám az mikor Laczkonéval vetődik vala az incatta asszony, mondá Laczkoné az incatta asszonynak: Ki tekeréd az uram lábát. Melyre monda az incatta asszony: Még ezután jobban kitekerem az lábát.

6. Fatens néhai Nagj Bálint relicájja Annok, tekintetes nemzetes Biro Moses uram jobbágy asszonya, annorum 50. Jurata examinata fassa: Mikor Laczko az incatta asszony fiát megveré, az incatta asszony mene az Laczko kapujára s ezzel fenyegeté meg Laczkot: Ládd, Laczko, tíz esztendő múlva is megfizeted eszt, megkárhozzam s megdühödgyen, ha tíz eszt-

tendő múlva is meg nem fizeted eszt. Ekkor Laczko sánta lévén, eszt mondá: Aros Istvánné miattad vagyok én most is nyomorú. Erre aszt mondá Aros Istvánné: Az ördög miatt vagy, én miattam nem vagy nyomorú. Hallám, hogy Szakács Sigmondot is ezzel fenyegeté meg: Megbántatom eszt veled, hogy megzaloglottál, őt vagy hat esztendő múlva is, mert engem többször meg nem zálogoltak, ha meghalnék is, mégis bosszumot állom. Tudom aszt is, hogy az megfenyegetés után lett az actor gyermekének lábában az félszegség; annak előtte ép volt.

7. Fatens Szécsi Pál, tekintetes nemzetes Korda Sigmond uram ő kegyelme jobbágya, annorum 28. Juratus examinatus fatetur: Én Szakács Sigmondal együtt lévén szentegyházfia, az incattát megzaloglók, engemet megfenyegete illyen szókkal: Várd meg, megbánod eszt, mert az én zálagomot eddig sem hordozták. Én osztán két embert vevék magam mellé, s réa kérdém: mért fenyegetél meg Arosné, s aszt mondá: Az én uram is lehet szentegyházfia, ő is aszt cselekedheti veletek. Akkor az actor gyermekének semmi nyavaljája nem volt, azután hallottam mástól, hogy az actor gyermekén félszegség esett.

8. Fatens Pálfi Balásné Annok, primipila, annorum 36. Jurata examinata fassa: Tudom aszt bizonyoson, hogy mikor az incatta aszony megfenyegette az actort, akkor az actor gyermeke épkezláb volt. Az fenyegetés után esett az gyermekén az félszegség. Hallám aszt is az incatta aszonytól, hogy mondá Laczkonénak, mikor az fiát megverte: Készeb volnék meghalni vagy az nyakadot kitekerni, mint sem elszenvedni az gyermekem megverését. Egy oljkor az incatta aszony leánya, a Sofi az én házamhoz jövéen, az én leányomnak Jutkának aszt mondotta: Jutka, tudod é az más ember tehenének hogy veszik el az tejét. Az én leányom aszt mondotta: Én nem tudom. Melyre az incatta leánya aszt mondotta: Nekem anyám aszt mondotta, az más ember tehenének az tejét úgy veszik el, tőzet kell másutt kérni, és az ház földéből szalmát kell venni, s meg kell égetni, az hammát korpában kell keverni, s az maga tehenének úgy kell adni, s úgy veszik el az más ember tehenének az tejét. De kérlek, se apádnak, se anyádnak ne mond.

9. testis néhai Kovács Istvánné relictája Borka, nemes Marothi Sigmond uram jobbágya aszonya, annorum 40. Jurata examinata fassa: Hallám, mikor megfenyegeté az záloglásért Szakács Sigmondot az incatta aszony illyen szókkal: Megbántatom eszt veled őt hat esztendő múlva is, meghalnék, míg meghalnék, mégis bosszumot állom rajtad, mert engem többször meg nem zálogoltak. Ekkor penig az actorék gyermeke épségben vala, az fenyegetés után csakhamar esék az félszegség az gyermekén.

10. Fatens néhai Jánosi Marton relictája Julis,⁸ nemes Miklosi Margit aszony jobbágy aszonya, annorum 48. Jurata examinata fassa: Hallám, mikor az incatta aszony mind az két szentegyházfiát, Szakács Györgyöt és Szécsi Pált megfenyegeté illyen szókkal: Meghalnék, s míg meghalnék, ha hat esztendő múlva is meg nem bánátok eszt az mostani záloglást. Tudom aszt bizonyoson, hogy az actor gyermeke az megfenyegetéskor egészséges volt, az küszöbön kimászot, az nagyanyára is felállott, az fenyegetés után csakhamar esett rajta az félszegség. Az én leányom és az incatta aszony leánya öszveveszvéen, az én leányom panaszkodott az bátyjának, mint bánt velle az incatta leánya, az én fiam mondott: Megverem az felső inget az farán. Az én fiam egy darab üdö múlva az fancsoka fájdalma miatt ágyban esvéen. Egy olykor az kender mosóban monda nekem az incatta aszony: Az fiad addig meg nem gyógyul, míg én meg nem kenem. De mi végre mondotta, én nem tudom. Azelőtt penig, hogy oly kezegetős aszony lett volna, én nem hallottam. Én szépen szólván

az incatta aszonymak, hogy kenné meg az fiamot, hozzám jöve, s megkené az fiamot, s lábra állá az fiam.

11. Fatens Jancsi Mihálj, nemes Miklosi Margit aszony jobbágya, annorum 34. Juratus examinatus fatetur: Hallottam az incatta aszony szájából, hogy fenyegette Szakács Sigmondot ilyen szokkal: Öt vagy hat esztendő múlva is megbántattya Szakács Sigmondal aszt az zálaglást. Eszt is monda az incatta öszvevervén az kezét: Meghalnék, míg meghalnék is, mégis megbántatom veled, Szakács Sigmond. Az Szakács Sigmond gyermeke ekkor egészséges volt, egymás körül eljárogatott, az után az fenyegetés után esék rajta az félszegség, s lábaiban való nyavalya. Aszt is hallám az incatta aszonytól, mikor Laczkonéval öszveveszett vala, eszt mondván Laczkoné az incattának: Kitekeréd az uram lábát, s megnyomoritád. Melyre mondá az incatta aszony: Meghalnék, míg meghalnék, ha meg nem törösölnelek s ki nem tekerném az nyakadott. Az leánya penig csitítja vala ezen szokkal: Csak halgass, amaz vízben gübüljük belé, ha megkapjuk. Tudom aszt is, mikor az én húgom az incatta aszony leányával öszveveszvé, én aszt mondám az incatta leányának, hogy megvevém az felső inget az farán, ne veszekegyék az húgommal. Én akkor egészséges voltam ép-kéz láb, csakhamar meg verének engemet úgy az ügyamban éca, hogy tizenkét hétig semmi gondomra ki nem mehettem az házból, ha más ki nem viit az öliben. Én akkor is másra nem gyanakodtam, hanem Arosnéra, az mostani incattára, most is rea gyanakszom, mint-hogy minek előtte ide nem származott is, hallottam híré, micsoda aszony lévén. Annak utánna én az mezőre kívánszorogtam lennyövőben vesztég ülve heverésze vala, mivel sem ülhettem, sem állhattam, oda jöve azon incatta aszony, s monda: Melyik lábad fáj? S által fogá az lábam fejét, meg sem szorítottá, de addig vagy fájt vagy nem, de azután kétszerte inkább fájt. Tudom aszt is, olykor az kendervetőben lévén az incatta aszony az anyámmal, s aszt mondá: Az kegyelmed fiának az lába meg nem gyógyul, míg én meg nem kenem. Hozzánk jövé az incatta aszony, megkené az lábamat, hogy megkené, nekem olyan lön mint ha az lábom ujjain kivette volna az fájdalmat, s azután valami rosszul járogattam az lábamon. Hallottam aszt is az incattától, hogy olyat nem kérhet senkitől is, hogy eltagadhassa, mert én tudom mie van, s mie nincs. Aszt is hallottam az incattától, hogy ha az ő marhája gabona közü megyen is, az borozdájig ha el megyen is, ha ő akar egy harapást sem eszik belőlle. Tudom eszt is bizonyosan, ennek előtte négy esztendővel nagyob Szecsi János kölesét öriztem, fényes nappal az köles borozdáján mintegy nagy kötőrend magassága, úgy megyen vala az incatta aszony, Kérdé töllem az incatta aszony: Mi lölt téged, Mihálj. Én aszt felelém: Nékem az lábam fáj. Erre aszt mondá az incatta: Az az te lábad meg nem gyógyul, mert lenpozdorjával megrakták az lábaid csontjai közit. Annál többet nékem nem szólla, hanem egy hajtásnira lévén valami szilfák, ott oda lön. Hova, nem tudom. Semmi árok ott nincsen, szép tiszta sima hely van, magam is akkor tiszta józan s ép elmével voltam. Aszt is tudom, hogy az incatta aszony sokakat megfenyegetett, fenyegetése után meg is nyomorodott.

12. Fatens Pusztai Lászlóné Jutka, nemes Miklosi Margit aszony jobbágy aszonya, annorum 25. Engemet is megfenyegete az incatta aszony ilyen szókkal: Meglád, ezután 12 esztendővel is megbántatom eszt én teveled, meghalnék, míg meghalnék, megtörösöllek, míg megtörösöllek, az nyakadat is kitekerem, mind magadnak, mind uradnak, úgy bánom veletek, mind urastól, hogy sem éltek, sem háltak. Aszt is tudom, hogy az actor gyermeke egészséges volt mind addig míg az incatta aszt is meg nem fenyegette, azután lön oda az lába.

13. Fatens László Jánosné Judit, primipila, annorum 32. Jurata examinata fassa: Hallottam másoktól, hogy az incatta aszony megfenyegette Szakács Sigmondot, aszt pedig tudom, hogy az megfenyegetés után esett az Szakács Sigmond gyermekén az félszégesség, de kitől, nem tudom. Az incatta aszony fia az elmúlt ősszel szülve éréskor az mű kertünkben jött vala az gyümölcsre. Én megszidogattam, miért prédál, haza menvén az legény, én is be-menék az házban, az tűz eleiben ülék, és az tűz előtt való kús ablakon bėjöve egy darás, mintha bé löttek volna, megmará az nyakamot, az mint hozzákapék, csak kisirtüle az kezemből, nem is láthatám hova lön el, az én testem mingyárt olyan lön, mintha felfutták volna tétemtől fogván talpig. Az én uram aszt mondá ez emberi tétemény, bizony az tisztre menyen, panaszt tészem, mert gyanakodik ki cselekette. Az uczára kívánszorogtam vala, odajöve az incatta aszony, aszt kérdé: mi lele? én mondám: ez emberi tétemény rajtam. Aszt felelé: ebszar, ez csak téli nyavalyád, semmi gondod nem lészen. Az téli nyavalyám pedig, úgy mint az orbánc, akkor rajtam nem volt, soha nem is volt egyszernél többször rajtam. Egy órára mingyárt jobban lök, megszálla az testem. Az gyanóság Arosnéra volt akkor is, most is, hogy ő ejtette rajtam aszt az nyavalyát.

14. Fatens Kelemen Mihályné Borka, tekintetes nemzetes Biro Moses uram jobbágy aszonya, annorum 30. Jurata examinata fassa: Szakács Sigmond szentegyházfia lévén megzáglotta Aros Istvánt, hallám az incatta aszonytól, azzal fenyegeté meg az actort: Őt vagy hat esztendő múlva is megbántatom eszt én teveled, hogy megzáglottál, ha meghalnék, míg meghalnék is, mégis bosszumot állom. Aszt is tudom bizonyoson, hogy az actor gyermeke az fenyegetéskor egészséges vala, egymás körül eljárógatott, az fenyegetés után két vagy három héttel esett az actornak gyermekén az félszégesség. Mikor Laczko az incatta aszony gyermekét megverte az pusztán, hallám aszt is az incatta aszonytól, hogy ha az gyermekén érte volna Laczkot, nem szánta volna kitekerni az nyakát. Melyre monda Laczko: Most is az lábam miattad nyomorú, de meg lád, az tisztre menyek, panaszt teszek réád.

15. Fatens Szász Miklósné, tekintetes nemzetes Biro Moses uram jobbágy aszonya, annorum 40. Jurata examinata fassa: Én az incattától hallottam, hogy addig az Jánosi Mihály lábba addig meg nem gyógyul, valamíg ő nem keni, de ha ő megkenheti, meggyógyul. Aszt is tudom, hogy megkente, s meggyógyult. Ennek előtte pedig, hogy az faluban valakit kenégetett volna, én nem tudom. Aszt is tudom, hogy egy olykor ezelőtt mintegy két esztendővel az incatta aszony leánya, Sofi az én házamhoz jött, s aszt beszéle nékem, hogy őt az annja elhíta magával Szécsi Györgyni, aszt hatta neki az annja, ő bemegeyen az házban Szécsi Györgyni, én pedig maragyak kün, ő odabé fon s beszélget, én addig az eszterházból vonjak szalmát, vigyem haza, osztán ő is hazajő. Én szalmát vevék az Szécsi György eszterházból és hazavim. Anyám is mingyárt hazajöve, az szalmát megégeté, egy fazék tejet forrala velle, az mű tehenünknek bizony azután bőven elég teje s vaja lön, azeelőtt semmi teje nem vala.

16. Fatens Szécsi Györgyné Suska, primipila, annorum 50. Jurata examinata fassa: Tudom bizonyoson, hogy az actort az mikor megfenyegette az incatta aszony, az actor gyermeke egészséges lábú volt, az fenyegetés után esett rajta az félszégesség.

Ez fenneb megírt fatensék minyájan laknak Udvarhelj alias Kereszturfi székben Betfalván.

Mely inquisitio mű általunk és szerént menvén végben, mű is írtuk meg az mű igaz hütünk szerént szokot pecsétünk és subscriptionkal corrobórálván. Datum anno die locoque ut supra.

Correcta per nos,

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgái

Kadar András m. p. és Pálffy Miklos Gagyi nobilis m. p.

Mindketten Kereszturfi széknek hűtös assessori.

N. B. testis Kelemen Mihály annorum 36, nemzetes Biro Moyses uram jobbagya, examinatus coram facie sedis: Tudom aszt, hogy az actort megfenyegette az incatta, és azután egy vagy másfél hét alatt félszegség esék az actor gyermekén. Laczkot is megfenyegette, hogy kitekeri az nyakát.

⁹Spectabilibus, Generosis, Egregiis et Nobilibus Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Notario Sedis Siculicalis Udvarhelj Filialique ejusdem Keresztur, Dominis Dominis nobis observande benevolis.

¹⁰Anno 1719. apertae per me Sigismundum Jakabházi, juratum notarium Sedis Filialis Keresztur m. p.

1 Olvashatatlan szó.

2 A szöveg itt félibeszakadt.

3 Címzés a hátlapon.

4 Megjegyzés a hátlapon.

5 A családnév nincs feltüntetve.

6 Címzés a hátlapon.

7 Megjegyzés a hátlapon.

8 A családnév nincs feltüntetve.

9 Címzés a hátlapon.

10 Megjegyzés a hátlapon.

KISSOLYMOSI HAVADI JUDIT PERLI LÉVAI PÁLNÉT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL, Udvarhelyszék It. II/73. cs. N. 4.

Szolgálatunkot ajánljuk uram Kigyelmeteknek, és kívánjuk Isten Kigyelmeteket boldogul sokáig éltesse.

Akarok uram kigyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1721. die 1. Aprilis híva münköt az kigyelmetek székiből emanáltattot utromával Udvarhelj alias Keresztur fiúszékben, Kúis Soljmosban lakó Havadi Judit nemes személy (ezen székben Szent Abrahamon lakó nemes Istvánfi Samueltól divortiaáltatot személy), ugyan ezen fén megírt székben Kúis Soljmosban az Galfi János nemes darabontj személy házához, némi nemű bizonyságoknak hűtök után való fassiójoknak bevételire. Mű azért engedvén az kigyelmetek atta utromával való hivatalnak, elmentünk anno et die praenotato az fén specificált helyre, és ot az mely vallókot az fén megírt exponens mű előnkben állatot, azokat mű erős hűt-

tel megeskettük, Istennek tartó lelkekre és az kigyelmetek atta utrumának tenora szerént szorgalmatosan megkérdeztük és hütök után való fassiójokot kigyelmeteknek megírtuk, melyek rendszerént így következnek:

Primus testis Kűs István primipilus, annorum circiter 33. Juratus examinatus fatetur: Az kérdésben azt tudom, hogy Havadi Judit nem kaphatott az kit oda külgyön Levai Pálnéhoz, hanem engemet s Havadi Györgyöt kényszeríte pecséttel, hogy oda menjünk és az fen forgó diffamációt rákérdenők, hogy ha abban az szóban vagyon e. Melyre ilyen feleletet tőn Levai Pálné, Varga Ersok aszony: Én ugyan nem mondom, hogy ő vitte el az tehenemnek tejét, vaját, de más uton azt mondom, hogy egy hét múlva az tehenem tejét vissza agya, mert ha nem, más úton fogok hozzája.

2. testis Havadi Gjörgj primipilus, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur in omnibus uti testis 1.

3. testis Bagj Janosné Palfi Kata pixidaria persona, annorum circiter 40. Jurata examinata fassa: Hallottam Levai Pálnétől magától, hogy azt mondotta, vagy tűri vagy tagad-gya, csak Havadi Juditra vagyon gyanosága, hogy az tehenének az tejét ő vitte el.

4. testis Sos Péter primipilus, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur in omnibus uti testis 3.

5. testis Sipos Samuel primipilus, annorum circiter 28. Juratus examinatus fatetur in omnibus uti testis 3.

6. testis Simon Andrásné Agoston Judit primipilaris persona, annorum 40. Jurata examinata fassa in omnibus uti testis 3.

7. testis Maté István[n]é Kovacs Judit pixidaria persona, annorum circiter 22. Jurata examinata fassa in omnibus uti testis 3.

8. testis Danka Andrásné Szöverdi Suska pixidaria persona, annorum circiter 20. Jurata examinata fassa in omnibus uti testis 3.

9. testis Katona Gjörgj relictája Levai Kata pixidaria persona, annorum circiter 50. Jurata examinata fassa: Hallottam Levai Pálnétől magától, mikor az tehenének az teje megfogyaatkozot volna, ara tanították, hogy az penetilót verje meg, s annak utánna az ma-lefactor oda menyen, melyet mikor megeselekedet volna, Havadi Judit menvén oda el-sőben, salátát, sőt és az ecetet kérvén. Azért gyanosága csak reája vagyon.

10. testis Kecskes Gyöorné Varga Judit primipilaris persona, annorum circiter 30. Jurata examinata fassa in omnibus uti testis 9.

11. testis Mate Pál relictája Szekel Anna pixidaria persona, annorum circiter 50. Jurata examinata fatetur in omnibus uti testis 9.

12. testis Daniel Ferencz relictája Boncz Kata primipilaris persona, annorum circiter 30. Jurata examinata fatetur in omnibus uti testis 9.

13. testis Marosi István relictája Tibodi Kata pixidaria persona, annorum circiter 60. Jurata examinata fassa: Hallottam Levai Pálnétől magától, hogy az tehenének tejét-vaját Havadi Judit vitte vala el, úgy monta.

14. testis Imre Andrásné Kolosi Anna primipilaris persona, annorum circiter 46. Jurata examinata fassa in omnibus uti testis 13.

15. testis Imre András primipilus, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur sic in omnibus uti testis 13.

16. testis Marosi Gjorgj relictája Sipos Judit pixidaria persona, annorum circiter 25. Jurata examinata fassa: Hallottam Csiki Emre, az nemzetes Kűs Solymosi Matefi Sighmond uram jobbagya azt mondá Havadi Juditnak az magam házamnál: Miért jársz vasárnap estve az gusaljal, mint az boszorkány, hogy nem tudc othon ülni. Az melyre ilyen feleletet tőn Havadi Judit: Én szegény árva vagyok, nekem fám nincs, az mej ember nekem szállást ad écakára, ahoz mehetek, az gusaljat azért viszem el, hogy hétfőn reggel fo[n]haszak, mivel csak ez nekem. De mindaz által nem úgy mondá, hogy valóságos boszorkány volna, csak az mondás is volt az citátió után késen.

17. testis Nagy Mihályné Kelemen Borka, nemzetes Böződűjfalvi Kovacz Pál uram jobbagy aszonya, annorum circiter 30. Jurata examinata fassa in omnibus uti testis 16.

18. testis Nagyob Havadi Péter relictája Szekel Judit primipilaris persona, annorum circiter 60. Jurata examinata fassa: Hallottam azt Levai Pálnétól, mikor törvény közben voltának, azt mongya vala: Csak hejában csak, mert Havadi Jutka vitte el az tehenének tejét.

19. testis Fodor György pixidarius, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur: Hallottam Levai Pálnétól magától, hogy mondotta, ha az feje elesik is, csak rea gyanakodik, sőt most is az fia rosszul lévén az lábával, csak látogatására sem mertünk menni az ilyen gyanok miat.

Ezek az fen megírt vallók laknak minnáján Udvarhely alias Keresztur fiúszékben Kűs Solymosban, kiknek conditiójok nevek alát megírtak. Ezek az fen megírt bizonyságoknak hütők után való fassiójok, melyet írtunk meg mű is fide nostra mediante és kegyelmeteknek pöcsétünk alát el is küldöttünk.

Ezek után Isten kegyelmeteket éltesse boldogul sokáig kívánjuk.

Datum anno die loco et suprascriptis.

Correcta per nos iudices. Kigyelmetek alázasatos szolgálái

Matefi Daniel m. p. és Koncz András m. p.

Udvarhely alias Keresztur fiúszékben Kűs Solymosban lakók, nobiles.

¹Spectabilibus Generosis ac Egregiis Nobilibus Dominis Vice-judicibus Regiis Sedis Siculicalis Udvarhely alias Filialis ejusdem Keresztur ceterisque Dominis Juratis Assessoribus ac Notario ejusdem Sedis, Dominis nobis semper honorandissimis.

²Anno 1721. Aperte per me Sigismundum Jakabházi, juratum notarium Sedis Filialis Keresztur. m. p.

Pro actore.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

1721. augusztus 18., Keresztúr

KERESZTURFALVI ÖZVEGY CSIFO MIHÁLYNÉ LÁSZLÓ KATA PERLI
GYÖRGYFI ZSUSKA FIÁT, GYÖRGYÖT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT ÉS HATALMASKODÁSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL, Udvarhelyszék lt. II/73, es. N. 131., 172. p.

Laudetur Deo. Anno 1721. die 18 Augusti. In Keresztur coram generoso domino Johanne Ugron altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhelyy.

Felperes Udvarhely alias Keresztur fiúszéki keresztúrfalvi néhai nemes Csifo Mihály relictája Laszlo Kata, prókátora Bak György, rugonfalvi.

Alperes Györgyfi Suska fia György (Protestálok, ezzel a nével hívatta s illette magát). Mind két fél peresek laknak az megírt székben Kereszturfalvában, nemes személyek mind a két felek.

Dicit actrix per procuratorem praefatum solita cum protestatione praemissa: Citáltattam törvényhez az incattust in anno 1721, die 17. Julii ilyen okon, hogy ugyan in anno ut supra die 13. Julii az incattus engemet ugyan megírt székben Kereszturfalvában az magam benváló lakóhelyem s Fenjedi István lakóhelyének bejáró kapuja előtt lemenő falu uttján, nem tudatik micsoda lelkiismerettől viseltetvén, boszorkánynak s kurvának diffamált. Azt is mondotta nekem, hogy – salvo honore sit dictum – te eteted meg az lábamat, ha meg nem gyógyul, ő leszen hóhérom, nem más, megöl, soha több kenyeret nem eszem. Ismét ugyan in anno ut supra Juliusnak tizenharmadik napjára virradólag való écaikai üdőben ugyan az incattus megírt székben s faluban, Kereszturfalvában levő magam benváló lakóhelyemre s hatalmasul puskás kézzel rea jövőn, lakóházamnak az ablakon az puskáját négyszer csapontotta reám bé, hogy engem meglőjön. Maga is az incattus az után való vasárnap azt mondotta nekem, hogy ha egy lövés pora lőtt volna, meglőtt volna, soha az kenyeret meg nem ettem volna. Az mely benváló helyemnek az melyre az incattus ut supra potentiose ment, és az megírt potentiát patrálta vicinussa egyik felől megírt Udvarhely széki Abranfalvi tekintetes nemzetes Ugron Pál uram ő kegyelme Szász Lukás nevű jobbágya benváló lako helye, más felől keresztúrfalvi megírt keresztúrli széki Simo András benváló helye. Azért megkívánom az törvénytől ítéltetni, hogy az incattus boszorkánynak, kurvának diffamált, mindenik diffamatiójáért külön külön vivi homagiumomon és in emenda lingvae, hogy azt is mondotta nekem, hogy én öttem meg az lábát, ha meg nem gyógyul ő leszen hóhérom, azért is in emenda lingve és halálakarás terhén is convincáltassék. Hogy ismét lakóhelyemre s házamra puskás kézzel écaikai üdőben potentiose jött s az ablakon házamnak négyszer csapontotta le az puskáját reám, hogy meglőjön, azért is mind házamra való jövőisért s mindenikszöri puskájának hozzám csapontásáért külön külön convincáltassék minor potentiákon. Hogy azt is mondotta, hogy ha egy lövés pora lőtt volna, meglőtt volna, azért is dímon és halálakarás terhén convincáltassék az incattus. Ha mit ezekben az incattus tagadna, data exmissione az mit lehet doceálok, magamnak is ha miről akarok törvént kérnem salvum sit, protestatur.

Deliberatum: Pro incattus nemo, ideoque in actione actorum vincitur.

HOMORODKEMÉNYFALVI BENEDEK GYÖRGYNÉ DAKOS JUDIT PERLI
DEÁK JÁNOST BECSÜLETSÉRTÉSÉRT ÉS HATALMASKODÁSÉRT

AZ IRAT: A és B: KmOL Udvarhelyszék It. II/74. cs. N. 6.

I.

1722. június 2.–1723. június 1., Udvarhely

Anno 1722, die 2 Juniii. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Johannem Ugron altero vice giudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Felperes Udvarhely alias filialis Keresztur széki csekelaki Simo János nemes személy, Udvarhely széki homoródkeményfalvi Benedek Györgyné Dakos Judit nevű jobbágy asszonya képében. Prókátora Bak György rugonfalvi. Alperes ugyan Udvarhely székben Homorod Keményfalván lakó Deák János nemes személy.

Dicit actor per procuratorem praesentem solita cum protestatione praemissa: Cítáltattam törvényhez megírt jobbágyom asszony képében az incattust in anno 1722. die 12. Februarii ilyen okon, hogy az incattus ugyan in anno ut supra die 1. Februarii ugyan megírt Udvarhely székben Homorod Keményfalván nemzetes Medeséri Bentser Ferentz uram Lőrincz András nevű jobbágya lakóházánál, nem tudatik micsoda lelkiismerettől viseltetvén, az én megírt jobbágyom asszont diffamálta kurvának, boszorkánynak. Mely diffamáló szavainak ha az incattus jó és helyes ratióját nem assignálhattya, méltán megkívánom az törvénytől ítéletni, hogy az incattus mind az két diffamáló szöveikért külön külön convinctassék, juxta contenta Decreti ut habetur Part. 2-dae Tit. 72. in emenda lingvae, in super eleven díán is maradgyon, megírt jobbágyom asszonnak költése, fáradsága is teszen florenum 6, aztis az incattus fizesse meg. Ha tagadná az incattus actiómot, data exmissione doceálok, jobbágyom asszonnak is az miről illik törvént kérek, protestatur. Arcul is csapdosta az incattus az kezével az megírt jobbágyom asszont.

Pro incattus procurator Andreas Rigo de Homorod Almás et per eum de merito replicat. Az actor ő kegyelme ellenem való actióját értem, hogy én ő kegyelme jobbágy asszonyát boszorkánynak pronuntiáltam volna és arcul is csapdosam volna, azt simpliciter tagadom. Egyeb szavaimért amik voltak arról exmittálhassam, amit lehet cum omnibus congruis circumstantiis doceálok, protestatur.

Actor: Amint az incattus tagadgya, hogy boszorkánynak nem mondott volna és arcul is nem csapdosott volna, arról exmissióm lévén doceálok, hogy kurvának diffamált, arról specificie nem teszen választ, hanem csak azt írja: egyéb szavairól doceál. Azért én azon diffamátuót is doceálok, ő ellenben ha doceálhat, az ő szerencséje, hogy miolta férjem vagyok, olyan lettem volna, azt tagadom, cum protestatione.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

Anno 1723, die 6. Aprilis. Levata causa in Udvarhely coram generosis dominis Johanne Ugron et Melchiorem Török, judicibus regiis cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor penes exmissionem exhibet litteras relatorias et documenta, et de reformatione protestatur.

Deliberatum: Minthogy az actrix in facie sedis excipiálván az incattus bizonytsága ellen, hogy nem tisztességbeli ember, és az más fél protestálván, az actrix semmit nem doceál, ergo nem doceálván in poena homagii convincitur.

Anno 1723. die 20 Aprilis. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Johanne Ugron, altero vice iudice regio, cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor per antesciptum procuratorem primum et ante omnia litis intermedium látatok, mivel litis intermedio az incattus jobbágyom asszonyt diffamálta, kiről instante doceálok is, ergo megkívánom a jure, hogy litis intermediumon convincáltassék.

Deliberatum: Processusban lévén az incattus az actorral, nem lehetett volna litis intermedio újjobban moeskos szókkal diffamálni, mivel kinek kinek peressit meg kellett becsülni, mivel azért constál az bizonytságból, hogy litis intermedio moeskolta peressit, azért az incattus in poena litis intermedii convincáltatik, id est tizenharmadfél forintokon.

Actor az mint az incattus litis intermediumon maradt procuratora által, úgy értem, hogy instante nem akarja deponálni, azért megkívánom, hogy hodie per totum cras cum duplo tartozzék, mivel pedig a poenát nem deponálván, szóllásra való úttya is az incattusnak tovább nem lehet, ergo actióm szerént kívánom az incattust mindenekben convincáltatni, és azokról executio demandáltassék, protestatur.

Deliberatum: Comportálván az nemes szék mind két félnek relatoriájit, constál ugyan egy fatensnek feleletiből az incattus relatoriája alól, hogy az actrix paráznságban, kurvaságban élő személy lett volna és volna, és több egyéb circumstantiák is importáltatának kurvasága iránt, de in contrarium az actrix relatoriájából is importáltatik, hogy nem volna kurva, minthogy azért edgyik félnek is magok assertiójokra nincsen elégséges documentumok, az incattus pedig in facie sedis sem tagadgya, hogy nem ő pronuntiálta volna kurvának, az fatensek pedig mind csak az latornak szavait fateálják, maga pedig szavait revocáltatta, azért az actrix 2-do se juráljon emberséges emberrel, hogy ő nem kurva és nem oly életben élő ember, hanem liszta asszony, juráljon az incattus in poena emendae lingvae, convincáltatik az incattus az actrix ellen.

Incattus protestatur de remedio novi iudicii.

Actor contendit.

Deliberatum: Novum conceditur.

Anno 1723. die 4 Maii. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Johanne Ugron altero vice iudice regio cum domini juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor per antesciptum procuratorem dicit: Az incattus novumra fogott az deliberatum ellen, elvárom ha exhibeálja stabiliálja is, alioquin prior stet sententia cum poena calumniae.

Pro actore, minthogy az incattus novumra fogott és semmit sem doceál, kívánom azért, hogy prior stet sententia cum poena calumniae.

Deliberatum: Minthogy az incattus novumja mellett semmit sem doceál és exhibeál, azért novumja corruálván prior stet sententia cum poena calumniae.

Anno 1723. die 1. Junii. Levata causa in Udvarhely coram utriusque domini vice iudicibus regiis, cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Pro incattus procurator idem qui supra per quem incattus protestatur: Megnézem kikkel áll elő, salvum sit contendalnom.

Deliberatum: Minthogy az incattus az nemes szék deliberatumát tisztogattya és az actrix ura ellen semmit nem szól, azért cum poena indebitae megeskedhetik.

Incattus praesentem causam.

Incattus et cum litteris praeceptorii. Actrix nec ita.

II.

1722. június 10., Udvarhely

Doceállya az actor, hogy az ő homoródkemenyfalvi jobbágy asszonyát, Benedek Györgynét Dakos Judithot az incattus in anno 1722. die 1. Februarii Homorod Kemenyfalván az medeseri Bencser Ferencz uram Lőrincz András nevű jobbágya házánál kurvának, boszorkánynak diffamáta, kezeivel arculesapdosta minden ok nélkül, cum omnibus congruis circumstantiis. Ex prothocolo sedis, 10. Junii 1722.

Johannes Ugron m. p. alter vice iudex regius cum dominis juratis assessoribus Sedis Siculicalis Udvarhelyi.

Regiusok homoródszentpáli Bella János, Dimen Gergelly, homoródszentmártoni György Déák Sámuel, abástfalvi Marton István, Ötves Dávid uramék.

III.

1722. június 20., Homoródkeményfalva

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket számos esztendőig éltetvén tartsa meg jó egészségben, tiszta szüüből kívánnyuk!

Alázatosan jelentjük nagyságtoknak, kegyelmeteknek, quod in hoc anno 1722. die 20. Junii hivata münköt nemes Udvarhellj alias Kereszturfi széki csekefalvi nemes Simo János uram ugyan Udvarhellj széki homoródkeményfalvi Benedek Györgyné Dakos Judit nevű jobbágya aszonya, az nagyságtok, kegyelmetek székiből emanált utrumnak Udvarhellj székben Homorod Kemenyfalván az Városfalvi Mihálj primipilus házához a' végre, hogy ő kegyelmétől előnkben álitandó bizonyos számú vallóknak vagy személyeknek hütök után való fassiójokat recipiálnók. Mű azért az nagyságtoknak, kegyelmeteknek utrumával való hivatalának engedelmeskedvén, az fenn megírt esztendőben, napon és helyre elmentünk, és az melly fatenseket az domina exponens ő kegyelme mű előnkben hívatot s álitott, mű azokat erős hüttel megesketvén az előnkben adatot utrum szerint szorgalmatosan megexamináltuk, fassiójokat leírtuk, mellyek rendszerint így következnek:

1. testis abástfalvi Póos István primipilus, annorum 32. Citatus juratus examinatus fateatur sic: Én nem tudom, sem hallottam h[omoród]kemenyfalvi Benedek Györgynének semmi tisztátalan életit, sőt ismertem s tudom jámbor emberséges aszonynak lenni.

2. testis abástfalvi Bartos Ferenczné Kata primipila, annorum 30. Citata jurata examinata fassa ad circumstantia: Én az Benedek Györgj házánál láktam másfél esztendeig, de

én semmi tisztátalan életit nem tudom, sem láttam Benedek Györgjnének, sőt ismérem s tudom jámbor emberséges aszonynak lenni.

3. testis abástfalvi Déák Miklosné Anna, primipila, annorum 36. Citata jurata examinata fassa: Én léány koromban is laktam Benedek Györgjnével, de én ismertem s tudtam tiszta életű jámbornak lenni.

4. testis abástfalvi Csoma Jánosné Borka, primipila, annorum 38. Citata jurata examinata fassa: Én tudom, vagon harmincöt esztendeje, hogy ismérem Benedek Györgjné, de én azoltától fogva mindenkor ismértem, s tudom jámbor emberséges keresztény aszonynak lenni.

5. testis keményfalvi Csegezi Mihály, nemes Biro Mihályné aszony, nemzetes Zollya Judit aszony eo kegyelme jobbágya, annorum 26. Citatus juratus examinatus fatetur sic: Én látám világosan, hogy Benedek Györgjné kijöve sírva az utrumban feltett Lörincz András házától, s azt mondá, hogy őtöt az utrumban feltett Déák János arculverte, kurvának, boszorkánynak megszidta. Ad circumstantia uti primus testis.

6. testis Csegezi Mihályné Judit, nemzetes Biro Mihályné aszonyom jobbágya, annorum 20. Citata jurata examinata fassa similiter uti antecedens maritus.

7. testis keményfalvi Olah Radulyné Borka, nemes Márton Ferencz uram sellére Abastfalván, annorum 24. Citata jurata examinata fassa: Azt tudom bizonyoson az dolokban, mikor az a dolog történt, én akkor érkeztem Lörincz Andrásni, mikor Benedek Györgjné, jó vala ki az pitvarból, azt mondgya vala Benedek Györgjné: No Déák János, engem arculütél minden ok nélkül. Azonban Déák János megszidá kurvának s boszorkánynak. Ad circumstantia uti primus testis.

8. testis keményfalvi Thamás Mihály, Keményfalvi nemes Petki János uram jobbágya, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur sic: Hallottam magától, hogy Déák János megszidta Benedek Györgjné kurvának s boszorkánynak. Ad circumstantia: Én eleget jártam szekerességre Benedek Györgjnével, de én semmi tisztátalan életit nem láttam, s nem tudom.

9. testis keményfalvi Balás Györgj primipilus, annorum 36. Citatus juratus examinatus fatetur sic ad circumstantia: Én laktam az Benedek Györgj házánál, de én semmi tisztátalan életit nem láttam, sem tudom Benedek Györgjnének.

10. testis keményfalvi Balás Györgjné Borka, primipila, annorum 29. Citata jurata examinata fassa similiter uti antecedens maritus.

11. testis keményfalvi Zoltán Márton primipilus, annorum 50. Én nem láttam azt, hogy Déák János Benedek Györgjné arcul ütötte volna, de hallottam azt nyilván, hogy Déák János ördögáttával megszida, kurvának s boszorkánynak diffamálta Benedek Györgjné. Ad circumstantia uti primus.

12. testis keményfalvi Zoltán Mártonné Ersok primipila, annorum 29. Citata jurata examinata fassa similiter uti antecedens testis maritus in omnibus.

13. testis keményfalvi Rác Györgj primipilus, annorum 60. Citatus juratus examinatus fassa similiter uti primus.

14. testis keményfalvi Rác Györgjné Éva primipila, 45. Citata jurata examinata fassa similiter uti antecedens maritus.

15. testis abástfalvi Gergely Pál primipilus, annorum 40. Citatus, juratus, examinatus fatetur sic, ad circumstantia: Én Benedek Györgjnit laktam, szolgáltam két esztendeig, de

én semmi tiszteletlen életit nem láttam, sem tudom Benedek Györgynének. Tudom jámbor emberséges asszonynak lenni.

16. testis keményfalvi Déák István primipilus, annorum 56. Citatus, juratus, examinatus fatetur similiter uti primus.

17. testis keményfalvi Orbán Mihályné Anna, karácsonyfalvi néhai nemes Demien Joseph uram árvái jobbágya, annorum 56. Citata jurata examinata fassa: Egyebet az dologban nem tudok, mert akkor érkezém Lőrincz Andrásni, mikor az veszekedés eltölt, hallám, hogy azt monda Benedek Györgj Déák Jánosnak: Déák János, az feleségemet ne kurvázd, mert megharapod az nyelved. Arra Déák János azt felelé: Mennyen el az feleséged, állyon be az vízben, lássa ha elmossa rólla. Ad circumstantia uti primus.

18. testis szentmártoni Gedő János primipilus, annorum 28. Citatus juratus examinatus fatetur sic. Ad circumstantiam: Én laktam Benedek Györgjnit három esztendő, de én jámborságnál egyebet nem tudok Benedek Györgjnéhoz.

Ezek az előnkben hívott s állított bizonyságoknak hütök után való fassiói, melly bizonyságok minnyájan laknak nemes Udvarhely székben, fenn megírt falukban, lófő és jobbágyból álló személyek, kiket mű erős hüttel megesketvén, az előnkben adatot utrum szerint szorgalmatosan megexamináltuk, fassiójokat fide nostra mediante megírván, nagyságtoknak, kegyelmeteknek kiadtuk szokot peccsütünk és subscriptiónk alatt.

Datum anno, die locoque ut supra.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázasat szolgái

Homorodszeptpáli Béla János nobilis m. p. és Dimien Gergely m. p.

Mind ketten Udvarhely székben fenn megírt falukban lakó nemes emberek.

Correcta per nos iudices iidem qui supra.

¹Spectabilibus, Magnificis, Egregiis, Generosis Dominis Dominis Vice Regiis Judicibus Sedis Siculicalis Udvarhely, caeterisque Generosis Dominis Juratis Assessoribus, ac Generoso Domino Jurato Notario, nobis semper observandissimis.

²Anno 1722. Aperte per me Franciscum K. Dallyai juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium.

Pro actoris

[P. H.]

[P. H.]

IV.

1722. június. 20. [Udvarhely]

Doceálly az incattus, hogy ő in hoc anno praesenti 1722. die 1. Februarii H[omorod] Kemenifalván az Bentser Ferencz uram Lőrincz András nevű jobbágya házánál, az actor ő kegyelme h[omorod]keményfalvi Benedek Györgyné nevű jobbágy asszonyát arcul nem csapta; kezével nem verte, boszorkánynak nem mondotta, diffamálta. Egyeb szavai, tudni illik, hogy kurvának mondotta, abban az actor jobbágya asszony vétkes, és jure mondotta cum omnes congruis circumstantiis. Ex prothocolo sedis, 20. Junii 1722.

Johannes Ugron alterius vice judex regius cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhelyj.

Regji: Kénosi Sándor Pál és Mihály uramék, abástfalvi Marton István, keménfalvi János Déák uramék ő kegyelmeknek. Item almási Barna Mihály, Mihály Ferencz uramék, item abástfalvi Ötves Dávid, item h[omoród]keménfalvi Mihály Déák.

V.

1722. június 22., Homoródszentpál

Szolgálatunkot ajánlyuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek, Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen jó egészségben éltetvén, tartsa meg, szüből kívánnyuk.

Jelentyük alázatosan Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1722. die 22. Junii híva münköt nemes Udvarhelly alias Kereszturfi széki csekefalvi nemes Simo János uram, ugyan Udvarhelly széki homoródkeményfalvi Benedek Györgjné Dakos Judit nevű jobbágy aszonya, az nagyságtok, kegyelmekek székből emanált utrumával Udvarhelly székből Homorod Szent Pálon az edgyikünk, úgymint nemes Béla János házához, a' végre, hogy ő kegyelme a' melly vallót vagy személyt mű előnkben állít, annak hűti után való fassióját recipiálnók. Mű azért az nagyságtok, kegyelmekek utrumával való hivatalnak engedelmeskedvén, az fenn megírt esztendőben, napon és helyre elmentünk, és az melly vallót az dominis exponens ő kegyelme mű előnkben hívatot s állított, mű azt erős hittel megeskettük, az előnkben adatot utrum szerint szorgalmatosan megexamináltuk, s fassióját leírtuk ez szerint:

1. testis gyepesi Beke Péter, méltóságos úr Korda Sigmond uram ő kegyelme jobbágya, annorum 21. Citatus juratus examinatus fatetur sic: Tudok ilyen dolgot, mikor az veszedés esett Benedek Györgjné és Déák János között, én is Lőrincz Andrásnit az házban voltam, az ajtó betéve volt, nem láttam, hogy ütötte Déák János Benedek Györgjné, hanem hallám, hogy Benedek Györgjné azt mondgya vala sírva: Déák János, engem kiért ütél az enyimért, Déák János hazuttatni kezdé ilyen szókkal: Hazuc, hazuc, kurva. Benedek Györgjné azt mondgya neki: miért mondász engem kurvának. Déák János azt feleli: Nem tagadom meg, mert az vagy, mert ha keresed vagy kívánod, az egész falutt reád felettetem s megbizonyítottam, hogy az vagy.

Ez az előnkben hívatott s állított bizonyiságnak hűti után való fassiója, melly bizonyiság lakik nemes Udvarhelly székből, fenn megírt faluban, jobbágyból álló személy, kit mű erős hűttel megeskettvén, az előnkben adatot utrum szerint szorgalmatosan megexamináltunk, fassióját fide nostra mediante megírtuk, nagyságtoknak, kegyelmekeknek kiadtuk, szokott pecsétünk és subscriptiónk alatt.

Ezek után Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket számos esztendőig szerencsésen éltetvén, tartson meg, szüből kívánnyuk.

Datum anno, die locoque ut supra.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálai

Homoródszentpáli Bela János m. p. és homoródszentpáli Dimien Gergely m. p.

Mind ketten Udvarhelly székből fenn megírt falukban lakó nemes emberek,

Correcta per nos iudices iidem qui supra.

³Spectabilibus, Magnificis, Egregiis, Generosis Dominis Dominis Vice Regiis Judicibus Sedis Siculicalis Udvarhelyi, caeterisque Generosis Dominis Juratis Assessoribus, ac Generoso Domino Jurato Notario, nobis semper observandissimis.

⁴Anno 1722. Apertae per me Franciscum K. Dállyai juratum sedis Siculicalis Udvarhelyi notarium.

Pro actoris

[P. H.]

[P. H.]

VI.

1722. június 22., Homoródkeményfalva

Tekintetes Nemes Szék!

Nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatosan jelentjük, quod in anno praesenti 1722. die 27. Junii kére minket Udvarhely széki H[omorod] Kemenfalván lakó Deak János primipilus némű nemű bizonyságoknak hütök után való fassióinak recipiálására. Mi azért in anno et die Udvarhely székből H[omorod] Keménfalván a h[omorod]keménfalvi Racz Mihály primipilus házához menvén az eleinkben állított fatenseket megesketvén és hütök után való fassiójokat fide nostra mediante felírván nagyságtoknak, kegyelmeteknek elküldöttük:

1. testis Orbán Mihályné Annok, h[omorod]keménfalvi, karácsonfalvi néhai Dimén Joseff uram árvái jobbágya, annorum 70. Jurata fatetur: Zoltannénak, a csorda pásztornénak nyilvánvaló kurvaságát egy néhány rendbelit monda, mikor Lörincz Andrásnit a veszeke-dés vala, se Zoltánt, se feleségit én ott nem láttam.

2. testis h[omorod]keménfalvi Lörincz András, Bencser Ferencz uram jobbágya, annorum 32. Juratus fatetur: A Zoltán Márton felesége mondotta, hogy a Deak János lúdgját az ura, Zoltán Márton lopta el, a' mellye csontját ott is tanálták meg, a' Zoltán felesége pedig nyilvánvaló kurva. János Deák mikor veszekedék az actrixal, se Zoltán, se felesége ott nem volt.

3. testis H[omorod]keménfalvi Jakab András, tarcsafalvi Pálffy György uram jobbágya, annorum 40. Juratus fatetur: Zoltannét tudom, hogy fattjvető kurva.

4. testis h[omorod]keménfalvi Tamás István, kénosi Sándor Mihállj uram jobbágya, annorum 36. Juratus fatetur: A Deak János lúdgját hallottam, hogy Zoltán lopta volt el, a' mellje s a' szárnya csontját ott is tanálták meg, a' Zoltán felesége pedig egy néhány fattjat vete.

5. testis h[omorod]keménfalvi Thamás Istvánné Annok, kénosi Sándor Mihállj uram jobbágya asszony, annorum 25. Jurata fassa: Tudom, hogy a' melly nap Deák János és az actrix veszekedtek, azon nap Zoltán se maga, se felesége Kemenfalván nem volt. mert mikor az actrix asszony perlette, hozzám jüve Zoltánné, s töllem kérdezi, hogy ő mit feleljen. A Deák János lúdgját maga Zoltánné mondta, hogy az ura Zoltán Márton lopta el, s ők ötték meg.

6. testis Racz Mihállj h[omorod]keménfalvi primipilus, annorum 40. Juratus fatetur: A melly lúdert Zoltán megesküvék, hogy el nem lopta, a' házából hozák ki a' csontját, a' felesége maga beszéllé, hogy az én káposztámat az ura lopta el, a' felesége pedig fattjvetett kurva.

7. testis Olá Radulljné Borka h[omorod]keménfalvi, abástfalvi Marton Ferencz uram jobbágya, annorum 30. Jurata fassa: Az uram csukljájáról a' gombot Zoltán Márton lopá ell.

8. testis Lőrincz Istvánné Kata, h[omoród]kemenfalvi, Bencser Ferencz uram jobbágya, annorum 55. Jurata fassa: A melly lúdért Zoltán hamissan megesküvék, a' szárnyát a' házából hozák ki. A felesége is azt mongya vala: Azért kellett nekünk Solljmosból eljönünk, hogy uram ellopá a' más ember káposztáját.

9. testis Lőrincz Ersok in capillis, h[omoród]kemenfalvi, Bencser Ferencz uram jobbágya, annorum 18. Jurata fassa uti praecedens testis.

Ezen bizonyságok laknak Udvarhelly székben, Homorod Kemenfalván, kiknek hütök után valo fassiójokat fide nostra mediante felírván nagyságtoknak, kegyelmeteknek elküldöttük. Maradván nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatos szolgálái

Kenosi Simon Páll és H[omorod] Kemenfalvi János Deak

Udvarhelly székben a' megírt falukban lako nemes személyek.

Correcta per nos.

⁷Spectabilibus ac Generosis Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis, Jurassoribus ac Notario Sedis Siculicalis Udvarhely, Dominis nobis observandissimis.

⁸Anno 1722. Aperte per me Franciscum K. Dállyai juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium. m. p.

Pro incattus.

VII.

S. d., s. l.

Utrum de eo?

Tudod e nyilván vagy bizonyossan hallottad e mostan H[omorod] Abastfalvái disznó pásztornak, Zoltán Martonnak és feleséginek Side Persinek[?] valami gonosz cselekedetit?

VIII.

1722. június 27., Homoródkemenfalva

Tekintetes Nemes Szék!

Minekünk felette való jó uraink.

Nagyságtoknak, kegyelmeteknek kívántuk értésére tenni, quod in hoc anno praesenti 1722. die vero 27. mensis Junii híva minket a' nagyságtok, kegyelmetek székiből emanáltatott utrummal Udvarhelly széki h[omoród]abastfalvi mostan H[omorod] Kemenfalván lakó Deak János primipilus, megírt székben H[omorod] Kemenfalvára a' Racz Mihállj primipilus házához holmi bizonyságoknak hütök után valo fassiójának recipiálására. Mi azért engedvén az specificált utrumnak, in anno et die ad locum uti supra elmentünk, és a' mellj fatenseket az exponens mi előnkben adott utrumra megkérdeztük, hitek után valo fassiójokat fide nostra mediante felírtuk, úgymint következik. Utrum est in ocluso.

1. testis Deák Istvánné Anno, h[omoród]keménfalvi primipila, annorum 30. Jurata examinata fassa: A' Benedek Györgyné szolgáljától Csaka Jánostól hallottam, mikor az actrixet kurvázza vala, de nem hallottam, hogy megperlette érette.

2. testis Orbán Mihályné Annok, h[omoród]keménfalvi, karácsonfalvi néhai Dimen Joseph uram árvái jobbágya, annorum 70. Jurata fassa: Hallottam, hogy Csürös Andrással az actrix el akart szökni, s az edgyetmását elhordotta volt Almásra, még uramot küldötte vala az actrix az egyetmás után. Én Lőrincz Andrásnitt voltam akkor, de hogy Deák János hogy diffamálta volna az actrixot, sőt akkor ott Deák Jánost nem is láttam. Engem eleget erőltet az actrix is, hogy valljam meg, hogy Deák János őt szidta, még a' mezőre is kijött utánam, de én semmit nem láttam, sem hallottam.

3. testis Lőrincz András h[omoród]keménfalvi, Bencser Ferencz uram jobbágya, annorum 32. Juratus fatetur: Az én házamban az incattus az actrixot se nem szidta boszorkánynak; se nem csapta, aszt hallám, hogy kurvának mondá. Almásra Csürösní az maga edgyetmássát eltakarította vala az actrix asszony olyan véggel, hogy Csürössel elsökjék. Nagypám nehezen szerzé vissza az egyetmást. Csürösnitt a maga szolgáljától száma nélkül hallottam, hogy kurvának szidta az actrixot, Csaka János szemében mongya vala az actrixnak, hogy az ura sem hált többször velle mint ő, mikor az actrixnak szolgálja volt, egy szóval én nyilván jól tudom az actrixnak nyilvánvaló kurvaságát.

4. testis h[omoród]keménfalvi Jakab András, tarcsafalvi Palfi Gjörgj uram jobbágya, annorum 40. Juratus fatetur n[ihil].

5. testis Thamás István, h[omoród]keménfalvi Kenosi Sándor Mihállj uram jobbágya, annorum 30. Juratus fatetur: Hallám, hogy Deák János az actrixot kurvának szidá, de se meg nem csapta, se boszorkánnak nem szidta, az actrix urától is hallottam, hogy az actrixot nyilvánvaló kurvának szidta. Nincs is kétség semmi az actrixnak nyilvánvaló kurvaságában, én nyilván bizonyoson tudom, hogy tiszta kurva. Csaka Jánostól hallottam, hogy panaszkodott, hogy ő már nem győzi az actrix (salva venia) executióját, s azért akarja elűzni a' házatól, ezeket az actrixnak szemében mondgya vala, hogy nem nyughatik tőle, akár a' csürben s akár hova mennyen, fekünni mindenüvé utána megyen az actrix, tovább már nem győzi.

6. testis h[omoród]keménfalvi Deák István primipilus, annorum 50. Juratus fatetur: Egy néhányszor hallotta Csaka Jánostól, az actrix szolgáljától, hogy az actrixot szemében kurvázta.

7. testis Csegezi Mihállj, h[omoród]keménfalvi, H[omorod] Sz[ent] mártóni Biro Mihállj uram jobbágya, annorum 30. Juratus fatetur: Én közel voltam a' veszekedésnek helyéhez, de én se diffamatióját az incattusnak, se hogy csapta volna, nem láttam. Az actrix szolgálja Csaka Péter szidgya vala az actrixot kurvának.

8. testis h[omoród]keménfalvi Csegezi Mihállyné Judith, Biro Mihállj uram jobbágya, annorum 26. Jurata fassa uti 7-mus testis.

9. testis Balas Pál Gjörgj, h[omoród]keménfalvi primipilus, annorum 46. Juratus fatetur: Száma kívül hallottam, hogy az actrixot a' maga hütös ura kurvának szidta.

10. testis Balas Pál Gjörgyné Borka, h[omoród]keménfalvi primipila, annorum 30. Jurata fassa uti praecedens testis.

11. testis h[omoród]keménfalvi Ranez Mihállj primipilus, annorum 40. Juratus fatetur: Csaka János lévén szolgálja az actrixnak, öszveveszvé a' szolgáljával egymást szitták kurvának, latornak. Csaka azt mondá szemében az actrixnak, hogy a' mely leánya megholt, a' Kerek njirben csinálta volt az actrixnak. Az actrix urától hallottam, hogy mondgya volt,

hogy a feleségét Gedővel kapta in facto, s hogy pirongatta érette aszt mondotta a' felesége: Miért nem halgatsz, nem tudod e mennyivel vagyunk adóssik nekie, s azért vár.

12. testis Olá Radulljné Borka, h[omoród]keménfalvi, abástfalvi Marton Ferencz uram jobbágya, annorum 30. Jurata fassa: Hallám, hogy kurvának szidá Déák János az actrix, én az udvarom voltam, de hogy megesapta vagy boszorkánnak szidta volna, nem hallottam.

13. testis Lőrincz Istvánné Kata h[omoród]keménfalvi, Bencser Ferencz uram jobbágya, annorum 55. Jurata fassa: Az én házamban vala a' veszekedés, kurvának való, hogy megszidá Déák János az actrix, de az én házamban se meg nem csapta, se boszorkánnak nem mondotta, Csaka János az actrix szolgálja szemében kiáltotta az actrixnak, hogy ő csinált neki gyermeket, az actrix sem tagadá meg.

14. testis Lőrincz Ersok in capillis, h[omoród]keménfalvi, Bencser Ferencz uram jobbágya, annorum 18. Jurata fassa uti praecedens testis in omnibus, hoc addito: Az actrix szolgálja mongya vala az actrixnak: Te kurva, ad meg a' bikabéért, a kilenc máriást, mert azt a' csizmát a' ki a' lábamban, én köttem.

Ezen bizonyságok laknak Udvarhelly székben a' megírt faluban, kiknek is hütök után való fassiójokot fide nostra mediante recipiálván nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatosan elküldöttük, maradván

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálai

Correcta per nos Kenosi Simon Pál és János Deák

Keménfalvi udvarhelyszéki nemes személyek

⁵Spectabilibus ac Generosis Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis, Jurassoribus ac Notario Sedis Siculicalis Udvarhelyi, Dominis nobis observandissimis colendissimis.

⁶Anno 1722. Apertae per me Franciscum K. Dályai juratum sedis Siculicalis Udvarhelyi notarium.

Pro incattus.

IX.

1722. július 5., Homoródszentpál

Alázatos szolgálatunkott ajánljuk Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat s Kegyelmeteket éltesse sokáig jó egészségben, kívánjuk.

Akarók nagyságtoknak s kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1722. die 5. Julii híva minkett Udvarhelly széki csekefalvi nemes Simo János uram ugyan Udvarhelly széki homoródkeménfalvi Benedek Györgjné Dakos Judit nevű jobbágy asszonya az nagyságtok s kegyelmetek székiből emanalt utrumával, ugyan Udvarhelly székben Homoród Szent Pálon az egyikiünk úgymint Bella János nemes ember házához, egy néhány számú bizonyságoknak hütök után való fassiójoknak bevételire, Mi is annak okáért engedvén az nagyságtok s kegyelmetek székiből emanalt utrumnak való hivatalnak, elmentünk az fen megírt esztendőben és napon az fen megírt helyre és házhoz, és az mellj vallókott ő kegyelme mü előnkben állított, mü azokott erős hittel megeskettük, hütök után való fassiójokott fide nostra mediante leírtuk, melljek rendszerint így következnek:

1. testis homoródkeménfalvi Deák Istvánné Annók primipila, annorum 30, citata jurata examinata fassa in omnibus nihil.

2. testis homoródkeménfalvi Lőrincz András nemes korondi Bencser Ferencz uram ő kegyelme jobbágya, annorum circiter 32. Citatus juratus examinatus fatetur: Az kérdésben egyebet nem tudok mondani, hanem én kün voltam, azt hallottam nyilván, hogy Déák János kurvának megszidta Benedek Györgyné Dakos Juditot, egyebet nem tudok semmitt.

Ezek az bizonságok mindnyájani laknak Udvarhelly székben Homorod Kemen Falván, kik is szabad és jobbágyból álló személyek, kiknek is conditójokott és hitek után való fassiójokot fide nostra mediante leírtuk.

Datum, anno, die locoque ut supra.

Correcta per nos judices idem qui supra.

Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek alázatos szolgálai

Homorod Sz[ent] Páli Béla János m. p. és Homorod Sz[ent] Mártoni Székellj Sámuel, mind ketten Udvarhelly székben fen megírt falukban lakó nemes emberek.

⁹Spectabilibus Magnificis Egregiis Generosis Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis Sedis Siculicalis Udvarhelly ceterisque Generosis Juratis Assessoribus ac Generoso Domino Jurato Notario nobis semper observandissimis.

¹⁰Anno 1722. apertae per me Franciscum K. Dállyai juratum Sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

Pro actoris

[P. H.]

[P. H.]

X.

1723. március 15., Homoródkeményfalva

Alázatos szolgálatunkot ajánlyuk uram Kegyelmeteknek. Isten szerencsésen éltesse Kegyelmeteket, kívánnjuk.

Akarók uram kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1723. die 15. Martii küldé nekünk Udvarhely székben Csekefalván lakó Simo János uram, nemes személy, Udvarhely székben H[omorod] Kemenyfalván lakó Benedek Györgyné Dakos Judit nevű jobbágy asszony képében, az kegyelmetek székéből emanált utrumot, és híva munköt azzal fen megírtuk helyben és faluban lakó Vas Mihály ecclesiasticus személy házához, holmi bizonságoknak megvallatására. Mü azért engedelmesek lévén az nagyságtok, kegyelmetek utrumának, elmentünk az fen megírt napon, esztendőben és helyben, és az kiket az exponens előnkben állítot, azokat erős hittel megeskettük, és az nagyságtok s kegyelmetek előnkben adatot utrumának tenora szerént megkérdeztük, és hütök után való fassiójokot fide nostra mediante megírtuk, melyek rendszerint így következnek.

1. testis Lőrincz Istvánné h[omorod]keményfalvi, annorum 55. Tekintetes nemes Korondi Bencser Ferencz uram jobbágya asszony. Jurata citata fassa: Azt tudom mondani, hogy mikor az én házamnál Deák Jánosnak veszekedése volt Benedek Györgynével, azt hallám:

Eregy illjen s illjen atta kurvája. De hogy boszorkánynak szitta volna, vagy megcsapdosta volna, nem láttam.

2. testis Lőrincz Andrásné h[omoród]kemenyfalvi, annorum 28. Tekintetes nemes Korondi Bencser Ferencz uram jobbágya asszony. Jurata citata fassa in omnibus uti antecedens.

3. testis Csegezi Danielné asszonyom, mostani gyepesi praedicátorné, annorum 40. Jurata citata fassa: Az kérdésben azt tudom mondani, hogy hallottam Csaka Jánostól is, hogy az mit ő Benedek Györmére kiáltot s mondot, másoktól volt az, melyért mind örökre fáj az lelke, de hogy azféle cselekedetit tulta volna, ő semmit sem tudot, hanem mások mondatták vele. Azt is hallottam Benedek Györgjtől, hogy az én házamnál mondotta, egy olykor el-
aluttam vala, és felszerkenék, hát az ajtó nyitva vagon, s kimenék, elől találám az felesé-
gemet, s kérdém hol járt, s azt mondá, hogy ő forgácsot szedet, de ő senkit mást nem látot.

Ezek uram az bizonyságok minnyájan laknak Udvarhely székben H[omorod] Kemeny-
falván és Gjepesben, kik is jobbágyi rendek és ecclesiasticusok, kiknek is conditiojokat és
fassiójokat fide nostra mediante megírtuk, nagyságtoknak, kegyelmeteknek pecsétünk alatt
megküldöttük.

Datum anno, die locoque ut supranotatis.

Correcta per eosdem.

Nos iudices Stephanus Márton et Dániel Ötves de Abastfalva m. p. utrique nobiles

¹¹Spectabilibus Generosis ac Magnificis Dominis Vice Judicibus Regiis, ac Jurato No-
tario in Sede Siculicali Udvarhely, ceterisque Juratis Assessoribus, Dominis nobis semper
colendissimis.

¹²Anno 1723. Apertae per Franciscum K. Dállyai juratum sedis Siculicalis Udvarhely
notarium.

Pro actore.

XL

1723. április 13., Udvarhely

Anno 1723. die 13. Aprilis inquisitio facta de litis intermedio in aedibus generosi do-
mini Francisci Semény de Kükülő Semenyfalva ad rem exmissi.

Utrum de et super eo!

Tudod e nyilván és bizonyoson, hogy homoródkemenyfalvi Benedek Györgyné Judith
törvényben let volna ugyan homoródkemenyfalvi Deák Jánossal, s azal difamálta volna,
hogy miért lakik az feleségével, micsoda nagy kurva az. Azt is mondá, hogy magát is ki-
tültya feleségével együt az templomból harmadnap alat, mert ő is szintén olyan nagy lator.

Primus testis homoródkemenyfalvi Bats Gjörgj primipilus, annorum 60. citatus juratus
examinatus fassus: Én jelen valék az magam házánál, mikor azal difamálta említet Benedek
Gjörgjné, törvény közben lévén egymással, Deák János, hogy miért lakik az feleségével,

micsoda nagy kurva az. Azt is mondá, hogy az templomból is kitíltatja, azt is mondá, hogy maga is szintén olyan nagy lator, ha feleségével lakik, délután is, délelőtt is, csak kurva.

2-dus testis Ratz Györgyné homoródkeményfalvi, Éva primipila, annorum circiter 45. Citata jurata examinata fassa in omnibus sicut 1-mus testis, Ratz Gjörgj.

3-tus testis homoródkeményfalvi Molnár János, Homorod Szent mártoni Biro Gjörgj uram jobbágya, annorum 35. citatus juratus examinatus fatetur: Én magam is jelen valék Ratz Gjörgjnit, mikor azal mocskolá Benedek Gjörgjné Deák János, hogy az más olyan kurva, holnap is az, az után is az léssen, s ő szintén olyan nagy lator, ha tudva velle lakik. Az templomból is kitíttatlak, s törvény közben is voltak egymással. Receptae fide nostra mediante.

Datum Udvarhely, anno die locoque ut supra.

Correcta per nos Judices.

Homorod Símenfalvi Símen Ferencz nobilis m. p.

Lengjelfalvi Orbán Sámuel nobilis m. p.

Nemes Udvarhely széknek hütös assessor.

XII.

1723. április 17., Homoródkeményfalva

Ajánljuk Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkot. Isten Nagyságtokat s Kegyelmeteket szerencsésen éltesse, kívámyuk.

Akarok nagyságtoknak s kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1723. die 17. Apprilis hívott münket Udvarhely széki homoródkemenfalvi nagyob Deák János nemes személy, nagyságtok s kegyelmetek székiből emanáltatott utrumával, ugyan Udvarhely székben Homorod Kemenfalvára, a' P. János Deak nemes személy házához, egy néhány számú bizonyságoknak hütök után való vallásoknak bevétele. Mü is annak okáért engedelmesek lévén a' nagyságtok s kegyelmetek székiből emanált utrumával való hivatalra, elmentünk az fen megírt esztendőben és napon az megírt helyre és házhoz, és a' mely vallókot az exponens mü előnkben álltott, mü azokat erős hüittel megeskütük, és az előnkben adatott utrumra megkérdeztük, hütök után való fassiójokot ilyen rendel leírtuk:

1. testis homoródkeményfalvi Racz Mihály primipilus, annorum 40. Juratus examinatus fatetur hoc modo: Én húsvét után való vasárnap estve a feleltetés után Thamás Istvánnal menék Lőrincz Andráshoz beszélgetésnek okáért. Látók az udvarról, hogy Lőrincz Istvánné az kert oldalon által néz valamit, esziben vevén Lőrincz Istvánné, hogy ötött látnék, és inte minket oda, hogy ő mit lát. Oda menve mutattya, hát az actrixal Benedek Györgynével az csür meget paráználkodnak. 2-do Benedek György is ennékem egynehányszor panaszkodott ilyen szókkal: hogy igazat mondot Deak János, hogy az ő felesége kurva, mert ő maga az faragószék alat kapta az feleségét Gedő Jánossal, hogy ott paráználkodtak. Pírongattam is Benedek Györgyöt, hogy afélét ne beszéllyen, de ő arra csak azt felelé, hogy Isten ötött ügy segillye, soha el nem túrné az feleségének, de igen jó gondviselő s eltüri.

2. testis homoródkeményfalvi Thamás István, nemes Kenosi Sándor Mihály uram jobbágya, annorum 35. Juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens, Racz Mihály:

Én is az szájából hallottam a' feletetés után Benedek Györgynek, hogy ő maga az felel-
sége hasán kapta Gedő Jánost a' faragószek alatt.

3. testis h[omoród]kemenfalvi Lőrincz András, nemes korondi Bencser Ferencz uram
jobbágya, annorum 34. Juratus examinatus fatetur: Én az feletetés után hallottam
Benedek Györgytől, hogy az felelőse hasán kapta Gedő Jánost az faragószek alatt.

4. testis h[omoród]kemenfalvi Lőrincz Istvánné Kata, nemes Korondi Bencser Ferencz
uram jobbágya asszonya, annorum 55. Jurata examinata fatetur: Én Húsvét után való va-
sárnap estvén a feletetés után látám az actrixnak Benedek Györgyné nyilván való parázna-
ságát, azonban láték két embert bójóni az kapunkon, intem oda őket, hogy mit látok, hát
Racz Mihály Thamás Istvánnal, és nézők hárman az actrixnak, Benedek Györgynének nyil-
ván való paráznságát.

Ezek az bizonyások laknak Udvarhely székben, a' fen megírt faluban, kiknek condi-
tíójokat fennéb megírtuk, hűdők után való fassiójokat fide nostra mediante leírtuk.
Mellyet nagyságtoknak s kegyelmeteknek inclusive pecsétünk alatt elküldöttük.

Datum anno, die locoque ut supra. Correcta per nos.

Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek alázatos szolgálói

P. János Déák m. p. Vás Mihály m. p.

Mind ketten Udvarhely székben Homoród Kemenfalván lakó nemes emberek.

¹³Spectabilibus Magnificis, Generosis, Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis Sedis
Siculicalis Udvarhely, ac Notario caeterisque Juratis Assessoribus, Dominis nobis semper
observandissimis.

¹⁴Anno 1723. aperte per me Franciscum K. Dallyai juratum sedis Siculicalis Udvarhely
notarium.

Pro incatta Déák János penes novum.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Címzés a hátlapon.

4 Megjegyzés a hátlapon.

5 Címzés a hátlapon.

6 Megjegyzés a hátlapon.

7 Címzés a hátlapon.

8 Megjegyzés a hátlapon.

9 Címzés a hátlapon.

10 Megjegyzés a hátlapon.

11 Címzés a hátlapon.

12 Megjegyzés a hátlapon.

13 Címzés a hátlapon.

14 Megjegyzés a hátlapon.

ALSÓBENCÉDI ANTAL SÁRA JOBBÁGYLEÁNY PERLI FIRTOS JÁNOSNÉ GÁL ERZSÓKOT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A, B: KmOL Udvarhelyszék lt. II/75. cs. N. 24.

I.

1723. április 1., Alsóbencéd

Ajánljuk Uram Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkat. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen éltesse alázatosan kívánjuk.

Jelentjük alázatosan nagyságtoknak, kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1723. die vero 1-ma mensis Aprilis hívata munkót Udvarhely széki Szent Mihályi tekintetes nemes Ugron Tamás uram őkegyelme a nagyságtok, kegyelmetek székéből emanáltatott utrummal ugyan Udvarhely székben Also Benczedben Detes Isván primipilus házához a végre, hogy bizonyos számú vallók hütök után való fassiójokat recipiálnók, mű is azért engedelmesek lévén a nagyságtok, kegyelmetek székiből emanáltatott utrumnak a dominus exponens őkegyelme hívatására, elmentünk a fen megírt esztendőben és napon a megnevezett helyre, és az melly fatenseket a dominus exponens ő kegyelme előnkben hívatott, az előnkbe adatott utrumra erőssen megesküdtöttük, megexaminálván fassiójokat recipiáltuk, s nagyságtoknak, kegyelmeteknek leírtuk, melyek rendszerint így következnek:

1. testis bencédi Benczedi Gergely junior, primipilus, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur: A' kérdésben azt tudom, hogy egy alkalmatossággal a szántóba valék, találkozik Firtos Jánosné asszonyommal, beszélle egyebet is mást is, azt hallám magától Firtos Jánosné asszonyomtól, hogy azt mondá, ha ugyan békét nem hagy nékem, meg is háborgat, úgy ment férhez, úgy nem, de ugyan nem megyen férhez az Antal István leánya, Sára.

2. testis Laszlo Lőrinczné Judit, alsóbencédi primipila, annorum 20. Citata jurata examinata fatetur: A' kérdésben azt hallottam magától Firtos Jánosné asszonytól, hogy azt mondá: Erigy arcátlan boszorkány kurva. De hogy név szerent valakit kinevezett volna, nem hallott, mivel Firtos Györgyné asszonyommal veszekedet Antal Sára.

3. testis Pal Jánosné bencédi, Firtos György uram sellére, Judit, annorum 40. Citata jurata examinata fatetur nihil.

4. testis Péter Jánosné Borbara, primipila, annorum 34. Citata jurata examinata fatetur nihil.

5. testis Laszlo Györgyné. Ilona, primipila bencédi, annorum 30. Citata jurata examinata fatetur nihil.

6. testis Peter János, bencédi primipilus, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

7. testis Benczedi György primipilus, bencédi, annorum 35. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

8. testis Pap György junior, bencédi primipilus, annorum 30. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

9. testis Pap Györgyné Ersébet, junior, primipila, annorum 20. Citata jurata examinata fatetur nihil.

10. Laszlo Lőrincz, bencédi primipilus, annorum 30. Citatus juratus examinatus fatetur: Míkor az a' veszekedés volt, én nem igen messze kerteltem, hallám Antal Istánné asszonyomtól, hogy monda ilyen szóval: Az én leányomot ne boszorkányoszd. De kinek mondtotta, én nem tudom, mert senkít nem láttam akkor ott.

11. testis Laszlo Mihálllyné Ersébet, primipila, bencédi, annorum 65. Citata jurata examinata fatetur nihil.

12. Laszlo Márton, bencédi primipilus, annorum 20. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

Ezek a fatensek minnyájan a fen megírt székben és faluban laknak, conditiojokat is fen megírván, kiknek hütök után való fassiójokat recipiálván, írtuk azért meg mü is az mü igaz hütünk szerént, subscriptiönkal és szokot pecsétünkel megerésítvén a dominus exponeñsnek ő kegyelmének által adtuk.

Ajánljuk Nagyságtokat, Kegyelmeteket a szent Isten oltalmába.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálái

Kecseti Balas Deák m. p.

nagyob Pap Gjörgj

Correcta per eosdem anno, die in praenotatis

¹Illustrissimis Spectabilibus Generosis Egregiis Nobilibus Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis caeterisque Juratis assessoribus ac jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhely, Dominis Dominis nobis colendissimis observandissimis.

²Anno 1723. apertae per me Johannem Ugron alterum vice judicem regium sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Pro domino Toma Ugron.

II.

1723: április 13., Udvarhely

Doceálja az dominus actor őkegyelme, hogy az őkegyelme actiójában specificált jobbágy asszonyomat az incatta boszorkánynak fososnak diffamálta, cum obstante congruis circumstantiis. Udvarhely 13. Aprilis 1723.

Johannes Ugron et Melchior Török vice judices regii cum juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely etc.

Regii: Szentmihályi Jakab János, kecseti Balas Déák, kobádfalvi Miklos György, bencédi Pap György, demetefalvi Molnos Osvath Ferencz.

III.

1723. április 13–20., Udvarhely

Anno 1723. die 13. Aprilis. Levata coram utrisque dominis officialibus in Udvarhelly.

Felperes tekintetes nemzetes Udvarhely széki szentmihályi Ugron Tamás, ugyan azon széki alsóbencédi Antal István nevű jobbágya özvegy asszony leánya Antal Sára képében, ki is most ugyan az megírt atyával együtt lakó, ki relictája legyen arról protestálok. Procurátora Bak György, rugonfalvi.

Alperesek Firtos János nagyob és felesége Gal Ersok, ugyan az megírt székben s faluban Also Bentzédben lakók, nemes személylek.

Dicit dominus actor per procuratorem praefatum solita cum protestatione praemissa: Citaltattam törvényhez megírt jobbágyommal együtt lakó, jobbágyom megnevezett özvegy leánya képében az incattusokat in anno 1723. Húshagyó ked tájat, magát Firtos Jánost honoris ergo, az incatta aszonyt ilyen okon, hogy ő in 2-do preterito 1722. Szent Márton nap tájat ugyan megírt székben Also Bentzedben az incattusok magok lakó helyökön boszorkánynak, fososnak diffamálta. Mely diffamáló szavainak ha jó és helyes ratióját az incatta nem alligálhattya, megkívánom az törvénytől íltetni, hogy az incatta mindenik diffamáló szavaiért külön külön in emenda lingvae és megírt jobbágyom meghnevezett leánya eleven dián is convincáltassék. Gyalázatját is az jobbágyom s megírt leánya fel nem vötte volna pro Fl. 40. Költés is az mire terjed, azokat is az incatta fizesse megh. Ha tagadna az incatta actionot, exmissiom levén, az mit lehet, cum circumstantiis congruis doceálok. Jobbágyomék leányának is az miről történt, akarok kívánni, salvum sit legyen.

Pro incatta procurator Martinus Antal de Vágás et per eundem de merito dicit: Értem a' dominus actomak megírt jobbágya leánya képében való actióját, hogy fososnak, boszorkánnak diffamáltam volna, de én simpliciter tagadom, sem egyszer, sem másszor nem diffamáltam, mire ezekről cum circumstantiis congruis data exmissione a' mit lehet comprobalok, magamnak is törvént kérvén melyre magamnak si juris erit ne sit serum valor plura, protestatur.

Actor adhaeret super et cupit exmitti.

Exmittuntur.

Anno 1723. die 20. Aprilis. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Johanne Ugron altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor exhibet literas relatorias et de reformatum protestatur.

Deliberatum: Minthogy az nemes szék edgyik félnek relatoriájában sem látt olyat, hogy az incatta az dominis actor ő kegyelme jobbágy asszonyát diffamálta volna, azért az dominus actor jobbágy asszonyának becsületi helyben marad, az incatta pedig absolváltatik az keresettől.

IV.

1723. április 13., Udvarhely.

Docealják az incattusok, hogy ők nevezetesen Firtos Jánosné az dominus actor jobbágy ő kegyelme actiójában specificált jobbágya asszonyt sem egyszer, sem másszor boszorkánynak, fosónak nem diffamáta, cum omnibus congruis circumstantiis. Udvarhely, 13. Aprilis 1723.

Johannes Ugron et Melchior Török vice judices regii cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Regii: Szentmihályi Tartsafalvi Ferencz, demeterfalvi Molnos Osvath Ferencz, bencédi László Mihály, esehetfalvi Szabo István uramék ő kegyelmek.

V.

1723. április 17., Alsóbencéd

Ayanlyuk uram Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkott. Isten uram Kegyelmeteket jó egészségben szerencsésen sokáig éltesse kívánnyuk.

Akarok uram kegyelmeinek alázatosan értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1723. dje 17. Aprilis híva minköt Udvarhelly székü alsóbencédi nemes Firtos János uram feleségével edgyüt, Ersokkal, Udvarhelly székben ugyan Also Benczedben lako Benczedi György primipilus személy házához a' nagyságtok, kegyelmeinek székiből emanáltatot utrumával, a' végre hogy egy néhány számú bizonyságoknak hütök után való fassiójokot recipiálnók. Mi azért engedelmesek lévén az dominus incattusok ő kegyelmek nemes szék-től emanáltatot utrumokkal való hivataljoknak, elmentünk in anno et die ut supra ad locum praefixum, és az melly vallókot az dominus exponens ő kegyelme feleségével edgyüt mi előnkben hívat és állítot, mi azokat előszer erős hüttel megesketvén, az előnkben adatot utrumra s annak continentájára szorgalmatosan meg kérdeztük, s hütök után való feleleteket megírtuk, mellyek rendszerent így következnek:

1. testis Benczedi János, alsóbencédi primipilus, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur hoc modo: Én az utrumban specificált dominus actor ő kegyelme jobbágy asszonyát az ő kegyelme Firtos Jánosné asszonyom, hogy diffamáta volna, hírében, nevében sértegette volna, boszorkánynak, fosónak mondotta volna, sem egyszer sem mácor ollyat ő kegyelmétől nem hallottam.

2. testis Benczedi Jánosné Kata, alsóbencédi primipila, annorum circiter 26. Jurata examinata fassa in omnibus uti antecedens testis maritis eius.

3. testis alsóbencédi László Györgyné Ilona, primipila, annorum 24. Jurata examinata fatetur in omnibus uti l-mus testis, Benczedi János.

4. testis Peter István, alsóbencédi primipilus, annorum circiter 32. Juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens aut l-mus testis, Benczedi János.

5. testis László Lőrincné Judit primipila, alsóbencédi, annorum 22. Jurata examinata fatetur hic: Az elmúlt 1722. esztendőben, az dominus actor ő kegyelme jobbágy asszonya ma-

gos kendernyővéskor annyával és báttyával edgyüt jöve hozzánk. Nekünk az incattusok ő kegyelmek kerti vicinitásokban lévén egy kús kenderes kertünk, az kender körül dolgozunk vala, azon közben Firtos Györgyné asszonyom is odajöve, és Firtos Györgyné asszonyom Antal Jánossal Antal Istvánné asszonyommal s az megírt jobbágy asszonyal egyben szólalkodának, de mifelet, én arra bizony nem emlékezem, s az alat Firtos Jánosné asszonyom is az maga kertiből által szólalla az feleslést halván, hallám, hogy ő kegyelme mondá: Eregy el, sült boszorkány. De kinek mondotta, én nem tudom.

6. testis Pap Ferenc, alsóbencédi primipilus, annorum circiter 25. Juratus examinatus fatetur: Én az utrumban specificált dominus actor ő kegyelme jobbágy asszonyát az incatta Firtos Jánosné asszonyom, hogy diffamálta volna, az mi nagyob, boszorkánynak mondotta volna, nem hallottam, sem egyszer, sem mácor. Olyan ő kegyelme felől eddig nem is hallatot, s olyan ember nem volt.

7. testis Pap György nagyob, alsóbencédi primipilus, annorum circiter 52. Juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens testis, Pap Ferencz.

8. testis Pap Györgyné Ersök, primipila, annorum circiter 43. Jurata examinata fassa est in omnibus uti antecedens, Pap Györgj nagyob.

9. testis sz[en]tmihálji Bekő Judit, Sz[en]t Mihálji nemzetes Tarcasfalvi Ferenc uram néhai Bekő András jobbágya leánya, annorum 17. Jurata examinata fatetur in omnibus uti 5-tus testis, Lászlo Lőrincé.

10. testis Veres Mihálj, alsóbencédi, Küsmödi nemzetes Galfi Miháljné asszonyom jobbágya, annorum circiter 34. Juratus examinatus fatetur in omnibus uti 6-dik testis, Pap Ferencz.

11. testis alsóbencédi Pál Jánosné Judit, Firtos Jánosné sellére asszonya, annorum 30. Jurata examinata fatetur: Az utrumban specificált dominus actor ő kegyelme jobbágy asszonya, én kendert nyővök vala, hallám Firtos Györgyné asszonyommal veszekedik vala, s az alat egyszercsak hallám, hogy mondá az actor ő kegyelme jobbágy asszonya: Ezt hallja kegyelmetek, meg szida boszorkánynak. De én azt nem hallottam, mivel én kendert nyöttem, nem figyelmezttem rea. Firtos Jánosné asszonyom, hogy boszorkánynak szidta volna, nem hallottam.

12. testis Kússeb Pap György, alsóbencédi primipilus, annorum 33. Juratus examinatus fatetur: Az incatta ő kegyelme Firtos Jánosné asszonyom az actor ő kegyelme jobbágy asszonyát, hogy diffamálta volna bestelen szókkal, s boszorkánynak szidalmazta volna, nem hallottam, sem egyszer, sem mácor ő kegyelmétől.

13. testis Benczedi György, alsóbencédi primipilus, annorum circiter 23. Juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens testis, Kússeb Pap György.

14. testis Péter Jánosné Borka, alsóbencédi primipila, annorum circiter 34. Jurata examinata fatetur uti 12 testis, Kússeb Pap György.

15. testis Peter János, Also Benczedi primipilus, annorum circiter 40. Juratus examinatus fatetur uti 12. testis in omnibus.

Ezek jó uraink rendel az előnkben hiút és állított bizonyságoknak hiütök után valo fassiói, kik laknak minyájan az megírt Udvarhellj székbén és falukban, Also Benczedben és Sz[en]t Miháljon, az kik is minyájan lőfő és jobbágyból álló személljek, mellyeket mi is írtunk meg fide nostra mediante, szokot pecsetünkel confirmálván, az dominus exponenseknek kiadván nagyságtoknak, kegyelmeteknek küldöttünk.

Datum anno, die locoque ut superius praenotatis.

Correcta per nos, iudices idem qui suprascriptis.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálói, Udvarhely széki Also Benczedj László Mihállj és Demeterfalvi Kússebb Osvat Ferencz m. p.

Mind ketten az fen megírt székben, falukban lakó nemes személljek.

³Spectabilibus Magnificis Generosis Egrejiis item Nobilibus, Dominis Vice Judicibus Regiis, ceterisque Juratis Assessoribus, ac Notario Jurato Sedis Siculicalis Udvarhellj etc. Dominis Dominis nobis semper observandissimis.

⁴Aperte per me Johannem Ugron alterum vice judicem regium sedis Siculicalis Udvarhely.

Pro incatta Firtos Jánosné.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Címzés a hátlapon.

4 Megjegyzés a hátlapon.

235.

ÉGEI KOVÁCS GYÖRGYNÉ ANTAL KATA PERLI FERENCZ PÉTERT ÉS FIÁT,
FERENCZ MIHÁLYT, VALAMINT ZOLTÁN MIHÁLYNÉ ZAKARIÁS BORKÁT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A, B: KmOL Udvarhelyszék lt. II/75. cs. N. 62.

I.

1723. január 3., Ége

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk. Isten Nagyságtokat, kegyelmeteket sokáig jó egészségben éltesse, kívánjuk.

Alázatosan akarók nagyságtoknak, kegyelmeteknek jelenteni, quod in hoc anno domini praesenti 1723. die 3. mensis Januarii hívata minket nemes Udvarhelj széki Abránfalvi tekintetes nemzeti Ugron Pál uram ő kegyelme ut actor, az fen megírt székben, Egében lakó néhai Kovács György nevű jobbágya relicájának, Antal Katának képiiben az nagyságtok, kegyelmetek székiből emanáltatot utrumával az végre, hogy az mely fatenscket az dominus actor ő kegyelme mi előnkben állítatna, mi azokat erős hittel megesketvén, az utrumnak continentiaja szerint megexaminálnók, és hütök után való feleleteket felírnók. Mi azért engedelmeskedvén mind az nagyságtok s kegyelmetek székiből emanáltatot utrummal való hivatalnak, mind pedig az dominus actor kívánságának, anno et die praespecificatis elmentünk az fen megírt nemes Udvarhelj székben Egében az mostani égei hütös falus bíró Kovács János primipilus nemes személy házához, és az mely fatenscket az dominus actor ő kegyelme mi előnkben hívatot és állítot, azokat erős hittel megeskettünk, az utrum szerint megkérdztük, és hitek után tet feleleteket következendő képen leírtunk, kiknek fassiói így következnek:

1. testis Orbán Dávid primipilus, annorum 50. Juratus examinatus fatetur: Én az kérdésben azt tudom, hogy egész esztendeig lakot az én életemen egy kis házamban, de én soha semmi boszorkányságát, bűjös-bájosságát nem láttam, eszemben sem vöttem Kovács Györgynének.

2. testis Orbán Dávidné Mezei Ersok, primipila, annorum 46. Uti primis hoc aditto: Hallottam azt Zoltán Mihálynétól, hogy azt monda Kovács Györgynének minden igaz ok nélkül, hogy bizony tisztán Plutóné vagy.

3. testis Csiszer Jánosné Janj Anna primipila, annorum 40. Examinata fatetur: Én az kérdésben egyebet nem tudok, hanem azt hallám, hogy az Ferencz Péter uram fia Mihálj szidá boszorkánynak Kovács Györgynét, de én nem tudom semmi boszorkányságát.

4. testis Kovács Mihályné Esztergáios Éva, tekintetes nemes Ugron Pál uram jobbágya asszony, annorum 25. Jurata examinata: Az kérdésben hallottam azt az Ferencz Péter uram eseléditől, hogy Kovács Györgyné megfúrja az támaszt, elég tejet fej belőle, adig jó tejet nem is eszünk az míg ő él. Én pedig semmi boszorkányságát nem tudom.

5. testis Kovács Péterné Kocsis Judith, tekintetes nemes Ugron Pál uram jobbágy asszonya, annorum 25. Jurata examinata fatetur: Hallottam azt Zoltán Mihálynétól, hogy Plutónének szidá Kovács Györgynét. Én pedig semmi boszorkányságát nem tudom Kovács Györgynének.

6. testis Zoltán István primipilus, annorum 55. Juratus examinatus fatetur: Én az kérdésben egyebet nem tudok, hanem abban az időben az parocialis háznál ott voltam, de én semmit nem hallottam. Boszorkányságát pedig Kovács Györgynének nem tudom.

7. testis Gancsos Pál, tekintetes nemzetes Ugron Tamás uram jobbágya, annorum 30. Juratus examinatus fatetur: Én semmi boszorkányságát Kovács Györgynének nem is hallottam.

8. testis Gabos Pál primipilus, annorum 55. Juratus examinatus uti antecedens in omnibus.

9. testis Nagyobik Zágoni Ferencz relictája Bias Kata, annorum 50. Uti antecedens in omnibus.

10. testis Benedek Gergelyné primipila: Én semmi boszorkányságát nem tudom Kovács Györgynének.

11. testis Néhai Kovács István relictája, Zoltán Anna, primipila, annorum 55. Juratus examinatus fatetur uti antecedens.

12. testis Bagos János primipilus, annorum 79. Juratus examinatus fatetur uti antecedens.

13. testis Benedek Gergely primipilus, annorum 50. Juratus examinatus fatetur: Én semmi boszorkányságát nem tudom Kovács Györgynének.

14. testis Zagoni Jánosné Sándor Ilona primipila, annorum 30. Jurata examinata uti antecedens.

15. testis Gancsos Mihályné, tekintetes nemzetes Ugron Ferencz uram jobbágya asszony, annorum 25. Jurata examinata fatetur uti antecedens.

16. testis Sándor György primipilus, annorum 30. Juratus examinatus fatetur: Én semmi boszorkányságát nem tudom Kovács Györgynének.

17. testis Csiszer Sigmond primipilus, annorum 18. Juratus examinatus fatetur uti antecedens.

18. testis Molnár Marton, tekintetes nemzetes Ugron Tamás uram jobbágya, annorum 40, uti antecedens.

19. testis Zoltán Istvánné Zagoni Suska, annorum 30. Jurata examinata, uti antecedens.

20. testis Imre Istvánné Miklos Kata, annorum 36. Jurata examinata, uti antecedens.

21. testis István György primipilus, annorum 23. Juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok, hanem azt hallottam, hogy Zoltán Mihályné Kovács Györgynét Plutónénak szidá, de én semmi boszorkányságát nem tudom.

22. testis Bandi István primipilus, annorum 33. Juratus examinatus, in omnibus nihil.

23. testis Molnár Istvánné Bán Ilona, annorum 30. Tekintetes nemzetes Ugron Pál uram jobbágy asszonya, in omnibus nihil.

24. testis Nagy Baló Ferencz, tekintetes nemzetes Ugron Pál uram jobbágya. Juratus examinatus, uti antecedens.

25. testis Sándor Pál primipilus, annorum 18. Juratus examinatus fatetur: Én az kérdésben azt tudom s hallottam az Ferencz Péter fiától, Mihálytól, hogy az faluban szitta Plutónénak Kovács Györgynét.

26. testis Zoltán Pál primipilus, annorum 50. Juratus examinatus fatetur: Én semmi boszorkányságát nem tudom Kovács Györgynének.

27. testis Csiszer János primipilus, annorum 35. Juratus examinatus, uti antecedens.

28. testis Zoltán Pálné Boldisár Anna, annorum 32. Én semmi boszorkányságát nem tudom Kovács Györgynének.

29. testis Sándor Ferencz primipilus, annorum 40. Juratus examinatus, uti antecedens.

30. testis Csiszer Miklos primipilus, annorum 60. Juratus examinatus, uti antecedens.

31. testis Zagoni Ferencz primipilus, annorum 36. Juratus examinatus, uti antecedens.

32. testis Sándor Mihály primipilus, annorum 52. Juratus examinatus fatetur: Aszt tudom az kérdésben mondani, hogy az én házamnál aszt monda Zoltán Mihályné: Az az Kovács Györgyné hasonló Plutónéhez.

Ezek uram minyájan az bizonyságok, az kik laknak az megírt Udvarhely székben Egében, kik minyájan primipilusok és jobbágyok, mely személyeknek nevek és hütök után való fasisójkot fide nostra mediante leírtuk, és szokot pecsétünk alatt nagyságtoknak s kegyelme-teknek küldöttük.

Datum anno, die locoque ut supranotatis.

Correcta per nos iudices.

Michael Bako m. p. Stephanus Szöcs m. p. Samuel Hatházi m. p.

In sede Siculicali Udvarhelyj Dallyaienses nobilis.

¹Spectabilibus Generosis Egregiis et Nobilibus Vice Judicibus Regiis ceterisque juratis Assessoribus, ac Notario Incylite Sedis Siculicalis Udvarhelyi, Dominis Dominis nobis observandissimis colendissimis.

²Anno 1723. Apertae per me Franciscum K. Dalyai juratum sedis Siculicalis Udvarhely noratium.

Pro actore Generoso domino Paulo Ugron.

II.

1723. január 26., Udvarhely.

Anno 1723. die 26. Januarii. Levata causa in Udvarhely, coram generosis dominis Johanne Ugron et Melchiore Török vice iudicibus regijs, cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Az aktor nemes Udvarhely széki abránfalvi tekintetes nemzetes Ugron Pál uram, nemes ember, jobbágy asszony néhai Egeben lakott Kováts György relictája, Antal Kata képében, Prókátora Bak György, rugonfalvi.

Incattusok ugyan Udvarhely székben Egeben lakó Ferencz Péter és fia Ferencz Mihály és ugyan az megírt faluban, Egeben lakó Zoltán Mihály (arról protestálok, Zoltan Mihályt citáltattam honoris ergo mint nagyobb gazdát) és felesége, Zakariás Borka, primipilus személyek.

Dicit actor per procuratorem praefatum solemniter cum protestatione praemissa: Citáltattam az incattusoktól törvényre in anno praeterito 1722. szent Jakab tájat ilyen okon, hogy anno et circa diem ut supra, nem tudom mi okból viseltetvén az incattusok ő kegyelmek, nevezetesen maga Ferencz Péter uram és fia diversis vicibus, mind az egei refformata ecclesia házánál, mind pedig az egei Orban David uram jószága előtt való úton, úgy másutt is az országúttján, meljeknek vicinitássairól protestálok, szabad legyen szóllanom; hasonlóképpen említett Zoltan Mihályné, Zakorjas Borka, említett Orban David uram benváló lakó nemes házánál, meljeknek vicinitássiról protestálok, szabados nyelvekkel boszorkánynak, Plutónak diffamálták, bestelenítették.

Azért a jure megkívánom, hogy jobbágyom asszonya diffamáltatásáért in emenda lingvae és vivum homagiumán is convincáltassék az incattusok, ha tagadnák actiómot az incattusok, data exmissione comprobálom.

Pro incatti procurator Martinus Antal de Vágás, et per eundem incatti de merito dicunt: Értjük az dominus actornak actiójából, hogy boszorkánynak, Plutónak diffamáltuk volna az ő kegyelme jobbágya asszonyt, de mi sem egyszer, sem másszor olyan szókkal nem diffamáltuk, sőt mások diffamálták boszorkánynak elégszer, kiket is nem hallottunk még eddig, hogy perlett volna, melyet dato sed non concessio valami eshetett volna, és azokat kellett volna esőbben in jus atrahálni, quod semel placuit alias dupliciter nequit, mind ezekről cum circumstantiis congruis data exmissione amit lehet doceálunk, doceálván az dominus actor keresetitől simpliciter absolváltatni kívánunk, verbis plura protestatur.

Actor ad haec verbis.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

Anno 1723. die 22. Februarii. Levata causa in Udvarhely, coram generosis dominis utrisque vice iudicibus regijs, cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor penes exmissionem exhibet literas relatorias et de refformationem protestatur si necessum fuerit. Actor per supra scriptum procuratorem penes exmissionem dicit: Exmissionem mellett satis superque doceáltam az diffamációkat az incattusok ellen, azért actióm szerent való törvényt várok a jure, holottis az incattusok semmit sem doceálnak.

Deliberatum: Minthogy az dominus actor őkegyelme jobbágy asszonyt képiben doceálja, hogy az incattusok az őkegyelme jobbágya asszonyt diffamálták volna, az incattusok pedig

semmit sem doceálnak in contrarium, azért az incattusok seorsim et singillatim in emenda lingvae convincitur.

Incattusok protestatur de remedio novi iudicii simplicis.

Actor contendit.

Deliberatum: Conceditur.

Anno 1723. die 15. Junii. Levata causa in Udvarhely, coram generosis dominis Johanne Ugron et Melchiore Török vice iudicibus regiiis, cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor suprascriptum procuratorem dicit: Az incattusok novumhoz ragaszkodtanak az deliberátumom ellen, ergo exhibeálják, stabiliálják, alioquin prior stet sententia cum poena calumniae.

Incattusok exhibent novum.

Deliberatum: Ruminálván az nemes szék mind két félnek productumit, constál, hogy az edgyik Ferencz Péter nem hogy szidta, diffamálta, sőt integedte az actor őkegyelme jobbágy asszonyát, Ferencz Mihály és Zoltán Mihálljné, Zakorjas Borka is pedig nem láttatnak, hogy diffamálták volna az actor ő kegyelme jobbágy asszonyát, hanem nyelveskedésért láttatik, hogy mondottanak volna valamit, melj szavaik is nem láttatnak, hogy az dominus actor jobbágya asszonyának immediate diffamációjára vergáltak volna. Ezért tetet az törvénynek, hogy mind két részről egymást kövessék meg, és mindenik rész kinek kinek becsületit adgya meg, és impetitiójától az incattusok az dominus actornak absolváltassanak.

III.

[1723., Udvarhely]

Doceálják az incattusok és az incatta, hogy ők az dominus actor ő kegyelme Kovács György nevű jobbágyának relictáját az actor 1722. Szent Jakab nap táját sem egyszer, sem másszor boszorkánynak, Plutónak sem az ecclesia házánál, sem az Orbán Dávid uram ben való lakóhelyén kapuja előtt, sem pedig az országútyán nem diffamálták, bestelentették, sőt mások elégszer diffamálták az említett jobbágy asszonyt boszorkánynak sok ízben, de azokat in jus nem attrahálta, meg nem perlette diffamációjokért, cum obstante congruis circumstantiis.

Johannes Ugron et Melchior Török vice iudices regii cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Regii: dállyai Balás Mihály, Szabo Dávid, Pap Balás, Marton András, Hatházj Samuel, Nagiobb Dienes János uramék ő kegyelmék.

1723. február 4., Ége.

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk Nadságtoknak s Kegyelmeteknek, Isten ő Felsége Nadságtokat s Kegyelmeteket éltesse sokáig jó egészségben, kívánnyuk.

Akarok nadságtoknak s kegyelmeteknek alázatosan jelenteni, quod in hoc anno domini praesenti 1723. die 4. Februarii hozák minekünk nemes Udvarhely széki égei Ferencz Péter és Ferencz Mihály és égei Zoltán Mihály és felesége Zakorjás Borka primipilaris nemes személyek, ez előtt mint incattusok, mostan pedig az nemes széktől emanalt novum mellett ut actorok az nadságtok s kegyelmetek székiből emanalt utrumot és nadságtok s kegyelmetek pecsétit, és hívának minket az végre, hogy az melly vallókat ő kegyelmek mű előnkben álltanának és hívának, mű azokat erős hittel megesketnök, és az utrum szerint megkérdözök. Mű azért engedelmesek lévén az nadságtok s kegyelmetek székiből emanalt utrumnak és tiszt uraimék pecsétivel való hivatalnak, anno et die supranotatis elmentünk nemes Udvarhely székben Egében az mostan falus bíró Kovács János primipilaris nemes személy házához és az melly vallókat az dominus exponensek mű előnkben állítottanak és hívattanak, azokat erős hittel megeskettük, és az előnkben adatott utrum szerint megkérdöztük, kiknek hütök után való fassójokat fide nostra mediante nadságtoknak s kegyelmeteknek megirtuk, mellyek így következnek:

Testis 1. Zoltán István égei primipilus, annorum 50. Juratus examinatus fassus: Az kérdésben tudom nyilván, hogy edgy alkalmatossággal reggel, mikor az sertés marhákat ki szokták hajtani, nem messze valék, s hallám, hogy szidgya vala Balo Jánosné asszonyomot Kovács Györgyné kurvának, Balo Jánosné asszonyom is avál váltá fel szavait Kovács Györgynének, hogy meny el, te boszorkány, mert én nem vétettem néked, de hogy edgyik az másikat megperlette volna érte, én nem hallottam, sem nem tudom. De hogy Ferencz Péter uram vagy Zoltán Mihály és felesége Zakorjas Borka szidta volna, én nem hallottam.

Testis 2. Benedek Gergellyné égei Szabo Annok szabad személy, annorum 35. Jurata examinata fassa: Én hogy Ferencz Péter uram szidalmazta volna Kovacs Györgynét, én nem hallottam, hanem hallám Balo Jánosnétól, hogy mondgya vala Kovács Györgynének, hogy de míg megver engem az Plutó, nem hamar leszen. Ez immár mit teszen, én nem tudom, de hogy megperlette volna erre, én nem tudom, s nem hallottam.

Testis 3. Szász Andrásné Pribék Annok dályai szabad személy, annorum 28. Jurata examinata fassa: Hallottam az Kovács Györgyné megholt menyétől Kovács Péternétől, hogy boszorkánynak megszidá Kovács Györgynét, de hogy megperlette volna érte, én nem tudom, sem nem hallottam.

Testis 4. Orbán Dávid égei nemes személy, annorum 54. Juratus examinatus fassus: Én az kérdésben edgyebet nem tudok, hanem Kovács Györgyné jött én hozzám, mintedgy panasz képpen nálam mondotta, hogy az magam gyermekem menyem engemet boszorkánynak szidalmaz, hát az idegen hogy ne cselekedné. Hogy vagy fiát vagy menyét megperlette volna erre, én nem tudom, hogy pedig Ferencz Péter uram vagy Zoltán Mihály uram vagy felesége Zakorjas Borka szidalmazta volna, én nem hallottam.

Testis 5. Sándor György égei nemes személy, annorum 30. Juratus examinatus fassus: Hogy Ferencz Péter uram vagy Zoltán Mihály uram vagy felesége szidta volna Kovács Györgynét, én nem hallottam.

Testis 6. Molnár Ferenczné Jakab Kata égei, tekintetes Ugron Pál uram jobbágy asszonya, annorum 20. Jurata examinata fassa: Az kérdésben hallottam s tudom, hogy száma kívül megszidta Kovács Péter az anyját, Kovács Györgynét boszorkánynak, az menyétől is, Kovács Péternétől, mind az megholttól, mind az mostanítól hallottam, hogy boszorkánynak megszidták, de hogy megperlette volna érte Kovács Györgyné, én nem hallottam, sem nem tudom. Hogy penig Ferencz Péter uram vagy Zoltán Mihály uram vagy felesége Zakorjas Borka szidták volna, én nem hallottam.

Testis 7. Csiszer Jánosné Jáni Annok, égei szabad személy, annorum 36. Jurata examinata fassa: Hogy Ferencz Péter uram, Zoltán Mihály uram és felesége Zakorjas Borka szidalmazták volna Kovács Györgynét, én nem hallottam, hanem hallám, hogy az maga édes gyermeke, Kovács Péter megszidá boszorkánynak, de csak elszenvedte Kovács Györgyné, meg nem perlé érte.

Testis 8. Thot György, égei, tekintetes Ugron János uram jobbágya, annorum 19. Juratus examinatus fassus: Hogy Ferencz Péter uram szidta volna Kovács Györgynét, én nem hallottam, hanem edgy alkalmatossággal mondá nekem Kozák Mihály, hogy asszonyomtól Molnár Istvánnétől tejet kér vala Kovács Györgyné, s nem ada, s mondá Kovács Györgyné: Várd meg csak, holnap estve nem fejsz abból az tehenből. Azt mondá nekem Kozák Mihály, hogy úgy is lött. Az asszonya, Molnár Istvánné az szekérből kivonta az derékszeget, az kapu közé az földbe veré. Kovács Györgyné az alatt csakhamar halálra betegedék, de miért betegedet meg, én meg nem tudom. Azt is hallottam, hogy az maga fia, Kovács Péter szidta az anyját, Kovács Györgynét ördögnek. Azt is hallottam az kisebb menyétől, Évától, hogy Kovács Györgyné megfúrja az támaszt, s tej jó ki belőle.

Testis 9. Zoltán Andrásné Jakab Ilona égei szabad személy, annorum 33. Jurata examinata fassa: Én hogy Ferencz Péter uram vagy Zoltán Mihály uram vagy felesége Zakorjas Borka szidalmazta volna Kovács Györgynét, én nem hallottam, hanem hallottam Kovács Györgynétől magától, hogy az én házamnál azt mondotta, hogy az ő fia Kovács Péter csak boszorkánynak szidja őt. Azt is hallottam, hogy Ferencz Péter uramot veresbegynek diffamálta Kovács Györgyné, cselédyét is illetlen szokkal illette. Azt is hallottam az kisebb menyétől, hogy megvere engem az az vén boszorkány. Kovács Györgyné, de nem úgy leszen mádcor. Azt is hallottam az fiától, Kovács Pétertől, hogy te étéd meg az én édes feleségemet, te vén boszorkány.

Testis 10. Kovács Istvánné Balás Kata szabad személy, annorum 26. Gravida secundum conscientiam fassa: Hallottam Molnár Ferencznétől, hogy megszidá Kovács Györgynét tisztá boszorkánynak, lüderenek. Hallottam fiától Kovács Pétertől is, hogy azt mondá, hogy az más feleségemet is te öléd meg, te vén boszorkány, talán ennek is úgy akarsz tenni. Az menyétől is hallottam, hogy boszorkánynak szidalmazta Kovács Györgynét, de nem perlette meg érette.

Testis 11. Ganesos Mihályné Sára Ilona, tekintetes Ugron Ferencz uram jobbágy asszonya, annorum 30. Jurata examinata fassa: Hallottam az Kovács Györgyné menyétől Kovács Péternétől, hogy az én uram másik feleségét maga ölte meg Kovács Györgyné, mert féregkövet hintet mákcsíkra, s azzal holt meg, az maradék féregkövet az pad alatt találták meg, oda esett volt bé.

Testis 12. Csiszer Mihály, égei primipilus, annorum 40. Juratus examinatus fassus: Hallottam Zoltán Istvántól magától, hogy szembe megszidá Kovács Györgynét boszorkány-

nak. Azt is hallottam, hogy Nagy Kato anyyával edgyütt megszidák boszorkánynak Kovács Györgynét, az kontyát is letépék az fejről. Ennek lehet vagy 11 esztendeje, de nem perlette meg érte.

Testis 13. Baló Jánosné Biro Kata, égei, tekintetes Ugron Ferencz uram jobbágy asszonya, annorum 28. Jurata examinata fassa: Én száma kívül hallottam Kovács Pétertől, hogy boszorkánynak megszidta az anyját, Kovács Györgynét. Azt is hallottam, hogy az feleségét megölte az anyja, Kovács Györgyné. Azt is hallottam, hogy az öcsejével, Nagy Lőrincz-nével edmást kurvának, boszorkánynak megszidták, de hogy edgyik az másikat perlette volna érte, én nem hallottam.

Testis 14. Molnár Andrásné Oláh Borka, égei, tekintetes Ugron Pál uram jobbágy asszonya, annorum 48. Jurata examinata fassa: Hogy Ferencz Péter uram vagy Zoltán Mihály és felesége Zakorjas Borka szidalmazta volna Kovács Györgynét, én nem hallottam. De tudom, s hallottam, hogy Kovács Györgyné Ferencz Péter uramot Hengér Péternek bestelenfette.

Testis 15. Gábos Pál égei primipilus, annorum 32. Juratus examinatus fassus: Tudom s hallottam, hogy az maga fia, Kovács Péter megszidá boszorkánynak Kovács Györgynét. Másoktól is hallottam, Molnár Istvántól, Baló Jánosnéától, Molnár Ferencznétől, hogy szembe megszidták Kovács Györgynét boszorkánynak, de meg nem perlette meg érte.

Testis 16. Gábos János égei primipilus, annorum 75. Juratus examinatus fassus: Hogy Ferencz Péter uram szidalmazta volna az ecclesia háznál, én ott voltam, de nem hallottam, Kovács Györgynét.

Testis 17. Zoltán Pál égei primipilus, annorum 48. Juratus examinatus fassus: Hogy vagy Ferencz Péter, Zoltán Mihály és felesége Zakorjas Borka szidalmazták volna Kovács Györgynét, én nem hallottam.

Testis 18. Biro Borka dályai szabad személy, annorum 30. Jurata examinata fassa: hallottam, hogy Kicsin János szembe megszidá boszorkánynak Kovács Györgynét, de nem perlette meg érte.

Testis 19. Kovács Istvánné Zoltán Annok égei szabad személy, annorum 40. Jurata examinata fassa: Hallottam Kovács Györgynétől magától, hogy az gyermekétől is neve neki csak boszorkány. Hogy Ferencz Péter uram vagy Zoltán Mihály uram és felesége Zakorjas Borka boszorkánynak szidalmazta volna Kovács Györgynét, én nem tudom, sem nem hallottam.

Testis 20. Zoltán Istvánné Zagoni Susa égei szabad személy, annorum 30. Jurata examinata fassa: Én hallottam, hogy szembe megszidá Csiszer János Kovács Györgynét, de hogy Ferencz Péter uram, Zoltán Mihály uram és felesége Zakorjas Borka szidalmazta volna Kovács Györgynét, nem hallottam.

Testis 21. Kovács István égei primipilus, annorum 36. Juratus examinatus fassus: Én azt hallottam Kovács Györgynétől magától, hogy az maga fia s menyé megszidták boszorkánynak, az öcsejétől is Nagy Lőrincznétől hallottam, hogy megszidá boszorkánynak, Molnár István is megszidá boszorkánynak. Ugyan meg is gondolkodék Kovács Györgyné, citáltatta, de nem perlé meg érte. Ennek pedig vagy három vagy négy esztendeje. De hogy Ferencz Péter uram szidta volna, én nem hallottam.

Testis 22. Molnár Istvánné Ban Ilona, tekintetes Ugron Pál uram jobbágy asszonya, annorum 35. Jurata examinata fassa: Hallám, hogy Baló Jánosné szembe megszidá Kovács Györgynét tiszta boszorkánynak. Baló Ferencznétől, Molnár Ferencznétől is hallottam, hogy

szidták boszorkánynak. Azt is hallottam az Kovács Györgyné nagyobb menyétől, hogy ha meg kell mondanom, Kovács Györgyné bizony tiszta boszorkány, mert az támaszt feji.

Testis 23. Zágoni Ferencz égei primipilus, annorum 30. Juratus examinatus fassus: Én nem hallottam, hogy Ferencz Péter uram, Zoltán Mihály uram és felesége Zakorjas Borka szidta volna Kovács Györgynét.

Testis 24. Zágoni Ferenczné Péter Ersok égei szabad személyly, annorum 24. Jurata examinata fassa uti antecedens.

Testis 25. Zoltán Pálné Nagy Annok égei szabad személyly, annorum 38. Jurata examinata fassa: Hallottam én az maga fiától Kovács Pétertől, hogy szemben megszidta az annyát boszorkánynak.

Testis 26. Sándor Pál égei primipilus, annorum 20. Juratus examinatus fassus: Szembe ugyan nem hallottam, de háta megí sok ízben hallottam, hogy megszidták Kovács Györgynét boszorkánynak, de Ferencz Péter uramtól, Zoltán Mihálytól és feleségétől, Zakorjas Borkától nem hallottam.

Testis 27. Csiszer Miklos égei primipilus, annorum 60. Juratus examinatus fassus: Tudom, hogy mikor Kovács Györgynét kézi kalodába üték, Vágási Pál uram elégszer mondá Kovács Györgynének, hogy üsd az boszorkánt, üsd a boszorkányt, de nem perlé meg Kovács Györgyné érte. Hogy Ferencz Péter uram, Zoltán Mihály uram és felesége Zakorjas Borka boszorkánynak szidalmazták volna, én nem hallottam.

Testis 28. Csiszer András égei primipilus, annorum 36. Juratus examinatus fassus: Hallottam Orbán Dávid uramtól, hogy Kovács Györgynét boszorkánynak megszidá. Az maga fiától, Kovács Pétertől is hallottam, hogy megszidá boszorkánynak az annyát. Azt is tudom, hogy edgy alkalmatossággal látám is, hogy Molnár Istvánnit az kapu közöt verik vala az tehénnek az tejét. Felelé Molnár István, s mondá nekem, hiszem amaz nagy boszorkány, Kovács Györgyné hozzám jöve kérőért, nem adék, s az teheneknek az teje mind oda vagyon, s mikor az tehennek az tejét megverék, az alatt az idő alatt Kovács Györgyné halálra betegedék. S az volt az gyanóság felőle, hogy az kapu közöt rontották össze.

Testis 29. Zágoni János égei primipilus, annorum 40. Juratus examinatus fassus: Hogy Ferencz Péter uram, Zoltán Mihály és felesége Zakorjas Borka szidalmazta volna Kovács Györgynét, én nem hallottam.

Testis 30. Csiszer János égei szabad személyly, annorum 40. Juratus examinatus fassus: Hallám, hogy Ferencz Péter integeti vala Kovács Györgynét, hogy mind magát, mind családgyét tegye le az nyelvéről, de semmi illetlen szokkal nem bestlelenítette Ferencz Péter uram Kovács Györgynét.

Testis 31. Sándor Mihály égei primipilus, annorum 50. Juratus examinatus fassus: Én magam is elégszer szidtam meg Kovács Györgynét a maga gonosz nyelvécért, de Ferencz Péter uramot, Zoltán Mihályt és feleségét Zakorjas Borkát nem hallottam, hogy boszorkánynak megszidták volna.

Testis 32. Gancsos Pál égei, tekintetes Ugron Thamás uram jobbágya, annorum 26. Juratus examinatus fassus: Én nem hallottam, hogy Ferencz Péter uram, Zoltán Mihály és felesége Zakorjas Borka szidalmazta volna Kovács Györgynét. Hanem hallottam, hogy Kovács Péterné azt mondgya vala az feleltetés után, hogy én nem merék Ugron Pál uramtól felelni, de én csak azt mondanám, hogy hoznának edgy szekér fát, had égetnék meg Kovács Györgynét, mert meg érdemli.

Testis 33. Molnár András égei, tekintetes Ugron Pál uram jobbágya, annorum 56. Juratus examinatus fassus: Én hogy Ferencz Péter uram, Zoltán Mihály és felesége Zakorjas Bor-ka szidták volna boszorkánynak Kovács Györgynét, hanem hallám, hogy Kovács György-nét az maga fia, Kovács Péter szidgya vala ilyen formán: Menny bé, te vén boszorkány, ne kiáltis többet. De mind eddig is szenvedte Kovács Györgyné.

Melly bizonyságok is mindnyájan laknak nemes Udvarhely székben Egében és Dállyá-ban, kik is mindnyájan szabad lófő és jobbágy renden való személyek, kiknek is hütök után való fassiójokat nadságtoknak s kegyelmeteknek fide nostra mediante megírtuk, és nadság-toknak s kegyelmeteknek kezünk írása és szokot pecsétünk alat küldöttünk.

Ezek után Isten éltesse Nadságtokat s Kegyelmeteket jó egészségben, kívánnyuk. Datum anno die locoque supranotatis.

Correcta per nos.

Balás Mihály m. p. Szabo Dávid m. p.

Udvarhely székben Dállyába lakó nemes személyek.

¹Spectabilibus ac Magnificis Generosis Egregiis et Nobilibus Agilibus Dominis Domi-nis Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Notario Sedis Siculicalis Ud-varhely, Dominis Dominis nobis observandissimis.

²Anno 1723. Apertae per Franciscum K. Dállyai juratum sedis siculicalis Udvarhely notarium.

Pro incattusok égei Ferencz Péter és Zoltán Mihályné Zakorjas Borka.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Címzés a hátlapon.

4 Megjegyzés a hátlapon.

1723. október 7., Keresztúr

UDVARHELYSZÉK PERLI CSEKEFALVI ÖZVEGY NAGY PÉTERNÉ MIKLÓSI BORBÁRÁT
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A, B: KmOL Udvarhelyszék lt. II/75. cs. N. 136. és szám nélkül.

Lex anno 1723. die vero 7. Octobris in Keresztur coram generoso domino Johanne Ugron altero vice giudice regio sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor tekintetes nemzetes Kajditsfalvi Török Menyhárt, tekintetes nemes Udvarhellj és Filialis Keresztur székeknek edgyik vice király bírāja, ratione officii, prócátora Bak Györgj, rugonfalvi.

Incatta az megfirt Udvarhelj alias Kereszturfi széekben Csekefalván lakot néhai primipilus Nagj Péter relictája, Miklosi Borbára.

Dicit actor praemissa cum protestatione taliter: Citáltattam az incattát in anno praesenti 1723. 16. die mensis praeteritis Julii. Actióm ellene ilyen vagyon: Hogy az incatta Isten ő felsége s mind penig az nemes ország törvénye ellen Istent megtagadván él, s az ördög-gel cimborálván magát boszorkányságnak cégéres vétkében elegyítette. Mellyet az incatta ha tagadna, data exmissione ellene doceálni kész vagyok. Doceálván a' jure megkívánom, hogy az incatta tüzzel megégettessék. Actor protestatur de cetero.

Deliberatum: Pro incatta nemo, ideoque in totali actione domini actoris convincitur.

FIADFALVI NYERGES ALIAS MOLNÁR GERGELY UDVARBÍRÓ PERLI
AZ ALSÓBOLDOGASSZONYFALVÁN LAKÓ OLÁHTYUKOSI TYUKOSI JÁNOST
ÉS FELESÉGÉT MALOM ELPUSZTÍTÁSÁVAL VALÓ FENYEGETŐZÉSÉRT ÉS KURUZSLÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/ 75. cs. N. 21, 22.

I.

[1723., Keresztúr]

Utrum de eo.

Doceállják az incattusok, hogy az propisitióban specificált farkasfejet ugyan az propo-sitiójában specificált helyre nemcsak az incatta asszonyal sem vágatta, sem az incattus Tju-kosi János fenyegetődzéssel az fen denominált uram malmát nem illette, az malomnak sem

löt olyan hibája, az mely miat posztulásnak speciessé követte volna. Et cum omnibus circumstantiis congruis.

Extradata per me Georgium Thorma de Csicsó Keresztur.

Regiusok: Újszéki Menhart Gábor, Kússeb Lőrinczi István, alsóboldogasszonyfalvi Mihály Déák alias Bán, Gyarmati János, keresztúrfalvi Mihály Déák, Csiki Joseph, Keresztur városi Kereső Sigmond, Szepesi Gergely uraimék feleltessenek.

II.

1723. február 2., Alsóboldogasszonyfalva

Ajánljuk bizodalmas jó uraink Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkat. Isten kegyelme-
teket szerencsésen éltesse, kívánjuk.

Akarók bizodalmas jó uraink kegyelme-
teket alázatosan jelenteni, quod in hoc anno prae-
senti 1723. die 2. mensis Februarii híva munkót Udvarhely alias filialis Kereszturfi széki
alsóboldogasszonyfalvi tekintetes nemzeti Csicsó Keresztur Torma György uram malmá-
nak molnára (pro tempore) Tjukos János Köhalom széki Oláh Tyukosi privilegiumos sza-
badsággal élő személy, az vice tiszt uraimék ő kegyelmek pecsétivel, ugyan fen megírt szé-
ki nemzeti galambfalvi Felszeghi K. Samuel uram ő kegyelme alsóboldogasszonyfalvi Boj
János nevű jobbágya házához, e végre hogy egy néhány becsületes személyeket megesket-
tetnénk és hűtök után való fassiójokot bévennök. Mű is azért engedelmesek lévén az pecsét-
tel való hívtalra, elmentünk az fen megírt esztendőben, napon, filiálisban, székből és házhoz,
és az mely fatenseket az dominus exponens mű előnkben állita, mű azokat erős hűtellel megh-
eskettük, és az előnkben adatott utrumnak ténora szerént meg is examináltunk, és hűtök után
való fassiójokot relatóriában vévén kegyelme-
teket alázatosan küldöttük. Mellyek így kö-
vetkeznek rend szerént:

1. testis Lörinczi György keresztúrfalvi pixidarius, annorum 33. Juratus examinatus fatetur
sic: Én semmit egyebet az kérdésben nem tudok, hanem azt hallottam az tekintetes nemze-
tes Torma Sámuel uram molnárától, hogy csak Tjukos Jánosra gyanakszik, hogy ő tette
azt az farkasfejet az malom útjába, vagy az felesége. De hogy molnának pusztulását mon-
dotta volna, vagy láttam volna, nem hallottam, se nem láttam.

2. testis Fenja Mihály keresztúrfalvi pixidarius, annorum 40. Juratus examinatus fatetur
sic: Én egyebet az kérdésben nem tudok, hanem azt hallottam Muhán Andrással, hogy az
megemlített farkasfőnek az malom útjában való ásásában Tjukos Jánosékra vagyon az gya-
noság. De hogy az malom pusztulását hallottam vagy láttam volna, én nem.

3. testis Kes István mester relictiája Borka, keresztúrfalvi, tekintetes nemzeti Bethlen Fe-
renczné asszonyom jobbágy asszonya, annorum 53. Jurata examinata fassa: Azt hallottam
Mihály molnárától, hogy annak az farkasfőnek az malom útjában való ásásában Tjukosiek-
ra az gyanóság. Azt is hallám Barabás Barbuljnéától, hogy azt az farkasfejet Kornja János-
néval, Tjukos Jánosnéval együtt ők vágják el, de hova tették, nekem nem mondotta, noha
ugyan elsőbe maga Borbuljné ment oda, ő akarta elválni, s az ő keziből vette ki Tjukos
Jánosné nagy haraggal, Kornja Jánosnéval egy fejszét hozata ki, s úgy vágák el az farkas-
fejet, de hogy az incatta vitte volna el, nekem nem mondotta.

4. testis Major Mihály minor, keresztúrfalvi primipilus, annorum 30. Juratus examinatus fatetur sic: Én egyebet az kérdésben nem tudok, hanem azt hallottam az Torma Samuel uram molnáritól, hogy annak az farkasfőnek az malom úttjába való ássásában másra nincsen az gyanóság, hanem Tjukosi Jánosékra, hogy pengig Tjukosi Jánosnak fenyegetőzést, vagy az malomnak romlását hallottam, vagy láttam volna, én nem.

5. testis Giörfi Simonné Judith, keresztúrfalvi primipila persona, annorum 50. Jurata examinata fassa uti quartus testis in omnibus.

6. testis Imreh János fiatfalvi primipilus, annorum 40. Juratus examinatus fatetur sic: Én egyebet az kérdésben nem tudok, hanem Molnár Gergelytől, az Torma Samuel uram tisztartójától, hogy az megnevezet farkasfejet Tjukosi Jánosék ássatták az malom úttjába az boldogasszonyfalvi Pásztor Jánosnéval.

7. testis Patakfalvi Márton keresztúrfalvi primipilus, annorum 40. Juratus examinatus fatetur sic: Én azt hallottam az Torma Samuel uram molnáritól, hogy azt az megnevezet farkasfejet Tjukosiek ássatták az malom úttjába nyilván, hogy pengig Tjukosi János fenyegetőt volt, nem tudom, nem emlékezem rá.

8. testis Palfi Mihály keresztúrfalvi pixidarius, annorum 45. Juratus examinatus fatetur sic: Én azt hallottam az Torma Samuel uram molnáritól Mihálytól, hogy azt az megnevezet farkasfejet Tjukosiné ássatta vagy ásta az malom úttjába, hogy neki őrlője ne járjon, de Tjukosi Jánosnak fenyegetőzését nem hallottam, se az malom romlását nem hallottam, nem láttam.

9. testis Borbély Sándor keresztúrfalvi primipilus, annorum 35. Juratus examinatus fatetur sic: Azt hallottam az Torma Samuel uram molnáritól Mihálytól, hogy azt mondta, hogy azt az farkasfejet Tjukosi Jánosné ássatta az malom úttjába, gyanakszik.

10. testis Prekup Mihály alsóboldogasszonyfalvi, Héjasfalvi Szabo Sigmund uram jobbágya, annorum 20. Juratus examinatus fatetur sic: Azt hallottam az szomszédom asszonytól, az Pásztor Jánosné annyától, azt mondá nekem, hogy ő vele elvágatta Tjukosi Jánosné azt az farkasfejet, de hova tette, nekem nem mondta. Egyebet semmit nem tudok, hanem hallottam azt magától hogy ő cselekette, de hogy az incatta cselekette volna, nem hallottam.

11. testis Gálfi Ferencz fiatfalvi pixidarius, annorum 50. Juratus examinatus fatetur sic: Azt hallottam Mihály molnártól, hogy mondta azt, hogy azt az farkasfejet Tjukosi Jánosék ássatták az malom úttjába. Molnár Gergelytől is hallottam, hogy ő az szerént mondta, hogy Tjukosiek ássatták az farkasfejet az malom úttjába, egyebet nem tudok. Fenyegetőzését pedig Tjukosinak soha sem hallottam.

12. testis Pakulár János alsóboldogasszonyfalvi, nemzetes Gagji Palfi István uram sellére, annorum 20. Juratus examinatus fatetur sic: Azt hallottam Mihály molnártól, hogy csak Tjukosi Jánosékra gyanakszik, hogy ők ássatták azt az farkasfejet az malom úttjába. Azt is hallottam Mihály molnártól, hogy azért gyanakszik, hogy fenyegette Tjukosi, de én nem hallottam.

13. testis Pásztor Demeterné alsóboldogasszonyfalvi, tekintetes nemzetes Torma Giörgi uram sellére, annorum circiter 45. Jurata examinata fassa: Én egy alkalmatossággal az csordával jövök vala az mezőről, s találkozáim Mihály molnárral, s kérdém, mint vagyon, mondá nagy busulássát, mert megkuruslották az malmát. Kérdém, hogy vagyon, s monda, hogy farkasfejet ástak az malom úttjába. Azt mondá, hogy Tjukosiné ássatta. Kérdém: neked ki monda, monda hogy Barbuljné monda. Akkor mingyárt menék kenyérért az Tjukosi há-

zához, hát ott vagyon Barbuljné, s mondám Tjukosinének, mit mondot felöle Barbuljné, s azt monda Tjukosiné, hogy az csak hazugság. Egyebet nem tudok, nem hallottam.

14. testis Barabás Barbuljné Maria alsóbaldogasszonyfalvi, tekintetes nemzetes Nemes Mátyás uram sellér asszonya, annorum circiter 50. Jurata examinata fassa: Én az kérdésben azt tudom, hogy mikor azt az farkasfejet elvágták, én ott valék Pásztor Jánosnál, látám, hogy Tjukosi Jánosné az farkast az kert alá húzá, az Pásztor Jánosné anyja kimene, elvágá az fejit. Én mondek, mit csináltok, mert most böjt vagyon. Mondotta az Pásztor Jánosné anyja: az hidegleléstől igen jó. De én nem tudom, azután hova tették; ki ásta vagy ki ásatta az malom úttjába, nem láttam, nem hallottam, se Tjukosi Jánosnak fenyegetődzésit az malom ellen nem hallottam.

15. testis Pásztor Jánosné Annok alsóbaldogasszonyfalvi, tekintetes nemzetes Torma Samuel uram jobbágy asszona, annorum 20. Jurata examinata fassa: Azt tudom, hogy Tjukosi Jánosné azt az farkast az mű kertünk mellé húzá, monda anyámnak, hogy vágja el az fejit. Anyám kimene, elvágá, az udvaron elhajtá. Azután nem tudom a pítvarba ki hozta bé. Estvefelé anyám egy tarisznyába elvivé, nekem azt monda, hogy Tjukosinének viszi. Haza jöve, azt monda, hogy oda atta Tjukosinének, Tjukosiné betette az kamarába. Én nem láttam magam, nekem anyám mondomta.

16. testis Szöts Simonné Maria alsóbaldogasszonyfalvi, nemzetes Palfi Mihály uram sellér asszonya, annorum 20. Jurata examinata fassa: Én egyebet nem tudok, hanem azt hallottam az Pásztor Jánosné anyjától, hogy annak az farkasnak ő vágta le az fejit, de ki vágta s hova tette, nekem nem mondomta.

17. testis Gál Tamás keresztúrfalvi pixidarius, annorum 62. Juratus examinatus fatetur sic uti quartus testis in omnibus.

18. testis Simon István keresztúrfalvi primipilus, annorum 27. Juratus examinatus fatetur sic: uti quartus testis.

19. testis Kálmán Jánosné Ersök keresztúrfalvi pixidaria persona, annorum 50. Jurata examinata fassa: Én egyebet az kérdésben nem tudok, hanem azt monda nekem Barbuljné, hogy Tjukosieék haraguszna rája, én kérdem miért, azt felelte, hogy azért hogy ő mondomta volna, hogy Tjukosieék ásták vala azt az farkasfejet az malom úttjába, de ő nem mondomta, mert ő nem tudja ki dolga.

20. testis Borbélj János keresztúrfalvi primipilus, annorum 40. Juratus examinatus fatetur sic: uti quartus testis.

21. testis Kovács Péter keresztúrfalvi, tekintetes nemzetes Toldalaghi Gábor uram jobbágya, annorum 60. Juratus examinatus fatetur sic: uti quartus testis.

22. testis Gagyi István alsóbaldogasszonyfalvi, tekintetes nemzetes Torma Samuel uram jobbágya, annorum 36. Juratus examinatus fatetur sic: Én azt hallottam az Pásztor Jánosné anyjától, hogy ő maga vágta el annak az farkasnak az fejit, de vele Tjukosiné vágatta. De azután hova tette, nekem nem mondomta. Azt hallám Barbuljnéétől, hogy Tjukosiné egy attjafiával együtt vitte azt az farkasfejet az Torma Samuel uram malmára járó útbán, egy szántóvassal ásták bé. De cselekkette vagy sem, nem tudom. Tjukosi Jánosnak penig fenyegetődzésit soha sem hallottam.

23. testis Szövérdi Ferencz alsóbaldogasszonyfalvi primipilus, annorum 42. Juratus examinatus fatetur sic: Én egyebet nem tudok, hanem mikor Molnár Gergely uram megfogatá az Pásztor Jánosné anyját, egyiket engemet hívata oda, hogy kezesség alá vesse, s akkor

tolmácsoltatá az az oláhné, hogy vele Tjukosiné akarta elvágatni, de nem vágá el. Azalat oda érkezet volna Kornja Jánosné, mondotta volna, hogy miért nem hattok békét neki, mert ahoz ő tudot volna többet. De mellyik cselekette vagy cseleketette, nem tudom.

24. testis Olah Simon alsóbaldogasszonyfalvi, tekintetes nemzetes Nemes Mátyás uram sellére, annorum 26. Juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben egyebet nem tudok, hanem nekem maga monda az Pasztor Jánosné, hogy azt az farkasfejet Tjukosi Jánosné vágatta el véle, de hova tették, nekem nem mondotta.

25. testis Bán Györgi alsóbaldogasszonyfalvi primipilus, annorum 48. Juratus examinatus fatetur nihil.

26. testis Székel András alsóbaldogasszonyfalvi nobilis, annorum circiter 35. Juratus examinatus fatetur nihil.

Ezek bizodalmas jó uraink az mű előnkben állítot fatenseknek hütök után való fassiójok, kik is laknak minnyájan Udvarhelj alias filiali Keresztur székbén az fen specificált falukban, kiknek is conditiójokot nevekkel együtt fen specificáltuk. Mellyeket mű is regiusok írtunk meg fide nostra mediante, kezünk írása és szokot pecsétünkkel megerősítvén.

Datum anno, die locoque ut supranotatis.

Correcta per regios.

Kegyelmetek aláztos szolgálái Udvarhelj alias in filiali Keresztur székbén Keresztur falvában lakó Ferentz alias Mihály Déák és Tsiki Joseph utrique nobiles. m. p.

¹Spectabili ac Generoso Domino Domino Georgio Torma de Csicsó Keresztur, cum sibi adjunctis Dominis Juridicis Assessoribus et Domino constituto Notario, Dominis Dominis nobis semper observandissimis et colendissimis.

²Anno 1723. 19. Martii. Apertae per Joannem Kolcsár provisorum Spectabili ac generosi domini Georgii Torma de Csicsó Keresztur Fiatfalviensem.

Pro incatta.

III.

[1723., Keresztúr]

Utrum de et super eo.

1. Doceallya az actor, hogy az incattus Tyukosi János azzal fenyegette az actor gondviselése alatt levő malmot, hogy jóllehet ő egyszer megcsinálta, de véghez viszi, hogy azon malom pusztán áll.

2. Azt is hogy az asszony Tyukosi Jánosné Keresztusi Sztanka azelőt egy kevés üdövel míg meg nem halt, a' farkasfő ásní a malom úttjába vágatta el az farkasfejett.

3. Azt is, hogy az actor gondviselése alatt levő malom úttjában volt ásva a' farkasfő. Et his cum circumstantiis congruis.

[Regiusok:] Újszékeli Menyhárt Gábor, Lőrinczi Samuel, Lőrinczi István, k[eresztúri] Kis Bacsoni Mihály, fiatfalvi Kalmán Mihály.

1723. február 28., Fiutfalva

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten minnyájan jó egészségben éltesse Nagyságtokat, Kegyelmeteket, kívánnyuk.

Akarók értésére adni minnyájon kedves böcsületes nagy jó uraink nagyságtoknak, kegyelmeteknek, quod in hoc anno 1723. die vero ultima Februarij híva münköt Udvarhely alias filialis Kereszturfi székbén Fiadfalván lakó Nyerges alias Molnár Gergely uram, nobilis, ugyan Belső Szolnok vármegyei Tsitsokereszturi tekintetes nemzetes Torma Samuel uram ő kegyelme fen megírt széki fiadfalvi úri háza és ahoz tartozandó molma provisira, ratione uti officii, az kegyelmetek székéből emanáltatott utrumával, ugyan az fen megírt székben Also Boldogh Asszonfalván, az falus bíró László István szabad személy házához, a' végre, hogy némi nemű vallóknak fassiójokat recipiálnók s megírnok. Mű azért engedvén az ő kegyelme hívatalának, elmentünk az fen megírt esztendőben és napon ugyan az fen megírt helyre, és az mely vallókat mű előnkben állított, azokat elsőbben erős hűtellel megeskvetvén, annak utánna az előnkben adatot utrumnak continentiója szerént megexamináltuk, és hütök után való fassiójokat megírtuk, kik is rendszerent így következnek:

1. testis Martonfalvi Samuel, mostan Fiadfalván lakó nobilis, annorum 38. Juratus examinatus fassus sic: A kérdésben aszt tudom mondani, hogy egy alkalmatossággal Szent Abrahamról jövök vala, s Jakabházi Sigmond uram egy véka rosot adot vala, mint hogy az Torma Samuel uram molma utamban lévén, oda vüm hogy megöröljem, s látám hogy az molnár kuvassza kapálni kezdé az malomra betérő útbán, odamene az molnár Mika egy erős fával s kifeszítte onnat egy farkasfejet, már a pondró is belé eset vala. Én előttem tudománt is tön Mika, aszt mondván: Ez nem más dolga, hanem Tyukosiek.

2. testis Kornya János, Sándor Pál uram sellére, Also Boldog Asszonfalván lakó, annorum 50. Juratus examinatus fassus: Én az kérdésben aszt tudom mondani, hogy egy alkalmatossággal Bán György urammal Kereszturra megyek vala az székhelyhez, és oda híva engemet az malomra járó útbán, mely az Torma Samuel uram molmára betér az ország úttýából, látám az gödröt az hova ásták volt az farkasfejet.

3. testis Bukur Miklos, Also Boldog Asszonfalván lakó Molnár Gergely uram sellére, annorum 42. Juratus examinatus fassus: Aszt hallottam, hogy az Torma Samuel uram molma úttýában ásták volt az farkasfejet, hogy Tyukosiné vágatta volna el, és ő is ásatta volna oda.

4. testis Gergely Todor, Lőrinczi István uram jobbágya, annorum 60. Juratus examinatus fassus: Én egyebet nem tudok, hanem az farkast látám feje nélkül, aszt is hallottam, hogy az Pásztor Jantsi felesége annyával vágatta el Tyukosiné, s ő is ásatta volna abban az Torma Samuel uram molma úttýában.

5. testis Nagy István, tekintetes nemes Nemes Domokos uram jobbágya, annorum 40. Juratus examinatus fassus ut quartus testis Gergely Todor.

6. testis Szekel András nobilis, Also Boldog Asszonfalván lakó, annorum 38. Juratus examinatus fassus: Én az kérdésben aszt tudom, hogy midőn az iránt az farkasfej iránt gyanoság löt volna Tyukosinéra, oda küldé engemet Nyerges Gergely uram és Bán Györgyöt és Gagy Istvánt, hogy citáljuk Tyukosi Jánost és feleségét. Mű citálók az farkasfőnek az útbán

való ásásáért. Tyukosi János rész szerént tagadá, rész szerént nem, mért aszt felelé, hogy annak az farkasfőnek tudgya a dolgát, mint van. Én asztán megfedém, hogy ne szólna, azután mondá, hogy az igazság kitólja az hamisságnak az szemét.

7. testis Kornya Jánosné, Sándor Pál uram sellér asszonya, Also Boldog Aasszonfalván lakó, annorum 40. Jurata examinata fassa: Másoktól hallottam bosszuság képpen, hogy Tyukosiék vágatták ell aszt az farkasfejet, és ők is ásatták volna az Torma Samuel uram molma útyában.

8. testis Szóts Simon, Also Boldog Asszonfalván lakó, Palfi Mihály uram sellére, annorum 30. Juratus examinatus fatetur: Az kérdésben forgó dologban aszt tudom mondani, hogy én az Pásztor János feleségének az anyjának szájából hallottam, mivel maga mondta nekem, hogy velle vágatta ell Tyukosi Jánosné az farkasnak az fejét, háromszor meg is tért az útból, nehezen vette rá magát, de negyedszer is csak kényszerítette Tyukosiné, hogy vágja ell. Illyen szókkal rávötte, hogy annyi jót nem teszen velle, hát nagyob dologban hogy szolgálna neki, holot sok jótéte menyét vette, s ez után is tejendő leszen. Ugyan aszt is mondotta nekem ezen asszony ember, hogy egy tarisznyában velle vitette Tyukosiné.

9. testis Oláh Barbara vidua, Nemes Domokos uram sellér jobbágya asszony, Tsekefalván lakó, annorum 50. Jurata examinata fassa: Én az kérdésben forgó dologban aszt tudom mondani: Én abban az időben, mikor aszt az farkasfejet elvágták, lejöttem volt törökbúza kapálni Also Boldog Asszonfalvára, és bemenék Szim Juvánni hálni, és mondám az asszony embernek: Maga édes jó asszonyom, csinály egy kús cibret nekem, Melyen oda jöve Tyukosi Jánosné s mondá nekem: Jere hozzám, te szegény oláné, neked én főt étket adok. Elmenék velle az Torma György uram molmához és jól tarta. Ott töb asszonyok is sokan valának, én lefekvém az ladára, és egyszer felkölte Tyukosi Jánosné, mondá: alúszol e, kely fel, és aszt mondá: vid el eszt az farkasfejet evel az Szóts Jánosnéval, és egy darab bogos kötel is vala farkasfővel rákötve, s monda: ássuk be az malomra járó út közepiben, mely az Torma Samuel uram molmához megyen. Melytől én megijedék s kimenék a házból, s mondám neki: Nem én, lásad kitől küldheted el. Valami dirib darab ruhákat is láték az kötéllel s az farkasfővel együt.

10. testis Pasztor János feleségének az anyja, segesvári mostan Also Boldog Asszonfalván lakó Oprana, vidua, annorum 60. Jurata examinata fassa: Én az kérdésben aszt tudom mondani: Én abban az időben szövök vala és hozzám jöve Tyukosi Jánosné, és mondá nekem: Maga édes jó asszonyom, meny el és vágd el az farkasnak az fejét, Melyre mondék: én nem megyek, mért én öreg ember vagyok, most bőjtünk is van, utáлом velle ocsmánodni. De sok kérésére csak nem nyughatám, s egy tarisznyában tőm, oda adám neki, Tyukosi Jánosnénak az kezébe.

11. testis Barabásné Maria, Also Boldog Asszonfalván lakó, Nemes Mátyás uram földén lakó, annorum 50. Jurata examinata fassa: Én az kérdésben aszt tudom mondani: Én abban az időben fonalat vetek vala Pasztor Jánosnit. Nézek az út felé, látám, hogy Tyukosi Jánosné húz valamit az Pasztor János kapuja felé, s hát az farkast húzza az kapuban, s kimene az Pasztor János felesége anyja, s elvágá az farkas fejét. Melyre mondék, mit ocsmánkodól velle, melyre mondá Tyukosi Jánosné: kel az neki arusságnak. Azonban elé érkezék Kornya Jánosné is egy nagy fejszével, s mondá ki vágta el az farkasnak az fejét, mért neki is kellett volna.

12. testis Szőverdi Ferentz, nobilis. Also Boldog Asszonfalván lakó, annorum 42. Juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben aszt tudom mondani, hogy engemet Nyerges Ger-

gely uram oda hívva, s az Pasztor Jantsi annyát kezesség alá veté, s fogtatá előttünk, s kérdezé, hogy miért vágta el annak az farkasnak az fejét, melyre monda az oláné: Tyukosi Jánosné kérte rá erővel, azonban Kornya Jánosné is oda érkezék, s mondá: miért nem hattok béket ennek az farkasfőnek, mért én az elvágásához jobban tuttam volna. Azonban aszt is tudom, hogy engemet hívut vala Tyukosi János Patakfalvj Martonnal, hogy ha megbékélhetnék Nyerges Gergely urammal. Fogadá is Tyukosi János, hogy a mit költöt volna törvényre, megadná Nyerges Gergely uramnak, de nem békélhetének meg.

Ezek kedves böcsületes jó uraink az mű előnkben állított fatenseknek erős hütök után való fassiói, kiknek is conditiojokat fassiójokkal együtt megírtuk, és nagyságtoknak, kegyelme-teknek küldöttük, kik is laknak minnyájon az fen megírtuk székben és falukban, mellyet mű is írtunk meg fide nostra mediante.

Datum anno, die, locoque supranotato.

Correcta per nos iudices.

Nagyságtoknak Kegyelmeteknek alázasat szolgálai az fen megírt széki alsóboldogasszonfalvi Simon István ecclesiastica persona m. p. és Menyhárt Gábor, újszékeli, m. p. ambae partes nobiles.

³Tekintetes Nemzetes Tsitso Kereszturi Torma György uram ő Kegyelme Nemes Udvarhely alias Filialis Kereszturfi Székben az megírt Urnak vagy maga képében hagyot Personalisnak úgy Gondviselő Bírójának, és ő Kegyelme mellett levő törvénytevő adjunctus jóakaró Urainknak ő Nagyságoknak s ő Kegyelmeinek jóakaró Urainknak adassék nagy böcsülettel.

⁴Anno 1723. 19. Martii. Apertae per Joannem Kolesár Provisorem spectabilis ac generosi domini Georgii Torma de Csieso Keresztur Fiatfalviensem.

Pro actore.

1 Címzés a hátapon.

2 Megjegyzés a hátapon.

3 Címzés a hátapon.

4 Megjegyzés a hátapon.

1723. június 3., Keresztúr

UDVARHELYSZÉK PERLI MARTONOSI VAS GYÖRGYNÉT BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: B: KmOL Udvarhelyszék lt. II/75. cs. N. 118.

Laudatur Deo. Anno 1723. die vero 3. Junii in Keresztur coram altero generoso domino vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor Udvarhely széki Kajditsfalvi tekintetes nemzetes Török Manyhárt, nemes Udvarhely székeknek edgyik hütös vice király bírása ratione officii sui.

In causam attractae ugyan Udvarhely alias Kereszturfiu székben Martonósban lakó Vas Györgyné, keresztnevében protestatur, nemes személy. Az actornak prókátora Bak György, rugonfalvi.

Dicit actor per procuratorem praefatum: Citáltattam törvényhez az incatta asszont in anno 1723. dje 22. Maii ilyen okon, hogy ő boszorkánysággal vádoltatott, melyről exmissióm lévén, ha doceálhatok, a jure megkívánom, hogy legelőször a mély vízben próbáltassék meg, annak utánna büntetessék égetéssel, protestatur.

Pro incatta procurator Andreas Gombos de Timafalva, et per eundem de merito dicit: Az dominus actornak úgymint officialisnak ellenem való terhes allegatióját értem, de én mind azokban ellenem intentált vétkes dologban ártatlan vagyok. Azért exmitáltassam magam, ártatlanságáról az mit lehet doceálok, bizonyágom mellett hütöst is kérek magamnak.

Deliberatum: Exmituntur.

JÁSFALVI NAGY LŐRINCNÉ ANTAL JUDIT PERLI NAGY ANDRÁST ÉS FELESÉGÉT,
GYARMATI ZSUZSKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL Udvarhelyszék lt. II/76. cs. N. 94.

I.

1724. szeptember 20., Udvarhely

Causa levata anno 1724. die 20. Septembris in oppido Udvarhely coram generoso domino Johanne Ugron de Sz[ent] Mihály et Melchiore Török de Kaditsfalva utrisque vice iudicibus regiis sedis Siculicalis Udvarhely.

Actrix Jásfalvi nehái Nagy Lőrincz relictaja Antal Judit pixidaria, procurátora Rigo András h[omoród]almási.

Inctusok Nagy András és felesége Gyarmati Suska, nemes személyek, mind két fél perek laknak nemes Udvarhely székben Jásfalvában.

Dicit actrix per procuratorem praefatum cum protestatione: Törvényre citáltattam az incattusokat anno 1724. az edgik incattust úgymint Nagy András 10. Julii, az másikat Pünköszt nap tájban. Oka citátiómnak ez: mivel in anno ut supra Nagy András circa diem citationis engemet kurvának, boszorkánynak, gyilkosnak szídot, diffamált, az másikat is ugyan eodem anno ut supra et circa diem ut supra, nem tudhatom mi okból viseltetet praesummált engemet diffamálni, házfelverőnek, tolvajnak pronuciálni. Megkívánom méltán a jure, hogy az incattus Nagy András három rendbeli diffamációjáért, melyet az maga házánál cselekedet, seorsim et singillatim, nyelve válcságán convincáltassék, ha rám nem rakhassa. Az másik incattara, hogy lopónak, s házfelverőnek diffamált, ha rám nem rakhattya, mindenikért seorsim et singillatim, nyelve válcságán convincaltassék. Diffamációja ezen incattusoknak volt nemes Udvarhely székben az Jásfalvi patakon, vicinitassiról mindkettőknek protestálok, ha kívánatik szabad legyen megmondanom. Mindezekben az incattusok ha valamit tagadnának, cum omnibus circumstantiis congruis, az mint lehet docealni kész leszek, az törvént is az miben illik magamnak kérem salvum sit, et actor protestatur cum ulteriora etc.

Incatti absentes ideoque in totali actione et acquisitione actricis vincitur.

II.

[1725., Udvarhely]

Doceálja az actrix asszony, hogy ötet az incattus Nagy István in anno 1724. Szent Jakab tájat boszorkánynak, fosos kurvának, házfelverőnek szídták, diffamálták és Nagy István azt is mondotta, hogy az atya most is élne, ha az actrix meg nem ölte volna.

Doceálja azt is, hogy ötet mások kurvának nem mondották, ha kik mondották is, azokat in jus attrahálta, és neki tisztességét azok megadták, cum obstante congruis circumstantiis.

Johannes Ugron m. p. alter vice judex regius cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhelj.

Regii: bikafalvi Benczedi Daniel, kányádi Dersi Ferencz, égei Csiszer András, Ferencz Péter, Dalyai Szóts István atyánkifiai ő kegyelmek.

III.

1725. február 13., Jásfalva

Alázatos szolgálataunkat ajánljuk Nagyságtoknak, kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen éltesse, szíből kíványuk.

Alázatosson akarók Nagyságtoknak s kegyelmeteknek értésére adni, quod in anno praeterito 1725. die 13. Februarii híva minket Udvarhely széki jásfalvi néhai Nagy Lőrincz darabont személy relictája Antal Judit, az nagyságtok, kegyelmetek utrumával, ugyan az megírt székben és faluban, az mostani ott való hütös falus bírő, Katona Ferencz primipilus

személy házához egynehány személyeknek nevek és hütök után való fassiójoknak bevételére. Mű azért engedvén az nagyságtok, kegyelmetek utrumával való hívtalnak, eodem anno, die locoque supranotatis el is mentünk az felyeb specificált helyre, és az kik oda mi előnkben felelni jöttek, azokat erős hittel megesketvén és az utrum szerint megkérdezvén meg is feleltettünk, mely személyek nevek és hütök után való fassiójok így következnek:

1. testis Katona Ferenc primipilus, annorum 48. Juratus examinatus fatetur: Én az kérdésben azt tudom, s hallottam: Az citatio után Nagy István azt mondá Nagy Lőrincznének: Ne fososkogyál, te fosos asszony, meny el dolgozdra, ne boszorkánykogyál itt rajtam.

2. testis Forró György primipilus, annorum 30. Juratus examinatus fatetur: Aszt tudom, s hallám, hogy aszt mondá Nagy István Nagy Lőrincznének: Meny el, te fosos kurva. Ez penig az citatio után vala.

3. testis Kelemen Györgyné primipila, Kerekes Annok, annorum 50. Jurata examinata fatetur: Én az kérdésben hallottam Nagy Istvánnétül, hogy azt mondá Nagy Lőrincznének kurvaságával tartotta életét, kirogjuk az boszorkányt az életül[!].

4. testis Kelemen György primipilus, annorum 50. Juratus examinatus fatetur: Én hallottam Nagy Istvántül, hogy Nagy Lőrincznét boszorkánynak, házfelverőnek, kurvának szitta.

5. testis Kelemen Mihályné: Én az kérdésben aszt tudom, hallottam Nagy Istvántül, hogy Nagy Lőrincznét kurvának, boszorkánynak szitta. Aszt is hallottam, hogy ha Nagy Lőrinczné meg nem ölte volna apámat, most is élne (tudni illik Nagy Lőrincz).

Ezek uram az bizonyságok, kik minnyájan laknak az megírt székben és faluban, kik is primipili és primipilák, mely személyeknek nevek és hütök után való fassiójokat fide nostra mediante leírtuk és nagyságtoknak, kegyelmeteknek pecsétünk alat küldöttük.

Datum anno, die locoque ut supranotatis.

Correcta per nos.

Stephanus Szócs alias Szabo de Dallya m. p.

Petrus Ferencz de Ege m. p.

In sede Siculicali Udvarhely commorantes, utrimque nobiles.

IV.

1725. április 10., Udvarhely

Litis intermediumval!

Udvarhely széki jástfalvi néhai Nagy Lőrincz relictája Antal Judit pixidaria dolgában való inquisitio.

Tudgya e nyilván, avagy hallotta bizonyosson a tanu, ha néhai Nagy Lőrincz pixidarius személy relictáját Antal Juditot törvény közön ki és mivel diffamálta?

1. testis jástfalvi Katona Ferenc primipilus, annorum circiter 48. Citatus juratus examinatus fatetur: Tudom nyilván és bizonyosson, hogy néhai Nagy Lőrincz relictája Antal Judit törvény közben lévén jástfalvi Nagy Istvánnal, a citatio után azt mondá Nagy István Nagy Lőrincznének: Meny el, te fosos asszony, ne fososkodgyál, állyon meg a szád.

2. testis jástfalvi Forró György primipilus, annorum circiter 36. citatus juratus examinatus fatetur uti primus testis.

Ezek a bizonyságok mind ketten Udvarhely székben lakók. Datum in oppido Udvarhely, in aedibus nobilis quondam Stephani[?] Tasnadi seniore in oppidi Udvarhely, die 10. Aprilis anno 1725.

Receptae sunt hae fassiones per nos

Petrum Szombatfalvi

et

Thomam Pál de Bethlenfalva

de eadem nobilem m. p.

nobilem m. p.

juratos assessores ad id specialiter exmissos.

240.

KERESZTÚRFALVI GEGŐ JÁNOSNÉ PATKOS KATA
PERLI NAGYOBB LŐRINCZI ANDRÁS NÉ BIRTALAN KATÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/77. cs. N. 1.

I.

1725. szeptember 13., Keresztúr

Utrum: Bizonygassa az actrix asszony, hogy Birtalan Kata jobbágy asszonyát diffamálta kurvának és boszorkánnak et cum circumstantiis congruis.

Keresztur, 13. Septembris 1725.

Melchiorum Török m. p. iudex regius sedis Siculicalis [Udvarhely]

Kereszturi Kereső Sigmond, Kovács Samuel feleltessenek, és Visollyai György uram református keresztúri schola mester is.

II.

1725. szeptember 18., Keresztúrfalva

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek, Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen éltesse szívünk szerint kívánjuk.

Jelentyük nagyságtoknak, kegyelmeteknek, quod in hoc anno currenti 1725. die vero 18 mensis Septembris hivata minket Udvarhely alias in filiali Keresztur székben Keresztur falvában lakó néhai tekintetes nemzeti Bihari András uram relictája, nemzeti Dosa Borbara asszony ő kegyelme jobbágya asszonya, az fen specificált székben filiálisban Keresztur falvában lakó Gegő Jánosné Patkos Kata asszony ő kegyelme képében, nemes széktől emanáltatott utrummal, hogy holmi becsületes fatenseknek hitők után való fassiójokat bevennők. Mi azért engedelmesek lévén az domina actrixnak hívatallyára, elmentünk az fen specificált esztendőben székben filiálisban napon és házhoz, úgymint az megírt széki ke-

résztfalvi nemes Nagy János uram nemes személy házához, és az mely fatenseket a domina exponens mi előnkben állata, mi azokat erős hittel megesketvén, az előnkben adatott utrumoknak continentióji szerint, cum circumstantiis congruis meg is examináltuk és hűtök után való fassiójokat relatoriában vévén, az domina exponensnek kiadván nagyságtoknak, kegyelmeteknek küldöttük, mellyek így következnek serietim.

Utrum inclusum.

1. testis keresztúrfalvi András István primipilus, annorum 53. Citatus juratus examinatus fatetur: Én bőségesen voltam beszédes az incatta asszonnyal, Birtalan Katával, de én sem edgy, sem másszor nem hallottam, hogy kurvának s boszorkánynak szidalmazta volna Gegő Jánosnét Patkos Katát.

2. testis keresztúrfalvi Székelly Samuelné Borka nobilis, annorum 36. Citata jurata examinata fatetur: Hallottam az öreg Lőrinczi Andrásné szájából, hogy Gegő Jánosnét az templomból kivezették volna, de micsoda faluban, nem tudom.

3. testis keresztúrfalvi Muntján Jánosné Annok, nemes Bihari Andrásné asszonyom sellér jobbágy asszonya. Citata jurata examinata fatetur: Az öreg Lőrinczi Andrásné szájából hallottam a leányunk Csiki Josephnének az gyermekét hozzám hozván szoptatni, ezt mondá, hogy Csiki Josephnét Gegő Jánosné Patkos Kata vesztette meg meggyel, megvallom tartok attól, kurvaságát s boszorkányságát nem tudom, s nem is hallottam.

4. testis keresztúrfalvi Hegyi Pálné pixidaria persona, annorum 35. Citata jurata examinata fassa: Én az kérdésben egyebet nem tudok, hanem azt tudom mondani, hogy egy olykor az nagyob Lőrinczi Andrásné hozzám jöve az leánya gyermekivel, hogy megszoptassam az Csiki Josephné gyermekit, s monda, hogy bizony gyanakszik a leányom Csiki Josephné Gegő Jánosnéra, hogy meggyben valamit adót be neki, az melly mia nem tarthatja, szoptathattja az gyermekit az maga tejin.

5. testis keresztúrfalvi Fazakas Martonné Vizi Annok pixidaria persona, annorum 40. Citata jurata examinata fassa: Hallottam az nagyob Lőrinczi Andrásné Birtalan Kata szájából, hogy azt mondá: Gegő Jánosnét Patkos Katát Martonosí Vass Pál az templomból kihúzta, jámborságáért én pedig semmi Isten ellen való vétékét s életét nem tudom, sem nem láttam Gegő Jánosné Patkos Katának.

6. testis keresztúrfalvi Sofalvi Pálné Judith primipila persona, annorum 45. Citata jurata examinata fassa: Én az kérdésben egyebet nem tudok, hanem egy olykor mondam Nagy Lőrinczi Andrásné Birtalan Katának: Leány ollyat beszélnek, hogy Gegő Jánosnét Patkos Katát kurvának s boszorkánynak mondottad. Melyre azt mondá: Én aznak nem mondotam, de az nemes szék színen is megmondom, hogy bizony gyanakodtam recepta leányom Csiki Josephné dolgáért, hogy a teje odalett.

8.[!] testis keresztúrfalvi Sofalvi Istvánné Annok primipila persona, annorum circiter 40. Citata jurata examinata fassa nihil.

9. testis keresztúrfalvi Fazakas Györgyné Vizi Kata pixidaria persona, annorum 30. Citata jurata examinata fassa nihil.

10. testis keresztúrfalvi Sofalvi István primipila persona, annorum 40. Citata jurata examinata fassa nihil.

Ezek bizodalmas nagy jó uraink az mü előnkben állítatott fatenseknek hütök után való fassiójok, kik is laknak mindnyájan Udvarhely alias in filiali Keresztúr székben Kereszturfalvában, kiknek is az seriesben nevekkal edgyüt conditiójokat fen specificáltuk.

Mellyeket mi is regiusok írtunk meg fide nostra mediante hitünk írása és szokot pecsétünkkel megerősítvén.

Datum in anno et die locoque supranotatis.

Correcta per nos regios.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgálói

Udvarhelly alias filiali Keresztur széki Keresztur városi Kováts Sámuel m. p. és Kereső Sigmond m. p. és Visolyi György m. p. Keresztur Reformata Scolának mestere, mind hárman nemes emberek.

¹Spectabilibus, Magnificis, Egregiis, Dominis Vice Judicibus, Juridicis Regiis Sedis Siculicalis Udvarhely, Filialisque ejusdem Keresztur, ac Dominis Juratis Assessoribus, nec non Domino Jurato Notario, Dominis Dominis nobis semper observandissimis et colendissimis.

²Anno 1725. apertae per Sigismundum Jakabházi, juratum notarium sedis Filialis Keresztur. m. p.

Pro aetricis.

1. Címzés a hátlapon.

2. Megjegyzés a hátlapon.

241.

1725. október 29., Kereszturfalva

SZÉKELYKERESZTURI KATONA GYÖRGYNÉ INCE KATA
PERLI BORBÉLY JÁNOST BECSÜLET- ÉS TESTI SÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A; KmOL Udvarhelyszék It. II/77. es. N. 11.

Ajánljuk bizodalmas jó Uraink Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkot, Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket sokáig éltesse szívünk szerint kívánnjuk.

Akarók bizodalmas jó uraink nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatosan megjelenteni, quod in hoc anno praesenti 1725. die 29 Octobris híva münköt Udvarhelly alias filialis Kereszturfi széki Kereszturfalvában lakó üdösbik nemzetes Boros Jenőy Tisza Giörgi uram ő kegyelme, ugyan fen megírt széki Keresztur városi Katona Gjörnél[!] Ince Kata nevű jobbágy asszonya képében, ugyan Udvarhelly alias Kereszturfi széki kereszturfalvi Tsiki Joseph nemes személy házához, az tekintetes nemes székéből emanált utrumának erejével, e végre hogy holmi becsületes fatenseknek hütök után való fassiójokot bévennök. Mü is azért engedelmesek lévén az utrummal való hivatalra, elmentünk az fen megírt székben,

filiálához, esztendőben, napon és házhoz, és az mely fatenseket az dominus exponens mű előnkben állíta, mű azokat hüttel megesketvén, az előnkben állatot utrumnak tenora szerént megexamináltuk, és hütök után való fassiójokat nevekkal együtt relatoriában vévén, nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatosan küldöttük. Mellyek így következnek rend szerént:

1. testis Keresztur városi Veres Sigmond privilegiátus nemes személy, annorum circiter 70. Juratus examinatus fatetur sic: Én azt hallottam világosan, hogy az incattus Borbélj János Katona Gjörnét rúttól szidá lopónak, tolvajnak, ág-bogon hordozot kurvának, boszorkánynak. Azt is hallám, hogy mondá Katona Gjörné Borbélj Jánosnak, hogy egy néhány pénzekkel adós neki Borbélj János, fizesse meg, mert bizony megzálogóllja, s arra monda Borbélj János, jere bé hát, kutya lelkű boszorkány, mert megfizetek, azon bémene Katona Gjörné Borbélj Jánosni, s hallék míngyárt pufogásokat. Azt is hallám, hogy Katona Gjörné nagy rekedezve tolvajt kezdé kiáltani az Borbélj János házába, arra én is elhajtám az csépet, odafuték, az házba pedig senki már nem vala, hanem Borbélj János feleségestől és Katona Gjörné, Borbélj János pedig akkor is az terdivel Katona Gjörnén vala, Katona Gjörné rúttól véres vala, az verést pedig nem láttam, de cetero nihil.

2. testis Keresztur városi Antal Mihályné Ersok primipila persona, annorum 45. Jurata examinata fassa: Én egyebet az kérdésben nem tudok, hanem az tolvaj kiáltásra én is odafuték, látám, hogy Katona Gjörné az Borbélj János ajtajának küszöbin háttal keresztül dőlt vala, Borbélj János az térdeivel Katona Gjörnén ál vala, az Borbélj Jánosné kezeibe is egy darab fa vala, az urát húzza vala Katona Gjörnéről, Katona Gjörné pedig rúttól véres vala. Azt is láttam, hogy az vállaközi igen kék vala az veréstől. Ki verte, azt nem láttam.

3. testis Keresztur városi Vargha Danielné Borka privilegiata persona, annorum 47. Jurata examinata fassa: Én egyebet az kérdésben nem tudok, hanem azt hallottam, hogy Borbélj János Katona Gjörnét rúttól szidá, ág-bogon hordozot kurvának, lopónak, tolvajnak, boszorkánynak, még ilyen szóval monda Borbélj János: az leányod is megszidót téged boszorkánynak, én is megmondhatom úgy, mert azt monda az leányod, hogy az tehened szarvába keressék meg az borsszemet, s megtalálják.

4. testis Keresztur városi Horváth Ferenczné Jutka privilegiata persona, annorum circiter 35. Jurata examinata fassa: Én azt hallám, hogy Katona Gjörné azt mondá Borbélj Jánosnak, hogy egy néhány pénz adósok neki, adná meg, mert neki búzáat kel Udvarheljéről hozatni, mert bizony megzálogóllja érette. Monda Borbélj Jánosné: jere bé, megfizetünk. Monda Katona Gjörné: én nem megyek, mert megverték. Monda ismét Borbélj Jánosné: jere bé, zálogot adunk. Én az alat elémenték egy kasalja káposztával, azonban hallék nagy rekedezve tolvaj kiáltást, odafutánk Kováts Samuel urammal együtt, Katona Gjörné az Borbélj János ajtajának küszöbin keresztül dőlt vala, Borbélj János az térdeivel az melljén álvala, s monda Kováts Samuel uram: Várj meg csak Borbélj János, mert azt bizony megfizetéd. Arra monda Borbélj János (salva honore sic dictum) meg a szart. Azt is látám, hogy Katona Gjörnének az vállaközi merő kék vala az veréstől, véres is vala rúttól, az inge mind lehasadozott vala. Azt is hallottam, hogy Borbélj János Katona Gjörnét rúttól szidá ág-bogot hordozot kurvának, lopónak, tolvajnak, boszorkánynak, de cetero nihil.

5. testis Keresztur városi Szász Gjörné Annok privilegiata persona, annorum 38. Jurata examinata fassa: Én az kérdésben egyebet nem tudok, hanem azt hallottam, hogy Katona Gjörné az Borbélj János házába erőssen jajgat vala, tolvajt kiált vala, de az ajtó bé volt téve, az verést nem láttam, hogy Katona Gjörné onnan kiszabadult rúttól véresen, hozzám jöve,

én raggatám bé az sebeit. Azt hallám Borbélj Jánostól, azt monda, hogy az fába ütközöt vala. Azt is látám, hogy Borbély János az udvaron úgy megüté az Katona Gjörné süldejét, hogy mingyárt meghala. Azt is hallottam, hogy Katona Gjörnét rútol szidá Borbélj János testes ördögnek, egyebnek is.

6. testis Keresztur városi Fodor Mihályné Sára privilegiata persona, annorum circiter 40. Jurata examinata fassa: Én egyebet az kérdésben nem tudok, hanem azt hallottam, hogy Borbélj János Katona Gjörnét rútol szidá ág-hegyen hordozot tetves ördögnek. De cetero nihil.

7. testis Keresztur városi Küssébbik Horváth János, annorum circiter 22, privilegiatus nemes személy. Juratus examinatus fatetur sic: Én azt nem láttam, mikor Borbélj János Katona Gjörnét verte, mert az háza ajtaja bé volt téve. De jajgatását, tolvaj kiáltását hallottam Katona Gjörnének. Azt is látám, mikor az Borbélj János házából kijöhetet Katona Györné, hogy rútol véres vala, az inge mind lehasadozot vala, hajadon fővel vala. Azt hallottam, hogy Borbélj János Katona Gjörnét rútol szidá lopónak, tolvajnak, boszorkánynak, tetves ördögnek, ág-bogon hordozot kurvának. Azt is látám, hogy Borbélj János az szilvafák között úgy megüté egy kosztal az Katona Gjörné tináját, hogy mingyárt ledöle, még az kosztal is reatevé az tinóra, magam adék hírt Katona Gjörnének, hogy mint ütötte Borbélj János az tináját.

Ezek az bizonyságok bizodalmas jó uraink minnyájan laknak Udvarhelj alias filiali Kerestur székben, Keresztur városában, kiknek hütök után való fassiójokot nevekkel és conditiojokkal együt mű is, regiusok írtuk meg az mű igaz hütünk szerént és pecsétünkkel is confirmáltuk. Datum anno et die locoque ut supra.

Correcta per regios.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek kész engedelmes szolgálai Udvarhelj alias filialis Kerestur széki kereszturfalvi Ferencz alias Mihály Deák m. p. és ugan megírt széki kereszturfalvi Tsiki Joseph utrique nobiles. m. p.

¹Spectabilibus Magnificis Generosis Egregiis Dominis Vice Judicibus Juridicis Regiis Sedis Siculicalis Udvarhelj Filialisque ejusdem Kerestur, ceterisque Dominis Juratis Assessoribus et Domino Jurato Notario, Dominis Dominis nobis observandissimis et celandissimis.

²Anno 1725. Apertae per me Sigismundum Jakabhazi, juratum notarium sedis filialis Kerestur. m. p.

Pro actoris domini Georgii Tisza.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

1725. július 30., Udvarhely

FENYÉDI ÖZVEGY CSERGŐ LŐRINCZNÉ DAMOKOS ERZSÉBET ÉS CSERGŐ GERGELYNÉ
SEBESTYÉN ANNÓK PERLI MIKLÓS GERGELYT BECSÜLETSTÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: B: KmOL Udvarhelyszék It. II/77. cs. N. 46.

Anno 1725. 30 Julii. Levata causa in oppido Udvarhely coram domino generoso Melchiore Török altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus.

Felperesek nemes Udvarhely széki fenyédi néhai Csörgő Lőrincz relictája Damokos Ersébet és ugyan néhai Csörgő Gergely özvegye Sebestyén Annok nemes személyek.

Alperes megírt széki és falubeli Miclos Gergely nemes személy.

Et pro actrices procurator Martinus Antal de Vágás, per quem solita cum protestatione praemissa dicunt: Citáltattuk törvényhez az incattust anno praesenti 1725. die 23. Januarii, oka citációknak az: Nem tudjuk mi okból viseltetvén az incattus in anno ut supra, a megírtam napon, tájat, a fen megírt székben és faluban, néhai falus bíró Sándor Mihály nemes személy házánál praesumált difálmálni mind két actrixokat nyilván való boszorkánynak. Azt is mondotta, hogy énnekem Csörgő Lőrincz relictájának, Ersoknak a kürtömön horgyák be a pénz.

Megkivanyuk azért a jure, hogy ha ránk nem rakhatya, nem is rakja, mindenikünk ellen külön külön in aemenda lingvae convincáltassék, eleven díumon is, in super költésünk, fáradságunk mire fog terjedni, azt is fizesse meg, ha mit tagadna actiónkban az incattus, data exmissione, a mit lehet doceálunk, magunknak si juris erit, törvént kívánunk, salvum sit et actrixok protestatur ad ulteriora.

Pro incattus procurator Andreas Rigo de Homorod Almás, per quem consequenter replicat: Ha mi az egyik actrixnak úgy mint Csergő Lőrincznének ellenem írt actióját illeti, arra breviter azt mondom: Én más emberek szavát ha emberséges emberek előtt citáltam, suo tempore data exmissione comprobálom micsoda sensussal mondottam, a mi pedig a másik actrix propositiójában megírt szavaimot illeti, azt simpliciter tagadom, hogy én semmit, se egyet, se mácot tisztessége ellen nem mondottam, mellyekről ut supra cum omnibus circumstantiis congruis exmittáltassam, alioquin kész leszek magamnak is a miben illeti törvényt kérni salvum sit.

Pro actrices, a mint az incattus én ellenem egyik actrix Csergő Lőrinczné ellen ilyen sensussal replicál, hogy az actióban megírt diffamációt másoktól hallotta volna, azok előtt iterálta is, vagy mások előtt, cum dato az ő kegyelmek nem suffragálhat, ergo diffamált, bírāja előtt megvallotta. Ami pedig illeti a másik actrix iránt való replicáját, arról exmittáltassam, de a másikról exmissió nem lehet, convincáltatni kívánom, verba plura. Protestando.

Incattus, azért kívánom én a' exmissiót, hogy replicám szerént exmittáltassam.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

Anno 1725. die 20. Februarii az litigáns felek lite pendente egymás között megbékél-
lenek, és Miklos Gergely megkövetvén restituálá becsületitt Csergő Lőrincznének, hasonló-
képpen Csergő Gergelynével is, Sebestyén Annával megbékéllék, és becsületitt restituálá
megkötvén.

HOMORÓDKARÁCSONFALVI ÖZVEGY DANI FERENCNÉ BATO ANNÓK
PERLI LAKATOS PÁLNÉ LŐRINCZ BORKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A; KmOL. Udvarhelyszék lt. II/77. cs. N. 71.

I.

1725. március 6., Udvarhely

Anno 1725. die 6. Martii. Litis intermediumról való inquisitiója Udvarhely széki h[omoród]karácsonfalvi néhai Danj Ferencz relictája Bato Annok primipila dolgában.

Utrum!

Tudgya-e nyilván avagy értette-e bizonyosan a tanu, hogy Udvarhely széki karácsonfalvi néhai Dani Ferencz primipilus relictája Bato Anna törvény közben léven ugyan Udvarhely széki karácsonfalvi Lakatos Pálnéval Lőrincz Borbarával, ha az allatt kürtöbe járó boszorkánynak és egyéb tisztessége ellen lévő személynek is diffamálta volna, et omnibus circumstantiis congruis.

1-mus testis h[omoród]Karácsonfalvi Mateffi István nobilis, annorum circiter 21, citatus juratus examinatus fassus: Én bizonyosan hallottam, törvény közben léven néhai Dani Ferenczné Bato Anna ugyan karácsonfalvi Lakatos Pálnéval Lőrincz Borbarával circa öt esztendőől fogván, ennek előtte mintegy három vagy négy héttel Lakatos Pálné Danj Ferencznét körtönjáró boszorkánynak, vén kurvának is diffamállá, az szalad aszalóra reja ment, ot hajgálta, azt is mondota, hogy az ecajajis rejám jövéel volt, hogy az lábamot is kitékerjed.

2-us testis oklandi Nagj György primipilus, annorum 30, citatus juratus examinatus fateur: Tudom bizonyosan, hogy ennek előtte három vagy négy héttel nyilván való boszorkánynak szidá Lakatos Pálné Danj Ferencznét, kövel is vagy fával hajgállá. Azt is hallottam, hogy törvény közben voltak egymással, Danj Ferenczné Lakatos Pálnéval.

3-tia testis h[omoród]karácsonfalvi Barabás Pálné primipila, annorum 40, citata jurata examinata fateur in omnibus sicut 1-mus testis, Mateffi István.

Ezek az bizonyságok minyájan laknak Udvarhely székben az megírt falukban.

Datum anno et die ut supra, in oppido Udvarhely, in aedibus Stephani Tesnádi[!] senioris.

Receptae sunt hae fassiones per nos

Samuelem Orban de Lengyelfalva nobilis m. p. et Cheznan[?] Pál de Bethlenfalva nobilem m. p. utrique juratos assessores sedis Siculicalis Udvarhely ad id specialiter exmissi.

II.

1725. március 20., Udvarhely

Levata anno 1725. die 20. Martii coram generosis dominisque vice iudicibus regiis cum dominis jurassorum, in oppido Udvarhely.

Felperes Udvarhely székben Homorod Karatsonfalvában lakott néhai Dani Ferencz primipilus özvegye Bato Annok primipila. Prókátora Bak György, rugonfalvi.

Alperes Lakatos Pálné Lőrincz Borka nemes személy, mind két fél peresek laknak megírt székben Homorod Karatsonfalván.

Dicit actrix per procuratorem praefatum cum protestatione praemissa: Citáltattam az incattát törvényre, in anno 1719. Mátyás napja tájatt ilyen okon, hogy ő ugyan in anno et circa ut supra, az akkori h[omorod]karácsonfalvi falus bírótól nekem azt izente lakó házámhoz, hogy őtöt gyógyíttsam meg, mert az tüzet az hátamra téteti. Én az incattának házához is küldöttem, s megkérdettem, hogy szavai-e azok az diffamáló szók, melyre az maga lakó házánál azt felelte, hogy azon szóban vagyon, és így az incatta asszony engemet boszorkánynak pronunciált.

Megkívánom azért az törvénytől ítéltetni, hogy az incatta általla való megírt diffamáltásomért in emenda lingvae és in super eleven dímon is convincáltassék. Méltatlan gyaláztatásomat fel sem vöttem volna pro floreni 40, költésem, fárattságom is teszen floreni 6, azokat is az incatta fizesse meg. Ha tagadná, actiómot data exmissione az mit lehet doceálok, magamnak is a miről törvént akarok kívánni, salvum sit. Protestatur.

Actor dicit: Amint az incatta litis intermediumnak poenáján convincáltatott, ha ma nem deponálja, cras cum duplo deponálja, és actióm szerint convincáltassék. Protestatur.

Anno 1725. die 5. Junii. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Johanne Ugron altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Deliberatum

Az nemes széknek az procurator absentiaja miatt ezen szék napján volt deliberátuma, azért az incatta is procurátora absolutóriájára elhíhat, és pro hic et nunc causájok dilatáltatik.

Anno 1725. die 19. Junii. Levata causa Udvarhely coram generoso Johanne Ugron altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor per ante scriptum procuratorem dicit: Ez előtt litis intermedio convincáltatott az incatta, de nem deponálta, azért suspendáltatott akkor az causa, kihez képest primum et ante omnia deponálja, azután feleljen de merito. Protestatur.

Pro incatta procurator Andreas Rigo de H[omorod] Almás, per quem exhibet literas testimoniales de depositione istius oneris.

Deliberatum

Ex productis constál Dani Ferencznének post citationem való nyelveskedése, azért hogy peressit post citationem meg nem becsüllette, in poena litis intermedii convincáltatik.

Anno 1725. die 10. Julii. Levata causa coram generoso domino Melchiore Török altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely.

Pro incatta procurator Andreas Rigo de H[omorod] Almás, per quem incatta de merito replicat: Az actrix asszonyinak ellenem való actióját értem, melyet simpliciter tagadok, hanem ha mások szavát az melyekett az actrix ellen mondottam volna, azzal nem aggravál-tathatom, melyekre cum obstante circumstantia exmittáltassam congruis, az mit lehet doceálok, doceálván az miről illik, az törvényt is magamnak kérnem salvum sit. Protestatur.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

Anno 1725, die 28. Augusti. Levata causa coram generosis dominis utrinque vice judicibus regiis coram dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actrix exhibet literas relatorias penes exmissionem et de reformationem. Protestatur.

Deliberatum: Constál ex producti ambarum partium, hogy az incatta Lakatos Pálné az actrix aszonyt boszorkánynak diffamálta, constál az is, hogy ha mások is diffamálták, mások velle megbékéllettek, nemcsak mások szavait mondotta, hanem maga diffamálta, tectet azért az törvénynek, hogy Lakatos Pálné diffamáló szavaiért in poena liti homagii et poena indebitae relationis convincáltassék az actrix aszony ellen.

III.

1725. július 10. [Udvarhely]

[Kérdőpontok:]

Doceálja az incatta aszony, hogy ő in anno 1719. szent Mátyás nap tájat az akkori karácsonfalvi falus bírótól azt nem izente, hogy ötet gyógyítsa meg, mert az tüzet az hátára téteti, mikor az házához küldött az actrix, hogy ha abban az szóban vagyon vagy nincsen, akkor is az incatta hasonló képpen boszorkánynak nem pronuciálta, az mit mondott pedig az incatta, azt nem magától mondotta, csak mások szavát mondotta, az actrix ellen semmi diffamáló szót nem mondott, hanem csak mások szavait mondotta, iterálta, cum obstante congruis circumstantiis.

Ex prothocolo sedis, 10. Julii 1725.

Melchior Török alter vice judex regius sedis Siculicalis Udvarhely Extradatum per Franciscum K. Daljai juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

¹Regii: h[omoród]szentmártoni Bíró Dávid, h[omoród]szentpáli Bella János, karácsonfalvi Lázár János, h[omoród]szentpáli Dimén Gergely uramék ő kegyelmek. Item Doczi György.

IV.

1725. július 16., Homoródkarácsonfalva

²Spectabilibus Egregiis Generosis Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis Sedis Siculicalis Udvarhely ceterisque Generosis Dominis Dominis Juratis Assessoribus ac Generoso Domino Domino Jurato Notario, nobis observandissimis.

Alázatos szolgálatainkot alyályuk nagyságtoknak s kegyelmeteknek. Isten ő Felsége sokáig éltesse nagyságtokat s kegyelmeteket szűből kíványuk.

Jelentyük alázatosan nagyságtoknak s kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1725. die vero 16. Julij hoza mű nekünk Udvarhely széki homoródkarácsonfalvi néhai Dani Ferentz relicájja, Bato Anna az nagyságtok s kegyelmetek székiből emanáltatot utrumot, melylyel híva münket megírt széki homoródkarácsonfalvi Kováts Feretz primipilus házához egy nehány bizonyságok feleletinek bevételeire. Mű azért engedelmesek lévén az nagyságtok s kegyelmetek székiből emanáltatot utrumnak, anno et die ut supra elmentünk az megnevezet helyre, és az melly bizonyságokat az domina exponens mű előnkben állított, azokat erős hűttel megeskettük és az előnkben adatott utrumnak continentájja szerint megexamináltuk és hűtök után való fassiójokot leírtuk, az mellyre is nagyságtoknak s kegyelmeteknek inclusive ilyen rendben küldöttünk.

1. testis Kováts Ferencz primipilus annorum 46, citatus juratus examinatus fatetur: az utrumban feltött 1719. esztendőben az actrix asszony engem is elhíva az incatta asszony Lakatos Pálnéhoz, hogy ha ugyan abban az szóban vagyon, hogy ő vesztette meg az lábát, s azért felele, hogy ő bizony aban az szóban vagyon, mert ő ette meg az lábát.

2. testis Marczí Ferencz nobilis annorum 49, citatus juratus examinatus fatetur: Egy alkalmazottsággal integetém vala az incatta asszonyt Lakatos Pálnét, hogy hadgyon béket annak az perlődésnek, ne vesztgelessék egymást, de azt felele az incatta asszony Lakatos Pálné, hogy csak végig hajtja az törvényt, s az tüzet is az hátára teteti, mert ha rá nem izenek vala, éppen elveszteget vala, megeszen vala, mert sült boszorkány. Azt is láttam, mikor citálák az incatta asszont.

3. testis Ferentz Bálint primipilus annorum 48, citatus juratus examinatus fatetur: Én Dani Ferentznének az actrix asszonynak eleget jártam az házát, de soha semmi tisztátalanságot hoza nem értettem.

4. testis Bella János primipilus annorum 38, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam, hogy boszorkánynak s kurvának megszidá az incatta asszony Lakatos Pálné az actrix asszonyt.

5. testis Lőrincz Lászlóné Susa primipila annorum 30, citata jurata examinata fassa est ut antecedens 4. testis.

6. testis Kurtan Jánosné primipila Anna, annorum 45, citata jurata examinata fassa: Hallottam Lakatos Pálnétől az incatta asszonytól, hogy azt mondta, hogy rosszul volt az lába, de hogy rea küldöt az actrix asszonyra, jobban löt az lába. Azt is hallottam az incatta asszonytól, Lakatos Pálnétől, hogy szitta kürtöbe járó boszorkánynak, azt is kiabálta az fiának, hogy hozzon puskát s löjje által az actrix asszonyt, s tegyék le az dfát az huncfut teremtetének.

7. testis Nagy György primipilus annorum 28, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam az incatta asszonytól Lakatos Pálnétől, hogy kürtöbe járó boszorkánynak szitta az actrix asszonyt.

8. testis Kováts István primipilus annorum 40, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam, hogy rea küldött az incatta asszony Lakatos Pálné az actrix asszonyra, hogy ha megette az lábát, gyógyítsa meg.

9. testis Lőrincz László primipilus annorum 38, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam az incatta asszonytól Lakatos Pálnétől, hogy szitta boszorkánynak az actrix asszonyt.

10. testis Kurtan János primipilus annorum 45, citatus juratus examinatus fatetur uti 9. testis.

11. testis Hermány Mihályné Borka primipila, annorum 40, citata jurata examinata fassa: Laktam az actrix asszonyal, de soha tisztátalan életét hozza nem tudtam, nem is tudok, nem is hoszorkány.

12. testis Ferentz Samuel pixidarius annorum 48, citatus juratus examinatus fatetur: Igaz jámbor emberséges asszony embernek ismertem s ismerem lenni az actrix asszonyt.

13. testis Bella Mihály primipilus annorum 38, citatus juratus examinatus fatetur uti 12. testis.

14. testis Kovats Menyhárt primipilus annorum 46, citatus juratus examinatus fatetur ut 13., 12. testis.

15. testis Gedő Péter primipilus annorum 58, citatus juratus examinatus fatetur uti 12.

Ezek uram az előnkben állított bizonyságoknak hütök után való fassiójok, kik is minyájan fen megírt székben Homorod Karácsonfalván, állanak pedig nemes primipilus és pixidarius személyekből, kiknek is hütök után való fassiójokot írtuk meg az mű igaz hütünk szerent.

Datum anno die locoque ut supra.

Judices idem qui supra.

Correcta per eosdem judices.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgálói Udvarhely széki homoródkarácsonfalvi Marton alias Barabas István primipilus, Salati Ferentz pixidarius.

³Anno 1725. apertae per Melchiorem Török alterum vice judicem regium sedis Siculicalis Udvarhelyj.

Pro actorem karácsonfalvi Dani Ferentzné.

V.

S. d., s. l.

Én Udvarhely széki homoródkarácsonfalvi Kovats Ferenc nemes személy, adom ezen igaz hütöm szerent való testimonális leveletem ugyan megírt széki homoródkarácsonfalvi Dani Ferencnének ilyen dologról, hogy az mint ennek előtte való esztendőbe citátióban voltam fen megírt Dani Ferencnével, mint hogy difamáltam volt, megijedvén hogy bizony-ságot magam mellé nem kapok, megkövetvén emberséges emberek előtt, 25 forint vincu-lom alatt megbékéltünk, melyről ut supra atestálok.

Kovats Ferenc.

VI.

1725. július 16. [Karácsonfalva]

Én karácsonfalvi nemes szeméj Tanko Mihály adom ezen testimoniális leveletem fide mea mediante, hogy a' mint én velem veszekedet volt ugyan karácsonfalvi néhai Dani Fe-

renczné, megbékéltünk arról az dologról egymás között emberséges emberek előtt, mivel hogy én abban az dologban a' mellyet haragomban mondtam volt, semmit nem láttam, nem tudtam.

Idem qui supra. Datum anno 1725. 16. Julii.

VII.

S. d., s. l.

Dani Ferenczné Annok harmad magával elmenté magát, az mint kiatták boszorkányságából Dani Jánossal, Dani Andrással (contra unum), ada florenum 1 dinari 47, melyről quietáлом.

Tot Márton dúló

VIII.

1725. július 16., Homoródkarácsonfalva

⁴Spectabilibus, Egregiis, Magnificis, Generosis Dominis, Dominis Vice Judicibus Regiis Sedis Siculicalis Udvarhely, ceterisque Generosis Dominis Juratis Assessoribus, ac Generoso Domino Jurato Notario, nobis semper observandissimis.

Alázatos szolgálatunkot ajánlyuk nagyságtoknak kegyelmekeknek, Isten nagyságtokat kegyelmekeket számos esztendőig szerencsésen éltetvén tartsa meg, kívánnyuk.

Jelentsük alázatosan nagyságtoknak kegyelmekeknek, quod in hoc 1725. die 16. Julii híva münköt Udvarhelly széki homoródkarácsonfalvi nemes Lakatos Pálné asszonyom Lőrintz Borbára az nagyságtok kegyelmekek utrumával Udvarhelly székbén Homoród Karácsonfalván az nemes Lőrintz Tamás nemes ember házához a' végre, hogy a kegyelmekek előnkben állítandó bizonyos számú vallóknak vagy személljeknek hütök után való fassió-jokot recipiálnók. Mű azért az nagyságtok kegyelmekek utrumával való hívtalának engedelmeskedvén, az fenn megírt esztendőben napon és helyre elmentünk, és az mellj fatenseket az domina exponens ő kegyelme mű előnkben hívatot s állított, mű azokat erős hittel megeskvetvén az előnkben adatot utrum szerint szorgalmatosan megexamináltuk s fassiójokot leírtuk, melljek rendszerint így következnek:

1. testis h[omoród]karácsonfalvi Dani Ferencz major, primipilus annorum 45, citatus juratus examinatus fatetur sic. Én nem tudom, sem nem hallottam, hogy azt izente volna Lakatos Pálné Dani Ferencznének, az nagyobnak, ha engem meg nem gyógyított, az tüzet az hátára tétetem. Én azt sem tudom, sem hallani nem hallottam, hogy nagyobb Dani Ferenczné az Lakatos Pálné házára küldött volna, hogy ha олjan szót mondtott volna. Azt sem tudom, hogy valami mocskos szókkal illette volna Lakatos Pálné üdösbik Dani Ferencznét.

2. testis h[moród]karácsonfalvi Felszegi Ferencz primipilus annorum 36, citatus juratus examinatus fatetur sic: Hallottam másoktól, hogy Kovacz Ferencz üdösbik Dáni Ferencznét, Annokot kürtöben járt boszorkánynak szíitta. Hallottam Lakatos Pálnétól, hogy

azt mondotta Dáni Ferencznének, ha megsziitalak én tégedet, perelj meg elsőbben mást, az ki elsőbben megsziidott, az után én is megfelelek.

3. testis h[omoród]karácsonfalvi Szöcs Márton pedes pixidarius annorum 47, citatus juratus examinatus fatetur sic: Hallottam, hogy üdösbik Dani Ferencznét, Amát, Kovács Ferencz boszorkánynak megsziita; az mellj dologért meg is békéllettek, nem perlé meg érette Kovács Ferenczet. Én nem hallottam, hogy Lakatos Pálné valami moeskos szókkal illette volna Dani Ferencznét.

4. testis h[omoród]karácsonfalvi Kovács András primipilus annorum 40, citatus juratus examinatus fatetur sic: Hallottam, hogy üdösbik Kovács Ferencz megsziida szemben üdösbik Dani Ferencznét boszorkánynak, de nem perléte meg érette. Én nem hallottam soha ha valami moeskos szókkal illette volna Dáni Ferencznét Lakatos Pálné.

5. testis h[omoród]karácsonfalvi Pataki Sigmund primipilus annorum 34, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én soha nem hallottam, hogy Lakatos Pálné Dani Ferencznét, nagyobb, valami moeskos szókkal szidot volna.

6. testis h[omoród]karácsonfalvi Csiki János primipilus annorum 62, citatus juratus examinatus fatetur sic uti antedecens quintus testis.

7. testis h[omoród]karácsonfalvi Barabas Márton primipilus annorum 60, citatus juratus examinatus fatetur sic: Tudom azt bizonyoson és nyilván, hogy ennek előtte egy néhány esztendőkkel veszekedet az megholt Kovács János üdösbik Dani Ferencznével, boszorkánynak megsziita, feletteté felölle tanuságnak okáért Kovács János. Én voltam bíró benne Péter Déákkal. Az többi között egynehányan azt felelék, nevezet szerint kik voltak, nem emlékezem rea, hogy azt mondotta üdösbik Dáni Ferenczné, kivel mit gondol ő, mert ő hét ördöggel bírálkodik, sem ember, sem Isten nem árt neki. Arra emlékezem, hogy Dáni István primipilus azt felelé, hogy Dani Ferencznénit bément az pincében történetből, hát az oklandi kovácsné, karácsonfalvi Simo Péterné, üdösbik Dani Ferenczné Bato Annok, hárman egy eresztő kádban ülnek vala, meglátának, s azt mondák nekem, mit keresz itt, istentelen. Csak megfordulék onnan, elmenék dolgomra. Azt tudom bizonyoson, hogy az után Kovács Jánossal megbékéllek Dáni Ferenczné. Úgy gondolom, hogy azon dologról való relatoria most is az nagyobb Kovács Ferencz kezében vagyon. Én nem tudom, sem hallottam, hogy Lakatos Pálné valami moeskos szókkal szitta volna Dani Ferencznét.

8. testis h[omoród]karácsonfalvi Bálint Ferencz pixidarius annorum 40, citatus juratus examinatus fatetur similiter uti primus testis.

9. testis h[omoród]karácsonfalvi Kovács Borka vidua primipila, annorum 42, citata jurata examinata fassa: Tudom azt bizonyoson, hogy léány korában az Buto Márton házánál az Dáni Ferencné anyja szö vala. Meg akará ott verni az anyját Dáni Ferencné. Az anyám mond neki: Te Annok, az Istenért, hogy békét anyádnak, mert az Isten megvér. Arra azt mondá: De ány, mi gondolok én velle, nekem sem ember, sem Isten nem árt, mert nállam hét ördög vagyon. Én soha nem hallottam, hogy valami moeskos szókkal szitta volna Lakatos Pálné Dani Ferencnét.

10. testis h[omoród]karácsonfalvi Molnár Balás, tekintetes nemzetes Daniel István uram jobbágya, annorum 50, citatus juratus examinatus fatetur similiter: Hallottam, hogy szemben megsziita üdösbik Kovács Ferenc üdösbik Dani Ferencnét nyilván való boszorkánynak. Azt nem hallottam, hogy Lakatos Pálné valami moeskos szókkal szidta, diffamálta volna Dáni Ferencnét.

11. testis h[omoród]karácsonfalvi Bato Miklós primipilus annorum 35 [citusus juratus examinatus fatetur]: Én abban az időben bíró voltam, az mit hallok Dani Ferencné és Lakatos Pálné veszekedések felől, én nem emlékezem rá, hogy velem citáltatta vagy certifikáltatta volna Dani Ferencné Lakatos Pálnét, azért az dologért, hogy azt izente volna Lakatos Pálné Dani Ferencnének, ha meg nem gyógyíttja, az tüzet az hátára téteti. Azt sem hallottam, hogy Lakatos Pálné mocskos szókkal szidta volna Dani Ferencné.

12. testis h[omoród]karácsonfalvi Kovács Menyhátrné Ilona primipila annorum 36, citata jurata examinata fassa uti primus testis.

13. testis h[omoród]karácsonfalvi Barabás István primipilus annorum 25, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam, hogy szemben megszitta Dáni Ferencné Kovács Ferenc üdösbik, boszorkánynak.

14. testis h[omoród]karácsonfalvi iffiabbik Kovács Ferencné Kata primipila annorum 26, citata jurata examinata fassa: Hallottam az Kovács Ferenc szájából, hogy Dani Ferencné kürtőben járó, kakasülön ülő boszorkánynak szitta.

15. testis h[omoród]karácsonfalvi Lőrincz Lászlóné Susa primipila annorum 30, citata jurata examinata fassa: Hallottam, hogy Nagy Kovács Ferenc Dáni Ferencné kádban kotlónak, kürtőben járó, hordóban baszot boszorkánynak szitta, de hogy békélet meg velle, nem tudom. Én nem hallottam, hogy Lakatos Pálné Dani Ferencné valami mocskos szókkal diffamálta volna, sem hogy Lakatos Pálné rea izent volna Dani Ferencnére, hogy ha meg nem gyógyíttja, az hátára téteti az tüzet.

16. testis h[omoród]karácsonfalvi üdösbik Kovács Ferencné Anna primipila annorum 40, citata jurata examinata fassa: Hallottam, hogy uram megszitta Dani Ferencné boszorkánynak.

17. testis h[omoród]karácsonfalvi Buna Ferencné Kata primipila annorum 46, citata jurata examinata fassa: Hallottam az szájából, hogy Nagy Kovács Ferenc Dáni Ferencné kádba ülő, kakasülön ülő, kürtőben járó boszorkánynak szitta, gyilkosnak mondotta. Hogy békélet velle, nem tudom.

18. testis h[omoród]karácsonfalvi Forro Andrásné Kata primipila annorum 38, citata jurata examinata fassa: Hallottam N[agy] Kovács Ferenc szájából, hogy Dáni Ferencné kádban ülő, tyukmoyon ülő baszot boszorkánynak szitta, nem tudom, hogy békélet velle. Én nem tudom, hogy rea izent volna Dani Ferencnére Lakatos Pálné, ha meg nem gyógyíttja, az hátára téteti az tüzet.

19. testis h[omoród]karácsonfalvi Bato Andrásné Anna primipila annorum 36, citata jurata examinata fassa: Hallottam az Mihály Péterné szájából, hogy megszitta Dani Ferencné boszorkánynak, kurvának, nem perlette meg érte.

20. testis h[omoród]karácsonfalvi Felszegi Ferencné Kata primipila annorum 32, citata jurata examinata fassa: Hallottam, hogy Nagy Kovács Ferenc Dáni Ferencné kürtőben járó, hét ördöggel bíró boszorkánynak szitta.

Ezek az előnkben hívtot s álltot bizonyságoknak hütek után való fassiói, mellj bizonyságok minnyán laknak megírt Udvarhelly székben, ugyan megírt faluban, lófő, darabant és jobbágyból álló személljek, kiket is mű erős hüttel megesketvén az előnkben adatot utrum continentiája szerént, szorgalmatosan megexamináltuk, s fassiójokot fide nostra megírtuk, megírván nagyságtoknak, kegyelmeteknek szokot pecsétünk és subscriptiónk alatt kiadtuk.

Datum anno die ut supra locoque.

Nagyságtoknak kegyelmeteknek alázatos szolgái

Homoródkarácsonfalvi Lázár János m. p.

H[omoród]szentpáli Bela János m. p.

és Doci György m. p.

Mindhárman Udvarhelly székben megírt falukban lakó nemes emberek.

Correcta per nos, judices iidem qui supra.

⁵Anno 1725. Aperte per Franciscum K. Dályai juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

Pro incatta Lakatos Pálné karácsonfalvi.

[P. H.]

[P. H.]

[P. H.]⁶

IX.

1725. július 25. [Udvarhely]

Doceálja az actrix asszony, hogy ötet in anno 1719. Mátyás napja tájat, az akkori karácsonfalvi falus bírótól az incatta asszony Lakatos Pálné h[omoród]karácsonfalvi, neki azt izente lakóházához, hogy ötet meggyógyítsa az actrix asszony, mert az tüzet az háttára téteti.

Doceálja azt is az actrix asszony, hogy mikor az incatta házához küldött volna s megkérdezte, hogy ha szavai-e az incattának, azok az diffamáló szók vagy nem, akkor is az incatta azt felelte, hogy azon szóban vagyok.

Doceálja azt is az actrix asszony, hogy azon diffamáló szókott, tudni illik hogy boszorkány volna, az incatta nem úgy mondotta, mint mások szavait, nem is úgy küldött hozzája mintha mások szavait itérálta volna, vagy mások szavait mondotta, beszéllette volna, hanem maga mondotta és maga izente az bírótól. Az actrixnak semmi vétke azok iránt nincsen, mások is ötet boszorkánynak nem diffamálták, kurvának bestelenítették, cum obstante congruis circumstantiis.

Ex prothocolo sedis, 14. Julii 1725.

Melchior Török alter vice judex regius m. p. cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

⁷Regii: h[omoród]karácsonfalvi Mateffi Ferencz, Marton István, Kovacz Ferencz, Salati Ferencz uramék ő kegyelmek. Item reitsenyedi Zolja Samuel uram.

1 Külön cédulán.

2 Címzés a hátlapon.

3 Megjegyzés a hátlapon.

4 Címzés a hátlapon.

5 Megjegyzés a hátlapon.

6 Három gyűrűs zárópecsét.

7 Külön cédulán.

HOMORÓDKARÁCSONFALVI LAKATOS PÁLNÉ LŐRINCZ BORKA PERLI
DANI FERENCNÉ BATO ANNÓKOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/77. es. N. 71.

I.

1725. június 4., Udvarhely

[Kérdőpontok:]

Doceálja az incatta asszony, hogy ő az actrix asszonyt karácsonfalvi Lakatos Pálnét, az actrix actiója szerént való szókkal, diffamatiókkal, hogy tudni illik az actrix asszony boszorkány volna, nem diffamálta, bestelenítette, cum obstante congruis circumstantiis.

Ex prothocolo sedis, 4. Junij 1725.

Johannes Ugron et Melchior Török vice judices regii cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

¹Regii: recsenyédi Zollya Sámuel, karácsonfalvi Mateffi Ferentz, Salati Ferentz, Marton István atyáinkfiai ő kegyelmek, item karácsonfalvi Barabas István.

II.

1725. június 9., Homoródkarácsonfalva

²Spectabilibus Egregiis Generosis Dominis Dominis Regiis Vice Judicibus Sedis Siculicalis Udvarhely, ceterisque Generosis Dominis Dominis Juratis Assessoribus ac Generoso Domino Domino Jurato Notario, nobis observandissimis.

Alázatos szolgálatunkot alyályuk nagyságtoknak s kegyelmeteknek. Isten ő felsége nagyságtokat s kegyelmeteket sokáig éltesse szüből kíványuk.

Jelentyük alázatosan nagyságtoknak s kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1725. die vero 9. Junii hoza mű nekünk Udvarhely széki homoródkarácsonfalvi néhai Dani Ferencz relictája Bato Anna az nagyságtok s kegyelmetek székiből emanáltat utrumot, mellyel híva münket fen megírt személyeket, megírt széki homoródkarácsonfalvi Kovats Ferentz primipilus házához egy néhány bizonyságok feleletinek bévételire. Mű azért engedvén az nagyságtok s kegyelmetek székiből emanáltat utrumnak, anno et die ut supra elmentünk az domina exponenstől denominált helyre, és az melly bizonyságokat az domina exponens mű előnkben állitot, azokat erős hüttel megeskettük és az előnkben adatot utrumnak continentájja szerent megexamináltuk, és hütök után való fassiójokot fide nostra mediante leirtuk és szokot pecsétünk alát nagyságtoknak s kegyelmeteknek inclusive illyen rendben küldöttük:

1. testis Bella János primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur: Én hallottam az veszekedéseket, de én az incattának az actrixhoz Lakatos Pálnéhoz semmi bestelenítő szavát nem hallottam, nem is diffamálta semmivel.

2. testis Bato Miklos primipilus annorum 36, juratus examinatus fatetur: Én előttem az incatta eleget emlegette az actrixot Lakatos Pálnét, de semmi bestelenítő szóval nem bestelenítette, nem boszorkányozta.

3. testis Matefi Ferentz né asszonyom Susanna nobila, annorum 40, jurata examinata fassa: Az veszekedéseket eléggé hallám, de egyebet nem hallottam, hogy diffamálta volna az incatta az actrixot Lakatos Pálnét, hogy ha nekem mondja, hogy én boszorkány vagyok, ő is olyan boszorkány, mint én, mert én nem vagyok nagyobb boszorkány náladnál.

4. testis Török Istvánné Ilona primipila annorum 36, jurata examinata fassa: Mikor az polgárokat oda küldé az actrix Lakatos Pálné az incattához, hogy ha abba szóba vagyon, hogy ő boszorkány, azt felelé az incatta, hogy ha nekem mondod, hogy én boszorkány vagyok, én csak olyan boszorkány vagyok, mint te vagy az.

5. testis Felszegi Ferentz né Kata annorum 30, jurata examinata fassa: Én egy testvér vagyok az actrixal Lakatos Pálnéval, hogy az incatta diffamálta volna valami szókkal, nem hallottam.

6. testis Kováts Ferentz né Anna primipila, annorum 34, jurata examinata fassa: Egymás mellet lakunk az incattával, mindenkor hallom inkább szavait, de én soha az actrixot Lakatos Pálnét, hogy diffamálta volna, nem hallottam, nem is tudom, hogy diffamálta volna.

7. testis Kurtan János primipilus annorum 45, juratus examinatus fatetur: Hogy diffamálta volna az incatta az actrixot Lakatos Pálnét, én nem hallottam.

8. testis Kurtan Jánosné Annok primipila annorum 35, jurata examinata fassa uti 7-mus.

9. testis Janos oláhné Jutka, nemzetes Biro Dávid uram sellére, annorum 32, jurata examinata fassa: Hallottam az veszekedéskor, hogy monda az incatta az actrixnak Lakatos Pálnénak, hogy te vagy az az boszorkány, ha nekem mondod, hogy én boszorkány vagyok, mert én nem vagyok nagyobb boszorkány náladnál.

10. testis Máttyás Kata, Böthlen Jánosné ő nagysága árvái jobbágya, annorum 19, jurata examinata fassa: az veszekedést hallám, de én hogy az incatta diffamálta volna az actrixot Lakatos Pálnét, én nem hallottam, nem is diffamálta.

11. testis Bato András primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur: Én szomszédgya vagyok az incattának, de hogy diffamálta volna az actrixot Lakatos Pálnét, soha nem hallottam, nem is diffamálta.

12. testis Bato Andrásné Anna primipila annorum 36, jurata examinata fassa uti antecessus 11.

13. testis Bella Mihályné primipila Kata annorum 38 [jurata examinata fassa]: Eleget járta az incattával, de hogy diffamálta volna az actrixot Lakatos Pálnét, soha nem hallottam, nem is diffamálta.

14. testis Szász Mihályné primipila Ilona annorum 32, jurata examinata fassa: Mindenkor hozzánk jó, mikor valami busulása az incattának, de hogy diffamálta volna az actrixot Lakatos Pálnét, én soha nem hallottam, mert nem diffamálta.

Ezek uram az előnkben állított bizonyságoknak hűtök, fassiójok, kik is laknak fen megírt székben Karatsonfalván, állanak pedig nemes primipilus rendekből, kiknek hűtök után fassiójokot írunk mű igaz hűtünk szerent.

Datum anno die locoque ut supra
Correcta per eosdem iudices iisdem qui supra.
Nagyságtok s kegyelmetek alázatos szolgálói
Udvarhely széki homoródkarácsonfalvi Barabás István és Salati Ferentz nemes személyek.
³Anno 1725. Apertae per Melchiorum Török alterum vice iudicem regium sedis Siculicalis Udvarhely. m. p.
Pro incatta Dani Ferenczné Bato Anna.

III.

1725. július 4. [Udvarhely]

[Kérdő pontok:]

Doceálja az actrix asszony, hogy ötöt az incatta asszony in hoc anno 1725. circa diem conversionis Sancti Pauli apostoli Katatsonfalván az Kurtány János házánál boszorkánynak diffamálta, bestelenítette, cum obstante congruis circumstantiis.

Ex prothocolo sedis, 4. Julii 1725.

Johannes Ugron et Melchior Török vice iudices regii cum juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

⁴Regii: h[omoród]szentpáli Bella János, Dimén Gergely, karácsonfalvi Lazar János, h[omoród]szentmártoni Pap Samuel uramék.

IV.

1725. július 5., Homoródkarácsonfalva

⁵Spectabilibus Egregiis Magnificis Generosis Dominis, Dominis Vice Judicibus Regiis Sedis Siculicalis Udvarhely, ceterisque Generosis Dominis juratis Assessoribus, ac Generoso Domino jurato Notario, nobis semper observandissimis.

Alázatos szolgálatunkot ajánlyuk nagyságtoknak, kegyelmeteknek, Isten nagyságtokat kegyelmeteket számos esztendőig szerencsésen éltesse, tartsa meg, szívből kívánnyuk!

Jelentyük alázatosan nagyságtoknak, kegyelmeteknek, quod in hoc anno 1725. die 5. Julii híva münköt Udvarhely széki h[omoród]karácsonfalvi nemes Lakatos Pál uram felelsége Lőrincz Borika asszony az nagyságtok, kegyelmetek utrumával Udvarhely székből H[omoród] Karácsonfalván az Felszege Ferencz primipilus házához a' végre, hogy ő kegyelmétől előnkben állítandó bizonyos számú vallóknak vagy személlyeknek hűtök után való fassiójokot recipialnók. Mű azért az nagyságtok, kegyelmetek utrumával való hívtalának engedelmeskedvén, az fenn megírt esztendőben, napon és helljre elmentünk, és az mellj fatenseket az domina exponens ő kegyelme előnkben hívatot s áított, mű azokat erős hűttel megeskettvén az előnkben adot utrum szerint, szorgalmatosan megexamináltuk s fassiójokot leírtuk. melljek rendszerint így következnek:

1. testis h[omoród]karácsonfalvi Mathe Jánosné Borka, tekintetes nemzetes Orban Elek uram jobbágya, annorum 38, citata jurata examinata fassa: Hallám bizonyoson és nyilván, hogy üdösbik Dani Ferenczné sok veszekedések után Lakatos Pálné asszonyomat boszorkánynak mondta.

2. testis h[omoród]karácsonfalvi ola Jánosné Judit, tekintetes nemzetes Biro Dávid uram sellére, annorum 25, citata jurata examinata fassa: Hallottam nyilván, hogy üdösbik Dani Ferenczné Lakatos Pálné asszonyomat boszorkánynak diffamála.

3. testis h[omoród]karácsonfalvi Tála Miháljné Kata, tekintetes nemzetes Kénosi Pál uram jobbágya, annorum 34, citata jurata examinata fassa: Hallottam azt bizonyoson és nyilván, hogy üdösbik Dani Ferenczné az Kurtán János jószágán ilyen szókkal diffamála Lakatos Pálné asszonyomat: Te kutya faszából kiörlött lüderc gyötörte tiszta sült böszorkány, olá baszta kurva, Havaselljöldéből jött multján[!].

4. testis oklandi Nagi György primipilus annorum 36, citatus juratus examinatus fatetur: Egyebet az dologban nem tudok, hanem voltam én az Mathefi Ferencz uram jószágán, odahallám, hogy azt kérdé Lakatos Pálné asszonyom Dani Ferencznétől az Kurtán János jószágán: No, Dani Ferenczné, aban az szóban vagy-e még, az mit ezelőtt mondál. Azt felelé Dani Ferenczné: Abban vagyok én, hogy te vagy az a' boszorkány, ha nekem mondad.

5. testis h[omoród]karácsonfalvi iffiabbik Kovács Ferencz primipilus annorum 26, citatus juratus examinatus fatetur: Tudom azt bizonyoson mondani: Engemet elhíva Lakatos Pálné asszonyom Kurtán Jánosni, ott aszt kérdi előttem Lakatos Pálné asszonyom Dani Ferencznétől: No Dani Ferenczné, aban az szóban vagy-e még, az mit azelőtt mondál. Dani Ferenczné arra aszt felelé: Ha nekem mondad, hogy boszorkány vagyok, te magad vagy az boszorkány.

6. testis h[omoród]karácsonfalvi Felszegi Ferencz primipilus annorum 36, citatus juratus examinatus fatetur similiter uti antecedens, mint hogy edgyütt voltak ott.

7. testis h[omoród]karácsonfalvi Török Istvánné Ilona primipila annorum 41, citata jurata examinata fassa: Egyebet az dologban nem tudok, hanem azt tudom bizonyoson, hogy Lakatos Pálné asszonyom az polgárokkal Kurtán Jánosni mene, azt kérdé az polgárok előtt üdösbik Dáni Ferencznétől: No, aban az szóban vagy-e még, az mit azelőtt mondál. Dáni Ferenczné azt felelé: Én most is abbam vagyok. De mi dolog volt, nem tudom.

Ezek az elünkben hívutt s állított bizonyságoknak hütök után való fassiói, mellj bizonyságok mondnyájan laknak Udvarhelly székben, megírt falukban, lófő és jobbágyból álló személljek, kiket mü erős hittel megeskétvén, az előnkben adatot utrum continentíája szerint szorgalmatosan megexamináltuk, s fassiójokat fide nostra mediante megírván nagyságtoknak kegyelmeteknek küldöttük szokot pecsétünk és kezünk írása alatt.

Ezek után Isten nagyságtokat kegyelmeteket számos esztendőig szerencsésen éltetvén tartsa meg, kívánjuk.

Datum anno die locoque ut supra.

Nagyságtoknak, kegyelmeteknek szolgálai

Homoródkarácsonfalvi Lázár János m. p. és H[omoród]szentpáli Béla János m. p. mind ketten Udvarhelly székben megírt falukban lakó nemes emberek.

Correcta per nos iudices iidem qui supra.

⁹Anno 1725. Apertae per Franciscum K. Daljai juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium.

Pro actrice Lakatos Pálné Lőrincz Borka.

- 1 A hátlapon.
 2 Címzés a hátlapon.
 3 Megjegyzés a hátlapon.
 4 A hátlapon.
 5 Címzés a hátlapon.
 6 Megjegyzés a hátlapon.

245.

1726. május 20., Kíssolymos

KÍSSOLYMOSI KONCZ GYÖRGYNÉ
 PERLT MÁTEFI DÁNIELT ÉS FELESÉGÉT, GOMBKÖTŐ KATÁT RÁGALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/78. cs. N. 27.

Spectabilibus Generosis Egregiis Nobilibus Agilibus Dominis Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Notario Sedis Siculicalis Udvarhely ac Filialis ejus Keresztur, Dominis Dominis nobis semper observandissimis.

Alázatos szolgálatunkot ajánjuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen jó egészségben éltesse, kívánjuk.

Akarók nagyságtoknak, kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1726. die vero 20. mensis Mai híva münket Udvarhely alias Filialis Kereszturfi székben Kús Solymosban lakó nemzetes Matefi Daniel uram és felesége nemes Gombkötő Kata asszony ő kegyelme az nagyságtok, kegyelmetek nemes székiből emanáltatot utrumával és pecsétivel Udvarhely alias Filialis Kereszturfi székben Kús Solymosban az primipilus Hadnagy János házához némű némű vallóknak vallásinak az előnkben adatot utrum szerént való bevételére. Mű azért engedelmesek lévén az nagyságtok, kegyelmetek székiből emanáltatot utrumának, pecsétinek, anno et die in praenotatis elmentünk az fen megírt helyre, és az mely vallókat az exponensek az nagyságtok, kegyelmetek utrumának erejével mű előnkben állítanak, azokat erős hűtellel megesktevén, az előnkben adatot utrum szerént való fassió-jokat bevettük és felírtuk, melyek így következnek:

1. testis Benkő János primipilus annorum 71, juratus examinatus fatetur: Koncz Györgynének az szájából hallottam, hogy azt mondá, az Nagy Andrásné tehenének elvöm az tejét, és üsmét megszanám ötöt, visszaadám. Kérdem hol tanulta azt az mesterséget, azt mondá, kolosvári Bruzernétől. Azt is hallottam Nagy Andrásnétől és Koncz Györgynétől, hogy egymást boszorkánynak szítták.

2. testis Benkő Mihály primipilus annorum 68, juratus examinatus fatetur: Hallottam bizonyoson magától Koncz Györgynétől, hogy azt mond ő, hogy az Nagy Andrásné tehenének elvöm az tejét, és megszanám ötöt, visszaadám. Láttam bizonyoson az Danások[?] idejében egy Eneas Dersi nevű mesterünk vala, és a' hoz többszer láttam szászornál, hogy ment éjél és nappal. Matefi István uram is meg akara fogatni azért. Azt is hallottam kús-

solymosi néhai Koncz Pál uramtól, Kolosvárat néhai Almási Mihály püspök uramtól ezüst nemű portékákat lopot volna.

3. testis Danka András pedes pixidarius annorum 26, juratus examinatus fatetur: Én scolában jártam Eneas Dersi uramhoz, láttam sokszer Koncz Györgynét, hogy az mesterhez járt, az kürtöt is bedugta, de mivégre, nem tudom.

4. testis Szövérdi Andrásné primipila annorum 71, jurata examinata fassa: Koncz Györgynének az szájából halottam, hogy Nagy Andrásné tehenének elvöm az tejét, megszanám, üsmét visszaadám. Azt az mesterséget kolosvári Bruzernétől tanulta, azt monda.

5. testis Danka Andrásné Szövérdi Suska pixidaria annorum 20, jurata examinata fassa: Hallottam az öreg Simo Pálné asszonyomtól, hogy egy darab rásaját ellopta Koncz Györgyné, másra nem is gyanakodot.

6. testis Ketskés György primipilus annorum 38, juratus examinatus fatetur: Hallottam Koncz Györgynének az szájából: Az Nagy Andrásné tehenének elvöm az tejét, üsmét megszanám, visszaadám. Hallottam azt is néhai öreg Koncz Páltól, hogy méltó volna Koncz Györgynét megfogatni, mennyiszer Eneas mesterhez járogatot. Azt is hallottam, hogy Matefi Boldisár urammal megbékéllet lopása iránt.

7. testis Tamási István primipilus annorum 45, juratus examinatus fatetur: Hallottam azt magától Koncz Györgynétől, hogy el akara az tehenemnek az tejét veni Nagy Andrásné, de nem veheté el, mert nem ádot volt három fog foghagymát az tehene poklával küszöbe alá. De elveszem én az ő tehenének, mert ádok három fog foghagymát az tehenem poklával edgyüt küszöböm alá. Hallottam azt is Matefi Györgyné asszonyomtól, hogy boszorkánynak szitta volna szembe, de hogy perlettek volna érte, nem tudom. Egy alkalmatossággal Kolosvárat létemben kére engemet néhai püspök Almási Mihály uram, hogy mondgyam meg Koncz Györgynének: Az én on tálaimot, az melyet ellopot az házamtól, külgye meg énnekem, ne hordoza az nevetem rajta, mert én tisztességes embernek tartom magamot, s szégyellem.

8. testis Sofalvi Mártonné Nagy Ilok primipila annorum 46, jurata examinata fassa: Hallottam Nagy Andrásnéétől, hogy Koncz Györgyné elvötte az tehenének az tejét, és fenyegették egymást. Hallottam azt is, hogy néhai püspök Almási Mihály uramtól holmi portékákat lopot volna el.

9. testis néhai Kovats János relictája Lőrincz Kata nobila annorum 60, jurata examinata fassa: Hallottam Koncz Györgynének az szájából, hogy elvöm az Nagy Andrásné tehenének az tejét, de üsmét megszanám ötöt, visszaadám. Hallottam azt is az öreg Simo Pálnétól az magam házamnál, hogy három sing rásaját lopta el.

10. testis Szövérdi István primipilus annorum 30, juratus examinatus fatetur: Hallottam magától Koncz Györgynétől, hogy az Nagy Andrásné tehenének az tejét elvötte, és veszekettek miatta. Azt is hallottam mástól, hogy Benkő István hajját elvagdalta volna és kuruslot volna velle.

11. testis Csiki Pál pixidarius annorum 22, juratus examinatus fatetur: Hallottam magától Koncz Györgynétől, hogy elvötte az Nagy Andrásné tehenének az tejét, megszanáta ismét visszaatta.

12. testis Koncz Sigmund primipilus annorum 28, juratus examinatus fatetur: Hallottam néhai Koncz Pálné asszonyomtól, hogy Kolosvárol néhai püspök Almási Mihály uramtól, hogy on tálakat lopot volna el.

13. testis Bagij Jánosné Pálffy Kata pixidaria annorum 30, jurata examinata fassa uti antecedens.

14. testis Mate Istvánné Kovats Judit pixidaria annorum 32, jurata examinata fassa: Hallottam Koncz Györgynének az szájából, hogy elküldötte Bruzernét Nagy Andrásnéhoz tejért, és Nagy Andrásné ada tejet Koncz Györgynének, megszáná Koncz Györgyné az Nagy Andrásné tehenét, hogy bőgöt, üsmét visszaküldé.

15. testis Havadi György primipilus annorum 50, juratus examinatus fatetur uti duodecimus testis, hoc addito: Hallottam Matefi Danielné asszonyomtól, oly levele vagyon az ládájában, hogy megrontattja velle.

16. testis néhai Nagy András relictája Sos Annok pixidaria annorum 45, jurata examinata fassa: Hallottam bizonyoson Koncz Györgynének az szájából, azt monda énnekem: Azt tuttam, hogy valamit tuc az boszorkánysághoz, de nem tuc semmit, elvöm az tehenének az tejét, de megszánalak, ismét visszaadám. Az leányától Benkő Istvánnétől hallottam, hogy azt mondotta az anya, Koncz Györgyné, ő vágta az vejének el az haját. Hallottam azt is Koncz Györgynétől, hogy az maga hajából is elvágot, az ajtját, ablakát megkente velle, azért cselekette volna, hogy az boszorkányok eltávoznának, mert oda tanoltak volt. Hallottam bizonyoson Koncz Györgynének az szájából, csak nem régen is az monda, ha engemet megúsztatnak az boszorkányságerért, másokot is megúsztatnak Kius Solymosban. Azt is hallottam, hogy Koncz Györgynét boszorkánynak szitta Sipos Danielné, de nem perlé meg érette. Hallottam azt is, hogy néhai Matefi Boldisár uramtól lopot volna valami vásznat.

17. testis Sipos Danielné Jo Annok primipila annorum 30, jurata examinata fassa: Hallottam Koncz Györgynének az szájából, hogy az tehenének oda lött volna az teje, és elküldé egy pulturara tejért Nagy Andrásnéhoz. Korpában csinála azt, úgy ada az tehenének, annyera megjöve az teje, hogy az földre csepege. Azt is hallottam az öreg Simo Pálnétől, hogy Segesvárat az gazda ládájából ellopta az rásaját. Egy alkalmatossággal Matefi Györgyné asszonyomnak kendert vetek vala, öszveszóalkozának. Mondá Matefi Györgyné asszonyom: Halgas, mert az ládámban tartatád Kolosvárol lopot két ezüst kalányodot, kénálál volt, hogy megvegyem, de meg nem vöm.

18. testis Sipos Daniel primipilus annorum 49, juratus examinatus fatetur uti duodecimus testis.

19. testis néhai Szövérdi János relictája primipila annorum 50, Pálffy Judit, jurata examinata fassa: Hallottam Koncz Györgynének az szájából, hogy Buzernétől[!] tanulta elvenni az tehen tejét, ismét visszaadni.

20. testis Simo András nobilis annorum 51, juratus examinatus fatetur: Hallottam Koncz Györgynének az szájából, hogy nem boszorkányság elvenni az tehennek az tejét, üsmét visszaadni, az mint az Nagy Andrásné tehenével cselekedtem. Azt is hallottam Koncz Györgynétől, hogy Matefi Daniel urammal megtépöllötenek, és avval fenyegette Matefi Daniel uramot, hogy megbántattya velle azt az dolgot. Az után csakhamar megnyomorodék Matefi Daniel uram az lábával. Azt is tudom bizonyoson, egy Eneas nevű mesterünk vala, s ahoz sokat járt Koncz Györgyné, és egy alkalmatossággal Matefi István uram curator lévén, én szentegyház bírāja, hozzám jöve Matefi István uram, és mondá ő kegyelme: Most az kurva az latornál vagyon. És leseket hányata ő kegyelme, hogy megfogják, de észrevévén az dolgot, eléb álla. Tudom bizonyoson azt is, hogy Matefi Boldisár uram-

nak elveszet holmi portékája az mesternél lévő ládájából. Koncz Györgynél találtak meg benne. Falu előt s én előttem volt törvények ő kegyelméknak, az után megbékéllenek.

21. testis Koncz András primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur: Hallottam bizonyoson az atyámtól, néhai Koncz Pál uramtól, anyámtól, üsmét néhai Koncz Jánostól edgyüt lévén ő kegyelmek hárman püspökné asszonyomnál Kolosvárt, az mondotta ő kegyelme az atyáméknak, hogy egy nap az mit kereset az korcsomálásból egy nyakra valóval edgyüt, abban is volt hat po[!]tura, mind ellopta, és edgyeb portékákat is lopot Koncz Györgyné akkor.

22. testis Koncz Andrásné Lovasz Annok primipila annorum 30, jurata examinata fassa. Fatetur in omnibus uti antecedens.

23. testis Egyetfi János primipilus annorum 47, juratus examinatus fatetur: Azt monda énnekem Koncz Györgyné, hogy Eneas mester olvasta énnekem edgy könyvből, nem boszorkányság az tehénnek az tejét elvenni. Buzerné[!] is ot vala, megszánta, bánta dolgát, hogy megpróbálta azt az mesterséget.

24. testis néhai Simo Pál relicája Matefi Kristina nobilis annorum 73, jurata examinata fassa: Segesvárat létemben sokadalomban, az gazda ládájában töttem volt vagy három sing rásaját, reája volt g[y]lanóságom, hogy ellopta.

25. testis Istvánfi Samuelné Havadi Judit primipila annorum 30, jurata examinata fassa uti nonus testis.

26. testis Galfi Jánosné Finta Kata pixidaria annorum 56, jurata examinata fassa uti duodecimus testis.

27. testis Sipos Samuelné Lőrincz Borka pixidaria annorum 26 [jurata examinata fassa]: Hallottam Gombkötő Éva aszonytól, sógor uram általviszi azt az levelet Szent Abranra notarius uramhoz, megpirul Koncz Györgynének az ora akkor.

28. testis Havadi Györmé Tamási Ersok primipilus annorum 60, jurata examinata fassa. Fatetur similiter uti novemdecimus testis.

29. testis Sipos Tamás primipilus annorum 53 juratus examinatus fatetur: Hallottam Eneas mesterünktől, egy könyvben olvasta az tehen teje felől, mint kel meghozni. Maga az mester egy polturara tejet hozata Nagy Andrásnétól, őszve elegyítette korpával, att az tehennek és megjöve az teje velle. Tudom, hogy Eneas mesterhez abban az időben sokszor járt Koncz Györgyné.

30. testis Nagy Mihályné Székel Annok, Matefi István uram jobbágya, annorum 60, jurata examinata fassa: Hallottam bizonyoson Koncz Györgynétől, hogy az Nagy Andrásné tehenének az tejet elvette, üsmét megszánta, visszaatta. Hallottam azt is Koncz Györgyné leányától, Benkő Istvánnétől, hogy jó reggel ő bement az hátulsó házban, lenmagot s tejfelt öntöztek el az ház földén, s kérdem mi dolog ez, monda az anyám, az ördögök cselekedték ezt. Benkő Istvánné pedig azt monda, ennek az anyám dolga volt az. Ezt is mondotta néhai öreg Koncz Pálné énnekem, az ura Kolosvára járt, néhai püspök uram panaszolkodot, mint lopta meg Koncz Györgyné. Én velem edgyüt ment Koncz Györgyné Kolosvára, mikor kimentünk nem volt pénze, de mikor bėjöttünk akkor láttam, hogy bővebben költöt. Püspök uramtól is búcsúzatlanul jött el.

31. testis Koncz Pálné Simo Annok primipila annorum 26, jurata examinata fassa: Hallottam magától Koncz Györmétől, hogy az Nagy Andrásné tehenének tejét elvötte.

megszánta, hogy az tehene bőgöt, az elein felét az tejnek visszaatta, úgy csendesedet meg, teje is megjött.

32. testis Barabás Györgyné Sipos Sára pixidaria annorum 45, jurata examinata fassa: De vacca uti antecedens: Azt hallottam Matefi Danielné asszonyomtól, hogy vágyon olyan levele az ládában, hogy megtanítta velle.

33. testis Lengen András pixidarius annorum 53, juratus examinatus fatetur: Hallottam magától Koncz Györgynétől, elvette az N[agy] Andrásné tehene tejét, üsmét visszaatta. Tudom azt is, hogy néhai Matefi Boldisár uram megperlé Koncz Györgyné[t] az falu előtt lopásáért.

34. testis Katona György relictája Levai Kata primipila annorum 60, jurata examinata fassa: Hallottam bizonyoson Benkő Istvántól, azt mondá az feleségemnek: Az anyád vágá el az hajamot, én ut[!] tettem, hogy aluttam volna, de nem aluttam, az lenmagot is az ládában az tej köziben anyád öntötte. Az felesége megdorgálá az urát, hogy olyat ne mongyon.

35. testis Alsó Simo Pál primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur: Az tudom, hogy néhai Mátéfi Boldisár uram falu előtt megpörlé Koncz Györgynét, miben békéltek meg, nem tudom.

36. testis Pokai Ferenczné Péterfi Mária primipila annorum 23, jurata examinata fassa: Hallottam Koncz Györgynétől azt, ha engemet megúsztatnak az boszorkánysáért, többet is megúsztatnak Kús Solymosban.

Ezen fen specificalt vallók laknak minnyájan Udvarhely alias Filialis Kereszturfi székben Kús Solymosban, kiknek is hütök után töt fassiójokat megírtuk, Nagyságtoknak kegyelmeteknek fide nostra mediante szokot pecsétünk és subscriptionk alat kiadván.

Datum anno locoque supranotatis die vero 21. mensis Mai ultima videlicet inquisitionis nostrae. Ezek után Isten oltalmában aján[!]juk nagyságtokat kegyelmeteket.

Correcta per nos.

Nagyságtoknak kegyelmeteknek alázatos szolgái

Kovats Pál m. p. és Iffiaab Kovats Péter m. p. Udvarhely alias Filialis Kereszturfi székben Bözöd Ujfaluban lakó nemes emberek, Hadnagy János Udvarhely alias Filialis Kereszturfi székben Kús Solymosban lakó nemes személy.

²Anno 1726. Apertae per Melchiorem Török alterum vice judicem regium sedis Siculialis Udvarhelj m. p. Pro incattum Daniele Matefi.

[P. H.]

[P. H.]

[P. H.]³

¹ Címzés a hátlapon.

² Megjegyzés a hátlapon.

³ Három gyűrűs zárópecsét helye.

KISSOLYMOSI KONCZ GYÖRGYNÉ PERLI GOMBKÖTŐ ÉVÁT RÁGALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/79. cs. N. 30.

I.

1727. január 16., Keresztúr

Utrum:

Doceállja az incatta, hogy az actrix asszonyt nem diffamálta kék ajakú boszorkánynak, azzal sem hogy az egész szék tudgya, hogy az actrix boszorkány, nem is fenyegette, et cum circumstantiis congruis.

Keresztur, 1727. 16. Januarii.

Utrique vice judices regii sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Küssolymosi Egyedfi János és Job András uramék feleltessenek.

II.

1727. január 20., Kissolymos

Spectabilibus ac Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Vice Judicibus Regiis ceterisque Jurassoribus ac Notario Sedis Siculicalis Udvarhely Filialisque ejusdem Keresztur. Dominis Dominis nobis observandissimis colendissimis.

Ajánljuk alázatos szolgálatunkot Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen jó egészségben éltesse, kívánnyuk.

Akarók nagyságtoknak, kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1727. die 20. mensis Januarii híva münket Udvarhely alias filialis Kersztur székben Kús Solymosban lakó Gombkötő Éva asszony, Keresztur városi Veres Sigmund armalista uramnak elvált felesége, nemes személy, a nagyságtok, kegyelmetek székiből emanáltatott utrummal némű némű fatensek fassióinak recipiálására. Mű azért engedelmeskedvén a' nagyságtok, kegyelmetek utrumával való hivatalnak a' fenn megírt esztendőben és napon a' nevezett székben és faluban az Egyedfi János nemes személy házához elmentünk, és ott a' melly vallókot a' nagyságtok pecsétinek erejkével mű előnkben állított az exponens asszony azokat mű erős hűttel megesketvén, hűtök után való fassiójt az előnkben adatott utrum szerent a' következő mód szerént leírtuk:

Fassiones autem testium sequuntur hoc modo:

1. testis Sós Péter pixidarius annorum 64, juratus examinatus fatetur: Én az utrumban feltet dologról semmit nem tudok mondani. Nem hallottam sem edszer sem másszor, hogy boszorkánnak mondta volna vagy fenyegette volna az incatta asszony az actrix asszonyt.

2. testis Barabás Mihály pixidarius annorum 28, juratus examinatus fatetur in omnibus uti primus testis Sós Péter.

3. testis Agh Tamásné Annok primipilus annorum 30 [jurata examinata fatetur]: nihil.

4. testis Sipos Tamás primipilus annorum 54, juratus examinatus fatetur: Én az utrumban feltet punctumokról egyebet nem tudok, hanem az incatta asszonytól hallottam azt hogy mondotta, hogy ő nem tagadgya, hogy az actrix asszonyt kék ajaknak nem mondta volna. Aszt tagadgya, hogy boszorkánynak szidta, s nem is fenyegette különben, hanem megszidta, kék ajku.

5. testis Sipos Tamásné primipila, Judit annorum 40, jurata examinata fatetur similiter.

6. testis Pál István pixidarius annorum 36, juratus examinatus fatetur: Én az utrumban feltött dolgokról semmit nem tudok mondani, hogy diffamáta volna az incatta asszony az actrix asszonyt, soha nem hallottam.

7. testis Philep János primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur in omnibus uti antecedens testis.

8. testis Havadi György pixidarius annorum 50, juratus examinatus fatetur in omnibus uti quartus testis.

9. testis Szabo Andrásné Kata primipila annorum 72, jurata examinata fatetur: Én semmit a' feltött dologban nem tudok, nem is hallottam. Hogy valamit becsületi ellen szoltolt volna vagy fenyegette volna, nem hallottam.

10. testis Simo György primipilus annorum 45, juratus examinatus fatetur: Én a' kérdésekben én semmit nem tudok, nem is hallottam.

11. testis Benkő János primipilus annorum 71, juratus examinatus fatetur nihil.

12. testis Egyedffi Mihály primipilus annorum 70, juratus examinatus fatetur: Én semmit azokban a' kérdésekben nem tudok, nem hallottam.

13. testis Kovács Jánosné Kata primipila annorum 58, jurata examinata fatetur nihil.

14. testis Benkő Péterné Annok pixidaria annorum 40, jurata examinata fatetur nihil.

15. testis Küseb Mateffi Balásné Annok pixidaria annorum 40, jurata examinata fatetur nihil.

16. testis Sofalvi Márton primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur: Semmi diffamátiót, se fenyegetést nem hallottam a' kérdésben.

17. testis Ketskés György primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur in omnibus uti sextus testis Pál István.

18. testis Imre Mihályné Judit primipila annorum 44, jurata examinata fatetur nihil.

19. testis Máté Ferencz pixidarius annorum 45, juratus examinatus fatetur: Semmi diffamátiójokat nem tudom, sem hallottam.

20. testis Imre András primipilus annorum 52, juratus examinatus fatetur uti 6-tus testis.

21. testis Koncz Samuel primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur uti antecedens proximus testis per omnia.

22. testis Sipos Sámuel primipilus annorum 30, juratus examinatus fatetur: Én a' kérdésben semmit egyebet nem tudok, hanem egy alkalmatossággal Koncz Györgyné asszony a' patak mellett megyen vala le, s hallám azt, hogy Koncz Györgyné asszonyom kirrigeti vala Éva asszonyt, arra ő azt mongya vissza, hogy te vagy az, te. Az után való nap a' feleségem akara menni Koncz Györgyni, s a feleségemtől azt izeni vala, hogy mongya meg kegyelme annak a kék ajaku Koncz Györgynének, hogy töllem férjen el, nekem hadgyon békét.

23. testis Levai Pál pixidarius annorum 55, juratus examinatus fatetur nihil.

24. testis Máté Pál pixidarius annorum 25, juratus examinatus fatetur nihil.

25. testis Deák György pixidarius annorum 50, juratus examinatus fatetur nihil.

26. testis Ferenczi István primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur nihil.

27. testis Ferenczi Sigmund primipilus annorum 20, juratus examinatus fatetur: A kérdésben egyebet nem hallottam, hogy diffamalta Éva asszony Koncz Györgnét, hanem aszt hallottam, hogy mongya vala Éva asszony, férjél töllem, s az én leányomtól, te kék ajaku.

28. testis Küs István primipilus annorum 36, juratus examinatus fatetur nihil.

29. testis Küs Istvánné primipila, Annok, annorum 25, jurata examinata fatetur nihil.

30. testis Simó György primipilus annorum 15, juratus examinatus fatetur: Egyebet nem hallottam, hanem aszt mongya vala Éva asszony Koncz Györgyné asszonynak, hogy várj meg te, kék ajaku, hogy nem férsz el töllem, az leányomtól, De cetero nihil.

31. testis Levai Pálné cum Foda Györgyné nihil, nec non Tamási Péterné.

32. testis Nagy Andrásné Annok, pixidaria annorum 89, jurata examinata fatetur: Hogy boszorkánynak szidta volna, nem hallottam, hanem hogy kék ajakunak mondta az actrix asszonyt, nem tudom, nem hallottam.

Ezek a' fenn megírt bizonyságoknak hütök után való feleletek, kiknek conditiójokat és fassiójokat nevek alatt megírtuk, laknak minnyájan Udvarhely alias filialis Keresztur székbén Küs Solymosban, mely fassiókot megírván fide nostra mediante pecsétünkkel megerősítettünk. Ajánlván Isten oltalmában nagyságtokat, kegyelmeteket.

Datum anno die locoque supranotatis.

Correcta per nos.

Nagyságtoknak kegyelmeteknek alázatos szolgálái

Egyedffi János m. p. és Job András m. p. mindketten Udvarhely alias filialis Keresztur székbén Küs Solymosban lakó nemes személyek.

²Anno 1727. Aperte per me Sigismundum Jakabházi juratum notarium Sedis Filialis Keresztur.

Pro incatta Éva Gombkötő
Revisa.

[P. H.]

[P. H.]³

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Két gyűrűs zárópecsét helye.

UDVARHELYI SENDELYES ISTVÁNNÉ SOPOS ANNA ÉS HOFFSTETER JÓZSEFNÉ JENEI KATA
 PERLI A SZOMBATFALVI KOCSMÁBAN LAKÓ
 NÉMET ALIAS MONOR JÁNOST ÉS FELESÉGÉT, ANNÁT,
 BOSZORKÁNYSÁGGAL VALÓ RÁGALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/79. cs. N. 106.

I.

1727. január 21.–május 6., Udvarhely

Anno 1727. die 21. Januarii, levata causa in Udvarhely coram generoso domino Johanne Ugron altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Felperesek nemes Udvarhely székben Udvarhely városban lakó Sendelyes Istvánné Sopot Anna és Hoffsteter Josephné Jenei Kata, mindnyájan nemes személyek. Alperesek pro nunc megírt székben szombatfalvi határban Lok nevű helyen Szombatfalvi Szombatfalvi Péter uram ő kegyelme koresoma házában lakó Nemet János alias Monor, feleségével Annával, más nevekről protestálok, nemes személyek, et pro actorok procurátor Martinus Antal de Vágás, per quem solita cum protestatione praemissa proponit hoc modo:

Citáltattok törvényhez az edgyik incattust, Monor alias Nemet Jánost honoris, ergo mivel felelt felesége felől, az incattát ilyen okon, in anno 1727. die 6. Januarii, mivel nem tudjuk mi októl viseltetvén az incatta in anno ut supra die 2-da Januarii az fen megírt székben és fen megírt lakóházoknál praesumált kettőnk actrixokot, Sopot Annát és Jenei Katát aszta boszorkánynak difámálni, azt is mondotta, hogy pénzét lehordgyuk boszorkány képpen.

Megkíványuk azért méltán a jure, ha ránk nem rakhatja, nem is rakja, mind a kettőnk ellen külön külön mind két rendbeli difámáló szavaiért convincáltassék eleven díjunkon és nyelve valcságán is. Gyalázatyát sem vettük volna fel pro floreni 50, költésünk, fáradságunk teszen floreni 12. Azt is fizesse meg, ha mit actiónkban tagadna az incatta, data exmissione cum circumstantiis congruis, az mit lehet doceálunk, et actrixok protestatur verbis plura.

Pro incattusok absentes. Ergo in totali actionem actorum convincitur.

Anno 1727. 18. Martii. Levata causa in Udvarhely, coram generosis dominis utriusque vice iudicibus regiis cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actrixok per suprascriptum procuratorem dicunt: A[z] incatta per non venit sententiánkot novummal obviálta, ergo megkíványuk novumját praesentálja.

Pro incatta procurator Georgius Bak de Rugonfalva, per quem incatta penes novum dicit: Én az actrixokott olyan diffamáló szókkal, a melyeket én ellenem actiójokban tétettek, nem illettem, minthogy pedig a novum mellett való causáknak az novumokról írt articulus szerént exmissiója is nem mindenkor szokott lenni, én novumom mellett is instante kész vagyok doceálni, kihez kívántatik, hogy az actorok is doceáljanak his praemissis, hogy az

actoroknak ellennem való actiójoktól absolváltassam, holott én exhibitám mellett törvényt is kérek, hogy az actrixokot actiójok szerént nem diffamáltam, a jure megkívánom, cum refusione expensarum et fatigiorum protestatur.

Actrixok verbis.

Deliberatum

Mínhogy az actrixoknak exmissiója még nem volt, és per non venit sententia mellett forgott az dolog, ergo exmittuntur ambae partes.

Anno 1727. 6. Maii az actrix asszonyok és az incattusok facie sedis judiciaria megbékél-
lenek és egymást megkövetvén egymás tisztességét, becsületit restituálák, úgy Kús Mate
Ferencznét, Annát is megkövet in facie sedis, revocálván mindkét részről szavait, agnos-
cálván tisztességes személyeknek lenni.

II.

1727. február 3., Kadicsfalva

¹Az miképen nemes Udvarhely széki Udvarhely városi Sendeljes Istvánné és leánya Jenei
Kata circiter enek előtte két hétel per non venit megnyerte Udvarhely székbén az Szom-
batfalvi Péter uram koresomaházában commoraló Monor Jánost valami diffamációjért,
most Monor János azon per non venit sententia elen novumot inpetrál.

Kadicsfalva, 3. Februarii 1727.

Az vicetisztek m. p.

1 Külön cédulán.

248.

1727. szeptember 9., Udvarhely

UDVARHELYSZÉK PERLI

KERESZTÜRI GÁBOR ANNÓKOT BOSZORKÁNYSÁG ÉS KURUZSLÁS VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/79. cs. sine N (áthúzott szám 186.)

Causa in Udvarhely, 9. Septembris 1727, coram generoso Melchiore Török altero vice
judice regio sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor Udvarhely széki Szentmihályi tekintetes nemzetes Ugron János uram nemes
Udvarhely székbén hűtös vice király bírāja, ratione officii sui. Procátora Bak György ru-

gonfalvi, contra incatta Keresztur széki Keresztur városi Gábor Annok, conditiójától protestálok.

Illyen okon kellett ezen detenta hajadon leánt detineálatnom, hogy ő Kis Galambfalván laktában ezen 1727. esztendőben circa diem 1. mensis Septembris vádoltatott boszorkányságnak, kuruslásnak követésével. Melyről cum circumstantiis congruis exmissióm lévén, ha comprobáltatik a jure megkívánom, hogy ezen detenta lualjon az nemes országnak afféle személyek ellen fratott s usuálatott törvénye szerint. Protestatur de cetero de verbis plura.

Vádoltatott olyannal is, hogy egy legént megétegetett, most is más leánkát étetésre tanított.

Incatta detenta procurator Martinum Antal de Vágás et dicit: Én semmi boszorkányságra nem tudok, sem mást arra nem tanítottam, senkit meg nem étettem, olyanra sem tanítottam senkit. Exmittáltassam cum circumstantia, törvényt is kérek magamnak.

249.

UDVARHELYI OLÁ JÁNOSNÉ OLÁ KATA PERLI BORBÉLY ISTVÁNT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A. KmOL Udvarhelyszék lt. II/80. cs. N. 43.

I.

1728. augusztus 31., Udvarhely

Anno 1728, die 31. Augusti. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Melchiore Török altero vice regio iudice sedis Siculicalis Udvarhely.

Felperes nemes Udvarhely városában lakó Ola János özvegye, Ola Kata, szabad személy, alperes megírt városban lakó Borbély István, mind két fél peresek laknak itten nemes Udvarhely székben, a megírt városban, nemes személyek, et pro actrix procurator Martinus Antal de Vágás, per quem cum protestatione praemissa hoc modo dicit: Citáltattam törvényhez az incattust in anno 1728. szent Margit asszony nap tájat olyan[–] nem tudom mi okból viseltetvén az incattus in anno ut supra az citáltatott nap tájat az mostani város bíró Székely János házánál az megírt székben és városban nekem támadt, diffamált, hogy én boszorkány vagyok.

Megkívánom azért méltán a jure, hogy boszorkánynak diffamált, eleven díamon, az nyelve váltságán is convincaltassék, ha tagadná, actiómat data exmissione cum circumstantiis congruis, az mit kel doceálok, ceteris verbis megkívánom költségemet is Fl. 6.

Delegando ad superiora, protestatur.

Pro incattus procurator Georgius Bak, de Rugonfalva, per quem de merito dicit: Értem az domina actrixnak ellenem való actióját, hogy én ötet actiója szerént való diffamációval illetem volna, melyre azt mondom, én olyanra nem emlékezem, hogy én ötet boszorkának prononciáltam volna, melyről cum circumstantiis congruis exmissiót is kívánok, protestatur.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

Anno 1728. die 13 Septembris. Levata causa in Udvarhely coram generosis dominis utrisque vice iudicibus regis cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Atrix per supra scriptum procuratorem exhibet litteras relatorias de responsatione interim protestatur quas cupit perlegi.

Deliberatum:

Jóllehet egy fatens is világosan nem importállya azt, hogy az incattus az actrix aszont boszorkánynak diffamálta volna publice, mind azáltal importáltatik az, hogy mondott volna olyan szókott, hogy ha megfelel, megsusztattya, vagy megégetteti, meljek is boszorkányságnak speciessét importályák, azért tetcet az törvénynek, hogy az incattus kövesse meg az actrixott, mivel nem lehetett volna oly szókot is mondani, ha pedig meg nem követi az incattus azon diffamáló szavaiért in poena emenda linguae convincáltassék.

II.

1728. augusztus 31. [Udvarhely]

Regii: szombatfalvi Szombatfalvi Sigmond, udvarhelyi Horváth Miklós, Szilágyi Mihály, Simon Mihály, Taján János, Szabo Gábor uramék ő kegyelmek. Item szombatfalvi Szombatfalvi Miklós, Gálfi István uramék.

Doceállya az actrix, hogy ötet az incattus Borbély István boszorkánynak diffamálta cum omnibus congruis circumstatiis.

Ex protocollo sedis 31. Augusti 1728.

Johannes Ugron et Melchior Török iudices regii

cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely

III.

1728. szeptember 10., Udvarhely

Ajánljuk Nagyságtoknak. Kegyelmeteknek alázatos szolgálátunkot. Isten Nagyságtoknak, Kegyelmetek szerencsésen éltesse szívből kívánnyuk!

Akarók nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatosan jelenteni, quod in hoc anno praesenti 1728. die 10. Septembris híva minket nemes Udvarhely széki, Udvarhely városában lakó néhai Oláh János özvegye, Oláh Kata, szabad személy, nemes Udvarhely szék vicetiszt uraink ő kegyelmek pecsétivel, ugyan nemes Udvarhely székben, Udvarhely városában az egyikünk, úgymint Talyán János nemes házához a' végre, hogy egy néhány fatenseknek fassiójikot recipiálnók. Mi azért engedvén vicetiszt uraink ő kegyelmek pecsétivel való hivatalnak, elmentünk a' fen megírt esztendőben, napon és helyre, és a' mely vallókat az exponeus előnkben állított, azokat erős hittal megesketvén az nagyságtok, kegyelmetek széki-

ből emanáltatott utrumnak continentijára szorgalmason megexaminálván, nagyságtoknak, kegyelmeteknek hitek után tett fassiójokat leírtuk, melyek így következnek:

1. testis Szabo Márton privilegiátus, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur: Egy alkalmatossággal bizonyos gyűlésünk lévén bíró uram házánál, Borbély István uram feleségével együtt odajött vala, s az két pénzt le akará tenni, hogy néhai Oláh Jánosné, Oláh Katát detineáltassa, de bíró uram 200 forintig kezeset kérvén Borbély István uramtól, nem adá ő kegyelme meg, s ebben mulék el a detentió, s azt is hallám Borbély István uramtól, a' felesége után követ hajtottanak-e vagy esett.

2. testis Szebeni János privilegiátus, annorum 30. Citatus, juratus examinatus fatetur: Egy alkalmatossággal bíró uram házánál gyűlésünk lévén, mikor ben az actrix aszonnak leánya, Margit a detentióban vala, feljöve Borbély István uram feleségével együtt bíró uram házához, szóbeszéd esék valami hajtás iránt, s úgy lón bíró uram előtt szemben fogás, akkor Borbély István uram azt mondá, ha megbizonyosodhatik benne, hogy Oláh Jánosné, Oláh Kata hajtott a felesége után, bizon úgy nem hagyja, hanem megüszttatya, ha megsinli is ő kegyelme, s egyéb sok szók is estenek, de én város szolgája lévén, nem vehettem mindent eszemben.

3. testis Zakariás János nobilis, annorum 56. Citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok mondani, hanem bíró uram házánál congregatió lévén, én is jelen voltam, azonban feljöve Borbély István uram feleségével együtt, s azt mondá, mikor ment volna az ő kegyelme felesége az úton az actrix asszony, Oláh Jánosné, követ vett a' keziben, utánna is hajtotta, ehez képest discouráltunk a' dologról, hogy jöjjön fel Oláh Jánosné, ha valami pacificatió lenne a' dologban, de hiták-e vagy nem, én nem tudom, elég az, hogy nem jöve fel Oláh Jánosné.

4. testis Csiszár Márton privilegiátus, annorum 53. Citatus juratus examinatus fatetur: Lévén gyűlésünk bíró uram házánál, odajöve Borbély István uram feleségével, de mit mondott ő kegyelme, nem tudom, elég az, bíró uram mondá, hogy Borbély István uram meg akarja fogatni Oláh Jánosné, de 200 forintokig kezeset nem adván Borbély István uram, nem fogatá meg bíró uram.

5. testis Gombkötő Samuel nobilis, annorum 60. Citatus juratus examinatus fatetur: Egy alkalmatossággal én is jelen lévén bíró uram házánál, Borbély István uram feleségével együtt bíró uram házához jöve, s azt mondá (a mint reá emlékezem), nagyot merne mondani, hogy a' pénzinek elvesztése Oláh Jánosné miatt esett, s a' kalodában is akará tétetni.

6. testis Szabo Jánosné, Letenei Sofia nobila, annorum 50. Citata jurata examinata fassa: Egy alkalmatossággal hozzánk jöve Borbély Istvánné aszonyom, s azt mondá, mikor Oláh Kata egy követ hajta utánnam, hiszem az olyan nem tiszta személy, hanem abban járok, hogy csak megfogatom, a tömlechen tétetem.

7. testis Letenei Josefné, Nagy Kata, nobila, annorum 39. Citata jurata examinata fatetur: Egykor sokadalmi alkalmatossággal hazajöven, mulattunk vala, Borbély Istváné aszonyom hozzánk jöve, ő kegyelme után hamar bejöve Oláh Jánosné, egy követ béhoza a' keziben ilyen szókkal: Micsoda kék fersinges azon jöve bé ide kegyelmetekhez, mert ezzel a kövel utánam hajtott, én mondám: ide Borbély Istvánné aszonyom jött, ezekre Borbély Istvánné aszonyom azt mondá: Arról protestálok, hogy mit fog én reám, mondá ő kegyelme, vigyem az urához, a' követ, s én megmutatám, s azt mondá ő kegyelme: Ha csak megbizonyosodhatom benne, hogy valaki valamit felel, bizon megüszttatom, ha ti-

zenkét forintot adok is. Ezek után azt is mondá, hogy Nagy Koronkai Mihályénak félre ment volt a' szája, a Oláh Jánosnéra reá ment Koronkai uram, s úgy gyógyult meg a' szája, de a' leányát is mellé tetetem.

8. testis Czikmántori Márton privilegiatus, annorum 38. Citatus juratus examinatus fatetur: Azt tudom, mondá, hogy Borbély István uram feljött vala bíró uram házához, hogy detineáltassa Oláh Jánosnét, mi okon, nem tudom.

9. testis Fabján Tamás a tisztelendő pater jesuita uraimék ő kegyelmek sellére, annorum 50. Citatus juratus examinatus fatetur: Mikorban Oláh Jánosnénak leánya detentióban vala, akkor Borbély István uram-e, vagy a' felesége mondgya vala, hogy megúszattya, még azt is mondá, hogy megégetteti.

10. testis Fábján Tamásné, Márosi Kata, tisztelendő pater jesuita uraimék ő kegyelmek sellére, annorum 50. Citata jurata examinata fassa: Azt láttam, mikor Borbély István uram feleségével bíró uram házához mene, mikor onnan kijő vala, azt mondá Borbély Istvánné aszonyom, ha olyan kárt vallot asszon is, de tüzet tétet a' hátára, léssen még tizenkét forintom, akkor még nem tudhattam, kinek mongya, hanem az után a szomszéd aszontól tudtam meg, hogy Oláh Jánosnénak, Oláh Katának mondgya.

11. testis Sánta Ferencz privilegiatus, annorum 77. Citatus juratus examinatus fatetur: Borbély István uram feleségével együtt bíró uram házához jött vala, mikor Oláh Jánosnénak leánya detentióban vala, de én nem tudom mi szándékal jött volt ő kegyelme.

12. testis Boros Pálné, Szegedi Mária nobila, annorum 50. Citata jurata examinata fatetur nihil.

13. testis Szabo Ferencz privilegiatus, annorum 45. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

14. testis Szendelyes Istvánné, Szopos Anna annorum 50, nobila, Citata jurata examinata fatetur nihil.

15. testis Nagyob Szopos János nobilis, annorum 80. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

16. testis Téglás Márton nobilis, annorum 44. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

17. testis Nagy Koronkai Mihály nobilis, annorum 60. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

18. testis Koronkai Ferencz nobilis, annorum 38. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

19. testis Benedek István nobilis, annorum 26. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

20. testis Kiseb Koronkai Mihály nobilis, annorum 31. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

21. testis Lakatos Ferencz nobilis, annorum 36. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

22. testis Székedi János nobilis, annorum 31. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

23. testis Nagy Péter János nobilis, annorum 60. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

24. testis Bartalis Jakab nobilis, annorum 30. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

25. testis Szilágyi Mihály nobilis, annorum 46. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

26. testis Hestéter Josefne, Jenei Kata nobila, annorum 30. Citata jurata examinata fatetur nihil.

27. testis Szopos István nobilis, annorum 60. Citatus, juratus examinatus fatetur nihil.

28. testis Gazda János nobilis, annorum 50. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

29. testis Nagy János nobilis, annorum 50. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

30. testis Bartalis Jakabné, Szöcsei Kata nobila, annorum 40. Citata jurata examinata fatetur nihil.

31. testis Kallai Ferencz nobilis, annorum 70. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

32. testis Fabján András nobilis, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

33. testis Somorai Samuel nobilis, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

34. testis Somosdi Ferencz nobilis, annorum 50. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

35. testis Barabás Tamás nobilis, annorum 45. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

36. testis Bodo Mihály szabad személy, annorum 53. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

Ezek a' bizonyságok jó uraink mindnyájan lanknak nemes Udvarhely székbén, Udvarhely várossában, kiknek mi aetássokat, conditiójokat, hitek után tett fassiójokat megfirtuk fide nostra mediante, szokot pecsétünkkel és subscriptiónkal is megerősítvén, és az exponens-től nagyságtoknak, kegyelmeteknek elküldöttük.

Datum anno, die locoque ut supranotata. Correcta per nos, iudices.

Nagyságtok, Kegyelmetek alázatos szolgái

Simon Mihály nemes személy és Talyán János nemes személy m. p. mindketten nemes Udvarhely székbén, Udvarhely várossában lakók.

¹Speatabilibus, Magnificis, Nobilibus, Generosis Dominis Vice Judicibus Regiis Sedis Siculicalis Udvarhely, ceterisque Dominis Juratis Assessoribus ac Domino Jurato Notario Dominis Dominis semper colendissimis.

²Anno 1728. aperte per Melchiorem Török vice iudicem regium sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Pro actrice Udvarhelyi Oláh Kata.

[P. H.]

[P. H.]³

IV.

1728. szeptember 14. [Udvarhely]

⁴Regii: küüllőseménfalvi Semén Ferencz, bethlenfalvi Pál Tamás, szombathfalvi Szombathfalvi Miklós, Gálffi János, Barabás Mihály, udvarhelyi Simon Mihály, Ágotha Mihály, Verestoj János, Horváth Miklos uramék ő kegyelmek.

Doceállya az incattus Borbély István, hogy az actrix asszonyt boszorkánnak nem diffamáta actiója szerént, ha miket talált is mondani mások szavai után mondotta, mivel mások is az actrix asszont oly szókkal diffamálták, és maga is megvallotta, hogy ötet mások megszidták azon szóval, hogy boszorkány volna az actrix asszony, meg nem kereste őket érette, cum omnibus congruis circumstantiis. Ex protocollo sedis, 14. Septembris 1728.

Johannes Ugron et Melchior Török vice iudices regii cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

1728. szeptember 20., Udvarhely

Ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkat. Isten Nagyságtokot, Kegyelmeteket éltesse jó egészségben, kívánjuk.

Akarók nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatosan értésére adni, quod hoc anno praesenti 1728. die 20. Septembris híva bennünket nemes Udvarhely széki, Udvarhely városi Borbély István uram nemes személy az nagyságtok, kegyelmetek székiből kiadatott utrumal, az megírt székben, Udvarhely várossában Szabo Péter uram nemes házához, nemű nemű fatensek hütök után tet fassiójoknak recipiállására, azért mű is engedelmesek lévén azon legitime kiadatot utrumnak anno die mense locoque ut supra az exponenstól praefigált helyre elmentünk, és az mely vallókot előnkben állítatot azokat erős hűtellel megeskettük, és az előnkben adatot utrumnak tenora szerént szorgalmatosan megexamináltuk, vizsgáltuk és hütök után tett fassiójokat leírván nagyságtoknak, kegyelmeteknek elküldettük ez szerint:

1. testis Váradi Jánosné, Borbára darabont személy, annorum circiter 20. Citata jurata examinata fatetur hoc modo: Hogy az utrumban specificált tekintetes Borbély István uram ő kegyelme az actrix asszonyt boszorkánynak diffamálta volna, nem tudom, és nem hallottam, de tudom nyilván és bizonyosan, hogy Geréb András uram az actrix asszont szemben megszidá boszorkánynak, mert az tehene tejt elvette és nem perlé meg érette. Tudom azt is mondani bizonyosan, hogy ennek előtte circiter két esztendőkkel Kékkövi alias Váradi János fiarni mentem vala, és az actrix asszon jó vala az úton nagy haragal, kérдем tőle, mi lölt Kata tégedet, hogy haragoskodol, és így felelé nekem, mi lölt, hiszen Boros Pálné azt monda, hogy boszorkán vagyok, holott nem nézi meg magát, mert az mit tudok, tőle tanultam, és én tudom, hogy olyanokat ne beszéljen.

2. testis Kékkövi alias Váradi Jánosné, Mária darabont személy, annorum circiter 21. Citata jurata examinata fassa: ad 1-un utrum uti 1-mus testis. Ad reliqua: Hallottam fülemmel nyilván és bizonyosan, hogy az elmúlt napokban nem régen az actrix asszont a mű kapunk előtt az ökör pásztor megszida boszorkánnak, és én mondám: Hallod-e Kata, mit mond az pásztor, és azt felelé, osztán én is vissza mondám neki, már ő sem perel engem érette, én látám őtöt, panaszkodék azon is az actrix asszon egy alkalmatossággal nálunk, hogy Boros Pálné őtöt megszidá boszorkánnak, de nem bányá, mert ő vissza mondotta szemiben ilyen szókkal: Csak híjasan, mert a mit tudok, azt tőled tanultam, és te tanítottál.

3. testis Kálnoki Miklosné, Anna, Maros széki Dosa Gábor uram jobbágya aszonya, annorum circiter 27. Citata jurata examinata fassa: Egyebet az utrumra felelni nem tudok, hanem egy alkalmatossággal az actrix asszony hozám jöve, és azon szólit le, hogy egy écaka az ő leánya az én mustoha fiarnal találkozot vala a szilva fák közöt, és igen megijedet tőle, hanem adgyak a lábravalója köteliben had füstölje meg velle, mert igen roszul vagyon, de én nem adék.

4. testis Letenei Josephné, Kata nobilissa annorum circiter 35. Citata jurata examinata fatetur hic: Az kérdésben tudom bizonyosan mondani, hogy az közhalmi sokadalomból haza érkezénk, Borbély Istvánné asszonyom hozzánk jöve, beszélgetünk vala az Olá Kata leánya felől, mivel szintén akkor volt fogva, azonban az actrix Olá Kata belépék hozzánk, és csak elcsodálkozánk rajta, hogy ökök beszéljük, és ot termék azonban kérdi

Olá Kata tőlem: Asszonyom, ki jöve bē kegyelmedhez egy kék felső ingben, mert ezt az követ, a ki a kezemben vagyon, utánnam hajította, és én mondtám: Ide más nem jöt, hanem Borbély Istvánné asszonyom, és ő kegyelme megszégyellé magát, molestálni kezdé, hogy ő kegyelme nem hajította, és mér fogja reája, ezel elmene Olá Kata, a követ ot hagyá. Én felvőm az követ, elindulék, hogy Borbély István uramnak megmutassam, és az mint menyek vala az ucán, kérdi János papné asszonyom, Kata, hová mégy, és én mondtám, mi dolog történt nálunk, s azt monda ő kegyelme, hogy hozad Olá Kata, mert ő maga az én ablakom alatt vöve fell azt az követ, és az más kezében egy burján vala.

5. testis Létenj Joseph nobilis, annorum circiter 42. Citatus juratus examinatus fatetur: Láttam bizonyosan, hogy Olá Kata én hozám egy követ behozta az kezében, és azt monda, hogy egy kék ferső inges aszon hajította utánna az más kezében pedig borján vala.

6. testis Barabás Tamásné, Anna nobilissa, annorum circiter 35. Citata jurata examinata fassa: Az actrix asszon én nálam két éjjel hála, és sírva panaszkodék, hogy az ő maga leánya magát őtöt megszitta boszorkánynak, és az öreg Koronkainé borbélyának diffamálta, hogy ő húzta volna felen[!] a száját.

7. testis Boer Mátyásné, Anna tisztelendő páter jesuiták uraim ő kegyelmeknek sellére asszonya, annorum circiter 55. Citata jurata examinata fassa: Az kérdésekre azt tudom mondani, hogy ezelőtt circiter 10 esztendővel Szeles Imréné asszonyom egy kövér báránynak a belit nekem adá, én haza vüvém s megkészttem, azonban odajöve Olá Kata, én kifordulok az házból, Olá Katát behagyám, és hogy bemenék, ő csakhamar ellmene, azonban megkeveríttem az fazékban az ennivalót, hát olyan nagyot érzek a kalánnal a fazékban, nézem, hát egy darab fűzfa csutak. Én is Olá Katára gyanakszom, hogy engem akart velle kurusolni, mivel mind abban mesterkedet, hogy ingem az uramtól elkeressen, és az maga leányát az uramnak adgya, holot az fazék be volt földve, s az tűzön fűzfa nem volt, mivel az udvaromon sem kapot volna az ember fűzfát. Az után kevés idő alatt egy javos oda jöve, és minden kérdés nélkül azt mondgya, hogy egy asszony az oka, hogy én az én urammal jól nem élek. Én soha nem is éltem az után jól az én urammal.

8. testis Halmágyi Jánosné, Rebeka vidua nobilissa, annorum circiter 80. Citata jurata examinata fassa: Hogy az incattus ő kegyelme boszorkánynak diffamálta volna az actrix aszont, nem tudom, nem hallottam, de bizonyosan látám, mikor Olá Kata az én ablakom alatt egy követ felvön, de mi végre, nem tudom.

9. testis Szegeti Gergely scholasticus nobilis, annorum circiter 18. Citatus juratus examinatus fatetur hoc modo: Egy alkalmatossággal az múlt esztendőben tisztelendő professor uraimnak kerti lévén az actrix aszon vicinitásában, az sütővel szénát hántunk vala, és az szél az Olá Kata veteményire futta az szénahulást, s kijő Olá Kata, s morgani kezd, hogy ne futassuk az murvét[?] a veteményire, én mondok mü nem tehetünk rólla, ha oda viszi a szél, és mégis csak kiált, azomban nem álhatám, mondek neki, meny be anya, mert neked csak puskapor és egy szikra kéne, és nekem azon az éccakán úgy megdagadozának az lábaim, hogy harmadnapig alig álhattam az lábaimra, én rája gyanakszom ma is, hogy ő cseleketta vala, mert én nyavalyás ember nem voltam.

10. testis Dési Mihály senior nobilis, annorum circiter 66. Citatus juratus examinatus fatetur: Hogy Borbély István uram az actrix aszont boszorkánynak diffamálta volna, nem tudom, nem hallottam.

11. testis Katona Mihály alias Gombkötő nobilis, annorum circiter 52.

12. Tamás Márton alias Szász nobilis, annorum circiter 45.
13. Szopos István nobilis, annorum circiter 60.
14. Bartalis Jakab nobilis, annorum circiter 48.
15. Zakariás János nobilis, annorum circiter 56.
16. Somorjai Samuel nobilis, annorum circiter 35.
17. Kovács Ferenc major nobilis, annorum circiter 45.
18. Karda János nobilis, annorum circiter 47.
19. Kolosvári Mihály nobilis, annorum circiter 33.
20. Hajdu Péter nobilis, annorum circiter 38. Legitime citati jurati examinati fatetur uti 10-mus testis, Dési Mihály.
21. testis Bodo Mihályné, Kata nobilissa, annorum circiter 21.
22. Csobot[?] Szabo Istvánné, Ersok nobilissa annorum circiter 39. Citatae juratae examinatae fatetur uti Dési Mihály, 10. testis.
23. testis Koronkai Ferencz uram szolgálója, Anna sine juramento, annorum 11, fassa hoc modo: Én Szabo János uramnit szapulok vala, és látám a szemeimel, mikor Borbély Istváné azon megyen vala Szijártoni be, Olá Kata utánna, és a keziből egy követ Borbély Istváné azon után hönggörrítte.

Ezek az fatensek jó uraink minnyájan az megírt székben, Udvarhely városában lakók, kiknek nevek alább tet vallatásokot és conditójokot fide nostra mediante leírván kezünk írásával és szokot pecsétünkell megerőssítvén nagyságtoknak, kegyelmeteknek el is küldöttük.

Datum anno, die, mense locoque ut supra.
 Correcta per eosdem.
 Nagyságtok, Kegyelmetek alázatos szolgálói
 Udvarhelyi Szombatfalvi Gálfi János m. p. és
 Szombatfalvi Miklos m. p. Simon Mihály m. p.

[P. H.]

[P. H.]⁵

⁶Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis cum Dominis Juratis Assessoribus ac Notario jurato Sedis Siculicalis Udvarhely, Dominis Dominis nobis collendissimis.

⁷Anno 1728. Aperte per Franciscum K. Dallyai, juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

Pro incattus Borbély István Udvarhely.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Két gyűrűs zárópecsét.

4 Az alperes táminak kihallgatását elrendelő utasítás.

5 Két gyűrűs zárópecsét.

6 Címzés a hátlapon.

7 Megjegyzés a hátlapon.

[1728. szeptember 28. után,] Udvarhely

JÁNOSFALVI SÁRDI TAMÁSNÉ CSOMA JUDIT ÉS CSOMA MÁRTONNÉ PAP ANNA PERLI
LŐRINCZ ISTVÁNT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/80. cs. N. 62.

Levata causa in Udvarhely coram generosis dominis vice iudicibus regiis, cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Felperesik Udvarhely széki jánosfalvi unitáris ecclesiának pro tempore mostani predicatora Sárdi Thamás felesége, Csoma Judith és Csoma Martonné, Pap Anna, prókátorok Bak György, rugonfalvi. Alperes Lőrincz István, mind két fél peresek nemes személyek, s laknak az fén megírt székben Jánosfalván.

Dicunt Actrixok per procuratorem praefatum solita cum protestatione praemissa: Citáltattuk törvényre az incattust in anno 1728. die 28. Septembris illyen okon, hogy az incattus ugyan in anno ut supra, die 18. Septembris megírt székben Jánosfalván az Vas Ferencz nemes személy lakó házánál, nem tudatik micsoda lelkiismerettől viseltetvén, münköt mind az ketten tiszta boszorkányoknak diffamált, mely ellenünk való diffamáló szavának, ha az incattus jó és helyes ratióját nem assignálhattya: méltán megkívánnjuk az törvénytől ífíltetni, hogy az incattus juxta contenta decreti ut habetur Par. 2-dae Tit. 72 mind az kettőnk ellen külön külön convincáltassék in emenda lingvae in super eleven dífunkon is, gyalázattyát is az megírt diffamátiónak föl nem vöttük volna, külön-külön 40, negyven, forintokért. Kültésünk, fáradságunk is teszen Fl. 12. Azokat is az incattus nekünk fizesse meg. Ha tagadna az incattus actiónkot data exmissione cum circumstantiis congruis, az mit lehet, doceálunk. Magunknak is az miről törvént akarunk kívánni, salvum sit, protestatur.

Deliberatum

Incattus absens, ergo in totali actionem et acquisitionem[!] actricis convincitur.

UDVARHELYSZÉK PERE ÉNLAKI ÖZVEGY ÁRKOSI ISTVÁNNÉ MIKLÓS JUDIT
ÉS SZOLOKMAI TÁLLAS JÁNOSNÉ KÜSMÖDI BANDI ERZSÓK ELLEN
VARÁZSLÁS ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A KmOL Udvarhelyszék lt. II/81, cs. N. 47,

I.

1729. február 22.–április 5., Udvarhely

Anno 1729. die 22. Februarii. Levata causa coram generoso domino Mathia Nemes altero vice regio iudice sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis ejusdem.

Az actor Udvarhely széki kadicfalvi tekintetes nemzetes Török Menyhárt uram nemes Udvarhely széknék hűtös vice király bírója, ratione officii sui, Procurátora Bak Györgj, rugonfalvi.

Incattusok Udvarhely széki énlaki néhai Árkosi István szabad személy relictája, Miklos Judith, és ezen széki szolokmai néhai Tallas János relictája, mostan Küsmödön lakó Bandi Ersók, proponit dominus actor per procuratorem praefatum: Ilyen actióm vagyon mindenik incattusok ellen, hogy ők vádoltatának, sőt inquisition is ki fognak adatatni azt, hogy ők mind a ketten varáslásnak, bűjös-bájos boszorkányságban cselekedetiben álotak volna, és azt követték volna, melyekről cum circumstantiis congruis exmissióm lévén, ha comprobáltatik, a jure megkívánom, hogy legelsőben is mély vízben próbáltasanak meg, s annak utánna az országnak afélle személyek ellen írt törvénye szerént luáljanak égetéssel, protestatur.

Pro incatták procurator Martimus Antal de Vágás, per quem incattusok simpliciter negant actionem domini actoris: Mű bűbájos boszorkánysággal élő személyek nem vagyunk, jámbor életben élő személyek lévén, exmittáltassunk cum circumstantiis congruis, a mit lehet ártatlanságunk melet doceálunk, s magunknak is bizonyosságunk mellet hűtöt kívánunk, salvum légyen protestatur, verbis plura.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

Anno 1729. die 5. Aprilis. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Mathia Nemes altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor penes exmissionem exhibet litteras relatorias et cupit perlegi.

Incattusok exhibent litteras relatorias de reformatione[!], protestatur.

Deliberatum

Difficultas lévén az fassiókban, ad communisandum exmittuntur.

II.

1729. február 22. [Udvarhely]

Regii: Györfői Ferencz, Máthé Marton, Király Sigmund, küsmödi Biro György és Ferencz uramék.

Doceálya az actor ő kegyelme ratione officii, hogy énlaki Árkosi Istvánné, Miklos Judith és szolokmai Talas Jánosné, mostan Küsmödön lakó Bandi Ersok nevű relicták bűjös-bájosok, boszorkányok, azoknak cselekedetei azt követték és követik, abban híresek, résszesek tanácsossok cum omnibus congruis circumstantiis. Ex protocollo sedis, 22. Februarii 1729.

Matthias Nemes alterius vice iudex regius cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

III.

S. d., s. l.

¹Tudod-e, hallottad-e nyilván és bizonyosan, most Küsmödön lakó néhai Tálás János özvegyét, Bándi Ersokot tisztességes, jámbor asszonynak lenni?

IV.

S. d., s. l.

Mű, énlaki Lőrinczi Boldisárné és Török Ilona, mindketten nobilis personák, adgyuk ez testimonialis levelünköt szegény Arkosiné asszonyomnak ilyen színű dologról, hogy az mely tejfelt láttatott keverni mástól, azt én, Lőrinczi Boldisárné, Török Ilona asszony előtt attam volt az Árkosiné unokájának, Szász Jutkának veres hagymáért, és azt a tejfelt keverte Árkosiné, nem mást. Mely dologról bizonytságot teszünk az mű kereszténi igaz hitünk szerént, szokott petsétünkkel meg erősítvén.

Lőrinczi Boldisárné
[P. H.]

Török Ilona
[P. H.]²

V.

S. d., s. l.

Talas Jánosné boszorkány s annak hírvója volt.
Árkosi Istvánné boszorkány pariter.

A juhok a Tálásné kapujára ágaskodtak s a tejek megjött: |||

Gyanakodnak Tálásnére, hogy megvesztete az embert s meggyógyította: |.

Nem is tagata, hogy szemben fogták afféle maleficiummal, sőt orvoslotta s az orvoslás után meggyógyult: ||

Tálasné mondotta, hogy a beteget meggyógyítja, ha jól fizet, ha nem fizet, rosszabbul lesz a beteg: |

Maga beszéllete Tálasné, hogy a leánya boszorkánnak szidta (Tálasné paráználkodott): |

Egy leánt éjcaka a házához vitt: |

Kakast akart neki fogatni, hogy el tudna[?] igét rajta (Mesterségre akarta tanítani, hogy a legények hozzájárjanak): |

Bizonyosan láttatott Tálasné, hogy más asszonnal együtt a fatens megfogta, kínoztta és az ucában tehenganét töltött étcakának idején:

Árkosinét a pap boszorkánnak szidta: |

Egy tehenből Árkosiné anyi tejet fejt, hogy hatból is elég lett volna: |

Árkosinének tehene nem volt s vaját csinált: |

Tálasné jámbor asszony, nem boszorkány: |||||

Árkosiné jámbor.

1 Külön papírszeleten.

2 Két gyűrűspecst.

252.

1731. január 30., s. l.

KORONDI KOVÁCS FERENCNÉ AMBRUS JUDIT PERLI
DARÓCZI ZSIGMONDNÉ SUSKI[?] KATÁT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/83. cs. N. 8.

Levata causa anno 1731. die 30. Januarii coram generoso domino Melchiore Török altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus.

Felperes Udvarhely széki korondi Kovács Ferencz nemes ember felesége, Ambarus Judith képében, alperes megírt székben és pro nunc megírt faluban lakó Daroczi Sigmondné Suski[?] Kata szabad személy, et pro actor procurator Martinus Antal de Vágás, per quem solita cum protestatione praemissa dicit: Citáltattam az incattát in anno 1730. die 12. Maii törvényhez megírt feleségem képében ilyen okon, mivel tudom, anno et circa die ut supra az megírt székben, Korondon, mostani mester házánál, kinek nevéől protestálok, praesumálta feleségemet diffamálni ilyen szókkal, minden igaz ok nélkül: Te kurva, te boszorkány, te fatyu, tempore litationis is meg nem tagadta.

Megkérvánom azért a jure, hogy a fen megírt diffamáló szókkal diffamálta feleségemet, mind a három rendbeli diffamáló szavaiért külön-külön eleven díán és nyelve váltságán is convincáltassék költésem, fáradságomnak restitutióján is Fl. 8. mit actiómban tagadna

az incatta, data exmissione cum circumstantiis congruis az, mit lehet, doceálok megírt feleségem képében, ceterum verbiis protestatur.

Deliberatum

Pro incatta nemo. Ergo in totali actione et acvitione[sic!] convincitur.

253.

1731. február 1., Keresztúr

KOBÁTFALVI ANTALFFI ZSUZSANNA JOBBÁGYASSZONYA,
MOLNÁR MIHÁLYNÉ PÁSZTOR JUDIT KÉPÉBEN PERLI
GYÖRFI MIHÁLYNÉ KERESŐ ANNOKOT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/83. cs. N. 216.

Levata causa anno 1731. die 1ma Februarii in Keresztur coram generoso domino Matthia Nemes altero vice giudice regio sedis Siculicalis Udvarhely, cum domini juratis assesso-ribus sedis filialis Keresztur.

Felperes Udvarhely alias Kereszturfi székben Kobátfalván lakó Antalffí Sussanna, Udvarhely széki Sofalvi Sofalvi Jánostól, nem más személytől divortióltatott nemes, ugyan megírt Kobátfalvában lakó Molnár Mihályné, Pásztor Judit jobbágya asszony képében. Alperes ugyan azon megírt kobátfalvi Györgyfi Mihályné, Kereső Annok nemes személy.

Pro actrix procurátor Bak de Rugonfalva per quem cum protestatione hoc modo: Cítáltattam megírt jobbágyom asszony képében törvényre az incattát in anno 1730. die 18. Octobris, ilyen okon. hogy az incatta ugyan in anno ut supra de die protestatur, megírt Kobátfalvában az maga házánál és másutt is kurvának, boszorkánynak diffamála, melyeket ha nem doceálhat, mint hogy nem is, a jure megkívánom, hogy az incatta mind a két diffamáló szavaiért külön-külön convincaltassék in emenda lingvae, avagy eleven díjon jobbágyom asszonymnak. Ha tagadná az incatta actiómat data exmissione doceálok, protestatur de ceteris.

Hozzáteszem azt is, hogy az költést is, mely is teszen Fl. 5., azt is fizesse meg az incatta.

Deliberatum

Pro incatta nemo, ideoque in totali actione et acvitione actricis convincitur.

1731. április 26.–július 19., Keresztúr

SZENTERZSÉBETI TORDAI ANDRÁSNÉ GÁL BORKA PERLI
NAGYOBB TÖRÖK ANDRÁST ÉS FELESÉGÉT, CSIKI KATÁT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL. Udvarhelyszék lt. II/83. cs. N. 206.

Levata causa anno 1731. die 26. Aprilis in Keresztur coram generoso domino Mattia Nemes altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Actor Tordai András felesége Gál Borka képében, procurátora Gyarmati András alsóboldogasszonyfalvi, incattusok nagyob Török András és felesége, Csiki Kata, mind két fél peresek laknak nemes Udvarhely alias filialis Keresztur székben, Szent Erőbeten, nemes személyek. Et dicit actor per procuratorem praefatum solita cum protestatione praemissa: Citaltattam az incattusokat törvényhez in anno praesenti 1731. die 8. Februarii megírt feleségem képében ad octavam diem, actióm ilyen vagyon ellenek, hogy in anno praeterito 1726. circa diem pünköst nap tájat az megírt székben Szent Erőbeten, az falu között való kép helynél, az után az Gyerőmonostori Kemény László uram ő nagysága udvarában is, az helyeknek vicinitásiról protestálok, diffamálták az incattusok feleségemet tisztessége ellen való bestelen szókkal, maga Török András ily szókkal, hogy az én feleségem elvette az tehenének az tejt, mint varásló, az másik incattá, Csiki Kata, ily szókkal, hogy nem fejhetette az tehenéből egy csupor tejet az én feleségem mia, mert megérdemlené az feleségem, hogy puskaport főzzenek belőlle, mely szaval anyit teszenek, mint ha azt mondotta volna, hogy nem fejhetett tejet az én feleségem mia, mint boszorkány mia. Megkívánom azért a jure, hogy az incattusok seorsim et singillatim vivum homagiumon convincáltassanak feleségem ellen, költésimnek, fáradságomnak refusióival, mely is teszen 8 forintokat. Mind ezekhez penig, ha mit az incattusok fognának tagadni, data exmissione cum circumstantiis congruis kész leszek doceálni feleségem ellen tet diffamatióit az incattusoknak, protestatur.

Pro incattusok procurator Georgius Bak de Rugonfalva, per quem de merito dicunt: Mű az actrix actiója szerént való diffamatióval nem emlékezünk, hogy illetük volna, hanem midőn méltóságos báró Kemény László uram ő nagysága szenterzsebeti méltóságos széken mások perlekedvén, exmissióban is ment volna azoknak dolgok, azon exmissió mellett az edgyikünkét, úgymint az incattát, juráltatván és azon szék adta utrumra megkérdezvén, az mit másoktól hallottam, csak azt feleltem meg hütemmel amit kérdeztek, amit hallottam azt el nem hallgattam, mellyért én ellenem processust sem indíthatott volna, az másoknak is az actrix assecuratióra nem emlékezem, exmissiója lévén, amit lehet doceálok, törvényt is az miről akarok kívánni salvum legyen et sic suo tempore absolutiót kérnem salvum legyen.

Deliberatum

Exmittuntur ambae partes pro et contra.

Levata causa anno 1731. die¹

Anno 1731. die 19. Julii in Keresztur szentersébeti Török András maga és felesége, Csiki Kata, képeben in facie sedis megköveté ugyan szentersébeti Tordai Andrásné, Gál Borkát, hogy az mit mondott, hejtelen mondá.

1. A szöveg itt megszakad.

255.

1731. június 26.–november 6., Udvarhely

VÁGÁSI ANTAL MÁRTONNÉ PONGRÁCZ MÁRIA PERLI DIÓS JUTKÁT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/83. cs. N. 71.

Anno 1731. die 26. Junii. Levata causa in Udvarhely, coram generoso domino Matthia Nemes altero vice judice regio, cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Felperes Udvarhely széki vágási Antal Mártonné, Pongrácz Mária, nemes személy, incatta megírt széki és faluban lakó Dios Jutka in capillis, et pro actrix procurator Martinus Antal de Vágás, per quem cum protestatione dicit: Citáltattam törvényhez az incattát in anno 1731., 4. Maii iljen okon: Nem tudom mi okból viseltetvén az incatta in anno 1729. Szent Mihály nap tájat, megírt székben és faluban magunk benváló helyünkön azt mondotta énnekem actrixnak, hogy más, kinek nevérol protestatur, az incattának azt mondta volna, hogy én sült boszorkány vagyok, mely diffamáció az incattára tart, mások meg sem tartván azon szóban. Úgy értettem másoktól is, kiknek nevekröl protestatur, hogy az incatta maga költötte rám azon diffamációt, és más helyeken is in anno ut supra, a megírt székben és faluban diffamált azon szókkal mindenütt, hol maga tudhattya, arról protestatur, egyebekkel is diffamált, így értettem.

Megkívánom azért a jure, hogy ha rám nem rakhatya, nem is rakja, eleven dímon és nyelve váltságán is convincáltassék, vagy ha egyéb diffamáló szavait doceálhatom, azért is külön nyelve váltságán convincáltatni megkívánom salvum legyen. Exmitátatom cum circumstantiis congruis az mit doceálok, az miről illik törvényesen kérnem salvum legyen, úgy kölcségem, fáradságomról is az mire fog terjedni, fizesse meg, protestatur verbis plura.

Deliberatum

Incatta absens, ergo in totali actione et acquisitione actricis vincitur.

Anno 1731. die 6. Novembris in Udvarhely coram generosis dominis Davide Biro, Sigismundo Szombatfalvi, Thomae Pál juratis assessoribus et Francisco K. Dállyai jurato notario sedis Siculicalis Udvarhely ipsa actrice praesente et approbante incatta depraesenta est actricem etiam si sedis judicarie ob absentiam dominis vice judicum regionum non sit celebrata.

SZENTMIHÁLYI TARCSÁFALVI FERENC
PÁLFALVI VERES MIKLÓSNÉ MÁRIA NEVŰ JOBBÁGYASSZONYA KÉPÉBEN PERLI
ŐZVEGY JAKAB JÁNOSNÉT
BECSÜLETSÉRTÉS VÉTSÉGÉÉRT

AZ IRAT: A- KmOL Udvarhelyszék lt. II/83. cs. N. 132.

I.

1731. október 16.-november 27., Udvarhely.

Anno 1731. die 16. Octobris. Levata causa coram generoso domino Melchiore Török altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Felperes Tartsafalvi Ferencz Szent Mihályon lakó nemes ember Udvarhely széki, megírt helyi pálfalvi Veres Mihályné Márta jobbágyasszony képében, alperes megírt széki, pálfalvi Jakab János relictája Györfi Judit nemes személy, et pro actor procurator Martinus Antal de Vágás, per quem cum protestatione dicit: Citáltattam az incattát megírt jobbágyasszon képében in anno 1731 2da Julii ilyen okon: in anno ut supra 20. Junii megírt székben, Pálfalvában, Korond fele menő országutján Vajda András és Gáspár András, megírt székben, pálfalvi nemes személyek kapujok között (Gáspár András jobbágy személy¹), ki jobbágy arról protestatur, praesummált diffamálni kurvának, tolvajnak, boszorkánynak.

Megkívánom azért a jure, ha megírt jobbágy asszonyomra nem rakhattya, mind a három rendbeli diffamáló szavaiért külön-külön in emenda lingvae convincáltassék megírt jobbágyom asszon ellen, költségem, fáradságom is, az mire fog is tevődni, azt is fizesse meg, ha mit actiómban tagadna az incatta, data exmissione cum circumstantiis congruis, az mit lehet doceálok, az miről törvényt is kérnem salvum sit, protestatur ad ulteriora verbis plura.

Pro incatta procurator Georgius Bak de Rugonfalva, per quem de merito dicit: Én az actrix asszont kurvának, boszorkánnak különbön nem mondtam, hanem csak úgy, hogy az falubeliek közül sokan mondták azoknak, a kiket ő meg nem perlett érette, hanem csak eltűrte, először keresse azokat érette, melyekről exmittáltassam doceálni ad futuram kész leszék, protestatur.

Anno 1731. die 27. Novembris levata causa in Udvarhelyi coram generoso domino Melchiore Török altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor exhibet litteras relatorias de reformatione protestando.

Deliberatum

Világosan constál az nemes szék előtt egy néhány fatenseknek fassióiból, hogy az incatta az actor ő kegyelme jobbágya asszont boszorkánnak, kurvának, lopónak diffamálta volna, mely szókkal mások is ennek előtte diffamálták volna, de azokat meg nem perlette

elmondott szavaikért, mely szókat mások ámbár mondták legyen is, mind azért az incattának semmi képpen nem lehetett volna sem mások szavai után, sem magától mondani és diffamálni, minthogy pedig elmondotta, és semmit nem doceál, ergo in poena emendae linguae vincitur incatta.

II.

1731. október 19. [Udvarhely]

Regii: kadăcsi Lázár István, kobătfalvi Péterfi Péter, szentmihályi Jakab János és Bálint Ferencz, bencédi idősbík Pap György, Péter István atyánkfiai ő kegyelmek.

Doceállya az actor ő kegyelme, hogy az ő kegyelme jobbágya aszont páfalvi Veres Mihályné, Szőcs Mártát az incatta, relicta páfalvi Jakab Jánosné, Győrffi Judith, in anno 1731. die 20. Junii Páfalván az Korond fele menő útyán az Vajda András és Gáspár András kapujoknál kurvának, tolvajnak diffamáta, úgy boszorkánynak is nem úgy mondotta, hogy mások szája után mondotta volna, hanem maga szavai az incattának cum omnibus congruis circumstantiis. Ex protocollo sedis 19. Octobris 1731.

Melchior Török alterius vice judex regius m. p.
cum domini juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely

III.

1731. október 20. [Fenyéd]

Anno 1731. die 20. Octobris.

Adom ezen testimonialisomot arról, hogy az késebbi mirigy halál tájban Udvarhelyt voltam, Veres Mihályné is az urát betegen szekeren odahozta vala. Látám, hogy két sőt vőn egy máriáson, még az oláh énnekem mutatá, hogy jó-e vagy nem. Én mondám, hogy jó, jó is volt az máriás, aki[t] Veres Mihályné adot vala a sóért. Melyről adom ez én testiionialisomot.

Fide mea mediante pecsétem alat. Datum anno et die ut supra.

Correcta per me.

Csergő Lőrinczné Ersok, primipila Udvarhely székbén, Fenyéden lakó

[P. H.]

IV.

1731. október 22. [Udvarhely]

Regii: szentmihályi Jakab János, Bálint Ferencz, kecseti Balás Deák, farkaslaki Dimen Sigmund és András Péter deák, bencédi Pap György atyánkfia ő kegyelmek. Item nemes Marus széki assessor és szék esküttyei, úgy marosvásárhelyi senator uraimék ő kegyelmek.

Doceállya az incatta aszony pálfalvi Jakab János relictája, Györfi Judith, hogy ő az actor Tartsafalvi Ferencz uram jobbágy asszonyát pálfalvi Veres Mihálynét Szöts Mártát in anno 1731. die 20. Junii Pálfalvában az Korond fele menő országútyán, az Vajda András és Gáspár András kapujokban kurvának, tolvajnak, boszorkánnak nem diffamálta, sőt az actor jobbágy asszonya diffamálta az incattát. Ha mit talált is mondani, vagy mondot volna az incatta, az actor actiója szerint, igazán mondotta, mások az actor ő kegyelme említett jobbágy asszonyát hasonló diffamációkkal illették, csak elszenvedte, meg nem perlette őket diffamációjokért. Cum omnibus congruis circumstantiis. Ex protocollo sedis, 22. Octobris 1731.

Melchior Török alterius vice iudex regius m. p. cum dominis juratis assessoribus Sedis Siculicalis Udvarhely.

V.

1731. október 24., Pálfalva

Ajánlyuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkot.

Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen éltesse alázatosan kíványuk,

Jelentyük alázatosan nagyságtoknak, kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1731. die vero 24ta mensis Octobris hívata münköt Udvarhely széki pálfalvi néhai primipilus Jakab János relictája, Györfi Judith primipila az nagyságtok, kegyelmetek székiből emanáltatott utrummal ugyan Udvarhely székben, Pálfalvában az Györfi Miklós uram primipilaris házához nemű nemű valloknak hütök után való fassiójoknak recipiálására. Mű azért engedelmesek lévén az nagyságtok, kegyelmetek utrumának az domina exponens hívatására, in anno et die ut supra, ad locum praescriptum elmentünk és az mellj fatenseket az domina exponens előnkbe hívatott, azokat elsőben megeskettettük az előnkbe adatott utrumnak tenore szerint megexamináltuk, és hütök után való fassiójokat recipiáltuk, nagyságtok, kegyelmeteknek leírtuk, melyek rend szerint így következnek.

Utrum in simplici papiro adscriptum.

1. testis Szabo András pálfalvi primipilus, annorum 40. Citatus juratus examinatus fateur: Az kérdésben egyebet nem tudok, hanem Györfi Ferencztől magától hallottam, hogy beszéle, hogy Veres Mihályné, udvarhelyi Borbély Péter sóját ellopta, szentléleki templomnál érték utól véle, és Györfi Ferencz törekedése után szabadult, hogy vissza nem vitte Borbély Péter az ellopott sóval együtt. Ad 3um. Hallottam azt is Györfi Ferencznétől, hogy mondotta volna azt neki, tudni illik Györfi Ferencznének Veres Mihályné, hogy mikor hold-

világ vagyon, csak kiviszi az erszényét, és széllyelhúzza az szíjat, s megtelik az erszénye pénzel, hogy pedig valaki vagy egyet vagy mást bestelenítésiért, nem tudom, s nem hallottam, hogy megperlet volna Veres Mihályné.

2. testis Néhai Györfi Tamás relictája, Szöcs Kata pálfalvi primipila, annorum 40. Citata jurata examinata fatetur: Száma nélkül hallottam, hogy mások szitták Veres Mihálynét kurvának, tolvajnak, de hogy megperlet volna valakit, nem tudom, s nem hallottam, hallám azt is, hogy Jakab Jánosné, Györfi Judit, Veres Mihálynét kurvának, tolvajnak szitta háta meget, de szemben nem hallottam, hogy szitta volna Veres Mihálynét. Tudom azt is, hogy Udvarhelyt Borbély Jánosnit lakék leány korába, megfogadta volt lopásért, az apja osztán úgy vette ki az kalodából Veres Mihálynét.

3. testis Fabján Samuel pálfalvi primipilus, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam Lukács Istvánnétől, hogy boszorkánynak, kurvának, tolvajnak szidta Veres Mihálynét hátameget, de hogy megperlette volna, nem tudom, s nem hallottam. Tudom azt, hogy Borbély Péter az udvarhelyi sokadalomban kergeti vala Veres Mihálynét, hogy elérje, egy idő jártában egy soját lopta volt el Veres Mihályné. Utolérte az szentléleki templomnál, és ott békélt meg Györfi Ferencz törekedése által Borbély Péterrel Veres Mihályné.

4. testis Jakab Mihályné, Gáspár Kata primipila, annorum 40. Citata jurata examinata fatetur: A kérdésben semmit egyebet nem tudok, hanem egy idő jártában urammal jövünk vala az városból, látám, hogy egy udvarhelyi ember az szentléleki templomnál feltartoztatva vala Veres Mihálynét, soját el mongya vala az az udvarhelyi ember, hogy ellopta volna, mint békélt meg véle, nem tudom.

5. testis Szabo Andrásné, Rancz Ilona primipila, pálfalvi, annorum 30. Citata jurata examinata fatetur: Sokaktól hallottam száma nélkül, hogy kurvának, tolvajnak szitták Veres Mihálynét, de hogy valakit megperlett volna, magát kitisztította volna, nem tudom, nem hallottam.

6. testis Demeter Tamás primipilus, pálfalvi, annorum 60. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

7. testis Györfi Jánosné, Kata primipila, pálfalvi, annorum 30. Citata jurata examinata fatetur nihil.

8. testis Vajda András primipilus, pálfalvi, annorum 60. Citatus juratus examinatus fatetur nihil.

9. testis Kotro Márton providus, pálfalvi, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur: Nem tudom, s nem hallottam, hogy Jakab Jánosné kurvászta, tolvajozta és boszorkányozta volna Veres Mihálynét.

10. testis Illyés Mihály senior primipilus, pálfalvi, annorum 60. Citatus juratus examinatus fatetur: Száma nélkül hallottam, hogy sokak szitták szembe Veres Mihálynét tolvajnak, kurvának, de hogy valakit megperlett volna érette, nem tudom, azt sem hallottam, hogy Jakab Jánosné szitta, bestelenítette, kurvászta volna Veres Mihálynét. Néhai Mátyás Josephnek egy erszénybe pénze veszet volt el, hallottam magától Josephától, hogy mondotta, hogy másra nem gyanakodik, csak Veres Mihálynéra.

11. testis Orbán Lőrinczné, Anna primipila, pálfalvi, annorum 30. Citata jurata examinata fatetur: Ennek előtte két esztendővel hallám sok ember halltára, hogy Kotro János Veres Mihálynét kurvának, boszorkánynak meg szidá, s meg is akarja vala verni, hogy megperlette volna Kotro Jánost azért az cselekedetiért, nem tudom, nem hallottam. Jakab Jánosnét sem hallottam, hogy kurvászta volna, boszorkányozta volna.

12. testis Mátyás Josephné Szöcs Ersébeth primipila, annorum 40. Citata jurata examinata fatetur: Hallám, hogy kurvának, boszorkánynak, lopónak szembe megszidá Veres Mihálynét Jakab Jánosné.

13. testis Vajda Jánosné Judith primipila, annorum 20. Citata jurata examinata fatetur: Nem hallottam, hogy kurvázta volna azt, és egyébnek is, hogy szidta volna.

14. testis Simon Gergelyné Mártha primipila, annorum 50. Citata jurata examinata fatetur: Én sem egyszer, sem másszor nem hallottam Veres Mihálynét kurvázta, boszorkányozta volna Jakab Jánosné. Tudom azt, hogy egy idő jártában Kotro János megrugodozta, bes-telen szókkal szida Veres Mihálynét, de hogy megperlette volna érette, nem tudom, nem hallottam.

15. testis Burda Ferenczné senior, Martha primipila, annorum 60. Citata jurata examinata fatetur: Én nem hallottam, hogy Jakab Jánosné szidalmazta, kurvázta volna Veres Mihálynét, sem lopónak, de másokat száma nélkül hallottam, hogy kurvának, lopónak szitták, leg közeleb Kotro János kurvának, lopónak, boszorkánynak szidta, de hogy érette megperlette volna érette, nem hallottam, nem tudom. Kotro Judith is kurvának, lopónak, boszorkánynak megszidá Veres Mihálynét, de meg nem perlé érette.

16. testis Burda Ferencz junior primipilus, pálfalvi, annorum 25. Citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam, hogy boszorkánynak, kurvának, lopónak szidta Jakab Jánosné Veres Mihálynét háta mege, de hogy szembe szidta volna, nem hallottam. Most is hallottam, hogy mind ezeknek szidták Veres Mihálynét, de senkit még eddig érette meg nem perlett.

17. testis Fabján Samuelné Ersébeth primipila, annorum 30. Citata jurata examinata fatetur: azt nem hallottam, hogy Jakab Jánosné szidta volna boszorkánynak, kurvának, lopónak Veres Mihálynét. Másokat hallottam, hogy szidták mind ezekkel, de senkit érette meg nem perlette érette.

18. testis Györfi Mihályné primipila, pálfalvi, annorum 25. Citata jurata examinata fatetur: Akkor ott nem volt, mikor közöttök eset ez az veszekedés, de máskor hallottam, hogy kurvának, boszorkánynak és lopónak szidta Jakab Jánosné Veres Mihálynét, másoktól is hallottam, háta mege, hogy szidták mind ezeknek Veres Mihálynét, de senkit meg nem perlet érette.

19. Burda Ferencz senior primipilus, pálfalvi, annorum 60. Citatus juratus examinatus fatetur: Én nem tudom, nem hallottam Jakab Jánosné, hogy kurvászta, tolvajozta volna Veres Mihálynét, de másoktól eleget hallottam, hogy kurvának, tolvajnak, lopónak, boszorkánynak szidták, bestelenítették, de senkit meg nem perlett érette. Egy idő jártában hozzám jöve Veres Mihályné, s elhíva engem, mondá valamikor oda jön, jöjjön el kegyelmed énn velem, mert az uram annya ezt mondotta, hogy tizenkét sing vásznat elloptam. Én elmeneék, rákérdeék az ura annyát, hogy szava-e vagy nem, ezelőtt az ember előtt mongya meg kegyelmed. Mondá az ura annya, én szóm, s én mondtam, most is ezt mondom, hogy te loptad el, én velem azt meg nem tagadtatod. Megesküvék az Istenre, hogy nem más dolga, hanem Veres Mihálynéé. Akkor rá akara menni az ura annyára, hogy megverje Veres Mihályné, de nem engedők Illjés Ferencznével.

20. testis, Illyés Ferenczné Juditt pálfalvi primipila, annorum 34. Citata jurata examinata fatetur in utribus ubi testis Burda Ferencz in omnibus.

21. testis Györfi Ferenczné Ersébet pálfalvi primipila, annorum 55. Citata jurata examinata fatetur: Sem egyszer, sem másszor nem hallottam, hogy kurvának, boszorkánynak, lopónak szidta volna Jakab Jánosné Veres Mihálynét, de másokat száma nélkül hallottam, hogy bestelenítették mindazokkal Veres Mihálynét, de senkit még edig meg nem perlett érte, egyebet boszorkánysága felől nem tudok, hanem sokan valánk aszonyoktól, a szájából hallottam Veres Mihálynének, hogy mondá, hogy ő nem szükös pénz iránt, mert holdtöltek az erszényemet csak kitészem, és kinyitom, s nekem elég pénzem leszen bele, ha elfogy, míg mászor azt cselekszem.

22. testis Katona János providus pálfalvi, annorum 60. Citatus juratus examinatus fatetur: Nem hallottam, nem tudom, hogy Jakab Jánosné, Veres Mihálynét bestelenítette volna. Az ura anyja panaszkodott nekem is, hogy 12 sing vásznát ő lopta el, úgymint Veres Mihályné.

23. testis Tuson György primipilus, pálfalvi, annorum 47. Citatus juratus examinatus fatetur: Én sem egyszer, sem másszor nem hallottam Jakab Jánosnétől, hogy kurvának, boszorkánynak, lopónak szidta volna Veres Mihálynét.

24. testis Tuson Györgyné Ersébet primipila, anorum 30. Citata jurata examinata fatetur ubi testis Tuson György.

25. testis Burda Ferenczné junior Anna primipila, pálfalvi, annorum 20. Citata jurata examinata fatetur: Hallottam Jakab Jánosnétől, hogy kurvának, lopónak szidta Veres Mihálynét.

26. testis Illyés Ferencz senior primipilus, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur: Nem tudom, nem hallottam, hogy kurvászta, tolvajosza volna Veres Mihálynét Jakab Jánosné.

27. testis Illyés Ferencz junior primipilus, pálfalvi, annorum 24. Citatus juratus examinatus fatetur: Azt nem hallottam, hogy kurvának, lopónak, boszorkánynak szidta volna Veres Mihálynét Jakab Jánosné. Nállunk beszélte az Veres Mihály anyja hogy 12 sing vásznát Veres Mihályné ellopta, de hogy mepperlette volna érte, nem tudom, sem nem hallottam. Hallottam azt is, hogy Udvarhelyt sőt is lopot volna Veres Mihályné.

28. testis Jakab Mihály primipilus, pálfalvi, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur: Nem tudom, nem hallottam, hogy Jakab Jánosné szidta volna Veres Mihálynét, de másokat hallottam száma nélkül, hogy szidták, bestelenítették Veres Mihálynét, de senkit nem perlett meg.

29. testis Györfi Ferencz primipilus, pálfalvi, annorum 30. Citatus juratus examinatus fatetur: Én sem egyszer, sem másszor nem hallottam, hogy Jakab Jánosné kurvának, boszorkánynak, lopónak szidta volna Veres Mihálynét. Hallottam az Veres Mihály édesanyjától, Illyés Mihálytól és Kotro Jánostól is, melybe is dőfé az palcájával Veres Mihálynét, s kurvának, boszorkánynak és sólopónak mindezek megszidták, de edgyiket sem perlé meg érte mindedig. Tudom azt is, hogy az udvarhelyi Borbély Péter sóját vesztette el, s utána jöve Veres Mihálynének, elér, az szentléleki templomnál, ott megfogatá Borbély Péter az sójáért Veres Mihálynét az szentléleki bíróval, én szabadítam meg a sólopásért az fogságból töb jó uraimékkel, úgy békéltetem meg Borbély Péter urammal. A szentléleki bíró szinte akkor azzal vádólja vala Borbély Péternek Veres Mihálynét: Láttya uram kegyelmed, olyan asszony ez az Veres Mihályné, hogy ezelőtt való napokban olyan tisztátalan vaját adott el Udvarhelyt.

30. testis Györfi Mihály primipilus, pálfalvi, annorum 42. Citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam, hogy Jakab Jánosné szidta kurvának, lopónak boszorkánynak szidta Veres Mihályné. Másokat is hallottam, hogy azoknak szidták Veres Mihályné, de senkit meg nem perlett érette. Legközelebb Kotro János megszidá némelyik esztendőben kurvának, de eddig meg nem perlé érette.

31. testis Györfi Miklos primipilus, pálfalvi, annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur: Nem hallottam, hogy Jakab Jánosné szidta vala Veres Mihályné kurvának, boszorkánynak. Másokat hallottam, hogy Illés Mihály, Kotro János kurvázta, lopózta Veres Mihályné, de egyiket sem perlette meg érette.

32. testis Sigmond János primipilus, pálfalvi annorum 40. Citatus juratus examinatus fatetur: Nem hallottam sem egyszer, sem másszor, hogy szidta volna Veres Mihályné kurvának, lopónak és boszorkánynak.

33. testis Sigmond Jánosné Ersébet, annorum 30. Citata jurata examinata fatetur: nihil ad 1ma; Másoktól hallottam, hogy kurvának szidták Veres Mihályné, de hogy valakit megperlett volna érette, nem hallottam, s nem tudom.

34. testis Illyés Mihályné junior Anna primipila, annorum 40. Citata jurata examinata fatetur: Nem hallottam, hogy Jakab Jánosné kurvának, boszorkánynak, lopónak szidta volna Veres Mihályné. Hallottam, hogy Udvarhelyt condraposztot lopot volna Veres Mihályné, egy mesternél vala az esetben, sírva panaszolja vala nekem, hogy sok lopságot[?] szenvedet Szöcs Mártáért, pénzt lopot volt el Borbély János uramtól, s őtöt fogták volt meg érette, tudni illik Veres Mihálynéért.

Ezek a fatensek, melyeket a domina exponens előnkbe hívatott, minnyájon Udvarhely székben, Pálfalván laknak, szabad és jobbágy személyekből állók, kiknek hűtök után való fassiójokat recipiáltuk az mű igaz keresztény hűtünk szerént szokott pecsétünk és subscriptiónk alatt, az domina exponensnek által ádtuk.

Datum anno, die locoque ut supra. Correcta per nos.

Ezzel ajánljuk az szent Isten oltalmába nagyságtok, kegyelmeteket.

Nagyságtoknak, kegyelmeteknek maradunk alázatos szolgálói

Kecseti Balás Deák m. p. Farkaslaki Péter Deák m. p.

mindketten Udvarhely székben Kecseten és Farkaslakán lakó nemes emberek.

²Illustrissimis, Spectabilibus, Generosis ac Egregiis Dominis Vice Judicibus Regiis Sedis Siculicalis Udvarhely cum Dominis Juratis Assessoribus ac Jurato Notario, Dominis Dominis nobis semper honorandissimis colendissimis.

³Pálfalvi néhai Jakab János relictája, Györfi Judit, relatoriája.

Anno 1731. aperte per Franciscum K. Dállyai, juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

Pro incatta pálfalvi Jakab Jánosné.

VI.

1731. október 28., Pálfalva

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket jó szerencsésen számos esztendőig éltesse, szívünk szerint kívánjuk.

Alázatosan jelentjük uraim nagyságtoknak s kegyelmeteknek, hogy in anno 1731. die 28. Octobris hiva münköt az nagyságtok és kegyelmetek pecsétivel Udvarhely székben Szent Mihályon lakó üdösbik Tartsafalvi Ferencz uram nemes ember, ugyan Udvarhely székben, Pálfalván lakó jobbágy Veres Mihály felesége Szöcs Márta képében, ugyan Udvarhely székben, Pálfalvában az Udvarhely széki, tarcsafalvi Pálfi György uram nemes ember nemes házához némű némű bizonyságoknak hütök után való fassiójokat bevennök és felírnök. Mü azért engedelmesek lévén az nagyságtok s kegyelmetek pecsétivel való hívtalnak, elmentünk in anno et die ut supra és az melj vallókat az dominus exponens mü előnkben állítot, mü azokat erős hüttel megeskettük az előnkben adot utrum szerént szorgalmatosan megexamináltuk, hütök után való valásokot felírtuk, nagyságtoknak, kegyelmeteknek küldöttük, kik is következnek, rendszerént így:

1. testis Nagy Illyés Mihályné primipila Simo Borka pálfalvi, annorum circiter 60. Jurata examinata fassa: Én az kérdésben semmit nem tudok, sem kurva, tolvaj, sem boszorkányságát is nem tudom.

2. testis Kis Illyés Mihály primipilus, pálfalvi, annorum circiter 37. Juratus examinatus fatetur: Én a kérdésben semmit sem tudok.

3. testis Burda senior Ferencz primipilus, pálfalvi, annorum circiter 60. Juratus examinatus fatetur sic uti primum.

4. testis Illyés Bálint pálfalvi primipilus, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur sic uti primum.

5. testis Nagy Jakab András kobátfalvi Miklós György uram jobbágya, pálfalvi, annorum circiter 60. Juratus examinatus fatetur sic in omnibus uti primum testis.

6. testis Kis Illyés Ferencz, pálfalvi primipilus, annorum circiter 24. Juratus examinatus fatetur sic uti primum testis.

7. testis Katona János pálfalvi Simo Gergeljné jobbágya, annorum circiter 56. Juratus examinatus fatetur sic in omnibus uti primum testis.

8. testis Hegedüs György pálfalvi, Tartsafalvi Fekete Istvánné asszonyom jobbágya, annorum circiter 30. Jurata examinata fatetur, sic in omnibus uti primum testis.

9. testis Kis Illyés Ferenczné primipila, Jutka pálfalvi, annorum circiter 18. Jurata examinata fassa sic in omnibus uti primum testis.

10. testis Simo Gergeljné Márta primipila, pálfalvi, annorum circiter 50. Jurata examinata fassa sic in omnibus uti primum testis.

11. testis Mátyás Josephné primipila, pálfalvi, annorum circiter 40. Jurata examinata fassa: Én hallám azt, mikor Jakab Jánosné kurvázá, boszorkányozá Veres Mihálynét erősen, de én kurvaságát, sem boszorkányságát nem tudom.

12. testis Katona Jánosné Ersök, pálfalvi, Simo Gergeljné asszonyom jobbágya asszony, annorum circiter 60. Jurata examinata fassa sic in omnibus uti primum testis.

13. testis Orbánj Norinczné Annok primipila, pálfalvi, circiter 25. Jurata examinata fassa sic in omnibus uti primum testis.

14. Gáspár András pálfalvi, Lengyelfalvi Orbánj Samuel uram jobbágya, annorum circiter 55. Juratus examinatus fatetur sic in omnibus uti primus testis.

15. testis Jakab Andrásné Kata pálfalvi, Kobátfalvi Miklós György uram jobbágy asszonya, annorum circiter 30. Jurata examinata fassa sic in omnibus uti primus testis.

16. testis Vajda János primipilus, pálfalvi, annorum circiter 21. Juratus examinatus fatetur sic in omnibus uti primus testis.

17. Burda Ferenczné Márta primipila, pálfalvi, annorum circiter 50. Jurata examinata fassa sic in omnibus uti primus testis.

18. Szabo András primipilus, pálfalvi, annorum circiter 40. Juratus examinatus fatetur sic uti primus.

19. testis Györfi Miklós primipilus, pálfalvi, annorum circiter 40. Juratus examinatus fatetur sic uti primus, hoc addito: Hogy edgy alkalmas udőben az Veres Mihály gyermekit, ki most is, az veteményünkből megszaszték, kérdém az más cseledit, hogy kiküldé ide, azt mondá, hogy Veres Mihályné, jól főz belőle, engem is jól tart belőlle, megcsala, nem ada.

20. testis Györfi Ferencz primipilus, pálfalvi, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur sic: Én hogy Jakab Jánosné diffamálta volt, nem hallottam, de másoktól bizony eleget hallottam, hogy boszorkányozták. Azt is tudom, hogy Borbély Péternek 2 sóját elhozta volna Szent Lélekig, ot utoléré Borbély Péter, mind ökrét, mind maga Veres Mihálynét az bíró kezében atta vala. Én szabadítám meg. Azt is hallám ott, az szentlélekiek azt mondgyák vala Borbély Péternek, hogy láttya-e kigyelmed, az az asszony vaját is tisztátalant adott el, megfogják volt érte.

21. testis. Györfi János primipilus, pálfalvi, annorum circiter 40. Juratus examinatus fatetur sic uti 1^{mus} testis.

22. testis Fabján Samu primipilus, pálfalvi, annorum ciciter 42. Juratus examinatus fatetur uti 1^{mus} testis.

23. testis Kis Burda Ferencz primipilus, pálfalvi, annorum circiter 25. Juratus examinatus fatetur: Hallottam, hogy Jakab Jánosné mind tolvajnak, mind boszorkánynak diffamálta Veres Mihálynét, azt is hallottam Veres Mihálynétől, hogy panaszkodott, hogy neki elég pénze lehet, mert az ragasztották reá, hogy ő mikor holdvilág vagyon, csak kitarja az rostát vagy erszént az ablakon, abban elég pénz gyűl.

24. testis Kis Burda Ferenczné Annok primipila, pálfalvi, annorum circiter 20. Jurata examinata fassa: Hallottam Jakab Jánosnétől, hogy boszorkánynak, kurvának szidalmazta Veres Mihálynét.

25. testis Illyés Ferenczné Jutka primipila, pálfalvi, annorum circiter 40. Jurata examinata fassa sic uti primus testis.

26. testis Orbán Nörincz primipilus, pálfalvi, annorum circiter 40. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis.

27. testis Sigmond János primipilus, pálfalvi, annorum circiter 40. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis.

28. testis Jakab Mihály primipila, pálfalvi, annorum circiter 40. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis.

29. testis Vajda András primipilus, pálfalvi, annorum circiter 60. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis.

30. testis Kotro Márton pálfalvi, Tordátfalvi Fekete Istvánné asszonyom jobbágya annorum circiter 42. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis.

31. testis Györfi Ferenczné Ersok primipila, pálfalvi, annorum circiter 55. Jurata examinata fassa sic uti primus testis.

32. testis Györfi Jánosné Kata primipila, pálfalvi, annorum circiter 30. Jurata examinata fassa sic uti primus.

33. testis Gáspár András Annok pálfalvi, Orbánj Samuel jobbágy asszonya, annorum circiter 50. Jurata examinata fassa: Hallottam Jakab Jánosnétól, hogy mind boszorkánynak, mind kurvának, mind tolvajnak szidalmazta Veres Mihálynét, hogy én kurvaságát, boszorkányságát, tolvajságát tudnám, nem tudom.

34. testis Hadnagy Andrásné Judit primipila, pálfalvi, annorum circiter 56. Jurata examinata fassa: Hogy Jakab Jánosné diffamálta volna Veres Mihálynét, nem hallottam. Hogy kurva, tolvaj, boszorkány löt volna, nem tudom. Eleget jártam véle, de egy jámbor asszonynak tudom.

35. testis Györfi Mihályné Mária pálfalvi, annorum circiter 30. Jurata examinata fassa sic: Hallottam, hogy Jakab Jánosné diffamálta Veres Mihálynét. Én eleget közel lakom Veres Mihálynéhez, de én sem kurva, sem boszorkány, sem tolvajságát nem tudom, nem láttam.

36. testis Sigmond Jánosné Ersok primipila, pálfalvi, annorum 30. Jurata examinata fassa uti primus.

37. testis Veres Martonné Ersok, pálfalvi, bencédi Firtos Mihály uram jobbágya asszony, annorum circiter 56. Jurata examinata fassa sic uti primus testis. Huszonegyedfél esztendeje, hogy mellette laktam, de én sem kurva, sem tolvaj, sem boszorkányságát nem tudom.

38. testis Fabján Samuelné Ersok primipila, pálfalvi, annorum circiter 42. Jurata examinata fassa sic uti primus testis, hoc addito: Hogy eleget jártam véle, de semmit nem tudok hozzá az egy jámborságánál.

39. testis Kotro Jánosné, Kata, Szent Mihályi Tarsafalvi Ferencz uram jobbágya asszony, annorum circiter 42. Sic uti primus testis.

40. testis Jakab Mihályné Kata pálfalvi, annorum circiter 45. Jurata examinata fassa sic: Hallottam Jakab Jánosnétól azt mondotta, hogy megtanította az ilyen boszorkánéját, úgy mint Veres Mihálynét.

41. testis Veres Andrásné Annok pálfalvi, Firtos Mihály uram jobbágya asszony, annorum circiter 22. Jurata examinata fassa nihil.

42. testis Hegedüs Györgyné Ersok, tordátfalvi Fekete Istvánné jobbágya asszony, annorum circiter 23. Jurata examinata fassa: Hallottam, hogy Jakab Jánosné azt mondá, meglátja az boszorkány, hogy megtanítom, tudni illik Veres Mihálynét.

43. testis Tuson György primipilus, pálfalvi, annorum circiter 47. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis. Hallottam Burda Ferencznétől, hogy azt monta, hogy Veres Mihályné csak kitarsta az róstát, elég pénz hull bele.

44. testis Veres András, pálfalvi Firtos Mihály uram jobbágya, annorum circiter 26. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis, hoc addito: Mellette laktam, semmit hozzá nem láttam, úgy mint Veres Mihálynéhez.

45. testis Mátyás Tamás primipilus, pálfalvi, circiter 50. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis.

46. testis Kotro János pálfalvi, Tartsafalvi Ferencz uram jobbágya, annorum circiter 50. Juratus examinatus fatetur nihil.

47. testis Hadnagy András primipilus, pálfalvi, annorum circiter 56. Juratus examinatus fatetur nihil.

48. testis Györfi Tamásné Kata primipila, pálfalvi, annorum circiter 60. Jurata examinata fassa: Hallottam, hogy Jakab Jánosné huncfutnak, kurvának, tolvajnak megszida Veres Mihálynét. Azt mondá, ezt én mondom, s ha bányá, tegyen rolla.

49. testis Kis Illyés Mihályné Annok primipila, pálfalvi, annorum circiter 40. Jurata examinata fassa nihil.

50. testis Tuson Györgyné primipila, pálfalvi, annorum circiter 30. Juratus examinatus fatetur sic uti primus testis.

Ezek böcsülletes uraink az mű előnkben hívott s állított bizonyságok, kik minnyájan laknak az fenneb megírt székben, faluban, kiket is nemes és jobbágyból álló személyeket mű erős hüttel megesköttük, hütök után való vallásokot, neveket conditiójokot, aetasokot fide nostra mediante felírtuk, és az dominus exponensek ő kegyelmének kiadván nagyságtoknak, kegyelmeteknek küldöttük. Ezeknek utánna, Isten nagyságtokat s kegyelmeteket jó szerencsésen boldogul számos esztendőkig éltesse szívünk szerént kívánjuk. Nagyságtok s kegyelmetek alázatos szolgálói

Udvarhely széki Szent Mihályi Bálint Ferencz m. p. és

ugyan Udvarhelyi alias in filialis Kereszturfi széki

Kobátfalvi Péterfi Péter m. p. Mindketten nobiles.

⁴Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis Nobilibus Agilibus Vice Judicibus Regiis ceteris etiam juratis Assessoribus ac Notario Sedis Siculicalis Udvarhely. Dominis Dominis nobis observandissimis.

⁵Anno 1731. aperte per Melchiorem Török alterum vice judicem regium sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Pro Actrice Szent Mihályi Tartsafalvi Ferencz jobbágy asszonya.

1 Utólagos kiegészítés

2 Címzés a hátlapon.

3 Megjegyzés a hátlapon.

4 Címzés a hátlapon.

5 Megjegyzés a hátlapon.

1731. november 20. [Udvarhely]

HOMORÓDKARÁCSONFALVI BALLA MIHÁLYNÉ SZŐCS KATA PERLI
LAKATOS PÁLNÉ LŐRINCZ BORKÁT SZIDALMAZÁSÉRT

AZ IRAT: A- KmOL Udvarhelyszék lt. II/83. cs. (1731) N. 146.

Causa levata anno 1731. die 20. Novembris coram generoso domino Melchiore Török altero vice iudice regio, coram dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Atrix[!] Udvarhely széki homoródkarácsonfalvi Balla Mihályné, Szőcs Kata, szabad személy. Incatta ugyan megírt széki és faluban lakó Lakatos Pálné, Lőrincz Borka, szabad személy.

Atrix procurator városfalvi Kénosi Dávid, per quem solemnj cum protestatione praemissa dicit: Azért kellett az incattát in jus atrahálnom citatione mediante in anno 1731. die 26. Septembris, hogy nem gondolván sem az Isten ő felsége, sem az haza törvényével nem gondolván, in anno ut supra circiter 17. Septembris irtoztató szókkal rúttól diffamált, kurvának, boszorkánynak és egyéb rüt szókkal is diffamált, mely rútt diffamálásért, hogy megkurvázott in emenda lingvae convincáltassék, hogy penig boszorkánynak szídott, in vi-vo homagio convincáltassék. Az diffamáció volt in sede dicta pagique Homorod Karatsónfalva, az incatta maga lakó házánál, mely rüt diffamálását most is kész vagyok comprobálni. Ha tagadná az incatta, és ha úgy kívántatik, engemet is exmittáljon az nemes szék, cum omnibus congruis circumstantiis. Insuper költesem, fárattságomat fizesse meg, mely extendálódik ad florenos 8 cum protestatio praemissis.

Pro incatta procurator Georgius Bak de Rugonfalva, per quem de merito dicit: Én az actrix aszonyt kurvának, boszorkánynak nem mondtam, hahol pedig valahol találtam volna olyan szót ejteni, azt is nem neveztem senkit, nevet senkinek nem adtam, exmittáltassam omnibus cum circumstantiis congruis a magam defensiómról protestatiót, protestalván arról, hogy az actrix nem doceálhatt cum poena in debite megkívánom az absolutiót, salvum sit protestatur.

Exmittuntur ambae partes.

1731. november 27.–december 11., Udvarhely

HOMORÓDKARÁCSONFALVI LAKATOS PÁLNÉ LŐRINCZ BORBÁLA
PERLI BALLA MIHÁLYT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL. Udvarhelyszék lt. II/83. cs. N. 139.

Anno 1731. die 27. Novembris. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Melchiore Török altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Felperes Lakatos Pálné, Lőrincz Borbára, alperes Bala Mihály, mind két fél peresek nemes személyek, s laknak Udvarhely székben, Homorod Karátsónfalván.

Pro actrix procurator Georgius Bak de Rugonfalva, per quem solita cum protestatione praemissa allegat taliter: Citaltattam törvényre az incattust in anno 1731. die 25. Octobris ilyen okon, hogy ugyan in anno ut supra, die 19. Septembris megírt Homorod Karátsónfalvában az Barabás István nemes személy lakó házánál az incattus feles számú embereket, nemes ország törvénye ellen, az tekintetes nemes szék exmissiója és hűtös notáriussa által legitime kiadatott utrum nélkül én ellenem, nemes személyem ellen vallattatott, eskettetett meg, azt kérdezettvén az felelő emberektől, hogy hallottak-e, hogy én az incattust tolvajnak, feleségét boszorkánynak montam volna, melyre ut supra az tekintetes nemes széktől az incattusnak nem volt exmissiója, hogy nem volt, arról ellenem nem is inquiráltathatott volna, mert magától facultássa nem lőtt volna arra, hogy az kérdésekben s utrumában az én nevémet fellegye: Azért, hogy azt az utat kövese, kire magától tekintetes nemes szék exmissiója s notárius uramtól kiadatott utrum nélkül nem lőtt volna szabadsága. Azért a jure méltán megkívánom, hogy az incattus eleven dímon in florenis hungaricalis 16, denarios 50 convincáltassék, költségem, fáradságom is teszen flor. hung. 6. Ezt is fizesse meg: Ha tagadná az incattus actiómot in instante hiteles testimonialisokkal doceálm, melyek, ha in iudicio nem acceptálnak data exmissione kész lesznek doceálni, protestatur de ceteris et verbis plura.

Deliberatum

Incattus absens, ego in totali actione ad acquisitione actorum vincitur. Eidem domine prohibita per Johannem Balás de Telekfalva.

Anno 1731. die 11. Decembris. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Melchiore Török altero vice iudice regio cum juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Pro incatto procurator David Kenosi, per quem solita cum protestatione praemissa dicit de merito: Én sem egyszer, sem másszor az fen specificált actrix ellen nem eskettettem, sem nem specificáltam semmiben, melyekről informate is azon utrumot cum literis relatoris exhibeálm. Itt kitécik, ki esketett, és ha specificáltak-e valakit vagy nem, ha ez elégséges nem lészen, data exmissione comprobálni kész lesznek, és suo tempore meglátanom ne sit serum, ha úgy kívántatik, az retorsiót, költsémet, fáradságomat is, protestatur.

Actrix ad haec replicat: Testimoniálisommal actiómat doceálni kész vagyok, ha acceptáltatik in iudicio, ha nem data exmissione, protestatur.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

259.

1732. június 26., Keresztúr

KERESZTÚRFALVI ÖZVEGY SIMÓ MIHÁLYNÉ SIMÓ KATA
PERLI CSIFÓ PÉTERT ÉS FELESÉGÉT, JÓSA MARGITOT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/84. cs. N. 43.

Levata causa anno 1732. die 26. Junii in Keresztur coram spectabili generosis dominis Mattia Nemes altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Actrix nemes Udvarhely alias filialis Keresztur székben keresztúrfalvi lakos, néhai Simo Mihály relictája, Simo Kata. Incattusok Csifo Péter és felesége, Josa Margit, mind két fél peresek laknak a megnevezet székben s faluban, Keresztur falvában, nemes személyek, et pro actrix procurator Andreas Gyarmati de Also Boldogh Aszony falva, per quem cum protestatione allegat hoc modo: Citáltattam az incattusokat törvényhez in anno preterito 1731. die 21. Julii nemes Kereszturfi székbe ad octavum diem magát Csifo Pétert tam honoris ergo az feleségét ez okon, hogy micsoda ratiótól viseltetvén az incatta in anno praedicto die 16. Julii engemet az megírt székben s faluban Keresztur falvában az Kristof András kapuja előtt való Csekefalva felől alá jövő országútyán, de vicinitatibus protestatur, úgy más helyeken is bossorkánynak diffamált, megkívánom azért a jure, hogy ha az incatta ezen diffamáló szavainak helyes ratióját nem assignálhattya, hogy vivum homagiumomon és in emenda linguaen is convincaltassék, költségemnek s fáradságomnak refusiójával, mely is extendálódik 6 forintokra, mind ezekben penig, ha mit az incatta fogna tagadni, data exmissione cum circumstantiis congruis actióm szerént doceálni kész leszek, magamnak is az törvényt kérnem ne sit serum, protestatur.

Incatta absens, ideoque actione actricis vincitur.

Eodem die prohibita.

1732. szeptember 4.–szeptember 25., Keresztúr

ÚJSZÉKELYI BUZOGÁNY-BOLDIZSÁRNE BARANYAI MÁRIA PERLI
SZABÓ ZSIGMONDOT BOSZORKÁNYSÁGGAL VALÓ GYANÚSÍTÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék II. II/84. cs. N. 67.

Levata causa anno 1732. die 4ta Septembris in Keresztur coram generoso domino Melchiore Török altero vice giudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Actor Buzogány Boldisár felesége, Baranyai Mária asszony képeben, incattus Szabo Sigmond, mind két fél peresek laknak nemes Udvarhely alias Filialis Keresztur székben, Új Székelen, nemes személyek. Et pro actorok procurator Andreas Gyarmati de Also Boldog Asszony falva, per quem cum protestatione allegat hoc modo: Citaltattam az incattust törvényhez megírt feleségem képeben nemes Kereszturffi székbe ad octavum diem in anno praesenti 1732. die 28. Julii, actióm olyan vagyón ellene, hogy micsoda ratiótól viseltetvén az incatta in anno supra dicto circa diem ugyan Juliusnak 26. napja tájat az megírt székben s faluban Új Székelen az maga lakó helyén, kinek vicinitásíról protestálok, úgy más helyen is, az én megírt feleségemet diffamálta ily szókkal, hogy az én feleségem az incattusni ment volna holmi kérőért, és az alkalmatossággal az incattus tehenének az tejét elvette volna kusruló képpen bővös hávos varáslásával, boszorkányságával, el annyéra, hogy az után nem fejhettek volna tejet az tehenéből. Méltán kívánom azért a jure, hogy az incattus, ha ezen diffamáló szavainak helyes rációját nem assignálhattya, hogy megírt feleségem ellen vivum homagiumomon, és in emenda linguaen is convincáltassék, költsim is terjedhetnek 8 forintokra. Azt is az incattus refundálja. Mind ezekben, ha valamit az incattus fogna tagadni, data exmissione cum circumstantiis congruis, az mint lehet, doceálni actióm szerént készit leszek, magunknak is, ha úgy kívántatik, az hütöl körmünk ne sil serum, protestatur.

Deliberatum

Incattus absens, ideoque in totali actione et accquisitione[!] actionis convincitur. Eodem die prohibita per Stephanum Simo de Kis Solymos.

Levata causa anno 1732. die 11. Septembris in Keresztur coram spectabili generoso domino Matthiae Nemes altero vice giudice sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus filialis Keresztur.

Actor per superscriptum procuratorum dicit: Az incattus per non venit deliberatumomot prohibeáltatta, ergo reddat rationem prohibitionis alioquin[!] prioris stet deliberatum.

Pro incattus procurator Martinus Antal de Vágás, per quem de merito: Én az actrix asszonyt actiója szerént, hogy diffamáltam volna, olyanra nem emlékezem, hanem halván másoknak is panaszokat, hogy az actrix házakhoz menyén kerti vetemény kérmí, és az ólta teheneket nem fejhették volna, én is arra ha találtam volna mondani. Én hozzám is jött az actrix saláta kérmí, hogy azólta az tehenemet nem fejhetik, el is apatt az teje, exmissióm lévén,

cum circumstantiis congruis a mit lehet doceálok, magamnak is törvényt kérnem salvum legyen, et sic cum refusione expensarum suo tempore absolutiot kívánok, protestatur:

Deliberatum

Exmittuntur ambae partes pro et contra juxta allegatio et responsa.

Levata causa anno 1732, die 25ta Septembris in Keresztur coram spectabili generoso domino Mattiae Nemes altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Antescriptus actor suprascriptum procuratorem exhibet literas relatorias et cupit perlegi de reformatione protestatur.

Incattus quoque exhibet literas relatorias de reformatione protestatur.

Actor penes exmissionem per suprascriptum procuratorem dicit: Exhibitámból két fatenseknek fassiójokból világosan constál az incattusnak, mely ellenem tött diffamatiói, ellenem pedig az incattus exhibitójából specificált fatensek fateálnak holmi hallomásokat, az melly juxta contenta Decretum Part. 2da Tit. 27. nem acceptábilis in iudicio, azért méltán kívánom, hogy az actióm szerént convincáltassék, arról pedig protestálni protestálok, hogy az én relatoriámban specificált fatensek fassiói comprobáltassanak az incattus exhibitáival, és akik különböző képpen láttatnak felelni, azok bilingviseknek ítéltesenek in iudicio, protestatur.

Pro incattus penes exmissionem dicit: Jóllehet, hallom az actornak valami homályos két fatensit, hogy találtam volna mondani, hogy vagy türöm vagy tagadom, úgy felelvén, hogy az actorról mondtam volna tehenem tejének elvételét, de in contrarium, feles fatensek fateállják, hogy töllem olyat nem hallottak, jól lehet, ha szintén valami gyanuval találtam volna is szóllani, világos circumstantiák jönnek ki, hogy mikor másoknak tejet adott, abban viszavitte, szerte elhintett belőlle, búzásszekér előtt az utat keresztül hugyozta, his consideratis, ha találtam volna mondani is, hozzá férhetne a bilingvitással, azt mondom, arra nem mehet, mert convincáltatni kívánom, arról pedig protestálok, hogy ennek utánna lite prosequálni az actrixné az fiscusnak ne legyen késő, én pedig absolutiot kívánom, protestatur ceteris verbis.

Deliberatum

Mind két részről való causánsoknak productumit ventilálván az szék az actrix aszonymak két fatensi importálják, hogy az incattus Szabo Sigmond azzal diffamálta volna, hogy tehenének tejét az actrix elvitte volna. Az incattus ex adversi in sui defensionem exhibeált relatoriájából nem comprobáltatik, hogy az actrix vötte volna el tejét az tehenének, jól lehet, feles fatensek importálnak circumstantiákat, hogy az actrix midőn mások hozzá mentenek tej kérni, minek előtte ki nem hintett belőlle, addig kézhez az tejes edént nem adta, és hogy terhes szekér előtt az utat keresztül vizellelte, de ut supra, hogy az incattus tejének elvételéről nem comprobál, azért is emenda lingvae convincaltatik.

1732. november 27., Keresztúr.

KISSOLYMOSSI ÖZVEGY KIRÁLY MIHÁLYNÉ TAMÁSI KATA PERLI
SIMÓ PÁLNÉ ABODI JUDITOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/84. cs. N. 90.

Levata causa anno 1732. die 27^a Novembris in Keresztur coram spectabili generoso domino Mattia Nemes altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Felperes Udvarhely alias filialis Keresztur székbén Kis Solymosban lakó néhai etédi Király Mihály özvegye Tamási Kata, nemes személy, incattus megírt székbén Kis Solymosban lakó Simo Pálné, Abodi Judit, nemes személy, et pro actrix procurator Martinus Antal de Vágás per quem cum protestatione dicit: Citáltattam törvényhez az incattát in anno 1732. 19. Novembris ilyen okon, mivel nem tudom mi októl viseltetvén az incatta in anno ut supra megírt székbén, Kús Solymosban mind az elmúlt 1731. és harminckettőben is, de die protestatur, együtt is, másút is, maga házánál is praesumált diffamálni, hogy én boszorkány vagyok.

Megkívánom azért a jure, ha rám nem bizonyíthatja, nem is bizonyítja, eleven dfomon vagy nyelveváltságán convincáltassék. Költésem, fáradságomnak is refusióján, az mire fog terjedni, ha mit actiómban tagadna az incatta, data exmissione cum circumstantiis congruis, az mit lehet doceálok, az miről illik, törvényt is kérem salvum sit, protestatur.

Pro incatta procurator Andreas Gyarmati de Also Boldog Aszonyfalva, per quem dicit et negat actione Actricis: Mivel az actrix aszonyt actiójában specificált diffamáló szókkal nem diffamáltam, melyről data exmissione cum circumstantiis congruis amit lehet doceálok, protestatur.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

1733. május 7., Keresztúr.

BÖZÖDI KERESZTES SÁMUELNÉ BALÁS KATA PERLI CSÍKI PÁLNÉ ERZSÓKOT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/85. cs. N. 6.

Levata causa anno 1733. die 7ma Maii in Keresztur coram spectabili generoso domino Mattia Nemes altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Actor Körösztyós Sámuel, felesége Balás Kata képében, incatta Csiki Pálné, Ersok, mindkét fél peresek laknak nemes Udvarhelj alias filialis Keresztur székben Bözödön, nemes személyek. Et pro actor procurator Andreas Gyarmati de Also Boldogh Asszonyfalva, per quem solemnium cum protestatione premissa allegat hoc modo: Citaltattam az incattát törvényhez nemes Keresztur székbe ad octavum diem, in anno praesenti 1733. die 25. Aprilis, actióm olyan vagyron ellene, hogy in anno supradicto húsvet nap tájban az incatta engemet actricest az megírt székben s faluban Bözödön az maga lakóházánál, de vicjnitatibus protestatur, úgy másutt is varásló kuruslónak mondott. Annak is, hogy tehennek a tejét elvöttem volna, megkívánom azért a jure, hogy ezen diffamáló szavaiért az incatta nyelve váltóságán maradjon [költésim is] extendálódnak hat forintokra, mindezekben mit az incatta fogna tagadni data exmissione cum circumstanciis congruis actióm szerént doceálni késsen leszek, magamnak is az törvent kérnem ne sit serum, protestatur.

Pro incatta procurator Martinus Antal de Vágás, per quem de merito: Én az atrixt actiója szerént nem diffamáltam volna, mivel tehenem az atrix kapuja előtt bögött, melyekről exmittáltassam cum circumstantiis congruis, a mit lehet doceálok, amivel illik törvényt is kérnem salvum legyen, protestatur.

Deliberatum: Exmittitur ambae partes, pro et contra juxta ac legata et responsa.

263.

UDVARHELYSZÉK PERE BÖZÖDÜJFALUBAN LAKÓ GÖRGÉNYI INCZE JUTKA ELLEN
BOSZORKÁNYISÁG, VARÁZSLÁS, TÁLTOSSÁG ÉS KURVASÁG VÉTKÉÉRT

AZIRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/85. cs. N. 79.

I.

1733. március 24., Kissolymos

Szolgálatom kegyelmeteknek. Isten szerencsés étellel álgya meg kegyelmeteket, kívánom. It Ujjfaluban az Kocsis Samuel uram házában lakot egy sánta asszony[––]¹ mind azokat az miket feltettem az utrumban az melyet azon asszonyról, mit tudni kíván, tegye fel kegyelmetek. Én meg is fogattam az [asszonyt] az bíróval, már addig tegye az kalodában, az míg inquirálja kegyelmetek. Rája inquirálván kegyelmetek holnap utánig az egész falut[––]² fellyeb mind megeskettesse kegyelmetek, lássék az vád szerint mi jár rája[s. l.] [––]³ holnap után vigye meg kegyelmetek mivel holnap nem lehet inquirálatni, mivel innep vagyron. Isten éltesse kegyelmeteket.

Kegyelmetek alázatos szolgálja

Küs Solymos, die 25. Martii anno 1733. Mátefi György

⁴Nemzetes Köműves Pál és Kovács János uraiméknak

Nekem jó Ecsém Uraméknak az kezekbe adassék Ujjfaluban Nomine Deo

II.

1733. március 28.–május 12., Udvarhely

Anno 1733. die 28. Aprilis levata causa coram generoso domino altero vice iudice regio Melchior Török cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor Hidvégi Nemes Mátyás uram, nemes Udvarhely széknek edgyik hütös vice király bírāja, ratione officii sui procurátora Antal Marton, vágási. Incatta görgényi Incze Jutka, de conditione protestatur, per quem cum protestatione dicit: Azért kellett az incattát detineáltatnom anno praesenti 1733. circa diem 1^{imum} Aprilis, úgy értettem az incatta boszorkánysággal, varáslással, földben való pénzkeresés, tátossággal, kurvasággal mondta volna, hogy él, mások által is vádoztatván, exmissióm lévén cum circumstantiis congruis, ha doceálhatok ellene megkívánom, hogy megégettessék, megpróbáltatván, ha tagadná actiómat, ceteris verbis.

Pro incatta procurator Samuel Pap de Homorod Szent Márton, per quem incatta de merito replicat: Értem az dominis actornak ő kegyelmének ellenem való propositióját, melyeket simpliciter a dominus actornak actiója szerént tagadok, melyekről magam ártatlanságom iránt exmittáltassam, és magamnak is hütöt kérvén az mikben illik salvum légyen, protestatur cum omnibus congruis circumstantiis.

Deliberatum

Exmittitur ambae partes.

Anno 1733. die 12. Maii levata causa in Udvarhely coram generoso domino Melchior Török altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely, et dominus actor exhibet literas relatorias quas perlegendo cupit in eam secundum actionem convinci cum protestatione.

Deliberatum

Jóllehet az incatta detenta propter suam detentionem nem inquiráltathatván, relatóriáját penes exmissionem nem producálhatta, mind azáltal az actor ő kegyelme ratione sui officii producálvan relatóriáját, világosan constál, hogy az incatta detenta egy más hazugságokkal edgyeket, másokat pénzásásokra, keresésekre adanimált, hitegetett, azoknak fizetésért hazudozott, velle pénzt kerestetett, melyek is pro reali fundamento fel nem vétethetnek, kellett volna oculatusoknak és prudenseknek azoknak lenni, az kiket fizetésért mint szegény asszony megcsalt, hogy ne csalattassanak meg, ha invigilánsok voltak, sibi impotent, importáltatik azon fatensek fassióiból, hogy paráznaságban elegyítette volna magát, sőt az pénz ásásának színe alatt láttatik azokat is fascináltottnak lenni, importáltatik az is, hogy gyermeket csináltatni magának, másokat fizetésért urgeált, de nem importáltatik paráznasága rationibus ergo praemissis, minthogy az detenta ab aliquo tempore szenvedett hazugságiért, szenvedésit az nemes szék elégségesnek ítéli lenni, és absolváltatik ab impetitione domini actoris per imposita[?] conditione, hogy ha többször illyeten színű vagy küssebb dologban depraehendáltatik, perengérben megcsapattassék.

III.

[1733. március 2.,] s. l.

Tudod-e vagy láttad-e bizonyosan Ujfaluban az Kovács Samuel uram házában lako sánta asszony nyilván való paráznaságát valakivel, miólta ot lakik.

2do Tudod-e vagy láttad-e bizonyosan micsoda legények jártak étcakának idején vagy nappal részegen azon asszonyhoz.

3. Hát azt hallottad-e bizonyosan attól az sánta asszonytól, hogy egy fazék pénzt ígért volna az ki neki gyermeket csinál.

4. Hát azt hallottad-e ugyan azon sánta asszonytól, hogy úgy elámított sokakat, hogy kencset ás ki az földből nekik.

5. Hát azt hallottad-e az falubeliektől valakiktől, hogy biztatta valamennit, hogy ő kencset veszen ki az földből. Hát egyeb varáslását, bűbályoságát vagy rostánvetését és[—]⁵

6. Hát azt hallottad-e valakitől, hogy kiknek kínált volna azon sánta asszony, hogy egy-egy fazék pénzt ígért volna az legényeknek az ki neki gyermeket csinál et cum congruis circumstantiis.

IV.

1733. április 9., Kissolymos

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtoknak, Kegyelmeteket szerencsésen sokáig éltesse kívánjuk!

Akarók nagyságtoknak, kegyelmeteknek értésére adni quod in hoc anno praesenti 1733. die 9. Aprilis hivata és kére minket Udvarhelyi alias filialis Kereszturfi székben Kús Solymosban lakó nemzetes Mátéffi György dülő uram ő kegyelme nagyságtok, kegyelmetek megírt széki bözdőújfalvi bírónak kiadott pecsétinek erejével, hogy az edgyikünk, úgymint magam, Kovács Pál nemes házamnál némű némű bizonyságoknak hütök után való vallásokot az utrum szerént írnok. Mü azért engedelmesek lévén a nagyságtok, kegyelmetek pecsétinek, anno et die in praenotatis, fen denominált székben és helyen, az melly vallókot a dominus exponens a nagyságtok, kegyelmetek pecsétinek erejével mü előnkben hivatot, azokat erős hüttel megeskettük és hütök után való vallásokot leírtuk, mellyek így következnek:

1^{mus} testis Szerdahelyi Daniel primipilus annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur: Ad 1um nihil. Ad 2^{dum}: Tudom és láttam, hogy jártak estvéként gyakorlatossággal legények az Kovács Samuel uram házában lakó sánta asszonyhoz, de mi végre, nem tudom. Ad 3um nihil. Ad 4um: Nekem mondotta azon sánta asszony, hogy pénzt keresne, de a' míg másoknak szolgál akiknek fogatta, hogy pénzt veszen ki az földből, addig nekem nem szolgálhat. Ismét hallottam Szabo Ferencztől, hogy néki azt mondotta azon sánta asszony, hogy a kertiben vagyon egy kád pénz, mellyet tött tizenhat török oda, de ahoz másképpen nem juthat, hanem ha szerez egy fekete kakast és egy fekete tyúkot, és azon fekete tyúk a maga tojásból költ 12 fekete pisteneket[!], és azon fekete kakast, tyúk és 12 pisteneket mind oda

vívén, az hol a' pénz van, elszagatyák a' fejeket, úgy juthatni azon pénzhez. Hallottam megint azon sánta asszony szájából, hogy egy legény felől azt mondotta, ne mennyen el tőlle, maradjon velle, ad 6 poltra napszámot néki, csakhogy jácodhassék velle. Ceterum nihil.

2^{du} testis. Kováts Joseff pixidarius, annorum 22, juratus examinatus fatetur: Ad 1^{num}: Tudom bizonyosan, hogy az legényeket erőssen szerette azon sánta asszony. Ad 2^{du}: Tudok bizonyos számú falusi legényeket, hogy éccakának idején gyakorta jártak azon sánta asszonyhoz. Ad 4um: Hallottam Szabo Ferencztől, hogy az a' sánta asszony azt ígérte néki, hogy a' melly kád pénzt az kertiben vagyon, kiveszi neki, olly conditioval, mi képpen az első testis fateálja. Tudom, hogy sokakat elámított biztatván azzal, hogy emberré teszi őket. Ismét láttam, hogy azhol pénzt mondá lenni azon sánta asszony, letérdepelt oda, mintha imádkozott volna, de miképpen imádkozott, nem tudom. Ceterum nihil.

3^{tu} testis. Acs Dávid nobilis, annorum circiter 55, juratus examinatus fatetur. Ad 1^{num}, 2^{du} et 3^{tu} nihil. Ad 4um: Tudom elég ámíttását ezen sánta asszonnak, mivel rajtam is megtörtént bő mértékben, mert úgy elámított, hogy elhitette azt velem, hogy az örökségemen vagyon egy nagy réz fazék tele pénzzel, megint vagyon két aranyeke mellette, mellyeket hogy kiviegyen nekem, kérte tőllöm az edgyik ekét, én pedig, hogy inkább kiviegye, mind a két ekét neki ígértem és a' pénznek is a' többit, csakhogy egy öszve marokkal vegyek el benne. Ő pedig azt mondotta nekem, hogy csak aranyat is tud annyit, hogy az én kús ládacs-kámban, mellyben az nemes leveletem tartom, el nem fér háromszor, mellyen igen erőssen az alatt csala töllem 3 szekér fát, kölcséggemmel tartottam, tápláltam jobban mint sem magamat, úgy annyira, hogy már magamnak nincs mit ennem. Ezekben a' sok biztatásban ígiretiben penig semit sem tellyesített, eleget tömjénezte a' pincémet, úgy elfüstölte, hogy azután harmadnapig alig járhattam benne. Tudom, hogy ámíttásával másokkal is tatatta magát és mindeneket megcsalt. Ceterum nihil.

4ta testis. Acs Kata primipilus András Molnár felesége, annorum circiter 42, jurata examinata fatetur: Ad 1^{num} nihil. Ad 2^{du}: Láttam az szememmel, hogy az ifjú legények jártak azon sánta asszonyhoz éccakának idején, és láttam, hogy némellyiket a' karján tartotta jácodván velle. Ad 4um: Tudom nyilván való ámíttását, mivel láttam az többi között, hogy az földön egy kús keresztet húzot, és felbontván onnan a' földet, mutatott egy földő formát, mondván nekem: Ezt láttya kegyelmed, ide hat susták kel, azután úgy adgyák ki a' galambok innen a' kincset, és én mondám, hogy bizony nekem nincs honnan adgyak, ő erre azt mondá, hogy bizony annak meg kel lenni, mert a' nélkül ki nem adgyák a' galambok a' pénzt, és meg nem maradhattam tőlle, míg hat sustákat nem attam neki, azután azt mondá, hogy már hat hét mulva adgyák ki a' galambok azon kincset, még pedig sok könyörgésemre, de mindez mai napig semmit abban nem telleyesített. Ad 3um: Hallottam mástól, hogy azon sánta asszony azt mondotta volna, hogy a' ki neki gyermeket csinálna, egy fazék pénzt adna annak. Ismét láttam a' szememmel, hogy miként a' sánta kanca az mén lovat, úgy kívánnya a legént. Tudom sok ámíttását és mesterségit is, sok kölcségemei vesztegettette magára, még a puskások közül is, úgymint Szerdahellyi Daniel uram vad récével kedveskedett neki, láttam. Ismét hallottam az maga szájából azon asszonnyak, hogy ő addig meg nem halhat, míg a tenger szigetiben az társához nem megyen. Ismét láttam egy öt ejtelni korszót, mellyet mutatott elé teli pénzzel, és hozzányúltni nem engette, mondván: nem nyúlhatni hozzá, mert nem hordgyák a' galambok, és annak utánna tanálkozván velle, kérdet-

tem, hová tette az korsó pénzt, melyre mondá, visszaattam a' galamboknak. Hallottam megint magától azt mondani, hogy úgy megcsinálta a' kit ő akar, hogy kételen hozzá kel menni, és a' kit ő akar, eszve házasította kit kinek akar. Azt is hallottam ugyan tőlle, mikor Havattöre vitette magát pénzt ásatni, mondotta, hogy addig vissza nem jő onnén, míg egy véka pénzt nem hoz. Sokféle mesterségit, babonnait lehetetlen kibeszélni.

5^a testis. Barta Annok pixidarius Faluvégi György felesége, annorum 40, jurata examinata fatetur: Ad 1^{mum} nihil. Ad 4^{tum}: Tudom sokakat elámított, hogy pénzt keres nekik és azt mondotta, hogy a' maga pénzével nem kereshet, hanem a' kinek számára keres, attól pénzt, és azzal juthat a' sok pénzhez. Ceterum nihil.

6^a testis Szász Kata primipilus Szerdahelleyi Samuel felesége, annorum circiter 30, jurata examinata fatetur. Ad 1^{mum}: Hallottam, hogy 2 fattyat vetött azon sánta asszony. Az 2^{dum}: Tudom azt, hogy sok legényeket járatot magához. Ad 4^{tum}: Tudom azt, hogy sokaknak ígért pénzt, de senkinek sem tudom, hogy adott volna. Ismét hallottam magunk ablaka alatt az én uramnak mondotta azon sánta asszony, hogy ha én meghalnék, úrrá tenné az én uramot. Ceterum nihil.

7ma testis. Szász Mihály, tekintetes nemzetes Szabo Joseff uram ő kegyelme jobbágya, annorum circiter 42, nihil fatetur.

8va testis. Balási Judith pixidarius Szakál András felesége, annorum circiter 46, jurata examinata fatetur. Ad 4^{tum}: Hallottam, hogy sokakat elámított, hogy pénzt vesz ki az földből. Tudom azt is, hogy az én uramot is oda hordozta az Kováts Samuel uram fíjával, Joseffel és Szabó Ferenczel Harvadtöre pénzt ásni, és majd egy hétig ásatta hejában. Ad reliqua nihil.

9ma testis. Ifjab Kováts Samuel pixidarius, annorum juratus examinatus fatetur: Ad 1^{mum} nihil. Ad 2^{dum}: Tudod, hogy azon sánta asszony az mű házunkban lakván, jártak hozzá legények, mind nappal s mind estve, úgymint az én öcsém, Joseff, Szabó Ferencz, Tot Péter és mások is. Ad 4^{tum}: Tudom, s hallottam, hogy másoknak azt mondotta azon sánta asszony, hogy pénzt veszen ki az földből. Ismét tudom, hogy az öcsémnek Joseffnek adott azon sánta asszony 14 pollurát és azt mondotta, hogy ezt csak azért adgya, hogy elhídgye, hogy többet is tud adni.

10ma testis. Sükös Tamás primipilus, annorum 45, juratus examinatus fatetur nihil.

11ma testis. Kús Annok pixidarius Tot Péter felesége, annorum circiter 42, jurata examinata fatetur: Hallottam, hogy az én fíjainak is adott nyakravalót, gyűrűt, és én eleget tüzeltem az fíjamon, azután láttam, hogy az gyűrűt a tűzben vetette. Ismét hallottam az napokban az ucán, hogy sokan panaszkottak az sánta asszonyra, ki három lúdgját étette meg vele, ki lisztet, ki vaját és egyéb sok kölcségét vesztegették rája. Ceterum nihil.

12ma testis Balasi Kata, Ács Dávid nemes személy felesége, annorum circiter 45, jurata examinata fatetur: Ad 1^{mum}: nihil. Ad 2^{dum}: Láttam, hogy az Kovács Sámuel uram cseledgyi jártak azon ő kegyelmek házokban lakó sánta asszonyhoz, hogy pénzt ígért volna ő kegyelmének, azt is hallottam. Ad 4^{tum}: Tudom, hogy sokakat elámított pénz keresetivel, és münket is bízattott, hogy pénzt veszen ki az földből, és ezekhez hasonló sok mesterséges praktikáit eleget hallottam másoktól.

13. testis. Philep Judith iffiab, pixidarius Kováts Samuel felesége, annorum circiter 38, jurata examinata fatetur: ad 1^{mum}: Hallottam másoktól, hogy azon sánta asszonynak a' mostani fia fattyú gyermek volna. Ad 2^{dum}: Láttam, hogy azon asszonyhoz jártak legények, de

mi végre, nem tudom. Hallottam másoktól, hogy azt mondotta volna azon sánta asszony, a' ki neki gyermeket csinálna, sok pénzt adna annak. Ad 4um: Hallottam sok ámtítását s tudom, hogy műk is csak a' biztatásával marattunk, és házunkban való lakásának is semmi hasznát nem láttuk, nem ismertük. Láttam azt is, mikor Havadtőre pénz keresni levitték, és úgy hallottam, hogy ott sokáig ásatta Szakál Andrást, Szabo Ferenczet és másokat is. Ceterum nihil.

14. testis Kovács Judith pixidarius Kovács Samuel leánya, annorum 16, jurata examinata fassa: Ad 1um nihil. Ad 2um: Láttam azon sánta asszonhoz legényeket járni, és egy iffjú legént láttam, hogy megragadott azon asszony és jácot velle. Ad reliqua uti antecedens 12ma testis, addito hoc: Láttam világosan, hogy egy öt ejtelní korsót, de nem volt igen nehéz, az pénzhez pedig nem engedte hozzányúlni. Ismét láttam nálla 2 mariást, és azt mondotta, hogy azt azért atták néki, hogy egy legént egy leánnyal eszvekerusolt, ismét hallottam, azon asszony szájából, hogy ő az pénzt megláttya az földben három méj földnre, azt is tudom s láttam, hogy tömjénnel kereste a pénzt.

15. testis Kovács Mihály pixidarius, annorum circiter 33, juratus examinatus fatetur: Ad 1um, 2um et 3um nihil. Ad 4um: Hallottam szájából azon sánta asszonynak, hogy három méj földnre megláttya a' pénzt a' földben, sőt még a' halottakat is jól láttya, és biztatott bennünket szolgálatyával, a' magam örökségén is mondott lenni egy fazék pénzt. Ceterum nihil.

16. testis Faluvégi György pixidarius, annorum 42, juratus examinatus fatetur: Ad 1um, 2um nihil. Ad 3um: Hallottam másoktól, hogy azt mondotta azon sánta asszony, hogy a' ki néki egy leánt csinálna, adna egy ejtel pénzt. Ceterum nihil.

17. testis Györgi Tamás pixidarius, annorum 48.

18. testis Galffi Rusina vidua annorum 45.

19ma testis Mátyás Ersok pixidarius Kovács István felesége, annorum 50, jurati examinati nihil fatetur.

20ma testis Tot Péter pixidarius, annorum 21, juratus examinatus fatetur: Ad 1um nihil. Ad 2um: Tudom, hogy azon sánta asszonyhoz jártak gyakorta az falusi legények estvénként. Ad 4um: Tudom, hogy sokakat elámított azon sánta asszony, hogy pénzt veszen ki az földből, de mindeneiket megcsalt. Ismét magától hallottam azon asszonytól, hogy mikor a' bába föröszöttö ötet, akkor változott ő el erre az mesterségre, ő arról nem tehet, a' mire az Isten ötet választotta. Láttam megint, hogy egy néhány pénzt főzöt egy fazékban, én kérdeztem, mijezt főz, azt mondotta, az földből vötte ki, és tisztította. Nekem is adott egy fátyol nyakravalót és egy gyűrüt, mellyet annak utánna az magam házánál elégettem. Ceterum nihil.

21. testis Varga Ersok pixidarius Szabo Mihály felesége, annorum circiter 38, jurata examinata fassa: Ad 4um: Egyszer szállásomra jövéen azon sánta asszony, kérdeztem, hogy él, mellyre mondotta: Én úgy élek, hogyha itt a kegyelmetek tűzheje alatt volna két vagy 3 ejtel pénz, arra rá sem néznék, ha hördőval nem találók. Ceterum nihil.

22da testis Szabo Mihály primipilus, annorum 40.

23. testis Sükes Mihály primipilus, annorum 53.

24da testis Vas András pixidarius, annorum 40.

25da testis Nagy Boldisár primipilus, annorum 46.

26da testis Sándor János falu esorda pásztora, annorum circiter 50, jurati examinati, nihil fatetur.

27us testis Kováts Samuel pixidarius, annorum 66, juratus examinatus fatetur: Ad 1um nihil. Ad 2um: Tudom, hogy az magam gyermekeim is jártak azon sánta asszonyhoz, minthogy az én házamban lakott, és hallottam, hogy pénzt ígért nekik. Ad 4um: Tudom, hogy az én cselédemet is elá[mí]totta és sokakat sokat csalt ámíttásával. Tudom azt is, hogy tömjénezett fokhagymával járt, cselédimnek megmutatta az fazekat, az mellyben pénz lett volna, de semmi valóság benne nem volt. Ceterum nihil.

28us testis Szerdahelyi Samuel primipilus, annorum 34, juratus examinatus fatetur. Ad 1um, ad 2um: Tudom, hogy sokan jártak azon sánta asszonyhoz minden üdő korában míg itt volt. Ad 3um: Nekem maga mondotta, hogy ha valaki találkoznék a' ki olly fijat csinálna neki, mint az én fíjam, nem sajnálna egy ejtel pénzt annak adni. Ismét azt is mondotta nekem, hogy ha iffjú legény volnék én, az Isten ötet mingyárt kőbálványá teremese, ha egy véka pénzt nem adna nekem, minek előtte még el nem venném ötet. Ismét láttam egy s más legént is megnyomt a' házában s jácot vélek. Láttam megint az maga szállásán azon asszonnak egy 5 ejtelni korsót beszínelve pénzzel, de mi volt alól benne, nem tudom. Azt is hallottam az maga szájából azon sánta asszonnak, hogy valamit rám mondanak akárhol, azokat én mind jól tudom. Tudom azt is, hogy Szakál András, Sütő Ferencz és más társai két ízben is elvitték azon asszonyt Havadtőre pénz kereseni, és ott ásatta őket sokáig.

29us testis Szakál András primipilus, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur: Ad 1um nihil. Ad 2um: Láttam azon asszonnál legényeket, de mi végre mentek hozzája nem tudom. Ad 4um: Tudom azt, hogy én magam vittem le másokkal edgyütt kétszer Havadtőre azon sánta asszonyt, és ott nagy munkát vitetett velünk végben, ásatta velünk az földet egy ember magossánira, és ott tömjénezett, szentelt gyertyát égetett, de pénzt egy fél poltúrát sem tanáltunk, azután azt mondotta nekünk azon asszony, hogy azért nem tanálunk az pénzre, mivel régen megkergették az ot való pénzt, és már csak elfut töllünk. Ceterum nihil.

30us testis Szász Pál primipilus annorum 50, juratus examinatus nihil fatetur.

31. testis. Marosi Péter pixidarius, annorum 30.

32us testis Ács Ferencz nobilis persona, annorum 39.

33us testis Kömics Sara, primipilus Sükös Mihaj felesége annorum 46.

34. testis Pipei Annok, néhai Fodor Marton relictája, annorum 50 jurati examinati nihil fatetur.

35. testis Barta Kata néhai Samuel István relictája, annorum 60, jurata examinata fassa. Ad 4um: Tudom, hogy azon sánta asszony mind ámíttásával élt. Ceterum nihil.

36. testis Botár Ersok pixidarius Szabo Pál felesége, annorum circiter 20, jurata examinata fassa. Ad 5um: Egyebet nem tudok azon sánta asszony felől, hanem láttam, mikor fogva volt az bíró házánál, egy rongyos ruhát nálla, mellyre gesztenye színű haját kötözött rája, Ceterum nihil.

37. testis Pipei Judith primipilus Sükös Tamás felesége, annorum circiter 45, jurata examinata fassa: Egyebet nem tudok, hanem azt hallottam magától, az bíró házánál, mikor fogva volt, hogy ötet három ember fogatta meg az faluban, de tudgyák meg, hogy bizony megbánnyák.

38. Ács Judith, Ács Dávid leánya, annorum 14, jurata examinata fassa: Ad 4um: Tudom, hogy nálunk a' pincébe tömjént és szentelt gyertyát égetett, és munkót mind elátatott, hogy pénzt vészen ki az földből.

39. testis Szabó Miháj, tekintetes úr Rhédei Ferencz uram ő kegyelme jobbágya, annorum 36. juratus examinatus fatetur: Ad 4um: Tudom, hogy sokakat elámított, megcsalt. Ceterum nihil.

40us testis. Fenesi Margit, tekintetes nemzeti Szabo Joseff uram sellér asszonya, annorum 25, jurata examinata fassa: Ad 3um: Hallottam attól az asszontól, hogy azt mondta, az ki neki egy leánt csinálna, megfizetné az Isten. Ceterum nihil.

41. testis. Szabo Ferenc, tekintetes úr Rhédei Ferenc uram jobbágya, annorum circiter 24, juratus examinatus fatetur ad 4um: Tudom azt, hogy sokakat elámított, úgy engemet is, mert azt mondta, hogy egy méj földnre el tudgya hozni az föld alatt az pénzt. Ismét hallottam azon asszontól, hogy Szerdahellyi Samuelnek egy köből pénzt ígért, ha elvállik az feleségétől.

42. testis Fodor Mihaj pixidarius, annorum circiter 18, juratus examinatus fatetur ad 4um: Hallottam, hogy az Kováts Samuel uram leányának ígért két aranyekét. Ceterum nihil.

43. testis. Miklos Kata vidua, tekintetes nemzeti Szabo Joseff uram sellér asszonya, annorum circiter 50, jurata examinata fassa. Ad tertium: Hallottam attól az asszontól azt mondani, hogy az Isten megfizetné, az ki neki egy leánkat csinálna, Ceterum nihil.

44. testis Veres Annok, néhai Sütő András relictája, tekintetes úr Rhédei Ferencz uram jobbágy asszonya, annorum circiter 60, jurata examinata fassa: Hallottam ezen sánta asszony szájából, hogy az kertünkben vagyon egy kád pénz, a' kit 12 török tött oda, de különben ki nem vehetni, ha egy fekete tyúknak 12 pistenét oda kell vinni, és ot az tyúknak a' fiainak mind nyakokot el kel szagatni, s úgy veheni ki a' pénzt, melly kád pénzben mondot két aranyekét is. Ceterum nihil.

45. testis Racz János primipilus, annorum circiter 29, juratus examinatus, nihil fatetur.

Ezen fenn specificált vallók minnyájan laknak Udvarhely alias filialis Kereszturfi székben, Böződ Ujfaluban, kiknek hűtök után való fassiójokat írjuk meg mi is fide nostra mediante pecsétünkkel és subscriptionkal megerősítvén. Datum, die locoque ut supra. Correcta per nos iudices.

Kováts Pál m. p. és Kováts János m. p.

Udvarhely alias filialis Kereszturfi székben Böződ Ujfaluban lakok, nobiles.

⁶Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis Vice Judicibus Regiis ceterisque Assessoribus Juratis ac Notario Sedis Siculicalis Udvarhely filialisque ejusdem Keresztur, Dominis Dominis nobis colendissimis.

⁷Anno 1733. aperte per Mattiam Nemes alterum vice judicem regium Sedis Siculicalis Udvarhely, m. p.

Pro domino actore Matthiae Nemes vice judicem regium ratione officii sui contra detentam Görgényi Incze

1 Kiszakadt rész (egy szó).

2 Kiszakadt rész (egy szó).

3 Kiszakadt rész (egy szó).

4 A hátlapon címzés.

5 Kiszakadt rész (egy szó).

6 Címzés a hátlapon.

7 Megjegyzés a hátlapon.

BÁGYI BATZÓ JÓZSEF PERLI CSOMA GYÖRGYNÉ DOKA JUDITOT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT, LEBOSZORKÁNYOZÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/86. cs. N. 53.

I.

1734. július 9. [Udvarhely]

Doceállya az incatta, hogy ő az actrix asszont azzal nem diffamálta:

Primo: Hogy az actrix őtet is meg akarja ölni, mint Zolya Mihályt.

2-do: Hogy mást boszorkányságra akarna taníttani.

3-tio: Másnak sem mondotta, hogy miért eszik abban az tejben, az melyet az actrixtól viszen, mert nem tiszta tej, hanem azt mondotta, csakhogy minden emberattát ne egyék meg, mert ő meg nem enné. Egyéb szavairól utánna az boszorkányság iránt, ha mondott is az incatta valamit, nem maga szavait mondotta, hanem másokét, másoktól való hallomásból közönséges szóval, beszéddel mondotta, senkit ki nem nevezett az actrix asszon sem, ő maga vette magára csak. Cum obstante congrua circumstantia. Ex prothocollo sedis 9. Julii 1734.

II.

1734. július 9. [Udvarhely]

Doceállya az actrix, hogy őtet az incatta azzal diffamálta:

Primo: Hogy az actrix őtet is meg akarja ölni, mint Zolja Mihályt.

2-do: Hogy mást boszorkányságra akar az actrix ámtítani.

3-tio: Másnak azt is mondotta az incatta, miért eszik abban az tejben, az melyet az actrixtól viszen, mert nem tiszta tej, hanem azt mondotta csak, hogy minden emberattát ne egyék, mert ő meg nem enné.

Az feljebb elmondott két rendbeli szavait is az boszorkányságáról az incatta nem másoktól való hallomásból, hanem magától, maga szavait mondotta, nem is másról, hanem az actrix aszonymról mondotta és szólította, cum obstante congruis circumstantiis. Ex protocollo sedis, 9. Julii 1734.

Matthias Nemes alterius vice iudex regius cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

¹Regii homorodszentmártoni Kadácsi János, Székely Sámuel, bágyi ifiabbb Zolja Peter és János, Zolja György atyánkfiai őkegyelmeknek.

III.

1734. július 10. Bágy

Ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkot, Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket sokáig jó egészségben éltesse, kívánjuk.

Alázatosan akarók Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek jelenteni, quod in hoc anno praesenti 1734 die 10. mensis Julii híva műnköt nemes Udvarhelj széki bágyi Csoma Györgyné, Judit nemes személy az Nagyságtok, Kegyelmetek nemes székiből emanáltatott utrumunkot ugyan Udvarhelj székben Bágyban, az Becze János uram nemes személy házához az végre, hogy ott edgy néhány bizonságoknak hűtök után való hivatalnak engedni és az exponens őkegyelme kérésének satisfaciálni fennebb megnevezett esztendőben és napon és helyre elmentünk, és az mely vallókat az exponens őkegyelme mű előnkben állított, mű azokat erőssen megeskettük, és az előnkben adatott utrumnak continentiája szerent szorgalmatosan megexamináltuk és hűtök után való fassiójokat leírtuk, melyek rendszerent így következnek:

1. testis Zolja Janos, nemes személy, annorum 56, citatus juratus examinatus fatetur: Nekem panaszlá Barra Panna, hogy neki aszt mondotta Zolja Ersók, hogy addig jársz Csoma Györgyni, míg tégedet is megől, mint Zolja Mihályt, neki aszt is mondotta, hogy mint másokat, talán tégedet is boszorkányságra tanít Csoma Geörgyné. Panaszlá azt is, hogy Zolja Ersók aszt is mondotta neki, hogy miért vesz tejet Csoma Györgynétől, mert az ő teje nem tiszta tej. Semmi nyilvánvaló boszorkányságát pedig nem tudom, hanem másoktól hallottam, hogy gyanítanak.

2. testis Bikfalvi András, nemes személy, annorum 32, citatus juratus examinatus fatetur: Az feleségemtől hallottam, hogy neki aszt mondotta Zolja Ersók, hogy igen öszveszűrtétek az levet Csoma Györgynével, fél véka búzát ígért, ha felveszen az Mathe Kata nyomába s Pálosra viszi.

3. testis Jo Ferenc, nemes személy, annorum 36, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam Zolya Ersóktól magától, hogy mondotta, hogy Csoma Györgyné tiszta nyilvánvaló boszorkány, de én magam semmi nyilvánvaló boszorkányságát Csoma Györgynének nem tudom.

4. testis Jo György, nemes személy, annorum 34. Examinatus fatetur nihil.

5. testis Jo Jánosné, Kata, nemes személy, annorum 70, juratus examinatus fatetur: Egyebet az kérdésben semmit nem tudok, hanem aszt mondotta Zolja Ersók, hogy őket Csoma Györgyné arra erőltette, mikor betegek voltak, hogy nyaljanak meg egy darab sót, s ő elviszi más ember élésre, s ők meggyógyúlnak, s mások megbetegednek. Hallottam azt is Csoma Györgynének az szájából, hogy az ő életire Máté Katát soha be nem viszik, mert olyant csinál, hogy soha kezivel nem dolgozik, mert edgyszer odajárt Bartosnéhoz, s akkor adott két bogot, de nem volt jó, de most ismét odajárt s három bogot adott, az melyet el is ásott a szentegyház patakába.

6. testis Török Ferenc, nemes személy, annorum 62, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam Zolja Ersóktól, hogy ő minden emberadtát meg nem eszi, egyebet nem tudok.

7. testis Lőrinc Ferenc, nemes személy, annorum 53, citatus juratus examinatus fatetur: Zolja Ersóktól hallottam aszt, hogy őket Csoma Györgyné tanította holmire, hogy az te-

heneknek a tejét el ne vehessék, tanította arra is, betegségeiben, hogy egy darab sót nyaljanak meg, eresszék be valaki kapuján, egyebet nem tudok.

8. testis N. Lőrinc János nemes személy, annorum 44, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

9. testis N. Lőrinc Janosné, Annok, nemes személy, annorum 34, citata jurata examinata fatetur nihil.

10. testis Lőrinc Jutka, nemes szeméj, annorum 15, citata jurata examinata fassa: Egy alkalmatossággal Zolja Ersók s Barra Panna egybeveszének, s Barra Panna aszt mondgya Zolja Ersóknak, hogy várj meg csak te, mert aszt bizony megbánod, Zolja Ersók aszt kérdi tőlle, hogy mert talán engemet is meg akartok ölni s boszorkányozni, mint Zolja Mihályt, de Csoma Györgynét elé sem hozta.

11. testis Fábján Andrásné, Annok nemes személy, citata fatetur nihil.

12. testis Nagj István, nemes személy, annorum 54, citatus juratus examinatus fatetur ubi 6-tus testis.

13. testis Nagj Istvánné, Judit, nemes személy, annorum 45, citata jurata examinata fatetur uti vir.

14. testis Gelerd Ferenc, nemes személy, annorum 34, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

15. testis: Gelerd Zsigmond, nemes személy, annorum 26, citatus juratus examinatus fatetur: Zolja Ersóktól hallottam, hogy mondotta, hogy ő minden ember tejét s enni-valóját meg nem eszi.

16. testis Lőrinc György, nemes személy, annorum 36, citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet az kérdésben semmit nem tudok, hanem egy alkalmatossággal engemet kére Csoma Györgyné, hogy Mathe Katának vegyek fel az nyomába, had veszesztethesse meg, s bizony megsegíti. De én nem cselekedtem, én semmi boszorkányságát Csoma Györgynének nem is tudom.

17. testis Lőrinc Györgyné, Kata, nemes személy, annorum 36, citata jurata examinata fatetur: Engemet erőltetett Csoma Györgyné arra, hogy Mathe Katának akár az nyomában, akár ganéjába, akár valami rongyába vigyek neki, ő gondgya lenne az osztán, de Zolja Ersóktól semmit nem hallottam, valami nyilvánvaló boszorkányságát Csoma Györgynének, nem is tudom.

18. testis Varga Istvánné, Annok, nemes személy, annorum 44, citata jurata examinata fatetur: Zolja Ersóktól Csoma Györgyné boszorkánysága iránt egyebet nem hallottam, hanem aszt, hogy boszorkány az ebadta, azaz ki az más ember nyomát kívánja. Engemet erőltetett is Csoma Györgyné arra, hogy vegyek fel az Máthe Kata nyomába, had vetettethesse el az fiáról elméjét Mathe Katának, s ne féljek, mert sem betegsége, sem egyéb nyomorúsága az mia nem következik Mathe Katának. Mondotta aszt is nekem Csoma Györgyné, hogy ötöt egy oláné arra tanította, hogyha ötöt perlik, az szélbe vegyen fel egy marék port, vesse be az székházba, soha tovább nem perlik.

19. testis: Lukács Istvánné, Annok, nemes személy, annorum 40, citata jurata fatetur nihil.

20. testis Gelerd Sámuelné, Sára, nemes személy, annorum 22, citata jurata examinata fatetur nihil.

21. testis Bikafalvi Andrásné, Annok, nemes személy, annorum 30, citata jurata examinata fatetur: Egy alkalmatossággal az borjukot hajtyuk vala Zolja Ersókkal, s ketten egy-

bészóllalkodánk, s aszt mondgya Zolja Ersók nekem, hogy igen egybe szürtétek a levelet Csoma Györgynével. Talán nekem is úgy akartok tenni, mint Mihálynak. De nem félek, mert tudc te szart. Egyéb szavait Csoma Györgyné iránt nem hallottam Zolja Ersóknak, hanem aszt mondá, hogy én semmi adtatokot meg nem eszem, hogy avál valamit csináljatok nekem. Melyre én aszt mondám, hogy akkor edd meg, mikor kénálunk.

22. testis Jo Ferencné, Kata, nemes személy, annorum 29, citata jurata examinata fatetur nihil.

23. testis Bence Ferencné, Borka, nemes személy, annorum 67, citata jurata examinata fatetur nihil.

24. testis Lörinc Ferencné, Annók, nemes személy, annorum 60, citata jurata examinata fatetur: Hallottam Zolja Ersóktól, hogy ököt arra tanította Csoma Györgyné, hogy ha az teheneknek elvették az tejét, fejjenek edgy tyukmony héjába, s aszt verjék meg, s megjő. És mondá, hogy Csoma Györgyné arra tanította, hogy mikor betegek, nyaljanak meg darab sót, s vessék be valaki kapuján. Egyebet nem tudok.

25. testis N. Balasi Ferencné, Annók, nemes személy, annorum 80, citata jurata examinata fatetur nihil.

26. testis K. Balási Ferencné, Kata, nemes személy, annorum 40, citata jurata examinata fatetur nihil.

27. testis Beke Ferencné, Judit, nemes személy, annorum 36, citata jurata examinata fatetur nihil.

28. testis Demeter Andrásné, Ersók, nemes személy, annorum 50, citata jurata examinata fatetur nihil.

29. testis N. Zolja Istvánné, Annók, nemes személy, annorum 50, citata jurata examinata fatetur: Zolja Ersóktól Csoma Györgyné boszorkánysága iránt semmit nem hallottam. De engemet Csoma Györgyné egy alkalmatossággal tanított arra, hogy az tehennek az tejből fejjek egy tyukmony hajba, s ássam az csür földibe, s ott verjem meg egy magyarófával. Tanított arra is, hogy mikor beteg vagyok, nyaljak meg három darab sót, s hadd vigye el ő más ember életire. Egyéb valami nyilvánvaló boszorkányságát nem tudom, nem hallottam.

30. testis N. Zolja István, nemes személy, annorum 56, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam Csoma Györgynétől, hogy ötöt Zolja János megszidta boszorkánynak, de megperli érette. Egyebet nem tudok.

31. testis N. Balási Ferenc, nemes személy, annorum 82, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

32. testis Lukács István, nemes személy, annorum 46, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

33. testis Gáspár Istvánné, Borka, nemes személy, annorum 66, citata jurata examinata fatetur nihil.

34. testis Ipo Ferenc, nemes szeméj, annorum 4[0], citatus juratus examinatus fatetur nihil.

35. testis Nagj Ferencné, Borka, nemes személy, annorum 78, citata jurata fatetur: Hallottam Zolja Ersóktól, hogy aszt mondotta, hogy ehetik meg az Csoma Györgyné tejét, mert meg nem enné, mert rusnya. S münköt arra tanított, hogy egy tyukmony héjba ássuk el az tejet az csür földibe. Egyebet nem hallottam, nem tudok.

36. testis Balasi Judit nemes személy, annorum 18, citata jurata examinata fatetur: Zolja Ersóktól, hogy Csoma Györgynét eléhoszta volna, semmiből nem hallottam. Hanem hallám, Barra Panna aszt mondá Zolja Ersóknak, várj meg csak te, meljre Zolja Ersok aszt felelé, hogy miért, talán meg akarsz boszorkányozni, vagy ölni, mint Mihályt. Arra Barra Panna aszt mondá, hogy én nem vagyok boszorkány, s én nem is öllek, de aszt meg ne tagadd. Zolja Ersók ismét mondá, hogy én nem is mondom, hogy boszorkány vagy. Egyebet nem hallottam.

37. testis Zolja Jutka, nemes személy, annorum 19, citata jurata examinata fatetur nihil.

38. testis Kovács Ferenc, nemes személy, annorum 52, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

39. testis Doka István, nemes személy, annorum 42, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam Zolja Ersóktól, hogy Lőrincz Györgynének aszt mondá, hogy bolond, mért esz ő meg minden ember adta tejet, mert én meg nem enném. Az tejet pedig Lőrincz Györgyné viszi vala Csoma Györgynétől. Ennek előtte tizenöt esztendővel láttam, hogy az akkori itvaló megyés mesternével egymást egy cserepből az tűzheljen kenték, de mivégre, nem tudom.

40. testis Doka Istvánne, Annók, nemes személy, annorum 40, citata jurata examinata fatetur: Hallottam aszt Zolja Ersóktól, hogy Lőrincz Györgynének aszt mondá, hogy bolond, mért eszed meg minden ember tejét, mert én meg nem enném. Az tejet pedig Lőrincz Györgyné viszi vala Csoma Györgynétől. Engemet erőltetett Csoma Györgyné arra, hogy Mathe Katának egy kevéssé lopjam el az ingét, meg ismét visszavihetem, csak hadd tehesse dolgát vele. De mit akart, én nem tudom. Arra is kért, hogy az ganéjából vigyek neki, vagy az nyomából földet, mert másképpen semmire nem mehet. Nekem azért fizetést ígért ezekért, de én nem cselekedtem.

41. testis Varga István nemes személy, annorum 48, citatus juratus examinatus fatetur uti 38. testis.

42. testis Gelerd Zsigmondné, Kata, nemes személy, annorum 20, citata jurata examinata fatetur: Hallottam Zolja Ersóktól, hogy aszt mondotta, hogy az Csoma Györgyné házához ne meny, mert az nem jóféle ház. Mondotta aszt is, hogy minden ember tejét meg ne együk, mert ő meg nem eszi. Mondotta aszt is, hogy az annját arra tanította Csoma Györgyné, hogy az tehennek az tejéből fejjen egy tyukmony hajba, s ássa az csür földébe, engemet is tanított arra, hogy az kapu között az tehén tejét csipkefával verjük meg, meljet megeselekedtem, s azután annyi teje sem volt.

43. testis Orbán Ferenc, nemes személy, annorum 55, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

44. testis K. Lőrinc János, nemes személy, annorum 17, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

45. testis Hogjai Ferenc, nemes személy annorum 56, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

46. testis Hogjai Ferencné, Judit, nemes személy, annorum 43, citata jurata examinata fatetur: Zolja Ersóktól semmit nem hallottam, de Csoma Györgyné kére engemet azon, hogy az Mathe Kata ingét lopjam el, de én nem ígérém magamat rea, s mit akart az ingel, én nem tudom.

47. testis Zolja Györgyné, Kata, nemes személy, annorum 44, citata jurata examinata fatetur: Zolja Ersók hogy valamit mondot volna Csoma Györgyné felől, nem hallottam,

de engemet Csoma Györgyné tanított arra, hogy ha az búzánkot eszi az mad[ár, mond]gyam vissza háromszor az miatyánkot, s nem eszi meg. De én nem cselek[edtem], ne is adgya Isten.

48. testis Nagj János, nemes személy, annorum 48, citatus juratus examinatus fatetur nihil.

49. testis Barra Péterne, Borka, nemes személy annorum 50, citata jurata examinata fatetur nihil.

50. testis Zolja György, nemes személy, annorum 52, citatus juratus examinatus fatetur: Hogy Zolja Ersók valamit mondot volna Csoma Györgyné felől, nem hallottam, de az feleségemet tanította arra, hogy háromszor mondgya vissza az miatyánkot, s nem eszi meg az madár az búzánkot. Zolja Ersóktól is hallottam, hogy Csoma Györgyné ököt is arra tanította, hogy hárman nyaljanak egy egy darab sót meg, hadd vigye más ember életire, s meggyógyulnak.

51. testis Zolja Jánosné, Jutka, nemes személy, annorum 45, citata jurata examinata fatetur nihil.

52. testis István Péterné, nemes személy, annorum 46, citata jurata examinata fatetur nihil.

Ezek az bizonyságok laknak minnyájan nemes Udvarhely székben, Bágjban, kiknek mű aetasokot, conditiojokot és hütök után való fassiójokot fide nostra mediante felírtuk, és azokat pecsétünk s tulajdon kezünk subscriptioja alatt az exponenstől Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek elküldöttünk. Datum anno, die loco ut supra.

Correcta per nos.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálai

Bagyi ifiabbik Zolja Péter m. p. és Homoród Szent Mártoni Kadácsi János m. p.

Mindketten nemes Udvarhely székben lakó nemes személyek.

¹Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis Nobilibus et agilibus dominis dominis vice iudicibus regiis, juratis assessoribus, ac domino jurato notario sedis Siculicalis Udvarhely, Dominis Dominis nobis colendissimis nomine.

²Anno 1734. Apertae per Melchiorem Török alterum vice iudicem regium sedis Siculicalis Udvarhely, m. p.

Ezen relatoriára megbékelletek az litigáns felek Csoma Gyergyné és Zolja Ersók.

IV.

1734. július 10., Bágy

Ajályuk alázatos szolgálatunkot Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek, Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen jó egészségben éltesse, kíványuk.

Akarók Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatosan jelenteni, quod in hoc anno praesenti 1734 die 10. Julii kére minket nemes Udvarhely székben Bágjban lakó Zolja Ersók primipila, hogy elmennénk az említett nemes székben és faluban mostoni hütös polgár K. Zolja István primipilus házához némű-nemű fatensek hütök után való fassiójának recipiálására. Mi azért engedelmeskedvén az exponens kérésinek, anno die praespecificato,

et ad locum supra specificatum elmentünk és ott a' mely fatenseket Nagyságtok, Kegyelmetek peccsétivel előnkben állított az exponens, Nagyságtok, Kegyelmetek székiből emanált utrum szerint szorgalmatosan megexaminálván, hűtök után tött fassiójokat fide nostra mediante leírván Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek küldöttük.

Utrum est acclusum.

1. testis Török Ferenc primipilus, annorum 62, citatus juratus examinatus fatetur: Zolya Ersóktól nem hallottam, hogy diffamáta volna Csoma Györgynét, hogy őt is meg akarta volna ölni, mint Zolya Mihályt, azt se hallottam, hogy boszorkánynak mondta volna.

2. testis Gelerd Sámuel primipilus, annorum circiter 25, citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban specificált kérdésekben semmit se tudok, nem hallottam, hogy Zolya Ersók Csoma Györgynét bestelenítette volna valamivel vagy boszorkánynak mondotta volna.

3. testis Zolya János primipilus, annorum circiter 56, citatus juratus examinatus fatetur: Én Zolya Ersóktól semmi diffamatiót nem hallottam magától, hogy az actrix aszonyt bestelenítette volna, hanem Barra Pannától hallottam, Zolya Ersók szovával panaszkolta, hogy miért megyen oda? mert őtet is meg akarja ölni, mint Zolya Mihályt, s a' tejét miért eszi meg? mert nem tiszta tej. Hallottam magától Csoma Györgynétől, azt mondotta, hogy őtet azért tartyák boszorkánynak, hogy hozzamentek, hogy a' tehent meg nem fejhetik, s azt mondotta, hogy verjétek meg egy asaggal, mert mi is úgy tettünk, s azután meg fejhattuk. Hallottam másoktól, hogy boszorkányságra vagyon gyanóság iránta, mivel felette sok utakat jár. Hallottam magától, hogy egy nap elmenne Brassóba innen.

4. testis Gelért Ferenc primipilus, annorum circiter 35, citatus juratus examinatus fatetur uti 2-dus testis. Hallottam Zolya Ersóktól, hogy minden emberadtát nem ennék meg.

5. testis Lőrincz János primipilus, annorum circiter 44, citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti primus testis.

6. testis N. Lőrincz Jánosné Annok primipila, annorum 34, citata jurata examinata fassa uti antecedens 5-tus testis.

7. testis Lőrincz Judit primipila, annorum circiter 14, citata jurata examinata fassa in omnibus uti 1-mus hoc addito: Hallottam egykor, hogy veszekedik vala Zolya Ersók Barra Pannával, s azt mondá, hogy talán engem is meg akartok boszorkányozni, mint Zolya Mihályt. De az actrix asszony emlékezetben se volt.

8. testis Jo Jánosné Kata primipila, annorum circiter 70, citata jurata examinata fassa in omnibus uti 2-dus testis, hoc addito: Hallottam Csoma Györgynétől magától, egykor azt mondá, hogy míg ő él, Mathé Katát arra az életre nem viszik, mert olyat csinál, hogy soha nem dolgozik a' két kezével. Egyszer elment Barthosnéhoz, s két bogot adott neki, s a nem használt. Másodszor elment, s akkor háromot adott, azt béasta az szent egyház patakában, s mondotta Barthosné, hogy ne félyen, mert soha arra az életre nem viszik. Zolya Ersóktól hallottam, azt mondotta, hogy Csoma Györgyné arra tanította, mikor sindtek volna, hogy egy darab sőt nyaljanak meg, s ő azt elviszi más ember életire, s azok betegednek meg, a' kik azon az életen lesznek.

9. testis Jo György primipilus, annorum circiter 32, citatus juratus examinatus fatetur uti 2-dus.

10. testis Jo Ferenc primipilus, annorum circiter 36, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam magától Zolya Ersóktól, azt mondá, hogy Csoma Györgyné tiszta boszorkány. Más emberséges emberektől is hallottam.

11. testis Bikafalvi András primipilus, annorum circiter 32, citatus juratus examinatus fatetur uti I-mus: Hallottam Lőrincz Györgytől, azt mondotta Csoma Györgyné neki, hogy a' Mathé Kata nyomában vegyen fel s vigye Pálosra, s egy fél véka buzát ad neki.

12. testis Barra Péterné Borka, annorum circiter 40. Citata jurata examinata fassa uti I-mus.

13. testis bikafalvi Andrásné Panna, annorum circiter 30, citata jurata examinata fassa: Én egyebet nem tudok, hanem egykor a' mezőről bornyukot hajtunk vala, s öszveháborodánk Zolya Ersókkal, s azt mondá nekem, hogy talán Csoma Györgynével öszveszürtetek a' levét, s nekem is úgy akartok tenni, mint Mihálynak, de nem vagyok én Mihály (talány tudc te szart, semmit). De hogy különbben Csoma Györgynét diffamálta volna boszorkánysággal vagy egyébbel, nem hallottam. Hallottam Lőrincz Györgynétől, azt mondotta, hogy Zolya Ersók mondotta neki, hogy minden emberadtát ne egyetek meg, mert azért vagytok betegek. De hogy az actrix asszonyt vagy mást kinevezett volna, nem hallottam. Lőrincz Györgyné se mondotta, ha ő magára vette, lássa.

14. testis Lőrincz Ferenc primipilus, annorum circiter 54, citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok, hanem hallottam Zolya Ersóktól azt mondotta, hogy Csoma Györgyné arra tanította az ángyát, hogy egy darab sót nyaljon meg, s vesse bé valaki életére.

15. testis Dané István primipilus, annorum 49, citatus juratus examinatus fatetur uti I-mus in omnibus.

16. testis Dané Istvánné Ilona primipila, annorum 49, citata jurata examinata fassa uti I-mus.

17. testis Nagy István primipilus, annorum circiter 55, juratus citatus examinatus fatetur: Hallottam Zolya Ersóktól, azt mondotta, hogy Csoma Györgyné arra tanított másokot, hogy az Mathé Kata ingét lopják el, s az nyomában is vegyenek fel, (salvo honore) a' szarában is vegyenek fel.

18. testis Nagy Istvánné Judit, annorum circiter 48, citata jurata examinata fassa uti I-mus. Ad circumstantias: Hallottam Lőrincz Ferencnéől, azt mondotta, hogy egykor a' megholt Dokáné hitta őtet, hogy jere néne, mert Csoma Györgyné veti a rostát, hágjunk fel a hijukban. De ő nem mert elmenni. Hallottam azt is Csoma Györgynétől, hogy Karácsonfalvára ment Barthosnéhoz, s valami babot adott neki, s mikor hozta volna, a' szeptáli tó mellett elvesztette, s ott meg süketült. S esmég visszament Berthosnéhoz, s más babot adott, s azt az után elásta. Hallottam azt is Csoma Györgynétől, azt mondotta, hogy Zolya miért nem iszik? Azért hogy Zolyáné Barthosnéhoz jár s ott igazítják meg.

19. testis Gelérd Zsigmond primipilus, annorum circiter 26, citatus juratus examinatus fatetur: Én nem tudom, nem hallottam Zolya Ersóktól, hogy Csoma Györgynét boszorkánynak diffamálta volna, vagy különbben bestelenítette volna. Hallottam azt, hogy minden emberadtát nem enne meg, de hogy azt mondotta volna, hogy az Csoma Györgyné teje nem tiszta, nem hallottam. Hallottam azt Csoma Györgynétől, mivel engem tanít vala arra, hogy a' tehenet fejjük meg a' kapu közt, s csipkefával verjük meg, s nem futkos annak utánna.

20. testis Lukács Istvánné Annok primipila, annorum circiter 50, citata jurata examinata fassa uti I-mus in omnibus.

21. testis Lörincz György primipilus, annorum circiter 36, citatus juratus examinatus fatetur: Nem hallottam Zolya Ersóktól, hogy Csoma Györgynét bestelenítette, se boszorkánysággal, se egyebbel. Ad circumstantias: Tudom azt, hogy nekem mongya vala Csoma Györgyné, mikor Mathé Katával perelnek vala, hogy vizsgáljam meg, hol jár, s vigyek földet a nyomában, hadd veszethesse meg. Az feleségemtől is hallottam, hogy őtet is erőltette, hogy az ingét vigye el Máthé Katának (salvo honore) a' ganéját is.

22. testis Lörincz Györgyné, Kata, annorum circiter 35, citata jurata examinata fassa: Hogy Zolya Ersók Csoma Györgynét bestelenítette volna boszorkánysággal, nem hallottam, azt sem hogy őtet is meg akarta volna ölni, mint Zolya Mihályt. Azt sem hallottam, hogy Csoma Györgynét kinevezte volna, hogy az ő teje nem tiszta. Hanem nekem azt mondotta, hogy azért betegeskedtek annyit, hogy minden emberadtát megeszitek, de senkit ki nem nevezett. Engem Csoma Györgyné erőltetett, hogy Mathé Katának az ingét vigyem neki, vagy az nyomából földet, vagy (salvum sit) a' ganéjából. De mit csinált volna azokkal, nekem nem mondotta.

23. testis Beke Ferencné, Judit primipila, annorum circiter 36, citata jurata examinata fassa in omnibus uti 1-mus.

24. testis Lörincz Ferencné, Annók primipila, annorum circiter 50, citata jurata examinata fassa uti 1-mus, hoc addito: Hallottam Zolya Ersóktól s N. Zolya Istvánnétől is, hogy Csoma Györgyné arra tanította őket, hogy a' tehenet fejjék egy tyukmony hajban, s azt verjék meg, s az tehen tejét nem viszik el. Hallottam azt is egykor az megholt Doka Istvánnétől, mikor hozzájok mentem vala, azt mondá nekem, hogy miért nem mentem oda elébb, valamit mutatott volna nekem, mert a' kürtön nézém, Csoma Györgyné az akkori mesternével a' tűzhelyen ülnek vala, s egy cserép vala előttük, s suttognak vala felette.

25. testis üdösbik Balási Ferenc primipilus, annorum circiter 82, citatus juratus examinatus fatetur uti 1-mus.

27.[!]
Nagy Zolya István primipilus, annorum circiter 56, citatus juratus examinatus fatetur: Én nem hallottam, hogy Zolya Ersók boszorkánysággal vagy különben bestelenítette Csoma Györgynét, vagy hogy azt mondotta volna, hogy őtet is meg akarja ölni, mint Zolya Mihályt. Tudom azt, ennek előtte circiter 8 esztendővel panaszolkodék Csoma Györgyné, hogy Zolya János megszidta boszorkánynak, s azt mondá, hogy megperli érte, de még eddig meg nem perlette.

28. testis Zolya Istvánné, Annók, primipila, annorum 50, citata jurata examinata fassa uti 2-dus testis, hoc addito: Tudom azt bizonyosan, s engem arra taníta Csoma Györgyné, hogy az tehennek megjöjön a' teje, hogy az tehenet fejjem egy tojáshajban, s ássam a csür közepiben, s verjem meg ott, de másnapon semmi teje nem vala. Arra is tanított volt, mikor sindettünk vagy betegek voltunk, hogy három darab só t nyaljunk meg, ő más ember életire viszi, de mi azt nem cselekedtünk.

29. testis Doka István primipilus, annorum circiter 42, citatus juratus examinatus fatetur uti 2-dus, hoc addito: Hallottam azt Zolya Ersóktól, hogy minden emberadtát meg nem eszi, de senkit meg nem nevezett. Láttam azt ennek előtte circiter 15 esztendővel a' kürtön néztem bé, hogy Csoma Györgyné akkori mesternével egy cserépből kenegetik vala egymást, de mi végre kenték? nem tudom.

30. testis Doka Istvánné primipila, Annók, annorum circiter 40, citata jurata examinata fassa uti 2-dus testis, hoc addito: Engem arra erőltetett egykor Csoma Györgyné, mikor

Mathé Katával perlett az fia, hogy az Mathe Kata ingét lopjam el, s jól megfizeti, mert különben elő nem mehet dolgában. Erőltetett arra is, hogy én arrafelé sokszor jártam, hogy az említett asszonynak (salvum sit) vigyek az ganéjában, a' nyomából is hogy vigyek földet.

31. testis Nagy Ferencné, Borka, primipila, annorum circiter 78, citata jurata examinata fassa: Hallottam az Zolya Ersóktól, azt mondotta, hogy az Csoma Györgyné rusnya tejét, hogy ehettük meg, mert őket arra tanította, hogy egy tyukmönhajban ássuk a' csürben a' tehén tejét, s ott verjük meg. Hogy pedig boszorkánynak mondotta volna, nem hallottam.

32. testis Varga István primipilus, annorum circiter 48, citatus juratus examinatus fatetur uti 13-tus testis, hoc excepto, hogy nem velem veszekedett, hanem Bikafalvi Andrásnéval Zolya Ersók.

33. testis Kovács Ferencné, Judit, primipila, annorum circiter 36, citata jurata examinata fassa: Hallottam Lőrincz Györgynétől, azt mondotta volna Zolya Ersók, hogy a' Csoma Györgyné tejét nem enné meg.

34. testis Balási Judit, primipila, annorum circiter 18, citata jurata examinata fassa: Tudom azt, mikor Bikafalvi Andrásné virrog vala Zolya Ersókkal, én akkor érkezém oda, azon virrognak vala, hogy a Csoma Györgyné bornyát nem akarta elhajtani Zolya Ersók. Azt mondá Zolya Ersók, hogy hejában fenyegeti ötét Andrásné, mert meg nem boszorkányoztathatta, de se Csoma Györgynét, se mást ki nem nevezett.

35. testis Gelérd Zsigmondné primipila, Kata, annorum circiter 20, citata jurata examinata fassa: Tudom azt, hogy Csoma Györgyné arra tanított minket, mikor az tehenünk nem akarta megengedni a' tejét, hogy a' kapuközt verjük meg csipkefával, s ott meg is vertük, de azután ugyan valóban meg nem fejhettük. Hallottam Zolya Ersóktól, azt mondotta Csoma Györgyné, mikor betegek voltak, hogy egy darab sót égessenek meg, s nyallyák meg, s ő elviszi más ember életére.

36. testis Hogyai Ferencné, Judit, primipilla, annorum circiter 43, citata jurata examinata fassa uti 2-dus testis, hoc addito: Egykor hozzánk jöve Csoma Györgyné, s kihíva engem a' kertben, s arra erőltetett vala, hogy lopjam el a' Mathé Kata ingét, s jó fizetést ad nekem, s negyednapra visszahozza, s oda tehetem, a' honnét ellopám, de én nem cselekedtem.

37. testis Varga Istvánné, primipila, Panna, annorum circiter 45, citata jurata examinata fassa: Hallottam Zolya Ersóktól, azt mondotta, hogy a' ki a' más ember ingét el akarja lopni, s a' nyomából venni akar, nem tiszta ember, hanem boszorkány az ebadta, de előttem nem nevezett senkit. Egykor hozzám jöve Csoma Györgyné, s azt mondá, hogy hallod-e, sokat jár ide Mathé Kata, hanem hozz nekem a' nyomában, az hova lépik, a' lába ujától fogva kerekies ki a' földet a' sarkáig, s jól megfizetem neked, mert azzal az elméjít akarom az fiamról levenni. Egyszer ismét azt mondá nekem Csoma Györgyné, hogy engem huszonöt esztendeig perlettek, s arra taníta egy oláné, hogy vegyek egy marék port, s vessem bé a' székházban, tovább nem perelnek.

38. testis Zolya Györgyné, Kata, annorum circiter 44, primipila, citata jurata examinata fassa uti 2-dus, hoc addito: Egykor arra tanított vala a' mi házunkban Csoma Györgyné, hogy a' föld végén háromszor mongyam vissza a' Miatyánkot, s a' madár nem eszi meg a' búzáinkot.

39. testis Zolya György, primipilus, annorum circiter 44, citatus juratus examinatus fatetur: Hogy bestelenítette volna Zolya Ersók Csoma Györgynét boszorkánysággal vagy egyébbel, nem hallottam. Tudom azt, hogy a' feleségemet arra akarta tanítani Csoma Györgyné,

hogy a' föld végin mongya vissza a' Miatyánkot háromszor, s nem eszi meg a' madár a' bűzát. Hallottam Ersóktól azt, hogy hárman mikor betegek voltak, nyaljanak meg három darab sót, s Csoma Györgyné elviszi s elásza más ember életire, s azután meggyógyulnak.

Mely megírt bizonyságok minnyájan laknak nemes Udvarhelyben Bágyban, kiknek conditióit is felírván, hütök után tött fassiójokot fide nostra mediante szokott pecsétünkkel és subscriptiónk alatt Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatosan küldöttük. Datum anno, die locoque ut supra.

Josephum Baczo m. p. et Micaelem Baczo m. p. personam nobilem de Bágy personam nobilem de Bágy

⁴Spectabilibus Magnificis Generosis Egregiis Nobilibus Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis, ceterisque Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Inclytae sedis Siculicalis Udvarhely, Dominis Dominis nobis observandissimis colendissimis.

⁵Anno 1734. Apertae per Franciscum K. Dálljai juratum sedis Siculicalis Udvarhelyi notarium m. p.

Ezen relatoriára megbékéllettek az litigáns felek Csoma Györgyné és Zolya Ersók.

V.

1734. október 9., Udvarhely

Anno 1734 die 19. Octobris levata causa in Udvarhely coram generoso domino Melchiore Török, altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Actor nemes Udvarhelyi széki bágyi Batzo József nemes ember, incatta ugyan megírt széki bágyi Csoma Györgyné, Doka Judit, szabad személy.

Pro actore procurator David Kenosi de Varosfalva, per quem solemni cum protestatione praemissa dicit: Azért kellett az incattát in jus atrahálnom citatione mediante in anno 1734 die 29. Septembris, hogy nem gondolván az incatta semmit sem az Isten őfelsége szoros parancsolatyával, nulla prohabita ratione, in anno supra circa diebus sancti Michaelis engemet igen rútul diffamált sok helyekben, hogy én őtöt elattam volna, boszorkánynak is mondoztam volna, és királybíró urannak is én vittem az levelet, és egyéb több sok bestelen szókkal is bestelenített sok helyeken, mellyet maga tud az incatta, hogy hol, az diffamáció volt az fenn megírt székekben és faluban (helljről protestatur). Azért méltán megkérvánom, a jure, hogy engemet oljan rútul diffamált bestelenített in emenda lingvae convincáltassék (vel vivo homagio), mindenik szaváért külön külön seorsim et singillatim convincáltassék, gyalázattyát sem vettem volna fel pro fl. 40, in super költésünköt, fárattságunkot is fizesse meg, az mire fog praetendálni, mindezekben az incatta, ha mit tagadna az incatta, data exmissione az mit lehet doceálni, kész leszek cum omnibus congruis et circumstantiis, protestatur.

Pro incatta procurator Martinus Antal de Vágás, per quem incatta de merito dicit: Én az dominus actort sem egyszer, sem másszor a fenn megírt diffamáló szókkal nem diffamálván, exmittáltassam cum observando congruis circumstantiis, a mit lehet doceálok, magamnak is törvényt kérnem salvum sit, protestatur.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

- 1 A hátlapon.
- 2 Címzés a hátlapon.
- 3 Megjegyzés a hátlapon.
- 4 Címzés a hátlapon.
- 5 Megjegyzés a hátlapon.

265.

A BIRÓ FERENCNÉ ÁLTAL TÖBBEK KÖZÖTT FARKASÍN-GYÚJTÁSSAL FENYEGETETT
CSEKEFALVI SIMON PÁL KÉRÉSÉRE VÉGZETT TANÚVALLOMÁS-VÉTEL

AZ IRAT: A: KmOL, Udvarhelyszék lt. II/87. es. (1735) 517–520. p.

I.

1735. szeptember 1. [Udvarhely]

Doceállya az incattus, Simo Pál

1. Hogy mikor Biro Jánost a falu gyűlésében hitta volna, Biro János és Biro Ferencné ötöt rútvál szídták tolvajnak, lopónak a farkas inat gyújtatnak rája, és hamisgatták.

2. Hogy az megírt instansokot nem szídtá, becstelenítette.

3. Hogy Biro Ferencné az inge allyát felfordítván azt mondotta az incattusnak Simo Pálnak, hogy az az orrát dugja oda.

4. Hogy azon becstelenítő szavaiért s bestelen cselekedetiért büntette meg az falu cum omnibus circumstantiis congruis. Ex protocollo sedis, die 1. Septembris 1735.

Matthias Nemes alter vice judex regius sedis Siculicalis Udvarhelyly, cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Csekefalvi Simo Gergely, Német János, Major Miklos uramék őkegyelmek feleltessenek.

II.

1735. október 5, Csekefalva

Ajánljuk Nagyságtoknak, Kigyelmeteknek alázatos kész szolgálatunkot. Isten Nagyságtokat, Kigyelmeteket szerencsésen éltesse, szívből kívánjuk.

Jelentyük alázatosson Nagyságtoknak, Kigyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1735. die vero 5. Octobris, híva minket Udvarhelj alias in filiali Kereszturfi székben Csekefalván lakó Simon Pál nemes személj, nemes Kereszturfi székből emanáltatott utrumával, ugyan fenn megírt székben filiálisban Csekefalván lakó Simon Sámuel nemes személj, nemes lakóházához e végre, hogy holmi becsülletes fatenseknek hütök után való fassiójokot

bévennök, mű azért engedelmessék lévén utrumával való hivatalára az dominus exponensnek, elmentünk ugyan megírt székben filiálisban, esztendőben, napon és házhoz, és az mely fatenseket az dominus exponens mi előnkben állata, mű azokat elsőben erős hittel megeskettük, és annak utánna az mű előnkben adatott utrumnak continentíaji szerént et cum omnibus circumstantiis congruis meg is examináltuk és hütük után való fassiójakat felírtuk, relatóriában vévén, az dominus exponensnek kiadtuk, Nagyságtoknak, Kigyelme-
teknek küldöttük, az melyek így következnek serietim:

Primus fatens csekefalvi Nemet Mihály primipilus, annorum 66, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hogy hallottam Biro Ferencnétől, hogy az incattust, Simon Pált tolvaljnak szidá. Azt is mondá Biro Ferencné, hogy farkas inat gyújtott Simo Pálra. Én azt is tudom, hogy azon bestelen szavaiért bünteté meg az falu.

2. fatens csekefalvi Nemet Mihályné Judit, primipila, annorum 51, citata, jurata examinata fassa sic: Én az kérdésben az[t] tudom mondani, én halottam Biro Ferencné szájából, hogy az incattust, Simon Pált lopónak, cigánynak, hamis hütünek szidá.

3. fatens csekefalvi Nagj Zsigmond, pixidarius, annorum 31, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hogy hallottam Biro Jánostól, hogy az incattust, Simon Pált lopónak szidá.

4. fatens csekefalvi nagyob Demeter Mihály primipilus, annorum 40, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hallottam Biro Ferencnétől, hogy az incattust Simon Pált tolvaljnak, cigánynak szidá. Én azt is hallottam Biro Ferencnétől, hogy azt mondá, megbüntetett az falu, valamenyi csep bor volt abban az büntetésben, annyi nyű egye meg őket.

5. fatens csekefalvi Demeter Mihályné Ersók, primila, annorum 30, citata jurata examinata fassa sic: Én az kérdésben azt tudom, hogy hallottam Biro Ferencnétől, hogy az incattust, Simon Pált tolvaljnak, cigánynak, hamis hütünek szidá, s azt is mondá Biro Ferencné, hogyha egy marhája megbánja is, de az incattusra, Simon Pálra farkas inat gyújtat.

6. fatens csekefalvi Pap Ferenc primipilus, annorum 60, citatus juratus examinatus fassus sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hallottam Biro Ferencnétől, hogy az incattust, Simon Pált hamis hütünek szidá.

7. fatens csekefalvi Demeter Annók primipila in capillis, annorum 14, citata jurata examinata fassa sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hogy látám, mikor Biro Ferencné felfordittá az inge alját, s megveré az mezittelen utalját, s mondá Simon Pálnak, hogy dugja oda az orrát, s tolvaljnak is szidá, az megholt annyát is kurvának szidá Biro Ferencné Simon Pálnak.

8. fatens csekefalvi Bako Istvánné Borka, tekintetes nemzetes Jakabházi Pál uram öki-gyelme sellére asszonya, szabad személy, annorum 50, citata jurata examinata fassa sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hogy hallottam Biro Ferencnétől két ízben is, hogy az incattust, Simon Pált tolvaljnak, cigánynak szidá.

9. fatens csekefalvi Bako István, tekintetes nemzetes Jakabházi Pál uram ökegyelme sellére, szabad személy, annorum 50, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, én hallottam Biro Jánostól, hogy az incattust, Simon Pált lopónak, réce lopónak, és azt is mondá Biro János: Én bé sem venném az hütit Simon Pálnak,

10. fatens csekefalvi Kádár Jánosné Judit, pixidaria persona, annorum 60, citata jurata examinata fassa sic: Én azt tudom mondani az kérdésben, hallottam Biro Jánosnétől,

hogy azt mondá: Én bé nem venném az incattusnak, Simon Pálnak az hütit, mert récét lopot, inget rejtett, vasat lopott, puskatokot is lopott.

11. fatens csekefalvi Pál Jánosné, Ersők, csekefalvi török Mihál sellére, szabad személj, annorum 50, citata jurata examinata fassa sic: Én hallottam Biro Ferencnétül, hogy azt mondá az incattusnak, Simon Pálnak: Csak hijában, mert kormos az orra, csak lopó Pál. Őt mind örökké átkozá is, hogy az nyű egye meg az száját.

12. fatens csekefalvi Bodo István, tekintetes nemzetes gagyí Miklosi Péter uram sellére, szabad személj, anorum 40, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom mondani: Én hallottam Biro Ferencnétül, hogy az incattusnak, Simon Pálnak azt mondá: Te tolvalj, vagyon nékem mibül fizessek, de néked csak az tetűd vagyon, ehezett kutya.

13. fatens csekefalvi Székkel István, nemes személj, annorum 27, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom mondani: Én hallottam Biro Ferencnétül, hogy az incattust, Simon Pált tolvalj kutyának szidá, s azt is mondá: Menj el te, Simon Pál, mert ha egy pálcát fogok, úgy megütögetlek, az seggit is fordítá Biro Ferencné Simon Pálnak: itt az seggem.

14. fatens csekefalvi Nagj Vadász György nobilis, annorum 60, citatus juratus examinatus fatetur: Én az kérdésben azt tudom mondani, hogy az falu gyűlésében hija vala Simon Pál Biro Jánost. Mondá Biro János: Erigy, erigy, te tolvalj Pál. Én azt is hallám Biro Ferencnétül, hogy azt mondá Simon Pálnak: Bújj bé ide, te Simon Pál. Mondá Simon Pál: Állj meg, malj bébűvok. Biro Ferencné ragada egy pálcát, s mondá: El ne jőjj, mert úgy megütlek, hogy jobban sem kell.

15. fatens csekefalvi Simon Jánosné vidua primipila, annorum 60, citata jurata examinata fassa sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hogy hallottam Biro Ferencnétül, hogy az incattust, Simon Pált tolvaljnak szidá.

16. fatens csekefalvi Major Miklosné Kata primipila, annorum 25, citata jurata examinata fassa sic: Én az kérdésben azt tudom mondani: Én hallottam Biro Ferencnétül, hogy az incattust, Simon Pált tolvaljnak és cigánynak szidá, és azt is mondá Biro Ferencné: Csak azt bánom, hogy bé nem rontám az fejüt Simon Pálnak, hadd ment volna véres arcal el az házamtül, mint cigány forma.

17. fatens csekefalvi Kovács Mihályné Ersők vidua primipila, annorum 40, citata jurata examinata fassa sic: Én hallottam az esküttektül, hogy azon bestelen szavaiért büntették meg Biro Ferencnét, mivel én is ott voltam az falu gyűlésében.

18. fatens csekefalvi Kovács Boldisár junior primipilus, annorum 20, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, én hallottam Biro Ferencnétül, hogy az incattust, Simon Pált tolvaljnak, cigánynak, lopónak szidá.

19. fatens csekefalvi Mátéh Istvánné, Annók primipila, annorum 60, citata jurata examinata fassa sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, én hallottam Biro Ferencnétül, hogy az incattust, Simon Pált tolvaljnak szidá.

20. fatens csekefalvi Simon Annók in capillis primipila, annorum 13, citata jurata examinata fassa sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hallottam, hogy Biro Ferencné Simon Pált tolvaljnak, hamis hitűnek szidá.

21. fatens csekefalvi Török János szabad személj, anorum 50, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én az kérdésben azt tudom mondani, hogy hallottam Biro Ferencnétül, hogy az incattust, Simon Pált tolvaljnak szidá.

22. fatens csekefalvi Balási Boldisár junior, nemes személj, annorum 28, citatus juratus examinatus fatetur sic uti antecedens fatens 21. Török János.

23. fatens csekefalvi Simon Mihályné Annók, primipilla, annorum 46, citata jurata examinata fassa sic: Én hallottam Biro Ferencnétül, hogy azt mondá: mind addig jár, az míg oljan embert talál, az kívül farkas inat gyűjtasson Simon Pálra, addig meg nem szűnik.

24. fatens csekefalvi Demeter Sófi in capillis primipila, annorum 14, citata jurata examinata fassa sic uti 7-mus fatens in omnibus, Demeter Annók.

25. fatens csekefalvi Fodor Ferenc primipilus, annorum 36, citatus juratus examinatus fatetur sic: Én sok rendben hallottam Biro Ferencnétől, hogy az incattust, Simon Pált tolvajznak, cigánynak szidta.

26. fatens csekefalvi Demeter Istvánné Borka vidua primipila, annorum 60, citata jurata examinata fassa sic uti 7-mus fatens in omnibus, Demeter Annók.

Ezek bizodalmos nagy jó uraink az mi előnkben állittatott fatensek hütük után való fassiójok, kik is minnyájan laknak udvarhelyi alias in filiali Kereszturfi székbén, az fenn megírt faluban, az kiknek is conditiójokat, aetassokat nevektől nevekkal együtt fenn az seriesben specificálók.

Az meljeket mü is regiusok recipiálánk fide nostra mediante kézírás és szokott pecsétünkkel confirmálván

Datum anno et die locoque ut supranotatis.

Correcta per nos regios idem qui supra.

Nagyságtok, Kegyelmetek alázatos kész szolgálji kik is laknak Udvarhely alias filialis Kereszturfi székbén, csekefalvi Simon Gergely és Német János, mind ketten nemes személjek m. p.

¹Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis Dominis Vice Judicibus Juridicis Regis Sedis Sicualicalis Udvarhely Filialisque ejusdem Keresztur, ceterisque Dominis Juratis Assessoribus necnon Domino Jurato Notario Sedis ejusdem Dominis Dominis nobis semper observandissimis et colendissimis.

²Anno 1735, Apertae per Sigismundum Pálffy juratum sedis filialis Keresztur notarium. Pro incattus csekefalvi Símó Pál.

[P. H.]

[P. H.]

Nro. 36.

¹ Címzés a hátlapon.

² Megjegyzés a hátlapon.

UDVARHELYSZÉK PERE CSEKEFALVI BÍRÓ JÁNOSNÉ MEDESÉRI ANNA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG, KURUZSLÁS, VARAZSLÁS VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/87. cs. 363–368, 445–447, 514–520. p.

I.

1735. szeptember 1.–október 13., Keresztúr

Levata causa anno 1735. die 1. Septembris in Keresztur coram Generoso Domino Matthia Nemes altero vice giudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Causa generosi domini Melchioris Török alterius vice judicis regii sedis Siculicalis Udvarhely de Kaditsfalva in sedis Siculicalis Udvarhely, ut actoris contra et adversus nobilem foeminam Annam Medeseri, agilis Joannis Biro de Csekefalva consortem ut incattam, in sede filiali Keresztur ibidem residentem.

Pro domino actoris procurator Martinus Antal de Vágás, per quem cum protestatione dicit: Citáltattam törvényhez az incattát, in anno 1735. die 6. Julii, ilyen okon: mivel vádoltatott az incatta nyilván való boszorkánysággal, kuruzslással, varáslással és afféle boszorkányoktól megnyomorított személyek gyógyításával, mellyekről cum circumstantiis congruis exmissióm lévén, ha doceálhatok, arról is mások affélének megszidván, az féle szókkal, meg nem perlette. Luáljon, az haza törvénye szerint megégetessék, meghallyon, ceteris verbis protestatur.

Pro incatta nemo. Ideoque in totali actione domini actoris convincitur. Die eodem prohibita per agilem Joannem Kálmán de Kereszturfalva.

Levata causa anno 1735. die 22. Septembris, in Keresztur coram generoso domino Matthia Nemes altero vice giudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Dominus actor per suprascriptum procuratorem dicit.

Pro incatta procurator Andreas Gyarmati de Also Boldog Asszonyfalva, per quem de merito dicit: Hallom az dominus actornak ő kegyelmének ellenem való igen súlyos allegatióját, az mellyet én simpliciter tagadok, mivel én tellyes életemnek eddig eltöltöt idejében boszorkányságot nem tudtam, s nem tudok boszorkányoktól megvesztetett személyeket is hitemmel nem gyógyítottam, olyan gyógyításhoz nem tudok s nem értettem, hanem tiszta életű asszonyi állat voltam, s vagyok, mellyekről data exmissione cum circumstantiis congruis replicám szerént magam defensiómra nézve doceálni kész lézsek, magamnak is, ha úgy kívántatik, az hütöt kérnem ne sit serum, protestatur.

Exmittuntur ambae partes pro et contra juxta allegata et responsa.

Levata causa anno 1735. die 13. Octobris in Keresztur coram generoso domino Matthia Nemes altero vice giudice regio sedis Siculicalis Udvaehelly cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Dominus actor per supra scriptum procuratorem exhibet literas relatorias de reformatione protestando, cupitque perlegi.

Incatta quoque exhibet literas relatorias de reformatione protestando, cupitque perlegi.

Deliberatum: Jóllehet az dominus actor ő kegyelme exhibitájából constál az, hogy incattát az férje boszorkány formának megszidta volt, úgy az menyé, Biró Ferenczné is, hogy boszorkány forma, szüleinek megszidta, impotáltatik, de az is elucescál, hogy haragjokban találták azt mondani, impotáltatik az is edgy néhány fatensnek fassiójiból, edgy ember szavával, hogy az felesége nyomorék lévén, gyanakodnék az incattára, de azon ember az incatta relatoriájában mind' feleségestől jámbor életű asszonymnak fateálja az incattát. In contrarium, mind két litigáns felek exhibeált relatoriájából világosan feles fatensek fassiójiból elucescál az incattának ártatlansága, tectett azért mint hogy az incatta háza népén kívül való személyyek boszorkánynak nem szidalmazták az incattát, és az hallomás fassiókot is nem impotálta azon ember, az kitől hallani fateálatott, és feles fatensek jámbor erkölcsű embernek fateálják, ob praemissa az incatta simpliciter absolvattatik az dominus actor impetitójától.

II.

1735. szeptember 22. [Keresztúr]

Doceállya az dominus actor Török Menyhárt uram ő kegyelme ratione officii:

1. Hogy csekefalvi Biro Jánosné, Medeséri Anna nyilván való boszorkány, kurusló és varásló személy?

2. Hogy boszorkányoktól megnyomorított, megvesztett személyeket is gyógyított.

3. Hogy mások is afféle személynek (ut supra) megszidták, s meg nem perlette, alatta ül, eltúrte. Cum omnibus circumstantiis congruis.

Ex protocollo sedis, die 22. Septembris 1735.

Matthias Nemes alter vice iudex regius sedis Siculicalis Udvarhely, cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztúr.

Nagykedői Fekete János, szentábrahádi Farkas Páll, Mátéffi András és csekefalvi Simo Gergely uraimék feleltessenek.

III.

1735. szeptember 22. [Keresztúr]

Szentábrahádi Jakabházi Páll, martonosi Gálffi György, kissolymosi Job András, Mátéfi Daniel, köröspataki Antal Lukáts és Deák Gergely uraimék ő kegyelmek feleltessenek.

Doceállya az incatta, csekefalvi Biro Jánosné, Medeséri Anna:

1. Hogy tellyes életében soha boszorkányságnak, varáslásnak, kuruslásnak mesterségével nem élt, s affélékhez nem is tud.

2. Hogy boszorkányoktól megnyomorított, megvesztetett személyeket, betegeket is meg nem gyógyított, olyan gyógyításhoz nem is tud.

3. Hogy tiszta jámbor életű, jó erkölcsű asszony ember, cum omnibus circumstantiis congruis.

Ex protocoló sedis, die 22. Septembris 1735.

Matthias Nemes alter vice judex regius sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

IV.

1735. október 4., Csekefalva

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen sokáig jó egészségben éltesse alázatosan kívánjuk.

Akarók nagyságtoknak, kegyelmeteknek értésére adni quod in hoc anno praesenti 1735. die 4ta Octobris parantsolá mű nekünk nemes Udvarhely székek érdemes vice király bírāja tekintetes nemzeti Török Menyhárt uram, az nemes székéből emanáltatott utrummal ugyan Udvarhely alias in filiali Kereszturfi székben az csekefalvi falus bíró Simo Samuel primipilus házához, hogy elmennénk bizonyos számú fatenseknek hütök után való fassiójok recipiálásokra. Mű azért engedvén királybíró uram ő kegyelme parancsolattyanak és az nemes szék utrumának, elmentünk eodem anno et die ut supra et ad locum superius scriptum és az melly vallók az dominus exponens ő kegyelme parancsolattya elé állótának, azokat mű erős hűttel megeskettük és az előnkben adatot utrumnak continentíája szerént megexamináltuk. Hütök után való fassiójokot leírtuk. Mellyek rend szerént így következnek:

1. testis csekefalvai Nagy Sigmund pixidarius, annorum 30, juratus examinatus fatetur: Hallottam Dömötör Ferencztől, hogy azt mondá énnekem, hogy gyanakodik, hogy az felesége keze Biro Jánosné miat járt vala rosszul.

2. testis Német Mihály csekefalvi pixidarius, annorum 60, juratus examinatus fatetur: Hallottam Biro Ferencznétől, az Biro Jánosné menyétől, hogy szidta boszorkánynak Biro Jánosné az incattát.

3. testis csekefalvi Dömötör Annok in capillis primipila, annorum 54, jurata examinata fassa: Én az utrumban especificált asszony felől semit nem láttam, hanem egy alkalmatossággal eszevesze velem, akkor megfenyegete, hogy úgy megsíratom azt még, hogy az fejemre kapcsolom az kezemet, de én még edig nem síráttam meg magamot azért.

4. testis csekefalvi Török János szabad személy, annorum 50, juratus examinatus fatetur: Én nyilván valóságot nem tudok Biro Jánosné az utrumban feltett asszony felől, hanem az kezemmel, lábammal megnyomorottam vala, akkor Bíró Jánosnéhoz mentem, s én töllem mindenkor csak azt tudakozta, hogy ha szárad-e az kezem, de azt nem kérdezte, hogy ha gyógyul-e az én kezem, megis száradot, én Felekre elvitettem magamot gyógyítani, én ott megkönnyebbettem vala s hazajövék onnét, hozzám jöve Biro Ferenczné az Biro Jánosné menyé, ott ille fille, de ott semi dolga nem vala, én kérdém is, hogy mit keres, miért jöt, de én nekem semmit nem felele, csak elmene onnét, én azután ismét úgy megnyomorottam, hogy úgy bögtem mint az marha.

5. testis csekefalvi Nagiob Vadász György nobilis, annorum 65, juratus examinatus fatetur: Azt hallottam az urától, Biro Jánostól, hogy szitta az utrumban feltet feleségét, Biro Jánosnét, hogy azt mondotta: telyes ördögél az ördög atta.

6. testis csekefalvi Horvát Boricza in capillis, annorum 14, jurata examinata fassa: Én hallottam az menyitől, Biro Ferencznétől, hogy azt mondotta, hogy ő szabad vélle, ha megszitta boszorkánynak az anyját, Biro Jánosnét, az incatta asszont.

7. testis csekefalvi Székely István primipilus, annorum 24, juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok, hanem hallottam Biro Jánosnének az menyétől, hogy azt mondotta az anyjáról, Biro Jánosné felől, hogy boszorkán forma szüle.

8. testis csekefalvi Simo Pál, primipilus annorum 40, juratus examinatus fatetur: Én nem tudok semmi boszorkányságot felőlle, hanem halám, hogy az urával, Biro Jánossal az felesége Biro Jánosné veszekednek vala együt, azt mondá az ura az feleségének, hogy nő, nő, veszekedgyél öröké boszorkányoknak honnagya!].

9. testis csekefalvi Simo Pálné primipila, annorum 50, jurata examinata fassa: Én egyebet nem tudok, hanem Biro Jánosnéhoz mentem vala, akkor maga mondá nekem Biro Jánosné, hogy őtöt még az gyermeke is boszorkánnak szidgya, azért méltán szomorkodhatom. Más alkalmatossággal ismét oda menék Biro Jánosni, kérdezni kérde engemet azon menyecske, Biro Ferenczné, hogy miket hallottam felőllok, mert csak tudok mondani, ha akarok. Én mondék: Dömötör Ferencztől hallotta, hogy azt mondá, hogy neki fizetni kel Biro Ferenczné miat, elmegyen az méltóságos úrhoz, s elvádolja vélle, hogy az ura annyát boszorkánnak szitta. Ara azt felelé Biro Ferenczné, hogy ha én szittam boszorkánnak Biro Jánosnét, ő is szidot ingemet kurvának. Harmadikszer is oda menek, akkor azt mondá Biro Ferenczné, hogy bezzeg nem voltam én annyival adós Simo Pálnak, hogy úgy elvádoljon münket, én mondám, hogy ott mind csak az kegyelmed szavát mondgyák, hogy szitta kegyelmed az anyját, arra azt felelé, hogy ha szitta, szabad volt ő vélle.

10. testis csekefalvi Fodor Ferencz primipilus, annorum 36 juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok semi boszorkánságot incatta asszon felől. Hanem hallám, hogy veszegetnek[!] vala egymás között az mennyével, Biro Ferencznével, én hozzám jöve Biro Jánosné, az incatta asszony. Mondám neki, miért veszekednek olyan rúton egymással, mondá Biro Jánosné, hogy ő csak keservében mondotta az menyének, hogy kurva, az menyé is hogy ara jöve, annak is mondám, hogy miért kel olyan rúton veszekeniek, akkor mondá Biro Ferenczné is, hogy ő keservében mondotta boszorkánnak.

11. testis csekefalvi Kádár Jánosné, Judith primipila annorum 50, jurata examinata fassa: Én Pap Annoktól hallottam, hogy Biro Jánosnét Pulutónének híják, Biro Jánosné reája kérdi, hogy kitől hallotta, hogy őt Pulutónének híják, Pap Annok ara azt felele, hogy ő az egész falutól hallotta.

12. testis csekefalvi Simo Samuel primipilus, annorum 36, juratus examinatus fatetur: Én Dömötör Ferencztől hallottam, hogy a miolta ő az ő feleségét elvette, azután szakács asszonnak nem kezdeték híni Biro Jánosnét, hanem az ő feleségét hítták, azután megnyomorodék az ő felesége is mind kezével, lábával. Ma is nyomorú.

13. testis csekefalvi Dömötör Mihály primipila, annorum 40, juratus examinatus fatetur nihil.

14. testis csekefalvi Pál Jánosné Ersok, Török Mihály sellér asszonya, annorum 60, jurata examinata fatetur nihil.

15. testis csekefalvi Nagy Simonné Susanna, primipila, annorum 26, jurata examinata fassa nihil.

16. testis csekefalvi Lőrinczi Márton primipilus, annorum 22, juratus examinatus fatetur nihil.

17. testis csekefalvi Bodo István, Miklosi Péter uram sellére, annorum 40, juratus examinatus fatetur nihil.

18. testis csekefalvi Bodo Istvánné Ersök, Miklosi Péter uram sellére, annorum 40, jurata examinata fassa nihil.

19. testis csekefalvi Német Mihályné pixidaria, annorum 52, jurata examinata fassa nihil.

20. testis csekefalvi Pap Judith in capillis, annorum 40, jurata examinata fassa nihil.

21. testis csekefalvi Német János primipilus, annorum 50, juratus examinatus fatetur nihil.

22. testis csekefalvi Szöcs Istvánné, Torma Samuel uram jobbágya, annorum 50, jurata examinata fassa nihil.

23. testis csekefalvi Közébső Vadász Györgyné primipila, annorum 40, jurata examinata fatetur nihil.

24. testis csekefalvi Simo Mihályné pixidaria annorum 40, jurata examinata fassa nihil.

25. testis csekefalvi Török Istvánné primipila, annorum 50, jurata examinata fassa nihil.

26. testis csekefalvi Fodor Ferenczné pixidaria annorum 30, jurata examinata fassa nihil.

27. testis csekefalvi Simo Annok in capillis, annorum 14, jurata examinata fassa nihil.

28. testis csekefalvi Szabo Annok in capillis, annorum 20, jurata examinata fassa nihil.

29. testis csekefalvi Pap Ferencz primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur nihil.

30. testis csekefalvi Pap Ferenczné primipilus annorum 50, jurata examinata fassa nihil.

31. testis csekefalvi Balási Bodizár[!] arnalista, annorum 28, juratus examinatus fatetur nihil.

32. testis csekefalvi Török Jánosné szabad személy, annorum 40, jurata examinata fassa nihil.

33. testis csekefalvi Máté Istanné primipila annorum 60, jurata examinata fassa nihil.

34. testis csekefalvi Kovács Mihályné Ersök, primipila, annorum 70, jurata examinata fassa nihil.

35. testis csekefalvi Dömötör Ferencz primipila, annorum 63, juratus examinatus fatetur nihil.

36. testis csekefalvi Dömötör Ferenczné primipila, annorum 53, jurata examinata fassa nihil.

37. testis csekefalvi Dömötör Mihály primipilus annorum 30, juratus examinatus fatetur nihil.

38. testis csekefalvi Német Istán primipilus, annorum 50, juratus examinatus fatetur nihil.

39. testis csekefalvi Dömötör Mihály primipilus annorum 24, juratus examinatus fatetur nihil.

40. testis csekefalvi Kovács Bodizár[!] primipilus, annorum 41, juratus examinatus fatetur nihil.

41. testis csekefalvi Német András primipilus, annorum 20, juratus examinatus fatetur nihil.

42. testis csekefalvi Szöcs Istán, tekintetes nemzetes Torma Samuel uram jobbágya, annorum 47, juratus examinatus fatetur nihil.

43. testis csekefalvi Nemet Márta in capillis pixidaria, annorum 14, jurata examinata fassa nihil.

44. testis csekefalvi Dömötör Szofi[!] primipila in capillis, annorum 12, jurata examinata fassa nihil.

45. testis csekefalvi Demötör Istán primipilus, annorum 14, juratus examinatus fatetur nihil.

46. testis csekefalvi Major Miklos primipilus, annorum 32, juratus examinatus fatetur nihil.

47. testis csekefalvi Major Miklosné primipila, annorum 25, jurata examinata fassa nihil.

48. testis csekefalvi Simo Jánosné primipila, annorum 50, jurata examinata fassa nihil.

49. testis csekefalvi Simo Mihály primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur nihil.

50. testis csekefalvi Fülöp Mihály szolgál legén, annorum 22, juratus examinatus fatetur nihil.

51. testis csekefalvi Szabo Gergely primipilus, annorum 50, juratus examinatus fatetur nihil.

52. testis csekefalvi Vadász Ersök in capillis, primipila, annorum 20, jurata examinata fassa: Én hallottam, hogy Biro Jánosné az menyivel veszekednek vala, az menyé azt mondá az anyjának, hogy olyan, mint egy boszorkán.

53. testis csekefalvi Kisebb Vadász György nobilis, annorum 27, juratus examinatus fatetur: Hallottam Biro Ferencznétől, hogy megszidá vén boszorkánnak az anyját, Biro Jánosnét, de én egyéb boszorkányságát nem tudom.

54. testis csekefalvi Simo Sámuel primipilus, annorum 36, juratus examinatus fatetur: Én Demeter Ferencztől hallottam, hogy az miolta ő az ő feleségét idehozta, azután hogy szakács asszonnak nem hitták Biro Jánosnét, hanem az ő feleségét hitták szakács asszonnak, az után úgy nyomorodot meg kezével lábával Dömötör Ferenczné. Gyanoval szörlöt csak.

Ezek bizodalmas jó uraink az mű előnkben hívut bizonságok, kik laknak Udvarhely alias in filiali Kereszturfi székbén, felyeb nevekkal, conditójokkal, aetassokkal, megirt faluban, kiknek is hütük után való fassiójokat írtuk meg mű is fide nostra mediante, mellyet subscriptionk és pecsétünk alatt az dominus exponensnek kiattunk, nagyságtoknak, kegyelmeteknek küldöttünk.

Datum anno, die locoque ut supra. Correcta per nos.

Nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatos szolgálai maradunk Udvarhely alias in filiali Kereszturfi széki nagykedei Fekete János és csekefalvi Simo Gergely, mind ketten nemes emberek.

³Spectabilibus Generosis Egregiis et Nobilibus Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Notario sedis Siculicalis Udvarhely filialique ejusdem Keresztur. Dominis nobis emper observandissimis.

⁴Anno 1735. aperte per Sigismundum Pálffy juratum sedis filialis Keresztur notarium m. p.

Pro domino actor Melchiore Török ratione officii contra Annam Medeséri Joannis Török[!] de Csekefalva consortem.

1735. október 1., Csekefalva

Alázatos szolgálatunkot ajánlyuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokot, Kegyelmeteket szerencsésen jó egészségben éltesse kívánnyuk!

Akarók nagyságtoknak, kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1735., die 1^{mae} mensis Octobris híva minket Udvarhelyi alias filialis Keresztur széki csekefalvi Biro Jánosné, Medeséri Anna primipila bizonyos számú fátensek fassióinak recipiálására a nagyságtok, kegyelmetek székiből emanáltatott utrumival ugyan az megírt székben Csekefalván a' Fodor Ferencz primipilus házához. Mű azért engedelmeskedvén a nagyságtok, kegyelmetek utrumával való hivatalnak, a' fenn megírt esztendőben és napon az megnevezett székben és faluban, a' fenn specificált helyre elmentünk, és ott az melly bizonyságokat az exponens asszony mi előnkben állítatott vicetiszt uram ő kegyelme pecsétinek erejével azokat mű erős hittel megesketvén az előnkben adott utrum continentíája szerint megexamináltuk, hűtök után tölt fassiójokot az következő mód szerént leírtuk:

Fassiones testium sequuntur hoc modo:

1. testis Német Mihály primipilus, annorum 66, juratus examinatus fatetur: Én soha Biro Jánosné, Medeséri Annát, nem tudom, s nem láttam, hogy boszorkányságnak, sem varáslásnak, sem kuruslásnak mesterségével élt volna, olyant felőlle nem is hallottam. Ad 2^{dum}: Sem hogy boszorkányoktól megnyomorítatott személyeket gyógyított volna meg, aszt sem tudom, sem láttam. Ad 3^{ium}: Én tellyes életemben tiszta életű jámbor asszonnak ismertem lenni, s ma is annak tartom.

2. testis Német Mihályné Judit primipila, annorum 52, jurata examinata fatetur uti maritus per omnia.

3. testis Német János, primipilus, annorum 50. Juratus examinatus fatetur: Én semmi boszorkányságnak mesterségével, hogy élt volna Biro Jánosné az incatta, nem tudom, nem láttam. Hogy boszorkányoktól megvesztett személyeket gyógyított volna meg, abban sem tudok semmit, sem nem láttam. Én jámbor életű asszonnak ismerem lenni.

4. testis Bodo István primipilus, annorum 40, juratus examinatus fatetur uti 2^{dus} testis.

5. testis Török Jánosné szabad személy, annorum 40, jurata examinata fassa uti 1^{mus} testis.

6. testis Nagy Sigmond primipilus, annorum 30, juratus examinatus fatetur uti 1^{mus} testis.

7. testis Nagy Sigmondné, Susa primipila, annorum 23, jurata examinata fatetur uti maritus suus.

8. testis Középső Vadász Györgyné, Judith primipila, annorum 40, jurata examinata fatetur uti 2^{dus}.

9. testis Kováts Mihályné primipila, annorum 41, jurata examinata fatetur uti 1^{mus} testis.

10. testis Demeter Mihály primipilus, annorum 40, juratus examinatus fatetur: Én laktam Biro Jánosnéval egy házban, de én sem akkor mikor velle laktam, sem az után nem láttam, s nem tudom semmi boszorkányságát, sem boszorkányoktól megvesztett személyeket, hogy gyógyított volna. Mindenkor tiszta jámbor életű asszonnak ismertem lenni, ma is annak tartom.

11. testis Demeter Mihályné, Ersok primipila, annorum 30, jurata fatetur uti maritus suus, Demeter Mihály.

12. testis Major Miklos primipilus, annorum 38, juratus examinatus fatetur in omnibus uti 1^{mus} testis, eo plus: Hallottam Simo Páltól, ettől a' falus bírótól, hogy farka volna Biro Jánosnének, de én nem láttam, ő is mástól hallotta, nekem úgy mondotta.

13. testis Major Miklósné. Kata primipila, annorum 25, jurata examinata fatetur uti maritus.

14. testis Kováts Boldisár primipilus, annorum 20, juratus examinatus fatetur uti 2^{dus} testis.

15. testis Balási Boldisár primipilus, annorum 28, juratus examinatus fatetur uti 1^{mus} testis.

16. testis Bodo Istvánné, Ersok primipila, annorum 40, jurata fatetur uti 2^{dus} testis.

17. testis Német István primipilus, annorum 48, juratus examinatus fatetur in omnibus uti 1^{mus} testis.

18. testis Demeter Ferencz primipilus annorum 63, juratus examinatus fatetur: Én semmi boszorkányságát Biro Jánosnének nem tudom.

19. testis Demeter Ferenczné, Suska primipila, annorum 52, jurata examinata fatetur uti 1^{mus} testis.

20. testis Pap Judit in capillis szabad személy, annorum 45, jurata fatetur uti 1^{mus} testis.

21. testis Simo Samuel primipilus, annorum 36, juratus examinatus fatetur uti 1^{mus} testis in omnibus.

22. testis Fodor Ferencz primipilus annorum 36, juratus examinatus fatetur uti 1^{mus} testis in omnibus.

23. testis Fodor Ferenczné primipila, annorum 30, jurata examinata fatetur uti 1^{mus} testis.

24. testis Székely István primipilus, annorum 27, juratus examinatus fatetur uti 3us testis.

25. testis Lőrinczi Márton primipilus, annorum 22, juratus examinatus fatetur uti 1^{mus} testis.

26. testis Lőrinczi Mártonné, Kata primipila annorum 20, jurata fassa est uti 1^{mus} testis.

27. testis Kádár Jánosné vidua primipila, annorum 44, jurata examinata fatetur uti 1^{mus} testis, eo plus: Hallottam Simo Páltól, hogy mondotta, hogy boszorkány a' faluban, én mondám, hiszen nem vagyok én az, arra mondá Simo Pál: Ha te nem vagy, vagyon más.

28. testis Pál Jánosné, Judith szabad személy, annorum 50, jurata examinata fatetur uti 1^{mus} testis.

29. testis Üdösb Kováts Jánosné vidua primipila, annorum 80, jurata fatetur uti 1^{mus} testis.

30. testis Török János szabad személy, annorum 52, juratus examinatus fatetur in omnibus uti 1^{mus} testis.

31. testis Török Mihály primipilus, annorum 28, juratus examinatus fatetur uti 1^{mus} testis.

32. testis üdösb Vadász Györgj primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur: Én jámbor életnél egyebet nem tudok mondani Biro Jánosnéhez. Semmi boszorkányságát nem tudom.

33. testis Pap Ferencz primipilus, annorum 60, juratus examinatus fatetur uti 1^{mus} testis.

34. testis Pap Ferenczné, Judith primipila, annorum 50, jurata examinata fatetur uti 1^{mus} testis in omnibus.

35. testis Martonosi Gáspár Jánosné, Éva, annorum 29, jurata examinata fatetur uti 1^{mus} testis.

36. testis Udvarhely széki énlaki Vas Jánosné vidua primipila, annorum 40, jurata examinata fatetur: Én laktam Biro Jánosnéval egy házban circiter 6 esztendeig, de én semmi boszorkányságát nem tudom s nem láttam Biro Jánosnének, tiszta jámbor életnél nem tudok egyebet mondani hozzá.

Melly fenn megírt bizonyságok, a' két utolsón kívül, laknak Udvarhely alias filialis Keresztur székben Csekefalván, kiknek conditiojokat nevek után feltevén, hűtök után tött fassiójokat fide nostra mediante megírtuk, és az exponens asszonnak kiadván nagyságtoknak, kegyelmeteknek küldöttük. Ajánlván Isten oltalmában nagyságtokat, kegyelmeteket,

Datum anno die locoque supranotatis. Correcta per nos.

Nagyságtok, Kegyelmetek alázatos szolgálói

Mátéfi Daniel m. p. és Job András m. p.

Mind ketten Udvarhely alias filialis Keresztur székben Kis Solymoson lakók, nemes emberek

⁵Spectabilibus Generosis, Egregiis et Nobilibus Dominis Vice Judicibus Regiis caeterisque Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhelyi Filialisque ejusdem Keresztur. Dominis Dominis nobis semper observandissimis colendissimis.

⁶Anno 1735. aperte per Matthiam Nemes vice judicem regium sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Pro incatta Török[!] Jánosné, csekefalvi.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Címzés a hátlapon.

4 Megjegyzés a hátlapon.

5 Címzés a hátlapon.

6 Megjegyzés a hátlapon.

267.

1736. július 5., Keresztur

TARCSAFALVI DEÁK SÁMUELNÉ GYÖRI MÁRIA PERLI
SZEDERJESI FERENCNÉ KOZÁK ANNÓKOT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/88. cs. N. 7.

Levata causa anno 1736. die 5ta Julii in Keresztur coram generoso domino Nicolao Sebesi altero vice judice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum domini juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Attrix Deák Samuelné, Györi Mária, incatta Szederjesi Ferenczné, Kozák Annok, mind két fél peresek laknak nemes Udvarhely alias Kerreszturfi székben Tarcsafalván, nemes személlyek, et pro atricae procurator Andreas Gyarmati de Also Boldogh Asszonyfalva, per quem solemnium cum protestatione praemissa allegat taliter. Citáltattam az incattát nemes Kereszturfi székben ad 8va diem, in anno praesenti 1735. circa diem Sárlos Boldogasszony nap tálljat. Actionom oljan vagyon ellene, hogy micsoda ratiótól viseltetvén az incatta in anno praedicto az megírt székben, faluban Tarcsafalván egy helljt is más helljt is ugyan a fen

denominált Sárlos Boldogasszony nap tálljat én ellenem oljan szókot hintett s mondott, hol micsoda helljen, kik házaknál, arról protestálok, ha ugyan kívánnyá, verbis fogom declarálni, hogy tehenének telyét boszorkányi mesterségemmel ellvittem, kurusoltam volna el, azért data exmissione cum circumstantiis congruis, ha bizonyságim nekem fognak suffragálni, actióm szerént megkívánom de jure, hogy vivum homagiumomon convinctassék az incatta, költésimet id est hat forintokat repondeállyá, mivel ha jure én comperialtatnám boszorkánynak, kuruslónak lenni, én azért méltán tűzzel megégetethetném, de reliquo protestatur.

Pro incatta procurator Martinus Antal de Vágás, per quem replicat taliter: Én az actri-xot tudtomra actiója szerént sem diffamáltam, exmittáltassam cum circumstantiis congruis, ha doceálhatom ártatlanságomat méltatlan vexámnak poenáját suo tempore megláttatnom ne sit serum ceteris verbis.

Deliberatum

Exmittuntur ambae partes pro et contra juxta allegata et responsa.

268.

1737. február 12., Udvarhely

UDVARHELYSZÉK PERE KORONDI SZŐCS ISTVÁNNÉ LŐRINCZI ANNA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/89. cs. N. 13.

Anno 1737. die 12. Februarii levata causa in Udvarhelyi coram generoso domino Nicolao Sebessi altero vice judice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhelyi.

Causa generosi domini Johannis Ugron jun. de Abrahánfalva alterius vice judicis regii sedis Siculicalis Udvarhely ut actoris, ratione sui officii vice judicatus regii contra et adversus nobilem foeminam Annam Lőrinczi consortem agilis Stephani Szőcs de Korond de praefata sede Udvarhely, ut incattam.

Pro domino actor procurator Martinus Antal de Vágás et quem protestatione dicit: Citáltattam az incattát in anno 1737. circa diem 15. Januarii mivel vádoltatott, hogy in anno et supra sedeque dicta pago Korond, hogy olyan szókot mondott, ha karincáját megvarhattyá, a nemes széken az tisztek előtt ő néki helyes törvénye lészen, és hogy búbájós boszorkányos, meljokról exmittáltassam, cum circumstantiis congruis, ha doceálhatok el-lene, luáljon égetéssel, halállal, ceteris verbis protestatur.

Pro incatta procurator Dávid Kénosi de Városfalva, per quem de merito dicit: Hogy olyan véggel az actor ő kegyelme keres, olyan ember nem vagyok, és szót is olyan formán nem mondottam, hanem magamat megbecsüllő, mind Isten, mind haza törvénye szerént élő ember lévén, nem félek semmitől, egyéb szín és praetextus alatt nem mondottam semmit

is, valami bűjös bájoskodásom lett volna, melyről instante is kész vagyok doceálni ártatlanságomról, ha mikben kívántatik exmittálhassam. collateralis inquisition is, hogy stálhassak megkévánom, protestatur.

Deliberatum: exmittuntur ambae partes.

269.

UDVARHELYSZÉK PERE

HOMORÓDKARÁCSONFALVI PAP MIHÁLYNÉ KOVÁCS KATA, BALÁS TAMÁSNÉ PAP ILONA
SZABAD SZEMÉLYEK
ÉS SZÁSZ ISTVÁNNÉ LÁNDORFEJÉRVÁRI REBEKA JOBBÁGYASSZONY ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG, KURUZSLÁS ÉS BÜBÁJOSSÁG VÉTKÉERT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék It. II/89. cs. (1737) N. 52.

I.

1737. augusztus 11. [Udvarhely]

Regii homoródmási Barra Pál és Mihály, K. Kenyeres János, Szabo Mihály és János, városfalvi Gedő János és András, Sándor Bálint, recsenyédi Zollya József, kénosi Sándor Mihály, homoródszentmártoni Biro Mihály, Benkő Ádám uramék ökegyelmek.

Doceállyák az incatták az actor ábrahámfalvi Ugron János uram mint nemes Udvarhelyi széeknek edgyik érdemes vice királybírája ellen ratione sui officii, hogy ők, úgymint Pap Mihályné Kovács Kata, Pap Iona Balás Tamásné, Szász Istvánné Lándorfejérvári Rebeka nem nyilvánvaló boszorkányok; nem kuruzslók, bűbajosok, másoknak afféle meggyógyításokkal, orvoslásokkal, segélcségekel nem voltak, és afféle boszorkányos, bűbajos dolgokban magokat nem elegyítették; igaz emberek, cum circumstantia congruis. Ex protocollo sedis, 11. Augusti 1737.

Ex protocollo sedis extradatum per Franciscum K. Dállyai juratum sedis Siculicalis Udvarhelyi notarium m. p.

Kovács István s felesége
Dani Mihály
Szász Mihály
Imre János
Lőrincz Tamás
Csiki Mihály
N. Székelly János
Pataki Zsigmond
Kádár András
Barabás Pál

Felszegi Ferenc
Kovács Mihály
Varga Ferenc
Kecskés Mihályné
Kurta Jánosné
Szőcs Jánosné
Tála Mihályné
Török Istvánné
Szász Mihályné
Markos Istvánné

Molnár András
K. Dani Ferenc
Dani Mihályné
Bato Andrásné
K. Dani Ferencné
K. Nagj Ferenc
Varga Mihály s felesége
Thamás Mihályné
Lövetei Ferencné
Lázár János
Ferencz Bálint
Varga Márton s felesége
Bálint István
Molnár János s felesége
Bálint Ferencné
Salati Andrásné
Veres Jánosné
László oláh
Szász János
Tala Mihály
Diák Ferenc s felesége
Barabás Pálné
Salati Ferencné
Csiki János
Kádár István
Lövetei István
Bukur Jánosné
Molnár Balás
Bacsoni Ferencné

Kálmán János felesége
Háromszéki Jánosné
Varga Ferencné
Kovács Jánosné
Török János s felesége
Mihály Péter
Bara Ferenc
Székely György
Bato Miklósné
Bukur Istvánné
Kovács Menyhártné
Lőrincz Tamásné
Nagy Ferencné
Lövetei Ferenc
Felszegi Ferencné
Czirbull Jánosné
Bara Ferencné
Szondi Sámuelné
Molnár Gergelyné
Szabo Ferencné
Marton István
Tott Péter
Sipos Jánosné
Szökő Andrásné
Osvátt Menyhárt
Kovács Andrásné
Szolga papné
N. Dani Ferenc s felesége

II.

1737. szeptember 1. [Székelyudvarhely]

Levata causa anno 1737 die 1-a Septembris coram generoso domino vice iudice [regio] altero Nicolao Sebessi de Bogárfalva pronunc in sede Siculicali Udvarhely Ders et coram vice iudice sedis Siculicalis et dominis juratis assessoribus.

Actor Udvarhely széki abránfalvi ifjabb Ugron János nemes ember, ratione officii vice iudicatus ut actoris sedis Siculicalis Udvarhely, incattae megirt széki homorodkarácsonfalvi Pap Mihályné Kovács Kata, Pap Ilona, Balás Tamásné szabad személyek, ugyanazon széki, falubeli Szász Istvánné, Landor Fejérvári Rebeka, Kendresiné asszonyom jobágya asszony.

Pro domino actore procurator Martinus Antal de Vágás per quem praemisa protestatione dicit: Azért deteineáltattak az incatták in anno 1737, de die protestatur, hogy vádoltattak

nyilvánvaló boszorkánysággal, kurusolással, bűbájossággal, másoknak afélékből való meggyógyításokkal és egyéb mindenféle gonoságokkal contra Deum et regni, melyekről exmittáltassam cum circumstantiis congruis, ha doceálhatok, megkevéanom, a jure, luályanak az hazának arról írt articulusi szerént égetéssel, halállal, a többi ut supra exmittáltasson.

Pro incatták procurator David Kenosi de Varosfalva per quem dicunt et negant actionem domini actoris simpliciter et cupiunt exmitti et colateralis relatoriaban is constályon akár ceterum verbis.

Exmittuntur ambae partes.

III.

1737, szeptember 11. [Udvarhely]

Regii lengyelfalvi Bakó István és szombatfalvi Barabás Mihály uramék őkegyelmek.

Doceállya az actor ábrahámfalvi ifjabb Ugron János uram őkegyelme ratione officii, hogy az incatta detenták homoródkarácsonfalvi Pap Mihályné Kovács Kata, Pap Ilona Balás Tamásné és Szász Istvánné Lándorfejérvári Rebeka nyilvánvaló boszorkányok kuruslók, bűbajosok, mások afféle meggyógyításokkal, orvoslással és segéltséggel, gyógyítással éltenek és egyéb afféle bűbajos cselekedetek voltak és vadnak, cum circumstantiis congruis.

11. Septembris 1737. Ex prothocolo sedis extradatum per Franciscum K. Dállyai juratum sedis Siculicalis Udvarhelyi notarium m. p.

Török András s felesége

Csiki Jánosné

Mihály Péterné

Dani Mártonné

Szócs Mártonné

Simo Mihály

Osvátt Menyhártné

Székelly Jánosné

Kovács Ferenc feleségével

Marko Imre

Bab Miklós

Kovács Ferenc

Lövétei István

Ezek compariáltak s megesküttek.

Absens Balla Mihály s felesége

!Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egreiis, Nobilibus et Agilibus Vice Judicibus Regiis, ceterisque Juratis Assessoribus, ac Jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhelyi, dominis dominis nobis collendissimis.

Ajánlyuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkat. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket sokáig éltesse, szívükből kíványuk.

Alázatosan jelentyük Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1731. die 12. Septembris nemes Udvarhely széknék egyik érdemes tekintetes vice királybírája tekintetes, nemzetes ábrahámfalvi ifjabb Ugron János uram ratione officii sui parancsola nékünk, hogy elmennénk a fenn specificált nemes széknék Homoród Karácsonfalvára és Homoród Szent Pálra a végre, hogy ott incvisitiót peragálnánk. Mű azért engedelmeselek akarván lenni az őkegyelme parancsolatjának, a fenn megnevezett esztendőben, napon és faluban a Marton István primipilus személy szabad házához mentünk és bírónak kezében adván az utrumot, megparancsoltuk neki, hogy 12 esztendősen fejfel mindeneket convocállyon. Valakik compareáltak, mű azokat keményen megesketvén, az utrumnak tenora szerént megexamináltuk, s hűtök után tett fassiójokot subsequenti leírtuk.

1. testis Karácsonfalván lakó Szinbul János, Ugron Ferenc uram jobbágya, annorum 44, citatus juratus examinatus fatetur: Láttam, mikor Pap Mihályné a mű leányunkra (beteg lévén) onat öntött. Szász Istvánnét is a maga házánál láttam, hogy babot vetett, kire, nem tudom, csak egyszer láttam.

2. testis karácsonfalvi Lakatos István, Kendeffiné asszonyom jobbágya, annorum 46, citatus juratus examinatus fatetur: Egy lakodalmi alkalmatossággal Szász István főzött, nekem aszt mongya: Jere velem sógor, mennyünk hozzánk. Elmenék vele. Ő elől bemene a házában, én utána. Látám a felesége a tűz előtt a vápás padon a szolgáljával enyeleg, jádzik, úgy anyira, hogy a kontya is a nyakára lehullott vala. Szász István pökni kezdé, s aszt mongya, hát tüzes teremtették, mit csináltak, azzal ki is indula a kapu felé. Az felesége felkele, gyertyát gyúta, az asztalhoz mene, bab vagy mi vala ott, mintha megvetette volna. Arra aszt mongya: Nem bánom, ha estig már ma mind teremtették is. Az ura talám a kapuig sem ment vala, vissza jöve, szépen kezdé a feleségével beszélteni, egybe szopá, nyalá, s bort kezdé tölle kérni, de nem hozza, hanem maga Szász István lemene a pincében, s hozza és megivók.

3. testis Karácsonfalván lakó Mátéfi Ferenc senior, annorum 57, citatus juratus examinatus fatetur: Engem Pap Mihályné gyógyított, de istenes imátságot mondott, kenéssel, fogdosással, nem kurusslással, de reliquo nihil.

4. testis Karácsonfalván lakó László István, Simén Ferenc uram jobbágya, annorum 25, citatus juratus examinatus fatetur: Én harmad ideje pásztor voltam, kisebb Pap Mihálynénak egy tehenit megmará a farkas. Haza küldém a szolgálmot, hogy mongya meg, hadd hajcsák haza, míg megmérgesedik. Megmondván, Pap Mihályné átkozódni, morgani kezdett, és azt mondotta, most megmarattam az ő tehenit, de nem vet harmadnapot belé, hogy a másét megesszik. Úgy is lón, hogy hallottuk, mikor bőgette, mégis annyi eszünk nem volt, hogy megvédjük. Aszt bizon megölék, megevék, harmadnap múlva találtuk meg a csügit, és megvallom, hogy azért gyanakodám, hogy tud affélit, mű megadók a marhának az árát.

5. testis Karácsonfalván lakó Bella János primipilus annorum 48, citatus juratus examinatus fatetur: Én disznópásztor voltam, egy disznó elvesze, Pap Mihálynéhoz menénk, kérdők tőlle, ha ugyan elveszett-e, vagy megtalállyuk. Egy rostát elé vön, babot vagy mit vete, elég az hogy megmondá a disznót, hogy nem veszett el, de igen szoros helt vagyon. Úgy is történék, hogy igen szoros mély árokban találtuk meg. Ugyan tavaj is hozzá mentünk vala egy disznó iránt. De akkor megmondá, hogy későn jártunk, oda van már. Oda is volt, mert megette volt a farkas. Azért is mentünk volt, hogy csinállyon olytant, hogy a farkas ne ártson a disznóknak. Arra aszt mondá, hát eddig hol voltunk, aszt is hallottam, mikor megfenyegette vala a harmadéves pásztort.

6–7. testis Karácsonfalván lakó Doka András, annorum 50, felesége Annók, annorum 46, királyföldiek. Citati jurati examinati fatetur: A mű házunknál gyógyította a János Deák uram szolgálóját Pap Mihályné, meghallgattuk, de istenes imádságall gyógyította. A való, akkor ugyan ónat is öntött reája.

8. testis karácsonfalvi Tanko Mihályné, Kata primipila, annorum 40, citata jurata examinata fassa: Pap Ilona egy nap háromszor is kért nálunk káposztát, mikor utóbbszor egy fő káposztát adék, kérdi uram, ki jár. Én mondám, hogy kicsoda. Uram szitkozódni kezdé. Aszt mongya, eregy utána, mert bizony most elveszi a tehenünk tejit. A tehenünk kifuta utánna a kapun, talám éppen hazáig fut vala utána, ha eliben nem állók vala, úgy térítém meg a tehenünk, nem akarja vala a fejést állani. Uram fenyegetni kezdé őtöt, ő is fenyegetett minket. De cetero nihil.

9. testis karácsonfalvi Hermán János primipilus, annorum 25, citatus juratus examinatus fatetur: Aszt láttam, mikor Baczo uram előtt Szász Istvánné megveté a babot, meg aszt mondá, hogy ő bizony akárki előtt megveti, mert a nem boszorkányság.

10. testis karácsonfalvi Bálint András primipilus, annorum 30, citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam egytől, mástól, hogy a teheneknek elvitte a tejeket Pap Mihályné. Aszt pedig láttam, hogy Pap Mihályné kapuján ríttak be a tehenek. De reliquo nihil.

11. testis Lőrincz Lászlóné, Susa, primipila, annorum 40, citata jurata examinata fassa sicut Herman János, mivel én is jelen voltam.

12. testis Barabás István primipilus, annorum 39, citatus juratus examinatus fatetur: Szász Istvánnét tudom, hogy babvető. De cetero nihil.

Ezek a bizonságok minyájan laknak nemes Udvarhely székben Karácsonfalván, kiknek mű aetassokot, conditiójokot, hütök után tett fassiójokot fide nostra mediante felírtuk, szokott pecsétünk s tulajdon kezünk subscriptiója alatt Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek kiadtuk. Datum anno, die locoque ut supra.

Correcta per nos.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálái Lengyelfalvi Bako István m. p. és Szombatfalvi Barabás Mihály m. p.

Mindketten nemes Udvarhely székben lakó nemes emberek és ezen nemes széknek hütös assessori.

²Anno 1737. Aperte per Franciscum K. Dállyai, juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

Pro domino actore vice judice regio Johanne Ugron ratione officii contra Karácsonfalviensis citatas.

1737. szeptember 14., Homoródkarácsonfalva

Alázatos szolgálatunkot alljánljuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten őfelsége szerencsés hosszú étellel szeresse Nagyságtokat, Kegyelmeteket, kívánjuk.

Alázatosan jelentjük Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek, quod in hoc anno praesenti 1737. die 14. Septembris hívának minket a' Nagyságtok, Kegyelmetek székiből emanáltatott utrummal nemes Udvarhely széki homoródkarácsonfalvi Pap Mihályné, Kováts Kata, Balás Tamásné Pap Ilona és üdösbik Szász Istvánné, Landorfejérvári Rebeka, méltóságos uram, Kendefi Gábor uram őkegyelme és felesége méltóságos asszony Bánfi Susa asszony őkegyelme jobbjágy asszonya, hog elmennénk nemes Udvarhely székben Homoród Karácsonfalvára a Salati Ferenc uram őkegyelme nemes házához a' végre, hogy ott a' melj fatenseket a' fenn említett exponensek őkegyelmek mű előnkben állítanának, mű azokat erős hittel megesketnők, és az előnkben adatott utrumnak continentíája szerent megkérdeznők, és hitek után való fassiójokot megírnők. Mű azért engedvén az őkegyelmek hivataljának, elmentünk ad locum praefixum, anno et die supranotatis, és a' melj fatenseket az említett exponensek őkegyelmek előnkben állítottak, mű azokat erős hittel megeskettük, megeskettvén, az előnkben adatott utrumnak continentíája szerent megkérdeztük, és hitek után való fassiójokot megírtuk, meljek így következnek:

Utrum est inclusum

1. testis homoródkarácsonfalvi Dane Mihály, primipilus, annorum 38, juratus examinatus fatetur: Hallottam aszt, hogy Pap Mihályné királybíró uramnak gyógyított meg valami legényeket, néhai Biro Dávid uramnál is egy legént, de mi módon gyógyította, én nem tudom. Szász Istvánné felől s Pap Ilona felől semmit nem tudok, s nem hallottam.

2. testis homoródkarácsonfalvi Kováts István, primipilus, annorum 56, juratus examinatus fatetur: Aszt tudom, hogy Pap Mihályné gyógyított betegeket szép istenes imádsággal, de én boszorkányi mesterségét sem edgyik felől, sem a' másik felől nem tudok, s nem hallottam.

3. testis homoródkarácsonfalvi Deák Ferenc, szabad személj, annorum 50, juratus examinatus fatetur: Én boszorkányságot edgyik felől sem tudok. Aszt láttam, hogy Pap Mihályné gyógyította a' Dane Tamás uram fiát, de szép istenes imádsággal fogott hozzá, s úgy urusolta.

4. testis homoródkarácsonfalvi Deák Ferencné, Borka szabad személj, annorum 50, jurata examinata fatetur ut maritus suus proxime antecedens 3-tius testis.

5. testis homoródkarácsonfalvi Török Jánosné, Kata, szabad személj, annorum 50, jurata examinata fatetur: Én mind a hármat tiszta életű asszony embereknek tudom lenni.

6. testis homoródkarácsonfalvi Lövétei Ferencné, Kata, szabad személy, annorum 56, jurata examinata fatetur uti antecedens 3-tius testis.

7. testis homoródkarácsonfalvi Török András szabad személy annorum 46, juratus examinatus fatetur: Aszt tudom, hogy Pap Mihályné gyógyított imádsággal, én boszorkányságot edgyik felől sem tudok, s nem láttam.

8. testis homoródkarácsonfalvi Thamás Mihály, tekintetes nemzetes Borsai Istvánné asszon ökegyelme jobbágya, annorum 30, juratus examinatus fatetur uti 1-mus testis.

9. testis homoródkarácsonfalvi Molnár Jánosné, Kata, nemzetes recsenédi Zolja Sámuel uram ökegyelme jobbágy asszonya, annorum 50, jurata examinata fatetur: Aszt hallottam hogy Szász Istvánné asszonyom babot vetett, s Pap Mihályné tudományos, de én boszorkányságot edgyik felől sem tudok. Pap Ilona felől penig semmit nem is hallottam.

10. testis siménfalvi Lázár János nemes személj, annorum 54, juratus examinatus fatetur uti 5-ta testis.

11. testis homoródkarácsonfalvi Salamon Istvánné, Annók, néhai Biro Dávid uram ökegyelme jobbágy asszonya, annorum 52, jurata examinata fatetur: Aszt hallottam, hogy Pap Mihályné kenegtetett volt, urammit is láttam, hogy az uram szolgáját, Pált gyógyította, de szép imádsággal nyúlt hozza, én a' más kettő felől semmit nem hallottam.

12. testis homoródkarácsonfalvi Csiki János szabad személj, annorum 25, juratus examinatus fatetur uti antecedens 5-ta testis.

13. testis homoródkarácsonfalvi Bella Mihály szabad személj annorum 52, juratus examinatus fatetur uti 5-ta testis.

14. testis homoródkarácsonfalvi Batzoni Ferencné, Judit, nemes személj, annorum 60, jurata examinata fassa uti 5-ta testis.

15. testis homoródkarácsonfalvi Lakatos István, méltóságos uram Kendefi Gábor uram ökegyelme jobbágya, annorum 40, juratus examinatus fatetur: Aszt láttam, hogy Szász Istvánné babot vetett. Aszt is hallottam, hogy Pap Mihályné kenegtetett, de én boszorkányságot nem tudok edgyik felől is.

16. testis homoródkarácsonfalvi Máthéphi Ferenc nemes személj, annorum 57, juratus examinatus fatetur: Engemet kent Pap Mihályné, de szép istenes imádsággal. Én semmi boszorkányságot nem láttam, s nem tudok edgyik felől is.

17. testis homoródkarácsonfalvi Szász Mihály szabad személj, annorum 52, juratus examinatus fatetur uti 5-ta testis.

18. testis homoródkarácsonfalvi Herman János, nemes személj, annorum 29, juratus examinatus fatetur: Aszt láttam, hogy Szász Istvánné asszonyom babot vetett Batzo József uram előtt itt a Salati Ferenc uram házánál. Még aszt mondá Szász Istvánné asszonyom: e' nem boszorkányság, mert eszt a' ki tud olábul, minden ember megvetheti. Engem Pap Mihályné gyógyított, de szép imádsággal fogott hozzám.

19. testis homoródkarácsonfalvi Varga Ferenc, néhai Biro Dávid uram ökegyelme jobbágya, annorum 72, juratus examinatus fatetur uti antecedens 11-ma testis.

20. testis homoródkarácsonfalvi Barabás Pálné, Kata, szabad személj, annorum 56, jurata examinata fatetur: Aszt láttam, hogy Szász Istvánné asszonyom babot vetett, de nem boszorkánysággal.

21. testis homoródkarácsonfalvi Tanko Mihályné, Kata, szabad személj, annorum 40, jurata examinata fatetur: Aszt tudom, mert Pap Mihályné eg nap háromszor kért töllem káposztát, s nem attam. Osztán estve, mikor a' tehenek hazajövének, a' leánya, Balás Thamásné, odajöve, s én adék edgy fő sós káposztát neki, s a' tehenünk éppen elfut vala utánna, ha meg nem tértem vala. S uram haraguvék erőssen, hogy adtam, s aszt mondá: enye illjen adta, most el viszi a' tehenünk tejét. Én egyebet nem tudok, s nem láttam. Én Szász Istvánné asszonyom fellől semmit nem tudok, s nem láttam.

22. testis homoródkarácsonfalvi Marton István, nemes szeméj, annorum 57, juratus examinatus fatetur: Aszt tudom, mert a' feleségem igen megnyavályásodott vala, s Pap Mihályné elégszer jött oda s kente, de nem boszorkánysággal, hanem isten hitivel urusolta. Én a' más kettő felől sem tudok semmi rosszat mondani.

23. testis homoródkarácsonfalvi Bálint István primipilus, annorum 56, juratus examinatus fatetur: Én semmi boszorkányságát, kuruslását nem tudom, s nem láttam edgyiknek is.

24. testis homoródkarácsonfalvi Márton Varga szabad szeméj, annorum 60, juratus examinatus fatetur uti 23-tius testis.

25. testis homoródkarácsonfalvi Márton Vargáné, Sára, szabad szeméj, annorum 50, jurata examinata fatetur similiter.

26. testis homoródkarácsonfalvi Ferencz Bálint nemes szeméj, annorum 65, juratus examinatus fatetur uti 23-tius testis.

27. testis homoródkarácsonfalvi Ketskés Mihályné, Annók, méltóságos uram, Josicha Mózes őnagysága jobbágy asszonya, annorum 28, jurata examinata fatetur: Hallottam Osvát Józseftől, hogy aszt mondotta, hogy őt Pap Mihályné égette el, de én semmi boszorkányságot nem tudok, s nem láttam edgyik felől is.

28. testis homoródkarácsonfalvi Székely György nemes szeméj, annorum 44.

29. testis homoródkarácsonfalvi K. Kováts Ferenc nemes szeméj, annorum 47.

30. testis homoródkarácsonfalvi Bella Mihályné, Kata, szabad szeméj, annorum 48.

31. testis homoródkarácsonfalvi Tala Mihályné, Kata, nemzetes városfalvi Kénosi Pál uram jobbágy asszonya, annorum 50.

32. testis homoródkarácsonfalvi Osvát Menyhárt nemes szeméj, annorum 68.

33. testis homoródkarácsonfalvi Csiki Jacob, néhai Biro Kristóf uram őkegyelme jobbágya, annorum 70.

34. testis homoródkarácsonfalvi Szász Mihályné, Kata, szabad szeméj, annorum 50.

35. testis homoródkarácsonfalvi Barta Ferencné, Kata, szabad személy, annorum 50, jurati examinati fatentur uti antecedens 23-ius testis.

36. testis homoródkarácsonfalvi Bokor Jánosné, Judit, nemzetes karácsonfalvi Mátéphi Ferenc uram sellére, annorum 48, jurata examinata fatetur: Én laktam esztendeig Pap Mihálynit, de nem láttam semmi boszorkányságot Pap Mihálynéhez. A' más kettő felől sem tudok semmit.

37. testis homoródkarácsonfalvi Szöts Jánosné, Kata, nemes szeméj, annorum 46, jurata examinata nihil fatetur.

38. testis homoródkarácsonfalvi K. Kováts Ferencné, Kata, nemes szeméj, annorum 28, jurata examinata fatetur: Aszt tudom, hogy edgy däljai gyermeket hozának Pap Mihálynénak, hogy meggyógyítsa. S elsőben imádkozék, s úgy foga hozzá. Én semmi boszorkányságot edgyik felől sem tudok mondani.

39. testis homoródkarácsonfalvi Dané Mártonné, Judit, nemes szeméj, annorum 30, jurata examinata fatetur uti antecedens 36-ta testis.

40. testis homoródkarácsonfalvi Veres Jánosné, Annók nemes szeméj, annorum 48, jurata examinata fatetur: Aszt hallottam, hogy ön önteni hitták Pap Mihálynét.

41. testis homoródkarácsonfalvi Bella János nemes szeméj, annorum 46, juratus examinatus fatetur: Szász Istvánné s Balás Tamásné felől nem tudok semmit mondani. Pap Mihályné felől aszt tudom mondani, mert egy alkalmatossággal makkon pásztor voltam

másokkal edgyütt, s homoródszentpáli Bella János uram sertésit elvesztettünk vala edgyet, s másfél hétig odavolt, s menénk Pap Mihálynéhoz felőle, s aszt mondá: mennjünk másszor. Másszor odamentünk, s aszt mondá, csak keressétek, mert nem vezett el. Én aszt mondám, én bizony nem keresem, mert aszt nem találjuk meg. S aszt mondá Pap Mihályné, ha nem keresed, nem találod meg; de ha keresed megtalárod, mert szoros heljt vagyon. Meg is találók Szilos árokába malacostól másfél hét múlva. Aszt is tudom, hogy egykor a' Pap Mihály tehenét megmarta vala a' farkas Bélmezőbe. Pap Mihályné szidgya vala a pásztort, s hallám, hogy harmadnapot emleget vala. S a pásztort találom, s kérdém, mért emleget Pap Mihályné harmadnapot. S aszt mondgya a pásztor, aszt mondgya, hogy az ő tehenét megmarta a' farkas; de harmadnap nem telik el, hogy a másét megeszi, s meg is evé harmadnapra a' Molnár Ferenc tehenét. Tavalj a' Répa Rádul disznaja felől Pap Mihálynéhoz menénk küsebb Szász Istvánnal, hogy tudakozódyunk felőlle, hogy hova lött, S aszt mondgya, késő. Késő is volt, mert a' farkas megette volt. Mondok neki, tiltsa el rolunk a' farkasokat, mert minden marhánkából kifogyunk. S aszt mondgya, eddig hol voltatok, mert az is késő.

42. testis homoródkarácsonfalvi Barabás István nemes személj, annorum 34, juratus examinatus fatetur: Pap Mihályné betegségemben kent engemet, de Isten hírével fogott hozza, nem kuruslással. Szász Istvánnét tudom, hogy babot vetett.

43. testis homoródkarácsonfalvi Bokor János, nemzetes karácsonfalvi Máthéphi Ferenc uram sellére, annorum 36, juratus examinatus uti 36-ta testis.

44. testis homoródkarácsonfalvi Nagj Ferenc, méltóságos uram Todi Adám ökegyelme jobbágya, annorum 42

45. testis homoródkarácsonfalvi Barta Ferenc nemes személj, annorum 72, jurati examinati fatetur uti 23-tius testis.

46. testis homoródkarácsonfalvi Kováts Andrásné, Margit, nemes személj, annorum 42, jurata examinata fatetur: Nekem kente meg Pap Mihályné a' kezemet, de én semmi boszorkányságát nem ismertem, a' más kettő felől sem tudok semmi rosszat mondani.

47. testis homoródkarácsonfalvi Markos István, nemzetes karácsonfalvi Mathéphi Ferenc uram sellére annorum 36.

48. testis homoródkarácsonfalvi Lővétei Ferenc, nemes személj, annorum 60.

49. testis homoródkarácsonfalvi Lővétei Istvánné, Kata, nemes személj, annorum 42, jurati examinati fatetur uti 23-tius testis.

50. testis homoródkarácsonfalvi Ferentz Bálintné, Annók, nemes személj, annorum 56, jurata examinata nihil fatetur.

51. testis Szász János H[omoród] Karáts[on]falván lako nemes személj, annorum 25, juratus examinatus nihil fatetur.

52. testis homoródkarácsonfalvi Csiki Jánosné, Kata, nemes személj, annorum 50, jurata examinata fatetur: Aszt hallottam Dane Tamás pap uramtól, hogy aszt mondta: az én gyermekemet Pap Mihályné szép imádsággal gyógyította. S ha kívántatnék, a' székbe is el mernék menni felőlle.

53. testis homoródkarácsonfalvi Varga Mihály, nemzetes recsenyédi Zolja Sámuel uram jobbágya, annorum 48.

54. testis homoródkarácsonfalvi Székely Jánosné, Kata, nemzetes karácsonfalvi Máthéphi Ferenc uram jobbágya, annorum 69.

55. testis homoródkarácsonfalvi Imbre János, méltóságos uram Kendefi Gábor uram ökegyelme jobbágya, annorum 24.

56. testis homoródkarácsonfalvi Bálint Ferencné, Ilona, nemes szeméj, annorum 40, jurati examinati nihil fatetur.

57. testis homoródkarácsonfalvi Kádár István, karácsonfalvi Székely Györ[gy]né asszonyom jobbágya, annorum 45.

58. testis homoródkarácsonfalvi Lőrincz Tamás, nemes szeméj, annorum 56.

59. testis homoródkarácsonfalvi Lőrincz Tamásné, Annók, nemes szeméj, annorum 40, jurati examinati fatetur uti 23-tius testis.

60. testis homoródkarácsonfalvi Batho Miklósné, Annók, nemes szeméj, annorum 32, jurata examinata nihil fatetur.

61. testis homoródkarácsonfalvi Osvát Menyhátrné, Judit, nemes szeméj, annorum 42, jurata examinata fatetur: Aszt tudom, hogy edgy olaszteleki asszonyt hozzánk hozának, s két hétig eleget kené Pap Mihályné, de semmit nem tud nekí tenni, aszt pedig Isten hitével cselekedte.

62. testis homoródkarácsonfalvi Kováts Ferenc nemes szeméj, annorum 54, juratus examinatus nihil fatetur.

63. testis homoródkarácsonfalvi Marton Istvánné, Judit, nemes szeméj, annorum 42, jurata examinata fatetur: Engem gyógyított Pap Mihályné, az Isten áldgya meg érte, de miképpen, én nem tudom, mert nem voltam eszemen.

64. testis homoródkarácsonfalvi Kováts Istvánné, Ilona, nemes szeméj, annorum 45, jurata examinata fatetur uti 23-tius testis.

65. testis homoródkarácsonfalvi Markos Istvánné, Annók, nemzeti karácsonfalvi Máthéphi Ferenc uram sellére annorum 32.

66. testis homoródkarácsonfalvi Molnár Andrásné, Kata, nemzeti Nagy Ajtai Cserei Mihály uram jobbágy [as]szonya, annorum 36.

67. homoródkarácsonfalvi Molnár Balázs, nemzeti Nagy Ajtai Cserei Mihály uram jobbágya, annorum 70.

68. testis homoródkarácsonfalvi Salati Andrásné, Jutka, nemes szeméj annorum 25.

69. testis homoródkarácsonfalvi Bathis Andrásné, Annók, nemes szeméj, annorum 40, jurati examinati nihil fatetur.

70. testis homoródkarácsonfalvi Kámán Jánosné, Kata, néhai Biro Kristóf uram jobbágy as[szony]a, annorum 42.

71. testis homoródkarácsonfalvi Török Andrásné, Mária, nemes szeméj, annorum 25.

72. testis homoródkarácsonfalvi N. Székely János, nemzeti karácsonfalvi Máthéphi Ferenc uram jobbágya, annorum 70.

73. testis homoródkarácsonfalvi Dané Ferenc nemes szeméj, annorum 52.

74. testis homoródkarácsonfalvi Dané Ferencné, Borka, nemes szeméj, annorum 46.

75. testis homoródkarácsonfalvi Kováts Menyhátrné, Ilona, nemes szeméj, annorum 42, jurati examinati fatetur uti 23-tius testis.

76. testis H[omoró]d Karácsonfalván lakó Doka András, szabad szeméj, annorum 50, juratus examinatus fatetur: Aszt tudom, mert a' János Deák uram szolgáját hozzánk hozták vala betegen, s eleget urusolta Pap Mihályné, s őnot is öntött nekí. Meghallgattam, de szép istenes imátsággal cselekedte. Én boszorkánságot sem edgyik, sem másik felől nem tudok.

77. testis Doka Andrásné, Annók, szabad személj, annorum 46, jurata examinata fatetur similiter.

78. testis homoródkarácsonfalvi Czirbuj Jánosné, Borka, tekintetes nemzetes Ugron Ferenc uram sellére, annorum 46.

79. testis homoródkarácsonfalvi Mihálj Péter, nemzetes Orbán Elek uram jobbágya, annorum 26, jurati examinati nihil fatentur.

80. testis homoródkarácsonfalvi Felszegi Ferencné, Kata, nemes személj, annorum 40, jurata examinata fatetur; Uramot kente Pap Mihályné, de szép Isten hírvél cselekedte.

81. testis homoródkarácsonfalvi Kámán János, néhai Biro Kristóf uram jobbágya, annorum 40, juratus examinatus fatetur: Aszt tudom, hogy Pap Mihályné a' Biro Dávid uram szolgálját, Palkót gyógyította, de még hozza sem nyúlt imádság nélkül. Én boszorkányságot edgyik felől sem tudok.

82. testis homoródkarácsonfalvi N. Mihálj Péterné, Sófi, nemes személj, annorum 40.

83. testis homoródkarácsonfalvi Szabo Ferencné, Ilona, néhai Biro Dávid uram jobbágy asszonya, annorum 26, jurati examinati nihil fatentur.

84. testis homoródkarácsonfalvi Bálint András, nemes személj, annorum 26, juratus examinatus fatetur: Aszt hallottam egyiktől, a másiktól, hogy a' tehenet meg nem fejhette, hogy aszt mondta, hogy Pap Mihályné tett valamit, vagy elvette a' tejét. Én magam is láttam, hogy a' tehenek rittak be a' Pap Mihályné kapuján. Szász Istvánné felől semmit nem tudok.

85. testis homoródkarácsonfalvi Szondi Sámuelné, Ersók tekintetes nemzetes Ugron Ferenc uram sellére, annorum 33, jurata examinata fatetur: Uramot gyógyította Pap Mihályné, de mindenkor az Istent segítségül [hívta. Én boszorkány]ságot sem egyiknek, sem másíknak nem tudom.

86. testis homoródkarácsonfalvi Molnár Gergelyné, Ilona, nemzetes Ajtai Cserei Mihálj uram jobbágy asszonya, annorum 48, jurata examinata fatetur uti antecedens 85-ta testis.

Ezek a' bizonyságok kik is laknak fenn denominált Udvarhely székben Homoród [Kará]ts[on]falván, kiknek conditiojokat nevek alatt és hitek után való fassiójokat mü ide alább megírt bírák írtunk a' mi igaz hitenk szerint, és pecsétünk alatt Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek megküldöttünk.

Datum, anno die locoque ut supra.

Correcta per nos.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálói Városfalvi Gedő András és Városfalvi Gedő János mindketten nemes Udvarhely székben a' megírt faluban lakó nemes személjek.

[P. H.]

[P. H.]

³Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis ac Nobilibus Dominis, Dominis Vice Judicibus Regiis ceterisque Dominis Juratis Assessoribus, ac Domino Jurato Notario Inclytæ Sedis Siculicalis Udvarhely, Dominis, Dominis nobis plurimum observandissimis honorandissimis.

⁴Anno 1737. Apertæ per Franciscum K. Dállyai juratum sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

VI.

1737. szeptember 17., Udvarhely

Anno 1737. die 17. Septembris. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Nicolao Sebesi altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Dominus actor per suprascriptum procuratorem⁵ exhibet literas relatorias penes exmissionem quas cupit perlegi de reformatione protestando, ceteris verbis protestatur.

Incattae pro que exhibet et cupit perlegi protestando de reformatione protestatur.

Dominus actor per suprascriptum procuratorem penes exmissionem dicit: Világosan constál ex producti, hogy az incatta Pap Mihályné babvetéssel és imádságokkal gyógyító lett volna. 2do constál az is, mások teheninek réája vagy utánna rittak és elmentek, holott neki Istentől nem adatott olyan hatalom, hogy ő gyógyíthasson az anyaszentegyháztól megtiltott, imádságon kívül, mellyben valakik cselekednek consentiensek az ördöggel. Constál Szász Istvánnénak is contra jura Dei et regni cselekedeti, azért megkévánom, actióm szerint convincáltassanak. Az harmadik legyen az szék arbitrativumában, miben convincáltassék, minthogy ő is lehetett hasonló cselekedetben az fenn meg[írt] két incattákkal. Ceterum verbis plura.

Pro incatták: Világosan constál exhibeált relatoriánkából, hogy a' mit cselekedtünk, tudni illik Pap Mihályné, Szász Istvánné isteni imádsággal kezdtünk, annak utánna füvel s ke-negetéssel etc. cselekedtünk, nem úgy azmint az actióban praesentályák: bűvös bájos etc. Hanem mint Isten féltő jámbor keresztyén asszonyok úgy viseltük magunkot. 2-do: Azmint egy fatens fateálya, hogy káposztát adott volna, arról a' hűtöt kérjük, hogy soha nem adott, s nem is kértünk, his rationibus praemissis, minthogy ártatlanságunk constál s jámborságunk, kévániuk a' dominus actornak ökegyelmének impetitioja alól simpliciter absolváltatni. Ceteris verbis protestatur.

Pro domino actore: Az melly imádságokkal gyógyítottak, az nemes szék előtt elmondják, s leíratassék, íratásom szerint ut supra convincáltassanak. Protestatur ceteris verbis.

Pro incatták: Ha úgy kíványa a' nemes szék, készek vagyunk elmondani.

Deliberatum: Consideráltatván mind három incatta személyeknek penes exmissionem producált fatensi, úgy vagyon, hogy Pap Mihályné Kovács Kata, Pap Ilona Balás Tamásné és Szász Istvánné Lándorfejevári Rebeka holmi egymás babvetésekkel, gyógyításokkal, kuruslásokkal, teheneknek tejének elvitelivel vádoltattak, de minthogy Pap Ilona, Balás Tamásné réssziről absolute semmi oly boszorkányság, varáslás, kuruslás speciesse be nem jó, evidententer Pap Mihályné felől pedig némely fatensek importályák, hogy gyógyított, és némely embereknek tehenei is kapujára mentek volna, pro tertio importáltatik az is, hogy Szász Istvánné babot vetett, babvető, melyek is egyenesen tisztességes dolgoknak nem acceptáltathatnak, ob rationes ergo et fassiones in relatoriis declaratis visum est juri, hogy magokot az incatták mentsék, hogy ők nem bűv bájosok, abban nem híresek-részesek, jurálván, ab actione domini actoris absolváltatnak, mivel az actor ökegyelme semmit evidententer ellenek nem doceál, admoneáltatnak is mind hárman, hogy semmi efféle dolgokban magokot ne elegítsék.

Incatták compromittunt juramentumque depositionem.

Deliberatum: Semmi oly dolog is nem jó az relatoriákból, az melyekért tartoznának gyógyításokban elmondott imádságokat az incatták elmondani, mely az actióban sem specificáltak, azért az actornak ökegyelmének kívánságára elmondani sem tartozik.

Actor appellat in ea parte quo mos et consuetudo requirit antiqua protestatur.

Incatták contendunt protestatur.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Címzés a hátlapon.

4 Megjegyzés a hátlapon.

5 Vagyis: Martinus Antal de Vágás.

270.

UDVARHELYSZÉK PERE BORDOSI MUNTYÁN JÁNOSNÉ ÚJFALVI MÁRIA ELLEN
BOSZORKÁNSÁG, KURVASÁG, KERÍTÉS ÉS EGYÉB BABONASÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/90. cs. N. 2.

I.

1738. [február] 14., Udvarhely

Anno 1738 die 14. [Februarii] levata causa in Udvarhely coram generoso domino Joanne Ugron junior altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhelyy.

Causa generosi domini Nicolai Sebessi de Bolgárfalva pro nunc sedis Siculicalis Udvarhelyy alterius vice iudicis regii ratione sui officii vice iudicatus regii ut actoris contra et adversus Mariam Újfalvi, consortem providi Joanni Muntyan ex inclyta sede Siculicali Udvarhelyy filiali eiusdem Keresztur ex Bordos ut incattam et detentam.

Pro domino actore procurator Martinus Antal de Vágás, per quem cum protestatione dicit: Azért deteneáltatott az incatta in 1737, de die protestatur, hogy az incatta boszorkánysággal, kurvasággal, kerítőséggel egyéb babonasággal vádóltatott. Megkívánom azért, a jure, juxta legis partim, ha doceálhatok ellene, megégettessék, ha pedig egyebért, juxta demerita ipsa büntetessék, ha actiómban mit tagadna, exmittáltassam cum circumstantia congruis, a mi[t] lehet doceálok, ceterum verbis protestatur.

Pro incatta detenta procurator Samuel Pap de H[omoród] Sz[en]t Márton, per quem negat actionem in omnibus domini actoris et cupit exmitti cum omnibus congruis circumstantiis, és ha úgy kívántatik, ártatlanságomról magamot is salválni, a mikben és mikről illik salvum legyen, protestatur verbis plura.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

II.

1738. március 17., Udvarhely

Anno 1738. die 17. Martii. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Joanne Ugron junior altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Dominus actor per suprascriptum procuratorem¹ penes exmissionem literas relatorias de reformatione protestando cupit et perlegi de verbo reliquo.

Deliberatum: Assummáltatván mind két rész relatorái documentumi, minthogy az actor őkegyelme semmit világost nem doceál az incatta ellen nyilvánvaló boszorkányság, kurvasága, babonasága, bűvájosdkodása iránt, ha szintén némelyek importálták is, hogy jó reggel tehenet mezítelen és hajadon fővel fejt volna, és taliter qualiter importáltatik az is, hogy egy leánynak adott volna valamely kurusló dolgokat, hogy valamely legényt magához szoktassa, az elvegye, de az is nem bizonyos, az incattának pedig vadnak egy nehány fatensi, hogy kuruslásit, boszorkányságit nem tudgyák. Arra nézve halálra nem ítéltetik, hanem hogy valami oly cselekedetei jönek ki, melyek nem tisztességbeli embert illetnek, azért az nemes székház előtt furkóssal csapjanak hármat rajta, hogy másszor küsebb dologba is ne elegyítse magát, és bocsáttassék el.

III.

S. d., s. l.

[---]²

1. testis[---]

2. testis Ign[---]

3. testis Balog György primipilus [annorum ---], citatus juratus examinatus fatetur: Az utrum [---]

ria felől hallottam [---]

nazolkodott is én n[---]

lévén ugyan abban [---]

mondotta az öcsém[---]

nosné felvette az új[---]

az nyoma hejéből [---]

Pannának, hogy az [---]

az tűzhej fejében a [---]

úgy egyéb az öcs[---]

hallottam az néhai [---]

volna Ignát Pan[---]

kadzot csinál[---]

jára, mely babo[---]

nak az öcsém [---]

kütt ember [---]
zához kérdő[---]
gada Ignát [---]
fizetet is én[---]

4. testis Kovács Sig[---]

[---] fatetur nihil.
[---] juratus examinatus
[---] asszony[---] azt mongya vala az utrum
[---] szaladhatott volna, mikor megfogták
[---] ras uram posteritási jobbágya annorum 45^{orim}
[---] examinatus fatetur: Egyebet nem tudok mond-
[---]i gonosz babonás cselekedetiért reá
[---]es Moldován Miklós mind eddig tör-
[---] lött, ceteris nihil.
[---] Gáborné asszony őnagysága jobbágya anno-
[---] [jur]atus fatetur nihil.
[---] Gáborné asszonyom őnagysága jobbágya
[---] nihil.
[---]si László őnagysága jobbágya, anno-
[---] [e]xaminatus fatetur nihil,
[---]orum 22, legitime citatus juratus ex-
[---]sszony felő ados volt ennekemen
[---] egyszer másszor adot meg ha-
[---] az feleségem folytatni kezdéi kezdé
[---] mondá azt, hogy az fertály vajat
[---]k, mivel gyanosságom is reáj-
[---] én az vajat az alatt az
[---] ceteris nihil.

15. testis, Tordai Sámuel, néhai Rancz András uram posteritási jobbágya, annorum circiter 18, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

[16]. testis Bende László, néhai Rancz András uram posteritási jobbágya, annorum circiter 22, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Egyebet az incatta asszonyról nem tudok mondani, hanem magától hallottam, Rancz Andrásné asszonyom hívatta egy alkalmazással a végre, hogy jobbágyi ígétessék el, hogy haza kurusolná. Azt felelte volna Rancz Andrásné asszonyomnak, hiszen nem vagyok boszorkány, hogy haza kurusoljam. Mondá azt is énnekem Muntyán Jánosné: Ha tudta volna, miért hívattya Ranczné asszonyom, oda nem ment volna, ceteris nihil.

[17]. testis Nagy Zsigmond primipilus, annorum 21, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

18. testis Illyés János, méltóságos asszony Csáki Gáborné asszony őnagysága sellére, annorum circiter 36, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus uti tertius testis, Georgius Balog.

19. testis Csatlos[?] Györgyné, Kovács Ersők, méltóságos asszony Csáki Gáborné őnagysága jobbágy asszonya annorum circiter 36, legitime citata jurata examinata fassa nihil.

20. testis Vajda Zsigmond primipilus, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam Moldován Miklósnétól, hogy Muntyán Jánosné azt mondotta volna neki, hogy úgy megköti az embert, ha akar, hogy egyfelé sem megyen.

21. testis Vajda István primipilus, annorum circiter 34, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

22. testis Gödör István, méltóságos asszony Csálki Gáborné asszony őnagysága jobbágya, annorum 28, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

23. testis Olá György, néhai Rancz András uram posteritási jobbágya, annorum circiter 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

24. testis Olá Mihály, néhai Rancz András uram posteritási sellére, annorum circiter 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

25. testis Illyés olá, Pálffi István uram jobbágya, annorum circiter 20, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

26. testis Olá Mihályné, néhai Rancz András uram posteritási jobbágy asszonya, annorum 36, legitime citata examinata fassa nihil.

27. testis Moldován Miklósné, Burszán Margit, tarcsafalvi Pálfi István uram jobbágy asszonya, annorum circiter 30, legitime citata jurata examinata fassa in omnibus uti septimus testis Nicolaus Moldován maritus. Hoc addito: Az uram kezes lévén valami jobbágy legényekért, megtudván az incatta asszony Muntyán Jánosné, azt mongya énnekem, mennyeik el, az úr Gyulaffi László úram őnagysága udvarából hozzak el egy kicsin fát, akár micsoda fa legyen, ő avval hazahozza azon elszökött legényeket. Hogy én el nem mentem az udvarba egy kis fáért, ő is nem hozhatya elő azokat az legényeket, ceteris nihil.

28. testis Tordai György, néhai Rancz András uram posteritási jobbágya, annorum 55, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

29. testis Nagy Tamásné, Gagyj Annók, primipila, annorum 60, legitime citata jurata examinata fassa nihil.

30. testis Csor[?] Gergelyné, Tóke Erzsébet, méltóságos gróf Gyulaffi László uram őnagysága jobbágy asszonya, annorum 50, legitime citata jurata examinata fassa nihil.

31. testis Gusol[?] István, méltóságos asszony Csáki Gáborné asszony őnagysága jobbágya, annorum 60, legitime citata jurata examinata fatetur: Hallottam Vas Istvántól ennek előtte két esztendővel, hogy az incatta asszonyt rajtakapta, hogy áldozó esütörtökön szót. Én megintegtettem akkor, hogy azt ne cselekegye a' magyarok között. Engemet meg is fenyegeté szemben az falu előtt, protestálok is. Csakhamar úgy megbetegedtem, úgy annyéra, csak alig hogy meg nem halék nyavalyám miatt. Gyanóságom reája volt. Akkori alkalmatossággal Rancz Andrásné asszonyom atta tanácsul az leányomnak, hogy véle kenessem megamot, úgy is cselekedtem, s jobban is lettem, ceteris nihil.

32. testis Nagy János relictája, Szász Annók, nemes személy annorum circiter 50, legitime citata jurata fassa nihil.

33. testis Tordai Mártonné, Tott Ilona, néhai Rancz András uram posteritási jobbágy asszonya, annorum circiter 46, legitime citata examinata fassa nihil.

34. testis Orbán Tamásné, méltóságos gróf Gyulafi László uram őnagysága jobbágy asszonya, annorum 37, legitime citata jurata examinata fassa nihil.

35. testis Tordai Boldizsárné, néhai Rancz András uram posteritási jobbágy asszonya, annorum 30, legitime citata jurata examinata fassa: Azt tudom mondani az tehennem a' teje

elapadott vala. Gyanúságom volt Muntyán Jánosnéra. Arra nézve egy asaggal megverém az tehenemet, és mingyáras fut az Muntyán Jánosné kapujokra, berontván, az udvarra bemene, a teje meg nem jöve, ceteris nihil.

36. testis Sükei Mihályné, Botos Erzsébet, méltóságos gróf Gyulaffi László uram önnagysága jobbágy asszonya, annorum 34, legitime citata jurata examinata fassa nihil.

37. testis Balog Györgyné, Ferenczi Kata, szabad személy, annorum 27, legitime citata jurata examinata fassa nihil.

38. testis Bereczki Péterné, Seprődi Judit, néhai Rancz András uram posteritási jobbágy asszonya, annorum 34, legitime citata jurata examinata, fassa nihil.

39. testis Bendes Istvánné, Vajda Borbára, néhai Rancz András uram posteritási jobbágy asszonya, annorum 32, legitime citata jurata examinata fassa nihil.

40. testis Vajda Zsigmondné, Bátosi Judit, nemes személy, annorum 30, legitime citata jurata examinata fassa: Az utrum szerént azt tudom mondani bizonyoson az incatta, Muntyán Jánosné felől, sokszor szittam boszorkánynak szömtől szömben. Az gyermekem nyomorék volta mia reája is volt gyanúságom, gyógyítsa meg, azt is mondtam neki, mivel máig is nyomorék, mindezekért engemet még eddig meg nem pörölt. Hallottam azt is magától, azt mongya vala az házunknál, úgy megkötné az embert, hogy egyet nem mozdulna. Láttam azt is bizonyoson, jó reggel mezfítelen feji vala az tehenet.

41. testis Máté Jánosné, Ignát Zsuzsanna, Pálffy István uram jobbágy asszonya, annorum 60, legitime citata jurata examinata fassa nihil.

42. testis Nagy Gergely Annók alias Ignát, szabad személy, annorum circiter 26, legitime citata jurata examinata fassa: Azt tudom bizonyoson mondani Muntyán Jánosnéról, egy alkalmatossággal hozzánk jöve az Moldván Miklós házához régen, circiter két esztendeje, és látá, hogy az ágyban ülven sírok, kérde engemet, miért sírok, mondék, van miért sírnom. Mondá énnekem, ne sírj Annók, mert olyat adok én neked, hogy Balog Sámuel ma este elhozza az gyűrűt, kezét fog te veled, elveszen. Énnekem egy csöt ada az kezemben, a melynek az két vége be vala tapasztva. Azt mondá, az tűzhelyhez temessem be, egy gyapjú porádzot is ad az kezemben, a melyen volt hét bog. Az mondá, fonnyam az hajamban, Sámuel nem távozik tőlem. De én semmit nem cselekettem, de ceteris nihil.

43. testis Vas István primipilus, annorum circiter 36, legitime citatus juratus examinatus fatetur similiter uti tertius testis, Georgius Balog.

44. testis Vas Zsigmond primipilus, annorum 30, legitime citatus juratus fatetur nihil.

45. testis Lukács György, gróf Gyulaffi László uram önnagysága jobbágya, annorum 28, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

46. testis Szakmári Mihály szabad személy, annorum 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

47. testis Bendes István, néhai Rancz András uram posteritási jobbágya, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

48. testis Sipos Gergely szabad személy, annorum circiter 45, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

49. testis Nagy János szabad személy, annorum 45, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

50. testis Nagy Jánosné, Balogh Judit szabad személy, annorum 42, legitime citata jurata examinata fatetur nihil.

51. testis Bakai János, Pálffi István uram jobbágya, annorum 45, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

52. testis Szabo Andrásné, Rosa Kata szabad személy, annorum 25, legitime citata jurata examinata fassa in omnibus uti decimus quartus testis Szabo András maritus.

53. testis Nagy Márton primipilus, annorum 43, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

54. testis Tordai Györgyné Fülöp Erzsébet, annorum 50, legitime citata examinata jurata fassa nihil.

Ezek az fenn megírt bizonyságok lagnak minnyájan a fenn megírt székben Bordoson, kiknek is hütök után tött vallásokot nevekkal, idejekkel, coditiójokkal írtuk meg mű is Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek fide nostra mediante szokott pecsétünk és kezünk írásával is megerősítvén, a dominus exponens ökegyelmének kiattuk, Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek elküldöttük.

Datum anno die locoque ut supranotatum.

Ezeknek utánna Isten oltalmában ajánjuk Nagyságtokat, Kegyelmeteket.

Correcta per nos.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgája

Bözöd Uyfalvi Kováts Péter m. p. és Kőrispataki Antal István m. p. nemes Kereszturfi széknek egyik hütös assessora mind ketten nemes emberek.

⁴Spectabilibus Generosis Egregiis Nobilibus et Agilibus Dominis Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhelyi Filialisque Keresztur, Dominis Dominis nobis humillime colendissimis observandissimis.

⁵Anno 1738. apertae per Franciscum K. Dállyai juratum sedis Siculicalis Udvarhelyi notarium m. p.

Pro domino actore Nicolao Sebesi ratione sui officii contra Muntyán Jánosné.

IV.

S. d., s. l.

⁶[Alázatos szolgálatunkot ajánljuk Nagyságtok]nak, Kegyelmeteknek.

Isten öfelsége [sokáig jó egészségben éltesse Nagyságtok]kot, Kegyelmeteket szívből kíványuk.

[Akarók Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázatosan érté]sére adni, quod in hoc anno praesenti [1738 die -- mensis -- ké]rvén münköt Udvarhely alias filialis Ke[ereszturfi székben Bordoson tarcsafalvi Pál]ffi István uram ökegyelme ugyan ö[kegyelme jobbágya as]szonynak Muntyán Jánosnének dominus terr[estris, hogy mennénk el az] említett székben Bordoson momostani fa[ilus bíró -- Má]rton primipilus lakóházához némű némű vallóknak hütök után való fassiójának vételére. Mi azért engedelmeskedvén in anno et [die supranotato e]zen denominalt helyre elmentünk és azokat az valló[kot, melyeket elénkben állított az exponens ökegyelme, az előnkben adatott u]trumnak continentiája szerint erős hüttel meg esket[]tük, és hütök után való vállásokot fel is írtuk, mellyek rendel fgy következnek:

Utrum est inclusum

1. testis Nagy [—] primipilus, annorum circiter 55, legitime citatus juratus examinatus fatetur [nihil].

2. testis Ignát János, tarcsafalvi Pálffi István uram jobbágya, annorum 28, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

3. testis Balog György primipilus, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumban említett incatta asszonynak Muntyán Jánosnének nyilvánvaló boszorkányságát nem láttam, s nem tudom, hanem hallomást hallottam az néhai öcsémtől régen. Ignát Panna mondotta volna neki, hogy egy csöben csinált volt valami babonáságot Muntyán Jánosné, és atta Ignát Pannának, hogy Moldván Miklósnál az szállásán tapassza az tűzhely fejében, a melyet oda is tapasztott, avégre az mint ég, úgy égjen. Az öcsém Ignát Panna után azt is hallotta, az az üdőben mosatlan gyapjúból porádzot is csinált, s kilenc bogot kötött reá. Ignát Pannának mondotta, hogy kösse az gusajjára. A néhai öcsém Balog Sámuel panaszkodván, mind ellene cselekedték azon babonáságot. Én felindulván rajta, magam mellé vévén az akkori falus bírót, Vas Istvánt, egy eskütt emberrel elmentünk az Moldván Miklós házához kérdőre: hol vötte, hova tötte, Ignát Panna azt az babonáságot, meg is mutatá, hova tapasztotta, az tűzhely fejéhez, meg is fizetett Muntyán Jánosnének érte, ezt is mondá, ceteris nihil.

4. testis Kováts Zsigmond primipilus, annorum circiter 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Az kérdés szerent semmi boszorkányságot és egyéb gonosz cselekedetit nem tudom az utrumban említett incatta asszonynak. Hallomást hallottam Ignát Pannától, hogy csinált volt valami babonáságot, és velle az tűzhelybe tapasztatta, ceteris nihil.

5. testis Moldván Miklós, tarcsafalvi Pálffi István uram jobbágya, annorum 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumban említett incatta asszonynek nyilvánvaló boszorkányságát nem láttam, sem tudom, hanem hallottam Ignát [Pannától] [—] csöben csinált ba[—] el is küldem az Ha[—] tam vagy két legény [—] asszony, mond mit be[—] nekem hozz egy tekerő[—] rom három kövecskét egy [—] nem láttam fizetést is att[—] meg oda vadnak azon legények [—] is tudok az hallomáson kívül.

6. testis Nagy István armalista, annorum circiter 26 [legitime citatus juratus examinatus fatetur:] Egyebet nem tudok mondani az incatta as[szony felől] [—] kor fogva eset, Ravában vívők az utrumban [—] ha akart volna, elszaladhatott volna, a' mikor megfogo[—] mondotta, nem tudom, ceteris nihil.

7. testis Tordai Márton, néhai Rancz András posteritási jobbágya, annorum 45, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Nyil[vánva]ló boszorkányságát nem láttam, semmi gonosz cselekedetit nem tudom. Hallottam Vajda Zsigmond és Moldován Miklóstól, hogy

valami babonaságos cselekedetiért Muntyán Jánosnéhoz elküldenek, még törvényben vadnak az falu előtt.

8. testis Szabo András szabad személy, annorum 22, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Egyebet nem tudok mondani az incatta asszony felől. Énnem adós volt egy ejtel vajjal, sokszor kértük, egyszer s másszor adott meg benne három fertált. Egy alkalmatossággal az feleségem fájtatni kezdé az karját, a gazdám Orbán Todor azt mondá, azt a fertály vajjat engedd oda Muntyán Jánosnénak, mivel gyanossága is a karja fájta mia reája volt az feleségemnek, elengedők az vajjat, azalatt meggyógyula a karja a feleségemnek.

9. testis Bendesz László, néhai Rancz András uram posteritási jobbágya, annorum circiter 27, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam az incatta asszonytól magától, hogy Rancz Andrásné asszonyom hívatta, valami elszökött jobbágyi vadnak oda, hogy kuresolná haza. Azt felelé Ranczné asszonyomnak, hiszen nem boszorkány ő, hogy kuresolyon. Még azt is mondá énnem Muntyán Jánosné, ha ő tudta volna, miért hívattya Ranczné asszonyom, még oda sem ment volna. Én sem boszorkányságát nem tudom, sem gonosz cselekedetét nem láttam az említett asszonynak.

10. testis Illyés János, méltóságos asszony Csáki Gáborné asszonyom őnagysága sellére, annorum circiter 38, legitime citatus examinatus fatetur: Én nem láttam az incatta asszonynak semmi gonosz cselekedetét, hanem Balog Györgytől hallottam, hogy valami babonaságot művelt volna az őccse ellen, a mellyet adott Ignát Annóknak, hogy tapasza az tűzhelyben. Kénszerítette Balog György, az akkori bíróval elmenénk és megmutatá Ignát Annók az hova tapasztotta, avégre atta volna, hogy inkább szeresse volna Balog Sámuel.

[11. testis Moldován Miklós, tárcsafalvi Pálffy István] uram jobbágy asszonya [annorum circiter 30, legitime citata jurata examinata fassa in omnibus uti 5-tus [testis Moldován Miklós hoc] addito: Egy alkalmatossággal [az incatta Muntyán Jánosné híva eng]lem, mennyek el, az gróf Gyulafi [László uram őnagysága udvarából hozzak el] akármicsoda féle fát, egy kocsin [fát, akármicsoda fa legyen, ő avval hazahozza azon elszökött legények]et, a kiért kezes az uram, én fát [nem mentem el az udvarba, hogy hozzak. Erre az]t mondá, ő sem hozhattya elé azon legé[nyeket].

[12. testis – –] asszony őnagysága jobbágya, annorum 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Hal]lottam circiter két esztendővel ennek előte Vas [István az incatta asszon]yt rajtakapta, hogy a magyarok áldozó csü[törtökén szótt]. Én megtudván, megintetetem, hogy a magyarok között azt [ne cselekedje, de enge]met szemtől szembe megfenyegete az falu előtt, s protestá]lok is, csakhamar meg]betegedém annyéra, csak alig maradék, hogy meg nem halék. [Nyavajám miatt gyanó]ságom rea volt betegségemben. Rancz Andrásné asszonyom [azt tanácsolta] a leányomnak, hogy velle kenessem magam, úgy cselekettem [s jobban is lett]em.

13. testis Tordai I[– –], Borka, néhai Rancz András uram posteritási jobbágy asszonya, annorum 30, legitime [citata jurata e]xaminata fassa: Egyebet nem tudok mondani, az tehenemnek kezdé [a teje] fogyni, egy asaggal megverém, elfuta, és az Muntyán Jánosné kapuját berontá, oda mene be, és reája is volt gyanosságom a tehén aránt, teje meg nem jövése aránt.

14. testis Vajda Zsigmondné Batosi Judit nemes személy, annorum 30, legitime citata jurata examinata fassa: Az utrum szerént egyebet nem tudok mondani, az gyermekemet megkéné egy alkalmatossággal Muntyán Jánosné az házamnál, akkor azt mondá: akire

megharagudnék, úgy megkötné, hogy egyfelé sem menne. Az gyermekem betegsége mia sokszor szittam boszorkánynak szemtől szembe, de mindezekért engem meg nem pörlött, máig is nyomorék az gyermekem, rea van gyanóságom. Láttam azt is bizonyoson, jó reggel hajadon fővel mezitelen feji vala az tehenet az incatta asszony.

15. testis Nagy Gergely Annók alias Ignát Panna szabad személy, annorum circiter 26, legitime citata jurata examinata fassa: Az utrum szerént egyebet nem tudok mondani, régen egy alkalmatossággal hozzám jöve az incatta asszony Muntyán Jánosné, az Moldvai Miklós házához és látá, hogy az ágyban ülven sírok, kérdé miért sírok, mondék: vagyon miért sírnom, azt mondá arra: ne sírjak, mert ollyat ad, hogy estve keze[t] fogok Balog Sámuellel, és elveszen engemet. Ennekem egy csót ada az kezembe, melynek a két vége be vala tapasztva. Mondá: az tűzhelyben temessem vagy ta[pa]s[sza]m. Egy gyapjú porázdót is ada az kezemben, a' melyen volt hét bog. Ezt mondá: fonnjam az hajamba, mert Sámuel nem távozik el tőllem, de én nem cselekedtem, ceteris nihil.

16. testis Vas István primipilus, annorum circiter 36, legitime citatus juratus examinatus fatetur in omnibus similiter uti decimus testis Johannes Illyés.

Ezek a fen megírt vallók laknak minnjáon a' fenn megnevezett székben, Bordoson, kik is hütök után tett vallásokot írtuk meg mü is fide nostra mediante szokot pöcsétünk és kezünk írásával is megerősítvén, az exponens ökegyelmének kiattuk, Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek elküldöttük.

Datum anno die locoque ut supra notatum.

Ezeknek utánna Isten oltalmában ajánjuk Nagyságtokat, Kegyelmeteket.

Correcta per nos.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázasat szolgálái

Bözöd Ujfalvi Kováts Péter m. p. és Kőröspataki Antal István m. p. nemes Kereszturfi széknek egyik hütös assessora mindketten nemes emberek.

⁷Spectabilibus, Generosis, Egregiis Nobilibus et Agilibus Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus Sedis Siculicalis Udvarhely Filialisque ejus Keresztur ac Jurato Notario ejusdem, Dominis Dominis nobis colendissimis observandissimis.

⁸Anno 1738. Apertae per Franciscum K. Dállyai [juratum] sedis Siculicalis Udvarhely notarum m. p.

Tarcsafalvi Pálffy István uram utruma jobbágy asszonya képiben.

1 Martinus Antal de Vágás.

2 A bevezető rész hiányzik, az első tanúk kihallgatására vonatkozó rész is töredékes.

3 Az oldal nagy része hiányzik.

4 Címzés a hátlapon.

5 Megjegyzések a hátlapon.

6 Szakadozott és részben hiányos sorok.

7 Címzés a hátlapon.

8 Megjegyzések a hátlapon.

UDVARHELYSZÉK PERE BÖZÖDÚJFALVI ÖZVEGY OLÁH GYÖRGYNÉ PIKA ELLEN
BŰBÁJOS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/90. cs. (1738) N. 24.

I.

1738. április 29., Udvarhely

Anno 1738 die 29. Aprilis. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Johanne Ugron junior altero vice iudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Causa generosi domini Nicolai Sebesi de Bolgárfalva alterius vice iudicis regii sedis Siculicalis Udvarhely ut actoris contra et adversus consortem quondam Georgii Oláh relictam Pika vocatam, ut detentam, jobbagionem generosorum dominorum Petri et Josephi Kovács et suorum fratrum condivisionalium de Bözöd Ujfalu, aliam in dicto pago Bözöd Ujfalu et sede filiali Keresztur existente habita residentem ut incattam.

Pro domino actore procurator Martinus Antal de Vágás per quem cum protestatione dicit: Az incatta detineáltatott in anno 1738, de die protestatur, ilyen okon, mivel vádoltatott bűbajos boszorkánysággal, affélékről másoknak tanácsadással, hogy ezt meg amazit cselekedgye, affélékből másokat gyógyítgatással, melyekről cum omnibus congruis circumstantiis ha doceálhatok, megkévánom, maradgyon halállal, elsőbben megúsztatassék, ut supra exmissióm lévén, ceteris verbis protestatur.

Pro incatta detenta procurator Samuel Pap de Homorod Szent Márton per quem in omnibus negat actionem et acquisitionem domini actoris et cupit exmitti de omnibus, és ha kévántatik, magannak is hitet kérnem, serum ne sit, magam ártatlanságomról, ceteris verbis protestatur.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

Regiusoknak írtam az Antal uraimék jobbagya ellen és ezen causaban Marothi Ferenc, Mátéffi Zsigmond, György Dániel, Török József, Sipos Miklós, Ferenczi István és Zsigmond uramék, vitte el Istvánffi uram, Verespataki Antal uram.

II.

1738. április 29. [Udvarhely]

Regii bethfalvi Marothi Ferenc, kissolymosi Mátéffi György és Daniel, nagysolymosi Török József, Sipos Miklós, medeséri Ferenczi István és Zsigmond uramék ökegyelmek.

Doceállya az actor ökegyelme ratione officii, hogy az incatta detenta bözödújfalvi néhai György oláh relictája, Pika, bűbajos boszorkány, affélékről másoknak tanácsot adott, hogy

ezt vagy amazt cselekedgyék, affélékből másokat kuruslásával gyógyított, egyszóval, hogy nem tiszta személy, ördöngös, ördöggel cimboráló, cum omnibus congruis circumstantiis. Ex protocollo sedis 29. Aprilis 1738.

Johannes Ugron junior alter vice judex regius cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

III.

1738. április 29. [Udvarhely]

Regii körispataki Antal Lukács és István, bözödi Tamás Ferenc, Hodos András, bözöd-újfalvi Sükösd Mihály, Kováts Sámuel uramék őkegyelmek.

Doceállya az incatta detenta bözödújfalvi néhai György oláh relictája, Pika, az actor őkegyelme ellen ratione officii, hogy ő nem búbajos, nem boszorkány, nem kurusló, ördöggel nem cimboráló, affélékről másokat nem tanított, másoknak tanácsot nem adott, hogy ezt vagy amazt cselekedgyék afféle dolgokban, a' féléknek kuruslásával másokat nem gyógyított, egyszóval tiszta személy, semmi affélékben magát nem elegyítette, cum omnibus congruis circumstantiis. Ex protocollo sedis, 29. Aprilis 1738.

Johannes Ugron junior alter vice judex regius cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

IV.

1738. május 5. Bözödújfalva

Ajánljuk Nagyságtoknak, Kigyelmeteknek szolgálatunkot, és Isten Nagyságtokat, Kigyelmeteket szerencsésen boldogul sokáig éltesse kívánjuk.

Akarók Nagyságtoknak, Kigyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1738 die 5. mensis Maii hivata münköt Udvarhely széki abrámfalvi nemzetes ifiab Ughron János uram ugyan azon székek érdemes vice kirájbírája ratione officii, hogy elmennénk ezen Udvarhely alias filialis Kereszturfi székek Bözöd Ujfaluban holmi bizonyságoknak hütök után való feleleteknek bevételére, mi azért engedelmeskedvén az Nagyságtok, Kigyelmetek székből emanáltatott utrumnak, elmentünk ugyan fenn megírt széki bözödújfalvi Ács Dávid nemes személj házához, és ott az melj vallókat az dominus exponens mi előnkben állatott, azokat mi erős hütellel megeskettük és hütök után tött feleleteket megírtunk, mejek rendszerént így következnek:

Utrum est inclusum

1. testis Vas András pixidarius, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur: Az feleségmentől hallottam, hogy ezen utrumban specificált György oláhné tejet kért volna tőlle,

el nem merete vesztetzeni[!], hanem küldött. Hogy boszorkány, varásló, bűvös bávos volna, nem üsmerem s nem tudom.

2. testis Molnár Andrásné, Kata, primipila annorum circiter 50, jurata examinata fassa: Ezen detenta György oláné itt közöttünk lakván, sem boszorkányságát nem tudom, nem láttam.

3. testis Vas Judit in capilis, pixidaria, annorum 15, jurata examinata fassa: Ezen utrumba forgó György oláné az anyámtól murkot kér vala, nem ada az anyám. Félvén tölle, másnap küldé neki, mivel azon éjel az öcsémnek az lábujját kitekerték vala. Ő cselekedte, vagy nem, én nem tudom. Az atjamat, beteg lévén, ezen oláné gyógyította, nem fizették meg, míg nem gyógyulna. Így fenjegeti vala, vármeg, nem fizetél meg.

4. testis Gábor Péter pixidarius, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur: Én nem tudom egyeb varáslását ezen György olánénak, azt láttam, az maga kertiben hogy in-tegetett s imátkozott s hánta az köröszöt homlokára, mejére, oldalára, az földre is. Ugyan Csokfalvára mentébe is láttam, Sükösd Mihály eleibe menvén, ott is hányá az köröszöt magára s az földre, de ceteris nihil.

5. testis Marosi Péter pixidarius, annorum 32, juratus examinatus fatetur: Ezen utrumba forgó György oláné felől azt tudom: egy küsfiannak az lába hirtelen kiesék alóla, úgy-hogy négykézláb kezdé mászkálni. Én megboszonzkodván, fenyegetőzni kezdék, kevés idő múlva az gyermek jobban lön, lábra állá, nem is kezdé fájlalni: Másnap találom az uton, egy pácikával ütögeti az faromot, mondá: Petiko, Petiko, hamis ember vagy, az gyermek élte menyen, hozzád menyek, megkenem. Odajövé, megkené, azután semmi gongya nem volt az gyermeknek. Ezen detenta György oláné csinált volt-e valamit, vagy nem, nem tudom, semí boszorkányságát nem tudom.

6. testis Tofalvi András nobilis, annorum circiter 26, juratus examinatus fatetur nihil.

7. testis Fodor István primipilus, annorum 25 circiter, juratus examinatus fatetur nihil.

8. testis Sipos József pixidarius, annorum circiter 34, juratus examinatus fatetur nihil.

9. testis Sipos Józsefné pixidaria, annorum circiter 23, jurata examinata fatetur nihil.

10. testis Szakál Andrásné vidua, Judita, primipila, annorum 52, jurata examinata fassa nihil.

11. testis Kovács Sámuel nagyob, primipilus, annorum circiter 70, juratus examinatus fatetur nihil.

12. testis Gjörfi Tamás primipilus, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur nihil.

13. testis Nagy Zsigmond primipilus, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur nihil.

14. testis Tot Péter primipilus, annorum circiter 28, juratus examinatus fatetur nihil.

15. testis Kovács Mihály primipilus, annorum circiter 34, juratus examinatus fatetur nihil.

16. testis Faluvégi György primipilus, annorum circiter 44, juratus examinatus fatetur nihil.

17. testis Kovács Samuelné Anna primipila, annorum circiter 60, jurata examinata fassa nihil.

18. testis Lovász János pixidarius, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur nihil.

19. testis Molnár András primipilus, annorum circiter 68, juratus examinatus fatetur nihil.

20. testis Nagj Zsigmondné Anna primipila, annorum circiter 19, jurata examinata fassa nihil.

21. testis Rác Jánosné Rusint primipila, annorum circiter 18, jurata examinata fassa nihil.
22. testis Fodor Martonné vidua, Anna, primipila, annorum 56, jurata examinata fassa nihil.
23. testis Sükösd Tamásné Judit primipila, annorum circiter 50, jurata examinata fassa nihil.
24. testis Kovács Danielné Kata primipila, annorum circiter 24, jurata examinata fassa nihil.
25. testis Acs Ferencné Judit primipila, annorum circiter 48, jurata examinata fassa nihil.
26. testis Görgej Györmé Judit primipila, annorum circiter 80, jurata examinata fassa nihil.
27. testis Szász Pál primipilus, annorum circiter 30, juratus examinatus fatetur nihil.
28. testis Faluvégi Györmé Anna primipila, annorum circiter 46, jurata examinata fatetur nihil.
29. testis Acs Dávid nobilis, annorum circiter 55, juratus examinatus fatetur nihil.
30. testis Kovács Pál küsseb primipilus, annorum circiter 20, juratus examinatus fatetur nihil.
31. testis Tot Péterné Nagy Anna primipila, annorum circiter 60, jurata examinata fatetur nihil.
32. testis Szerdaheji Sámuel primipilus, annorum circiter 37, juratus examinatus fatetur nihil.
33. testis Racz János primipilus, annorum circiter 31, juratus examinatus fatetur nihil.
34. testis Tot Péter nagyob primipilus, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur nihil.
35. testis Kovács István nagyob primipilus, annorum circiter 53, juratus examinatus fatetur nihil.
36. testis Sükösd Mihály nagyob primipilus annorum circiter 64, juratus examinatus fatetur nihil.
37. testis Siclodi Dávid pixidarius, annorum circiter 36, juratus examinatus fatetur nihil.
38. testis Sütő Andrásné Anna vidua, Rédei Ferenc uram jobbágya, annorum circiter 50, jurata examinata fassa nihil.
39. testis Sükösd Tamás primipilus, annorum circiter 52, juratus examinatus fatetur nihil.
40. testis Karácsonj Stefány, Kovács Pál uram jobbágya, annorum circiter 44, juratus examinatus fatetur nihil.
41. testis Karácsonj Stefányné Maris, Kovács Pál uram jobbágya asszony, annorum circiter 40, jurata examinata fassa nihil.
42. testis Emre Margit vidua, Szabo József uram jobbágy asszonya, annorum circiter 40, jurata examinata fassa nihil.
43. testis Keresztes Tamás, Kovács Péter uram jobbágya, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur nihil.
44. testis Sárگا Todor, Kovács József uram sellére, annorum circiter 50, juratus examinatus fatetur nihil.
45. testis Oláh Simó, Radai Ferenc uram jobbágya, annorum circiter 30, juratus examinatus fatetur nihil.
46. testis Oláh Bokor, Kovács József uram jobbágya, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur nihil.

47. testis Szász Mihály, Szabo József uram jobbágya, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur nihil.

48. testis Oláh Mihály, Biro Sámuel uram jobbágya, annorum circiter 60, juratus examinatus fatetur nihil.

49. testis Oláh Tamás, Maksai Mihály uram jobbágya, annorum circiter 60, juratus examinatus fatetur nihil.

50. testis Oláh Tamásné Mária, Maksai Mihály uram jobbágya, annorum circiter 50, jurata examinata fatetur nihil.

51. testis Szász Ersők, Osvát Péter uram jobbágya, annorum circiter 29, jurata examinata fassa nihil.

52. testis Sárga János, Veselénji uram őnagysága jobbágya, annorum circiter 60, juratus examinatus fatetur nihil.

53. testis Sárga Jánosné Mária, Veselénji uram őnagysága jobbágy asszonya, annorum circiter 60, jurata examinata fassa nihil.

54. testis Moldvai Jánosné Margit, Kovács Péter uram sellére, annorum circiter 30, jurata examinata fassa nihil.

55. testis Szász Mihály, Szabo József uram jobbágya, annorum circiter 49, juratus examinatus fatetur nihil.

56. testis Dombradi György szabad sellér, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur nihil.

57. testis Dombrádi Győrné Judit szabad sellér, annorum circiter 30, jurata examinata fassa nihil.

58. testis Samuel Istvánné Kata vidua primipila, annorum circiter 70, jurata examinata fassa nihil.

59. testis Oláh Vaszilné Ilona, Maksai Dávid uram sellér asszonya annorum circiter 20, jurata examinata fassa nihil.

60. testis Oláh István, Maksai Mihály uram sellére, annorum circiter 40, juratus examinatus fatetur nihil.

61. testis Csula Miháj, Maksai Mihály sellére, annorum circiter 20, juratus examinatus fatetur nihil.

62. testis Csula Mihályné Borka, Maksai Mihály sellér asszonya, annorum circiter 20, jurata examinata fatetur nihil.

63. testis Oláh Jancsi, Maksai Mihály jobbágya, annorum circiter 22, juratus examinatus fatetur: Nem láttam semí boszorkányságát, hanem Fejéregyházáról izene éntöllem ezen György oláhnénak Moldován Sándor, hogy az anyját meggyógyfcsa, mert minden bizonyly ő csinyát valami boszorkányságot neki. És azt felelé, én nem csináltam, ha nem álhattja, keressen törvénnel engem.

64. Fodor György pixidarius, annorum circiter 16, juratus examinatus fatetur: Hallottam azt, boszorkánynak az nyomát ha körösztil nyomják, visszatekint. Én megpróbálám, ezen György oláhnénak az nyomát körösztil nyomám. Én nem láttam, hogy viszanézett volna. Azután harmadik héten az lábam fájni kezdé. Ezen György oláhné gyógyítá, kenegeté meg. Ó mielte-e rajta az nyavaját, vagy miből lött, én nem tudom. Semí varáslását nem is láttam.

Ezeken k[í]v[ül] 24 szeméjket megeskettünk, és semit is nem tudnak fatialni az utrumnak tenora szerint.

Ezek az fenn megírt bizonyosságok minnyájan laknak Udvarhej alias filialis Kereszturfi székben Bözöd Ujfaluban, kiknek is hütök után tött fassiójokot Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek megírtunk az mű igaz hütünk szerént, pöcsétünk, subscriptiónk alatt az dominus exponensnek el is küldöttünk. Datum anno die locoque ut supra specificatum. Correcta per nos.

Nagyságtok, Kegyelmetek alázasat szolgálái

Mátéfi György m. p. és Mátéfi Daniel m. p. nemes Kereszturfi széknek hütös assessora
Mindketten Udvarhelj alias filialis Kereszturfi székben Kis Soljmoson lakók, nemes személyek.

¹Spectabilibus Generosis Egregiis Nobilibus et Agilibus Dominis vice iudicibus Regiisque juratis Assessoribus ac jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhej, Dominis nobis semper observandissimis.

²Anno 1738. Apertae per Joannem Ugron juniorem alterum vice iudicem regium sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Pro domino actore Nicolao Sebesi ratione officii contra Pikam detentam.

V.

1738. május 5., Bözödújfalú

Alázatos szolgálatusunkot ajáljuk Nagyságtok, Kegyelmeteknek, Isten Nagyságtokot, Kegyelmeteket sokáig jó egészségben szerencsésen éltesse.

Akarjuk Nagyságtoknak, Kegyelmetek értésére adni, quod in hoc anno presenti 1738 die 5. Maij nemes Udvarhelj alias filialis Kereszturfi széki vicetiszt uramék őkegyelmek parancsolatyából engedelmeskedvén, hogy elmennénk az fön megírt székben és Bözöd Ujfaluban primipilus Rác János uram lakóházához, hogy az előnkbe adatott verbalis instructio szerént avégre, hogy az mely vallókat vicetiszt uramék parancsoltak pöcsétinek erejével, mű előnkben állottanók, azokat erős hüttel megesketnők, és az előnkben adott utrumra szorgalmatosan megexaminálnók, és hütök után tött fassiójokot recipiálnók. Mű ezen vicetiszt uram őkegyelme porancsolattjából elmentünk az fenn megírt székben és heljre, az fenn megírt napon és esztendőben, és az mely vallók vicetiszt uram őkegyelme pöcsétinek erejével előnkben állottak és azokat erős hüttel megeskettük, és az előnkben adatott utrumra szorgalmatosan megexamináltuk, hütök után tött fassiójokot Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek leírtuk. Eszerint:

1. testis Falluvégi György pixidarius, annorum 44, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésekbe semmi nem tudok egyebet, hanem hallottam Fodor Györgytől, hogy az nyomát keresztül nyomta, visszánézet rea, megmordult.

2. testis Istefán ollá, nemzetes Kovács Pál uram jobbágya, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban fönforgó kérdésben azt tudom, tiszta személnék tudom lenni.

3. testis Fenes Margit, nemzetes Szabo József uram őkegyelme jobbágy asszonya, annorum 26, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

4. testis Ollá Bukor, nemzetes Kovács József uram jobbágya, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

5. testis Szász Mihály nemzetes Szabo József uram ökegyelme jobbágya, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben én nem tudok egyebet, hanem egyszer majd meghalok vala, oda hivatám, megkéne, s jobban lők, egyebet nem tudok.

6. testis Ollá Simó, tekintetes úr Rédeji Ferenc uram jobbágya, annorum 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban levő kérdésben nem tudok semmit, tiszta személynek tudom lenni.

7. testis Kesze Tamás, nemzetes Kovács Péter uram sellére, annorum 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

8. testis Sárge Todor, nemzetes Kovács László uram sellére, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

9. testis Údósb Kovács Sámuel primipilus, annorum 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok egyebet, hallottam Fodor Györgytől, hogy utánna ment volna, keresztül nyomta az nyomát, visszatért az utromban forgó György oláné, meg is fenyegette. Annak utánna az lába rosszul járt, ugyan ő gyógyította meg, az miatt gyógyult.

10. testis Sükös Tamás primipilus, annorum 52, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben én nem tudok semmit.

11. testis Veres Annók, tekintetes úr Rédei Ferenc uram jobbágy asszonya, annorum 60, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

12. testis Vas András pixidarius, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

13. testis Culla Tamás nemzetes Maksai Mihály uram dézmálója, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

14. testis Mária, Culla Tamás fellesége, annorum 50, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

15. testis Ág Kata, Molnár Andrásné, annorum 40, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

16. testis Györfi Tamás primipilus, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok semmit.

17. testis Nagy Zsigmond primipilus, annorum 27, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben azt hallottam Fodor Györgytől, hogy mondotta, hogy rosszul járt, sem élt, sem holt. Ugyan az utromban forgó György oláné gyógyította meg.

18. testis Tot Péter pixidarius, annorum 24, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésben nem tudok egyebet, hallottam mástól, hogy elment Kovács Sámuelni, Ács Dávidni, Sükösd Mihályni, Tot Péterni, azokhoz házakhoz kérní. Hogy nem attak, azt mondotta, tudom mit kell csinálni.

19. testis Mayor Mari, Sárge Jánosné, annorum 60, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utromban forgó kérdésbe nem tudok semmit, tiszta személynek tudom lenni.

20. testis Kovács Mihály primipilus, annorum 34, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utromban forgó kérdésekben nem tudok semmit.

21. testis Tofalli András pixidarius, annorum 26, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit.

22. testis Fodor István pixidarius, annorum 26, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok egyebet, hanem hallottam Fodor Györgytől, hogy keresztül nyomta az nyomát, az után rosszul járt az lábával, ugyan ettől-e, mitől-e, nem tudom.

23. testis Sükös Mihály pimipilus, annorum 64, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit.

24. testis Sipos József pixidarius, Kovács Mihály uram sellére, annorum 32, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit.

25. testis Vas Jutka, Vas András leánya, annorum 15, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben azt tudom, hogy egy alkalmatossággal hozzánk jöve murok kérni az utrumban forgó György oláné, akkor nem attak neki, azon éyel az lába az gyermeknek kez[d]et fájni, úgy annyéra, hogy nem nyugutt vele, reggel osztán murkot attak neki, osztán meggyógyult az gyermek.

26. testis Sárga János, a méltóságos úr Veselénji István uram jobbágya, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit, tiszta személynek tudom lenni.

27. testis Sárga Margit, Sárga János leánya, annorum 20, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit.

28. testis Szász Pál primipilus, annorum 30, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit.

29. testis üdösb Tot Péter pixidarius, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit.

30. testis Kús Annók, Tot Péterné, annorum 40, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az kérdésekben nem tudok semmit.

31. testis Rácz János primipilus, annorum 31, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit.

32. testis Ballasi Jutka, Szakál Andrásné, annorum 60, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok semmit.

33. testis Gergel Mari, Sipos Józsefné, annorum 23, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utrumban forgó kérdésekben nem tudok semmit.

34. testis Marosi Annók, Szász Mihályné, annorum 40, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az kérdésekben nem tudok semmit.

35. testis Ács Dávid primipilus, annorum 55, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az kérdésekben nem tudok semmit.

36. testis Szededaji Sámuel pixidarius, Maksaji Mihály uram sellére, annorum 37: Az utrumban levő kérdésben nem tud semmit.

37. testis András Molnár pixidarius, annorum 68, nihil.

38. testis Turbák Ilona Domrádiné, annorum 20, nihil.

39. testis Barta Kata, Samuel Istvánné, annorum 70, nihil.

40. testis Ács Ferenc primipilus, annorum 47, nihil.

41. testis K. Kovács Pál primipilus, annorum 20, nihil.

42. testis Maroti Péter pixidarius, nemzetes Maksaji Mihály uram sellére, annorum 32, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumban forgó kérdésben, hozzája közelebb laktam mint most, a' esürben voltam, eszemben sem vettem, csakhamar a' kius fíjam leesék az lábáról, úgyhogy négykézláb mász vala a' fájdalom mijatt. Nekem az gy[a]noságom reja volt az utrumban forgó György olánéra. Megkeseredém, azt mondtam, hogy egy asszonyt öszverugódozok. Annak utánna a' pallónál találkozáom velle, az utrumban forgó asszonnyal. Megütögete farba az pálcájával, az mongya nekem, hogy kutya fíja Péter, rosszul van-e az fíjad. Én mondték, rosszul van, mert megragták. Ő monda, odamegyek, megkenegetem. Oda is jöve hozzám, megkené, meggyógyula az után. Azután igazán megvallom, hogy reja gyanakottam azér, az utrumban forgó asszonyra.

43. testis Barta Annók Faluvégi Györné. annorum 40, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben aszt hallottam magától, hogy aszt mondtotta nekem, hogy rejám az fogták, hogy én boszorkány vagyok, az utrumban forgó asszony. Én aszt mondtam, hogy tiszties ki magadot belőlle. Aszt felelé, én nem vagyok az, Isten láttja.

44. testis Györfi Mihály primipilus, annorum 17, nihil.

45. testis Pál Jutka, Gergelj Györné. annorum 80, nihil.

46. testis Istán olá, nemzetes Maksaji Mihály uram sellére, annorum 40, nihil.

47. testis Lovász János pixidarius, az fenn megírt Maksaji uram sellére, annorum 50, nihil.

48. testis Ilona, Olá Vasziné. annorum 22, nihil.

49. testis Czula Mihály, nemzetes Maksaji uram sellére, annorum 20, nihil.

50. testis Czula János, nemzetes Maksai Mihál uram sellére, annorum 23, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben nem tudok egyebet, hanem hallottam mostan Fejéregyházán lakó Modvaji Sándor fenyegette, hogy az tisztiek kezében adgya, hogy az annya rosszul járt volt. Izent is én töllem, hogy menjek oda, csinálja vissza az annyának az mit csinált, mert nyilván ő cselekedet rosszat velle, az utromban forgó asszony.

51. testis Sükösd József primipilus annorum 21, nihil.

52. testis Pipeji Annók, Fodor Mártonné, annorum 54, nihil.

53. testis Pipeji Judit, Sükösd Tamásné, annorum 50, nihil.

54. testis Samuel Kata, Kovács Danielné, annorum 27, nihil.

55. testis Sükösd Annók, Nagy Zsigmondné, annorum 20, nihil.

56. testis Juanna, Karátson Jánosné, annorum 20, nihil.

57. testis Gábor Péter pixidarius, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban forgó kérdésben hallottam magától, hogy fenyegetőzött, mikor faluba ment kérőjért. Nem adtak, aszt mondtotta, tudom mit c[s]jinalok.

58. testis Pap Jutka, Ács Ferencné, annorum 46, nihil.

59. testis Vadasdi Rusint, Marosi Péterné, annorum 26, legitime citata jurata examinata fatetur: Én egyebet nem tudok csak aszt, azmit uram mondott.

60. testis Szabo Ferenc, teketetes úr Rédeji Ferenc uram jobbágya, annorum 25, nihil.

61. testis Fodor György pixidarius, a' fenn megírt Maksaj uram sellére, annorum 25, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az utrumban forgó kérdésben egyebet nem tudok, hanem más emberek szavára, az nyomát keresztül nyomtam az úton, hogy hallottam, mondták, hogy az boszorkánnak ha keresztül nyomják a nyomát, visszanéz. De nem tudom, nézett-e vissza vagy nem. Azután harmadfél héttel fájni kezdett az lában, az utrumban forgó asszonyra volt gyanuságom.

62. testis Fülöp Jutka, Kovács Sámuelné, annorum 22, nihil.
 63. testis Anna, Szabo Mihályné, annorum 21, nihil.
 64. testis Nagj Annók, Lovász Jánosné, annorum 25, nihil.
 65. testis Nagj Rebeka, annorum 16, nihil.
 66. testis Osvát Rusint, Kovács Mihályné, annorum 36, nihil.
 67. testis Szász Kata, Szeredaji Sámuelné, annorum 36, nihil.
 68. testis Szász Borka, annorum 40, nihil.
 69. testis Nagj János Borka, Gábor Péterné, annorum 30, nihil.
 70. testis Kovács Dániel primipilus, annorum 29, nihil.
 71. testis Kelemen Istán pixidarius, annorum 30, nihil.

Ezen especifikált bizonságok mind laknak Udvarhely alias fillialis Kereszturfi székben Bözöd Uyfaluban, kik is hütök után tött fassiójokot irtuk meg Nagycságtoknak, Kegyelmeteknek, fide nostra mediante szokott pecsétünkkel és subscriptionk alatt Nagycságtoknak, Kegyelmeteknek kiattuk. Datum anno die loco ut in praemissis. Ezek után Istennek oltalmában aláljuk Nagycságtokot, Kegyelmeteket.

Nagycságtok, Kegyelmeteknek aláztatos szolgálja

Kovács Sámuel m. p. bözödújfalvi és Sükösd Mihálj m. p. mind ketten Udvarhely alias fillialis Kereszturffi székben az megírt falluban lakók.

Correcta per nos.

³Spectabilibus Generosis Egregiis Nobilibus et Agilibus Dominis vice Judicibus Regiis et Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhely, Dominis Nobis semper observandissimis.

⁴Anno 1738. Apertae per Joannem Ugron juniorem alterum vice judicem regium sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Pro incatta detenta Pika

VI.

1738. május 13., Udvarhely

Anno 1738 die 13. Maii. Levata causa in Udvarhely coram generoso domino Johannem Ugron junior altero vice giudice regio cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhely.

Dominus actor per suprascriptum procuratorem [Martinus Antal de Vágás] penes exmissionem exhibet literas relatorias cupitque perlegi et incattam secundum actionem convinci et aggravari.

Detenta etiam per introscriptum procuratorem [Samuel Pap de Homorod Szent Márton] exhibet literas relatorias cupitque perlegi de reformatione protestando dominus penes exmissionem dicit: Constál ex productis.

1-mo Hogy az detentához boszorkányság iránt gyanúság volt.

2-do Constál az is kettőnek is lábai meggyógyultak, edgyiknek atyától megfenyegetett, az másik keresztül nyomván nyomát, lábai csakhamar fájni kezdvén, ő gyógyította meg kenéssel, mely igen nagy specieesse az boszorkányságnak, melyre nézve kívánom

megúsztatassék, és kijő igassága, úgy gonoszsága, és büntetődgyék az szerént, ceteris verba nihil.

Detenta incatta penes exmissionem constál exhibeált relatoriámból feles fatenseknek fassiójokból, hogy én tiszta életű jámbor asszony, nem boszorkány vagyok, és semmi boszorkányságbéli dolgot az dominus actornak actiója szerént nem cselekedtem, ha szintén valakit megkentem is, nem úgy kentem meg mint boszorkány. Per hoc kívánom, mint-hogy az dominus actor őkegyelme én ellenem semmit nem doceál, juxta illud actorum nihil probantum, et simpliciter absolváltassam, protestatur ceteris verbis.

Deliberatum: Comportaltatván mindkét rész relatoriái, minthogy az actor őkegyelme semmit ellene nem doceál, az mely iránt valami suspicio lehetne boszorkányság iránt iránta, hanem hogy kenegedett betegeket, az incatta részszérül pedig feles fatensek subinferálják, hogy nem tudgyák semmi boszorkányságát, sőt igaz tiszta életű asszonynak tudgyák és ismerik lenni. Arra nézve juxta illud actorum nihil comprobante reus simpliciter absolvitur, nem lévén az actornak őkegyelmének ratione sui officii semmi documentuma, ab impetitionem domini actoris, simpliciter absolváltatik.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon.

3 Címzés a hátlapon.

4 Megjegyzések a hátlapon.

272.

1738. július 10., Keresztúr

FIATFALVI ÖZVEGY SIMÓ PÁLNÉ PERLI SIMÓ GYÖRGYNÉ CZIFÓ ANNÓKOT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/90. cs. N. 123.

Levata causa anno 1738 die 10. Julii in Keresztur coram generoso domino Sebesi Nicolao altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis Keresztur.

Atrix Fiafalván lakot néhai Simo Pál relictája Kovács Ersébet, incatta ugyan fiafalvi Simo Györgyné Czifo Annók, mindkét fél peresek laknak nemes Udvarhely alias filialis Keresztur székben, az megnevezett faluban. Et per actricis procuratorem Andream Gyarmati de Also Boldog Aszszonfalva, per quem solemnii protestatione praemissa allegat taliter: Citáltattam az incattát törvényben nemes Kereszturfi székben ad octavam diem in anno praesenti 1738 circa diem 23. Junii, actióm olyan vagyon ellene, hogy in anno supradicto, die circa 22 Junii engemet az incatta az specificált székben megnevezett faluban, Fiafalván, az Farkas János kapuja előtt az országútyán, mely helynek vicinitássáról protestálok, mód nélkül diffamált kurvának, boszorkánnak, lopónak mondott, in super, reám

támadván, engemet majd megfojtott, halálomra igyekezett, méltán kívánom azért, a jure, hogyha az incatta ezen diffamáló szavainak úgy cselekedetinek helyes ratióit nem assignálhattya, ellenem mondott diffamáló szavaiért seorsim et singillatim emenda linguaen convincaltassék, hogy megvert, rongált, reám támadván potentiose, tarkon ragadván engem, halálomra igyekezett, azért cum poena minoris potentiae, testemen tett verésért az incattának, mindhogy nem vettem volna fel pro fl. hung. 20, költésim is extendalódhatnak nyolc forintokra, ezt is refundállya mind ezekben, ha mit az incatta fogna tagadni, data exmissione cum circumstantiis congruis actióm szerént doceálni kész lészek, magamnak is a hütöt kérnem ne sit serum, de reliquo protestatur.

Pro incatta nemo. Ideoque in totali actione actricis vincitur.

273.

UDVARHELYSZÉK PERE BÖZÖDI FALUVÉGI MIHÁLYNÉ BEREI SÁRA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁG, KURUZSLÁS ÉS EGYÉB BABONASÁG VÉTKÉÉRT,
VALAMINT ÁCS GERGELY ELLEN PARÁZNASÁGÉRT ÉS SZITKOZÓDÁSÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/90. cs. N. 135.

NYOMT. KIADÁSA: Az itt nem közölt, 1739. január 30-i tanúkihallgatás:
VASS, 1913. 84–89, újra kiadva KLANICZAY–KRISTÓF–PÓCS, 1989. 871–876. p.

I.

1738. november 6.–1739. február 28., Keresztúr

Levata causa anno 1738. die 6ta Novembris in Keresztur, coram generoso domino Paulo Sandor altero vice iudice sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis filialis Keresztur.

Causa generosi domini Melchioris Török alterius vice iudicis regii sedis Siculicalis Udvarhelyi ratione officii vice iudicatus ex praefata sede ut actoris, de Kaditsfalva, contra et adversus nobilem foeminam Saram Berei consortem Michaelis Faluvégi et nobilem Gregorium Ács, de dicta sede filiali que Keresztur in Bözöd existente habita ut incattus.

Pro domino actore procurator Martinus Antal de Vágás per quem praemissa cum protestatione dicit: Cítáltattak az incattusok in anno 1738. die 15. Septembris, mivel vádoltatot az incatta boszorkánysággal, kuruzslással, egyéb babonasággal, másokot olyanokból való meggyógyítással, az másik incattus, Ács Gergely tövénye utánna is paráznasággal, in genere Isten ellen mindenféle káromkodásokkal, megkívánom azért a jure, mind a két incattusok ellen ha doceálhatom actiómot, exmissióm lévén cum circumstantiis congruis hallyanak a haza tövénye szerént halállal, ceteris verbis protestatur.

Pro incattusok nemo, ideoque in totali actione domini actoris vincuntur. Die eodem prohibita.

Levata causa anno 1739., die 22. Januarii in Keresztur coram generoso domino Paula Sándor altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely, cum dominis juratis assessoribus sedis Keresztur.

Pro domino actore procurator idem qui supra per quem cupit reddi rationem prohibitionis alioquin cum poena prior scilicet sententia.

Pro incattusok procurator Ladislaus Kováts de Bözöd Ujfalu, per quem dicit alter videlicet Áts Gergely excipiendo contra forum: Én Inclytum Pivodanum Regimentben Szerentsi uram companiájában ő felségének hadi szolgája vagyok, azért ezen fórum incompetens fórumom, hogy prohibítáztattuk mind két incattusok causánkot szabad volt Aprobatae Constitutionis Par. 4, art. interim protestálok, ezen exceptionmról iudiciumot vévén, az más incatta részéről az után szólhat az procurator.

Dominus actor ad exceptione dicit: Mikor prohibeáltatta az én causamot, akkor magát incattusnak tette, exceptiója nem teneál, ceteris verbis.

Incattus verbis.

Jöllehet az incattus Ács Gergely verbis excipiál de foro, hogy ő az Pivodanum Regiment-beli katona, mint hogy pedig az nemes szék előtt az nem constál, hogy actualis katona volna, és hogy tempore inchoationis causae is katona lett volna, azért ezen fórum fóruma az incattusnak.

Pro incattus Áts Gergely dicit et excipit procurator idem qui supra verbis. Az incattus Áts Gergely excipialván azon, hogy az dominus actor az paráznságért nem citáltatta, kívánván, hogy in ea parte condescendállyon az dominus actor actiója, mint hogy pedig constál az dominus actor exhibitájából az citatióról való testimoniálisból, hogy az incattus újjabban paráznságért nem citáltatott, hanem káromkodásért, azért in ea parte causa est condescensa.

Incattus iterum idem: Az actor ő kegyelme actióját tagadom, hogy káromkodtam volna, kiváltképpen az után, hogy tiszt uraimékkal ő kegyelmekkel megbékéltem, exmittáltassam magam defensiojára absolutiót kévának.

Altera Berei Sára per suprascriptum procuratorem Ladislaum Kováts dicit: Cum protestatione az actor ő kegyelme actióját tagadom, magam mentségére, hogy exmittáltassam és absolváltassam megkívánom, ceteris verbis.

Exmittuntur ambae partes pro et contra juxta allegata et responsa.

Levata causa anno 1739, die 12. Februarii. In Keresztur coram generoso domino Paulo Sándor altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis Keresztur.

Dominus actor penes exmissionem exhibet litteras relatorias de reformatione protestatur et cupit perlegi.

Ezen causa ad futuram diferáltatik az incatta betegségére nézve.

Levata causa anno 1739, die 26. Februarii. In Keresztur coram generoso domino Paulo Sándor altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis Keresztur.

Dominus actor iterum cupit perlegi contra incattum et incattam relatorias litteras, et secundum actionem convinci et aggravari, protestatur.

Pro incattusok procurator idem qui supra per quem dicunt: Elvárjuk az actor ő kegyelme mit fog exhibeálni, azok ellen salvum légyen contendálnunk, és ha úgy fog kévántatni, magunknak is exhibeálnunk, ceteris verbis.

Incatta Berei Sára excipit contra tres fatentes domini actoris, tudni illik Gyergyai Boldisárné és Magyarai Istvánné peres társaim, mellyek kitécenek az protocolumból, Magyarai István pedig mint edgytest lévén feleségével, lehet suspició, hogy ő is ex motu aliquo fa-teáltatott, kik is hogy in iudicio nem acceptaltathatnak constal ex Decreto Par. 2. Titt. 28. Ergo megkévánom, hogy fassiójok ne teneállyon, ceteris verbis.

Dominus actor: Ad exceptionem incattae dicit: Úgy látom, három fatensim ellen excipiál az incatta, melly exceptiója meg nem álhat ratio: mert minden gonosztevő citáltathatná azokat, kiket tudna, hogy ellene tudnának: 2do ratio: úgy informáltatom, hogy azután is citáltatta, minek utánna in jus attrahaltatott volt, azért ezen fatensek fassióji megálhatnak, ceteris verbis.

Eadem incatta: Én, hogy az actor ő kegyelme engemet citáltatott, annak előtte citálatatam az megírt fatenseket, mihelyt tudni illik vettem észre, hogy engemet diffamáltanak, de ha az nem lett volna is, legaláb az actor ő kegyelme exmissiója inquiráltatásakor már pereseim voltak, az mely kitécik az protocolumból, ergo nem stálhat fassiójok.

Dominus actor verbis.

Deliberatum

Az incatta excipiálván az dominus actor három bizonyági ellen, hogy fassiójuk ne stályon ellene ea ratione, hogy ketteje úgy mint Gyergyai Boldisárné és Magyarai Istvánné peressei az incattának, Magyarai István pedig férje lévén az edgyik peressének, allegállya azt is az dominus actor replicája szerént, hogy előb citáltatta volna azon fatenseket, minek előtte citálatatta volna az dominus actor az incattát, mint hogy azért az dominus actor megírt fatensi ellen semmi infámiát nem comprobál az incatta, mellyért nem stálhatna fassiójok, különben is ex protocollo elucescál világosan, hogy jó üdövel is eléb citáltatott az incatta az dominus actortól, mint mikor citáltattak volna az dominus actor fatensi az incattától, per hoc rationibus praemissis az incatta exceptiója nem teneál, az dominus actor fatensi fassióji stálnak.

Incatta protestatur super hoc deliberato, ha ezen causa apellatióban mégyen, ne sit serum ibidem revideáltatnom. Actor reprotestatur.

Altera incattorum Berei Sára exhibet litteras relatorias, de quarum reformatione protestando cupit absolute juxta priorem replicam, ceteris verbis.

Eadem incatta cupit, hogy corruályon az említett Osvát Annok fassiója, most ex hac ratione, hogy az actor ő kegyelme relatoriájában nem úgy mint az enyémben, hanem difformiter fateált, mellyet az consequens fatens is, Illyés olá, infringál, ceteris verbis.

Dominus actor ezen fatensek fassiója megálhat, biformitás nem lévén fassiójában, ha szintén valamellyikben bővebben felel is, ugyancsak azon dologról felel, az Illyés fassiója pedig ambigue lévén, nem cassálhattya, másképpen is jobágy seller lévén, az ő fassiója nem teneálhat, ceteris verbis.

Deliberatum

Mint hogy az két relatoriában az Gyergyai Boldisárné, Osvát Annok, fassiójiban diformitás nincsen, ha szintén pro rei declaratione az incatta relatoriájában olyan dolgot is hoz

elő, mely az dominus actor relatoriájában nem íratott, per hoc az incatta exceptiója nem teneál.

Dominus actor penes exmissionem dicit: Constál ex productis világosan az incattának babonáskodása, az melly mellett megkívánom az incatta megúsztatassék, vagy septimose mentse magát, alioquin actióm szerént convincáltassék, az mi illeti az Áts Gergely dolgát, constál világosan Isten ellen való káromkodása, azért maga mentségére semmit nem producál, actióm szerént megkívánom, convincáltassék.

Incatta: Az actor ő kegyelme azt teszi fel, hogy én mint boszorkány, haza törvénye szerént convincáltassam, de ő kegyelme arról articulust az haza törvényéből, ha boszorkány volnék is, sohult nem mutathat, annál inkább hogy nem vagyok, mivel az a venefica quae opere diaboli contra naturaliter in perviciem aliorum operatur, mint példának okáért valaki asagra ülven (az mint fabuláltatik) Törökországba menne, és onnan borsot hozna, s azzal másnak ártalmára cselekednék, én ellenem ilyen fassiók nincsenek még az dominus actor ő kegyelme relatoriájában is, hanem az edgy peresem említett Osvát Annok akar importálni ellenem hol miket, de abban is semmi erő nincsen, mivel unus testis, nullus, nec in materia fateal ollyat, az melly ördögi erővel cselekedett dolgot nézne, hanem csak valami rostavetést, sulyok hányást, melly ellen kész vagyok tertiose jurálni, hogy én afféle boszorkányi dolgokban magamot soha nem elegyítettem, külömben is circiter 83 fatensek, kik falumbeliek és szomszédim, igaz jámbor asszonyok fateálnak. Ergo simpliciter absolválatni kívánok.

Alter incattus, Áts Gergely. Az actor ő kegyelme relatoriájában törvény után való káromkodásom nem elucescál, ergo kívánok absolutiót.

Actor verbis.

Deliberatum

Satis superque evolválván az nemes szék mind az dominus actor, s mind az incatta exhibeált relatoriáit, jóllehet az incatta exhibeált relatoriájában feles bizonyságok importállják, hogy az incattának semmi boszorkányi varáslási tudományát nem tudgyák, jámbor életű asszonynak tudgyák lenni. In contrarium, minthogy az dominus actor productumából edgy fatens importállja, hogy az incatta rostát vetett, sóval, kenyérral és holt szénnel babonázott, valami cérna végére kenyeret ragasztott, s azt kerengette, más fatens fassiójából is importáltatik az is, hogy az incatta maga fateálta: Az mit megnéz, abból meg tudgya, hogy az soka-dalomban jó szerencséje lesz-e, vagy nem. Importáltatik az is maga fassiójából az incattának, hogy az kit megátkoz, az meg léssen átkozva, kettőt meg is átkozott, meg is fogta az átka, per hoc tetcezt his rationibus, hogy az incatta tertiose bonae honestaeque famaе szemlyekkel jurálljon azon, hogy tiszta igaz életű szemelly, nem kuru sló, nem varásló, nem babonázó s boszorkányi mesterségével nem él, afféle mesterséget nem tud, jurálván absolválatatik, nem jurálván homágiumnak poenájában incurálljon az incatta.

Világosan feles fatensek fassiójából elucescál az dominus actor ő kegyelme productumából, hogy az incattus Áts Gergely Isten törvénye után is nem régen Istent s keresztyén embert írtóztató nagy káromkodásokkal szitkozódott, signanter attával, teremttével, per hoc tecett az törvénynek, hogy az incattus Áts Gergely veretessék az kézi kalodában, ha magát nem redimállja, és míg az gyülekezetben az templomból bőjt napon háromszor ki nem jönnek, ott tartassék, annak utánna bocsátassék el.

Dominus actor: Az mi illeti az Berei Sára ellen való deliberatumot apellat cum tota sua serie et processibus, eo quo mos et consuetudo requirit antiqua, ceteris verbis.

Incatta verbis contendit, et futuram kész jurálni.

Deliberatum: Transmittitur.

Alter incattus Áts Gergely protestatur de remedio novi iudicii simplicis, ceteris verbis.

Anno 1739, die 28. Februarii per procuratorem suum Ladislaum Kováts de Bözöd Ujfalu az incattus bözödi Áts Gergely remittit novum.

II.

1739. január 22., Keresztúr

Bözödujfalvi Kováts Sigmond, Kováts Joseph és bözödi Adám István uramék ő kegyelmek feleltessenek.

Doceállya az incatta bözödi Faluvégi Mihállyné, Berei Sára, hogy boszorkánysággal, kuruslással életét nem folytatta, tiszta igaz életű ember, nem is babonás.

2do: Hogy boszorkányi babonás mesterséggel megnyavallyásított beteg embereket is babonás boszorkányi mesterségével meg nem gyógyított, nem orvosolt. Cum omnibus circumstantiis congruis.

Ex protocollo sedis Keresztur, die 22. Januarii 1739.

III.

1739. január 24., Bözöd

Alázatos szolgálatunkot ajánlyuk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek. Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen jó egészségben éltesse, kívánjuk.

Akarók nagyságtoknak kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1739, die 24ma mensis Januarii, kére münköt Udvarhely alias filialis Kereszturffi széki bözödi agilis primipilus Faluvégi Mihállly házas társa, Berei Sára asszony ő kegyelme primipila, hogy elmennénk Udvarhely alias filialis Kereszturffi székbén Bözödre az primipilus Hatos Tamás lakó házához a végre, hogy az melly vallókot az exponens asszony ő kegyelme, vicetiszt uram ő kegyelme pecsétinek erejével mű előnkben hívatna és állítana, mindazokat erős hűtellel megesketnők, és az előnkben adatott utrumra szorgalmatosan megexaminálnók. Mű azért engedelmesek lévén az exponens asszony ő kegyelme keresetinek, anno die in praenotatis elmentünk az fönn megírt székbén, faluban és helyre, és az melly vallókot az domina exponens asszony ő kegyelme vicetiszt uram ő kegyelme pecsétinek erejével mű előnkben állított és hívatott, mű azokat erős hűtellel megeskettük, és az előnkben adatott utrumra szorgalmatosan megexamináltuk, és hütök után tött fassiójokot nagyságtoknak kegyelmeteknek megírtuk, mellyek így következnek:

Testium Fassiones

1^{mus} testis pixedarius Gyergyai Gergely üdösb, annorum circiter 75,

- 2^{dux} testis pixidarius Barta István, annorum 70.
- 3^{ius} testis primipilus Joo alias Mester Samuel, annorum 33.
- 4^{ius} testis primipilus Mathé Mihály, annorum 50.
- 5^{ius} testis providus Boros István, nemes Böződi Tamás Ferenc uram jobbágya, annorum 42.
- 6^{iu} testis Major Boldisár házastársa, Beres Sara primipila, annorum 60.
- 7ma testis néhai Balasi Menyhárt relictája, Varga Annok primipila, annorum 43.
- 8va testis Szakmári alias Pap György házastársa, Fodor Annok primipila, annorum 33.
- 9na testis Fülöp András házas társa, Török Borka pixidaria, annorum 50.
- 10ma testis Marton István házastársa, Vas Soffia pixidaria, annorum 39.
- 11ma testis Osváth Györgj házastársa, László Judith primipila, annorum 30.
- 12^{mas} testis primipilus Gyergjo Pál, annorum 60.
- 13^{ous} testis primipilus Osváth Györgj, annorum 32.
- 14^{ius} testis primipilus Hatos Györgj iffiabb, annorum 40.
- 15us testis pixidarius Barta András, annorum 70.
- 16us testis pixidarius Fülöp János, annorum 46.
- 17^{mus} testis pixidarius Ujfalvi Samuel, annorum 23.
- 18^{tus} testis pixidarius Fülöp Daniel, annorum 17.
- 19^{mus} testis primipilus Kováts Páll, annorum 13.
- 20^{mus} testis primipilus Kien Mihály, annorum 46.
- 21^{mus} testis pixidarius Magjari Györgj, annorum 40.
- 22us testis primipilus Kien Peter, annorum 40.
- 23^{ia} testis Boros István házastársa Keresztes Judit, nemes Tamasi Ferencz uram ő kegyelme jobbágy asszonya, annorum 33.
- 24ta testis néhai Szakal Gergely relictája Marti Jutka pixidaria, annorum 32.
- 25ta testis néhai Magjari István relictája, Hatos Annok pixidaria, annorum 60.
- 26ta testis Barta Andrásné, Hogjgjai Suska pixidaria, annorum 50.
- 27ma testis Csiki Páll házastársa Vas Ersok pixidaria, annorum 36.
- 28va testis Bálint Mihály házastársa, Gergely Annok primipila, annorum 35.
- 29na testis Fülöp János házas társa, Damokos Judith, pixidaria, annorum 60.
- 30ma testis Killyén Péter házas társa, Ceplő Sára primipila, annorum 28.
- 31ma testis Erső István házastársa, Böződi Sára primipila, annorum 45.
- 32da testis Berei Samuel házastársa, Gagyí Ersok, primipila, annorum 60.
- 33^{ia} tertis Barta István házastársa, Varga Borka pixidaria, annorum 56.
- 34us testis primipilus Bölényesi Joseff, annorum 25.
- 35us testis primipilus Berei István, annorum 32.
- 36ta testis néhai Berei Sigmond relictája, Besenyei Ilona, primipila, annorum 60.
- 37ma testis Máthé Mihály házastársa, Szabo Susa primipila, annorum 30.
- 38va testis Vas Péter házastársa, Fülöp Sára primipila, annorum 23.
- 39ma testis Jaro Sándor házastársa, Ádám Ersok pixidaria, annorum 56.
- 40na testis Joo alias Mester Samuel házastársa, Beneffi Kata primipila annorum 20.
- 41^{mas} testis primipilus Tamási Boldisár, annorum 51.
- 42us testis primipilus Jakab Sámuel, annorum 49.
- 43^{ius} testis pixidarius Varga Boldisár, annorum 50.
- 44^{ia} testis Fabian András házastársa, Dömötör Judith pixidaria, annorum 41.

- 45^{ms} testis primipilus Gyergjo Tamás, annorum 36.
 46da testis Tamási Boldisár házastársa, Szabo Ersok primipila, annorum 50.
 47ma testis Varga István házastársa, Kús György Kata pixidaria, annorum 39.
 48va testis Fülöp Gergelly házastársa, Nagj Kata pixidaria, annorum 54.
 49^{mus} testis pixidarius Balási István, annorum 45.
 50^{mus} testis pixidarius Fülöp Sámuel, annorum 26.
 51^{mus} testis pixidarius Jaro Sándor, annorum 40.
 52da testis Fülöp Samuel házastársa, Sebestyén Sára pixidaria, annorum 17.
 53na testis néhai Kováts András relictája, Nagj Ersok primipila, annorum 40.
 54ta testis Árkosi Joseff házastársa, Nagj Kata primipila, annorum 26.
 55^{tus} testis Berei Márton házastársa, Bolgár Judith primipila, annorum 26.
 56^{tus} testis primipilus Jakab János, annorum 50.
 57^{mus} testis pixidarius Ketskés Mihály, annorum 43.
 58^{mus} testis pixidarius Ketskés János, annorum 32.
 59ma testis néhai Tamási András relictája Ádám Sára primipila, annorum 44.
 60ma testis Sebestyén Gergelly házastársa, Faluvégi Borka pixidaria, annorum 44.
 61ma testis Adam Daniel házastársa, Balási Sára primipila, annorum 42.
 62ma testis Balási István házastársa Kelemen Rusint pixidaria, annorum 42.
 63ma testis Senye Sigmond házastársa, Gothárt Maria primipila, annorum 43.
 64^{tus} testis primipilus Tamási István, annorum 24.
 65^{tus} testis primipilus Hatos András, annorum 40.
 66^{tus} testis primipilus Vas Mihály, annorum 45.

Hi praespecificati sexaginta sex testes sunt legitime citati jurati examinati et fatentur hoc modo: Ad 1^{mm} et ad 2^{dum} utrum: Mű minyájan az utrumban specificált Faluvégi Mihály házastársát, Berei Sárát soha az mű üdönkben boszorkánysággal, kuruslással vagy babonásággal életet fojtatta volna, nem tudjuk, sem hogy babonás boszorkányi mesterséggel megnyavaljásított beteg embereket babonás boszorkányi mesterséggel meggyógyított vagy orvosolt volna, még hírit sem hallottuk, hogy valakit orvosolt volna, hanem minyájan tiszta igaz életű asszony embernek üsmerjük, s tudgyuk lenni.

67^{mus} testis pixidarius Gjergjai Gergelly iffjab, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1^{mm} et 2^{dum} utrum: Én az utrumban specificált Faluvégi Mihályné, Berei Sára asszonynak semmi babonás boszorkányi mesterséggel való életit nem tudom, sem hogy afféle mesterséggel beteg embereket gyógyított volna, hanem igaz életű asszonynak üsmerem lenni, hanem hallomást hallottam az incatta felől ezekről Gyergjai Boldisárnéétől, Osvát Annoktól hallottam aszt, hogy beszéllete, az ő sujkát egy alkalmatossággal az incatta mikor ő beteg volt, elkérette, és Gyergjai Boldisárné az fiát utánna küldötte, haza vitette, hát hejánosságával vagyon az sujok, ezután orvosságot kéretett az incatta Bérei Sárától, s hogy orvosságot adott, az orvosságtól jobban lött. Halottam Magyar Istvánnétől, Mojses Sárától aszt, hogy beszélle vala, hogy az incatta Berei Sára az ucán köröszkül kötött egy bogos cernát, és ő aszt által lépte, s azután nyavaljásodott meg neki az farsoka.

68va testis. Iffiabb Gyergjai Gergelly házastársa Ujfalvi Rebeka, pixidaria, anorum 35, legitime citata jurata examinata fatetur: Ad 1^{ms} et 2^{dum} utrum: Én az incattának semmi boszorkányi vagy babonás mesterséggel való életit nem tudom, nem is üsmerem oljan asszonynak lenni. Hanem hallomást hallottam ezektől: halottam Magjari Istvánnétől,

Mojzes Sárától, hogy beszéllette, az incatta egy bogos cémát körösztül kötött volna az ucán és ő aszt által lépte volna, és az mia nyomorodott volna meg az farcsoka. Hallottam Gyergjai Boldisárnétól is aszt, hogy ecer az sujkát elvitette az incatta, mikor ő beteg volt, s hogy elvittek az sujkott hát ő annál betegebb, s mondotta az fiának, meny utánna, fiam, az suljoknak, mert most engemet Faluvégi Mihályné eszen, hozd haza az sujkott. Hogy hazahozatta az sujkot, azután neki nem fájt úgy az teste. Ugyan aszt is hallottam Gyergjai Boldisárnétól, most az el múlt Karátson előtt, hogy beszéllette, hogy ő hozzája macska képben járt betegségében az incatta Berei Sára, és az incattának néhai anyya.

69ma testis Keresztes Sámuel házastársa Balás Kata pixidaria, annorum 50, legitime citata jurata examinata fatetur: Ad 1^{mum} et 2^{dum} utrum: Én az kérdésben föltött incattát tiszta életű asszony embernek tudom, semmi boszorkányos mesterséggel való életit nem tudom, én tíz esztendők alatt elget háltam egy ágiban vélle, de semmit hozzája nem szentetem, egyebet nem tudok az egy jámborságnál felőlle.

70ma testis. Ketskés István házastársa, Deák Annok pixidaria, annorum 55, legitime citata jurata examinata fatetur: Ad 1^{mum} utrum: Én az incatta Berei Sára felől illyet tudok valani: Ezelőtt circiter nyolc vagy kilenc esztendővel Bözödön német quartélyosok voltak, akkor egy alkalmatossággal hozzám jöve az incatta egy küs fiacskájával együtt, s mondá nekem, hogy az nálla lévő káplárnak az koszpergje eltörött, haragszik az káplár, akkor föllem egy küs kenyeret, sótt és egy gyertyát kére, s bemene az én kamarámban, én kü s be jártam az házból, féltem, hogy ha az káplár házamhoz jő, én nem is tudom miért ment be az kamarában, nem is láttam semmi dolgait, gondoltam aszt, hogy az káplártól való féltiben ment be, egykor én is bemegeyek, kijöve az kamarából, s mondá nekem: Szomszéd asszony, engemet semmi nem löl, én rajtam az káplár az pesztergének az árát meg nem veszi, tartsak számot bár reája, mert mikor az illyat megnézte, semmi nem lölte, jól találta. Én ezen dolgot beszéltem Gyergjai Boldisárnénak, de az incattának soha nem beszéltem, sem szemben nem fogtam érette, minthogy nem is ügyeltem. Ad 2^{dum} utrum: Vagyon annak huszonkilenc esztendeje, hogy én itt lakom az incattának szomszédtságában, s tudom, hogy soha boszorkányi vagy babonás mesterséggel senkit beteget nem gyógyított, még hírt sem hallottam.

71ma testis pixidarius Ketskés István, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1^{mum} utrum: Én az incattának semmi boszorkányságát vagy varáslását nem látam, sem nem tudom, hogy olyan mesterséggel élt volna. Aszt hallottam bözödi néhai Koncz Páll uramtól, hogy boszorkányozta meg az incattát, azért hogy gyanakodott, hogy az ő feleségének az incatta ötte volna meg az fejét, de érette meg nem pörlötte. Ad 2^{dum} utrum: Az én szomszédságomban lakik az incatta, tudom, hogy soha betegeket oljan mesterséggel nem gyógyított, sótt az maga fia vesztésben volt beteg, ha tudott volna oljan mesterséghez, bizony az maga fiát meggyógyította volna, meg is hala azon nyavaljában az fia.

72da testis Nagj János házastársa, Györke Borka, nemes Tamási Ferencz uram. ő kegyelme szabad sellér asszonya, annorum 56, legitime citata, jurata examinata fassa. Ad 1^{mum} et 2^{dum} utrum: Én az incatta Berei Sárának boszorkányi babonás mesterséggel való életit nem tudom, nem hogy boszorkányi babonás mesterséggel betegeket gyógyított volna, hanem tiszta életű jámbor asszonynak tudom lenni. Eszt hallottam ezelőt circiter hat esztendővel, az Gyergjai Boldisár kapuja előtt állok vala az leányommal Mojzes Sárával, hogy Gyergjai Boldisárné megszidá az incattát illyen szókkal: ötött megötte az a' nyil-

ván való boszorkány, akkor az incatta is az maga pajtája előtt áll vala, de nem vötte észre ezen szavait, azután másnap kérdé az incata én töllem, hogy mit mondott Gyergjai Boldisárné, én arra mondek neki, én most semmit nem mondok, míg meg nem esketnek, nem is mondtam meg az incattának.

73um testis Magjari István házastársa, Mojses Sára pixidaria, annorum 36, legitime citata jurata examinata fassa similiter in omnibus uti proxime praecedens septuagesimus secundus testis hoc excepto: Én töllem másnap nem kérdezte meg mit mondott Gyergjai Boldisárné. Eo autem plus: Most az közeleb elmúlt vasárnap hallám az ucán, hogy aszt monda Gyergjai Boldisárné, Osváth Anna az incattának (veszekedvén egymással), hogy hid meg aszt, Berei Sára, hogy megbosszantál engemet, de bizony, hogy megbosszantál, mindeneket már kimondok, noha semmit nem mondtam volna, eltitkoltam volna, kimondom, hogy Ketskés Istvánnénál varásoltál az kamarában, és nállam is megvetted az rostát, és az sujket is elvitetted az házamból. Ezeket hallván az incatta protestála arról, hogy törvény közön vagyon velle.

74um testis pixidarius Magjari István, annorum 34, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1um et 2um utrum: Én nem tudom, hogy az incatta boszorkányi varáslással élne, sem hogy azon mesterséggel betegeket gyógyítana. Hallottam néhai Konez Páltól, hogy az beszélte, hogy ötött az incatta Berei Sára ötte meg. Hallottam Gyergjai Boldisárnétól aszt is, minthogy az incatta ő nálla babot, rostát vetett.

75um testis pixidarius Gyergjai Boldisár, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1um et 2um utrum: Én semmi boszorkánysági kuruslással való élete folytatását az incattának nem tudom, sem hogy boszorkányi mesterséggel valakit gyógyított volna. Aszt tudom, ezelőtt circiter 12 vagy 13 esztendővel én bíróságomban engemet néhai Szakál Gergellyel, Balog Mihály uram és Fülöp György uramék elküldenek az incattához, s aszt izenék mü tölünk az incattának, és az incatta néhai annyának, hogy az Fülöp György fia beteg, gyanakodnak, hogy ők vesztették meg, hanem gyógyítsák meg, mert ha meg nem gyógyítják, tüzet raknak az hátokra, mü eljártunk az dologban, akkor mind az incatta, mind az annya protestála, hogy el nem szenvedik, azért megpörlik. Tudom is bizonyosan, hogy másnap én velem és Jaro Sándorral az incatta és az annya citáltaták Keresztura Balog Mihály uramot és Fülöp György uramot, de meg pöröltek-e vagy nem, nem tudom. Tudom aszt is, hogy néhai Konez Páll az incattának annyával együtt szemekben mondotta, hogy tü nyilván való boszorkányok, az fiamot is tü ötök[!] meg, az feleségemnek is az fejét. Hallottam asztis, úgy az Konez Pál uramtól, hogy egy néhány izben jaj szóval kiáltotta, hogy az ő fejét az incatta ötte meg annyával együtt. Hallottam asztis Konez Páll uramtól és feleségétől, hogy az incatta annyával együtt az ludgyoknak az szüvét kivették volna, és hát szenet töttenek volna hejiben, s azért el is boszorkányozta az incattát annyával együtt.

76um testis Gyergjai Boldisár házastársa, Osváth Annok pixidaria, annorum 32, legitime citata jurata examinata fassa ad omnia: Én az kérdésre eszt tudom felelni, hogy ezelőtt circiter 6-t vagy 7-t esztendővel bemenék az incatta házához s látám, hogy az incatta holt szenet, kenyeret és söt rakot le az tűzhelyre, az keziben egy töben cernát húzott, az tő végiben egy kús kenyeret, s aszt a só, kenyér és szén fölött lovagoltattya vala azon, hogy én bemenék, öszvesoprélé, és én kérdem: Mit csinál kegyelmed? Arra aszt felelé az incatta, aszt próbálta meg, ha az sokadalomban leszen-e szerencséje. Tudom aszt is, hogy egy alkal-

matossággal bemenék az incattához, hát az asztalon babot vet az incatta. Én kértem, hogy mit csinál, aszt felelé, hogy aszt próbálja meg, ha tud-e úgy hozzája, mint Mirsené. Egy alkalmatossággal az incatta egy rostát hozzám hozza, két ollót szűrt bele, aszt mondá nekem: szomszéd asszony, ez kegyelmednek sem nem árt, sem nem használ, előttem háromszor veté meg, s háromszor fordula meg ollóstól az rosta. Tudom aszt is vallani, én beteges voltam, s az uram Illyés olához ment, megnézte véle, s megnézvén, aszt mondotta az incattának Iljes oláh, hogy csináljak harmadnap kötött, s aszt tögyem föl az kürtőben, s aval kössem be, de az míg le nem veszem az kötött az kürtőből harmad napig, addig semmit az háztól ki ne adgyak, az alatt az incatta egy sujkot elkéret, én odaadám, s hát én meg annál rosszabul vagyok, utánna küldém az fiamot az sujoknak, haza hozatám. Tudom aszt is, hogy néhai Koncz Páll uram egy asszony embert (de kit, nevire nem emlékezem), bekülde az incattához és hívatá, hogy menyen be az feleségéhez, arra aszt felelé az incatta; hallám, hogy nem megyen, mert valakit megátkoz, vagy holtig való nyomorú leszen, vagy az ördög elviszi.

77^{mus} testis Illyés oláh, nemes Tamási Ferencz uram jobbágy sellére, annorum 70, legitime citatus juratus examinatus fatetur. Ad 1um et 2um utrum: Én az incatta asszonynak semmi babonás vagy varáslási mesterséggel való élete fojtatását nem tudom, hanem mint más asszony embereket, úgy az incattát is tisztá, igaz életű asszonynak tudom lenni, miolta hogy én itt lakom s üsmerem. Hallom aszt, hogy némelyek az én szómmal járnak, és hogy én Gjergjai Boldisárt, hogy az felesége beteg volt, megnéztem volna, Gyergyai Boldisár nézette volna meg vellem, s én orvosságra tanítottam volna, oljanra, hogy csináljon harmadnap kötött, s aszt tegye az kürtőben harmad napig, s az a míg ot leszen harmad napig, addig az házból semit ki ne adgyon. Én abban senkit meg nem tartok, mert én hozzám nem jött Gyergyai Boldisár, nem is tanítottam, engemet az gutta, mi úgy arat, megüssön, ha affélére tanítottam. Soha még híret sem hallottam, nem hogy tanítottam volna. Sem az sujok dolgát soha nem is hallottam. A való, hogy mikor az szeme fájt Gyergyai Boldisárnénak, akkor jött én hozzám Gyergyai Boldisár, s mondottam, hogy rósavizzel mosogassa gyakorta.

Eodem anno et loco notato die vero vigesima octava mensis Januarii inquisitio continuata.

78us testis primipilus Senye Sigmond, annorum 56 [---]

79^{mus} testis primipilus Dios Mihály, annorum 48, legitime citati jurati examinati fatentur: Ad 1um et 2um: Mű mind ketten az kérdésben forgó incatta asszonyt igaz tisztá életű asszonynak üsmertük lenni és nem is hallottunk s tudunk hozzája semmi boszorkányi bávos mesterségével való életet, sem hogy afféle mesterséggel betegetek orvosolt volna. Tudgyuk aszt bizonyoson, hogy az közeleb elmúlt esztendőben kaszálás tájban műnköt és az bírót, Fábíán Andrást és Magjari Istánnét, Mojses Sárát pecséttel az incatta, Berei Sára elhívá az Gyergjai Boldisár házához a' végre, hogy holmi szavaira Gyergjai Boldisárnét reakérge előttünk, és ecersmind citáltassa in mű vellünk. Mű elmenvén, Gyergjai Boldisárnét az házánál találók, és az incatta mű előttünk aszt kérdé Gyergjai Boldisárnétól, ha abban az szóban vagyon e, az mit mondott ellen ennek előtte Magyar Istvánnénak, arra aszt felelé Gyergjai Boldisárné mű előttünk, hogy ő abban az szóban ninesen, sőt az ő szavával akárki ha mit mondott is, ne járjon, mert meg nem tartya benne, az incatta is így halván szavait, nem citáltatá. Magjari Istvánné is ott lévén, mondá Gyergjai Boldisárnénak, aszt nem az ujomból szoppantottam azért én, az bizony kegyelmed szava, kegyelmedtől hal-

lottam, de micsoda szók voltak mű előttünk, egyik sem magyarázá, de ugyancsak megtagadá Gyergjai Boldisárné, hogy nem szavai, ő semmit nem mondott az incatta ellen. Hasonló képpen, ezelőt való napokban is megtagadá Gjergjai Boldisárné az Diós Mihálj uram házánál mű előttünk, hogy semit az incatta ellen nem szóllot.

80^{mus} testis primipilus Fülöp György, annorum 36, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1^{mm} et 2^{dum} utrum: Én az incatta asszonyt tiszta életű asszonynak tudom lenni, nem tudom sem nem hallottam, hogy babonás mesterségével gyógyított volna betegeket. Tudom aszt, hogy ezelőt circiter tizenkét esztendővel énnekem egy kűs fiacskám beteg vala, s gyanakodtam, hogy az incatta néhai anyja Nagj Berei Péterné mia nyomorodott volna meg, s két embertől reá izenteték az incatta anyyára, hogy gyógyítsa meg az fiacskámot, de én sem ecer, sem mácor soha az incattára nem gyanakodtam, nem is izentettem. Az incatta anyya pedig engemet azon izenetemért csakhamar citáltata Keresztura, ezután csakhamar meghala, nem pörölteté. Tudom aszt is bizonyosan, hogy Balog Mihálj uram soha sem az incattára sem az incatta anyyára ezen dologért nem izentetett, sem ő kegyelmét egyik sem citáltata.

81ma testis Balog Mihálly házastársa, Magjari Ersok primipila, annorum 60, legitime citata jurata, fassa: Ad 1^{mm} et 2^{dum} utrum: Én az kérdésben föltött incattának semmi boszorkányi vagy babonás mesterséggel való élete fojtatását nem tudom, sem hogy azzal az mesterséggel gyógyított volna nem is hallottam. Tudom aszt bizonyoson, hogy az én uram Balog Mihálly soha sem ecer, sem mácor az incattára, sem az incatta néhai anyyára nem izentetett az Fülöp Györgj fia betegségéért, sem ő kegyeket egyik is nem citáltata, hírit sem hallottam eddig, hanem most hallottam.

Item anno, possessione, sedeque supranotato, die vigesima octava mensis Januarii, domum vero nobilis foemine Mariae Keresztes, nobilis quondam Pauli Koncz de Bözöd relictæ viduæ, ibidem existentem habitam accessimus.

82^{dus} testis Koncz Péter nobilis, annorum 19, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1^{mm} et 2^{dum} utrum: Én az utrumban specificált incatta asszonynak szintén szomszédcságában lakom, de én semmi boszorkányi babonás mesterséggel való életit nem tudom, hogy affélével gyógyított volna is, nem hallottam, nem is gyógyított beteges embereket. Aszt bizonyoson hallám az elmúlt vasárnap Gyergjai Boldisárnének az szájából, veszekedik vala szóval az incatta Berei Sára asszonnyal, hogy szemiben mondá: Hid meg aszt Berei Sára, hogy megbosszantál most, csak elhallgattam volna, semmit nem mondtam volna, annyit vakarsz az fejedre, hogy csak egy szörszálon marad meg életed, boszszumban annyit vallok reád, az incatta pedig protestála, hogy most is törvény közön vagy velem, még is olyat beszéllesz, ezen szavait mások is hallották az ucán. Hallottam az néhai édesattyámtól, Kocz Páll uramtól, s az édes anyyámtól is, hogy egy néhányszor beszéllettek, hogy az incattának néhai édesanyya egy ludgyokot halva vitte volna ő kegyelmékhez, valaki más ütötte volna meg, hogy azért az anyámék izentek be az incatta anyyához, hogy ne haragugyék, mert nem gyanakodnak ő kegyelmére, hogy ő kegyelme ütötte volna meg. Hallottam aszt is az anyyámtól, hogy beszéllette, hogy azután miölta, hogj az incattának anyya megholt, azután az feje nem fájt úgy. Ilyeneket hallottam az néhai atyámtól és anyyámtól, de hogy az atyám vagy anyám az incatta asszonyt megboszorkányozta volna, vagy izengetet volna reája, soha nem hallottam, se nem tudom valami rossz cselekedetiét.

83us testis Koncz Mihálly nobilis, annorum 16, legitime citatus juratus examinatus fatetur similiter in omnibus uti proxime præcedens octuagesimus secundus testis Koncz Péter,

hoc excepto: Hallottam én is Gyergjai Boldisárnénak az elmúlt vasárnap az incattával való veszekedését, de minthogy az istalóban az lovamot vakartam, nem hallottam aszt, hogy Gyergjai Gergelyné aszt mondotta volna, hogy bosszujából eleget vall az incattára.

Item anno supra notato die 3to mensis Februarii in possessione Bözöd sedeque Siculicali Udvarhelyi ac filiali ejus Keresztur domum vero nobilis foeminae Mariae Keresztes, nobilis quondam Pauli Koncz de Bözöd relictæ viduæ, ibidem existentem habitam accessimus.

84to testis honesta foemina Maria Keresztes, nobilis quondam Pauli Koncz de Bözöd relictæ viduæ legitime citata jurata examinata fassa: Ad 1um et 2um utrum: Én az utrumban specificált incattának semmi boszorkányságát vagy kuruslással való életét nem tudom, hanem tiszta életű asszonynak tudom lenni. Sem aszt nem tudom, hogy boszorkányi babonás mesterséggel megnyavajásított embereket gyógyított volna, még hírit sem hallottam. Aszt megvallom, hogy mondtam, hogy én nekem sokat fáj az fejem, hogy mióta az incattának az anyja megholt, az után az fejem nem fáj úgy. Hallottam, hogy mások az én szommal járnak, de én senkit nem tartok benne, mert én soha sem az incattát, sem pedig az incattának annyát meg nem boszorkányoztam, sem pedig oljat nem beszéltem, hogy az én ludamnak az incatta vagy az incattának anyja az szüvit kivötte volna, és az szüve helyén hót szenet tötenek volna, hanem aszt mondtam: Nem tudom megmondani, mennyi ideje lehet, az incattának anyja egy alkalmatossággal egy ludamot halva behozá hozzám, s arra mondék az incatta anyjának, hogy eszt kegyelmed ütötte meg, de azért az kegyelmed ludgyai közül mást fogatok el. Ilyen szavaim voltak. Ceterum nihil.

85us testis pixidarius Jaro Sándor, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatur: Ad 1um et 2um utrum: Én az mint előbb is megvallottam, az incattát tiszta életű asszonynak tudom lönni, eo plus: Hallottam, hogy némeljek aszt mongyák, hogy régen az incattára és annyára Balog Mihály és Fülöp Gjörgj reájok izenteték volna, hogy Fülöp Gjörgj fiacskája miattok nyavajásodott volna meg, és azon izentetésekért az incatta és az incatta anyja Gjergjai Boldisárral és velem citáltatta volna Keresztura, de erre én eszt tudom vallani, hogy soha sem izentetésnek, sem az citátióknak eddig hírit sem hallottam, én véllem nem is citáltatta egyik is.

Ezen praespecificált nyolcvanöt bizonyságok minnyájan laknak Udvarhelyi alias filialis Kereszturffi székben Bözödön. Kiknek is az exponens asszonytól előnkben adatott utrum szerént valló vallásokot írjuk meg nagyságtoknak, kegyelmeteknek az mi igaz hittünk szerént, szokot petsétünk és subscriptionk alatt az exponens asszonynak ki attuk. Ezeknek utánna Istennek oltalmában ajánjuk nagyságtokat, kegyelmeteket.

Datum in possessione Bözöd, anno domini millesimo septingentesimo trigesimo nono, die 3ta mensis Februarii, loco proxime praespecificato ultimæ visitationis incivisionis nostræ peractæ. Correcta per nos.

Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek alázasat szolgálai

Bözödújfalvi Kováts Josef m. p. és Bözödi Ádám István m. p.

Mind ketten Udvarhelyi alias filialis Kereszturffi székben az megírt falukban lakó nemes emberek.

'Spectabilibus, Generosis, Egregiis, Nobilibus et Agilibus Dominis Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Sedis Siculicali Udvarhelyi ac Filiali ejus Keresztur, Domini Domini nobis semper observandissimis.

²Anno 1739. aperte per Melchiorum Török alterum vice judicem regium Sedis Siculicalis Udvarhely m. p.

Pro incatta, Faluvéghi Mihályné Berei Sára.

IV.

1739. február 28., Bözödújfalu

³Incattus Ács Gergely per procuratorem suprascriptum in causa contra se mota az mi-képpen convincáztatott és novizált, azon novumját remittállya praesentibus his. Kovács László m. p.

Signatum Bözöd Ujfalu, 28. Februarii 1739.

1 Címzés a hátlapon.

2 Megjegyzés a hátlapon

3 Külön papírszeleten

274.

UDVARHELYSZÉK PERE

NAGYSOLYMOSI DEÉ ANDRÁS ÉS FELESÉGE, KOVÁTS KATALIN ELLEN
KÁROMKODÁSÉRT, LEBOSZORKÁNYOZÁSÉRT ÉS TESTI SÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: A: KmÖL Udvarhelyszék lt. II/90. cs. N. 139.

I.

1738. november 26., Keresztúr

Levata causa anno 1738 die 26, Novembris in Keresztur coram generoso domino Paulo Sándor altero vice judice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis Keresztur.

Causa generosi domini Melchioris Török de Kaditsfalva, sedis Siculicalis Udvarhely alterius vice judicis regii ratione dicti officii sui ut actoris, contra et adversus agilum Andream Deé et Catharinam Kováts consortem eiusdem ex praedicta sede Keresztur de Nagy Solymos ut incattum et incattam.

Pro domino actore procurator Martinus Antal de Vágás, per quem cum protestatione dicit: Citáltattak az incattusok in anno 1738. 1-ma Augusti, mivel vádoltattak az incattusok in anno ut supra sedeque dicta in Nagy Solymos, hogy az incattá édesanyját, kinek nevével protestálok. Isten ellen való káromkodásokkal (salva venia) ördögatta teremtettével károm-

lotta, verte, rongálta, utánna is lött. Úgy az incatta is azon ura édesanyját káromlotta s boszorkánynak diffamálta, verte, tépte. házból kitaszigálta. Megkívánom azért, a jure, ha doceálhatok, luályanak haza törvénye szerént, si jura erit, halállal, arról pedig protestálok. Ha halált nem találunk érdemleni, attyokot, annyokot nem becsülő rongáló, articulus szerént luállyanak. Ha tagadnák actiómot, cum circumstantiis congruis, az mit lehet doceálok, ceteris verbis protestatur.

Pro incatti nemo. Ideoque in totali actione domini actoris convincitur. Die eodem prohibetur per Joannem de Uj Székel.

II.

1739. február 26., Keresztúr

Levata causa anno 1739 die 26. Februarii in Keresztur coram generoso domino Paulo Sándor altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis juratis assessoribus sedis Keresztur.

Dominus actor: Az incatták causámat prohibeálták, azért reddant rationem prohibitionis alioquin prior [—] sententia predictum poena indebitae.

Domino incatták procurator Andreas Gyarmati de Also Boldog Aszszonjfalva per quem de merito dicunt: A dominus actornak ratione officii actiója szerént anyánkot mind ketten káromló szókkal nem illettük, nem szidtuk, rá sem támadtunk, meg nem vertük, az edgyikünk édesfia utánna sem lött, az másikunk, úgymint a menyé, boszorkánynak sem szidta, sőt ha valami háborúság indult volna is köztünk, mindeneknek fő oka és indítója az anyánk volt, melyről cum circumstantiis congruis exmittálhassunk.

Exmittantur ambae partes pro et contra juxta allegata et responsa.

III.

1739. június 25., Keresztúr

Levata causa anno 1739 die 25. Junii in Keresztur coram generoso domino Paulo Sándor altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely cum dominis assessoribus sedis Keresztur.

Dominus actor per superscriptum procuratorem exhibet literas relatorias de reformatione protestatur cujusque perlegi et incattos secundum actionem convinci et aggravari, protestatur.

Eodem die incattus Deé András compromittálá magát per instantiam, hogy maga és felesége képében megegyezett az dominus actorral, melyről kezét is ada, melyre nézve ezen causa differeáltatott.

Az incatta Kovács Kata a férje édesanya néhai Dé Andrásné [— —]

UDVARHELYSZÉK PERE KORONDI SZABÓ FERENCNÉ DEÁK ANNA ELLEN
BOSZORKÁNSÁG ÉS KURUZSLÁS VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/91a. cs. N. 145.

I.

S. d., s. l.

Utrum de et. super eo.

Tudgya-e az tanú nyilván és bizonyosan látta-e, hallotta-e?

1. Hogy Gálffi Clára asszont fenyegette volna az utrumban specificált Szabo Ferencné azzal, úgy megköti szerencsáját ördögi tudományával, vagy örökkévaló nyomorú lesz, vagy az párta örökké az fején marad.

2. Hát azt hallotta-e az tanú, akármely vétekből élő embernek ad oly orvosságot ördögi tudományával, hogy az külső tisztnek nem lesz hatalma rajta, csak él[j]en velle, hogy megbüntesse. Az munka mi és miből álló.

3. Hát azt hallotta-e az tanú, hogy az fenn utrált Szabo Ferencné azzal maga kérkedett volna, csinál olj mesterséget, az kiket akar öszveszerkeszt akarattyok ellen; az kiket akar meggyüölteti edgyiket az másikkal.

4. Messze földről való embert gonosz tudományával hazahozott volna bizonyos terminusra, egyebet is azon tudomány miből álló, miből készíti.

5. Gálffi Clára asszont fogatta-e, nyavalyájából meggyógyítja annak előtte régen, minek előtte az etédi német borbély curája alatt volt, nem tagadván, hogy nem ő ejtette az nyavalyát ő kegyelmére. Eszt pedig nem kényszerítésből, kínzásból, hanem maga jóakarattából fogatta, kik előtt fogatta, azon fogadással kinek extál testimonialissa Gálffi Clára asszonynál.

6. Etéden mikor Gálffi Clára asszony az német curája alatt volt, mi vitte Szabo Ferencné oda, ott mit fogadott.

7. Az patakon általmenvén, kövek forgatásával kiket kurusolt Szabo Ferencné, kiket szerkesztett öszve akarattyok ellen nevezetesen.

8. Hát embert vagy gyermeket kiket vesztett meg, maga meg is gyógyítván boszorkányi tudománnyal.

9. Nagyfüvet kivél ásott, mi végre, maga vallotta-e, minemű munkákat visz azáltal végben.

10. Egyéb maga kérketeségit[!], nyelve vallását ki tudgya s hallotta, azok miből állottak, jégesővel kiket fenyegetett, hogy az határokat elvereti, akármí névvel nevezendő ördögi tudományát, varáslását mond meg, ha tudod.

II.

S. d., s. l.

Pro incatta.

Doceálja, az incatta Szabo Ferencné Deák Annok, hogy soha teljes életében ördög vagy boszorkány todománnyal nem élt, afféle cselekedetivel senkit se testiben, se szerencsében meg nem rontott.

2. Ha mit talált fogadni, nem azelőtt fogatta, mikor Gálffi Clári asszony az német curája alatt volt, és ha mit talált mondani is, a német borbély kemény verése és sanyargatása mia kételenségből azért mondott, hogy az német borbély tovább ne verje, ne rongálja.

¹Nevezetesen ezeket kell meg feleltetni:

Martonosból: Gálffi Görgy uramot, leányát Clára asszont

Külső Balás Andrást feleségestől

Kaplar Jánosnét

Nagy Istvánnét

Máté Mihálynét

Buttyánnét

Nagy Jánost

Futot feleségestől

Csiki Tamást feleségestől

Szent Ábrámról: Szabó Dávid[ot] feleségestől

Etédről: Németi Dániel kecseti mester[t]

Sebestény Pétert, neki testimoniálissa extál Gálffi Clára asszonytól

Bökő Józsefet, mostan Sofalván Boros portánál lakik

István Györgynét, Ugron János jobbágya

Korondon: Biro Dávidnét Bonis Katát

III.

1742. január 8., Martonos

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk jó urainknak kegyelmeteknek. Isten jó urainkot Kegyelmeteket szerencsés boldogul éltesse, kívánnyuk.

Akarók jó urainknak Kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1742 die 1-a Januarii híva munköt nemes Udvarhely széknek edgyik érdemes vice királybírája tekintetes nemzetes Sándor Pál uram ökegyelme ugyan királybíró urunk pecsétivel Udvarhely alias filialis Kereszturfi székben Martonosban András György szabad személy házához 3-tio et quarta Udvarhely székben Etéden K. Gagyí Görgy szabad székely házához 8-va Kereszturfi székben Szent Abramon Lőrinczi Péter falusbíró házához az végre, hogy az mely vallókot vicetiszt urunk ökegyelme azon vicetiszt uraink pecsétinek erejével mű előnkben állítana, azoknak hütök után való feleleteket recipiálnók. Azért engedelmesek lévén az exponens ökegyelme kéréseinek, mind penig vicetiszt urunk pecsétinek, elmentünk az

fennebb megírt esztendőben, napon és helyre, és az mely vallókot az exponens ökegyelme mű előnkben állított, azokat az előnkben adott utrumra, annak continentájára szorgalmason megkérdezvén, meg is examinálván, megeskettük, kiknek is hütök után való feleletek renddel fgy következnek:

Utrum inclusum

1. testis Külső Balás András martonosi, martonosi Gálffi György uram jobbágya, annorum 40, citatus juratus examinatus fassus: Szabo Ferencné, világosan hallottam, az feleségem atyát Böszörménből, az feleségét elhagyván, bizonyos terminusra hazahozta mesterséges tudományával. Azt is láttam, Nagy Balás Andrásnéval hogy fűásni sokat járt, de mit műveltek velle, nem tudom.

2. testis Nagy Istvánné Judit, martonosi Gálffi Mihály uram jobbágya, annorum 25, citata jurata examinata fassa: Tudom azt világosan, hogy én nyomorú voltam s vagyok mán az lábammal, ennekem Szabo Ferencné, az utrumban specificált asszony nagyfű levelet hozott, hogy raggasson velle. Más orvos asszony azt mondotta, az mely asszony nagyfű levelet adott, az ejtette rajtam az nyavalyát. Aszt is tudom, mikor az én uram engem el akart venni, nem volt kedvem, hogy hozza mennyek, engem annyira megkurusolt, hogy Udvarhelyre ment, Koröndra ment, mindenütt utána kellett futnom. Aszt is tudom, az uram Vásárhelyre volt csépleni, sokáig lakott oda. Hívtam, egy csürkéért bizonyos orára hazahozta.

3. testis Csiki Tamás martonosi, Gálffi Görgy uram jobbágya, annorum 56, citatus juratus examinatus fassus: Hallottam az utrumban specificált Szabo Ferencnének az szájából, tordátfalvi Gombos Miklóst elhatta volt az felesége. Felfogatta, harmadnapra hazahozza az feleségét. Az terminusra hazaérkezik az asszony. Odajöve újabban Gombos Miklós, mondá az asszony, csak mennyen haza kegyelmed, meglátom ismét mit tehetek.

4. testis Külső Balás Andrásné, Kata, fenn megírt Gálffi Görgy uram jobbágya, martonosi, annorum 50, citata jurata examinata fassa: Tudom, az atyám az anyámat egy néhány úttal hatta el, mert olyan kivetődöt volt Magyar országra, Böszörményben. Az anyám kívánkozott. Fél ejtel vajért, egy hét volt Sz. Birtalan napig, akkorra hazahozza, felfogatta. Az napon haza is jött. Engemet küldött el, vegyek oljan fűzfaágat, melyet az víz elvit. Vittem, ennek a tűzinél főzte holmi gunnyáját az atyámnak.

5. testis Furo Jánosné, Margit, martonosi, fenn megírt uram, Gálffi Görgy uram jobbágya, annorum 45, citata jurata examinata fassa: Sz. Mihályon Ugron János uram ökegyelme Copeljus János nevű jobbágyát hatta volt el az felesége, Modvában[!] ment. Én előitem fogadá fel az fenn specificált Szabo Ferencné, hogy bizonyos terminusra hazahozza az feleségét. Az terminusra nem érkezett, ismét hozzájőve az oláh. Szabo Ferencné, mondá Copeljus, nem érkezék az feleségem, arra mondá az asszony: Az vejem ithon volt, attól nem lértem az munkához, mert erdőaya helyen búzájért volna.

6. testis Kaplár Jánosné Jutka, martonosi, martonosi Gálffi Mihály uram jobbágya, annorum 35, citata jurata examinata fassa: Egy alkalmatossággal hozzám jöve Szabo Ferencné, egy más asszonyt már azelőtt Gálffy Görgy uram felvétetett volt. Hánkódni kezdenek, szóval mondá az kérdésben forgó Szabo Ferencné: Bár ne attál volna öcsém arra az asszonyra. Felele: Hitemre, senkinek nem kedvezhetek. Az dolog ez volt: Szabo Ferencné ment bé Gálffi Clári asszonyhoz, hogy valamit kérjen, s nem adott, visszamenvén, az Csiki

Tamás kapujánál, az mint az patakon általment, köveket forgatott vissza. Kérdette az asszony, mire nézve forgatta az köveket. Arra azt mondta: Semmit nem ada az jó leány, de megkötem az szerencsáját, hogy az míg él, az párta örökké az fején marad.

7. Nagy János martonosi, fenn megírt Gálffi Mihály uram jobbágya, annorum 30, citatus juratus examinatus fassus: Világosan tudom, eszt az megírt Szabo Ferencnét az uram kertin találám, hogy rontya vala. Mondok: Asz nem volna szabad, nehezen csinálják. Engem megfenyegete: Várj meg, mert megbánod eszt. Meg is bánám, mert én úgy megnyomorodám, hogy az lábaim is elesének. Az nyavalyát ő ejtette volt rajtam, nem más.

8. testis Sebe Márton, Énlakán lakó primipilus, anorum 32, citatus juratus examinatus fassus: Az anyám Abruchanyara! mén lakni, én odamenék. Hallotta az Gálffi Clára asszony dolgát, én töllem aszt izené anyám, mondgya meg, hogy nem más, hanem Szabo Ferencné nyomorgattya, nem más, mivel az mely asszony látta, férhez menetelit is patakon kövek visszaforgatásával varásolta, hogy férhez ne mehessen. Én meg is mondtam.

9. testis Külső Balás Andrásné, martonosi, Annók, megírt Gálffi Görgy uram jobbágya annorum 32, citata jurata examinata fassa: Én egy alkalmatossággal Udvarhelyre menék. Mondá énnékem Clára asszony: Ha valahól találod Szabo Ferencnét, mond meg, megújította én rajtam az nyavalyját. Ha jót kíván magának, jöjjön ide, gyógyícson meg. Nem tagada semmit, aszt mondá (salvo honore sit dictum): Ebszar, kutyaszar, semminek tartom, meggyógyítottam.

10. testis Gálffi Görgy nobilis, martonosi, annorum 60, citatus juratus examinatus fassus: Én az utrumban inserált asszonyt Maros székről hozom vala haza az leányom gyógyítására. Megszállék Maros Sz. Királyon Szabo Lajosné asszonyomhoz, egy elállott jobbágyát előttem felfogadá, hogy varáslásával hazahozza, egy rokját az jobbágyinak el is hozza. Már mi lett belőle, nem tudom. Esztis iteratis vocibus fogatta énnékem, Nem tagatta, hogy az gyermekemen ő ejtette az nyavalyját, meggyógyította. Ez volt emberséges emberek előtt, nem kényszerítésből, még minekelőtte az leányom Etéden gyógyítottatta magát az német borbélynál.

11. testis Gálffi Clára in capillis, nobilisa, martonosi, annorum 25, citata jurata examinata fassa: Énnékem magamnak fogatta asz utrumban specificált asszony, Szabo Ferencné, minthogy ő ejtette rajtam az nyavalyját, ő megis hozta egészségemet. Hallottam mostani Korondon lakó Bonis Katától, vádoltatott volt akkori tisztt Sebessi uramnál, hogy gyermekit tette volna el Szabo Ferencné, az utrumban specificált asszony. Hozza menvén monddta: Ne búsulj semmit, hozz nekem az temetőből, az mely temetés legkésebbi, földet. Ő vitt is. Mit tett akkor, nem tudgya. Őtet meg biztatta, ne félj semmit, semmi megbántódásod nem lesz, menny az királybíróhoz, vidd el eszt az port, keress alkalmatosságot, hinc el az királybíró házában, hajd járja által. Meg is cselekette. Soha az tisztt nem háborgott, azólta háboríttatása sem volt. Nem lehet az tiszttnek hatalma rajtad azon dolognak megmozdítottása iránt. Esztis világosan tudom, én nagy nyavallyámban, Etéden lévén egy német borbély, annak curája alá mentem. Mondá az borbély, valami emberi tetemény lehet rajtam. Mondám, magam is úgy hiszem. Mondá az borbély: Én kegyelmednek valami füstölőt adok, éljen kegyelmed aszzerént velle, azmint mondom, ha emberi teremtmény, akárhol legyen az országban az ki cselekedte, oda kell kegyelmedhez mennije. Én el is követém, harmadnapra az utrumban specificált Szabo Ferencné hát az szállásom előtt az kerthez érkezett. Kérdé, mint vagyok? Én rosszul vagyok, ha meg nem [gyó]gyíttasz, megégettetek. Csak

szerte pökösék, azután aszt mondá: Nem félek sem úsztatástól, sem tisztól. Csak héjában, nincs oljan borbély, sem boszorkán, az ki meggyógyít más, hanem az ki rajta ejtette, vagy az fekete föld. Azalatt az német borbély megtudván, elérkezett az specificált asszonyig. Odajöve, és megnézé, az szeme közé pökék, mondá, mint hogy magyar volt: Ennél Isten, Sz. Háromság úgy segéljen, nagyobb boszorkány már nem is lehet, mivel az szeme fénye meg van fordulva. Aszt is hallottam az utrumban specificált asszonytól, az kik egymást szeretik, ha férfinak az nyomában felvehet, úgy megutáltatya edgyiket az másikkal, hogy minden vétkeket egymásra kiáltják. Asztis hallottam, ha kik egymást nem akarják szeretni, ha ő közikben állhat, úgy megcsinálja, megszeretik egymást, öszvekelnek, öszveszerkezeti őket. Aszt is tudom, engemet elvitt nagyfű ásní, hogy azzal gyógyít. Én kérdém, hogy lehet azzal gyógyítani. Arra aszt felelé: Úgy ásom, hogy ha akarom, használ, úgy is áshatom, hogy az kiért ásom, mezíttelen nyargadoz az falun szerte, mint az anyaszülte. Esztis hallottam magától: mikor küsmödi Hajsz uram elvette Gálffi Mihályné asszonyomat, nem volt kedvek szerent az jobbágyoknak. Őtöt az jobbágyok megfogatták, hogy tegye el onnan Hajsz uramot. Rá is készült volt, egy az jobbágyok közül nem engette, hogy feltételit véghez vigye, mert ha az nem gátolta volna munkáját, erdő ágabogán ment volna el onnan. Asztis hallottam magától, ha valamely tiszt valamit akar mozdítani valaki ellen, úgy megcsinálja, valamint az holt ember, nem mozdul, nem lát, nem hall, szintén úgy nem ár[t]hat neki. Asztis mondotta énekem, meg[gy]ógyít nyavalyámból, csak aszt mondgyam az borbély gyógyított meg, hogy tiszt uraimék bele ne kapjanak. Egy kevésse jobban is lettem, de ugyan csak megújította nyavalyámat, nem más. Hallottam aszt is tőlle, mikor Hajsz uramra támt egy Balás Péter nevű jobbágy, Hajszné asszonyom megfogatta, az mikesfalvi tömlöcbe küldötték. Megeskütt az asszony, meg nem gratiaz nekie. Senki nem csendesítette az asszonyt, ő odament s megkerülte, megtapogatta az asszont, aszt kezdte Hajszné asszonyom mondani, keressetek kezest, mert kibocsátom Balás Pétert. Aszt mondotta, nincsen olyan erős tömlöcben levő rab, ha az megfogató embert nap járására háromszor megkerülheti, hogy az rabot el nem ereszti. Esztis tudom, bátyám uramnak egy igen jó kopója odalőn. Búsult bátyám uram rajta. Mondá, bátyám uram ne búsúljon, adjon egy márást, oszt harmadnapra hazahozza az kopót. Ada is bátyám uram. Aznapra az kopó hazajöve oljan fártan, romolva, harmadnapig mind fekütt, nem is ett oly módon. Esztis hallottam tőlle, mikor engem gyógyított, kijárt az faluban kéregetni. Hogy kedvire nem attak, azmit kért, aszt mondgya vala; ebben az faluban semmit nem akarnak neki adni, de Isten őtet úgy segélye, mind elvereti az határokat az jéggel, hogy semmijek sem marad. Eszt lelkemre vallom, az ő nyomorúja vagyok, az fejére is kész leszek esküdni, mert ingemet éjjel nappal az ő tudománya vágott. Eszt is tudom, mikor Szabo Ferencné Etédre az szállásomra jöve, kérdém, mi hozott ide. Aszt felelé: Engem az ördög, nem egyéb.

12. testis Sebestyén Péter etédi primipillus, annorum 45, citatus juratus examinatus fassus: Tudom világosan, mikor Gálffi Clára asszony Etédre jött vala az német borbély curája alá, Szabo Ferencné is odajöve, én is ott valék az Gálffi Ferenc uram házánál. Nem tagadá az kérdésben forgó asszony, Szabo Ferencné, nem az ő téteménye volna. Clára asszonyom, felfogadá, hogy addig Clára asszony mellől el nem megyen, míg meg nem gyógyítja. Ha meg nem gyógyítja, az széllal futassák el hit által az testit.

13. testis István Györgyné etédi, tekintetes nemzetes Ugron Ferenc uram jobbágy asszonya, annorum 40, citata jurata examinata fassa: Ott hálgatám Gálffi Ferencnitt Etéden,

mikor az utrumban specificált Szabo Ferencné senki akkor nem kényszergette, fogadá az Clára asszony gyógyíttását. Nem is tagadá, nem az ő ejteménye van Clára asszonyon, ha meg is gyógyíttya, eddig is meggyógyította volna, ha megát mással nem orvosoltatta volna.

14. testis Németi Daniel ecclesiastica[!] persona, etédi possessor, annorum 37, citatus juratus examinatus fassus: Rajtakaptam, az utrumban inferált Szabo Ferencné az feleséget varáslásra taníttya vala, másokot is hallottam, hogy tanított, hogy ad olyan orvosságot, hogy necessario szeretni kell az egymást gyűlölőknek egymást.

15. testis Szabo David mostan Szent Abramon Jakabházi Zsigmondné asszonyom keze alatt lakó jobbágy, annorum 55, citatus juratus examinatus fassus: Tudom világosan, az én fíjamat az kérdésben forgó Szabo Ferencné nyomorúvá tevő, az inai megsugorodának. Haragutt rám, én megfenyegetém, hogy az testit bizony elégettetem. S az gyermekeket meg is gyógyíttya, minthogy ő ejtette volt rajta az nyavalyát.

16. testis Szabo Dávidné Kata, mostan Jakabháziné asszonyom keze alatt lakó jobbágy, annorum 45, citata, jurata, examinata: Hallottam Szabo Ferencnéől, bement volt Gálffi Clára asszonyhoz, üressen bocsátotta, de salvo honore sit dicit, az inge rea, az az szemérem testit az vizeletivel megтетeti. Azt is tudom, Biro Pál uramhoz, énlakihoz, az Gálffi Ferenc uram leánya nem akara hozzamenni. Biro Pál uram hozzája jöve, beszélteni kezdé, Criska asszony, az Gálffi Ferenc uram leánya nem akar hozzám jöni, az zálogos jobbágyikban is kiváltottam. Szabo Ferencné is őt vala, mit beszéllettek, nem tudom. Aszt mondá: ne búsúljatok semmit, mert húshagyó kedden meg lesz az lakodalmotok. Az patakon köveket forgatni [kezdett]. Mit csinált vele, nem tudom, de az lakodalom az megmondott napon meglőn. Aszt is tudom, az gyermekem megnyomorodék. Uram mondá: Te nyomorítottad meg, Szabo Ferencné az gyermeket, meggyógyícsd, mert bizony megégettettek. Arra mondá Szabo Ferencné, salva honore sit dicit, ebszar, kutyaszar, meggyógyul. Meg is gyógyula.

Ezek jó uraink az előnkben állított bizonyságoknak hűtök után való feleletek, kiknek is lakóhelyek és conditiójok nevek alatt megíratattak, kiket is mű az előnkben adott utrumnak continentiáján s circumstantiáján szorgalmatosan megkérdezvén, megexaminálván, erőssen megeskettük, hűtek után való feleleteket fide nostra mediante felírván, az exponens ökegyelmének elküldöttük szokott pecsétünk és subscriptiönk alatt.

Ezek után Isten jó urainkot kegyelmeteket szerencsés boldogul éltesse, kívánnyuk.

Datum in praenotato possessione Martonos, octava mensis Januarii, anno praesenti 1742 ultima videlicet die inquisitionis nostrae.

Correcta per nos.

Kegyelmetek alázasos mindenkori engedelmes szolgál

Martonosi Gálffi Ferenc Kereszturfi széknek edgyik hűtös assessora m. p. és az megírt Kereszturfi széki martonosi Vas Sámuel, mind ketten az megírt székben és faluban lakó nemes emberek.

P. S. Ezen fatens más faluban lakván accidenter supervenealó Martonosban, mi aszt az előzőkben adot utrum szerent megexaminálván, erős hűtellel megeskettük, megeskettvén, hűtve után való feleletit ut supra fide nostra mediante, felírtuk, anno praenotato, 12. Januarii, mely így fel[el]:

17. testis Biro Dávidné Kata, mostan Korondon lakó, az ura az B[—] helyen van, annorum 26, citata jurata examinata fassa: Ezt tudom világosson, kivádoltattam volt még ifjú gyermek koromban, hogy gyermekekeket vesztettem volna el ártatlanul. Az kérdés-

ben forgó Szabo Ferencné hozzám jöve, mondá, ne búsúlj, hozz énnem oly temetőből való földet, azmely temetés legköz[elebb esv]lén és abból port csinála. Mondá, vidd el eszt, az királybíró házában vagy elein hintsd el, hadd járja által, engemet semmi úton módon nem lesz ereje, hogy persequalyon. Én el is menék [oda], meg is cselekedhettem, azólta ellenem semmi motio nem volt, nem háborgatott többé. Eszt is tudom, Korondra hozzám jöve az utrumban specificált Szabo Ferencné, fersingjéből egy olyan temetésből csinált gömbölyeg földecske kiesék, kezemben vettem, tegye el kegyelmed, odaadám, mire mondá, de már semmi haszna nincsen, hordoz magával afféle obstaculumot, hogy neki ne árthas-sanak.

²*Spectabilibus Generosis Egregiis Nobilibus Agilibus Dominis vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Sedis Siculicalis Udvarhely filialisque ejusdem Keresztur, Dominis nobis humilime colendissimis observandissimis.*

¹*Anno 1742. Apertae per Melchiorem Török alterum vice judicem regium sedis Siculicalis Udvarhely m. p.*

IV.

1742. január 24., Martonos

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk jó urainknak Kegyelmeteknek. Isten jó uraimékat Kegyelmeteket szerencsés boldogul éltesse, kívánnyuk.

Akarjuk urainknak Kegyelmeteknek értésére adni, quod in hoc anno praesenti 1742 die 24. Januarii híva münköt nemes Udvarhely székek edgyik érdemes vice királybírója, tekintetes nemzetes Sándor Pál uram őkegyelme vicetiszt urunk pecsétivel Udvarhely alias filialis Kereszturfi székekben Martonosban András Gergely szabad személy házához a végre, hogy azmely vallókot azon vicetiszt urunk pecsétinek erejével mű előnkben állítanak, azoknak hütök után való feleteleket recipiálnók. Mű azért engedelmesek lévén az exponens őkegyelme keresetinek, mind penig vicetiszt urunk őkegyelme pecsétinek, elmentünk az fenneb specificált napon és helyre, és amely vallókot exponens őkegyelme mű előnkben állított, azokat az előnkben adott utrum szerént szorgalmatosan megexaminálván, megkérdezhvén megeskettük, kiknek hütök után való feletelek serietim ezek:

Cum nobis propositur erat tale: Tudgya-e az tanu nyilván és bizonyoson, látta-e vagy hallotta-e nyilvánvaló boszorkányságát, varáslását, magaddal próbáltatta-e valami tudományát, és azok mikből állottak, et cum circumstantiis congruis?

I. testis Máté Mihályné, martonosi pixidaria, annorum 55, citata jurata examinata fassa: Az kérdésbe eszt világosson tudom mondaní, engemet az utrumban inserált Szabo Ferencné tanított arra, mint hogy haragosom és rágalmazom volt, mennyek el, az legkésebbi temetésnek az feje felől való földiből vigyek három marokkal, vigyem az haragosomnak az házában, hincsem el, mongyam eszt magamban: Az te nyelved akkor szólhasson, mikor ez az halott nyelve, kinek temetéséről az földet vettem. Soha rád nem szólhat, úgy megkötdük az nyelve. Én még is próbáltam, de régi lévén az dolog, az kimeneteliről az dolognak megfelelkeztem. Aszt is hallottam tordátfalvi Gombos Miklósnétől, az ura elhatta volt, az ura egy gyalcsingit fenn említett Szabo Ferencnének attá, hogy őtöt varáslással hazahoz-

zon, annyira bűvá kerestette, hogy egy écake neki Tordátfalvára haza kellett menni, úgy megromlott az erős menésben, nem is ehetett hamarjában.

Ezek jó uraink az előnkben hívott s állított biznyságnak hüte után valo feleleti, kinek is lakó helye conditiója neve alatt meg íratott, kit is mű az előnkben adott utrum szerént szorgalmatosan megexaminálván, megkérdeztünk, meg is eskettünk, hüte után való feleletit fide nostra mediante felírván, az exponens ökegyelme által szokott pecsétünk és subscriptiónk alatt kegyelmeteknek elküldöttünk. Ezek után Isten jó urainkot Kegyelmeteket szerencsés boldog előmenetellel megáldgya, kívánnjuk.

Datum anno die locoque praescriptis.

Correcta per nos.

Kegyelmetek alázasatos szolgálái Martonosi Kereszturfi széki Gálffi Ferenc m. p. azon Kereszturfi széknak hütös assessora, és az megírt Kereszturfi széki martonosi Vas Sámuel, mindketten az megírt Kereszturfi széknben Martonosban lakó nemes emberek.

⁴Spectabilis Generosis Nobilibus Agilibus Dominis vice judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Jurato notario Sedis Siculicalis Udvarhely Filialisque ejusdem Keresztur, domini nobis humilime colendissimis.

[P. H.]

[P. H.]

⁵Anno 1742. Apertae per me Franciscum Fábían dominum terrestrem de Korond

V.

1742. április 25., Etéd

Alázatos szolgálatunkot ajánljuk Nagyságtoknak és Kigyelmeteknek. Isten Nagyságtokat és Kigyelmeteket éltesse jó egészségben, kívánnjuk!

Akarók Nagyságtoknak és Kigyelmeteknek alázasatosan értésére adni quod in hoc anno 1742 die 3-tia Februarii, midőn nemes Udvarhely széki korondi nemes Fabian Ferenc uram ökigyelme jure prosequálta volna, ut dominus terrestis, ugyan megnevezett széknben Korondon lakó egy Szabo Ferencné Deák Annók nevű jobbágya asszonyt, varáslási avagy boszorkányi mesterséggel élőnek allegálván, Kereszturfi széki nagygalambfalvi tekintetes nemzeti Sándor Pál uram ökigyelme, úgymint nemes Udvarhely széknnek edgyik hütös vice királybírája ratione dicti officii sui, azon dominale forumon lévő megírt Deák Annók ellen levő causában ingerálván, per procuratorem legitimum Martinum Antal de Vágás ad communem inquisitionem exmittáltatott. Vevén azért mű azon megírt dominale forumról ad communicandum lett exmissio után emanált utrumot in anno 1742 die 23. mensis Aprilis vicetiszt uraimék ökigyelmek parancsolattjával edgyütt, hogy azon dologról az nekünk adott utrum szerént communis inquisitiót peragálnánk. Mű azért engedve vicetiszt uraink ökigyelmek parancsolattjának és edgyszersmind ökigyelmek pecsétinek, elsőbben is az fenn megírt esztendőben elmentünk Udvarhely alias Kereszturfi széknben Martonosban az András György nemes szeméj házához, holott azmélj vallók előnkben állítottak, azokat elsőbben is erős hüttel megeskettvén, az megírt, nekünk adatott utrum szerént szorgalmatosan megkérdeztvén, hütök után lött fassiójokot fide nostra mediante Nagyságtoknak, Kigyelmeteknek megírtuk, melljek eszerént következnek:

Utrum inclusum et sequenter fassiones testium

1. testis Kaplar Janosné Judit, martonosí nemzetes Gállffi Mihály uram jobbágya felelsége, annorum 35, legitime citata jurata examinata fatetur: Tudom nyilván és bizonyoson, hogy Gállffi György mikor Szabo Dávidné felhívatta vala Szent Ábrahámról, hogy a miképpen Abrugbánjáról megizente volt Gállffi György uram leányának nyavalyját, hogy kitől és miből esett volna, hogyha abban a szóban vagyon-e, akkor rákérdezte Szabo Dávidné. Midőn Szabo Dávidné Gállffi György uramnál dolgát végezte volna, hozzám jöve. Ezt megtudván Szabo Ferencné, hogy nállam vagyon Szabo Dávidné, ő is mingyárt hozzám jöve, és mondá Szabo Dávidnének: No, édes öcsém, mivel adál ki, mert az mivel kiadtál, másnak senkinek sem mondtam, csak neked, mert más nem látta, az mit mivelék, csak te. Erre az kérdésre Szabo Ferencnének Szabo Dávidné azt felelé: Én egyebet nem mondtam az igaznál. Ezen alkalmatossággal rákérde Szabo Dávidné Szabo Ferencné: No, néne, mikor az patakon áltáljöve kigyelmed, az patak fenekében lévő kövököt mire [forgatta] fel s alá, edgyik oldalról a másikra. Akkor mit kért volt Szabo Ferencné Gállffi Clára asszonytól, s mit nem, nem tudom. Elég az, hogy azt mondá Szabo Dávidné, hogy azt felelte Szabo Ferencné, hogy Gállffi Clára asszonytól valamit kérek, s nem ada, most úgy megkötém szerencséd, hogy soha férjhez nem megyen, se egészsége nem lesz, míg élek. Annak utánna megkérde Szabo Dávidné az nényét, Szabo Ferencné: No, néne, így vala-e? Erre azt felelé Szabo Ferencné: Az hiszem úgy vala, de azt én édes öcsém nem azért mondtam, hogy annyéra felvedd, mert csak ebszar, kutyaszar dolog volt (salvo honore sit dictum). Ad 11. Hallottam az Szabo Ferencné szájából, hogy mondotta, hogy mikor az jégessőt észreveheti, hogy jó, azt meg tudgya fordítani, Isten igjével.

2. testis Gállffi Cára in capillis constituta, nobilisa martonosí, annorum 25, legitime citata jurata examinata fassa: Ennekem magamnak fogatta az utrumban specificált Szabo Ferencné, minthogy ő ejtette rajtam az nyavalyját, ő meghozza egészségemet, és meggyógyíta. Hallottam mostan Korondon Bonis Katától, Bonis Kata vádoltatván az akkori tiszt uramnak, Sebesi Miklós uramnak, hogy gyermekit tette volna el, az utrumban specificált Szabo Ferencné hozzamévnén, mondotta: Ne búsúlj semmit, eregy, hozz éneken az temetőből egy mellj temetés legkésebbi, földet. Ő vitt is, mit tett ahhoz, nem tudgya, őtet meg biztatta; ne féllj semmit, semmi megbántásod nem lesz, menj el az királjbíróhoz, vidd el ezt az port, keress alkalmatosságot, hints el az királjbíró házában, hogy járja által. Meg is cselekedte, soha az tiszt nem háborgatta ezen cselekedetiért. Eszt is világosan tudom, én nagy nyavalyjamban, Etéden lévén egy német borbélj, annak curája alá mentem. Azt mondá az borbélj, hogy rajtam valami emberi tétemény lehet. Én magam is mondám, hogy az lehet. Mondá a borbélj énnékem, hogy én kigyelmednek valami füstölöt adok. Éljen kigyelmed aszzerént véle, azmint mondám. Ha emberi tétemény lészen, akárhol legyen az országban, az ki cselekedte, oda kell jöni kigyelmedhez. Én azmit az mondott, elkövettem, harmadnapra az utrumban specificált Szabo Ferencné hát az szállásom előtt az kerthez érkezett. Kérdé, hogy mint vagyok. Én mondám, hogy rosszul vagyok, ha meg nem gyógyítasz, megégettek. Csak szerte pökdösék, azután azt mondá: Nem félek sem úsztatástól, sem tisztától, csak hiában, nincsen olljan borbélj, sem boszorkány, aki meggyógyítsa más, hanem csak az ki rajta ejtette, vagy a fekete föld. Azalatt az német borbélj megtudván, hogy az specificált asszony itt vagyon, s megnézé. A zeme közé pökdösék, azt mondgya a borbélj magyarul: Isten, Szent Háromság úgy segiljen, nagyobb boszorkány nem lehet, mi-

vel az szemefejére meg van fordulva. Azt is hallottam az utrumban specificált asszonytól, az kik edjmást szeretik, ha a férfiak nyomában felvehet, úgy megutáltattja edgyiket az másikkal, hogy minden vétkeket egymásra kiáltják. Azt is hallottam, ha kik egymást nem akarják szeretni, ha ő közikben állhat, úgy megcsinálja, hogy megszeretik edgymást, öszvekelnek, öszve szerkezteti őket. Azt is tudam, hogy engemet elvitt nagyfű ázni, hogy azzal gyógyít. Én kérdém, hogy lehet azzal gyógyítani, arra azt felelé: Úgy ásom, hogy ha akarom, használ, úgy is áshatom, hogy az kire ásom, mezítelen nyargadoz az falun szerte, mint az anyaszülte az világra. Ezt is hallottam magától, mikor küsmödi Hajsz uram elvette Gállfi Mihályné asszonyomat, nem volt kedvek szerént az jobbágyoknak, ötet az jobbágyok megfogatták, hogy tegye el onnan Hájsz uramot. Reá is készült volt, egy az jobbágyok közül nem engedte, hogy feltételit végbevigye. Ha az nem gátolta volna munkáját, erdő ágabogán ment volna el onnan. Azt is hallottam magától, ha valamely tiszt valamit akar mozdítani valaki ellen, úgy megcsinálja, valamint az holt ember: nem mozdul, nem lát, nem hall, szintén úgy nem írhat neki. Azt is mondotta énnékem, meggyógyít nyavalljám-ból, csak azt mondyam, az borbélj gyógyított meg, hogy tiszt uraimék bele ne kapjanak. Egy kevésse jobban is lettem, de ugyancsak megújította nyavalljámot. Hallottam azt is tőle, mikor Hajsz uramra támadt volt edgy Balás Péter nevű jobbágya, Hajszné asszonyom megfogatta, az mikefalvi tömlechen küldötte, megesküött az asszony, meg nem kegyelmez neki. Senki nem csendesíthet le az asszonyt. Ő odament, megkerülte, megtapogatta az asszonyt, azt kezdette Hajszné asszonyom mondani: Keressetek kezeset, mert kibocsátam Balás Pétert. Azt is mondotta, hogy nincsen olyan erős tömlechen levő rab, ha az faggató embert napjárására háromszor megkerülheti, hogy az rabot el nem ereszteti. Tudom, báltám uramnak edgy igen jó kopója odalón. Búsúlt báltám uram rajta. Mondá Szabo Ferencné báltám uramnak: Ne búsúljon, adgyan edgy márgást, harmadnapra hazahozza a kopót. Ada is báltám uram. Aznapra a kopó hazajöve olyan fárattan, romolva, harmadnapig mind fekütt, nem is ett olly módon. Ezt is hallottam tőle, mikor engem gyógyított, kijárt az faluban kéregetni. Hogy kedvire nem attak, azmit kért, azt mongya vala: Ebben az faluban semmit nem akarnak adni neki, de Isten ötet úgy segillje, mind elveret-teti az határokat az jéggel, hogy semmiék sem marad. Azt is tudom, hogy ő, Szabo Ferencné Etéden az szállásomra jöve. Kérdém tőle, mi hozta ide. Azt felelé: Engem az ördög, nem egyebb. Ezt lelkemre vallom, az ő nyomorúja vagyok, és fejére kész leszek eskünni, mert engemet éjjel nappal az ő tudományá rágat.

3. testis Gállfi György nobilis, martonosi, annorum 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én az utrumban specificált asszonyt Maros székről hozám vala haza az leányam gyógyítására. Megszállék Maros Szt Királlyon Szabo Lajosné asszonyamhoz, tudom, hogy Szabo Lajosné asszonnak egy elabált jobbágyátt felfogadá Szabo Ferencné, hogy varáslásával hazahozza. Egy sájkját az jobbágyanak el is hozá, már mi lett belőle, nem tudom. Nekem is, iteratis vicibus, megvallotta s nem is tagadta, hogy nem ő ejtette az gyermekemen az nyavallját, meggyógyítani is felfogatta az leányomat. Ez volt emberséges emberek előtt, nem kényszerítésből, még minekelötte az leányom Etéden gyógyítottatta magát az német borbéljnal.

4. testis Mathé Mihályné, martonosi pixidaria, annorum 55, legitime citata jurata examinata fassa: Az kérdésre ezt világosan tudam mondani, engemet az utrumban specificált Szabo Ferencné tanított arra, mint haragosom és rágalmazom volt, mennyek el, az leg-

késebbi temetésnek az feje felől való földből vegyek háram marokkal, vigyem az haragosomnak az házába, hintsem el, mongyam ezt magamban: Az te nyelved akkor szólhasson reám, mikor ez az halott nyelve, kinek temetéséről vettem az földet. Soha rád nem szólhat, úgy megkötődik az nyelve. Én meg is próbáltam, de régi lévén az dolog, az kimeneteléről az dolognak megfeleltettem. Azt is hallottam tordátfalvi Gombos Miklósnétól, az urát elhadta volt, az ura egy gyolcs ingit fenn említett Szabo Ferencnének atya, hogy ötöt varáslásával hazahozza, annyéra hazakurusiatta, hogy egy étcaka neki Tordátfalvára haza kelle menni. Úgy megromlott az erős menésben, hogy nem is ehetett hamarjában.

5. testis Csiki Tamás, martonosi, nemzetes martonosi Gallffi György uram jobbágya, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az kérdésben forgó Szabo Ferencnéhez egyebet nem tudok, hanem azt tudom, hogy ennekelőtte mintegy tíz esztendővel itt lakott az Küis Balás András házában tordátfalvi Gombos Miklóst az felesége elhagyván. Odajöve Szabo Ferencné, mi végre nem tudom, hanem mikor elindula onnan Gombos Miklós, Szabo Ferencnének az szájából hallám, hogy mondgya vala Gombos Miklósnak: Csak várja kiegyelmed, Miklós uram, mert ha harmadnap meg nem jó, meglátom, az után mit tehetek. Én különben semmi boszorkányságát, varáslását, kuruslását nem láttam, nem is hallottam.

6. testis Küis Balás Andrásné Magyarországhi Kata, nemzetes Gallffi György uram jobbágya, annorum 35, legitime citata jurata examinata fassa: Azt tudom bizonyoson, hogy az apám elhatta vala az anyámat, kiment volt Magyarországra Bösörzöménbe, mivel odavalo fiú volt. Sokat síránkozott az anyám utánna. Szabo Ferencné odajöve anyámhoz s mondá az anyámnak, hogy semmit se búsúlj, csak uradnak add elé valami edgyetmását. Az anyámmal addig főzette az apám edgyetmását vízajtotta veresfűzfával, hogy haza is jöve. Mikor az az dolog volt, egy hét volt Szent Bertalan napja, akkorra haza is jöve. Fél ejtel vaját ígíre volt az anyám neki, s meg is adá.

7. testis Csiki Tamásné Jutka, martonosi, martonosi Gallffi György uram jobbágya, annorum 46, legitime citata jurata examinata fassa: Hallattam az szájából Szabo Ferencnének, hogy azt mondá tordátfalvi Gombos Miklósnak, mivel elhatta volt az felesége Gombos Miklóst, azt mondá Szabo Ferencné, mikor kikíséré Gombos Miklóst az kapun: Várd el még harmadnapig, annakutánna meglátom, hogy mit tehetek. Aztis hallattam az uramtól Gallffi György uramtól, mikor Clára asszony rosszul volt, hogy azt mondá Szabo Ferencnének, hogy gyógyítsa meg az leányát. Arra azt mondá Szabo Ferencné, hogy hadd jöjjenek ki az jó füvek, annak utánna meglátja, ha még meggyógyíthatja.

8. testis Puro Jánosné Margit, martonosi, martonosi Gallffi György uram jobbágy asszonya, annorum circiter 45, legitime citata jurata examinata fassa: Azt tudom bizonyoson, hogy szentmihálji Czepelüs János hozzánk jöve, s azt mondá nekem, hogy nem tudok-e olljan asszonyt, azki az ő feleségét hazahozná Molduvából. Én mondám, hogy én nem tudok mást, hanem az Balás Péterné anyját, Szabo Ferencnét. Én odahívám Szabo Ferencnét, azt mondá Czepelüs János Szabo Ferencnének, hogy hozza haza az feleségét Molduvából, megfizet neki azmit kíván. Arra azt mondá Szabo Ferencné, hogy csak az feleségének az fersingit, ingit, szokmennyás vállát vigye oda neki, meglátja, hogy ha hazahozhatja. Czepelüs elhozá az felesége edgyetmását neki. Ott állott vagy két hétig, akkor meg odajöve Czepelüs, hogy ha meghozta az feleségét. Három ízben is jött addig oda, míg az felesége egyetmása ott állott az kezében. Azután mikor odament Czepelüs, azt mondá

Hallottam az nagyanyámtól, Szabo Ferencnéől, hogy azt mondotta, hogy meggyógyítja Gállffi Clára asszonyt, Isten után. De én egyebet nem tudok. Ad 9-num: Hallattam magától Szabo Ferencnéől, hogy azt mondotta énnekem, hogy Gállffi Clára asszonyal járt nagyfű ásní. Azt is tudom, hogy egy alkalmatossággal Szabo Ferencné hozzájőve, és megállapodék az házban, s egy kűs darab föld kiesék az fersingiből, s én felvém, s kérdém Szabo Ferencné, hogy ez mitől való. Arra azt mondá Szabo Ferencné: Ez hideglelésül való.

24. testis Gergelj István, korondi, szentmihályi Jakab János jobbágya, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fassus nihil.

25. testis Toth Péter, korondi primipilus, annorum 60, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

26. testis Szász Istvánné, korondi, Anna primipila, annorum 54, citata jurata examinata fassa nihil.

27. testis Balás György, korondi, primipilus, annorum 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

28. testis Simén János, korondi, primipilus, annorum circiter 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur nihil.

Hi praescripti testes omnes et singuli in possessione Korond in sede Siculicali Udvarhelj existentes, habitantes, residentes et commorantur.

Die item 24. mensis Aprilis anno 1742, in et ad possessionem Sofalva, in sede Siculicali Udvarhelj existens habitans consequenterque dominum agilis primipili Blasii Molnár extractam et adjacentem accedentes ibique testibus infra scriptis coram nobis legitime accersitis praescriptae inquisitionis nostrae seriem modoque supra continuavimus.

29. testis Boros János sófalvi, nobilis, annorum 52, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Hallottam az megholt feleségemtől, hogy azt mondotta énnekem, hogy én mikor az feleségemet elhattam volt, az marháimot Udvarhelyre hajtottam volt, hogy eladgyam, az lábravalómot Szabo Ferencné fűstelte, az ingemet abrancesban hajtotta, az vizet hátrahánta az házmegi, az köveket is vissza hánt az hátamegi, hogy el ne mehessek és hogy visszahozasson azon kuruslásával engemet. Ezt pedig megtudtam, hogy hazamentem, elkergettem az házamtól az megnevezett Szabo Ferencné.

30. testis⁶ Maxai Mihályné Zsuzsanna, sófalvi, primipilla, annorum 22, legitime citata jurata examinata fassa: Azt tuttam bizonyosan, mikor én Boros János uram szolgálója voltam, akkor mikor Boros János uram elhatta volt az feleségét, hogy visszahozhassa az Boros uramot az fonaltekerőt felvivé Szabo Ferencné Borosné asszonyommal edgyütt az híjuban, engemet elküldének hazul. Mit csináltak ott velle, én nem láttam s nem tudom.

31. testis Bekő József etédi, mostan Sofalván Boros János uram szolgálója, primipilus, annorum 26, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Tudom azt nyilván és bizonyosan, mikor Gállffi Clára asszonyt Etédén gyógyította volna az német borbély, akkor oda-jőve az kérdésben forgó Szabo Ferencné, kiszólíttá Gállffi Clára asszonyt az kapuhoz, kérdi Gállffi Clára asszony tőlle: Mi hozott ide? De mit mondott Szabo Ferencné reá, én nem tudom. Gállffi Clára asszony bemenvén az házban, mindgyárt rosszul lött. Osztán Gállffi György uram kére engemet, fizetett, hogy menjek el, azt az szülét keressem meg s hozzam elé. Én osztán utánna mentem, s megtaláltam Csokfalván, szinte elszalasztottam az erdő felé. Hogy elérém, azt felelé énnekem, hogy jól tudgya, hogy miért mentem utánna. Onnét visszahozám Etédre az Gállffi Ferenc házához. Az borbélyj lejöve az quartelljából

Gállffi Ferenc uramni, eleiben állatá az szülét, az szemében néze, s megesküvék katana hütire, hogy tiszta boszorkány. Osztán felvivé, az maga quartélljában láncra tette, ismét osztán lehozta Gállffi Ferenc uramni, ott vallatá én előttem s Sebestyén Péter uram előtt, hogy ha ő cselekedte, csinálta volna azt az nyavallját Gállffi Clára asszonyon. Semmiképpen nem tagadta meg mű előttünk, azt fogatta az borbélyj előtt és mű előttünk Sebestyén Péter urammal Gállffi György uramnak, csak az borbély kezéből vegye ki, felfogadgya, hogy Gállffi Clára asszonyt meggyógyítja abból az nyavalljából. Ha meg nem gyógyítja, bár ötet akár micsoda halállal veszesse el. Osztán hogy onnan megszabadult, bėjöve az én házamhoz, ott is azt fogadá, hogy ő meggyógyítja Clára asszonyt abból az nyavalljából, ő immár hazamegyen, megkemi Clára asszonyt.

Hi praespecificati tres testes singuli in possessione Sofalva in sede Siculicali Udvarhelly existentis habitantes et commorantes.

Die 25. mensis Aprilis anno 1742 in et ad possessione Etéd in sede Siculicali Udvarhelly existens, habitans consequenterque domum agilis primipili Martini Király exstructam et adjacentem accedentes ibique testibus infrascriptis coram nobis legitime accersitis praescriptae inquisitionis nostrae seriem modo quo supra continuavimus:

32. testis Gedő Zsigmond etédi, primipilus, annorum 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Az kérdésben egyebet nem tudok, hanem ezt hallám akkor házamnál lévő német borbélytól, hogy hazamenék egynehány napakig házamtól való eltávazásom után, így szólla az borbély: Gazda, amíg kigyelmed oda volt, addig rabom is volt, egy öreg-asszonyt, boszorkánt, ugyan megkénóztam, hogy Gállfi Clára asszonyt ő boszorkányozta volna meg. De még is az illjen s illjen boszorkányától nem tudok semmit kivenni, az asszonyt én nem üsmertem.

33. testis Gedő Sigmundné Piroska Márta, etédi primipila, annorum 45, legitime citata jurata examinata fatetur: Az kérdésben egyebet nem tudok, hanem azt tudom, hogy mikor a német borbély quartélljában házamnál vala az elmúlt esztendőben, láttam, hogy korondi Szabo Ferencét bevezeté hozzánk. Mindgyárt egy igen nagy öreg kötő láncunkot elékére, s azt a derekára tekergeté, s a kemence lábához köté s vallatni kezdé, hogy Gállffi Clára asszonyt ő boszorkányozta meg s miatta beteg, és egy nagy bogos kötölöt az vízben megmárta, s azzal verni kezdte, s kénozni, s úgy elveré s kénozá, hogy én nem hittem, hogy meg ne haljon belé, és közben-közben vallatta, hogy csak te baszarkányoltad meg Gállffi Clára asszonyt, s miattad beteg, valamit csináltál neki. De az szegény asszony csak szabadkozott, hogy ő nem csinált semmit. Hiszen, ha csináltam volna, megis tudnám gyógyítani; nem egy hétig is oda jártam velle az erdőre, füvet szedtünk, eleget főztünk, de semmit nem tudok neki tenni. Hanem kigyelmed, édes barbélyj uram, Isten után meggyógyítja kigyelmed, jól tud hozzá. Ha engem megsütnek s megfőznek is, s akármit csinálnak velem, én nem tudom meggyógyítani. Hanem az úr, aki reá atta a nyavallját, a meggyógyítja. Azt tudom s láttam, hogy két ízben az vizes bogas kötéllel úgy megkénózta, hogy féltiben s ijettiben eszén sem volt. Nem tudta, mit szól, csak szabadulhassan, mindent fogadott, s az nyavallja is beléállott, úgy reszketett. Én Szabo Ferencét régtől fogva üsmerem, de én tiszta jámbor személljnek tartottam, s tartom, boszorkányságának híret sem hallattam eddig.

34. testis Bálint Zsigmondné Panta Ersók, etédi primipila, annorum 42, citata jurata examinata fatetur: Az kérdésben azt tudom s láttam, hogy az 1739, esztendőben quartélljában

lévén egy német barbélly az Gedő Zsigmond házánál, egy alkalmatossággal láttam, hogy az barbélly egy öregasszonyt vezet. Utánna én is bemenék Gedő Zsigmond uramni, hogy lás-sam, mit csinál annak az öregasszonynak, s az ablak alá álván én külljel, hallám, hogy a barbélly vallattja erőssön, hogy ő miatta beteg Gállfi Clára asszony, mit csinált neki, mert megégettetí. Az szegény asszony csak szabadkozott, hogy ő nem csinált semmit, ő eleget kente, s a nem használt, hanem az úr meggyógyítottja, vagy kigyelmed, hogy Isten meggyógyítottja, barbélly úr. Az nap-e, más nap-e, jól rea nem emlékezem, odamenék ismét Gedő Zsigmond uramni, s hát az kemence lábánál kötve vagyon, egy nagy vaslánc a derekára van tekerve, és egy istranggal verni kezte s kénozni, úgy elkénozá, hogy az szegény kénnjában nem tudott mit mondani, csak az nyavallja ki nem törte, úgy reszketett, s amint szólhatott, szabadkozott, hogy ő nem csinált semmit, hanem az úr meggyógyítottja, s azonnal Gállffi György uram is odaérkezék, s őkigyelme is vallatta az öregasszonyt, hogy csak ő csinált valamit a léányának, azért fáj a hasa, de Gállffi György uramnak csak azt mondá, hogy ő semmit sem csinált. Én semmi boszorkányságát vagy kuruslását nem láttam, nem is hallottam.

35. testis Némethi Dániel, rector Kecsetiensis, de Etéd, annorum 57, legitime citatus juratus examinatus fatetur secundum conscientiam: Egy alkalmatossággal házamban bemenvén külső dolgamról, házamban tapasztaltam az utrumban specificált Szabó Ferencné, és bemenetelemben észrevett szavaiban gyanúban esém heljtelen beszédi iránt, és felele az feleségem, mondván: Ez az asszony azzal kénál, hogy ha kívánom, olyan mesterségre tanít, ha kigyelmed nem szeret, ezután jobban szeret, ha kívánom, ha pedig mást akarok szeretni, arra is szert tehetek, hogy senki meg nem tudja. Mellj maga ajánlását én megértvén, én is az kezéből az pálcát kivevém, és míg az házból kiméne, én is jól hátára rakám.

Ezen fenn megírt fatensek minnyájan laknak nemes Udvarhely székben, Korondon, Sofalván és Etéden, és filialis Keresztur székben Martonosban, ut supra, kiknek is fennebb hütök után való vallástételeket, aetassokot, conditiójakat az mű igaz hütünk szerent leírtuk, subscriptiónkkal és szokott peccétünkkel megerősítvén és Nagyságtoknak, Kigyelmeteknek alázatosan el is küldöttünk. Ezek után az szent Isten oltalmában ajánljuk Nagyságtokot és Kigyelmeteket és maradunk Nagyságtoknak és Kigyelmeteknek alázatos szolgálái Medeséri Ferenczy Zsigmond m. p. és Tordátfali Veegh Sigmond m. p. mindketten nemes Udvarhely alias filialis Keresztur székben a megírt falukban lakó nemes emberek.

Correcta per nos.

Datum in praefata possessione Etéd, die 25. mensis Aprilis anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo secundo ultima videlicet praemissae inquisitionis nostrae die.

⁷Spectabilibus ac Magnificis, Generosis, Egregiis, Nobilibus Agilibus, Dominis Dominis Vice Judicibus Regiis ceterisque Juratis Assessoribus ac Jurato Notario Inclytae Sedis Siculicalis Udvarhely, Dominis Dominis nobis humilime colendissimis observandissimis.

⁸Anno 1743: Aperte per Franciscum Kis Dállyai notarium sedis Siculicalis Udvarhely juratum manu propria.

Communis inquisitionis relatoria in causa Annae Deák.

1742. május 19., Kiskede

Ajánljuk alázatos szolgálatunkot Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek, Isten Nagyságtokat, Kegyelmeteket szerencsésen éltesse számos esztendőkiig, szívből kívánjuk!

Akarók Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek értésére adni, hogy in hoc anno praesenti 1742 die 19-dik Maii vevén vicetiszt uraimék parancsolattját, ugyan vicetiszt uraimék ökegyelmek, pecsétivel együtt, hogy mennék el Udvarhelj alias filialis Kereszturfi székben Kis Kédében az egyikünk úgymint Pakot Sándor uram nemes házához bizonyos számú vallóknak hütök után való vallásoknak bevételére. Mű azért engedelmesek lévén a' vicetiszt uraimék porancsolattjának és az ökegyelmek pecsétinek, elmentünk a' fenn specificált székben, esztendőben, napon és faluban ugyan a' fenn specificált Pakot Sándor uram házához, és az melj valló személljeket az említett pecsétnek erejével mű előnkben convocáltattak, azokat mű elsőbben is Istenhez tartozó lelkekre erős hittel megeskertvén, és az előnkben adatot utrumnak continentiaja szerént szorgalmatosan megexaminálván, hütök után való vallástételeket írjuk is Nagyságtoknak és Kegyelmeteknek a' következő mód szerént:

1. testis Szabo Dávid, tekintetes nemzetes Jakabházi Zsigmondné asszonyom jobbágya, annorum 52, citata jurata examinata fatetur: Én egyebet nem tudok Szabo Ferencné felől, hanem egy kisfiam vala, mely most már jó iffiú legény, kicsin korában a' lába megsugorodék, én hazól reggel elmenék, mikor estve hazamenék, kérdem a' feleségemet, ha jobban vagyon-e a' gyermek lába, meljre mondá a' feleségem, hogy nincsen, arra mondok, hogy a' bizon Szabo Ferencné dolga, de hidgye meg az ördögatta, hogy ha meg nem gyógyíttatja a' gyermeket, bizon megfogatom harmadnapra, s tüzet tetet a' hátára. Reggel osztán hozzánk futott, s mondotta a' feleségemnek: Haragszik a' sógor, de (salvo honore) ebszar, kutjaszar, meggyógyul. Megkente s vonogatta a' gyermek lábát, s csakhamar meggyógyult osztán.

2. testis Szabo Dávidné Kata, tekintetes nemzetes Jakabházi Zsigmondné asszonyom jobbágya asszon, annorum 40, citata jurata examinata fatetur: Tudom azt Szabo Ferencné felől mondani, hogy egy kisfiam vala, melj most már jó iffiú legény, kicsi korában a' lába megsugorodék. Reggel elment hazól uram, estve késen mikor hazajöve, kérdé, hogyha jobban van a' gyermek lába. Erre mondám, hogy bizony a' nincsen. Uram megfenyegeté, hogy tüzet vettet a' hátára Szabo Ferencnének. Reggel osztán hozzánk jöve s mondá nekem: A' sógor haragszik vala az estve, jól hallám, de (salvo honore) ebszar, kutjaszar, meggyógyul. Megkené s vonogató, azután osztán meggyógyula a' gyermek lába. Egy alkalmatossággal hozzám jöve Szabo Ferencné s a' szuszékra leüle. Én égettort főzék vala, s mondá nekem, hogy én Gálffi Clára asszonhoz járok, s az anyja nem vala hon, s hol mit kérek tőle, s nem ada, de tudgya meg azt, hogy bizony (salvo honore) a' szeméremtestit megetetem a' vizelettivel. Más alkalmatossággal is jöve hozzánk Szabo Ferencné. Én mondom, de miért nem menyen Gálffi Criska asszon Biro Pálhoz, mert azt mondá Biro Pál, hogy valamit elhánt zálogban Gálffi Ferenc uram, mind magához váltaná, még a' kegyelmed vejét is. Arra mondá Szabo Ferencné, hogy azt mondá: ugyan. Én mondám, hogy azt mondá. Mingyárt felkele, kimene a' patakra, ott a' vízben kotorásza a' var heljen, s onnat bójöve, mondá nekem: No, holnaphoz két hét húshagyó kedd, ugye. Én arra mondám, hogy úgy vagyon. Arra

ismét mondá Szabo Ferencné, akkor elviszik Gálffi Criska asszont, ráfogatám úgy a' követ, hogy két hétre elviszik. El is vivék.

Ezek bizodalmas jó uraink az mű előnkben állított bizonyságoknak hütök után való fassiójok, kik laknak mindnyájan Udvarhelj alias filialis Kereszturfi székben Szt. Abrahamon, kiknek is conditiójokat, aetassokot és hütök után való fassiójokat nevekkal együt megírtuk, fide nostra mediante, meljet subscriptionk és pecsétünk alatt a' dominus exponensnek kiattunk Nagyságtoknak, Kegyelmeteknek küldöttünk.

Datum anno die locoque ut supra.

Correcta per nos.

Ezeknek utánna Isten oltalmában ajánljuk Nagyságtokat, Kegyelmeteket és maradunk Nagyságtok, Kegyelmetek alázatos szogái.

Ferency Zsigmond medeséri m. p. és Kis kedei Pakot Sándor m. p.

A fel megírt székben és falukban lakó nemes emberek.

⁹Spectabilibus Generosis, Egregiis Nobilibus, Agilibus Dominis Vice Judicibus Regiis, coeterisque Juratis Assessoribus ac Notariis sedis Siculicalis Udvarhelj Filialiumque ejusdem Keresztur, Dominis Dominis nobis semper observandissimis honorandissimis.

[P. H.]

[P. H.]

¹⁰Anno 1743. Apertae per Franciscum Kis Dállyay sedis Siculicalis Udvarhely notarium m. p.

VII.

1742. december 18. [Keresztúr]

Sigillum citatorium, certificarium admonitorium, inquisitorium, prohibitorium, inhibitorium suo parte et imperio meo generosi domini Pauli Sándor de Nagj Galambfalva, alterius vice judicis regii sedis Siculicalis Udvarhely ratione officii sui, die 18-va Decembris anno 1742. Sub poena florenorum hungaricalium 12.

Extradatum per Sigismundum Pálffi juratum sedis Keresztur notarium m. p.

1 Külön papírszeleten.

2 Címzés a hátlapon.

3 Megjegyzés a hátlapon.

4 Címzés a hátlapon.

5 Megjegyzés a hátlapon.

6 A sorszámozás innen kezdve téves, visszaugrik a 20-ra. Mi kijavítottuk (a szerk.).

7 Címzés a hátlapon.

8 Megjegyzés a hátlapon.

9 Címzés a hátlapon.

10 Megjegyzés a hátlapon.

1742. július 10., Udvarhely

MUZSNAI HÁROMSZÉKI MIHÁLYNÉ ORBÁN JUDIT PERLI DIENES FERENCNÉ SÓS BORKÁT
BECSÜLETSÉRTÉSÉRT

AZ IRAT: KmOL. Udvarhelyszék lt. II/91a. cs. N. 25.

Anno 1742 10. Julii. Levata causa in Udvarhelyy coram generoso domino Melchiore Török altero vice giudice regio sedis Siculicalis Udvarhelyy cum dominis juratis assessoribus sedis Siculicalis Udvarhelyy.

Atrix nemes Udvarhelj széki musnai Háromszéki Mihály ecclesiastica[1] persona felesége, Orbán Judit, procuratora Pap Sámuel, homoródszentmártoni.

Incatta udgyan az megírt széki musnai Dienes Ferencné Sos Borka primipila. et pro actrice procurator idem qui supra, per quem solemnij cum protestatione praemissa dicit: Törvényre citáltattam az incattát in anno 1742 die 11-dik Junii olyan okon, mivel nem tudhatám s nem is gondolhatám, mi okból viseltetvén, az incatta én felöllem olyan szót mondott, és pronunciált, ahogy én ötöt olyan boszorkányságra tanítottam volna, vagy speciesim, hogy kössön hárskötél darabot és még egyebet is az tehene szarvára, s úgy hajtsa az csordában, vagy az csordaközi. Több szavaji is voltanak az incattának bestelenségemre, nagyra szolgálók, híremben, nevemben mocskolók. Elmondott szavaji is az incattának ha voltanak, voltanak in anno 1742 udgyan nemes Udvarhelj székben Musnában, hol s mikor, kik előtt, vagy ki házánál, azokról protestálok; mivel maga az incatta tudhattya.

Megkévánom azért méltán, a jure, juxta Decretum Partis 2-dae Tit. 22-dik, ha comprobálhatóm szavajit, és reám nem rakhattya, meljet nem reménlek, nyelve váltságán convincáltassék külön-külön szavajijért, cum refusione expensarum et fatigiorum.

Ha tagadná actiómot, data exmissione, doceálni, cum omnium circumstantiis congruis, salvum legyen magamnak is hütöt kérnem, si juris erit, salvum legyen protestálni verbis.

Pro incatta nemo. Ideoque in totali actione et acquisitione actricis vincitur.

1748. július 11., Keresztúr.

KERESZTÚR FIÚSZÉK PERE
SIMÉNFAI ÖZVEGY NAGY FERENCNÉ ÁGOSTON ERZSÉBET ELLEN
BŰBÁJOSSÁG ÉS BOSZORKÁNYSÁG VÉTKÉÉRT

AZ IRAT: A: KmOL Udvarhelyszék lt. II/91a. cs. N. 47.

Levata causa anno 1748 die 11. Julii. In Keresztur coram generoso Stephano Török altero vice iudice regio sedis Siculicalis Udvarhely coram dominis juratis assessoribus sedis Keresztur.

Causa generosi domini Stephani N. Borsai de Veres Egyháza alterius vice iudicis regii sedis Siculicalis Udvarhely ac filialis ejusdem Keresztur ratione dicti officii sui ut actoris, contra et adversus honestam uti praetenditur foeminam Elisabetham Agoston, agilis quondam Francisci Nagy de Siménfalva relictam viduam in antelata sede ac possessione residentem ac commorantem ut incattam.

Et pro domino actore procurator Paulus Antal de Kőrispatak solemnii premissa cum protestatione proponit taliter: Citáltattam az incattát maga competens forumára ide Kereszturra nyolcadnapra vicetiszt uram pecsétivel in anno 1747 die 3. mensis Octobris, juxta brevem judiciorum processum alias in similibus observari solitam, ilyen okon, hogy az incatta vádoltatott tisztátalansággal, bűvöléssel, bájolással és boszorkánysággal, hol és mikor cselekedte légyen penig, arról protestatur, melyet maga sem tagadhat, mert az phisognomiaja!] is mutattya, maga cselekedetei is declarállyák, melyekről data exmissione, cum circumstantiis congruis, az mit lehet, doceálok, docealván, megkívánom, a jure, hogy az incatta, juxta regni signanter autem Approb. Const. Part. 3. Tit. 47. Art. 22. luat poenam facti, fizessen halállal modernus actoris, in reliquo protestatur.

Pro incatta nemo. Ideoque in totali actione domini actoris convincitur.

ZETELAKA KIVÁLTSAĞOS HELY PERE KÁDÁR MIHÁLYNÉ GERÉB ZSUZSANNA ELLEN
BOSZORKÁNYSÁGÉRT

AZ IRAT: I-V-ig C: MISKOLCZI Ambrus szíves közlése a forrás jelzése nélkül.
A VI. sz. irat A: KmÖL Udvarhelyszék It. Comissiones Gubernis 1868. N. 29.

I.

1766. március 12.–június 25., Zetalaka

Levata causa anno 1766. die 12ma Martii coram constituto vice iudice regio Petro Jakob nobili privilegiato cum sibi adjunctis juratis assessoribus sedis privilegiate Zetalacensis.

Actor nemes Udvarhely székü zetaloki Biro Miklos mint Zetalakának actualis vice királybírája ratione praedictis officii sui vice judicialis regii.

Incatta megírt székü zetaloki Kádár Mihályné Geréb Susanna persona privilegiata, et[— —]

Pro actor procurator Andreas Sabati de Zetaloka, per quem Sa[—]m cum protestatione servatisque de iure servandis sequentem instituit actionem: Citaltattam et in ius attraháltam a megírt incattát in anno hoc currente 1766. die 14ta mensis Februarii ezen nemess zetaloki privilegiatum forumra ad 8^{vum} diem a die hujus modi legitime citationis computando juxta brevem judiciorum processum alias in similibus observari solitum törvényre ilyen okon, tudniillik mivel az incatta asszony nem gondolván sem lsten, sem haza, sem pedig természet törvényével, sem pedig ez előtti nemess helység tisztnek prosecutiójával suo casu sőt determinatiójával (mely kitecik az akkori procusses contextussából) mag ductussát[?] azutánis követte bűbajos boszorkányos mesterségekkel élván, önat öntött varáslott, babot vetett, másokat megsértett nyavalyában ejtett, megvesztett, koporsó bezárásig tartó betegségben hozott, némelyeket pedig természet felett való nyavalyából megszabadított, edgyszóval ördögi mestersegekkel élván, vélek cimborálván, szegény ártatlan lelkeket holtig való nyavalyában ejtett, melyek így lévén, megkívánom a jure, hogy az incatta asszony azelőtti tisztnek prosecutiója során lött nemes helység determinatiója szerént primum et ante omnia próbára tétessék, s rajta mindennemű utak módok annak ki nyilatkoztatására végben vitessenek, s azután érdeme szerént halált érdemlő büntetését is elvegye, megkívánom, melyeket ha az incatta asszony tagadna, cum circumstantiis congruis, data exmissione comprobálni kész lések, comprobálván megkívánom az intentált poenára tétessék, et protestatur.

Deliberatum

Pro incatta nemo, ideoque in totali actione et acquisitione domini actoris vincitur.

Eodem die prohibita sententia per Iacobum Biro causa continuata anno 1766. die 30ma Aprilis coram constituto vice iudice regio Francisco Sandor, nobili privilegiato cum sibi adjunctis ejusdem sedis juratis assessoribus.

Pro domino actore procurator idem qui supra, per quem cupit prohibitam incattam in annihilari[?] prioremque sententiam in vigore relinqui debitoque executioni demandari cum refusione expensarum causarum et fatigiorum, et protestatur.

Pro incatta procurator Gregorius Biro de Zetaloka per quem cupit actionem perlegi, et respondet de merito: Értem az dominus actornak ő kegyelminek ellenem való súlyos és terhes actiójából, hogy én ennek előtte való nemes szekinek determinatiója után búbajos ördögös és boszorkányos tudományal, vagyis ördöggel cimboráltam volna, némelyeket nyomorultá töttem volna, ördögi mesterséggel betegeket gyógyítottam volna, simpliciter mindeneket tagadok. Mivel az nagyanyám is tudós orvos asszony lévén, tőlle láttam s tanultam az füvek mire valók légyenek, én is szegénységgel élvén, ha Istentől adatott tudománnyommal, kenéscimmel, vagy füvekkel valakit segélhettem, nem ördögi tudományal, hanem szép istenes imádsággal vittem véghez, kik is ma is Isten fizessével köszönik. Ha engemet valaki boszúból vádolt, ide hátrébb ne legyen késő aztat megkeresnem, melyekről exmittáltassam, magam ártalanságát kegyelmességeknek comprobálni comprobálván, az actornak ő kegyelminek kereseti alól cum refusione expensarum et fatigiorum absolváltassam, megkivánom.

Contendit verbis, et protestatur.

Deliberatum: Exmittuntur ambae partes.

Causa continuata anno 1766. die 15ma Maji coram constituto vice iudice regio Petro Jakab de Zetaloka nobili privilegiato cum sibi adjunctis ejusdem sedis juratis assessoribus.

Dominus actor per procuratorem superscriptum penes exmissionem exhibet literas inquisitorio relatorias protestando de reformatione, praeterea determinationem hujus inclytae sedriae superioribus temporibus latam quibus perlectis cupit incattam iuxta actionem suam convinci et aggravari.

Incatta quoque per procuratorem superscriptum exhibet literas inquisitorio relatorias protestando de reformatione quibus perlectis cupit ab impeditioe domini actoris absolvi cum refusione expensarum et fatigiorum et processum pro parte domini actoris sequuntur literae inquisitoriae relatoriae et alia documenta quae sic sonant.¹

Sequuntur alia literalia documenta dominis actoris prioribus temporibus facta hujus inclytae sedriae quae sic sequuntur.²

Sequuntur literae inquisitoriae pro parte incattae.³

Quibus omnibus perlectis et auditis dominus actor per procuratorem superscriptum allegat taliter de merito: Mind mostoni exhibeált és conficiált újj relatoriából, úgy ezelőtt s régen folyt hasonló dologról költ literale instrumentumból arra tött akkori nemess széék determinatiójából kijő világosan számos embereknek fassiójából, hogy az incatta asszony némelyeket megvesztett, azután meggyógyítván mondotta tudniillik nekem ne véjcs, én sem véjtek neked. 2do importályák mások is felesen, hogy ónat öntött, babot, rostát vetett, másokat pedig természetett felyül haladó nyavalyából megszabadított, de ami nagyobb, 3do kijő azis az említett relatoriának contextusából az 5^{dik} fatens fassiójából, hogy macska képiiben az írt fatensnek szemí láttára, ajtók betéve, házába bement, ottan szorongatván fogdosván, úgy annyira, hogy alig maradhatott meg életben, mely fatens ereje felett úgy annyira küszködött, míg edgy asszony, tudniillik az incatta vált belőlle. Mely küszködés alkalmatosságával tekint a fejire, hát ahol a nevezett fatens megfogta volt az incattát, keszkenyeje leszakadott fejéről, kivel nem bírván, eltűnt szeme előll. 4° Sokan behozák azt

is, hogy ezelőtt nemes szék determinációja ellen sokakat vesztesél, nyavalyákkal és abból következhető nyomorúságokkal fenyegetett. Kitecik az is 5° hogy hites urának hallatára azt mondotta, hogy ha egerköve volna, mindgyárt ételbe neki beadná, de ami súlyosabb 6° behozzák azt is, hogy hites ura megvallotta, hogy estve melléje lefekszik, de mikor megyen el mellőlle, hol jár, és mikor jó vissza, azt nem tudgya. 7° elucescál az is, hogy némely vesztesben lévő személyeknek tollat vett ki lábokból, aztot meg is gyógyította. 8° bizonyos az is, hogy némely elveszett marhákról varáslott, ónat öntött, és más ördögök-höz hasonló természetett fellyül haladó mesterségekkel azon régen elveszett marhákat holl légyenek, meg mondotta, amely úgy is találtatott lenni. 9° behozzák azt is, hogy némely nyavalyás asszony embereket orvosolni hordozván viszajövet, az incatta asszony testit megtapasztván, megmondotta, hol légyen nyavalyája. Illyen szókkal: látod e, ezt én is meg tudtam volna orvosolni, de megharagudtam volt reád, de elmúlt hamar az haragom, és megkénvén az incatta, azonnal meggyógyúlt az nyavalyás asszony. Kitecik az is, 10° hogy écakának idejin bizonyos helyen, amint az 25° fatens fassiójából kitecik, hogy ezen fatensnek úgyanyira egybeverte a lábát, hogy másnap is alig járhatott rajta, ezt mondván: eztet még megemészted, de máskor nem úgy jársz, és pediglen volt az incatta asszony edgy barna kancán ülven, de 11° kijő az is a 29° fatens fassiójából, hogy némely vesztesben levő nyavalyás asszony embereknek minemű tanácsot és orvosságot adott, hogy tudniillik harmadnapig senkinek semmit ne adgyon, és valaki azon személyt nyavalyában ejtette, megvesztette, oda fog menni, mely úgy is történt, az incatta asszonnyal magával, és nem más, hanem az incatta asszony maga ment oda. De végre, más hozzá hasonló varáslással élő tudományos asszony ember is megvallotta az 30° fatensnek és feleségének, hogy mikor, mi módon és mi okból ki cselekedte ártatlan gyermekecskéiknek nyomorult állapotját, mely alkalmatossággal haza jövének és kérék az incattát, hogy gyermekeket gyógyítaná meg, melyre monda az incatta: bár ahoz a nagy boszorkányhoz ne folyamodtatok volna, és a tisztnek meg ne mondottatok volna, mind könnyebben volna a dolog. Utolyára az is kijő a 19° fatens fassiójából midőn nyavalyás fiának gyógyítúsára kérte volna az incattát, azt mondotta, hogy heában fog hozzá, mert amit napal orvosol és gyógyít, écaka mind megüjjiyák rajta, mely fatenseknek fassiójokból, az egész relatoriának contextussából mind a déli napfény, úgy kitecik az incatta asszonynak bűbajos boszorkányos, keresztény emberhez nem illendő gonosz cselekedetei, melyekre való nézve megkívánom, hogy actióm szerént *primum et ante omnia* mindeneknek szeme láttára az intentált probára fétetessék, azután pediglen maga rosz cselekedeteinek ördögökkel való társalkodásának megtorturáztatván, méltó jutalmát ellvégye, és az haza törvénye szerént megégettessék, et protestatur.

Ad haec incatta per procuratorem replicat taliter: *satis superque* doleáltam beadott relatoriámból, hogy soha születésemről fogva mind eddig az óráig sem magam, sem semmi nemzetségem bűbajos boszorkányos és ördögi mesterséggel nem éltem, hanem Istentől adatott tudományall sokakat segítettem, nemess székünknek ennek előtte való determinációját magam előtt hordozván, jóllehet annak előtte ami képpen sokaktól láttam, ónat öntöttem, keresztvetéssel, de ebben is semmi ördögi mesterség nem lehet, így erre nézve ennek előtte való nemess székünknek tagjai nem is condemnálhattak, ami az önöntés dolgát, rosta és bab vetést illeti, soha a nemess szék determinációja után azzal nem éltem, nem is cselekedtem, edgyszóval kijő világossan relatoriámból, hogy a dominus actornak actiójában

feltett ördögi és boszorkányos mesterséghez nem tudok, amelyért próbára, torturára, vagyis égettetésre tétetném ami a dominus actor relatoriáját illeti, abban is hire nyoma sincsen, hogy ördögökkel cimboráltam volna, vagy bűbajos boszorkánysággal éltem volna, aféle haszontalan circumstantiákból jó ugyan ki, hogy némelyeket fenyegettem volna, hogy ezt megbánod s a többi, de azért boszorkánynak nem mondhatom. Felelik azt is, hogy a macska felmászott volna az ágyban, és ottan az hasára ülven, megnyomta volna, az is csak álmolátásnak tulajdoníthatik, olyanok is felelnek, akiknek orvosságom használt, némelyeknek pedig semmit nem. Halál ellen nincsen orvosság, his praemissis rationibus, mint hogy az actor őkegyelme relatoriája után kére ratione officii sui halálra. Arra világoosság kell, nem álmolátás, nem is hallomás, mert még ha többet nem comprobál, azért próbára sem tétethetem, sem az actióban megírt poenában nem eshetem, megkívánom azért méltán a jure juxta illud axioma juristarum actor nihil sufficienter comprobante remque simpliciter absolvi debet.

Contendit verbis et protestatur.

Jöllehet irattya az incatta, hogy midőn valakiket gyógyított, Isten segítségével keresztvetéssel, más jóságos cselekedetekkel vitte véghez, ámbátor dato sed non concessio úgy lettenek volna is, ezt nem egyéb okra nézve cselekedte, hanem csak ad fallendos oculos, nem volt bolond, hogy magát egészleg prodálya, iratya azt is, hogy ezelőtt sótt nemess szék determinatiója után babot nem vetett, önat nem öntött, de mindazok majd semmiék volnának, a többi cselekedeteihez képest, melyek az én relatoriámból világosan kitecenek, és hogy nem álmolátások, hanem szemel látott nyilvánvaló boszorkányság speciessei, s aztott követő nyavalyák is bizonyítják, melyeket tisztől és félelemtől viseltetvén, kiket meggyógyított, kiket pediglen boszuságtól viseltetvén, nyavalyában hagyott, edgyszóval az egész relatoria bizonyoságot tézsen bűbajos boszorkányos cselekedetiről, melyek ellen in contrarium semmit nem doceálván, jóllehet megvalyák az incata asszony relatoriájában inferált fatensek, hogy aféle dolgait nem tudgyák, de hogy re ipsa azon személy nem volna, minyájon halgatnak, és így eszerént, mivel elegendő képpen megmutattam ros z gonosz cselekedetét, secundum illud actore suam actionem sufficienter comprobante, az incatta asszony actióm szerént convincáltassék megkívánom, és életinek utolsó napját meghatározó nemess szék determinatiójáig elegendő cautio alatt, annak rendi szerént tartassék, et protestatur.

Incatta a dominus actornak relatoriája világost csak egyet sem importál, sem ördögöt, sem a boszorkányt meg nem lehet fogni, kötni, et protestatur.

Dominus actor inhaerendó superioribus cupit iudicium quibus omnibus exhibitis et praesentatis pro et contra his causis et ruminatis deliberatum est sequenti serie. Fellvette a nemess szék mind két feleknek pro et contra tött allegatióit és argumentumait satis superque ruminálta és discutiálta exhibeált relatoriájokat: 1° az incattától exhibeált relatoriát, melyben felelik ugyan, hogy gyógyított imaságokkal, keresztvetéssel, de ezek mentességére semmit sem suffragálnak. De 2° exhibeálja az actor ő kegyelme nemess székünknek ezelőtt lött deliberatumát, melyben is az vagyon, hogy ha azon deliberatum után az incatta asszony önat öntene, babot és rostát vetne, úgy másokot fenyegetne, próbára tétessék, melynek megerősítésére beadgyák az actor őkegyelme inquisitorio relatoriáját, melyből edgy néhány fatenseknek fassiójából világosan elucescál, 4° hogy önat öntött az deliberatum után, babot és rostát vetett, azt is importályák felesen, hogy fenyegetőzött, és némelyeknek cselédgyén be is telyesítette, nem külömben 5° megvalyák azt is, hogy écakanak

idein másokot kénozott, behozzák hites urának nyilvánvaló vallástételit, hogy az felesége tudniillik az incatta asszony, nyilvánvaló boszorkány, több aféle rosz és nem keresztény emberhez illendő cselekedeteit, melyek ellen az incatta asszony maga mentségére semi helyes documentumot nem producálván, tecett azért a törvénynek, hogy 2^{lum} illud iuristarum axioma actore sufficienter comprobante suam actionem, az actornak actiója szerint convincáltatván detentióban tétetessék.

Judicatum est.

Incatta protestat de remedio novi iudicii simplicis.

Actor ezen causában novum nem adathatik juxta Approbatæ Constitutiones Partis 4te Tit. 1. Art. 25. his rationibus a quinque casusokban deliberatum homicidiumokban penes exmissionem minden causans oly készen legyen, hogy azokban minden remediumok prohibíták párvéteket s a többi abscondáltassanak, ezen dolog pedig criminalis lévén a quinque casusok közé számláltatik, és ebben a novum meg nem engedetik.

Incatta: Hazánk törvényéből világosan elucscál, a Decretum is világosan tartya, hogy mindennemű causákban a novum megengetessék, mivel három féle a novum, novum inhibitionale, novum simplex et novum graciosum, azért a peres élhet akármelyikkel, azért megkívánom, hogy novum adatassék.

Deliberatum.

Novum conceditur sub eadem conditione, hogy az incatta akár detentióban, akár jó cautio alá tétessék.

Causa continuata anno 1766. die 11ma Junii, coram constituto vice iudice regio Petro Jakab de Zetaloka cum sibi adjunctis ejusdem juratis assessoribus.

Penes novum actrix quæ in principio causæ erat incatta et actrix per procuratorem superscriptum exhibet novum simplex penes quod literas relatorias protestando de reformatione quibus perlectis cupit ab impeditioe domini prioris absolvi, ceteris verbis, et protestatur.

Modernus dominus incattus, qui prius erat actor, primum et ante omnia cupit ut penes novum actrix et detenta, minthogy engemet proclamáltatott, de nem certificáltatott, mely az haza törvénye szerint azt kívánja, s úgy hozza magával, hogy senkit is citatio certificatio, vagy pedig admonitio nélkül in jus nem lehet attrahálni, e pedig természeti a novumnak, hogy nemesak novumot impetrályon valaki, aztot suo modo repræsentálja és exhibeálja, hanem megkévántatik edszersmind, hogy a novizáns a más felet certificálja is, mely a novumnak edgy essentialé requisituma, melyről ha nem doceál a novizáns, megkívánom a jure, hogy legelsőbben is felszólítván, nem certificáltatott, homagiumon convincáltassék, másodsor hogy a novumnak oly requisitumát ellhadta, mely nélkül senkijs amellet jó modon nem procedálhat cum poena calumnie novuma cassaltassék, és az előbbi sententia invigoráltassék, ceteris verbis, et protestatur.

Novizáns et detenta novumotot helyes üdőben intra quindenam kivettem, és a tiszt házához küldöttem, ottan megjelenttem, hogy novumon vagyon, hites nótáriusnak præsentáltam, a certificatio csak éppen anyit téssen, hogy novumja vagyon, mert ugyanis, hogy a tiszt perelyen valakit, ratione officii sui, soha a tisztoól emanált pecséttel azon tisztet senki sem certificáltathatya, hanem híré tettem, megjelenttem, ehez képest homagiumon

nem convincáltathatom, sem pediglen novum calumniose nem cassáltathatik, et protestatur.

Actor verbis.

Novizáns verbis.

Interim partes convenerunt, a dominus modernus incattus, jóllehet praemittált ratióira nézve a detentát maga fundamentumából fogyatkozására nézve egyenessen evértálhatta volna, mindazon által, hogy a detentis maga maga igasságától ha vagyon penitus ne praeccludáltassék, a novumja ellen tett exceptióját remítálya, úgy mindazon által, hogy a detenta is arra lépett, hogy itten kinek kinek maga documentuma ventilláltatván digentiáltassék, és a szerént ki ki maga jutalmát minden tovább való remediumok excludáltatván ellvegye, és a dolog ha úgy hozza magával, vagy absolváltassék, vagy pediglen az intentált próbára tétetessék, egyeztenek, s penes novum simplex sequuntur literae inquisitoriae novizantis et detentae.⁴

Novizáns et detenta per procuratorem superscriptum dicit: Mindaz előbbeni relatoriámban, mind az novum mellett beadott relatoriámból satis superque doceáltam magam ártatlanságáról, hogy az actióban megírt boszorkánysággal, bűbajos ördögi mesterseggel, természet ellen való dolgokat, és gyógyíttásokat nem műveltem, mivel ha Istentől adatott tudományal, imácsággal sokakat segélttem, szentelt gyertyának füstivel füstöltem, az nem ördögi tudomány és boszorkányság által ment véghez, edgyszóval abban olyan ártatlan vagyok, mint a mai született gyermek, mivel Imo minthogy az actor keres, mint boszorkányt engemet, juxta mentem Decreti Par. 2^{dae} Tit. 84 et 32 tókélletessen tartozik vala próbálni actióját azaz az én boszorkányságomat, külömben actore non comprobante rengl—] absolvitur, minthogy pedig a boszorkányság nem egyéb, hanem ördögel való oly szövetség, melyek ördög munkálkodásával embernek és baromnak természet ellen ártasson, és természet ellen való dolgokat cselekedhessék, igaz értelme e lévén azon véteknek, melyel vádoltatom, theologusok, philosophusok, és juristák értelme szerént, kellett az actornak megmutatni 1mo, hogy nekem az ördögel szövetségem volt, 2do embernek és baromnak természet munkája kívült ártottam, 3^{io} a természet ellen való csudálatos dolgokat munkálódtam, mert judex in obscuris sententiam ferre nequit, et juxta omnium sententiam praestat decern nocentes absolvere quam imum innocentem condemnare prologi Titt. 10-o nem lehetvén a bírónak homályos dologban ífletett tenni, s tanácsosabb lévén tíz ártalmasokott ellbocsáltani, mint edgy ártatlant elveszteni, megtíltván az Isten a hatodik paranesolatban non occides, nem szabad ölni. Tehát midőn nem próbáltatik ellenem az actor actiója, meg nem öletethetem, külömben az Isten törvénye szerént ártatlan vérem az édig hatván, azoknak fogja kezekből véretem kikérni, kik halálra adnak, már pediglen hol bizonyította meg az actor s mivel, hogy én az ördöggel frigyvet vettem volna, más hogy én a természet ellen, s nem a természet, élő állatnak nyavalyát okozott volna. S utoljára micsoda csodát cselekedtem, ha ezeket meg nem bizonyította, nem is kárhozhatom, hanem kárhozhatatom, életemet halálra nem lehet adni.

2do babonaságot a boszorkánysággal nem lehet egyben kavarni, mert babonaság a vízvetés, babonaság a Szent György napi tövisseknek kapukban való tétéle, babonaság az üres kártyának találásáról való jövendölés, babonaság a méhnek farkasgégén való kibocsáltása, sok babonaság vagyon még a szimöcsöknek elvesztésében is, és más sok számlálhatatlan dolgokban, melyek csaknem mindenikkel közönségesek, mégis ezekért kit égetnek meg,

de nagyobb babonáság az, hogy a boszorkány üsztatással próbáltassék, mert aki ezt íratta, annak condiscipulussa, aki akárhogy dált[?] a vízben, mint a tollat, úgy vitte a víz, mégis nem volt boszorkány, hanem természet munkája az, hogy akinek nagy a tudóje, le nem megy a vízbe, akinek kicsin, még üszni sem tanul meg, micsoda okosság az, hogy aki az vízben lemegyen, Istennek tetzetes embere, aki le nem megyen, ördög rabja, hasonló mintha ezt ha mondaná: a szenteket soha nyomoruság nem érte, holott Cristus is tele volt szorongatásokkal, nemde nem a szentírás szava szerént a jóra, mint a gonoszra edgyaránt jó fel a nap, s a fölhő maga harmatyát adgya, mikor parancsolta meg az Isten és ki tudgya, hogy a víz a boszorkányt le ne bocsássa, hát van e értelme a víznek, hogy megüsmerje, ki boszorkány, ki nem boszorkány, valóságos boszorkányság e volna, aki azt tenné a vízbe az emberek közül, hogy edgyik lemenyen s a másik le ne menyen, ha egyenlő természetűek, és így minden üszót meg kénék égetni, aki üszni nem tud, csak az volna igaz ember, s e szerént az egész falut Zetalokát meg kénék üsztatni, ki megyen le, s ki nem megyen le, edgy részét meg kénék égetni, a más részit meg kénék szabadíttani.

3^{oo} A doctorok olyan nyavalyákat gyógyíttanak, a melyeket nem látnak, nem is kötözhetnek, mégsem boszorkányok, én amit tapasztalhattam, s kötözhettem, olyanokat gyógyíthattam, tehát inkább nem vagyok boszorkány, sőt dicsíretet adnak.

4° A mesterséges por, melyet pulvis sympaticusnak [hívnak], kinek olyan ereje vagyon, hogy ezen törvénytévő házban tegyék olyan sebnek a vérre, a mely seb és sebes ember Olahfaluban vagyon, itten Zetalokán a vérre hintetvén a por, s itt olyan a vér Olahfaluban meggyógyul a sebes, mégis nem boszorkányság, hanem az értelmes emberek cselekedzik. A mathematicusok földindulást, vízáradást, menykőhullást házakban villámlással edgyütt tüzet a házban, hogy ne gyűjeson eselekedik az ember, hogy akár köntő lével, akár újjával taplót puskaport meggyújtson, könnyen eselekedik, s mégis nem boszorkányság, holott sokkal nagyobb a babvetésnél és önöntésnél. Aki ezt írta a tűz közepette a lobogó forró vízben, vizet fagylat, s mégsem boszorkány, de mindezeket csak az ell nem hiheti, holott mindennap történik a mathematicusoknál, aki ezt nem érti, azért pedig, hogy nem érti, nem szabad senkit halálra adni, hanem azt parancsolgya, ne öly, szeressed felebarátodat mint tenen magadot, tehát rationibus ex praevis méltatlanul a szék, mint keresztény felebarátgyát testemben halálra nem adhat, de becsülletemben is meg nem öletettetget, hogy próbára vessen, azért nemcsak hogy absolváltassam, de hogy akik engemet azzal mocskoltak, s híremet, becsülletemet ellopták, s abban megöltek, azokat bünteti meg a bírő, a mely megemlékezik arról az Isten szavairól, hogy az Isten ítélő képít viseli, aki más ítélni ül a törvényben, valamint ő ítéli felebarátgyát, úgy megítli [– –] amaz rettenetes napon, his praemissis rationibus megkívánom, hogy ab impeditiōne domini moderni iudicii absolváltassam, és az előbeni deliberatum remelioráltassék, ceteris verbis, et protestatur.

Modernus incattus még ezelőtt penes exmissionem exhibeált relatoriám-ból megmutattam vala 1^{oo} hogy a novizáns onat öntött, rostát és babot vetett, 2^{oo} az is kijött volt ekkor, hogy némelyeket vesztéssel fenyegetett, és a fenyegetés után nyavalya is követte a fenyegetett embert. Az is kijő 3^{oo}, hogy az akkori tisztnek impositiójából ugyan azon nyavalyás embereket meg is gyógyította, 4° elucescál az is szemmel látott biznyságnak fassiójából, hogy a novizáns macska képben öltözvén, szeme láttára éberen reáment, ottan szorongatni kezdvén, azután a nagy küszködés miatt a macskából asszony volt, tudniillik a detenta, ki azután maga mestersége által szeme elől ellenyészett, 5^{oo} importályák azt is, hogy a novizáns

detenta vesztésben lévő embereknek lábából tollat vett ki, 6to behozzák azt is, hogy némelyeket megvesztvén, midőn doctorhoz és orvoshoz jártanak volna, tanálkozván a novizáns detentával, csak külsőképpen megtapasztván a nyavalyás asszonyt, megmondotta, hol és miből legyen nyavalyája, ilyen szókkal: „ezért Udvarhelyre ne vitetted volna magadot, mert én is meg tudtalak volna gyógyítani, ládd e megharaguttam volt reád, ezért te se véjcs nekem, én sem véjtek neked. Kijő az is 7mo, hogy némelyeknek régen elveszett marháját maga tudománya áltol megmondotta, holl legyen, az is világos 8vo hogy a novizáns megmondotta némely nyomorultaknak, hogy nem fog Korondi Györgynek gyógyításához, mivel nappal amit segített rajta, éccakának idein azok mind megújúlnak, több ilyen szavait és cselekedetét számlálhatnám elő, de rövidségnek okáért azokat elhalgatom, hanem ragaszkodom egészen az exmissio mellett tött iratásomhoz, és ekkor beadott relatoriámhoz, melyekből megláthatni, hogy a novizáns detenta az, és olyan személy legyen, kit actiómban feltettem, melyek ellen az detenta asszony semmit maga mentségére in contrarium nem doceálhatván, jóllehet per longum et latum doctoroknak, theologusoknak, philosophusoknak edgy mathematicusok tudományokat, azoknak bölc experimentájokat úgy egyéb babonaságokat előhozván és recenseálván, de ezek semmiben instabilimentum suae defensionis az detentának mentségére nem lehetnek, hanem inhaereálván az előbbi iratásomnak, úgy a nemess szék kétrendbéli deliberatumanak, megkívánom az írt okokra nézve, hogy az detenta minek előtte maga rossz cselekedetinek halált érdemlő büntetésit és jutalmát ellvénne, az actiónak és ezen dolognak kinyilatkoztatására Ium et ante omnia minden nemű próbák rajta végben vitessenek, azután ha az dolog úgy hozza magával megtorturáltatván, a maga dolga az actió szerént minden tovább való haladék nélkül executióban is vetetessék.

Novizáns et detenta verbis.

Modernus incattus verbis.

Deliberatum

Penes exhibitum novum felvette a nemess szék a novizáns detenta asszonytól mind szóval, mind írásban exhibeált és producált documentumokat, úgy azok mellett maga mentségére célozó beadott relatoriát is, melyeket satis superque ruminálta, ventilálta és discutiálta a nemess szék comportálván az előbbeniekkal, de sem az mostoni exhibeált és producált documentumok, sem pedig az előbeniek az novizáns detentának mentségére nem suffragálnak, sőt nagyon terhelik, tecett azért a törvénynek, hogy penes exmissionem lett deliberatum invígóráltatván az actornak actiója szerént convincáltatván efectumban vétessék. Judicatum.

Causa continuata Anno 1766. 21ma Junii coram constituto vice iudice regio Petro Jakab nobili privilegiato de Zetaloka cum sibi adjunctis praedictae sedis privilegiatae Zetalocensis iuratis assessoribus.

Dominus actor: Jóllehet az actiónak continuatiója szerént a próbák a mostani detentával végben vitetennek, mindazon által oly ilyen próbák sem peitus[?] nem perimálhatyák, sem simpliciter nem absolválhatyák, és az actiónak continuatiója szerént, minthogy azoknak kinyilatkoztatására elegendők in absolutionem vel condemnationem nem lehetnek, sőt azok is az előbbeni iratásom szerént nekem suffragálnak, mint hogy sem a vízben pedibus ell nem merült, sem vizet szájában ki nem hozhatott, melyektől simpliciter praetestálok, és azokat számba sem vészem, hanem inhaereálok mind előbbeni iratásomnak, mind pe-

diglen exhibeált relatoriámból kijött fatensek fassiójának, és a nemess szék sok rendbéli deliberatumanak, melyeket most nem recenseálok rövidségnek okáért praetereálok, hanem megkívánom a jure hogy actióm szerént, minthogy magát a detenta semmivel sem defendálhatya, a megírt okaimra nézve minden tovább való haladék nélkül elevenen megégettessék, és cselekedetinek méltó jutalmát vevén exequáltassék, et protestatur.

Dominus actor verbis.

Detenta verbis.

Deliberatum

Elegendő számmal nem lévén a nemess szék ezen súlyos causának decisiójára, vegső sententiát nem pronuntiálhat; hanem egész elegendendő számmal lévén akkor maga kötelesegit fogja tenni, ífíltetett.

Causa continuata anno 1766. die 25ta Junii coram constituto vice giudice regio Petro Jakob de Zetaloka cum sibi adjunctis ejusdem sedis juratis assessoribus.

Detenta verbis.

Dominus actor verbis.

Deliberatum

Satis superque ruminálván a privilegiatum forum a parsoknak productumait, allegatióit ventillálván, juxta praxis criminalis Art. 6° Par. 1° világosan constál az actor ő kegyelme relatoriájából feles bizonyságok fassiójából, hogy az incatta detenta másokat maga búbajos tudományához képest boszorkánynak vallott, juxta Parag. 5° az is constál, hogy babvetésekkel, ön öntésekkel, rostavetéssel élvén, másoknak elveszett jószágait marháit extra naturam kijelentett, ugyan juxta 6° Par. iteráltatik az is, hogy az hütös ura mellett fekvén némelykor melőlle écaának idein ellimenvén odajárt és viszajött híre nélkül, ugyan juxta 13° Par. ejusdem Tituli az is világosan constál, hogy némelyeket búbajos mesterségével betegségben ejtvén, fenyegetvén annak előtte, maga tudományával meg is gyógyította, melyet in figura judicii hujus sedis privilegiatae három bizonyságok bizonyították, maga szája nyelve is bizonyítta azon malitiosus cselekedetét midőn fateálya coram facie praedictae sedis, hogy az előbbeni deliberatum után aféle boszorkányos mesterséggel nem élvén, nem ártott senkinek, mely fassioja világosan bizonyította, hogy a mostoni törvény előtt a' lett volna, akinek kerestetik, juxta Parag. 20° próbára hozatván világos jelek lácanak a testin, a melyek más tiszta embereken nem observáltak. Ugyanazon próba bizonyította azt is, minthogy az vízben természet szerént belé nem merült, vizet nem hozott szájában ki, hogy tiszta ember ha talatassék, melyeket az actor mellett levő hütösök, akik ottan a semiprobán valójában a nemess szék színe előtt megbizonyították, ellenben az incatta detenta edgy nehány bizonyságokkal menti ugyan magát, hogy azon személy nem lett volna, akinek kerestetik, de olyanokkal bizonyították, akik az ő cselekedetiben tudósok nem lévén, hiteles bizonysgot ártatlanságáról nem tettek, kire való nézve tecett a privilegiatum forumnak, tűz helyett mitigálván a büntetést kard által halyon meg az incatta et detenta, halála után teste tűz által megemésztesék, de minek előtte feje vetetődik, megtorturáltassék.

Judicatum est.

Incatta et detenta appellat causam praesentem cum tota sua serie et processibus eo quomos et consuetudo requirit antiqua, et protestatur.

Dominus actor: Penes novum exhibeált documentumaink után midőn modo legitimo a detenta maga novumját nem stabilíálhatta, akkor mind két részről megedgyezvén, mindennemű törvénybeli remediumokot producálván, amint a processus contextussából kitecik, azért hogy ezen causa az appellatio mellett, amely edszer excludálatott, megengettesék, azért én solemniter contendálok verbis [—] fusius, et protestatur.

Incatta et detenta: Jól lehet a próba előtt való törvény előtt midőn a novumról lett volna az actor [—] parsnak exceptiója, akkor lekötöttem volt magamot hogy mostan nem apellálom, de még az a próba után való deliberatumról valót sem láttam, hogy ne apellálhassam, így ehez képest appellatióban elmehett.

Dominus actor verbis.

Detenta verbis.

Deliberatum

Juxta Approbatarum Constitutionum Partis 4^{tae} Tit. I^{mis} Art. I^{mm} lekötvén az detenta magát minden tovább való remediumokról, őfelsége is mindenféle malitiosusokról parancsolván decretaliter, hogy sokáig detentióban ne tartassanak, hanem minél hamarabb juxta brevem processum exequáltassanak vagy ellbocsáttassanak, azért ezen causa nem transmittálatik.

⁵[—] in Consistorio

Guber[nii, —] 26ta Januarii 1768.

Anno 1767, die 23ma Julii extradata e protocollo sedis privilegatae Zetalacensis per Joannem Mezej juratum ejusdem sedis notarium.

II.

1766. május 20., Zetalaka

⁶Nobilibus Agilibus, Vice Iudice Regio ceterisque Dominis Juratis Assessoribus Sedis privilegatae Zetalacensis meritissimis necnon Jurato Notario, Dominis Dominis nobis collendissimis observandissimis.

Ez ide alább megírt bizonyságoknak fassióit (kik is convocáltattanak constitutis vice tisztt uram pecsétivel), recipiáltuk itt nemess Udvarhely székben Zetalokán az üdösb Pall István privilégiumos nemes személy házánál in anno 1766. die 20ma Maji, és kiadtuk megírt széki falubeli dominus exponens actor Biro Miklos őkegyelme privilegiumos nemes személy részére, mely fatenseknek hütök után tött fassiójok így következnek ide alább rendell:

Utrum autem exhibitum est tale:

I^{mo} Tudgya e a tanu nyilván és bizonyoson látta e, hallotta e világosan, hogy az incatta zetaloki Kádár Mihályné Geréb Susanna búbajos boszorkányos ördögi mesterségekkel élt

volna, ónat öntött, babot és rostát vetett volna, s azokat micsoda ördögi mesterségekkel vitte véghez.

2do Hogy sokakat megsértett, vesztett, és némelyeket természet felett való nyavalyából megszabadított gyógyított, másokat pediglen vesztéssel s egyéb tőle következő nyavalyákkal fenyegetett volna, sőt az incatta asszony mit mondott néhai Korondi János özvegyének a fia György gyógyítása felől. Nemde nem azt mondotta e, hogy a többi hozza hasonló társaitól nem mer hozza fogni gyógyításához.

3mo Zetaloki Simo Ferentz sok üdökig elveszett marháját nemde nem az incatta asszony ördögi mestersége által megmondotta hol legyen, amely úgysis találtatott, amint megmondotta.

4° Afelett, hogy kurvaságba is elegyítette volna magát, hitese ura levén maga keresztényi kötelességivel nem gondolt, másoknak botránkozására, s maga lelkinek kárára bújáságban töltötte volna idejét et cum omnibus circumstantiis congruis vallya meg a tanu.

Sequuntur nomina et fassiones testium

1^{mus} testis Zetaloki Barta János privilegiumos nemes személy, annorum circiter 50, legitime citatus examinatus fatetur: Ad 1um punctum nihil. Ad 2um: edgy alkalmatossággal ezelőtt edgy néhány esztendővel az feleségemre megharagudván az incatta megvesztette vala, Bándi András uram tiszt levén ő kegyelméhez mennék, és megbeszélvén a dolgot, és ő kegyelme erősen rea parancsola az incatta asszonyra, hogy meggyógyítsa feleségem, mert rosszul lészen dolga, és úgy gyógyítsa meg a feleségem, azután is mondotta az feleségemnek az incatta asszony, hogy nekem ne véjes, én sem véjtek neked. Ad reliqua nihil.

2^{das} testis zetaloki üdösb Abrahám Márton privilegiumos nemes személy, annorum circiter 58, legitime examinatus fatetur: Ad 1um én edgy alkalmatossággal ezelőtt feles esztendővel megbetegesettem vala, és az incatta asszony önot önte, de mi módon arra nem emlékezem mivel régi a dolog, hanem azt ugyan csak tudom, hogy az fejemre edgy lepődött terített mikor az ónat megöntötte. Ad 2um tudom azt is, hogy edgy kecseti embert hozzánk hoztak vala világtalan, és az incatta asszony meggyógyította szépen. Ad reliqua nihil.

3us testis zetaloki középső Jakab Jánosné Gergely Anna, annorum circiter 56, legitime examinata fatetur: Ad 1um Küküllő Keményfalvi néhai Sebők Györgyöt az tavalyi esztendőben felhozták vala az incatta asszonyhoz, hogy gyógyítsa, nálunk is fekvűék edgy nap, de nem gyógyította meg, az felesége mondotta aztott, immár az incatta asszony tizenhatszor is öntött ónat az urának, de nem használ semmit is, csak haza viszi. Ad reliqua nihil.

4us testis zetaloki Szent Györgyi alias Josa Mihaly privilegiumos nemes személy, annorum circiter 60, legitime citatus examinatus fatetur: Ezelőtt edgy néhány esztendővel az mely deliberatum lött volt az incatta asszony felől, azon deliberatum után edgy alkalmatossággal álmomban megfogá az incatta asszony az bokámban az lábomat, fellébredék, hát azon fellábamot meg sem mozdíthatom, megzizenem Bándi András uramnak, minthogy az őkegyelme volt tiszt akkor, miként jártam, és őkegyelme az incatta asszonyra küidé az falus bírót, hogy a lábam meggyógyítsa, mert ha nem, rosszul lészen az dolga, és az lábam úgy gyógyítsa meg. Ad 2um: az urával öszeveszett vala az incatta asszony, hallám hogy annak azt mondá, ha feregkövem volna, mingyárt az ennedvalóban csinálnám. Ad reliqua nihil.

5us testis zeteloki Gazda Peter privilegiumos nemes személy, annorum circiter 40, legitime citatus juratus examinatus fatetur sic: Az múlt télben két esztendeje múlték, estve lefeküvénk a feleségemmel, el sem aluttam vala jó tűz világunk lévén, nékem úgy tecett, mintha macska lött volna, az ágy lábán jöni kezd fel reám, az lábamon feljőve a melyemig, azomba úgy megnyom, hogy még edgyet sem tudtam mozdulni, szintén megnyuadtam, ugyancsak addig küzdődém, hogy az balkezem megszabadula, azzal megfogám az fejit, feltülék az ágyban fél oldaltig, ott addig küzdém velle, hogy edgy asszony ember lön belölle, hát az incatta asszony hát félfelől, amint macska képében tűnt volt, és úgy fogtam meg az fejit, az keszkenyője is mind lehasatt, az feleségem fel nem költhettem, s nem bírék velle, ellszalasztám, és az ágy alá beüté magát, s onnat odalön valahova. De én ezen dolgot eddig senkinek nem mertem mondani az incattától való félelem miatt.

6us testis nemes zeteloki üdösb Biró Andras privilegiumos nemes személy annorum circiter 56, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok ez kérdésben, hanem az múlt télben fát vittem vala a városban lószánon, és mikor haza indulék, az incatta asszony fel akara a szánomra ülni. Nagy terhem lévén, nem engedém meg, és megfenyegete erőssen, hogy várj meg Biro András, mert ezt megbánod.

7^{mus} testis zeteloki üdösb Tornai Ferentz privilegiumos nemes személy, annorum circiter 52, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1^{mm} nihil. Ad 2^{dum}, azt hallottam, hogy az incatta asszony másokot fenyegetett, nékem adós lévén, hogy kértem, engemet is fenyegetett, a többi között edgy alkalmatoságal ezt mondta: Várj meg Tornai Ferentz, mert reám nem jösz tizenkétszer, én hazamenék, csakhamar edgyik gyermekünk megbetegedék; reamenék és ezt mondám az incattának, hogy az gyermekemből nyomorultat töttél, de ha meg nem igazodik, a tüzet az hátadra tétetem bizonyal, és csak hamarsággal az gyermekünk jobban lön.

8^a testis zeteloki Szöts Mártonné, Miklos Susanna privilegiumos nemes személy, annorum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur: Hallottam Illyes Sebestyénnettől, hogy neki az lába fájni kezdett, és az incatta asszonyt oda hivatta, hogy megkenye, és addig kente, míg az lábából edgy tollat kivett.

9us testis zeteloki üdösb Abrahám Feretz privilegiumos nemes személy, annorum circiter 48, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok a kérdésben, hanem az incatta asszony urától az magam házamban ezt halottam, hogy az ő felesége ónat is tud önteni, babot is úgy tud vetni, hogy jobban nem kell. Ad reliqua nihil.

10us testis zeteloki ifjab Boross Ferentz privilegiumos nemes személy, annorum circiter 59, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet az kérdésekre nem tudok, hanem mikor Boross Josephné megbetegesedék, nyomorodék, hozzája hivata engem, és elküldte az incatta asszonyhoz, hogy odahíjjam, én el is menék, és megmondám az izenetet, és azt mondá az incatta asszony, hogy én bizony ma sem, holnap sem, hanem amit kapott ülyön velle.

11us testis zeteloki Kalapács Istvánné Kelemen Susanna privilegiumos nemes személy, annorum circiter 50, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet a kérdésekre nem tudok, hanem Kádár Mihálytól, az incatta urától azt hallottam, hogy az felesége lizta boszorkány.

12^a testis zeteloki Konya Istvánné Sebestyén Katalin tekintetes nemzeti Szekelly Udvarhelyi Bándi András úram jobbágy asszonya, annorum circiter 52, legitime citata jurata

examinata fatetur: Az múlt esztendőben igen megnyomorodtam vala a vesztés mián. Udvarhelyre bevitetém magam gyógyítani, és jobban is lők, midőn onnat hoznak vala haza, utolér az úton az incatta asszony, és megtapogató az farom azt mondván, ládd e, néked itt a nyavalyád, ezért magad bár Udvarhelyre ne vitetted volna, mert én is megtudtalak volna gyógyítani, edgy kevésség, ládd e, megharagudtam volt reád, de mingyárt elmúlt a haragom, azután hívtam, a hazunkhoz jöve, és meg is kene.

13os testis zeteloki Gergely Ferentz privilégiumos nemes személy, annorum circiter 26, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok a kérdésekben, hanem azt hallottam Kádár Mihálytól, az incatta asszony urától, nekünk kaszálván, az feleségit elcsapta volt akkor az házától, kérlette az anyám, azt miért cselekedte, hogy nyári údőben elcsapta a feleségit, és ő azt felelte, hogy az tiszta boszorkány, neki sem testinek, sem lelkinek nem kell, mert estve lefekszik melléje, écaka úgy oda léssen onnét melőlle, hogy sem azt nem tudgya, mikor oda léssen melőlle, sem azt mikor elé jő.

14^a testis zeteloki Gergely György relictája Illyés Sára privilégiumos nemes személy, annorum circiter 58, legitime citata jurata examinata fatetur in omnibus uti praecedens 12us testis, filius ejus.

15us testis David Tamás privilégiumos nemes személy, annorum circiter 53, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1um: edgy gyermekünk megbetegedvén, oda jöve az incatta asszony, és edgy darab ónat kére tőlünk, hogy megöncse, melyet meg is önte, de miként, azt én nem láttam, hanem az megöntés után nekem mutogatta, hogy mi vagyon benne, s mit mutat, én eléggé néztem, de hogy nem tudtam hozzá, semmit sem ismertem. Ad 2um edgy alkalmatossággal összeveszeszte az incatta asszony engemet Szabolcskay[?] Györgyné Szép Kalárával, és én megszidogattam az incatta asszonyt az hazugságért, és megfenyegete engem ezt mondván: várj meg, mert ezt tizenkét esztendő múlva se felejttem ell.

16^a testis Simon Ferentzné Szabó Borbára privilégiumos nemes személy, annorum circiter 59, legitime citata jurata examinata fatetur: Ad 1um, 2um nihil. Ad 3um: most két esztendeje edgy ökrünk elveszvé az leányomot, Jakab Ferentznét az incatta asszonyhoz küldém, hogyha valamit tudna mondani azon ökör felől, neki semmit sem mondott, hanem hazaküldötte, azután találom az az incatta asszonyt, és mondom neki, kegyelmed Susa asszony azon mű ökrünk felől nem tudna e valamit mondani, melyre monda: vaj igen, ne búsúlyon kegyelmetek, mert el nem lopták, hanem Korondon vagyon, csak keressé kegyelmetek megtalálják. Melyet ugyancsak az fiam az ki Korondon lakik, ottan kapott meg edgy oláh embernél.

17^a testis zeteloki Lakatos Mártonné, Molnár Ersébet privilégiumos nemes személy, annorum circiter 36, legitime citata jurata examinata fatetur: Én egyebet nem tudok az kérdésekben, hanem az néhai néném Molnár Judittól azt sok ízben hallottam, hogy neki az incatta asszony miatt kell meghalni, hívtuk s hittuk gyógyítására, el is jött, s azt mondotta, hogy ha a vereses lepődőit az néném neki adgya, meggyógyicsa, de ő bizony különben sohasem, de azon néhai néném nem adá oda, és megis hala hamarsággal.

18^a testis provida Csáth[?] Ferentzné Kádár Katalin liber báró Bornemisza Páll úr ő Nacsága jobbágyasszonya, annorum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur: Az én leányom, az ki meghala, mindenkor azt mondotta, hogy belőlle az incatta asszony tött nyomorúllat, mikor ha meghala, ez előtt azt monda, hogy az ő egyetmását vigyem az incatta asszony udvarára és ottan tegyem le, és mondgyam meg, hogy ha az élettől megfosz-

totta bár, csak az erejít adgya visza, tudom s halottam, míg életben volt, azon leányom sokszor écakán nem alhatott, hanem csiadozván[!] ezt mondotta, hogy moston is rea jött az incatta asszony és kénozza, eleget is fenyegetett minköt cselédestől az incatta asszony.

19° testis zeteloki Korondi János relictája Szász Judit privilégiumos nemes személy, annorum circiter 56, legitime citata jurata examinata: ad primum nihil. Ad secundum: engemet is fenyegetett az incatta asszony, ezt mondván: Várj meg, mert nyomorult vagy, de még nem olyan nyomorult lészesz. Akkor megharagutt volt, azután megis témelyedtem vala, s az incatta asszony gyógyította meg, az fiam gyógyítása felől pedig azt mondotta, hogy heában fog hozzá, mert nappal amit gyógyított, écaka mind megújíccsák.

20us testis providus Szász Ferentz liber báró Bornemisza Pall uram ő nagysága jobbágya, annorum circiter 59, legitime citatus juratus examinatus fatetur uti praecedens 18us testis, consors ejus, ea tamen plus: mikor üdösb Biro András későbbben megharagudék, az leányom nyomorú lévén, hazamenék az lakodalmas háztól, mondá az leányom: jajj apa, mind megkénoza Kádár Mihályné, én mondék arra úgy, dehogya kénozott volna, mivel ő Medgyesre van, melyre monda, ő bizony nincsen, mert ő itt vagyon lányostól, az leányát most tanitya, és nyúl képében vagyon. Én általfuték Biro Andrásni, őköi általhíván bizonyoságra, által is jövének, akkor is úgy beszélé az leányom, de mű magunk nem láttuk az incattát. Mond is még a leányom, hogy most Biro Andrásni akar menni, mond arra Biro András: ne jöjjön az ilyen lelkű, mert onnét kihajtom, mond ismét a leányom, no most János Istvánék felé mégyen be. Másnap kértem István Ferentzet, hogy ha valami baja az gyermekeknek volt e az múlt écaka, monda igen bizony annak, mert az écaka nem alhatánk miatta, úgy ijedezett, csíjadozott.

21us testis zeteloki Marton András privilégiumos nemes személy, annorum circiter 42, legatus citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1um nihil, ad 2um; nekem adós levén az incatta asszony, hogy megvevém az adósságot rajta, megfenyegete, ezt mondván az én kapumban: Várj meg Márton András, mert ezt bizony megbánod, én mondék, engem ne fenyegezz Kádár Mihályné, azzal bemene Abraham Mártonni, énis bémenék utánna, hogy tudományt tégyek, de ő ottan is azt mondta, hogy bizony azt megbánom. Én protestálván azt mondám, úgy cselekedgyél, hogy ha magamnak, vagy cselédemnek valami nyavalyája léssen, bizonytal megtaníllak.

22^a testis zeteloki Barta Jánosné Illyés Anna privilégiumos nemes személy, annorum circiter 57, legitime citata jurata examinata fatetur uti 1us testis, maritus ejus, eo tamen plus, hogy az úr Bándi uram akkor felküldötte vala a bírót és polgárt, reáfogván az incattát, azt mongya, hogy ha az kicsin ujjáról edgy csöpp vizet leeresztene, azzal meggyógyíthatná is, mégsem gyógyíttaná meg, eleget integeték bíró uramék, de az incatta ugyancsak azt mondotta, ellmenvén bíró uramék, én is ellaluván, megserkenvén, mingyárt jobban lövék.

23us testis zeteloki István Ferentz privilégiumos nemes személy, annorum circiter 38, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Halottam Szász Ferentztől, hogy az ő leányát az incatta asszony vesztette volna meg, amint Szász Ferents fateálta az mű gyermekünk felől, valósággal úgy történt.

24us testis zeteloki Mátyás Péter relictája [– –] Lörintz Borbára privilégiumos nemes személy, annorum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur: Halottam Hubert Jakabnéától, hogy mikor az ők ménessei elvesztenek, az incatta asszony rostát vetett volt, és meg is mondotta, hol legyenek az ménesek. Ad 2um hallottam azt is Szabo János deákné asszonyomtól, hogy belőlle az incatta asszony nyomorúltat tött.

25ta testis providus Szász Mihály liber báró Bornemisza Páll uram ő nacsága jobbágya, annorum circiter 26, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Ad 1um nihil. Ad 2um münköt az incatta asszony eleget fenyegetett, az néhai húgom sokat nyomorkodván vesztés mián, mi annak megvesztését valósággal az incatta asszonyra tartottuk. Ezelőtt edgy néhány esztendővel Erdő szádára hoztam az ökrököt az Sombori Joseph fiával, éca felébredék, meglátom, hogy az Sebök Ferentz helye felől edgy asszony ember edgy barna kancán jő ki edgy mágyoró bokor mellett, megfogván lenyoma engem és a két lábam úgy öszveveré, hogy másnap alig járhattam rajta, és ezt mondá, ezt ugyancsak megemésztheted, de más-kor nem úgy jársz, engem úgy megnyomott volt, hogy nem is szólhattam, én valóság-al az incatta asszonynak üsmerem és tapasztaltam lenni.

26ta testis zeteloki üdösb Jakab Ferentsné Simon Anna privilégiumos nemes személy, annorum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur: Ad 1um, 2um nihil. Ad 3um: az anyám, Simon Ferentzné most két esztendeje leszen ellküldé az incatta asszonyhoz, hogyha az akkor elveszett ökrök felől valamit nem tudna mondani, én el is menék, és mon-dom miért mentem, beméne az kamrában egy darabig oda lőn, mit csinált, mit nem, én azt nem tudom, ki jővén onnat, azt mongya, hogy nocsak mond meg anyádéknak, hogy az ök-rön ne bússulyanak, mert nem veszett ell, hanem Korondon egy kertben vagon.

27ma testis zeteloki Hubert Jakabné Görög Katalin privilégiumos nemes személy, anno-rum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur: ad 1um ezelőtt vaj két esztendő-vel az méneseink elveszvé, szóllánk az incattának, hogyha valamit tudna mondani, és lejöve Szabo János deákné asszonyom is, és ott rostát és fuszujkát vete, de miként csele-kezte, azt nem láttam, hanem mondotta, hogy az méneseink ell nem veszték, hanem az erdőn vadnak, eleget jártunk utánnok, de meg nem kaptuk, máig is oda vadnak, azután is mondotta, hogy nem jól kerestük, s azért nem kaptuk meg, megis kért, hogy ezen dolgot senkinek se mongyuk.

28va testis zeteloki Nagy Sigmondné Biro Anna privilégiumos nemes személy, anno-rum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur: ad 1um az előtt feles esztendővel beteg lévén, nekem is öntött ónat az incatta asszony.

29na testis zeteloki Salati Andrásné Szóts Anna privilégiumos nemes személy, annorum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur: Leány koromban Szabo János deák uramnál lakván, az felesége megnyomorodék, és az incatta asszonyt oda hivatá ökegyel-me velem az felesége gyógyíttására, kenésére, el is jöve és edgy cseberre ültetvén vizeletit és ganéját edgy korsóban megvéve, és az hijuban felvüvé hárskötéllal felköté egy fára, és a kürtön beereszté, onnat leszólla, és azt mongya a Szabo János ő kegelminek: kegelmed harmadnapig senkinek se adgyon semit is, és aki azt cselekedte, harmadnapig se ne ganélhassék, se ne vizeleshassék, akor elmene onnan, másnap ismét oda jő kenni, és hogy meg-kené, kénálya Szabo János deák ő kegelme kenyérrel, és azt mongja az incatta, nekem ne agya kegelmed, hiszen megmondattam, mit cselekedgyék kegelmed, én kimenék az külső házban, és ottan sok vadalma lévén, az incatta is kijöve utánnam, és az előruhajat megtölté almával és ellmene. Én bemenék, megmondom az dolgot, mond Szabo János uram, no az ilyen lelkű, ő a boszorkány.

30na testis zeteloki ifjabb Lukáts Péter privilégiumos nemes személy, annorum circiter 42, legitime citatus juratus examinatus fatetur cum consorte sua Magdaléna Sebök sic: Ad 1um nihil. Ad 2um: Egy nyomorú gyermekünk lévén, levivök Betfalvára edgy tudos asszony-

hoz, és az aztot mondotta, hogy az incatta tett volna nyomorultat belőlle, és minden cselekedeti meg is mondotta, hogy mikor és miért tött nyomorultat belőlle. Onnét hazajövének, én az incatta asszonyra menék, és reafogom, hogy az gyermekből nyomorúltat tött, meggyógyfása, és azt mongya arra az incatta asszony, hogy bár az királybíróra ne mentem volna, és mind könnyebben lett volna az gyermek dolga, és olyan boszorkányhoz vittük, hogy annál az országba nagyobb nincsen, és azt mondá akkor az incatta, hogy ő ha megkenheti, mingyárt megmongya, mi nyavalyás azon gyermek.

31ma testis provida Szabo Janosne Csiki Borbára tekintetes nemzetes székelyudvarhelyi Bándi András új jobbágyasszonya annorum circiter 42. legitime citata jurata examinata fatetur sic: Mikor Vaszi Peter fogva vala, engem ellhíva az incatta asszony edgy alkalmatossággal nagyfű ásni, és azt mondotta, hogy ezt azért ássa, hogy Vaszi Péter megszabadulyon, mert ha külömben meg nem szabadul a tőfokánn is kihozza a tömlecből, mégis senkinek az ő veszedelmiben öröme nem léssen, mikor ell akaránk indulni, hozzánk jöve és bal térdire edgy darab cémát bogba hánya, és elvagdala akkoránként mint az ujja, és őszefogá ismég az bal markába, s azt mondá, hogy ez őszemegen. Vaszi Peter megszabadul, és a markából ismég kivévé, s hát őszement mind az céma s egészen vagyon, s azt mondá, no immár tudom, hogy megszabadul, mert ha nagyfüvet aszalok és hozzatok, azt az szék házba a grádics alá ásom, hogy az urak Vaszi Peterre törvényt ne tehessenek, és mü ellmenénk nagyfű ásni, ásánk és hozánk.

32da testis zeteloki Máté Marton privilégiumos nemes személy, annorum circiter 46. legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok a kérdésben, hanem én ezelőtt őszvevesztem vala az incattával, megis ragadtam vala, aztán fenyegetni kezde ilyen képpen, hogy vagy magamból, vagy gyermekemből nyomorultat téssen. Én akkor megsziám boszorkánynak [—], azt is mondám, hogy úgy cselekedgyél, hogy az tüzet bizony az hátadra tétetem.

33ma testis zeteloki Peter Mártonné Biro Cristina privilégiumos nemes személy, annorum circiter 40. legitime citata jurata examinata fatetur: Ez előtt edgy nehány esztendővel megnyomorodtam vala a vesztés mián, és odahivatám a novizáns detentát orvosságomra, és odajövént azt mondá, ládd e, ezt köszönd az uradnak csak, mert megharaguttam volt reája.

34da testis zeteloki néhai Benedek Ferentz relictája Dézmás Sophia privilégiumos nemes személy, annorum circiter 56. legitime citata jurata examinata fatetur cum filia sua Elisabetha Benedeki sic: Az néhai uram ezelőtt feles esztendőekkel falu bírása lévén Zetalokának, az akkori tiszt aféle rossz cselekedetiért elfogatta vala az novizáns detenta aszonyt, és ami házunknál lévén fogságban, azt hallottuk tőlle, hogy ha ugyan csak néki veszni kell, de mások is sokan vesznek velle. Ad reliqua nihil.

Ezek uram a fen megirt bizonyságok laknak minyájan itt nemes Udvarhely székben Zetalokán, kiket mü erőss hittel megeskettünk, és szorgalmatosan az utrumnak tenora szerént megexaminálván, hütök után tött fassiójokat fide nostra mediante leirtuk és a dominus exponens actornak pecsétünk és tulajdon subscriptionk alatt kiadtuk. Ezek után uram a szent Isten oltalmában ajjálván natságtokot, kegyelmeteket maradunk Natságtoknak, Kegyelmetek alazatos szolgálai Máté János es Biro Jakab mind ketten nemess Udvarhelyszékben Zetalokán lakó privilegiumos nemess személyek.

Datum anno die locoque ut supra notata, et correcta per nos iudicii eiusdem qui supra.

[P. H.]

⁷Anno 1766. aperte per Joannem Mezey juratum notarium Zetalacensem.

Ajjánlyuk Uram Nattságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálátunkot. Isten Nattságtokot, Kegyelmeteket jó egészségben éltesse.

III.

1759. június 28., Zetalaka

Causa continuata anno 1759. die 28ma Junii coram spectabili ac generoso domino domino Andrea Bándi de Szekely Udvarhely vice judice regio sedis privilegiate Zetalacensis.

Ingerens nobilis Gregorius Biro qua fiscus ratione officii sui per procuratorem Franciscum Tibád de Kadicsfalva dicit: Minthogy az incatta és actrix között lett communis inquisitióból világossan kijön az actrix asszonynek olyan superstitiosa factumai, melyek az actrix asszonynek mind edgy ördögel való, hanem nyilván is, legalább implicate nyilván okozzák, ere való nézve, mivel bajos dolog valami ilyen személyt cselekedeteiből valósággal megmutatni, ilyennek lenni, hanem szükségesek még egyebek is annak valóságára, úgymint az nemes házától bevett próbák, tudniillik úsztatás, mérés és componálás, úgy testin való vizsgáltság, melyekre nézve megkívánom minden szabados utakat és módokat ennek elkövetésére; főképpen a két felek közt lett replicákra végső delibatum pronounciáltassék, protestatur.

Actrix: A dominus ingerensnek iudem rationibus refutalom impetitioját, melyekkel fenőbb az incattának feleltem verbis fusius, et protestatur.

Ingerens verbis:

Deliberatum

Felolvastatt az communis inquisitio, discutáltatt a pársoknak pro et contra lett allegatiói, melyek az előbbeniekkal comportáltatván és rumináltatván constat: 1mo mind penes exmissionem exhibeált relatoriájából az actrixnak, mind pedig a communis inquisitióból nevezetesen edgy fatensnek fassiójából, hogy az incatta az actrix asszonyt cigánnak szidta volna, de mivel azon időben és helyen ahol az edgymás között való ellenvetés történt, mások is feles számmal jelen voltak, és az actrixnak ellenvetésről adjuráltattanak, mégis több ezek közül hogy az actrix asszonyt az incatta cigánnak mondotta volna, meg nem feleli ez edgy bizonyágnál, tehát mivel edgy bizonyosság valamely dolognak megbizonyítására pro nullo reputaltatik, következőképpen ezen részit actiójának az actrix meg nem bizonyítván, impetitioja alóli az incatta absolvaltatik. A pedig 2do constál elégséges számú bizonyosságoknak fassióiból, hogy az incatta az actrix asszonyt boszorkánnak mondotta volna, de edszersmind constál az is, hogy másokat vesztéssel fenyegetett, onat öntött, melyekkel okozta magának azon rossz híre nevit, azért hogy az actrix maga okozta vétkiért az incatta büntetessék, nem íltetett, hanem impetitioja alóli simpliciter absolvaltatik. Ami pedig illeti a fiscus ingessiojának fundamentomát hozza, az olyan melyre nézve az intentált próba adjudicáltathatnék, ha az fenyegetőzésit tapasztalható cselekedet követte volna, de mint-hogy in efectu az actrix fenyegetőzése után senki megbántatottnak lenni comperiáltatik, most ez edszer hogy próbára vetessék, nem íltetett, úgy mindazonáltal hogyha követ-

közendő üdöben aféle fenyőgetőzései ön öntései hallatnának, az tiszt vigore hujus deliberati az intentált próbára tétethesse judicáltatott.

IV.

1766. május 12., Zetalaka

**Nobilibus Agillibus constituto Vice Judice Regio ceterisque Dominis Juratis Assessoribus Sedis privilegiatae Zetalacensis meritissimis, nec non Jurato Notario Dominis Dominis Nobis collendissimis observandissimis.*

Ajánlyuk uram Natságtoknak, Kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkot, Isten Natságotokat, Kegyelmeteket jó egészségben éltesse.

Ez ide alább megírt bizonyságoknak fassióit (kik is convocáltattanak zetaloki constitutus vicetiszt uram pecsétivel) recipiáltuk, itt nemess Udvarhelyszékben Zetalokán az kisebb Jakab János privilegiatus nemess személy házánál in anno 1766. die 12ma Maji, és kiadtuk megírt széki falubeli exponens incatta asszony Kádár Mihályné Geréb Susanna privilegiumos nemess személy részire, mely fatenseknek hűtök után tött fassiójok így következnek ide alább rendel

Utrum autem est tale

1mo Tudgya e a tanu nyilván és bizonyoson, értette e? avagy hallotta e világosan és tapasztalta e, hogy az incatta Kádár Mihályné Geréb Susana ennek előtte edgy néhány esztendőkkkel lett deliberatum után, mely volt ő felőlle, hogy azután sem onat nem öntött, babot és rostát sem vetett, nem fenyőgetőzött, sen nem boszorkányozott.

2do Senkit meg nem vesztett, és ördögi mesterséget fojtató ördögös tudománnyal senkit is meg nem gyógyított, hanem szép istenes imátságokkal, jóféle füvekkel gyógyított.

3° Senkit nyomorulttá nem tett, meg nem vesztett, sem nagyot, sem kicsint.

4° Semmi aféle rosz cselekedetekben magát nem elegyítette, et cum omnibus circumstantiis congruis, valya meg a tanu.

Sequuntur nomina et fassiones testium:

1ma testis zetaloki Illyés Sebestyénne Biro Judit privilégiatus nemes személy, annorum circiter 40, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utrumnak continentiójáról egyebet semmit nem tudok, hanem azt, hogy engem az incatta asszony orvoslott, kent nyavalyámban, de hogy valami bűbajos boszorkányos orvoslásokkal illetett volna, nem tudom, nem is láttam, mivel nekem tudnom kellett volna. Ad cetera utri puncta én sem ön ötésit, sem babvetésit nem láttam, sem azt, hogy valami ördögi mesterségekkel élt volna, engemet mikor orvoslott, legelsőbbben is keresztett vetett az testemre, azután jóféle füvekkel úgy kenegette testemet, edgyszóval én semmi bűbajos boszorkányos mesterségit nem láttam, nem tapasztaltam.

2da testis zetaloki Biro Bálintné Balás Katalin privilégiatus nemes személy, annorum circiter 50, legitime citata jurata examinata fatetur: Én az utrumnak continentiójáról

egyebet nem tudok, hanem azt, hogy engem gyógyítván és orvosolván az incatta, én semmi ördöngös practikáját nem láttam, sem pedig azt, hogy afélével élt volna.

3na testis zeteloki Biro Mihályné Bokor Anna privilégiátus nemes személy, annorum circiter 40, legitime citata jurata examinata fatetur: Az én uramot is gyógyította az incatta asszony, de én semmi aféle bűbajos boszorkányos dolgát nem láttam, nem tudom, nem is tapasztaltam.

4ta testis zeteloki kisebb Sebestyén Jánosné Bodó Anna privilégiátus nemes személy, annorum circiter 24, legitime citata jurata examinata fatetur: Én egyebet nem tudok, hanem engemet is gyógyított az incatta asszony, de mikor gyógyított, mindenkor legelőbbben keresztet vetett, és úgy fogott az kenéshez.

5ta testis zeteloki Gergely Istvánné Biro Anna privilégiátus nemes személy, annorum circiter 23, legitime citata jurata examinata fatetur uti praecedentes testes in omnibus.

Ezek uram a fen megírt bizonyságok laknak minyájan itt nemess Udvarhely székben Zetalokán, kiket mű erőss hittel megeskedtünk és szorgalmatosan az utumnak tenora szerint megexaminálván hűtök után tött fassiójokat fide nostra mediante leírtuk, és az exponens incatta asszonynak pecsétünk és subscriptiónk alatt kiadtuk. Ezek után uram a szent Isten oltalmában ajjálván natságtokot, kegyelmeteket, maradunk

Natságtoknak, Kegyelmeteknek alázas szolgálai Biro Jakab m. p. és üdösb^o Gokus Jakab m. p. mind ketten nemess Udvarhellyszékben Zetalokán lakó privilégiumos nemess személyek.

Datum anno die locoque ut supra notatum et correcta per nos iudices iisdem qui supra.

¹⁰Anno 1766. aperte per Joannem Mezej juratum notarium Zetalacensem.

V.

1766. június 4., Zetalaka

¹¹Nobilibus, Agilibus constituto Vice Iudice Regio ceterisque Juratis Assessoribus Sedis privilegiate Zetalacensis meritisissimis, nec non Jurato Notario Dominis Dominis nobis collendisissimis observandissimis.

Ajjályuk Uram Natságtoknak, Kegyelmeteknek alázas szolgálatunkot. Isten Natságtokot, Kegyelmeteket jó egészségben éltesse.

Ez ide alább megírt bizonyságoknak fassióit (kik is convocáltattanak constitutus vicetiszt pecsétivel) recipiáltuk itt nemess Udvarhely székben Zetalokán az Batházi András privilégiumos nemes személy házánál in anno 1766. die 4ta Junii, és kiadtuk megírt széki, falubeli exponens novizáns és detenta Kádár Mihályné Geréb Susanna privilégiátus nemess személy részére, mely fatenseknek hűtök Isten előtt tött fassiójok így következnek ide alább renddel

Utrum penes novum simplex

1mo Tudgya e a tanu nyilván és bizonyosan, látta és hittel hallotta e világosan, hogy a novizáns Kádár Mihályné Geréb Susanna az naptól fogva, midőn ennek előtte juridice prosequáltatott az mostoni tiszt előit való tisztnek ideiben, hogy a novizáns sem edtszer sem másszor soha ördöngös bűbajos boszorkányos mesterséggel nem élt, nem munkálkodott.

2do Hogy sem önat nem öntött, babot és rostát sem vetett, nem hánt.

3° Hogy senkit is meg nem vett, és vesztésben levő nyavalyás embereket is meg nem gyógyított, nyavalyájokban is meg nem fogott, hanem szép isteni tudományokkal, jóféle füvekkel hozzá fogván, Isten segítségével úgy segített, Isten után.

4° Hát azt tudja e az valló, hogy az Simon Ferentz elveszett ökiről sem mondott az incalta egyebet, hanem azt, hogy imádkozzanak Padvai Szent Antal tiszteletire, és megtalálják, et cum omnibus circumstantiis congruis, valya meg a tanu.

Sequuntur nomina et fassiones testium.

1us testis zeteloki üdösb Abrahám Márton privilegiátus nemes személy, annorum circiter 54, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én a kérdésben egyebet nem tudok, hanem azt tudom nyilván és bizonyosan, hogy ennek előtte feles esztendőkkel Bandi úram királybírótsága ideiben, mikor Jakab János perlette az novizánst, akkorban is nyavalyában lévén, onat önte a novizáns. Ad 4um azon per folyása alkalmatosságával azután, hogy öntött volna, azt nem tudom, nem láttam. Ad 2um most a következőzendő farsangi napokba 9 esztendeje leszen, edgy kecseti Elekes István nevű ember világtalan lévén, ide hozzánk jöve szállásra, magát orvosoltatni akarván, és az novizáns gyógyította, azt láttam, hogy hét féle szentelt gyertyát gyújtott meg, és azzal füstölte, szép istenes imádságokat mondván, és úgy orvoslotta. Láttam azt is, hogy edgy csuporba valamit odahozott, és az vajnokat is megkente velle, de mi volt, nem tudom.

2us testis zeteloki középső Jakab János privilegiátus nemes személy, annorum circiter 56, legitime citatus juratus examinatus fatetur: Én egyebet nem tudok a kérdésekben, hanem azt, hogy [—] Küküllő keményfalvi néhai Sebők György beteges lévén, felhoszta vala a felesége az novizáns asszonyhoz gyógytandni, tudom azt, hogy neki onat öntött, mivel tollünk is kért onat az felesége, hogy az novizáns megöncse.

3us testis zeteloki providus Szász Mihály liber báró Bormenisza Páll uram ő nacsága jobbágya, annorum circiter 26, legitime citatus examinatus fatetur uti in praecedenti relatoria domini actoris.

4us testis zeteloki Barta Jánosné Ilyés Anna privilegiátus nemes személy, annorum circiter 34, legitime citata jurata examinata fatetur in omnibus uti in praecedenti relatoria domini actoris.

5us testis zeteloki Jakab Ferentzné Simon Anna privilegiátus nemes személy, annorum circiter 35, legitime citata jurata examinata fatetur uti in praecedenti relatoria domini actoris.

6us testis zeteloki Gazda Péter privilegiátus nemes személy, annorum circiter 34, legitime citatus juratus examinatus uti in praecedenti relatoria domini actoris.

7us testis zeteloki ifjabb Lukács Péter privilegiátus nemes személy, annorum circiter 34, legitime citatus juratus examinatus fatetur uti in praecedenti relatoria domini actoris.

8us testis David Jánosné Mihály Borbala privilegiátus nemes személy, annorum circiter 40, legitime citata jurata examinata fatetur: Én tudom s láttam, hogy az novizáns sokakat szépen meggyógyított, de mi nyavalyából, azt nem tudom.

Ezek uram fent megirt bizonyságok laknak minyájan itt nemess Udvarhely székben, Zetalokán, kiket mi erőss hittel megeskedtünk, és szorgalmatosan az utrumnak tenora szerént megexaminálván, hütök után tött fassiójokat fide nostra mediante leírtuk, és az novizáns exponens asszonynak pecsétünk és subscriptiónk alatt kiadtuk.

Ezek után uram a szent Isten oltalmában ajjálván nacságtokat, kegyelmeteket, maradunk Natságtoknak kegyelmeteknek alazatos szolgálai.

Biro Jakab és Máté István,

mindketten nemes Udvarhely székben, Zetalokán lakó privilegiátus személyek.
Datum anno die locoque ut supra notata et correcta.

[P. H.]

¹²In anno 1766. aperte per Joannem Mezej juratum notarium Zetalacensem.

VI.

1768. március 21., Kolozsvár

Sacrae Caesareo et Regiae Apostolicae Majestatis, Archi Ducis Austriae Magni Principis Transilvaniae et Sicularum Comitis Dominae Dominae Nostrae Clementissime Nomine!

Spectabiles et Magnifici Egregii Nobiles et Agiles, Fratres Nobis Observandi et Benevoli. Salutem et Gratiam Caesareo Regiae Incrementum! Altissimam decisionem regiam, in causa coram foro communitatis Zetelakiensis contra Susannam Geréb ex Oroszhegy oriunda, ratione et praetextu magiae suscitata nobis per benignissimum rescriptum regium 19^{nae} proxime praeteriti mensis Februarii emanatum remissam, cum iisdem dominationis vestrae communicantes per extensum perspicient ex eadem luculenter, qualiter sua majestas sacratissima, criminalia cum interventu dominationis vestrae in foro Zetelakiensi semper tractari; causas in foro eodem agitatas pro revisione ad forum dominationis vestrae penes appellationem transmitti, omnes de casibus magiae agitatos processus ante executionem revisioni nostrae submitti debere clementer praecipiat, ut proinde altissimae eidem ordinationi regiae semet conformare. Exprobationem vero pro concessio ad requisitionem communitatis Zetelakiensis lictore, cum homagiali submissione recognoscere suae noverint esse obligationis, hisce iisdem dominationis vestrae committitur, Sic facturis, atefata sacratissima majestas benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio, Cibinij, 21-a Martii 1768.

Br. Josephus Bornemisza L. B. de Kászon

Antonius Baló

Tabulae Judicialis Sedis Siculicalis Udvarhely Continuae.

1 Lásd a II. sz. iratot.

2 Lásd a III. sz. iratot.

3 Lásd a IV. sz. iratot.

4 Lásd az V. sz. iratot.

5 Megjegyzés a hátlapon.

6 Címzés a hátlapon.

7 Megjegyzés a hátlapon.

8 Címzés a hátlapon.

9 Áthúzva.

10 Megjegyzés a hátlapon.

11 Címzés a hátlapon.

12 Megjegyzés a hátlapon.

BIBLIOGRÁFIA

BOROVSKY, 1896.

Borovszky Samu (szerk.): „Szatmár vármegye.” *Magyarország városai és vármegyéi. Magyarország monográfiája*, Budapest, Országos Monografia Társaság, é. n.

GVADÁNYI, 1796.

Gvadányi József: *A falusi nótáriusnak elmékedései, betegsége, halála és testamentuma*, Pozsony.

HUSZTY, 1745.

Husztly, Stephanus: *Jurisprudentia practica seu commentarius novus in jus Hungaricum*, Budaë.

KISS, 1995.

Kiss András: *Tudósítás 1803-ból a váltott gyermek elégetéséről. (Kollázs egy készülő tanulmány forrásaiból)*, in *Uő: Források és értelmezések*, Bukarest, Kriterion, 241–261.

KISS, 1998.

Kiss András: *Boszorkányok, kuruzslók, szalmakoszorús paráznák*, Bukarest–Kölozsvár, Kriterion.

KLANICZAY–KRISTÓF–PÓCS, 1989.

Klaniczay Gábor–Kristóf Ildikó–Pócs Éva (szerk.): *Magyarországi boszorkányperek. Kisebb forráskiadványok gyűjteménye*, 2, Budapest, MTA Néprajzi Kutató Csoport.

KOMÁROMY, 1910.

Komáromy Andor (szerk.): *Magyarországi boszorkányperek oklevéltára*, Budapest, MTA.

PETRI, 1901.

Petri Mór: *Szilágy vármegye monográfiája*, I, kiadja Szilágy vármegye közönsége, Zilah.

SZABÓ T., 1975.

Szabó T. Attila (szerk.): *Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár*, Bukarest, Kriterion, I, A–C.

Székely Oklevéltár, 1998.

Demény Lajos (szerk.): *Székely Oklevéltár*, Új sorozat, Bukarest, Kriterion.

SZIRMAY, 1809.

Szirmay Antal: *Szathmár vármegye fekvése, történeti és polgári esmérte*, I, Budán.

TÓTH G., 2000.

Tóth G. Péter (szerk.): *A magyarországi boszorkányság forrásainak katasztere 1408–1848*, Budapest–Veszprém, MTA Néprajzi Kutató Intézete–Laczkó Dezső Múzeum.

VASS, 1913.

Vass Miklós: Adalékok udvarhelyszéki boszorkányperekhez, *Ethnographia*, XXIV, 84–89, 160–166.

HELYNÉVMUTATÓ

MAGYARÁZAT

Az egyes bejegyzések felépítése a következő:

1903-as helynévalak (a szövegben előforduló helynévalakok [a – jel azt jelenti, hogy a szövegben a besorolási névalak is szerepel]; 1903-as megye; országcód; idegen nyelvi névalak) perszám

Az országcódok: Au.: Ausztria, R.: Románia, Szl.: Szlovákia, U.: Ukrajna

Ha a perszám előtt * áll, akkor az iratokat meghatározó alcímek dátumot és helynevet tartalmazó részében szereplő helynév csak a per címében vagy a kiadó által megadott datálásban fordul elő.

Minden perbeli névalakról és az idegen nyelvi alakokról mutató készült.

Bizonytalan azonosítású névalakok

Sarolyán[?] l. Haraklány

Sarollyán[?] l. Haraklány

Szemarja l. Szemere[?]

Szemerja l. Szemere[?]

Tóth G. Péter

- 237/I, 237/II, 237/IV, 254, 260, 261, 262, 266/I, 267
- Alsóboldogasszonyfalva, Felszeg (Felszegh; Udvarhely vm.; R.: Bodogoaia) 237/II
- alsóboldogasszonyfalvi *l.* Alsóboldogasszonyfalva
- Alsóbürgezd (~, Alsó Bilgezd, Alsóbüzgezd, Bilgezd, Bizgezd határ, Bülgezd; Szilágy vm.; R.: Bilghez) *18, 18/I, 18/II, 18/III
- Alsócsernáton (Alsó Csernaton, Alsó Csernátón; Háromszék vm.; R.: Cernatu de Jos) 19/IV, 19/VII, 20, 22/I, 22/II
- Alsófüged *l.* Alfüged
- Alsófüle (~, Also Füle; Torda-Aranyos vm.; R.: Filea de Jos) 138
- Alsóilosva (~, Also Ilosva; Szolnok-Doboka vm.; R.: Iliuşa) 59, 73
- Alsójára (~, Also Jára, Alsó Jára; Torda-Aranyos vm.; R.: Iara de Jos) 88, *99, 99/II, *112, 112/I, 132, 144
- Alsókadács *l.* Nagykadács
- Alsókossály (~, Also Kossally; Szolnok-Doboka vm.; R.: Căşciu) 77
- Alsórákos (Also Rákos, Alsó Rákos, Rákos; Nagy-Küküllő vm.; R.: Racoş) 124/I, 124/II, 135, 137
- Alsószentmihály (Also Szent Mihályfalva, Also Szent Mihályfalva, Alsó Szent Mihályfalva, Alsószentmihályfalva, Szent mihályfalva; Torda-Aranyos vm.; R.: Sânmihai de Jos-Mihai Viteazu) *148, 148/II, 151, 166, 169, *189, *194, 194/IV
- Alsószentmihályfalva *l.* Alsószentmihály
- Alszeg *l.* Kraszna, Alszeg
- Alszeg uca *l.* Szilágynagyfalva, Alszeg utca
- Alszeg utca *l.* Szilágybagos, Alszeg utca
- Aluniş *l.* Szamoszszéplak
- Aluniş *l.* Székelymagyaros
- Andrid *l.* Érendréd
- Arad (~; Arad vm.; R.: Arad) *209
- Arad *l.* Arad
- Araniasszék *l.* Aranyosszék
- Aranjas *l.* Aranyosszék
- Aranjasszék *l.* Aranyosszék
- Aranyas *l.* Aranyosszék
- Aranyas szék *l.* Aranyosszék
- Aranyasszék *l.* Aranyosszék
- Aranyassszék *l.* Aranyosszék
- Arannyas *l.* Aranyosszék
- Arannyasszék *l.* Aranyosszék
- Aranyos *l.* Aranyosszék
- Aranyos Rákos *l.* Aranyosrákos
- Aranyosegerbegy (~, Egerbegy, Egerbegy; Torda-Aranyos vm.; R.: Vişoara) 101, *102, 102/I, *114, 114/I, 114/II, 136
- Aranyosgerend (Gerend; Torda-Aranyos vm.; R.: Lunca) 102/I, 102/II, 102/III, 103, 110, 144, 161/III
- Aranyosgyéres (~, Gyéres város, Gyéres városa, Gyéres várossa, Gyéres, Gyíres; Torda-Aranyos vm.; R.: Câmpia Turzii) 141, 142, *145, 145/I, *145/II, 145/III, *146, 146/I, 146/IIa, 146/IIb, 146/IIc, 146/IV, 146/V, 146/VI, 146/VII, 146/VIIIb, 146/VIIIc, *147, 147/I, 147/II, 147/III, 147/IV, 147/V, 147/VI, 168
- Aranyosmohács (~, Mohács, Moháts; Torda-Aranyos vm.; R.: Măhăceni) 157, 160, 166, *173, *173/III, *178, *178/I, *178/II
- Aranyospolyán (~, Poliani, Pollyan, Pollyán, Polyán, Polyán; Torda-Aranyos vm.; R.: Poiana) *148, 148/II, *156, *175, *175/II, 176/II, 185, *191, 191/I, 191/II, *192, 193
- Aranyosrákos (~, Aranyos Rákos, Rakos, Rákos, Rakosi; Torda-Aranyos vm.; R.: Vălenii de Argeş) 122/II, 131, 132, 136, *148, 148/II, 161/IV, 164, 167, 171/I, 172, 174, 176/II, 176/III, 178/I, 179, 180, 181, 182, 184/II, *194, 194/III
- Aranyosszék (~, Araniasszék, Aranjas, Aranjasszék, Arannyas, Arannyasszék,

- Aranyas szék, Aranyas, Aranyasszék, Aranyasszék, Aranyos, sedes Aranyas, sedes Siculicalis Aranyas, sedes Siculicalis Aranyas, sedes Siculicalis Arányas, sedes Siculicalis Aranyos; Torda-Aranyos vm.) *147/VI, *148, *149, *150, 151, *152, 153, *154, *156, 157, 158, 159, 160, 161, 161/II, 161/III, 161/IV, 162, *163, 163/I, 163/II, 164, 165, 166, 167, 168, 169, *170, *171, 171/I, 171/II, 171/III, *172, *173, 173/I, 173/II, 173/III, 174, *175, 175/I, 175/II, *176, 176/I, 176/II, 176/III, *177, *178, 178/I, 178/II, 179, 180, 181, 182, 183, *184, 184/I, 184/II, 185, 186/I, 186/II, 187, 188, 189, 190, *191, 191/I, 191/II, *192, 193, *194, 194/I, 194/II, 194/III, 194/IV
- Archita *l.* Erked
- Atid *l.* Etéd
- Austria *l.* Ausztria
- Ausztria (Austriae, Austria) 19/VI, 34/III, 35, 146/I, 146/III, 147/I, 147/III, 147/VI
- Avrămești *l.* Szentábrahám
- Á
- Ábránfalva (Abrahánfalva, abranfalvi, abránfalvi; Udvarhely vm.; R.: Obrănești) 232, 235/I, 235/II, 268
- Ádámos (Adámos; Kis-Küküllő vm.; R.: Adămuș) 71, 73
- Álmosd (Almosd; Bihar vm.) 13/II
- B
- Bădăcin *l.* Szilágybadaacsony
- Badacon *l.* Szilágybadaacsony
- Badacony *l.* Szilágybadaacsony
- badatsoni *l.* Szilágybadaacsony
- badatsoni oláh templom *l.*
- Szilágybadacony, oláh templom
- Bădeni *l.* Bányon
- Bagion *l.* Bányon
- Bagos *l.* Szilágybagos
- Bagosiensis *l.* Szilágybagos
- Bagoss *l.* Szilágybagos
- Bagossi kismalom *l.* Szilágybagos, kismalom
- Bágy *l.* Bányon
- Bagyan *l.* Bányon
- Bágyon (~, Bagion, Bágy, Bagyan, Bagyon; Torda-Aranyos vm.; R.: Bădeni) 19/VI, 140, *148, 148/II, *156, 161, 161/II, *163, 163/I, 163/II, 164, 166, *169, 171/III, *173, 173/I, 173/II, 173/III, *176, 176/II, 176/III, *177, 178/I, 178/II, 180, 181, 182, 183, 184/I, 184/II, 185, 186/I, 186/II, 188, 189, 190, 191/I, 191/II, 192, 193, *194, 194/I, 194/II, 194/III, *264
- Bagyon *l.* Bányon
- Bágyoni erdő (Bágyon; Torda-Aranyos vm.; R.: Bădeni) 19/VI
- Baia Mare *l.* Nagybánya
- Băișoara *l.* Járabánya
- Băița *l.* Kisbánya
- Balc *l.* Bályok
- Balkánj *l.* Balkány
- Balkány (~, Balkánj; Szabolcs vm.) 12/II
- Balla *l.* Szilágyballa
- Ballai szőlőhegy *l.* Szilágyballa, szőlőhegy
- Bálvánjos Varollja *l.* Bálványosvárálja
- Bálvánjos Varollja' *l.* Bálványosvárálja
- Balványos Varallya *l.* Bálványosvárálja
- Bálványos Varollja *l.* Bálványosvárálja
- Bálványosvárálja (~, Bálvánjos Varollja, Bálvánjos Varollja', Balványos Varallya, Bálványos Varollja; Szolnok-Doboka vm.; R.: Unguraș) 65, 66, 67, 68, 85
- Bályok *l.* Bályok
- Bályok (~, Bályok; Bihar vm.; R.: Balc) 27, 28, 32, 33/II, 34/II, 34/III, 34/IV,

- 35, 36, 37/I, 38, 39, 40/I, 41/I, 42/I, 42/II, 43, 44
- Ban *l.* Felsőbán
- Ban *l.* Kisbán
- Bányabük *l.* Bányabükk
- Bányabükk (-, Bányabük; Torda-Aranyos vm.; R.: Vâlcele) 109
- Bărăbanț *l.* Borbánd
- Beclean *l.* Bethlen
- Bécs (Bécs; Au.: Wien) 31/IV
- Bedellő (-, Bedelő; Torda-Aranyos vm.; R.: Izvoarele) 108
- Bedelő *l.* Bedellő
- Belső Szolnok vármegye *l.* Belső-Szolnok vm.
- Belső-Szolnok vm. (Belső Szolnok vármegye, Belső-Szolnok vármegye, comitatus Interioris Szolnok, comitatus Szolnok Interioris, comitatus Szolnok, comitatus Zolnok, Szolnok vármegye; Szolnok-Doboka vm.) 19/V, 19/VI, *56, 57, *58, 58/I, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, *74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, *86, *87, 237/IV
- Bencéd *l.* Alsóbencéd
- bencédi *l.* Alsóbencéd
- Bențid *l.* Alsóbencéd
- Betești *l.* Betfalva
- Betfalva (-, Bethfalva; Udvarhely vm.; R.: Betești) 224/I, *230, 230/I, 230/II, 230/III, 230/IV, 278/II
- Betfalvára *l.* Betfalva
- Bethfalva *l.* Betfalva
- Bethlen (-, Betlen; Szolnok-Doboka vm.; R.: Beclean) 76, 78, *79, 80, 81
- Bethlenfalva (-, bethlenfalvi; Udvarhely vm.; R.: Beclean) 239/IV, 243/I, 249/IV
- Betlen *l.* Bethlen
- Bezed *l.* Bözöd
- Bezid *l.* Bözöd
- Bezidu Nou *l.* Bözödújfalva
- Bihar *l.* Bihar vm.
- Bihar vm. (Bihar, comitatus Bihariensis; Bihar vm.) 32, 43
- Biharfüred (Füred; Bihar vm.; R.: Stâna de Vale) 29
- Bikafalva (-; Udvarhely vm.; R.: Tăureni) 239/II
- Bikal *l.* Bikalat
- Bikalat (-, Bikal; Torda-Aranyos vm.; R.: Făgetu Ierii) 137, 139, 140
- Bilgezdi *l.* Alsóbürgezd
- Bilghez *l.* Alsóbürgezd
- Bisericani *l.* Szentlélek
- Bizgezdi határ *l.* Alsóbürgezd
- Bocșa *l.* Oláhbaksa
- Bodogoaia *l.* Alsóboldogasszonyfalva
- Bodok *l.* Mezőbodon
- Bogát *l.* Oláhbogát
- Bogata *l.* Marosbogát
- Bogáth *l.* Oláhbogát
- Bogatu Român *l.* Oláhbogát
- Boghiș *l.* Szilágybagos
- Bohemia *l.* Csehország
- Boldogasszonyfalva *l.* Alsóboldogasszonyfalva
- Borbánd (Darabont; Alsó-Fehér vm.; R.: Bărăbanț) 204/III, 231
- Bordos (-; Udvarhely vm.; R.: Bordoșiu) 224/IV, *270
- Bordoșiu *l.* Bordos
- Borla *l.* Szilágyballa
- Boros Jenő *l.* Borosjenő
- Borosjenő (Boros Jenő; Arad vm.; R.: Ineu) 34/III, 106/I, 106/II, 130
- Borsa *l.* Kolozsborsa
- Borșa *l.* Kolozsborsa
- Borsova *l.* Egregyborzova
- Borza *l.* Egregyborzova
- Borzás *l.* Szilágyborzás
- Borzásiensis *l.* Szilágyborzás
- Borzova *l.* Egregyborzova
- Botos uca *l.* Székelyudvarhely, Botos uca
- Bozieș *l.* Szilágyborzás
- Bögöz (-; Udvarhely vm.; R.: Mugești) 217/III, 219

Bözöd (~, Bezed, Bözöd, bözödi;
Udvarhely vm.; R.: Bezid) *224, 224/I,
224/II, 224/III, 224/IV, 224/V, 227,
262, *273, 273/I, 273/II, 273/III

Bözöd l. Bözöd

Bözöd Ujfalu l. Bözödújfalva

Bözöd Ujfaluban l. Bözödújfalva

bözödi l. Bözöd

Bözödön l. Bözöd

Bözödre l. Bözöd

Bözödújfalva (~, Bözöd Ujfalu,
Bözödújfalva, Bözödújfalva,
Bözödújfalva, Bözödújfalvi, bözödúj-
falvi, Bözödújfalvi, Bözödújfalak, Ujfalu,
Ujfalva, Újfalva; Udvarhely vm.;
R.: Bezidu Nou) 217/III, 224/I,
224/III, 224/IV, 224/V, 231, 245,
*263, 263/I, 263/III, 263/IV, *271,
*273, 273/I, 273/II, 273/III, 273/IV

Bözödújfalva l. Bözödújfalva

Bözödújfalvi l. Bözödújfalva

bözödújfalvi l. Bözödújfalva

Bözödújfalak l. Bözödújfalva

Brădești l. Fenyéd

Brașov l. Brassó

Brassó (~; Brassó vm.; R.: Brașov) 225

Bülgezd l. Alsóbürgezd

C

Cădăciu Mare l. Nagykadács

Cădăciu Mic l. Kiskadács

Cădișeni l. Kadicsfalva

Căianu Mic l. Kiskaján

Călărași l. Harasztos

Călușeri l. Székelykál

Câmpia Turzii l. Aranyosgyéres

Căpâlnița l. Kápolnásfalva

Căpușu de Cămpie l. Mezőkapus

Carei l. Nagykároly

Cășeu l. Alsókossály

Cașinu Mare l. Nagykászton

Cașinu Mic l. Kiskászton

Cassa l. Kassa

castrum Nagy Károly l. Nagykároly vára

Cățeau l. Kackó

Cégénydányád (Cégénydányád~, Dányad,
Dányád; Szatmár vm.) *7, 7/III

Cehei l. Somlyócsehi

Cehețel l. Csehétfalva

Cernatu de Jos l. Alsócernáton

Cetariu l. Hegyközcsatár

Chechești l. Csekefalva

Chedia Mare l. Nagykedede

Chedia Mică l. Kiskedede

Cheia l. Mészkö

Cheud l. Kőd

Chichiș l. Kőkös

Chinușu l. Kénos

Ciceu Giurgești l. Csicsógyörgyfalva

Ciceu-Corabia l. Csicsóújfalva

Ciceu-Mihăiești l. Csicsómihályfalva

Cigányi (~, Zingar, Szilágy vm.;

R.: Crișeni) 35, 33/II

Cisteiu de Mureș l. Magyarcsesztve

Ciugudu de Jos l. Alfüged

Claudiopolis l. Kolozsvár

Cluj-Napoca l. Kolozsvár

Cobătești l. Kobátfalva

Colțești l. Torockószentgyörgy

Comănești l. Homoródkeményfalva

Comșești l. Komjásztzeg

Copăceni l. Koppánd

Cornești l. Sinfalva

Cornești l. Sövényfalva

Corund l. Korond

Crăciunel l. Karácsonfalva

Craidoaru l. Királydaróc

Crasna l. Kraszna

Crasna l. Kraszna

Crișeni l. Cigányi

Crișeni l. Kőrispatak

Criștelec l. Kerestelek

Criștești Ciceului l. Csicsókeresztúr

Cristui Secuiesc l. Székelykeresztúr

Cristur-Crișeni l. Szilágyfőkeresztúr

Cristuru Secuiesc l. Keresztúrfa

Cuşmed *l.* Kűsmöd
 Cuzăplac *l.* Középlak
 Cuzdríoara *l.* Kozárvár
 Czehetfalva *l.* Csehétfalva
 Czehétfalva *l.* Csehétfalva
 Cziehetfalva *l.* Csehétfalva

 Cs-
 Császló (-; Szatmár vm.) 16
 Csatár *l.* Hegyközesatár
 Cseged *l.* Csegöld
 Csegez (-; Torda-Aranyos vm.; R.:
 Pietroasa) *148, 148/II, 158, 166, 167,
 169, *171, 171/I, 171/II, 171/III, 172,
 174, *176, 176/II, *183, *184, 184/I,
 190, 192, 194/I, 194/II, 194/III
 Csegöld (-, Cseged; Szatmár vm.) 5/I, *12
 Csehétfalva (-, Csehetfalva, csehetfalvi,
 Czehetfalva, Czehétfalva,
 Cziehetfalva; Udvarhely vm.; R.:
 Cehetel) 197, *198, 198/I, 198/II, 199,
 234/IV
 Csehetfalva *l.* Csehétfalva
 csehetfalvi *l.* Csehétfalva
 Csehország (Bohemia) 19/VI, 34/III
 Csekefalva (-, csekefalvi, Csekelak, Tseke-
 falva; Udvarhely vm.; R.: Checheşti)
 233/I, 233/III, 233/V, 233/VIII, 237,
 237/IV, 259, *265, *266, 266/I, 266/II,
 266/III, 266/IV, 266/V
 Csekefalván *l.* Csekefalva
 csekefalvi *l.* Csekefalva
 Csekelak *l.* Csekefalva
 Csicsó Keresztúr *l.* Csicsókeresztúr
 Csicsó Mihályfalva *l.* Csicsó Mihályfalva
 Csicsó Mihályfalva *l.* Csicsó Mihályfalva
 Csicsó Ujfalu *l.* Csicsóújfalu
 Csicsógyörgyfalva (-, Györgyfalva;
 Szolnok-Doboka vm.; R.: Ciceu
 Giurgeşti) 74, 75
 Csicsókeresztúr (Csicsó Keresztúr, Tsitso
 Keresztúr, Tsitsókeresztúr; Szolnok-

Doboka vm.; R.: Cristeşti Ciceului)
 237/I, 237/II, 237/IV
 Csicsó Mihályfalva (-, Csicsó Mihály-
 falva, Mihalífalva, Mihályfalva;
 Szolnok-Doboka vm.; R.: Ciceu-
 Mihăieşti) 58/I, 58/II, 82, 83, 87
 Csicsóújfalu (-, Csicsó Ujfalu; Szolnok-
 Doboka vm.; R.: Ciceu-Corabia) 65
 Csik Jenőfalva *l.* Csikjenőfalva
 Csik Szent Imre *l.* Csíkszentimre
 Csik Szent Király *l.* Csíkszentkirály
 Csik Szent Király *l.* Csíkszentkirály
 Csík, Szent László kútja (Szent László
 kúttya; Csík vm.) 59
 Csíki feredő (Csíki feredő; Csík vm.) 59
 Csikjenőfalva (Csik Jenőfalva, Jenőfalva;
 Csík vm.; R.: Ineu) 21/IV, 25/II,
 25/III, 26/I, 26/II
 Csíkmindszent (Csikmindszent; Csík vm.;
 R.: Misentea) 59
 Csíkmindszent *l.* Csíkmindszent
 Csíkszent Király *l.* Csíkszentkirály
 Csíkszentimre (Csik Szent Imre; Csík
 vm.; R.: Sântimbru) 194/I, 194/II
 Csíkszentkirály (Csik Szent Király, Csík
 Szent Király, Csíkszent Király; Csík
 vm.; R.: Sănerăieni) 19/I, 19/VI, 31/I,
 31/IV, 104/III, 106/I
 Csíttzentiván (-; Maros-Torda vm.; R.:
 Sântioana de Mures) *137

D

Dabocz *l.* Dabóc
 Dabóc (Dabocz; Ugocea vm.; R.: Dobolt) 6
 Daia *l.* Székelydália
 Dalya *l.* Székelydália
 Dallya *l.* Székelydália
 Dállya *l.* Székelydália
 Dámácuşeni *l.* Domokos
 Danyád *l.* Cégénydányád
 Dányád *l.* Cégénydányád
 Darabont *l.* Borbánd

Darlac (-; Kis-Küküllő vm.; R.: Dârlos) *131
 Dârlos *l.* Darlac
 Dealu *l.* Oroszhegy
 Debrecen (-, Debreczen; Hajdú vm.) 12/II,
 13/II, 32, 49
 Debreczen *l.* Debrecen
 Decea *l.* Marosdécse
 Decse *l.* Marosdécse
 Décse *l.* Marosdécse
 Dees *l.* Dés
 Deés *l.* Dés
 Déés *l.* Dés
 Dej *l.* Dés
 Deleni *l.* Indal
 Delenii *l.* Magyarsáros
 Demeterfalva (-, demeterfalvi; Udvarhely
 vm., a XIX. század közepén beolvadt
 Kobátfalvába; R.: Cobătești) 234/IV,
 234/V
 Derecske (-; Bihar vm.) 34/III
 Dés (-, Dees, Deés, Déés; Szolnok-
 Doboka vm.; R.: Dej) 59, 60, 86, 87
 Désorbó (-, Orbo, Orbó; Szolnok-Doboka
 vm.; R.: Gârbău Dejului) 61, 62, 63
 Detrehe *l.* Detrehem
 Detrehem (-, Detrehe; Szilágy vm.;
 R.: Drighiu) *47, 48
 Détsén *l.* Marosdécse
 Déva (-; Hunyad vm.; R.: Deva) 146/VII
 Deva *l.* Déva
 Dileu Nou *l.* Magyardellő
 Diósd (-; Szilágy vm.; R.: Dioșod) 19/V
 Dioșod *l.* Diósd
 Doba *l.* Nagydoba
 Doba Mare *l.* Nagydoba
 Doba Mică *l.* Kisdoba
 Doboka vármegye *l.* Szolnok-Doboka vm.
 Doboł *l.* Dabolc
 Dombró (Dombrova; Torda-Aranyos vm.;
 R.: Dumbrava) *148, *148/II, 157
 Dombró, határ (Dombrovai határ; Torda-
 Aranyos vm.; R.: Dumbrava) 157
 Dombrova *l.* Dombró
 Dombrovai határ *l.* Dombró, határ

Domokos (-; Szolnok-Doboka vm.;
 R.: Dămăcușeni) *87
 Drighiu *l.* Detrehem
 Dumbrava *l.* Dombró
 Dumitrești *l.* Demeterfalva

E

Ecsed (-; Szatmár vm.) 1, *2, *15
 Ecsed vára (Ecsed vára, ecsedi vár;
 Szatmár vm.) 1, 2
 Ecsed, puszta várok (Ecsed-i puszta
 várok; Szatmár vm.) 16
 Ecsed-i puszta várok *l.* Ecsed, puszta
 várok
 ecsedi vár *l.* Ecsed vára
 Ége *l.* Ége
 Egerbegi *l.* Aranyosegerbegy
 Egerbegy *l.* Aranyosegerbegy
 Egrespatak *l.* Egrespatak
 Egreyborzova (-, Borsova, Borzova;
 Szilágy vm.; R.: Borza) *7, 7/I, 7/II,
 *8, 8/IV
 Egrespatak (Egrespatak; Szilágy vm.;
 R.: Aghireș) 34/I
 Eliseni *l.* Székelyszenterzsébet
 Endred *l.* Érendréd
 Endréd *l.* Érendréd
 Enlaka *l.* Énlaka
 Erdély (-, Erdély ország, Erdely, Magni
 Principatis Transsilvaniae, principis
 Transilvaniae, principis Transilvaniae,
 regni Transilvaniae, Transilvania,
 Transsilvania, Transsylvania,
 Transylvania) 3, *13, 17/I, 19/II,
 19/VI, 33/II, 34/III, 35, 51/I, 107/I,
 146/I, 146/III, 146/V, 147/I, 147/III,
 147/VI, 162, 278/VI
 Erdely *l.* Erdély
 Erdély ország *l.* Erdély
 Erdőtelek (-; Heves vm.) 20, 22/I, 22/II
 Érked (-; Udvarhely vm.; R.: Archita)
 207

Etéd (~, etédi; Udvarhely vm.; R.: Atid)
261, *275
etédi *l.* Etéd

É

Ége (~, Ege; Udvarhely vm.; R.: Ighiu) *235,
235/I, 235/II, 235/IV, 239/II, 239/III
Élesd (~; Bihar vm.; R.: Aleşd) 21/II, 21/III
Énlaka (~, Énlaka, énlaki; Udvarhely vm.;
R.: Inăţeni) 202, 205, *251, 251/I,
266/V

énlaki *l.* Énlaka

Ér Szodora *l.* Érszodoró

Ér Szodoro *l.* Érszodoró

Érendréd (Éndred, Endréd; Szatmár vm.;
R.: Andrid) 12/II, 13/I, 13/II

Érszodoró (Ér Szodora, Ér Szodoro,
Szodoro; Szilágy vm.; R.: Sudurău)
32, 46/III, 50, 51/II, 51/III

F

Făgăraş *l.* Fogaras

Făgetu Ierii *l.* Bikalát

Fâncel *l.* Székelyfancsal

Făncsali *l.* Székelyfancsal

Farcád (~, Farezád; Udvarhely vm.;
R.: Forteni) 218, 221, 222

Farcád *l.* Farcád

Farkaslaka (~, farkaslaki; Udvarhely vm.;
R.: Lupeni) 256/IV, 256/V

farkaslaki *l.* Farkaslaka

Fehér Gyarmat *l.* Fehérgyarmat

Fehér Gyarmath *l.* Fehérgyarmat

Fehérgyarmat (~, Fehér Gyarmat, Fehér
Gyarmath, Fejer Gyarmat, Fejer-
gyarmat, Gyarmat, Gyarmath;
Szatmár vm.) 2, 5/IV, 6, *10, 10/I,
10/II, 10/III, *12, 14/I, *15

Fejer Gyarmat *l.* Fehérgyarmat

Fejer vármegye *l.* Felső-Fehér vm.

Fejér vármegye *l.* Felső-Fehér vm.

Fejergyarmat *l.* Fehérgyarmat

Fejérvár *l.* Gyulafehérvár

Fejir vármegye *l.* Felső-Fehér vm.

Feliceni *l.* Felsőboldogasszonyfalva

Felső Bán *l.* Felsőbán

Felső Boldog Asszonyfalva *l.* Felsőboldog-
asszonyfalva

Felső Kadács *l.* Kiskadács

Felső Sinfalva *l.* Sinfalva

Felső Szent Miháljfalva *l.* Felsőszentmihály

Felső Szent Miháljfalva *l.* Felsőszentmihály

Felső Szent Mihályfalva *l.* Felsőszentmihály

Felső Szent Mihályfalva *l.* Felsőszentmihály

Felső Szent Mihályfalván *l.* Felsőszentmihály

Felső Szent Mihályfalva *l.* Felsőszentmihály

Felső Szent Niháljfalva falu *l.* Felsőszent-
mihály

Felsőbán (~, Felső Bán; Szilágy vm.;
R.: Ban) 39

Felsőboldogasszonyfalva (~, Felső
Boldog Asszonyfalva; Udvarhely vm.;
R.: Feliceni) 220

Felső-Fehér vm. (Fejer vármegye, Fejér
vármegye, Fejir vármegye; Torda-
Aranyos vm.) 229, 230/I, 230/II,
230/III

Felsőándorfalva (Sandor; Szatmár vm.;
R.: Şandrestii) 12/I

Felsősinfalva *l.* Sinfalva

Felsőszentmihály (Felső Szent Miháljfalva,
Felső Szent Miháljfalva, Felső Szent
Mihályfalva, Felső Szent Mihályfalva,
Felső Szent Mihályfalván, Felső Szent
Mihályfalva, Felső Szent Niháljfalva
falu, Felsőszentmihályfalva, Szent
Miháljfalva, Szent Miháljfalva, Szent
Mihályfalva, Szentmihályfalva;
Torda-Aranyos vm.; R.: Sânmihaiu de
Sus-Mihai Viteazu) 96/I, *148, 148/II,
158, 161, 161/II, 161/III, 161/IV, 162,
163/I, 164, 165, 166, 167, 168, 170,
*171, 171/II, 179, *186, 186/I, 186/II,
187, 189

- Felsőszentmihályfalva *l.* Felsőszentmihály
 Felsőszinfalva *l.* Sinfalva
 Felsőtyúkós (Felsőtyukos, Oláhtyukos;
 Nagy-Küküllő vm.; R.: Ticuşu Nou)
 *237
 Felsőtyukos *l.* Felsőtyúkós
 Felszeg *l.* Alsóboldogasszonyfalva,
 Felszeg
 Felvinc (~; Torda-Aranyos vm.; R.:
 Unirea) *148, *148/II, *154
 Fenyéd (~, Fenyed, fenyédi; Udvarhely
 vm.; R.: Brădeşti) 225, 226, 242,
 256/VI
 Fenyéd *l.* Fenyéd
 Fenyéd, Szent Miklós utca (Szent Miklós
 ucca; Udvarhely vm.; R.: Brădeşti)
 225
 Fenyédi *l.* Fenyéd
 Fiadfalva *l.* Fiafalva
 Fiafalva (~, Fiafalva; Udvarhely vm.;
 R.: Filiaş) *237, 237/II, 237/III,
 237/IV
 Filea de jos *l.* Alsófüle
 Filiaş *l.* Fiafalva
 Filpişu Mare *l.* Magyarfülpös
 Finişel *l.* Kisfenes
 Firtănuş *l.* Firtosmartonos
 Firtosmartonos (~, Martanas, Martanas,
 Martonos, Martonós, martonosi;
 Udvarhely vm.; R.: Firtănuş) 146/VII,
 146/VIIIa, 146/VIIIb, 196/II, 224/II,
 238, 266/IV, *275
 fluvium Kraszna *l.* Kraszna folyó
 Fogaras (~; Fogaras vm.; R.: Făgăraş) 30
 Forţeni *l.* Farcád
 Földvár *l.* Székelyföldvár
 Füred *l.* Biharfüred
- G
- Gachaly *l.* Gacsály
 Gacsály (~, Gachaly; Szatmár vm.) 14/I, 16
 Gagy (Gagy; Udvarhely vm.; R.: Goagiu)
 230/I, 230/IV
 Gagy *l.* Gagy
 Galambfalva *l.* Nagyalambfalva
 Gállfalva *l.* Vámosgállfalva
 Găneşti *l.* Vámosgállfalva
 Gărbău Dejului *l.* Désorbó
 Gârceiu *l.* Szilágygörcsön
 Gâr-domb *l.* Kővárgara
 Gellérthegy (Szent Gellér hegy, Szent
 Gellért hegy) 16
 Gerebenes *l.* Mezőgerebenes
 Gerend Keresztur *l.* Gerendkeresztúr
 Gerend *l.* Aranyosgerend
 Gerendkeresztúr (~, Gerend Keresztur,
 Keresztur; Torda-Aranyos vm.; R.:
 Grindeni) *94, 94/I, 94/II
 Germania *l.* Németország
 Gherla *l.* Szamosújvár
 Ghişes *l.* Gyepes
 Gjepes *l.* Gyepes
 Goagiu *l.* Gagy
 Gogan-Varolea *l.* Gogányvárálja
 Gogány Várallya *l.* Gogányvárálja
 Gogányvárálja (Gogány Várallya; Kis-
 Küküllő vm.; R.: Gogan-Varolea) 100
 Göncruszka (Göncz Ruszka, Göntz
 Ruszka; Abaúj-Torna vm.) 19/VI, 35
 Göncz Ruszka *l.* Göncruszka
 Göntz Ruszka *l.* Göncruszka
 Görczön *l.* Szilágygörcsön
 Görcsön *l.* Szilágygörcsön
 Görcsöni bérc *l.* Szilágygörcsön
 Görgény (görgényi; Maros-Torda vm.;
 R.: Gurghiu) 263/II
 görgényi *l.* Görgény
 Grăinari *l.* Nagymoha
 Grebenişu de Câmpie *l.* Mezőgerebenes
 Grindeni *l.* Gerendkeresztúr
 Gurghiu *l.* Görgény

Gy

Gyarmat *l.* Fehérgyarmat
 Gyarmath *l.* Fehérgyarmat
 Gyepes (Gjepes; Udvarhely vm.;
 R.: Ghipeș) 233/VIII
 Gyéres *l.* Aranyosgyéres
 Gyéres város *l.* Aranyosgyéres
 Gyéres városa *l.* Aranyosgyéres
 Gyéres várossa *l.* Aranyosgyéres
 Gyero Monostor *l.* Magyargyerőmonostor
 Gyerő Monostor *l.* Magyargyerőmonostor
 Gyerőmonostor *l.* Magyargyerőmonostor
 gyerőmonostori *l.* Magyargyerőmonostor
 Gyíres *l.* Aranyosgyéres
 Györgyfalva *l.* Csicsógyörgyfalva
 Gyulafehérvár (Alba Julia; Fejérvár;
 Alsó-Fehér vm.; R.: Alba Iulia)
 121/II, 162

H

H[omorod] Almás *l.* Homoródalmás
 H[omorod] Karátsonfalván *l.*
 Karácsonfalva
 h[omoród]Karácsonfalvi *l.* Karácsonfalva
 h[omoród]karácsonfalvi *l.* Karácsonfalva
 h[omoród]szentmártoni *l.*
 Homoródszentmárton
 h[omoród]szentpáli *l.* Homoródszentpál
 Hadad (~; Szilágy vm.; R.: Hodod) 19/VI,
 31/IV, 33/II
 Haraklány (~, Haraklyan, Haraklyán,
 Haroklyán, Sarollyán[?], Sarolyán[?];
 Szilágy vm.; R.: Hereclean) 15, 19/VI,
 *31, 31/I, 31/II, 31/III, 31/IV, 31/V
 Haraklyan *l.* Haraklány
 Haraklyán *l.* Haraklány
 Harasztos (~, Harasztos; Torda-Aranyos
 vm.; R.: Călărași) *148, 148/II, *154,
 154/II, 162, 176/I, 191/I, 191/II
 Harasztos *l.* Harasztos

Harina (Harinna; Beszterce-Naszód vm.;
 R.: Herina) 59
 Harinna *l.* Harina
 Haroklyán *l.* Haraklány
 Háromszék (~; Háromszék vm.) *13, *276
 Hasadát (~, Hesdath; Torda-Aranyos vm.;
 R.: Hășdate) *107, 107/II
 Hasadát *l.* Hasadát
 Hășdate *l.* Hasadát
 Havadtő (~, Harvadtő; Maros-Torda vm.;
 R.: Viforoasa) 263/IV
 Havasalföld (Havaselljöldéből) 244/IV
 Hegyközcsetár (Csetár; Bihar vm.;
 R.: Cetariu) 9/II
 Héjasfalvi *l.* Héjjasfalva
 Héjjasfalva (Héjasfalvi; Nagy-Küküllő
 vm.; R.: Vânători) 237/II
 Hereclean *l.* Haraklány
 Herina *l.* Harina
 Hesdath *l.* Hasadát
 Hidas *l.* Székelyhidas
 Hispania *l.* Spanyolország
 Hodász (Hodasz; Szatmár vm.) 3
 Hodasz *l.* Hodász
 Hodod *l.* Hadad
 Homoród (~, Homorod; Nagy-Küküllő vm.;
 R.: Homorod) 184/I, 221, 233/I, 233/IV
 Homorod Abastfalva *l.* Abásfalva
 Homorod Almás *l.* Homoródalmás
 Homorod Karátsonfalva *l.* Karácsonfalva
 Homorod Karátsonfalván *l.* Karácsonfalva
 Homorod Kemenfalva *l.* Homoród-
 keményfalva
 Homorod Kemenfalva *l.* Homoródkemény-
 falva
 Homorod Keménfalva *l.* Homoródkemény-
 falva
 Homorod Kemenjfalva *l.* Homoródkemény-
 falva
 Homorod Keményfalva *l.* Homoród-
 keményfalva
 Homorod *l.* Homoród
 Homorod Simentfalva *l.* Siménfalva

- Homorod Szent Márton *l.* Homoród-szentmárton
- Homorod Szent Marton *l.* Homoród-szentmárton
- Homorod Szent Márton *l.* Homoród-szentmárton
- Homoród Szent Pál *l.* Homoródszentpál
- Homoród Szent Pál *l.* Homoródszentpál
- Homoródabástfalva *l.* Abásfalva
- Homoródalmás (~, Almás, H[omorod] Almás, Homorod Almás; Udvarhely vm.; R.: Mereşti) *210, 223, 233/IV, 233/VIII, 239/I, 242, 243/II
- Homoródjánosfalva (~, Janos falva, Jánosfalván, Jánosffalván; Udvarhely vm.; R.: Ioneşti) 201/II, 250
- Homoródkarácsonfalva *l.* Karácsonfalva
- homoródkarácsonfalvi *l.* Karácsonfalva
- homoródkarácsonfalvi *l.* Karácsonfalva
- Homoródkemenfalva *l.* Homoródkeményfalva
- Homoródkeménfalva *l.* Homoródkeményfalva
- Homoródkemenjfalva *l.* Homoródkeményfalva
- Homoródkeményfalva (~, Homorod Kemenfalva, Homorod Kemenfalva, Homorod Keménfalva, Homorod Kemenjfalva, Homorod Kemenyfalva, Homoródkemenfalva, Homoródkeménfalva, Homoródkemenjfalva, Homoródkeményfalva, Homoródkeményfalva, Kemenfalva, Keménfalva, Kemenjfalva, Keménjfalva, Keményfalva, keményfalvi; Udvarhely vm.; R.: Comăneşti) *233, 233/I, 233/II, 233/III, 233/IV, 233/V, 233/VIII, 278/II, 278/V
- Homoródkeményfalva *l.* Homoródkeményfalva
- Homoródkemenyfalva *l.* Homoródkeményfalva
- Homoródszentmárton (~, h[omoród]szentmártoni, Homorod Szent Márton,
- Homorod Szent Marton, Homorod Szent Márton, Homorod Szent Márton, Homoródszentmárton, Szent Marton, Szentmárton; Udvarhely vm.; R.: Mărtiniş) 161/II, 161/III, 161/IV, 167, 202, 210, 213, 214, 215, 220, 223, 226, 233/II, 233/III, 233/VI, 243/III, 244/III, 263/I
- Homoródszentmárton *l.* Homoródszentmárton
- Homoródszentpál (~, H[omoród]szentpáli, Homoród Szent Pál, Homoród Szent Pál, Homoródszentpál; Udvarhely vm.; R.: Sânpaul) 171/III, 183, 185, 186/I, 187, 188, 189, 190, 193, 206, *233, 233/II, 233/III, 233/V, 233/VIII, 243/III, 243/VIII, 244/III, 244/IV
- Homoródszentpál *l.* Homoródszentpál
- Homoródújfalú (Uyfalva; Udvarhely vm.; R.: Satu Nou) 201/II
- Horoatu Crasnei *l.* Krasznahorvát
- Horvát *l.* Krasznahorvát
- Horvati *l.* Krasznahorvát
- Horvati *l.* Krasznahorvát
- Hungaria *l.* Magyarország
- Hunyad *l.* Hunyad vm.
- Hunyad vm. 21/III

I

- Iara de Jos *l.* Alsójára
- Iara de Mureş *l.* Marosjára
- Iaşu *l.* Jásfalva
- Ighiu *l.* Ége
- Ilia *l.* Marosillye
- Iliuşa *l.* Alsóilosva
- Iliuşa *l.* Selymesilosva
- Illosva *l.* Selymesilosva
- Ilosva *l.* Selymesilosva
- Illye *l.* Marosillye
- Inakfalva (~; Torda-Aranyos vm.; R.: Inoc) *148, 148/II, *188

Indal (~; Torda-Aranyos vm.; R.: Deleni)
131, 132
Ineu *l.* Borosjenő
Inlăceni *l.* Énlaka
Inoc *l.* Inakfalva
Ionești *l.* Homoródjánosfalva
Ip *l.* Ipp
Ipig *l.* Ipp
Ipp (~; Ipig; Szilágy vm.; R.: Ip) 30,
34/III, 35
Izvoarele *l.* Bedellő

J

Jánk (~; Jank; Szatmár vm.) 3, *5, 5/V, *8,
*8/I, 8/V, *9, *9/I, 9/III, *10, 10/I,
10/III, *96
Jank *l.* Jánk
Janos falva *l.* Homoródjánosfalva
Jánosfalván *l.* Homoródjánosfalva
Jánosffalván *l.* Homoródjánosfalva
Járabánya (~; Torda-Aranyos vm.;
R.: Băișoara) *96
Járaszurdok (~; Szurdok, Szurdok; Torda-
Aranyos vm.; R.: Surduc) 115
Jármí (~; Szatmár vm.) 12/II, *14, 14/I, 14/II
Jásfalva (~; Jásfalva, Jástfalva; Udvarhely
vm.; R.: Iașu) *239, 239/I, 239/III,
239/IV
Jásfalva *l.* Jásfalva
Jástfalva *l.* Jásfalva
Jenőfalva *l.* Csíkjenőfalva
Jibou *l.* Zsibó
Jimbor *l.* Székelyzsombor

K

Kackó (~; Kaczko, Kaczkó, Katzko;
Szolnok-Doboka vm.; R.: Cățău) 59,
64, *65, *66, 87
Kaczko *l.* Kackó
Kaczkó *l.* Kackó

Kadaes *l.* Nagykadács
Kadács *l.* Nagykadács
kadácsi *l.* Nagykadács
Kadicsfalva (~; kadicsfalvi, Kaditsfalva,
Kajdicsfalva, Kajditsfalva, Kajdits-
falvi; Udvarhely vm.; R.: Cădișeni)
224/I, 234/IV, 236, 238, 239/I, *247,
247/II, 251/I, 266/I, 273/I, 278/III
kadicsfalvi *l.* Kadicsfalva
Kaditsfalva *l.* Kadicsfalva
Kajdicsfalva *l.* Kadicsfalva
Kajditsfalva *l.* Kadicsfalva
Kajditsfalvi *l.* Kadicsfalva
Kál *l.* Székelykál
Kall *l.* Székelykál
Kányád (~; Udvarhely vm.; R.: Ulieș) 239/II
Kápolnásfalu (Olahfaluban; Udvarhely
vm.; R.: Căpâlnița) 278/I
Karácsonfalva (~; H[omorod] Karátson-
falván, h[omoród]Karaacsonfalvi,
h[omoród]karácsonfalvi, Homorod
Karatsonfalva, Homorod Karatson-
falvában, Homorod Karatsonfalván,
Homorod Karátsonfalván, Homoród-
karácsonfalva, homorodkarácsonfalvi,
homoródkarácsonfalvi, Karaacsonfalva,
karacsonfalvi, karácsonfalvi, Karatson-
falván, karátsonfalvi; Udvarhely vm.;
R.: Crăciunel) 225, 233/III, 233/VIII,
*243, 243/I, 243/II, 243/III, 243/IV,
243/V, 243/VI, 243/VIII, 243/IX,
*244, 244/I, 244/II, 244/III, 244/IV,
*244/IX, *256, 257, 258, *269
Karaacsonfalva *l.* Karácsonfalva
karaacsonfalvi *l.* Karácsonfalva
karácsonfalvi *l.* Karácsonfalva
Karaszna *l.* Kraszna folyó
Karasznai malom *l.* Kraszna, malom
Karasznai uca *l.* Szilágysomlyó,
Karasznai uca
Karatsonfalván *l.* Karácsonfalva
karátsonfalvi *l.* Karácsonfalva
Károlyi vár *l.* Nagykároly vára
Karoly *l.* Nagykároly

Károly *l.* Nagykároly
 Kassa (Cassa; Abauj-Torna vm.;
 Szl.: Košice) 11/*l*
 Kászon *l.* Kiskászon
 Katatsonfalván *l.* Karácsonfalva
 Katzko *l.* Kackó
 Keczel *l.* Magyarkecel
 Kecset (~, kecseti; Udvarhely vm.;
 R.: Páltiniy) 234/II, 234/III, 256/II,
 256/III, 278/V
 Kecseten *l.* Kecset
 kecseti *l.* Kecset
 Kemenfalva *l.* Homoródkeményfalva
 Keménfalva *l.* Homoródkeményfalva
 Kéménjfalva *l.* Homoródkeményfalva
 Keménjfalva *l.* Homoródkeményfalva
 Keményfalva *l.* Homoródkeményfalva
 keményfalvi *l.* Homoródkeményfalva
 Kénos (~, Kenos, Kénos, Kénosi; Udvar-
 hely vm.; R.: Chinuşu) 194/III, 194/IV,
 206, 213, 233/IV, 233/VIII
 Kenos *l.* Kénos
 Kénosi *l.* Kénos
 Kerczed *l.* Kercsed
 Keres *l.* Nyírkércs
 Kercsed (~, Kerczed, Kertsed; Torda-
 Aranyos vm.; R.: Stejerig) *148, 148/II,
 150, *152, *152/II, *154, *154/I, 158,
 159, 160, 161, 161/II, 161/III, 161/IV,
 162, 163/I, 163/II, *165, 168, *171,
 171/I, 171/II, 171/III, 172, 173/I, 173/II,
 173/III, *174, 175/I, 175/II, 176/I,
 176/II, 176/III, 177, *178, 178/I,
 178/II, 179, 180, 181, 182, *184, 184/I,
 *184/II, 184/II, 186/I, 187, 188, 189,
 190, *191, 191/II, *194
 Keres *l.* Nyírkércs
 Kerestelek (~; Szilágy vm.; R.: Criştelec)
 *40, 40/I, 40/II
 Kerestur város *l.* Székelykeresztúr
 Kereszt Ur *l.* Székelykeresztúr
 Keresztes (~, Torda vármegyei Keresztes;
 Torda-Aranyos vm.; R.: Oprisani)
 146/I, 146/IIb, 146/VIIIb, 146/VIIIc

Keresztur falva *l.* Keresztúrfalva
 Keresztur filialis *l.* Keresztúr fiúszék
 Keresztur fűszék *l.* Keresztúr fiúszék
 Keresztur fiú szék *l.* Keresztúr fiúszék
 Keresztúr fiúszék (filiali Kerestur szék-
 ben, filiali Keresztur székben, filiali
 Keresztúr székben, filiali Keresztur
 széki, filiali Kereszturfi székben, filia-
 lique Keresztur, filialis Kereszt
 Urszék, filialis Keresztur szék, filialis
 Keresztur székben, filialis Keresztur
 széki, filialis Kereszturfi szék, filialis
 Kereszturfi szék, Filialis Kereszturfi
 székben, filialis Kereszturfi székben,
 filialis Kereszturfi széki, Keresztur fi-
 lialis, Keresztur fűszék, Keresztur fiú
 szék, Keresztur fűszék, Keresztur
 fiúszék, Keresztur szék, Keresztur
 széki, Kereszturffi székben,
 Kereszturffi széki, Kereszturfi szék,
 Kereszturfi székbe, Kereszturfi szék-
 ben, Kereszturfi széki, Kereszturfi
 szék, nemes Keresztur székbe, nemes
 Kereszturffi székbe, sedes filialis
 Keresztur, sedes Siculicalis Keresztur;
 Udvarhely vm.) 197, 204/I, 204/II,
 204/III, 212, 215, 217/I, 217/III,
 217/IV, 217/V, 218, 222, 224/I,
 224/IV, 224/V, 227, 228, 229, 230/I,
 230/II, 230/III, 230/IV, 231, 232,
 233/I, 233/III, 233/V, 237, 237/II,
 237/IV, 238, 240/II, 241, 245, 246/II,
 248, 253, 254, 256/VI, 259, 260, 261,
 262, 263/IV, 266/I, 266/II, 266/III,
 266/IV, 266/V, 267, 273/I, 273/III
 Keresztur fűszék *l.* Keresztúr fiúszék
 Keresztur fiúszék *l.* Keresztúr fiúszék
 Keresztur *l.* Gerendkeresztúr
 Keresztúr *l.* Székelykeresztúr
 Keresztur Reformata Scolának *l.* Székely-
 keresztúr, református iskola
 Keresztur szék *l.* Keresztúr fiúszék
 Keresztur széki *l.* Keresztúr fiúszék
 Keresztur város *l.* Székelykeresztúr

Keresztúr város *l.* Székelykeresztúr
 Keresztur városi *l.* Székelykeresztúr
 Keresztúrfalva (~, Keresztur falva,
 Kereszturfalva, kereszturfalvi,
 keresztúrfalvi; Udvarhely vm.,
 megszűnt település, beolvadt
 Székelykeresztúrhoz; R.: Cristuru
 Secuiesc) 215, 218, 222, 232, *237,
 237/I, 237/II, *240, 240/II, 241, 259,
 266/I
 Kereszturfalva *l.* Keresztúrfalva
 kereszturfalvi *l.* Keresztúrfalva
 keresztúrfalvi *l.* Keresztúrfalva
 Kereszturffi székben *l.* Keresztúr fiúszék
 Kereszturffi széki *l.* Keresztúr fiúszék
 Kereszturfi szék *l.* Keresztúr fiúszék
 Kereszturfiu szék *l.* Keresztúr fiúszék
 kereszturi *l.* Székelykeresztúr
 keresztúri *l.* Székelykeresztúr
 keresztúri schola *l.* Székelykeresztúr,
 református iskola
 Kertsed *l.* Keresed
 Kézdi Vásárhely *l.* Kézdivásárhely
 Kézdiálbis (Albis; Háromszék vm.;
 R.: Albiș) 217/I
 Kézdióvár (Kővár; Háromszék vm.;
 R.: Petriceni) *117
 Kézdimárkosfalva (Markosfalva;
 Háromszék vm.; R.: Măreșușa) 190
 Kézdiszentkereszt (Szent kereszt;
 Háromszék vm.; R.: Poian) 203
 Kézdivásárhely (Kézdi Vásárhely;
 Háromszék vm.; R.: Târgu Secuiesc)
 34/III, 134
 Király Daróc *l.* Királydaróc
 Királydaróc (Király Daróc; Szatmár vm.;
 R.: Craidorolt) 19/VI
 Kis Ar *l.* Kisar
 Kis Bán *l.* Kisbán
 Kis Bánya *l.* Kisbánya
 Kis Doba *l.* Kisdoba
 Kis Galambfalva *l.* Kiskalambfalva
 Kis Kalyán *l.* Kiskalyán
 Kis Peterd *l.* Kispeterd

Kis Rhéde *l.* Kisréde
 Kis Sáros *l.* Magyarsáros
 Kis Solimos *l.* Kissolymos
 Kis Solymos *l.* Kissolymos
 Kis Szekeres *l.* Kisszekeres
 Kisar (~, Kis Ar; Szatmár vm.) 8/II, *9, 9/II
 Kisbán (Kis Bán; Szilágy vm.; R.: Ban)
 31/IV
 Kisbánya (~, Kis Bánya, Kis Bányá; Torda-
 Aranyos vm.; R.: Băița) *96, 96/I, 96/III
 Kisdoba (~, Kis Doba; Szilágy vm.;
 R.: Doba Mică) *19, 19/V, 31/III
 Kisfenes (~; Torda-Aranyos vm.;
 R.: Fenișel) *127
 Kiskalambfalva (Kis Galambfalva;
 Udvarhely vm.; R.: Pörumbenii Mici)
 204/III, 248
 Kiskadács (~, Felső Kadács, Kús kadács,
 Kúskadács; Udvarhely vm.;
 R.: Cădăciu Mic) *217, 217/III, 217/V
 Kiskaján (~, Kis Kalyán, Kiskalyán;
 Szolnok-Doboka vm.; R.: Căianu
 Mic) 60
 Kiskalyán *l.* Kiskaján
 Kiskászon (Kászon; Háromszék vm.;
 R.: Cașinu Mic) 127, 278/VI
 Kiskede (~; Udvarhely vm.; R.: Chedia
 Mică) *275
 Kispeterd (~, Kis Peterd; Torda-Aranyos
 vm.; R.: Petrești Mic) 137
 Kisréde (Kis Rhéde; Heves vm.) 33/II
 Kiss Sáros *l.* Magyarsáros
 Kis-Sáros *l.* Magyarsáros
 Kissolymos (~, Kis Solimos, Kis Soly-
 mos, kissolymosi, Kús Solymos, Kús-
 Solymos, küssolymosi, Sollymos, Soly-
 mos; Udvarhely vm.; R.: Șoimușu Mic)
 195, 204/III, 224/III, 231, 233/VIII,
 245, *246, 246/I, 246/II, 260, 261,
 *263, 263/I, 263/IV, 266/III, 266/V
 kissolymosi *l.* Kissolymos
 Kisszekeres (Kis Szekeres; Szatmár vm.)
 6, 11/I
 Kobádfalva *l.* Kobátfalva

- Kobátfalva (~, Kobádfalva, Kobátfalván, kobátfalvi; Udvarhely vm.; R.: Cobătești) 217/I, 217/IV, 234/II, 253, 256/VI
- kobátfalvi *l.* Kobátfalva
- Kocsárd *l.* Székelykocsárd
- Kok *l.* Mezőkók
- Kók *l.* Mezőkók
- Kolosuar *l.* Kolozsvár
- Kolozsvár *l.* Kolozsvár
- Kolozsborsa (Borsa; Kolozs vm.; R.: Borșa) 58/I, 58/II
- Kolozsvár (~, Claudiopolis, Kolosuar, Kolosvár; Kolozs vm.; R.: Cluj-Napoca) 19/VI, 49, *146, *146/I, 146/III, *146/V, 146/VII, *147, *147/I, 147/III, *147/VI, 148/II, 245, *278, *278/VI
- Komjátszeg (~; Torda-Aranyos vm.; R.: Comșești) 113
- Koppán *l.* Koppánd
- Koppán *l.* Koppánd
- Koppánd (~, Koppán, Koppán, Thorda Koppán, Tordakoppánd; Torda-Aranyos vm.; R.: Copăceni) *102, 102/I, 102/II, 102/III
- Korispatak *l.* Kőrispatak
- Korond (~, korondi; Udvarhely vm.; R.: Corund) 233/VIII, 252, 256/I, 256/II, 256/IV, 268, *269, *275, 278/II
- korondi *l.* Korond
- Košice *l.* Kassa
- Kotsárd *l.* Székelykocsárd
- Kotsárd *l.* Székelykocsárd
- Kozárvár (~; Szolnok-Doboka vm.; R.: Cuzdrioara) *58, 58/I, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73
- Köd (Kügy, Kügy; Szilágy vm.; R.: Cheud) 19/VI, 34/III, 35
- Kőhalom szék (Kőhalom szék; Nagy-Küküllő vm.) 237/II
- Kőhalom szék *l.* Kőhalom szék
- Kökös (~; Háromszék vm.; R.: Chichiș) 111
- Kőrís patak *l.* Kőrispatak
- Kőrispatak (~, Korispatak, Kőrís patak, Kőrispatak, Kőrispataka; Udvarhely vm.; R.: Crișeni) 146/IIc, 212, 224/II, 224/III, 266/IV
- Kőrispatak *l.* Kőrispatak
- Kőrispataka *l.* Kőrispatak
- Köröspatak *l.* Kőrispatak
- köröspataki *l.* Kőrispatak
- Köuend *l.* Kövend
- Kövár *l.* Kézdikővár
- Kővárgara (Gár-domb; Szatmár vm.; R.: Valea Chioarului) 19/VI
- Kövend (~, Köuend; Torda-Aranyos vm.; R.: Plăiești) 102/I, 102/II, 108, 142, *148, 148/II, 149, *153, 157, 160, *161, 161/III, *161/IV, *163, 163/II, 165, *166, 169, 172, *173, 173/II, 173/III, *176, *176/I, 178/II, 183, 191/II, 192, *194, 194/I, 194/II, 194/III, 194/IV
- Közép Szolnok vármegye *l.* Közép-Szolnok vm.
- Középlak (~; Kolozs vm.; R.: Cuzăplac) 26/II, 34/III
- Közép-Szolnok vármegye *l.* Közép-Szolnok vm.
- Közép-Szolnok vm. (comitatus Mediocris Szolnok, comitatus Szolnok Mediocris, Közép Szolnok vármegye, Közép-Szolnok vármegye; Szatmár vm.) *31, 31/I, 31/II, 31/III, 31/IV, 31/V, 33/II, 34/I, 34/IV
- Kraszna (~, Crasna, Kraszna [oppidum Kraszna]; Szilágy vm.; R.: Crasna) 19/I, 19/II, 21/I, *22, 22/I, 22/II, 24, 27, 28, 29, 31/V, 32, *33, 33/I, 33/II, *34, 34/I, 34/II, 34/III, 34/IV, 35, 45
- Kraszna (oppidum Kraszna) *l.* Kraszna
- Kraszna folyó (fluvium Kraszna, Karaszna, Kraszna folyó, Kraszna vize; Szilágy vm.) 5/I, *12, 19/VI, 30, 34/I, 34/III, 34/IV, 35
- Kraszna megye *l.* Kraszna vm.
- Kraszna vármegye *l.* Kraszna vm.

Kraszna vize *l.* Kraszna folyó
 Kraszna vm. (comitatus Crasnensis, comitatus Crasznaiensis, comitatus Crasznensis, comitatus Kraszna, comitatus Crasznaiensis, comitatus Crasznensis, Kraszna megye. Kraszna vármegye; Szilágy vm.) *17, 17/I, *18, 18/III, *19, 19/I, 19/II, 19/III, 19/IV, 19/V, 19/VI, 20, *20, *21, 21/I, 21/II, 21/III, 21/IV, *22, 22/I, 22/II, *23, 24, *25, 25/II, 25/III, *26, 26/I, 26/II, 27, 28, *29, 30, *31, 31/III, 31/IV, 31/V, 32, *33, 33/II, *34, 34/II, 34/III, 34/IV, 35, 36, *37, 37/I, 37/II, 38, 39, *40, 40/I, 40/II, *41, 41/I, 41/II, *42, 42/I, 42/II, 43, 44, 45, *46, 46/I, 46/II, 46/III, 47, 48, 49, 50, *51, 51/I, 51/II, 51/III, 52, 53, 53/II, 54, *55, 55/I, 55/II, 56
 Kraszna, Alszeg (Alszeg; Szilágy vm.; R.: Crasna) 33/II
 Kraszna, malom (Karasznai malom; Szilágy vm.; R.: Crasna) 19/VI
 Krasznahorvát (~, Horvát, Horvati, Horváti; Szilágy vm.; R.: Horoatu Crasnei) *37, 37/I, 37/II, 38
 Krasznamihályfalva (Mihályfalva, Mihály; Szilágy vm.; R.: Mihăieni) 13/II, 33/II
 Krasznarécse (Rece, Récse; Szilágy vm.; R.: Recea) 19/VI
 Kűgy *l.* Kőd
 Kűgy *l.* Kőd
 Küküllőkeményfalva (küküllőseménfalvi, Kükülő Seményfalva; Udvarhely vm.; R.: Târnovița) 233/VIII, 249/IV
 küküllőseménfalvi *l.* Küküllőkeményfalva
 Kükülő Seményfalva *l.*
 Küküllőkeményfalva
 Kűs kadács *l.* Kiskadács
 Kűs Soljmos *l.* Kissolymos
 Kűs Solymos *l.* Kissolymos
 Kűskadács *l.* Kiskadács
 Kűsmöd (~, küsmödi; Udvarhely vm.; R.: Cușmed) 234/V, *251, 251/I, 251/III

kűsmödi *l.* Kűsmöd
 küssolymosi *l.* Kissolymos

L

Lábfalva (~; Szolnok-Doboka vm.; R.: Lelești) *58, 58/II
 Lazar *l.* Lázári
 Lázár *l.* Lázári
 Lázári (~, Lazar, Lázár; Szatmár vm.; R.: Lazuri) *9, 9/III, 10/I
 Lazuri *l.* Lázári
 Leacsmér (~; Szilágy vm.; R.: Leșmir) 34/III
 Leacsmér, bérc (Leacsméri bérc; Szilágy vm.; R.: Leșmir) 19/VI
 Leacsméri bérc *l.* Leacsmér, bérc
 Légen (~, Legen; Kolozs vm.; R.: Legii) 73, 82
 Égen *l.* Légen
 Legii *l.* Légen
 Lele (~; Szilágy vm.; R.: Lelei) *31, 31/I, 31/II
 Lelei *l.* Lele
 Lelești *l.* Lábfalva
 Lemény (~; Szolnok-Doboka vm.; R.: Lemniu) 146/IIb
 Lemniu *l.* Lemény
 Lengjelfalva *l.* Székelylengyelfalva
 Lengyelfalva *l.* Székelylengyelfalva
 Lengyelfalvi *l.* Székelylengyelfalva
 Lengyelország 31/IV
 Leșmir *l.* Leacsmér
 Liteni *l.* Magyarléta
 Livada *l.* Tordaegres
 Lompért *l.* Szilágylompért
 Lompirt *l.* Szilágylompért
 Losad *l.* Lőzsárd
 Losád *l.* Lőzsárd
 Losone (Losoncz, Losontz, losontzi, Lossonez; Nógrád vm.; Szl.: Lučenec) 19/VI, 20, 21/I, 21/II, 21/III, 21/IV, 25/II, 25/III, 26/I, 26/II, 27, 28, 29, 32, 34/II, 34/III, 34/IV, 47, 51/I, 56

Losoncz *l.* Losonc
 Losontz *l.* Losonc
 Losontzi *l.* Losonc
 Lossoncz *l.* Losonc
 Lózsárd (Losad, Losád; Szolnok-Doboka
 vm.; R.: Lujerdiu) 119, 120, 121/II,
 124/I
 Lučenec *l.* Losonc
 Ludas *l.* Marosludas
 Luduş *l.* Marosludas
 Lujerdiu *l.* Lózsárd
 Lunca Mureşului *l.* Székelykocsárd
 Luncani *l.* Aranyosgerend
 Lupeni *l.* Farkaslaka
 Lupsa *l.* Nagylupsa
 Lupşa *l.* Nagylupsa
 Lutiţa *l.* Agyagfalva

M

M. Lapos *l.* Magyarláros
 M[agyar] Gyerő Monostor *l.*
 Magyargyerőmonostor
 Macska Mező *l.* Macskamező
 Macskamező (~, Macska Mező; Szolnok-
 Doboka vm.; R.: Răzoare) *58, 58/I, 58/II
 Madaras *l.* Mezőmadaras
 Mădăraş *l.* Mezőmadaras
 Măgherani *l.* Nyárádmagyarós
 Magyaros *l.* Nyárádmagyarós
 Magyar Csesztve *l.* Magyarélesztve
 Magyar Dellő *l.* Magyardellő
 Magyar Fülöpös *l.* Magyarfülpös
 Magyar Gyerő Monostor *l.*
 Magyargyerőmonostor
 Magyar Keczel *l.* Magyarkecel
 Magyar *l.* Székelymagyaros
 Magyar Láros *l.* Magyarláros
 Magyar Léta *l.* Magyarléta
 Magyar Peterd *l.* Magyarpeterd
 Magyar Péterlaka *l.* Magyarpéterlaka
 Magyar Regen *l.* Magyarrégén

Magyarélesztve (Magyar Csesztve; Alsó-
 Fehér vm.; R.: Cisteiu de Mureş)
 112/II, 113, 115, 118, 119, 120
 Magyardellő (~, Magyar Dellő; Torda-
 Aranyos vm.; R.: Dileu Nou) 128
 Magyarfülpös (~, Magyar Fülöpös; Maros-
 Torda vm.; R.: Filpişu Mare) 128
 Magyargyerőmonostor (Gyero Monostor,
 Gyerő Monostor, Gyerőmonostor,
 gyerőmonostori, M[agyar] Gyerő
 Monostor, Magyar Gyerő Monostor;
 Kolozs vm.; R.: Mănăstireni) 32, 51/I,
 94/I, 110, 161/III, 254
 Magyarkecel (~, Keczel, Magyar Keczel;
 Szilágy vm.; R.: Meseşeni de Sus)
 20, 33/II, *41, 41/I, 41/II
 Magyarláros (~, M. Lapos, Magyar
 Láros; Szolnok-Doboka vm.; R.:
 Târgu Lăpuş) 60, 61, 63, *70
 Magyarléta (~, Magyar Léta; Torda-
 Aranyos vm.; R.: Liteni) *139, 140
 Magyarország (~, Hungaria) 19/VI, 34/III,
 35, 51/I
 Magyaros *l.* Nyárádmagyarós
 Magyarós *l.* Nyárádmagyarós
 Magyarpeterd (~, Magyar Peterd; Torda-
 Aranyos vm.; R.: Petreştii de Jos) 135
 Magyarpéterlaka (Magyar Péterlaka;
 Maros-Torda vm.; R.: Petrilaca de
 Mureş) 134
 Magyarrégén (~, Magyar Regen; Maros-
 Torda vm.; R.: Reghin-Sat) *76, *106,
 106/III, *129
 Magyarsáros (Kis Sáros, Kis Sáros, Kis
 Sáros, Kis Sáros, Kiss Sáros, Kis-Sáros;
 Kis-Küküllő vm.; R.: Delenii) 104/I,
 104/II, 105/I, 105/II, 106/I, 106/II
 Magyarszilvás (~; Torda-Aranyos vm.;
 R.: Pruniş) *114
 Magyarszovát (Alsó Szováth, Szovát,
 Szováth; Torda-Aranyos vm.;
 R.: Suatu) 71, 72, 78, 82
 Măhăceni *l.* Aranyosmohács
 Majtis (~; Szatmár vm.) 6

- Malomfalva (~; Maros-Torda vm.; R.: Moreşti) 216
- Mănăstireni *l.* Magyargyerőmonostor
- Mánd (~; Mand; Szatmár vm.) *7, 7/II, 7/IV, *8, 8/II, 8/III, 8/IV
- Mand *l.* Mánd
- Măruşa *l.* Kézdimárkosfalva
- Măréfalva (~; Marefalva; Udvarhely vm.; R.: Satu Mare) 209
- Marefalva *l.* Măréfalva
- Markosfalva *l.* Kézdimárkosfalva
- Maros Bogát *l.* Marosbogát
- Maros Bogáth *l.* Marosbogát
- Maros Bogatt *l.* Marosbogát
- Maros széki *l.* Marosszék
- Maros Vásárhely *l.* Marosvásárhely
- Maros Vásárhely *l.* Marosvásárhely
- Maros Vásárhely *l.* Marosvásárhely
- Marosbogát (~; Maros Bogát, Maros Bogáth, Maros Bogatt; Torda-Aranyos vm.; R.: Bogata) *76, *104, 104/I, 104/II, 104/III, *106, 106/I, 106/II
- Marosdécse (~; Decse, Décse, Détsén; Torda-Aranyos vm.; R.: Decea) 102/II, 138, 194/I
- Marosillye (~; Illye; Hunyad vm.; R.: Ilia) 133
- Marosjára (~; Maros-Torda vm.; R.: Iara de Mureş) *137
- Marosludas (~; Ludas; Torda-Aranyos vm.; R.: Luduş) *104, 104/I, *105, *105/I, 106/II
- Marosszék (~; Maros széki, nemes Marus széki; Maros-Torda vm.) 187, 249/V, 256/IV
- Marosújvár (~; Alsó-Fehér vm.; R.: Ocna Mureş) 146/IIc
- Marosvásárhely (Maros Vásárhely, Maros Vásárhely, Maros Vásárhely, marosvásárhelyi, Marus Vásárhely, Marusvásárhely, Vásárhely; Maros-Torda vm.; R.: Târgu Mureş) 97, 98/I, 98/II, 99/I, 99/II, 100, 102/III, 104/III, 107/I, 114/II, 170, 256/II
- marosvásárhelyi *l.* Marosvásárhely
- Marosveresmart (~; Veresmart; Torda-Aranyos vm.; R.: Vereşmart, ma: Unirea) *148, 148/II, 158
- Martanas *l.* Firtosmartonos
- Mărtiniş *l.* Homoródszentmárton
- Martonos *l.* Firtosmartonos
- Martonós *l.* Firtosmartonos
- martonosi *l.* Firtosmartonos
- Marus Vásárhely *l.* Marosvásárhely
- Marusvásárhely *l.* Marosvásárhely
- Mate Szalka *l.* Mátészalka
- Máté Szalka *l.* Mátészalka
- Mátészalka (~; Mate Szalka, Máté Szalka, Mateszalka, Mathe Szalka, Matheszalka, Szalka; Szatmár vm.) *5, 5/I, 5/II, 5/III, 5/IV, 5/V, 11/I, *12, 12/I, 12/II
- Mateszalka *l.* Mátészalka
- Mátészalka, iskola (scholae Mathe Szalkaiensis; Szatmár vm.) 12/I
- Mathe Szalka *l.* Mátészalka
- Matheszalka *l.* Mátészalka
- Mătişeni *l.* Mátisfalva
- Mátisfalva (Matisfalva, Mattyus falva; Udvarhely vm.; R.: Mătişeni) 201/II, 210
- Mátisfalva *l.* Mátisfalva
- Mattyus falva *l.* Mátisfalva
- Medesér (~; Udvarhely vm.; R.: Medişoru Mare) 233/I
- Medişoru Mare *l.* Medesér
- Menyő (~; Szilágy vm.; R.: Mineu) 51/II
- Mereşti *l.* Homoródalmas
- Meseşeni de Sus *l.* Magyarkecel
- Mészko *l.* Mészkő
- Mészkő (~; Mészko; Torda-Aranyos vm.; R.: Cheia) *184, 184/II
- Mező Bodon *l.* Mezőbodon
- Mező Kapus *l.* Mezőkapus
- Mező Szengyel *l.* Mezőszengyel
- Mezőbodon (~; Bodok, Mező Bodon; Torda-Aranyos vm.; R.: Papiu Ilarian) 134, 136, *163

Mezőgerebenes (-, Gerebenes; Torda-Aranyos vm.; R.: Grebenișu de Câmpie) 100, *104, 104/III

Mezőkapus (-, Mező Kapus; Torda-Aranyos vm.; R.: Căpușu de Câmpie) *104, 104/II, *105, 105/I, 105/II

Mezőkók (-, Kok, Kók; Torda-Aranyos vm.; R.: Pădureni) *102, 102/III

Mezőmadaras (Madaras; Maros-Torda vm.; R.: Mădăraș) 32

Mezőpagocsa (-, Pagocsa, Pagotsa; Maros-Torda vm.; R.: Pogăceaua) 134

Mezősályi (-, Sályi; Torda-Aranyos vm.; R.: Șăulia) 129

Mezőszengyel (-, Mező Szengyel; Torda-Aranyos vm.; R.: Sânger) 100, 133, 143

Mezőviszolya (Visollyai; Kolozs vm.; R.: Visuia) 240/I

Mihăieni *l.* Krasznamihályfalva

Mihăileni *l.* Székelyszentmihály

Mihalfalva *l.* Csicsómihályfalva

Mihaljfalva *l.* Krasznamihályfalva

Mihályfalva *l.* Csicsómihályfalva

Mihály *l.* Krasznamihályfalva

Mineu *l.* Menyő

Mirșid *l.* Nyírsid

Misentea *l.* Csikmindszent

Moha *l.* Nagymoha

Mohács *l.* Aranyosmohács

Moháts *l.* Aranyosmohács

Moldovenești *l.* Várfalva

Molduva *l.* Moldva

Moldva (Molduva) 31/IV, 193

Morăreni *l.* Nyikómalomfalva

Morești *l.* Malomfalva

Mugeni *l.* Bögöz

Mujna *l.* Székelymuzsna

Musna *l.* Székelymuzsna

Muzsna *l.* Székelymuzsna

N

Nagy Kászón *l.* Nagykászón

Nagy Pestenj *l.* Nagypestény

Nagy Pesténj *l.* Nagypestény

Nagy Soljmos *l.* Nagysolymos

Nagy Szekeres *l.* Nagyszekeres

Nagy Ajta *l.* Nagyajta

Nagy ar *l.* Magyar

Nagy Banya *l.* Nagybánya

Nagy Doba *l.* Nagydoba

Nagy Galambfalva *l.* Nagygalamfalva

Nagy Kadacs *l.* Nagykadács

Nagy Károly *l.* Nagykároly

Nagy Pestes *l.* Nagypestény

Nagy Solymos *l.* Nagysolymos

Nagy Szekeres *l.* Nagyszekeres

Nagyajta (Nagy Ajta, Nagyajta; Háromszék vm.; R.: Aita Mare) 53, 53/II, 54

Nagyajta *l.* Nagyajta

Magyar (Nagy ar; Szatmár vm.) 6

Nagybánya (Nagy Banya; Szatmár vm.; R.: Baia Mare) 4

Nagydoba (Nagy Doba, Doba; Szilágy vm.; R.: Doba Mare) 19/V, 19/VI

Nagyfalu *l.* Szilágynagyfalu

Nagyfalusi határ *l.* Szilágynagyfalu, határ

Nagyfalva *l.* Szilágynagyfalu

Nagygalamfalva (-, Galambfalva, Nagy Galambfalva; Udvarhely vm.;

R.: Porumbeni Mari) 228, 229, 237/II

Nagykadács (Also Kadács, Alsókadács,

Kadacs, Kadács, kadácsi, Nagy

Kadacs; Udvarhely vm.; R.: Cădăciu

Mare) 217/I, 217/III, 217/V, 256/IV

Nagykároly (-, Karoly, Károly, Nagy

Károly; Szatmár vm.; R.: Carei) *2,

*5, *5/IV, 9/III, 11/I, *12, 12/II, *13,

*13/I, 15, 16

Nagykároly vára (Károlyi vár, castrum

Nagy Károly; Szatmár vm.; R.: Carei) 12/II, 13/I

Nagykászón (Nagy Kászón; Háromszék vm.;

R.: Cașinu Mare) 71, 72, 73, 74, 75

Nagykede (nagykedei; Udvarhely vm.; R.: Chedia Mare) 266/IV
 nagykedei *l.* Nagykede
 Nagylupsa (~, Lupsa; Torda-Aranyos vm.; R.: Lupşa) 136
 Nagymoha (~, Moha; Nagy-Küküllő vm.; R.: Gránari) *230, 230/II, 230/III
 Nagypestény (Nagj Pestenj, Nagj Pesténj, Nagy Pestes; Hunyad vm.; R.: Peştera) 62, 63, 76, 77, 78, 79, 80, 81
 Nagysolymos (~, Nagj Soljmos, Nagy Soly-mos; Udvarhely vm.; R.: Şoimuşu Mare) *224, 224/I, 224/II, 224/IV, *227, *274
 Nagyszekeres (~, Nagj Szekeres, Nagy Szekeres; Szatmár vm.) *7, 7/II, 7/III
 Nagyvárad (Várad; Bihar vm.; R.: Oradea) 33/II, 66, 72, 214
 Nemeny *l.* Vásárosnamény
 Nemet *l.* Szatmárnémeti
 Németi *l.* Szatmárnémeti
 Németország (Germania) 19/VI, 35
 Nuşfalău *l.* Szilágynagyfalva

Ny

Nyáracska *l.* Szilágybagos, Nyáracska patak
 Nyárádmagyarós (Magyaros, Magyaros, Magyarós; Maros-Torda vm.; R.: Măgherani) *114, 219
 Nyikómalomfalva (~; Udvarhely vm.; R.: Morăreni) *216
 Nyírkéres (Keres, Keres; Szabolcs vm.) 21/II, 21/III
 Nyírséd *l.* Nyírsid
 Nyírsid (Nyírsed; Szilágy vm.; R.: Mîrşid) 31/IV

O

Obrăneşti *l.* Ábránfalva
 Ocland *l.* Oklánd

Ocna Mureş *l.* Marosújvár
 Odorheiu *l.* Székelyudvarhely, Botos uca
 Odorheiu *l.* Székelyudvarhely
 Oklánd (Okländ, oklandi; Udvarhely vm.; R.: Ocland) *201, 201/I, 201/II, 243/II, 243/IX, 244/IV
 Oklánd *l.* Oklánd
 oklandi *l.* Oklánd
 Oláh *l.* Oláhbaksa
 Oláhbaksa (Oláh; Szilágy vm.; R.: Bocşa) 32
 Oláhbogát (Bogát, Bogáth [aranyosszéki elpusztult falu]) 162, 194/III
 Olahfaluban *l.* Kápolnásfalva
 Oláhtyukos *l.* Felsőtyúk
 Olasztelek (Olosz Telek, Olosztelek; Udvarhely vm.; R.: Tâlişoara) 159
 Olosz Telek *l.* Olasztelek
 Olosztelek *l.* Olasztelek
 oppido Udvarhely *l.* Székelyudvarhely
 oppido Udvarhely *l.* Székelyudvarhely
 oppido Udvarhely *l.* Székelyudvarhely
 Oprişani *l.* Keresztes
 Oradea *l.* Nagyvárad
 Orăşeni *l.* Városfalva
 Orbo *l.* Désorbó
 Orbó *l.* Désorbó
 Oroszhegy (~; Udvarhely vm.; R.: Dealu) 278/VI
 Oroszi *l.* Vámosoroszi
 Osztopa *l.* Osztopán
 Osztopán (Osztopa; Somogy vm.) 19/VI

P

Păcureni *l.* Pókakeresztúr
 Pădureni *l.* Mezőkók
 Păgocsa *l.* Mezőpăgocsa
 Păgotsa *l.* Mezőpăgocsa
 Pălfalva *l.* Székelypălfalva
 Pălfalva *l.* Székelypălfalva
 pălfalvi *l.* Székelypălfalva
 Pălos (~; Nagy-Küküllő vm.; R.: Păloş) 229
 Păloş *l.* Pălos

Pältiniş *l.* Kecset
 Panic *l.* Szilágypanit
 Papiu Ilarian *l.* Mezőbodon
 Patakfalva (-; Udvarhely vm.; R.: Văleni)
 196/II
 Pauleni *l.* Székelypálfalva
 Penyige (-; Szatmár vm.) *7, 7/II
 Perecsen *l.* Szilágyperecsén
 Peretsen *l.* Szilágyperecsén
 Pericei *l.* Szilágyperecsén
 Peştera *l.* Nagypestény
 Petele (-; Maros-Torda vm.; R.: Petelea) 143
 Petelea *l.* Petele
 Petreşti Mic *l.* Kispeterd
 Petreştii de Jos *l.* Magyarpeterd
 Petriceni *l.* Kézdikővár
 Petrilaca de Mureş *l.* Magyarpéterlaka
 Petru Rareş *l.* Retteg
 Pietroasa *l.* Csegez
 Plăieşti *l.* Kövend
 Podeni *l.* Székelyhidas
 Pogăceaua *l.* Mezőpagocsa
 Poian *l.* Kézdiszentkereszt
 Poiana *l.* Aranyospolyán
 Póka Keresztur *l.* Pókakeresztúr
 Póka Keresztúr *l.* Pókakeresztúr
 Pókakeresztúr (Póka Keresztur, Póka
 Keresztúr, Poka-Keresztur; Maros-
 Torda vm.; R.: Păcureni) 100, 104/I,
 105/I, 105/II, 106/II
 Poka-Keresztur *l.* Pókakeresztúr
 Poliani *l.* Aranyospolyán
 Poloniţa *l.* Székelylengyelfalva
 Polyan *l.* Aranyospolyán
 Polyán *l.* Aranyospolyán
 Pollyan *l.* Aranyospolyán
 Pollyán *l.* Aranyospolyán
 Porumbenii Mari *l.* Nagygalambfalva
 Porumbenii Mici *l.* Kisgalambfalva
 principis Transilvaniae *l.* Erdély
 principis Transsilvaniae *l.* Erdély
 Pruniş *l.* Magyarorszilvás
 Puszta Egres *l.* Tordaegres
 Pusztægres *l.* Tordaegres

R

Racoş *l.* Alsórákos
 Rákos *l.* Alsórákos
 Rakos *l.* Aranyosrákos
 Rakosi *l.* Aranyosrákos
 Rápolt (-, Rápot; Szatmár vm.) *10, 10/III
 Rápot *l.* Rápot
 Rareş *l.* Recsenyéd
 Ratin *l.* Ráton
 Ráton (-, Ráton; Szilágy vm.; R.: Ratin)
 *24, *31, 31/V, 53, 53/II
 Ráton *l.* Ráton
 Războieni-Cetate *l.* Székelyföldvár
 Răzoare *l.* Macskamező
 Rece *l.* Krasznarécse
 Recea *l.* Krasznarécse
 Récse *l.* Krasznarécse
 Recsenyéd (-, recsenyédi, retsenyedi;
 Udvarhely vm.; R.: Rareş) 198/I, 206,
 207, 208, 209, 229, 243/IX, 244/I
 recsenyédi *l.* Recsenyéd
 Reghin *l.* Szászrégen
 Reghin-Sat *l.* Magyarrégen
 regni Transilvaniae *l.* Erdély
 retsenyedi *l.* Recsenyéd
 Retteg (-, Rettegi; Szolnok-Doboka vm.;
 R.: Petru Rareş) 57, 66, 67, 68, 69: 71
 Rettegi *l.* Retteg
 Rimitea *l.* Torockó
 Rosály *l.* Rozsály
 Rozsály (Rosály; Szatmár vm.) 16
 Ruganeşti *l.* Rugonfalva
 Rugonfalva (-, rugonfalvi; Udvarhely vm.;
 R.: Ruganeşti) 215, 218, 222, 227,
 230/I, 232, 234/III, 235/II, 236, 238,
 243/II, 247/I, 248, 249/I, 250, *251,
 251/I, 253, 254, 256/I, 257, 258
 rugonfalvi *l.* Rugonfalva

S

Salánk (Salank; Ugoesa vm.; U.: Salanki) 11/I

Salank *l.* Salánk

Salanki *l.* Salánk

Sállyi *l.* Mezősályi

Sâmbăta *l.* Szombatfalva

Sâncraieni *l.* Csikszentkirály

Sâncraiu Silvaniei *l.* Szilágyszentkirály

Sandor *l.* Felsősandorfalva

Șandrești *l.* Felsősandorfalva

Sânger *l.* Mezőszengyel

Sânmihaie de Jos–Mihai Viteazu *l.* Alsó-szentmihály

Sânmihaie de Sus–Mihai Viteazu *l.* Felső-szentmihály

Sânpaul *l.* Homoródszentpál

Sântimbru *l.* Csikszentimre

Sântioana de Mures *l.* Csittszentiván

Sărata *l.* Sófalva

Sárdi *l.* Székelysárd

Șardu Nirajului *l.* Székelysárd

Sasărm *l.* Szészárma

Saschiz *l.* Szászkezdői patak

Satu Mare *l.* Méréfalva

Satu Mare *l.* Szatmár

Satu Mare *l.* Szatmárnémeti

Satu Nou *l.* Homoródújfalú

Șaulia *l.* Mezősályi

Săvădisla *l.* Tordaszentlászló

școlae Mathe Szalkaiensis *l.* Mátészalka-iskola

Secuieni *l.* Újszékely

sedes Aranyas *l.* Aranyosszék

sedes filialis Keresztur *l.* Keresztúr fiúszék

sedes Siculicalis [Udvarhely] *l.* Udvarhely szék

sedes Siculicalis Aranyas *l.* Aranyosszék

sedes Siculicalis Aranyas *l.* Aranyosszék

sedes Siculicalis Aranyas *l.* Aranyosszék

sedes Siculicalis Aranyas *l.* Aranyosszék

sedes Siculicalis Keresztur *l.* Keresztúr

fiúszék

sedes Siculicalis Udvarhely *l.* Udvarhely szék

sedes Siculicalis Udvarhely *l.* Udvarhely szék

sedes Siculicalis Udvarhely *l.* Udvarhely szék

sedes Siculicalis Udvarhely *l.* Udvarhely szék

sedes Udvarhely *l.* Udvarhely szék

Segesvár (–; Nagy-Küküllő vm.;

R.: Sighișoara) 228, 237/IV, 245

Seini *l.* Szinérváralja

Selymesilosva (–; Ilosva; Szilágy vm.;

R.: Iliușa) *17, 17/I, 18/II, 19/V

Semenfalva *l.* Siménfalva

Semenyfalva *l.* Siménfalva

Sibón *l.* Zsibó

Sici *l.* Somlyószék

Siculorum comitis *l.* Székelyszék

Sighetu Silvaniei *l.* Szilágysziget

Sighișoara *l.* Segesvár

Siménfalva (–; Homorod Simenfalva,

Semenfalva, Semenyfalva, Simén-

falva; Udvarhely vm.; R.: Simonesti)

*230/I, *233/VIII, *277

Șimleu Silvaniei *l.* Szilágysomlyó

Simonesti *l.* Siménfalva

Sinfalva (–; Felső Sinfalva, Felsősinfalva,

Felsőszinfalva; Torda-Aranyos vm.;

R.: Cornești) *148, 148/II, *155, *181,

*182, 188, 192

Sinyér Várallya *l.* Szinérváralja

Șiria *l.* Világos

Sófalva (–; Söfalvi; Udvarhely vm.;

R.: Sărata) 240/II, 253

Söfalvi *l.* Sófalva

Șoimușu Mare *l.* Nagysolyos

Șoimușu Mic *l.* Kissolyos

Solljmos *l.* Kissolyos

Solocma *l.* Szolokma

Solyos *l.* Kissolyos

Sombor *l.* Székelysombor

Somjó *l.* Szilágysomlyó

Somlya *l.* Szilágysomlyó
 Somlyai piac *l.* Szilágysomlyó, piac
 Somlyya *l.* Szilágysomlyó
 Somlyyai vár *l.* Szilágysomlyó vára
 Somlyó Csehi *l.* Somlyócsehi
 Somlyo *l.* Szilágysomlyó
 Somlyó *l.* Szilágysomlyó
 Somlyó mezőváros *l.* Szilágysomlyó
 Somlyó vára *l.* Szilágysomlyó vára
 Somlyó városa *l.* Szilágysomlyó
 Somlyó várossa *l.* Szilágysomlyó
 Somlyócsehi (Somlyó Csehi; Szilágymv.;
 R.: Cehei) 56
 Somlyószécs (Szecs, Szilágymv.;
 Szilágymv.; R.: Sici) 19/VI, 24, 35
 Sövényfalva (~; Kis-Küküllő vm.; R.:
 Cornești) 212
 Spanyolország (Hispania) 19/VI
 Stâna de Vale *l.* Biharfüred
 Stejeriș *l.* Keresed
 Suatu *l.* Magyarszovát
 Sudurău *l.* Érszodoró
 Surduc *l.* Járászurdok

Sz

Szalmár vármegye *l.* Szatmár vm.
 Szalka *l.* Mátészalka
 Szamos folyó (Szamos, Szamos vizi)
 19/VI, 62
 Szamos *l.* Szamos folyó
 Szamos Újvár *l.* Szamosújvár
 Szamos vizi *l.* Szamos folyó
 Szamosújvár *l.* Szamosújvár
 Szamosújvár (Szamos Újvár,
 Szamosújvár; Szolnok-Doboka vm.;
 R.: Gherla) 49, 78
 Szamosújvár, közfogház (Szamosújvári
 közfogház; Szolnok-Doboka vm.;
 R.: Gherla) *146/IV
 Szamosújvári közfogház *l.* Szamosújvár,
 közfogház

Szamoszéplak (Széplak; Szilágymv.;
 R.: Aluniș) 19/VI, 34/III
 Szász Régen *l.* Szászrégen
 Szász Veszod *l.* Szászveszöd
 Szászkézdi patak (~; Nagy-Küküllő vm.;
 R.: Saschiz) 228
 Szászrégen (~, Szász Régen; Maros-Torda
 vm.; R.: Reghin) *76, *106, 106/I

Szásztyúkos (Tyukos; Nagy-Küküllő vm.;
 R.: Ticușu Vechi) 237/II
 Szászveszöd (Szász Veszod; Nagy-
 Küküllő vm.; R.: Veseud) 176/I, 183
 Szathmar *l.* Szatmár
 Szathmár *l.* Szatmár
 Szathmar vármegye *l.* Szatmár vm.
 Szathmár vármegye *l.* Szatmár vm.
 Szathmári *l.* Szatmár
 Szatmár (~, Szathmar, Szathmár, szath-
 mári, Szatmar, Szatthmar; Szatmár
 vm., comitatus Szathmariensis, comi-
 tatus Szatmar, comitatus Szatma-
 riensis, comitatus Szathhariensis, comi-
 tatus Szathmár, comitatus Szathma-
 riensis, comitatus Szathmáriensis,
 comitatus Szattmariensis, comitatus
 Szattmáriensis, Szakmár vármegye,
 Szathmar vármegye, Szathmár vár-
 megye, Szatmar vármegye, Szatmár
 vármegye, Szathmar vármegye,
 Szathmár vármegye, Szattmar vár-
 megye; R.: Satu Mare) 3, 4, 8/V, *5,
 5/I, 5/II, 5/III, 5/IV, *5/V, 6, *7, 7/II,
 7/IV, 8/I, 8/II, 8/III, *8/IV, *9, 9/I,
 9/II, 9/III, *10, 10/I, 10/II, 10/III, 10/III,
 *11, *11/I, 11/II, *11/III, 12/I, 12/II,
 *13, 13/I, 14/I, *16
 Szatmar *l.* Szatmár
 Szatmar vármegye *l.* Szatmár
 Szatmár vármegye *l.* Szatmár
 Szatmárnémeti (Nemet, Németi; Szatmár
 vm.; R.: Satu Mare) 3, 49
 Szatthmar *l.* Szatmár
 Szatthmar vármegye *l.* Szatmár vm.

- Szatthmár vármegye / Szatmár vm.
 Szatmar vármegye / Szatmár vm.
 Szecs / Somlyószécs
 Székely Földvár / Székelyföldvár
 Székely Kotsárd / Székelykocsárd
 Székely Kotsárd / Székelykocsárd
 Székely Kotsárd / Székelykocsárd
 Székely Kotsárd / Székelykocsárd
 Székely Udvarhely / Székelyudvarhely
 Székelydália (Dallya, Dalya, Dállya;
 Udvarhely vm.; R.: Daia) 230/III,
 235/I, 235/IV, 239/II, 239/III
 Székelyfancsal (Fancsali; Udvarhely vm.;
 R.: Fäncel) 208
 Székelyföldvár (~, Földvár, Székely
 Földvár; Torda-Aranyos vm.; R.:
 Războieni-Cetate) 159, 183
 Székelyhidas (~, Hidas; Torda-Aranyos
 vm.; R.: Podeni) *148, *148/II
 Székelykál (Kál, Kall; Maros-Torda vm.;
 R.: Călușeri) 25/III, 128, 129, 133, 143
 Székelykeresztúr (~, Keresztur város, Kereszt
 Ur, Keresztur város, Keresztúr város,
 keresztur városi, Keresztur, Keresztúr,
 Kereszturi, keresztúri, széki Keresztur
 városi; Udvarhely vm.; R.: Cristuii
 Secuiese) *204, 204/I, 204/II, 204/III,
 212, 215, *217, 217/I, 217/III, 217/IV,
 217/V, 218, 222, 224/V, 227, *229,
 232, 236, 237/I, 237/III, 237/IV, 238,
 240/I, 240/II, 241, 246/I, 246/II, 248,
 253, 254, 259, 260, 261, 262, *264,
 *266, 266/I, *266/II, 266/III, *266/IV,
 266/V, 267, *268, *269, *272, *273,
 273/I, 273/II, 273/III, *274, *275, *277
 Székelykeresztúr, református iskola
 (keresztúri schola, református
 keresztúri schola, Keresztur
 Reformata Scolának; Udvarhely vm.;
 R.: Cristuii Secuiese) 240/I, 240/II
 Székelykocsárd (~, Kocsárd, Kotsárd,
 Székely Kotsárd, Székely Kotsárd,
 Székely Kotsárd, Székely Kotsárd;
 Torda-Aranyos vm.; R.: Lunca
 Mureșului) *148, 148/II, 162, 165,
 *173, *173/I, 175/I, 175/II, *176,
 176/I, 176/II, 176/III, *186, 186/I,
 186/II, 188, *194, *194/I, 194/II, 194/III
 Székelylengyelfalva (Lengyelfalva,
 Lengyelfalva, Lengyelfalvi; Udvar-
 hely vm.; R.: Polonița) 202, 233/VI,
 243/I, 256/VI
 Székelymagyaros (~, Magyar; Udvarhely
 vm.; R.: Aluniș) *219, 223
 Székelymuzsna (~, Musna, Muzsna;
 Udvarhely vm.; R.: Mujna) 207, *276
 Székelypálfalva (~, Palfalua, Pálfalva,
 pálfalvi; Udvarhely vm.; R.: Pauleni)
 198/II, *256, 256/I, 256/II, 256/III,
 256/IV, 256/V
 Székelysárd (Sárdi; Maros-Torda vm.;
 R.: Șardu Nirajului) *250
 Székelyszenterzsébet (~, Szent Ersébeten,
 Szenterzsébet, szenterzsébeti,
 Szenterzsébet; Udvarhely vm.;
 R.: Eliseni) *230, 230/I, *253, 254
 Székelyszentmihály (~, Szent Mihali,
 Szent Mihállj, Szent Mihállji, Szent
 Mihály, Szent Mihályi, Szent Mihály,
 Szent Mihályi, Szentmihállj, Szent-
 mihály, szentmihályi, Szentmihály;
 Udvarhely vm.; R.: Mihăileni) *211,
 234/I, 234/II, 234/III, 234/IV, 234/V,
 239/I, 248, *256, 256/II, 256/IV, 256/V
 Székelyudvarhely (~, oppido Udvarhelj,
 oppido Udvarhely, oppido Udvarhely,
 Székely Udvarhely, székelyudvarhelyi,
 Udvarhelj városa, Udvarhelj városi, Ud-
 varhelj, Udvarhely várossa, Udvarhely
 város, Udvarhely városi, Udvarhely vá-
 rossa, udvarhelyi, Vduarhelj város; Ud-
 varhely vm.; R.: Odorhei) *196, *197,
 *198, *199, 200, *201, *202, 203, *205,
 *206, *207, *208, *209, *211, *216, *219,
 *220, *221, 223, 225, *226, 229, *233,
 *234, *235, *239, 241, 242, *243, 243/I,
 243/II, *244, *245, *246, *247, 247/II,
 *248, *249, 249/I, 249/II, 249/III, 249/V,

- *250, *251, *252, *253, *254, *255, *256, 256/III, 256/V, 256/VI, *257, *258, *259, *260, *261, *262, *263, *264, *265, *266, *267, *268, *269, *270, *271, *276, 278/I, 278/II, 278/III
- Székelyudvarhely, Botos uca (Botos uca; Udvarhely vm.; R.: Odorheiu) 203
- Székelyudvarhely, városköz (Városköz; Udvarhely vm.; R.: Odorheiu) 200
- székelyudvarhelyi *l.* Székelyudvarhely
- Székelyzsombor (Sombor; Udvarhely vm.; R.: Jimbor) 47
- Szekeres *l.* Kisszekeres
- Szemeref[?] (Szemarja, Szemerja; Abaúj-Torna vm.) 34/IV, 52
- Szent Abraham *l.* Szentábrahám
- Szent Ersébeten *l.* Székelyszenterzsébet
- Szent Gellér hegy *l.* Gellérthegy
- Szent Gellért hegy *l.* Gellérthegy
- Szent György *l.* Torockószentgyörgy
- Szent kereszt *l.* Kézdiszenterkeszt
- Szent Király *l.* Szilágyszentkirály
- Szent László kútja *l.* Csfk, Szent László kútja
- Szent László *l.* Tordaszentlászló
- Szent Marton *l.* Homoródszentmárton
- Szent Mihali *l.* Székelyszentmihály
- Szent Mihályfalva *l.* Felsőszentmihály
- Szent Mihályfalva *l.* Felsőszentmihály
- Szent Mihály *l.* Székelyszentmihály
- Szent Mihály *l.* Székelyszentmihály
- Szent Mihály *l.* Székelyszentmihály
- Szent mihályfalva *l.* Alsószentmihály
- Szent Mihályfalva *l.* Felsőszentmihály
- Szent Mihályi *l.* Székelyszentmihály
- Szent Mihályi *l.* Székelyszentmihály
- Szent Mihályi *l.* Székelyszentmihály
- Szent Miklos ucca *l.* Fenyéd, Szent Miklós utca
- Szentábrahám (Szent Abraham, szentábrahám; Udvarhely vm.; R.: Avrămești) 231, 237/IV, 266/II, 266/III
- szentábrahám *l.* Szentábrahám
- Szentegyházsfalu (Szentegyházfia; Udvarhely vm.; R.: Vlăhița) 230/IV
- Szentegyházfia *l.* Szentegyházsfalu
- Szenterzsébet *l.* Székelyszenterzsébet
- szenterzsébeti *l.* Székelyszenterzsébet
- Szenterzsébet *l.* Székelyszenterzsébet
- Szentgyörgy *l.* Torockószentgyörgy
- Szentkirály *l.* Szilágyszentkirály
- Szentlászló *l.* Tordaszentlászló
- Szentlélek (-; Udvarhely vm.; R.: Bisericani) 197, 199, 200, 203, 205, 211, 214
- Szentmárton *l.* Homoródszentmárton
- Szentmihály *l.* Székelyszentmihály
- Szentmihály *l.* Székelyszentmihály
- Szentmihályfalva *l.* Felsőszentmihály
- Szentmihályi *l.* Székelyszentmihály
- Szentmihály *l.* Székelyszentmihály
- Széplak *l.* Szamoszéplak
- Széplaki út *l.* Varsolc, széplaki út
- Szészárma (-, Szeszárma; Szolnok-Doboka vm.; R.: Sasärm) 82, 83, 84
- Szeszárma *l.* Szészárma
- Szigeth *l.* Szilágysziget
- Szilágy Panit *l.* Szilágypanit
- Szilágy Szecs *l.* Somlyószécs
- Szilágy Szent Károly *l.* Szilágyszentkirály
- Szilágybadacsony (-, Badacson, Badacsony, badaton; Szilágy vm.; R.: Bădăcin) 24
- Szilágybadacsony, oláh templom (badaton oláh templom; Szilágy vm.; R.: Bădăcin) 24
- Szilágybajos (-, Bajos, Bagoiensis, Bagoss; Szilágy vm.; R.: Boghiș) *21, 21/I, 21/II, 21/III, 21/IV, *26, 26/I, 26/II, 52
- Szilágybajos, Alszeg utca (Alszeg utca; Szilágy vm.; R.: Boghiș) 21/II
- Szilágybajos, kismalom (Bagossi kismalom; Szilágy vm.; R.: Boghiș) 21/II
- Szilágybajos, Nyáracska patak (Nyáracska; Szilágy vm.; R.: Boghiș) 21/II
- Szilágyballa (-, Balla; Szilágy vm.; R.: Borla) 37/I, 38, *42, 42/I, 42/II, 54

- Szilágyballa, szőlőhegy (Ballai szőlőhegy; Szilágy vm.; R.: Borla) 42/I
- Szilágyborzás (-, Borzás, Borzásensis; Szilágy vm.; R.: Bozieș) 21/III, 25/I, 25/II, 25/III, 26/II, 49
- Szilágyfő Keresztúr *l.* Szilágyfőkeresztúr
- Szilágyfőkeresztúr (Keresztúr, Szilágyfő Keresztúr; Szilágy vm.; R.: Cristur-Crișeni) 19/V
- Szilágygörcsön (Görczön, Görcsön, Görcsöni bérc; Szilágy vm.; R.: Gârceiu) 19/VI
- Szilágylompért (Lompért; Szilágy vm.; R.: Lompirt) 18/III
- Szilágynagyfalu (-, Nagyfalu, Nagyfalu; Szilágy vm.; R.: Nușfalău) *25, 25/I, 25/II, 25/III, 32, *46, 46/I, 46/II, 46/III, 49, *51, 51/I, 51/II, 51/III
- Szilágynagyfalu, Alszeg utca (Alszeg uca; Szilágy vm.; R.: Nușfalău) 25/II
- Szilágynagyfalu, határ (Nagyfalusi határ; Szilágy vm.; R.: Nușfalău) 25/II
- Szilágynagyfalu, Naphaladati sor (Naphaladati soron; Szilágy vm.; R.: Nușfalău) 25/II
- Szilágypanit (Szilágy Panit; Szilágy vm.; R.: Panic) 32
- Szilágyperetsen (-, Peretsen, Peretsen; Szilágy vm.; R.: Pericei) 35, 50
- Szilágy-somlyó (-, Somjó, Somlyá, Somlyá, Somlyó mezőváros, Somlyó városa, Somlyó várossa, Somlyó, Somlyó; Szilágy vm.; R.: Șimleu Silvaniei) *17, 17/I, *17/II, *18, 18/I, *18/II, *19, 19/III, 19/IV, 19/VI, *19/VII, *20, *21, 21/I, 21/II, 21/III, 21/IV, *22, 22/I, 22/II, *25, 25/I, 27, 28, 29, 30, 31/IV, 31/V, 32, 33/I, 33/II, *34, 34/II, 34/III, 34/IV, 35, 36, *37, 37/I, 37/II, 38, 39, *40, 40/I, 40/II, *41, 41/I, 41/II, *42, 42/I, 42/II, 43, 44, *46, 46/I, 46/II, 46/III, 47, 48, 49, 50, *51, 51/II, 51/III, 52, 53, 53/II, 54, *55, 55/I, 55/II, 56
- Szilágy-somlyó vára (Somlyai vár, Somlyó vára; Szilágy vm.; R.: Șimleu Silvaniei) 21/I
- Szilágy-somlyó, Karasznai uca (Karasznai uca; Szilágy vm.; R.: Șimleu Silvaniei) 22/II
- Szilágy-somlyó, piac (Somlyai piac; Szilágy vm.; R.: Șimleu Silvaniei) 33/II
- Szilágy-szentkirály (Szent Király, Szentkirály, Szilágy Szent Károly; Szilágy vm.; R.: Sâncraiu Silvaniei) 19/V, 19/VI
- Szilágy-sziget (Szigeth; Szilágy vm.; R.: Sighetu Silvaniei) 55/II
- Szilágy-zóvány (-, Zóvány; Szilágy vm.; R.: Zăuan) *18, 18/I, 18/II, 18/III, 23, 32, *55, 55/I, 55/II
- Szinérváralja (Sinyér Várallya, Szinyér Váralya, Szinyér Várallya; Szilágy vm.; R.: Seini) 37/II, 45, 46/I, 49
- Szinyér Váralya *l.* Szinérváralja
- Szinyér Várallya *l.* Szinérváralja
- Szodoro *l.* Érszodoró
- Szolnok vármegye *l.* Belső-Szolnok vm.
- Szolnok-Doboka vármegye *l.* Szolnok-Doboka vm.
- Szolnok-Doboka vm. (Szolnok-Doboka vármegye, Doboka vármegye; Szolnok-Doboka vm.) *56, 59
- Szolokma (szolokmai; Udvarhely vm.; R.: Soloema) *251, 251/I, 251/II
- Szombatfalva (-, szombatfalvi, szombathfalvi; Fogaras vm.; R.: Sâmbăta) 214, 239/IV, *247, 247/I, 249/II, 249/IV, 249/V
- Szombatfalvi *l.* Szombatfalva
- szombathfalvi *l.* Szombatfalva
- Szovát *l.* Magyarszovát
- Szováth *l.* Magyarszováth
- Szurdok *l.* Járasszurdok
- Szurduk *l.* Járasszurdok

T

Tăietura *l.* Vágás

Tălișoara *l.* Olasztelek

Tărcăști *l.* Tarcsafalva

Tarcsafalva (~, tarcsafalvi, tartsafalvi;
Udvarhely vm.; R.: Tărcăști) 217/I,
233/VI, 234/IV, 234/V, *256, 256/I,
256/VI, 267

tarcsafalvi *l.* Tarcsafalva

Târgu Lăpuș *l.* Magyarláp

Târgu Mureș *l.* Marosvásárhely

Târgu Secuiesc *l.* Kézdivásárhely

Târnovița *l.* Küküllőkeményfalva

tartsafalvi *l.* Tarcsafalva

Tăurenii *l.* Bikafalva

Teleac *l.* Telekfalva

Telekfalva (~; Udvarhely vm.; R.: Teleac)
258

Thorda Koppán *l.* Koppánd

Thorda *l.* Torda

Thorda vármegye *l.* Torda vm.

Thoroczko *l.* Torockó

Thoroczko Szent György *l.*

Torockószentgyörgy

Thorotzko Szent györgy *l.*

Torockószentgyörgy

Ticușu Nou *l.* Felsőtyúkos

Ticușu Vechi *l.* Szásztyúkos

Timafalva (Timafalva, beolvadt Székely-
keresztúrba; Udvarhely vm.) 204/III,
227, 229, 230/I, 238

Tisza folyó (Tisza) 9/II

Tisza *l.* Tisza folyó

Tokai hegyek *l.* Tokaji hegyek

Tokaji hegyek (Tokai hegyek) 16

Torda (~, Thorda, Torda várossa; Torda-
Aranyos vm.; R.: Turda) *89, 89/I,
89/II, *90, 90/I, 90/II, 90/III, 91, 92,
93, *94, 94/I, 95, *96, 96/I, 96/II,
96/III, 97, *98, 98/I, 98/II, 100,
102/III, 103, *107, 107/I, 108, 110,
111, *112, 112/I, *113, 114/I, 114/II,
*115, *116, 116/I, *116/II, *117,

*117/I, 117/II, 117/III, 117/IV, *118,
*119, *120, *121, *121/I, *122, 122/I,
123, *124, 124/I, 124/II, *125, 126,
127, 130, 131, 132, 136, 137, 139,
140, 141, 142, *146, 146/I, 146/IIb,
146/IIc, *146/IV, 146/VI, 146/VII,
*146/VIIIa, 146/VIIIb, 146/VIIIc,
*147, 147/II, 147/III, 147/IV, 147/V,
147/VI, 170, 173/I, 173/II, *254

Torda vármegye *l.* Torda vm.

Torda vármegyei Keresztes *l.* Keresztes

Torda várossa *l.* Torda

Torda vm. (comitatus Thorda, comitatus
Thordensis, comitatus Torda, comita-
tus Tordensis, Thorda vármegye,
Torda vármegye, Torda-Aranyos
vármegye; Torda-Aranyos vm.) *87,
*88, *89, 89/I, 89/II, *90, 90/I, 90/II,
*91, 92, 93, *94, 94/I, 94/II, *95, *96,
96/I, 96/III, 97, *98, 98/I, 98/II, *99,
*100, 101, *102, 102/II, 102/III, 103,
*104, 104/I, 104/II, 104/III, *105,
105/I, 105/II, *106, 106/I, 106/II,
106/III, *107, 107/I, 107/II, 108, 109,
110, 111, *112, 112/I, 112/II, 113,
*114, 114/I, 114/II, 115, *116, *117,
117/II, 117/IV, *118, *119, *120, *121,
*122, 122/I, *123, *124, *125, 126,
127, *128, *129, *130, *131, 132, 133,
134, *135, 136, *137, *138, *139, *140,
141, 142, *143, *144, *146, 146/I,
146/IIa, *146/IIb, 146/IIc, 146/III,
*146/IV, 146/V, 146/VI, *146/VII,
*146/VIIIa, *146/VIIIb, *146/VIIIc,
*147, 147/I, *147/II, 147/III, *147/IV,
*147/V, 147/VI, 168, 189

Torda vm. (Torda vármegye alsó járása,
Torda vármegye alsó kerülete; Torda-
Aranyos vm.) 116/II, 117/I, 119, 120,
146/IIb, 146/IIc, 146/VI, 146/VII,
146/VIIIa, 146/VIIIb

Torda vm., Felső kerület (Torda-Aranyos
vm.) 117/IV

Torda, ótordai tömlőc (Ótordai tömlőc; Torda-Aranyos vm.; R.: Turda) 98/I
 Torda, tömlőc (Tordai tömlőc; Torda-Aranyos vm.; R.: Turda) 94/II, 95, 146/IIb, 146/IIc
 Torda-Aranyos vármegye *l.* Torda vm.
 Tordaegres (Pusztá Egres, Pusztáegres; Torda-Aranyos vm.; R.: Ljvada) 135
 Tordai tömlőc *l.* Torda, tömlőc
 Tordakoppánd *l.* Koppánd
 Tordaszentlászló (-, Szent László, Szentlászló; Torda-Aranyos vm.; R.: Sávadisla) 103, *107, 107/I
 Tordátfalva (-, tordátfalvi; Udvarhely vm.; R.: Turdeni) 197, 205, 206, 215, 256/V
 Tordátfalva *l.* Tordátfalva
 tordátfalvi *l.* Tordátfalva
 Tordatúr (Tur, Túr; Torda-Aranyos vm.; R.: Tureni) 111
 Tordavilma (-; Szolnok-Doboka vm.; R.: Vima Mare) *74
 Torockó (-, Thoroczko; Torockó, Toroczko, Toroczko; Torda-Aranyos vm.; R.: Rimitea) 89/I, *90, 90/I, 90/II, 91, 92, 93, *99, 99/I, *112, 112/II, *124, 124/I, 124/II, 141, 142
 Torockó *l.* Torockó
 Torockószentgyörgy (-, Szent György, Szentgyörgy, Thoroczko Szent György, Thoroczko Szent györgy, Toroczko Szent Gjörgj, Toroczko Szent Györgj, Toroczko Szent Györgj, Toroczko Szent György, Toroczko Szent György; Torda-Aranyos vm.; R.: Colleşti) *89, 89/I, 90/I, 90/II, 91, 92, 93, *94, 94/I, 95, 97, 101, 108, 124/I, 144, *145
 Toroczko *l.* Torockó
 Toroczko *l.* Torockó
 Toroczko Szent Gjörgj *l.* Torockószentgyörgy
 Toroczko Szent Györgj *l.* Torockószentgyörgy

Toroczko Szent Györgj *l.* Torockószentgyörgy
 Toroczko Szent György *l.* Torockószentgyörgy
 Toroczko Szent György *l.* Torockószentgyörgy
 Törökország 273/I
 Transilvania *l.* Erdély
 Transsilvania *l.* Erdély
 Franssylvania *l.* Erdély
 Transylvania *l.* Erdély
 Tsekefalva *l.* Csekefalva
 Tsitso Keresztúr *l.* Csicsókeresztúr
 Tsitsokeresztúr *l.* Csicsókeresztúr
 Tur *l.* Tordatúr
 Túr *l.* Tordatúr
 Turda *l.* Torda
 Turdeni *l.* Tordátfalva
 Tureni *l.* Tordatúr

Ty

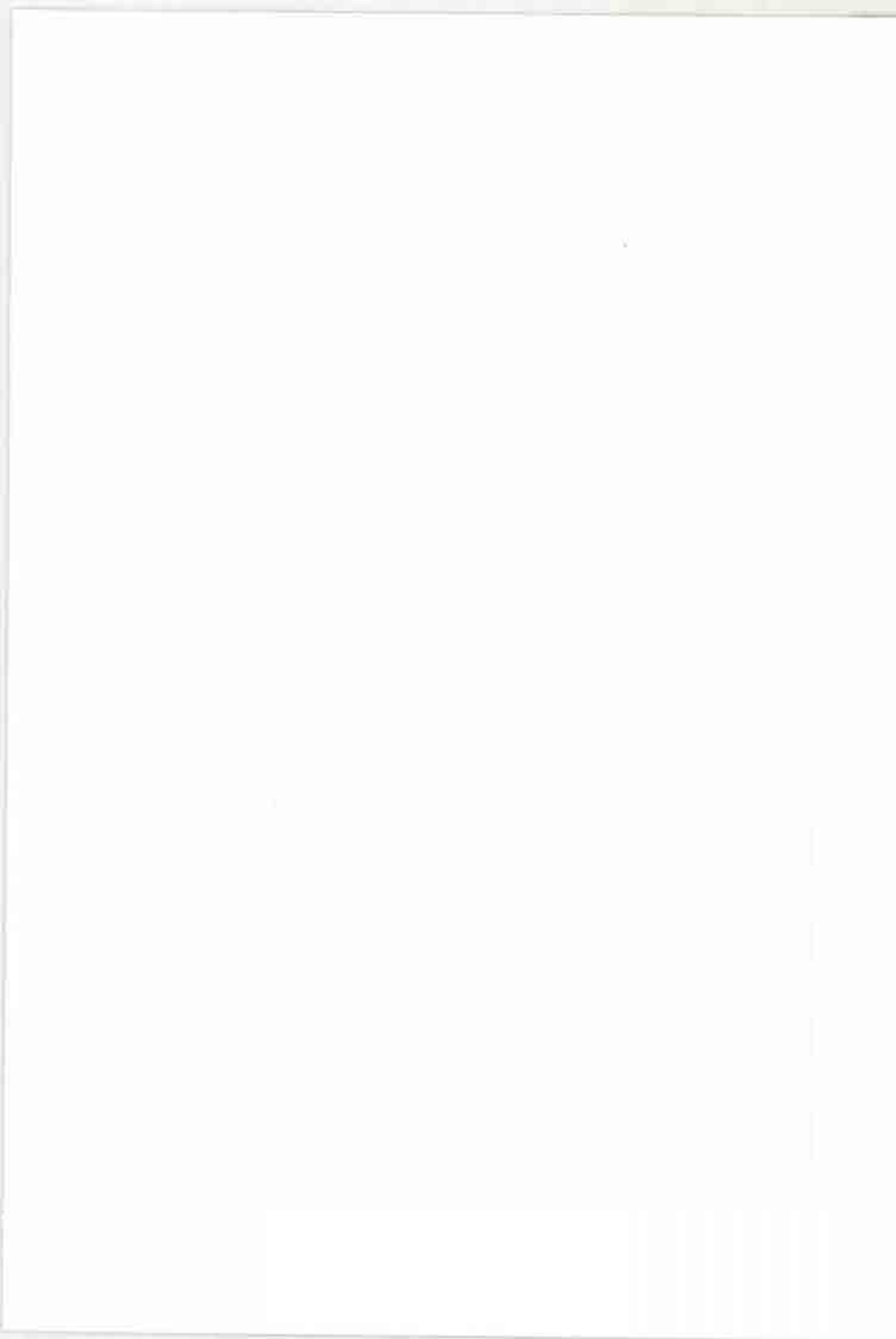
Tyukos *l.* Szásztyúkos

U

Udvarhely szék *l.* Udvarhely szék
 Udvarhej *l.* Udvarhely szék
 Udvarhelj *l.* Székelyudvarhely
 Udvarhelj *l.* Udvarhely szék
 Udvarhelj szék *l.* Udvarhely szék
 Udvarhelj városa *l.* Székelyudvarhely
 Udvarhelj városi *l.* Székelyudvarhely
 Udvarhelj *l.* Udvarhely szék
 Udvarhelj szék *l.* Udvarhely szék
 Udvarhely *l.* Udvarhely szék
 Udvarhely szék (-, nemes Udvarhelj széki, nemes Udvarhely szék, nemes Udvarhely széki, nemes Udvarhely, nemes Udvarhely széki, nemess Udvarhely szék, nemess Udvarhely szék, nemess Udvarhely szék, sedes Siculicalis

- [Udvarhely], sedes Siculicalis Udvarhelj, sedes Siculicalis Udvarhely, sedes Siculicalis Udvarhely, sedes Siculicalis Udvarhely, sedes Siculicalis Udvarhely, sedes Udvarhely, Uduarhely szék, Udvarhej, Udvarhely szék, Udvarhelj, Udvarhellj szék, Udvarhellj széki, Udvarhellj, Udvarhellj szék, Udvarhely széki, Udvarhely, Udvarhelyszék, Udvarhely-szék, Uvarhely széki, Vduarhelj szék, Vduarhelj; Udvarhely vm.) 25/III, 26/II, 53/II, 146/IIc, *194/IV, *195, *196, 196/I, 196/II, 197, *198, 198/I, 198/II, 199, 200, *201, 201/I, 201/II, 202, 203, *204, 204/I, 204/II, 204/III, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, *217, 217/I, 217/III, 217/IV, 217/V, 218, 219, 220, 221, 222, 223, *224, 224/I, 224/II, 224/III, 224/IV, 224/V, 225, 226, 227, 228, 229, *230, 230/I, 230/II, 230/III, 230/IV, 231, 232, *233, 233/I, 233/II, 233/III, 233/IV, 233/V, 233/VIII, *234, 234/I, 234/II, 234/III, 234/IV, 234/V, *235, 235/I, 235/II, 235/III, 235/IV, 236, *237, 237/II, 237/IV, 238, *239, 239/I, 239/II, 239/III, 239/IV, *240, 240/I, 240/II, 241, 242, *243, 243/I, 243/II, 243/III, 243/IV, 243/V, 243/VIII, 243/IX, 244/I, 244/II, 244/III, 244/IV, *244/IX, 245, *246, 246/I, 246/II, 247/I, 247/II, 248, *249, 249/I, 249/II, 249/III, 249/IV, 249/V, 250, *251, 251/I, 251/II, 252, 253, 254, 255, *256, 256/I, 256/II, 256/III, 256/IV, 256/V, 256/VI, 257, 258, 259, 260, 261, *262, *263, 263/II, 263/IV, 266/I, 266/II, 266/III, 266/IV, 266/V, 267, 268, *273, 273/I, 273/III, 278/I, 278/II, 278/IV, 278/V, 278/VI
- Udvarhely város *l.* Székelyudvarhely
 Udvarhely városi *l.* Székelyudvarhely
- Udvarhely várossa *l.* Székelyudvarhely
 udvarhelyi *l.* Székelyudvarhely
 Udvarhelyly *l.* Udvarhely szék
 Udvarhelyly szék *l.* Udvarhely szék
 Udvarhelyly várossa *l.* Székelyudvarhely
 Udvarhelyszék *l.* Udvarhely szék
 Udvarhely-szék *l.* Udvarhely szék
 Uifalu *l.* Bözödújfalva
 Uj Székelen *l.* Újszékely
 Uj Torda *l.* Újtorda
 Ujfalva *l.* Bözödújfalva
 Újfalva *l.* Bözödújfalva
 Újszékeli *l.* Újszékely
 Újszékely (~, Uj Székelen, Újszékeli;
 Udvarhely vm.; R.: Secuieni) 237/I,
 237/III, 237/IV, 260
 Újtorda (~, Uj Torda; Torda-Aranyos vm.;
 R.: Turda) 98/I, 103
 Ulieş *l.* Kányád
 Unguraş *l.* Bálványosvárnya
 Unirea *l.* Felvinc
 Urişor *l.* Alőr
 Uvarhelyly széki *l.* Udvarhely szék
 Uyfalva *l.* Homoródújfalva
- V
- Vágás (~; Udvarhely vm.; R.: Tăietura)
 *196, 196/I, 234/III, 235/II, 242, 247/I,
 248, 249/I, 251/I, 252, 255, 260, 266/I
 Vagas *l.* Vágás
 vágási *l.* Vágás
 Vaj *l.* Vaja
 Vaja (~, Vaj; Szabolcs vm.) *14, 14/II
 Valeău *l.* Valkó
 Vâlcele *l.* Bányabükk
 Valea Chioarului *l.* Kővárgara
 Văleni *l.* Patakfalva
 Vălenii de Arieş *l.* Aranyosrákos
 Valkó (~; Szilágy vm.; R.: Valeău) 21/II
 Vámosgálfalva (Gálfalva; Kis-Küküllő vm.;
 R.: Găneşti) 134

- Vámosoroszi (~, Oroszi; Szatmár vm.) *7, 7/II
- Vănători *l.* Héjjasfalva
- Várad *l.* Nagyvárad
- Várfalva (~; Torda-Aranyos vm.; R.: Moldovenesti) *148, 148/II, *149, *155, 167, *175, *175/I
- Varfalva *l.* Várfalva
- Városfalva (~; Udvarhely vm.; R.: Orășeni) 201/II, 206, *223, 268
- Városköz *l.* Székelyudvarhely, városköz
- Varsolc (~, Varsolcz; Szilágy vm.; R.: Vârșoț) *19, 19/I, 19/II, 19/III, 19/IV, 19/V, 19/VI, 19/VII, 35
- Varsolc, széplaki út (Széplaki út; Szilágy vm.; R.: Vârșoț) 19/VI
- Varsolcz *l.* Varsolc
- Vârșoț *l.* Varsolc
- Vásárhelj *l.* Marosvásárhely
- Vasaros Namény *l.* Vásárosnamény
- Vásárosnamény (~, Nemeny, Vasaros Namény; Bereg vm.) 7/II, *11, 11/I
- Vduarhelj *l.* Udvarhely szék
- Vduarhelj szék *l.* Udvarhely szék
- Vduarhelj város *l.* Székelyudvarhely
- Veresmart *l.* Marosveresmart
- Vereșmort *l.* Marosveresmart
- Verveghiu *l.* Vérvölgy
- Vérvölgy (~; Szilágy vm.; R.: Verveghiu) 19/V, 19/VI
- Veseud *l.* Szászvessződ
- Vetés (Vetési; Szatmár vm.) 18/III
- Viforoasa *l.* Havadtő
- Viișoara *l.* Aranyosegerbegy
- Világos (~; Arad vm.; R.: Șiria) 16, 174, 183
- Vîma Mare *l.* Tordavilma
- Vjsollyai *l.* Mezőviszolya
- Visuia *l.* Mezőviszolya
- Vîtemnberga *l.* Vittenberg
- Vittenberg (Vîtemnberga) 194/II
- Vlăhița *l.* Szentegyházaskfalva
- W
- Wien *l.* Bécs
- Z
- Zábala *l.* Zabola
- Zabola (~; Háromszék vm.; R.: Zăbala) 66, 67, 68
- Zalău *l.* Zilah
- Zăuan *l.* Szilágyzovány
- Zetalacensis *l.* Zetalaka
- Zetalaka *l.* Zetalaka
- Zetaloka *l.* Zetalaka
- zetaloki *l.* Zetalaka
- Zetea *l.* Zetalaka
- Zetalaka (~, nemess zetaloki, Zetalacensis, Zetaloka, Zetaloka, zetaloki, Zetalaka kiváltságos hely, Zetalakiensis, zetaloki, zetaloki, zetaloki; Udvarhely vm.; R.: Zetea) *278, 278/I, 278/II, 278/III, 278/IV, 278/V, 278/VI
- Zetalaka kiváltságos hely *l.* Zetalaka
- Zetalakiensis *l.* Zetalaka
- zetaloki *l.* Zetalaka
- Zilah (~, Zilah város; Szilágy vm.; R.: Zalău) 19/V, 21/II, 21/III, 31/IV, 32, 33/II, *34, 34/I, 34/IV, 35, 55/I
- Zilah város *l.* Zilah
- Zingar *l.* Cigányi
- Zovány *l.* Szilágyzovány
- Zs
- Zsibó (Sibón; Szilágy vm.; R.: Jibou) 33/II

Balassi kiadó

Felelős kiadó Kőszeghy Péter igazgató

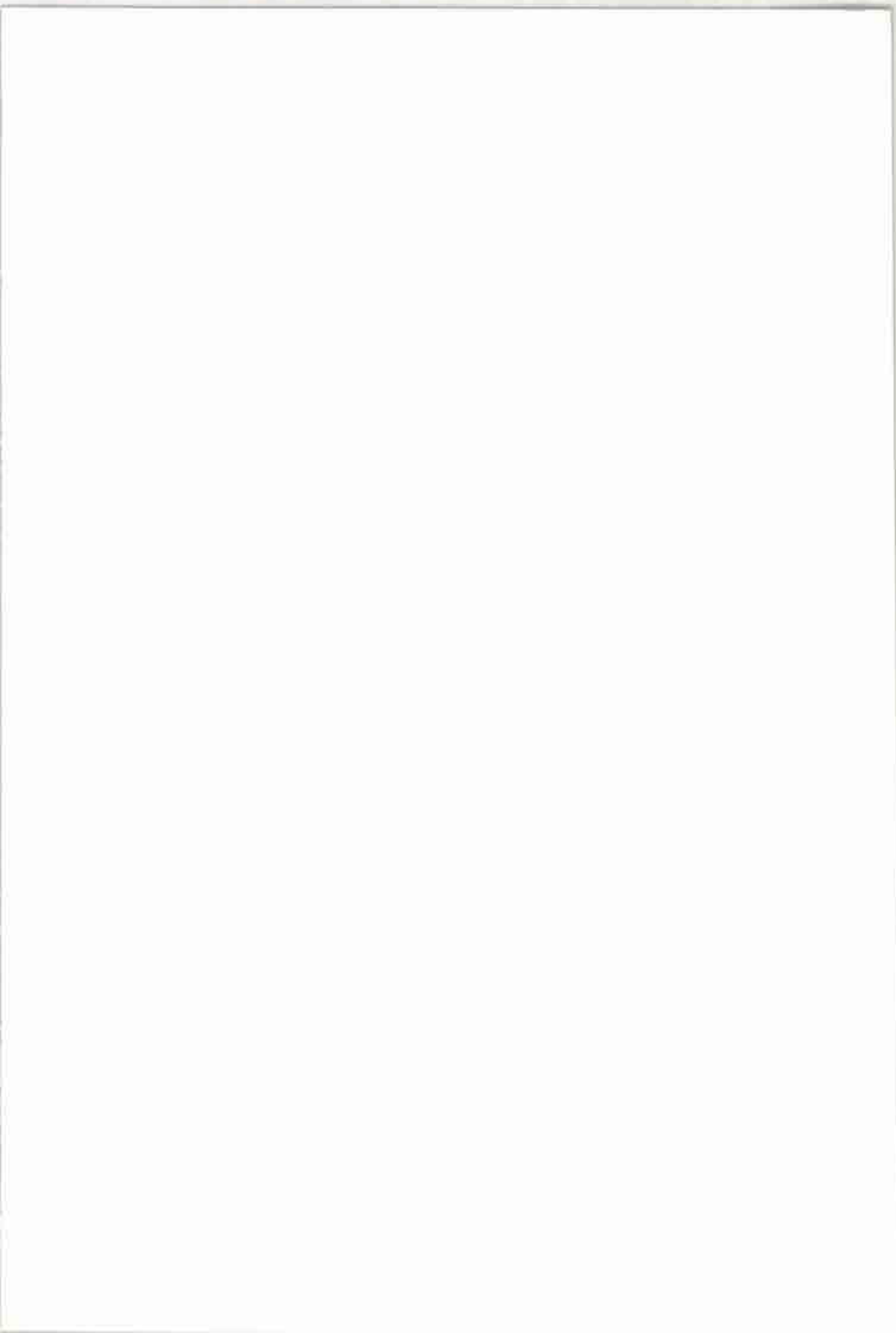
Felelős szerkesztő Schmal Alexandra

Műszaki szerkesztő Harcsár Magda

Tördelte Tóth Bernadett

A nyomdai munkálatokat a László és Tsa Bt. végezte

Felelős vezető László András

3200 Ft

A magyarországi boszorkányüldözés XVI-XVIII. századi forrásainak: boszorkány-pereknek, rágalmazás- és varázsló-pereknek a szövegeit tartalmazó sorozat harmadik kötete az 1913-as vármegyebeosztás ábécé-rendjében Szatmár, Szepes, Szilágy, Szolnok-Doboka, Tolna, Torda-Aranyos, Trencsén, Turóc és Udvarhely megyéből közöl dokumentumokat.

A szövegek magyar és latin nyelvűek; tanulmányozásukat bőséges jegyzetapparátus, a korábbi nyomtatott kiadások feltüntetése, valamint helynévmutató segíti.

A kötetet Pál-Antal Sándor marosvásárhelyi és Kiss András kolozsvári levéltárosok szerkesztették.

9 789635 064311